

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

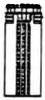
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

st 2998

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

90000014

ANTONII VAN DALE
DISSERTATIONES IX.
ANTIQUITATIBUS,
QUIN ET
MARMORIBUS,

CUM ROMANIS, TUM POTISSIMUM
GRÆCIS, ILLUSTRANDIS
INSERVIENTES.

Cum Figuris æneis.

N° 4

AMSTELODAMI;

Apud HENRICUM & Viduam THEODORI BOOM.

A^o. M. DCCII.

A M P L I S S I M O
GISBERTO. CUPERO
REIPUBLICÆ. DAVENTRIENSIS
C O N S U L I
OLIMQUE. AD. CONSESSVM
ILLVSTRIVM. AC. PRÆPOTENTIVM
ORDINVM. GENERALIVM
·NVNC. AD. CONSESSVM
CELSISSIMORVM. ORDINVM.
TRANSISVLANÆ
DELEGATO

Tum &

CELEBERRIMO
JOANNI. GEORGIO. GRÆVIO
D. POLITICES. HISTORIARVM
ET. ELOQVENTIÆ
IN. INCLYTA. ACADEMIA
TRAIECTINA
PROFESSORI ORDINARIO

A C
SERENISSIMI REGIS
MAGNÆ. BRITANNIÆ
HISTORICO

VIRIS. ERVDITIONE. SVMMIS
HAS. SVAS
DISSERTATIONES
D. D. D

ANTONIUS van DALE

PRÆ-

P R Æ F A T I O.

Uæ Perillustris ille vir, legatus ferenissimi Borussiae regis, Ezechiel Spanhemius scripsit de *Præstantia & usu numismatum antiquorum*, mihi etiam salivam moverunt, ut quæ is circa *Numismata eximie præstitit*, ego quoque circa *Marmora antiqua*, ipsorumque *Inscriptiones* tentarem; gustum saltem ut darem illorum, quæ ab aliis forsan longe melius ac curatius mundo erudito exhiberi poterant. Atque equidem videtur hæc materia tractatu dignissima: si modo marmorum istorum antiquorum, Inscriptionumque ex illis excerptarum, pondus & merita rite consideremus: tum & quam longe
* 3 plura

P R Æ F A T I O.

plura ex illis, quam ex *Numismatibus* eruere queamus; quamvis & ista (ut jam docuit Perillustris ille vir) maximum fui usum circa antiquitatum abstrusiorum illustrationem præbeant: ut vel ex istis, quæ de *Urbibus Neocoris* afferro, abunde conspici potest.

Neque alia commendatione hæc *Marmora* egent præter illam, quam haurimus ex initio Nonæ Dissertationis modo memorati Spanhemii; atque adeo ex colloquio ipsius habito cum Eruditissimo, ac circa hæc Diligentissimo Marquardo Gudiod; quæ commendatio his verbis signata ibi pag. 757. reperitur: *Inde utique, NEQUE ALIUNDE FERME, petendos varios Sacrorum ritus; Fæderum*

P R Æ F A T I O.

derum formulas, Magistratum scita, munia, discrimina; Collegiorum, Corporum, Professionum genera, officia, rationes; Domus Augusta ministeria; Titulos operum publicorum; multa domi militiaeque instituta: adde Manium jura; Pietatis mutua Parentum, Conjugum, Liberorum, ac erudita simul elegantiae Monumenta; Principis denique gentium Populi nomina, aetates, tribus, singula publicis quasi tabulis descripta.

Quin & hoc non male elucescit ex illis quæ de *Sacris Tauroboliis* ex Antiquitate Romana corradere valui; quæque ex Græcis marmoribus attuli de ΑΡΧΙΕΡΕΥΣΙ, seu Pontificibus Graecorum; de Neocoris Sacerdotibus, & Urbibus; de Strategis, de Prytanibus, de Aganothetis, Panegyriarchis, Gymnasiarchis, Cosmetis, Paedotribis, aliis-

P R Æ F A T I O.

aliisque pluribus, cum personis, tum muneribus: tum & de aliis quoque; ut, ex. gr. *Mensibus Atticis*, &c. quorum si non tota, ulterior saltem explicatio, aut illustratio *Marmorum Inscriptionibus* debetur.

Circa quas, si aliter sæpe, quam alii ante me, locutus sum, illoque ita erroris convincere voluisse videar; condonabunt id mihi viri vere eruditi; quod id minime obrectandi animo, famæve illorum detrahendæ, sed solo veritatis studio, à me factum sit. Quapropter oro, ut, si alicubi ipse erraverim (quod vereor mihi nimis frequenter accidisse) tales talia advertentes, eâdem modestia mecum agant.

Multa

P R Æ F A T I O.

Multa fane prætervidi; multa quoque nimis fero vidi: quæ adhuc, pro magna parte, *Addendis* inferri potuissent. At ex morbo chronico, tandemque tristi obitu, charissimæ uxoris (quam & rarissimam foeminam nominare nunquam verebor) mihi perpetuò afflicto, ac pene confecto, neque animus, neque vires ista melius perficiendi, plurave prioribus superaddendi, fuerunt, sicut facile ex postremis eruditus Lector videbit. Inter illa quæ *Addendis* accedere potuissent, fit, ex. gr. *Navigium* istud, quod in nummo Severi ab Onuphrio paginâ 32. exhibetur cum hac inscriptione

L A E T I T I A
* * *
T E M-

P R Æ F A T I O.

TEMPORUM AUGUSTI SEVERI: quum ille, qui apud Doctissimum Begerum, in Thesauro Brandenburgico paginâ 692. comparet, tantummodo habeat, LAETITIA TEMPORUM: licet aliàs rem ipsam commodius exprimat.

Sic & *Addendis* adjungi potuisset nummus paginæ 350. post lineam decimam quartam, inferendus, nempe iste Valeriani Augusti, qui in dicto Thesauro Brandenburgico, paginâ 738. occurrit, cum hac inscriptione, tribus circumscripta *Laureatis* capitibus: ΑΥΤ. ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟC ΓΑΛΛΙΗΝΟC ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟC Κ. ubi scilicet compa-

P R Æ F A T I O

parent *Valerianus* pater , tum & *Gallienus* ac *Valerianus*, ambo ipsius filii: quibus *Nicomedienses* erant *ter Neocori*; sicut inscriptio in a-
verso latere hoc modo indicat :
N I K O M H Δ E Ω N T P I C N E Ω -
K O P Ω N : tum & tres *Urna* sin-
gulæ duabus *palmis* adornatæ. qui-
bus simul indicatur, singulis hisce
Valerianis & *Gallieno*, Agones fuif-
se decretos ac decertatos. De
quibus tamen *Urnis* ac *Palmis*, si-
milibusque , quæ frequenter ad-
modum & in aliis nummis oc-
currunt, forsan alibi erit differen-
di locus. Faciunt interim hæc
non male, ut puto, firmandæ o-
pinioni meæ de *Urbibus bis , ter &c.*
Neocoris.

P R Æ F A T I O.

Multa quoque circa *Amphicty-
nas*, *Agonothetas*, *Hellanodicas*, *Gymnasi-
archas*, aliosque prætermisi, ut
jam ab aliis allata, ac bene tra-
ctata: quum solus mihi scopus sit,
illa quæ circa hos aut non, aut
minus bene explicata fuerant affer-
re, ac pro viribus illustrare. Un-
de & multa attuli jam ab aliis ad-
ducta; sed quæ mihi videbar mi-
nus commode posse prætermittere;
quod & sæpe alia occasione a me
afferrentur; & aliis quandoque ex-
plicandis facerent.

Præter hæc etiam aliquid de
aliis *ommissis* tum & *commissis*, mi-
hi addendum videtur: nempe
quod inter illa numeranda sit im-
primis A R A ista, quæ in J. Spo-
nii

P R Æ F A T I O.

nii Itinerario, tomo 2. paginâ 216. (editionis Amsteledamensis ; & Wheleri, paginâ 516. repræsentatur ut cujus figuram, illique insculptos *Daduchos*, inferendos promiseram. Quamvis hoc & notari debeat, *Aram* illam, tum & *Daduchos* insculptos longe aliter ab hoc, quam ab illo repræsentari: quod tamen circa mea non multum refert.

Contrà autem Inscriptio illa, quæ paginâ 29. fecunda numero est, ibi abundat, & alienum occupat locum: quum propius illi sint paginâ 58, & sequentes.

Sic & numerus quandoque huius illiusve paginæ, aut capitis omititur: quin & plus semel aut vox

**

3

ali-

P R Æ F A T I O.

aliqua inhæsit, neque excidit, calamo; aut plus semel in eadem periodo superflue occurrit. ex festinatione quippe nimia, quâ quandoque mens calamum, quandoque calamus mentem prævertit. Quæ, certe mihi acciderunt inde, quod aliis, ac quidem feriis magis negotiis districtus atque inde per intervalla, nec semper æque commoda, scribere coactus, mea scripta sæpe è manibus deponere debuerim; nec postea ista relcgere commode potuerim, vel ex oblivione neglexerim. Unde etiam, fateor, illud perpetuum vitium typographicum, *Amphictionum*, pro *Amphictyonum*, a paginâ 430. usque ad paginam 505, causam habuit.

Nam-

P R Æ F A T I O.

Namque aliis in ipso contextu ubique Lector *Amphictyonum* reperi-
et, non *Amphictionum*.

At præter ea tam numero fere innumera typothetarum culpa irrepperunt *errata typographica* ut me operis hujus pene pudeat ac pigeat.

Quare eo magis oro lectorem, ne negligat sæpius inspicere *Erratorum* typographicorum *Indicem*, rerum ac verborum Indici subjun-
ctum.

Quæ autem circa ipsum opus errore peccavi, illa & ab aliis erudit-
is emendari percupio; &, si D. O. Max. vitam mihi atque occasio-
nem divina sua benignitate suppet-
ter, ipse emendare, atque ulte-
rius

P R Æ F A T I O.

rius perficere conabor. Interim
hîc *Veniam pro laude* : quam *petimus*
dabimusque vicissim.

AD

AD CLARISSIMUM VIRUM
ANTONIUM van DALEN,
QUUM SELECTIORES SUAS
DISSERTATIONES

*Ad illustranda, potissimum Marmora
Antiqua ederet.*

DALENI, quem Sacra mihi communia jungunt,
Et non fucato pectore natus amor;
Quem juvat antiquæ monumenta inquirere Romæ,
Ruderaque è tenebris tollere prisca suis;
Qui Pandionias post fata resurgere Athenas,
Et facis in feros nomen habere dies;
Ergone nil sæcli genius, cui munera sordent,
Quæ superant vires non imitanda, suas,
Nil ætas te longa sacris impensa Minervæ
Permovet ut studiis otia liber agas?
Ingenio metam sic nulla repagula figunt.
Mens tua despecto surgit ad astra solo.
Una dies finem studiis imponet & annis.
O, Veniat lentis passibus ille dies!
Quam mihi nunc clarent, quæ solos Græcia Mystas
Sacrorum voluit subdola nosse suos!
Tuta Pelasgiadas via me deducit ad urbes.
Arcanas video quas tenet Hellas, opes,
Amphiçtyonii scrutor Decreta Senatus.
Quàm sunt hæc animo pervia facta meo!
Te duce, DALENI, quem mundo scripta probarunt,
Carpimus (ô mecum carpite quisque) viam.

Nunc

Nunc tua me rapiunt vilenda Oracula Delphos,
Nunc me Pontifices, Græcia vana, tui.
Quos ego non lusus, quæ non figmenta revelo,
Atque omni vacuum relligione locum?
Et modo certantes solenni more puellas
Mirari, sparsis in sua colla comis,
Et modo Palladias cupido lustrare corollas,
Viâtrices nymphæ quas meruere juvat.
Nunc præbet Tenedos pulchræ certamina formæ,
Et Parides multos exhibet una mihi.
Nunc stupeo cæsi Mysteria pandita tauri,
Et quæ stillato membra cruore rubent.
Nunc in Eleusina videor procedere pompa,
Dum trahitur sacris Attica puppis equis.
Hæc ego, quem veteris retinent vestigia Rheni,
Et Trajectino mœnia structa solo,
Tecum, DALENI, loca nota & grata pererro,
Ingenii volvens hæc monumenta tui.
Plura dabis. Promissa jubent. Tibi cura relicta est,
Ne festinatus supprimat illa rogos.
© Utinam Pylios tibi firma senecta det annos,
Aut citò Colchiacis restituare focis:

Adrianus Relandus.

SUMMARIA CAPITULUM.

DISSERTATIO PRIMA,

De Origine ac Ritibus Sacri Taurobolii.

CAPUT I.

UT multa, ratione Rituum sacrorum, Christiani ab Ethnicis desumpserint, sic & vice versâ Ethnicos multa à Christianis mutuatos fuisse, ostenditur: ejusque rei exemplum (præter alia ex Juliano Casare memorata) esse perinsigne Sacrum Taurobolium, seu Regenerationem (prætersam Mysticam) per Baptismum sanguinis. Quo primum tempore id videatur exortum. Nulla ejus exempla aut memoriam extare ante M. Aur. Antoninum Philosophum; nullosque scriptores, sive Ethnicos, sive Christianos, ante Constantinum Magnum illius exsertè meminisse. Quæ enim ex Tertulliano aliisque huc trahuntur pertinere ad Sacra Mithriaca. Sicuti illa hac occasione, circa nonnulla, illustrantur.

CAPUT II.

Primum qui inter Christianos Scriptores Taurobolii, Crioboliique Sacri exsertè meminit, fuisse Julium Firmicum: neque ipsum Augustinum ejus mentionem (si modo id fecerit) exsertè fecisse. Ostenditur porro, cui Dea cuique Deo, hæc Taurobolia sacra fuerint, Matri nempe Deorum, aut soli, aut simul cum Attide; atque ita Telluri ac Soli: neque unquam aut Jovi, aut Minervæ (ut præsentitur) aut Dianæ (quævis illa Εὐεργιστὶς quandoque dicta fuerit) hæc Sacra facta fuisse.

*** 2

C A-

S U M M A R I A

C A P U T. III.

Quibus ritibus cæremoniisve peractum fuerit hoc sacrum ex Prudentio potissimum ostensum. Sicut & error circa præ-tensam Consecrationem Pontificis Maximi Romanorum, cum Baronii tum I. Cæs. Bulengeri, tum Th. Reinesii, tum Onuphrii Panuvinii, tum & aliorum ostenditur. Porro (2) quibus animalibus mactatis hæc Sacra perficerentur; atque inde quotuplicia illa fuerint, nempe Taurobolia sola, vel Taurobolia ac Criobolia simul, vel denique Criobolia atque Ægobolia. Denique quænam animalia, tum & alia instrumenta, in lapidibus Taurobolitis, sive Aris (quæ locis talibus superstructæ) dedicata, ac quomodo, superstructa fuerint.

C A P U T. IV.

Quid intelligendum sit per Vires tauri: ac l. quidem Vires exceptas denotare tauri sanguinem ore, naribus, auribus, vestimentis, &c exceptum. Hinc talia vestimenta ut sacrosancta fuisse conservata. Quid porro cum vestimentis factum, post initiationes sacrorum susceptas: qua occasione etiam aliquid de monachorum veterum vestimentis additur. 2. Vires consecratas spectare ad Tauri cornua. 3. Vires conditas respicere tauri, seu taurorum (forsan & arietum & caprarum) testiculos.

C A P U T. V.

Quid sit illud Taurobolium accepit seu percepit quid Taurobolium fecit. Illud fecit duplici, seu diverso modo accipi, quandoque pro facere, quandoque pro facere & accipere simul, in uno eodemque homine. Illos qui istud Sacrum accipiebant, id aut propriis, aut aliorum, seu pu-

C A P I T U M

publicis, sumptibus accepisse. Per acceptum, vel susceptum, exceptumve istud Sacrum neminem fuisse consecratum Pontificem Maximum, ac nequidem Pontificem: sed homines isto Sacro accepto, seu suscepto, consecratos solum fuisse, sive initiatos, Magnæ Deorum Matri (at longe aliter quam Galli) atque adeo Tauroboliatos.

C A P U T. VI.

Non tantum homines privatos, verum & totos simul Ordines, Civitates ac Provincias, seu Respublicas, hoc sacrum, pro salute &c Caesarum fecisse. Privatos quoque vel solos, vel etiam simul cum aliis id fecisse: nec tantum viros, sed etiam fœminas, sive jam Sacerdotes Magnæ Matris essent, sive non, attamen quandoque jam aliis aliorum Deorum sacris initiatos. Porro in inscriptionibus, cum apud Reinesium, Classe I. n°. 220. 221. tum apud Sponium, pag. 200. 1. & 2. reperiundis an Monuit, an vero Movit sit legendum: istaque occasione de monitu Deorum. Quæ nomina loco istorum, quæ in una ipsarum erasa fuere, restituenda sint. sicut & pro Æmobolium legendum esse Ægobolium. Pro propria æque ac pro aliorum salute homines fuisse Tauroboliatos, seu Sacrum illud accepisse, vel fecisse: seque ita non mediocris tantum, sed & summæ sortis homines, consecratos atque initiatos voluisse.

C A P U T. VII.

Hac occasione agitur quoque de Sacratibus apud Eleusinam Baccho, Cereri & Coræ, seu Prolerpinæ; tum & de Sacratibus apud Lernam tum Baccho, tum & (alio Sacro) Cereri & Coræ; tum & de sacratibus apud Æginam Deabus:

*** 3

qua.

S U M M A R I A

*qua rursus occasione de Taurobolita Dea, & Iliaca Taurobolita (Dea quasi) in indice magni Scaligeri ad Gruterum: tum & de Curialibus & Curionibus, Curionibus primis, minoribus, maximis, &c. Post quos reditur ad Deas apud Aeginam, quæ non videntur fuisse Ceres ac Proserpina, verum Damia & Auxesia. Denique de Sacra-
ta seu Sacraea Cereri Græco, seu Græco ritu.*

C A P U T VIII.

*De Sacerdote Magnæ Matris Deorum Maxima; tum & de sacerdotibus masculi sexus ad Consecrationem tauroboli-
andorum adhibitis; quandoque & pluribus numero simul.
De Præeuntibus circa hoc Sacrum faciendum (qua occa-
sione rursus aliquid de titulis erasis, publica ex auctori-
tate, dicitur;) ut & qui qualesque hi Præeuntes fue-
rint, cum Romæ, tum in Colonis ac Municipiis, &c.
De sacramento circa Sacra, ac silentio. De Custode ad-
dito Præeuntibus. De Curatoribus circa Sacratum Tau-
robolia, tum alias Consecrationes ac Dedications.*

C A P U T IX.

*Per plures dies administrationem hujus Sacri quandoque du-
rasse; arasque aliquando iterato positas fuisse. De locu-
tionibus se vivo, se vivus &c. posuit. sicut & de Aris
positis: uti & uni eidemque aræ aut cippo plures una in-
scriptiones insculptas fuisse. Ipsas quoque consecratio-
nes vigesimo anno, post primam, præterlapso iteratas
fuisse: qua occasione iterum aliquid de initiandis Mithri-
acis, de Punitiionibus ac Promissis circa illa; tum & de
aliis Regenerationibus mysticis, Expiationibus, Hystero-
pothmis, ac Baptismo Christianorum pro mortuis. Deni-
que de iteratis Tauroboliis, non post vigesimum annum
præterlapsam, sed post parvum interpositum spatium;
de*

CAPITUM

de iisque ab hominibus nunc pro semetipsis, nunc verò pro aliis, acceptis seu susceptis.

CAPUT X.

Rursus de Sacerdotibus hæc Sacra administrantibus; ac quales Magnæ Matris Romæ tolerati fuerint. Hos tam viros quàm fœminas, ac quidem conjugatos maritatasque fuisse. Eos autem Taurobolos quoque & Taurobolinos appellatos fuisse, at non Gallos. Attyr, sive Atyn, vocatum fuisse Menotyrannum ac quare, sicut & Matrem Deorum appellatam fuisse Hertam: de cujus Sacris apud Germanos ex Tacito. Quæ cognatio inter Magnam Matrem & Ididem fuerit, quamvis diversa essent ipsarum Sacra, quænamque discrepantia inter hujus Ididis & Magnæ Matris sacerdotes.

CAPUT XI.

Gallos non fuisse revera Sacerdotes M. D. Matris, sed de triviali fæce Agyrtas, Scurras, ac Mendicabula sub religionis prætextu; sicut erant & Bellonarii: unde hi sæpe simul junguntur. Galli quomodo fierent. capillatos illos fuisse, cum Isiaci contrà essent calvi. De Sacerdotibus Synodi, ac cujusnam. De Allectoribus Collegiorum: de Parasitis Apollinis, & Herculis. De pueris puellisque alimentariis Faustinianis, Faustinianis Novis (non tamen sacerdotibus) Plotinianis, Mammeanis, &c. Hos quoque appellatos fuisse Pueros Curiarum, eosque procul dubio Patrimos Matrimosque fuisse, unde & Sacrorum ministeriis adhibitos. Hinc reditur denudò ad Sacerdotes M. D. Matris; seu potius Ministros: qui, sicut Isiaci in triplicem ordinem discreti fuerant; ita & illi in Summum Sacerdotem (utriusque sexus ut supra vidimus,) in communes Sa-

S U M M A R I A

Sacerdotes, ac tertio in Tibicines seu Fistulatores & Gallos, &c. quorum caput erat Archigallus. Porro, qui ille, qualisque fuerit. Denique quanam moderatio, circa talia, apud Romanos obtinuerit: ac tandem quæ distinctio inter *μνησφόρος* ac *μνησφόρος* facienda sit.

DISSERTATIO SECUNDA,

D E

*Pontifice Maximo, Vicario
Pontificis, Rege sacrorum,
Archontibus, &c.*

C A P U T. I.

Qualinam fundamento superstruantur illa, quæ ex Prudentio de Summo Sacerdote, ut Pontifice Maximo Romanorum, ac per Taurobolium in id munus consecrato, adducuntur. Summos sacerdotes pluribus in locis extra Romam, tum viros tum fœminas; quin & inter Christianos (viros nempe) obtinuisse. Disquiritur porro an Flavius Julianus Cæsar (vulgo Apostata) per illud Sacrum unquam Pontifex Maximus fuerit consecratus. Qua occasione & verba Greg. Nazianzeni expenduntur; hacque rursus occasione obiter Sacra iniqua. Probatum denique, Gratianum Augustum reverâ Pontificem Maximum fuisse, tam ex Inscriptionibus, quàm ex Ausonio, &c.

C A .

C A P I T U M

C A P U T II.

Pontificatum Maximum *Cæsarum Christianorum ejusdem naturæ, seu juris ac potestatis, circa Christianismum fuisse, ac Pontificatus ille Cæsarum Gentilium circa Gentilismum. Qua ratione, ac quibus occasionibus, Episcopus Romanus jura ac titulum Pontificis Maximi invaserit. Plures quandoque Cæsares seu potius Augustos) tam inter Gentiles, quam postea inter Christianos, Romanorum fuisse Pontifices Maximos; omnes tamen absque ulla prævia Consecratione. De Vicario porro Pontificis Maximi disseritur. Denique & aliqua adduntur de Pontificibus Majoribus ac Minoribus; adeoque & Collegio Pontificum.*

C A P U T III.

De Rege & Regina Sacrorum apud Romanos; tum & de iisdem apud Athenienses; a quibus isti Rex & Regina originem traxere. Hinc obiter nonnulla de Hierophantis & Cerycibus (de quibus infra adhuc latius; tum & de Πριμληταῖς ac μεγάραις Regis ac Reginae Sacrorum, apud Athenienses, ministris. Denique de Φυλοβασιλεύσι, de βασιλείῳ, ἱερίῳ, πενταγείῳ, βυλάτῃ, βυκολείῳ: denique de pompa intra urbem, licet extra Acropolin, adornata.

C A P U T IV.

De Archontibus; ac primò quidem de Archontibus Atheniensium, quatenus illi quoque Sacra curabant, illisve præerant. Principes, quin & Cæsares quandoque hoc munus sibi dedecori non duxisse exemplo Drusi, Adriani, Cæsaris, Gallieni, aliorumque ostenditur: sicut & adu-

latio

S U M M A R I A

latio Atheniensium turpissima erga Antigonum ac Demetrium Reges. Transitur porro ad aliarum quoque gentium civitatumque Archontes; qui quoque nonnullis in locis plures simul numero erant (unde & primi Archontes;) cum aliis in locis tantum unus numero Reipublicæ præfuisse videatur: dum ubi plures simul præerant, unus ὁ πρῶτος ἀρχὼν esset, ut apud Thæros aliosque. Hunc quoque, sicut alii, non tantum bis, ter, pluriesve ἀρχὼν, verum & quandoque ter, pluriesve πρῶτον ἀρχὼν seu Primum Archontem, fuisse. Discutitur denique, an in Inscriptione Thærorum M. Aurelius Isocles Asclepiades Archon, an vero ἀρχιερεὺς, seu Pontifex fuerit.

DISSERTATIO TERTIA,

D E

Pontificibus seu ΑΡΧΙΕΡΕΥΣΙ *Græcorum, Asiarchis, &c.*

C A P U T I.

Sequuntur ἀρχιερεῖς seu Pontifices; disquiriturque quibus in locis illi, ut ἐπὶ τῶν τοιῶν, locum obtinuerint: tum porro de ἀρχιερεσὶ tam aliorum Numinum, quam Augustorum; tum & de ἀρχιερεσὶ, cum solarum Civitatum, tum & totarum Regionum, seu Provinciarum, aliosque ἀρχιερεῖς (civitatum nempe) constituentibus. Istâ autem occasione de Metropolitibus ac Metropolitibus cum Gentiliis, tum & Christianorum agitur: atque illarum obiter de vocibus Latinis quæ inscriptionibus Græcis sæpius in se-

C A P I T U M.

seruntur: hincque super inscriptione I. Sponii, de Lucio Julio Bonnato disquiritur, an in ea ΔΙΑΡΙΩΝ, an vero ΔΙΑΣΙΩΝ, an vero aliter sit legendum; atque adeo an ista vox (hincque & ipsa inscriptio) ad Gladiatores, an vero ad Annonam, an denique ad festum aliquod, Διάσια appellatum, pertineat.

C A P U T II.

De Latinorum Pontificibus ac Flaminibus Coloniarum, Provinciarum, Caesarum, sive Augustorum, &c. Plures quandoque extra Romam Pontifices simul, atque adeo Collegia eorum, uno eodemque in loco fuisse. interque illos Pontificem Primum; quamvis nullus proprie Maximus fuerit, nisi Romæ. Calponiam Maximam, non fuisse Sacerdotem Maximam: quantumvis alias Sacerdotes Maximæ obtinerent; sicut apud Græcos ἀρχιερεῖς, tum & ἀρχιερεῖς plurium simul locorum Deorumve. De verbo ἀρχιερεῖς obiter aliqua; de Baccho Auspice; de Bacchi Novialisque similis modiepithetis, quæ Caesaribus, sive Augustis tribuebantur: de Sacerdote Synodi, &c. De Sacerdotibus ac Pontificibus, sive ἀρχιερεῖσι, cum temporariis, tum perpetuis, tum denique ex jure ac successione hereditaria; sicut & de ἀρχιερεῖσι secundum, tertium ac quartum (quin & pluries) isto munere fungentibus. De Sacerdotibus Summis, sive ἀρχιερεῖσι, foeminis, iisdemque ἱερωμένοις; seu per quarum fere æque ac per virorum nomina anni signabantur.

C A P U T III.

De Asiarchis, Lyciarchis, Bithynarchis, aliisque; tum de ipsorum munere, utque nunc ex hac, nunc ex illa Communitate, aut civitate electi fuerint. Hinc de Asiarchis
Ephe.

S U M M A R I A

Ephesiorum Pergamenorum, Sardoniorum, Hypæpenorum &c. Porro de κοινῶν, seu Communitatibus Græcorum Asiaticorum; ut & de κοινῶν XIII. urbium, aliisque pluribus: istaque occasione, an in nummo apud Ez. Spanhemium, Harduinum, Vaillantiumque reperiundo πέντε ποδίων, an vero πέντε legendum, &c. Quatenus Asiarchæ iidem cum ἀρχιερεῖ fuerint. Tum denique de Panonio, quænamque urbes ad istud pertinuerint. De κοινῶν Cretensium, Cappadociæ, Galatiæ, &c. ac de Eleuthero-Laconibus. Denique adhuc de Urbium κοινῶν, ut Ephesiorum, Pergamenorum, Smyrnenſium, &c.

DISSERTATIO QUARTA,

De Neocoris Sacerdotibus & urbibus Neocoris.

C A P U T I.

De Sacerdotibus Neocoris; cum Deorum Dearumque aliorum, tum & Augustorum Augustarumque; ac qua dignitate illi fuerint. De νεοκόροις; uti & de νεοκόροις. Sacerdotes illos simul fuisse peculiares istorum Deorum, quorum erant νεοκοί. De Collegio Neocororum. Quidam commune illi habuerint cum Asiarchis, & Pontificibus, sive ἀρχιερεῖς, Sacerdotalibusque Præsidibus Tertulliani. Zacoros alio sub nomine cum illis eosdem fuisse. De Ædituis, seu Neocoris fœminis; ac quodnam ipsarum munus fuerit.

C A-

CAPITUM

CAPUT II.

De Urbibus Neocoris ipsarumque prima origine. Primam Neocoram urbem fuisse Ephesum, ac quidem Dianæ; hancque Dianam Ephesiam & apud Massilienses, & apud Messenios, & apud plures alios fuisse cultam, Hieropolitas sc. Clarios, Pergæos, Prusæenses, aliosque. De Diana Lycophryne, apud Magnetes; tum & de Diana Pergæa. Sub Cæsaribus ipsorum Cæsarum quidem primos tempore Neocoros fuisse Ilienses, & Cæsarienses in Palestina, hincque Pergamēnos. Quid Augustus, quid Tiberius Asiæ urbibus (ac quibusnam) concefferint. Jam olim ante tamen Smyrnenses, quin & Alabandenses, Neocoros urbis, seu Deæ Romæ fuisse. Templo Cæsaribus quidem primum sacrata fuisse apud Græcos, hinc & apud alias gentes; ac quidem Augusto apud Lugdunenses; tum & apud Siculos, ubi Messenenses, Augusto at Liviæ, bis Neocori reperiuntur. Urbium Asiaticarum certamen ob Templum Tiberio Matrique ipsius statuentum; in quo Smyrnenses ceteris prælati. Exinde id etiam ad sequentes Cæsares, sive Augustos, fluxisse; ad Cæjum, ad Claudium, ad Neronem, ad ceteros. Non tamen omnes Ludos, omniaque Certamina ob Neocorias facta fuisse.

CAPUT III.

Contentio Civitatum super æmulatione, seu Primatu, circa Neocorias; maximeque urbium, Ephesi, Smyrnæ ac Pergamini. Epulæ illam non ordinem temporis sed dignitatem Civitatum spectasse, &c. quæ paulo latius pertractantur.

S U M M A R I A

C A P U T IV.

Disquiritur unde, ac quomodo, Civitates bis, ter, quaterve Neocoræ factæ fuerint: sicut & aliorum eruditissimorum virorum sententia super ista re expenduntur; meaue illorum examini exponitur opinio, qua pono, urbes semel, bis, ter, quaterve Caesarum, sive Augustorum Augustarumque fuisse Neocoras, prout aut unius, aut plurium simul (ac quidem uno eodemque tempore) Neocoræ essent; sive templum unicum pluribus simul, sive singulis singula consecrassent, &c.

DISSERTATIO QUINTA,

D E

*Stephanephoris, Prytanibus,
Strategis, & Scribis, seu
ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣΙ Græcorum.*

C A P U T I.

*De quibus qualibusque Stephanephoris hic sermo sit; ac quale istud fuerit munus, seu Sacerdotium. Hos namque Stephanephoros cum apud Magnesios, tum apud Tarsenses, tum & apud plures alios obtinuisse. Etiam Epicureos sacerdotia administrasse. Quali modo hi Sacerdotes electi (secundum Platonem) apud Magnesios. Ste-
phane-*

C A P I T U M.

phanephoros hostium aliorum Deorum, tum & Augustorum fuisse. De Julia Domna Nova Cerere &c. *Stephanephoros* simul & aliis perfunctos fuisse Sacerdotiis, ut ἀρχιερεῖς, seu Pontificatu, &c. quin & Magistratu politico: quum tamen, quatenus essent *Stephanephori*, fuerint solummodo Sacerdotes: quamvis contrarium affirmet *Reinesius*: istâque occasione paucula hic inseruntur de Harmostis. Annuum munus hos *Stephanephoros* gessisse. De Corona aurea alioque istorum vestitu (per totum caput hoc hinc inde.) Scenicis illos, apud Græcos, ut videtur, praefuisse: qua occasione & de τεχνίταις, sive Artificibus Dionysiâcis, ac de Scenicis Latinorum, quanamque illarum differentia à Græcis fuerit, &c.

C A P U T II.

De Prytanibus Græcorum.

Quodnam fuerit Prytanum munus, cum ex Aristotele, tum & ex aliis ostenditur. Fuit nempe Sacerdotium, quod tamen Magistratui politico annexum erat; seu munus, quod partim Sacerdotio, ac quidem Vestæ, partim Magistratu politico, pluribus quidem in urbibus, constitit: fuitque aut annuum id munus aut perpetuum. De Prytani πρυτάνευς. Plures numero illos sæpe una eademque in urbe fuisse: inter quos ille, qui πρύτανις, etiam πρύτανις πρῶτος appellabatur; sicuti tales quandoque secundum, vel tertium quoque, vel pluries πρυτάνεις πρῶτοι erant. De Prytanibus quoque foeminis, seu feminei sexus. Post quæ discutiuntur Inscriptiones duæ apud Sponium reperiundæ; ob phrasiologiam illam, μνηστὴς (καὶ) μνηστῆρας) ἀφ' ἑαυτῶν αἰσῶμαι, &c.

C A-

S U M M A R I A

C A P U T III.

De Strategis, ac de Scribis Græcorum. Doctissimi Joan. Vaillantii verba de στρατηγοῖς, eademque obiter perpensa. Unius ejusdemque urbis nunc ἀρχὸν in nummis, nunc vero στρατηγόν; nunc rursus ἀνθύπατον, nunc vero στρατηγόν; nunc denique πρύτανιν, nunc vero στρατηγόν, &c. fuisse. Munus illud ἔστρατηγέ πολιτικόν, non militare seu bellicum fuisse; ac quale cum Athenis, tum alibi fuerit. Illustris Ezech. Spanhemii sententia de στρατηγοῖς. Constantinum Magnum Athenis fuisse στρατηγόν, adeoque & ibi Annonæ Curatorem. Hinc ulterior Strategorum consideratio; & ulterior de στρατηγῶ ἑπὶ τῷ ὅπλῳ; istaque occasione aliquid de πλεμάρχῳ; sicut & paucula de ταχίταις. De στρατηγῶ ἑπὶ τῷ πλίτῳ, seu τῷ πλίω. De Athenionis στρατηγία Athenis. De pluribus numero simul στρατηγοῖς in una eademque civitate; istaque occasione de στρατηγῶ πρῶτῳ, atque ἑπὶ τῷ στρατηγῷ, seu ἑπὶ τῷ στρατηγίᾳ; tum & de στρατηγῶ τῷ εἰρήνῳ. De στρατηγῶ ac στρατηγοῖς ἔτι καὶ ad Templum Hierosolymitanum. Denique rursus de στρατηγῶ annuo, ac πρῶτῳ, &c.

De γραμματεῶσι, seu Scribis Græcorum; ac primò quidem de Scribis Atheniensium: hinc de Scribis urbium Græcarum Asiaticarum ἐπὶ τῷ νόμῳ; cujusque dignitatis atque auctoritatis illud munus fuerit. De Scribis Agonis & Μουσικῆ; de Γραμματοφύλακε, &c.

DIS.

C A P I T U M.

DISSERTATIO SEXTA,

De Concilio Amphictyonom, &c.

C A P U T I.

Origo atque initium Concilii Amphictyonum; & an ab Acrisio, an vero ab Amphictyone institutum fuerit. Quenam gentes membra istius Concilii fuerint, tum initio, tum etiam posterioribus temporibus. Quenam immutationes circa illud factæ fuerint; imprimis a Philippo Macedone. De æquavieia Delphis, seu prærogativa, qua primi ordine aliqui ante ceteros consulebant Oraculum: istaque occasione de ~~æquavieia~~, ~~æquavieia~~, ~~æquavieia~~, ~~æquavieia~~ tum ibi locorum, tum alibi.

C A P U T II.

Quibusnam in locis hoc Concilium solenni tempore congregatum fuerit; nempe 1º. ad Thermopylas, 2. ad Templum Delphicum. Ex quibus qualibusque membris, ratione eò delegatorum, hoc Concilium constiterit; adeoque de Hieromnemonibus ac Pylagoris; istaque occasione rursus aliquid de Polemarchis dicitur; tum & super Inscriptione una atque altera apud Gruterum, Reinesiumque, reperiunda, &c.

CA-

S U M M A R I A

C A P U T III.

*Pergitur ulterius circa Hieromnemones ac Pylagoras. Hinc-
que agitur de Ecclesia, seu concione, in Amphictyonum
Concilio: de horum Amphictyonum juramento: de Pa-
negyribus, circa easque nundinis ac spectaculis. De
Certaminibus ac Ludis ibi celebratis: De Amphictyo-
num Concilio in Calauria, ad Templum Neptuni.*

C A P U T IV.

*De Theoris ad Certamina, seu Ludos, Oracula &c. mis-
sis; deque ipsorum diversis muneribus, cum circa Ora-
cula consulenda, tum circa Pompas ad Panegyres dedu-
cendas, donaria mittenda, &c. tum & ad alia loca,
Ludos, nempe, ac Certamina simul celebranda. Deni-
que de Architheoris (sive ἀρχιθεῖον) earumque munere;
uti & de νομισμας, &c.*

C A P U T V.

*De Hierophantis seu Summis Initiatoribus &c. Mysteriorum:
tum de Orgiophantis, de Cerycibus, de Daduchis, de
Epibomo, &c. (qua occasione & de μῦθ pro statua, seu
statua dedicatione) tum denique de Lampadarchis.*

DIS.

C A P I T U M.

DISSERTATIO SEPTIMA,

D E

Agonothetis, Hellanodicis Alytarchis, Panegyriarchis, &c.

C A P U T I.

De Agonibus obiter agitur: post quos de Hellanodicis, Agonothetis, similibusque Certaminum Ludarumque iudiciis; ac quidem 19. de Hellanodicis: qua occasione de Navigio in Smyrnaeorum Olympicis per urbem vecto; istaque rursus de Navi Atheniensium Panathenaica: tum & de illa in Delo. quin & de illa, quae sub Severo in Amphitheatro Romano fabricata fuit, atque omnis fere generis feras effudit. Plas semel iisdem, aliisque Certaminibus eosdem, ut Agonothetas praefuisse. Unde rursus transitur ad Hellanodicas, Aesymnetas, &c. An ad laevam Hellanodicarum manum Agonothetae sederint. Porro de Mastigophoris & Alytarchis, quoniamque munere hi posteriores functi fuerint.

C A P U T II.

Pergitur ad Panegyriarchas; & ista occasione paucis agitur de Agonistarcha Commodiano, uti & de Agonarchis; atque in quibus illi differrent ab Agonothetis. Adrianum Caesarem Athenis non revera Agonothetam, sed Agonarcham, seu Panegyriarcham fuisse; sicut antiquis

***** 2

tem-

S U M M A R I A

temporibus Achilles inter Græcos, Aeneas inter Trojanos, fuerant. Ridicula quædam de Nerone. De Panegyriarcha (non Panegyris, aut Panegyrista.) in nummis expresso. Hinc, data occasione, de Thesmothetis ipsorumque munere: post quos, de Agonothetis (sive Ἀγωνοθῆται) sceminis, puellarumque ac sceminarum, cum in Olympia, tum apud Laconas, tum & alibi, Certaminibus super pulchritudine, Cursu, Pancratio, &c. agitur. De nominibus Agonotheta, Sophista, &c. quæ in nummis expressa reperiuntur, &c.

G A P U T III.

De Pæanibus ipsorumque origine: de Certaminibus inter Pæanum cantores Delphis, ante ceteros Agones ibi constitutos. Illos initio Diis solis cantatos fuisse; hinc & postea Regibus: quin & tandem per scdissimam adulationem ipsorum adulatoribus ac meretricibus. De ipsorum usu, tum ante pugnæ, seu prælia, tum post illa, ob jam partam victoriam; tum & ob pacta fœdera; tum denique ob restitutam pacem. Hunc de illorum usu pacis temporibus, in conviviis, ac solennitatibus. De differentia inter Hymnos, Scolia, ac Pæanes. De Hymnodis, Hymnologis, & Pæanistis in solennitatibus, ac Ludis publicis, &c. deque ipsorum Collegiis cum in Græcia, tum & in Italia, seu Romæ. Singula istorum Collegiorum singulis suis numinibus attributa fuisse, ex lapidibus ostenditur: illaque non tantum aliorum Deorum, apud Romanos, alibique, verum & Cæsarum, sive Augustorum fuisse.

DIS.

C A P I T U M.

DISSERTATIO OCTAVA,

De Gymnasiarchis , &c.

C A P U T I.

De Gymnasiarcharum munere. Illud annuum fuisse (qua occasione & super vera lectione unius alteriusque Inscriptionis aliquid dicitur:) nec solummodo annuum, sed quandoque in uno eodemque homine per aliquot annos continuatum. Quid ἀδωνια fuerit: atque hinc obiter de coronatis ob merita, plurimumque inde, quandoque, urbium civibus. Unde transitur ad Gymnasiarchas mensurinos, seu qui ex duodecim numero electis, unusquisque suo mense praesiderent Gymnasio. qua rursus occasione differitur de Mensibus Atticis; ipsorumque rectus ordo ex lapidibus ostenditur: sicut & quatenus illi, ratione temporum anni, cum mensibus Romanorum convenerint: tum denique de Mensibus ἱμβολιαῖς, & annis XIII. mensium, quatenus & isti huc faciunt.

C A P U T II.

Mysteria Magna Atheniensium non Pentaëterica, sed annua fuisse: illaque non solis civibus, verum & peregrinis, post peractas ritè expiationes, &c. patuisse. Annorum interstitium a Parvorum initiatione usque ad Magistorum προπαιδεία fuisse; ut plurimum, quinquennale; brevissimum autem, anno integro ad minimum intercedente. Hierophantas quoque non quinquennales, sed annuos fuisse.

S U M M A R I A

isse. De initiatione Apollonii Thyanei: hincque deseritur super loco Tertulliani, adversus Valentinianos, contra Scaligerum, & Meursium &c. Parva quoque Mysteria fuisse Annua, non vero Trieterica: nec Trieterica orgia Thebanorum cum Dionysiis Atheniensium esse confundenda; neque hæc cum Parvis Mysteriis: quorum illa & Aægeus hæc vero & Aiyæus, celebrabantur. De Demetrii Coliorceta initiatione, &c. Ut Mysteria hæc Christiani quoque sensim amulati fuerint. denique de duobus simul Gymnasiarchis uni eidemque mensi præfectis. Postremo, quid circa talia ac similia temporum tractus immutaverit, etiam exemplo Senatus Atheniensium, ratione numeri Senatorum, ostenditur.

C A P U T III.

De Gymnasiarchis fœminis. Fœminas non tantum Gymnasiorum exercitiis, verum & bellicis studuisse. De fœminis Etolorum, tum & de Arcadicis Tegeatarum mulieribus, ac de Merpeffa; quacum componitur Kenava Harlemensis. Platonis super isto negotio sententia. Machlium mulierum quoquo anno Certamina. Denique reditur ad fœminas Gymnasiarchas; illasque obtinuisse ex lapide antiquo firmatur. De Cabarno non Deo, sed Sacerdote Cereris: additurque occasione istius marmoris aliquid de fœminis Philosophis.

De Xystarchis, deque istis Eruditiss. Octavii Falconerii opinio. Illos in Græcorum Gymnasii simul cum Gymnasiarchis locum non obtinuisse, patescere aut suppetere istis fuisse. Gymnasiarchas fuisse Græcorum, Xystarchas verò Latinorum, &c. De Xystarchis Cretensium. De Gymnasiis in Elide, sive Olympia. Xystos in Italia partem tantummodo, ac quidem minorem, Balnearum con-

C A P I T U M.

constituisset. De Xysticis pro Athletis. Gymnasia ac Xysti quibus Diis dicati fuerint. De Ἀρχιερεῖς seu Pontificibus totius Xysti: qui sicuti Xystarchæ, ita & Præfecti Balneorum Augustorum erant.

C A P U T IV.

De Archontibus Xysticis, seu Synodi Xysticæ, qualesque illi fuerint: ut & obiter de Archontibus circa Certamina Musica. De καπλῶδες Xystica, ac de formula loquendi, καὶ κατὰ λύσιν; deque ipsa Synodo Xystica. De voce περιόδος pro περιόδου, &c. De distinctione inter παίδας, ἀγῶνας, & ἀγῶνας, sive ἀγῶνας τελευτῶν, paulo fustius disputatur. De περιπέτεα circa Certamina. Nonnumquam, licet rarius, sine περιπέτεα Athletas fuisse admittas. De Progymnasmatibus (sive institutione) ipsorum Hellanodicearum. De Scammate in Stadiis, tum pro ipso Stadio, tum pro Sulco seu fossa stadii sumpto. Quid sit illud, ἐν ἀντιστοίχῃ τοῖς σκάμμασιν, &c.

C A P U T V.

Inscriptio a Doctissimo Reinesio edita, quæque ad Agones Musicos spectat, perpenditur; ipsiusque vera lectio indicatur. Ipsas Tribus in illis Agonibus victrices fuisse declaratas. De Choregis; istaque occasione ostenditur, Dionysia Majora fuisse Annua, non vero Trieterica. Choregos sumptus ad Choros adornandos &c. fecisse: quandoque autem ipsum Populum fuisse Choregum: De Gymnasiarchis qui ad Choros pertinebant. Gymnasiarchia Athenis, quibus Dis sacra, ac quam sacra, fuerint. De Didascalis, seu Chorodidascalis; rursusque de Choregis, tum

S U M M A R I A

& obiter de Auletis, &c. De Chororum Archontibus; illosque non ex IX Archontum numero fuisse, &c.

C A P U T VI.

Παιδοτρίβητες, seu Pædotribæ, quinam fuerint, illosque fere Ἀγὸν βίη, sive ad vitam munere isto functos fuisse. Ἀνικισμῆτες, sive Ἱπποσμηῆτες plures numero simul fuisse (quod hic in parenthesis dictum.) Pædotribarum munus describitur. Quo ordine inter Stadiorum ministros fuerint: hosque alio nomine διδασκαλῆς fuisse appellatos: quum & ipsi exemplo suo in exercitationibus quandoque præirent. Diversis in locis aliquando diversa horum ministeriorum fuisse nomina. Cosmetæ quinam ac quales fuerint; quinam ac quales Συναῖτες; illosque ad Ἱπποσμηῆτας videri referendos. Cosmetas simul Sacerdotes fuisse. Ἱερῆς θεῶν καὶ θεῶν, in Inscriptione allata, quinam. Cosmetas plures simul numero fuisse, &c. Quo ordine ὁ κοσμηῆτης, cæterisque ministri, in marmoribus positi reperiantur.

C A P U T VII.

Perpenditur controversia, an Pædotribæ iidem fuerint cum Gymnasiarchis. Opinio H. Prideaux, eaque examinata, istaque occasione Antiphontis rhetoris verba (ac versio) discussa. Hippocratis ac Galeni de ῥωμαῖν (qui a quibusdam pro uno eodemque habetur cum Pædotriba) verba considerata; atque hinc, quænam differentia fuerit inter Gymnastas ac Pædotribas: ostenditurque hos illorum ministros fuisse. Ὁν Ἐμπαῖνον fuisse Gymnastam, non Pædotribam: Aliptas itidem Gymnastas fuisse, non Pædotribas: tum & Ἱππικῆς non Pædotribas, sed Gymnastas fuisse. Quodnam horum Gymnastarum (inter alia) mu-

C A P I T U M.

munus fuerit. Eos & præcepta addidisse, ac quandoque libros, de arte Gymnastica scripsisse: illosque, quamvis ἀλείπῃ essent, non ipsos, unxisse Athletas; sed per alios: quoniam & ipsos Athletas aliquando ante certamen, se mutuo unxisse, &c. Denique aliquid de Gymnastis ἀντοδιδάχκοις, ex Galeno, additur.

C A P U T VIII.

Gymnastas a veteribus cum Pædotribis sæpe confundi. Unde id acciderit, atque ita error exortus fuerit. Epistatæ quinam fuerint. Medicum aliquando cum ὑμεναῖ confundi; quænamque inter illos differentia fuerit. Gymnastarum monita. Gymnastam cum ὑμεναῖ eundem fuisse. Aliptas balneorum longe alios fuisse ab illis qui Gymnastæ erant. Alipta Laconici. Qualia fuerint Laconica, ipsorumque a Lacedæmoniis origo. Gymnastiarum Aliptas non ipsos unxisse, sed per alios: aliter factum in Balneis. Inscriptio Lampsacenorum ad quosnam Aliptas spectet, &c. De Jatralliptis & differentia ipsorum a Medicis. Tertulliani locus de Proculo Torpactione perpersus. Diversi generis Medicos inter veteres obtinuisse: ipsosque Jatralliptas suos reuñctores & mediastinos habuisse, qualesque illi fuerint. Obiter de Clinicis, Chirurgis, & Oculariis Medicis. De Medicis statuarum, oculorumve illarum repositioribus. De Proculo Martire Bononiensi. A Mercuriale ἀλείπῃ male Aliptam verti, quinamque hi ἀλείπῃ fuerint. Παλαιστῆς non esse confundendos cum παλαίστριας; qualesque illi fuerint. Rursus de differentia inter ἀλείπῃς & ἀλείπῃς. Ἀσκήσεις quinam fuerint; atque illorum notabilia exempla, ex Dione Chrysostomo, &c.

DIS.

SUMMARI A

DISSERTATIO NONA,

DE

Fratriis , Thiasis , Orgeonibus &c.

C A P U T I.

Quenam Φεαλείαι fuerint ac Σίασι; ubique locorum obtinuerint. Thiasitas, seu Thiasotas cum Φεατόροι quandoque confundi, ut & cum Orgeonibus. Quibus illi Dis consecrati essent. De Archithiasitis; ac quid Thiasus, ex Hesychio, &c. Ταμία ac γεαμμαῖς Thiasorum. Φεάτερον & Φεαλειδῆαν. In Epheborum album inscripti. Γενῆται quinam ac quales fuerint; tum & ὁμογάλακτοι. φυλαί & ipsarum divisiones. Τετάρτῃς quenam fuerit: tum quinam Orgeones. Sacra privata prohibita. De καβάρια sacerdote rursus ex Suida. Phratriarum, seu Fratriarum, Sodalitatumve nomina tum Athenis, tum Neapoli, tum Romæ, &c. ut 'Ευμηλίδων, 'Ηνοικιῶν, Ἰλίων, Θιωπῶδων, 'Αρμυρίων, &c. Qualia sepulchris sæpe tributa fuerint. De χαλκοδείῃς, Φορτισαῖς, & δοικηταῖς in Fratriis. De immunitatibus ac privilegiis, quæ benemeritis, ab Urbibus quandoque dabantur. De ἱεροποιῖς & ipsorum munere. Inscriptio Græca ver-

C A P I T U M.

versa & expensa. Ἐπιμεληταί, cum alibi, tum apud Delios. Ἐπιμεληταί τῶν ἐμπορίων; item τῶν χορῶν, &c.

C A P U T II.

De Cosmis ac Protocosmis Cretensium: quā occasione consideratur Cretensium inscriptio una & altera. De Comitisa Cretensium. De Ephoris Lacedaemoniorum; ac quam similes inter se fuerint Lacedaemoniorum ac Cretensium (utpote illā ex hac institutā) Respublicae. De Senibus, seu Senioribus, Lacedaemoniorum. An, ac quatenus Κωμασται Cretensium conveniant cum Ephoris Lacedaemoniorum: rursusque ista occasione, de Ephoris ut Eponymis, tum & de Ephoris Messeniorum, &c.

C A P U T III.

De Hierothyitis: de χαλκώμασι, ac de Telamonibus, quibus publica inscribebantur Decreta: tum & in inscriptionibus Agrigentinarum ac Molitensium nonnulla animadverta atque illustrata; velut illa, ΠΑΡΑΠΡΟΠΟΣΤΑ ΤΑΣ ΒΟΤΛΑΣ, & ΠΡΟΛΟΓΟΤΟΙΝΤΟΣ ΔΙΟΚΛΕΟΣ: tum & tam ΗΛΙΑΙΑ Atheniensium, quam ΑΔΙΑ Agrigentinarum & Byzantinorum: porro quid ἰσοδιόσαι, quid ἰξοδος fuerit; tum δὲ μὴ Καρτεῖ, πείξιν & δ' ἐργήτης, πείσοδ' πείς πῶ βύλω, &c. uti & πείσοδ' ἐν ἀγῶσι: denique quid, in Decreto Byzantinorum (apud Demosthenem) fuerit, ἰντιαλία; ac quomodo corrigendum; sicut illa πείδ' ἔλον ποπ' & βύλων, aliaque in ipso emendanda aut expli-

***** 2

can-

S U M M A R I A

*canda ; ut Πηγαμία, ἀλετρυγία, ἀπλάνα, εἰσπαλῆς καὶ
ἐκπαλῆς ἀσυλεί καὶ ἀσπαυδῆ; ιὺν πολιτεία, ὅ ἰσο-
πολιτεία, ὅc. denique quid fuerit δικη πρόδικῳ, ὅ
προδικία ὅπῃ πμάν, ὅc.*

D E

DE
ORIGINE AC RITIBUS
SACRI
TAUROBOLII.

CAPUT I.

Ut multa, ratione Rituum sacrorum, Christiani ab Ethnicis desumpserint, sic & vice versa Ethnicos multa a Christianis fuisse mutuatos, ostenditur: ejusque rei exemplum (præter alia ex Juliano memorata) esse perinsigne Sacrum Taurobolium, seu Regenerationem (prætenfam) Mysticam, per Baptismum sanguinis. Quo primum tempore id videatur exortum. Nulla ejus exempla aut memoriam extare ante M. Aur. Antoninum Philosophum: nullosque scriptores sive Ethnicos, sive Christianos, ante Constantinum Magnum illius exserte meminisse. Quæ enim ex Tertulliano aliisque hac trahuntur pertinere ad Sacra Mithriaca. Sicut illa hac occasione, circa nonnulla, illustrantur.

Permulta certe ex Ethnicismo in meliorem scopum atque usum, quamvis non semper optimo cum successu, in Christianismum transtulerunt veteres Christiani. Patet id ex *Amburbis, Ambarvalibus, Baptismis, Peregrinationibus religionis ergo, Pervigiis,*

A.

liis, Stationibusque in templis, Lectisterniis, Mysteriis, atque hinc arcanorum apud sacerdotes Confessionibus, Epulis sacris, Syssitiis, Collegiis sacris & Ordinibus, pluribusque aliis, quæ in Deorum honorem, expiationemve peccatorum, vel aliter, ab ipsis peragebantur: quæque imitati hinc Christiani Deo, Apostolis, aliisque sanctis Dei hominibus, (vel saltem pro talibus qui habebantur); vel denique in peccatorum poenitentiam, &c. celebrabant. Quorum tamen multa, tractu temporis, ita in superstitionem malam, vel abusum verterunt, ut ipsis quandoque Ethnicis scandalo essent. Quod, ne de aliis loquar, ex solis Agapis ac Pervigiis liquet.

At vice versa sic posteriores Ethnici multa ex Christianismo in Gentilismum transvexerunt, & inter sese in abusu habuerunt. Atque id quidem ex unica ista epistola Juliani Cæsaris ad Ursacium, summum Galatiæ sacerdotem, liquidò patet. Ita enim iste habet: Ἐλλωισμός ἐπεὶ πρῶτον καὶ λόγον ἡμῶν ἔνεκα τῷ μελλόντων αὐτῶν. Ἐὰν γὰρ τῶν λαμπρῶν καὶ μεγάλων, κρείττονα πάσης μὲν δόξης, πάσης δὲ ἐλπίδος. ἵλαως δὲ ἔσω τοῖς λόγοις ἡμῶν ἀδραστεῖα· τίτω γὰρ ἐν ὀλίγῳ ποσῶν τῶν, καὶ τηλικαυτῶν μεταβολῶν ὀλίγῳ πῶς ἔσονται [supplendum ἐλπίζειν τις aut simile quid] ἐπόλμα; ἢ ἐν ἡμεῖς οἰόμεθα πάντας ἀρετῶν, ἐδὲ διπολέμετον ὁ μάλιστα τῷ ἀρετῶν σιωπῆσειν ἢ πᾶσι τὰς ξένων φιλοφροσύνας, καὶ ἢ πᾶσι τὰς πατρῶν τῶν πατρῶν πομπήσιν, καὶ ἢ πᾶσι τὰς σιμνότηας καὶ τῶν βίων; ὡς ἕκαστον οἰομαι χρῆσθαι παρ' ἡμῶν ἀληθῶς ἐπιτηδεύουσιν. καὶ οὐκ ἀσπύχρη τὸ σερπὸν εἶναι τοῖσιν, ἀλλὰ πάντας ἀπαξυπαλῶς οἱ πᾶσι τῷ Γαλατῶν εἶσιν ἱερεῖς. εἰς ἣν δυσωπήσιν, ἢ πᾶσι οἱ πατρῶν, ἢ τῷ ἱεραλικῆς λειτουργίας ἀπόστολον, εἰ μὴ παρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, εἰ θεράπωνων πῶς τοῖς, ἀλλὰ ἀνέχουσιν τῷ οἰκετῶν, ἢ ἡμῶν, ἢ τῷ Γαλιλαίων χαμῶν ἀσθέντων μὲν αἰς τὰς θεάς, ἀρετῆς δὲ θεοσεβείας πομπῶντων. ἔπειτα πᾶσι τοῖς ἱερεῖς μήτε θεάτρῳ πᾶσι βιάσθαι, μήτε ἐν καπηλείῳ πίνειν, ἢ πύχνης πῶς, καὶ ἐργασίας ἀρετῶν, εἰς ἐπισημῶν πομπῶντων. καὶ τὰς μὲν περὶ τοὺς ἱερεῖς τὰς

τὰς ἡ ἀποκαθάρσις ἐξώθη. ξενοδοχοῖα καθ' ἐκάστην πόλιν κατέστησαν πυ-
κνὰ, ἵνα ἀπολαίσωσιν οἱ ξένοι τὸ παρ' ἡμῶν φιλαυθροπίας, ἃ τ'
ἡμετέροι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ὅσας ἀν' ἀνθρώπων χρημάτων. ἔθεν ἡ ἀπο-
κρίσις, ἐπινέοντά μοι πῶς. ἐκάστη γὰρ ἐν αὐτῇ τελεσμενίας μοδίους καὶ
πῶσαν τὴν Γαλατίαν ἐκέλευσε δοῦναι ὅτις τοῖς ἱεροῦσιν ὑπερεκτενέ-
ως, ἀναισθητοῦ Φημι χρῆναι. καὶ ἡ ἄλλα τοῖς ξένοις καὶ τοῖς μετα-
τέροι ἐπινέμεσθαι παρ' ἡμῶν. ἀχρεῖ γὰρ εἴ τ' ἡμῶν Ἰουδαίων ὑδὲ με-
ταπεί τρεῖς φασὶν ἡ οἱ δυοσεῖς Γαλιλαῖοι πρὸς τοῖς ἑαυτῶν καὶ τὰς
ἡμετέρων· οἱ ἡμέτεροι τὸ παρ' ἡμῶν ἐπικυρίας ἐνδείξει φαίνονται.
διδάσκει ἡ καὶ σπουδάζει τὰς ἐλληνικάς εἰς τὰς τριάντας λουτρούς,
καὶ τὰς ἐλληνικάς κώμας ἀπέρχεται τοῖς θείοις τ' καρπῶν. καὶ τὰς
ἐλληνικάς τοῖς τριάνταις ἀπολαύει περὶ θύρας, διδάσκει αὐτὰς εἰς
τὴν πάλαι καὶ ἡμέτεροι ἔργον. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸ πεποίηκεν Εὐ-
μακρον λέγοντα·

Εὖν ἄ μοι θέμις ἔσ', ἔτ' εἰ κακίαν σέθεν ἔλθῃ,
εἴποι ἀπμῆσθαι πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν ἀπαντες,
εἴποι, πῶ καὶ πῶ· δόσις δ' ἐλγήη πε φίλη πε.

Μὴ δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ἀρετὰ πᾶσι ζῆλόν ἄλλας συγχωρεῖς, αὐτοὶ
τῇ σπουδῇ κατακλινόμενοι, μάλλον ἢ καταπροσέμεθε τὴν εἰς τὰς
θεῖς ἀλάττειν. οἱ πάντες ποιοῦμεν ἐγὼ σε πρῶτον, μετὰς ἐν-
φρονήσεως εἶμαι. τὰς ἡγεμονίας ὀλιγάκις ὅτι τὸ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ
ἐκείνῃ ἢ αὐτοῖς ὅτις ἐλθῇ. εἰσὶν ἢ εἰς τὴν πόλιν ὑπαντάτω μηδεὶς
αὐτοῖς ἱερῶν. ἀλλ' ὅταν εἰς τὰ ἱερὰ φοιτῶσι τ' θείων, εἰσω τῶν
περὶ τῶν. ἡγεῖσθαι ἢ μηδεὶς αὐτῶν εἰσω στρατιώτης. ἐπὶ δὲ τῇ
ἐκείνῃ. ἀρετὰ γὰρ εἰς τὸ ἔδωκεν ἡγεῖσθαι πρῶτος, καὶ γέγονεν ἰδιώτης.
ἀρχαίς γὰρ αὐτῶν, ὡς οἶδα τ' ἐνδον ἐπὶ καὶ ὁ θεοῖς πάντα ἀπασι θρο-
νός. καὶ οἱ μὲν ποιοῦμεν καὶ ἀντιθεῖν εἰς ἱεροσολοῖς οἱ ἡ ἀντιθέ-
μεν καὶ τῶν, δεχομένη εἰς καὶ κατέδοξε. &c.

*Quod quidem nondum religio Gentilium ex nostra proce-
dat sententia, impedimento sunt hi qui eam profitentur.
Quae autem à Diis nobis donata sunt, ea splendida sunt,*
Λ 2 mag-

magna sunt, excellentiora sunt, quam quæ omnino vel optari vel sperari poterant. Nam in tam exiguo temporis spatio (sit quidem Nemesis nostris verbis propitia) tantam ac talem rerum mutationem paulo antè ne optare quidem quisquam audebat. Sed quid est causæ, cur in hisce, perinde ac si nihil amplius opus esset, conquiescamus, ac non potius convertamus oculos ad ea, quibus impia Christianorum religio creverit, id est, ad benignitatem in peregrinos, ad curam ab illis in mortuis sepeliendis positam, & ad sanctimoniam vitæ, quam simulant? Quorum singula à nobis exequenda esse censeo. Neque satis est istud solum institutum sanctè observari: sed velim omnes nostros Sacerdotes omnino, qui Galatiam incolunt, vel minis impellas, vel ratione persuadeas, ut sint honesti: vel Sacerdotali Ministerio abdicēs, si non una cum uxoribus, liberis & famulis, Diis colendis sedulo animos attendant; & ne patiantur servos, & filios, aut conjuges Galilæorum impiè in Deos se gerere, & impietatem pietati præponere. Deinde Sacerdotem quemque hortare, ne accedat ad spectacula neve, in tabernabit, neu artem aliquam aut opificium [hoc quoque a Christianis habet, uti ex Conciliis patet] turpe aut infame exerceat. Et qui tibi in his rebus morem gerunt, eis honorem tribuito; qui autem resistunt expellito. Porro Xenodochia multa in civitatibus exstruito, ut peregrini nostra benignitate fruantur: neque solum hi, qui nostram colunt religionem, sed alii quoque, si qui pecuniarum indigeant. At ratio, qua res tibi ad hoc institutum necessarie abunde suppetant, a me interim excogitata est. Nam 30000. modiorum tritici in tota Galatia, & 60000 sextariorum vini in singulos annos dari iussi: quorum quintam Partem ut Sacerdotibus inserviant, insumendam esse mando: quod reliquum est peregrinis ac mendicis sublevandis distribuendum. Nam turpe Profecto est, cum nemo

ex

ex Judæis mendicet: & impii Galilæi non suos modo sed [NB] & nostros quoque alant; ut nostri auxilio quod a nobis ipsis ferri debeat, destitui videantur. Quare doceto gentiles, in ejusmodi ministeria pecuniam conferre, & pagos Gentilium ex fructibus Diis offerre primitias, & ejusmodi beneficentiæ officiis assuefacito, planumque illis facito hoc nostrum olim munus fuisse. Nam Homerus Eumenem ita loquentem facit.

*Hospes si nostris succederet advenâ tectis
Vilior, acciperem placide. Sunt dives egensque
A Jove: Parum est hoc (fateor) sed munus amicum.*

Neque igitur permittamus alios nostrorum imitatione bonorum nobis laudem Præripere ut ipsi propter socordiam turpitudine & infamia afficiamur. Imo potius ne pietatem erga Deos penitus prodere videamur. Quod si te ista sedulo obire accepero maximâ sane lætitiâ gestiam. Præsides domi rarò invisas: sed scribas ad eos literas sæpissime. Ingradientibus illis in urbem, nemo sacerdos obviam prodeat, nisi quando ad templa Deorum accedunt, solum intra vestibula. Et intrantes nullus miles præcedat: sequatur autem qui vult. - Nam simul ut ingreditur limen delubri, privati personam induit. Siquidem ipse, ut nosti, his qui intus sunt, præes, propterea quod divina lex illud postulat. Et qui tibi parent sunt revera pii: qui autem præ arrogantia resistunt, ostentatores sunt & inanis gloriæ appetentes.

Verum enim vero quod majoris ipsis videbatur momenti erat, ut æmulati veram Christianorum expiationem per sanguinem salvatoris nostri Jesu Christi, excogitarent expiationem, imò & regenerationem mysticam: quæ scilicet & ipsi in æternum regenerarentur. Inaudiverant quippe jam a primis Christianismi incunabulis, ab ipsis Christianis, sive martyribus, sive etiam Apostatis, inter illos quam maximè prædicari,

expiationem quandam ac *liberationem mysticam*, ac *regenerationem* per sanguinem Jesu Christi; ipsosque plurimum in ore habere, se *sanguine ejus lotos ac mundatos* esse ab omni peccato; quæque alia illi, ex Evang. Joan. c. 6. v. 54. Epist. ad Ephesios c. 1. 7. 1 Joan. 5. 6. &c. Hebr. C. 12. 13. & Apocalypsi. 7. 14. de lotione vestimentorum &c. sibi invicem memorabant.

Quum igitur talia audirent Ethnicî; ne minori prærogativa aut beneficio gaudere viderentur, præter alia sacra expiatoria, sacrum quoque quoddam commenti sunt, quo & ipsi, non quidem hominis alicujus (cum jam toties inter ipsos humana sacrificia damnata ac vetita essent) sed taurorum, arietum, & caprarum sanguine, prout ipsi prætendebant, regenerarentur.

De qua Gentilium *καταζήλῃα* paulo latius quam a me aut aliis adhucdum factum, hic jam differere constitui: ut sic videant eruditi, non solum Primorum seculorum Christianos à veteribus Ethnicis multa desumpsisse; verum & sic etiam vice versa Gentiles, novos illos ipsis homines, Christianos nempe (de quibus suo tempore, in Apologetico, Tertullianus, *Hesterni sumus, & vestra omnia implevimus, &c.*) fuisse imitatos: quamvis nullo modo inde meliores redderentur; quum id simul in irrisiōem vel ludibrium pii dogmatis Christianorum, de sanguine Christi redemptorio ac salvifico, fecisse videantur.

De hoc Sacro igitur, seu Sacris, (quum & *Taurobolia* & *Criobolia* & *Ægibolia*, in eundem finem instituta fuerint) visum mihi nunc est aliquid ulterius ac curatius, quam quidem in prima editione Dissertationis de duratione Oraculorum Ethnicorum feceram, commentari: eo quod eruditissimi viri Salmasius, & Seldenus, & Sponius, qui primi ostenderunt se hic plus quam alios vidisse, hæc per occasionem tantum, atque obiter tractaverint.

Cir-

Circa hæc itaque sacra primum consideranda venit ipsorum origo: quæ certe ita post Christum Natum patuit, ut quantum ex vetustis lapidibus (qui fere unice de his sacris loquuntur) apparet, non ante M. Antonini imperium, nec nisi sub finem ipsius, comparuerint: primaque (ut & optime notat Eruditissimus Reinesius) illorum sit commemoratio, quæ ex hic sequentibus Inscriptionibus nobis obvenit.

AVRELIA OPPIDANA. TAVROPOLIUM
FECIT. HOSTIIS. SUIS. SACERD.
SMINTHIO. PROCULIANI. ACCIO
AGRIPPE. APRO II COS XV. K
NOV. POLLIONE. PET.

[Quod marmor, quomodo ex hoc sequenti corrigendum, infra indicabitur.]

SACR. M. M.
AVF. PRIMA. TAVROPOLI. FEC
HOST. SUIS. SACERDOTIB
SMINTHIO. PROCULIANI. ET
PACIO. AGRIPPÆ. POLLIONE
II. ET APRO. II COS. XV. KAL
NOVÆ

Durationis suæ terminos hæc Sacra, usque ad Honorii, Arcadii, ac Theodosii Junioris imperium videntur extendisse; imò ad totalem Ethnicismi, sub Imperio Romano, ruinam. Postrema enim quorum indicia ex dolendis ruderibus venerandæ antiquitatis eruta habemus, cum Valentiniano III & Eutropio atque ita an. Post Salvat. Nat. 389. tum Valentiniano
IIII

III ac Neoterio, celebrata fuere: neque aliquis cum ratione affirmare posset, hæc, quorum memoriam ex Inscriptionibus renovamus, plane ultima ratione temporis ac durationis, fuisse.

Ostendunt hoc inscriptiones hic sequentes: quarum Prima habet.

A G O R I I		
VETTIO.	AGORIO	PRAETEXTATO. V. C.
PONTIFICI. VESTAE		QUAESTORI
PONTIFICI. SOLI		CANDIDATO
QUINDECIMVIRO		PRAETORI. URBANO
AUGURI		CORRECTORI. TUS
TAVROBOLIATO		CIAE. ET. VMBRIAE
CURIALI		CONSULARI
NEOCORO		LUSITANIAE
HIEROFANTAE		PROCONSULI
PATRI. SACRORUM		ACHAIAE
		PRAEFECTO. VRB.
		PRAEF. PRAET. II
		ITALIAE. ET ILLYRICI
		CONSULI
		DESIGNATO

In latere sinistro

DEDICATA. KAL. FEB
D. N. FL. VALENTINIANO. AVG. III.
ET. EUTROPIO. CONSS

DIS

Secunda vero.

DIS. OMNIPOTENTIBUS
 LUCIVS. RAGONIUS
 VENUSTUS. V. C
 AUGUR. PUBLICUS
 P. R. Q. PONTIFEX
 VESTALIS. MAJOR
 PERCEPTO. TAUROBOLIO
 CRIOBOLIOQ
 X. KAL. IVN
 D. N. VALENTINIANO
 AVG. III. ET
 NEOTERIO. CONS
 ARAM. CONSECRAVIT

Interim nullus ex primi Christianismi scriptoribus, ante Constantini Magni tempora hujus Sacri (horumve Sacrorum) ullatenus meminit; non Justinus, non Irenæus, non Clemens Alexandrinus, non Tertullianus, non denique ullus alius ante Firmicum Maternum: qui illa, quæ de *Errore Prophanarum Religionum* scripsit Constantio ac Constanti Augg. inscripsit: Quantumvis non obscure innuere videatur, dictus Reinesius, Tertullianum (quod ipsius tempore hæc Sacra innotuerint) duobus in locis eò respexisse; ac primo quidem lib. de Præscript. Hæret. c. 40. hoc modo, dum de Diabolis loquitur: *Tingit & ipse quosdam, utique credentes ac fideles suos: expiationem de lavacro repromittit, & sic adhuc initiat Mithræ: signat illic in frontibus milites suos.*

Ast illa quæ sequuntur clare ostendunt, eum de solis *Mithriacis* loqui. Perginamque hoc modo: *Celebrat &*
 B pa-

10 DE ORIGINE AC RITIBUS.
*panis oblationem, & imaginem resurrectionis inducit, &
sub gladio redimit coram, &c. Ad quæ Mithriaca spectant
hæ sequentes Inscriptiones.*

CONSTANTIO. NONO. ET. IVLIANO. II
CONS. NONIUS. VICTOR. OLYMPIUS
V. C. P. P. AVREL. VICTOR. AUGEN
TIUS. V. OP. TRADIDERUNT LEONTIKA
III. IDUS. AUG. FELIC. ALIA
TRADIDERUNT CONS. SUPRA. S. XVII
KAL. OCT. FEL.

Item.

DATIANO ET CEREALE
CONS.
NONIUS. VICTOR. OLYMPIUS
V. C. P. P. PER. AVR
VICTOR. AUGENTIUS
V. C.
TRADIDERUNT. PATRICA
XIII. KAL. MAI
FEL
D. D. N. N. VALENTE. ET
VALENTINIANO IUNIORE
PRIMUM AUGG.
VI. ID. APRIL
TRADIDERUNT. IEROCORACICA.
AVR. VICTOR. AUGENTIUS
V. C. P. P.
FILIO. SUO. AEMILIANO
CO.

SACRI TAUROBOLII.

II

CORYPHONI. OLYMPIO. C. F
ANNO TRIGESIMO CON
SECRATIONIS SUAE
FELICITER
CONS. S. S.
OSTENDERUNT CRYPHIOS
VIII KAL. MAI
FELIC

Item, Romæ apud sanctum Sylvestrum (unde & hæc
proxime præcedentia eruta) in basi duarum columnarum in
duobus lateribus fracta, in una.

DATIANO. ET. CEREALE. CONS
NONIUS. VICTOR. OLYMPIUS. V. C.
P. P. AVR. VICTOR. AUGENTIUS V. C. P.
TRADIDERUNT. PERSICA PRI. NON. APRIL. FEL
CONS. S. S. TRADIDERUNT. ELIACA
XVI KAL. MAI. FELIC

D. D. N. N. VALENTE V. ET
VALENTINIANO. IVNIOR. PRIMUM
AUGG. CONS VI IDUS APRIL
AVR. VICTOR. AUGENTIUS. V. C.
P. P. FILIO. SUO. AEMILIANO. CORYFONI
OLYMPIO C. P. ANNO TRICESIMO
CONSECRATIONIS SUAE. TRADIDIT. CORACIKA
FELIC. CONS. S. S. OSTENDERUNT
CRYPHIOS VIII. K. MAI. FELIC

B 2.

In

In alia.

EUSEBIO. ET. HYPATIO. CONS
NONIUS. VICTOR. OLYMPIUS. V. C. ET
AVP. VICTOR. AUGENTIUS. V. C
TRADIDERUNT. LEONTICA. V. IDUS
MARTIAS. FELIC.

DATIANO. ET. CEREALE. CONS
NONIUS. VICTOR. OLYMPIUS
ET. AVR. VICTOR. AUGENTIUS. V. C.
P. TRADIDERUNT. LEONTICA
XVI. KAL. APRIL. FELIC.

Hæc *Mithriaca* (quamquam antiquitus Mithra Persarum Deus fuerat) inter Romanos, quod sciam, ante natum Salvatorem nostrum locum non habuerunt: suntque eadem ex istorum genere quæ ex *κακοζήλεια* Gentilium exorta fuerunt. Hinc Tertullianus de Præscript. Hereticorum cap XL. *à diabolo scilicet, cujus sunt partes intervertendi veritatem, qui ipsas quoque res sacramentorum divinarum idolorum mysteriis æmulatur. Tingit & ipse quosdam, atque credentes & fideles suos: expiationem [legit Rigaltius expositionem] delictorum de lavacro reprimittit; & si adhuc memini Mithra signat illic in frontibus milites suos; celebrat & panis oblationem, & imaginem resurrectionis inducit, & sub gladio redimit coronam. Quid; quod & summum Pontificem [Patrem scilicet, Sacrorum, de quo adhuc infra] unius nuptiis statuit? Habet & virgines, habet & continentes? Adde his quæ idem ultimo capite de Corona habet.*

Cum

Cum ex hisce tum ex Justino martyre, qui duobus in locis de spelæo Mithræ loquitur, (in Dialogo cum Tryphone Judæo) ὅταν δὲ οἱ πρὸς τὴν Μίθραν μυστήρια ᾤχεσθαι διδόντες, λέγῃσιν ἐκ πίστεως γεννηθεὶς αὐτὸν, καὶ σπήλαιον καλεῖσιν τὸ ἱερὸν, εἶθ' ἐκ μυστῶν τὰς πεποιμένους αὐτῶν ᾤχεσθαι διδόντες: Porro quando illi qui *MITRÆ INITIA TRADUNT*, e petra eum natum esse memorant, & spelæum nominant eum locum, ubi initiari ei credentes perhibent. Ac postea: αὖτ' ἐκ τῶν πρὸς τὴν Μίθραν μυστήρια ᾤχεσθαι διδόντες ἐκ τοῦ σπηλαίου μυστῶν παρ' αὐτῶν. *Eos qui Mithræ Mysteria tradunt in loco qui apud illos spelæum vocetur, suos initiare, sacraque sua arcana peragere.* Ex illis dico, tum ex allatis Inscriptionibus conjecerit quis non male, post Christum natum, hæc Sacra apud Romanos Græcosque fuisse introducta; imo & post illud tempus plura fuisse illis adinventis: præsertim cum & Justinus æque hæc addat (in Apologia secunda) ubi de Sacra Cæna loquitur: ὅτι καὶ ἐν τοῖς Μίθραν μυστηρίοις παρέδωκεν γίνεσθαι μιμησάμενοι οἱ ποιεῖν δαίμονες. *Quod quidem etiam in mysteriis Mithræ fieri docuerunt per imitationem pravi Dæmones*

E secundo Tertulliani loco à Reinesio allato (ex c. 5. de Bapt.) adhuc minus liquet, ad sacra *Taurobolia*, eum respexisse. ita enim ille ibi loquitur: *sed enim nationes extraneæ ab omni intellectu spiritualium potestatem eadem efficacia idolis suis subministrant, sed viduis aquis sibi mentiuntur. Nam & Sacris quibusdam per lavacrum initiantur, Iſidis alicujus aut Mithræ, ipsos etiam Deos suos lavationibus effecerunt. Cæterum villas, domus, templa, totasque urbes aspergine circumlatæ aquæ expiant passim: certe ludis Apollinaribus & Pelusis tinguntur. Idque in regenerationem & impunitatem perjuriorum suorum agere præsumunt. Item penes veteres quisquis se homicidio infecerat, purgatrice aqua se expiabat. Igitur si de sola natura aquæ, &c. Quæ*

eo latius attuli ut inde pateat, non hic de Sacrificio, aut Baptismo per sanguinis effusionem aliquid indicari.

Meursii lapsum, at quanti alias circa talia viri: hic obiter notare non possum. Non quod ego me illo doctiorem putem; sed ut inde pateat, etiam splendidissima eruditionis lumina quandoque & suas eclipses pati: sicque mihi eo magis condonandum sit, si alicubi a vero aberravero.

Celeberrimus igitur iste vir in Græcia sua Feriata, Festum nobis producit, quod AEONTIKA vocat. Ita enim loquitur: AEONTIKA.

Incertum cui Deo aut Deæ. Sacra autem tunc peragi solita, quibus qui initiarentur, aquæ loco abluendis ipsis manibus mel infunderemoris erat: quo testatum capiebant, puras à re omni tristi, noxiæve ad detestanda, manus esse oportere. Porphyrius de Nympharum antro: Οὐρα μὲν ἐν τῇς τῆς Αἰώντικα μυστέροις εἰς τὰς χεῖρας ἀνδ' ἔδαντο μέλι νημερὲς ἐρχόμενοι, καὶ θάλας ἔχον τὰς χεῖρας ὡς ἁγνίσματα, καὶ τὰς ἁγνίσματα ἔχον μύστερ. Quando quidem igitur Leontica initiatis ad manus lavandas pro aqua mel infundunt, puras habere manus annunciant ab omni re mæsta & noxia & odiosa. Mentio horum est in Inscript. vet.

CONSTANTIO. NONO. ET. IVLIANO. II
CON. NONNIUS. VICTOR. OLYMPIUS
V.C.P.P. ET AVRELIUS VICTOR AUGEN
TIUS V.OP.TRADIDERUNT LEONTIKA

Et in alia:

EUSEBIO. LIPPATIO. CONS
NONIUS. VICTOR. OLYMPIUS. V. C. ET
AVREL. VICTOR. AUGENTIUS. V. C
TRA-

SACRI TAUROBOLII. 15
 TRADIDERUNT. LEONTIKA. IDUS
 MARTIAS FEL
 DATIANO. ET. CEREALE. CONS
 NONIUS. VICTOR. OLYMPIUS. V. C. P. P
 ET AVR. VICTOR. AUGENTIVS. V. S
 P. TRADIDERVNT. LEONTIKA
 XVI KAL APRIL FELIC

Primo Festum vocat, quod erat sacrum Myſterium, ſive initiatio. 2. Inſcriptio Prima non integra exhibetur, ſicut ex ſuprà allatis patet. 3. Illa inſcriptio quæ ſecundo loco ipſi aſſertur (eodem tamen errore cum Grutero,) ſcribi debet *Eusebio & Hypatio cons.* Sicenim Onuphrius, ſic Calviſius, ſic alii, duos hos conſules nominant. 4. Poniſt incertum eſſe cui Deo aut Deæ hæc Sacra facta fuerunt: quum cui Deo, ex ſuprà dictis clare pateſcat. Nulla autem feſta hic locum habuiſſe, in quibus hæc Sacra fierent, quoque verum; nec magis illa ad ſacra ſpectare Taurobolia, aut Criobolia, de quibus nobis nunc ſermo eſt, veriſſimum eſt.

Hac occaſione tamen non poſſum non aliquid ulterius addere de his *Mithriacis*; ut quorum aliqua ſaltem erat cum *Tauroboliis* affinitas: quod ſatis clarè ex Tertulliano perſpicitur; atque ulterius ex ſcholiis Nonni ad. I. Steleteuticum Gregorii Naz. in Julianum: ex cujus duobus locis fere eadem tradentibus; unum hunc aſſeram: οὐδείς ἢ δύναιτο πλεῖστας τὰς τῶν Μίθρας πλῆθους, εἰ μὴ διὰ πεισῶν κολάσεων παρέλθοι, καὶ δεῖξαι ἑαυτὸν ἀπειρητὴν πῶς καὶ ὅσων. λέγοντο ἢ ὀγδοήκοντα εἶναι κολάσεις, ἃς καὶ βαθμὸν διὰ τὴν πλειοψηφίαν παρελθεῖν· οἷον περὶ τῶν, διατηρήσας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὕδωρ πολὺ· εἴτε εἰς πῦρ ἐμβαλέσκον ἑαυτὴν· εἴτε ἐν ἑρμῇ διατηρήσας καὶ ἀστυρίσας, καὶ ἄλλα πᾶς, ἅχως ἢ, ὡς εἰπομεν, τὰς ὀγδοήκοντα κολάσεις παρέλθοι, καὶ ὅτε

ἔπὶ λατρίῃ ἰμῶν αὐτῶν πᾶσι πλεῖστα, ἵαν ἔλθῃ. Nemo initiari potest sacris Mithriacis, qui non ante per omnia suppliciorum genera pertransierit, ac semet ipsum plane passionibus superiorem, ac sanctum ostenderit. dicuntur autem esse octoginta supplicia, quæ per gradus pertransire debet ille qui initiandus est. Veluti Primo per multos dies magnum aquæ spatium tranare; postea semet ipsum in ignem conjicere; deinde in solitudine possum ibi jejuna, ut & alia quedam; donec sicut diximus, octoginta illa supplicia pertransierit; & tunc porro initiabant eum Sacris plenariis, si eousque superviveret.

Locus in quo potissimum μύησις seu consecratio hæc fiebat, Justino teste (ut vidimus) vocabatur spelæum seu speleum: quamvis non semper revera spelæum, sive *antrum* fuisse videatur: sic idem quoque ex hisce Inscriptionibus, non obcurum videtur.

DEO. SOLI. INVICTO MITHRAE
FL. SEPTIMIUS ZOSIMUS. V. P
SACERDVS. DEL. BRONTONTIS
ET AEKATE. HOC SPELEUM
CONSTITUIT

Item

D. S. I. M
P. ACIL. PISONIANUS
PATER. PATRATUS
QUI. HOC SPELEUM. VIOL
IGNIS. ABSUMPTUM
COMPARATA. AREA. A. REPUB
MEDIOL. PECUNIA. SUA
RESTITUIT

Quæ

Quæ de antris subterraneis natura aut arte factis non ita intelligi possunt.

Attamen, uti apud Gruterum pag XXXIV habetur, *Romæ sub ara cæli, in ea capitolii parte, quæ aquilonem spectat, templum subterraneum est, ubi Mithræ simulacrum perelegans est & magnificum, superiori non absimile, licet infinito majus, & alicubi mutilum capiteque truncatum. Stant utrinque viri duo, supra quos stellæ singulæ, Oriens scilicet & Occidens.*

In collo tauri leguntur hæc,

N A M A. S E B E S I O.

In ventre autem hæc,

DEO. SOLI. INVICTO. MITHRAE

In infimo solo Majuscularum literarum fragmenta.

.....: NAR: NE. CS:

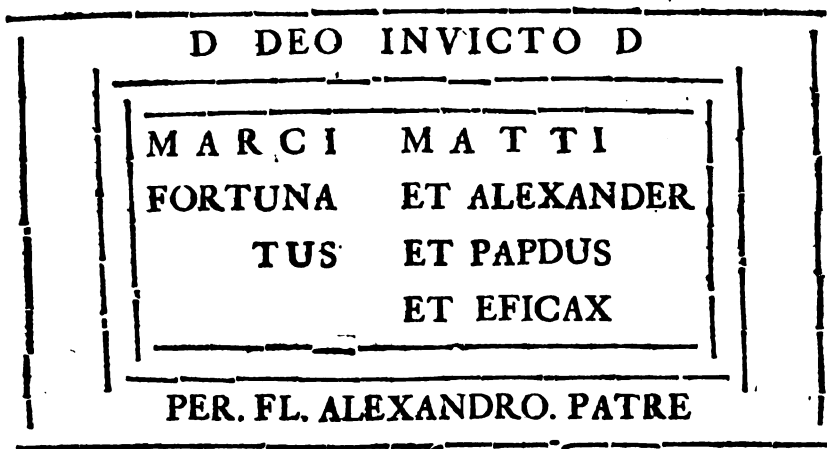
Mithræ illud simulacrum *superius*, de quo hic Gruterus loquitur, est illud quod celeberrimus Jacobus Gronovius nobis in iterata anno 1694. editione *gemmarum* &c. *Leonardi Augustini* exhibet; cujusque descriptionem Gruterianâ longe accuratorem dat. Quod simulacrum quoque, & cætera quæ ibi N. 1. habentur, hic exhibere volui.

Descriptionem vero, si quis illam desiderat, petat ex ista ad L. Augustinum eruditissima Gronovii præfatione, memoratæ jam editioni præfixa.

Inscriptio autem, quam Gruterus ait huic simulacro, cæterisque ei adjunctis subesse, hæc sequens est:

C

D DEO

Signa igitur, uti in alia videmus & hisce spelæis consecrata Deo huic Mithræ: sicut id etiam patet ex sequenti dedicatione; quæ quoque per modo exhibita illustratur.

SOLI INVICTO. MITHRAE
TIBERIUS. CLAUDIUS. TIBERIUS. F. THERMODORUS
SPELEUM. CUM. SIGNIS. ET. . . . CETERISQUE
VOTI. COMPOS. DEDIT

Erat itaque (ut pergamus) alia affinitas hujus Sacri Mithriaci cum Sacro Taurobolio ob taurum. Unde & apud Lucretium Statii scholiastem, ad finem libri primi Thebaidis, hæc sequentia habemus: *Perse in spelæis coli solem primi invenisse dicuntur. est enim in spelæo Persico habitu cum thyra utrisque manibus bovis cornua comprimens; quæ interpretatio ad Lunam dicitur, &c.*

Quale simulacrum, quamvis non in spelæo, atque unica tantum manu, dextrum tauri cornu comprehendens, comparet in

in gemma, quæ in L. Augustini parte secunda N. 33. exhibitur; quæque ob alia multa observanda (quorum explicationem lector ab ipso hoc Augustino petat) a me huc etiam affertur.

Spelæum vero, de quo Statii vetus interpres loquitur, comparet in ista figura, quam dictus Gronovius nobis ibidem N. 3. exhibet; quamque ipse in reditu ex Italia descripsit; cujusque explicatio in eadem præfatione reperiri potest. Quare hic solam exhibeo figuram; ne sic nimis extra oleas vagari videar.

Non ita tamen comparet spelæum in illa figura, quam secundam numero exhibet idem celeb. Gronovius, communicatam sibi ab eruditissimo Evaldo Rudæo, quam hic quoque representari curavi.

Proferet & Gruterus, eadem Thesauri sui Pagina XXXIV. hanc sequentem inscriptionem.

S. I. M

TYRRANUS MARCELLINUS

ET. ANT. SENEIO. JUNIOR. CONDUCTORES. ARMAMEN

EX. VOTO.

POSUERUNT

Additque: *subtus exprimitur vir chlamyde subducta sub brachium; tauri jacentis tergum premit genu dextro; pede sinistro ejus padam. Manu dextra complectitur rictum tauri, sinistram admovent parazonio. Canis erectus invadit raurinam gulam, serpens ventrem. Quæ a Bongarsio Gruterus habet.*

Ad affinitatem illam accedit & illud, quod (ut circa sacerdotia Magnæ Matris Idææ ostendamus) hic & viri Sacerdotes essent

essent, & foeminae: modo *Mater Sacrorum*, quae in hac sequenti inscriptione comparet, eò referenda sit:

GEMINA. TITULLA
ARAUSIENSIS. MATER
SACRORUM. HIC
ADQUIESCIT

Cui firmandotamen facere videntur etiam hæc Vopisci de Aureliano verba: *Matrem quidem ejus Callicrates Tyrius Græcorum longe doctissimus Scriptor, sacerdotem Templi Solis, in eo vico, quo habitabant parentes, fuisse dicunt.*

Patres certe Sacrorum hic erant; unde & Eunapius, Ἀμα π γδ Θεσπιῶν ἐγένετο πατήρ ὢν τῷ Μιθριακῆς πλετῆς. *Pater cum esset Initiationis Mithriacæ.* Sic in inscriptionibus supra allatis habemus quoque P. P. seu *Pater Patrum*; (ita enim hæc P. P. sunt interpretanda,) ac quidem *Pater Patrum Dei Solis invicti Mithrae*: uti in illa, quæ infra integra exhibenda erit:

DIS
MAGNIS
MATRI. DEUM. ATTIDI. SE
XTILIUS. AGESILAUS. AEDESIIUS &c.

Atque etiam in alia adhuc etiam adducenda:

PATER SACRORUM INVICTI MITHRAE

alibi vero videbimus, hæc PATER. SACRORUM.
DEI. INVICTI. MITHRAE, alibi denique PATER.
ET.

ET. HIEROKORAX. D. S. I. M. Dei Solis invicti Mithræ.

De quo *Hierocorace* (pro quo, ex errore, *Hierceryx* Marmoris hujus primus exscriptor exceperat) jam Salmasius ac Reinesius monuerunt; & a me inferius adhuc aliquid dicetur.

Erant igitur hi *Patres*, testante id etiam Porphyrio, lib. 4. *πρὸς ὁμιλίαν* &c. *Οἱ πατέρες ὄντες τῆς μυστηριακῆς πλετῆς*, qui præerant *Initiationibus Mithriacis*. Matres vero erant, ut conjicio, quales fere *Reginæ Sacrorum* apud Athenienses ac Romanos; vel saltem fæminæ istæ, quæ Sacerdotes *Matris Deum*, seu M. D. M. *Magnæ Deum Matris*, essent: de quibus amplius adhuc infra loquendum erit; *Claudia Acropolis*, nempe, & *Salonina Euterpe*, similesque.

Hos autem *Patres*, fuisse *Leones*, seu qui singulari præterea ex munere, aut repræsentatione, *Leonticis* appellationem dedere, dum *Sacerdotes Mithræ* essent, ipsorumque uxores vocatas fuisse *Hyænas*, patere videtur ex jam modo nominato atque allato Porphyrio; qui ita, *τὰς μὲν μετέχουσας τῆς Μίθρας ὁρῶν Λέοντας καλεῖν, τὰς δὲ γυναικας Τάϊας*. Nisi hæc de initiatis etiam, non vero de solis Sacerdotibus capienda sint. quod tamen minus, verum puto. *Coraces* interim, & *Hierocoraces*, erat quoddam ministrorum genus Mithriacis Sacris inserviens: unde idem Porphyrius ait, *τὰς δὲ ὑπερέδοντας κόρακας* fuisse nominatas.

At pluria nomina erant tum initiantium tum initiatorum; uti ex Hieronymi epistola ad Lætam, hoc modo discimus: *Ante paucos annos propinquus vester Gracchus nobilitatem patriciam sonans nomine, cum præfecturam gereret urbanam, nonne specum Mithræ & omnia portentuosæ simulacra (vel Sacra) quibus Corax, Gryphius, Miles, Leo, Perses, Helios, Bromius, Pater initiantur, subvertit, fregit & exussit?* Ubi Pater tamen a Leone distinguitur:

tur: nisi velimus hîc Hieronymum quidem omnia (aut ferre) *sacrorum ministrorum* nomina huc attulisse, verum illa inter se confudisse: cum quandoque unus idemque sacerdos, aut minister diversis nominibus, pro ratione Sacri, aut paratissimi ipsius, administrandi, gauderet.

Observandum interim quoque, Romanos hæc atque similia Sacra (ut sic tandem ad nostra *Fœtore* redeamus) apud se, in melius aliquatenus, reformasse. Quod constare videtur cum exsequentibus inscriptionibus, tum ex Dionysio Halycarnassæo jam modò quoque adducendo. Prima harum habet:

MATRIS. DEUM. MAGNAE. IDEAE. PALATI
NAE. EJUSQ. M. RELIGIONIS. AD. FANOR.
NAVIUS JANUARIUS

Secunda vero:

C. CAMERIUS
CRESCENS
ARCHIGALLUS. MATRIS
DEUM. MAGNAE. IDEAE ET
ATTIS. POPULI. ROMANI
VIVUS. SIBI. FECIT. ET
C. CAMERIO. EYCRATIANO. LIB, &c.

Denique tertia:

DIANAÆ. SOSPITE
L. SEPTIMIUS. L. F. TROM
FELIX VICTOR. SACERD
MATRI. D. M. I. ET. ATTINI
POP. ROM
SUA. PECUNIA. DED

Dio-

Dionysius igitur etiam ita de suo tempore loquitur: Neque quispiam videat apud eos (quamvis mores jam sint depravati) aut homines numine afflatos, aut futores Corybanticos, aut cætus clandestinos, aut Bacchanalia & Mysteria occulta, aut vigiliæ nocturnas virorum cum mulieribus in templis mixtorum, aut ullum aliud istiusmodi monstrum, sed videat caute omnia quæ ad deos spectant & fieri & dici, præter Græcarum & Barbararum gentium morem. Et, (quod omnium maxime ego sum miratus) licet innumera gentes in urbem venerint, quibus omnino necesse est colere deos patrios ritu domestico, nulla tamen peregrina Sacra hæc civitas est æmulata, ita ut publice ea sunt recepta: (id quod multis urbibus jam accidit) sed etiam, si qua sacra, Oraculis jubentibus in rempublicam introducuntur, suis ritibus cives ea colunt, rejectis omnibus fabulosis superstitionibus: cuiusmodi [NB] sunt sacra Matris Idææ. Quotannis enim Prætores ex Romanorum institutis illi sacrificia & ludos faciunt. Sacra autem ejus peragunt vir Phrygius & mulier Phrygia: & isti per urbem ea circumferunt, Matri Deorum stipem cogentes, ut mos eorum fert, de pectore pendentes imagines gestantes; & ad modulos eorum qui tibiis ludentes ipsos sequuntur, & matris magnæ carmina canunt, incedentes, & tympana pulsantes. Nullus enim est Romanus indigena qui matri magnæ stipem cogat, aut qui ad sonum tiliarum per urbem incedat indutus veste varia, aut Phrygiis ceremoniis deam colat, id quæ ex lege & Senatus consulto. Adeo prudenter ab omnibus externis deorum ritibus ea civitas sibi cavet, & ab omni vana superstitione, in qua nihil decori inest, abhorret.

Quæ jam temporibus magis antiquis circa Sabazii Jovis, circa Isidis atque Serapis fana ac sacra, uti & circa Bacchanalia, similiaque fecerint veteres Romani, ex Livio, Vale-

rio

rio Max. & aliis discimus; quantum vero postrema Imperii tempora ab iis mutata fuerint, ex pluribus exemplis, ac quidem circa sacra Taurobolia ex solius Heliogabali discimus; qui, teste Lampridio, ipse *Matris etiam Deum sacra accepit, & tauroboliatus est.*

CAPUT II.

*Primum, qui inter Christianos Scriptores Taurobolii Crio-
boliique sacri exsertè meminit, fuisse Jul. Firmicum:
neque ipsum Augustinum ejus mentionem, nisi perobscu-
ram (si modo id fecerit) fecisse. Ostenditur porro cui
Deæ, cuique Deo, hæc Taurobolia sacrata fuerint;
Matri nempe Deorum, aut soli aut simul cum Attide;
atque ita Telluri ac Soli: neque unquam aut Jovi, aut
Minervæ, (ut prætenditur,) aut Dianæ, (quamvis illa
Ταυροβόλια quandoque dicta fuerit) hæc Sacra fuisse
facta.*

HÆtenus igitur nullus inter Christianos horum meminit
Sacrorum; (sicuti, præter Inscriptiones, nemo ex Gen-
tibus) nisi eò trahamus Origenem, atque Augustinum:
quorum primus lib. 6. contra Celsum, ita loquitur:
Τὶ δὲ (μᾶλλον εἰπερ βαρβαρικά ἐβέλετο μυστήρια ἐκθήσεως, μᾶλλον
δηγήσεως αὐτῶν) ἢ μᾶλλον τὰ Αἰγυπτίων, ἐν οἷς πολλοὶ σπυρνύονται,
ἢ τὰ Καππαδοκῶν περὶ τὸ ἐν Κομάνοις Ἀρτέμιδος, ἢ τὰ Θρακῶν, ἢ
καὶ τὰ Ῥωμαίων, αὐτῶν πλεόντων καὶ τὰς εὐγενεστάτους τὸ δὲ οὐκ
κλήεις ἑαλῆς. Quod si Barbarica memorare placuit, quin
potius Ægyptiorum adduxit a multis venerata, aut Cap-
padocum Dianæ Sacra in Comanis, aut Thracum, aut
Romavorum, quibus initiantur etiam Senatores nobilissimi.
Quod

Quod postremum, ubi de initiantibus atque initiandis, ratione personarum ac dignitatis loquar, de Romanis clarè patebit; ac circa *Sacra Taurobolia* clarius, quam id circa *Mithriaca* ex jam præcedentibus liquet.

Augustinus autem paulo obscurius, atque ita ut illius verba magis ad *stipem Magnæ Matri* petentes, ac quidem utriusque sexus ejusmodi homines trahas, loquitur, lib. VII. c. 26. de Civit. Dei: *De mollibus eidem Matri Magnæ contra omnem VIRORUM MULIERUMQUE verecundiam CONSECRATIS, qui usque in hesternum diem madidis capillis, facie dealbata, fluentibus membris, incessu famineo, per plateas vicosque Carthaginiæ etiam a populis, unde turpiter viverent, exigebant.*

Verum cum illa quæ præcedunt, tum ista quæ sequuntur, nihil, ne umbram quidem, *Sacri Taurobolii* ostendunt. Undè & credo, hujus Augustini tempore hoc nondum in Africam penetrasse, quum quoque nullæ huc spectantes Inscriptiones illius in Africa celebrati meminerint: quamvis in Italia, in Hispania, atque Gallia (maxime in Narbonensi) permultos huic Sacro initiatos liqueat. Quare & Tertullianus, minus commode (quod tunc primum hæc Sacra exorta fuerant) illorum meminisse poterat; sicut nec ipsorum meminit; atque eruditissimus Reinesius, hîc Tertullianum minus bene intellexit.

Primus itaque inter Christianos, qui hujus Sacri exsertè meminit est, Julius Firmicus Maternus V. C. Is enim libro de Errore Profanarum Religionum, ita loquitur, dum Christi sanguinem horum Sacrorum, Taurobolii ac Criobolii sanguini opponit: *Pro salute hominum agni istius venerandus sanguis effunditur, ut Sanctos suos filius Dei profusione preciosi sanguinis redimat: ut qui Christi sanguine liberantur, majestate prius immortalis sanguinis CONSECRENTUR.* Neminem apud idola profusus sanguis juverit.

D

Et

Et ne cruor pecudum miseros homines aut decipiat aut perdat, POLLUIT sanguis iste non REDIMIT, & per varios casus homines premit in mortem. Miseri sunt qui PROFUSIONE SACRILEGI SANGUINIS CRUENTANTUR. TAURIBOLIUM VEL CRIOBOLIUM SCLERATA TE SANGUINIS LABE PERFUNDIT. Laventur itaque sordes istæ quas colligis. Quære fontes ingenuos, quære puros liquores, ut illis te post multas maculas, cum Spiritu Sancto Christi sanguis incandidet.

Taurorum & Arietum sanguini heic opponit sanguinem Christi; ac baptismum per Christi sanguinem ac mortem, ut redemptionem ac regenerationem, opponit præsentæ isti redemptioni ac regenerationi per Sacra Taurobolis ac Criobolis.

Nihil Sane est quod signantius horum Sacrorum finem ac scopum, adeoque & Cacozeliam Gentilium exprimere possit, ac confirmare id, quod post eruditissimum Reinesium, qui id primus vidisse videtur) in initio hujus opusculi asserui.

Quod autem Augustinus de *Madidis capillis* loquatur, quamvis id de *Madidis sanguine capillis* intelligi queat; atque in *Taurobolis* (de quorum ritu statim loquar) etiam *Capilli* Sanguine madescerent, id minime nos cogit, ut illud de *capillis ex taurobolis Sacro madidis* capiamus. cruentabant se enim Galli, sicut id eruditis notissimum est, per plateas, sive stipem *Magne Matri* colligerent, sive ferore, quasi, fanatico acti, mala ac quidem horrenda reipublicæ vaticinarentur: unde Lucanus lib.

Crinemque rotantes

Sanguineum populis ulularunt tristia Galli.

Nec solos lacertos ipsos lacerasse, verum & caput, quoque ex his Statii versibus (Lib. x. Thebaidis) apparet:

*Sic Phryga terrificis genitrix Idæa cruentum
Elicit ex adytis, consumptaque brachia ferro.*

Scire

*Scire vetat. quatit ille sacras in pectora pinus,
Sanguineosque rotat crimes, ac vulnera cursu,
Exanimat.*

Hi igitur Galli ut semetipsos cruentabant, sic ipsam *Magnam Matrem* (quæ alias & *Cybele* erat) in Almonis fluvio; sicut & alii Sacerdotes suos Deos Deasque, lavabant aqua: nec tamen ipsi in sese aquæ lotionibus parcebant, iisque in regenerationem mysticam (qui finis ac scopus *Tauroboliorum* erat) utebantur. Verumtamen neque hi dissecti cultro lacerti, neque capilli cruenti, neque lotiones in regenerationem factæ, ad Sacra nostra *Taurobolia* pertinent: quantumvis in honorem *Magne Matris Idea* instituerentur; cui, & *Attidi*, *Taurobolia* dicata erant.

Ut autem me nunc totum ad *Sacra Taurobolia*, convertam, dicata illa erant, vel soli *Deorum Matri*, vel simul etiam *Attidi*. Dedicatorum *soli Matri Deorum* hæc sequentia sunt exempla:

MATRI. DEUM
POMP. PHILUMENE
Q. PRIMA. LACTOR
TAUROBOLIUM
FECIT

MATRI DEUM
TAUROBOLIUM. IMI.
ACCEPIT. LIGURIA. TYMELE
A. M. SACRIS POST

Sic & pluribus in Inscriptionibus, quæ suo loco addantur; in quibus hi tituli habentur, *MAGNAE MATRI DEORUM MATRI. S. M. D.* seu *Sacrum Matri*

Matri Deorum, S. M. M. seu *Sacrum Magnæ Matri*, vel M. D. M. I. *Magnæ Deorum Matri Idææ*, vel M. D. M. *Magnæ Deorum Matri*, vel IMPERIO. D. M. seu *Deorum Matris*, seu denique MATRI. DEUM. MAGNAE IDAEAE, aut etiam D. M. IDAEAE. MATRI.

At ex sequenti inscriptione, videri posset etiam *Jovi Optimo Maximo* hæc Sacra dicata fuisse

I. O. M
VERINUS. SEVERINUS
ALBUCIUS
CRIOBOLIUM
RESTITUIT

Verum nullibi patet hæc Sacra *Jovi* fuisse facta, vel dicata. Quare unde ille talis inscriptionis titulus ortus fuerit breviter disquirendum. Credo igitur errorem hic irrepsisse, ex vitiosa hujus inscriptionis descriptione: quum, nempe, vetustate exoletum, seu partim deletum D, amissis corrosione, aut allisione, apicibus in O mutatum sit; adeoque legendum, *Idææ Deorum Matri*; vel ex scriptoris sive festinatione, sive alia ablepsia O pro D fuisse descriptum: nisi, tandem, id vitium lapidarii aut ablepsia, aut ignorantia irrepsit. Namque alias, meo judicio legendum foret *Idææ Optima Matri*. quod de hac Dea minus mirum videri debet.

Quæ autem Gutherius habet de Tauroboliis *Dianæ Matri*, & *Matri Dianæ* & *Matri Magnæ Dianæ* Sacris ex literis D. M. & S. M. D. & M. M. D. quæque porro de triplici Taurobolio, 1 *Isidi*, 2 *Dianæ*, 3 *Cereri*, factis, tribusque aris ipsis instructis Sacrum hoc peractum fuisse affirmat;

mat; illa, ut Celeberrimi Grævii verbis (in Prolegomenis ad V. Thesauri tomum) utar, *Omnia falsa sunt*; ne ego ad-
dam ridicula: quæque a solo Grævio, verbis ibi lectu dig-
nissimis, refutantur.

At nec soli *Deorum Matri* hæc sacra fiebant; verum &
Attidi, sive *Atti* vel *Attini*, simul. Quod ex sequentibus
inscriptionibus manifestum fit, ut:

M. D. M. I
ET ATTIDI. SANCTO
MENOTYRANNO.
Q. CLODIUS. FLAVIANUS
V. CL. PONT. MAIOR
XV. VIR. S. F. SEPTEM
VIR. EPULONUM
TAUROBOLIO. CRIOBO
LIOQUE. PERCEPTO

Item hac sequenti:

M. D. M. I
D.D. N.N. CONSTANTIO. ET. MAXIMIANO
NOBB. CAESS. CONSS. KALMAII
JULIUS. ITALICUS. V.C. XV. VIR
S A C F A C
TAUROBOLIUM. PERCEPI
FELICITER

D 3

Tum

Tum & hac Græca:

ΜΗΤΕΡΙ ΤΗ ΠΑΝΤΩΝ ΡΕΙΗ ΤΕΚΕΩΝ ΤΕ ΓΕΝΕΘΛΩ
ΑΤΤΕΙ Θ ΥΨΙΣΤΩ ΚΑΙ ΣΤΗΝΙΕΝΤΙ ΤΟ ΠΑΝ
ΤΩ ΠΑΣΙΝ ΚΑΙΡΟΙΣ ΘΕΜΕΡΩ ΤΕ ΑΠΑΝΤΑ ΘΤΟΝΤΙ
ΚΡΙΟΒΟΛΟΥ ΤΕΛΕΤΗΣ ΗΔΕ ΤΙ ΤΑΥΡΟΒΟΛΟΥ
ΜΥΣΤΙΠΟΛΟΣ ΤΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥΤΩΝ ΣΤΗΝΘΗΚΑΤΟ ΒΩΜΩΝ
ΔΩΡΩΝ ΑΠΟΔΑΔΩΝΟΣ ΘΕΙΩΝ ΕΧΩΝ ΕΠΙΚΛΗΝ

Quæ sane inscriptio ita ex magni Scaligeri correctione reformanda est: versu 3. in fine pro θούλη ponendum φύοντι. v. 4. pro τελείων ponendum τελείων. namque ita is: τελείων i. e. ών, ύπάρχων, ut pueri sciunt. μυστικόθ τελείων κριοβόλ, ο ών ιεροφάντης & κριοβόλ. In tertio autem pro θμερώμερα optime legit θμερώμερα, cōctiora maturiora. Unde & Græca hæc ita vertit:

*Omnium Opi matri, proliques illius & Atti
Summo, cui rerum est omnia nosse datum,
Cuncta potens natura suo qui tempore profert
Crioboli Antistes Taurobolique Sacri,
Istam devotus Sacratam suscitatur aram,
Qui trahit a dono nomen Apollineo.*

Sic quoque:

M. D. M. IDAEAE. ATTID. MINOTAURANO
NOBILIS. IN. CAUSSIS. FORMA. CELSUSQUE.
HIC. PATER. INVICTI. MYSTIKA. VICTOR. HABET
SERMO. DUOS RESERVAT
ET. VENERANDA. MOVET. CYBELES. TR
AUGENTUR. MERITIS. SYMBOLA. TAUROBOLI
RUF. CEIONI. COE. SABINI F. V. C
PUL. PR. Q. PATER. SACRORUM. INVICTI. MITHRAE
TAUROBOLINUS
M. D. M.

M. D. M. IDEAE ET ATTIDI MINOTAURO

NOBILIS ::::::::::::::::::::::::::::::::::

::

::

::

ET. VENERANDAM ::::::::::::::::::::::::::

AUGENTUR. MERITIS SIMBOLA TAUROBOLI

RUF. CAEON. CAESABINI ::::::::::::::

PUB.P.R.Q.PATER.SACROR.INVICTI.MITHRAE.TAUROBOLINUS

M. D. M. ID. ET ATTIDI. MINOTYRANI. ET ARAM. III. ID. MART

GRATIANO. ET. MEROPAUDE. CONSULIBUS DEDICABIT

ANTIQUA. GÉNEROSE. DOMO. CUI. REGIA. VESTAE

PONTIFICI. FELIX. SACRATO. MILITAT. IGNE

IDEM. AUGUR. TRIPLICIS. CULTOR. VENERANDE. DIANAË

PERSIDICI. Q. MITHRAE. ANTISTES. BABYLONIE. TEMPLI

TAUROBOLIQ. SIMUL. MAGNI. DUX. MYSTICE. SACRI

Quæ in duabus hisce posterioribus (ex eodem tamen, ut credo, lapide exceptis) aut vitiose expressa sunt (quod per sepe in inscriptionibus sculptorum ignorantia, vel aliter, occurrit) aut male descripta, sunt *Menotaurano*, *Minotauro*, & *Minotyrani*. ista ex præcedenti illa, quæ pag. 29. a Q. CL. FLAVIANO dicata est, sunt corrigenda. *Menotyrannus* igitur ubique (seu *Menotyranno*, ac *Menotyranni*) est substituendus: quod & olim ad Historias Augustas observavit magnus ille Cl. Salmasius. Quæ porro alia in hisce 4. inscriptionibus observanda veniunt, etiam inferius Paulo tractabuntur.

Hoc interim non omittendum, perhibere nonnullos non tantum

tantum *Diana*, verum etiam *Minerva* hæc Sacra fuisse dicata ac peracta. At qui talia viderunt, certe hic nihil viderunt. Ac ridicula sane sunt quæ de *Minerva* confingunt, ex his Suidæ verbis, ταυροβόλῃς ἡ Ἀθηνᾶ. *Diana* quidem tam eidem Suidæ quam etiam Hesychio vocatur ταυροπόλη: sed longe alia ex causa. Toto quoque cælo errat Carolus Stephanus, qui in Dictionario Poëtico asserit, *Tauripodium fuisse sacrum, in quo Marti ac Diana, non humano, sed taurino sanguine sacrificabatur. Et Tauropodium Dianam dictam, quod illi taurino sanguine sacrificaretur. Sicut & Camdenus, qui in Britannia sua ita loquitur: Tauropodia in Diana honorem fuisse celebrata norunt eruditi.*

Præterea mirari lubit, Seldenum quoque (qui alias de his Sacris, ex Grutero ac Salmasio, bene ac recte locutus fuerat) Prudentii versum (lib. 1. contra Symmachum) *Tauroboliis sacris* applicare, hunc nempe

Incaustum arguere jam Taurica Sacra solemus,

Sequuntur enim statim, quæ istum clare explicant, nempe:

*Funditur humanus Latiali in munere sanguis,
Confessusque ille spectantum solvit ad aram
Plutonis fera vota sui, &c.*

Quod autem *Diana* Sacra Taurobolia attribuant, fit ex lapidariorum vitiis: ut qui pro *Tauroboliis*, B in P mutantes *Tauropolia* nobis confingunt. Pertinent illa, igitur, ad *Matrem Deorum & Attidem*. Qualia vero sub hisce nominibus numina intellecta fuerint, docet sequentibus his verbis non inconcinne Macrobius (Lib. I. cap. 21.) *Quis enim ambigat Matrem Deum terram haberi? Hæc Dea leonibus vehitur validis impetu ac fervore animalibus; quæ natura cæli est, cujus ambitu aer continetur qui vehit terram. Solem vero sub nomine Attinis ornant fistulæ & virgæ. Fi-*
stula

stula ordinem spiritus inæqualis ostendit: quia venti in quibus nulla æqualitas est, propriam sumunt de sole substantiam. Virga potestatem solis asserit qui cuncta moderatur, &c.

CAPUT III.

Quibus ritibus peractum fuerit hoc Sacrum, ex Prudentio, potissimum, ostensum. Sicut & error super prætenſa Consecratione Pontificis Maximi Romanorum, cum Baronii, tum J. Caesaris Bulengeri, tum Th. Reinesii, tum Onuphri Panuvini, tum & aliorum, ostenditur. Porro (2.) quibus animalibus mactatis hæc Sacra perficerentur; atque inde quotuplicia, nempe Taurobolia sola, vel Taurobolia & Criobolia simul, vel denique Criobolia & Ægibolia. Denique quæ animalia, tum & alia instrumenta, in lapidibus Taurobolitis, sive aris (locis talibus superstructis) dedicata, ac quomodo, insculpta fuerint.

SI jam tandem consideremus quibuscum ceremoniis seu ritibus hæc Sacra fuerint administrata atque accepta seu suscepta, hîc faciem nobis maxime præfert Prudentius; qui in Martyre Romano, versibus his quantivis pretii nobis prior pro plurima parte, hoc sacrum describit.

*Agnoscis illum, quem loquar, miserrime
 Pagane vestri sanguinem sacri bovis,
 Cujus litatâ cæde permadescitis?
 Summus Sacerdos nempe sub terram scrobe
 Actâ in profundum consecrandus mergitur,*

E

Mirè

*Mirè infulatus, secta vittis tempora
Nectens, coronâ tunc repexus aureâ,
Cinctu Sabino sericam fultus togam.*

*Tabulis supernè strata texunt pulpita
Rimosa rari pegmatis compagibus,
Scindunt subinde vel terebrant aream,
Crebrove lignum perforant acumine,
Pateat minutis ut frequens hiatibus.*

*Huc taurus ingens fronte torvâ, & hispida,
Sertis revinctus, aut per armos floreis,
Aut impeditus cornibus deducitur,
Nec non & auro frons coruscat hostiæ,
Setasque fulgor bractealis inscit.*

*Hic ut statuta est immolanda bellua
Pectus sacro dividunt veniabulo,
Eructat amplum vulnus undam sanguinis
Ferventis, inque texta pontis subditi
Fundit vaporum flumen, & latè aestuat.*

*Tum per frequentes mille rimarum vias
Illapsus imber, tabidum rorem pluit,
Defossus intus quem Sacerdos excipit,
Guttas ad omnes turpe subiectans caput,
Et veste & omni putrefactus corpore.*

*Quin os supinat, obvias offert genas,
Supponit aures, labra, nares objicit,
Oculos & ipsos perlucit liquoribus,
Nec jam palato parcat, & linguam rigat,
Donec cruorem totus atrum combibat.*

*Postquam cadaver sanguine egesto rigens
Compage ab illa flammæ retraxerint,
Procedit inde Pontifex visu horridus,
Ostendat udum verticem, barbam gravem,
Vittas madentes, atque amictus ebrios.*

Hunc

*Hunc inquinatum talibus contagiis,
Tabo recentis sordidum piaculi,
Omnes salutant, atque adorant eminus,
Vilis quod illum sanguis, ac bos mortuus
Fœdis latentem sub cavernis laverint.*

Haftenus, mi lector, Prudentius; cujus versus & Cæsar Baronius & J. Cæsar Bulengerus, & alii, de consecratione Pontificis Maximi, ac quidem Romani, adeoque & de Cæsaribus post, five acceptum five arreptum, imperium ita initiandis, cantatos fuisse, nimis temere, affirmant: quorumque primus ad annum Domini 361. n°. IV. ita loquitur: *Qui igitur Christianitatis abdicatione palam facta, & Sacrorum Gentilium initiatione impius studuit apparere, & illud addidit, ut more majorum Imperatorum unâ cum Imperio amplissimam Sacerdotii dignitatem, ipsum summum Pontificatum acciperet. Non quidem (quod fecerunt qui antecesserunt Imperatores) nomine tenus, ut jus tantum illud contingeret omnium præstantissimum: verum qui NOVUS PROGREDITUR SACRORUM ROMANORUM GENTILIUM RESTITUTOR, vindex & propagator, nec quid minimum passus est præteriri veteris observantiæ, in re præsertim tantâ, quæ omnium potissima haberetur, initiatione videlicet summi Pontificatus. Sed quibusnam impuris & risu dignis ritibus peragi saleret, oscinatur a Prudentio, qui, cum hæc agerentur, puer ætate erat, ut ipse profiteretur his versibus:*

Principibus tamen è cunctis non defuit unus

Me puero, ut memini ductor fortissimus armis, &c.

[in quibus tamen nihil de Sacris Tauroboliis, ne umbra quidem apparet] *Ritus ergo illos profanos, quibus summus Pontifex initiandus fuit Julianus, ab eodem graphice descriptos in ignominiam perdit desertoris, se tauri sanguine, ad abster-*
E 2 *gen-*

gendum Christi signum proluentis, vidimus:

Summus Sacerdos nempe sub terram scrobe, &c. [quibus integre recitatis hæc superaddit] *Hactenus Prudentius de initiatione summi Pontificis, quam his versibus deridendam proposuit; &c.*

Certè nullibi patet ullum hominem, nedum Imperatorem Romanum ullum, per tale Sacrum, Pontificem Maximum fuisse consecratum: neque ullibi occurrit illud *Summus Sacerdos* [quem tamen postea & Pontificem, in his versibus, appellat Prudentius] pro appellatione *Pontificis Maximi*: nec Prudentius huc in testimonium advocari potest, quod is de Sacro longè alioloquatur; ac ne quidem de *Pontificis Maximi* sive consecratione, sive initiatione somniet. Quod ex sequentibus patebit. Interim eadem affirmat J. Cæsar Bulengerus: cujus verba mihi nunc ad manum non sunt.

Nec minus Æmylius Portus: qui ad Dionysium Halicarnasseum, hæc habet: *Alii vero (quorum sententia ad veritatem propius accedere videtur) asserunt Pontifices dictos a pontibus, quos sacrificiorum causâ faciebant, per quos victimam immolandam deducebant, & supra quos eam jugulabant. Hunc autem morem & hujusmodi pontes, & varias ceremonias, quæ a Pontificibus in sacrificiis observantur, Prudentius, insignis poëta & rati mei & φάων elegantissimis carminibus describit, quæ omnibus rerum antiquarum ac reconditarum studiosis grata fore spero. Quare hic ea subscribere non gravabor: Summus Sacerdos nempe sub terram scrobe, &c.*

At quod quis sane magis meretur, eruditissimus ille, ac versatissimus circa inscriptiones, (ex quibus hæc Sacra potissimum eruuntur, Prudentiique versus lucem suam accipiunt) Reinesius, hæc, postquam multa rectè de his Sacris disseruerat, quoque dicere sustinuit. *Et quia Taurobolio initiandi auctorandique CUICUNQUE NUMINI Sacerdotem,*

dotem, ETIAM SUMMUM PONTIFICEM CONSECRANDI (ita Baron. & Buleng. L. II. de Imperio Romano c. 18. interpretantur) ritum perfectissime, elegantissimis jambis, Prudentius Cæsar-augustanus, hymno in Romanum A. V. 1008. descripsit, ipsum spectasse Romæ, quam aliquando adiit, necesse est.

Quæ ex hisce Prudentii versibus gratis assumuntur, adeoque præter omnem historiæ fidem atque auctoritatem, sunt:

1. Cæteros, præter Julianum, Christianos Imperatores tantum nominetenus fuisse Pontifices Maximos: cujus contrarium satis clarè ostendit Seldenus in libris suis de Synædriis: quò Lector se conferat.

2. Julianum hunc Ritum sibi administrari passum fuisse.

3. Prudentium de tali prætenfa Pontificis Maximi consecratione unquam somniasse, aut eam ob causam hæc Sacra derisui Christianis, aliisque, exponere.

4. Versus illos, ex Apotheosi huc vi tractos, directè aut indirectè, tale quid indicare: videlicet dum Prudentius adhuc in pueris esset, Juliano hunc ritum fuisse administratum. Quod ut mage fiat manifestum, ipsius Prudentii verba paulò altius repetamus:

*Ex quo mortalem præstrinxit spiritus alvum,
Spiritus ille Dei, Deus; & se corpore matris
Induit, atque hominem de Virginitate creavit,
Delphica damnatis tacuerunt sortibus antra:
Non tripodas cortina tegit, non spumat anhelus
Fata Sibyllinis fanaticus edita libris.
Perdidit insanos mendax Dodona vapores,
Mortua jam mutæ lugent Oracula Cumæ:
Nec responsa refert Libycis in Syrtibus Ammon.
Ipsa suis Christum Capitolia Romula mærent,*

E 3

Prin-

*Principibus lucere Deum, destructaque templa
 Imperio cecidisse ducum. Jam purpura supplex
 Sternitur Aeneadae rectoris ad atria Christi,
 Vexillumque crucis summus dominator adorat.
 Principibus tamen e cunctis non defuit unus,
 Me puero, ut memini, ductor fortissimus armis,
 Conditor & legum celeberrimus, ore manumque
 Consultor Patriae, sed non consultor habende
 Relligionis, amans tercentum millia Divum.
 Perfidus ille Deo, quamvis non perfidus urbi
 Augustum caput ante pedes curvare Minerva
 Fictilis, & soleas Junonis lambere, plantis
 Herculis advolvi, genua incurvare Diana,
 Quin & Apollineo frontem submittere gypso,
 Aut Pollucis equum suffire ardentibus extis.*

Quid, quaeso, hic apparet, quod ad *Sacra Taurobotia*
 pertineat? Prudentio adhuc puero Julianus fædè ad Genti-
 lissimum descivit, atque

*— amans ter centum millia divum:
 Augustum caput ante pedes curvare minerva:
 Fictilis, & soleas Junonis lambere, plantis
 Herculis advolvi, genua incurvare Diana,
 Quin & Apollineo frontem submittere gypso
 Aut Pollucis equum suffire ardentibus extis.*

Suffinuit. Ergo *Sacris Taurobaliis* initiatus est. Quod-
 nam vestigium, quænamve umbra ejusmodi Sacri, vel ini-
 tiationis (qualiscunque demum) hic apparet? Et tamen ta-
 lis initiationis ritus in Juliano peractos fuisse, hoc ipso Pru-
 dentio testante (ut qui dum adhuc puer esse talia conspex-
 rit) ex his versibus firmare nituntur.

Gerardus Joan. Vossius quoque hæc *Sacra* minime intel-
 lexisse

lexisse videtur: quod in tanto certè viro quam maxime mireris. Ita enim ille, de Idololatriâ (lib. 2. cap. 53.) *Itidem taurus, quem in isdem aris videmus, nomen sacro dedit Taurobolio; ibidem [apud Firmicum] memorato. Imo ut Crioboli sic Tauroboli quoque mentio est apud eundem Firmicum, secundum certissimam doctissimorum [Joan. Wou-
verii, & aliorum] emendationem. Quare cognomen hoc ταυροβόλῃ variis convenit Deabus. Nam & Minerva ταυροβόλῃ in Andro insula colebatur, teste Suida; & Diana quoque vocata est Ταυροβόλῃ, quia confecerit telis suis taurum a Neptuno immissum Hippolito, ut fabulantur. Simplicius sane dixeris, id nomen tributum Diana, ut Deæ venatrici.*

Cæterum apud Hesychium & Suidam etiam Ταυροπόλῃ & Ταυροπόλιον: atque itidem in collectione Inscriptionum Græciana non solum Taurobolium, sed etiam Tauropolium legitur. Quid mirum? quando & Diana non modo ταυροβόλῃ, sed etiam Ταυροπόλῃ nuncupatur. Hoc nomen ei Ister [apud Suidam in ταυροπόλῃ] in III Miscellan. datum putabat, quia taurum illum Hippolito immissum in varias egerit terras. Apollodorus autem malebat ex eo esse nomen, quia Dea ipsa tauri instar cuncta circumeat: quod Græcè est πλάτν. Simplicissime dixeris Lunam, quæ est Diana, jure vocari Ταυροπόλιον, quia corniculata, eoque tauri referens cornua, cursu suo diu noctuque omnem lustrat terrarum orbem.

Quæ sane, omnia indicant hunc Vossium, alias infinitæ lectionis virum, hoc Sacrum, vel etiam cuinam esset dicatum, planè ignorasse; quod tamen soli Inscriptionum tituli ipsam, aliosque, docere poterant.

Neque, quod maxime notandum, a Græcis explicatio hujus Sacri petenda est; cum Romanæ originis sit: sicuti nec illa quæ de Minerva ac Diana Tauropolis afferuntur,

runtur, hîc aliquo modo ad rem faciunt.

De *Criobolio Sacro* etiam non melius loquitur idem Vossius; sicut ex his sequentibus videri potest: *Ab ariete qui & in Vett. Lapp. conspicitur, dictum Sacrum Criobolium: cujus in iisdem mentio fit. Is aries arbori alligabatur, Priusquam mactaretur. Quod Julius Firmicus tractum ait ab exemplo Abrahæ Patriarchæ. Vide inquit, quid sibi ludibriosus hostis invenerit. Abrahæ immolaturus filium jussu Dei Aries supponitur, & in vicinæ arboris radicibus immolatur. Quæ tamen non usque adeò quoque cum ipsius Firmici verbis concordant.*

Ut autem permirum videtur Onuphrium Panuvium, qui totam antiquitatem lynceis aliàs oculis perspexisse videtur, multasque inscriptiones huc spectantes, in Civitate Romana, adducit, talia fugisse; sic magis adhuc mirum, illos qui post Salmasium ac Seldenum scripsere, tanta laborasse ablepsia, ut hîc nihil viderint; ac maxime quidem J. Saubertum; qui, in libro suo de Sacrificiis, ob leviculos sæpe errores, Lipsium, aliosque magnos viros, a quibus tamen multa mutuatus est, *vehementer perstringit, explodit, flagellat, exhibilat.* talibus enim verbis ille uti gaudet.

De Choulis aliisque minus loquor; quod id minime necesse sit; eo, quod nemo ante Cl. Salmasium *Taurobolia Sacra*, aliquatenus in lucem produxerit.

Nunc porro perpendendum, (ut propius ad ipsos ritus accedamus) *quibus animalibus*, seu *victimis* facerent illi, qui *sacra* hæc peragebant; aut vel per alios, vel per semetipsos, illa suscipiebant, fierive curabant.

Erant igitur hæc primò *Taurobolia* sola, adeoque per solos *tauros* facta. quod ex pluribus Inscriptionibus, cum jam adductis, tum adhuc adducendis patet. ex. gr.

VIRIA-

VIRIATIUS
A. F. TERNI
TAUROBOLIO
PULANIUS
PRISCUS

IMP. CAES. DIVI. ANTO
NINI DIVI. (VDII. PARTH
MAXIMI. FRATRI. M. AVREL
ANTONINO. AVG. GERMANIC
SAR MAT. P. M. T. P. XXX
IMP. VIII. COS. III. PP. LACTO
R AT.

S. M. D

IVNIA. DOMITIA. TAVROPOL
ACCEPIT. HOSTIIS. SUIS. SACER
DOTE. TRAIANIO. NONDI
NIO. D. N. GORDIANO. II
ET POMPEIANO. COS. VI. ID
DEC

S. M. D

POM. FLORA. TAVROPOL
ACCEPIT. HOSTIIS. SUIS
SACER. TRAIA. NUND. D. N
GORD. II. ET. POMPEI. COSS
VI. ID. DEC

S. M. D

SERVILIA. MODESTA. TAURO
POLIUM. ACCEPIT. HOSTIIS
SUIS. SACERDOTE. TRAIA
NUND. DNO. GORD. II. ET
POMP. COS. VI. ID. DEC

Vel erant, secundo, sola *Criobolia*; sicut ex exemplo liquet, quod ob titulum I. O. M. attuli.

Vel tertio erant *Taurobolia* ac *Criobolia* simul; quorum supra jam duo exempla adduxi, quibus hic sequentes addam.

D I S

M A G N I S

MATRI. DEUM. ET. ATTIDI. SE
XTILIUS. AGESILAUS. AEDESIVS
V. C. CAVSARVM. NON IGNOBI
LIS. AFRICANI. TRIBVNALIS. ORA
TOR. ET. IN. CONSISTORIO
PRINCIPVM. ITEM. MAGISTER
LIBELLORVM. ET COGNITION
SACRARUM. MAGISTER. EPISTU
LARUM. MAGISTER. MEMORIAE
VICARIUS. PRAEFECTOR. PER
HISPANIAS. VICE. S. I. C. PA
TER. PATRUM. DEI. SOLIS. INVI
CTI. MITHRAE. HIEROFANTA
HECATAE. DEI. LIBERI. ARCHI
BUCOLUS. TAUROBOLIO
CRIOBOLIOQUE. IN. AETER
NUM. RENATUS. ARAM. SACRA
VIT. D. D. N. N. VALEN
TE. V. ET. VALENTINIANO
IUN. AUGG. CONSS. IDIB
AUGUSTIS

L. COR.

L. CORNELIUS. SCIPIO. ORFITUS
 V. C. AUGUR. TAUROBOLIUM
 SIVE. CRIOBOLIUM. FECIT
 DIE. III. KAL. MART
 TUSCO. ET. ANNULINO. COSS

In qua postrema inscriptione *sive* pro & positum videtur. neque id aliter intelligi debet; cum hinc nullum ipsi dedicanti Orfito dubium hærere potuerit, an *tauro*, an vero *ariete* fecisset hoc Sacrum. At vitio vel lapidariorum, vel etiam ipsorum dedicantium sæpe contigit, ut orthographia minus rectè observaretur, vel casus aut regimen (ut Grammatici loquuntur) confunderentur. Quod uti in voce *Tauropolium* pro *Taurobolium* de MINOTAURO, MINOTYRANI, &c. pro MENOTYRANNO, ostendit, sic & id ex his loquendi modis *per Sacerdote* pro *per Sacerdotem* ac *se vivit fecerunt*, & *se vivo* uti & *se vivus posuit* patet, ex aliisque pluribus ulterius ostendi posset. Neque enim omnes Romæ dedicatæ fuerunt, neque semper ab optimè grammaticam, orthographiamve cællentibus: quod non solum in Provinciis, verum & in ipsa Italia, imò ipsa urbe Roma locum habere potuit. Accedat hisce & exscriptorum festinatione, aut ablepsiâ, talia committi potuisse: quale exemplum videbimus in inscriptionibus per diversos exscriptores exhibitis; in quibus unus quidem *movit*, alter vero *monuit* exhibet.

Vel denique quarto simul *Criobolia* atque *Ægibolia* celebrabantur, cujusmodi Sacri exemplum habemus in sequenti hac inscriptione:

T E A T E

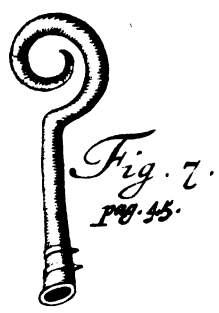
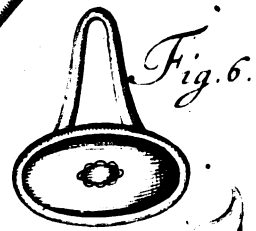
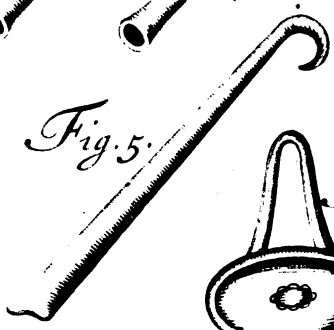
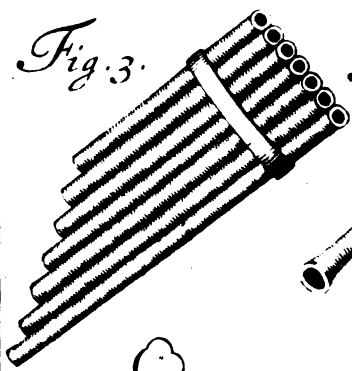
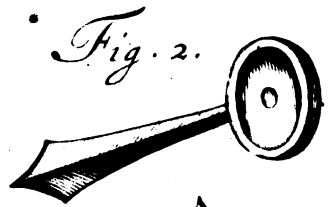
CRIOBOLIUM. ET

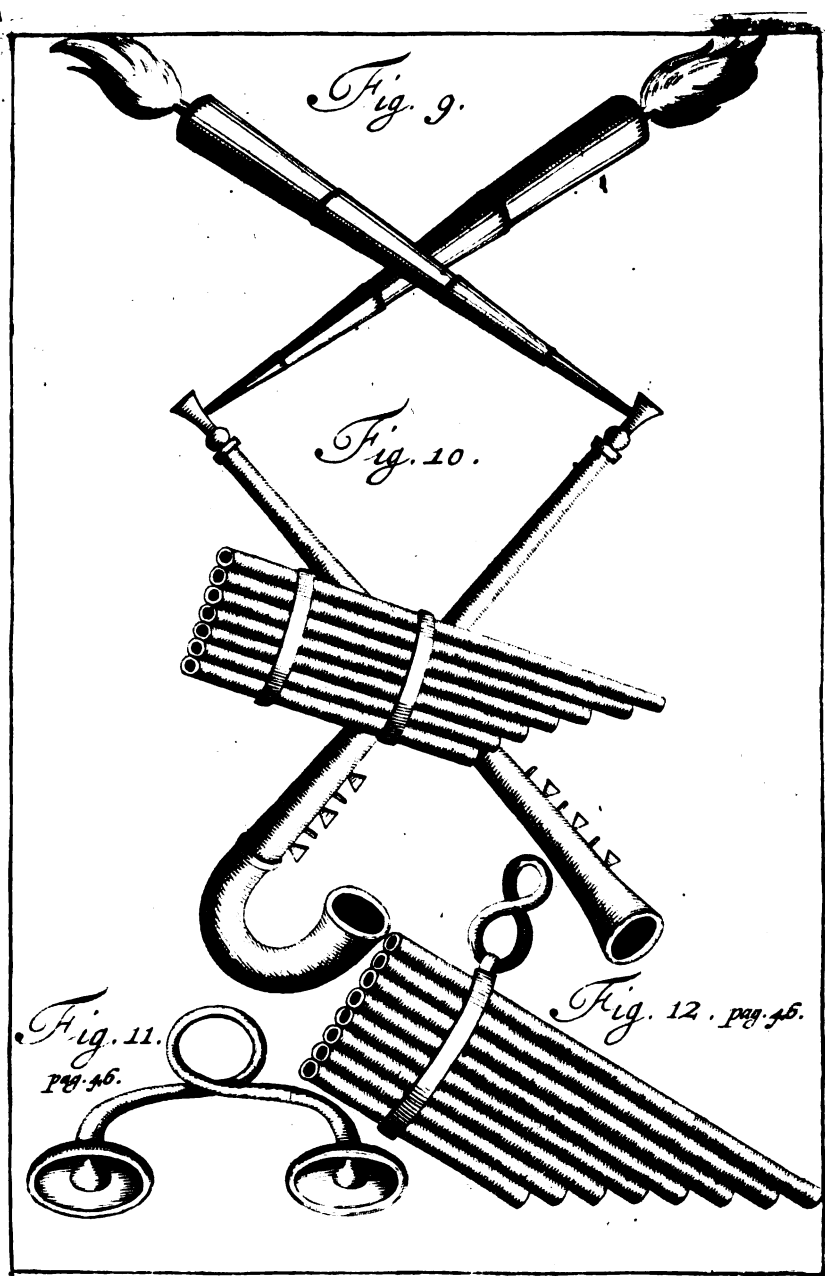
AIGOBOLIUM. MOVIT
DE. SUO. PETRONIUS. MARCELLUS. SACERD. VI. VIRAL
DEC IIII PRIMO. IUSTO

In Aris autem, quæ *Taurobolium* simul cum *Criobolio* exhibebant (quæque M. D. M. & *Attidi* dicatæ erant) cæteris Sacrificii instrumentis, ac pinui *Matri Deorum* sacratæ addebantur quandoque *taurus* atque *aries*; uti Romæ, in ædicula sancti Michaëlis, in Vaticano, non procul a domo Cælia; sicut ibi vidit Smetius (ut verbis Gruteri utar) *Est ara Cybeles, sub altari quodam posita: cujus prima facies, quæ inscripta erat contra parietem versa est, atque ideo legi nequit. In parte aversa sunt faces duæ, lanx & poculum. Item lituus (1). & aliud instrumentum ad formam cochlearis (2). In latere dextro pinus est, sub quo TAURUS, & appendent tympanum & fistulæ (3). In sinistro latere item pinus est, sub qua ARIES, & appendent mithra (4). pedum (5). & aliud quiddam lanci non absimile (6).*

Istis autem inscriptionibus, tam Græcæ, quam etiam Latinæ, quæ, in eadem, cum hac Græca, fuerat ara dedicata, a Petronio Apollodoro; quæque apud Gruterum, rarioribus inter Græcos literis conscripta comparet; adjecta sunt hæc sequentia: *In dextro latere CTBELE turrata, cum tympano a leonibus vecta, ac prope pinus est, & subtus Taurus.*

In sinistro latere Mithratus ATTIS, bis cinctus, dextra fistulas & crotala, sinistra pedum tenens. Superius est tym-

tympanum: a tergo ipsius stat Pinus, & sub ea ARIES, subtus deinde TAURUS seorsum. In parte adversa sunt tede (7). transversæ, lituus (8). patera, guttus, sive urceus, & simpuvium.

Sic itidem, in atrio domus Cæsæ, in ara marmorea

M. D. M. I. ET. ATTINIS

CTBELE sive Idæa Deorum mater, turrata in curru sedens, a leonibus vehitur, dextra spicas miliumque, sinistra tympanum tenens. Stat contra ATTIS puer Pinui innixus Mithratus bracchatusque, dextra mento subjecta, sinistra etiam tympanum tenens, & pedum illi a tergo adstat. Subest autem hæc inscriptio

L. CORNELIVS. SCIPIO ORFITVS.
V. C. AVGV. TAVROBOLIVM
SIVE. CRIOBOLIVM. FECIT
DIE III. KAL. MART
TVSCO. ET ANNVLINO. COSS.

(9). *Dextro latere incisæ sunt faces duæ transversæ cum crotalis (10). in sinistro latere sunt fistule hujusmodi.*

Aliæ sic quoque dedicationi ab ULPIO IGNATIO FAVENTINO factæ (quam Inscriptionem, infra alia occasione afferam) adjiciuntur hæc sequentia; in dextro, nempe aræ latere est pinus, à qua crotyla, ac fistulæ compactæ, pendent, & subtus adstat ARIES alligatus.

In sinistro latere etiam pinus, a qua pedum & fistulæ duæ pendent, & inferius [NB] stat taurus.

Sic tandem (ne plura congeram) *aræ à CEJONIO RU-
FIO VOLUSIANO dedicatæ*, (quam quoque infra addu-
cam) *in dextro latere stat ARIËS sub pinu, a qua tym-
panum*, (11). *fistulæ compactæ* (12). & *crotala depen-
dent*.

Hæc atque similia erant partim instrumenta, partim hostiæ
ac victimæ, hisce Sacris dicata; imprimis si *Magnæ Matri* ac
simul *Attidi* fierent. Ad quorum cultores directâ est se-
quens inscriptio, seu potius Epitaphium, Romæ apud do-
mum Cæsiæ, quoque servata; quam ob elegantiam, mi-
nime prætermittere valeo:

<p>QVI. COLITIS. CYBELEN. ET. QVI. PHRYGA. PLANGITIS. ATTIN DYM. VACAT. ET. TACITA. DYNDIMA. NOCTE. SILENT FLETE. MEOS. CINERES. NON. EST. ALIENVS. IN. ILLIS HECTOR. ET. HOC. TVMVLO. MYGDONIS. VMBRA. TEGOR ILLE. EGO. QVI. MAGNI. PARVVS. COGNOMINIS. HAERES CORPORE. IN. EXIGVO. RES. NVMEROSA. FVI FLECTERE. DOCTVS. EQVOS. NITIDA. CERTARE. PALAESTRA FERRE. IOCOS. ASTV. FALLERE. NOSSE. FIDEM AT. TIBI. DENT. SVPERI. QVANTVM. DOMITILLA. MERERIS QVAE. FACIS. EXIGVO. NE IACEAMVS. HVMO</p>
--

C A P U T IV.

*Quid intelligendum sit per Vires tauri. ac 1. quidem vires .
exceptas denotare tauri sanguinem ore, naribus, auribus,
vestimentis &c. exceptum. Hinc talia vestimenta ut
sacro-sancta fuisse conservata. Quid porro cum vesti-
mentis factum post initiationes sacrorum susceptas: qua
occa-*

occasione etiam aliquid de monachorum veterum vestimentis additur. 2. Vires consecratas *spectare ad tauri cornua.* 3. Vires conditas *respicere tauri, seu taurorum, (forsan & arietum & caprarum) testiculos.*

AT nunc pergendum in negotio nobis proposito; adeoque notanda sunt quæ nobis in ipsis inscriptionibus occurrunt; ac quidem 1. de *Viribus Tauri exceptis*, vel *conditis*, vel etiam *consecratis*.

De *exceptis* loquitur hæc sequens:

S. M. D

VALERIA. GEMINA. VIRES
EXSE PIT. EUTYCHETIS
IIII KAL. APRIL. SACERDOTE
TRAIANO. NONDINIO
DNQ. NRO. GORDIANO
ET. AVIOLA. COSS.

Quæ verba, VALERIA GEMINA VIRES EXSE PIT [ubi male S litera pro C, sive à dedicante, sive à lapidario posita est: qualia exempla in marmoribus crebro admodum occurrunt] de *Sanguine tauri* intelligenda puto: tum quod *Vires tauri*, sicut & omnium animalium, in *sanguine* consistant; tum quod verbum *exsepit*, seu potius *exceptit*, hic de sanguine sit intelligendum inde, quod capiti imprimis superfunderetur; uti & à sic consecrandis ore, naribus, auribus, cæterisque corporis partibus, quin & *vestimentis*, avide admodum exciperetur; prout ex hisce Prudentii verbis patet:

Tum.

*Tum per frequentes mille rimarum vias
 Illapsus imber tabidum rorem pluit,
 Defossus intus quem sacerdos excipit,
 Guttas ad omnes turpe subiectans caput,
 Et veste & omni putrefactus corpore.
 Quin os supinat, obvias offert genas,
 Supponit aures, labra, nares objicit;
 Oculos & ipsos perluit liquoribus,
 Nec jam palato parcit, & linguam riget,
 Donec cruorem totus atrum combibat.*

Quibus & hæc addenda, quæ de vestibus subjungit,

*Postquam cadaver sanguine egesto rigens,
 Compage ab illa FLAMINES retraxerint,
 Proceat inde Pontifex visu horridus,
 Ostentat udum verticem, barbam gravem,
 Vittas madentes, atque amictus ebrios.*

Videmus igitur & vestibus illos sanguinem illum excepisse; quas deinde quoque sollicitè non solum servabant, verum & gestare perdurabant. Quod sat clare liquet ex his sequentibus versibus, quos hætenus ineditos, ad Historias Augustas Celeberrimus Salmasius adfert:

*Quis tibi TAUROBOLUS vestem mutare suavit,
 Inflatu dives subito mendicus ut esses,
 Obstus & pannis, modicis tepesactus.
 Sub terra missus, pollutus sanguine tauri,
 Sordibus infectas vestes servare cruentas;
 Vivere cum speras viginti mundus in annos.*

Certe hi versus (licet non satis integri) hîc quantivis pretii sunt ad Sacrum hoc, simulque Prudentii versus, illustrandos.

dos. At neque in his solis initiationibus, verum & in aliis vestes consecrabantur; sive illas donec perdurare valerent corpore gestarent; sive eas Dīs suspenderent, in monumentum perpetuum. Quod & faciebant quandoque è tempestate servati: sicut ex Ode quinta libri primi, apud Horatium sic discimus:

— — — me tabula Sacer

Vetiva paries indicat uvida

Suspendisse potenti

Vestimenta maris Deo.

Id, quod de Initiatis dixi, illustratur non male cum ex Aristophanis Pluto, tum & ex Scholiaste ipsius Aristophanis. Verba hæc sunt:

Καρ.] Τὸ περιβώνιον δὲ, πὺ δὲ δύναται πρὸς τὸ θεῶν;

Οὐ φέρει μὲν σὲ ὁ παιδάριον τὰς; Φερόσον.

Δι.] Καὶ τὲρ ἀναθήσων ἔρχομαι πρὸς τὸ θεῶν.

Καρ.] Μῶν ἐν ἐμνήθης δὴτ' ἐν αὐτῷ πᾶ μεγάλα;

Δι.] Οὐκ ἀλλ' ἐπερίγῳς ἐπὶ τριακαίδεκα.

Καρ.] Τὰ δ' ἐμβάδια; Δι.] καὶ ταῦτα σπινθηρομαζέτω.

Καρ.] Καὶ ταῦτ' ἀναθήσων ἔφες ἐν; Δι.] νὴ τὸ Δία.

Καρ.] Χαλκόντα γ' ἤκεις δῶρα τῷ θεῷ φέρον.

Car.] Sed hoc detritum palliolum, quod fert tuus

Puerulus, quid vult sibi? Dic obsecro.

Iustus.] Pluto huic, ad quem venio, consecrare animus est.

Car.] Numnam hæc ea vestis est qua tu magnis [mysteriis]

Initiatus es? Ju.] Handquaquam. Sed in ea frigui

Annos nunc totos tredecim; Car.] Sed calcei

Quid sibi? Ju.] Isti annos mecum hyemavere totidem.

G

Car.]

Car.] Ergo hos quoque consecrandos affers ? Ju.] Per Jovem.

Car.] Speciosa nimirum dona affers huic Deo !

Ad duplicem sane ritum, seu morem, hîc alludere videtur Aristophanes : ac 1. quidem ad Initiationes, seu consecrationes ad magna Atheniensium mysteria [Illa enim duplicia fuisse, parva ac magna nemo pene inter doctos est qui nesciat] quibus mysteriis qui initiati erant, vestimenta ista, in quibus Epoptæ facti fuerant, Dis illis, Cereri & Baccho, sicut & in Taurobolii M. D. Matri consecrabant: templique parietibus ut appenderentur curabant. 2. verò ad illum, quo qui è tempestate naufragioque servati sic salvi ad littus pervernerant, vestimenta illa cum quibus periculum istud evaserant, Dis servatoribus suis, quibusve illa voverant, dedicabant. Quæ posterior consuetudo non obscure indicatur per verba ἐπιτίγναι, & συνεκκεῖν. De cûjusmodi consecratione seu dedicatione ut Horatius loquitur, Sic & Hesychius ad illam respicit, dum in lexico, εἰ ἀναθήνης ἱμάτια κατέχουσιν αὐτὰ, ἵνα μὴ ἀρθῶσι τῶν πάντων ; nempe, sicut etiam ad Athenæum notat Casaubonus, ne manibus tagacibus essent obnoxia, cum sic nemini ut gestarentur possent esse usui, atque inde absque periculo Dis manerent sacrata, parietibusque templorum appensa.

Ut autem hæc potissimum ad illos qui ex tempestate servati essent respicere videntur, sic per sequentia hæc ad illos qui mysteriis initiati fuerant, respicit Scholiastes Aristophanis: Εἴτε γὰρ ἢ ἐκ οἷς τις ἱματίαις μυηθεῖν τις θεῶν παρὰ ἀναθήνας ὡσπερ δηλοῖ καὶ Μελάνθιος ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων. Πάρεστι ἐν ταῖς θεαῖς ἀνιερῶν καὶ τῶν τοιαύτων πῶς μύσταις ἐν αἷσι τύχοντι μυηθέντες. Moris enim erat, ut homines vestimenta illa quibus induti erant, dum initiarentur mysteriis alicujus Dei, huic dedicata suspenderent. Sicut id quoque Melanthius, libro quem

de

de Mysteriis conscripsit, testatur: Mos jam a Patribus originem trahens est, ut Deabus (Cereri ac Coræ, seu Proserpinæ) mystæ consecrent vestimenta, in quibus initiati fuerint.

Quod ut Athenis Cereri ac Proserpinæ fiebat, sic nullum dubium quoque aliis in mysteriis tradendis, illud factum fuisse Dīs Deabusve, quibus hi illive mystæ consecrarentur.

Sicut autem nonnulli illa Dīs dedicata, seu consecrata suspendebant; sic alii contra ad fascias infantum ea reservabant: ut scilicet hi istis involuti, aut a fascino, liberi manerent; aut aliter, sic quasi etiam aliquatenus per illa sacrati, sub Deorum istorum, quibus mystæ initiati fuerant, tutela essent. Ita enim idem Aristophanis Scholiaſtes [sive idem cum modo allato, sive quod potius rear, alius. Quod horum scholiorum non unicus numero auctor, sed plures numero simul, uti etiam in aliis observare licet, symbolam suam contulerint] *Ἐνιοὶ δὲ τὰς τοιαύτας στολὰς εἰς πίκτυν ἀνδράσιν φυλάττουσι. Quidam vero ejusmodi stolas ad recens natorum fascias custodiunt. Quæ autem nostris Tauroboliatis magis quadrant sunt ista, quæ idem (modo is idem sit) etiam hoc modo adnotat: οἱ δὲ μυσταὶ τὸν ἱμαδίον, ὃ ἐφόρει ἐν τῇ μυσῇ, ὡς δὲ πρὶν ἐξιδύειν μέγιστον ἀνὰ πλείους ἀφανισθὲν διαρρίπτειν. Initiatus vestem, quam dum initiaretur gestaverat, nunquam exuebat, donec omnino detrita, ac dissipata, evanesceret.*

An non talia etiam imitati fuerint nonnulli ex veteribus illis monachis Christianis, nempe ut vestes illas quibus induti Monachismo nomen dederant, velut per illam professionem consecratas, sic usque dum plane vetustate detritæ essent, gestaverint, consideret lector ex sequentibus his exemplis. Hieronymus namque de Hilarione monacho (in vita ipsius, fere sub initium) ait: *Igitur sacco tantum membra coopertus, & pelliceum habens ependytem, quem illi beatus Antonius (qui illum monachismo initiaverat) proficiscenti dederat, sa-*

gumque rusticum, &c. ac Paulo post: Saccum quo semel fuerat indutus nunquam lavans, superfluum esse dicens, mundicias in cilicio querere. Nec mutavit alteram tunica (ependyten scilicet) nisi cum prior penitus scissa esset.

Neque aliter fere de Beato Germano Antiffiodorensi Gericus Monachus (apud Bartium in animadversionibus ad Rutilium.) ita enim ille:

*Sumpta semel jugi nunquam toga cessit ab usu,
Tradita pauperibus nisi cum successit in usum,
Aut attrita nimis nullos decessit in usus.*

An autem ipse Rutilius, per hunc versum,

Infelix putat illuvie caelestia pasci.

maxime ad vestimenta Monachorum respiciat, (quod olim existimabam) nunc valde dubito: quod mihi, propius ista verba consideranti, videre videar, illum magis hic vitam Monachorum plane solitariam, atque ab aliorum hominum consortio remotam in animo habere; quam *turpem latebram* vocat. Verum altius paulo ipsius verba repetamus (a versu 517); ut id melius appareat:

*Adversus scopulos, damni monumenta recentis
Perditus hic vivo funere civis erat;
Noster enim nuper juvenis majoribus amplis
Nec censu inferior, conjugiove minor,
Impulsus furiis homines, divosque reliquit,
Et TURPEM LATEBRAM credulus exul agit.
Infelix putat illuvie caelestia pasci,
Seque premit laesis saevior ipse Deis.
Non, rogo, deterior Circæis secta venenis?
Tunc mutabantur corpora nunc animi.*

Sic

Sic jam versu 438. quoque cecinerat, quæ his allatis facem allucent:

*Processu pelagi jam se Capraria tollit,
Squallet Lucifugis insula plena viris.
Ipsi se monachos Grajo cognomine dicunt,
Quod soli nullo vivere teste volunt, &c.*

Eunapius certe magis ipsorum vestimenta respicit, quando illis inter alia *sordidum habitum* tribuit; illosque ad *martyrum sepulchra sordibus ac pulvere conspurcatos* describit. Verum enim vero sic nimium extra oleas vagantur; quare nunc ad *Vires tauri* redeundum.

Habuimus igitur hic 1. *Vires Tauri exceptas* a consecratis, seu consecrandis, quos Prudentius Sacerdotes ac Pontifices inde renatos vocat: quum tamen in hac allata inscriptione videamus & Valeriam Geminam, adeoque foeminam. Verum enim vero de Sacerdotibus infra nobis sermo erit.

Vires igitur hæ in sanguine consistebant. At 2. occurrunt nobis *Vires consecratae*, ut in sequentibus hic inscriptionibus; ut in hac:

S. M. D.
VIATOR. SABINI. FIL. VIRES
TAURI. QUO. PROPRIE. PER
TAUROPOLIUM. PUBLICE
FACTUM. FECIT. CONSECRAVIT

tum & hac

SEVERUS. JULI. FIL. VIRES
TAURI. QUO. PROPRIE. PER
TAUROPOLIUM. PUB. FAC. FECERAT
CONSECRAVIT

G 3.

Ad-

Ad quarum primam Salmasius hæc notat: *Vires tauri cornua tauri appellat. Nam tauri vires in cornibus, φῦνς νέπατα Ταύρου, Anacreon.*

Hæ igitur inscriptiones, quæ de *Viribus consecratis* loquuntur, ut ut etiam de *sanguine Tauri* in vestimenta effuso capi queant, quatenus ille ita ab iis imbibitus, sic cum ipsis, per eum quoque sanctificatis quasi ac consecratis, in horum numinum honorem, quamdiu perdurarent, gestabatur, atque ostentabatur: sic sane de *cornibus* illas *vires* interpretari possemus, quatenus illa his Dis dedicata, vel in templo, (procul dubio) *Magnæ Matris*, &c. pro anathemate suspenderentur, aut aris, aliisve etiam sacris locis affigerentur, vel appenderentur.

Non verò *vires conditæ*, meo iudicio, de *cornibus* capiendæ sunt, sed potius de *testiculis*, ut in quibus quoque *Vires tauri* consistebant.

Inscriptio autem, in qua, has *Vires conditæ* quoque fuisse compareret, (quod 3. considerandum venit) est hæc sequens: ex qua tamen, præter hæc de *viribus tauri*, multa alia observanda veniunt, de quibus nobis in sequentibus amplius loquendum erit; quod hæc Sacra, ratione rituum ac circumstantiarum, multum illustrent. Verum hæc suo loco; nunc ipsam producamus inscriptionem, Illa igitur habet:

M. D.

M. D.

M. I

SACR. TRIB. TAVR. FECER
CUM. SUIS. HOSTIS. ET. APPARAM
OMNIB. L. DAGID. MARIUS. PON
TIF. PERPET. CIVIT. VALENT
ET. VERULLIA. MARTINA. ET
VERULLIA. MARIA. FIL. EORUM
PRO. SALUTE IMP. ET. CAESAR
PHILIPPORUM. AUGG. ET. OTACI
LIAE. SEVERAE. AUG. MATRIS
CAES. ET CASTROR. PRAEUN
TIBUS. SACERDOTIBUS. IUNI
TITO XV. VIR. ARAUSENSIS. ET
CASTRICIO. ZOSIMIONE. CI
VITAT. ALBENS. ET. BLATTIO
PATERNO. CIVITATIS. VOC
ET. FABRICIO. ORPHITO. LIBER
PATRIS. ET. CETERIS. ADSIS
TENTIBUS. SACERDOTIBUS
V. S. L. M. LOCO. VIRES. CON
DITAE. DIE. PRID. KAL. OCT
IMP. PHILIPPO AUG. ET TITI
ANO. COS

Ad hujus inscriptionis verba **LOCO VIRES CONDITAE**, eruditissimus Jacobus Sponius (in miscell. Erud. Antiquitates) hæc notat: *Vires tauri, ni fallor, sunt ipsius testiculi, qui ad imitationem sacerdotum Cybeles, imo & Attidis ipsius amasi, tauro abscindebantur.* Quæ mihi sane non præter rem dicta videntur. Nam licet & istæ inscriptiones, quæ de *Viribus consecratis* loquuntur, de *sanguine* etiam, de *cornibus*, quin & de *testiculis* capiqueant: tamen, meo iudicio, nec de *sanguine*, nec de *cornibus* ita commode accipi possunt: quod sanguis ore, naribus, auribus, cæterisque corporis partibus, tum & vestimentis exceptus, non conderetur; sed contra propalam a jam consecrato ostentaretur; quamvis multum quoque sanguinis in fossam defluens, corpus istud præterlaberetur: tum quod *cornua*, sive in memoriam consecrati, sive in honorem M. D. & Attinis, commodius, magisque ostentui, aut aris, aut templorum parietibus, vel postibus, affigerentur: cum *testiculis* ut consecrati conderentur revera melius conveniret. Ita ut triplex huic exsculpenda videatur *consecratio*, pro varia aut multiplici superstitione: quamvis, fateor, ista triplex consecratio ita simul facta in inscriptionibus marmorum non ita aperte liqueat, vel occurrat.

Certe *cornua* ita condita fuisse mihi non facile persuadeam; ac crediderim tunc imprimis *cornua* illa sic ostentui consecrata (sicut vestimenta perpetuo gestata) cum non solum *Taurobolium* vel & *Criobolium*, ac forte insuper *Ægiobolium* sive pro se ipsis, sive pro aliis fecissent: ut sic magis omnibus pateret, quibus lacris initiati essent, quibusque hostiis fecissent Sacra ista. Quum autem, uti jam supra ostensum fuit, ubi *Taurobolium* ac *Criobolium* simul factum fuerat & *Taurus* & *Aries* aris, quandoque, insculpti extent (ut in illa *Ulpii Egnatii* & *L. Corn. Scipionis, Orfiti*) minus mirum videri debet, etiam tali, ut dixi, modo fuisse consecrata.

Om.

Omnem tandem dubitationem remove videtur marmor illud Narbonense, quod *multis bonum capitibus*, miræ pulchritudinis, ornatum repertum fuit cum hac inscriptione:

IMPERIO. D. M
TAUROPOLIUM. PROVINCIAE. NARBONENSIS
FACTUM. PER. C. BATONIUM. PRIMUM
FLAMINEM. AUGG. PRO. SALUTE. DOMI
NORUM. IMPP. L. SEPTIMI. SEVERI. PI
PERTINACIS. AUG. ARABICI. HADIABENI.
BARTHICI. MAXIMI. ET. M. AVRELIANI
AUG.

Ac certè, huc facit illa ara de qua pag. xxxi. n°. 1. idem Gruterus hæc habet:

Die Vocontiorum in tympano, sub quo visitur CAPUT OPIMI BOVIS vittati ALTERUM-QUE minoris NON VITTATUM; item secessita culter, lituus, pedum, tympanum, & nescio quæ alia lanci ac cochleari non absimilia.

M. D. M

PRO. SAL. IMP. TAUR. FEC. TIB. FLA
MARCELLIN. ET. VALER. DECU. M. III. A
EX. VOTO. SACER. ATTIO. ATTIANI. FILIO

Occasione autem istius vocis EXSEPIT, sive EXCE-
H. PIT,

PIT, notandum, nobis sæpius occurrere *Taurobolium*, sive *Tauropolium* ACCEPIT, tum & PERCEPIT, tum denique *Percepto Taurobolio*, & *Perceptis Tauroboliis*: sicut & rursus, *Tauropolium*, seu *Taurabolium* fecit, vel fecerunt.

CAPUT V.

Quid sit illud Taurobolium accepit, seu percepit; quid Taurobolium fecit. illud fecit duplici, seu diverso, modo accipi, quandoque pro facere, quandoque pro facere & accipere simul, in uno eodemque homine. Illos qui istud Sacrum accipiebant, id aut propriis, aut aliorum, seu publicis, sumptibus accepisse. Per acceptum vel susceptum, exceptumve istud Sacrum neminem fuisse consecratum Pontificem Maximum, ac nequidem Pontificem: sed homines isto Sacro accepto, seu suscepto, consecratos solum fuisse, sive initiatos Magnæ Dearum Matri (at longe aliter quam Galli) atque adeo Tauroboliatos.

QUOD attinet verò istud *accepit*; quam ridiculè Gutherius lib. 4. cap. 19. *De Veteri Jure Pontificii*, id explicet, præter alia absurda, quæ ibi super *Tauroboliis* congerit, permagnus ille noster Grævius, in *Prolegomenis quinti Voluminis Thesauri Romanarum Antiquitatum*, quam clarè ostendit. Quali verò sensu id capiendum sit, ex sequentibus hæc inscriptionibus, non obscurè, uti puto, elucet.

Notabilis fane est illa quæ apud Gruterum pagina xxix. n°. 13. hoc modo occurrit:

IMP.

IMP. CAES. DIVI ANTONINI. DIVI. (VDII PARTH
MAXIMI. FRATRI. M. AUREL
ANTONINO. AUG. GERMANIC
SARMAT. P. M. T. P. XXX
IMP. VIII. COS. III P.P. LACTO
RAT

S. M. D

IUNIA. DOMITIA. TAUROPOL
ACCEPIT. HOSTIIS. SVIS. SACER
DOTE. TRAIANO. NONDI
NIO. D. N. GORDIANO. II
ET. POMPEIANO. COS. VI. ID
DEC

S. M. D

POM FLORA. TAUROPOL
ACCEPIT. HOSTIIS. SUIIS
SACER. TRAIA. NUND. D. N
GORD. II. ET. POMPEL. COSS
VI. ID.

S. M. D

SERVILIA. MODESTA. TAURO
POLIUM. ACCEPIT. HOSTIIS
SUIS. SACERDOTE. TRAIA
NUND. DNO. GORD. II. ET
POMP. COS. VI. ID. DEC

Fecit nempe hoc *Tauropolium* Ordo Lactoratenfis. Quod FECIT, quamvis hîc non exprimatur, in sequenti tamen (sicut & in aliis) exprimitur; sicut & pro quorum hominum SALUTE. ut

PRO. SALUTE. IMP. M
ANTON^I. GORDIANI. PII. FEL
AUG. ET. SABINAE. TRANQUILLINAE
AUG. TOTIUSQUE. DOMUS. DI
VINAE. PROQUE. STATU. CIVI
TATIS. LACTORATEN
TAUROPOLIUM. FECIT. ORDO
LACT. DNO. NRO. GORDIANO
AUG. II. ET. POMPEIANO. COS
VI. ID. DEC. CURANTIB. M
EROTIO. FESTO. ET. M
EARINO. CARO. SACERD
TRAIANO. NUNDINIO

S. M. M

VAL. GEMINA
TAUROPOLIUM. ACCEPIT
HOSTIIS. SUIS. SACER
DOTE. TRAIANO. NON
DINIO. DNO. NRO
GORD. II. ET. POMP
COSS. VI. ID. DEC

S. M. D

S. M. D

VERIN. SEVERA. TAURO
POLIUM. ACCEPIT. HOSTIS
SUIS. SACERDOTE. TRAIA
NIO. NONDINIO. DN̄O. NR̄O
GORDIANO. II. ET. I. POM
PEIANO. COSS. VI. ID. DEC

Ex hisce videmus Civitatem Lactoratensium, ordinemque ipsius *fecisse Taurobolum* PER foeminas, quæ sese consecrandas dederant, quæque illud adeo *Sacrum acceperant*: quæque, si rem bene capio, eo modo ut Prudentius istud describit, sanguinem taurinum ore, naribus &c. *exceperant*. id enim hic pro illo *accepit* intelligendum puto.

Attamen, quod difficultatem movere videtur est illud *accepit*, cum *fecit* quandoque ita confundi; ut de pluribus simul huic Sacro initiatis, hic (vel hæc) illud *accepisse*, ille vero (aut illa) id *fecisse* dicatur: ut exemplo nobis esse possunt hæ sequentes consecrationes apud eosdem Lactoratenses factæ

H 3

SE.

SEVERUS. IULII. FIL. VIRES
TAURI. QUO. PROP. PER
TAUROPOL. PUB. FAC. FECERAT
CONSECRAVIT

S. M. D

IUL. NICE. TAUROPOL. ACCEPIT
HOSTIIS. SUIIS. SACERD. TRAIANIO
NOND. D. N. GORD. II ET. POMP
COS. VI. ID. DEC

S. M. M

MARCIANA. MARCIANI. FILIA
TAUROPOLIUM. FECIT. HOSTIIS
SVIS. SACERDOTE. ZMYNTHIO
PROCVLIANI. LIB

S. M. M

APRILIS. REPENTINI. FILIVS
ET. SATVRNIVS. TAUROPOL. ACCE
PERVNT. SACERDOTE. L. ACCIO
AFRM. HOSTIIS. SVIS

M. M

VALENTINA. VALENTIS. FILIA
TAVROPOL. FECIT. HOSTIIS. SVIS
ET. VALERIA. FLORA

Quæ

Quæ in hac inscriptione notanda veniunt, sunt I. Verba ista, TAURI. QUO. PROP (seu propriè) PER TAUROPOL. PUB. FAC. FECERAT. Quibus indicatur *taurus* per quem *propriè*, seu per quem *propriè* ad id destinatum ac mactatum, *Tauropolium* publico sumptu, vel ex publica auctoritate, atque adeo in bonum publicum, factum fuerat: cujusque *tauri vires* hic *Severus* consecraverat.

Ubi itaque istud *fecerat* simul pro *facere* eo sensu, quo id de Civitate & Ordine Lactoratensium supra dictum vidimus, capi videtur; ac simul pro *accipere*: isto nimirum sensu, quo illud pro *initiari consecrative* intelligitur: quæque in consecratione qui consecrandos se tradiderant *sub terram* (ita ut Prudentius id describit) *missi sanguinem tauri ore, naribus &c. exciperent vel acciperent*.

Porro notandum, hic non addi *hostiis suis*, sive *propriis*. Quod tamen de *Julia Nice*, de *Marciana* & cæteris sequentibus additur. Unde & considerari potest, an non hi singuli singulæve, ac bini binæve simul conjuncti, ista data (per *Severum*) occasione, sic etiam, unusquisque pro sese, illud *Sacrum acceperint*, vel in regenerationem mysticam, ut sic mundi permanere possent viginti totos in annos, vel denique in æternum: aut quod susciperent hanc consecrationem ex voto, ac quasi vicario, pro aliis; aut denique *ex Visu*, pro seipsis. De quibus adhuc inferius aliquid dicam.

Verisimile mihi videtur, illos qui publicè, adeoque & pro republica id faciebant, publica quoque impensa fecisse; illosque qui quæve ista occasione, sic seu pro republica, seu pro seipsis ita consecrabantur, propriis suis impensis, atque adeo *hostiis propriis* seu *suis*, accepisse istud sacrum: atque hinc nos videre, id ipsis non semper ab uno eodemque, sed quandoque (licet eodem tempore) a diversis *Sacerdotibus* fuisse administratum.

An

An autem hic *Severus*, nedum alii alizque, hinc *Summi Sacerdotes*, seu *Pontifices*, (ut Prudentius loquitur) indè evaserint, nunc quoque paucis disquirendum.

Certè quod a Prudentio, in versibus ex illo adductis, nominentur *Summus Sacerdos*, ac *Pontifex*, indè nihil tale concludi potest. *Summus Sacerdos* nempe, apud ipsum, *mergitur sub terram*; idem *Sacerdos defossus intus tabidum rorem* (sanguinem scilicet) *excipit*: idemque, alio nomine, ut sæpe fit, appellatur *Pontifex*, &

*Postquam cadaver sanguine egesto rigens
Compage ab illa FLAMINES retraxerint,*
inde visu horridus procedit, &c. Porro hinc

*Omnes salutant, atque adorant eminus
Vilis quod illum sanguis ac bos mortuus.
Fædis latentem sub cavernis lauerint.*

At nullatenus testatur, per hæc illum factum aut *summum Sacerdotem*, aut *Pontificem*; nedum *Pontificem Maximum*. Quod multi eruditi tam avidè gratis assumunt.

Itane etiam per *sphragitidas* seu *stigmata* corpori impressa, ut sic membra ista quibus stigmata impressa erant consecrarentur per illa, aliquis fiebat *Pontifex* aut *Sacerdos*? Sic enim paulo post canit idem Prudentius:

*Quid cum sacrandus accipit sphragitidas?
Acus minutas ingerunt fornacibus,
His membra pergunt urere; utque igniverint,
Quamcunque partem corporis fervens nota
Stigmatit, hanc sic consecratam prædicant.
Functum deinde cum relinquit spiritus
Et ad sepulchrum pompa fertur funeris,*

Partes

*Partes per ipsas imprimuntur bractea,
Insignis auri lamina obducit cutem,
Tegitur metallo, quod perustum est ignibus, &c.*

Mirabor sane, si quis hic, per talia, aliquem *Sacerdotem* aut *Pontificem* factum ostendat.

Præterea videmus ex. gr. *Petronium Apollodorum*, cum *Taurobolium* acciperet, jam antea fuisse *Pontificem Majorem*, *XV virum*, & *Patrem Sacrorum invicti Dei Mithræ*, i. e. reverâ *Attidis*, quamvis alio sub nomine, aliisque ritibus.

Sicuti nec minus erat *Sextilius Edefius Pater Patrum* eidem *Mithræ*, *Hierophanta Hecates*, & *Dei Liberi Archibucolus*, quando jam *sacris Tauroboliis* in honorem *Matris Deum & Attidis* initiabatur. Neque *Vettius Agorius prætextatus* qui quando *Sacrum* illud suscipiebat erat jam *Pontifex Solis* (qui & *Mithræ* & *Attis* est) & *XV vir* & *Augur* & *Curialis* & *Neocorus* & *Pater Sacrorum* (*Mithræ*.) Denique erat quoque *Ulpus Egnatius* jam ante *Pater* & *Hierocorax* (*Mithræ*) & *Sacerdos Isidis* (quæ sub alio nomine *Mater Deorum* erat.) Ac tandem *Fabia Aconia*, jam antea *Sacerdos Isidis* erat, quam istud *Sacrum* susciperet. Præterea cum viri modo nominati, tum & alii *Tauroboliati*, jam summis Magistratibus Politicis fungebantur: sicut & ille *Consul*, de quo ita *Tertullianus*:

*Siquis ab Isaco Consul procedat in urbem
Risus oris erit, quis te non rideat autem,
Qui fueris Consul nunc Isidis esse ministrum?
Quodque pudet primò, te non pudet esse secundo,
Ingeniumque tuum turpes damnare per hymnos,
Respondente tibi vulgo & lacerante senatu.*

*Teque domo patria pictum cum fascibus ante,
Nunc quoque cum sistro faciem portare caninam.*

Nempe, si rem bene capio, hoc vult Prudentius, non solos homines privatos, verum etiam, qui jam essent summa dignitate atque auctoritate, etiam circa Sacra; quique adeo jam *Summi Sacerdotes* ac *Pontifices* essent, hujusmodi *consecrationes accepisse*, ac *taurobolios* tales sordes vere execrandas admisisse. sicut & Tertullianus id de Consule Romano, post Consulatum, *Isaco facto* ostendit.

Utique id patet ex exemplis cæteris modo allatis virorum tantorum: de quibus minime liquet illos, ut inde Pontifices fierent id fecisse, verum *in Regenerationem Mysticam*, *in regenerationem æternam*; utque *viginti saltem per annos sic mundi permanerent*: donec, idem illud sacrum (si tamdiu superviverent) iterarent.

Quis autem per somnium cogitare queat, illos, qui *ex voto, ex visu, pro salute aliorum, pro itu ac reditu* alicujus (qualia exempla adhuc infra occurrent) *Taurobolium*, acciperent, inde *Summos Sacerdotes*, aut *Pontifices*, nedum *Pontifices Maximos* fuisse factos? Quum præterea videamus apud solos Lactorateneses (prout ex inscriptionibus apud ipsos repertis, & adhucdum reliquis patet) iisdem *Coss. Gordiano Imp. II & Pompejano*, eodemque die, nempe VI. Id. Dec. quindecim numero, cum viros, tum foeminas *Taurobolio* hoc sacro initiatos seu consecratos fuisse; quis autem sani capitis credat hos omnes ita simul *Summos Sacerdotes*, aut *Pontifices* per consecrationem talem factos fuisse?

Præterquam quod plane nobis ignotum sit, quomodo *Taurobolini*, seu *Sacerdotes*, aut *Duces Mystici* hujus *Sacri Taurobolii*, electi ac creati fuerint; æque atque quibus ritibus ac cæremoniis *Patres Hierocoraces* aliique *Antistites*
ac

ac *ministri Mithriaci*, aut *Bacchanalium Sacerdotes* (ex-
gr. *Minius & Herennius Cerinnius*) tum & aliorum, im-
primis *Mysteriorum*, *Sacerdotes electi ac sacrati fuerint*;
maximéque ii qui inter illos *Pontifices*, aut cæterorum *Sacer-*
dotum Principes essent.

CAPUT VI.

Non tantum homines privatos, verum & totos simul ordi-
nes, Civitates ac Provincias seu Republicas hoc Sa-
crum, pro salute &c. Cesarum fecisse. Privatos quoque
vel solos vel etiam simul cum aliis id fecisse: nec tan-
tum viros verum & fæminas, sive jam Sacerdotes Ma-
gnæ Matris essent, sive non; attamen quandoque jam
aliis aliorum Deorum Magnis Sacerdotiis præditos; alio-
rumve Deorum Sacris initiatos. Porro in inscriptioni-
bus cum apud Reinesum. Cl. I. n.º. 220, 221, tum apud Spo-
nium. pag. 200. 1 & 2. reperiundis an monuit an vero movit
legendum: istaque occasione de monitu Deorum. Quæ
nomina pro erasis in una istarum, restituenda sint: sicuti
& pro Æmobolium legendum esse Ægibolium. Pro propria
aque ac pro aliorum salute homines fuisse Tauroboliatos,
seu Sacrum istud accepisse vel fecisse: seque ita non me-
diocris tantum, sed & summæ sortis homines consecratos
atque initiatos voluisse.

UT autem pergamus ulterius circa hæc nostra *Sacra*, vi-
demus ex jam supra allatis de Republica Lactoraten-
si, totos Ordines, totasque civitates hoc *Sacrum fecisse*;
sicut & ex hisce sequentibus. Sic enim habemus apud Grut.
Pag. 31. n.º. 2;

PRO. SALVTE. ET. INCO
LVMITATE. DOMVS. DI
VINA E. R. P. LACTORAT
TAVROP. FECIT

Sic quoque pag. 29. n°. 13.

PRO. SALVTE. IMP. ANTONINI. GORDIANI
PII. FEL. AVG. TOTIVSQUE. DOMVS. DIVINAE
PROQUE. STATU. CIVIT. LACTOR. TAU
ROPOLIUM. FECIT. ORDO. LACT. D. N.
GORDIANO. II. ET. POMPEIANO. COS
VI. ID. DEC. CURANTIBUS. M. ERODIO
ET. FESTO. CANINIO. SACERD

De quo marmore adhuc aliquid addam, ubi de *Curanti-
bus* hoc Sacrum loquar. nunc vero addam hoc sequens:

TAUROPOLIUM. PROVINCIAE. NARBONENSIS
FACTUM. PER. C. BATONIUM. PRIMUM
FLAMINEM. AUGG. PRO. SALUTE. DOMI
NORUM. IMPP. L. SEPTIMI. SEVERI. PII
PERTINACIS. AUG. ARABICI. ADIABENI
PARTHICI. MAXIMI. ET. M. AURELIANI
AUG.

In quo rursus marmore sane (ut hoc sic occasione data di-
cam) ET M. ANTONINO mihi omaino pro M.
AVRELIANO legendum videtur; quod hic optime
Antoninus (qui Caracalla fuit) at minime AURELIA-
NUS

NUS AUG locum habere potuerit. Ex errore igitur exscriptoris confusa ac commixta, adeoque in unum conflata fuere hæc nomina M. AUR. ANTONINI indeque ridicule confectum M. AURELIANI.

Ostendit hoc clare inscriptio illa, quæ apud eundem Gruterum pag. 39. n°. 3. habetur

D I A N A E
P R O . S A L V T E
I M P . L . S E P T I M I . S E V E R I
M . A V R E L I . A N T O N I N I
A V G G . E T

I V L I A E . A V G . M A T R I . C A S T R

Tum & hæc, ne plura ex lapidibus, (aut etiam nummis) huc congeram; pag. 254. n°. 4.

I M P . C A E S . L . S E P T . S E V E R O . P I O
P E P T I N . A U G . A R A B . A D I A B . P A R T H
M . T R I B . P O T . V I I . I M P . X I . C O S . I I . E T
I M P . C A E S . M . A V R . A N T O N I N O . A V G
T R I B . P O T . D O M I N . I N D U L G E N T I S S
O R D O . P . Q . N E A P O L I T

D . D .

Ex his jam allatis exemplis videmus, publica quandoque auctoritate, quin & impensa, (quamvis non tam Romæ, quam quidem in Gallia, aliisque in regionibus) hæc *Taurobolia Sacra* fuisse facta; aut pro aliorum, aut pro propria salute.

salute quoque: de qua re etiam statim aliquid dicam.

At homines etiam privati, quatenus id non ex auctoritate publica facerent, (licet alias quandoque clarissimi viri essent ac magnæ auctoritatis in Republica) id pro aliis, aut etiam pro semetipsis faciebant; sicuti vidimus jam ex allatis supra exemplis, atque adhuc ex sequentibus videre poterimus.

Nempeii, vel soli, vel simul cum aliis, id pro aliis (aut etiam pro sese) faciebant. Solus id fecerat *Lucius Cornelius Scipio Orfitus* ille, quem jam supra adduxi; sicut & alii: tum & *Liguria Tymele*, quæ apud Gruterum pag. 29. n°. 8. in lapide mutilato, uti videtur sic comparet,

M	A	T	R	I	.	D	E	V	M
T	A	U	R	I	B	O	L	I	U
.	I	M	I						
A	C	C	E	P	I	T	.	L	I
G	U	R	I	A	,	T	Y	M	E
L	E								
A	.	M	.	S	A	C	R	I	S
:									
P	O	S	T						

Tum ex sequentibus; uti ex marmoribus hisce liquet. nempe hoc (pag. ead. n°. 11)

M	A	T	R	I	.	D	E	V	M
P	O	M	P	.	P	H	I	L	V
M	E	N	E						
Q	.	P	R	I	M	A	.	L	E
C	T	O	R						
T	A	V	R	O	B	O	L	I	V
M									
F	E	C	I	T					

Ac

Ac quod pag. 31. n°. exhibetur, hoc modo

M A T R I . D E V M
T A V R O B O L I V M
Q V O D . F E C I T
A X I A . C . F . P A V L I N A
S A C E R D
Q . P A S Q I O . C H R E S T O

Quibus addi potest & hoc sequens, quod in agro Teatino repertum, cum a Reinesio tum a Sponio, (suppeditante magno Grævio) exhibetur, ac quidem sequenti modo a jam dicto Reinesio:

P R O : S A L V T E
I M P A V G . E T
M C A E S
T A V R O B O L I V M . M O N V I T
P E T R O N I V S . M A R
C E L L V S . S A C E R D
D E . S V O

Sicut & hoc, (eodem suppeditante Grævio) ibidem repertum, afferunt:

C R I O B O L I V M : E T
A E M O B O L I V M . M O N V I T
D E . S V O . P E T R O N I V S . M A R
C E L L V S . S A C E R D . V I . V I R A L
D E C . I I I I . P R I M O . E T . I V S T O

In

In ambabus hisce inscriptionibus legit Sponius *movit*, non *monuit*: ac recte quidem meo iudicio. Quin & Reinesius lectionem illam *movit* alteri isti à se exhibitæ præfert; dum ait: *Hoc loco intelligam potius Petronium suo sumptu instituisse & exhibuisse Tauropolium; quo ducunt ista DE S V O.*

Æmobolium quod hîc legitur, mutat, quamvis obstante Holstenio, Reinesius in *Ægobolium*; ac rectè quidem, ob rationes ab ipso redditas, quare & sic jam supra illud marmor adduxi: quod non solis *bobus*, verum & *Arietibus* & *capris* hoc *sacrum* peregerint.

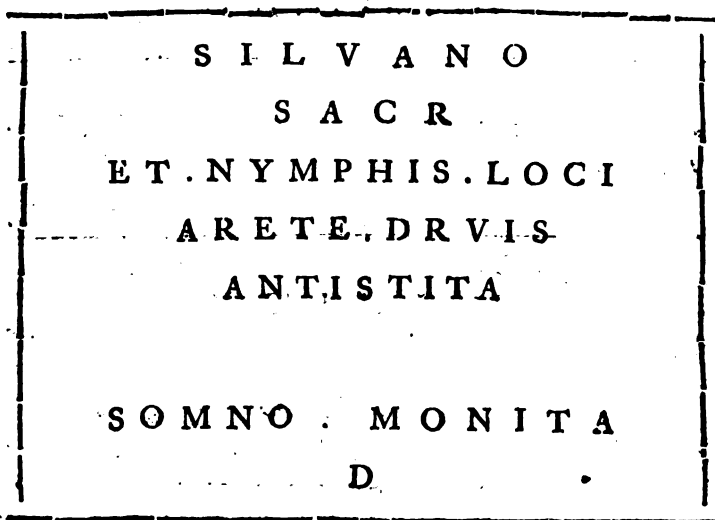
Prima harum inscriptionum mutila primâ fronte apparet; ac nomina Imperatorum inde erasa fuisse patet: quæ Sponius fuisse vult *Maximini* & *Maximi*, quorum nomina erasa ex *Senatus Consulto post eorum mortem, teste Capitolino*. Verum illud & pluribus accidit Imperatoribus: sicuti plus semel id videmus, cum in aliis Cæsaribus, tum & in *L. Septimio Severo* & *M. Aur. Antonino*, seu Caracalla (aut si mavis *Bassiano*) ut apud Gruterum pag. 265. n°. 1. erasum illud OPTIMIS FORTISSIMISQUE PRINCIPIBUS & n°. 2. in *M. Aur. Antonino* illa, PARTHICI & BRITANNICI. Quare & ob hæc, & ob spatia vacua derelicta, quæ magis nominibus *Severi* atque *Antonini* quadrant (cui neque illud *M.* quod in tertiæ lineæ initio superest repugnat) cum Clarissimo Reinesio iudico, hîc supplenda horum *Severi* atque *Antonini* nomina esse.

Quod autem porro ad istud *monuit*, aut *movit* attinet; pro lectione illa MONVIT stat, quod *Sacra* quandoque aut instituta, aut immutata, Deorum *monitis* perhiberentur. Sic enim apud Livium, Decadis quartæ libro, 9. circa *Sacra Bacchanalia*,

Pa-

Pacullam Miniam Campanam Sacerdotem omnia tanquam DEUM MONITU immutasse. Nam & viros eam primam suos filios initiasse, Minium & Herenium Cerrinnios, & nocturnum Sacrum ex diurno, & pro tribus in anno diebus quinos singulis mensibus dies initiorum fecisse.

Sic quoque de monitis per somnium [ne plura adducam, quæ ex visu, Oraculo, aliove monitu Deorum dedicata aut consecrata fuerunt] hæc sequens *Metis*, in tabula *Clarevantiarum* reperta, a Grutero Pag. LXII. n°. 9. exhibetur: undè discimus simul, etiam Druidas *monita Deorum* per *somnia* sibi data perhibuisse:

K

uti

uti & hæc

M. A V R. P A C O R V S. A E D I
T V V S. S A N C T A E. V E N E
R I S. I N. S A L V S T. H O R T I S

S P E I

A R A M. C V M. P A E M E N T O
S O M N I O. M O N I T V S. S V M
T V. S V O. D. D

Tum denique hæc sequens, quæ certè magis ad rem facere videtur:

P O N T I F I C V M
M O N I T V

V O T O
S U S C E P T O

Cum autem hæc potius ad Aras dedicatas, quam ad consecrationes sive initiationes spectare videantur, magis accedunt quidem hæc,

S A-

S A C R O
S V S C E P T O
S O R T I B V S . S V B L A T I S , &c.

At longè magis, illa quæ habentur in hoc marmore,
adhuc infra etiam adducendo:

TAVROPOLIVM. FECIT. Q. AQVIVS

.....
.....
.....
.....

EX. VATICINATIONE. PVSONI. IVLIANI
ARXIGALLI, &c.

Qui Archigalli sane, uti erant capita *Scurrarum Magnæ
Matris*, hic etiam sibi partes inde arrogasse videntur; ac
maximè circa talia se vates ac Deorum interpretes gessisse;
sicut & ubique fere alibi. Hinc enim Juvenalis Sat. VI.

———— *Matrisque Deum'chorus intrat, & ingens
Semivir, obscæno facies reverenda minori, &c.
Grande sonat, metuique jubet Septembris & Austri
Adventum, &c.*

Ac, quod propius accedit, Persius, Sat. V.

*Hinc grandes Galli, & cum sinistra lusca sacerdos,
INCUSSE RE DEOS, &c.*

Hinc & ejusmodi *Scurræ*, & alii quoque *Fanatici* (quale
exemplum habemus, in FANATICO AB AEDE
BELLONAE) ad templa, maxime degebant: ibique
K 2 metum

metum Deorum superstitiosum credulis hominibus incutiebant *vaticiniis* suis, jussisque ac prætensis Deorum monitis. *Matris Deorum* aut *Attidis*, aut amborum; hincque votorum religionem in animis hominum excitabant.

Plura autem alia *Sacra* seu *Mysteria* ex voto suscepta fuisse, quin & ob aliorum vota, docent ista quæ de Sacris Bacchanalibus apud T. Livium lib. 9. Dec. 4. jam supra memorato, reperimus, hoc modo: *Mater adolescentulum appellat, SE PRO ÆGROTO VOVISSE, ubi primum convalescisset, Bacchis eum se initiaturam. Damnatam voti Deum benignitate exolvere id velle. X. dierum castimonia opus esse. decimo die cœnatum, deinde pure lautum in Sacrum deducturam. Ac paucis post hæc injectis: Per jocos adolescens vetat eam mirari si per aliquot noctes secubisset. Religionis se causa, ut voto pro valetudine suâ facto liberetur, Bacchis initiari velle.*

Hæc circa illud MONUIT ut dicere libuit, sic plura dici possent: verum nunc aliquid super lectione MOVIT addamus. Sequens sane *Taurobolium*, ex *Voto* factum, seu potius acceptum vel susceptum fuit, *pro salute & reditu*. At in eo istud MONUIT, nullum locum habere potuit; contra optime MOVIT, quatenus *pro fecit* aut *accepit* capitur:

.....

 L O N . T A V R O P . P R O . S A
 L V T E . E T . R E D I T V . L V
 P I . A L B O N I . F . C A P I A E
 A L B O N I A E . F R A T
 A . L . V . S

I. e. *animo habens votum solvit.*

Certe

Certè istud *PRO SALUTE*. . . *MONUIT* mihi planè absurdum videtur; sive *monuerit* aut *ex visu*, aut *monitu*, *jussu* *Deorum*, vel ex motu proprio, *Sacerdos* [qui *visus*, *monitus* &c. tamen locum habere poterant, ubi quis ex proprio affectu aut voluntate, seu religione id sacrum susciperet:] sive aliquis semetipsum sic *monuerit*, ac *monuerit* quidem *de suo*; quæ locutio perabsurda est: quoniam de suo hîc idem denotat quod *Hostiis propriis*, seu *sumptu proprio*. Quare omnino *MOVIT* legendum, idque accipiendum *pro fecit*; ac quidem ita ut *pro salute* hujus illiusve, horum illorumve, initiandus hoc sacrum susciperet, adeoque ipsorum loco initiaretur: sicut alii hujusmodi homines id pro semetipsis ita curabant: uti ex sequentibus, clarius liquebit. Hisce accedat, quod, cum jam hæc prælo essent subjicienda, literis suis per occasionem, me monuerit Clarissimus Joannes Colius, ex Gudiano Inscriptionum codice accuratissimo, non *MONVIT* sed *MOVIT* esse legendum. Quod omnem dubitationem circa hanc lectionem remove videtur, quare id minime omittendum duxi.

Quod autem ad vocem *AEMOBOLIVM* pertinet, sane *AEOBOLIVM* hic cum Reinesio reponendum censeo; quum ubique quidem, ubi *TAUROBOLIUM* & *CRIOBOLIUM* junguntur, *Taurobolium præcedat*; neque unquam aliter illa occurrant nisi metri causa, ut in inscriptione Græca mox inferius adducenda. Præterquam quod nunquam, aut ullibi, quod sciam, *AEMOBOLII* mentio fiat; sanguinisque effusio (si pro illa *Æmobolium* capiendum sit) æque in *Ariete*, seu *Κριός*, quam in *Tauro* facta fuerit. Quare hic *Ægobolium*, seu capræ immolatio; post *criobolium*, sicuti *criobolium* post *taurobolium*, ut dixi, reponendum est: sicque non simpliciter sanguinis effusio post animalis mactationem, sed unius animalis post alterius mactatio exprimenda.

Quin minime dubito *criobolium* aliquando sub *taurobolio* minusque magnitudine animal ita sub majori (quod tamen contra non fieri solet) comprehendi. ut ex. gr. apud Gru-terum pag. xxviii. n°. 5. & 6. tum & quando jam pluri-bus hostiis simul, iisque propriis, solus unus idemque sese ini-tiari curabat; tum quoque cum plures numero simul sic *Sa-crum* istud *Magnæ Deum Matris* (aut simul etiam Attidis) suscipiebant. Quale exemplum, præter alia jam supra ad-ducta, habemus in hoc sequenti marmore, quod pag. xxix. n°. 7. exhibetur:

D.	M
I D E A E .	M A T R I
V A L E R I A .	M A R C I A N A
V A L E R I A .	C A R M O S N E
E T . C A S S I U S .	P A T E R N U S
S A C E R D O S .	T A U R O P O L I U M .
S U O M	
V I V I .	C E L E B R A V E R U N T

In qua inscriptione, quid ulterius notandum sit infra, me-liore data occasione, dicam.

Ut autem aut pro aliorum, aut pro propria salute, si ho-mines privati; seu nullo publico munere, siue sacro, siue profano, functi, sese *Magnæ Deum Matri Ideæ & Attidi* devovebant; ita etiam istud Sacrum suscipiebant clarissimi viri ac foeminæ, maximæque auctoritatis, seu summis ho-noribus perfuncti in Republica, ut Consules, Proconsules, Prætores, Præfecti Urbi &c. sicut id jam, alia occasione, supra pro parte ostendi, atque ex sequentibus exemplis ad-huc clarius patebit.

At

At de foeminis quidem, tum aliarum exempla extant, tum insigne illud *Fabiae Aconiae Paulinae*, in cuius honorem hæc sequens inscriptio, apud Gruterum pag. CCCIX. n°. 2. reperitur:

FABIAE . ACONIAE . PAULINAE . C . F
 FILIAE . ACONII . CATULINI . V . C
 EX . PRAEF . ET . CONSULE . ORD . UXORI
 VETTI . PRAETEXTATI . V . C . PRAEF
 ET . CONSULIS . DESIGNATI . SACRATAE
 APUD . ELEYSINAM . DEO . IACCHO . CE
 RERI . ET . CORAE . SACRATAE . APUD . AE
 GINAM . DEABUS . TAUROBOLITAE . ISI
 ACAE . HIEROPHANTRIAE . DEAE . HECATAE
 GRAECO . SACRANAE . DEAE . CERERIS

Cujus *Fabiae Aconiae* quoque mentio, ut *Sacrae*, seu *Sacrae Cereri*, in hac sequenti inscriptione, apud eundem Grut. eadem pagina:

FABIA . ACONIA . PAULINA . FILIA
 C . CATULINI . V . C . EX . PRAEFECTI . CONSVLIS
 ORDINARI . UXOR . VETTII . ACORII . PRAETEXTATI
 PRAEFECTI . ET . CONSULIS . DESIGNATI
 SACRATA . DEAE . CERERI

Prima harum inscriptionum facta est, ut videmus, in honorem *Fabiae Aconiae*; quæ & ipsa illam, quæ secunda numero est, dedicavit: quamvis nulla hîc causa compareat, ob quam eam dedicaverit. At causa, cur hanc sequentem *Cæ-*
lia

lia Concordia sacraverit, ex ipsa inscriptione se prodit: quod nempe hæc *Cælia Concordia*, jam prior statuam cum inscriptione (ac quidem procul dubio illam quam jam supra adduxi, marito suo *Vettio Agorio Prætextato* dedicasset.

COELIAE . CONCORDIAE . VIRGINI
 VESTALI . MAXIMAE . FAB . PAU
 LINA . C. . F. STATVAM . FACIEN
 DAM . COLLOCANDAMQVE
 CVRAVIT . CVM . PROPTER
 EGREGIAM . EIVS . PVDI
 CITIAM . INSIGNEMQVE
 CIRCA . CVLTVM . DIVINVM
 SANCTITATEM . TVM . QVOD
 HAEC . PRIOR . EIVS . VIRO
 VETTIO . AGORIO . PRAETEXTA
 TO . V. C. . OMNIA . SINGULARI
 DIGNOQUE . EIVS . AB . HUIUS
 MODI . VIRGINIBUS . ET . SA
 CERDOTIBUS . COLI . STATU
 AM . COLLOCARAT

Verum altera nobis addenda venit inscriptio huic *Fabiae Aconinae Paulinae* quoque dicata; cum ut videamus quot quibusque Sacris hæc una ac sola fuerit initiata, quorumque Sacrorum Antistes fuerit; tum ut & alia hac occasione observanda, aut emendanda, notemus. Est autem illa, prout pag. CCCIX. n°. 3. apud Gruterum ac pag. 30. apud Aldum extat, hæc sequens:

FABIAE

FABIAE . ACONIAE . PAULINAE . C. F
 FILIAE . ACONII . CATULINI . V. C
 EX . PRAEF . ET . CONSULIS . ORDIN
 UXORI . VETTI . PRAETEXTATI . V. C
 PRAEF . ET . CONSULIS . DESIGNATI
 SACRATAE . APUD . ELEYSINAM
 DEO . BACCHO . CERERI . ET . CORAE
 SACRATAE . APUD . LERNAM . DEO
 LIBERO . ET . CERERI . ET . CORAE
 SACRATAE . APUD . AEGYNAM
 DEABUS . TAUROBOLITAE . ISIACAE
 HIÉROPHANTRIAE . DEAE . HECATAE
 GRAECO . SACRATAE . DEAE
 CERERIS

Fuit, ut videmus, 1. *initiatæ sacris Eleusiniis*. 2. *Lernæis sacris*, quæ æque ac apud Eleusinam *Libero* seu *Baccho*, uti & *Cereri* & *Coræ*, seu *Proserpinæ*, sed duplicia, aut separatim & *illis* (*Baccho*) & *hisce*, *Cer.* ac *C.* fiebant. 3. *Deabus apud Aeginam*: de quibus & jam statim videbimus. 4. *Taurobolita*, sive *mavis*, ac quod reverà melius, *Tauroboliata*, adeoque *Sacro Taurobolio accepto Matri Deum & Attidi* sacrata. 5. *Isiaca* i. e. *Deæ Isidis* Sacris adeoque & mysteriis initiata. 6. *Hierophantia*, seu Summa Sacerdos, *Deæ Hecates*, i. e. quæ initiandos illis sacris mysteriis (sicuti ex. gr. Minia Campana in sacris Bacchanalibus sacrandos) *Hecatæ* initiabat. 7. Fuit *Sacerdos Græcæ Cereris*, seu quæ *Cereri GRÆCO RITU Sacra* faceret. De quibus fere singulis amplius aliquid nunc addendum.

L

C A:

CAPUT VII.

Hac occasione agitur quoque de Sacratīs apud Eleusinam Baccho, Cereri & Coræ, seu Proserpinæ: De Sacratīs apud Lernam tum Baccho tum & (alio Sacro) Cereri & Coræ: De Sacratīs apud Æginam Deabus; qua rursus occasione de Taurobolita Dea, & Iliaca Taurobolita (Dea) in indice magni Scaligeri ad Gruterum: tum & de Curialibus ac Curionibus, Curionibus primis, minoribus, maximis, &c. post quos reditus ad Deas apud Æginam; quæ non videntur fuisse Ceres ac Proserpina, verum Damia & Auxesia. denique de Sacrata seu Sacraea Cereri Græco; seu Græco ritu.

QUæ itaque singularia admodum in hac inscriptione occurrunt, sunt I. *Sacratæ apud Eleusinam Deo Baccho, Cereri & Coræ*; quum & in fine rursus occurrat *Sacratæ Cereri*. At notandum in Eleusiniis, quæ Cereri ac Proserpinæ, seu Coræ celebrabantur, *Jacchum*, seu *Bacchum* locum quoque habuisse; ipsique (præter alia) unum certe Mysteriorum diem fuisse sacratum. communia enim hîc Cereri ac Baccho, sive Jaccho fuere Sacra. Hefychius certè: Ἰακχον, τὸ Διόνυσον, ἢ μίαν ἡμέραν τῶν μυστηρίων, ἐν ᾗ τὸ Ἰακχον ἐξάγουσι. nec minus Scholiastes Aristophanis, μία τῶν μυστηρίων εἰσὶς ἐστίν, ἐν ᾗ τὸ Ἰακχον ἐξάγουσι. Sicut & Plutarchus in Phocione: Εἰκοστὴν ἢ φρουρὰ βοήδρομιων ἐισήχθη, μυστηρίων ὅλῳ, ἐν ᾗ τὸ Ἰακχον ἐξάγει. Εἰκοστὴν ἀπὸ πύλης. Vigesima Boëdromionis inductum præsidium; cum Mysteriorum esset dies, in qua ex urbe JACCHUM mittunt Eleusinam: ac Pausanias, in Atticis, ἰσθὶ δὲ ἐπ' Εἰκοστῇ ἐξ Αἰθιπῆς,

Αθηνῶν, ἣν Αθηναῖοι καλεῖσθαι ὁδὸν ἱερὰν. *Cum irent Athenis Eleusinam, quam Athenienses sacram viam appellant.*

Hæc autem sacra via, quo nomine venerit, indicat nobis Harpocraton, hoc modo: Τερά ὁδὸς ἐστίν, ἣν οἱ μύσαι πορεύονται διὰ τῆς αἵτης ἐκ' Ἐλευσίνας. *Tera, illa via (appellata) est, per quam Mystæ ex urbe (Athenis) Eleusiam tendunt.*

Nec solum hîc; verum quod 2. notandum erat *ad Lernam* his numinibus communia Sacra erant: quod tam in hac inscriptione indicatur, per verba *Sacratæ apud Lernam Deo Libero, & Cereri & Coræ*, quam ex sequentibus Pausaniæ verbis: Ἡ δὲ Λέρια ἐστίν, ὡς καὶ τὰ πρότερα ἔχει μοι τὸ λόγος, πρὸς θηλαίωσιν, καὶ πελετὴν Λερναῖαν ἀγνοῖσι ἐπαυθῆαι Δήμητρι. Ἐστὶ δὲ ἄλσος ἱερὰ, ἀρχόμενον μὲν διὰ ὄρους ὁ καλεῖται Πορτίνιον. τὸ δὲ ὄρος ὁ Πορτίνος εἶναι ἔα τὸ ὕδωρ διπλῆρῆν τὸ ἐκ τῆς θείας, ἀλλὰ ἐς αὐτὸ καταδέχεται. οἷον δὲ καὶ ποταμὸς ἀπ' αὐτῆς Πορτίνος, διὰ δὲ τῶν ὄρων τέτυκται τὸ ἄλσος ἀρχόμενον πελαγονίων, τὸ πολὺ δὲ τὴν θηλαίωσιν κατῆκει. ὅροι δὲ αὐτῆς, τῇ μὲν ποταμὸς ὁ Πορτίνος, τῇ δὲ ἐπὶ πλάγας, Ἀμυμώνη δὲ διὰ τῆς Δαριαῆς θυγατρὸς ὄνομα τὸ πλάγος. ἐνθὺς δὲ τῆς ἀλσος, ἀγάλματα ἐστὶ μὲν Δήμητριος Περσέως, ἐστὶ δὲ Διονύσου καὶ Δήμητριος κατῆμενον ἔμμεγα. πάντα μὲν λίθου πεποιημένα. ἐπὶ δὲ ἱερῶν Διονύσου Σαώτης ξόανον, καὶ Ἀφροδίτης ἀγάλμα ὅτι θηλαίωσιν λίθου. ἀναθεῖναι δὲ αὐτὸ τῆς θυγατρὸς λέγουσι τῆς Δαριαῆς, Δαριαὸν δὲ αὐτὸ τὸ ἱερὸν ὅτι Πορτίνου ποιῆσαι τὴν Αθηναίων. καταστήσασθαι δὲ τὴν Λερναίαν τὴν πελετὴν Φιλάμμωνα φασί. Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα ὅτι τῆς δρωμέους, ἀλλὰ ὅτιν, σὺν ὅντι ἀρχαῖα, &c. *Lerna ipsa, ut superius dixi, ad mare est: quo in loco initia Cereri peraguntur, quæ Lernæa vocantur. Lucus in ea sacer à monte, quem Pontinum dicunt, incipit. Mons Pontinus exceptam e cælo pluviā non aquam non effundit, sed ipse eam absorbet. Profluit ab eo æternis, cui a monte Pontino nomen est.*

L 2

ad

ad mare excurrit, platanis condensus: terminatur una ex parte Pontino amne, ex altera Anymone; qui fluvijs a Danaï filia nomen accepit. In luco signa sunt Cereris Prosumnæ, & Liberi: ac Cereris simulacrum non magnum, ad sedentis imaginem. Hæc è marmore facta sunt. In altero templo Liber ipse Saotes (i. e. Servator) signum è ligno habet, sedentis iidem forma.

Initia vero Lernaorum Philammon instituisse dicitur. Mysteriorum effata, quod non ita prisca sunt, perspicua sunt omnibus. &c.

Tandem interjectis nonnullis (de Hydra, quæ quamvis unicum tantum caput habuerit, a Pisandro poeta pluribus capitibus, ut ita terribilior videretur donata fuit; aliisque) addit: Ταῦτ' ἐς αὐτὴν Διονύσου δρόμενα ἐν νυκτὶ καὶ ἑκάστων, ἔχ' ὅσιον ἐς ἀπαλίας ἢ μοι γέφυραι. *Quæ circa illam quotannis Libero Patri nocturna Sacra sunt, ea mihi nefas scribendo in vulgus efferre. Jam a Lerna. &c.*

Videmus hic *Bacchum*, certè, *Cereri* conjunctum, sicut *Cereri* quoque sæpius conjuncta erat *Proserpina*, seu *Cora*, Quæ simul sic appellatæ erant Δῆωτι νῆη, Δῆωτι παλαιή. (ut in inscriptione Herodis Attici) quæque alias simul junctæ quandoque αἱ θεομοφόμεναι θείαι atque (apud Eurip. in Phœnissis) etiam περφόμεναι θείαι. Sic, & in Atticis Pausanias, ἐπὶ δὲ ἱερῶν ἐν ᾧ καὶ αἱ Δημήτηρ καὶ τὸ παιδὸς ἀγάλματα: ut quæ simul ibi colebantur. Ad omnes verò tres simul spectant ista quæ Salmasius ad Herodis inscriptionem secundam, pag. 92. ita; Sic enim alicubi legi: Δημήτηρ καὶ κῆρ, καὶ κόρη ubi κῆρ frequentius tamen occurrit Δημήτηρ καὶ κόρη, καὶ ἱακχ (qui Latinis Liber) Sed & ἱακχ & βακχ idem plane quod κόρη significat. vide porrò & pag. 93.

Sequuntur 3. *Sacrata ad Egynam Deabus*; (quod in altera scribitur *Apud Eginam*) sicuti etiam in utrâque sequuntur, *Taurobolitæ. Isiacæ. Hierophantriæ*. [quæ alibi etiam dicuntur *ιεροφάντις*] *Hecatæ. &c.* Ad

Ad quæ, non sine iusta causa, Cl. Salmasius reprehendit magnum illum Josephum Scaligerum: qui sicuti summo cum labore, ac summo simul cum iudicio, indicem confecit; tamen in his, de quibus nobis nunc sermo est, inscriptionibus reperit *Taurobolitam Deam*; sicut & *Isiacam Taurobolitam* pro *Dea* aliqua habet: nec minus recte Magnus ille Grævius, in prolegomenis ad tomum quintum Thesauri Antiquitatum Romanarum: [ubi Gutherii errores circa *Taurobolia* &c. solide refutat.] Neque enim in istis Juvenalis verbis (quæ forsitan eò Scaligerum induxerunt) *Isiacæ Sacraria Lenæ*, Isiaca Lena pro Dea habenda est: cum respiciat ibi Juvenalis ad *Isiacam Sacerdotem Isidis* Sacrariis, (seu Templo) adhabitantem, iisque ministrantem. Quod facillime quis perspicere valet, modo oculos reflectat ad *fanum Isidis & Ganymedis*, ac quantâ infamia hæc *fana* seu templa, aut si mavis *Sacraria*, Romæ laborarint: ut quorum Sacerdotes, cum viri tum feminae lenoniam aperte nimis exercerent: ac quidem ita, ut plus semel horum Sacra fuerint Urbe exacta. *Isiaci* igitur & *Isiacæ* qui quæve appellabantur, Sacerdotes erant Isidis; seu potius Isiacis Sacris initiati: sicut *Isiacum* quoque pro templo Isidis sumebatur.

Hinc enim illa Tërtulliani,

Si quis ab Isiaco consul procedat in urbem,

& cætera jam plenius supra adducta. Tum & hæc Valerii Maximi, libro VII. cap. 3. *Marcus Volusius Ædilis plebis proscriptus, assumpto Isiaci habitu, per itinera viasque publicas stipem petens in Bruti castra pervenit.* Denique & hæc Suetonii: *Et Domitianus Isiaci habitu velatus inter sacrificulos vanæ superstitionis latuit.*

Verum enim verò dum sic paululum extra oleas vagor, redit in memoriam mihi iste *Curialis*, cujus munere, inter alia sacra

munera, fungebatur hujus *Aconia* maritus *Vettius Agorius Prætextatus*. Quare hic etiam aliquid de *Curialibus* dicendum videtur: ut ita melius comprehendatur qualisnam *Curialis* intelligendus sit, in ista inscriptione, in qua dictus *Vettius Agorius Prætextatus*, non tantum **PONTIFEX VESTAE. PONTIFEX SOLI. XV. VIR. AUGUR. TAUROBOLIATUS. NEOKORUS. HIEROFANTA** (sicut ipsius uxor *Hierophantia*) **PATER SACRORUM** verum & **CURIALIS** vocatur. *Curia*, (ait *Varro* lib. 4. de lingua Latina) duorum generum. Nam & ubi curarent *Sacerdotes res divinas*; ut *curia veteres*: & ubi *senatus humanas*, ut *curia Hostilia*, &c. Sic lib. 5. *Curia ubi senatus rem publicam curat. Illa etiam Curia dicitur, ubi Sacrorum publica: ab his Curiones*. De quibus & alibi: *Curiones dicti a Curieis: qui sunt, ut his sacra faciant*.

Ac quidem, sic xxx. *Curia* erant, & unaquæque *Curia* suos habebat *Sacerdotes* ac *Sacrorum* cæteros *ministros*; sic membra uniuscujusque *Curia* dicebantur *Curiales*; pro quibus *Curiones* sacra faciebant, seu curabant. Ita enim *Dionysius Halicarnassæus*, sub finem fere libri secundi: Ἀπιδὼς δὲ μίαν μὲν ἱερουργίαν ἀγέτωσιν τοῖς τοῖς καὶ νεύουσιν, ἔς ἐφ' ἣν τὰ κοινὰ ἴσταν ὑπὲρ τῆς Φρατρίων ἱερῆς. *Unum sacrorum ministrorum ordinem assignavit Curionibus quos dixi publice pro suis curialibus rem divinam facere. Curiarum verò Sacerdotes*, quomodo duo ex singulis *Curiis* (adeoque in universum LX) electi fuerint ex instituto *Romuli*; cæteraque quæ ad *Curias*, *Curiones* ac *Curiales* spectant, idem *Dionysius*, sub initium fere ejusdem libri secundi docet: cuius ipsa Græca verba ibi eruditus lector ipse legere potest: dum ego solam Latinam *Porti* versionem, compendii causa, adduco. Ita autem noster *Dionysius*: *Sed legem tulit quâ jussit ex singulis curiis creari duos, qui annum ætatis quin-*
qua-

quagesimum jam præterissent, & qui genere aliis præstarent, & virtute essent insignes, & censum sufficientem haberent, & corpore essent integro. His autem non ad certum aliquod tempus, sed quamdiu viverent hos honores concessit, eosque militiæ ob ætatem, & negotiorum urbanorum ob legem, immunes fecit. Ac interpositis nonnullis de Sacerdotiis mulieribus attributis, ita pergit. Præterea jussit ex unaquaque tribu vatem unum sacris interesse, quem nos ~~iporum~~ vocamus: ipsi vero Romani, exigua quedam prisce denominationis vestigia retinentes, Aruspicem appellant. Omnes autem Sacerdotes, & deorum ministros lege lata jussit a curiis eligi, & confirmari ab illis qui deorum voluntatem per vaticinia interpretantur. Hisque constitutis quæ ad divinum cultum pertinent, rursus, ut dixi, valde opposite divisit Sacra curiis: assignans singulis Deos ac Genios, quos perpetuò colere deberent: & certam pecuniam ad sumptus in Sacra faciendos constituit, quæ ipsis ex ærario daretur. Et Curie cum sacerdotibus sacrificia sibi attributa faciebant, & unà epulabantur diebus festis in curiali domo. Cænaculum enim singulis curiis erat exstructum, & præter id consecrata erat quedam (ut apud Græcos Prytanea) domus communis omnibus curiis: ipsaque cænacula curiæ vocabantur, & ad hanc usque ætatem ita appellantur.

Hos autem Curiones suum primum Curionem habuisse, nos quoque docet Livius; qui, Decadis tertie libro VII. ita, de illo, per occasionem, loquitur: *Inter majorum rerum curas comitia MAXIMI CURIONIS, cum in locum M. Æmylei Sacerdos crearetur, vetus excitaverunt certamen, patribus negantibus C. Manilii Attelii, qui unus ex plebe petebat, habendam rationem esse; quia nemo ante eum, nisi ex patribus, id Sacerdotium habuisset. Tribuni appellati, ad Senatum rejecerunt. Senatus populo*
pote-

*potestatem fecit. Ita primus ex plebe creatus MAXI-
MUS CURIO C. Manilius Attelius.*

Ut autem omittam *Curiones Minores* ac *Curionales*,
apud Gruterum pag. 305. reperiundos, subjungam solam
hanc inscriptionem ad *Curiones* pertinentem:

D I S . M A N

C . N O N I . C . F . V R S I
S A C E R D O T I S . C A B E S I S
M O N T I S . A L B A N I
C V R I O N I S

C . N O N I Y S . I V S T I N V S
A L V M N O : D V L C I S S I M O
V I X . A N N . L I . M . X I . D . X I I I

Uti vero videmus *Curiones* a *Curialibus* distinctos, sic
tamen existimo *Curialem* istum *Vettium Agorium* fuisse non
simplicem *Curialem*, sed *Sacerdotem Curialem*; & si non
Maximus Curio, certè inter majores. Videmus enim ex
ista inscriptione quæ apud Grut. pag. 305. 4. exhibetur,
Curiones minores, atque adeo per consequens etiam *majo-
res* fuisse. sicuti inter *Pontifices* & *majores* & *minores* erant.
Illa autem inscriptio habet:

D I S . M A N I B V S . S A C R V M
C . C A E S I O . D . L . T E R N I O S
E X . P R I M A . A D M I S S I O N
E X . Q V A T V O R . D E C V R I S
C V R I O . M I N O R
C A E S I A . C . L . T H E O R I S
P A T R O N O
E T . S I B I

An

An autem in secunda linea legendum sit pro O. L. TER-
NIOS, sic Q. F. TER. NIGR. an aliter, videant
eruditi. certè illud O. L. pro *conliberto*, hic minus conve-
nire videtur cum isto PATRONO ET SIBI. Porro
etiam videmus ex cæteris muneribus sacris, Pontificatu,
XV. viratu &c. sat clarè, illum non ex vulgaribus istis Cu-
rialibus, fuisse.

Addit ibidem Salmasius, *Taurobolitam & Ifiatam* Scalige-
ro putari nomina *Dearum* quæ apud *Æginam* colebantur,
[in duabus hisce inscriptionibus] quod certe in Scaligeri, ad
Thesaurum istum indice, minime reperio: nisi legerit, *Sacra-
tæ apud Æginam deabus Taurobolitæ & Ifiæ*, absque
ulla interpunctione.

Credo tamen, permagnum illum, incredibilisque lectio-
nis, ac magni judicii virum, si ita legerit, memoriæ lapsu
fuisse præpeditum, quo minus cogitaret de *Damia & Auxe-
sia Deabus apud Æginam*: quarum Herodotus meminit;
lib. V. ubi de Æginetis hanc profert narrationem:
Ἀπίσταν [Ἀἰγνήτην] δὸπρ' ἼΕΙΔΑΥΡΩΝ. ἅπ' δὲ ἰόντις. ἑκαστῶν,
ἰδὲν ἄλλους αὐτῶν. καὶ δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς π. Δαμῆς καὶ
Ἀυξήσις Ὑδραῖοντων αὐτῶν. καὶ σφῆα ἐκρίσαντο π. καὶ ἰδρύσαν-
το τὸ σφετέρης χώρης ἐς τὸ μισόχαιαν, τῇ οἷον μὲν ὅτι δῖονμα, σάδια
τὴ μάλιστα καὶ δὸπρ' ἰπὸ λυθὸς ἐκαστὸν ἀπὶ χει. ἰδρύσαντες οἱ ἐν τῷ
τῷ χώρῳ θυσιῶσι π. σφῆα καὶ χοροῖσι γυναικείοις κερθμοῖσι ἰδύ-
σαντο, χορηγῶν δὸπρ' αὐτῶν ἐκατέρῃ τὴ δαμόνων δέκα ἀνδρῶν.
κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ ἀνδρα μὲν ἔδιναν, τὰς δὲ ὀπιχωρίας γο-
ναῖκας. ἔσαν δὲ καὶ πῖσι Ἐπιδαυρείοις αἱ πιαῦται ἰερουργίαι. ἐπὶ δὲ
σφῆ καὶ ἄρρητοι ἰερουργίαι.

Ab Epidauriis [*Æginetæ*] desciverunt; factique hostes,
ac mari potiti, cum alias clades inferebant, tum simulacra
Damiae & Auxesiae surripuerunt; eaque apportata in medi-
terraneo regionis suæ loco statuerunt, cui nomen est OEA,
viginti ferme procul ab urbe stadiis. Hoc in loco illis
M erectis,

erectis, supplicabant **SACRIFICIIS ATQUE JOCABUNDIS CHORIS MULIERUM**, denis viris utrique *Dæmonum assignatis*, qui choris præsenserent. Chori autem neminem virum probris insectabantur, sed indigenas fœminas: quæ ceremoniæ apud ipsos quoque *Epidauros fuerant*. Sunt & ipsis etiam sacra occulta, seu *mysteria*. Quam totam harum *Dearum* historiam, earumque primam consecrationem, lector apud hunc *Herodotum* (ac quidem hoc in loco) quærat.

Hæ, igitur, *Deæ* erant apud *Æginam*; de quibus memoratæ jam, atque allatæ, inscriptiones loquuntur; *Damia*, videlicet, & *Auxesia*: non verò ulla *Isiaca* vel *Tauropolita*; quales *Deæ* nusquam apparent.

De hisce *Deabus* etiã, duobus in locis loquitur (in *Corinthiacis*) *Pausanias*; qui illas *Lamiam* & *Auxesiam* appellat; ac, postquam lectorem suum ad *Herodotum*, ratione historię, &c. remisit, hæc sequentia de ipsis testatur: *πλην ποῦπὸ γε ὅτι ἴδον τι τὰ ἀγάλματα, καὶ ὕστα σφισι κατὰ αὐτὰ, κατὰ ἡδὴ καὶ ἑλδοσίνι ἴεναι νομίζουσι*. Id unum addam, vidisse me ea simulacra, remque illis divinam fecisse, eo modo, quo nunc apud *Eleusinam* sunt. i. e. si quid bene judico, more *Græco*, non *Asiatico*; ut optimè vir maximus *Grævius* in *Prolegomenis* ad *Thesauri Romanarum Antiquitatum* quintum, observat; circa illud **GRÆCO. SACRANEAE. DEAE. CERERIS**, de qua adhuc aliquid infra attingam.

Meam conjecturam de *Deabus* apud *Æginam* etiã aliquatenus firmare videntur hæc *Pausaniæ* verba, quibus de *Troezeniis* loquitur: *Εἰς δὲ τὴν Λαμίαν καὶ Ἀυξησίαν (καὶ γὰρ Τροϊζηνίοις μέπει αὐτὰν) εἰ τὸ αὐτὸν λέγουσιν οἱ ἑπιδάυριοι καὶ Αἰγινήται λόγον, ἀλλὰ ἀφικιάδης παρθένος ἐκ Κρήτης, εὐσιασιῶν δὲ ὁμοίως τῇ ἐν τῇ πόλει αἰπένων καὶ πύλας φασὶν ὅτι τὴν αἰνέουσι κατὰ ἀδελφῆναι, καὶ ἑαυτὴν ἀγασί σφισι Λιθοβολίαν ὀνομάζουσι*. De
La-

Lamia autem & Auxesia (nam suus etiam illis apud Træzenios honos est) longè alius est quam Epidauriorum & Æginetarum Sermo: venisse enim virgines ex Creta; cumque civitas tota seditionibus laboraret, a concitata multitudine ipsas etiam lapidibus obrutas. Festum quidem diem in ejus rei memoriam Lapidationem nominant. Tum & hæc, in ipsius Achaicis, de Herculis statua in Erythris: Τὸ δὲ ἄγαλμα ἐπὶ τοῖς καλυμένοις Ἀργυαίοις, ἐπὶ τῷ Ἀθηναίῳ τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἱμφοῖς. Ipsum verò simulacrum, non iis QUÆ ÆGINÆA vocantur, neque iis quæ inter Attica sunt vetustissima, consimile est. Ubi, mihi, sine dubio per Æginæa Simulacra, ad Damia (seu Lamia) & Auxesia respicere videtur: ac sic cum per Deas apud Æginam, tum per Simulacra Æginæa (non ipsis nominatis Deabus) Damiam atque Auxesiam vulgo intellectas: nisi ista ἀγάλματα ad αἰγυαίας πλαστικὴν potius referenda sint: de qua plus quam uno in loco idem Pausanias loquitur.

Interim vir ille Maximus has Deas apud Æginam pro Cerere ac Proserpina habet, dum, in iisdem Prolegomenis, ait: *Dein eandem Sacratam apud Æginam Deabus; quæ nullæ aliæ sunt, quam mater cum filia, Ceres & Proserpina. ac paucis interjectis: Non miraberis eisdem Deabus sacratam esse Aconiam apud Æginam, quibus sacrata fuit apud Ekeusnam; cum in tertia tertius locus commemoretur, ubi iisdem Deabus fuit sacrata, ut & Baccho. hæc enim ibi leguntur*

SACRATAE . APVD . LERNAM . DEO
LIBERO . ET . CERERI . ET . CORAE

Ut autem illam tertiam paulo altius repetamus, habet illa:

M 2

SA-

SACRATAE . APVD . ELEYSINAM
 DEO . BACCHO . CERERI . ET . CORAE
 SACRATAE . APVD . LERNAM . DEO
 LIBERO . ET . CERERI . ET . CORAE
 SACRATAE . APVD . AEGYNAM
 DEABVS . TAVROBOLITAE . ISIACAE .
 HIEROPHANTRIAE . DEAE . HECATAE
 GRAECO . SACRATAE . DEAE
 CERERIS

Sacrata illa apud *Eleusinam* *Dīs* tribus simul, nulla difficultate laborat. Aliquali tamen illa apud *Lernam* *Deo Libero*, & *Cereri*, & *Coræ*; quod ibi apud *Lernam* duplicia Sacra, ac quidem (quod notandum) initia, ac Sacra nocturna, *πλεμπή* seu *mysteria*, obtinuisse videantur, ab invicem distincta, adeoque diversa; unum quidem *Bacchi* seu *Liberi*, de quo jam supra hæc ex *Pausania* attuli: τὰ δὲ ἐς αὐτὴν [*Lernam*] Διονύσου δρόμυνα ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἑσπέρῃ, ἔχ' ὅσον ἐς ἀπώγειον ἢ μὴ γὰρ ἔστιν. Quæ circa illam quotannis *Liberi Patri* nocturna Sacra fiunt, ea mihi nefas scribendo in-vulgus efferre: alterum autem *Cereris*; quod hîc idem indicat *Pausanias*: ἡ δὲ Λέρνα ἔστιν, ὡς καὶ τὰ πρότερα ἔχοντα τὸ λόγῳ, περὶς Ἰαλίδων, καὶ πλεμπὴν Λερναίᾳ ἀγνοῦσιν ἐνταῦθα Δήμητρι. *Lerna ipsa*, ut dixi ad mare est; quo in loco initia *Cereri* peraguntur, quæ *Lernæa* vocantur. Quam *τελεπὴν* paulo post, scribit *Philammona* instituisse. Quæ initia etiam ad *Proserpinam* seu *Coram* spectasse, inde verisimile; quod ibi perhibeatur *Pluto* cum jam rapta *Proserpinâ* terram subiisse, atque ad inferna regna penetrasse. Atque ad hæc etiam *Lernæa* videntur spectare quæ in *Arcadicis*, seu lib. 8. idem *Pausanias*: Εἰ δὲ τῇ Κεράδι τῇ ὅρεϊ Πυρραίας ἱερὸν ἔστιν.

ἔστιν Ἀργεῖον. καὶ πάλιν δευτέρω ὄρει τῷ μεγάλῳ πυρρῷ ἐπὶ τῷ ἄρει ἔστιν ἡ Πυρρὸν Διὸς ἱερὸν. *Est, in Crathide monte Pyronia Di-
nae fanum: ex quo antiquitus ad Lernæa ignem depor-
tabant.*

Ex hisce itaque a Pausania dictis, apparere videtur *duplicia* apud Lernæos, ac quidem distincta ab invicem, ut dixi, *initia* locum habuisse: atque inde in allata inscriptione legendum, quasi diceretur, *sacrae Libero; ac sacrae Cereri & Coræ.*

Sicut autem ostendisse me puto, has non fuisse *Deas ad Æginam* (cum præterea non constet ibi Cereri sacrificatum, licet *Bacchi* eo locorum quoque Templum esset) sic videmus quoque in fine inscriptionis hæc, *sacrae Deæ Cereris*: solius, dico, *Cereris*. ubi tamen non additur cuiusnam *Cereri*, quove in loco.

Non omittenda hîc videtur *Hierophantia* illa *Deæ Hecatæ*: quæ uti in Caria eximie culta fuit, sicut colenda ex Strabonis libro XIV. liquet hoc modo, Ἐστὶ δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ στρατονικίᾳ δύο ἱερεῖα, ἐν μὲν Λαγίνοις, ὃ δὲ Ἑκάτης ἱερὸν φαίνεται, πανηγύρις μεγάλας συνάγει καὶ ἐλευθέρων. *In agro Stratonicensi duo sunt templa; unum Laginis Hecatæ sacrum, ubi quotannis magni agitantur [sacri] conventus: sic & Initia, seu Mystera, Hecates apud Æginetas celebrabantur.* Ita enim Pausanias in Corinthiacis: Θεῶν δὲ Ἀἰγινήτων πρῶτον Ἑκάτην μάλιστα, καὶ πλεονὴν ἄγουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος Ἑκάτης, ὅρθεα σφίσι τῷ θεῷ καταστήσαντες τὴν πλεονὴν λέγοντες. Ἐπεμβέβη δὲ ἐν τῷ ναὸς ἔστι. ἔστι δὲ ἱερεῖον μύρων, ὁμοίως δὲ ἐν πείσω πᾶσι, καὶ τὸ λατρεῖν σῶμα. Ἀλλὰ καὶ τῷ (ἡμοῖς δοκεῖ) πρῶτον ἀγάλματι Ἑκάτης τρεῖς ἐπιήσεις προσχόμενα ἀλλήλοις, ἢν Ἀθηναῖοι καλεῖσιν ἑπταρχαλίδας. ἔστι δὲ ὄρει τῇ Ἀπέρῃ Νίκης τὸ ναόν. *Præceteris vero Dis imprimis Hecaten colunt Æginetæ; cujus initia quotannis celebrant. Initiorum auctorem Thracem Orpheum perhibent. Maceriâ templum ambitur; in eo ligneum*
M 3 *signum.*

signum factum a Myrone, ejus unicum os, (seu facies unica) ut corporis truncus, unicus. Nam primus, ut ego existimo, Alcámenes Atheniensibus triplex fecit, junctis corporibus, Hecates signum; quam Epipyrgidiam Athenienses appellant, juxta Involucris Victoriæ eadem positam. Quæ posteriora Pausaniæ verba eo lubentius affero; quod inde videamus, non semper aut ubique, Hecatē fuisse ter-geminam, seu triformem; Victoriāve semper pictam aut pictam alatam.

Porro apud Æginetas celebrata fuisse Initia seu *Mysteria Hecates*, ita quoque testatur Origenes contra Celsum, lib. *Οὐ γὰρ δοκεῖ παρ' Ἑλλήσιν εἶναι ἱερὰ τὰ τῆς Μιδρυ ὧς καὶ τὰ Ἑλδονία, ἣ καὶ παραδιδόμενα τοῖς ἐν Ἀσίῃ μυσταίοις καὶ τῇ Ἑκάτης.* Non enim majoris existimationis apud Græcos sunt *Mithriaca Sacra*, quam *Eleusinia*, aut illa quæ apud Æginetas *Mysteria Hecates* initiatis traduntur. Ex quibus, cum Pausaniæ tum Origenis, verbis sat clare apparere videtur, hæc de Hierophantia Hecates, non de alia quam ista apud Æginetas, sive ad Æginam esse capienda.

De Hierophantis seu *μυσταγωγῶς καὶ ἱερέως δαμνύου*, ut illos Hefychius vocat, infra adhuc amplius dicendi locus dabitur: Hierophantias autem æque locum obtinuisse nonnullis in mysteriis, satis clare vel unus nos T. Livius docet, ubi de Bacchanalibus (lib. 39.) dum agit, ita de Hispala Ficinæ confessione loquitur: *Primo Sacrarium id fœminarum fuisse, nec quenquam virum eo admitti solitum. Tres in anno statos dies habuisse, quibus interdū Bacchis initiarentur. Sacerdotes invicem matronas creari solitas. Pacullam Miniam Campanam sacerdotem. [Hierophantiam] omnia tanquam Deum monitis immutasse. Nam & viros eam primam suos filios initiasse, Minium & Herennium Cerinnios, & nocturnum sacrum ex diurno, & pro tribus in anno diebus quinos singulis mensibus dies initiorum fecisse.*

cisse. Interim hæc a me ita dicta lubens, sicut & omnia mea, hujus maximi viri iudicio submitto: ut cui non ego solus (ac quantulus ego præ illo!) verum cuncti eruditi lubenter fasces submittunt.

Postremo notanda quoque veniunt, hac occasione, verba ista GRÆCO. SACRATÆ [sive ut in alia *Sacraneæ*] DEÆ CERERIS. in quibus verbis vox GRÆCO constanter tam apud Aldum (Orthographiæ pag. 583) quam apud Gruterum, pag. 309. habetur.

De Vetustissima ista *Cerere*, quæ ab Enna Romam delata fuerat, si hæc non sunt intelligenda, certè de ista cui Arcades in Italia jam *Evandri* tempore templum ædificaverant, cultumque religiosum ac peculiare ritus instituerant, mihi capienda videntur. Quod & sic perillustri Literaturæ humanioris Dictatori Grævio, (ut supra jam monui) verisimile videtur: ut cui alias, æque ac mihi, id non intelligitur. Gaudeo itaque in re tam valde obscura, me tantum virum, pro parte saltem invenire opinionis meæ astipulatorem. Ita enim ille in Prolegomenis ad tomum quintum Thesauri Romanarum Antiquitatum: *Illud GRÆCO quod interponitur, quid sit non intelligo; huic in tertia GRÆCO punctis subscriptis notatum est, tanquam supposititium verbum. Nisi forte dicas subaudiri aut excidisse: nam in tertia videtur esse lacuna Græco ritu consecrante Cereris, non Asiatico.*

Dionysius sane Halicarnasseus lib. i. de Arcadibus in Italia Tempia extruentibus, ita loquitur: Ἰδρύσαντο δὲ καὶ Δήμητρον ἱερὸν, ἐκ τῆς θυσίας αὐτῇ διὰ γυναικῶν πρὸς τῇ Φαλίας ἱσταμένη, ὡς Ἑλλήσι νόμος, ὧν εἶδεν ὁ καὶ ἡμᾶς ἡδυνάξαι χρόνος. Cereri quoque templum extruxerunt, ipsique per fœminas Sacerdotes sacra abstemia fecerunt MORE GRÆCO: in quorum ritu etas nostra nihil mutavit.

Unde & in legibus antiquis Romanorum: *Cereri Græco*
Sacro

Sacro tantum mulieres initiato. Quo & forsan referenda hæc sequens inscriptio:

CASPONIA : P. F
MAXIMA
SACERDOS . CERERIS
P V B L I C A
POP V L I . R O M A N I
S I C V L A .

Cererem verò Græcam cum Iside Ægyptia eandem fuisse satis clare ostendit G. J. Vossius lib. 2. de Idololatria cap. 56; uti & magnam similitudinem fuisse utriusque Sacrorum; &c.

C A P U T V I I I .

De Sacerdote Magnæ Matris Deorum maxima, tum & de Sacerdotibus masculi sexus ad consecrationem tauroboliorum adhibitis; quandoque & pluribus numero simul. De præeuntibus circa hoc Sacrum faciendum (qua occasione iterum aliquid de titulis erasis, publica ex auctoritate, dicitur,) qui qualesque hi præeuntes fuerint, cum Romæ, tum in Coloniis ac Municipiis. &c. De Sacramento circa Sacra, ac silentio. De Custode præeuntibus addito. De Curatoribus circa Sacra, tum Taurobolia, tum alias Consecrationes ac Dedications.

Quam-

QUamvis autem alibi probare nitar, hanc *Cassoniam* minime fuisse *Sacerdotem Maximam*: attamen *Sacerdotes Maximas* inter hæc M. Matris Sacerdotes locum habuisse ostendit satis inscriptio, quæ apud Sponium statuæ *Laberia Felicle* (vel, si mavis, *Felicia*) subscripta est:

LABERIA . FELICLA
SACERDOS . MAXIMA
MATRIS . DEVM . M . I

Æque enim inter illas *Maximæ* erant quam inter *Sacerdotes Vestales*: sicut & circa alia Mysteria atque initiationes; qualis inter *Bacchas*, seu *Bacchanalium Sacerdotes*, fuerat *Paculla Minia Campana*; quæ & filios suos *Sacerdotes Maximos* fecerat, præter M. & L. *Catinios* & *Faliscum L. Opiternium*. Ab his enim, ait Livius, omnia facinora & flagitia orta, eos maximos *Sacerdotes conditoresque ejus Sacri* esse. Ex quibus Livii verbis simul liquere videtur, istius *Sacri* plures simul *Sacerdotes Maximos* fuisse. Nam ambos filios simul, ut supra vidimus, huic *Sacro antistites* præfecerat.

Nec de viris id obscure patet, circa *Sacra* hæc *Taurobolia*. Sic namque provincia Narbonensis per C. *Batonem* primum *Flaminem* Augg. hoc *Sacrum* pro salute Imperatorum fecit. nisi quis velit hunc *Batonem* id reipublicæ nomine suscepisse. Clarius itaque id patet ex *Prudentio*, ubi ut jam supra ostendi, *Summus Sacerdos* (Matris Deorum ut puto) id seu pro aliis, seu pro semetipso, suscepit, vel, si mavis, accepit. Quibus addi queunt isti *Taurobolii* *Petronius Apollodorus*, *Sextilius Agesilaus Aedesius*, *Vettius Agorius Prætextatus* alique: quos certè hujus *Deæ*, tum

N

&

& *Dei Attinis*, Sacerdotibus Summis, adnumerandos putem.

Talium igitur è numero, quandoque & ex simpliciter Sacerdotibus, electi fuere illi, per quos (seu quorum ministerio) illi qui *Tauroboliandi* essent (ut sic loquar) hæc *Sacra suscipiebant*. Atque ita a *Tauroboliandorum* voluntate pependisse, quem sibi eligerent crediderim inde, quod uno eodemque in marmore reperiamus hos hasve per hunc, illos illasve per alium Sacerdotem initiatos: uti videre est ex marmoribus apud Gruterum pag. xxx. n°. 4. & 5. exstantibus. Ex quarum illâ, quæ in quarto ibi marmore numero ultima habetur, corrigenda venit ista, quæ pag. xxxi. n°. 3. venit; quæ ita, vitiose ibi exhibetur:

AVRELIA . OPPIDANA . TAVROPOLIVM
FECIT . HOSTIIS . SVIS . SACERD
SMIMTHIO . PROCVLIANI . ACCIO
AGRIPPE . APRO . II . COSS . XV . K
NOV . POLLIONE . PET

Nempe hoc modo ea, plane perturbata ordine descripta, restituenda est:

AVRELIA . OPPIDANA . TAVROPOLIVM
FECIT . HOSTIIS . SVIS . SACERD
SMIMTHIO . PROCVLIANI . ET . PACIO
AGRIPPE . POLLIONE . ET . APRO . II
COSS . XV . K . NOV

Illam autem, ex quâ sic emendanda est (seu potius marmor istud totum; quamvis jam supra primam partem ex illo adduxerim) huc afferendam duco; tum quod & alia inscriptio

scriptio ex ista emendanda sit; tum quod & adhuc alia ex ipsa explicanda veniant. Est igitur hæc sequens:

S . M . D

VAL . GEMINA . VIRES
EXSCEPIT . EYTYXETIS
IIII . KAL . APRIL . SACERDOTE
TRAIANIO . NONDINIO
DNO . NRO . GORDIANO
ET . AVIOLA . COS

M . DEV M

IVL . VALENTINA . ET . HY
SCIA . SIINE . TAVROPOLIVM
FECERVNT . XV . KAL . NOVEMB
POL . ET . APRO . COSS . SACER
DOTE . ZMYNTHIO
PROCVLIANI

S : M . M

AELIA . NICE . TAVROPOLIVM
FECIT . HOSTIIS . SVIS . SACERDOTE
ZMYNTHIO . PROCVLIANI

N 2

S. M. M

S : M . M

SEVERA : QVARTI . FILIA
TAVROPOLIVM . FECIT . HOS
TIS . SVIS

S A C R : M . M

AVF : PRIMA : TAVROPOLI . FEC
HOST . SVIS . SACERDOTIB
ZMINTHIO . PROCVLIANI . ET
PACIO . AGRIPPÆ . POLLIONE
II . ET . APRO : II . COSS . XV . KAL
NOVĒ

Hinc certe etiam emendari debet pars illius inscriptionis
quæ n°. V. venit, & in ista hoc sequens:

APRILIS : REPENTINI . FILIVS
ET . SATVRNIVS . TAVROPOL . ACCE
PERVNT . SACERDOTE . L . ACCIO
AFRM . HOSTIIS . SVIS

Quæ hîc emendanda veniunt sunt hæc L. ACCIO.
AFRM, pro quibus si non L in P mutandum sit, aut in-
de quoque pro P ACCIO legendum est, PACIO
(quod

(quod minus puto, ac potius illud PACIO in P. ACCIO mutandum) vel L. ACCIO AGRIP. abbreviate ita pro AGRIPPE, sicuti supra bis illud AGRIPPE habemus: nempe semel PACIO AGRIPPE semel ACCIO AGRIPPE: ex quibus si non PACIO retinendum, certe id in L. ACCIO aut P. ACCIO mutandum est; quod posterius sane præferrem, quod id in lapide magis integro extet: quamvis Lectori iudicium hîc (sicut & alibi) relinquam. Porro AFRM istud mutandum esse in AGRIP, inde quoque potius crediderim, quod videamus persæpe literas vetustate, aut alia injuria, temporis aut hominum corruptas aut exoletas, ex conjectura sæpe describi ita, prout hi descriptores magis docti indoctive circa talia fuerint; aliosque lapides, præsertim similis argumenti, magis minusve consuluerint: quibus etiam accedere potest (sicut id etiam exempla docent) spatia illa magis minusve angusta aut latiora relinqui, quæ inter corruptas, aut deletas, & illas quæ integræ restant literæ, intercedunt: quod si hîc non acciderit, alia exempla nos satis docent literas corruptas persæpe male describi. circa talia igitur conjecturis utendum, ac valet maxime istud proverbium, *Qui bene conjecerit Rex esto*. Quod an mihi hic successerit eruditi judicent.

Interim credo & hoc aliquid pro mea facere conjectura, quod ille sive P. sive L. Accius simul, seu eodem tempore cum Trajano, Nondinio & Zmynthio Proculiani sacerdos fuerit, idque sacrum administraverit: sicut tam ex hoc marmore, quam ex aliis quoque supra allatis clare liquet.

Præterea ex hisce inscriptionibus discimus quod, cum alii aliæve unico tantum in hac initiatione, uterentur sacerdote, alios aliæve contra duobus, quin & pluribus, usos fuisse: (sicuti id patet ex ista inscriptione, quæ apud Sponium pag. exhibetur, quæque integra jam supra fuit adducta) hisce scilicet *immolantibus*, illis verba *præcuntibus*, aliis de-

nique *adstantibus*, aut in testimonium, aut honoris causa, atque ad maiorem rei pompam aut celebritatem, vel ex aliis causis mihi incognitis. Quamvis existimem, ubi unus tantum aderat, illum eundem & *verba prævisse*, & *immolasse*, seu *Taurobolium fecisse*: ubi verò duo adessent unum verba prævisse, alterum vero immolasse. Nisi forsan ubi plures essent consecrandi, ex. gr. duo (uti id in inscriptionibus quoque reperimus) illi nunc ambo per unicum, nunc singuli per diversos Sacerdotes sese initiari curarint: ita ut si tres simul id sacrum acciperent, singuli etiam proprium ad id sacerdotem sibi haberent. sic namque in illa Sponii memorata inscriptione *tres* comparent, *Dagidius Marius, Verullia Martina, & Verrullia Maria*: quibus respondent *Junius Titus, Castricius Zosimio & Blattius Paternus*, verba ad initiationem pertinentia præeuntes, ac simul post immolantes, sive per immolationem initiantes. Post quos numerantur, *Fabritius Orphitus & cæteri sacerdotes adstantes*. Nam quod notandum duco, illud ET quod inter VOC. & FABRICIO positum est ibi supervacaneum est; ac, si quid judicare valeo ex errore irrepsit. Adeoque legendum VOC. seu *vocontiorum*. FABRICIO. ORPHITO. LIBERI. PATRIS. ET. CETERIS. AD ASSISTENTIBUS. SACERDOTIBUS. De cuiusmodi *Assistentibus* adhuc infra aliquid dicam.

Dum jam in statu conjecturali versor, adducendum mihi videtur marmor, quod quantumvis sit injuria temporum misere corruptum, tamen lucem circa hoc Sacrum nobis infra præbebit: nec forsan nunc (ubi maxime corruptum videtur) inutile erit. est autem hoc sequens,

DO.

DOMVSQVE DIVI
 NAE. COLON. COPIAE. CLAVD. AVG. LVGD
 TAVROPOLIVM . FECIT . Q . AQUIVS
 ANTONIANVS . PONTIFEX . PERPETVVS

EX . VATICINATIONE . PVSONI . IVLIANI
 ARCHIGALLI . INCHOATVM . XII . KAL
 MAI . CONSVMMATVM . VII . KAL . MAI
 L. EGGIO . MARVLLO . CN . PARINIO . AE
 LIANO . COS . PRAEEVNTE . AELIO
 CTI . P . LNS . SACERDOTE . TIBICINE
 A L B O . . V E R I N O

Hic equidem nonnulla superaddenda sunt de *verba praecun-*
tibus; tum & de *Adstantibus*: verum enim vero in ante-
 cessum quoque aliquid addendum; sub quo nempe Cæsare,
 ac pro cuius domo, hoc sacrum factum fuerit: ut ita illa,
 quamvis miserandum in modum, æque hominum quam tem-
 poris injuria, corrupta, parumper illustretur; licet in inte-
 grum minime restitui queat. Factum igitur fuit hoc Sacrum
 pro *Cæs. Aelio Aurelio Commod.* quod patet ex Con-
 sulis qui quinto anno ipsius imperii Consules ordinarii fue-
 re; nempe *M. Eggius Marullus & Gn. seu. Cn. Papirius*
Aelia-

Ælianus; quorum tamen prior (quamvis male) ab Onuphrio, in Chronico Ecclesiastico, *Marcellus* appellatur, cum & Inscriptiones & Fasti Idatiani, &c. *Marullum* exhibeant. Sicut & posterior, in marmore hoc male pro *Papirio* PARINIVS. Ita enim comparet *Marullus* apud Gruterum pag. XXXV. 12. hoc modo

DEDIC . XV . K . I V L
MARULLO . ET . AELIANO . COS, &c.

Tum & *Papirius* simul cum *Marullo*, seu (quod & circa alia nomina &c. accidit Y pro V posito) *Maryllo*, in jam sequenti inscriptione, apud Sponium in Miscellaneis pag. 4. n°. reperiunda, hoc modo:

M . AURELIUS
AUG . LIB . EYPREPES
SOLI . INVICTO . MI
THRAE . ARAM
EX . VISO . POSUIT
PROSIDENTIBUS . BI
CTORINO . PATRE
ET . IANUARIO . DEDICATA
IIII . NON . IUNIAS . EGGI
O . MARYLLO . ET . GN . PAPI
RIO . AELIANO . COS

Quantumvis alias lapis non studio hominum sed casu, corruptus esse potuit, tamen in eo *Commodi Caesaris* nomen, ex ista causa expunctum, minime dubitem; tam quod & in aliis jam supra

pra id ostendi (sicuti & plura exempla nota sunt) quam quod apud eundem Gruterum pag. 114. 4. in inscriptione Græca erasa reperiamus hæc, ΚΟΜΜΟΔΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ quam & in hac Latina quæ pag. 330. sic extat:

M . AVR . AVG . LIB
 AGILIO . SEPTENTRIO
 NI . PANTOMIMO . SVI
 TEMPORIS . PRIMO . SACERDO
 TI . SYNHODI . APOLLINIS . PA
 RASITO . ALVMNO . FAVSTINAE
 AVG . PRODVCTO . AB . IMP . M
 AVREL . commodo . ANTONI
 NO . PIO . FELICE . AVGVSTO
 ORNAMENTIS . DECVRIONAT
 DECRETO . ORDINIS . EXORNATO
 ET . ALLECTO . INTER . IVVENES
 S . P . Q . LANVVIVS
 IBVS . COMMODO .
 & . AELIANO COS

Ut autem clarius constet hanc nominis *Commodi* erasione[m] publica ex auctoritate factam; addam ex Capitolino, hæc verba *Cingii* [vel ut Casaubonus mavult, *Cinctii*] *Severi*: *Injuste Sepultus est. Quia Pontifex dico, hoc collegium Pontificum dicit, Quoniam leta percensui, nunc convertor ad necessaria, censeoque (quod is, qui nisi, ad perniciem civium, & ad dedecus suum vixit) abolendas statuas: quæ undique sunt abolendæ, NOMENQUE*
 O ex

ex omnibus privatis publicisque monumentis ERADENDUM, &c.

Neque aliter factum fuit, forsan, in hoc sequenti marmore; quod ita reperitur.

HERCULI
 SANCTO . SAC
 P . POMPONII . NOE
 T U S . V O T U M . S O L
 AMICOS . AC . BENE

 M . EGGIO . MARULLO
 L . D . D . D . K . IUL

Verum ut melius hinc elucescit *Eggii Marulli* consulatus: sic quæ ad erasa publice nomina pertinent, præter illa ex Capitolino adducta, etiam hæc, ex eodem, *de Maximino*. Ita igitur ille: *Appellato igitur Gordiano Imperatore, juvenes qui autores hujus facinoris erant, statuas Maximini dejecerunt, nomen publicitus eraserunt*. Quæ eo lubentius adduco, quod ad illa Jac. Sponius, (ad inscriptionem, jam supra allatam) respiciat. Porro multa admodum super hac materia, cum ex Suetonio (de Domitiano) tum ex nostro Grutero (ut ex pag. 68. 1. 113. 1. 180. 7. 245. 2. & pluribus aliis) afferri possunt: verum ista non hujus loci sunt, & ad alia mihi progrediendum.

Si itaque porro consideremus, a quibus, ac per quem, id *Tau-robotium* factum fuerit, fuit illa *Colonia Copia Claudia Augusta Lugdunensium*. Hoc enim indicant hæc verba COLON. COPIAE. CLAUD. AUG. LUGD
 sicut etiam in hoc sequenti marmore

ET

ET . MEMORIAE . AETERNAE
 CULATTI . MELEAGRI . **IIII** . VIR . AUG
 C . C . C . AUG . LUG . PATRONO . E **I** USDEM
 CORP . ITEM . PATRONO . OMNIUM
 CORP . LUG . LICITE . COEUNTUM
 MEMMIA . CASSIANA . CONIUNX
 SARCOFAGO . CONDIDIT . ET . S . A . D

Tum & in hac ,

D . M
 E T

MEMORIAE . AETERNAE
 Q . VIREI . LAURENTINI
IIII . VIRI . AUG . C . C . C . AUG
 LUGDUNI , &c.

Tum denique apud eundem Grut. pag. 424. 5. ubi etiam habemus; DEC. C. C. C. AUG. LUG.

De *Pontifice perpetuo*, quatenus ille istud fecerit Taurobolium non hâc aliquid addam: cum jam supra viderimus, summis Sacerdotiis præditos hoc Sacrum vel pro semetipsis, vel pro aliis suscepisse; tum quod de illis adhuc aliquid dici poterit, ubi mihi sermo erit, de *appropinquat* *219* *β* *Græcorum*, &c. De Archigallo idem pene Lector dictum putet. Itaque aliquid adhuc dicendum de *Præeuntibus*; fixi hâc habemus PREEUNTE AELIO CTI. P... p. LNS

O 2

SA-

SACERDOTE. TIBICINE. ALBO. VERI-
NO. Quodnam prænomen istius Ælii, qui hîc *verba præiuit* fuerit nobis, ob mutilatas literas, & exoletas, latet. *Præibant*, uti jam supra attigimus, alii, dum alii immolarent hostias, *verba* scilicet, illa, quæ ad Sacrum, ut iuramentum (seu Sacramentum) vel ut promissa, vel aliter, ad has devotiones spectarent.

Etenim circa publica Sacra (quandoque & privata) vota publica, Dedicaciones seu consecrationes, atque imprimis circa initiationes ad mÿsteria hujus illiusve Dei, Deæve, sicuti aut Leges, aut Vota, aut Promissa, vel Sacramenta, a dedicantibus, aut initiandis recitabantur, ita & *verba* illa *præibat* Sacerdos quispiam aut Pontifex; aderantque & testes seu *Custodes*; de quibus etiam statim aliquid addam.

De ipso Pontifice Romanorum Maximo tale habemus exemplum, in Livii libro XLII. *In Capitolio vovit Consul ludos fieri, donariaque dari quanta ex pecunia decrevisset Senatus, cum centum & quinquaginta non minus adessent, PRÆEUNTE VERBA LEPIDO PONTIFICE MAXIMO id votum susceptum est.* Sic de Metello quoque Valerius Maximus, lib. 8. c. 13. *Senex admodum Pontifex Maximus creatus, tutelam caeremoniarum per duos & viginti annos, NEQUE ORE IN VOTIS NUNCUPANDIS HÆSITANTE; neque in sacris faciendis tremulâ manu gessit.* Denique & de Claudio Suetonius cap. 22. vitæ ejus: *Observavitque sedulo, ut quoties terra in urbe movisset, ferias advocatâ concione Prætor indiceret: utque ob dira aut in urbe, aut in Capitolio visa, obsecratio haberetur: eamque IPSÉ jure Maximi Pontificis, commovito pro rostris populo Romano, præiret.*

De Duumviris (qui postmodum decemviri, ac XV. viri, ferius, fuere) apud Livium hoc exemplum lib. 4. Decad. I. habet.

habemus: *Obsecratio itaque a populo, Duumviris praeun-
tibus, facta.* Quin & alios Pontifices *verba praeivisse* (sub
Caesaribus) ex Tacito, in dedicatione Capitolii apparere
videtur. Is enim Historiarum lib. 4. *Tum Helvidius Priscus*
Prætor, praeunte Plauto Aeliano Pontifice, lustrata
bove taurisque, &c. Nisi hic Aelianus ex XV. virorum
numero fuerit, eoque referenda sit hæc sequens inscriptio,
quæ apud Aldum pag. 444. apud Gruterum p. 23. habetur:

ÆLIO. CAESARE. IMP. P. COELIO, P. F. ALBINO. VIBULLIO. PIO. COSS
V I I . I D V S . O C T O B R I S
CNEVS.DOMITIYVS.VALENS.II.VIR.I.D.PRAEIVNTE.C.IVLIO.SEVERO.PONTIFICE
LEGEN. DIXIT. IN. EA. VERBA. QVAB. INFRA. SCRIPTA. SVNT, &c.

At certe in Provinciis aut Coloniais & municipiis, id illi
Pontifices præstabant, qui ibi pro *ἀρχιερεσι*, aut XV. vi-
ris erant: idque etiam ex illa inscriptione, quam modo ex-
hibuimus, de Colonia Copia apparere videtur. Ibi enim
Aelius. . . . P. (quod P. pontificem indicare conjectarem)
verba praeivit.

Quodnam vero (ut & hoc in transcurfu addam) nomen
Sacerdotis *adstantis* (nam is procul dubio hic quoque ex-
pressus fuit, nisi is fuerit ille qui hostias immolabat) nobis
plane incognitum est. Et tamen (quod in tanto viro merito
mireris) in indice Scaligeri ad Thesaurum Gruterianum ha-
bemus *Albius Verinus Sacerd. XXX. 2.* qui numerus ad-
ditus certissimè nostrum *Albium Verinum tibicinem* denotat.
ita enim ibi

TIBICINE. ALBIO. VERINO

In aliis mysteriis, sive ipsorum initiationibus, id quoque
ut *Sacerdos verba præiret* locum habuisse, ostendunt hæc
Livii, de Bacchanalibus verba (Dec. 4. lib. 9.) *Qui tan-
tum initiati erant, & ex CARMINE SACRO,*
O 3 P RÆ-

PRÆEUNTE SACERDOTE, preces facerant, in quibus nefanda conjuratio in omne facinus ac libidinem continebatur; nec earum rerum ullam rem, in quas jurejurando obligati erant, in se aut alios admiserant, &c.

Ex quibus simul videmus, istud *carmen* quod præibat Sacerdos, non solas preces ac devotiones, seu jusjurandum, verum & Leges ac ritus observandos, in quos juraretur, continuisse. Qui ritus & facinora hic nefanda erant: neque alia mysteria ab illis libera fuere; unde & tanta silentii observatio in omnibus fuit.

Hinc & tanta silentii juramenta, hinc propriorum, & ante perpetratorum scelerum (ut alibi ostendi) ante mysteriorum initiationem, confessiones, &c. Quamvis illa non ita ob omnibus observarentur, ut non multa illorum evulgarentur, non tantum a Christianis, qui ab Ethnicismo ad Christianismum transierant; verum & ab ipsis Ethnicis, sive coactis, sive jam eorum Apostatis. Neque id tantum ex memoratis jam plus semel *Bacchanalibus* patet: sed & ex istis quæ de *Bona Dee Sacris* ita Juvenalis:

*Nota Bona secreta Dee, cum tibia lumbos
Excitat: & cornu pariter vino feruntur
Attonita, crinemque rotant ululante Priapi
Menades. O quantus tunc illis mentibus ardor
Concubitus! quæ vox saltante libidine! quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens!
Lenonium ancillas, posita Sausæia corona
Provocat, & cætera nimis nefanda ut huc ulterius
afferantur.*

De Christianorum tamen coetibus ac mysteriis [quantumvis prioribus sæculis neque illa semper æque bene audirent,
im-

imprimis pervigiliæ] longe aliter testabantur, etiam ipsi Christianorum Apostata, testante ita Plinio, Epistolarum libro decimo: nempe illos *se Sacramento non in Scelus aliquod obstringere, sed [NB] ne furta, ne latrocinia, ne adulteria committerent, ne fidem fallerent, ne depositum abnegarent.*

At Cereris illa, sive Eleusinia, sive alia, *Sacra* (de quibus etiam ipse Cicero tam magnificè loquitur, ut adhuc infra videbimus) quali modo a Christianis, qui illa detegerent, describuntur? cum interim ipse Horatius (quod in ipso æque atque in Cicerone mireris) de illis quasi maxime Sacrosanctis:

*Est & fideli tuta silentio
Merces. Vetabo qui Cereris Sacram
Vulgarit arcana; sub iisdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Solvat Phaselum.*

Porro ad has *verborum præitiones*, ut sic loquar, pertinent cum hæc Juvenalis,

—— — *Stetit ante aram, nec turpe putavit
Pro cithara velare caput, DICTAQUE VERBA
PERTULIT, ut mos est.*

Tum & illa Valerii Flacci, lib. I.

—— — *Sic cum stabulis & messibus ingens
Ira Deum, & Calabri populator sirius arvi
Incubuit, coit agrestum manus anxia, priscum
In nemus, & miseris DICTAT PIA VOTA
SACERDOS.*

Verum

Verum enim vero, hæc & sub testibus aliis sacerdotibus fiebant, inde namque illa *adstante*, *adstantibus*, &c. Qui *astantes* & alio vocabulo *Custodes* nominabantur: ut qui observabant, quid dictatum; quidque adeo assensu approbatum, ab ipsis Sacrificantibus, seu Voventibus vel Initiandis, ab iis ita post *Præuntem*, vel simul, proprio ore recitatum; quidque ab ipsis ita juramento, seu Sacramento firmatum fuisset: quorum testes itaque in rei memoriam adstant, verbaque illa notabant ac custodiebant.

Quæ jam dicta sane Plinii verbis ita firmantur lib. 28. cap. 2. *Vidimus certis precationibus obsecrasse summos magistratus. Et ne quid verborum prætereatur DE SCRIPTO PRÆIRE aliquem, rursusque aliquem CUSTODEM dari, qui attendat, alium vero præponi qui favere linguis jubeat: TIBICINEM canere, ne quid aliud audiatur, &c.*

Ex quibus simul discimus, cuinam rei inserviendæ *Tibicines* (qui cum *Sacris Publicis*, tum & *Privatis*, præsto erant) hîc affuerint: sicut etiam, nonnullis interjectis, docet, si XV. viri *verba præirent*, id per *magistros* (de quibus alibi loquor) factum fuisse.

Ad hos autem *Custodes* quoque respicit Seneca, lib. 1. de Clementia, his verbis: *Quid pulchrius est, quam vivere optantibus cunctis, & vota non sub CUSTODE notantibus?* Ubi autem (ut hoc postremo ad illa de XV. viris addam) Livius lib. 4. . . . ait Obsecrationem a populo factam *Duumviris* (qui, ut omnes norunt post Decemviri, ac denique XV. viri, numero eorum ita adaucto, facti atque appellati) *Præuntibus* factam crediderim & dum unus eorum *verba præiret*, alterum *Custodem* adstitisse: cum unus tantum, ac solus, verba commode præire potuerit; ut sic clare ille qui vota faciebat, &c. ista perciperet, ac subsequendo ea sic accurate quoque recitaret.

At

At *Curatores* quoque nobis (quamvis non in eadem illa inscriptione) ut videtur, occurrunt, seu *quibus curantibus, curamve gerentibus* hæc Sacra perficiebantur. Sic enim in illa quæ pag. 301. apud Gruterum habetur, quamque etiam jam supra integram (Lactoratensium) adduxi, inter alia habet, post nominatos Coss.

C V R A N T I B . M
 EROTIO . FESTO . ET . M
 EARINIO . CARO . SACERD
 TRAIANIO . NVNDINIO

Ex quibus corrigenda certe est hæc sequens quæ pag. 29. n°. 14. ita extat:

PRO . SALVTE . IMP . ANTONINI . GORDIANI
 PII . FEL . AVG . TOTIVSQVE . DOMVS . DIVINAE
 PROQVE . STATV . CIVIT . LACTOR . TAV
 ROPOLIVM . FECIT . ORDO . LACT . D . N
 GORDIANO . II . ET . POMPEIANO . COS
 VI . ID . DEC . CVRANTIB . M . EROTIO
 ET . FESTO . CANINIO . SACERD

Hic enim, æque ac in illa superiori, reponendum est

CVRANTIB . M . EROTIO . FESTO
 ET . M . EARINIO . CARO
 SACERD . TRAIANIO . NVNDINIO.

Eodem namque die, iisdemque Coss. ambæ hæc consecrationes factæ sunt: ac sicut nomina *Curatorum* seu *Curantium* hîc,
 P forsan

forſan ob lapidem injuria temporum mutilatum , aliterve corruptum , partim deficiunt , partim confunduntur ita , ut ex unico duo facti fuerint ; ſic & nomen Sacerdotis , qui idem *Trajanus Nundinius* fuit , eandem ob cauſam hic deficit. Omnes enim Conſecrationes hiſce Coſſ. eodem die VI. ID. DEC. factæ (quæ ſane multæ ſunt) ab eodem *Trajanio Nundinio* adminiſtratae ſunt.

Præterea minime comparent illi qui (ſeu virilis ſeu muliebris ſexûs) hoc Sacrum pro ſalute Gordiani &c. *acceperunt* , vel *ſuſceperunt* ; quod etiam indicat , hunc lapidem non integrum fuiſſe repertum ; ſaltem ita non repræſentari. Quod idem quoque judico de iſto marmore , quod pag. 31. n°. 2. hoc modo extat :

PRO . SALVTE . ET . INCO LVMITATE . DOMVS . DI VINAE . R . P . LACTORAT TAVROP . FECIT

Quamvis non æque id de hoc lapide pertendere velim.

Porro hic merito dubitari poteſt , annon hæc de *Curantibus* reſpiciant potius ad illos , qui poſt *Sacra peracta* , curam gerebant , ut Ara loco ſacrificii ſuperſtrueretur , *Viresque* eo loco conderentur : tum ut & *Hoſtiæ* antea , & ara *cum omnibus apparamentis ſuis* (vide pag. XXXV. n°. 1.) bene parata atque rite adornata ad Sacrificia ſiſterentur.

Ad ſtatuas , araque (quin & ad alia monumenta) & ædes ponendas , aut etiam dedicandas , *Curatores* ſæpe conſtituebantur , unus plureſve : imprimis ſi Ordo aliquis , aut Civitas , aut Provincia tale quid dedicaret , aut ex Ære collato
id

id fieret. Sic statuam positam videmus in marmore nunc
sequenti,

INCLYTAE . VENERANDAEQ . MEMORIAE . VIRO
FLAVIO . THEODOSIO . GENITORI . DOMINI . NOSTRI
INVICTISSIMI . PERENNISQ . PRINCIPIS . THEODOSI
PERPETVI . AVGVSTI . CVIVS . VIRTVTE . FELICITATE
IVSTITIA . PROPAGATVS . TERRARVM . ORBIS . EST
ET . RETENTVS . STATVAM . EQVESTREM . SVBAVRATAM
APVLI . ET . CALABRI . PRO . VOTO . ET . DEVOTIONE
POSVERVNT . CVRANTE . AC . PERFICIENTE
FLAVIO . SEXINE . VIRO . PERFECTISSIMO
CORRECTORE . APVLIAE . ET . CALABRIAE

Sic & Aedis:

APOLLINI . SANCTO
MEMMIVS . VITRASIVS
ORFIVS . V . C
BIS . PRAEF . VRBI
AEDEM . PROVIDIT
CVRANTE : FL . CLAVDIO
EVANGELO . V . C . COMITE

Tum &, in hoc lapide:

MACEDO . HAVE
BENE . VALEAS . QUISQUIS . ES
FECERE . MODESTIUS . MACEDO
PATRI . PISSIMO
ET . FORTUNATA . CONIUX
CURANTE . RUFINO . COLLIBERTO

P 2

Dc.

Denique & statuar, per duos Curatores in hoc sequenti:

L . IULIO . L . F

CLV . MARCIANO

A E D . II . VIR . TUDER
VICANI . VICI : MARTIS
TUDERT . EX . AERE . COLL
OB . MERITA . EIUS . D . D . D
C U R A M : A G E N T I B U S
L . IULIO : PRIVAT . PATRONO
ET . L . IULIO . PRIMINO . AMICO

Quales, uti & monumenta, & *vivi* fieri curabant, ac *sub*
ascia dedicabant, ut apud Sponium (in Miscell.) pag. 172.

VIVAE . PONENDVM . C U R A
VERUNT . ET . SUB . ASCIA . DE
D I C A V E R U N T

Tum & pag. 183.

E T . S I B I . V I V U S . P O N E N
C U R A V I T . E T
S U B . A S C I A . D E D I C A
V I T , &c.

Verum plurima ejusmodi exempla vivorum occurrunt,
qui aut dedicationes per alios fieri curabant, aut aras, statuas,
vel monumenta per alios *curata*, ipsi dedicabant: aut adhuc-
dum *vivi testamento talia per hæredes, fieri mandabant.*

Quale

Quale exemplum (præter alia alibi) apud Sponium pag. 255. Miscellan. habemus.

Curasse tamen alios illa quæ ad Sacra *Taurobolia* pertinebant, dum devoti huic Sacro id *accipiebant*, mihi nullum dubium est: quod multa cum circa ritus, tum circa impensas, tum circa *vires consecrandas, condendas*, &c. tum & circa alia (imprimis si hæc consecratio, per aliquot dies perduraret) administranda aut observanda essent, quibus ille *consecrandus*, atque inde *consecratus*, non æque sufficebat; atque ideo hæc per alios ut curarentur, ut omnia rite ac cum debita ac solenni pompa observarentur ac perficerentur, alii aliisve procul dubio mandare debuit.

CAPUT IX.

Per plures dies administrationem hujus Sacri quandoque durasse: arasque aliquando iteratò positas fuisse. De locutionibus, se vivo, se vivus, &c. posuit. Sicut de aris positis: uti & uni eidemque aræ aut cippo plures unâ inscriptiones insculptas fuisse. Ipsas quoque consecrationes, vigesimo anno, post primam, præterlapso iteratas fuisse: qua occasione rursus aliquid de initiandis Mithriacis, de punitionibus ac promissis circa illa; tum & de aliis regenerationibus mysticis, expiationibus, Hysteropothmis, ac Baptismo Christianorum pro mortuis. Denique de iteratis Tauroboliis, non post vigesimum annum præterlapsum, sed parvum post spatium interpositum; de iisque nunc pro semetipsis, nunc pro aliis acceptis seu susceptis.

NOtavi modo per parenthesin, atque adeo indirecte, hæc *Sacra* quandoque *per plures dies durasse*. Quod satis clare etiam ex verbis, jam plus semel memorata inscriptionis, his sequentibus liquet, INCHOATUM. XII. KAL. MAI. CONSUMMATUM. VIII. KAL. MAI. Ita ut per quatuor dies hoc Tauropolium ab *Q. Aquio Antoniniano* acceptum duraverit. Neque enim semel id factum satis indicare videtur hæc sequens inscriptio.

ΕΚ . ΔΕΚΑΠΕΝΤ . ΑΝΔΡΩΝ . ΦΟΙΒΟΥ . ΣΤΕ
ΦΑΝΗΦΟΡΟΣ . ΙΡΕΤΣ
ΚΡΕΣΚΕΝΣ . ΗΓΑΘΕΟΣ . ΤΕ . ΛΕΟΝΤΙΟΣ
ΕΝΣΟΦΟΙ . ΑΝΔΡΕΣ
ΟΣ . ΜΕΝ . ΑΠ . ΑΝΤΟΛΙΗΣ . ΟΣ . ΜΕΝ . ΑΦ
ΕΣΠΕΡΙΗΣ
ΟΡΤΙΑ . ΣΥΝΠΡΕΖΑΝΤΕ . ΘΕΑΙ . ΠΑΜΜΗ
ΤΟΡΙ . ΡΕΙΝΙ
ΚΡΙΟΒΟΛΟΥ . ΤΕΛΕΤΗΣ . ΚΑΙ . ΤΑΤΡΟΠΟ
ΛΟΙΟΥ . ΦΕΡΙΣΤΗΣ
ΗΜΑΣΙ . ΜΥΣΤΟΠΟΛΟΙΣ . ΒΩΜΟΝ
ΥΠΕΡΤΙΘΕΣΑΝ

Quæ

Quæ ita ab Eruditissimo Reinesio, licet paulo obscurius, vertuntur:

*Unus quinque decemque virum, Phœbique sacerdos
Sub ferto, Crescens, Sapiensque Leontius, oris
Alter ab Eois, alter ab Hesperiiis,
Unà cunctorum celebrantes orgia Matris
Rheæ, Crioboli FESTIS SACRISQUE
DIEBUS
Tauroboli, altare hoc constituere super.*

Ita namque verba ΗΜΑΣΙ ΜΥΕΤΟΠΟΛΙΣ, quæ in ultimo hujus carminis versu occurrunt, minimè aliud solenne quoddam festum respiciunt; sed dies illos, sive plures sive pauciores numero, per quos hoc Sacrum (si non semper, aliquando saltem) continuatos perdurabat, designant.

Uti autem hîc Ara jam istis Consecrationis diebus posita videtur, sic id non ita semper locum habuisse, aliquis conjiciat, ex illa inscriptione, quam nunc afferam. Quamvis minime appareat quam de causa tantum temporis spatium inter Sacrum factum, & aræ dedicationem, intercurrerit. Est autem hæc:

D. D.

D.D.N.N. FLA. VALENTINIANO. ET. GRATIANO	
RATORIBVS . SVIS	
CEIONIVS . RVFVS . VOLV	SI
ANVS . V . C . ET . INLVSTR	IS
EX . VICARIO . ASIAE . V . C	
ET . ILLVSTRIS . EXPRAEFACTO	PRAE
TORIO . ET . EXPRAEFACTO . VR	BIS
ET . CECINAE . LOLLIANAE . CLAR	ISSI
ME . ET . INLVSTRIS . FEMIN	E
DEAE . ISIDIS . SACERDOTIS . FI	LIVS
ITERATO . VIGINTI . ANNIS . EX . P	ERCEP
TIS . TAVROPOLIIS . VI . ARAM . CONSTITV	IT
ET . CONSECRAVIT . X . KAL . IVN . D . N . VALE	
NTINIANO . AVG . ET . NEOTERIO . CONSS	

An etiam hoc marmor, præterquam quod ab uno latere plane mutilatum est, sat integre sit descriptum, merito dubitari potest, ex illis **TAUROPOLIUM. VI. ARAM**, &c. ubi quid illud **VI.** denotet juxta cum ignarissimis ignoro.

Iteratò hîc *aram positam* videmus, ac quidem *ex perceptis* iteratò, post **XX.** annos, *tauropoliis*; illamque [NB] iteratò positam, die ac *Cosß.* ibi expressis fuisse consecratam.

Posita, aut *constituta* videtur, dum adhuc vivebat *Valentinianus* pater *Gratiani*: qui quamvis sub finem vitæ *Gratianum* Augustum nominaverit, nunquam simul cum ipso

ipso Consul fuit: ita ut id hisce simul Coss. factum non fuit, quantumvis patre *Valentiniano* (sicut ex capite inscriptionis clare patet) adhuc vivente ac simul jam cum *Gratiano* imperante: quare ibi, in capite inscriptionis illud Coss. addi minime potest, aut istud suis in Coss. mutari.

Præterea, quamvis sæpe in aliis hujusmodi dedicationibus, jam supra, viderimus hæc VI. ID. DE C. quo mensis ac dies indicantur; ibi Coss. adjunguntur: quod hic minime fit: neque, prout lapis ipse nobis repræsentatur, tantum spatii (licet maxime ille hic injuria temporum corruptus quoque esset) ut tot literæ infarciri possint. Quod longe facilius fieri posset, si statuamus pro VI. (quod alias hîc male irrepisse videtur) vocem VIVUS reponendam esse; eamque in marmore olim adhuc integro extitisse. Licet & sic (prout lapis ille nobis nunc repræsentatur) non satis spatii sit. Quare potius crediderim illud VI. abbreviate pro VIVUS fuisse positum: quum & sic spatium pro literis ista linea comprehensis satis augustum sit. Porro admodum frequenter illud VIVUS in marmoribus occurrit; sicut jam supra ex duabus inscriptionibus, ibi ex parte allatis, ostendi: tum & ex ista quæ in fine habet, TAUROPOLIUM SUOM VIVI CELEBRAVERUNT. Quod maxime hîc ad rem nobis facere videtur. In aris, statuis, ac monumentis dedicandis faciendisve sæpius adscribebant, si ipsi homines, adhuc in vivis, id facerent, *se vivo fecit*, vel *dedit*; vel etiam simpliciter, *se vivo*, *se vivus*; atque in plurali numero *se vivi*, *se vivos*: atque, sive ex ponentium sive ex lapidariorum errore, quandoque *se libus*, *se vibi*, *se vibos*. At permultis quoque post mortem statuarum aut ararum ponebantur ac dedicabantur. An non autem illarum, quæ factæ ac dedicatæ fuerunt *Fabie Aconie Pauline*, (quasque supra adduxi) post mortem ipsius dedicatæ fuerint, ut non jam sed olim *tauroboliatæ*, merito quis dubitet. Sane ego

Q

ita

ita existimarim. Atque idem de *Vettio Agorio Prætextato* credendum putem: cui, sive in cujus memoriam atque honorem, Ara quoque posita ac dedicata fuit, non ut jam modo, sed ut olim, aut dudum *Tauroboliato*.

Quod autem istud *Cejonii Rasi* Taurobolium factum fuerit vivente adhuc *Valentiniano* primo, *Gratiani* patre, quantumvis postremo imperii anno, ac quando jam *Gratianus* ab ipso in Imperium ascitus, Augustusque appellatus erat, ex ipsius marmoris capite clare patet: sicut & Consecrationem factam, cum jam *Valentinianus Junior* simul cum *Flavio Neoterio* ac quidem IIII. seu quartum) Consul esset, id est XV circiter annos post mortem *Valentiniani primi*: ac quidem *eodem die, iisdemque Consulibus*, quibus *Lucius Ragonius* (de cujus *Taurobolio* jam supra ex Sponio locutus sum, inscriptionemque integram adduxi) *Taurobolio accepto* Aram suam consecravit. Ita enim ibi habemus

X . K A L . I U N
D . N . V A L E N T I N I A N O
A U G . I I I I . E T
N E O T E R I O . C O N S
A R A M . C O N S E C R A V I T

Illorum qui publice (i. e. ex auctoritate, ac sumptibus, publicis) *Taurobolium* faciebant non ita reperimus aras *dedicatas*, ab istis qui id sacrum susceperant: quod ex publicè ponerentur, licet *hostiis propriis*, seu *suis*, facerent *tauroboliandi*. Sed contrà ubi privatim, seu pro aliorum salute, seu pro semetipsis facerent, id frequenter satis videmus: sicut

sicut cum ex jam ante datis, tum ex sequentibus constat exemplis. Sic namque

PETRONIUS . APOLLODORUS . V . C
PONTIFEX . MAIOR . XV . VIR . SACR . FAC
PATER . SACR . DEI . INVICTI . MITHRAE
TAUROBOLIO . CRIOBOLIOQUE . PERCEPTO
UNA . CUM . RUF . VOLUSIANA . C . F . CON
IUGE . XVI . KAL . IULIAS . D . D . N . N
VALENTINIANO . ET . VALENTE . AUGG . III . COSS
ARAM . DICAUIT

Ubi Græca inscriptio, cujus hæc versio (tamen in ipso lapide) est, in fine habet:

ΚΡΙΟΒΟΛΟΥ ΤΕΛΕΤΗΣ ΗΔΕ ΤΕ ΤΑΥΡΟΒΟΛΟΥ
ΜΥΣΤΟΠΟΛΟΥ ΤΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥΤΩΝ ΣΥΝΤΗΚΑΤΟ ΒΩΜΟΝ
ΔΩΡΟΝ ΑΠΟΔΩΝΟΥΣ ΘΕΙΟΝ ΕΧΩΝ ΕΠΙΚΛΗΝ.

Sic & in fine illius, ab Agefilao positæ (quæ tamen mox integra ponenda erit)

ARAM . SACRAVIT . D . D . N . N . VALENTE . ET
VALENTINIANO . IUN . AUGG . CONSS
I D I B . A U G U S T I S

Talis autem Ara fuit illa, quam *Petram taurobolatam* in alia inscriptione, apud Reinsium Classe I. n°. 42. nominatam videmus, hoc modo:

Q 2

AEMI-

A E M I L I A

S E R A P I A S

T A U R O B O L I U M . F E C I T

P E T R A M . T A U R O B O L A T A M

P O S U I T

P E R . S A C E R D O T E

V A L E R I O . P A N C A R P I O

I D I B . M A I S . A N U L I N O . II

E T . F R O N T O N E . C O S

Nec dubito *Petram* seu *Aram hanc Taurobolatam*, sive *ob Taurobolium positam*, illo loco positam ac consecratam fuisse, ubi jam *vires conditæ* erant: sicuti jam supra in alia vidimus, *loco vires conditæ*, loco nimirum, ubi hoc sacrum seu sacrificium factum fuerat.

Porro illud *per Sacerdote* dubium quonam modo aut scribendum aut interpretandum sit. Eruditissimus Reinesius hic *PERmittente* sive *P R A E eunte Sacerdote* legit. Ego sane hic nihil temere mutandum censeo, quum sæpius videamus talia committi, sive a lapidariis, sive ab ipsis dedicantibus, sive denique ab indoctis, aut nimium festinantibus; sicut in sequentibus, (quibus plura addi possent) exemplis videmus, apud Gruterum pag. 312. 5. *ÆDITUO AB ISEM PELAGIAM* & 7. *FANATICUS AB. ISIS. SERAPIS AB AEDDEM BELLONAE.* 315. 2. *MENESTRATOR AB HERCUL.* &c.

Quamvis & *PER SACERDOTE M* legi commode queat; si, (quod sæpius occurrit) *M* literam exelam vetustate, aut aliter, ponamus.

An vero etiam statutz positæ fuerint talibus in locis, ubi nempe
Sacrum

Sacrum hoc factum fuerat, dubitare quis merito possit ex sequenti hac inscriptione:

M. D. M. I. ET. ATTINI. SACR

FLAVIVS . RVFIVS . SABINVS . VOLVSIANVS
VIR . CLARISSIMVS . ET . ILLVSTRIS . PONTIF
MINOR . VICARIVS . ASIAE . ET . CAECINA . LOL
LIANA . CLARISSIMA . ET . ILLVSTRIS . FAEM
STAT . EX . AERE . DEDICARVNT

Nec forte aliò hæc sequens respicit; quæ quod soli *Atti-
ni*, non itidem *Magnæ Matri*, cujus tamen Julianus Pro-
culus, in eâ nominatus sacerdos fuit, dedicata sit, non ita
mirum videri debet, illum & quandoque solum circa *Tauro-
bolia* nominari; quod id tam sæpe, de sola *Magna Matre*
fiat:

A T T I N I . A U G

S A C

C . IULIUS . SP . F . IULIANUS
P R O C U L U S . S A C E R D O S

M . D . M . I

A D . A Q U A S . A L B U L A S . D . D

Dum autem de *Aris*, &c. loquimur, observandum, in
unâ eademque *ara*, seu *columna* aut *cippo* (adeoque *petra
taurobolata*) quandoque comparere non solum plures *conse-
crationes* simul, verum & quæ *diversos* non tantum *per Sa-
cerdotes*, sed etiam *diversis temporibus* factæ fuere: unde
quis non immerito concludat meo iudicio, unum eundem-
que locum quandoque pluribus hujusmodi *consecrationibus*
inserviisse.

Exemplum namque habemus in uno eodemque lapide, qui pag. XXX. n°. 4. apud Gruterum exhibetur, ac jam supra a me allatus est: in quo quæ prima comparet facta fuit IIII. *Calend. Aprilis, Gordiano & Aviola Coss.* Secunda (inverso temporis ordine) XV. *Calend. Novembris, Pollione & Apro Coss.* id est 43. annis ante primam illam ibi factam. Quam ~~verspongewelaw~~ (ut sic loquar) crediderim inde accidisse, quod prima ista, jam injuria temporum, seu potius hominum, corrupta, occasione aliarum dedicationum ponendarum sic restituta fuerit; atque ita simul aliis in uno eodemque lapide juncta sit, nullo inter illas, ex lapidarii negligentia, temporum ordine observato; quin & circa alias nullis Consulibus, aut die, additis.

Quod autem uno eodemque in loco per diversos, ac diversis temporibus, plures factæ fuerint *Consecrationes*, forsitan inde factum, quod loci semel ita consecrati, Sacro sancti inde haberentur. Quod, sicut plura alia, pro conjectura tantum vendito; non usque adeo tamen improbabili.

Porro *aras* post primam dedicationem *restitutas* quandoque discimus exemplo illius *aræ*, quæ a Claudio Cæsare olim posita in Batavis, post a Severo restituta fuit, quæque ab Antiquariis non male, meo judicio, ita restituitur.

IMP . CAES . M . AUREL . ANTONINUS
 BRITANNIC. GERMANIC. PIUS. FELIX. AUGUSTUS
 PONT. MAX. TRIB. POT. XVIII. COS. IIII. P. P. IMP. III
 ARAM . A . DIVO . CLAUDIO . ET . POSTEA
 A . DIVO . SEVERO . PATRE . SUO . RESTITUTAM

Ac

Ac forsitan eò facit hæc sequens,

I . . O . . M
 VERINVS . SEVERINVS .
 ALBVCIVS
 CRIOBOLIUM
 RESTITVIT

Nisi illa ad iteratam *regenerationem per criobolium* retrahenda sit. Si vero hic *Ara* sub nomine *crioboli* designetur, illud *criobolium restituit* legendum est, quasi diceretur *aram quæ ob Criobolium factum posita fuit, restituit*.

Quod tamen, annon nimis durum, judicent eruditi: quamvis & hoc duriusculum, si nempe *criobolium restituit* sumamus pro *iteravit*, æque ac illud *iteratò viginti annis ex perceptis tauropoliis VI. aram constituit*. Sive legas *iteratò constituit*, sive *iteratò viginti annis*, (pro post XX. annos) *ex perceptis tauropoliis*. Verum talia frequenter admodum in inscriptionibus marmorum occurrunt.

Magis interim eò inclinarem, *restitutionem* hîc pro *iteratione* esse sumendam: quæ *iteratio regenerationem* illam *eternam* (de qua nunc quoque loquendum) per *Sacrum* ante annos viginti susceptum, si tandiu superviverent, perficiebat. Scopus namque præcipuus eorum, qui hoc sacrum pro semet ipsis suscipiebant, erat *regeneratio mystica*, ac quidem talis, qua *in æternum regenerarentur*. Quod clare videmus illa ex inscriptione, jam supra allata, ubi *Sextilius Agesilaus Edephus V. C. TAUROBOLIO. CRIOBOLIOQUE IN AETERNUM RENATUS* dicitur.

Quæ tamen *regeneratio* per annos tantum viginti perdurasse videtur, si per tantum temporis spatium hi *tauroboliati* super-

superviverent: ac repeti debuisse post annos XX. primæ
regenerationis elapsos. Hinc enim illud.

*Sub terram missus, pollutus sanguine tauri,
 Sordibus infectus vestes servare cruentas,
 Vivere cum speras VIGINTI mundus IN AN-
 NOS.*

Ac præter illa, quæ de iterante *CEYONIO
 RUFO VOLUSIANO* attuli, hæc sequens:

D I S . M A G N I S

ULPIUS . EGNATIUS . FAVENTINUS
 V . C . AVGVR . PVB . P . R . Q
 PATER. ET. HIEROCORAX. D. S. I. M
 ARCHIBVCOLVS . DEI . LIBERI
 HIEROFANTA . HECATAE . SA
 CERDOS . ISIDIS . PERCEPTO
 TAVROBOLIO . CRIOBOLIO Q
 IDIBVS . AVGVSTIS . D. D. N. N
 VALENTE . AVG . ET . VALENTINIA
 NO . AVG . CONSS . FELICITER

VOTA . FAVENTINVS . BIS . DENI
 SUSCIPIT . ORBIS *

VT. MACTET . REPETENS . AVRATA
 FRONTE . BICORNES

Splen-

* i. e. iteratò faciens, sive accipiens.

Splendidis sane promissis inniti debebant illa mysteria, quorum gratia, antequam epoptæ fierent, mystis tam multa toleranda ac perferenda erant: nimirum (uti ad Nazianzeni 1. Steleteuticam Orationem Nonnus habet) οὐ δύναται ἐν ἡμέραις αὐτῶν (Mithram) πλεοθῆναι, εἰ μὴ πρότερον διὰ βαθμῶν τὴν καθαίρεσιν παρέλθοι. βαθμοὶ δὲ εἰσι καθαίρεσιν, τὸ μὲν ἀεὶ μὲν οὐ γδοήκοντα, ἔχοντες τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀνάθεσιν. καθαίρονται γὰρ πρῶτον τὰς ἐλαφροτέρας, εἴτα τὰς δρασκευτέρας· καὶ εἰς ἕτω μὲν τὸ παρελθόν διὰ πασῶν τὴν καθαίρεσιν, τότε πλεῖται ὁ πλάσμα. αἱ τὴν καθαίρεσιν εἰσι, ἕξ διὰ πυρὸς παρελθεῖν, ἕξ διὰ κρύου, διὰ πείνης καὶ δίψης, διὰ ὀδυνηρῶς πλῆθους, καὶ ἀπλῶς διὰ πασῶν τὴν ἱερώτην. *Non potest itaque aliquis ipsi [Mithræ] initiari, nisi prius per gradus punitionum transferit. gradus autem punitionum octoginta numero sunt, habentque adscensum & descensum. puniuntur namque primum levioribus, post vero gravioribus: atque ita postquam per omnes gradus pertransierit initiatur initiandus. Punitiones autem sunt (ex gr.) transire per ignem, per frigus, per famem ac sitim, per longa itinera: &c., ut uno verbo dicam, per omnia hisce similia. Atque alio loco: οὐδεὶς τὴν δύναται πλεῖσθαι τὰς τῆς Μίθρας πλεῖστας, εἰ μὴ διὰ πασῶν τὴν καθαίρεσιν παρέλθοι, καὶ δεῖξει ἑαυτὸν ἀπερὶ πῆναι καὶ ὅσον. λέγονται τὸ οὐ γδοήκοντα εἶναι καθαίρεσις, αἱ δὲ διὰ βαθμῶν δὲ τὴν πλεοθισμὸν παρελθεῖν· εἶσιν πρῶτον διὰ τῆς ἀντιθέσεως ὅτι πλεῖστας ἡμέρας ὑδὼρ πολὺ· εἴτα εἰς πῦρ ἐμβάλλειν ἑαυτὸν· εἴτα ἐν ἐρήμῳ διατηρῆναι καὶ ἀσιτῆσαι καὶ ἀλλὰ ἵνα ἄχρις ἧ (ὡς εἶπομεν) πῆς οὐ γδοήκοντα καθαίρεσις παρέλθοι. Καὶ τότε λοιπὸν ἐμύεν· αὐτὸν τὰ πλεῖστα, ἑαυτὸν ζῆσι. Nemo autem potest initiari Mithriacis Sacris, nisi per omnes punitiones pertranseat, seque ita passionibus superiorem, ac sanctum, ostendat. Dicuntur autem esse octoginta punitiones, quas per gradus initiandus (subire ac) pertransire debet: ut pernatate multum aquæ, multos per dies; post semetipsum in ignem conjicere: post (rursus) in solitudine vivere, ac jejunia perpeti: uti & alia quædam;*

R

donec,

donec, ut dixi, illas octoginta punitiones pertranserit. Post quæ illum initiabant, ad perfectiora (sive ut Epoptam) si, videlicet, eò usque superviveret.

Circa alia tamen initia tam sævas sive punitiones, sive protelesmata seu *περοαθήσεις*, non observamus: quamvis de Eleusiniis [ex quibus, tum ex illis Mithriacis, conjectura de cæteris fieri potest] ita Tertullianus cap. i. adversus Valentinos: Idcirco & aditum prius cruciant, diutius initiant quam consignant: cum & portas ante quinquennium instituunt, ut opinionem suspendio cognitionis ædificent: atque ita tantam majestatem exhibere videantur, quantam præstruxerunt cupiditatem. Quibus tamen addere quis posset illa, quæ de se narrat libro XI. Metamorphoseos Apulejus.

Promissa autem quæ apud hunc Apulejum extant sunt: *Vives autem beatus, vives in mea tutela gloriosus. Et cum spatium seculi tui permensus ad Inferos demearis; ibi quoque in ipso subterraneo semitondo, me, quam vides Acherontis tenebris interlucentem Stygiisque penetralibus regnantem, campos Elysios incolens ipse, tibi propitiâ frequens adorabis. Quod si sedulis obsequiis & religiosis ministeriis, & tenacibus testimoniis numen nostrum promerueris; scies, ultra statuta Fato tuo spatia; vitam quoque tibi prorogare tantum mihi licere. Ac post multa interjecta Summus Sacerdos, ita: Quippe cum transactis vitæ temporibus, jam in ipso finitæ lucis lumine constitutos, quis tamen tutò possint magna religionis committi silentia, numen Deæ soleat eligere, & sua providentia quodam modo RENATOS ad novæ reponere rursus Salutis curricula. Quæ compendiose magis exprimuntur cum ab Isocrate (in panegyrica oratione) hoc modo. Τελείης οἱ μετήχοντες, πᾶσι πᾶσι δὲ βλεπταλῶν, καὶ δὲ σύμπαντι αἰῶνι, ἡδὺς τὰς ἐλπίδας ἔχοντες: tum in Eleusina ab Aristide: ἀλλὰ μὴν ὅτι κέρδιον ἔστι*

πατη-

πνεύματος, ἔχ' ἔσθ' ἢ παρῶν Ὀδυμεία, ἔθ' αἱ ἔ' προτέρω λυγρῶν
 δυσκολιῶν λύσεις, καὶ ἀπαλλαγῇ ἀλλὰ ἐπεὶ τὸ τελώτης ἡδύτης
 ἔχειν πᾶς ἐλπίδας, οἷς ἀμείναι ἀσέβητος, καὶ σὺν ἐν σκότειν τε, ἐ
 βορβόρῳ κοιμήσιν· αἱ δ' τὰς ἀμνήτας ἀναμύνει. *Veruntamen*
hujus conventus fractus, non in presenti tantum animi
tranquillitate, & priorum molestiarum liberatione positus
erat, sed & quod post mortem se melius habituros spera-
bant, nec in tenebris ac lato cum profanis commoratu-ros
esse. Ad quæ proculdubio Tertullianus alludens, ait Talia
initiatu & consignatu vires in evam. Quod & modo
allatus Aristides in Panathenaicâ, fere sub finem, sic expri-
mit: πᾶς δ' ἀρρήτους τελώτης, αἱ τῆς μεταρῶν καὶ μὲν τὸ βίῃ τε-
λωτῇ βίῃ τε καὶ περὶ γένεσιν δοκεῖ, ὡς σὺν αἱ ἐξαρκεῖν
Φαίη πᾶσι ἐν ἀνελθῆναι; Mysteria vero, quibus qui sunt ini-
tiati, cum iis etiam post mortem lenius agi putatur, quis
non dicat illa sola fortiter omnibus apponi posse?

Nec solum lenius cum ipsis post mortem agebatur. sed &
 προτέρω in *Elysii*, seu *beatorum Insulis*, inter cæteras bea-
 tas animas gaudebant. Unde scitum illud Diogenis ad Athe-
 nienles responsum; quod ita in ipsius vita Laertius affert:
 Ἐξελθόντων Ἀθηναίων μνηστῆται αὐτῶν, ἐ λελόντων αἱ ἐν αὐτῶν προτέρω
 οἱ μνηστῆται τυγχάνουσι. Γελῶν, ἔφη, οἱ Ἀθηναῖοι μὲν καὶ
 Ἐπιμενιδῶν ἐν τῷ βορβόρῳ διαζῶσιν, ὁ τελεῖς δὲ πᾶς μνηστῆται
 ἐν τῷ μακάριον ἡσυχίᾳ ἵστανται. *Rogantibus Atheniensibus ut ini-*
tiari vellet, ac dicentibus quod apud inferos ii qui initiati
sunt priori sede, seu loco, gaudeant. Perridiculum est,
(respondebat) si quidem Agesilaus & Epaminondas cæno de-
gent, viles autem quique initiati in beatorum insulis erunt.

Neque solum illi, qui non initiati fuerant, post mortem in
 cæno jacebant; verum & in tenebris, seu caligine: uti jam
 supra ex Aristide notavi. quibus accedant hæc ex Themistio
 apud Stobæum, sermone 117. sic reperiunda: οἷον οἱ τελε-
 τῶν μεγάλους κατ' ἐργαζόμενοι διὸ καὶ τὸ ῥῆμα τῷ ῥήματι, καὶ τὸ
 R 2 εργον

nes: qualiaque ac quanta perpetienda fuerint illis, qui hujusmodi sacris initiabantur. Plura circa hujusmodi ritus dari possent: ast illa, quæ ad Eleusinia Sacra pertinent, jam dudum occupavit magnus ille Joannes Meursius, (quem Lector talium amans, ut se pleno fonte proluat, adire potest:) ac de aliis plura adducere hîc intempestivum esset.

Quod attinet porrò ad *Regenerationes* hæc *Mysticas*, plures ejusmodi *regenerationes*, sive, ut Græci illas appellabant, *παλιγγενεσίαι*, fuere apud Veteres. Idem enim 1. in *Mithriacis* Sacris prætendebatur: quæ (ut jam sub initium hujus Tractatuli, ex Tertulliano ostendi) non sola, verum & *Pelusia*, & *Apollinaria*, in *regenerationem*, & *expiationem* *perjuriorum suorum* ethnici celebrabant.

An autem majorum virium fuerint hæc *Regenerationes* atque *Expiationes*, illis, quæ extra portam Capenam fiebant Romæ, consideret Lector. Versus, quos Fastorum libro V. nobis cecinit de ista Ovidius, digni sunt certè, ut hîc legantur:

Est aqua Mercurii portæ vicina Capenæ:

Si libet expertis credere numen habent.

Huc venit incinctus tunicas mercator; & urnâ

Purus suffita quam ferat, haurit aquam.

Uda sit hinc laurus, lauro sparguntur ab udo

Omnia quæ dominos sunt habitura novos.

Spargit & ipse suos lauro rorante capillos,

Et peragit solita fallere voce preces.

Ablue præteriti perjuria temporis inquit:

Ablue præteritâ perfida verba die.

Sive ego te feci testem, falsove citavi

Non audituri Numina magna Jovis.

Sive Deum prudens alium Divamve fefelli;

Abstulerint celeres improba verba Notis.

Et pateant veniente die perjuria nobis;

R 3

Nec

*Nec curent superi, si qua locutus ero.
Da modo lucra mihi, da factō gaudia lucro:
Et face ut emptiori verba dedisse juvet.
Talia Mercurius poscentem ridet ab alto;
Se memor Ortygias surripuisse boves.*

Verum rursus ad *Regenerationem* nos convertamus; de
cujus specie quadam peculiari admodum Plutarchus, in Quæ-
stionibus Romanis, Quæst. V. loquitur, hoc modo: Δια' τῆς
τῶν πεθνήσαντων φημιδόντων ὅτι ζήτης ψεύδους, καὶ ἐπατέλθωσιν, ἔ-
δχοντα κατὰ θύρας ἀλλὰ τῷ περιέμῳ προσβαίνοντες εἰσω καθίσταν-
αυτοίς; ὁ μὲν γὰρ Βαίρων αὐτῶν μυθικήν ἔλως ἀποδίδωσι. Φησὶ γὰρ,
ὅτι τῷ πατρὶ Σικελίας πόλεμος ναυμαχίας μετέλθῃς γινόμενης, καὶ κτ'
πολλῶν φήμης οὐκ ἀληθῆς, ὡς ἀπολωλέτων ῥυτίσῃς, ἐπατέλθοντας
αὐτοὺς ὀλίγω χρόνῳ πάντας πλεονῆσαι. ἐνὶ ᾧ εἰσιόντι πρὸς θύρας ἐπα-
νῆσαι κλειόμενας ἀπὸ αὐτομάτης, καὶ μὴ χαλᾶν ὀπισθερέων ἀνεί-
γαν. τὸν δὲ ἄνθρωπον αὐτῷ καταδερθέντα πρὸ τῶν θυρῶν ἰδεῖν κτ' τῷ
ὑπὸς οὖν ὑφηρεμένη αὐτῷ τῷ ὑπὸ τὸ πύθῳ εἰς τὴν οἰκίαν καθί-
σιν. ποιῶσιν γὰρ ἕτως, ἀποχῆς γενέσθαι καὶ γηραῖον ὅτι δὲ τὰς
τῆς ἔθους καταστῆναι τοῖς ὑστέρῳ. ὅρα γὰρ μὴ καὶ πᾶσι τὸν τρόπον πᾶσι
Ἑλληνικοῖς εἴκοιεν. ἔτι γὰρ ἐνόμιζον ἀγῶν, ἔτι κατεμύγνυσαν ἑαυτοῖς,
ἔτι εἶων ἱεροῖς παλαιῶν, οἷς ἐκφορὰς γινόνται καὶ πύθῳ ὡς πεθνή-
κοντες. λέγοντες δὲ πᾶσι τῶν ἐνόχων πᾶσι τῇ δεισιδαιμονίᾳ γινομένων Ἀρ-
εῖνον, εἰς Δελφὸς ἀποστέλλαντες δεῖσθαι τῶν θεῶν, καὶ παραπιπῶντας
παρέσθαι αὐτοῖς. Ἀλλὰ τὸ νόμον ἀπορίας. τῇ δὲ Πυθίᾳ ἐπιτεῖν

Ὅσα περ ἐν λεχείῳ γυνὴ πικρὰ πλεῖται,
Ταῦτα πάλιν πλείοντα θύειν μακάρεσσιν ἰδοῖσι.

τῶν Ἀρεῖνον δὲ φρονήσαντες ἀποχῆς ἑαυτὸν ὡς ἀρχῆς ἱκπύ-
μενον τῶν γυναικῶν παρρησιάζονται καὶ τῇ τῇ ὀπισθερέων, ἔτι πὶ θεῶν καὶ
τῶν ἀλλῶν ἀπαυτῶν, ὑπεροπτόμενος προσπαρονομήναι· εἴποι γὰρ καὶ πρὸς
τῶν Ἀρεῖνον πᾶσι γινέσθαι ὡς τῶν ὑπεροπτόμενος, καὶ τῷ ἑαυτοῦ εἶναι
πα-

παλαιόν· ἔδεν δὲ θωρακὸν ἐν τῇ Ρώμῃ· ὅτε δὲ καὶ ἀπαξ πει-
 θάσθαι καὶ γενομένη τῇ τῇ Φθιῶν μερῶν, οὐκ ὦντο δὲ παρ-
 ῖαι τῇ αὐλεῖν, ἢ θύσαντες ἐξίαισι, ἔθυσαντες ἐισιῶσιν, ἀλλὰ ἀνω-
 γει ἐκέλευον εἰς τὰ ὑπαίθρια κατὰβαίνειν ἐκ τῶν περικλυτῶν. Ἐν τῷ
 τῶν καθαρῶν θύσαντες πάντας ἐν ὑπαίθριον πλῆσι. Cur quos
 peregre mortuos falso fama nuntiavit, reversos non per fo-
 res admittunt, sed ii consensu recto sese inde in domum de-
 mittunt? Fabula omnino est, quod Varro pro causa adfert.
 Cum bello apud Siciliam magnum navale praelium fuisset
 commissum, multosque fama mentiretur periisse, qui erant
 superstites, hos domum reversos, intra breve tem-
 pus universos fuisse mortuos: unum ex illis domi
 suae januam forte fortuna occlusam offendisse, neque
 aperire potuisse: ipsum cum ante fores obdormivisset,
 per quietem spectrum vidisse, quod ei praeceperet, ut se de
 recto in domum demitteret: eumque consilio huius paruisse,
 longamque vitam feliciter exegisse: atque hujus ab exemplo
 istam fuisse introductam consuetudinem. Quid vero si ea
 quoque Græcis moribus est similis? Græci enim profanos
 habebant, neque iis sese permiscebant, neque ad sacrificia
 admittebant eos, quibus factum fuerat funus & sepul-
 chrum tanquam mortuis. Et relatum in commentarios re-
 peri, Aristinum quendam ea ipsa obstrictum religione [scilicet ut
 Græca habent superstitione] Delphos misisse, qui pro se de-
 precarentur, & quo pacto difficultatibus in quas legum
 auctoritate compulsus erat, sese extricaret, rationem osten-
 di peterent: atque eis sic a Pythia fuisse responsum:

*His, peragit quaecumque puerpera rite peractis
 Omnibus, ad superum tua dona altaria sistes.*

*eumque Oraculo probe intellecto, mulieribus sese, quasi re-
 natum, praeuisse lavandum, vinciendum, lactandum; id-
 que reliquos deinde, quos idem casus excepisset, imitatos
 fuisse*

fuisse omnes, nomenque iis factum *Hysteropotmi*: quod scilicet a credito exitio quasi postliminio revertissent. Sunt qui hunc de *Hysteropotmis* expiandis morem ipso putent *Aristino* priorem, priscumque fuisse. Non itaque mirum est, si *Romani* tunc quoque eos, quos semel sepultos ac rebus humanis exemptos esse fuerat creditum, existimaverunt non debere per ostium ingredi, per quod sacrificatum exitur, ac sacrificatum reditur: sed eum deorsum ex aëre voluerunt in atrium sub dio positum demitti. Expiationes enim omnes solent fere sub dio peragere.

Verum hæc & similia fabulis deputanda sunt; nec si maxime vera essent, hinc aliquid ad propositum facerent. Uti nec ista *παλιγγενεσία*, vel *regeneratio*, cujus sic mentio fit, *Authent. Collat. VI. Tit. VII. Novellâ LXXVIII. cap. I.* Διὰ τῆς θυσίας, εἴς τὴν ἐλευθερίαν οἰκέτην, ἢ θυσίαν αὐτῶν, πολίτας αὐτὰς ἀποφύγει Ῥωμαίους (ἐδὲ γὰρ ἄλλως ἔστιν) ἴστω ὡς τὸ εἶναι νόμον, ὡς ὁ τὴν ἐλευθερίαν λαβὼν, ἔξει παρὰ τὸν ὄντα καὶ τὸ χρυσῶν δακτυλίων, καὶ τὸ παλιγγενεσίας δίκαιον, *Propterea sancimus, si quis manumittens servum aut ancillam suam, cives denuntiaverit Romanos, (neque enim aliter licet;) sciat, ex hac lege, quod qui libertatem acceperit, habebit subsequens mox & aureorum annulorum & REGENERATIONIS jus*, Sic per datam libertatem ancillæ, quæ uxor liberi hominis, seu Civis *Romani*, facta fuerat, atque inde ita *regenerata*, etiam *regenerabantur* filii filiæve a Domino ex istâ jam ante conjugium procreati; æque atque illi qui post illud nascebantur: uti cap. V. habetur.

Propius accedit ille *Baptismus pro mortuis*, qui inter nonnullos hæreticos, ac quidem jam Apostolorum tempore, apud Christianos locum habebat; cujusque mentio (ne adducam hinc Apostoli Pauli verba cap. XV. ex prima ad Corinthios epistola) fit apud Tertullianum,

num, Epiphanium, Theophylactum; & (a quo Theophylactus, ut plurima alia hæc hausit) Chrysostomus: qui in cap. XV. v. 29. Apostoli Pauli ad Romanos, ita loquitur: Ἐπειδὴ γὰρ τις κατηχούμενος ἀπὸ τῆς ἀπείρου παρ' αὐτοῖς [Marcionitis] τῆς ζώοντος ὑπὸ τῆς κλίνης ἔπειτα ἀκότῃ κρύψαντος, προσίαι τὰ νεκρὰ, καὶ πυνηνόντων εἰ βέλτοι λαβεῖν τὸ βάπτισμα. εἴτε ἐκείνους εἰδὲν δοποκρινόμενα, ὁ κεκρυμμένος κατὰ τὴν ἀνθ' ἐκείνων φησὶν, ἐπὶ δὴ βέλτοι βαπτισθῆναι; καὶ ἔτω βαπτίζουσιν αὐτὸν ἀντὶ τῆς ἀπειροῦς, καθάπερ ἦν τὸ σκηπὶς παλαιοῦς. *Postquam Catechumenus aliquis apud eos excefferit, sub lecto mortuus abscondit aliquo, qui vivit, accedunt ad mortuum, & alloquuntur, & rogant, velitne baptismum accipere. Deinde illo nihil respondente, is qui est absconditus inferius, pro illo dicit, se velle baptizari: & sic eum baptizant pro eo qui exceffit, quasi in scena luderent. Quæ tamen magis accedunt ad Taurobolia pro aliis suscepta.*

Dum autem adhuc de iteratis Tauroboliis cogito, occurrit aliquid quod notandum duco super *Valeria Gemina*, cujus mentio fit pag. xxx. cum in marmore ibi n°. i. comparante, tum & in illo quod n°. 4. extat. In primo, ubi pro salute Gordiani &c. Taurobolium factum, habemus.

S . M : D

VAL . GEMINA

TAUROPOLIUM . ACCEPIT
 HOSTIIS . SUIS . SACER
 DOTE . TRAIANIO . NON
 DINIO . DN O . NR O
 GORD . II . ET . POMP
 COS . VI . ID . DEC

In altero vero, ubi non patet illas, quæ ibi *Sacrum* istud

S

acce-

accepere id pro Cæsarum salute accepisse, prima numero hæc Valeria sic comparet:

S . M . D

VAL : GEMINA . VIRES
EXSCEPIT . EUTYCHETIS
IIII . KAL . APRIL . SACERDOTE
TRIANIO . NONDINIO
DNO . NRO . GORDIANO
ET . AVIOLA . COSS

Prima inscriptio dedicata fuit, anno post N. Chr. 240. (vel ut Fasti Idatiani 239.) *Imp. Cæsare M. Antonino Gordiano, & M. Acilio Aviola* Coss. altera ad 242. (vel 241.) eodem *Gordiano II. & Ti. Claudio Pompejano* Coss. adeoque hæ ambæ Consecrationes in uña eademque foemina factæ fuere intra sesquianni spatium.

Ut autem prima facta fuit *pro Salute Imp. M. Antonini Gordiani & Sabine Tranquillinæ totiusque domus Divinæ*; sic posterior facta videtur *pro salute*, cujusdam *Eutychetis*; qui quisnam ac qualis fuerit mihi plane ignotum est. *Eutychetes* quidem aliquot apud Gruterum occurrunt: non tamen video ad ullum horum hoc *Sacrum susceptum*, seu *vires exceptas*, pertinere.

Interim videmus a *Valeria Gemina vires exceptas* non ipsius Eutychetis, sed *tauri* pro Eutychete immolati: ac proculdubio ipsius sumptibus; quod minime hic addatur illud *Hostiis suis*, Val. Geminæ scilicet; uti in illo sacro, quod *pro salute Imp. Gordiani* suscepit. Certe pro aliis quam Cæsaribus, pro amicorum nempe salute; etiam talia vota ac Sacra suscepta fuisse, nos alia exempla, jam supra deprompta docent.

Ex

Ex hisce igitur comprehendimus, si *Tauroboliandi* id sacrum pro sese, atque in *regenerationem mysticam* acciperent, post viginti annorum interstitium eos illud, si tamdiu superviverent, iterasse: sin vero pro aliis, sive propriis, sive illorum sumptibus, nullum annorum certum interstitium observasse; ac sicut illud ab hac *Valeria Gemina* bis factum videmus, sic ab aliis proculdubio quoque plus semel, ac forsitan pluries factum fuisse; sive id motu animi proprio, sive pretio conducti, sive aliter persuasi, præstiterint.

CAPUT X.

Rursus de Sacerdotibus hæc Sacra administrantibus, ac quales Magnæ Matris Romæ tolerati fuerint: hos tam viros quam fœminas, ac quidem conjugatos maritatasque fuisse. Eos autem Taurobolos quoque & Taurobolinos appellatos: interque hos quidem M. M. Sacerdotes, Maximos Maximasque fuisse, at non Gallos. Attin, sive Atyn, vocatum fuisse Menotyranum ac quare; sicut & M. Deorum appellatam Hertham: de cujus Sacris apud Germanos ex Tacito. Quæ cognatio inter Matrem Deorum, & Isidem fuerit; quamvis diversa ipsarum Sacra; quænamque discrepantia inter Isidis ac M. Matris Sacerdotes.

DE Sacerdotibus his Sacris Tauroboliis inservientibus ut aliquid adhuc addamus; videmus illos in marmoribus hæc sacra exhibentibus fere simpliciter *Sacerdotes* appellatos; quamvis nullum dubium sit illos fuisse *Sacerdotes Magnæ Matris Idææ*, quin & *Attidis* sive *Attinis*. Sic namque videmus in lapidibus & virilis sexus illos fuisse, nec

minus foeminas quoque Sacerdotes: licet soli *Sacerdotes masculi sexus* huic *Sacro* inveniantur *ministraſſe*. De utroque ſexu loquitur Dionyſius Halicarnaffæus, libro ſecundo, hunc in modum: ἱεράται ᾗ αὐτῆς ἀνὴρ Φρυγῆ, καὶ γυνὴ Φρυγία, καὶ περιάγουσιν ἀνὰ τὸ πᾶν ἔχει μητραγυρᾶντες, ὥσπερ αὐτοῖς ἐῖθι, τόπας πε περιεμύμενοι ὄντις στήθεσι, καὶ καταυλάμενοι πρὸς τὴν ἐπομέων τὰ μητρῶα μέλη, ἐν τύμπανα κροτᾶντες. Ῥωμαίων ᾗ τὴν αὐθιγνίδην ἔτε μητραγυρᾶν πε, ἔτε καταυλάμενοι πορδέσται Δία τὴν πόλειος, ποικίλην ἐδεδυκώς στήλην, ἔτε ὀργαζών τὴν θεὸν τοῖς Φρυγίοις ὀργιασμοῖς, καὶ νόμον ἢ ψήφισμα βελῆς. ἔτω δὲ λαβὼς ἡ πόλις ἔχει πρὸς τὰ ὅσα θηχόμενα ἔχη περὶ θεῶν, ἐπὶ πάντας ἐπιδύματα τύπον, ὃ μὴ πρόσιτι πὸν ὀπρεπίς. *Sacra autem ejus* [Matris Idæ] *peragunt vir Phrygius & mulier Phrygia: & isti, per urbem ea circumferunt, Matri Deorum stipem cogentes, ut mos eorum fert, de pectore pendentes IMAGINÆS gestantes; & ad modulos eorum qui tibiis ludentes ipsos sequuntur, & Matri Magnæ carmina canunt, incedentes, & tympana pulsantes.* Nullus enim est Romanus indigena qui Matri Magnæ stipem cogat, aut qui ad sonum tibiarum per urbem incedat veste *VARIA*, aut Phrygiis cæremoniis Deam colat, idque ex lege vel senatus consulto. Sic masculos Sacerdotes habemus in ſequentibus inſcriptionibus: ac quidem apud Reineſium Claſſe I. n°. 280,

A T T I N I . A U G .

S A C .

C . I U L I U S . S P . F . I U L I A N U S

P R O C U L U S . S A C E R D O S

M . D . M . I .

A D . A Q U A S . A L B U L A S . D . D

Et

Et 281.

DIANAE . SOSPITAE
 L . SEPTIMIUS . L . F . TROM
 FELIX . VICTOR . SACERD
 MATR . D . M . I . ET . ATTINI
 POP . ROM.
 SUA . PECUNIA . DED

Tum & Cl. V. n°. 3.

V . F.
 C . CASSIUS . BASSUS . MAGID . SACERDOS
 ROMAE . SIBI . ET . ADIUTAE . MAG
 ID . SACERD . ET . AUG

Sic & apud Gruterum pag. 308. n°. 8.

MARCUS . PLAETORIUS . HERCULANIUS
 SACERDOS . M . D . M . I
 FECIT . OLLAR . N . XXXIIII
 CUM . SARCOPHAGO . MARM

Fig 1.

S 3

Quia

Quin, ut etiam ad foeminas deveniamus ibidem n°. 6.

CLAUDIA
ACROPOLIS
AUGUSTI . LIB
SACERDOS
MATRIS . DEUM
FECIT . SIBI . ET . PERENN
CONIUGI . SUO
CLAUDIANO
LIBERTIS . LIBERTABUS . POSTE
RISQUE . EORUM
H . M . H . N . S E Q

Ita & numero II. habemus:

SALONIAE . EVTERPE
SACERDOTI . M . D . M . PORI
AVG . ET . TRAIANI . FELICIS

cui adjungatur *Salonia Euterpe*, quæ n°. 10. eodem modo dicitur *Sacerdos M. D. M. Pori*, &c.

Nec tantum reperimus *Sacerdotes foeminas*, verum & *Sacerdotes Maximas* [qualia alibi & in Sacerdotibus Vestalibus noto] cujusmodi *Sacerdotis Maxima* effigiem, ex Sponii Miscellan. (pag.) hic representare volui; quod in illa observemus istas *de collo ac pectore pendentes imagines*, quarum meminit jam supra allatus Dionysius Halicarnassæus: apud quem ille Vir Phrygius ac Mulier Phrygia, omni dubio procul, ambo *Summi Sacerdotes*, hic Virorum, illa mulierum, capita ac principes fuere. Mirum sane ita loqui magnum illum Reinesium Cl. I. ad inscr. 40. (pag. 74.) *Quin & istius [Attidis] Sacerdotes mares omnes; Matris Deorum femina*: ut patet e. 6. 10. & 11. CCCVIII.

Vocat

LABERIA FELICLA
SACERDOS MAXIMA
MATRIS DEVM. M.I.

Vocat quidem paulo post istud de *fæminis M. D. Sacerdotibus* aliquatenus in dubium, ob marmor diffractum ac plane obscuratum (apud Grut.) ibidem CCCVIII. 9. At claram lucem ipsi præbere potuissent, cum illud CCCVIII. n°. 8. tum illa tria modo ex ipsius Cl. I. n°. 280. & 281. ac Cl. V. n°. adducta.

Notum satis est omnibus Eruditis, cuncta *Sacerdotum Collegia*, suos sibi *primos summosve Sacerdotes*, adeoque *principes* seu *capita* habuisse, quibus reliqui suberant. Quod itaque & inter *M. D. Matris* Sacerdotes locum habuit, sicut clare ex *fœmina Sacerdote Mâxima* liquet. Tales autem etiam *Duces mysticos* vocatos fuisse, (ut qui præcipue Sacris M. M. I. initiarent, Ducesque & capita cæterorum essent) minimè dubitandum; atque huc respicere illud *Magni dux mystice Sacri*, in fine modò adducendæ inscriptionis.

Nam quamvis & illi qui simpliciter erant *Taurobolini*, seu *Tauroboli* (uti ex hoc sequenti versiculo liquet, *Quis tibi Taurobolus vestem mutare suavit*, &c.) vocari possent hujus *Taurobolii Sacri* duces, quatenus ad illa suasores essent: tamen hîc illud *Dux Mysticus*, seu *Dux Mystice*, ad summum seu primum inter *Sacerdotes Taurobolos* respicere putato: tum quod simul & *Pater Sacrorum invicti Mithræ*, & *Antistes templi Mithræ Persidici* nominatus fuerit: tum & ob istud P V B. P. R. Q. seu *Publicus populi Romani Quiritium*, quod alibi etiam vocem *Augur* sequitur (ut latius statim infra ostendetur) ac legi debet, non distinctis per puncta literis P. V. B. (ut tamen plus uno loco male) sed simul conjunctis ita P V B. De hac autem inscriptione, quæ jam pag. 31. a me allata fuit; uti & ista quæ ipsam (pag. 30.) proxime præcedit, atque apud Aldum pag. 165. Orthographiæ ipsius exhibetur, ita ut illam attuli, si iudicium ferre licet, firmiter credo, eas non duas, [in superiori saltem

tem parte, usque ad verba ista, ANTIQUA GENE-ROSE, &c. ubi secunda, vel, si mavis, epigramma ipsi subjunctum, incipit] sed unam eandemque, at varie excerptam, reverâ esse. Quum & Aldus & Gruterus quisque suam Romæ in ædibus Colotianis extare asserant, easque inde descriptas producant. Quamvis ille, qui istam, quæ apud Aldum exstat descripsit, ad primam solam partem; is vero, qui alteram a Grutero exhibitam inde excepit, ad posteriorem, seu inferiorem, potius partem, priori neglecta, attendisse videatur. Nisi acciderit, inter illud spatium temporis, quo is, qui Aldo suam subministravit, & istud quo alius suam Grutero, inscriptionem illam ita (ac quidem superiori, ac media parte) fuisse, sive temporum, sive hominum injuria, aliave quavis ruina, corruptam, literasque ita, pro parte obscuratas atque abolitas, ut plane amplius non legi, aut sic legi, ac describi ut quidem opportuerat, non potuerint: aut inde quoque posterior descriptor laborem illas pensculatius considerandi sumere noluerit. Quamobrem operæ pretium mihi videtur, ex istis descriptionibus (quod ipsum marmor oculis perlustrare mihi non liceat) eam, pro mea potestate, aliquatenus integritati suæ restituere; simulque aliquantisper illustrare: licet credam primam, post illa M. D. M. IDEAE &c. lineam (forsitan & plures) nobis periisse; tum forte & inscriptionem, in ipso marmore (seu primitus) ita fuisse divisam, ut postremæ quinque lineæ, seu versus, in alio marmoris latere insculptæ fuerint; vel saltem, si in eodem, majori tamen aliquo interstitio a superioribus separatæ. Hincque eas eo facilius aut prætervisas, aut pro alia inscriptione habitas fuisse. Quare autem istæ duæ lineæ, quæ & aræ dedicationem & Consules continent, ab Aldi excerptore omissæ fuerint, fateor me plane ignorare. Sic itaque illam repræsentare volui: lector interim illas pag. 30. & 31. exhibitas, cum ea conferat:

M. D. M.

M. D. M. IDEAE. ET. ATTIDI. MINOTAVRO

NOBILIS. IN. CAUSIS. FORMA. CELSVSQ.

HIC. PATER. INVICTI. MYSTICA. VICTOR. HABET

SERMO. DVOS RESERVAT

ET. VENERANDA. MOVET. CYBELES. TI*
 †

AVGENTVR. MERITIS. SIMBOLA. TAUROBOLI

RVF. CAEONIVS. CAEONII. SABINI. F. V. C. Augur

PVB. P. R. Q. PATER. SACRORVM. INVICTI. MITHRAE

TAUROBOLINVS

M. D. M. ID. ET. ATTIDI. MINOTYRANI. ET. ARAM. III.

ID. MANT.

GRATIANO. ET. MEROBAVDE. CONSVLIBVS. DEDICABIT

ANTIQA. GENEROSE. DOMO. CVI. REGIA. VESTAE

PONTIFICI. FELIX. SACRATO. MILITAT. IGNE

IDEM. AVGV. TRIPLICIB. CVLTOR. VENERANDE. DIANAE

PERSIDICIQVE. MITHRAE. ANFISTES. BABILONIE. TEMPLI

TAUROBOLIQVE. SIMVL. MAGNI. DVX. MISTICE. SACRI

Undenam verò conjectam, nam alteramve lineam in principio hujus inscriptionis deesse, in causa sunt tam illud CELSVSQ. quam istud: SERMO DVOS: tum etiam, quod inter quintam & sextam lineam verus deesse videatur. Quae tamen mera, fateor, mea conjectura est. Certius substituitur in septimae fine vox AVGV, cum statim subsequatur PV. P. R. Q. Namque ita illa legenda

* Forſan TAΥROBOLA.

† Forſan & hic linea deest.

genda atque interpungenda sunt; quantumvis & apud Gruterum P. V. B. legatur, & apud Aldum, perabsurde, PVL. PR. Quod cuius, ob illud supra, in inscr. pag. 9. exhibitâ, AVGV. PVBLICVS. P. R. Q. uti & istud, quod pag. 433. 4. ita apud Gruter. exprimitur AVGVRI. PVBLICO. P. R. QVIRITIVM; uti & ob alia exempla, innotescere potest. Tum & illud TRIPPLICIS CVLTOR DIANAE denotat *Hierophantam Deæ Hecates*: quam omnes triformem norunt. In DEDICABIT autem V. pro B. legendum (qualia sæpissime occurrunt) admonitione nulla opus est. Postremo (ut id adhuc semel obiter moneam) pro MINOTAVRO, & MINOTYRANI (sicut & apud Aldum MINOTAVRANO). MENOTYRANNVM legendum esse, tam ex illa patet, quæ pag. 29. allata, quam quæ hic, ex eodem Reinesio deprompta sequitur [TAVROBOLI autem metri causa pro TAVROBOLII positum esse unusquisque videre potest:]

MATRI . DEVM . MAGNAE
IDEAE . SVMMAE . PARENTI. HERMAE. ET. ATTIDI
MENOTYRANNO . INVICTO
CLODIVS . HERMOGENIANVS
CAESARIVS . V . C.

Hic namque (cum eruditissimo Reinesio) pro HERMAE reponendum HERTHAE: quod nullus *Hermæ*, seu *Mercurio*, inter *Magnam Deorum Matrem* & *Attidem Menotyrannum* locus competat: atque *Hertha* hic, quasi interpretationis gratia, quod *Magna* ista mater *Terra* sit, interveniat: sicut simili modo *Menotyrannus* de Attide (seu sole).

sole) quod ille, ut *Rex anni*, ita & *Rex* seu Dominus mensium sit. Nec dubito apud Tacitum *Hertham* pro *Herthum* esse legendum: nisi illa apud Germanos sicuti *Lunus* & *Luna*, aliaque præterea numina, quasi duplicis sexus culta fuerit. Quæ interim Tacitus de hoc numine tradit, libro de Moribus Germanorum cap. XL. (de Suevis) hæc sequentia sunt: *Nec quid notabile in singulis, nisi quod in commune HERTHUM, id est TERRAM, colunt; eamque intervenire rebus hominum, invehi populis, arbitrantur.* Porro de ipsius Sacris, atque horrendis sane mysteriis, idem & hæc subjungit: *Est in insula Oceani Castum nemus: dicatum in eo vehiculum veste contectum, attingere uni Sacerdoti concessum. Is adesse penetrali Deam intelligit, vectamque bubus fæminis multa cum veneratione prosequitur. Læti tunc dies, festa loca, quacunque adventu hospitioque dignatur. Non bella ineunt, non arma sumunt, clausum omne ferrum. Pax & quies tunc tantum nota, tunc tantum amata; donec idem Sacerdos satiatam conversatione mortalium Deam templo reddat. Mox vehiculum & vestes, & si credere velis, numen ipsum secreto lacu abluitur servi ministrant, quos statim idem lacus haurit. Arcanus hinc terror, sanctaque ignorantia, quid sit illud quod tantum perituri vident.*

Ut autem Cluverius *Hertham*, sic Lipsius, ad Tacitum, *Ærthum* legit. Ita enim ille: *Ego veram vocem censeo ÆRTHVM. Ita enim nostratem eam vocem efferimus scribimusque.*

Non nego equidem illos quoque *Mercurium* coluisse. Id enim idem Tacitus ita testatur: *Deorum maxime Mercurium colunt; cui certis diebus humanis QUOQUE hostiis litare fas habent. Herculem & Martem concessis animalibus placant. Pars Suevorum & Isidi Sacrificant, &c.*

Porro *Hermæ* nomine *Mercurium* apud Germanos venisse, nemo sanus facile dixerit; quum propriis suæ genti nominibus sua numina appellarent: quod ex isto *Hertba*, tum & ex nominibus *Thoth* Alexandrinorum, *Theuth* Ægyptiorum, *Teutates* Gallorum, & *Wodan* Germanorum, quæ omnia *Mercurii* nomina sunt; non quatenus stella, sed quatenus cum *Sole* convenit, liquet. Neque enim Ægyptii iisdem numinibus eadem, quæ Græci aliivē, imponebant nomina. Ostendunt namque hoc *Theuth* modò allatum & *Osiris* & *Anubis* & *Isis* & alia plura. Ac quidem quæ de *Iside* Apuleius (ipsius *Isidis* ex persona) narrat, hæc satis superque confirmant. Ita enim ille libro XI, *Metamorphoseos*: Cujus numen unicum, multiformi specie, RITU VARIO, nomine multijugo, totus veneratur orbis. Inde me primigeniis Pbyges Pessinunticam nominant Deum Matrem, hinc autochtones Attici Cecropiam Minervam, illinc fluctuantes Cyprii Paphiam Venerem; Cretes sagittiferi Dictynam Dianam; Siculi trilinguas Stygiam Proserpinam; Eleusini vetustam Deam Cererem, Junonem alii, alii Belbonam, alii Heraten, Rhamnusi alii: & qui nascentis diei Solis inchoantibus radiis illustrantur Æthiopes, alii-que priscæque doctrina pollentes Ægyptii, ceremoniis me prorsus propriis percolentes, appellant vero nomine Regnam Isidem.

Itaque & *Mator Deorum* & aliæ jam supra nominatæ Deæ, atque *Isis* (quantumvis alias revera idem sub diversis nominibus numen essent) sub aliis appellationibus, quin & alio ritu, seu cæremoniis, quasi alia numina, colebantur; atque ut non eadem, sed diversa ab invicem, invocabantur; ut satis supra indicat Apuleius.

Aparet

Aparet hoc præterea ex sequenti inscriptione:

MATRI . DEVM . ET . ISIDI
C . MENATIVS . C . FIL . FAB
SEVERVS . FANVM . REFECIT
ET . PRONAVM . DE . SVO . FECIT
EX . VOTO .

CAPUT XI.

Gallos non fuisse revera Sacerdotes M. D. M. sed de triviali fece Agyrtas, scurras ac mendicabula sub religionis pretextu; sicut erant etiam Bellonarii: unde hi sæpe simul junguntur. Galli quomodo fierent. capillatos illos fuisse, cum Iliaci essent calvi. De Sacerdotibus Synodi, ac ejusnam. De Allectoribus Collegiorum: de Parasitis Apollinis & Herculis: de pueris puellisque alimentariis Faustinianis, Faustinianis Novis, (non tamen Sacerdotibus) Plotinianis, Mammæanis, &c. Hos quoque appellatos fuisse Pueros Curie, eosque procul dubio Patrimos Matrimosque fuisse, hincque Sacrorum ministeriis adhibitos. Hinc reditur denuo ad Sacerdotes M. D. Matris; seu potius ministros: qui, sicut Iliaci in triplicem ordinem digesti fuerant; ita & illi in Summum Sacerdotem (utriusque sexus) in communes Sacerdotes, ac tertio in Tibicines seu Fistulatores & Gallos &c. quorum caput Archigallus: porro, qui ille, qualisque fuerit. Denique quænam moderatio circa talia apud Romanos obtinuerit: ac tandem quæ distinctio inter univocales ac univocales faciendâ sit.

T 3

Ut

UT autem *Mater Deorum Idaea*, seu *Cybele* diversa erat nomine ac ritu ab *Iside*, sic etiam ipsorum Sacerdotes: quamvis *Isidis* etiam & viri & foeminae sacerdotes erant. Ita enim videmus non solum *Ulpium Egnatium Faventinum Sacerdotem Isidis* & pag. 83. 14. Thesauri Gruteriani, *Cn. Domitium Cn. F. Firmum Sacerdotem Isidi Triumphali*, verum & pag. VI. n°. 1. videmus hanc sequentem inscriptionem

IOVI .	IVNONI .	HERCVLI
SACRVM		
CN. DOMITIVS.	CN. F. SERE	
NVS.	SACERDOS.	ISIDIS. ET
DOMITIA.	VXOR.	V. S. L. M

Utriusque igitur numinis Sacerdotes erant uxorati aut maritatae, tam *Isidis*, quam *Magnae Matris*.

Quin & *Cejonius Rufus*, & uxor ejus *Cacina Lolliana*, *Isidis* Sacerdos, comparent *Tauroboliati*: sic *Petronius Apollodorus* cum uxore *Ruf. Volusiana*; sic demum *Vettius Agorius*, alique: cum alias *Galli* nec uxorati, nec viri quidem essent sed *semiviri* & exsecti, adeoque *obscæno facies reverendæ minori*.

Quum itaque nec *Sacerdotes Magnae Matris*, nec simpliciter *Tauroboliati* essent exsecti seu Genitali membro mutilati, sequitur *Gallos M. D. Matris* non fuisse *Sacerdotes*: saltem *Sacra Matri Deorum* facientes: quantumvis eò nomine, (joco magis quam seriò) venirent; ut apud *Apulejum* lib. IX. *Vaticinationisque crebris mercedibus suffarcinati piissimi* [seu purissimi] *illi Sacerdotes*. qui alias (libro VIII.)

Phi-

Philebum Gallum vocat unum de triviali popularium fece, qui per plateas & oppida cimbali & crotali personantes, Deamque Syriam circumferentes mendicare compellunt.

Hinc Scurra Magnæ Matris, decipiendisque mulierculis maxime apti, circumvagabantur per pagos, vicos ac fora, atque ita ex *Circumforaneorum* numero erant.

Hinc quoque ita Plutarchus, libello, *Cur nunc Pythia non reddat Oracula*. Πλείσθης μίντε πιητικῆς ἐπέπλησεν ἀδόξίας & ἀγροῦκτον & ἀγοραῖον, & πρὸς τὰ Μητέρα καὶ Σιεράπια βωμόλοχον καὶ πλανιόμενον γένε. *Maximam Poësi infamiam paraverunt AGYRTÆ illi ac CIRCUMFORANEI, & SCURRÆ MAGNÆ MATRIS & SERAPIDIS, scelesti ac vagi.*

Hos & in Dionysio Juniori representat Athenæus, cum de ipso libro 12. ita loquitur: Ἀνδρὶς ᾧ Διονύσιος πάλῳ μηχανουργῶν ἐν τυμπανοφορῶμενῳ, οἰκτρῶς τὸ βίον κατέστρεψε. *Dionysius vero sub extremum ætatis tempus, Matri Deum [male hic CERERI vertit Dalechampius] stipem emendicando cogens, ac tympana pulsans cum morte vitam commutavit.* Ac de illis hoc modo loquitur Menander Comicus, apud Clementem Alexandrinum. Ita enim is in protreptico: Μένανδρῳ γὰρ ὁ κωμικὸς, ἐν ἐνιόχῳ, ἐν ὑπολοιμαίῳ τῷ δαμάτῃ.

Οὐδὲς μὲν ἀρίστων (Φησι) περὶ πατρὶν ἔξω θεὸς
Μετὰ γὰρ εἰς οἰκίαν παρρησιῶν
Ἐπὶ δὲ σπονδῆς Μητραγύρης.

Ταῦτι γὰρ οἱ Μητραγύρται· ὅταν ἐκώτῃς ὁ Ἀντιόχης ἔλθῃ αὐτοῖς μεταστῆσιν, & πρὸς τὴν Μητέρα τῶν θεῶν, ἣν οἱ θεοὶ τρέφουσιν. Πάλιν ὁ αὐτοῖς κωμικοποιός· ἐν Ἱερείᾳ τῷ δαμάτῃ, χαλεπαίνων πρὸς τὴν συνήθειαν, διαλέγεται περὶ τῆς αἰτίας τῆς πλάνης τῶν θεῶν, Πηφ-
γεγ-

ἡγεγόμεθα ἐμφρόνως : ἐὶ γὰρ ἔλκει τὸ Ἰὸν τοῖς κυρωμένοις ἀνδρα-
 πῶν οὗτος ὁ βέλτερος, ὁ τῶν ποιῶν ἐπὶ πείζων ἔστιν Ἰεὺς : ἀλλ' ἐπὶ τῶν
 μὴ, ἔστιν ἔτι ὄργανον εὐρημένα ἀνθρώποισι. *Menander certe*
Comicus in Auriga (dramate quod supposititium est.)

*Nullus, inquit, mihi placet Deus foris vagans,
 Anu cum sodali quaslibet adeuns domos,
 Aut Metagyrtes cum tabella.*

Tales enim erant Metagyrtes. Unde eis mendicantibus
merito dicebat Antisthenes: Non alio Matrem Deum,
quam Dii alunt. Rursus idem Comicus in dramate cui ti-
tulus Sacerdos [fœmina] egre ferens consuetudinem impiam,
erroris arrogantiam conatur refellere, sapienter eloquens
Nam si Deum quò cuique libitum est quisque
cythæalis trahit, hoc qui facit certe is Deo est potentior.
Audacie hæc vitæque sed reperta sunt hominibus instru-
menta. Quamvis igitur Plinius lib. 35. c. 12. eos Sacerdo-
tes vocet, his verbis, Samia testâ Matris Deum Sacerdo-
tes, qui Galli vocantur, virilitatem amputant; nulla au-
thoritate publicâ nixi sunt; ac vates fuerunt sponte curren-
tes, & inertes, & insani, & quibus egestas imperabat;
ut bene de ipsis, horumque similibus, Ennius. Ut ut nam-
que Plinius loco modò citato: Matris Deum sacerdotes,
qui Galli vocantur, eos alibi tamen simpliciter Matris
Deum Gallos vocat: quamvis & subinde Templis affuerint,
iisque non uno loco servierint. qui tamen & a vulgaribus
scurris ac mendicabulis eatenus distingendi videntur: sicut &
a multis veterum hinc inter Sacerdotes videntur fuisse nu-
merari; quum ipsorum tantum ministri essent.

Hæc autem sese intermiscuisse. Anus seu Vetus nequa-
quam melioris commatis, videmus, cum ex modò allato Me-
nandro, tum ex hæc Clementis Alexandrini verbis, Pæda-
gogi

gogi libro tertio, cap. 4. ubi de foeminis nimis petulantibus loquitur: περιφέρονται ἢ αὐταὶ ἀνὰ τὰ ἱερὰ ἐκτυόμεναι, καὶ μαυλοόμεναι ἀγύρταις καὶ μετραγύρταις καὶ χραίαις βομολόχαις, οἰκοφθοράσαις, ὁσημέραι συμπομπέουσαι, καὶ τὴν πόλιν ἐκκύβητι ψευδισμῶς χραϊκῶς ἀνεχόμεναι, φίλτρα ἅψα καὶ ἐπωδάς ποτίζοντες τῶν γοήτων, ἐπ' ὀλίθῳ γάμων, ἐκμασθύνουσαι. *Circumvagantur autem per templa expiationibus ac Vatribus sese tradentes; & cum Agyrtis & Metragyrtis, & vetulis sceleratis, [vox βομολόχαις hīc longe majorem emphasim habet] quæ domibus (seu familiis) exitium afferunt, quotidie unâ pompam sequentes: & aniles susurros ad pocula sustinentes, (quasi vaticinatricum) ac quædam amatoria, carminaque in matrimoniorum perniciem a præstigiatoribus ediscentes. Quibus verbis & isti cum Agyrtæ, tum Metragyrtæ, tum & Vetulæ expiatrices ac initiatrices, ut sic loquar, (e quarum numero & Æschinis Oratoris mater, testante ita Demosthene, fuit) graphice satis describuntur.*

Unde & Romani (ut infra latius ostendam) hæc Sacra, non nisi valde, reformata; neque horum, harumque scurrarum turbam ita, ut Græci, admittebant. Hincque Cicero lib. 2. de Legibus, ex Legibus XII. Tabularum hanc Legem allegat: *Præter Idææ Matris famulos, eosque justis diebus, ne quis stipem cogito.* Quibus addenda illa, quæ jam supra ex Dionysio Halicarnassæo attuli. At temporibus magis corruptis (ut ex Juvenale videmus) hæc colluvies magis magisque Romæ redundabat. Quin est ipse Cæsar Helioabalus (at quale monstrum!) *Matris etiam Deum Sacra accepit, & taurolibatus est, ut typum eriperet: & alia sacra quæ penitus habentur condita. Factavit autem caput inter præcisos fanaticos, & genitalia sibi devinxit, & omnia fecit quæ Galli facere solent.* Verum hæc ac similia, ut extremæ infantiæ facinora in ipso notantur, modo lectio hæc *Taurolibatus* hic valere debeat, & non illa reti-

nenda adeo debacchatus est. De qua re adhuc infra aliquid à me dicendum erit.

Vates itaque erant ac Fanatici, æque atque illi Bellonæ.
Hinc itaque Juvenalis Sat. VI.

————— *Ecce furentis*
Bellonæ Matrisque Deum chorus intrat, & ingens
Semivir, obscæno facies reverenda minori,
Mollia qui rupta secuit genitalia testæ.
Jam pridem; cui rauca cohors, cui tympana cedunt
Plebeja, & Phrygia vestitur bucca tiara:
Grande sonat, metuique jubet, &c.

De quibus & Persius, Sat. V.

Hinc grandes Galli & cum sistro lusca Sacerdos
Incussere Deos instantes corpora, si non
Prædictum ter mane caput gustaveris alii.

Nempe & Bellonæ fanaticis (qui sese maxime ad *adæm* Bellonæ ostentasse videntur, prout ex Grut. pag. 312. 7. & 313. 1. apparere videtur) & Gallis, junguntur, ut ejusdem commatit, *Isiaci*. unde & Juvenalis, rursus Satyra sextâ: *qui grege l-nigero circumdatus, & grege calvo Plangentis populi, currit derisor Anubis*. Quin & ipsæ Dæ Dique inter se quandoque confunduntur: ut ex Fastor. 4.

Ecquis ita est audax qui limine cogat abire
Factantem Phrygiâ tinnula sistra manu?
Ante Deum Matrem cornu Tibicen adunco
Cum canit, exigua quis stipis æra neget?
Scimus ab imperio fieri nil tale Diana,
Unde tamen vivat vaticinator habet.

Con-

Confunduntur quippe hic inter se & *Isiaci* & *Metroici* (ut sic loquar) & *Bellonarii*; ut Tertullianus eos appellat. Quod apud Apuleium, ut jam supra vidimus, *Diana*, *Juno*, *Venus*, *Bellona*, *Deum Mater*, seu *Cybele*, & *Isis* &c. unum idemque numen sint. Atque inde, quamvis sub diversis nominibus diverso cultu homines illas venerarentur; tamen *Fanatici* & *Bellona*, & *Isidis*, & *Dea Syria*, & *Diana*, & *Cybeles*, quasi unius ejusdemque numinis vates haberentur; ut qui omnes numine afflatos se simulant, omnesque stipem corrogando, ac vaticinando, vilem plebeculam ac mulierculas emungerent. Et tamen hæc differentia intercedebat, quod hi essent calvi, [nempe *Isiaci*] isti contra capillati; hi rursus sibi genitalia demeterent, illi contra lacertos secarent; indeque crinem sanguineum circumrotarent.

Ut autem illi *Bellonarii*, dum sic brachia cruentabant, per id non initiabantur; aut Sacerdotes consecrabantur; ita nec illi qui se Gallos faciebant, inde Sacerdotes *Cybeles* fiebant.

Et hoc, & illa quæ modo dixi, docet nos Lucianus, ubi de Dea Syria (quæ alio nomine Magna Deorum mater *Cybele* erat) loquitur; atque inter alia hæc sequentia habet: *Ἐν ῥητῇσι ἡ ἡμέρησι, πῶ μὲν πολλοὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀγείρονται. Γάλλοι ἡ πολλοί, καὶ τὰς ἐλεῖα, οἱ ἱερεῖς ἀνθρώπων πλείοσι τὰ ἔργα τὰ μνησθέντα πῶς πῆχαι, καὶ τοῖς νόμοις πρὸς ἀλλήλους τύπονται. Πολλοὶ ἡ σφίσι περὶ τῶν ἐπαυλέων, πολλοὶ ἡ τὴν παντα παταγῶσι. Ἄλλοι ἡ αἰδέουσι ἐν θεῷ καὶ ἱερῷ ἁσμάτω. ὅς τῃ ἔργον ὁκτὸς ἔνθα πᾶσι γίγνεται. ἔδὲ ἐσέρχονται εἰς τὸ ἱερὸν. ὁκτὸς ἱερῷ ποιεῖσι, ἐν τῷ ἱερῷ τῇσι ἡμέρησι καὶ Γάλλοι γίγνονται. ἐπὶ αὐτῷ οἱ ἄλλοι αὐλέωσι πῶς ὄρνικα ποικίλονται, εἰς πολλὰς ἡδὴ ἡ μανίαν ἀπικνέονται, καὶ πολλοὶ εἰς θῆραν ἀπικνέονται, μὲν ἡ πῶς ἐπὶ τῇσιν. καθάπερ ἡ καὶ πᾶσι ποιεῖσι. ὁ νεότης ὅτε ἱερῷ δοτοκίανται, ῥίψας τὰ ἑμάτια, μεγάλη βοή εἰς μέσσην ἔρχεται, καὶ ξίφει ἀναιρέει (πᾶσι ἡ πολλὰ ἔπα, ἐμὲ δοκίει, ἀλλὰ τῇσιν ἐστὶν) λαβὼν ἡ αὐτίκα τῶν ἐσθλῶν, θῆσι πᾶσι τῇσιν*

λιθῶ, καὶ τῇσι χέρεσι φέρουσ' ἔπαυε. ἐς οὐρανὸν δὲ οἰκίην παῖδε δ' ἀπορίψαι; ὅκα πάντες ἐοδὴται πηλέην, καὶ κόσμον τ' ἡναικίῳ λαμβάνει.
Diebus autem certis multitudo in templum congregatur; & Galli frequentes, hominesque illi Sacri, quos dixi, orgia celebrant, cubitosque incidunt, tergisque mutua verbera excipiunt. Multi autem adstantes ipsis tibiā canunt & tympana pulsant: alii divinitus inspirata, & sacra, carmina cantant. Atque hæc fiunt extra edem: quod qui faciunt in eam non ingrediuntur. His diebus etiam Galli fiunt. Postquam enim alii tibia cecinerint, ac sacramento sese obstrinxerint, ad multos jam venit furor, multique qui ad spectaculum venerunt postea talia fecerunt. Ea autem referam quæ faciunt. Adolescens cui hæc parata sunt, abjectis vestibus, magno clamore in medium prodit, atque ensē dstringit (hæc jam per multos annos ita constituta sunt) [sic namque vertendum, nisi in Græco textu, uti con-jicio legendum sit ἔρχεσθαι, idque ad gladios in eum usum servatos spectet] quo protinus accepto, semetipsum castrat, curritque per urbem, & manibus portat ea quæ resecurit. In quamcunque autem domum ea projicit, inde fæmineam vestem, & muliebrem ornatum accipit. Atque hæc quidem in castrationibus faciunt.

Hos utique Gallos Apulejus de triviali popularium face homines vocat: iique multum discrepasse gradu dignitatis atque honoris videntur ab istis, qui illorum *Antistites* & *Archigalli* erant: ut quorum *comites* hi tantum essent ac *ministri*. Ut enim Festus ipsos *Magnæ Matris comites* appellat, sic & Ovidius lib. 4. Fastorum.

*Ibunt [ac quidem Romæ] semimares, & inania tympana tudent,
 & Eraque tinnitus ære repulsa dabunt.*

Ipsa

*Ipsa sedens molli COMITUM cervice feretur
Urbis per medias exululata vias.*

Ac paulo post :

*Venit in exemplum furor hinc, mollesque MINISTRI
Cedunt jactatis vilia membra comis.*

Hinc & *religiosi* nominabantur; ut in hac inscriptione

D . M
VETTIO . SYNTROPHO
RELIGIOSO
A . MATRE : MAGNA
CAPILLATO
VETTIA : AMOR
DE . SUO . FECIT
POSTERISQ. EORUM

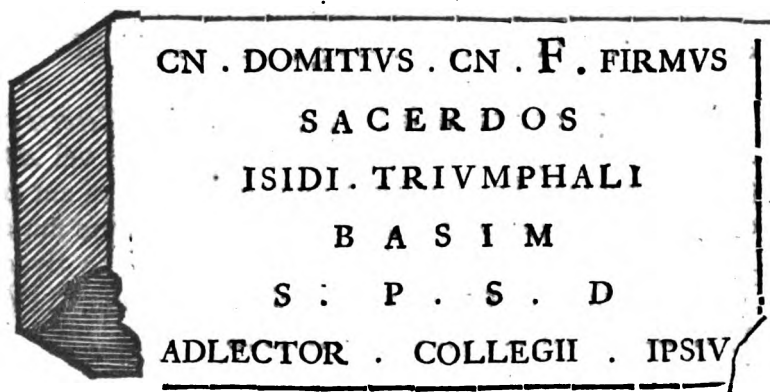
Nec certe omnes initiati, mystæve, sive *Cereris*, sive *Eleates*, sive *Isidis*, sive *Magnæ Matris Idea* vel *Attidis* (ne ipsi quidem Tauroboliati) inde quod initiati aut consecrati essent, *Sacerdotes* erant. Ejusmodi namque initiati ac mystæ, sua tantum habebant collegia Sacra ac Synodos. Ita enim videmus ex. gr. apud Reinesium Classe XLV. n°. 171. Collegium *Serapis*, sicut & *Isidis*

L . CASSIO . HERMO
 DORO . NAVCLERO
 QVI:ERAT . IN . COLLEG
 SERAPIS . SALON . PER
 FRETA . PER . MARIA . TRA
 IECTVS . SAEPE . PER . VND
 QVI . NON . DEBVERAT
 *OBITVS . REMANERE
 IN . AETERN . SET . MECVM
 CONIVNX . SI . VIVERE
 NOLVERAS . AD . STYGA
 PERPETVA . VEL . RATE
 FVNEREA . VTINAM
 TECVM . COMITATA
 FVISSEM . VLPIA . CANDI
 DA . DOMVS . SALON

M P

AETERN . QVE . FVIT . IN . COLL . YSID

Sic & apud Gruterum, (pag. 83. n°. 83. 14.) habemus

Sicut

* OBLITVS hic legendum credo.

Sicut *Adlectores* erant, ita & inde *adlecti* in hoc illudve collegium: ut patet ex sequenti inscriptione pag. 330. i. exhibita

LAUDATVS. POPVLO. SOLITVS. MANDATA. REFERRE
ADLECTVS. SCAENAE. PARASITVS. APOLLINIS. IDEM
MVLTVARVM. IN. MIMIS. SALTANTIBVS. VTILIS. ACTOR

Ita enim recte suppletur hujus marmoris fragmentum. Ex quo quoque notandus magni illius Scaligeri, in indice Gruteriano, error; ibi namque habetur *Sacerdos Synhodi Apollinis*: quum in ipsa inscriptione (quam alia occasione jam supra adduxi) habeatur ac legendum sit, *PANTOMIMO SUI TEMPORIS PRIMO, SACERDOTI SYNHODI, APOLLINIS PARASITO, ALUMNO FAUSTINÆ, &c.*

Cujusnam verò *Synodi* hic Sacerdos fuerit incertum est. *Synodum* *ἑσυχῆς* in sequentibus videmus, ac quæ Herculi Sacra erat, sicut ipse *ἑσυχῆς*. At *Synodi* quoque alix erant aliis Dīs Deabusve Sacræ, sicut ex sequenti hac inscriptione videre licet:

Η ΣΥΝΟΔΟΣ . ΤΩΝ . ΜΥΣΤΩΝ . ΤΗΣ . ΜΕΓΑΛΗΣ
ΘΕΑΣ . ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΥ . ΔΗΜΗΤΡΟΣ . ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΝ
ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ . ΤΟΥ . ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ . ΜΑΤΡΩΝ
ΣΥΜΜΑΡΤΥΡΑΣ . ΤΟΝ . ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΝ

*Conventus Sacerdotum Magnæ
Deæ legiferæ Cereris Metrodorum
Hermogenis filii Metrodori (Filium) M. Matris
Deæ (Sacerdotem)
Promuntians Stephanephorum.*

Quæ

Quæ inscriptio Veneriis extat in lapide togatam sustinente statuam: in quo rursus idem Scaliger vocem ΜΑΤΡΩΟΝ, quæ ΜΗΤΡΩΟΝ legi debet, in nominato indice pro nomine appellativo, non Sacerdote M. Matris, habet. Interim plura *Collegia*, seu *Synodos*, cum *Sacerdotales* tum alios, reperire est: de quibus forsan alibi latius.

Porro non solius *Apollinis*, verum & *Herculis Parasitos* reperimus apud Athenæum lib. VI. hoc modo, ex emendatione magni If. Casauboni: το ἔ' ᾠδυσίτη ὄνομα νῦν μὲν ἄδδζέν' ἐστὶ, ᾠδυσὶ δ' πῖς ἀρχαίοις ὀρίσκομεν τ' ᾠδυσίτην ἱερὸν πλῆγμα, ἐ τῷ συνθούῳ παρόμοιον. ἐν κωκυστέρῳ μὲν ἐν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ σήλη ἡς ἐστίν, ἐν ἣ ψήφισμα μὲν Ἀλκιβιάδ' γραμματῶς δ' Σπύφανθ' Οουκυδίδ' ἀλέγει τ' ἐν αὐτῷ περὶ τ' προσωπορίας ἔτ'ως. ἅ δ' ἐπὶ πημῆνια θύετω ὁ ἱερός μὲν τ' ᾠδυσίτων ἐὶ δὲ ᾠδυσίται ἔνα τ' ἐκ τῶν νόθων, καὶ τ' τῶν παίδων, καὶ πέπτις, ἀναγκαζόων. ὅς δ' ἀν μὴ σήλη ᾠδυσίταιν εὐαγέτω καὶ περὶ τῶν εἰς τὸ δικάστηριον. ἐν δὲ τοῖς κύρβεισι τοῖς περὶ τ' Δηλιασάν, ἔτ'ως γέγραπται καὶ τῷ κήρυκι ἐκ τ' γένεος τ' κηρύκων τ' τ' μυσηρωίδ' ὅ. τῶν δὲ ᾠδυσίταιν ἐν τῷ Δηλίῳ ἐπαυτόν. ἐν δὲ Παλληνίδι πῖς ἀναθήμασιν ἐπὶ γέγραπται ἅ δ' ἐ, Ἀρχοντες ἐ ᾠδυσίται ἀνέστησαν, οἱ μὲν ἐπὶ Πυθεδῶρος Ἀρχοντ' ἐφανωθέντες χερσὶν ἐφάων. ἐπὶ δὲ φυλῆς ἱερείας ᾠδυσίται ἐπὶ Λυκεστράτης Γαργήτιος, Περικλῆς Περικλείης Πιθῶς. Χάρονος Δημοχάρους Γαργήτιος. καὶ πῖς τ' βασιλείας δὲ νόμους γέγραπται θύειν τῷ Ἀπάλωνι τὰς Ἀχαρνέων ᾠδυσίτας. Κλέαρχος δ' ὁ Σαλαῦς, εἰς δ' ἔτος τῶν Ἀριστοφάνους ἐστὶ μαθητῶν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν βίων ἔτω γράφει. Ἐπὶ δὲ ᾠδυσίται, νῦν μὲν τ' ἐπιμον, τοῖς δὲ τ' εἰς τὸ συμβεῖν καταλλαγμένον. ἐν γὰρ τοῖς παλαιοῖς νόμοις αἱ πλείεσται τῶν πόλεων, ἔτι δὲ καὶ σήμερον, καὶ ἐπιμοιόταται δὲ χαῖς συγκαταλέγουσι ᾠδυσίτας. Κλείδημος δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ Φησὶ, καὶ ᾠδυσίται δ' ἡρέθησαν τῷ Ἡρακλεῖ. καὶ Θιμισίων δ' ἐν Παλληνίδι, ἐπὶ μελεῖται δὲ τ' βασιλεία τ' αἰὲ βασιλεύοντα, καὶ τὰς ᾠδυσίτας ἐς αἶν ἐκ τῶν δῆμων πραιμένων, καὶ τὰς γέροντας καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτότας. ἔχεις δὲ καὶ κτετῶν κα-

λέμεν

λέμεν Ὀὐλιπῶν ζῆλῶν, πῖνες αἱ πρωτοπόσις γυναικες, ἀλλὰ μὲν, πρὶν γὰρ ᾠδασίτων ὁ λόγος, καὶ τῶν Ἀθηναίων ὅτι πρὶν σίλης γέγραπται ὅτι ἦ βοῶν τῶν ἡγεμόνων ὅτι ἐξαρχομένοι, ὅ μὲν τρεῖς μέρη εἰς τὸ ἀγῶνα, πᾶς ἡ δὲ δύο μέρη τὸ μὲν ἔπρην τῶν ἱερῶν, τὸ δὲ τοῖς ᾠδασίταις. Κράτης δ' ἐν δόδω Ἀθηναίων Διᾶλέκῃ φησι, καὶ ὁ ᾠδασίτης νῦν ἐπ' ἄδδον μὲν κείτω πρῶτον, πρῶτον δ' ἐκαλεῖτο ᾠδασίτης, οἱ δὲ τὴν ἑῶν ἱερῶν σίτη ἐκλογὴν αἰρόμενοι. καὶ ἦν ἀρχαῖον πρὸς ᾠδασίτων. διὸ καὶ ἐν τῷ ἑῶν βασιλείᾳ νόμος γέγραπται πάλιν. ὅτι μελεῖσθαι δὲ τὸ βασιλεύοντα τὸ πρὸς Ἀρχόντιν, ὅπως ἀν καθιστῶνται, ὅ τὸς ᾠδασίτας ἐκ τῶν δῆμων αἰρῶνται καὶ πᾶς γέγραμμένα. τὸς δὲ ᾠδασίτας ἐκ τῶν βασιλείας ἐκλέγειν ἐκ τῶν μέρους ὅτι αὐτῶν ἕκαστον ἐκτὶς κερταῖν. δαίνοσθαι τὸς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ καὶ πᾶσι τοῖς. τὸ δὲ ἐκτὶς παρέχειν ἐς τὰ ἀρχαῖα τῶν Ἀπολλωνίων τὸς Ἀρχαίων ᾠδασίτας ἀπὸ τῶν ἐκλογῆς τῶν κερταῖν. ὅτι ἡ καὶ ἀρχαῖον ἦν αὐτῶν, ἐν τῶν αὐτῶν νόμος πάλιν γέγραπται. εἰς τὸ ὅτι σπασθῇ ὅτι νεώτεροι ἀρχαῖοι, καὶ ὅς ᾠδασίταις, καὶ τὸ οἰκίας τὸ ἱερῶν διδόναι ὅτι ἀργύριοι, ὅποσιν ἀν τῶν ἱερῶν ὅτι σπασθῇ μισθώσων. ἔκ τῶν δὴ τῶν δῆλόν ὅτι, ὅτι ἐν τῶν πᾶσι ἀπαρχὰς ἐλάττωσιν ὅτι ἱερῶν σίτη οἱ παρὰ σίτοι, τὰ ὅτι παρὰ σίτον προσηγοῦντο. ὅτι ἑῶν ἱερῶν ἐν Φιλόχορῳ, ἐν τῇ ὅτι σπασθῇ Τετραπόλει, μνημονεύων τῶν κατὰ λεγομένων τῶν Ἡρακλῆ παρὰ σίτων. Καὶ Διόδωρος ὁ Σινωπὸς κωμοδοποιός, ἐν ἑῶν κλήρῳ, ὅτι ὅ μάρτυροι ὀλίγον ἔσθον παρὰ σίτημα. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ Μεθωνάων πολιείᾳ, παρὰ σίτοι; φησὶ τοῖς μὲν Ἀρχαῖοι δύο καὶ ἑῶν ἦσαν, τοῖς δὲ Πολεμάρχοις εἰς πτωγμένα δὲ ἐλάμβανον παρὰ ἄλλων πέντε πινῶν ἐν τῶν ἀλυσίων ὅψον.

Quæ ita vertenda post Dalechampium puto:

Parasiti quidem appellatio fuit olim & Sancta & venerabilis. Polemon igitur (sive Samium se, sive, Sycionium, sive Atheniensem malit nominari [& quandoque unus idemque plurium urbium simul erat civis ut alibi ostendo] ut inquit Heraclides Mopseates, qui eum ab aliis etiam civitatibus cognominat: nam Stelocopas is quoque dictus est,

X

est,

est, ut scribit Herodicus Crateterus, de Parasitis hæc memoriæ tradidit; nomen id, nunc sordidum & infame, apud antiquos invenitur sanctum; & perinde ac si dixissent *οὐδὲν ἰ. e. cœpulonem*. Itaque in Cynosargis Herculeb templo columnam extare (scribit) in qua exsculptum est decretum Alcibiadis, scribâ Stephano Thucididis filio, in quo de hac nuncupatione ita promulgatum est. Epimenia Sacra cum Parasitis sacerdos sacer operator. Parasiti unum quempiam ex spuris hominibus, ac eorum liberis, secundum leges (seu consuetudinem) patrias parasitum eligant: nolentem vero sacerdos, super hac re trahat in iudicium. In publicis tabulis legum quæ latæ sunt de Deliasis, ita scriptum est: Caduceator (seu Ceryces, vel pre-cones) duo sunt, ex Cerycon familia Mysterioride; per anni spatium in Delo parasiti sunt [nempe Apollinis, non Herculis.] In Pallenide (tribu) donariis hæc inscripta sunt: Archontes & Parasiti posuerunt; illi quidem sub Archonte Pythodoro corona aurea coronati; Parasiti vero cum Sacerdos (fœmina) Tribus.

... esset, ac dum Archon Lycostratus Gargettius esset, Pericles Periclitæ F. Pitheus, & Charinus Demochari F. Gargettius. Quin & in legibus Regiis mandatur Acharnensium parasitis ut Apollini sacrificent. Clearhus vero Solensis, unus ex Aristotelis discipulis, scribit libro primo Viarum, Parasitum olim dictum promptum paratumque hominem, nunc autem immutata significatione, victus socium. Itaque in antiquis legibus, quin & hodie, plurimæ civitates, in honoratissimorum magistratuum consortium parasitos quoque assumunt. Cleidemus autem ita, in Attide, scribit: Herculi quoque parasitos creavere. Themison, in Pallenide: Rex, cujus perpetuum regnum sit, Parasiti e tribubus electi, senes, & fœminæ, quas appellant *πρωτομέραι* (quasi dicas PROPINATRICES)

cu-

curam gerunto. In his ô bone Ulpiane, sciscitare potes quæ sint illæ fœminæ πρωτοκόβους. Verum de parasitis nunc nobis sermo. In Anaceio columnæ cuidam hoc inscriptum legitur: E bobus præcipuis, tertia ludis celebrandis impendatur; e duabus reliquis altera tribuatur Sacerdoti, altera Parasitis. Crates libro secundo proprietatis Attici sermonis ait: Parasitus nunc sane rem fœdam & inhonestam significat, olim vero sic vocabantur quos colligendis sacris frumentis eligeabant. Parasitorum quoque (collegium &) curia quædam erat. Itaque in regis legibus hoc scriptum est: Regi curæ sit, ut magistratus creentur, (sive Archontes:) utque sicut legibus cautum est, e tribubus parasi eligantur: utque hi parasi ex Bucolia. [de qua alibi aliquid dicitur] unusquisque pro sua parte, hordei sextaria seligant ut inde patrio more ii qui vere Athenienses sunt epulentur: ex collecta vero hordei quoque sextarium Acharnensium Parasi præbeant Apollini in CURIAM [sive, ut Dalechampius, ad præfatos epulorum & sacrorum ritus.] Curiam autem parasitis fuisse, in eadem sic lege scribitur: Ad instaurandum refarciendumque vetus templum, & PARASITIUM, (seu parasitorum curiam) tantum pecuniæ detur, quantâ faciundum opus locaverint sacrorum ædificiorum instauratores. Hinc manifestum est Parasitium dictum fuisse locum istum in quo primitias frumenti sacri recondebant Parasi. Eadem refert & Philochorus, in opere cui titulus Tetrapolis; eos recensens, qui in Parasitorum Herculis cætum cooptati fuerant. Sicut & eadem tradit comicus Diodorus Sinopensis, in Epiclero: cujus testimonium infra citabo. Aristoteles, in Methonensium republica, parasitos duos scribit Archontibus singulis assignatos fuisse, Palemarchis vero unum; eosque & apiscatoribus, & ab aliis certum ac præstitutum accepisse obsonium. Videmus hîc igitur æque Apollinis Parasitos quam Herculis.

Hos autem *Parastos* fere fuisse apud Athenientes, quod *Epulones* apud Romanos, optime meo iudicio, observat Casaubonus: cujus animadversiones in hunc Athenæi locum consulat Lector; sicut & Hesychium. Quamvis autem ad propositum nostrum hîc id nihil faciat, tamen occasione hac data aliquid de *Alumnis Faustinae* adjiciendum jam præcedentibus puto: quod ista non usque adeo vulgaria sint. Apud Spartianum videmus pueros ac puellas in id electas ut a Cæsarum nomine appellati, ipsorum Cæsarum sumptu alimenta caperent, seu publice alerentur: id enim is exemplo Trajani, in Hadriani vita ita ostendit: *Pueris ac puellis, quibus etiam Trajanus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adjecit.* Hos autem a Trajano primum nomen traxisse docet sequens, apud Gruterum, pag. 1084. 7. inscriptio:

IMP . NERVAE . TRAIAN . AUG
GERM . P . MAX . TRIB
POTEST . COS . IIII . P . P
NOMINE . PUERORUM
PUELLARUMQUE
ULPIANORUM

Sic; teste Capitolino, Antoninus Pius *Faustinianas puellas instituit*, in honorem uxoris *Faustinae*, quam tertio imperii anno amiserat: ita enim ille: *Puellas alimentarias in honorem Faustinae Faustinianas constituit.* Ac hujus exemplo postea (eodem testante Capitolino) M. Antoninus Philosophus *Novas puellas Faustinianas instituit in honorem uxoris mortuae.* Quin & de *Mammæanis pueris puellisque* ab Alexandro Severo institutis adhucdum viventi matri, ita Lam-

Lampridius: *Puellas & pueros, quemadmodum Antoninus Faustinianus instituerat, Mammeanas & Mammeanos instituit.*

Hos autem & alio nomine *pueras curiæ* appellatos fuisse, ab illisque distinctos *pueros plebeios* docet non obscure nos inscriptio quæ Thes. Grut. pag. 461. extat, ubi inter alia habemus ITEM. PUER. CURIAE. INCREMENT. alimenti scilicet: sicut paulò inferius PUER. PLEBEIS. SINE. DISTINCTIONE. LIBERTATIS. NUCUM. SPARSION. &c. *Puellas* autem has *Faustinianas* (sicut & pueros procul omni dubio *Alimentarias* dictas fuisse, nos supra allatus Capitolinus, in Antonino Pio, his verbis quoque supra adductis, docet: *Puellas Alimentarias* &c. unde clare elucescit, eas etiam vocatas *alumnas*; sicut id de pueris videmus, in inscriptione jam supra integrè, ac modò etiam pro parte allata, in *Alumno Faustinae* Agilio Septentrione post *allecto inter juvenes*. Hujusmodi *Pueros puellasque* patrimos ac matrimos potissimum, (si non omnes) fuisse crediderim, persuasus istis apud Vopiscum Aureliani verbis, ubi de inspiciendis libris Sibyllinis loquitur: *Patrimis Matrimisque pueris carmen indicite*; quod tales pueri pueræque (sicuti antiquis temporibus *Camilli* ac *Camillæ*, quæ etiam *Patrimi* ac *Matrimi* erant) maxime sacris ministrandis (de quibus Aurelianus porro loquitur) adhiberentur.

Non reperio tamen hos hasve *Alimentarias Faustinianas* Sacerdotes Faustinae fuisse: quod tamen asserit Magnus ille litteratorum princeps Ezechiel Spanhemius, dum Antonium eò proVectum adulatione in mortuam uxorem dicit, pag. 290. a. *de luy ordonner neuf Pretresses, appellées de son nom Puella Faustiniæ*, nisi NOVE M pro NOVAS legerit apud Capitolinum; quod tamen illas non facit *Sacerdotes*. At paucis interjectis ille demum de æde *Faustinae* lo-

quitur, non tamen Romæ exstructa. *Fæminas Sacerdotes* tamen & Romæ fuisse *Faustinae*, illisque, sicut & Flaminicis, has *Faustinianas* intervuisse circa Sacra facienda, crediderim plane. *Faustinas* namque *Sacerdotes* reperimus apud jam toties allatum Gruterum pag. 321. 5.

SAENIAE : CN : FIL
BALBILLAE
SACERDOTI . DIVAE
FAUSTINAE . DECURI
ONES . AERE . COLLA
TO . OB . MERITA . EIUS

Sic & eadem pagina *Plotina Sacerdotem* habemus:

A E M I L I A E
C . F
A E Q U A E
SACERD . DIVAE
P L O T I N A E
C O L L . C E N T
T I T U L O . U S A

Quin & n°. 2. *Flaminicam Plotinae*, sit

C A N T I A E
L . F . SATURNINAE
PATRON . COLON
FLAMINICAE
SACERD . DIVAE . PLOTINAE
HIC . ET . FORO . SEMPRONI
D . D

Sic

Sic quoque *Sacerdotes* ibidem , *Divæ Marcianæ*. ac pag. 1088. 11. *Faustinae* simul ac *Matidiae*.

LEPIDIAE . L . F
 PROCULAE
 SACERDOTI . DIVAE
 FAUSTINAE
 AUG . ET
 DIVAE . MATIDIAE
 AUG . D . D . P
 PECUNIA . AB . EA
 REMISSA

Nullas tamen reperimus *Puellas Plotinianas*, aut *Marcianas*: quamvis ipsarum *Sacerdotes*, ac *Flaminicas* inveniamus. Quod licet ita esset, non inde sequeretur *Puellas* istas, sive *Faustinianas*, sive *Mammaeanas*, sive & *Plotinianas* aut *Marcianas* *Sacerdotes* istarum *Divarum* fuisse.

Verum enim vero redeundum nobis tandem est ad *Gallos* nostros M. D. M. Ideæ, quos dixeram, non fuisse hujus *M. M. Sacerdotes*, sed solum *collegiatos*, qui *Archigallis* suis (ut monachi hodie suis *Abbatibus*) suberant. An vero hi *Galli* in ipsa *Pessinunte* *Sacerdotes* fuerint incertum quidem; nec mihi usque adeo credibile. De *Gallis* ad *Sestum* *Livio* occurrentibus nihil tale apparet. Ita enim *Titus Livius* Dec. 4. lib. 7. *Jam subeuntibus armatis muros fanatici Galli primum CUM SOLENNI HABITU ante portam occurrunt. Jussu se Matris Deum FAMULOS* Deæ venire memorant, ad precandum Romanum, ut parceret manibus urbi. Neque de illis *Pessinunticis*, qui proculdubio cum *Archigallo* suo, occurrebant *Consuli Romano*; ac de quibus idem *Titus Livius* Dec. 4. lib.

lib. 8. *Transgressis ponte perfecto flumen, præter ripam euntibus Galli Matris Magnæ a Pessinunte occurrere, CUM INSIGNIBUS SUIIS, vaticinantes fanatico carmine, Deam Romanis viam belli & victoriam dare, imperiumque ejus regionis. Accipere se omen cum dixisset Consul, castra eo ipso loco posuit.*

Nec magis patet id ex Lactantio, ubi lib. 1. De Sacris cum Matris Deorum, tum Bellonæ; ita loquitur: *Quorum [sacrorum] alia sunt Matris Deum, in quibus homines suis ipsi virilibus litant: amputato enim sexu nec viros se nec fœminas faciunt: alia Virtutis, quam eandem Bellonam vocant: in quibus IPSI SACERDOTES non alieno, sed suo cruore sacrificant.* ubi ipsos Bellonarios Sacerdotes a triviali Gallorum turba distinguit; cum & hos se proprio sanguine cruentasse indicet. Sicut nullo modo negare velim Archigallos minus se quam cæteros Gallos castrasse: quod putem ex istis vulgaribus Gallis jam dudum aliquem castratum in Archigallum eligi solenne fuisse; atque ita in reliquorum caput, præsidem ac Sacerdotem.

Isiaci autem (ut hæc rursus interponam) & *Sacerdotem* sibi *Summum* habebant, & alios minores Sacerdotes; tum tertio ordine erat vulgus Isiacorum, *Grex* scilicet *liniger* & *calvus*; atque adeo *Sacricolæ* seu religiosi, aut vulgares mystæ: qui tamen Sacerdotes non erant. Ostendit hoc satis clare Apulejus lib. XI. per hæc Sequentia: *Tunc influunt turbæ Sacris Divinis initiatæ, viri fœminæque omnis dignitatis, & omnis ætatis, linteæ vestis candore puro luminosi: illæ limpido tegmine crines madidos obvolutæ; hi capillum derastrum funditus, vertice prænitentes: magnæ religionis terrena sidera, æreis & argenteis, imò vero aureis etiam, sistris argutum tinnitum constrepentes.* Sed [NB] *Antistites* [a quibus *Summus Sacerdos*, quem subinde nominat, ipsi distinguitur] *sacrorum, procures illi, qui candido linteamine*

mine cinctum pectorale adusque vestigia strictim injecti, potentissimorum Deum proferebant insignes exuvias. Per quæ Apuleji verba & Valerius Maximus & Appianus Alexandrinus, de Volusio; & Suetonii ac Taciti, de Domitiano distingui atque explicari debent; dum de *Istiaco habitu*, de *Sacrificulis*, ac *Sacricolis*, seu religiosa cohorte, aut *vulgaribus Istiacis* loquuntur.

Idem porro Apuleius alio loco: *At cum ad ipsum jam templum pervenimus, SACERDOS MAXIMUS* [qui Græcis ἀρχιερεὺς vocabatur] *QUIQUE DIVINAS EFFIGIES PROGEBANT, & QUI VENERANDIS PENETRALIBUS PRIDEM FUERANT INITIATI*, intra cubiculum Deæ recepti, disponunt rite simulacra spirantia: Tunc ex his unus, quem cuncti *GRAMMATEA* dicebant, pro foribus assistens, *COETU PASTOPHORORUM* (quod sacrosancti collegii nomen est) velut in concionem vocato, &c.

Et hæc quidem ille de *Istiaco*. De Sacerdotibus vero *Magnæ Matris*, seu *Syriæ Dex*, ita Lucianus, ἱερεῖς δὲ αὐτῆς πολλοὶ ἀποδεδέχαται· τῶν οἱ μὲν τὰ ἱερῆα σφάζουσιν· οἱ δὲ σκευὴν φορέουσιν· ἄλλοι δὲ πυρφόροι καλεῖσθαι, καὶ ἄλλοι ὠκυώμιοι. ἐπ' ἐμῷ δὲ, πλείονες καὶ τετηκισμένων ἐς τὴν θυσιὴν ἀπικνεύουσιν· ἐσθλὴς δὲ αὐτοῖσι πάσῃ λούκη. Ἐπίλον ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχουσι. ἀρχιερεὺς δὲ ἄλλος ἐκάστῃ ἐπιτελεῖται. πορφυρέην δὲ μίτον ἔστω φορέει, καὶ ἡδὲν χρυσῇ ἀναδέσται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀνδρώπων· αὐλητῶν τε, καὶ σκευῶν, καὶ γάλλων, καὶ γοναῖας ἰθιμαῖν τε, καὶ φρενοβλαβείας. Sacerdotes autem ipsis multi admittuntur, quorum alii hostias mactant, alii libamina ferunt; alii vocantur igniferi, alii aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam quam trecenti ad victimam venire solebant. vestis ipsis tota est candida, pileumque in capite gestant. SUMMUS autem SACERDŌS [ἀρχιερεὺς]

Y

quo-

quotannis alius surrogatur: qui solus purpuream vestem gerit, & aurea tiarâ redimitur. Alia [NB] est hominum sacrorum multitudo, tibicinum videlicet & fistulorum & GALLORUM: sunt & mulieres insanae & mente capte, &c. Per quæ videmus, si quid ego videre valeo, Gallos a Sacerdotibus clare distingui; illosque, ut minoris ordinis ac dignitatis, cum tibicinibus ac fistuloribus &c. conjungi, sed *Vatum* hic locum potius occupasse. Nec frustra illos a Tertulliano non Sacerdotes, sed *M. Matri consecratos* appellari. vide pag. 25.

Gallorum vero, ut dixi, Caput, Præses, ac Princeps, Sacerdosque illius turbæ, erat *Archigallus*. non tamen eatenus numerandus inter *Taurobolios*; quamvis & *Isiaci* ac *Mithriaci* Sacerdotes quandoque & huic *Sacro Taurobolio* initiarentur: ut patet ex. gr. tum ex *Cecina Lolkianâ*, & ex *Ulpio Egnatio*, *Isidis* Sacerdotibus; tum ex *Vettio Agorio Prætextato*: qui *Pater Sacrorum* erat, *Mithræ* Dei scilicet; minime vero *Pater Sacrorum Achæiæ*; ut perabsurde asserit Gutherius, de *Veteri Jure Pontificio*, lib. I. cap. 7. his verbis: *Vettius Prætextatus Pontifex Vestæ, idem P. ATER SACRORVM ACHÆIÆ* nominatur. At cur non simul eum facit *Neocorum Lusitanie*, & *Hierophantam Proconsulem*? Nempe columnas diversas, licet juxta se positas, confundit: ut ex ipsa inscriptione jam supra adductâ luce clarius perspicitur. Interim subjungit: *Fuit Pater Patrum Dei Solis*, quasi hic ab illo (Vettio) diversus fuisset: ac respicit proculdubio ad Sextilium Ædesium Agesilaum, qui *Pater Patrum Solis invicti Mithræ* dicitur: sicut idem quoque videmus in *Ruso Cejonio Cæsabino*.

Ut vero de *vulgaribus ac trivialibus Gallis* loqui videatur Lucanus, dum canit lib. I. v. 565,

. *crinemque rotantes*
Sanguineum, populis cecinerunt tristia Galli,

Sic

Sic de *Archigallo* ut *Sacerdote* loquitur, *Tertullianus* *Apologetici* cap. 25. in hunc modum: *Cum Marco Aurelio apud Syrmium reipublicæ exempto, die decimo Sexto Kalendarum Aprilium, Archigallus ille sanctissimus die nono Kalendarum earundem, quo sanguinem impurum, lacertos quoque castrando libabat pro salute Imperatoris Marci jam interempti, solita æque imperia mandavit; votorum scilicet. Illorum nempe erat, inter Gallos saltem, vota mandare facienda pro salute aliorum. Quomodo autem Taurobolium alii ex ipsorum Vaticinatione acceperint, mihi obscurum est. Interim habemus Taurobolium factum ex Vaticinatione Pisoni Juliani Archigalli: circa quam rem major lux, nobis affulgere posset, si marmor illud misere mutilatum, magis integrum ad nostra tempora perdurasset.*

Romani difficulter, aut non, (publice saltem) admittebant Sacra peregrina: ac si id facerent, illa aliquatenus reformabant. Ostendit hoc *Dionysius Halicarnassæus* lib. II. ubi, post alia prægressa, hanc quidem ad rem facientia, at nimis multa quam ut huc afferantur, ait: *Εὐρητὴ τὰ παρ' αὐτοῖς εἰδμένα πελαγονίῳ ἢ πίνδιμῳ ἀγεται, κοπίδης ἔχουσι ἔθνητες γυναῖκες ὅτι θύοις ἀφανίζουσιν, ὥσπερ ἔλθοιεν ὀλιπλήττα ὡς π. Περσέφης ἀρπαγὴν; ἢ ἔτι Διονυσίᾳ πύλην; καὶ ὅσα ἄλλα πικρῶς. εἰδὲ αὖ ἰδοὺ ὡς παρ' αὐτοῖς, καὶ τοὶ θεοφθονοῦνται τ' εἰδὲ ἡδὴ, ἔθνη φθοῖσι, ἔθνη κορυδαυνοῦσιν, εἰς ἀγροῦς, ἔθνη βακχεύουσιν ἔθνη πλεῖς ἀπορήτεις, ἔθνη ἀλκιμυχισμοῦ ἐν ἱεροῖς ἀνδρῶν συνιναίειν, ὅσα ἄλλα τῶν κορυδαυνοῦντων ἀνδρῶν τετραποδῶν εἰδὲν, ἀλλὰ ὁλοκαυτὸς ἀπαντα περὶ ὅσα π. καὶ λεγόμενα τὰ ὡς τὸς θεοῖς, ὡς εἴ τι παρ' ἔλθοιεν εἴ τι κορυδαυνοῦσιν. καὶ ὅσα πάλιν μάλα ἐγὼ π. πάλιν μακάρα, καί τε μυρίων ἔσων εἰς τὸ πόλιν ἐλθόντων ὅσων, οἷον πολλὰ ἀνάγκη εἶναι τὸς παλαιοῖς θεοῖς εἶναι ἰοῦσιν, εἰδὲ π. εἰς τὴν πόλιν ἐλθόντων τῶν ξενικῶν ὀλιπλήτων ἢ πόλιν δημοσίᾳ ὅσα πολλὰς ἡδὴ συνιναίειν. ἀλλὰ ἔτι π. λεγόμενους ἐπεισηγάτο ἱερά, τοῖς ἑαυτῶν αὐτὰ ἡμᾶ νόμοις, ἀπαντα ἐκ βάλλουσι περὶ εἰναι μυθικήν, ὥσπερ τὰ τ' ἰδαίας ἱερά. ἡσίας μὲν*

ἃ αὐτῇ ἔ' ἀγῶνας ἀγῶσι ἀπὸ πᾶν ἔτ' ὅ' εἰ ἑρπύγῃ κ' τὰς Πρωμαίων νόμους ἱερᾶται δὲ αὐτῆς ἀπὸ φρυγ, καὶ γῆν φρυγίαν. &c.
Et nullus dies festus apud ipsos atratus aut lugubris agitur, habens planctus & luctus muliebres, ob deos raptos; ut a Græcis fit in Proserpina raptu, & in Bacchi casibus, & aliis hujusmodi. Neque quispiam videat apud eos (quavis mores jam sint depravati) aut homines numine afflatos, aut furores Corybanticos, aut cætus clandestinos, aut Bacchanalia, & mysteria occulta, aut vigilias nocturnas virorum cum mulieribus in templis mixtorum, aut ullum aliud istiusmodi monstrum, sed videat caute omnia quæ ad deos spectant, & fieri & dici, præter Græcarum & Barbararum gentium morem. Et (quod omnium maxime ego sum miratus) licet innumerae gentes in urbem venerint, quibus omnino necesse est colere deos patrios ritu domestico, nulla tamen peregrina Sacra hæc urbs est emulata ita, ut publice sint recepta: (id quod in multis urbibus jam accidit) sed etiam si qua sacra, oraculis jubentibus in rempublicam introducuntur, SUI RITIBUS CIVES EA COLUNT, rejectis omnibus fabulosis superstitionibus: cujusmodi sunt Sacra MATRIS IDEÆ. Quotannis enim Prætores, EX ROMANORUM INSTITUTIS illi sacrificia & ludos faciunt. Sacra autem illius peragunt vir Phrygius & mulier Phrygia, &c. quæ jam supra à me allata sunt, atque inde repeti possunt.

Inde est quod apud Reinesium Classe I. n°. 281. habemus.

DIANA E . SOSPITAE
 L . SEPTIMIUS . L . F . TROM
 FELIX . VICTOR . SACERD
 MATR . D . M . I . ET . ATTINI
 POP . ROM
 SUA . PECUNIA . DED

Ac

Ac ratione Archigalli, seu viri istius Phrygii, (si rem bene capio) hanc sequentem apud Gruterum pag. 308. n°.

C. CAMERIVS

CRESCENS

ARCHIGALLVS . MATRIS
DEVM . MAGNAE . IDEAE . ET
ATTIS . POPVLII . ROMANI
VIVVS : SIBI . FECIT . ET
C . CAMERIO . EVCRATIANO . LIB
SVO . CETERIS . AVTEM . LIBERTIS . VTRI
VSQVE . SEXVS . LOCA . SINGVLA
SEPVLTVRAE . CAUSA . H . M . H . E . N . S

Addenda hisce cenſeo illa, quæ eruditiffimus Reineſius, poſtquam de Sacerdotibus *Matris Deorum* locutus fuerat (Clafſe I. n°. 40. pag. 74.) ita addit: *Annon.* . . . Galli vero, ſub uno Archigallo miniſtri *Deæ imberbes*, corpus religioſum, *Deæ ſacratum* è voto, quod certis cujuſvis menſis diebus jejunia & caſtimonias οἷον διόδου ἢ ψυχᾶς καὶ ἀνδρῶν ſibi indicabat, & circulando cum ſimulacro *Deæ* in ædicula aſino impoſitâ per vicos, ſtipem mendicabat, dicti ideo *μνηεργῶν μνηεργῆντις*? Ita videntur hi ab illis [ſacerdotibus Ic] diſtingui debere. Suidas *Μνηεργῶντις* οἱ τῶν Πύας ἱερῶν. οἱ καὶ μὴν ἀγείων καὶ ἀδραῖων, unus è religioſa cohorte. Ipſe tamen Suidas ita habet: *Μνηεργῶντις* οἱ δὲ μνη-

174 DE ORIGINE AC RITIB. SACRI TAUROB.

ὅς σπιδγών. Ἐ μηλαγύρτης ὁ τ' ῥέας ἱερδός. ὁ κ' μῆνα αἰγείρων καὶ
σπιδγούζων. At quovis pignore decertare velim, hæc male
descripta ac transposita ita esse legenda, μηλαγύρτης ὁ δ' αὖ μῆ-
νος σπιδγών, καὶ ὁ κ' μῆνα αἰγείρων καὶ σπιδγούζων. Μηλαγύρ-
της ὁ τ' ῥέας ἱερδός; ac quidem Archigallus. Ad quem quo-
que hæc spectare puto: μηλαγύρτης. ἰλθάν' ἡς ἕς τ' Ἀ'ήλικην,
ἁμύνει πᾶς γυναικάς τῇ μητρὶ τ' ἡδὺν ὡς ὀκύνει φασίν. &c. Inte-
rim hos μηλαγύρτας, sicut ad Archigallos referendi sunt,
ita tamen ad Sacerdotes Matris Deorum non esse referendos,
indicant satis illa, quæ supra ex lib. 3. Pædagogi Clementis
Alexandrini attuli, sicut & ista apud eundem:

Οὐδὲ μ' αἰρέσκει περιπτὰν ἔξω θεός
Μετὰ θεός, ὅδ' ἕς δικίας παρσιῶν
Ἐπὶ τ' αὐτοῖς μηλαγύρτης.

DIS-

DISSERTATIO SECUNDA

DE

Pontifice Maximo, Vicario Pontificis,
Rege Sacrorum, Archontibus, &c.

CAPUT I.

Qualinam fundamento superstruantur illa, quæ ex Prudentio de Summo Sacerdote, ut Pontifice Maximo Romanorum, ac per Taurobolium in id munus consecrato, adducuntur. Summos Sacerdotes pluribus in locis, extra Romam, tum viros, tum fœminas; quum & inter Christianos (viros nempe) obtinuisse. Disquiritur porro, an Flavius Julianus Cæsar, per id Sacrum, unquam Pontifex Maximus fuerit consecratus: qua occasione & Gregorii Nazianzeni verba expenduntur; hacque rursus occasione Sacra impia. Probatum denique, Gratianum revera Pontificem Maximum fuisse, tam ex Inscriptionibus, quam ex Ausonio, &c.

Sicut, dum de *Sacris Tauroboliis* egi, vidimus *Summum Sacerdotem* Prudentii (in ipsius Martyre Romano) minime denotare *Pontificem Maximum* Romanorum, istumque *Pontificem* minime per tale Sacrum, seu consecrationem, factum fuisse *Pontificem Maximum*; nullamque plane per hoc *Sacrum* cujuscunque demum factam fuisse creationem aut consecrationem; ac multo minus ullum Imperatorem aut Cæsarem, hoc sacrum suscepisse, ut per istud fieret *Pontifex*

tifex Maximus: sic de nullo Cæsare constat, eum (nisi id de Heliogabalo statuamus) huic Sacro fuisse initiatum. Et tamen illius Prudentii ibidem allatis versibus, in iisque nomini *Summi Sacerdotis* ac *Pontificis*, innituntur cum Baronius tum alii eruditi, ut talia de ipsis affirmant.

At non animadvertunt isti viri, Apuleium lib. XI. Archiepica Isaacorum talibus appellare nominibus. ut quem eo loco vocat *Primum Sacerdotem*, alio *Præcipuum Sacerdotem*, alio rursus *Summum Sacerdotem*, alio denique *Sacerdotem Maximum*. Sic enim ille: *Summus Sacerdos tæda lucida, & ovo, & sulphure solemnißimas preces de casto præfatus, &c.* atque iterum: *Sacerdos Maximus, quique divinas effigies progerebant, & qui venerandis penetrabilibus pridem fuerant initiati, &c.*

Nec cogitasse videntur, non solum inter viros Sacerdotes ipsorumve Collegia, Summos Sacerdotes, sive ἀρχιεπίσκοπος obtinuisse, sed etiam inter fœminas: sicut inter virgines, seu Sacerdotes, vestales, *Virgo Maxima*; prout sequentes inscriptiones indicant, ut:

COELIAE . CLAUDIANAE
V . V . MAXIMAE, &c.

Item

COELIAE . CONCORDIAE
VESTALI . MAXIMAE, &c.

Tum &

TARPEIAE . VALERIANAE
VIR . VEST . MAXIMAE, &c.

Atque

Atque inter Sacerdotes foeminas M. D. Matris hæc: LATERIA . FELICIA (vel ut alii habent FELICIA) SACERDOS . MAXIMA . MATRIS . DEUM . M . I. quam jam alia occasione supra adduximus: Quin & ipsum hunc Præfectum Asclepiadem a Romano appellatum fuisse *Summum Pontificem*. Ita enim eum alloquitur:

*Tu cur piaculum tam libenter lætitas?
Cur in Theatris te vidente id plauditur?
Cygnus stuprator peccat inter pulpita.
Saltas tonantem tauricornem Ludius;
Spectator horum PONTIFEX SUMMVS sedes*

[forſan ad Syriarchem respicit]

*Ridesque & ipſe, nec negando diluis.
Cur tu SACRATE per cachinnos ſolueris, &c.*

Quin & primis Chriſtianismi Seculis Chriſtiani ſuos Episcopos hoc nomine honorabant; uti id ex ſolo Tertulliano conſtare poteſt. Sic enim ille, libro de Baptiſmo cap. 17. *Dandi quidem [Baptiſmi] habet juſ Summus Sacerdos, qui eſt Episcopus, de hinc Presbyteri, &c.* Nec longo tempore poſt; cum jam Metropolitani ac Primates (quorum nulla adhuc mentio tempore Tertulliani) ſibi ſolis eum titulum, atque exinde majus quoddam imperium ſuper alios Episcopos & Clericos, arrogarent; in Concilio 3. Carthaginenſi, (A^o. poſt natum Chriſtum 397.) canon, qui eſt 26. numero, hic factus eſt: *Ut primæ ſedis Episcopus non appelletur PRINCEPS SACERDOTVM aut [NB] SUMMVS SACERDOS, aut*
Z *ali-*

*aliquid hujusmodi; sed tantum PRIMÆ SEDIS
EPISCOPUS.*

De Fl. Juliano Cæsare interim asserit Illustrissimus Baro-
nius, eum per istud *Sacrum* a Prudentio descriptum factum
fuisse *Pontificem Maximum*; nempe ex his versibus:

Principibus tamen e cunctis non defuit unus, &c.

Quibus interim nihil minus quam istud indicatur. id
namque solum dicitur:

*Perfidus ille Deo, quamvis non perfidus urbi,
Augustum caput ante pedes curvare Minervæ
Fictilis, & soleas Junonis lambere, plantis
Herculis advolvi, genua incurvare Dianæ.
Quin & Apollineo frontem submittere gypso,
Aut Pollucis equum suffire ardentibus extis.*

Cuncta fane extrema ac vilissima superstitionum ipsi ex-
probrat: at nullam de hoc *Sacro* mentionem injicit: quod
Baronius tamen ipsi, ut impurum ac risu dignum (ac vere
quidem, nec tamen magis quam cætera hîc enumerata) ob-
jicit. At majori cum verisimilitudinis umbra alii afferunt
hæc, ex Nazianzeni Stelteutico primo, ut videatur is Julia-
nus istud *Sacrum* suscepisse: ἁμαλὶ μὲν ἔχ' ὅσῳ τὸ λῶτερον ἀπὸ
ρύπτται, τῇ κατ' ἡμᾶς τελείωσι ἢ τελείωσι ἔ' μύσας ἀνέστης.
*Sanguine impuro lavacrum extergit, initiationi quæ apud
nos usurpatur execrandam initiationem opponens.*

Hic namque videmus initiationem initiationi oppositam.
Verum enim vero alia cruenta *Sacra* initiationesque inter
Gentiles (præter hæc tum adhuc recentia *Sacra* Taurobolia)
obtinuisse, docet idem ipse Prudentius nos his sequen-
tibus:

Sunt

*Sunt Sacra, quando vosmetipsi exciditis,
 Votivus & cum membra detruncat dolor.
 Cultrum in lacertos exserit fanaticus,
 Sectisque Matrem brachiis placat Deum,
 Furere ac rotari juss putatur mysticum.
 Parca ad secandum dextra fertur impia,
 Cælum meretur vulnere crudelitas.
 Ast hic metenda dedicat genitalia,
 Numen reciso mitigans ab inguine,
 Offert pudendum semivir donum Deæ
 Illam revulsa masculini germinis
 Vena effluenti pascit auctam sanguine.
 Vterque sexus sanctitati displicet,
 Medium retentat inter alternum genus:
 Mas esse cessat ille, nec fit femina.
 Felix Deorum Mater imberbes sibi
 Parat ministros lævibus novaculis.*

*Quid quum SACRANDVS accipit sphragi-
 tidas, &c.*

Quamvis igitur dicat Nazianzenus Julianum initiationi, seu consecrationi (per quam Baptismum Christianum intelligit) initiationem seu consecrationem gentilem & sordidam ac quidem per sanguinem, opposuisse; non tamen ideo dicit ipsum Baptismo Christiano Baptismum per Taurobolium opposuisse: sed tantum Sacra illum Sacris opposuisse, & quatenus illa per sanguinem effusum fierent: ac siquidem ad *Taurobolia* Sacra respexerit, patet Nazianzenum minime indicare, hunc ipsum Julianum istud Sacrum suscepisse; multoque minus eum per illud Pontificem Maximum fuisse factum.

Neque ullus eorum qui contra Julianum, post mortem ipsius, scripsere, hanc, eive similem sive initiationem, sive

consecrationem (quamvis alias ipsi longe pejora, sordida, ac scelerata exprobrent) memorarunt ab ipso fuisse susceptam, non hic Nazianzenus, non Cyrillus, non alii. quare istis ex Nazianzeno supra allatis verbis subjungit (libro de Pontificatu Maximo cap. 11.) eruditissimus Bosius: *Sed Prudentis verba fortassis aptissime referas ad Taurobolium & Criobolium, Matri Deum fieri solitum.*

Ad quæ Sacra tamen Nazianzenum minime respicere ipsa hujus verba, paulo altius repetita, clarissime ostendunt. Ita igitur illa habent: καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτῷ τῷ ὁμιλημάτων, ὡς οἱ τοῖς δόκτορῶν ἐκείνῃ καλλωπιζόμενοι (eis ois empiēn 'αυαγκάζομαι λόγους;) αἵματι μὲν ἔχ' ὅσῳ τὸ λῆτρον δόκτορῶν πηται, τῇ καὶ ἡμᾶς πλείωσει τὴν πλείωσιν ἔ' μύσους ἀντιθεῖς, ὅς ἐν βορβόρῳ κυλιόμενοι καὶ τὴν παροιμίαν καὶ τὰς χεῖρας μαινέται, τὴν ἀναιμάκτου θυσίας δόκτορῶν δι' ἧς ἡμεῖς χεῖρας κτηνῶν καὶ τὴν παθημάτων καὶ τῆς θύσης, ἐνέμοις τὴν καὶ θυσίας καὶ τὴν βασιλείαν, κακῶς συμβάλοις κακῶς ἀρχῆς χεῖρας. Ἀλλ' ἐπειδήγε ἐνέμοις ἐμνήσθην, καὶ τὸ πρὸς τοιαῦτα ἔ' ἀνδρὸς διδασκαλίας, &c. *At quidem primum ipsius facinorum, ut illi qui ipsius operantibus gloriabantur dicunt [verum ad qualem sermonem me delabi necesse est?] sanguine impuro ac nefando lavacrum (Baptismi) detergit, dum ita initiationem impiam atque abominandam nostræ initiationi opponit, ut sus in luto volutatus, sicut proverbium habet. & manus commaculatur dum ab incruento sacrificio, per quod nos Christo, & passionibus ipsius, & divinitati communicamus, illas quasi abstergit: ac contrā sacrificiis, quæ Dis Manibus fiunt, regnum suum, quasi constituit ac firmat, usus pravis consultoribus pravi regiminis.*

Notanda hic, in Græco textu, vox ἑνῶμα; quam (licet alias & ἐνῶμα, apud Hesychium, denotet) Scholiastes Sacrificia manibus ac Dis inferis facta explicat, ad Apollonii

Ar-

ἔδωκε δὲ Σηπιάς ἄκρη
φαίνετο δ' ἐπ' αὐτῇ Σκίαθ' ὅ, φαίνοντο δ' ἄπαυον
Περραιά, Μάγνησά τ' ὑπὸ δ' ἰδίῳ ἠπείροιο
Ἀκτῇ, καὶ τὸ μὲν Δολοπήϊ' ὅ. ἐσθ' ἄρα πόντος
Ἑσπέραιοι ἀνέμοιο πάλιν προῆσιν ἔκλασαν.
καὶ μιν κυδαίνοντες ὑπὸ κνέφας ἔνθ' ἔμα μῆλων
κῆαν, ὁρνομένης ἄλλ' ὀδῶν.

*Et Sepias intentus mari mons subsidebat,
Contraque marina oriebatur Sciathus, oriebantur
procul
Pireus, et Magnese continentis non ita ventosa
Crepido, bustumque DOLOPIS, quo isti
Die præcipiti appulerunt iterum, ventorum usi fla-
tibus.
Illum igitur honorantes SUB NOCTEM pecudum
parentalium incisa
Cremarunt, mari in tumorem excito.*

Nempe ita is habet, ad verba καὶ μιν κυδαίνοντες. Τὸν Δό-
λοπον. ὁ δὲ Δόλοψ Ἑρμῆ υἱός, ὅς ἐν Μάγνησιν τῇ πόλει ἀπώλειτο,
καὶ αὐτῷ περὶ τῶν αἰγιαλῶν ἔχει ὡς κλέων ἐν πρώτῳ τῷ
Ἀργοναυτικῷ. τοῖς μὲν ἐν καταχομέναις ὡς περὶ ἡλίου δυσμαῖς ἐπα-
γέσται, τοῖς δὲ ἐρασίαις ὑπὸ τῷ ἑω, ἀνατίλλοιτο ὁ ἡλίας. Ἐν-
μα δὲ τῷ σφάγια κυλῶν περὶ τοῖς νεκροῖς ἐταρζόμενα, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ
γῇ αὐτῶν δαπνιζόμενα πρὸς κεφαλὰς. ἔτω γὰρ ἴσται τοῖς χηρῶν. τοῖς
δὲ ἐραταῖς ἀνω ἀναστρέφοις τὸ τεράχην σφάζουσι. Ὀμνῶν, αὐ-
τοῖς μὲν περὶ τῶν. ἄλλοι δὲ ἐνθ' ἔμα, φασιν, τοῖς τεθνεῶσιν ἐναγί-
ζον, ὡς ἄλλα τοῖς ἀγίοις. τοῖς δὲ ἐραταῖς τοῖς ἐνορχα ἔθνον.

Dolops Mercurii filius erat, qui in urbe Magnesia periit, atque ibi ad littus sepulchrum habuit: sicut Cleo, primo Argonauticorum, narrat. Illis igitur qui ad inferos abiere sub noctem sacrificant: Dis superis vero sub auroram, jam ex oriente sole. ἑρποα autem sacrificia ac victimæ propriæ illæ sunt, quæ demortuis sacrificantur; eò quod illarum capita sub terra defecentur. Ita enim sacra faciunt Dis Manibus. Cælestibus vero, colla sursum vertentes victimas jugulant. Unde Homerus αὖ ἑρποαν ἰδὼν περσῆα. . . . Alii dicunt ἑρποα Dis Manibus illos sacrificasse, ut sterilibus sterilia: cùm Cælestibus Dis victima testiculos habentes sacrificent.

Hæc igitur ἑρποα Nazianzeni nihil commune habent cum *Sacris Taurobolis*. Ut autem ab hisce *Taurobolis* ad alia transeam, hoc postremum consideret lector, quam belle nempe in Imperatore, seu Cæsare Romano, convenire potuerint Vestimenta illa, in quibus per *Sacra* hæc M. D. Matri initiati erant *Taurobolati*, quæque tamdiu gestare debebant donec Vetustate obtrita dilacerata ac consumpta essent, cum *Sacrâ* ista Purpurâ in qua Cæsares adorabantur, ac cum *Stola* ista *Pontificali*, quæ ipsis ut *Pontificibus Maximis* offerebatur. Quam *stolam* tamen non omnibus oblatam fuisse, cum per acceptum aut invasum, sive vi sive dolo, imperium simul Pontifices Maximi essent facti, ex sequentibus non obscure liquebit. Sicuti nec credendum est, (quod hic etiam addendum) Heliogabalum, vestes illas, in quibus *Taurobolium* acceperat (modo lectionem illam *Taurobolatus* apud Lampridium, quam Cl Salmasius tuetur constanter tueri queamus) perpetuo, atque adeo eousque gestasse. Nam sane ista vetus lectio, quam Casaubonus retinet, *Matri Deum Sacra accepit, & adeo debacchatus est, ut typum eriperet* [quæ posteriora verba ut per parenthesis dicta legi possunt] *& alia etiam Deum Sacra, quæ penitus*

tus habentur condita [myſteria videlicet] ad hæc, quæ ſtatim ſubſequentur, referri poſſunt: *Factavit autem caput inter præciſos fanaticos, & genitalia ſibi devinxit* [quaſi abſciſſa eſſent] & omnia fecit quæ Galli facere ſolent. Ita ut Sacerdos, ac procul dubio Summus ſeu Maximus M. D. Matris factus, forſan & Archigallus, in penetrale ipſius irruerit *typumque* (ſeu Sacrum Deæ ſignum) eripuerit; (ſicut & in *Veſta Deæ penetrale* irruerat, & *Penetrale Sacrum auferre conatus fuerat*) *ablatumque Sanctum numen in penetrale Dei ſui tranſtulerit; cum omnes Deos ſui Dei* [Alagabali] *miniſtros eſſe diceret.* Hæc enim Lampridius de ipſo, in ipſius vita, narrat.

Nemo itaque ſibi hic Imperatores in Sacra iſta purpura, ac ſimul pannis ac pediculis obſitos, ut Auguſtos, ac Pontifices Maximos a ſubditis fuiſſe adoratos, ſingat. Verum jam convertamus nos potius ad ſtolam illam Pontificiam de qua modò aliquid dixi, & de qua Zoſimus lib. quinto, loquitur, ac videamus ſimul an non Gratianus fuerit revera Pontifex Maximus. Ita igitur ille loquitur: τὸ το ὠδραλόνης ἀφ' ἑλλεσίων Ῥωμαῖοι, τὰς πρώτων τῶν παρ' αὐτοῖς ἱερῶν ἐχόντις ἔχιν, Ποντίφικας πορογορεύσαν. οἷς σωμαρεθμῆδ' τὰς βασιλείας, ἀλλ' ὅτ' ἀξίως ὑπάρχον, ἐνομοθέτησαν. καὶ ἔτυχε τῶν Νομῶν Πομπιλίου πρώτου, καὶ πάντις ἐξῆς, οἱ πλεονόμοι Ῥῆγες, καὶ μετ' ἐκείνους Ὀκταβιανὸς π' αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' ἐκείνῳ τῶν Ῥωμαίων ἀδελφάδικοι μοναρχίαν. ἅμα γὰρ τῷ ὠδραλόειν ἕκαστον τῶν ὄλων δέχων, ἡ ἱερατικὴ σελὴ τῶν Ποντοφίκων ἀπὸ ποροφίρετο καὶ τῶν λεγόμενων Πόντιφις Μάξιμου ἀνεγράφετο· ὅπερ ἐστὶν δέχμενός μιν. οἱ μὲν δὲ ἄλλοι πάντις ἀντιγράφοις, ἀσυνέπειά φαίνεται διδάμενοι τὴν πῶν, καὶ τῇ ἀπὸ γραφῆς λεγόμενοι ταύτη, καὶ δὲ καὶ Κωνσταντῖνος, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν ἦλθεν ἡ βασιλεία, καὶ ταῦτα τὸ ὄρθῃς ὁδὸς τὸ περὶ τῆς ἱεῖας τεραπείας ἐτ' ἑλεστανδὸν ἐλάμενος πῶν καὶ μετ' ἐκείνῳ ἐξῆς οἱ ἄλλοι καὶ Οὐαλέντιανὸς π' Ὀυάλης. τὸ δὲ Ποντίφικον, καὶ τὸ σὺν ἡγεῖται ποροαγόντων ἑλεστανδὸν τὸ σελῶν, ἀπὸ-

ἀποσείσεται τὴν αἵτησιν, ἀθέμιτον εἶναι Χριστιανῶ τὸ ὄχημα νομίαις. ὅς τις πιερεῖσιν τὴν σελῆς ἀναδοθείσης, Φασὶ τὸ πρῶτον ἐν αὐτοῖς πιπυγῶν εἶπέν, εἰ μὴ βάλεται Πόντιφιξ ὁ βασιλεὺς ἐνομάζοντος, ἔχεται γνήσιον Πόντιφιξ Μάξιμος.

Hoc à Græcis accepto, Romani eos qui Sacerdotum in Collegiis apud ipsos locum principem obtinerent, Pontifices appellarunt: simulque sanxerunt ut eorum in numero etiam Reges, propter dignitatis excellentiam, censerentur. Primus quidem Numa Pompilius hunc honorem adeptus est: omnesque deinceps qui Reges appellati sunt: ac post illos Octavianus ipse, quique post eum Romano in Imperio successerunt. Simul enim atque summum Imperium quisque consequabatur, amictus ei Sacerdotalis offerebatur à Pontificibus; & continuò Pontificis Maximi titulus ei tribuebatur. Ac ceteri quidem Principes universi lubentissimis animis hunc honorem accepisse, & hoc usque titulo, videntur; adeoque Constantinus etiam potitus Imperio; licet is à recta sacris in rebus viâ deflexerit, & fidem Christianorum amplexus sit. Itemque post illum reliqui ordine secuti, & Valentinianus & Valens: Quum igitur Pontifices, ex more, talem Gratiano amictum detulissent, aversatus est id quod petebant; ratus non esse FAS EJUSMODI HABITVM CHRISTIANVM VTI. Quumque stola flaminibus reddita fuisset, ajunt eum qui dignitate princeps inter eos erat, dixisse: Si Princeps non vult appellari Pontifex, admodum brevi Pontifex Maximus fiet.

Videmus hic ex verbis Zosimi Gratianum Aug. renuisse Stolum Pontificalem; at non videmus ipsum renuisse Titulum aut munus Pontificatus.

Ac quidem stolam rejecit, ea de causa quod existimaret, non esse fas ejusmodi habitu Christianum uti: neque ullo modo ipsum rejecit Pontificatum; quem jam per circiter XV. annos Imperium obtinuerat. Allata enim ipsi stola fuit,

fuit, cum jam Maximus in armis esset contra Gratianum, Augustique nomen assumpsisset. Hinc enim istud dictum ex ambiguo, *Si princeps non vult appellari Pontifex, admodum brevi Maximus Pontifex fiet; seu Pontifex Maximus fiet*; dum illi procul dubio sperarent Maximum Stolum istam non rejecturum, seque apud ipsum majorem in gratia fore, majoribusque emolumentis fruituros, majorique auctoritate, ac libertate gavisiuros: cum jam undecumque Ethnicismus in interitum rueret; illique inde Imperatores adulatorie demereri vellent.

Namque revera Gratianum Pontificis Maximi titulum usum fuisse, ex sequentibus inscriptionibus sat clare constat. Harum prima extat apud Gruterum pag. 159. n°. 7. ipsius Thesauri, atque ita habet:

IMP . CAES . GRATIANVS
PIVS . FELIX . MAX . VICT
AC . TRIUMPH . SEMPER . AVG
PONT . MAX . GERM . MAX
ALAMANNVS . MAX . FRANC
MAX . GOTH . M . TR . P . III .

IMP . II . COS . III . PRIM . P . P . P
R E S T I T V I T

CL . XXI .

Nec vero aliter hæc secunda, quæ pag. 1082. n°. 13. habetur: nisi quod illud IIII. post COS (quod irreptitum videtur, ut jam alii monuere,) in ultima linea non compareat

FL : GRATIANVS . PIVS . FELIX . MAXIMVS .
 VICTOR . AC . TRIVMPH . SEMPER . AVG . PONT
 MAX . GERMANIC . MAX . ALAMAN . MAX .
 FRANC . MAX . GOTHICVS . MAX . TRIB . POT . VI .
 IMP . II . COS . PRIMVM . P . P . P .

In quibus inscriptionibus, ut bene constat istud PONT.
 MAX. esse legendum PONTIFEX MAXIMVS,
 solam addam hanc sequentem, quæ apud eundem Gruterum
 pag. 160. n°. 4. licet alia linearum forma (quæ sat commode
 hic exprimi nequit) iisdem verbis habetur:

DOMINI NOSTRI IMPE RATORES . CAESARES

FL : VALENTINIANVS . PIVS . FELIX .
 MAX : VICTOR . AC : TRIME
 SEMPER : AVG . PONTIF . MAXIMVS
 GERMANIC . MAX . ALAMANN
 FRANC . MAX . GOTHIC . MAX . TRIB
 POT . VII . IMP . VI . CONS . II . P . P . P . ET

FL . VALENS . PIVS . FELIX . MAX . VIC
 TOR . AC . TRIVMF . SEMPER . AVG
 PONTIF . MAXIMVS
 GERMANIC . MAX . ALAMANN . MAX
 FRANC . MAX . GOTHIC . MAX . TRIB
 POT . VII . IMP . VI . CONS . II . P . P . P . ET
 FL

FL. GRATIANVS. PIVS. FELIX. MAX
 VICTOR. AC. TRIVMF. SEMPER. AVG
 PONTIF. MAXIMVS
 GERMANIC. MAX. ALAMANN. MAX
 FRANC. MAX. GOTHIC. MAX. TRIB
 POT. III. IMP. II. CONS. PRIMVM. P. P. P.
 PONTEM. FELICIS. NOMINIS. GRATIA
 NI. IN. VSV. SENATVS. AC. POPVLI. ROM
 CONSTITVI. DEDICARIQVE. IVSSERVNT

Si quis dicat hoc marmor positum fuisse, cum adhuc puer esset Gratianus, primumque Consul factus, indeque conjiciat postea cum istum titulum repudiasset, is legat verba Ausonii, qui in Gratianum actione pro Consulatu, quo tribus annis ante Gratiani necem ab ipso honoratus fuit, ita loquitur: *Unus in ore omnium Gratianus, potestate Imperator, virtute victor, Augustus Sanctitate, Pontifex religione, indulgentia pater, etate filius, pietate utrumque superat.* Ac nonnullis, in eadem oratione, interjectis: *Sic potius vocentur, quæ tu Pontifex Maximus Deo participatus habuisti.*

Præterea consideret, Cæsares Christianos adhuc diu post se pro Pontifice Maximo gessisse inter Christianos ipsos, (ut exemplo suo ipse Constantinus præiverat) Quod iste titulus (quo tamen non tam, quam munere utebantur) includeret summum in Christianorum Ecclesias regimen atque imperium, quod & ultra Justiniani imperium adhuc exercueret: sicut omnes Cæsares Gentilium religionibus dediti id ab usque Augusto assumpserant. Docet sane id satis clare ipse Socrates: qui, in procemio libri quinti, ita loquitur:

Συνεχῶς δὲ καὶ τὰς βασιλεῖς τῇ ἰσορροπῇ περιλαμβανόμεναι, διότι αἱ δὲ
 λειτουργίαι ἤρχαντο, καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα ἤρχοντο ἐξ αὐτῶν,
 καὶ αἱ μέγιστοι σύνοδοι τῇ αὐτῶν γνώμῃ μέγιστα π. καὶ γίνοντο.
*Idcirco Imperatores in historia complexus sum, quia ex quo
 tempore ceperunt esse Christiani, Ecclesiastica negotia pen-
 dent ab illis, & maxima Concilia de illorum sententia &
 facta sunt & fiunt. Hoc esse verissimum ostendunt. 1. 2. 3.
 4. 5. & 6 tus titulus libri primi Codicis Justinianæi (ne de
 Theodosiano quoque loquar:) ex quibus clare patet, pene
 omnia ad Ecclesiam Christianam spectantia, per Augustos,
 fuisse statuta, correctæ, &c. Nam quæ ad S. S. Trinita-
 tem & Fidem Catholicam, quæ ad Ecclesias & ipsarum
 privilegia, quæ ad Episcopos & Clericos, quæ ad Episco-
 paliam audientiam, quæ ad Hæreticos &c. denique quæ ad
 S. S. Baptisma, ad sepulturas, atque ad alia plura, pertine-
 bant, a Christianis Imperatoribus dirigebantur, corripiebantur,
 jubebantur aut verabantur, jure Pontificatus Maximi;
 quod ad ipsos, per potestatem Cæsaream, cui is Pontifica-
 tus annexus erat, devolvebatur.*

CAPUT II.

*Pontificatum Maximum Cæsarum Christianorum ejusdem
 naturæ, seu juris ac potestatis, circa Christianismum,
 fuisse, ac Pontificatus ille Cæsarum Gentilium circa Gen-
 tilismum. Quâ ratione, ac quibus occasionibus, Epif-
 copus Romanus jura ac titulum Pontificis Maximi inva-
 serit. Plures quandoque Cæsares simul (tam inter Gen-
 tiles, quam post inter Christianos) Romanorum fuisse
 Pontifices Maximos; omnes tamen absque ulla prævia
 Consecratione. De Vicario, porro, Pontificis Maximi
 disse-*

differitur. Denique & aliqua adduntur de Pontificibus Majoribus ac Minoribus, adeoque & Collegio Pontificum.

QUam maxime autem hic Cæsarum Christianorum Pontificatus, jusque ejus atque auctoritas, cum Gentilium Pontificatu Maximo convenerit, ostendit comparatio facta eorum, quæ jam recitavi, cum istis, quæ Dionysius Halicarnassæus, quæ Cicero, ac quæ Livius tradunt. Quæ Livius de ista re lib. primo tradit, hæc sunt: *Numa Pontificem deinde [Maximum] Marcium M. F. ex patribus legit, eique Sacra omnia exscripta exsignataque attribuit, quibus hostiis, quibus diebus, ad quæ templa Sacra fierent, atque unde in eos sumptus pecunia erogaretur. Cætera quoque omnia publica privataque Sacra Pontificis scitis subjecit, ut esset, QUO CONSULTUM PLEBS VENIRET, ne quid Divini juris negligendo patrios ritus, peregrinosque asciscendo, turbaretur. Nec caelestes modo ceremonias, sed iusta quoque funebria, placandosque Manes, ut idem Pontifex edoceret, quæque prodigia fulminibus, atque quo viso missa susciperentur, atque curarentur: id ea elicienda ex mentibus Divinis Jovi Elicitoram in Aventino dicavit, Deumque consultit Auguriis, quæ suscipienda essent.*

Quæ Dionysius Halicarnassæus de Pontificibus in genere disserit (lib. 2. Antiq. Rom.) Pontifici Maximo, ut ipsorum Principi peculiari modo tribuenda sunt: ut comparatis modo ex Livio allatis: cum hujus Dionysii verbis elucescit. Ille igitur (cujus versionem solam huc adducam) ita habet: *Ultima vero Numæ Institutorum pars continebat sacra quæ sortiti erant ii qui apud Romanos summum Sacerdotium, & summam potestatem habent. Isti eorum Lingua ab uno opere quod faciunt, a regnando ligneo ponte, Pontifices*

appel-

appellantur. Res autem maximi momenti sunt penes eos. Etenim hi cognoscunt de omnibus causis ad Sacra pertinentibus, & inter privatos & magistratus, & Deorum ministros. Et leges ferunt de Sacris quæ non sunt scripta, aut quæ moribus non sunt recepta: & ipsimet arbitratu suo leges & consuetudines eligunt, quas omnium optimas judicant. Et omnes magistratus, quorum cura sacrificia, & Deorum cultus est commissus, & omnes sacerdotes examinant. Isti etiam cavent, ne quid eorum famuli & ministri, quorum opera in sacris utuntur, contra sacratas leges admittant: privatisque hominibus, qui Deorum vel genitorum cultum ignorant, sunt enarratores & interpretes, & si quos animadvertant suis mandatis non parere, pro cuiusque delicti magnitudine eos mulctant: ipsique nulli iudicio, nullique mulctæ sunt obnoxii, neque Senatui neque populo dictorum factorumve rationes reddunt. Hos igitur Sacerdotes, siue quis vocarit, ἱερόδιδασκαλός, seu sacrorum doctores, siue ἱερούμενος, seu Sacrorum administratores, siue ἱεροφύλακας, seu Sacrorum custodes, siue, ut nos [Græci scilicet] censemus, ἱεροφάνης, seu Sacrorum interpretes, a veritate non aberrabit. Defuncto autem aliquo eorum, in ejus locum sufficitur alius, non a populo delectus, sed ab illis ipsis, qui omnium civium maxime idoneus visus fuerit: qui autem probatus fuerit, ita demum Sacerdotium accipit, si fausta auguria illi contigerint.

Haftenus Dionysius; cui subjungam Ciceronem, qui de Pontifice Maximo [de quo Sextus Pompejus ita: Pontifex Maximus (est) iudex atque arbiter rerum Divinarum atque humanarum] illisque quæ ad ipsum spectant, ita loquitur, lib. III. de Oratore: Meminerant illi S. *Ælium*; M. vero *Manilium* nos etiam vidimus transverso ambulanti foro: quod erat insigne, eum qui id faceret, facere civibus omnibus consilii sui copiam: ad quos olim & ita ambulantes,

teis, & in solito sedenteis domi, sic adibatur, non solum ut de jure civili ad eos, verum etiam de filia collocanda, de fundo emendo, de agro colendo, de omnium denique aut officio, aut negotio referretur. Hæc fuit P. Crassi illius veteris, hæc T. Coruncani, hæc proavi generi mei, Scipionis, prudentissimi hominis, sapientia; qui omnes Pontifices Maximi fuerunt, ut ad eos de omnibus divinis, atque humanis rebus referretur: iidemque & in Senatu, & apud populum, & in causis amicorum, & domi, & militiæ, consilium suum & fidem præstabant.

Hocce in cunctos Christianos Imperium (quod sub isto titulo Christiani Imperatores exercebant) invadere ut possent Episcopi Romani (sicut jam sibi Primatum, quantumvis repugnantibus Græcis atque Africanis Ecclesiis, super omnes alios Patriarchas, Metropolitanos, ac Præmures Ecclesiarum arrogaverant) optima ipsi obtingebat occasio ex divisione Imperii in Orientale atque Occidentale, ac potissimum ex Imperii sede Romæ aliò translata.

Hinc jam diffisso continuo in partes diversas per bella, per rebelliones, per Tyrannos, seu potius duces, qui sibi id occupare (partem saltem aliquam inde abscindere atque abripere) tentabant, imperio; hi Romani Episcopi, primum quidem sollicitabant ab Imperatoribus Concilia (ut ex Simplicii, ac Felicis aliorumque exemplis patet:) postea vero istam sibi auctoritatem ut propriam usurpabant; eaque sic ipsi, proprio nomine convocabant: nihilque hinc Imperatoribus perpetuò per alia distractis, opisque quandoque horum Episcoporum indigis relinquebant: cum & jam antea tum Ambrosius (qui & ipsum Imperatorem Theodosium excommunicare ausus fuit) tam magna ac stupenda de Sacerdotali dignitate, jactari coepisset, ut vix aliquid superaddi posset: sicut ex his ipsius verbis (libro de Sacerdotali dignitate cap. 2.) videri potest: *Honor igitur, fratres, & sublimitas Episcopalis nul-*
lis

lis poterit comparationibus adequari. Si Regum fulgori compares & Principum diademati, longe erit inferius, quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares. Quippe cum videas Regum colla & Principum submitti genibus Sacerdotum, & exosculatis eorum dextris, orationibus eorum credant se communiri, &c.

Interim populus quoque per reliquiarum aliaque conficta miracula superstitionibus, Sacerdotumque Hierarchiae, magis magisque subiciebatur: sicut & Imperatorum auctoritas ab istis magis magisque conculcabatur; dum & ipsos superstitioni quantumpotere subicere conabantur.

Hinc, cum tamen antea a titulo *Pontificis Maximi* Imperatores omni conamine absterruissent, ipsi jam *titulum* illum, seu nomen & *munus Pontificis Maximi* sibi assumebant, ac superbe arrogabant; cæteræque Ecclesiae Antistitibus (Patriarchis, Metropolitanis &c.) dominari absolute coeperunt; sibi quoque & ipsos Imperatores (jam ante annum 500. a nato Christo) subicere tentarunt. Ac quidem ita; ut Gelasius Papa [quod *Papæ* nomen olim & Africanis & aliis Primatibus, cum Episcopo Romano commune erat] ad Anastasium Imperatorem scribere non veritus sit: *Duo quippe sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter mundus hic regitur, auctoritas SACRA PONTIFICUM, & regalis potestas. In quibus tanto gravius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis hominum, in Divino reddituri sunt examine rationem. Nosti enim FILII clementissime, quod licet præsideas humano generi dignitate rerum, tamen Præsulibus Divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas salutis tuæ expectas, inque sumendis cælestibus sacramentis eisque ut convenit disponendis, subditi te debere cognoscis religionis ordine potius quam præesse. Itaque inter hæc illarum te pendere iudicio. Non illos ad tuam velle redigi voluntatem, &c.*

Quem

Quem secutus Anastasius Papa, ad eundem Imperatorem Anastasium, ita scribit: *Gloriosissimo & clementissimo F. L. LIO Anastasio Augusto, Anastasius Episcopus. Exordium PONTIFICATUS mei, primitus oblata populis pace, pronuntio, &c.*

Plura ac longe vehementiora afferri possent; sed quæ tædio forsan essent lectori. Sufficiunt hæc, in transitu dicta, ut videamus qualinam spiritu hi Episcopi jam tum ducti fuerint: ac quomodo Pontificatus Maximus ad Ecclesiasticos transierit.

Verum enim vero tandem ab hisce Pontificatus Maximi usurpatoribus (quibus tamen ipsi Imperatores, tum malis suis moribus, tum socordia ac negligentia sua, tum denique & aliquando superstitioso suo animo, læpius, si non pene perpetuò, ansam dederunt) revertamur ad *Pontifices Maximos Gentilium*, de quibus nobis hîc propriè sermo est.

Hi igitur *Pontifices Maximi Gentilium* non semper ipsi (uti nec ipsi *Pontifices Maximi Christiani* seu Imperatores; unde & melior occasio nascebatur Episcopis Romanis illa jura invadendi) hæc munera implébant: & sive ipsi per sese illa administrarent sive per alios, æque erant ac manebant, *Pontifices Maximi*. Accedit quod, sicut in Christianis id vidimus (in Valentiniano, ex. gr. in Valente & Gratiano) plures simul essent quandoque *Pontifices Maximi*. Cujus rei exemplum etiam jam ante fuerat, in *Maximo & Balbino*: Imperatoribus Gentilibus; de quibus Capitolinus hoc modo id testatur: *Decretis igitur omnibus Imperatoriis honoribus atque insignibus, percepta Tribunitia potestate* (quam æque ac Pontificatum simul cum summo imperio assumebant) *Pontificatu Maximo, Patri etiam Patriæ nomine, meruerunt Imperium.*

De duobus Philippis, Patre ac filio, id quoque in una eademque Inscriptione exprimitur (apud Sponium pag. 244.) hoc modo:

Bb

IMP.

IMP. CAESAR. M. IULIUS. PHILIPPUS. PIUS. FELIX. AUG.
 PONTIF. MAX. TRIB. POT. III. COS. III. DES. P. P. PROC. ET
 IMP. CAES. M. IULIUS. PHILIPPUS. PIUS. FELIX. AUG.
 PONT. MAX. TR. POT. III. COS. II. DESIGNAT. P. P.
 HS. QUI. MILITANTES. &c.

Ex quibus liquet (ut id etiam aliae Inscr. docent) hæc munera in Imperatoribus post Augustum (qui id sibi primus, post Lepidi tamen mortem assumpserat) semper dignitati ac potestati Imperatoriae fuisse conjuncta; sicut id Zosimus optime animadvertit.

Senatus quidem aliquando, ex adulatione, hunc illumve Cæsarem, magis vi coactus quam sponte sua, simul Pontificem Max. appellavit; ut de Macrino illud habemus apud Capitolinum: *Senatus Macrinum, cum Scriba Pontificum fuisset, quos hodiè Pontifices minores vocant, Pontificem Maximum appellavit*: verum hinc id non magis ipsorum sponte fiebat, quam circa appellationem Imperatoris vel Augusti: quod de hoc & aliis quibusdam Cæsaribus etiam maxime exosis, ac vi obtrusis per milites, clarum fit legentibus Dion. Cassium, Herodianum, Capitolinum, aliosque.

Quod de pluribus Imperatoribus simul hic ex Capitolino &c. liquet; id & pro certo habendum est de aliis, qui vel duo, vel tres, vel quatuor simul vastum illud imperium, sive ex voluntate, sive ex necessitate inter se diviserant; sicut & illi qui violenta usurpatione id invaserant, statim cum imperio, Pontificatum assumebant, vel potius rapiebant.

Nec de ulla (quod notandum est) hinc *Consecratione* legimus; quamvis de oblatione stolæ, vel vestimenti, Pontificalis; istius scilicet quod, in solemnibus festis vel pompis, Pontifici

rifici Maximo, ut Dignitatis insigne, proprium erat. Istitamen qui, dum cum Imperio essent, seu postquam illud adepti essent, nunquam urbem adibant, vestis illa non, (quod sciam) offerebatur. Appellatio quippe Pontificis Maximi, sicut illa Imperatoris, vel Augusti (postquam nomen Imperatoris solis Cæsaribus reservabatur) hinc sufficiens erat: uti ex modo nominati *Macrini, Gordianorum, Nigri, Decii*, aliorumque exemplis unicuique notum esse potest.

Si vero quis regerere velit, Cæsares istos, qui in provinciis alibi ve extra urbem electi fuerant, quantumvis a Senatu approbati essent, nominetenus tantum fuisse Pontifices Maximos; cum Sacris ad Pontif. Max. spectantibus, sive bellis, sive aliter impediti præsentés adesse non possent, vestemque Pontificalem accipere, Consecrationemque a Prudentio descriptam: ea tamen locum habuisse in iis qui præsentés in urbe aderant. Sciat iste, quod (præter illa, quæ jam de Taurolibollio Sacro ut huc plane nihil spectante, ostendi) de istis Cæsaribus qui plurimum Romæ degebant, vel semper aderant, id nullibi, vel obscurissime eluceat: ac notet, illos Cæsares qui ita Romæ ut plurimum degebant, raro, imo rarissime, per semetipsos solemnia illa ac ritus (vel aliquid eorum) quæ ad Pontificem Maximum, ut Pontif. Max. spectabant, administrasse.

Illi enim æque suos *Vicarios* habebant, quam isti, qui contra hostes, extra urbem, perpetuo in armis, vel alias ob causas, aberant. Quod tum ex iis, quæ de munere Pontificio adduxi, satis elucescit, tum ex nunc superaddendis.

Etenim de Marco Antonino, hoc ut singulare quoddam, ac raro admodum contingens, Capitolinus narrat: *Nec ullum (ait) Sacrificium per VICARIUM fecit, nisi cum ager fuit.* ac de Adriano Cæsare: *Sacra Romana diligentissime curavit; peregrina contempsit.* PONTIFICIS MAXIMI officium peregit; quia etiam de Alexandro Se-

vero Lampridius: *Accepit prætextam etiam cum Sacra faceret: sed loco PONTIFICIS MAXIMI, non Imperatoris.* Priores enim Cæsares (uti bene notat Caesaubonus) titulo contenti rem negligebant: quamvis aliquando videantur, in singularibus casibus præsentem adfuisse & iudicasse; ut Domitianus (Plin. lib. IV. Epist. x i.) ut Heliogabalus, ac jam diu ante Claudius; qui inter alia, (teste Suetonio) *observavit sedulo, ut quoties terra in Urbe movisset, ferias advocata concione Prætor indiceret: utque dira avi in urbe, aut in Capitolio visa, obsecratio haberetur, eamque IPSE jure Max. Pont. commonito pro Rostris populo PRÆIRET, &c.*

Impêratores Romani, in multis, suos habebant *Vicarios*. Sic enim erant qui *Vice Sacra*. i. e. Cæsarum, Imperatorumve loco, judicia publica exercebant, iisve præsidebant. Unde in Inscriptionibus, apud Gruterum pag. 170. n°. 5. 193. & pluribus aliis in locis, *Sacra vice*, vel *Vice Sacra judicans*; uti & pag. 256. 3. 273. 5. *Vice Sacra cognoscens.* & de Provinciarum gubernatione; pag. 164. 4. *Vice M. Aurel. Imp. Sacra Bæticam gubernans.* Quibus addi possunt illæ quæ tam apud Gruterum pag. 18. 5. & 399. 3. quam Reinesium Tit. I. 279. & VI. 92. comparent *Vicarii Asiæ, Africæ*, imo & *Italiae*. Sic denique reperimus *togatam Statuam* positam *Tarrutenio, Maximiliano, Vicario urbis Romæ, & legato amplissimi Senatus.*

Neque (ut ad Pontif. Maximum revertar) ipsi *Pontifices Majores, Minoresve*, aut XV viri, semper *Sacra* quibus faciendis electi erant, faciebant: cum scilicet in Provincias missi, vel alias extra urbem sive publicis, sive privatis muneribus aut negotiis implicati erant.

Solus *Flamen Dialis*, quod sciam, ab urbe abesse non poterat, *aut Rex Sacrificulus*: de quo nunc dicendum.

Ponti-

Pontifex igitur *Vicarius* qui vice Imperatoris, ut *Pontificis Maximi*, Sacra huic assignata ac propria peragebat, vocabatur quoque *Pontifex Sacrorum*; ac *Sacerdos Præfectus Sacrorum*; uti & forsan *Pontifex Minor Publicorum P. R. Sacrorum*. Quod videre est ex sequentibus hic inscriptionibus.

P . AELIO . P . F . FABIANO
PATRI . AED . II . VIRO
PRAEFECT . C . CAESARIS
PRAEF . ITERUM . PONT
SACRORUM . FLAMINI
DIVI . AUGUSTI

Item

T . FL . T . FL . CLV : ISIDORO . EQ
ROM . PATRI . DUORUM . EQ . PUB
OMNIBUS . HONORIBUS . HONESTE
FUNCTO . QUINQ . II . AUGURI
SACERD . PONT . PRAEF . SACROR
&c.

Item

T . STATVLENVS . IVNCVS . FLAMEN . AVGVSTALIS
PONTIF . MINOR . PVBLICORVM . P . R . SACRORVM

Item

MARTI . GRADIVO
D . D
L . PLVSTIVS . PIVS
AEDILIS . MONITOR
AVGVR . PRAEF . SACROR

Bb 3

Ne

Ne vero Pontifex Minor P. P. R. SACRORVM hic inturbare quid videatur; notandum, quod Cicero Regem Sacrorum inter Pontifices ceteros, post enumeratos undecim alios, ac quidem inter Pontifices Minores nominet. Nam quamvis in nonnullis solemnibus, live Epulis Sacris supra Pontific. Max. videatur accubuisse, tamen ipsi circa Sacra subiectus erat. Ac Cicero, dum (de collegio Pontificum locutus) omnes Pontifices enumerat, qui domum ipsius religione solverant enumerat; eosque frequentiores ibi affuisse asserit; atque ita frequentes quidem, ut neget, unquam post Sacra constituta, quorum eadem est antiquitas quam urbis, ulla de re; ne de capite quidem virginum (Vestaliū, tam frequens collegium iudicasse) Regem Sacrorum inter Pontifices Minores, si quid bene iudico, enumerat.

Quæ enim ille, in Oratione, de Haruspicum Responsis adfert, hæc sequentia sunt: *At meam domum P. Lentulus Cons. & Pontifex, P. Servilius, M. Lucullus, Q. Metellus, M. Glabrio, M. Messalla, L. Lentulus Flamen Martialis; P. Galba. Q. Scipio. C. Fannius, M. Lepidus. L. Claudius Rex Sacrorum; M. Scaurus. M. Crassus. C. Curio, Sex. Caesar, Flamen Quirinalis; Qu. Cornelius P. Albinovanus, Q. Terentius Pontifices Minores, &c.*

Integrumne hic Collegium Pontificum adfuerit, merito dubitari queat; quod testetur Cicero *frequentius quam* unquam Colleg. Pontif. adfuisse, non vero totum seu integrum numero adfuisse. Unde mihi videtur (quod pace aliorum eruditorum dixerim) jam per illud interstitium a Syllæ constitutione ad hoc Clodii facinus, sensim (uti ulterius sub Cæsariis,) numerum istorum Pontificum fuisse adauctum. ut cum primis temporibus solum IV. post vero VIII. ac Sylla denique numerum adaugente, XV. essent; hunc numerum accre-

crevisse, æque pene, ut Collegii XV. viror. Sacris facien-
dis: Quod (sicut & Collegium Augurum) quoque per Syl-
lam ad XV. viros numero adauctum, tamen Servii tempo-
re usque ad LX. numero excreverat. Ita enim ille ad hæc
Virgili:

. : *Lectosque Sacra-*
Alma viros.

*Primo fuerunt duo librorum Sibyllinorum custodes, inde-
decem, inde quindecim; usque ad Syllana tempora. Post
crevit numerus usque ad LX. Sed remansit XV. virorum
vocabulum.*

Error certe hîc in Servii verbis: quod Sylla numerum us-
que ad XV. adauxerit; postque ejus tempora is, jam hujus
Servii ævo, usque ad LX. increvisset: sicut idem quoque
accidit & *Augurum* & *Pontificum*, uti & *Haruspicum*
Collegiis: quæ tandem quoque ad numerum LX. accreve-
runt; uti ex inscriptionibus antiquis liquet: quæque etiam
per Syllam adaucta fuere; cum jam non tantum *Vulcani*, &
ædium Sacrarum pontifices perpetui; verum & Pontifices
Quinquennales essent (ut itidem ex inscriptionibus patet) &
Solis & *Vestæ*, & alii: Pontificumque numerus, sub Cæsa-
ribus in immensam multitudinem, & intra, & extra Ro-
mam, adaugeretur: nosque inde observemus *Pontifices*
Augustorum, *Cæsarum*, *Domus Augustæ*, ac *Flaviales*
adeo, & *Laurentinos*, & *Albanos*: & multo plures alios:
uti id circa *Flamines*, ac *Sacerdotes* quoque, quam maxi-
mè locum obtinuit: cum Cæsares circa nova Sacerdotia,
flamines, ac Pontifices, aliquando tam maxime insanirent,
ut C. Caligula equum suum sui Sacerdotem fecerit.

Ita ut minime mirum videri debeat, intra spatium XXV.
annorum (quod a Syllæ constitutionibus circa hanc rem, us-
que

que ad Ciceronis orationem ad Haruspices, pro domo sua excurret) ac quidem in tam turbulento Reipublicæ statu, quo pene omnes in munera sacra & profana, quin & ipsum principatum Reipublicæ, involabant, Pontificum numerum ita fuisse tum adauctum, ut hic Cicero novendecim Pontifices simul præsentés, nec tamen integrum Collegium enumeraverit. Quod si integrum numeravit, certe tum numerus jam quatuor saltem Pontificibus adauctus erat.

Condonabit mihi Lector, ut spero, ejusmodi excursus, quod per illos non ita vulgaria, aut omnibus eruditís nota, vel animadversa, subinde producam.

C A P U T III.

De Rege ac Regina Sacrorum apud Romanos; tum & de iisdem apud Athenienses; a quibus isti Rex ac Regina Romanorum originem traxere. Hinc obiter nonnulla de Hierophantis, & Cerycibus; tum & de Πρωτοπρεσβυτέρου Regis ac Reginae Sacrorum, apud Athenienses, ministris. Denique de Φυλοβασιλεύσι, de βασιλείῳ, ἡλῶ, προεστώτῳ, βουλευτῇ, βουλεύῃ; de pompa intra urbem, licet extra Acropolim, adornata.

SEd redeamus denique ad *Pontificem Vicarium Pontificis Maximi*; qui sub Consulibus aut *Sacrificulus Primus* aut *Rex Sacrificulus*, aut denique *Rex Sacrorum* appellabatur: sicut & ipsius uxor, ob Sacra pecuniaria per ipsam solenniter peragenda (quod tamen & in Flaminica locum habuit) *Regina Sacrorum* vocabatur. Quod (præterquam ex alijs) ex Macrobio liquet: qui ut [NB] *Regem Sacrorum*, *Pontificem Minorem* vocat, etiam *Reginæ Sacrorum* ita memi-

méminit: *Romæ quoque Kalendis omnibus, præter quod PONTIFEX MINOR in curia Kalabra rem Divinam Junoni facit; etiam REGINA SACRORUM porcam vel agnam in regia Junoni immolat. Qui locus quoque omne dubium circa Regem Sacrificum, ut Pontificem Minorem aufert. De Regina Sacrorum, interim extat quoque, in inæstimabili illo, eruditis, Gruteri Inscriptio: num Thesauro, hæc sequens inscriptio pag. 1037. n°. 8.*

C . V A
 REX . SACRORVM . AVGV
 CVM. MANLIA. L. F. FADILLA
 REGINA . SACRORVM
 PATRI . CARISSIMO

Postremo de *Regis Sacrifici*, vel *Sacrorum* munere, quoque aliquid dicendum restat: de quo apud T. Livium hæc sequentia reperimus (libro 2.) *Regibus exactis, & parta libertate, rerum deinde divinarum habita cura. Et quia quædam publica Sacra per ipsos Reges factitata erant; nec ubi Regum desiderium esset, Regem Sacrificulum creant. Id Sacerdotium Regi subjecere; ne additus nomini honos, aliquid libertati, cujus tunc prima erat cura, officeret.*

Dionysius quoque Halycarnassæus sub initium libri quinti, ita de hoc eodem munere loquitur. Ἐπειδὴ ὁ πολλὰ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν αἰτιοὶ γινόμενοι τοῖς κοινοῖς πράγμασιν ἔδοξαν οἱ βασιλεῖς, φυλάττειν τὸ νόμα τῆς ἀρχῆς, ἔσθαι αὖν ἡ πόλις διαμένη χρεῖων βυλόμενοι, τὰς ἱεροφάντας πρὸς οἰωνομάνεις ἐκείλουςαν διαδοῦναι τὸ Πιπτηδεύοντα τὸ περὶ τυτάρων, ὅς ἐστιν ὁ ἡμέτερος ἔχειν
 Cc ἐπερ,

ἱππεύς, καὶ ἢ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ, ἢ προσηγορίαν, ἀπὸ τῆς
 λαϊκῆς πολέμικης ἀφαιμένῃ, ἱερὴν καλεσμένῃ βασιλεύς. καὶ
 καθίσταται πρῶτῃ ἱερὴν βασιλίδος μάμῃ Παπία, ἐκ τῆς
 πελαγίων ἀνὴρ ἡσυχίας φίλῃ. *Sed quemadmodum multorum
 magnorumque bonorum auctores fuisse Reipublicæ visi erant
 Reges, custodire volentes nomen* [cujus rei tamen longe alia
 causa mihi videtur] *hujus imperii per omne tempus, donec
 urbs esset; jussere PONTIFICES & AUGURES*
*unum eligere ex senioribus maxime idoneum, nullius ipsum
 alterius rei, præterquam eorum quæ ad divinos cultus per-
 tinent, prædientiam habiturum, & ab omni alio ministerio
 civili bellicoque liberum, Regem Sacrorum vocatum. Crea-
 tusque est Rex Sacrificulus primus Manius Papirius ex pa-
 triciis, vir quietis studiosus, &c.*

Quod autem id nomen *Regis Sacrorum* non ultra Augu-
 stum Cæsarem perduraverit; neque ultra mortem Lepidi;
 cui, ob rationes politicas, munus Pontificis, ac dignitatem,
 donec is vixerit adimere noluerat; ac post ipsius mortem *Re-
 gis Sacrorum* nomen ac munus abrogaverit, cum ipse jam
Pontificem Maximum se gereret, idque summo imperio
 annecteret, ostendit, meo judicio, non obscure Dion Cas-
 sius; qui libro 54. ita loquitur: οὐδ' οὐκίαν πρὸς δημοσίαν ἔλα-
 βον, ἀλλὰ μέρῃ πὶ τῇ ἱερῇ, ὅτι τὸ ἀρχιερεῖα ἐν κοινῇ πάντως
 οὐκ εἶναι ἔρεται, ἰδιώματα. ἢ μὲν τοις βασιλείς τῇ ἱερῇ ἀντιπαρ-
 ῶντος ἰδῶκεν, ἐπειδὴ ὁμότιχος ἔδεικτο αὐτῷ ἦν. *Neque domum
 publicam accepit: sed quum omnino publicam esse Pontifi-
 ci Maximo habitationem oporteret, suarum ædium par-
 tem ipse publicam esse jussit: ac REGIS SACRIFI-
 CULI domum Virginibus Vestalibus dedit, quoniam ea-
 rum ædibus contigua erat.*

Certe nullos eo nomine (Regis Sacrificuli) gavilos fuisse
 Pontifices post Augustum (qui *Regis* ac Domini nomen,
 ut invidiosum nimis, post J. Cæsaris exemplum infaustum,
 reje-

rejecit, & in aliis ferre noluit) exinde ulterius patere videtur; quod nullæ inscriptiones post ista tempora factæ, nullique scriptores, excepto hoc unico Dione Cassio, istius ullibi meminerint: cum tamen *Vicarii* Pontificis nomen (ut jam suprâ vidimus) apud scriptores, qui de temporibus ac gestis Augusto posterioribus scripserunt, reperitur.

Munus autem *Regis Sacrorum* apud Romanos, a Græcis, ac quidem Atheniensibus originem trahere (sicut plurima alia a Græcis eos desumpsisse notissimum est) ostendunt dilucide illa, quæ de *Rege* ac *Regina Sacrorum*, eodem plane modo eademque ob causas, reperimus apud Athenienses. Quod ut Lectori, indubium fiat, hunc locum ex Demosthenis oratione contra Neæram adducere mihi visum: Τὸ γὰρ ἀρχαῖον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυναστεία ἐν τῇ πόλει ἦν, καὶ ἡ βασιλεία τῇ αὐτῇ ὑποφύεται, ἀλλὰ τὸ αὐτόχθονας εἶναι. τὰς δὲ θυσίας ἀπώσας ὁ βασιλεὺς ἔχει, ἐπεὶ τὰς σεμνοτάτας ἐς ἀρχήτας ἡ γυνὴ αὐτῷ ἐποίησε, ἐκείνους βασιλίσσας ὄντας. ἐπειδὴ δὲ ὁ θεοὺς συνώκισεν αὐτὸς, ἐς δημοκρασίαν ἐποίησεν, καὶ ἡ πόλις πολυάνθρωπος ἐγένετο, καὶ μὴ βασιλεία ὑδὲν ἦν ὃ δῆμος ἡρεῖτο ἐκ προσχέτων, κατ' ἀνδραγαθίαν χαίροντων. τῇ δὲ γυναῖκα αὐτῷ νόμος ἔθετο ἀσπὴν εἶναι, καὶ μὴ ὀπισθομνηστὴν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ, ἀλλὰ παρθένοι γαμεῖν, ἵνα καὶ τὰ πάτρια θύῃται τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ τὰ νομιζόμενα γύμναται τοῖς θεοῖς ἀσπιδος, καὶ μηδὲν ἐξλήσται μήτε καυτομῆται. καὶ ταῦτον νόμος γράψαντος ἐν σφύρῃ λιθίνῃ, ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τῷ Διονύσιον ὄντα τὸ βασιλεὺς ἐν λίμναις. Olim, viri Athenienses, dominatu Republica regebatur, & regnum eorum erat quibusque temporibus, qui præ cæteris eminebant, propterea quod indigenæ essent. Sacra autem Rex obibat; eorumque religiosissima & arcana uxor ejus curabat: idque merito, cum Regina esset. Postquam autem Theseus cives in unum congregavit liberamque Rempublicam instituit, & urbs multitudine incolarum frequentari cæpit; populus nihilominus Regem creabat, delectu è viris præstantissimis habito.

Uxorem autem ejus lege sanxit esse civem, & non alteri commissam viro, sed virginem ducendam: ut patrio ritu arcana Sacra pro Republica immolarentur, & justa Diis persolverentur: utque nec defereretur, nec innovaretur quicquam, &c. Quæ ut clare ac perspicue admodum ostendunt ab hisce Atheniensibus Regem ac Reginam Sacrorum apud Romanos originem traxisse; ea adhuc magis perspicuè patebunt, si consideremus, hunc Atheniensium Regem *Sacrorum* judiciis quoque Sacrorum præfuisse. Quod ex ejusdem Demosthenis Oratione contra Lacritum docemur. Ibi enim, dum rogat, quorum judicium seu tribunal, in ista causa, esset adeundum, inter alia sic interrogat: Ἀλλὰ, ἢ Δία, ὡς τὸ βασιλεῖ; ἀλλὰ οὐκ ἔστιν γυνασίαρχαι, ἐδὲ ἀσθείας ἐδὲνα γράφομεθα. *An (provocandum) ad Regem Sacrificum? At neque reum quenquam facimus impietatis.*

Nec tantum Sacrificiis, judiciisque *Sacrorum* præerat, adeoque de rebus ad Sacra ac religionem Deorum pertinentibus judicabat; verum & Sacrorum ministros ministrasque eligebat, cæteraque illa administrabat, quibus claret eum Athenis fuisse, quod Pontifex Maximus Romæ erat.

Ita enim ille a Polluce, in Onomastico, describitur: ὁ δὲ βασιλεὺς μυσηίων προέσκει μὲν τῷ Ἰπταμελίῳ, καὶ Ἀθηναίων, καὶ ἀγώνων τῷ Ἰπτι λαμπέδων, καὶ τῷ παρὰ τοῖς πυρραῖας θυσίας διοικεῖ. δίκαι ὃ πρὸς αὐτῶν λαγχάνοντι ἀσθείας, ἱεροσύνης, ἀμφοισθητικῆς, καὶ τοῖς γένεσι, καὶ τοῖς ἱεροῖς πᾶσιν αὐτοῖς δικάζει, καὶ τοῖς φόνε δίκας εἰς Ἄρειον πύλον ἐισάγει, ἐ τὸ ἐσθάνον ἀποθέμεν, συν αὐτοῖς δικάζει. παραγορὴν ὃ τοῖς ἐναντίοις ἀπὸ χερσὶ μυσηίων, ἐ τὸ ἄλλων νομίμων. δικάζει δὲ πᾶς τῷ αἰψύχῳ δίκας. τὸ ὃ συνοικῶσαν αὐτῷ βασιλίσσαν καλεῖσιν. *Rex vero Mysteriis præerat, simul cum (ipsorum) curatoribus. Et Lenæis festis, & Agonibus quæ ad lampada celebrantur; administratque illa quæ ad patria sacrificia pertinent. Judicia illa*

*illa quoque coram illo exercentur, quæ ad impietatem (super iis) spectant, & super familiis & omnibus in univ-
sum Sacris iudex sedet; litesque super cade ad Areum pa-
gum refert: ac depositâ corona [quod Sacerdotii insigne erat]
cum ipsis iudicat. Indicatque adversantibus [iis, si bene
rem capio, qui Sacris sive publicis, sive privatis adversarii
sunt, ut Epicurei, &c.] ut sese abstineant a Mysteriis,
aliisque lege constitutis. Iudicat & lites inanimatorum.
Uxoremque ipsius Reginam appellant.*

Quibus addere operæ pretium est illa, quæ de hoc Rege
Sacrorum Aristoteles habet, lib. 7. Politicorum: Ἐχομένη ἡ
παύσης ἢ πρὸς τὰς θυσίας ἀφωρισμένη τὰς κοινὰς πάσας, ὅσας μὴ
τοῖς ἱερῶσι διδοῦσιν ὁ νόμος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐστὶς ἔχουσι τὴν
τιμὴν. καλεῖται ἡ οὖν μὲν ἀρχὸν τῶν τετύτων, οἷον βασιλεῖς, οἱ ἢ περ-
πάνεις. αἱ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα θημελῆα ἴσιν περὶ τῶν, ὡς ἐπεὶ
κεφαλαιωσάμενες, περὶ τὰ δαιμόνια, &c. Huic proxima ea
curatio est, quæ ad sacrificia publica excepta ac reservata
est; ea dico, quæ non Sacerdotibus a lege assignantur, sed
iis qui hunc honorem a communi civitatis foco, & totius
urbis lare consequuntur. Appellant hos alii Principes,
seu Prætores, alii Reges, alii PRYTANES, &c.

Sic idem, de Republica Atheniensium, hoc modo:
Ὁ ἢ βασιλεὺς πρῶτον μὲν τῶν μυστηρίων θημελεῖται, μετὰ τῶν ἄλλων
μελετῶν. ἔς τὸ δὲ μὲν ἔχειρότεροι πᾶσας ἦσαν δύο μὲν ἐξ Ἀθηναί-
ων ἀπάντων εἰς δὲ ἐξ Ἐυμολπιδῶν, καὶ εἰς ἓκ Κηρύκων.
Rex primum mysteria procurabat, cum aliis [ita appellatis
Curatoribus sive θημεληταῖς] Quos populus eligebat qua-
tuor erant; duo quidem ex universis Atheniensibus, unus
ex Eumolpidis, & unus ex Cerycibus. De quibus ante-
quam aliquid ulterius dicam, hæc de Regibus Lacedæmonio-
rum, ex Xenophonte, interserere volui. Nempe, is ubi de
Lycurgo Rempublicam Lacedæmoniorum constituyente lo-
quitur: Ἐθηκε γὰρ θύειν μὲν βασιλεία περὶ τὴν πόλιν, καὶ δημοσία
ἀπάντα

ἀπαντα ὡς δὸν ἔχει ὄντα, καὶ τραπὼν ὅτι αἱ ἡ πόλις ἐκπύου
ἡγήσθ. *Sanxit igitur ut Rex pro salute civitatis omnia
publica sacrificaret Sacrificia; veluti qui ortus a Deo esset:
utque exercitum duceret (adeoque ducis munere fungeretur)
quocumque civitas copias mitteret. Sicut & alibi dicit,
Regem divinorum respectu Sacerdotem, humanum vero
imperatorem apud illos fuisse. Quo & revocandum illud
Virgilio, Rex Anius, Rex idem hominum Phœbique Sa-
cerdos.*

Verum ut ad Regem Atheniensium revertar, atque ad ip-
sius, ordine sequentes, Δημοκλῆς, adeoque & Eumolpidas
ac Ceryces: de Eumolpidis (quos primos nominaverat Ari-
stoteles) ita loquitur Hesychius, quantum ad ipsum origi-
nem: Εὐμολπίδαι, ἕτας οἱ δὸν Εὐμόλπου ἐκαλέσθη, ἔκ πρώτης
ἱεροφαντίας. πολλοὶ γὰρ γεγονάσιν ὀμῶντομοι Εὐμολποι. *Eumol-
pides sic ab Eumolpo nominabantur, qui primus Hierophan-
ta fuerat. fuerunt autem plures Eumolpi nomine appellati.*
Unde & Sophoclis, ad Aedipum Coloneum, Scholiastes:
Ἀνδροτίων μὲν ἐν γράφει, ἔκ τ' Εὐμολπον εἶρεν τὴν μύησιν, ἀλλὰ δὸν
τέτῃ Εὐμολπον πέμπτον γεγονότα. Εὐμόλπου γὰρ γένεσθ Κήρυκα ἔκ
τ' Εὐμολπον ἔκ τ' Ἀντίφημον ἔκ τ' Μυσεῖον, τὴν Ποιητὴν ἔκ τ' Εὐμολ-
πον τὴν ἐξείκησθαι τὴν μύησιν, καὶ ἱεροφάντα γεγονότα. *Androtion*
equidem scribit non Eumolpum initiationes invenisse, sed
aliu[m] Eumolpum, qui quintus etate ex ejus posteris erat.
Eumolpi enim filium fuisse Ceryca, hujus autem Eumol-
pum; hujus iterum Antiphemum; cujus rursus filius fue-
rit Museus Poëta. Atque ex hoc natum fuisse Eumol-
pum istum qui initiationum Sacra ostendit, atque inde
Hierophanta factus fuit.

De Hierophantis hisce adhuc alia occasio erit aliquid di-
cendi. Qui vero qualesve Ceryces seu Κήρυκες fuerint Pol-
lux & alii nos docent. Ex Hesychio autem videmus (uti
& ex Suida) sicuti Eumolpidarum, ita & Κήρυκων quandam fami-

familiam Sacram Athenis fuisse, ex qua *Hieroceryces* eligebantur. Qui *Hieroceryces Regina Sacrorum* (ut Demosthenes contra Neæram indicat) circa Sacra quædam magis veneranda atque occulta, subserviebant. Ad hos autem κηρύκας, meo iudicio spectat inscriptio illa, quæ apud Sponium itinerarii. ut & apud Wheler pag. 518. ita habet:

<p>ΔΗΜΤΡΙ ΚΑΙ ΚΟΡΗ Η ΙΕΡΑ ΓΕΡΟΥΣΙΑ Μ. ΑΤ ΡΗΔΙΟΝ ΔΙΘΟΦΟΡΟΝ ΠΡΟ ΣΔΕΚΤΟΝ ΠΙΣΤΟΚΡΑ ΤΟΥΣ ΚΕΦΑΛΗΘΕΝ ΠΡΕΣ ΒΕΥΟΝΤΑ ΠΡΟΙΚΑ ΤΙΜΗ ΘΕΝΤΑ ΔΕ ΥΠΟ ΘΕΟΤ ΚΟΜΜΟΔΟΥ ΤΗ ΡΩΜΑ ΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΡΞΑΝ ΤΑ ΤΟΥ ΚΗΡΥΚΩΝ ΓΕ ΝΟΥΣ ΑΡΞΑΝΤΑ ΤΗΣ ΙΕ ΡΑΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ ΕΤΣΕΒΕ ΙΑΣ ΕΝΕΚΑ</p> <hr/> <p>ΑΤΤΙΚΟΣ ΕΤΔΟΞΟΥ ΣΦΗΤ ΤΙΟΣ ΕΠΟΙΗΣΕ</p>

Si quid video hîc, ista κηρύκων familia suum habebat ἄρχοντα
feu caput; ac præsidem: qui an major ætate fuerit in ista
fami-

familia, an vero sorte aut electione in id creatus, incertum omninò est.

Hos autem κήρυκας alio nomine *ἱεροκήρυκας* appellatos fuisse ex Demosthene in *Nexam*, non obscure patescit. Pollux de illis hæc sequentia tradit, lib. 8. κήρυξ, ὁ μὲν ἔστι Μουσικῶν δὲ Κήρυξ ἔστι Ἑρμῆ καὶ Πανδρόσῃ τὴν Κέκροπι. ὁ δὲ πρὸς τὰς ἀγῶνας οἱ δὲ πρὸς τὰς πομπὰς ἐκ δὲ Εὐνοειδῶν γένος: *Ceryx, aliquis quidem ex initiatis, a Ceryce Mercurii filio, & Pandrosæ Cecropis filia. Quorum & isti circa certamina; illi autem circa pompas, ex Eunoidarum genere erant.* Qui postremi in *ἑπιμελητῶν* numerum allekti videntur.

Ut autem *ἑπιμελητῶν* Regi Sacrorum inserviebant (qui & ipse *ἑπιμελητής* a Polluce & Harpocracione vocatur; ut *ἑπιμελητής* τῶν μυστηρίων παρ' Ἀθηναίους ὁ λεγόμενος βασιλεὺς) sic αἱ *Γεραραί* *Reginæ Sacrorum* ad *Sacra* ministræ erant. De quibus quoque Harpocracion: *Γεραραί* αἱ τῶν Διονύσου ἱερομένα γυναικες: quæ numero e quatuordecim erant, & a Rege constituebantur; ut Pollux his verbis indicat: Ἀὐτῇ ἀρήτη ἱερὰ Διονύσου ἔθνον μετ' ἄλλης θρωγίας καθίστη ἣ αὐτὰς ὁ βασιλεὺς ἕσας ποστρακαίδεκα.

De ipsis quoque porro Hesychius ita: *Γεραραί* κοινὰς ἰδίως δὲ αἱ τῶν Διονύσου τῶν ἐν Λιμναῖς τῶν ἱερῶν *ἑπιμελητῶν*, τῶν ἀνδρῶν δεκαπίσσω. Adde hisce quoque Etymologicum, ubi reperies: *Γεραραί* τῶν Ἀθηναίων γυναικες πρὸς ἱερὰ, αἱ βασιλεὺς καθίστησιν ἱσχυρῶς τοῖς βωμοῖς τῶν Διονύσου, τῶν δὲ γράφειν τὸ θεόν. ἔτι δὲ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς. *Geraræ* (erant) apud Athenienses mulieres aliquæ sacratæ, quas Rex [Sacer.] constituit pares numero, inserviendis Liberi aris: a γράφειν. 1. e. Ornare & honorare, Deum istum. Ita Dionysius Halicarnassæus.

Juramentum vero quod ipsæ præstare tenebantur erat: Ἀγρεύω, καὶ ἐμὶ καθάρω, καὶ ἀγῆ δὲ τῶν ἄλλων δὲ καθαρῶντων. ἢ ἀπ' αὐτῶν συνστάς καὶ τῶν θειῶνα, & ἰσοβαρεῖα γράφω

ἡρώεω τῷ Διονύσῳ καὶ τοῖς πατέρεσσι καὶ τοῖς υἱοῖς καθήκοντι θεοῖσι.
Pura & munda sum a cæteris immundis, & a viri con-
gressu; & Bacchanalia & Iobacchica patrio more celebros,
& legitimis temporibus. An autem huc referendæ sint *Ne-*
brides illæ, de quibus Arnobius contra Gentes libro quinto,
mihî incertum est. Ita interim ille: *Eleusinia autem illa*
mysteria, cujus memoriam continent? Nonne illius erro-
ris, quo in filiæ conquisitione Ceres fessa oras ut venit ad
Atticas triticeas attulit fruges, Nebridarum familiam pel-
licula cohonestavit binnulæ?

Talia certe æmulata fuit Messalina, quæ (teste Corn.
 Tacito lib. Ann.) *adulto autumnno simulacrum vinde-*
miae per domum celebrabat: urgeri præla, fluere lacus, &
fæmina pellibus accinctæ assultabant, ut Sacrificantes vel
insanientes Bacchæ. Ipsa crine fluxo thyrsum quatens;
juxtaque Silius hedera vinctus, gerere cothurnos, jacere
caput, strepente circum procaci choro.

Ad Regem autem apud Athenienses, (quod debito sibi lo-
 co inferere oblitus fueram) spectat hæc inscriptio, apud
 Sponium, parte secunda pag. 485. invenienda:

H . B O T A H

N E I K I A N . E P M E I O T

B A C I A E T C A N T A

A P E T H C . X A P I N

Hæc inscriptio, ut puto, de βασιλεῖ, seu Rege Sacrorum,
 capienda est: licet aliàs plures simul βασιλεῖς Athenis es-
 sent; nempe οἱ φυλοβασιλεῖς, qui unicuique Tribui præe-
 rant: quem autem in finem nos docet hisce Hesychius: φυ-
 λοβασιλεῖς ἐκ τῶν φυλῶν αἰρετοὶ; οἱ πᾶς θυσίας ἱππιλῆντες. Il-
 lorum namque unusquisque pro sua Tribu περὶ τὴν ἑαυτοῦ Sacra
 facie-

Dd

faciebat. Erantque tot numero, quot Tribus erant, atque assidebant τῷ βασιλεῖ, qui secundus ordine ex Archontibus erat, & alia sacra (ut jam supra vidimus) pro civitate curabat. Patet hoc ex Polluce, qui lib. 8. οἱ Φυλοβασίλεις ἐξ ἐπιπρειδῶν ἢ ὄντις, μάλιστα τῶν ἱερῶν ἐπιμελῶντο, συνεδρεύοντες ἐν τῇ βασιλείᾳ. Ἐ (ἢ) ὡς τὴν βασιλείαν. *PHYLOBASILEIS*, seu *Tribuum Reges ex patriciis cum essent, maxime Sacrorum curam gerebant, & Assessores erant in Basileo*, (seu Stoa Basilicâ ubi Rex sedem habebat) *id autem erat prope Boucoleum.*

Quamvis igitur ἐ numero προπρειδῶν essent, ac forsan secundi ordine post ἐπιπρειδῶν (sic Rex ille qui ordine secundus inter ἀρχοντας) tamen non tam ipsis ἢ τὴν πλείω πολιτεία, quam θυσίαι curæ erant; id enim per illud μάλιστα denotari videtur. An autem inter hos Φυλοβασίλεις illud Sacrificandi &c. munus in orbem ita redierit, ut unusquisque eorum pro sua Tribu nunc προπρειδῶν, id faceret, an vero omnes simul pro unaquâque Tribu, mihi plane incognitum est. Crediderim tamen τὴν προπρειδῶν Φυλῆς Φυλοβασίλεια tunc saltem cæterorum προπρειδῶν fuisse, ac sacra præcipue, si non solum, curasse; cæterosque fuisse hic, illius (sicut ille alias cum cæteris ἐν τῇ βασιλείᾳ, seu ἐν τῇ βασιλικῇ, ἢ βασιλείᾳ ἐπὶ πρυτανείᾳ) συνεδρεύοντες.

Certe τὴν ἐν τῇ βασιλικῇ eandem fuisse, satis indicant, præter alia, hæc Pausaniæ verba: Πρώτη δὲ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ [ἢ κεραμικῇ sc.] καλεµένῃ τῇ βασιλείᾳ ἐν ἧς καθίζει βασιλεύς ἐπιπρειδῶν ἀρχὴν, καλεµένῃ βασιλείᾳ. *Prima est, in dextra Ceramicæ parte, porticus, quæ nominatur Regia; ubi considet Rex, dum annuum regimen regit.* Tum & Suidæ hæc in voce Ἀρχων, ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεύς καθίζει ὡς τὴν καλεµένῃ βασιλείᾳ ἢ τὴν πρυτανείᾳ. *Sed Rex sedebat prope Boucoleum, ita nominatum quod erat vicinum Prytæneo.*

Por-

Porticus Regia igitur erat, prope *Bucoleum*; *Bucoleum* vero prope *Prytaneum*. Nec mirum *τῆς Φυλοβασιλείας* sedem suam habuisse (quatenus *Φυλοβασιλεία* essent) prope *Prytaneum*: quod pro Tribu *prytaneas* munere gaudente, ac sic quidem pro omnibus, sacra facerent; ac simul membra essent, unusquisque suæ Tribus: quodque præterea in *Prytaneo* Sacra facerent; ita enim *Pausanias*: *θύσαι καὶ ἐπιπύλαι*, nempe in *θύλῳ*, quod cum *πρυτανείῳ* unum idemque fuisse non improbabili conjectura, meo iudicio, quis conjecerit.

Quod ut aliquatenus elucescat, hæc de *Tholo* breviter dicenda. *Θόλος* ista (quæ & aliàs *Σκιά*) erat ἐν ᾗ (teste *Pol-luce* lib. VIII. cap. 15.) *ἀνιδρώματα, ἐκάστος ἡμέρας πνιγνόμενος τῷ πνικτωσίῳ βυλῆς, καὶ ἡ πρυτανείῳ Φυλῇ*. Simul convivia-bantur singulis diebus quinquaginta eorum, qui senatum quingentorum componebant: ac quidem illa Tribus quæ (tunc temporis) *prytaneie* *μυρία* implebat. Sic *Pausanias*, lib. I. *τὰ βουλευτήρια τῷ πνικτωσίῳ πληροὶ θύλῳ ὅτε καλε- μάνη καὶ θύοι π ἐπιπύλαι πρυτανείας, &c.* Prope curiam quin-gentorum est *Tholus*, ita appellata, ubi *Prytanes* sacrificant.

Tholum vero hanc idem cum τῷ *πρυτανείῳ* fuisse Osten-dunt; tum id, quod in illa juxta *Harpocratem* *ἐνθα ἰδόντων οἱ πρυτάνεις*: sicut id firmat *Hesychius* hoc modo: *Θόλος, ὅπου οἱ πρυτάνεις καὶ ἡ βουλὴ συνιστῶντο*; tum quod & in utroque ju-dicia agerentur; ac quidem non solum super inanimis, eo-rumque prætenis homicidiis, aliisve criminibus; verum & super aliis; ut ostendunt hæc *Platonis* verba, in *Apologia* *So-cratis*; ubi ita is *Socrates* loquens inducitur: *Ἐπειδὴ ᾗ ὀλιγαρχία ἔγενετο, οἱ τριδίκοντες αὐτὸν μετεπιμύσαντο μὲν πύμπλον αὐτὸν ἐν τῷ θύλῳ περὶ τῆς ἀγωγῆς ἐν Σαλαμίνῳ λέοντα τὸν Σαλαμίνιον, ἵνα ἀποθάνῃ*. Postquam verò oligarchia facta esset, missis qui me in *Tholum* accerferent cum aliis quatuor; jusserunt adducere ἐ *Salamine* *Leonem* *Salaminiūm*, ut interficerent.

Eadem autem de *Prytaneo* Scholiastes Thucididis, nempe: *πρυτανεὶον ὅστις οἶκος μέγας ἦν αἱ σιτήσεις ἐδίδοντο τῆς πολιτομένοις· ἐκαλεῖτο δὲ ὕψους ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐκάρηθη οἱ πρυτάνεις, οἱ τ' ὅλων πραγμάτων διοική.* Porro Suidas (ut inde clarius liqueat τὸ ὅλον cum *Prytaneo* unam eandemque domum fuisse) ait: *Πρυτανεῖον, θεομορέιον, ὅλος.* Addit & Scholiastes Thucididis, ratione nominis: *ἄλλοι δὲ φασὶ ὅτι τὸ πρυτανεῖον πυρὸς ἦν ταμιῖον ἦν αἰ ἡν ἄσβεστον πῦρ, καὶ ἡυχοῖτο.* Alii dicunt [inde id ita nominatum fuisse] *quod esset ignis reservatorium: ita ut ibi esset ignis inextinguibilis, ibique vota facerent.* Unde & idem videri queat cum Vestæ, sive Ἐστίας templo, seu τῇ *Βυλαίᾳ Ἐστίᾳ*: ubi Theramenem rhetora Isocrates, cum omnes conturbati essent contra triginta tyrannos defendere ausus est: ut in vita X. Rhetorum. ita Plutarchus:

Curiam autem seu *βυλότηριον* τὸ πρυτανεῖον fuisse ita ex Thucidide discimus: *Ἐπὶ γὰρ Κίρκου καὶ τῶν πρώτων βασιλέων ἡ Ἀθηναία ἐς Θεσπία αἶε καὶ πόλεις ὡκεῖτο, πρυτανεῖα τι ἔχουσι καὶ ἀρχαῖς. Ἐν ὅπῃ μὴ τι δείσαντες, ὅς ξυλήσαντες βυλόμενοι. ὡς τὸ βασιλεία, ἀλλὰ αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολιτεύοντο ἢ ἐβυλόντο. καὶ πνεῖς καὶ ἐπολέμουν πῶς αὐτῶν, ὡς περὶ καὶ Ἑλλασίνιοι μετ' Εὐμόλῳ πῶς Ἐραχθίᾳ. ἐπειδὴ δὲ Θεσπίας ἐβασίλευσε, γινόμενον μὲν ἔξινετο καὶ δυνατῶς, πῶς πᾶσι δὲ δεισμονοῖτο τὸ χῶρον, καὶ κατὰ λύσεις τῶν ἄλλων πόλεων ἔατο βυλότηρια καὶ πᾶσι ἀρχαῖς, ἐς τὸ νῦν πόλιν ἔσται, ἐν βυλότηριον δὲ ποδείξας ἢ πρυτανεῖον.* Nam sub *Cecrope*, illisque prius ad *Theseum* usque Regibus, *Attica* semper *opridatim* incolebatur, curias [*prytanea*] & *MAGISTRATUS* habens. Et quum nihil timebant, ad Regem non conveniebant [de Republica] consultaturi: sed per se quique suam *Rempublicam* administrabant, & consultabant. Quin etiam eorum nonnulli, ut *Eleusini*, cum *Eumolpo* bellum adversus *Erechtheum* olim gesserunt. *Theseus* vero, postquam regnare cœpit, cum esset vir non solum prudens;

sed

sed etiam potens, cum aliis in rebus hanc regionem exco-
luit, tum etiam cæterorum oppidorum CURIAS & ma-
gistratus sustulit, & unam curiam & Prytaneum con-
stituit.

In quibus Thucididis verbis & Curia, seu Senatus ac Prytaneum inter se confunduntur, ac pro uno eodemque loco ac senatu habentur. Prytaneum tamen, ac recte, Plutarchus, jam Thesei tempore; quamvis senatus esset, a Senatu Areopagitico distinguit, amboſque illos Senatus jam ante Solonem extitisse ostendit. At Thucididi, cui Senatus Areopagiticus minime ignotus erat, ibi de eo loqui non constitutum erat sed de isto Senatu populari, qui postea Quingentorum erat; at demum a Theramene expulsus fuit.

Plutarchus autem, in Theseo, ita loquitur: Συνησάμενοι ἡ δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βελὴν ἐκ τῆ καὶ ἐς αὐτὸν Ἀρχόντων, ἧς Διὰ τὴν ἀρχαίαν, καὶ αὐτοῖς μετέχον, ἐπὶ τῇ ὁρᾷ τῇ δῆμον οἰομένη καὶ θρασυτόμενον τῇ τῇ ῥεῖσιν ἀφίστι δότιον παρκατίνεμε βελὴν, ἀπὸ φυλῆς ἐκάστης, πηλάρων ἔσαν, ἕκαστον ἀνδρας Ἰππιδεξάμενοι, ἐς παρκατίνεμεν ἔταξε δὲ δῆμος, καὶ μηδὲν ἐαὶ ἀπαρβέλλοιτο εἰς ἐκκλησίαν εἰσφέρειν. τῇ δὲ ἀνὰ βελὴν, Ἰππιδεξάμενοι πάντων καὶ φύλακα τῶν νόμων ἐκάθιστον οἰόμενοι Ἰππιδεξάμενοι δυοὶ βελᾶς, ὥσπερ ἀγκύραις, ὁρμᾶσαν, ἥτιον ἐν σάλῳ τῇ πόλιν ἔσταθ, καὶ μάλλον ἀτρεμένῳ τῇ δῆμον παρέχον. οἱ μὲν ἐν παλαιοῖς τῇ ἐξ Ἀρείῳ πάγῳ βελὴν (ὥσπερ εἰρηται) Σόλωνας συστήσαντες φασί, καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς μάλιστα δοκεῖ τὰ μηδαμῶς τῇ Δεξιόνοισι λέγειν μηδὲ ὀνομάζειν Ἀρειοπαγίτας, ἀλλὰ τῆς Ἐφίπαις αἰεὶ Διὰλέξαντος πρὸς τῇ Φονικῶν. ὁ δὲ τερμοκαυδέκατος ὢν τῇ Σόλωνος τῇ ὁγδόον ἔχει τῇ νόμον ἔτιως αὐτοῖς ὀνόμασι γεγραμμένοι, Ἀθῆνων ὅσοι ἀπῆμοι ἦσαν πρὶν ἢ Σόλωνας ἀρχαίαν, Ἰππιδεξάμενοι ἦσαν, πάλιν ὅσοι ἐξ Ἀρείῳ πάγῳ, ἢ ὅσοι ἐκ τῶν Ἐφίπαις, ἢ ἐκ Πρυτανείας καταδικασθέντες ἀπὸ τῶν βασιλέων Ἰππιδεξάμενοι ἢ σφαραγίσιν ἢ Ἰππιδεξάμενοι ἐφυγον, ὅτι θύσμενοι ἐφάνη ὅδε. Ταῦτα δὲ πάλιν, ὡς τῆς Σόλωνος ἀρχῆς καὶ νομοθεσίας τῇ ἐξ Ἀρείῳ πάγῳ βελὴν

δουρ Ἰνδίκωνται. &c. Porro concilium Areopagitarum, quum constituisset ex illis qui Archontes annui fuerant, inter quos & ipse erat, quod Archon fuisset, & populum quoque videret ex alieni aris remissione inflatum ac ferocientem, alteram insuper curiam conscripsit, legitque ex singulis quatuor tribubus [post ex decem singulis Tribubus quinquaginta assumpti sunt, hincque Senatus ille quingentorum] centenos viros, qui ut decretum facerent, ante concionem, sanxit, neque quicquam nisi ex senatus consulto populus rogaretur. Supremum senatum omnium arbitrum & custodem constituit legum, arbitratus quasi in anchoris curiis duabus stantem minus fluctuaturam civitatem, plebemque praestaturam tranquilliolem. Plurimi igitur Areopagitarum curiam ad Solonem (ut diximus) referunt auctorem, Quibus astipulari videtur, quod nusquam meminerit Draco Areopagitarum vel eos appellaverit, sed ubique cum Ephetis agat de rebus capitalibus. At tabula Solonis tertia decima octavam legem ita ad verbum habet descriptam: **QVI ANTE SOLONEM ARCHONTEM NOTATI INFAMIA FVERUNT, INTEGRA FAMA SVNTO, EXTRA QVAM QVI IN AREOPAGO, VEL QVI APVD EPHETAS, VEL IN PRYTANEO A REGIBVS** [Rege Archonte, & Φυλοβασιλεῖσι, seu Regibus Tribuum] **DAMNATI HOMICIDII, AVT LATROCINII, AVT AFFECTATÆ TYRANNIDIS, SOLVM EXILIO VERTERVNT, QVVM LEX HÆC FVIT PROMVLGATA.** Hæc verò contra Areopagitarum consilium præcurrisse Solonem Archontem ejusque leges, sunt argumento, &c.

Videmus itaque ex hisce, & πρυτανῶν quidem a Theseo; at quadringenti πρυτάνεις, cum suis Φυλοβασιλεῖσι, (qui primi-

primitus quatuor numero, post decem, ob ita adauctum Tribuum numerum, &c. fuere) Solonis instituto originem debere.

Verum enim vero, cum illa quæ ad Areopagum spectant, tum illa quæ ulterius ad *πρυτανεία* & Prytanes, Lector talium curiosus ex Meursio & ex Ez. Spanhemio, viris perillustribus haurire abunde potest. Quibus addi poterunt illa, quæ in sequentibus de Prytanibus, non tam Atheniensium, quam aliarum Græciæ Asiæque civitatum (quæque illi minus attigere) mihi adhuc dicenda sunt.

Quantumvis autem sic a proposito magis adhuc divagari videar, non possum tamen non & hæc præcedentibus modo adjungere. Si sequimur Athenarum descriptionem a D. La Gulletjere factam, ex *Bucoleo* ibatur ad *Porticum Regiam*, atque inde ad *Ceramicum*; ita ut, licet *Prytaneo* vicinum esset *Bucoleum*, hoc tamen nequaquam esset junctum *Ceramico*. Attamen, ut ex jam supra dictis liquet, & *Porticus Regia*, seu ἡ βασιλεία, in *Ceramico* erat, ut clare ostendit Pausanias, & *Prytaneum*, sicut & πρυτανεῖον. Quod sane recte a Meursio traditur: quamvis eo in loco, ubi id se ostendisse, (lib. 3. cap. 6. *Athen. Attic.* & in indice ad *Ceramicum Geminum*) asserit, istud minime ostendat; nec de *Bucoleo* ibi loquatur. Qualis error, ex memoriæ lapsu, & mihi quandoque contigit, & facile contingere potest. Certe ἡ γὰρ, uti dictum, erat in *Ceramico*, eaque ἡ γὰρ si non unum & idem ædificium erat cum *πρυτανείῳ*, saltem pars istius admodum considerabilis, eique si non continua, saltem contigua: quod hæc quandoque pro illo, illud rursus pro ista capiantur. *Prytaneum* autem idem erat cum τῷ βουλευτηρίῳ, seu Curia quingentorum, aut Tribus *πρυτανείας*, &c. Huicque rursus vicinum erat (idque quidem necessarium fuit ob Archiva) τῷ Μητρώῳ namque ut Suidas & alii, ἐξῶν ἀρχαίᾳ καὶ νομοφυλακείᾳ Sicuti

cuti & Æschines: ἐν ἑνὶ Μητρώῳ, ὡς δὲ τὸ βελόνηρον. Ex hisce autem quis dubitare posset, an non pene idem τὸ Μητρώον cum τῷ βελόνηρον fuerit: πλησίον γὰρ πρυτανείου ὅστις, ἐν ᾧ νόμοι πὶ Σόλωνος εἰσι γεγραμμένοι. Quum τὸ βυκολεῖον adeo vicinum esset τῷ πρυτανείῳ; illudque idem βυκολεῖον vicinum τῷ βασιλείῳ, seu Στοᾷ Regiæ; patet clare τὸ βυκολεῖον fuisse, non extra, sed intra Ceramicum, ejusdemque & muro & portis, tum διπύλῳ, tum aliis, inclusum. Hoc autem βυκολεῖον idem fuisse cum τῇ βυκολίᾳ Athenæi (de qua is lib. VI. loquitur) mihi quoque persuadeo: atque inde, istud Bucoleum πεμῖον fuisse, quod cum Prytaneo, aliisque in eo vescentibus, tum forsan & aliis usibus, interserviebat. Verba hæc Athenæi eo me ducere videntur, seu legis ab ipso adductæ: Επιμελεῖσθαι γὰρ τὸ βασιλεύοντα τὸ π' Ἀρχόντων, ὅπως αὖ καθεστῶνται, καὶ τὰς ὡρεσίστας ἐκ τῆς δῆμον αἰφῶνται καὶ τὰ γεγραμμένα. τὰς γὰρ ὡρεσίστας ἐκ τῆς βυκολίας ἐκλέγαν ἐκ τῶν μέρους τῶν αὐτῶν ἑκάστη ἐκτρία κερδῶν δαίνουσι τὰς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τῷ πάτρειᾳ. Regem vero curam gerere & Archontatum, ut crearentur; & ut Parasitos ex populo crearent, juxta leges patrias. Parasitos autem ut legerent ex Bucoliâ (pro parte ipsorum competente) singuli sextarium hordei; atque ita inter se epularentur juxta leges patrias.

Vide reliqua, quæ, ubi de parasitis hisce amplius loquor, adduco. Suspicabatur hic magnus ille Casaubonus, βυκολίαν hanc denotare vel jugerum, vel alium agri modum, ex quo fas fuit Parasito cuique hordei hecτεum exigere. Ast opinionem quam foveo, mihi suggessit Amplissimus G. Cuperus; qui in epistola ad me data: Putabamque nonnunquam parasitos ἐκ τῆς βυκολίας dici a loco, vel porticu, vel ædificio, in quo alebantur, quod forte fuit porticus Regius: cujus ædificii pars βυκολία potuit dici, eo in vico, cui nomen Bucolinum erat. Crediderim tamen (at
pro

pro merâ id conjectura vendito; ac qui bene conjecerit Rex esto) Bucolium ac Bucoliam, unum eundemque locum seu ædificium fuisse; quod tamen *Stoa Regia* seu βασιλῆα vicinum, aut connexum erat; sicut & Prytaneo; istudque Bucolium seu βυκολεῖον, etiam βυκολίαν dictum fuisse; sicut ἡ πρὸ βασιλεῖο etiam τὸ βασιλεῖον.

Ut autem bene, meo iudicio, de *Bucolio* observavit Meursius; sic minus bene intellexisse videtur locum istum Thucydidis, quem e lib. VI. ipsius, *Ceramico* extra urbem applicat: cum revera ad id quod intra urbem erat *Ceramicum* spectet. Verba illa Thucydidis affert initio cap. XIX. Ceramici gemini; ubi de *Ceramico extra urbem* loqui incipit. Καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἐορτὴ, Ἰππίας μὲν ἔξω, ἐν τῷ Κεραμικῷ καλεμένῳ, καὶ τὸ δορυφόρων διεκοσμεῖ, ὡς ἕκαστος ἔχῃ τὴν πομπῆς περὶεῖναι. Cum autem festum advenisset, Hippias quidem extra [urbem, hoc de suo addit; sicut id Vallæ ac Stephani versionem infarcit Portus, quum & Scholiastes ita explicat,] ἐν Κεραμικῷ appellato (seu loco, qui Ceramicus vocatur) cum Satellitibus (suis) pompam, ut procedere singula ejus porteret, instruebat. Thucydidis ait ἔξω, non ἔξω τῆς πόλεως. namque ἔξω istud extra ἀκρόπολιν sive arcem intelligendum est; quod in ea se aliàs Hippias contineret, ibique suum haberet domicilium: hancque arcem Pisistratus stratagemate occupaverat.

Docet id nos Herodotus, ubi libro primo ita loquitur: ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἐξαπατηθεὶς ἰδὼν οἱ τῶν αἰσῶν καταλέξας ἀνδρας τέτταρες οἱ δορυφόροι μὲν σὺν ἐγόνοντο Πεισιγέραι, κορυνοφόροι δὲ ξύλων γὰρ κορίνας ἔχοντες ἕποντο οἱ ὀπίσθεν. συνεπαλασάντες δὲ αὐτὸν Πεισιγέραι, ἔχον τὴν ἀκρόπολιν. ἐνθα δὲ ὁ Πεισιγέραιος ἦρχεν Ἀθηναίων. Populus igitur Atheniensis, ita deceptus, dedit ei quosdam e civibus delectos pro satellitibus, non qui hastas sed clavas ferrent, Pisistratum sectantes. Cum quibus ille impetu facto arcem occupavit. Ubi [vel

Ee

unde,

unde, ut Valla & Stephanus, quasi ἐνθεν legendum] *Pisistratum Athenienses regebat.*

Hanc tamen *Acropolin* & olim πόλιν seu urbem fuisse nominatam, his verbis Pausanias, libro I. indicat: ἱερὰ μὲν τῇ Ἀθηνᾶς ὄντι ἢ τι ἄλλη πόλις, καὶ ἡ πᾶσα ὁμοίως γῆ. Ἐ γὰρ ὅσαι θεὸς καθίστηκεν ἄλλως ἐν τοῖς δήμοις σέβειν, εἰδέν τι ἦσαν τῇ Ἀθηνᾶν αἰγῶν ἐν πμῇ. Τὸ δὲ ἀγαθόν ἐν κοινῇ πολλοῖς περὶ τῶν νομοδίων ὅπσοι σωῆλθεν ἀπὸ τῶν δῆμων, ἔστιν Ἀθηνᾶς ἀγάλμα. ἐν τῇ γὰρ ἀκροπόλει, ὅπερ δὲ ὀνομαζομένη πόλις. *Et Sacra quidem Minervæ cum urbs tum regio est universa. Curie enim & suos quaque Deos privatim colunt & Minervæ communiter divinam rem faciunt. Omnium vero Sanctissimum Minervæ signum illud est, quod multis ante annis de communi omnium (δήμων) oppidularum consilio, cum in unam omnes urbem coirent, dedicatum est in eo loco qui nunc Acropolis (id est arx) tunc vero Palis (id est urbs) nominabatur.*

Videmus itaque ex hisce, ut puto, Hippiam: non extra urbem, verum extra Arcem, sive Acropolim, pompam adornasse in Ceramico quidem, atque simul & intra urbem, ac loco quidem non admodum procul ab Arce disjuncto.

C A P U T IV.

De Archontibus; ac primo quidem de Archontibus Atheniensium, quatenus illi etiam Sacra curabant. Principes, quin & Cæsares, quandoque hoc munus sibi dedecori non duxisse exemplo Drusi, Hadriani Cæsaris, Gallieni, aliorumque ostenditur: sicut & adulatio Atheniensium turpissima in Antigonum ac Demetrium Reges. Transigitur porro ad aliarum quoque gentium civitatumve Archontes;

chontes; qui & nonnullis in locis plures simul numero erant (unde & Primi Archontes;) cum aliis in locis tantum unicus numero Reipublicæ præfuisse videatur: dum ubi plures simul, unus præter archonem esset; ut apud Theæos aliosque. Hunc quoque, sicut alii, non tantum bis terve pluriesve archonem verum & bis, ter, pluriesve præter archonem seu Primum Archontem fuisse. Discutitur denique, an in Inscriptione Theæorum M. Aur. Isocles Asclepiades Archon, an vero ἀρχιεπίσκοπος seu Pontifex, fuerit.

DUM de Atheniensium Rege, qui ordine secundus inter Archontes erat (istaque occasione & aliquid de Φυλακασιδωσι) locutus sum, opinabar me non male facturum, si & de Archontibus illis (saltem de ἐπαρχοις) quatenus Sacrorum cura ad ipsos quoque spectabat; tum & de aliarum Civitatum Archontibus, aliquid adderem, licet aliàs illi non incommode Prytanibus, στρατηγοῖς, ac γερμανιστοῖς, magis ad magistratum politicum, quam ad Sacra spectantibus, adungi possent: ut quorum nomina etiam ac munera, cum in nummis, tum in lapidibus, tum & in actis, aliisque publicis monumentis, expressa reperiuntur. Eo lubentius vero eos hic locavi, quod ἀρχοντες cum ἀρχιεπίσκοποι in nummis sæpe, ab Antiquariis, etiam veratissimis, confundantur; dum qui ab uno horum ἀρχων legatur, ob abbreviatam scripturam ab alio contra ἀρχιεπίσκοπον legatur. ad quos ἀρχιεπίσκοπος mihi sequenti Dissertatione transeundum est.

Antiquis temporibus, uti quibusvis fatis notum est, summa Sacerdotia summis connexa erant Imperiis, non solum apud Græcos, verum & multos Barbarorum. Unde & optimus ille antiquarius Maro, libro III. de Anio Rege:

Rex Anius Rex idem hominum Phæbique Sacerdos.

Ec 2

Ubi

Ubi namque Regium obtinebat imperium, ibi in uno eodemque homine summum Sacerdotium (jus saltem in ceteros Sacerdotes) vigeat; iidemque & Reges, & Sacerdotes, seu Pontifices summi vel Maximi, erant. Hinc & præcipua Sacra, seu sacrificia, per ipsos Reges, eorumve vicarios (Regum jussu ac directione) administrabantur: atque illa, quæ ad Sacra pertinebant, per illos constituebantur. Quæ quali modo sese tam apud Athenienses, quam apud Romanos quoque habuerint, tum ex aliis, tum & ex iis quæ jam superius dicta sunt, satis perspicui potest: sicut &, quomodo apud Lacedæmonios, tam permanentibus ipsorum Regibus, quam post illos, obtinuerit usus, forsan in sequentibus aliquatenus declarabo.

In Atheniensi autem Republica, post abrogatos Reges, summi istius Sacerdotii administratio, pro parte quoque *Archontibus*, imprimis vero τῷ ἱπώνυμῳ (non solis *Regi* ac *Reginæ Sacrorum*) cessit. Unde & illi quoque pecuniaria sibi Sacra curabant.

Eponymorum primus, post Reges, Medon per 300. circiter annos sibi successores singulos, cum perpetuo imperio, habuit. Post quas, mutato regiminis eatenus statu, *decennales* aliquot subsecuti sunt: donec tandem rejecto isto singulorum regimine, ad novem *annuos Archontas* imperium Reipublicæ translatum fuit. De quorum *Primo*, ordinis ac dignitatis ratione, atque inde ἱπώνυμος (ut de cujus nomine annus signabatur) ita Pollux, lib. 8. loquitur: ὁ δὲ Ἀρχὼν Διόνυσος Διονύσια καὶ Θαργήλια, μὲν δὲ Πρωτεύων. *Archon Dionysia*, seu *Bacchica Sacra*; uti & *Thargelia*, simul cum *Curatoribus* (ita appellatis) curat, seu disponit.

De *Regis Sacrorum* munere jam supra locutus fui. Nunc aliquid solum addam de Polemarcho, qui tertius ordine inter *Archontes* erat, *Regemque* proxime sequebatur: quamvis alias minus hic ad rem faciat; sicut & reliqui. Eum vero
ita

ita Pollux describit: ὁ δὲ Πολέμαρχος ἦν ἐκ τῶν Ἀρμενίων ἀγο-
 γήρα καὶ τοῦ Ἐνυαλίου ἀγώνησι δὲ τῷ Πηλεΐδιον ἀγῶνα τῷ ἐν πλεί-
 μῳ δουλοπλοῖαν καὶ τοῖς ἐν Ἀρμενίῳ ἐναγίζεαι δίκαι δὲ πρὸς
 αὐτὸν λαγχάνοντα, &c. *Polemarchus quidem sacrificat*
Dianæ Agrotheræ, & Marti [Enyaliō dicto.] *Disponit*
quoque certamen epitaphium illorum qui in bello occu-
buerunt: sicut & Hermodio atque Aristigitioni paren-
tat, &c.

Ex quibus videmus istos ἀρχόντας (primos saltem ordine
 inter ipsos) Sacris fere æque ac profanis præfuisse. Hic verò
Eponymi magistratus, ut ut solis civibus semper (nec de cæte-
 ris quoque aliter constat) tribuebatur, attamen exteris Prin-
 cipibus ac Magnatibus, ut inde Reipublicæ honor accederet,
 etiam quandoque tributus fuit, atque ab illis acceptatus,
 aliquatenusque administratus. Quod tam in ipso Cæsare
 Hadriano, quam in Druso Tiberii filio, videmus. Drusi
 namque meminit hæc sequens inscriptio:

ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΙΕΡΕΩΣ ΑΡΟΥΣΟΥ ΤΗΑΤΟΥ
 ΞΕΝΩΝ ΜΕΝΝΕΟΥ ΦΑΥΕΤΣ, &c.

De Hadriano hoc modo loquitur Spartianus: *Per Latina*
oppida Dictator & Duumvir fuit; apud Neapolim Demar-
chus; in patria Quinquennalis, & item Hadriæ Quin-
quennalis, quasi in alia patria. Et [NB] *Athenis Ar-*
chon fuit. De Gallieno hæc Trebellius Pollio: Quum ta-
men sibi milites dignum principem quærent, Gallienus
apud Athenas ἀρχων erat, id est summus magistratus, va-
nitatem illam, qua & civis adscribi desiderabat & Sacris om-
nibus interesse: quod neque Hadrianus in summa felicitate,
neque Antoninus in adulta FECERAT pace: cum
tanto studio Græcarum docti fuerint literarum, ut raro ali-
quibus doctissimis magnorum arbitrio cesserint virorum.

Ec 3

Quæ

Quæ postrema ejus verba: *Quod neque Hadrianus, &c.* Sat bene capere nequeo. Etenim de ἀρχοντῶ magiftratu Hadriani jam contrarium ex Spartiano vidimus: ac quod ad illa attingit, *Sacris omnibus interesse* (quod Casaubonus μυστήρια ἑλεουσῖνα interpretatur) id falsum apparet de Hadriano, cum ex Spartiano, tum & ex Dione, quorum prior habet, in Hadriani vita; & *Eleusinia Sacra exemplo Herculis Philippique suscepit*; posterior vero: Ἀφρονίδου ὃς ἐς τὴν Ἐλλάδα, ἐπὶ αὐτῷ τῇ μυστηρίᾳ. De Marco autem Antonino Capitolinus hæc tradit: *Athenis fuit; & inter alia Cere- ris templum adiit, ut se innocentem probaret, & sacra- rium solus ingressus est.* Quæ verba, *Cereris templum adiit*, hisce verbis explicat, in ipsius vita, Dion Cassius (libro LXXI.) ὁ δὲ Μάρκος ἐλθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐμνη- θεῖς, ἔδωκε μὲν τῇς Ἀθηναίων ἑκάστῃ, &c. *Marcus postquam Athenas venit, INITIATUSQUE fuit, (magnos) honores tribuit Atheniensibus.*

At *Athenienses* isti, ut in adulationes Principum (post Philippi atque Alexandritempora) sæpius maxime propensi, turpissima sane adulatione demereri cupientes *Antigonum* ac *Demetrium Reges*, intermissis *Archontibus* ἐκωνύμοις, *Sacerdotem*, sive ἱερεῖα τῶν Σωτῆρων, Deorum scilicet, in horum *Archontum* locum substituerunt. Ita enim in vita Demetrii Plutarchus: Μόνοι δὲ Σωτῆρας ἀνέγραψαν θεοὺς, καὶ τὸ ἐκὼνυμον καὶ πᾶσι τοῖς Ἀρχόντεσιν κατωπεποιθότες, ἱερεῖα Σωτῆρων ἐχειροτόνην κατ' ἑκάστον ἐνιαυτὸν καὶ τὰς τῶν ὑψηλοτάτων, καὶ τῶν συμβολαίων περιέγραφον, &c. *Soli eos Servatores (Leos) in acta re- tulerunt; abrogatoque ARCHONTE vetere magistra- tu, à quo denominabatur in fastis annus, Servatorum Sa- cerdotem quotannis creaverunt, quem plebiscitis contracti- busque præseripserant; sciveruntque, ut eorum cum Dis nomina peplo intexerentur.* At post mutatam horum Re- gum fortunam; mutatus quoque eatenus fuit Reipublicæ status,

status, qui sic per 18. annos perduraverat, ac rursus illi ad ἑπωνύμους ἄρχοντας reversi sunt. Ita enim de ipsis idem Plutarchus: Ἀθῆναιοι ἀπέστησαν αὐτῷ, ἔπειτα Δίφιλον, ὃς ἦν ἱερθεὶς τῇ Σωτήριον ἀναγκαγεσμένῳ, ἐξ ἑπωνύμων ἀνείλον, ἄρχοντας αἰρεῖσθαι πάλιν, ὥσπερ ἦν πάτριον ψηφισάμενοι. Athenienses defecerunt ab eo [Demetrio] ac Diphilum, qui in acta relatus, Servatorum sacerdos erat, ex fastis expunxerunt: sciueruntque ut Archontes denuo, quod de more iis erat, crearentur.

Sed nec Soli Athenienses suos sibi habebant ἄρχοντας ἑπωνύμους; verum & aliæ Civitates; sive urbes istæ colonix essent inde olim deductæ, sive non inde originem trahentes. Sic etenim de Lebadiis in Bæotia, id ostendit inscriptio hæc, quæ a Geor. Whelero, in Itinerario suo, ita exhibetur: ΚΑΡΟΠΙΝΩ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΒΟΙΩΤΟΙΣ ΛΕΒΑΔΕΙΟΙΣ, &c. Quemadmodum & Bithyni ab Hadriano constitutos *Archontas* habuerunt. Tum & in lapidibus, ac maxime in nummis eos reperimus; ut Ἀρχοντας Ἀβυδηνῶν, Ἀγκυραίων, Ἀλικαρνασσιῶν, Βυζαντίων, Δαλδιδαιῶν, Κωίων, Μαιώνων, Μυυδίων, Ἰελιέων, Σαρδιανῶν, Φιλαδελφείων, plurimumque aliarum civitatum; quarum ulterior enumeratio, mihi non necessaria videtur, quod hæc exempla abunde sufficiant.

Interim ex hisce aliquæ sub unius *Archontis* regimine constitutæ erant, aliquæ vero sub duorum aut etiam plurium: sicut ejus rei exemplum habemus apud Sponium (Miscellaneorum Eruditæ Antiquitatis pag. 341.) in hoc *Theophrasti* marmore:

ΑΤΤΟ-

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ ΜΑΡΚΟΝ
 ΑΤΡΕΙΔΙΟΝ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ
 ΣΕΒΑΣΤΟΝ
 Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ
 Ο ΘΗΡΑΙΩΝ
 ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ
 ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΠΕΠΟΙΗΜΕΝΩΝ
 ΑΡΧΟΝΤΩΝ ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ. Β.
 ΚΑΙ ΚΟΙΝΤΟΥ Β. ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
 ΕΥΦΡΟΣΥΝΟΥ ΙΕΡΑΣΑΜΕΝΟΥ
 ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ Β.

Qui Dii Deæve *πλεῖστοι* hīc quidem Jupiter (ex. gr.) illic
 [nempe Athenis] Minerva, alibi Diana, aut Venus; aut
 alius aliave ex Deorum Dearumve numero, hujus illiusve
 civitatis Præsides, ac tutores tutatricelve erant.

Sic in nummis quoque plures, seu duo simul, *ἄρχοντες* com-
 parent; qui & ita ambo simul alibi (sicut hīc supra apud
Theraeos) *ἱππῶνμα* sunt, atque annum suo nomine signant:
 ut in nummo Caracallæ, ΕΠ. ΑΡΧ. Γ. ΣΑΛΛ. ΑΡΙΣ-
 ΤΑΙΝΕΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ; at-
 que in aliis eorundem Byzantinorum sub Alexandro Severo,
 ΕΠ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΥ ΚΑΙ Α. ΦΗΣΤ. ΒΥΖΑΝ-
 ΤΙΩΝ: uti &, ΕΠΙ Μ. ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΥ ΚΑΙ
 ΑΙΑ. ΦΗΣΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

Quantumvis autem duo essent Byzantiis simul *ἄρχοντες*,
 non tamen semper ambo in nummis comparebant; sicuti in
 hoc, in quo solus extat Caracalla (qui honoris causa quo-
 que ibi *Archon* fuit) ΕΠ. ΑΡΧ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
 ΒΥΖΑΝ-

ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ, & ΕΠ. ΑΡΧ. ΑΙ. ΚΑΠΙΤΩΔΕΙ-
ΝΟΤ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

Quin & simpliciter quandoque, non addita voce ἀρχ. vel ἀρχοντ^ς: ut, ΕΠΙ ΠΟΝΤΙΚΟΤ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ, & ΕΠΙ ΤΙΤ. ΑΙΔΙΟΤ ΚΑΠΙΤΩΔΕΙΝΟΤ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ: Vel ubi secunda vice quis ἀρχων esset, ΕΠΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ ΤΟ Β. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ, & ΕΠΙ ΘΕΟΔΩΡΟΤ ΤΟ Β. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Quod & in ipso Cæsare *Trajano* (qui ibi plus semel *Archon* fuit) locum habuit; prout ex hic sequentibus eorundem Byzantiorum nummis liquet, ΕΠΙ ΤΡΑΙΑΝΟΤ Β. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ, atque ΕΠΙ ΤΡΑΙΑΝΟΤ ΚΑΙ [i. e. *Cæsaris*] ΤΟ Γ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Sub Trajano Cæsare tertium Archonte Byzantiorum.* Qualia & ex Sardianorum nummis æque ostendi possent, atque ex aliarum urbium. Sed hæc exempli causâ suffecerint.

Interim notandum quoque, dum plures numero simul *Archontes* essent, illum fuisse πρῶτον, qui inter istos prior dignitate vel auctoritate erat; sive quod inter simul eodem tempore electos, aliquid prærogativæ (vel ætatis, vel aliaratione) discrimen esset; sive quod primus ille esset, qui jam anno præterito functus illo munere fuerat, sic πρῶτος, seu *Primi* nomine appellaretur, atque in nummis, publice cufis, signaretur: sive ex quacunque demum alia causa id factum fuerit: atque ita πρῶτος sive nominis, sive auctoritatis ratione inter ipsos obtinuerit. Ex harum una itaque pluribusve causis, exempla habemus (ut de Sardianis quoque unum alterumque adducam) non tantum hoc sequens, ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΙΟΥΔΙΑΝΟΤ ΑΡΧ. ΤΟ Β. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ, verum & ΕΠΙ ΑΝ. ΡΟΤΦΟΤ ΑΡΧ. Α. ΤΟ Β. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. & ΕΠΙ ΣΟΤΑ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΤ ΑΡΧ. Α. ΤΟ Β. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Cujusmodi inscriptiones quoque sæpius in aliarum urbium nummis

occurrunt. Sicuti non tantum illud Β, & Γ, seu *Bis & ter*. i. e. *Secunda*, ac *tertia vice*: verum (nisi me memoria fallit) *oſtava vice* me de Hadriano Cæſare, apud Harduinum legiſſe memini.

Ne vero aliquis (ut eo rursus redeam) anxius hæreat, ac dubitet, an iſtud ΑΡΧ. Α. vere ἀρχοντα πρῶτον designet; reflectat oculos ad nummum sub M. Aurelio Cæſare apud Aphrodiſienſes cuſum; ut in quo hæc exprimuntur: ΤΙ. ΖΗΛΟΤ ΠΡΩΤΟΤ. ΑΡΧ. ΑΦΡΟΔΙCΙΕΩΝ. Quæque [quod pace J. *Vaillantii*, qui me aliàs, circa talia longe magis ſane eruditus, ac verſatiſſimus, eſt] recte minus vertuntur, *Tito Zelo Primo PONTIFICE Aphrodiſienſium*, in Lydia. Cum ipſe vir Celeberrimus agnoſcat, Aphrodiſienſes ab Archontibus fuiſſe gubernatos; indeque ipſe alium nummum sub *Severo* cuſum cum hac inſcriptione: ΕΠΙ ΑΡΧ. CΚΡΕΙΒΩΝΙΑΝΟΤ ΑΦΡΟΔΕΙCΙΕΩΝ vertat, *Sub Archonte Scriboniano*; atque alium denique ita inſcriptum ΕΠ. ΑΡΧ. ΙΟΤΑΙΑΝΟΤ ΑΦΡΟΔΕΙCΙΕΩΝ *Sub Archonte Juliano Aphrodiſienſium in Lydia* interpretetur.

Fateor equidem in iſta abbreviatura ΑΡΧ. aliquando incertum eſſe, an ἀρχαῖος, an vero ἀρχων legendum ſit: unde & quandoque illi magni viri, ac rei numiſmatarie peritiſſimi, nec inter ſe concordant, nec ſibimetipſis ſatis conſtant. Quod ſane minime mirandum; cum ob hoc, quod ἀρχαῖος tam pene ubique locum obtinerent, ſicut etiam ἀρχων; tum quod in nummis literæ, quibus clariſſe hi ab invicem diſcriminari poſſent, quandoque injuriâ temporum exſe ſint.

Quod porro ad πρῶτον ἀρχοντα attinet, clare iſ exprimitur in hac ſequenti inſcriptione; ubi & iſ ſecundum quoque, ſeu ſecundâ vice, regimine iſto functus exhibetur, hoc modo:

ΑΤΤΟ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ Μ. ΑΤΡΕΙΔΙΟΝ
 ΣΕΒΗΡΟΝ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝ ΕΥΣΕΒΗ
 ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΑΡΑΒΙΚΟΝ ΑΔΙΑΒΗΝΙΚΟΝ
 ΠΑΡΘΙΚΟΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΜΕΓΙΣΤΟΝ
 Η ΒΟΤΑΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΙΩΝ
 ΑΡΧΙΣ. Μ. ΑΤΡ. ΙΣΟΚΛΕΟΥΣ ΑΣΚΛΕΠΙΑΔΟΥ ΤΟ. Β. ΚΑΙ ΑΤΡ.
 ΚΛΕΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΑΤΡ. ΦΙΛΟΞΕΝΟΥ
 ΑΒΑΣΚΑΝΤΟΥ, ΤΗΝ ΠΡΟΝΟΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΤΗΣ
 ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΥ
 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΑΤΡ. ΙΣΟΚΛΕΟΥΣ ΤΟ Β.

Quam Celeberrimus Sponius, Miscellaneorum Eruditæ Antiquitatis pag. 341. ita vertit: *Imperatorem. Sub Archontibus Marco Isocle Asclepiade secundum, & Aurelio Cleotele Tyranno, & Aurelio Philoxeno Abascanto, curam impensarum & erectionis statue gerente PRIMO ARCHONTE Aurelio Isocle Secundum.* Ast primam difficultatem mihi hic creat istud ΑΡΧΙΣ quod initio lineæ sextæ legitur, quodque a Sponio legi videtur ΑΡΧΟΝ, abbreviatè pro ΑΡΧΟΝΤΩΝ. Sed tot ἀρχωντες numero, quasi ἱππῶντες, hic nominari, quum Athenis tantum unus ἱππῶντης esset, neque aut in nummis alicubi aut lapidibus (ne quidem apud ipsos, hos Theræos) plus quam duo simul compareant, [quamvis negare nolim ullibi plures, quam duo numero obtinuisse] minus verisimile fit, quando & præterea hic postremo loco πρώτῳ ἀρχων subjungatur, atque an ille πρώτῳ ἀρχων 'Αυρίλιῳ Ἰσώκλῃ idem sit cum illo priori loco (ac lineæ 5.) nominato, incertum, imò minus probabile sit. quodque is separatim ita erectionis curam gesserit; hicque tantum πρώτῳ appellatione gavisus sit,

fit, quum ubi ut ἀρχων annuus affertur, ubique maxime istud epitheton πρῶτος locum obtinere debuerat, simpliciter ἀρχων vocetur.

Nominantur quidem plures ἀρχοντες in illa, quam supra, ante hanc adduxeram *Theraeorum* inscriptionem, nempe duo, illisque subjungitur tertius, non ἀρχων, sed *Sacerdos πολυχῆς*, sive Dianæ, sive Minervæ (vel ut Aristophanes in *Equitibus*, Πολυαδῶ) seu cujuscunque demum numinis. Ac videmus, ubi duo simul ut *annui* nominantur, illud πρῶτος abesse. Quum aliàs id πρῶτος locum habeat, ubi is, qui primus dignitate erat, ut ἐπώνυμος in nummis exprimitur: quod fere semper fit.

Quare eo fere inclinarem, quod ΑΡΧΙΣ pro ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ non pro ΑΡΧΟΝΤΩΝ sit legendum, quodque ob detritam aut exelam vetustate literam Ε Doctissimus J. Sponius hic Σ legerit: qui lapsus in exscribendo, circa talia, facillime accidere potest; ac, si ullibi, hinc maxime venia dignus est: tum & 2º. pene crediderim aliquid supplendum esse post istud ΑΒΑΣΚΑΝΤΟΥ in octava hujus inscriptionis linea: vel si non, legendum esse.

ΑΒΑΣΚΑΝΤΟΥ ΤΗΝ ΠΡΟΝΟΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ (subintellige) ποιησάμενον: ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ, &c. Neque exempla, si bene memini, defunt, ubi ex auctoritate publica statua, aliudve monumentum erigebatur, alios fuisse qui impensarum, alios rursus qui erectionis, seu statuæ ponendæ, vel dedicandæ curam gererent. Unde verterem, *Pontifice Marco Aurelio Isocle Asclepiade Secundum; Aurelio Cleotelo Tyranno, & Aurelio Philoxeno Abascanto impensarum* [ac quæ porro eo pertinent] *curam gerentibus: erectionis vero statuæ* [ac dedicationis] *Aurelio Isocle secundum Primo Archonte.* Fateor sane hæc duriuscula nimis mihi ipsi videri:

videri : nec facile ita aliquid inscriptionibus infarciendum. Interim hoc aliquid meis conjecturis favere videtur, nos, nempe, in nummis ΑΡΧΙ & ΑΡΧΙΕ pro ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ vel ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ sæpiuscule invenire. exemplo sit hoc ΕΠΙ ΑΡΧΙΕ ΚΛΑΤ. ΒΙΑΝΤΟΣ quod in alio Domitiani nummo plenius ita exhibetur ΒΠΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΚΛΑΤ. ΒΙΑΝΤΟΣ ΚΙΑΝΩΝ. tum & illud in Philippi Senioris nummo ΕΠ. ΦΑ. ΦΙΣΙΚΟΥ ΑΡΧΙΕ. ΕΤΜΕΝΕΩΝ ΑΧΑΙΩΝ. ac minus plene in alio ejusdem Cæsaris, ΕΠ. Μ. ΑΥΡ. ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. *Sub Marco Aurelio Alexandro Pontifice Apamensium.*

DISSERTATIO TERTIA

DE

Pontificibus, five ἈΡΧΙΕΡΕΥΖΙ Græcorum, Asiarchis, &c.

CAPUT I.

Sequuntur ἀρχιερεῖς, seu Pontifices; disquiriturque quibus in locis illi ut ἱερότοποι locum obtinuerint. tum porro de ἀρχιερεῖς tam aliorum Numinum quam Augustorum: tum & de ἀρχιερεῖς, cum solarum Civitatum, tum & totarum Regionum, seu Provinciarum, aliosque ἀρχιερεῖς (civitatum nempe) constituentibus. Ista occasione de Metropolitibus ac Metropolitibus cum Gentilibus, tum Christianorum agitur: atque illa rursus obiter, de vocibus Latinis quæ inscriptionibus Græcis sæpius immiscentur: hincque super inscriptione Sponii, de Lucio Julio Bon nato, disquiritur an ibi ΔΙΑΡΙΩΝ, an vero ΔΙΑΣΙΩΝ, an verò aliter sit legendum; atque adeo an ista vox (hincque & ipsa inscriptio) ad Gladiatores, an vero ad annonam, an denique ad Festum aliquod Diasia appellatum, pertineat.

Inter ἱερωτάτους eminebant quoque οἱ Ἀρχιερεῖς seu Pontifices; quos in pluribus regionibus atque urbibus Græciæ (& maxime quidem insularis, atque Asiæ Minoris) obtinuissè reperimus: ut apud Ephesios, Athenienses, Apamenses, Daldianos, Nyseos, Byzantias, pluresque alios, cum civitates, tum populos,

berent: unde plus semel occurrit illud ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ. Ita etiam occurrit in inscriptione adhuc infra adducenda, ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΞΗΣ ΔΙΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΕΜΟΝΟΣ ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ Μ. ΑΥΡΕΛΙΟΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ, &c. Quin apud Athenienses habemus hoc, ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΡΑΜΝΟΥΣΙΟΥ. Qui simpliciter *ierēis* viderentur fuisse, nisi additum esset istud ΕΠΙ. Illos interim *ierēis*, seu *Pontifices*, quorum mentio fit apud Demosthenem (in Orat. pro Corona,) in psephismatum initiis, ac I. quidem, Ἐπὶ ἱερέως κλιναγόρου ἐαρευῆς Πυλαίας, ἔδοξε Πυλαγόρει, καὶ τοῖς συνέδροις τῷ Ἀμφικτυόνων, &c. 2°. vero, Ἐπὶ ἱερέως . . . ἔδοξε τοῖς Πυλαγόρει καὶ πῶς συνέδροις τῷ Ἀμφικτυόνων, καὶ τῷ κοινῷ τῷ Ἀμφικτυόνων, &c. illos, dico, aut revera ἀρχιερέας, sive in *Pyliis*, sive *Delphis*, fuisse; aut alijs, in isto conventu (eiusdem saltem conventus tempore) tali munere, dignitate atque auctoritate gavisos; inter illos, qui ad istum conventum delegati (*ιερομήμονες* &c.) *Sacerdotum* quoque vice fungebantur: quatenus Sacrorum æque quam profanorum curam gererent. Neque omittenda mihi videtur hæc sequens, apud Gruterum. pag. 319. 2.

ΓΑΙΟΣ ΓΑΙΟΥ
ΑΧΑΡΝΕΥΣ ΙΕ
ΡΕΥΣ ΓΕΝΟΜΕ
ΝΟΣ ΘΕΩΝ ΜΕ
ΓΑΛΩΝ ΔΙΟΣ
ΚΟΡΩΝ ΚΑΒΕΙΡΩΝ
ΕΝ ΤΩ ΕΠΙ ΔΙΟ
ΝΤΣΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕ
ΤΑ ΔΙΚΙΣΚΟΝ ΑΡ
ΧΟΝΤΟΣ ΕΝΙΑΥ
ΤΩ ΙΑΡΥΣΑΤΟ

Porro

Porro *Pontifices*, sive ἀρχιεῖς; *Summi*ve *Sacerdotes*, summæ dignitatis atque auctoritatis (nisi Flaminum loco ibi essent) in sua Civitate, vel Provincia, erant. Ex hisce enim, ut videtur, ἀσιάρχαι eligebantur, atque ejusmodi ἀρχιεῖς, quin & μητροπολίται, qui totis regionibus ac provinciis, ac pluribus aliis quandoque ἀρχιεῦσι, nedum *Sacerdotibus* sive ἱερωσὶ, præerant.

Hujusmodi autem ἀρχιεῖς etiam in nummis æque atque in lapidibus nobis occurrunt. Sic namque in nummis, ex. gr. (nam in sequentibus plura talia sese sponte oggerent) habemus, sub Augusto apud Ephesios, aliosque, hos sequentes ita expressos, ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ ΑΣΚΛΗΠ. ΤΡΥΦΩΝ ΕΦΕ. *Asclepius Tryphon Pontifex Ephesi*, sive Ephesiorum. ΑΡΧ. ΚΟΥΣΙΝΙΟΣ Δ. ΕΦ. *Cousinius quartum* (seu quartâ vice) *Pontifex Ephesiorum*. Sic quoque ΕΠΙ ΦΛ. ΦΙΣΙΚΟΤ ΑΡΧΙΕ. ΕΥΜΕΝΕΩΝ *Sub Pontifice Flavio Phisico Eumenensium in Achaja*: sub Philippi Senioris imperio scilicet. Et in alio, Otaciliæ Severæ, nummo ΕΠ. Φ. ΦΙΣΙΚΟΤ ΑΡΧ. ΕΥΜΕΝΕΩΝ ΑΧ. *Sub Flavio Phisico Pontifice Eumenensium in Achaia*. ac denique in alio, Juliæ Domnæ, ΕΠΙ Λ. ΑΥΡ. ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΔΑΛΔΙΑΝΩΝ. *Sub Lucio Aurelio Hephæstione Pontifice Daldianorum*. In quibus nempe ut ἱερόνυμοι apparent, sive ut a quibus tempora quoque signarentur; non solum ut simpliciter ἀρχιεῖς.

Provinciarum, porro, vel totarum regionum ἀρχιεῖς habemus & in his sequentibus marmoribus. Ita enim apud Sponium. Tomo II. pag. 410.

• • • ΤΟΤ ΑΤΤΟΚ
ΡΑΤΟΡΟΣ ΑΝΑ
ΑΝΚΡΑΤΕΡΟ. • • •
ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ
ΑΧΑΙΩΝ
Gg

Qua-

Quales tamen an semper ceu ἐπώνυμοι in lapidibus occurrant, merito dubitari queat, si non præcedat & ΕΠΙ.

Adjungatur autem huic præcedenti marmori hoc non mutilatum, sed adhuc integrum, quod apud eundem Sponium, Tomo I. pag. 394. & apud G. Whelerum pag. 211. reperitur ab ipsis Theatyræ excerptum:

Η ΠΑΤΡΙΣ

Μ. ΑΥΡ. ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΙΠΠΙΚΟΝ ΤΟΝ
ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΝΑΩΝ ΤΩΝ
ΕΝ ΠΕΡΓΑΜΩΙ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙΡΟΝ ΤΗΣ
ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΒΟΥΛΑΡ
ΧΟΝ ΤΙΜΗΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΤΟΥ
ΘΕΙΟΤΑΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
Μ. ΑΥΡ. ΣΕΟΥΡΟΥ ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΥ
ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΣΥΝΑΨΑΙ ΤΑΣ
ΑΡΧΙΕΡΟΣΥΝΑΣ ΤΟΙΣ ΟΞΕ
ΣΙΝ ΦΙΛΟΤΙΜΗΣΑΜΕΝΟΝ
ΕΝΔΟΞΩΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΦΡΟ
ΝΩΣ ΑΝΔΡΑ ΕΠΙ ΗΘΕΣΙ ΚΑΙ
ΕΠΙΕΙΚΕΙΑΙ ΚΑΙ ΤΗΙ ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΕΤΝΟΙΑΙ ΔΙΑ
ΠΡΕΠΟΝΤΑ

Quam Inscriptionem ita verto:

*Patria [erexit hoc monumentum] honori Marci Aure-
lii Diadochi [Summi Sacerdotis sui] Pontificis Asia [Mi-
noris]*

noris] *Templorum quæ sunt Pergami, & Pontificis, [seu Summi Sacerdotis] eodem tempore Patriæ suæ & ad vitam primi Consilarii, honorati à dignissimo Imperatore Marco Aurelio Severo Antonino Augusto, quod gloriose ac magnifice studuerit injungere Archierosynas in ambabus civitatibus [Thyatiræ scilicet & Pergami] acutis [eoque munere dignis Sacerdotibus.] Viri moribus, æquitate, ac bonâ in patriam voluntate eximie excellentis.* Illud autem *πρωτῆς* de Statua ipsi erecta esse intelligendum, a me alibi clarius ostendetur.

Ex hac porro inscriptione [quod obiter quoque notandum] videmus quod hic *Aur. Diadochus* duplici *ἀρχιερωσύνη* gavisus sit, unâ *τῶν Ἀσιατικῶν ἐν Παργάμῳ*, altera *τῇ πατρίδος αὐτοῦ*; quæ procul omni dubio Thyatira fuit.

Interim, quasi per parenthesis, notandum duco, videri *ἀρχιερίαις* istos Regionum ac Provinciarum tali honore ac potestate præditos fuisse, qualibus postea inter Christianos *Episcopi Metropolitanæ* superbierunt; hisque illos exemplo fuisse, atque adeo Christianos illos hinc originem traxisse.

Scimus, mi Lector (ut de Gentilibus, quippe qui huc magis spectant, prius loquar) ex antiquitatis Græcicæ monumentis, quæ qualesque fuerint urbes, seu civitates, *μητροπόλεις*; cum simpliciter sic dictæ, tum quæ, sive titulo, tenus, solove honore isto dignatæ, sive re ipsa *μητροπόλεις πρωτῆς* essent, indeque *πρωτείαν* inter unius ejusdemque regionis *Metropoles* obtinerent.

Harum nempe *ἀρχιερίαις* primatu super cæteris *ἀρχιερεῶσι* gaudebant. Cujusmodi *πρωτῆς ἀρχιερίαν* existimo fuisse illum *Arsacium*, ad quem *Julianus Cæsar*, ut Pontifex Maximus, scribit, *Epist. 49.* ex *Zosimo*, in editione *Petaviana pag. 202.* repertiunda; quamque jam supra, ubi de *Sacris Taurobolis* loquebar, fere totam adduxi.

Ut autem, ex. gr. *Bithynia* duas simul habebat *Metropoles*, *Nicomediam* & *Nicæam* [ne jam loquar de *Afiæ* *Propriæ* duabus illis civitatibus *Smyrnâ* atque *Epheso*, quæ inter se de *πρωτεία* hic æque quam circa *πρωτείας* *Neocoratus* certabant] non æquali tamen jure fruebantur: quod *Nicomedia* reverâ *Bithyniæ* *πρώτη μητρόπολις* esset.

Idem quoque locum habuit in *Galatia*, ut in qua & *Ancyra* simul & *Pessinûs*, tum & *Sebaste* *Tectofagum*, fuere *Metropoles*. De priori namque & in nummis tam *Commodi* quam *Caracallæ* ac *Getæ*, tum & *Gallieni*; quam, & in inscriptione (inferius aliâ occasione integra adducenda) ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΓΚΤΡΑΣ; quam denique apud *Ptolomæum*: Ἀγκύρα μητροπόλις [ubi, notante *Bertio*, in *Palatino* codice additur *Ἰππιάμῳ*.] quin & in *Saloninæ* nummo, *Μετροπόλειως δις Νευκέρων Ἀγκύρας*, id patet.

Priora tamen tempore hisce fuere, quæ de posteriori, seu *Pessinunte*, ita tradit *Strabo* lib. XII. *Πισινῆς δ' ὅστις ἐμπορεῖον ἔχει πᾶσι μηρίων, ἱερὸν ἔχον τὸ μητρὸς τῆς θεᾶς, σεβασμὸν μεγάλῃ τυγχάνον· καλεῖται δ' αὐτὴν Ἀγδίστην. Οἱ δ' ἱερεῖς τὸ παλαιὸν μὲν δυνάσται πῆρες ἦσαν, ἱεροσύνην κατεπέμψαντο μεγάλην· πῶς δ' ἐτέρων μὲν αἱ πρὸς πολὺ μιν μείωνται, τὸ δὲ ἐμπορεῖον συμμένει. κατεσκευάσθη δ' ὑπὸ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων ἱεροπεπῶς τὸ πύδρον, ναὼ τε καὶ σταῖς ἀσκληλείοις· Ἰππιδανὲς δ' ἐπέησαν Ῥωμαῖοι τὸ ἱερὸν, αἰφίδρυμα ἐστίνδε τῆς θεᾶς μεταπηλάσσοντι καὶ τὰς τὸ Σιδύλλης Ἀρησμεῖς κατὰ πρὸ καὶ τὸ Ἀσκληπιῶν ἐν Ἐπιδαύρῳ. *Pessinus* *emporium* est in istis regionibus maximum, habens templum, summaque cultum religione *Matris Deorum*, quam *Agdistin* appellant. Sacerdotes *ANTIQUITUS* reguli quidam erant, fructum magnum *Sacerdotii* percipientes. Nunc eorum quidem honores valde sunt attenuati: *emporium* tamen constat. Locus sacer ab *Attalis* regibus magnifice est adornatus templo, porticibusque albi lapidis. Illustre id fanum. Romani fecere, cum inde simulacrum
Dea*

Deæ acciverunt, Sibyllæ oraculo moniti. Sicut & illud Æsculapii in Epidauro. Ut autem Sebaste Palestinæ urbs erat, sicuti id cunctis notissimum est; ita etiam Sebasteni Tectosagum in Galatia erant; atque adeo Galatarum pars. Hinc namque hæc apud Gruterum, pag. 427. 8. inscriptio:

H. ΒΟΥΛΗ. ΚΑΙ. Ο. ΔΗΜΟΣ

ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ

ΤΕΚΤΟΑΓΩΝ

ΕΤΙΜΙCΕΝ. Μ.

ΚΟΚΚΗΙΟΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ . ΤΟΝ

ΕΥΤΥΟΝ . ΠΟΛΙΤΗΝ

ΑΝΔΡΑ . ΕΜΝΟΝ . ΚΑΙ ΤΗ

ΤΩΝ . ΗΘΩΝ . ΚΟΣΜΟΤΗΤΙ

ΔΟΚΙΜΟΤΑΤΟΝ

Tectosages vero ad Ancyranam ditionem pertinuisse hæc Strabonis verba (lib. 4.) indicant: *τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἐκ αὐτῶν ὃ πρῶτον ἀγκυραὶ πόλιν τεκτοσάγων λέγεται. Nam cum tres sint ibi gentes, una quæ est circa Ancyram urbem Tectosages dicitur. At Sebasten (unde Sebasteni) urbem non tantum Galatiæ, verum & Metropolim fuisse, ostendit nobis hæc sequens inscriptio, quam aliàs adhucdum ineditam primus vulgavit, in eximiis suis Notis ad Lactantium *De Moribus Persecutorum*, Amplissimus G. Cuperus, pag. 210.*

ΚΑΛΠΟΥΡΝΙΟΝ
 ΠΡΟΚΛΟΝ. ΕΚ. ΣΤΝ
 ΚΛΗΤΙΚΩΝ. ΚΑΙ ΥΠΑΡ
 ΧΩΝ. ΧΕΙΛΙΑΡΧΟΝ
 ΕΝ. ΔΑΚΙΑ. ΛΗΓΙΩΝΟΣ
 ΙΓ. ΓΕΜΙΝΗΣ. ΔΗΜΑΡ
 ΧΩΝ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ. ΡΩ
 ΜΕ. ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΑ. Ο
 ΔΩΝ. ΗΓΕΜΟΝΑ ΛΗΓΙΩ
 ΝΟΣ. Α. ΑΘΗΝΑΣ.
 ΑΝΘΠΑΤΟΝ. ΓΑΛ.
 ΑΣ. ΠΡΕΣΒΕΤΤΗΝ. ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡ
 ΤΗΓΟΝ. ΒΕΛΓΙΚΗΣ. Η. ΜΗΤΡΟΠΟ
 ΛΙΣ. ΤΗΣ. ΓΑΛΑΤΙΑΣ. ΣΕΒΑΣ
 ΤΗ. ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ. ΑΝ
 ΚΥΡΑ. ΤΟΝ. ΕΑΥΤΗΣ. ΣΩΤΗ
 ΡΑ. ΚΑΙ. ΕΤΕΡΓΕΤΗΝ

Videmus ergo hîc tertiam inter Galatas *Metropolim*: quæ
 tamen, sicuti ad Ancyranam pertinebat, Ancyræ, ut πρώτης Με-
 τρόπολι ordine ac dignitate, cessisse videtur. An igitur Ar-
 facius *Ancyræ*, an vero *Pessinunte* fuerit *Metropolita*;
 (nam de Sebastena Metropoli id non probabile est)
 incertum est. Licet magis mihi verisimile sit, *Pessinunta*
 & ob antiquitatem, & ob alias prærogativas; ac maxime ob
 Templum & Matrem Deorum, primas obtinuisse partes.
 Nisi hic etiam acciderit aliquando idem, (aut simile quid,) quod Antiochenis sub Adriano acciderat. De quo ita
 Spar-

Spartianus, in ipsius vita: *Antiochensibus inter hac ita odio habuit, ut Syriam a Phœnice separare voluerit, ne tot civitatum Metropolis Antiochia diceretur.* Quod quantumvis non liqueat ab Adriano factum fuisse, a Severo tamen postea factum videtur, ex hisce ejusdem Spartiani, de Caracalla, verbis: *Antiochensibus interventu suo jura vetusta restituit; quibus iratus fuerat Severus quod Pescennium Nigrum juverant.* Verum enim vero hisce temporibus & *Tyrus* & *Sidon* ambæ, fuere (atque id quidem Phœniciæ) Metropoles; ut nummi id clare docent.

Certius porro est hunc: *Arsacium* cæteris cum ἱερεῦσι tum ἀρχιερεῦσι præfuisse; illosque etiam, ubi desiderarentur, constituisse: Sicut id videmus in *M. Aurelio Diadocho Pergamenorum ἀρχιερεῖ*, seu *Pontifice*; prout indicant illa, in inscriptione Thyatiræ reperta, ac modo allata, ΤΙΜΗΤΕΝΤΑ ΤΠΟ ΤΟΤ ΘΕΙΟΤΑΤΟΤ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ Μ. ΑΤΡ. ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΤ ΣΕΒΑΣΤΟΤ ΣΤΝΑΨΑΙ ΤΑΣ ΑΡΧΙΕΡΟΣΤΝΑΣ ΤΟΙΣ ΟΞΕΣΙΝ ΦΙΛΟΤΙΜΗΣΑΜΕΝΟΝ ΕΝΔΟΞΩΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΦΡΟΝΩΣ.

Nempe is, dum *Asiæ quæ ad Pergamum* pertinet, [quæ Pergamus. pars Asiæ erat Proconsularis] præerat ut ἀρχιερεῖς, seu *Pontifex*; etiam reliquas ἀρχιερείας istius ditionis constituebat.

Erant autem primitus solæ istæ civitates *Metropoles*, unde aliæ originem suam trahebant, [sicut id Thucydides lib. 4. docet Ἀπικία ὡς ὑπὸ πάσχεισα ὑμᾶ ἢ Μητρόπολιν, ἀδικαμένη ὃ ἀλλοτρίῳι.] ut *Athenæ* suarum Coloniarum, ut *Roma*, *Byzantium* quoque, ut *Ephesus*, ut aliæ. Pòst vero obtinuit, ut quæ primariæ suæ regionis aut provinciæ erant Metropoleos jure ac prærogativâ, saltem titulo atque honore, fruerentur: atque inde ortum ut quandoque plures simul *Metropoles* in una eademque regione aut Provincia essent; licet

licet una inter illas vero *Metropoleas* jure ac prærogativâ, cæteræ magis titulo atque honore, quam re gauderent. Sic *Ephesus*, teste Ulpiano, (ipsiusque ætate,) *Primum inter Metropoles* obtinebat; quamvis *Smyrna* se aliàs quoque *primam Metropolin* jactaret. Ita enim ille, Digest. lib. I. tit. IV. De officio Proconsulari, (ipsiusque in Provinciâ ingressu) *Antoninus Augustus ad desideria Asianorum rescripsit, Proconsuli necessitatem impositam per mare Asiam applicare, καὶ τῶν μητροπόλεων Ἐφεσον, id est, inter Matrices urbes Ephesum primam attingere.*

Quantumvis igitur & *Smyrna Metropolis* esset, non tamen revera erat *prima*. Itaque nonnullæ jam sub Cæsariibus, in una eademque provincia ubi jam *Metropolis* esset id jus *Metropoleas*, sive indultu Cæsarum, sive aliter, post *primam* obtinebant: sed ut plurimum solo nominis titulo atque honore fruebantur.

Unde (ut hæc adhuc addam) *Amasia* in nummis M. Aurelii, Commodi, Severi, Caracallæ, & Alexandri Severi appellatur ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΡΩΤΗ ΠΟΝΤΟΥ; quum contra *τομὸς*, seu *Tomi* simpliciter, (in Commodi, Pertinacis, Caracallæ &c. nummis) vocentur ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ ΤΟΜΕΩΣ. Verum hæc alibi exactius pertractanda: quare pauca nunc solum addam, de Christianorum *μητροπόλεσι* ac *Metropolitibus*; ut sic rursus me ad rem propositam convertam.

Nempe eodem pene modo ut apud Gentiles, sic apud Christianos *Metropoles* & *Metropolitæ*, seu *Metropolitanos*, obtinuisse; urbesque *Metropoles* quandoque plures numero in una eademque regione aut provincia, locum habuisse liquet. enim videmus primò ex Concilii Nicæni canone. 7. qui Græce habet: Ἐπειδὴ σωθήσεται κεράτης ἡ παράδοσις ἀρχαία, ὥστε ἡ ἐν Ἀιγίᾳ Ἐπίσκοποι πλεονάζει, ἐχέτω ἡ ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἡμετέρας μητροπόλεως σωζομένη ἡ αὐτῆς ἀξιώματα. Quæ Dionysius Exiguus

Exiguus reddit: *Quia consuetudo obtinuit, & antiqua traditio, ut Eliæ episcopus honoretur: habeat honoris consequentiam, salva Metropoli propria dignitate.* At maxime ex can. XIII. Conc. Chalcedonensis, qui illum Synodi Nicenæ. 7. illustrat & explicat: *Pervenit ad nos, quod quidam præter ecclesiastica statuta facientes, convolarunt ad potestates, & per pragmaticam formam in duo unam provinciam diviserunt: ita ut ex hoc facto duo Metropolitanani esse videantur in una provincia.* Statuit ergo sancta Synodus de reliquo nihil ab Episcopis tale tentari, alioquin qui hoc admissus fuerit, amissione gradus proprii subiacebit. *Quæcunque vero civitates LITTERIS IMPERIALIBUS Metropolitanani nominis honore subnixæ sunt, honore tantummodo perfruantur, & qui ecclesiam ejus gubernat episcopus: salvis scilicet veræ Metropolis privilegiis suis.* Græca verba habent: Ἦν eis ἡμᾶς, ὡς ἡνὲς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱερωμένων πρεσβεσμένων δυναστίαις, ἀλλὰ πραγμάτων τῇ μίαν ἐπαρχίᾳ εἰς δύο κατέκτανον, ὡς ὅτι τῶν δύο μητροπόλεως εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ ὥσπερ ὅτι καὶ ἡ ἀγία σύνοδος, & λοιπὰ μηδὲν ὅτι πολλὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ τῇ μίᾳ ἐπαρχίᾳ ἐκτίθειν ἐκ τῆς βασιλικῆς. ὅτι ἡ πόλις ἀλλὰ γεγραμμένων βασιλικῶν τῶν μητροπόλεως ἐπιμήθησαν οἰόμενοι, μόνος ἐκλαύτωσαν τὴν ἑκκλησίαν αὐτῆς ἐπισκοπῶν, ὅλοι οἱ συζόμενοι τῇ καὶ ἀλήθειαν μητροπόλει τῇ οἰκίᾳ δικαίαν.

Sic namque in Novellis Beryto (quæ Phoeniciæ civitas erat) *Metropoleos nomen ac dignitas, Salvo Tyri jure, tribuitur.* Sic quoque erant sub Constantinopolitano Archiepiscopo [ita enim & Patriarchæ cum Constantinopolitanus, tum Alexandrinus, tum & Antiochenus aliquando appellabantur: sicut & Diocæsis quandoque pro tota horum unius jurisdictione capiebatur] *Metropolitani Ponticæ Diæceseos, Asiaticæ, & Thracicæ, ut qui a Constantinopolitano Archiepiscopo, (seu Patriarcha, vel summo Metropolitano) ordinabantur.*

Hh

Metro-

Metropolita porro, seu *Metropolitani* Christianorum Concilii Antiocheni can. XX. etiam appellantur οἱ ἐπαρχιώ-
ντες ἐν τῇ Μητροπόλει, & οἱ πεποιθμένοι τῇ Μητροπόλει. Apud
Africanos vero *Primates* (quod Græci rursus προτεύοντες red-
dunt) uti ex Africanorum Conciliorum canonibus, (tum &
aliunde) sat abunde liquet. Aliquando autem & *Metropo-
litani* vocabantur ἑπαρχοί, at tales qui aliis *Metropolitanis*
supereminebant, atque inde etiam ὑπέρθυμοι nominabantur,
nempe ἑπαρχοὶ ὑπέρθυμοι; quum cæteri tantum μετροπολίτη
ὑπέρθυμοι nominarentur [vide Codinum de Officiis aulæ Con-
stantinopolitanæ: cui jungatur & posterior pars canonis XVII.
Concilii Chalcedonenfis.] Quin contra in medio canonis
VI. Concilii Sardicenis reperimus hæc: ἀλλὰ γεγραμμάτων ἔ-
ξάρχου τῆ ἐπαρχίας (λέγω ἧ ἡ ἐπισκόπου τῆ Μητροπόλεως) ac pau-
lo inferius, in eodem canone VI. editionis Parisiensis, anni
D. M. D. XL, typis Regiis) 25ῃ ἧ ἡ μετακαλεῖσθαι καὶ τὰς
ἀπὸ τῆ ἀληθοῦς ἐπαρχίας ἐπισκόπους πρὸς τὴν καθίστασθαι ἡ τῆ μη-
τροπόλεως ἐπισκόπου. μὴ ἐξεῖναι ἧ ἀπλῶς καθιστῶν ἐπισκοπῶν καὶ μη-
τροπολίτην ἢ βραχέως πᾶσι, &c. quæ priora satis illustrent. Quibus
adde hæc Barlami de Primatu Papæ (Edit. Lugd. p. 113.)
Cap. VI. τῆς μὲν γὰρ χαριστίας τῆ ἐπισκόπου τῆς ἐν ἐκείνῃ
μετροπολίτι ἐχον τὸ κύριον, τῆς ἧ ἀπὸ τῆ πατριάρχης χα-
ριστίας, ὑφ' ἧν ἕκαστος ἀνήκει ὁρῶν, οἱ νόμοι ἐτάσσονται.

Ad *Metropolitanas* Gentilium fere æque atque ad ἀρχιερείας,
spectare videtur hæc jam sequens inscriptio: in qua & alia
notanda veniunt, de quibus statim quoque aliquid dicen-
dum erit. Illa autem hoc modo, in Sponii Miscellaneis,
pag. 356. ita exhibetur:

ΛΕΥΚΙΟΝ ΙΟΥΑΙΟΝ ΒΟΝΝΑΤΟΝ

ΑΝΔΡΑ ΕΚ ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΜΕΓΑΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΝ
 ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΝΑΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΑΙΑ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ
 ΚΑΙ ΙΕΡΕΑ ΜΕΓΙΣΤΟΥ ΠΟΛΙΕΟΣ ΔΙΟΣ ΔΙΣ ΑΡΧΙΕΡΕΑ
 ΤΩΝ ΤΡΙΣΑΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΝ ΚΑΙ ΙΕΡΕΑ
 ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΣ
 ΚΑΙ ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΝ ΔΙΑΡΙΩΝ ΕΝΔΕΙΑΣ ΓΕΝΟΜΕΝΗΣ
 ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΜΕΓΑΛΟΥΤΥΧΙΑ ΧΡΗΣΑΜΕΝΟΣ
 ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΙΣ ΕΠΙΚΟΤΦΙΣΜΟΝ ΕΚΑΣΤΩ ΠΟΛΙΤΗ
 ΕΧΑΡΙΣΑΤΟ ΜΟΔΙΟΝ ΚΑΙ ΠΑΣΑΣ ΑΡΧΑΣ ΦΙΛΟΤΙΜΩΣ
 ΤΕΤΕΛΕΚΟΤΑ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ

Hic primum videntur *Pontificem templorum Asiae in Lydia quæ ad Sardonios spectabat*. Qui an simul *Asiarcha* fuerit, quatenus ἀρχιεὺς erat (quum & Sardiani suum *Asiarchen* habuerint) considerabimus, ubi nobis de *Asiarchis* sermo erit. Videmus porro eum quoque fuisse Sacerdotem Jovis Poliei; ac quidem secunda vice: quod minori difficultate laborat, quam quod fuerit ἀρχιεὺς, seu *Pontifex*, *Trisapoleon*: quod igitur an ita, an vero aliter legendum sit etiam disquirendum erit. Ut autem *Sacerdotes Caesarum* sive *Augustorum*, nobis sæpius occurrunt; notumque est & Tiberium suos *Sacerdotes* habuisse ac *Flamines*, qui apud Græcos ἱεῖς καὶ καίσαρος, de *Flamine* esse intelligendum. Nec denique est quod de ἑξαμηνίᾳ πρώτῃ multum laboremus (sicut id ex sequenti infra dissertatiuncula patebit.) At majorem molestiam hic creat ille *Agonothetes Diarium* seu *Diariorum* (modo ita hic legendum ac distinguendum sit.)

fit.) De quibus Diariis, an, quinam, ac quales, fuerint nunc inquirendum; & an hîc recte illis locus tribuatur.

Notum satis est in inscriptionibus Græcis sæpius nobis occurrere verba Latina; imprimis circa munera ac magistratus. Exemplo sit ista inscriptio, quæ apud Gruterum pag. 458. n°. 1. ita exhibetur:

Τ . ΠΟΡΚΙΟΥ . ΠΡΟΚΛΟΥ . ΑΙ
ΔΙΑΝΟΥ . ΕΞΟΧΟΤΑΤΟΥ . ΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ . ΠΡΟΦΗΤΟΥ . ΤΙΩ . ΚΥΤΡΕΙΝΑ
ΚΟΡΝΕΛΙΑΝΩ . ΙΕΡΕΙ . ΔΕΥΚΟΘΕΑΣ
ΧΕΙΔΙΑΡΧΩ . ΙΕ . ΔΕΓ . ΑΠΟΔΙΝΑΡ
ΧΕΙΑ . ΚΟΟΡ . Θ . ΒΑΡΑΟΝΩΝ
ΠΡΑΙΦΕΚΤ . ΣΠΕΙΡ . Β . ΟΥΑΠ . . . ΝΑ
ΠΡΑΙΦΕΚΤ . ΣΠΕΙΡ . Δ . ΓΑΛΔΩΝ
ΠΡΑΙΦΕΚΤ . ΣΠΕΙΡ . ΔΑΡΔΑΝΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΩ : ΠΡΕΙΟΤΑΤΗΣ . ΔΙΑ
ΦΛΑΜΙΝΙΑΣ . ΑΙΜΙΔΙΑΣ . ΔΙΓΤΡΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΩ . ΚΑΙ
.

Sic pag. 68. 6. reperitur ΒΕΝΕΦ. pro *Beneficiarius* pag. 595. II. ΤΑΒΟΥΛΑΡΙΟΣ. Sic & apud G. Wheler pag. 262. habemus ΓΑΙΟΝ ΑΝΤΙΟΝ ΑΥΛΟΝ ΤΟΤΑΔΙΟΝ ΑΥΛΟΥ ΤΙΟΝ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΝ ΔΙΣ ΤΗΑΤΟΝ ΑΝΘΗΠΑΤΟΝ ΑΣΙΑΣ ΣΕΠΤΕΜΟΤΙΡΟΤΗ ΕΠΟΤΔΩΝΟΣ ΦΑΤΡΙΜ ΑΡΟΥΑΔΕΝ, &c. At plura afferre exempla minime necessarium duco. Videamus igitur quinam fuerit ἀγωνοθέτης ἀγελίων.

Huc certe spectat inscriptio quæ, sicut apud Gruterum pag.

pag. 404. n°. 2. exhibetur, ita & a Lipsio jam Saturn. lib. I. c. 10. allata fuerat: ac quidem (ut video) eundem in finem, in quem nunc a me afferenda est; quæque ita habet:

L. EGNATIO. INVENTO
PATRI. L. EGNATI. POLLI
RVFI. HONORATI. EQVO. P
AB. IMPERATORIBVS. ANTONINO
ET. VERO. AVG
HIC. OBLITERATO. MVNERIS. SPECTACVLO
IMPERATA. EDITIONE. AB. INDVLGEN
MAX. PRINCIPIS. DIEM. GLADIATORVM
ET. OMNEM. APPARATVM. PECVNIA. SVA
EDIDIT
COLONI. ET. INCOLAE
OB. MVNIFICENTIAM. EIVS
L.D.D.D.

Videlicet, si bene rem capio, hi *Gladiatores*, qui ita *die data* ex indulgentia Principis depugnabant, *DIARII* appellati sunt; sicut & *Agonothetes*, qui illis præerat *Agonothetes diariorum*, gladiatorum scilicet. Ad quos *dies* ac *diarios* quoque spectat, ut puto, hæc sequens, quæ apud eundem Gruterum pag. 475. n°. 3. hoc modo existat:

C. TITIO
CHRESIMO. AVG. II.
HVIC. ORDO. DECVRIONVM
QVOD. PRO. SALVTE. ET. INDVLGENTIA. IMPERAT
ANTONINI. PI. FELICIS. AVG. ET. EX. VOLVNTATE. POPVLI
MVNVS. FAMILIAE. GLADIATORIAE. EX. PECVNIA. SVA
DIEM. PRIVATVM. SECVNDVM. DIGNITATEM. COLONIAE
EDIDERIT. HONOREM. BIS. ILLI. QVO. QVIS. OPTIMO. EXEMPLO
IN. COLONIA. SVSSA. HABVIT, &c.
Hh 3 Quod

Quod attinet autem ad vocem ἀγωνοθέτης, is ille fuit, qui alias in Glossario appellatur Ἰστέτης μωρομαχων, & apud Gruterum pag. 333. 4. *Munerarius*. ita enim ibi **CONSTANTIVS MVNERARIVS GLADIATORIBVS SVIS**, &c. *familie* scilicet *sue*. De quibus Gladiatorum familiis vide Lipsium Saturn. lib. i. c. 15. ex Seneca, Cicerone aliisque; quod operæ pretium fuerit: sicut & considerare imaginem illam descriptam, apud dictum Gruterum pag. 335. 5. Neque hinc abludere videtur illa inscriptio pag. 376. 3. **PROCURATOR LVDI. FAMIL. GLAD. CAESARIS**, &c. Unde & in Græca nostra mihi intelligenda videretur *Familia Diariorum* gladiatorum; cui ut *Munerarius* & Ἰστέτης (quales ἀγωνοθέται munere inter Athletas fungebantur) hic *Lucius Bonmatus* præfuerit.

Ut autem in hoc *Lucio Julio Bannato*, (sicut & in aliis Græcis) plura simul munera Sacra locum invenerunt; sic id etiam in Latinis observamus: ut, ne procul nimio abeamus, cum in Ulpio Egnatio Faventino, tum in Sextilio Agesilao, Ædesio, tum denique in Vettio Agorio Prætextato; quorum postremus non solum fuit *Pontifex Veste*, verum & *Pontifex Soli*, & *Quindecimvir*, & *Augur*, & *Taurobo-liatus*, & *Neocorus*, & *Hierophanta* (puta Hecates) & *Pater*, denique *Sacrorum*: secundus vero *Pater Patrum Dei Solis invicti Mythrae*, uti & *Hierophanta Hecate*, hinc *Dei Liberi Archibucolus*: primus vero *Augur P V B. P. R. Q.* *Pater & Hierocorax D. S. L. M. Archibucolus Dei Liberi*, & *Hierophanta Hecate* tum denique & *Sacerdos Isidis*. Ita ut unus idemque homo (quod & in foeminis videbimus) plura simul *Sacerdotia* administraret; saltem honorem illum ac titulos gereret. Quod & hodie in Romana Ecclesia videmus.

Illis tamen quæ de *Diariis* supra conceperam, non possum non hæc sequentia subungere, post consulta super ista

re

re duo clarissima eruditionis Græcanicæ lumina, D. D. Gifbertum Cyperum, & Jac. Perizonium. Atque Amplissimus quidem Cuperus; qui *Διαίων ἐσθίας γενομένης* sic conjunctim legit, (ut ostendat hæc ad Gladiatores *Diarios* non pertinere) id pro *annonæ caritate* jam in Harpocrate suo (pag. 139.) me nescio adhucdum, explicaverat; ulteriusque id ex Meursio ac Du Cange firmavit. Qui quoque, cum ipsi reponerem, exempla tam apud Meursium, quam apud Du Cange nulla extare, præterquam infimæ (ut sic loquar) Græcitatæ; ac præterea Justinianum Nov. 123. cap. 30. loqui de *Diaconissis* cum viris suspectis habitantibus; quibus foeminis interdicto non parentibus *Salaria*, (quæ *Διαίων* vocabulo ibi denotantur,) ob ministerium istud tributa, ibi subtrahuntur: alterumque adeo ipsius exemplum eadem Nov. cap. 16, ad *annatas*, sive *annua* clericorum *salaria* spectare: *quæ annata* ibi *ἑὸς ἐσθιῶνς Διαίων*, seu *salaria* appellantur: cumque istis exemplis & conferenda esse illa, quæ ex Basilii Eccloga III. adducuntur (ut gemina hisce allatis esse conferenda: cæteraque exempla ad Clericos sive Ecclesiasticos istorum seculorum, neque ullo modo (quantum ego judicare hætenus valebam) ista *Annonam publicam* respicere: ille solita sua, erga doctos ac discendi meliora cupidos, bonitate hoc responso me dignatus est: *Diaria*, Fateor, Meursio & Du Cange sumpta sunt ex auctoribus infimæ Græcitatæ; & agitur in iis de *Personis vel Salaris Ecclesiasticis sive annatis*, nec respiciunt *annonam publicam*. Neque tamen sententiam muto. Nam *Diaria* Latinis, atque inde Græcis notant *victum quem populus sibi in diem, vel paucos, dies emit*. Cum igitur ille deficeret, Julius Bonatus singulis civibus *ΜΟΔΙΟΝ* vel *FRUMENTI ΜΟΔΙΟΝ* ad sublevandam inopiam, & sedandam procul dubio seditionem, dono dedit. Ita in genere de victu Ulp. L. 21. de *Alimentis*: *Diariis vel cibariis relictis*,
neque

neque habitationem, neque vestiarium, neque calciarium deberi palam est: quoniam de cibo tantum testator sentit. Ita etiam Cicero in Ep. ad Att. Cæsarem scribit diarii militum alacritatem accelerasse. Et quidem eo nomine veniebat frumentum & vilior cibus: unde apud Petronium post asellum diaria non sumo. Cum igitur Sardibus plebs sibi comparare non posset vel in singulos, vel in plusculos dies frumentum ΔΙΑΡΙΩΝ ΕΝΔΕΙΑ, annonæ caritas facta est; cui obviam ivit Julius Bonnatus, qui ut hoc obiter addam, fuit bis primus magistratus vel Archon: non autem, ut Sponius vertit, primus militiæ Dux.

Quæ hisce reponi possent (quæque interim ipsius eruditissimis observationibus, limatissimoque iudicio submitto) sunt: *Diaria* solum aut de *Servorum* victu seu cibariis (quandoque & libertis aut servis, testamento manumissis, per idem testamentum legatis) aut etiam de militari cibo, quatenus is, vel his (servis) vel illis pro favore aut meritis adaugebatur vel imminuebatur; usurpari. nullibi vero de civium annonâ, frumentive inter cives, per dies aut menses distributione seu largitione. Huc enim clare spectare ista quæ Cujacius cum in VI. tum in LVII. Novell. habet: quæque ex Horatio, Petronio, Cicerone, ac (si bene memini Cæsare ipso) afferuntur. Hinc quoque illa, quæ idem Cujacius ex Cypriano de *Sportulis* affert, ita de Clericorum cibariis &c. esse interpretanda. Ita enim iste epist. LXVI: *Quæ nunc ratio & forma in Clero tenetur; ut qui in Ecclesiâ Domini ordinatione clerica promoventur, in nullo ab administratione divina avocentur, nec molestiis & negotiis sæcularibus alligentur, sed in honore SPORTULANTIUM FRATRUM* tanquam decimas ex fructibus accipientes, ab altari & sacrificiis non recedant, sed die ac nocte cælestibus rebus & spiritalibus serviant.

Cum aliàs apud Romanos & pro illis cibariis, quandoque
& pecu-

& pecuniis quæ in dies clientibus ac Saluatoribus præbebantur a divitibus; & pro Saliariis annuis (tum & pro pecunia ab utraque parte litigantium in iudicio deposita) sportulæ capiuntur. quæ *cibaria* & ab Ulpiano (ut vidimus supra) *Diaria* appellantur. Hinc namque & *unius anni diaria*: Sic ut *Diaria* in hac (de qua quæstio est) inscriptione pro annonæ sublevatione, seu frumenti inter cives Sardonios distributione, minus commode capi queat.

Celeberrimus igitur Perizonius mihi hoc modo respondit: *Nec enim, ut recte observas, ex media aut infima Gracitate quod probari potest, id ad tempora Augusti vel Tiberii, vel Caligula, quibus posita videtur hæc inscriptio, retrahere licet. Neque vero istuc simpliciter pro annona aut re frumentaria ponitur; quæ significatio hic requireretur. Tuae vero interpretationi refragari videtur, quod DIARIUM & DIARIA Latinis notet non rem certi aut noti temporis, sed quotidianam. Hinc DIARIA ACTA, &c. Putem ego designari hic Festum aliquod seu Agonem, tantò magis quia passim Ἀγωνοθεῖας in inscriptionibus jungitur genitivo talium Agonum. Sic apud Sponium Itiner. pag. 411. Ἀγωνοθεῖσαι τῶν μεγάλων Καίσαρων Σεβαστῶν. & p. 414. Ἀγωνοθεῖσαι τῶν μεγάλων Παύλων. Fuerunt autem ejusmodi certamina quamplurima & diversissima, inque iis multa singularia, quæ alibi non fuerant, & quorum quotidie vix aut semel tantum occurrunt nobis nomina. Quapropter quum Athenienses certe habuerint Jovis præcipuum Festum, quod appellarunt Δίαυα, quod Latini dicerent DIALIA, crediderim id & habuisse Asiaticos, eodem nomine insignitum: atque ideo pro ΔΙΑΡΙΩΝ legendum hic ΔΙΑΣΙΩΝ. Nisi quis malit Δίαυα vel Δίαυα fuisse festum & agonem in honorem Jovis simul & Martis: vel separatim legere ΔΙΑΡΕΙΩΝ h. e. per tempus agonis Martialis, in Agonibus Martialibus.*

libus. Sed difficillimum est verum invenire conjectando lectionem Inscriptionum malè descriptarum: quum multæ in iis memorentur, quæ nusquam alibi occurrunt. Neque id mirum cum sæpe contineant peculiare ritus variarum urbium, quarum nullam vel exiguam prorsus habemus historiam. Ea verò ipsa quia ignota sunt ideo paucissimum plerumque ab iis, qui descripsere, malè excepta sunt, &c.

In eadem ista inscriptione vexat æque fere illud ΤΡΙΣΔ. ΠΟΛΕΩΝ, quod ego, fateor, initio nimis facile immutans pro ΤΕΡΟΠΟΛΕΩΝ sumpseram: quæ conjectura tamen facili labore subvertitur. Quod quamvis diversæ urbes *ισπερίων* nomine venerint (in Phrygia, in Cana, in Syria, in Creta) nulla tamen earum, vel alia quæpiam *ισπερίων* appellatione, adeoque plurali nomine, venerit. Unde & facillime inducor hîc (quamvis id sit durum atque insolens, cum hisce Celeberrimis viris (Cupero ac Perizonio) legendum ΤΡΙΣΔ. ΠΟΛΕΩΝ, τρις δέκα πόλιν (licet alias *τριάκοντα* designet) tum quod & *δωδεκά* & *ἑξήκοντα* legamus: tum quod etiam numerus $\overline{\gamma}$ *urbium* Asiæ in nummis plus semel per *RI* exprimatur; tum denique quod & communia sacrificia per Pontificem Asiæ urbium pro iis fierent, sicut alibi ostendo, taleque sacrificium pereleganter expressum extet in nummo isto eximio quem Ampliss. Ez. Spanhemius nobis ad Callimachum, ex Gaza regis Galliarum exhibet, pag. 479. Quemque ea propter hîc ut representarem operæ pretium duxi.

CAPUT II.

*De Latinorum Pontificibus ac Flaminibus Coloniarum Pro-
vinciarum, Cæsarum, sive Augustorum, &c. Plures
quandoque extra Romam Pontifices simul, atque adeo
Collegia eorum, uno eodemque in loco fuisse, interque
illos Pontificem Primum; quamvis nullus propriè Maxi-
mus fuerit, nisi Romæ. Calponiam Maximam, non
fuisse Sacerdotem Maximam: quantumvis aliàs Sacer-
dotes Maximæ obtinerent; sicut apud Græcos ἀρχιερεῖς
πρωτοί; tum & ἀρχιερεῖς plurium simul locorum Deorum-
ve. De verbo ἀρχιερεῖς obiter aliquid; de Baccho Au-
spice; de Bacchi Novi aliisque hujusmodi epithetis, quæ
Cæsaribus, sive Augustis, tribuebantur; de Sacerdote Sy-
nodi, &c. De Sacerdotibus ac Pontificibus, sive ἀρ-
χιερεῖς, cum temporariis, tum perpetuis, tum denique
ex jure ac successione Hereditaria; sicut & de ἀρχιερεῖς,
secundum, tertium, quartum (quin & pluries) munere
eo fungentibus. De Sacerdotibus Summis, sive ἀρχι-
ερείς, foeminis, iisdemque ἱεροποιεῖς; seu per quorum
æque ac per virorum nomina anni signabantur.*

*Sicut etiam apud Græcos erant Pontifices & singularum
Scivitarum & simul totarum Regionum; ita quoque apud
Romanos, seu Latinos, id obtinebat. Hinc enim erant
Pontifices Coloniarum, hujus nempe illiusve coloniae. Un-
de apud Gruterum pag. 305. n°. 10.*

DISSERTATIO TERTIA

Q. FLAVIVS . Q. F

POLLINVS

PONT . COL

SVTPINAE

Et 345. 9.

P . AELIO . P . FIL . PAP

GENIALI

DEC . ET . PONTIF . COL

APVL . PATPON . COLLEG

C E N T .

P . AELIVS . EVTHYMVS

LIBERT .

Item n°. 8. ibid.

P . AEL . FLAVI . DEC . ET . II : VIR

ET . FLAMEN : ALCETIENSIVM

ITEM : DEC . ET . II . VIR . ET

PONTIF . COLONIAE . AVRELIAE

ANTONINIANAE . OVIL . &c.

Sic tandem quoque pag. 394. n°. 4. & 5. (de uno eodemque homine) ut: .

D. M.

D . M.

M : COMINIVS . PONTIF
 ET. BIS. Q. Q. COL. SARMIZ
 METROP . EQ . R
 SACERDOS . ARAE . AVG
 SORORI . PIENTISSI
 MAE . L . D . D . D

Quintam numero, ne nimius fiam, non afferam.

Ut autem *Pontifscum* in Coloniis, sic *Flaminum* eadem ratio erat: nisi quod, ut erant *Pontifices Solis, Herculis, Vestæ, Vulcani* aliorumve Deorum, quin & *Cæsarum* sive *Augustorum*, sic tamen & *Flamines* in Provinciis, Coloniis vel Municipiis solum horum postremorum, id est, hujus illiusve Cæsaris aut Augusti; vel, quod rarius, simul *Flamen Divorum & Augustorum*: uti patet ex Grut. pag. 376. n°. 4. hoc modo:

L . . CAECILIO
 L . F . QVIRIN
 CAECILIANO
 DVVMVIRO . TER
 FLAMINI . DIVOR
 ET . AVGVSTORVM

Ita quoque n°. 6. habemus *Augurem* ac simul *Flaminem Divi Augusti ac Romæ*: tandemque (ne plura congeram) pag. 389. 9. *Duumvirum & Flaminem Romæ, Divorum & Augustorum* De quorum Augustorum *ἀρχιερεων, Pontificibus*, ac *Flaminibus*, plura inferius.

Plures, quandoque *ἀρχιερεας* simul in una eademque, si
 li 3. non

non civitate, saltem provincia, fuisse, tam ex illis quæ jam supra attigimus, quam ex sequentibus apparere potest. Certe id mihi videtur nummus ille maximi moduli, qui inter Vaillantii pag. 99. hac cum inscript. exhibetur: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΓΑΤΚΩΝΟΣ Γ. ΝΙΓΡΟΥ ΑΡΧ. Α. ΒΛΑΤΝΔΕΩΝ ΜΑΚΕ. *Pontificis primi*; non *Pontificis primū*; sicut Harduinus in hac sequenti vertit: ΕΠΙ ΑΡΧ. Α. ΑΤ. ΠΑΠΙΟΥ ΒΛΑΤΝΔΕΩΝ, (urbis Lydiæ scilicet) quod illi ambo, quamvis diversis temporibus ibi ἀρχιεὺς πρῶτος fuerint. De quibus ~~πρῶτος~~ statim latius.

Plures autem unico eodemque in loco, extra Romam quoque *Pontifices*, simul fuisse, ex antiquitate satis clarum ac certum est. Apparet id namque ex *Pontificibus*, *Iciditytanis*, in Hispania; tum & ex *Pontificibus Albanis*, quorum utrorumque collegiorum apud Gruterum mentio est; ac priorum quidem, nempe *Iciditytanorum*, pag. XXXI. n.º 8.

P . POPIL . AVITVS . P . F . INDVL
GENTIA . PONTIFI . ICIDITA
NORVM . LOCVM . SEPVL
ACCEPI . ANTE . AED . DEAE
MAGNAE . CYBELES . QVAM
IRATAM . MORTE . SENSI

Horum autem maxime notabilis mentio (ut quorum numerus ac nomina expressa sunt) fit in hoc sequenti marmore:

TL

DE PONTIF. GRÆCOR. & ASIARCHIS. 255.
 TI. CAISARI. DIVI. AVG. F
 DIVI. IVLI. N. AVGVSTO
 PONT. MAX. CQS. V. IMP. VII. TRIBVN.
 POTEST. XVIII
 PONTIFICES. ALBANI

Q. IVLIUS	Q. F. FAB. RVFVS.
G. IVLIUS	G. E. SCA. BASSVS.
TI. IVLIUS	TIB. F. FABNERVA.
M. IVLIUS	C. F. FAB. SENECIO.

In ejusmodi Collegio certè aliquis præfidebat, qui inde aut *caput*, aut *princeps*, aut *primus* (quocunque demum nomine eum vocare volueris, si non *Pontificem Maximum*, aut *summum*) audiebat; quod adeo inter cæteros emineret, illumque honorem aut per vices in circulum redeuntes, aut aliter annuo spatio, aut denique per totum vitæ spatium, possideret: quo modo id statim in *ἀρχιεπίσκοπον* videbimus, atque in aliis Sacerdotibus quoque observabimus.

Hic igitur erat *Primus Pontifex*, seu *Pontifex Primus*, quemque aliquatenus *Maximum* inter ipsos appellare queas: quamquam revera nullus *Pontifex Maximus* eo modo aut sensu, seu potestate atque auctoritate, qualibus *Romæ* fuit caput *Collegii Pontificum*, cæterorumque omnium Sacerdotum, ac qui omnium & *maximarum rerum* quæ ad Sacra & religiones pertinebant, judex supremus erat, ullibi quod sciam extra urbem Romam, ac simul intra ista Rempublicam, locum habuerit.

Gutherius atque alii quidem contendunt, etiam inter *Sabinos* fuisse *Pontificem Maximum*, eodemque modo ut in Urbe.

Urbe Roma; rationesque suas addunt, adducti eo ex inscriptione sequenti:

P . V E R G I L I O

P . F I L I O

P O N T . : M A X

S A B I N

Verum enim vero & Reinesius & Bosius sat bene ostenderunt, hîc errare Doctissimum Gutherium: cum ad istud *SABIN*. *Sabini* plane non pertineant.

Melius certè idem Gutherius a Sirmondo edoctus in hac sequenti inscriptione; quæ jam, ubi de Tauroboliis locutus sum, allata fuit,

(C A S P O N I A . P . F.

M A X I M A

S A C E R D O S . C E R E R I S

P U B L I C A

P O P U L I . R O M A N I

S I C U L A)

statuit illud *Maxima* non denotare *Maximam Sacerdotem*, atque ita ut id ad dignitatem Sacerdotalem respiciat; quasi illa sic fuisset *Pontifex Maxima*; verum denotare tantum nomen proprium, sive agnomen. Quod sane verum esse patet ex consuetudine Romanorum, quâ filia adultior, aut primigenia inter cæteras sorores, appellabatur simul *Maxima*: sicut apud Reinesium XIV. 74. *Gavia P. F. Maxima* XI. 23. *Herennia P. F. Maxima* XIV. 39. *Cæsenia P. F. Maxima*. Quum sic in filiabus quoque *Prima*,

ma, Secunda, Tertia, &c. priori nomini, prout prima, secunda aut tertia ordine nativitatis essent, accedebat. Unde & in inscriptionibus reperiuntur, *Cornelia Prima, Cornelia Secunda, Cornelia Tertia*; quandoque etiam addita litera F. uti in modo allatis exemplis P. F. &c. vidimus. Atque hinc quoque Ciceronis ille, apud Macrobiū (lib. 2. cap. 11.) locus ex ambiguo: *Equidem quo melius emptum sciatis, comparavit Servilia hunc fundum, tertia deducta. Filia autem Servilia Junia Tertia.*

Primas tamen *Sacerdotes* inter mulieres (*Sacerdotes*) locum obtinuisse ostendunt, cum ἀρχιεραὶ, seu *Sacerdotes summae*, apud Græcos, tum *Virgines Vestales Maximae* (adeoque *Sacerdotes Maxima*) apud Latinos; tum denique & *Sacerdotes primæ*; quæ æque in lapidibus occurrunt; ut apud Gruterum pag. CLXXIV. 8.

IVNIA. D. F. RVSTICA. SACERD. PERPET. PRIMAIN. MVNICIPIO. CARTA MITA NOR. &c. Quæ tamen ἀρχιερα πρώτῃ non fuit. Verum de hisce, ut puto, jam alibi locutus sum.

Ad viros autem quod attinet; ne de καθολικῶν ἀρχιερεῶν πρώτῳ nimium dubitemus, faciunt, meo iudicio, hæ sequentes nummorum inscriptiones, ut illa *Sardianorum sub Caracalla*: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ. ΔΗ. ΡΟΥΦΟΥ ΑΡΧ. Α. ΤΟ Β. tum & illa, ΕΠ. ΑΤΡ. ΡΟΥΦΟΥ ΑΡΧ. Α. ΤΟ Γ. *Pontifice Primo tertium*. Quæ ratione ἀρχιερέως (quatenus ita vere legendum sit) illustrantur ex hac sequenti: ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. Α. ΤΟ Β. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΤΙΝ, *Nicomachus Primus Pontifex, secundâ vice*, seu secundum, *Temenothyrensum*. Ex quibus simul discimus, illos, qui non per totam vitam Pontifices essent, munere isto plus semel, ac quidem ter, quater, pluriesve (ut forsan adhuc ulterius alibi ostendetur) perfunctos fuisse. Ex talibus itaque inscriptionibus, tum marmo-

rum, tum nummorum, videtur, uti dixeram, consequi, inter ἀρχιερείας, sive regionum, sive civitatum [ac quidem singulari modo in Jonia, ubi Asiarcha simul ἀρχιερεὺς, saltem hujus illiusve civitatis erat, si non totius Asiæ propriæ, aut ἡ Πανιωῦς] aliquem semper fuisse ἀρχιερεὶα πρῶτον; eumque, sæpiusculum fuisse simul ἀσιστευόν. Sicut (ut aliunde liquet) etiam iste ἀρχιερεὺς πρῶτος, seu *Pontifex Primus*, vel *Primarius* non semper unius ejusdemque civitatis fuit, verum (sicut & de ἀσιστευόν in sequentibus patebit) nunc ex hac, nunc ex illa civitate (ex gr. Joniæ) eligebatur.

Ut igitur denuò propius ad *temporarios*, atque etiam ad *perpetuos* ἀρχιερείας accedamus; *perpetuorum* exempla habemus in nunc subsequenter inscriptionibus, apud eruditissimum J. Sponium reperiundis, quarumque prima. (*Miscell. pag. 335.*) ita habet:

Τ . Β . Δ

ΤΗΝ ΑΗΙΟΛΟΓΟΤΑΤΗΝ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ ΑΡΙΣΤΗΝ ΑΤΡ.
ΔΕΙΤΗΝ ΘΕΟΔΟΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ ΔΕ ΠΡΩΤΟΥ ΤΗΣ
ΠΟΛΕΩΣ Μ. ΑΤΡ. ΦΑΥΣΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΕΚ ΠΡΟ
ΤΟΝΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΙΣΑΡΩΝ
ΚΑΙ ΚΑΒΑΡΝΟΥ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΗΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΩΝ, &c.

Secunda autem hoc modo (pag. 363.) exhibetur:

ΘΕΟΙΣ ΠΑΤΡΙΟΙΣ

ΚΑΙ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ

Α. ΔΙΚΙΝΝΙΟΣ ΠΤΑΙΜ ΠΡΕΙΣΚΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΔΙΑ

ΒΙΟΥ, &c.

Tum

Tum denique tertiam, quam plenius seu totam exhibere volui, prout pag. 369. eorundem Miscellaneorum extat: quod ad eam nonnulla mihi notanda veniant:

ΠΕΡ . ΣΩΤΗΡΙΑΣ . ΚΑΙ . ΝΕΙΚΗΣ . ΚΑΙ . ΑΙΩΝΙΑΣ .
ΔΙΑΜΟΝΗΣ .

ΤΩΝ . ΚΤΡΙΩΝ . ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ . ΔΟΥΚΙΟΥ ΣΕΠΤΙΜΙΟΥ .
ΣΕΒΑΣΤΟΥ . ΕΥΣΕΒΟΥΣ . ΠΕΡΤΙΝΑΚΟΥ . ΣΕΒΑΣΤΟΥ .

ΑΡΑΒΙΚΟΥ . ΑΔΙΑΒΗΝΙ

ΚΟΥ . ΠΑΡΘΙΚΟΥ . ΜΕΓΙΣΤΟΥ . ΚΑΙ . ΜΑΡΚΟΥ . ΑΥ-
ΡΕΛΙΟΥ . ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ .

ΣΕΒΑΣΤΟΥ . ΑΡΑΒΙΚΟΥ . ΑΔΙΑΒΗΝΙΚΟΥ . ΠΑΡΘΙΚΟΥ .
ΜΕΓΙΣΤΟΥ . ΚΑΙ .

ΔΟΥΚΙΟΥ . ΣΕΠΤΙΜΙΟΥ . ΓΕΤΑ . ΚΑΙΣΑΡΟΣ . ΚΑΙ .
ΙΟΥΛΙΑΣ . ΣΕΒΑΣΤΗΣ

ΜΗΤΡΟΣ . ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩΝ . ΚΑΙ . ΤΟΥ . ΣΥΝΠΑΝΤΟΣ .
ΑΥΤΩΝ . ΟΙΚΟΥ . ΚΑΙ .

ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ . Α . ΣΕΠΤΙΜΙΟΥΣ ΤΡΙΤΩΝ . ΚΑΙ . ΩΣ .
ΧΡΗΜΑΤΙΖΩΝ ΑΔΕΛΦΑΝΔΡΕΤΣ . ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ . ΓΕΝΟΜΕ-
ΝΟΣ . ΙΕΡΕΥΣ

ΚΑΤΑ . ΤΟ . ΕΞΗΣ . ΔΙΣ . ΚΑΙ . ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ . ΤΟΥ .
ΚΑΘΗΓΕΜΟΝΟΣ . ΔΙΟΝΤΣΟΥ . ΔΙΑ .

ΒΙΟΥ . ΕΤΙ . ΤΕ . ΚΑΙ . ΤΕΙΜΗΘΕΙΣ . ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ .
ΜΑΡΚΟΥ . ΑΥΡΕΛΙΟΥ . ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ .

ΣΕΒΑΣΤΟΥ . ΤΟΥ . ΝΕΟΥ . ΔΙΟΝΤΣΟΥ . ΔΙΑ . ΒΙΟΥ .
ΚΑΙ . ΥΠΟΣΧΟΜΕΝΟΣ . ΑΥΘΑΙ

ΡΕΤΟΣ. ΚΑΙ. ΤΑΥΤΗΝ. ΤΗΝ. ΑΡΧΙΕΡΩΣΤΗΝΗΝ. ΔΙΑ-
ΒΙΟΥ. ΕΠΙΤΕΛΕΙΝ.

ΤΟΝ. ΔΙΟΝΤΕΟΝ. ΑΝΑΚΟΣΜΗΣΑΣ. ΕΚ. ΤΩΝ. ΙΔΙΩΝ.
ΠΡΩΤΟΣ.

ΔΟΓΙΣΤΕΤΟΝΤΟΣ. Μ. ΟΥΟΛΤΣΣΙΟΥ. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ.
ΕΠΑΝΤΙΛΑΜΕΝΟΣ. ΤΟΝ. ΔΙΟΝΤΕΟΝ. ΑΝΑΚΟΣΜΗΣΑΙ.

ΕΠΙ. ΑΡΧΟΝΤΟΣ

ΒΕΝΤΙΔΙΟΥ. ΣΩΤΑ. ΠΥΘΑΓΟΡΑ. ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΟΥ.
ΠΑΡΑΔΟΕΟΥ

ΚΑΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ. ΑΙΔΙΟΥ. ΑΓΑΘΗΜΕΡΟΥ. ΚΙΘΑ-
ΡΟΔΟΥ. ΠΑΡΑΔΟ

ΕΟΥ. ΚΑΙ. ΝΟΜΟΔΙΚΤΟΥ. ΔΥΛΟΥ. ΟΙΝΕΩΣ. ΤΡΑ-
ΓΩΔΟΥ. ΠΑΡΑΔΟΕΟΥ.

ΕΤΕΛΕΙΩΣΑ. ΔΕ. ΩΣ. ΕΠΗΝΓΕΙΔΑΜΗΝ. ΤΟΝ. ΔΙΟ-
ΝΥΣΟΝ. ΕΠΙ. ΑΡ

ΧΟΝΤΟΣ. ΑΤΡ. ΑΓΧΑΡΝΗΝΟΥ. ΦΑΙΔΡΟΥ. ΕΦΕΣΙΟΥ.
ΚΩΜΩΔΟΥ.

ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΟΥ. ΚΑΠΕΤΩΛΙΟΝΕΙΚΟΥ. ΠΑΡΑΔΟΕΟΥ.
ΚΑΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ.

ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ. ΑΣΣΥΡΙΟΥ. ΣΥΛΛΕΩΣ. ΚΩΜΩΔΟΥ. ΠΕ-
ΡΙΟΔΟΝΕΙΚΟΥ.

ΠΑΡΑΔΟΕΟΥ. ΚΑΙ. ΝΟΜΟΔΙΚΤΟΥ. ΤΙΒ. ΚΛΑΤΑ. ΑΔΕ-
ΕΛΑΝΔΡΟΥ. ΛΑΟΔΙΚΕ

ΩΣ. ΤΡΑΓΩΔΟΥ. ΚΑΙ. ΠΟΙΗΤΟΥ. ΠΑΡΑΔΟΕΟΥ.

*Hæc clarius paulo explicanda seu vertenda sunt quam fe-
cit.*

cit eruditissimus Sponius (præsertim quod quoque Reine-
sius, huic inscriptioni nullam versionem subjunxerit) *Pro
salute & victoria & prosperitate Dominorum Imperatorum
Lucii Septimii Severi Pii Pertinacis, Augusti, Arabici,
Adiabeni, Parthici Maximi; & Marci Aurelii Anto-
nini Augusti, Arabici, Adiabeni, Parthici Maximi;
& Lucii Septimii Getae Caesaris; & Juliae Augustæ, Ma-
tris Castrorum, & totius ipsius domus, & Sacrae Synodi.
L. Septimius Tryphon audiens velut [nisi hic mendum]
Alexandrinus Philosophus, bis successive, (seu secunda vi-
ce) Sacerdos. Pontifex quoque Bacchi Ductoris ad vitam.
Præterea & per totam vitam honoratus Pontificatu Mar-
ci Aurelii Antonini Augusti, Bacchi novi: quique spon-
tanè promisit se isto Pontificatu usque ad vitæ finem per-
functurum; quique primus fuit in ornando Bacchum [lu-
dis] sumptibus propriis (dum & rationarii munere fungere-
tur M. Volusius Pericles) exorsus Bacchum ornare cantu,
sub Archonte [ludorum] Ventidio Sota Pythaulo, periodi
victore eximio; & Scribâ Ælio Agathemero, citharædo
eximio; & cantilenarum moderatore Aulo Oeneo, Trage-
do eximio. Perfeci verò, sicut promiseram, Bacchum ex-
ornare [cantu ac ludis] sub Archonte [horum ludorum]
Aur. Anchareno Phædro, Ephesio, Comædo ac periodi
victore, item victore ludorum Capitolinorum eximio: &
Scriba Menecrate Assyrio, Comædo, periodi victore exi-
mio; & Cantilenarum Moderatore [seu modorum præcep-
tore] Tiberio Claudio Alexandro Laodiceo, Tragædo &
Poëta eximio.*

Eruditissimus Sponius dum hæc vertit, reddit inter alia,
hæc *ἡγουμένη*, &c. & veluti Oraculi responsum dæns A-
lexandrinus Philosophus; Sacerdos creatus secundum ordi-
nem bis. & Pontifex per vitam Bacchi Auspiciis.

Quod attinet autem istud *ἡγουμένη*, &c. nulla certe hic
Kk 3 Ora-

Oraculorum Responsa agnosco: nec video qui hic illa convenire queant. Ac longe melius mihi videor ista vertisse; sicut & mea interpretatio nititur exemplo Plutarchi, in vita Antonii, de Cleopatra; de qua iste, inter alia: κλεοπάτρα μὲν γὰρ οὐκ ἦν πολλὰς ἐξέσσαι, πολλὰν ἐπὶ τὴν ἐλάμβανε καὶ νῆα ἴσως ἐξημαίλει (ne plura de hujus verbi tali significatione addam.) An vero bene vertantur illa: *Sacerdos creatus Secundum ordinem bœ*; cum ex jam ante tractatis, tum ex sequentibus satis clare lucefcit.

Quis vero hic fuerit ille *Bacchus Auspex* fateor me juxta cum ignarissimis ignorare. Bacchum equidem Ductorem Nympharum reperimus in hymnis Homeri atque Orphei (vulgo ita dicti) uti & totius exercitus usque in Indiam. quoniam & ἱερῶν, sive Oracula, sua illum diversis in locis habuisse, jam alibi clare ostendi: verum ista hic nihil ad rem. Melius igitur pro Duce hic habetur, ob illa quæ jam protuli: vel etiam pro *Suasore* aut *impulsore*, quatenus *epulis & commessationibus præesse creditus fuit*. Sed priora mihi magis placent.

Tota interim inscriptio respicit quatuor unâ principes, Patrem, duos filios, uxoremque ipsorum matrem; quibus simul ara ista sacra fuit: sicut quoque Ephesii (forsan & alii; nam de τῶν in Caracallæ, & Juliæ Domnæ id constat) πτερόκλις νεαρόροι, horum nempe quatuor simul, fuere: ut ex Caracallæ nummis liquet. de quibus tamen infra latius. At maxime, seu peculiari modo, videtur hæc inscriptio facta ob hunc Antoninum Caracallam, a Septimio Tryphone: ut qui primò quidem *Sacerdos secundum*, seu *secunda vice*, esset. 2. verò Ἀρχιερεὺς, seu *Pontifex Bacchi Ductoris*. 3. verò Pontifex Antonini Caracallæ: ad quem forsitan indirecte quoque respicit ille Pontificatus Διονυσίου Καθηγημῶν, quod ille quasi Ductor, ut caput, orbis esset. Is enim Antoninus hic ut *Novus Bacchus* ostentatur: cujusque, quâ talis

talil ille, Pontifex erat nofter Trypho. Neque mirum quod, exemplo aliorum, dum adhuc in vivis effer, Deus haberi vellet. Præiverat namque fic non folus Caligula, qui fe *Jovem Latiarem* haberi, ac coli, voluerat, utque appelleretur ΖΕΥΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΝΕΟΣ: fed & Domitianus [ne de Hadriano, Olympio illo, aliisque nunc loquar] & Commodus, qui Hercules & in theatro & alibi audire cupiebat, Herculisque ornatu deformatus prodibat. ne de fœminis nunc loquar, quæ adhuc infra fibi locum reperient, ut *Novæ Cereres, Vefte, Junones, Ifides*; aliæve *Ἰσμενίται* (ut Cleopatra in nummo Marci Antonii) &c.

Nunc hæc tantum de Antonino addam; non mirum hunc *Tryphonem Bacchi*. ΚΑΘΗΓΗΜΟΝΟΣ feu *Ducis* aut *Ductoris* vel *Principis* Pontificem; fed & hujus *Novi Bacchi* extitiffe: quum *Baccho Deo* Scenica, feu theatralia, Sacra effer; adeoque & scenici, mufici, & cætera huc pertinens turba, *Baccho* feu *Dionyfio* facrati: quique alio nomine *πρυτανίται* five *Artifices* audiebant.

Porro difquirendum reftaret, quodnam fuerit, iftud Sacerdotium, quo [vide lineam 10.] fecundâ vice jam hic *Tryphon* fungebatur. Id autem mihi videtur fuiſſe *Synodi*, five ſcenicorum [ſcimus namque unumquodque Collegium fere, ac *Φεαργιάδης* ſuum ſibi habuiſſe Sacerdotem] five *muficorum*, interque illos forte *Tibicinum*; quatenus ad ſcenam pertinebant: quin & omnium illorum, qui aliàs membra iftius *Synodi* effer; cujus & ἀρχὴ, & *Scriba* & *Nomodiſtes* in inſcriptionis inferiori parte memorantur.

Sic videbimus infra & Σύνοδος τῶν Μουσικῶν τῶν ὑμνωδῶν. Ἐν αὐτῇ, & Σύνοδος τῶν ἐν τῇ Βραχέῃ Διδόντων πρυτανῶν ἑ. Μουσικῶν: de quibus tunc plura dicendi occaſio erit. Non igitur mirum ſi hic pro incolumitate quoque ac perennitate talis *Synodi* vota concipiantur, eodem in marmore, in quo pro Imperatorum talium maxime ſtudioſorum vota frunt.

Erat.

Erat itaque Tryphon, si bene rem capio, & Pontifex, five ἀρχιεὺς ὁ Διάκονος ὁ καθημερόν, & Pontifex M. Aur. Antonini, ut *Novi Bacchi*, & Sacerdos jam dictæ *Synodi*.

Plura autem Sacerdotia ac Pontificatus simul uno eodemque tempore, in uno eodemque homine locum habuisse, videmus (præterquam ex aliis exemplis jam suprâ allatis) ex hac jam sequenti inscriptione, quæ (apud Gruterum, tum & apud alios reperiunda) hîc, si quid bene judico, plane ad rem facit:

L. AVRELIO

APOLAVSTO . MEMPHIO
AVGG . LIB . HIERONICAE
CORONATO . ET . TON . DIAPAN
TON . APOLLINIS . SACERDOTI
SOLI . VITTATO . ARCHIERI
SYNODI . ET . AVGG

L. AVRELIVS

PANNICVLVS . QVI . ET
SABANAS . PATRONO
OPTIMO

Quum autem hi ἀρχιεὺς aut urbium seu civitatum; aut regionum, seu provinciarum; aut horum illorumve Deorum Dearumve; aut denique Augustorum, ipsorumve domus, essent; sicque (ut jam suprâ attigi) aut perpetui essent, illoque munere per totam vitam fungerentur; ita istud non semper in monumentis antiquis exprimitur. Quod, præterquam ex aliis, ex hic sequentibus videre licet: quarum prima, ita a Sponio (. . . .) exhibetur:

TON

ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣ
 ΤΩΝ ΤΙΒ. ΚΛΑΥΔΙΟΝ ΑΤΤΙ
 ΚΟΝ ΗΡΩΔΗΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΝ
 Η ΑΝΤΙΟΧΙΣ ΦΤΑΗ ΑΝΕΘΗ
 ΚΕΝ ΕΥΝΟΙΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ
 ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ
 ΠΑΤΡΙΔΑ

Secunda (in qua, sicuti & in tertia, *ὁ ἱερεὺς* caput tantū Sacerdotum, quam collegiatorum Serapidis &c. fuisse videtur; neque adeo *ἀρχιερεὺς* seu caput omnium civitatis Sacerdotum) est hæc jam sequens; super qua, ob *μελανηφόρον*, consulendi sunt cum Ampliss. Cuperus in Harpocrate, tum & epistola Stephani. Le Moyne ipsius Harpocrati subjuncta:

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΤ
 ΑΝΤΙΟΧΕΤΕ ΜΕΛΑΝΗΦΟΡΟΣ
 ΤΗΝ ΚΟΝΙΑΣΙΝ ΤΟΤ ΠΑΣΤΟ
 ΦΟΡΙΟΤ ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ
 ΤΩΝ ΤΕ ΤΟΙΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
 ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΣΙΝ
 ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΤΕ ΠΡΟΜΟ
 ΧΕΟΤΕ ΤΟΤΕ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΟΙΧΟΙΣ
 ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠΑΥΤΟΙΣ ΣΑΝΙΔΑΣ
 ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΙΣΙΔΙ
 ΑΝΟΤΒΙΔΙ ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ
 ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΤ
 ΤΟΤ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΤ
 ΡΑΜΝΟΤΣΙΟΤ

Secunda vero est hæc:

ΠΟΠΛΙΟΣ
 ΤΟΤΩ Ι
 ΤΠΕΡΕ
 ΓΩΝΙΔΩΝ ΣΑΡΑΠΙΑΙ
 ΙΣΙΔΙ ΑΝΟΥΒΙΑΙ ΑΡΠΟ
 ΚΡΑΤΕΙ ΔΙΟΣΚΟΡΟΙΣ
 ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ
 ΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΘΙΑΔ
 ΚΑΕΩΣ ΚΟΛΟΝΗΘΕΝ

Neque solum per totam vitam, seu perpetui, erant quandoque hi Græcorum ἀρχιεῖς; sed & sæpius possessione hæreditaria eo munere gaudebant: unde & in illa inscriptione, quæ n°. 93. inter Græcas, Miscellan. Erud. Antiq. Sponii comparat, habetur ΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΔΙΑΓΕΝΟΥΣ, &c. sicut & hæc verba apud Philostratum, lib. 2. de vitis Sophistarum, in Euodiano: Ἄς ὁ οἶκος πιαῖ ἐς τὰς ἀρχιεῖας ἐμφανέμενος ἔστι τὸ δῶλον τὰ δὲ φωνῆς ἀθλα, &c. tum & illa, apud eundem: Ἱερεὺς, καὶ ἐξ ἱερῶν πὲρ τοῦ πατρὸς ἀναγεν κατὰ νόμον. Nisi hîc ἱερὺς ad *Flamines*, aliosve, non ἀρχιεῖας, referendus fuerit. Clarius ergo id patet ex eodem Philostrato, ubi ita de Scopeliano loquitur: Ἀρχιερεὺς μὲν ἐγένετο τῆς Ἀσίας, αὐτὸς π. ε. πρόχρηται αὐτὲ πᾶσι ἐν πατρὶς πάντις.

Quo etiam respicere videntur illa, apud Suetonium, *Paterna atque avia Sacerdotia*, quæ apud Ægyptios, ac Rhodios, teste Herodoto lib. 2. tum etiam & Photio (si memoria non fallax hîc) locum habuerunt.

Sic

Sic apud Romanos frequenter reperimus non tantum *Pontifices* Cæsarum, sive Augustorum; uti apud Grut. pag. 234. 2. *Pontificem Cæsaris*: 418. 7. *Augustorum*: 395. 4. *Domus Augustæ*; *Divi Claudii*, &c. verum etiam *perpetuos*; ut 321. 6. *Perpetuum Divi Augusti*: 101. 3. *Perpetuum Domus Augustæ*; ac, 305. 8. *Pontificem perpetuum Coloniae*. Præter quæ vide & pag. 30. 2. 168. 5. 181. 7. &c.

Ut autem apud Romanos, ac Latinos cæteros, reperimus *Pontifices*, qui certo seu definito spatio, istud munus obtinebant, indeque apud dictum Gruterum habemus *Pontifices Quinquennales*, pag. 437. 5. 446. 2. 479. 1. Ita etiam apud Græcos reperimus *ἀρχιερείας Quinquennales*, seu per *πενταετίδας* eo munere præditos; aliosque secundâ, tertiâ, quin & quarta vice (forfan & sæpius) *ἀρχιεποσύνην*, hanc illamve, obeuntes.

Quinquennialium, seu *πενταετηρέων*, exemplum habemus in sequenti hac inscriptione; quæ cum apud Sponhium, in Itinerario, quam apud Reinesium, Classe I. n°. 24. hoc modo reperitur:

ΗΡΑ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΚΑΙ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΑΒΒΑ
ΔΕΩΝ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΧΡΗ
ΣΙΜΟΣ ΙΕΡΑΤΕΥΣΑΣ ΠΕΝ
ΤΑΕΤΗΡΙΑ ΕΚ ΤΩΝ
ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΙΕΡΗ
ΤΕΥΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΓΝΑΙ
ΚΟΣ ΑΥΤΟΥ ΠΑΡΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΟΝΑΣΙΣΙΜΒΡΟΤΟΥ

Ex illis autem, quæ nobis nummi exhibent, sic videri quoque potest, Ἀρχιερείας Græcorum temporarios fuisse: sive illi Quinquennales essent, sive annuitantum. Inter istos autem, tam quos jam supra adduxi (quosque plures adducere possem) ex abbreviatura ἀρχ. dubium manet quandoque an ἀρχων, an vero ἀρχιερεὺς sit legendum. Unde & eruditissimi viri Harduinus ac Vaillantius sæpe nec inter sese, nec cum semetipsis, satis bene concordant.

At sicut in hac sequenti ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΤΣΙ ΛΟΛ. ΞΕΝΟΦΙΔΟΣ ΑΡΧ. ΤΟ Β. legendum esse ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ clarescit ex ista quæ ibi sic allata fuit, ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. Α. ΤΟ Β. ΤΗΜΕΝΟΘΥΡΕΤΣΙΝ. atque etiam ex hoc sequenti (Julia Domna) ΕΠΙ. Α. ΑΤΡ. ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΔΑΛΔΙΑΝΩΝ, patet (refragante licet Vaillantio) in hoc Gordiani Pii ΕΠ. Α. ΑΤΡ. ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟΣ ΑΡΧ. Α. ΔΑΛΔΙΑΝΩΝ etiam ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΠΡΩΤΟΥ legendum esse. Sic namque similem quoque Daldianorum, ex Tristano, producit Harduinus, hunc nempe ΕΠ. Μ. ΑΤΡ. ΗΦΑΙΣΤΙΩΝ. ΑΡΧΙΕΡ. Ostenditque unà ex Artemidori Oneirocritico, *Apollinem Mystam* ibi cultum fuisse, his verbis: οὐδὲν ἔστι θανμαστὸν ἐν Δαλδία Ἀπόλλωνα, ὃν μύστην καλεῖσθαι παλαιὰ ὀνόματι, ταῦτα μὲν περὶ εἰσαδῶς. Quæ verba (ut hoc in transitu notem) simul indicant, ibi *Apollinis Mystæ Oraculum* fuisse: sicut in Oraculorum catalogo Dissertationi secundæ, editionis secundæ, inserto, quoque notavi.

Verum enim vero, ut hæc minus ad Ἀρχιερείας temporarios faciunt, sic magis hæc jam sequens inscriptio nummi sub Augusto cusi ΑΡΧ. ΚΟΤΣΙΝΙΟΣ Δ. ΕΦ. *Archiereus Cousinius Ephesiorum quartum*, seu *quarta vice*. Quod tamen, an de Quinquennali munere intelligendum sit mihi, fateor, dubium, ac minus credibile fit; ob longum istum plusquam viginti annorum tractum, intra quem necessario ali-

aliquod interstitium, quo ille Cousinius a munere isto, quod jam quarta vice susceperat, vacaverit, intercedere debuit. Illum autem non ἀρχιερεῖς verum ἀρχιερίαι Ephesiorum fuisse nullam patitur controversiam. Asiarcharum vero cum Ephesiorum, tum & aliorum, quænam ratio fuerit, etiam statim videbimus. Interim puto ad temporarios hos quoque pertinere has sequentes inscriptiones, ΕΠΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΚΛΑΤ. ΒΙΑΝΤΟΣ ΚΙΑ. & ΕΠ. Μ. ΑΤΡ. ΑΛΒΕΑΝ. ΑΡΟΥ ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ.

De sequenti Chiorum nummo id quoque secure statuerim; ΧΙΩΝ ΑΣΣΑΡΓΙΑ ΤΡΙΑ ΕΠΙ ΑΡΧ. ΠΡΑΣΙΝΟΤ ΔΙΟ, in quo & Pontificatum, & Pontificatus iterationem habemus. Chios autem non sub ἀρχόντων verum sub στρατηγῶν regimine fuisse, patet ex sequenti nummo apud Vaillantium sub Philipp. Seniore reperiundo ΣΤΡ. ΚΑΠΙΤΟΛΕΙΝΟΤ ΧΙΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Quamvis quoque minime ignorem ἀρχοντας ac στρατηγὰς quandoque in una eademque urbe simul (ex gr. *Athenis*) obtinuisse: sicut & στρατηγὰς simul ἀρχιερεῖς, quin & ἀσιάρχας fuisse, etiam infra latius patebit.

Post masculi sexus ἀρχιερεῶν seu Pontifices aliquid quoque dicendum restat de ἀρχιερίαις, seu *summis*, vel primis, *Sacerdotibus fœminis*. Fœminas namque sacerdotes ubique fere gentium locum habuisse, notius est quam ut verbulo uno aut altero hic moneatur: cum nullis, qui antiquitatem vel a limine salutarunt, id ignotum esse queat. Minus notum tamen (quamvis id eruditioribus non ignoretur) fuisse fœminas ἀρχιερεῖς.

Vestales autem sic suam habuisse *Virginem Maximam* ex pluribus inscriptionibus, cum apud Gruterum, tum & apud alios, conspici potest: quare hanc unicam tantum huc affero:.

DISSERTATIO TERTIA

NVMISIAE. MA
XIMILLAE. V. V
MAX. TI. IVL. BAL
BILLVS. S. SOLIS
DED. IDIB. IAN
L. ANNIO. FARIANO
M. NONIO. MUCIANO. COS

Græcos autem quoque suas habuisse *Sacerdotes Vestales* (licet non ita Collegium) etiam infra videbimus, ubi nobis de *Prytanibus* sermo erit: quare nunc pergamus ad *ἀρχιερείας*. Nymphidiam igitur *ἀρχιερείαν* (cui & ibi aliæ *ἱερείαι* videntur adjunctæ) habemus n° XXVIII. inter Marmora Oxoniensia: atque apud Smyrnenfes, in illa quæ secunda numero est:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΚΑΘΑ ΕΥΗΦΙΣΑΤΟ Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ
ΚΑΛΛΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΕΙ ΚΑΙ
ΔΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟ
ΠΟΛΕΩΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΡΙΣ ΝΕΟΚΟΡΟΙ ΤΩΝ
ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΟ
ΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΟΤΑΤΗΣ
ΣΥΝΚΑΗΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΙΟΝΙΑΣ ΣΜΥΡΝΑΙ
ΩΝ ΠΟΛΕΩΣ
ΑΤΡ. ΦΑΥΣΤΑΝ ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΝ
ΠΟΜΠΟΝΙΑ ΚΛΑΥΔΙΑ
ΦΑΥΣΤΑ ΔΟΤΗΡΕΚΙΑΝΗ
Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΤΗΝ ΧΡΗ
ΣΤΗΝ ΤΗ ΘΗΝ
ΕΤΥΧΕΙΤΕ

Plane

Plane igitur ibi (ac forsan longe prius, ~~inveniri~~ ^{inveniri} fuere, quam
Romæ, ac post in municipiis quoque: de quibus hæc apud
Gruterum pag. 174. 8. habentur (quam jam alia occasione
supra attuli)

IVNIA. D. F. RVSTICA SACERD. PERP
ET PRIMA IN MVNICIP. CARTAMITA
NOR. &c.

Sicut & apud eundem pag. 29. n°. 11. ubi *Sacerdos Quinquennalis Lectoratensium* habetur:

M A T R I D E V M
P O M P . P H I L Y M E N E .
Q . P R I M A L E C T O R
T A V R O B O L I V M
F E C I T

Neque omittenda est illa (ut nos rursus ad Græcā conyer-
tamus) quæ apud Sponium, in Miscellaneis, pag. 338.
nº. 52. reperitur:

ΦΑΜΕΛΙΑ ΜΟΝΟ
ΜΑΧΩΝ ΚΑΙ ΤΠΟ
ΜΗΗΜΑ ΚΤΗΗΓΕ
ΣΙΩΝ ΝΕΜΕΡΙΟΤ
ΚΑΣΤΡΙΚΙΟΤ
ΛΕΥΚΙΟΤ ΠΑΚΟ
ΜΙΑΝΟΤΑΣΙΑΡΚΟΤ
ΚΑΙ ΑΤΡΕΛΙΑΣ
ΣΑΦΟΤΕ ΠΑΑ
ΤΩΝΟΣ ΔΙΚΙΝΝΙΑ
ΜΗΣ ΑΡΧΙΕΡΒΙΑΣ
ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΩΤ

De:

De Minia Campana Bacchanalium Antistite, nullum nobis dubium relinquit Titus Livius: qui ista Sacra ex Græcia in Etruriam (superstitionis in Italia matrem,) hincque Romam devecta, libro 39. c. 8. ostendit.

At perinsignis est illa inscriptio, quæ apud modo allatum Sponium habetur pag. 349. n°. 83. ac repetita fuit Phocæa non procul a Smyrna; de Flavia Moscho:

Η ΤΕΤΘΑΔΕΩΝ ΦΥΛΗ

ΦΛΑΟΥΙΑΝ ΜΟΣΧΟΝ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΑΜΜΙΟΥ

ΤΗΝ ΚΑΛΟΥΤΜΕΝΗΝ ΑΡΙΣΤΙΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΝ

ΑΣΙΑΣ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΕΦΕΣΩ ΠΡΥΤΑΝΙΝ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΝ

ΔΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΜΑΣΣΑΔΙΑΣ ΑΓΩΝΟΘΕΤΙΝ ΤΗΝ

ΦΛΑΟΥΙΟΥ ΕΡΜΟΚΡΑΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΚΟΣΜΩΤΗΤΟΣ ΤΕ ΚΑΙ ΑΓΝΕΙΑΣ

Ubi in una eademque foemina diversa, præter Pontificatum, videmus Sacerdotia; ac (quod notandum veniet inferius,) habemus *πρύτανιν* quoque & *επιφανήφορον* & *ἀγωνοθῆτα*.

Quin & anni, seu tempora, notabantur quandoque a *Sacerdotibus foeminis*; non quidem ita, sicut ab hujus illiusve Archontum, Strategôn, aut Prytanum similiumve notabantur (quod ad Rempublicam magis proprie spectabat:) verum quod ejusmodi mos, in Sacerdotum *ἐπώνυμον* regimine etiam observaretur; actaque publica, foederaque atque alia monumenta (quantumvis non ubique) *Sacerdotum Primariorum*, sive *Ἀρχιερέων*, vel *Pontificum*, nominibus prænotarentur: sicut ex Marmoribus liquet.

De foeminis igitur talia habemus apud Sponium in Itinerarii tomo secundo pag. 411.

ΕΠΙ

ΕΠΙ ΙΕΡΕΙΑΣ ΦΛΑΟΥΤΙΑΣ

ΛΑΟΔΑΜΙΑΣ

Ac pag. 396, in lapide Eleusine reperta:

ΕΠΙ ΙΕΡΕΙΑΣ ΚΛΑΥΔΙΑΣ

ΤΕΙΜΟΘΕΑΣ ΤΗΣ ΤΕΙΜΟ

ΘΕΟΥ ΓΑΡΓΗΤΙΟΥ ΘΥ...

Quam tamen inscriptionem, ob alia in istâ consideranda, magis integram alibi adducam.

CAPUT III.

De Asiarchis, Lyciarchis, Bithynarchis, aliisque; tum de ipsorum munere; utque nunc ex hac, nunc ex illa Communitate civitate electi fuerint. Hinc de Asiarchis Ephesiorum, Pergamenorum, Sardianorum, Hypapenorum, &c. Porro de κοινῶς, seu Communitatibus Græcorum Asiaticorum: ut de κοινῶς XIII. urbium, aliisque pluribus: istaque occasione, an in nummo apud Spanbeimium, Harduinum, Vaillantiumque reperiundo, πρὸς τοὺς ποδῶν, an Πρὸς τοὺς ποδῶν legendum &c. Quatenus Asiarchæ iidem cum ἀρχιερεῖς fuerint. Tum denique de Pannionio, quænamque urbes ad istud pertinuerint. De κοινῶς Cretensum, Cappadociæ, Galatiæ, &c. ac de Eleutherolaconibus. Denique de Urbium κοινῶς, ut Ephesiorum, Pergamenorum, Smyrnensum, &c.

Mm

Nunc

Nunc quoque aliquid dicendum est de *Asiarchis*. Hi autem videntur cæteris Asiæ ἀρχιερεῖσι præfuisse quidem; at non ut illis circa omnia præessent; vel etiam reliquis Sacerdotibus sive urbium, sive provinciarum [quorum ἀρχιερέων munus pro parte cognoscimus ex epistola Juliani Cæsaris ad Arsacium] sed quatenus hi *Asiarchæ* [uti & *Bithynarchæ*, *Lyciarchæ*, similesque, de quibus etiam hic loquendum] ipsi quoque essent ἀρχιερεῖς (ut ex istorum numero electi), ac Ludis Certaminibusque publicis, quatenus illa Sacra essent, Diisque aut Imperatoribus dicata, præfessent; atque *Asiarchæ* quidem, quatenus eò respectu Sacris Ἐκ τῶν ἱερῶν τῆς Ἀσίας, seu Ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει moderarentur: aut etiam aliis Asiæ regionibus, quum, & civitatibus; Asiæ sc. Proconsularis. Ad cuiusmodi homines ac munera respicit Tertullianus cap. 11. de Spectaculis; ubi ita loquitur: *Quid ergo mirum, si apparatus agens idololatria conspurcat de coronis profanis, de SACERDOTALIBUS PRÆSIDIBUS, de collegiariis ministris, de ipso postremo haum sanguine, &c.*

In uno autem eodemque homine, uno eodemque tempore ἀρχιεργονίστω & *Asiarchatum*, distincta ab invicem *Sacerdotia* fuisse, infra adhuc docebitur. Interim de Trallibus Strabo, lib. 14. ita: Συνοικισμένη ἡ καλῶς, ὃς τις ἄλλη καὶ τῇ Ἀσίᾳ ὡς ὁ θρόνος, καὶ αἱ ἱερεῖς ἐξ αὐτῆς εἰσιν αἱ πρωτεύουσες καὶ τὴν ἱεραρχίαν [legendum sane ἱεραρχίαν,] ὥς Ἀσιάρχας καλεῖται. Civibus optime frequentata est, ut ulla Asiaticarum urbium alia, apulentis: & semper aliqui eorum sunt princeps in Provincia loca, quos *Asiarchas* appellant. Et hæc quidem non mea, sed Xylandri versio est.

Nec frustra ad hæc verba Casaubonus: *Vocat ἱεραρχας, quæ verius ἱεραρχία sive ἱεραρχία diceretur. Vide quæ scripsit Cujacius Obs. lib. 11. cap. 13. & ad legem Cod. de mune-*

muneribus patrimoniorum. Item ad legem unicam Cod. de Periculo successorum.

Unicusne uno eodemque tempore, an plures quoque simul fuerint *Asiarchæ* nunc quoque disquirendum venit: eo quod Actor. cap. 19. v. 31. (his verbis, τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιάρχων, πῶς αὐτοὶ αὐτῶν, &c.) plures numero *Asiarchæ*, ac simul uno eodemque tempore præsidentes, indicari ibi videantur.

Quod porro spectat ad hæc verba Actor. cap. 19. putaram fere, cum Salmasio, in iis *Asiarchas*, plurali numero, vocari, non quod plures simul hoc munus *ἀσιάρχας* administrarent: verum ita appellatos fuisse etiam illos, qui jam ante isto munere functi fuerant. Temporarium quippe, ac quidem fere annuum hoc munus erat. quod ut obscurius, ex Strabone, de Trallibus liquet; sic clare satis ex hoc Hypæpenorum nummo: ΕΠΙ ΣΤΡ. ΑΠΙΩΝΟΣ ΑΣΙΑΡ. ΤΟ Β. ΤΡΙΑΠΗΝΩΝ.

Nempe eodem modo hic de *ἀσιάρχαις*, quam alibi (Act. cap. XIX.) Lucas de *ἀρχιερεῖσι* loquitur. cum tamen semper tantum unus actu (ut loquuntur) esset, uno eodemque tempore, *ἀρχιερεὺς* apud Judæos.

Cur verò tempore isto, quo Apostolus Paulus Ephesi morabatur, plures numero ibi fuerint *Asiarchæ* [ita appellati] in causa esse potuit, quod præter jam solum isto munere fungentem, etiam alii adessent, olim quoque isto munere functi: vel etiam qui ex aliis urbibus Neocoris, occasione *Νεμεῖας Ἀθλημίδου* vel sponte, vel invitati ob festa, certamina ac ludos, ibi præsentés adessent: vel quod, quamvis emeriti, aliquid muneris ibi quoque administrarent, atque ex ista causa ibi assessores quasi essent; vel saltem *προδεδῆαι* in spectaculis &c. gauderent.

Sed notabilis iste locus Aristidis est, sub finem Orationis Sacræ, quæ quarta numero est. Ipse nempe Aristides, cum εἰ τῇ ἡμετέρῃ τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν (quam cum Vaillantio, *Ἀσιάρχαις*

intelligo) deferrent, illam recusabat, ac pro illa, somnio monitus petebat τὴν ἱεροσύνῃν Ἀσκληπιῶ. Verum (ut ipsius Aristidis verbis utar) ὁ δὲ θεὸς ἔπεμψε οἱ πύργους τῶν ἔχων ὁ δὲ ἐγχευόμενος ἔχει ὑπὸ μάλης. καὶ συμβαίνει μὲν τῶν, συνέρχεται μὲν ἐξίεναι Σμυρναίων εἰς Φρυγίαν αἰὼν, ἔμελλεν φέρεται τῶν ὀνομαζομένων ἐν τῷ συνεδρίῳ τῷ κοινῷ. παραιτιάσθαι δὲ μὲν, καὶ πύμψαι τὸν τροφῆα τὸν Ζόσιμον. καὶ γίνεσθαι τρίτον ἢ πῶς τῷ τῇ χειροτονίᾳ. Verum Deus nondum ista sinebat perficere, quidem pugionem habet sub ala. Postea iudices Smyrnaei in superiorem Phrygiam sunt profecti, ac nomen meum in publico concilio erant oblaturi. Id ego praesentiens, nutritium misi, Zosimum: ac tertio vel quarto loco sum electus.

Hinc enim liquere videtur, plures simul, ac quidem diversis ex urbibus, ἀσιστάρχας fuisse; unumque, (ut optime observat Vaillantius) primum, ceteros Assessores aut Socios, ac secundos, tertios, quartos (forsan & ulterius) ordine συνεδρίαν in ipsorum Collegio obtinuisse. Nec dubito illos eodem modo fuisse electos, quo εἰρηναρχας; qualique modo ipse Aristides ante εἰρηναρχίας electus fuerat. quem modum & ipse sic describit: Ἐπὶ μύπητο τοῖς ἡγεμόσι κατ' ἐκείνους τὰς χεῖρας ἀφ' ἑκάστης πόλεως, ἑκάστη ἕως, ὀνόματα δέκα, ἀνδρῶν τῶν πρώτων. Ἐκ τῶν εἰδὲν σκευάμενον τὸν ἡγεμόνα, ἵνα οἱ παρεκκλινεῖν ἐξ ἀπεινῶν, καθιστάναι φύλακα τὸν εἰρήνης. ὅτε δὲ πολίσματος τὸν μυρίας, ἔτι νόμα ἔδδεν δέομαι λέγειν, ἀφικνεῖται παρ' αὐτοῦ τὰ παρεκκλινόμενα ὀνόματα: ὅδ' ἔδδωκεν τῷ ἐμῷ σφραγῆς ἰδῶς, ἀλλ' ἢ τοσούτων ἀκηχεῖς. ὅτε κτήματα εἶη μοι περὶ τὸν πότον τῶν, ἔτι ἄλλων μοι δοκεῖν πᾶσιν ὅτι δὲ τὸ ἀφανῶν, παρεκκλινεῖν ἀπῆλθεν ἀπαντα τὰ πύμψαι ὀνόματα, παρεκκλινεῖν ἀρχεῖν ἐμῇ. Mittebantur quotannis eo tempore ad Praetorem ex urbibus singulis nomina decem praestantissimorum quorumque civium: quae ille considerans aliquem deligeret ex omnibus, quem pacis custodem [credo hic Εἰρηναρχὴν designari] constitueret. Itaque cum ex Mysiae quodam oppidulo, cujus nihil est opus nomen dicere, venis-

venissent ad Severum delecta nomina: ille qui nihil adhuc rerum mearum cognosceret, nisi quod agros aliquot, eo loco me habere, ac de cetero fortassis non infirmi esse ordinis audierat, rejectis omnibus, quotquot missa erant, nominibus, mihi magistratum detulit, &c.

De Asiarchis tamen id non tam exserte dictum reperio: quamvis eruditissimus ille Vaillantius id tam audenter affirmet. At quæ Strabo, de Lyciarcharum electione, libro 14. narrat, ista satis bene firmare videntur. *Ista vero hæc sunt: 'Εἰσὶ τρεῖς καὶ ἑκατὶ πόλεις αἱ τὸ ψήφῳ μετρίχουσι συνέρχονται καὶ ἐξ ἑκάστης πόλεως εἰς κοινὸν συνέδριον ἣν ἂν δοκιμάσωσι πόλιν ἐλόμηναι. τὴν πόλεων αἱ μέγισται μὲν τρεῶν ψήφων ἐστὶν ἑκάστη κυρία αἱ δὲ μέσαι δύοιν αἱ δὲ ἄλλαι μιάς. ἀνάλογον δὲ καὶ τὰς εἰσφορὰς εἰσφέρειν, καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας. Ἐξ δὲ τὰς μεγίστας ἔφη ὁ Ἀρτεμίδωρος, Ξάνθον, Πάταρα, Πίναρα, Ὀλυμπον, Μύρα, Τλῶν, καὶ τὸ ἦσαν τὴν εἰς Κίβυραν καμένην. Ἐν δὲ τῷ συνεδρίῳ πρώτον μὲν Λυκιάρχης ἀρεῖται, εἴτ' ἄλλαι ἀρχαὶ τοῦ συστήματος δικαστήρια πρὸς ἀποδείκνυσθαι κοινῇ καὶ περὶ πόλεως δὲ καὶ περὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας ἐκκαλεῖσθαι πρώτους ἴδον δὲ ὅσα ἕκαστος, &c. Tres & viginti sunt urbes, quæ in eo concilio jus habent suffragii: ad id coeunt ex singulis urbibus in eam, quæ ipsis commoda videtur, urbem. Maxima urbium jus habent trium suffragiorum, mediocres duorum, reliquæ unius. eadem proportionem & tributa pendent, & reliqua obeunt munia. Artemidorus sex maximas recenset, Xanthum, Patara, Pinara, Olympum, Myra, Tlôn, sitam in transitu montis versus Cibyram. In concilio primum creatur Lyciarcha; tum reliqui ejus corporis magistratus. Publica etiam judicia designabantur: nec non de bello ac pace antiquitus consultabant: nunc nisi Romanorum permissu, qui ad se eam transfulerunt potestatem, non licet eis; &c.*

Asiarcha igitur totius Asiæ Proconsularis, ratione Ludorum, sc. ac Certaminum publicorum, Asiaticisque his civi-

tatibus eò pertinentibus, communium moderator erat. Quamvis non semper eodem in loco, aut ab unius ejusdemque civitatis Asiarcha, ut præsides, celebrarentur, seu administrarentur.

Hinc etenim videmus in nummis plures ac diversos diversarum civitatum *Asiarchas*, nempe *Smyrnearum*, *Pergamenorum*, *Sardianorum*, *Hypæpenorum*, *Cyzicenorum*, forsan & aliorum: prout una quæque Metropolis esset, ac sua *κοινὰ* haberet (de quibus & infra loquar) aut aliâ quâdam prærogativa gauderet. Qui quoque Asiarchæ, quamvis alias tantum ἀρχιεπὶς titulo gauderent, & ita in nummis alicujus civitatis, aut *κονῆ* publicè cusis, comparerent, tamen tum, cum illorum vices essent Ludis publicis seu Certaminibus Sacris præsidere, in nummis *Asiarcha* signabantur. Quod inde patere videtur, quod qui ejusdem civitatis in nummo hoc aut illo ἀρχιεπὶς appellatur, in alio rursus Asiarchæ nomine gaudeat; ut mox infra videbimus.

Ephesiorum autem Ἀσιάρχας in nummis non ita reperiri inde puto accidere, quod, cum ubique constaret Ephesios, non tantum Νεωτέρας esse *Dianæ*; verum & Collegium τῆς Ἀσιάρχας, si non semper ac perpetuo apud ipsos resideret, potissimum tamen eò congregaretur, atque ut in commune Concilium conveniret. nisi velimus, Act. 19. unum ex *Asiarchis Ephesiis* memoratum, quod munus ipsis illud non perpetuum esset; & tamen illi qui isto jam semel aut bis perfuncti essent tamen eo titulo gauderent in posterum; sicuti & iidem plus semel id idem munus administrabant quandoque, uti & sequentibus patebit. Quum igitur Ephesii sic perpetuo essent *Neocori Dianæ*, aliisque civitatibus ille honor non perpetuo contingeret, verum istæ nunc semel tantum, nunc bis, nunc ter, aut (quod nullis præterquam Ephesiis contigisse videmus) quater, ac sæpe quidem diversis admodum temporibus, *Neocoræ* essent, non videntur hi Ephesii neces-

necessarium duxisse, ut id, quod omnibus percognitum erat, ita in nummis suis, sicut aliæ, jactarent: quod potissimum gauderent perpetua ista. *κακοῦλα Ἀρτίμυδο*; cui Asiarchatus ille necessario annexus erat.

Porro *Pergamenorum Asiarcham* novimus ex nummo hoc Antonini Pii, ΕΠΙ ΣΤΡ. ΑΙ ΠΟΛΛΙ. ΑΣΙ. ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ; tum & ex hoc Valeriani ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡ. ΕΠΙ ΣΤ. ΑΥΡ. ΔΑΜ. ΑΣΙΑΡ. Smyrnæorum vero ex hisce; quorum primus in uno latere habet, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ in altero, ΕΠΙ Μ. ΑΥΡ. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ. Secundus (qui Gordiani Junioris est) ΕΠΙ ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. tertius vero (qui Tranquillinæ est, si bene memini) ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠ. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ.

Sardianos autem quod attinet, reperimus in nummo Saloninæ Chrysogonæ Augustæ, hæc: ΕΠΙ ΔΗΜ. ΡΟΥΦΟΥ ΑΣΙΑΡΧ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Sicut & in Valeriani Salonini nummo ΕΠ. ΔΗΜ. ΡΟΥΦΟΥ ΑΣΙΑΡΧ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡ. Quem eundem Demetrium Rufum videmus in alio *Ἀρχαία*, ac quidem *primum*, prætereaque, jam secunda vice; ut in *Caracallæ* nummo, ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ ΔΗ. ΡΟΥΦΟΥ ΑΡΧ. Α. ΤΟ Α. qui & in alio (apud Sponium, in quo optime corrigit Harduit. Harduinus ΔΗ pro ΑΥ.) tertium *Archierens* reperitur, ut ΕΠ. ΔΗ. ΡΟΥΦΟΥ ΑΡΧ. Α. ΤΟ Γ. sicuti & Sulpitium Hermophilum reperimus hoc titulo insignitum Asiarchæ, ΕΠΙ ΣΟΤΑ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ ΑΣΙΑΡΧ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ: quem eundem, videmus fuisse *Ἀρχαία*; licet Harduinus scribat ΙΟΤΑ, atque inde *Sub Julio Hermophilo*, ita, ΕΠΙ ΙΟΤΑ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ ΑΡ. ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΑ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, ex *Tranquiline* nummo (suppeditante Sponio): quum tamen
apud

apud Vaillantium, inter nummos maximi moduli, reperiamus hunc Tranquillinæ, ΕΠΙ ΣΟΤΑ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΤ Α. ΑΡΧ. sicut alibi reperimus, ΕΠΙ ΙΟΤΑ. ΣΟΤΑ. &c.

Ut autem sic quoque *Cyzicenorum Asiarchas* habemus, qui majori etiam consideratione inter Græcos Asiaticos erant, (sicuti ex Strabone ac Pausania liquet) unde & hæc nummi inscriptio: ΣΤΡ. Α. ΑΤΡΗΛΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ, sic & *Hypæreni* eo titulo superbiebant; quantumvis parvum possiderent oppidum, idque Sardibus subiectum. Ita enim Strabo (eodem libro XIII.) Ἕρμαια δὲ πόλις ἐν καταβάσει δὴ ἔτι μάλ᾽ πρὸς τὴν καίτην πύλον. *Hypæra* vero urbs est descendentibus a *Tmolo* in campum *Castri*. Parvum vero oppidum fuisse Ovidius duobus indicat locis, primo quidem, ubi simul situm ipsius describit hoc modo:

*Tmolus in ascensu, clivoque extensus utroque
Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypæpis.*

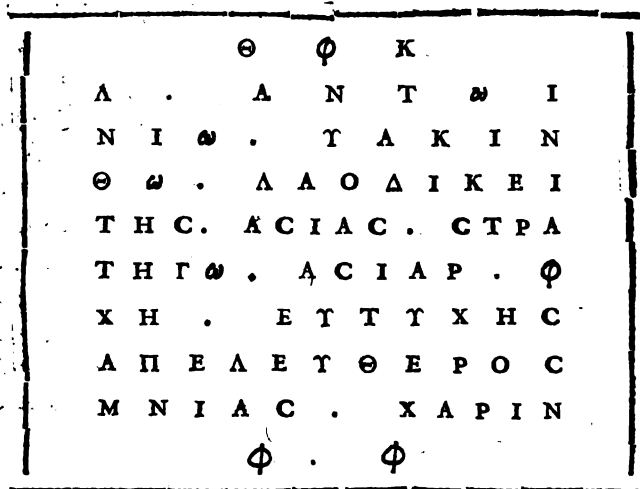
Atque ubi de Arachnes patria terra loquitur:

Orta domo parva, parvis habitabat Hypæpis.

Et tamen, ut jam supra ostendi, hunc ipforum nummum reperimus, ΕΠΙ ΣΤΡ. ΑΠΙΩΝΟΣ ΑΣΙΑΡ. ΤΟ Β. ΤΠΑΙΠΗΝΩΝ. Qui Apion ibi non simplici, sed etiam secunda vice comparet. Unde simul clarius patere videtur istud munus Asiarchæ neque in aliis civitatibus perpetuum fuisse; ut jam supra modo obiter notavi.

Asiarchas autem istos non tantum ex *Archiereis* fuisse ad istum gradum promotos, verum & aliàs summa auctoritate viros in republica, patet inde quod *εραργῆ* munere illos simul perfunctos liqueat: qui & alias erant simul Pontifices sive ἀρχιεῖς; uti ex hac sequenti nummo Sardiano-
rum

rum constat: CAPΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠ. CTP.
MENECTPATIANOT APX. *Sub Prætorē Menestrationē Pontifice.* Hinc namque & ista apud Gruterum in-
scriptio pag. 522. n°. 1.

Attamen etiam ἡ κοινὴ, seu *Commune tredecim urbium*, (quod hæc sequentes constituebant, *Ephesus*, *Miletus*, *Myus*, *Lebedos*, *Colophon*, *Priene*, *Teos*, *Erythræ*, *Phocæa*, *Clazomenæ*, *Samos*, *Smyrna*, ac denique *Chios*) ἀνδραγαθῶν, qui ipsarum communis ἀρχιερέως fuisse videtur, ut ad se pertinentem, in nummo communi harum urbium nomine percusso, ostentarunt; sicut ex hac sequenti inscriptione patet:

ΚΟΙΝΟΝ ΓΙ ΠΟΛΕΩΝ ΠΡΟΔΙ ΟΝ. ΚΑ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ
ΑΣΙΑΡΧΟΤ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΓΙ ΠΟΛΕΩΝ.
Super qua inscriptione nobis, hac occasione data, aliquid dicendum videtur.

Nn

Magnus

Magnus ille numismatarius Joannes Vaillantius, putat hunc nummum fuisse cūsum nomine istarum Asiæ urbium, quæ sub Antonino Pio terræ motu afflictæ fuerunt. Quod tamen minus facile ipsi (ut hoc cum venia istius percruditi viri dicam) concedendum existimo.

Verba ipsius (pag. 27. selectorum numismatum maximi moduli) hæc sunt: *Iterum tredecim alia* [locutus modò fuerat de urbibus Asiæ sub Tiberio afflictis] *sub Antonino Pio, eodem modo afflictæ sunt, quibus succurrit Princeps, ut notat Capitolinus. TERRÆ MOTVS QVO RHODIORVM ET ASIÆ OPPIDA CONCIDERVNT, quæ omnia mirifice instauravit. Memor beneficiornm Commune istarum urbium munifico Imperatori plurimos cudit nummos, curante Claudio Frontone AD ID creato Asiarchâ, id est ASIÆ SACERDOTVM PRINCIPE; cum jam esset urbis suæ Pontifex. Nam ille ex urbium illarum SACERDOTIBVS eligebatur, qui curam habebat Concilii totius illius communitatis & Ludorum, seu festorum in iis agendorum.*

At de nullis *tredecim* urbibus sub Antonino Pio terræ motu afflictis ullibi legimus; neque apud Capitolinum, neque apud alios, quod sciam: ac ne quidem de Rhodiorum urbe id constat. Nam, præterquam quod (notante Casaubono ad Capitolinum) Regius codex *Corinthiorum* habeat, Xiphilinus hîc *Cyzicum*, non *Rhodium*, nominat. Ita etiam loquitur: *Ἐπὶ τῇ Ἀρρωίνῃ λέγεται καὶ φοβερῶτατος ὡς τὰ μέγα τῆ Βιθυνίας καὶ τῇ Ἑλλησπόντῃ σεισμός γενέσθαι, καὶ ἄλλας τὰ πόλεις καμῆν ἰσχυράς καὶ πτωτὶν ὀλοχρῶς, καὶ ἐξαιρέτως τὸ Κύζικον, καὶ τὴν αὐτὴν ναὸν μέγιστον τὴν ἐκείνου ναὸν ἀπάντων κατερρίφθαι.* Ferant sub Antonino in Bithynia atque in Hellesponto [at quam procul hæc ab Asia minori, illa Propriâ, & Rhodo!] valde horribilem terræ motum esse factum; eaque de causa
plures

plures *Asiæ civitates* [quas tamen non nominat] laborasse vehementer, ac penitus esse collapsas; & præsertim *Cyzicum*: ejusque urbis templum maximum omnium, atque pulcherrimum corruisse. Quare ex Dione forsitan, apud Capitolinum, istud *Rhodiorum*, in *Cyzicenorum*, mutandum fuerit: quum tam sigillatim ille de *Cyzico*, & *Hellesponto* (cætera *Asia*, ac quidem *Propriâ* omisâ) loquatur. Quamvis *Asiam*, in eâque *Smyrnam*, hic minime exclusam velim: ut quæ circa hæc tempora (modò per eundem terræ motum) corruerit.

Corruit igitur hinc assertio illa Doctrissimi Vaillantii, de XIII. urbibus *Asiæ* terræ motu collapsis: sicut & ista quæ istarum XIII. ruinis superstruxit: nempe has XIII. urbes in memoriam beneficiorum Imperatoris, plurimos cudisse nummos; quorum è numero fuerit is, de cujus inscriptione nunc agimus: ac quidem *CVRANTE* Claudio Frontone, ad id creato *Asiarchâ*. De quo *CVRANTE* statim aliquid addam. Eruditissimus Pater Harduinus, sic etiam *Rhodiorum*, apud Capitolinum, legit, ita & *Rhodos*, & *Asiaticos* communi nomine, seu *pariter*, (ita namque loqui amat) jussisse (tale) numisma cudi: ex eadem nempe causa, quam Vaillantius assert. Hincque legit in nummo Π. ΡΟΔΙΟΝ idque explicat *περὶ Ἀσίας*. *Pedion*. Quasi ille Claudius Fronto simul & *Rhodiorum Prytanis*, & *Asiarcha*, & Pontifex, sive *ἀρχιεπίσκοπος* XIII. urbium *Asiæ* *Propriæ*; illarum scilicet, quas jam supra enumeravi: quod mihi, fateor, plane paradoxum est.

Namque si statuamus *Rhodos* eodem tempore, simili ruinæ involutos fuisse (quod minime constat) quonam modo probabile sit, omnes istas XIII. urbes, quæ *ἡ κοινὴ*, seu *commune Asiæ* constituebant, sic isto terræ motu afflictas fuisse, ac nullas alias præter ipsas? aut si simul & *Cyzicum*, & *Bithyniæ* & regionis *Helleponticæ* urbes; qui

verisimile fit, ab his XIII. urbibus, relicta non sola Cyzico, sed & tota Bithynia atque Hellesponto, solis cum Rhodiis (quum præterea & reliquorum ejusmodi nummi, sive eandem, sive similem, ob causam, non extent) tales nummos ut sic gratias agerent, fuisse cufos? ac *in id*, sicut Vaillantius asserit, ἀνδρῶν fuisse electum; ac quidem talem qui simul Prytanis Rhodiorum esset, ut Harduinus existimat? de quorum tamen tali Rhodiorum, cum τὰς καὶ XIII. illarum urbium nullibi constat.

Quibus rationibus & superaddi possunt verba magni illius, circa rem nummariam, antiquarii Andr. Morellii verba, pag. 26. *Speciminis* (secundæ editionis) *rei nummariæ antiquæ*; quæ ita habent: *Sed hanc conjecturam* [Vaillantium respicit, quocum alias contra Harduinum, ratione Rhodiorum sentit] *oppugnare videtur alius nummus M. Aurelii cum eadem inscriptione, in quo caput ejus admodum juvenile exprimitur; quo probatur nummos hosce cufos fuisse primis Antonini Pii imperii annis, & tempore adoptionis M. Aurelii. Vix ergo tantum temporis elabi potuit, intra quod tot urbes sint restitutæ: præsertim cum Pausanias illas infinitis prope sumptibus, & summa in coloniis deducendis diligentia, δαπανημάτων ὑπερβολῇ καὶ ἐν τῷ ἀναιτισμῷ περὶ πύλῃ, restitutas tradat, in Arcadicis pag. 526. Terræmotum verò multis annis post, adeoque serum magis extitisse, inter alia etiam colligitur ex Rescripto, pro cobibenda persecutione, apud Eusebium Lib. IV. Hist. Eccles. cap. XIII. sive istud Antonini Pii sit, sive M. Aurelii.*

Porro istud sive Π. ΡΟΔΙΟΝ (ut Harduinus vult) sive ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. (ut etiam Morellius legit) Vaillantius haberi cupit abbreviate pro ΠΡΟΔΙΚΟΤ ΟΝΤΟC; unde & vertit *curante*; ut jam supra obiter notavi. At si maxime ΠΡΟΔΙΚΟΤ legendum esset, non constat tamen id *curatorem*

torem notare; ac quidem talem, qualem hîc cum Vaillantius, tum & A. Morellius intelligi volunt.

πεδικον certe denotat quidem *patronum*, item *tutorem*; atque istâ ratione *curatorem*, *uti & arbitrum*. At quomodo hæc significata hîc locum habere queant, judicent harum rerum peritiores. Interim minime designat ejusmodi *curatorem*, quales Dedicationibus, seu Consecrationibus, statuarum, ararum, aliorumve monumentorum, sive privatorum, sive publicorum præficiébantur. Neque patet, in nummis, (prout legere mihi hæctenus contigit) unquam eos percussos fuisse, ab urbibus aut rebuspublicis, vel provinciis, hoc illove *curante*; ita videlicet, ut nomen ejusmodi seu *curatoris*, seu mavis, *monetarii*, seu quocunque nomine appellari volueris illum, quo procurante, hæc illave respublica nummos suos procufos volebat, in ipso nummo compareret.

Præterea, sicut in Latinorum Dedicationibus Ararum &c. quidem locum habebant ista, *curante*, *curam gerente*, *curantibus*, similiaque alia; sic in Græcis, Πιμεληθίντων, nempe τὸ δῆνα ἢ τὸ δῆνα; ut ex. gr. Πιμεληθίντων Διοκλῆους στρατηγῶντων; καὶ Πιμέλειαν τὸ στρατηγὸς &c. Διὰ τὴν πενοίαν &c. pluraque hisce non absimilia. Sed nullibi (ut jam monui) occurrit hoc sensu illa vox πεδικον; nedum in nummis.

Sive igitur aliquis in nummo isto Π. ΡΟΔΙΟΝ, sive ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. legat, fateor mihi, quid inde extundendum sit plane ignotum manere: nisi, ex cæteris, quod unus idemque homo (*Fronto*) uno eodemque tempore pariter ἀρχιμὲν πρῶτον, atque ἀσιάρχης fuerit. qualia sæpe, cum apud Latinos, tum apud Græcos, exempla occurrunt.

Ac crediderim hinc Illustrissimum Ez. Spanhemium, qui tantum ΠΡΟ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ, &c. exhibet, nihil ulterius hîc tentare voluisse. Audax forsan nimis ac temeraria vide-

bitur mea conjectura, dum, si ΠΡΟΔΙΚΟΣ retinendam sit, hic lego ΠΡΟΔΙΚΟΤ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ; ut ita illud ~~αεθλεις~~ sit prænomen. Sic namque ipse Spanhemius, in epistola erud. L. Begeri *observationibus & Conjecturis*, subjuncta, ex Goltzii Græcia affert hoc exemplum, ΠΡΩΔΙΚΟΣ ΠΑΛΑΜΗΔΟΥ. Si vero aliquis objiciat, non ita reperiri post prænomena integre posita agnomina abbreviate expressa; respiciat is ad hæc sequentia exempla ab Harduino prolata ΕΠΙ ΣΤΡ. ΤΙΤΟΥ ΑΤΡ. [pro 'Αυρηλίου] ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ, &, ΕΠΙ ΙΟΥΛΙΟΥ ΤΙΟΥ ΚΕΛ. [pro Κελλεύ] ΠΕΣΣΙΝΟΥ. Quo forsitan & referenda inscriptio, in nummo Phocænsium, sub Commodo, apud Patinum reperiunda; ΣΤΡΑ. ΕΡΑΚΛΙΔΟΥ ΑΣΚΛΗ. Τ. ΦΩΚΑΙ. Verum hæc dicta inter conjecturas non usque adeo magni momenti censeantur. Considerent porro eruditi Antiquarii an ΟΝΤΟΣ alicubi in nummis pro ΕΠΙ positum reperiatur.

De *Asiarchis* idem Illustr. Spanhemius paulò post illa, quæ de *Frontone* dixerat (nempe pag. 694,) hæc inter alia habet: *Idem nempe apud Asiaticos, cum Ludorum, & publici concilii totius Communitatis, tum reliquorum Flaminum, præfides quidam & Principes habebantur.* Ast in nummis reperimus quidem ἀσιάρχας: non vero ἀσιάρχας γι πόλεων: cum contrà nobis obveniant ἀρχιεῖς γι (scu ιγ) πόλεων; non solum in isto nummo, in quo *Fronto*, cum *Asiarcha* tum ἀρχιεὺς appellatur: verum & in alio *Laodicensium*, quem idem Spanhemius, paulò post hæc allata verba, affert hoc modo ΣΑ. ΕΥΤΥΧΟΥΣ ΑΡΧΙΕ. ΓΙ. ΠΟΛ. ubi vertit *Samio Eutyche Sacerdote XIII. Civitatum*. Attamen Harduinus istud ΣΑ. loco *Samio*, reddit *Sabino*: verum id nullam hæc difficultatem parit.

Illos igitur ἀρχιεῖς, seu *Pontifices XIII. urbium* reliquorum *Flaminum*, ἀρχιεῖων, ac *Sacerdotum* Præfides fuisse

fuisse mihi plane videtur; tum & *Concilii totius Communis*: nisi quatenus eo nomine quoque gauderent *Asiarche*, ratione publicorum Ludorum ac Certaminum: ut quorum *πρωτοάρχαι* erant; omnibusque ad illa pertinentibus moderabantur.

Videmus enim alias, sicut ex jam ante allatis liquet, *Sardianos* *ἀρχιεῖ* gavisos, ac quidem *πρώτω*, seu *primo*, vel *primario*, quod urbs illa esset non simpliciter *Metropolis*, verum & *Prima*; uti ex hac nummi inscriptione patet: ΣΑΡΔΙΣ ΑΣΙΑΣ ΑΤΤΑΙΑΣ ΒΛΑΔΔΟΣ Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. Qui certe *πρώτῳ* *ἀρχιεὺς* æque alius ab *Asiarcha* fuit, atque ille, qui *ἀρχιεὺς* (seu *Pontifex*) *ἢ πῶτε* erat.

Ac quamvis unus idemque homo quandoque simul *ἀρχιεὺς* & *ἀσιάρχης* esset; tamen frequentius longe contingebat, ut qui hoc, ex. gr. tempore *ἀρχιεὺς* erat [quod in *ἀρχιεὺς* qui pro Flamine essent Augustorum non ita locum habebat] alio rursus tempore (deposito jam, post iustum, præstitumve tempus, Pontificatu) *ἀσιάρχης* esset: sicut id jam supra allata exempla in *Jul. Sulpicio Hermophilo* & *Demetrio Rufo* ostendunt. Qui Rufus non semel tantum, verum & bis, & ter, ac forsitan pluries, successivis temporibus, *ἀρχιεὺς* *πρώτῳ* *Sardianorum* fuit, atque alio rursus tempore (semel an. pluries incertum est) *Asiarcha*. Ex talibus igitur aliisque exemplis (quæ ex hac ipsa Dissertatione colligi possunt) patet, *ἀσιάρχης* quidem *ἀρχιεὺς* fuisse, at *ἀρχιεὺς* non ex inde quod *ἀρχιεὺς* (licet *πρώτῳ*) essent, fuisse *ἀσιάρχης*: nisi si, dum *ἀρχιεὺς* essent, in id *Asiarchatus* munus eligerentur: eodem modo ut illi, qui jam *ἀρχιεὺς* essent Patriæ suæ; sic præterea ad *ἀρχιεὺς* *πρώτῳ*, seu *Pontificatum Primum*, provehebantur. Tales itaque, qui simul *ἀρχιεὺς* atque *ἀσιάρχαι* erant; ut *ἀρχιεὺς*, seu Pontifices, curabant ista Sacra, quæ ad Civitatem suam regionemve spectabant,

con-

constituebant *Sacerdotes*, & etiam *Pontifices* (si nempe ipsi *Pontifices Primi* essent) cæteraque ad religiones spectantia ordinabant: sed ut *Asiarchæ* communia illa Sacra, quæ ad Ludos (sicuti dictum) & Certamina, cunctaque præterea ad ista spectantia erant, curabant.

Porro occasione istarum inscriptionum, in quibus κοινὴ ἢ πόλεων mentio fit, non possum, non etiam aliquid de illa *Communitate*, seu κοινῇ hîc adjungere: ut inde de cæteris κοινῶς, *Panæotiis* scilicet, *Panackæis*; de *Macedonium*, *Galatiæ*, aliorumque κοινῶς ita melius iudicium feratur.

Commune igitur illud παῖσιον coibat in locum ac Templum, quod *Panionium* appellabatur; de quo ita Herodotus lib. I. Ἅτι δώδεκα πόλεις αὐτῆς τῆς πὺν ὀνόματι ἡράλλονται καὶ ἰεῖον ἰδρύσαντο, ὅτι πὺν σφείων αὐτῶν τένταμα ἔθνη παῖσιον ἐβελύοντο ἢ αὐτὰ μετὰδῶναι μηδαμοῖον ἄλλοις ἰώνων. ἐδὲ ἐδύθησαν ἢ ἑδάμοι μεταχεῖν, ὅτι μὴ σμυρναῖοι. *Ceterum duodecim istæ civitates isto nomine gloriabantur, templumque [commune] construebant, sibi que [seu loci etati isti] nomen PANIONIVM imponebant: cujus nullos alios participes facere statuerunt. Neque erant qui magnopere id postularent, exceptis Smyrnæis.*

Quum autem illa de *Triopio*, nullo facto interstitio, hîc de *Panionio* subjungat, non possum non & ista subungere: κατὰπερ οἱ ἐκ τῆς Πενταπόλεως ἰὺν χώρης Δωριεῖς, πῶν ἐν ἢ Ἑξαπόλει τῇ αὐτῆς ταύτης καλειομένης, φυλάσσοντα ὡν μηδαμὸς ἐρδύξασθαι τὸ παροῦσιν Δωριέων ἐς τὸ Τροπικὸν ἰεῖον. ἀλλὰ καὶ σφείων αὐτῶν τὰς πῶν ἢ ἰεῖον ἀνομήσαντας ἐβελύον τῆς μεταχῆς. ἐν τῷ τῶν ἀγαθῶν ἢ Τροπία Ἀπόλων &c. *Tale quæpiam Dorienſibus accidit qui Pentapolim incolunt, quæ ante Hexapolis vocabatur. Nam & hi cavent, ne quem e finitimis Dorienſibus ad Tropicum Templum [quod Apollini sacrum erat] admittant: adeo ut etiam ex popularibus suis, qui sacri legem transgressi essent, a Ludorum communicatione excluſerint. &c.*

Sed

Sed redeamus ad *Panionium*: quod ubi locorum institutum fuerit, his, idem Herodotus indicat: τὸ δὲ Πανιώνιον ἔστι τῆς Μυκάλης χαρῶν ἱερὸς, πρὸς ἄρκτον πετραμμένον, καὶ πρὸς ἑξαρσσημένον ὑπὸ Ἰώνων Ποσειδωνίᾳ Ἑλικωνίῳ ἢ δὲ Μυκάλη ἔστι τῆς ἡπείρου ἄκρη, πρὸς Ζήφυρον ἀνέμων κατήκκει Σάμῳ. ἐς τὴν συλλεγόμεθα δὲ τῶν πόλεων Ἴωνες, Ἀγασκον ὀρτὴν, τῇ ἔχοντο ἔνομα Πανιώνιον. Porro *Panionium* locus est *Mycales Sacer*, ad *Septentrionem* vergens, communiter ab universis *Jonibus* *Neptuno Heliconio* dicatus. *Mycale* autem promontorium est in continenti situm: quod quā Zephyro vento expositum est, ad *Samum* pertinet. Ad hunc montem collecti universi *Jones* *Sacrificium* celebrabant, quod *Panionia* vocant.

At notatu quoque hic digna sunt Strabonis verba (lib. 8.) ubi de Helice loquitur: τικμαίεσθαι τι νεώτερον εἶναι Ἰωνικῆς δόποικίας τὴν ποιήτην, μεμνημένοι γε τῆς Πανιονικῆς θυσίας, ἣν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ χώρα συντελεῖσιν Ἴωνες τῶν Ἑλικωνίῳ Ποσειδωνίᾳ ἐπὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐξ Ἑλικῆς εἶναι λέγονται καὶ δὴ πρὸς τὴν θυσίαν ταύτην βασιλεῖα καθιστῶσιν ἄνδρες νόον Πριηνία, τὴν τῶν ἱερῶν Πριηνιῶν. Conjecturâque colligunt posteriorem deductione *Jonicae coloniae* fuisse poetam: utpote qui *Panionici sacrificii* faciat mentionem, quod in agro *Prienensi* *Jones* *Neptuno Heliconio* conficiunt. Quando & *Prienenses* ab *Helice* se ortos ajunt, & isti sacrificio *REX SACRORVM* procuraturus id negotii creatur juvenis *Prienensis*.

Ex quibus, præter ἀρχιερεῖα γὰρ πόλεων, videmus hisce *Panionii* sacris etiam Regem *Sacrorum* ad id electum, ac quidem ex solis *Prienensibus*, præfuisse. Verum enim vero, non *Certamina* aut *Ludos* ibi fuisse celebrata; sed *Sacrificia* ibi facta, ac commune *Jonum Concilium* eò collectum fuisse; ibique adeo super communi salute harum urbium sollemniter fuisse consultatum, ostendunt hæc, ejusdem *Herodoti*: Ἴωνες δὲ αἰς ἡκιστὸν τέττων, ἀνερχόμενοι εἰς τὰς πόλεις, τεύχεα

τείχεα πὺ περικυβέλλουσιν ἕκαστοι, ὃ σωμαλίζοντο εἰς Πανιώνιον οἱ ἄλλοι
 πᾶσι Μιλησίων (πρὸς μέγας γὰρ τέτυς ὄρκιον Κύρου ἐποίησαν, ἐπ'
 οἷσιν οὗτος ὁ Λυδὸς) τοῖσι δὲ λοιποῖσι ἴωσι ἔδοξε κοινῇ λόγῳ πέμψαι
 ἀγγέλους εἰς Σπάρτην, δημοδόχους ἴωσι πμῶρην. *Jones vero*
his auditis, ac reversi ad suas quisque civitates, mania
singuli communiebant, atque congregabantur omnes in Pa-
nionium, exceptis Milesiis (cum istis enim solis fœdus inie-
rat Cyrus, &c.) porro reliquis Jonibus communi senten-
tiâ videbantur legati in Spartam mittendi, qui peterent,
ut sibi Jonibus auxiliarentur.

Tum & hæc sequentia: κακωδῶν ἢ Ἰώνων καὶ συλλεγόμενων
 ἔδδεν ἥσαν εἰς τὸ Πανιώνιον, πωθάνομεν γνώμεν βίαντα ἀοδρα
 Πελοπεία ἀποδέξατο ἴωσι χρησιμοτάτην, τῇ ἐι ἐπέστητο, περὶ ἧς
 ἂν σφιδάταιμοιεν Ἑλλήνων μάλιστα, &c. *Jam vero Jonibus*
etiamsi afflictis, ad Panionium se congregantibus, audio
Biantem virum Prienæum saluberrimum dedisse consilium:
cui si obtemperassent, licuisset illis Græcorum omnium fe-
licissimè vivere.

Prienenses autem ibi Neptuni Heliconii Sacrificiis præ-
fedisse, sic Strabo rursus nos docet: πρῶτον ἢ ὅτιν ἐν τῇ πε-
ραλία τῷ Πανιώνιον, τοῖσι πελοπονησίοις ἱερουργεῖν, ὅπου
τὸ Πανιώνιον κοινὴ πανήγυρις τῶν Ἰώνων σωμαλίζοντο τῷ Ἑλικωνίῳ Πο-
σειδῶνι ἐν θυσίαις ἱερῶνται ἢ Πελοπείᾳ. Primum in ora mariti-
ma illa est Panionium, tribus stadiis supra mare situm;
ubi Jones solennem conventum agunt, & Heliconio Nep-
tuno sacrificant. Sacrificio præsumt Prienenses. &c.

Astarchas tamen crediderim tunc illic locum habuisse,
 quando, hujus *Panionii*, seu 13. urbium societatis nomi-
 ne, *Certamina Sacra*, ac *Ludi* celebrabantur: cum alias
Concilium esset *politicum*; neque aliter in eo Sacrificia
 adhiberentur, quam in aliis Conciliis politicis (atque etiam
 in Senatu Romano) ubi semper illa consultis præibant; sic-
 que Rex ille ibi tunc, sibi quædam peculiaria Sacrificia, aut Sa-
 cra perageret. Ut

Ut vero, occasione hujus *Panionii*, etiam aliquid de aliis *κωνοῖς* seu *Communitatibus* dicam; inter illa numerantur τὰ κωὰ *Asia*, *Lycia*, *Bithynia*, *Cappadocia*, *Galatia*, *Phrygia*, *Macedonum*, *Cretensium*, *Eleutherolacorum*, *Asia in Smyrna*, &c. Quorum mentio partim in Codice Theodosiano lib. XV. tit. 9. cap. 2. partim in nummis apud accuratissimos viros, Patinum, J. De Wilde & alios videndis; partim in inscriptionibus, exstat.

Sic de Cretensium *κωνοῖς* hæc sequens apud Gruterum, pag. 1094. 5. habetur:

Α Τ Τ Τ Ι Ω Ν Η Π Ο Λ Ι Σ
 Τ . Φ . Λ Ε Ο Ν Τ Ι Ο Υ Τ Ι Ο Ν
 Κ Υ Ρ Ε Ι Ν Α Α Κ Ε Σ Τ Ι Μ Ο Ν
 Π Ρ Ο Τ Ο Κ Ο Σ Μ Ο Ν Β . Α Γ Ο
 Ρ Α Ν Ο Μ Ο Ν Β . Ε Τ Σ Τ Α Χ Η Ν
 Ι Ε Ρ Ο Υ Α Γ Ω Ν Ο Σ Π Ε Ν Τ Α
 Ε Θ Ν Ι Κ Ο Υ Τ Ο Υ Κ Ο Ι Ν Ο Υ
 Τ Ω Ν Κ Ρ Η Τ Ω Ν Α Ρ Ε Θ Η Σ
 Ε Ν Ε Κ Α Κ Α Ι Τ Η Σ Ε Σ Τ Η Ν
 Π Ο Λ Ι Ν Α Δ Ι Α Δ Ε Ι Π Τ Ο Υ Μ Ε
 Γ Α Λ Ο Υ Τ Χ Ι Α Σ Η Ρ Ω Α Κ Α Ι
 Κ Ο Σ Μ Ο Π Ο Λ Ι Ν
 Τ . Φ . Χ Α Ρ Μ Α Τ Ι Ω Ν Τ Ο Ν
 Ε Α Τ Τ Ο Υ Π Α Τ Ρ Ω Ν Α

Quæ inscriptio nobis iterum inserviet ubi de *κωνοῖς* Cretensium loquendum erit. Porro Cretensium *κωνοῖς* ad istam Reipublicæ formam spectare, qua ista adhuc integra neque in plures respublicas divisa fuit (sicut id accidisse ex mutuo foedere a Prausensibus cum Lyttiensibus percusso alibi videbimus) mihi certum est. Nisi potius hæc inscriptio facta fuerit, postquam jam, sub Romanorum imperio, denuo in unum coaluerant.

Galatarum καινόν (cujus oppida enumerat Plinius libro 5. cap. 31. & regionis administrationem Strabo libro 12.) jam sub Romanis erat: qui Galatiam, in unam communem rempublicam redegerunt seu potius (ut cum Strabone loquar) ἐπαρχίαν: cujus ἐπαρχίας Metropolis Ancyra erat; sicuti non solum Ptolomæus, ubi de Tectosagibus loquitur: ἐν αἷς πόλεις Ἀγκύρα μητροπολις; verum & nummi cum Commodi, tum *Caracallæ* ac Getæ, tum Gallieni, tum denique Saloninæ; in quo & δις καινόν nominatur. Quin & in Caracallæ nummo ab uno latere habemus, ΑΤΤ. Κ. Μ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ, ab altero verò, ΜΕΤΡΟΠΟΛ. ΑΝΚΤΡΑΣ. ΑΣΚΛΗΠΙΑ. ΣΩΤΗΡΕΙΑ. ΙΣΘ. ΠΤΘ. Quæ modò dicta apprime faciunt illustrandis sequentibus jam inscriptionibus, quæ nobis Galatarum ἡ καινόν exhibent: quarumque prima (ex Douza, sicuti & secunda, apud Gruterum reperiunda) habet:

ΓΑΙΝΟΝ ΙΠΠΕΑ
ΡΩΜΑΙΩΝ Κ. ΒΤΗΝ
ΤΗΝ ΤΡ. . . : ΝΑΡΕΑΝΤΑ
ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΑΝΤΑ ΠΑΡΑ
ΑΠΑΝΤΩΝ ΕΘΝΩΝ Κ. ΑΓΩ
ΝΟΘΕΤΗΣΑΝΤΑ. ΔΙΣ ΤΟΥΤΕ
ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ Κ.
ΔΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΣΚΛΗΠΙ
ΤΙΩΝ. ΙΣΘ. ΠΤΘΙΩΝ Κ. ΑΡΧΙ
ΕΡΕΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ. ΤΩΝ. ΓΑΛΑ
ΓΑΛΑΤΑΡΧΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΦΑΝ
ΤΗΝ Κ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΤΗΣ. ΜΗΤ
ΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΝΚΤΡΑΣ ΦΤΑΗ
ΕΟΝΕ ΠΑΣΙΠΡ.
. . . ΕΡΙΕΤΗΝ Κ. Π.

Se.

Secunda autem hæc sequens est:

ΑΓΑΘΗ. ΤΥΧΗ
 Φ. ΑΙΔΙΑΝΟΝ. ΙΠΠΕΑ. ΡΩΜΑ.
 ΙΩΝ. ΚΑΙ. ΚΑΛΔΙΣΤΗΝ ΠΡΩ
 ΤΗΝ. ΑΡΧΗΝ. ΑΡΞΑ. ΤΑ. ΚΑΙ
 ΠΟΛΕΙΤΟΓΡΑΦΗΣΑΝΤΑ
 ΚΑΙ. Τ. ΠΡΕΣΒΕΥΣΑΝΤΑ.
 ΠΑΡΑ. ΘΕΟΝ ΑΝΤΩΝΕΙΝ
 ΟΝ. ΚΑΙ. ΑΓΝΟΘΕΤΗΣΑΝ
 ΤΑ. ΤΙΟΤ. ΤΟΥΤΕ. ΚΟΙΝΟΥ
 ΤΩΝ. ΓΑΛΑΤΩΝ. ΚΑΙ. Σ:-
 ΤΩΝ. ΙΕΡΩΝ. ΑΓΩΝΩΝ. ΤΩΝ
 ΜΕΓΑΛΑΣΚΑΗΠΙΕΩΝ
 ΠΤΘΙΩΝ. Κ--. ΑΡΧΙΕΡΕΑ.
 ΤΟΥΤ. ΚΟΙΝΟΥ. ΤΩΝ ΓΑΛΑ
 ΤΩΝ. ΓΑΛΑΤΑΡΧΗΝ. ΣΕ.
 ΒΑΣΤΟΦΑΝΤΗΝ.
 ΚΤΙΣΤΗΝ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟ.
 ΠΟΛΕΩΣ. ΑΝΚΥΡΑΣ
 ΦΤΛΗ

In hac posteriori sane mihi videtur illud ΤΙΟΤ quod in nona linea occurrit mutandum esse in ΔΙΣ atque adeo legendum, sicut in priori (linea sexta) *Αγνοθις τῶν αὐτῶν* &c. quod ΤΙΟΤ hic nullo modo ferri queat, nullasve ipsi sensus conveniens affingi. Putarimque ita & illud C: quod linea decima, in fine habetur, in ΔΙΣ esse (defectum
 ①ο 3 simul

simul supplendo) convertendum. Quam facile enim in describendis marmoribus vetustate exesis, aut aliter corruptis aberretur, etiam ab eruditis viris, licet satis attentis, sed nimis abrupte ac festinanter illorum inscriptiones excipere coactis, ex ipsorum querelis constat: imprimis ubi Turcæ imperium obtinent. Audiatur modo Th. Smithus Anglus super ista re: ac conferantur inter se Wheler, Sponius alique. Nec præterea constat excerptores, seu descriptores, semper æque eruditos circa talia; doctosve viros semper a talibus accepisse. Quod tamen de Douza hic cogitari non debet: sed illi potuisse accidere, quod *Smithus* alique sibi accidisse queruntur: nempe id ipsis pro lubitu aut voto non semper licuisse. Quare & priorem ex hac posteriori corrigendam ac supplendam, (pro parte saltem) existimo. Igitur pro κ— ΒΤΗΝ ΤΗΝ ΤΡ Ν.

ΑΡΕΑΝΤΑ reponerem ΚΑΛΙΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΑΡΕΑΝΤΑ. Quod ΠΡΩΤΗΝ ΑΡΧΗΝ Proprætoris munus designare videtur, quo M. Lollius eam provinciam primus administravit; ut Rufus testatur.

Porro illa ΚΤΙΣΤΗΝ . . . ΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ nullam difficultatem creant, suppleto hic Τ, quo Ἐ ΤΗΣ restituitur. Cætera verò, quæ post ΑΝΚΥΡΗΣ ΦΤΛΗ sequuntur in illa priori, tam malo vulnere laborant, ut (a me saltem) plane in integrum restitui nequeant.

De *Λυκίων κοινῶ* habemus hæc apud Gruterum pag. 1009. 5.

Α ΚΙΟΝΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΚΟΜΙΣΑΜΕΝΩΝ ΤΗΝ ΠΑ-
ΤΡΙΟΝ ΔΗΜΟ
ΚΡΑΤΙΑΝ ΤΗ ΡΩΜΗΝ ΔΗ ΚΑΠΕΤΩΔΙΩΙ ΚΑΙ
ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΤΩΙ
ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΑΤΚΙΩΝ

Ubi

Ubi primo legendum pro ΑΚΙΟΝΤΟ, &c. ΑΤΚΙΟΝΝ-
ΤΟ. ΚΟΙΝΟΝ. 2º. Secunda linea pro ΤΗΝ ΡΩΜΗΝ
ΔΗΚΑΠΕΤΩ ΔΙΩΙ, ΤΗΙ. ΡΩΜΗΙ. ΔΙΙ. ΚΑΠΕ-
ΤΩΔΙΩΙ. &c. ut Scaliger optime animadvertit.

Lyciorum certe *commune* habemus apud Plinium li-
bro 5. cap. 27. ubi & urbes ipsius, quas olim XL. ha-
buerat, ut ipsius Plinii ævo XXXVI. ex parte enume-
rantur.

Porro τὸ Ἐλευθερολακῶν κοινὸν habemus in hac sequenti,
atque apud Reinesium Classe VI. nº. 120. reperiunda,
inscriptione:

ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΛΑΚΩ
ΝΩΝ ΓΑΙΟΝ ΙΟΥΔΑΙΟΝ ΔΑΚΩΝΑ
ΕΥΡΥΚΛΕΟΥ ΤΙΟΝ ΤΟΝ
ΙΔΙΟΝ ΕΤΕΡΓΕΤΗΝ
ΔΑΜΑΡΜΕΝΙΔΑΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ
ΕΠΕΜΕΛΗΘΗ

De hisce autem Eleutherolaconibus ita Strabo lib. 8.
Σωσίβη δὲ καὶ τὰς Ἐλευθερολάκωνας λαβεῖν πᾶσι τῶν πολιτείαις,
ἐπειδὴ Ῥωμαίοις προσέθεντο πρῶτον οἱ παλαιοὶ τυραννομήνης τῆς Σπαρ-
της, οἵτι ἄλλοι, καὶ οἱ Ἑλλήνες. Sed & Eleutherolacones (i.
e. liberi Lacones) quandam reipublicæ constitutionem adep-
ti sunt, quo tempore Spartâ tyrannis serviente vicini cum
aliis tum Heilotes Romanis se applicuerunt.

Pausanias vero de illis, in Laconicis, ita: Γύθειον δὲ ἀπέχει
μὲν πέντε ἡμέρας τῆς Ἀργεῖος, ὅπῃ θάλασσαν δὲ ὑπερσπάρτον ἔστιν ἡδὲ
τῶν Ἐλευθερολακῶν, ὅς βασιλεὺς Ἀνταγόρας δαλίας ἀφῆκε Λακε-
δαιμονίῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ κατηχόμενος οὕτως. Ab *Ægis* distat Gy-
theum

theum stadiis triginta. Ad mare situm est, atque incolitur jam ab Eleutherolaconibus, quos Augustus imperator servitutis jugo liberavit, quum ante Spartanis parerent.

Illorum autem commune, sive urbes paulo post hoc modo enumerat: Ἀρχὴν δὲ τῶν ἑλευθερολακῶν οὕτω πόλεις καὶ δέκα εἰς πρώτη μὲν καταβάσιν ἐξ Ἀργείων ὅτι ἡλιασταν γυθείον, καὶ δὲ αὐτῶν τῶν θρώων τε καὶ λαῶν, καὶ πυρρῆχου· ὅτι ταινάρων δὲ καινήπολις, ὀτυλός τε καὶ λεύκτρα καὶ θαλάμη, πρὸς δὲ Ἀλεγονία τὴν καὶ γερωνία· τὰ δὲ ἐπὶ κίονα γυθεία πρὸς ἡλιάσση, Ἀσωνίς, Ἀκρεαί, Βοιαί, Ζάραξ, Ἐπίδαιρον ἢ λιμηρά, Βρασιαί, Γερωνθραί, Μαρίος. αὐτῶν μὲν ἂν εἰσιν αἱ λοιπαὶ τῶν ἑλευθερολακῶν, ἀπὸ τῶν ἄλλων πότι ἔτι εἰσι πόλεις. *Urbes quidem Eleutherolaconum XVIII. extant: quarum prima ab Aegii ad mare descendantibus est Gytheum, deinceps Teuthrone, Las, Pyrrhichus; ad Ténarum Cænopolis, Oetylos, Leuctra, Thalamæ, Alegonia, Gerenia: & ad mare propius multò ultra Gytheum Asopus, Acriæ, Bææ, Zarak, Epidaurus cognomento Limera, Brasæ, Geronthrae, Marios. Atque hæc quidem reliquæ sunt Eleutherolaconum, cum ante quatuor & viginti fuissent.*

Ad urbium κοινὰ ut deveniamus, eorumque aliquot exempla demus, *Lampsacenorum κοινόν* seu κοινωνίαν habemus in hac jam sequenti inscriptione quæ apud Gruterum pag. 95. habetur:

ΙΘΥΦΑΛΛΩΙ . ΚΟΡΥΝΟΦΟΡΩΙ
ΚΗΠΟΦΥΛΑΚΙ . ΚΛΕΠΤΟΜΑΣΤΙΓΙ
ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ . ΚΑΙ . ΕΥΔΟΚΙΑΣ . ΧΑΡΙΝ
ΔΑΜΥΑΚΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Sic in nummis *Ephesorum, Pergamenorum, Tarsensium, Smyrnenfium, Neocæsariensium, ac Sardoniorum* κοινὰ alio-

aliorumque, expressa reperimus: præter illa quæ regionum aut provinciarum erant, ut κοινὸν Κρητῶν, κοινὸν Κυπρίων, κοινὸν Συρίας aliorumque quorum nomina honori Cæsarum &c. culi fuerant.

Etenim inde hæc: ΑΔΡ. ΣΕΤΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ-
ΝΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΤΑΡΣΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥ-
ΛΙΟΝ & ΑΔΡ. ΣΕΤΗ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΛΙ. ΜΗΤΡΟ.
ΚΟΙΝΟΝ. ΤΑΡΣΟΥ. Α.Μ.Κ.Γ.Β. sicuti & Geræ ΚΟΙ-
ΝΟΝ. ΝΕΟΚΑΙΣ. ΜΗΤΡ. ΕΤ. Ρ.Μ.Β.

Quod autem attinet ad Smyrnenfes, & Ephesios, in Sa-
binæ nummo quodam habemus, ΕΦΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΟΝ
ΑΣΙΑΣ. In alio, Philippi Senioris nempe, ΕΦΕΣΙΩΝ
ΚΟΙΝΟΝ ΠΑΝΙΩΝΙΩΝ. Nec minus Smyrnenfium
comparent nummi, cum his inscriptionibus; ut in Maximi-
ni, ΕΠΙ. ΣΤ. Μ. ΑΤΡ. ΠΟΤΒΑΙΟΥΤ ΠΡΟΚΟΤΛΕΙΑ-
ΝΟΥ ΠΡΩΤΑ ΚΟΙΝΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ
& in Valeriani, ΠΡΩΤΑ ΚΟΙΝΑ ΑΣΙΑΣ ΕΝ ΣΜΥΡ-
ΝΗ. Dum scilicet civitatum harum utraque sibi πρωτείαν
vindicaret, sic & circa ipsa κοινὰ illa sibi vendicare studebant.
Pergamenorum interim nummi, in quibus illud κοινὸν expres-
sum, nondum mihi occurrunt. De ipso tamen ita Plinius,
cap. 30. libri V. *Pergamena vocatur ejus tractus juris-*
dictio. Ad eam conveniunt Thiatyreni, Mygdones, Mos-
smi, Bregmenteni, Hierocomitæ, Perpereni, Tyareni,
Hieropolenses, Hermatopolitæ, Attalenses, Pantaenses,
Appollonidienses, aliæque inhonoratæ civitates.

Sicut & de Smyrnenfi, atque etiam de Ephesiorum κοινῶς
hæc sequentia tradit cap. 29. *Smyrnæum conventum ma-*
gna pars Æoliæ, quæ mox dicetur, frequentat: præter-
que Macedones Hyrcani cognominati, & Magnetes a Sy-
pilo. Ephesum vero alterum lumen Asiæ, remotiores con-
veniunt Cæsarienses, Metropolitæ, Cybiani, & superio-
res Mysomacedones, Mastauenses, Brullitæ, Hypæpeni,
Dioshieritæ.

Pp

Sar-

298 DISSERTA. TERTIA DE PONT. GRÆC. & ASIARCHIS.

Sardianæ autem urbis [ne plura huc congeram] ut quæ non tantum Metropolis fuit; sed quæ se etiam hoc titulo extulit, ΣΑΡΔΙΣ ΑΣΙΑΣ ΑΤΤΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ sicut & in alio nummo, *Juliaæ Mammææ*, ΣΑΡ. ΠΡ. ΜΑΙΟΝΩΝ quæque & Ἀσιάρχῳ in nummis ostentabat; hujus, dico, conventus ita a Plinio describitur: *Sardiana nunc appellatur ea jurisdictio. Conveniuntque in eam extra prædictos Macedones, Cadueni, Loreni, Philadelpheni, & ipsi in radice Tmoli, Cogano fluvio apposti Mæonii, Apollonobieritæ, Mysotmolitæ & alii ignobiles.*

Verum enim verò hic nimius fio talia congerendo: addam hoc solum; sicut Smyrnenfes nummis inscribebant suis, ΚΟΙΝΟΝ ΑΣΙΑΣ &c. & Ephesii similiter ΚΟΙΝΟΝ ΑΣΙΑΣ; &c. ita & Sardianos sibi ΚΟΙΝΟΝ ΑΣΙΑΣ vendicasse. Hinc enim habemus hanc nummi inscriptionem, in uno quidem latere, ΑΡΟΥΣΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΔΕΛΦΟΙ, in altero verò inscriptam laureæ coronæ hanc, ΚΟΙΝΟΝ ΑΣΙΑΣ. Nempe ambitio & æmulatio inter civitates Asiæ crescebat; atque unaquæque Metropoleon sibi majorem supra alias honorem, dignitatem atque auctoritatem arrogabat: quod tractu temporis crescebat; sicuti infra latius, de ista re adhuc aliquid dicam.

DIS-

DISSERTATIO QUARTA

DE

Neocoris Sacerdotibus, & Urbibus Neocoris.

CAPUT I.

De Sacerdotibus Neocoris, cum Deorum, Dearumque, aliorum, tum & Augustorum, Augustarumque: ac qua dignitate illi fuerint. De nominibus Neocoris; uti & de Neocoribus. Sacerdotes illos simul fuisse peculiares istorum Deorum, quorum erant Neocoris. De Collegio Neocororum. Quidnam commune illi habuerint, cum Afiarchis, & Pontificibus, sive Axiarchis, Sacerdotalibusque Præsidibus Tertulliani. Zacoros alio sub nomine cum illis eisdem fuisse. De Aedituis, seu Neocoris, foeminis, ac quodnam ipsorum munus fuerit.

AB Afiarchis transeo ad *Neocoros* Sacerdotes, *κατ' ἑξῆς*: ita dictos quod isti quandoque iidem, quamvis ut plurimum *ἀρχιερεῖς*, mihi fuisse videantur: ut qui in altiori longe gradu videntur fuisse constituti, majorisque inter suos auctoritatis. Neocorus autem apud Græcos (quin etiam apud Latinos) erat, secundum Suidam, *ὁ τῶν κοσμῶν καὶ ὑπερεπιζῶν ἀρχὴ καὶ ὁ ἀρχὴν*. is qui *Templum ornat ac disponit &c.* non vero qui *id verrit aut purgat*. Quamvis id antiquioribus temporibus locum habuisse in illis videatur. Tutores alias atque ornatores ac curatores, erant Templorum. Hinc & Festus:

Pp 2

Edi.

Ædituus Sacrae adis tutor: ac Turnebus ad verba Horatii Epist. 1. Lib. 2. *Æditui igitur sunt cultores, ut αἰδοῦναι & νεώροι. Nam cum alii fortasse Deum aliquem eximie colunt; tum vel potissimum Æditui ejus & Sacerdotes præter ceteros id faciunt: nec alioqui parva cultus pars in æde tuenda censenda est.* Unde quoque urbes νεώροι quasi tutrices atque Ornatrices Deorum, Dearumve, erant earum quorum quarumve νεώρις sive ædituas se gerebant.

Sed de his infra amplius loquendum erit. Modò dictis igitur addam illa, quæ præstantissimus Vaillantius, in *Numismatis Imperatorum &c.* Græcè loquentibus ita effert: *Neocorus primum dicebatur ædituus, qui Templum verrebatur; deinde qui illius curam habuit; postea qui Sacra alicui Deo, vel pro salute Imperatoris faciebat.* Unde & in nummo sub Alexandro Severo cuso, habemus, ΜΑΡ. ΕΤ-
ΦΕΝΟΤΣ. ΝΕΩΚΟΡΟΤ ΑΙΓΕΑΙΩΝ.

Huc spectant hæ sequentes inscriptiones; ac 1°. quæ apud Sponium. Misc. Erud. Antiq. pag. 340. n°. LX: ita habetur:

Θ Τ Μ Ι Α Τ Η Ρ Ι Ο Ν Ε Π Τ Ρ Ο Ν
Β Α Θ Ρ Α Δ Τ Ο
Α . Κ Α Σ Σ Ι Ο Σ Ε Τ Τ Ι Χ Η Σ
Ν Ε Ω Κ Ο Ρ Ο Σ Τ Ο Τ Μ Ε Γ Α Λ Ο Τ
Σ Α Ρ Α Π Ι Δ Ο Σ
Α Ν Ε Θ Η Κ Ε Ν Ε Π . Α Γ Α Θ Ω
P E R M I S S V
C . N A S E N N I . M A R C E L L I
P O N T I F I C I S V O L C A N I E T
A E D I V M S A C R A R V M
Q . L O L L I R V F I C H R Y S I D I A N
E T . M . E M I L I I V I T A L I S .
C R E P E R I A N I I L V I R

Sicut

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 301

Sicut & hæc quæ magis integra (cum præcedens capite careat) a Reinesio ita exhibetur:

ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ
ΣΤΗΝΝΑΟΙΣ ΘΕΟΙΣ ΤΟ ΚΡΗΠΙΔΕΙΟΝ
ΔΑΜΠΑΔΑ ΑΡΓΥΡΑΝ ΒΩΜΟΤΣ ΤΡΕΙΣ
ΕΠΕΙ ΛΥΧΝΟΥΧΟΝ ΘΥΜΙΑΤΗΡΙΟΝ ΕΠΤΡΟΝ
ΒΛΘΡΑ ΔΤΟ Λ. ΚΑΣΣΙΟΣ ΕΥΤΥΧΗΣ
ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ
ΤΗΡ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ
ΕΠ. ΑΓΑΘΩ.

Sane non simplex *νωρ* sive *edituus* fuisse videtur ille
ΑΥΛΟΣ ΚΛΟΔΙΟΣ, (de quo infra adhuc latius, ubi de
Prytanibus loquendum erit;) ut qui præterquam quod esset
νωρ Pergamenorum, simul erat & *ἀρχιερεὺς* & *πρύτανης*
ἐπὶ τῶν & *ἀγωνοθέτης*, &c. Sicut & Vettius Agorius
Prætextatus, & *Pontifex Vestæ*, & *Pontifex Soli*, &
XV. *vir*, & *Augur*, & *Hierophanta*, & *Curialis*, &
Pater Sacrorum, &c. ac simul NEOCORVS, erat.
Nec aliter fere id videmus in marmoribus Oxoniensibus,
(primæ partis pag. 148.) de Paterniano; de quo hæc se-
quentia ibi habentur:

. ΤΑΙΝΗΣ ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ. ΦΛ. ΠΑ-
ΤΕΡΝΙΑΝΟΝ ΠΑΤΕΡΑ Τ. ΦΛ. ΟΝΗΣΙΜΟΥ ΠΑΤΕΡ-
ΝΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΕΑΥΤΗΣ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ Τ. ΦΛ. ΟΝΗΣΙΜΟΝ
ΠΑΤΕΡΝΙΑΝΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ ΚΑΙ
ΝΕΩΚΟΡΟΝ

ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΕΩΝ ΝΕΜΕΣΕΩΝ ΙΠΠΑΡΧΟΝ ΓΡΑΜΜΑ-
ΤΟΦΥΛΑΚΑ ΠΡΥΤΑΝΙΝ ΠΡΩΤΟΝ ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΝ ΤΑΜΙΑΝ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ ΦΙΛΟΤΕΙΜΩΣ ΕΚ
ΤΕΛΕΣΑΝΤΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΙΣ ΕΡΓΟΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΑΣ ΚΑΙ
. ΚΑΙ ΕΑΥΤΗΝ. ΣΤΗΣΑ.

Nec simplex, aut infimi gradûs, *Neocorus* fuisse videtur ille *Stattus Quadratus*; de quo hæc habentur apud Reinsium Classe I. n°. 290.

ΑΓΑΘΗ ΤΤΧΗ
ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩ
ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ
ΣΤΥΝΝΑΟΙΣ ΘΕΟΙΣ ΣΤΑΤΙΟΣ
ΚΟΔΡΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ
ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΕΚ ΜΕΓΑΛΩΝ
ΚΙΝΔΤΝΩΝ ΠΟΛΛΑΚΙΣ
ΣΘΕΙΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩΝ
ΑΝΕΘΗΚΑ
ΙΔΕΩΣ ΣΟΙ
ΑΔΥΠΕ
ΤΟΝ ΕΝ ΚΑΝΩΒΩ
ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΡΩΜΗΣ ΚΑΡΙ.
ΔΙΟΣΚΟΡΟΣ ΝΕΩΚΟΡ.
ΤΟΙΣ ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΑΓ. . .
ΑΝΕΘΗΚΑ.

Habemus hic quippe *νεώτερον Νεωκίρον*, id est eximium, (seu primarium quoque) quale potentiae atque auctoritatis epitheton additur suprâ in illa, quæ *Sabinam Augustam Novam Cererem* appellat. ibi enim habetur, ut supra vidimus,

MUS, ΙΟΥΔΑΙΟΥ ΚΑΝΔΙΤΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΣΤΟΥ
ΑΝΤΙΠΑΤΟΥ. Quo epitheto etiam in Actis cap. XXIII.
v. 25. utitur Claudius Lysias hoc modo: κλαύδιος λυσίας τῷ
καταπύῳ ἡγεμόνι φήλικι χαίρειν *Præstantissimo Præsidi Felici.*
& Tertullus rhetor erga eundem, dum apud ipsum contra
Paulum Apostolum perorat, καλῶς φήμι. Quod ergo epi-
theton huic νεωκόρου additum κατ' ἐξοχὴν datur, ac maiorem
altioremq; gradum indicare videtur.

Inter plures autem νεωκόρους unum eminuisse ostendunt hæc
sequentia, quæ habentur in ista inscr. quæ pag. 314. i. apud
Gruterum existat:

ΜΑΡΚΟΣ ΑΤΡΕΙΔΙΟΣ ΑΣΚΛΕΠΙΑΔΗΣ, Ο ΚΑΙ
ΕΡΜΟΔΩΡΟΣ, Ο ΠΡΕΣΒΥΤΑΤΟΣ ΤΩΝ
ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ
Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΛΑΝΤΟΣ ΕΤΕΤΟΤ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΤΕΤΑΡΧΗΣ, &c.

Sacerdotes interim quoque aliorum Deorum hi *Neocori*,
præterquam istorum, quorum *Sacerdotes Neocori erant*:
sicut id, tam ex aliis (quin & ex istis, quæ modò pag. 301.
adduxi) quam ex hisce jam sequentibus inscriptionibus li-
quet; quæ apud Thomam Smith, Georg. Whelerum, &
Jacobum Sponium, viros magno suo labore, sumptibus, ac
periculo, reipublicæ literariæ prodesse nisos, reperiuntur.
Harum autem prima est:

T O N

DISSERTATIO QUARTA

ΤΟΝ ΓΗΣ ΚΑΙ ΘΑ
 ΛΑΣΣΗΣ ΔΕΣΠΟΤΗΝ
 ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. Μ. ΑΥΡ. ΣΕΟΥΤΗΡΟΝ
 ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΝ ΠΑΡΘ. ΜΕ
 ΓΕΡ. ΜΕ. ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ
 ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
 ΠΟΛΕΩΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ
 Τ. ΑΝΤ. ΑΛΦΗΝΟΣ
 ΑΡΙΓΝΩΤΟΣ ΤΟ
 ΤΡΙΤΟΝ ΧΕΙΛΙΑΡΧΟΣ
 Ο ΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
 ΚΑΙ ΝΕΩΚΟΡΟΣ
 ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
 ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΣΕ
 ΒΑΣΤΟΥ ΑΡΧΗΣ ΛΙ
 ΒΙΑΝΗΣ

Altera vero:

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΣΕΟΥ
 ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΝ
 ΣΕΒ. ΕΥΣ. ΕΥΤΥΧΗ
 Τ. ΑΝΤ. ΑΛΦΗΝΟΣ
 ΑΡΙΓΝΩΤΟΣ ΑΠΟ
 ΤΡΙΩΝ ΧΕΙΛΙΑΡΧΙΩΝ
 ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΚΥΡΙΟΝ
 ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ
 ΚΤΙΣΤΗΝ Ο ΙΕΡΕΥΣ
 ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΝΕΩ.

Non

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 305

Non hîc exprimitur quidem cujus Dei fuerit ille *Sacerdos* : sed ex alia inscriptione, quæ apud Smith & Wheler extat, id clare elucescit. ibi enim idem ille Arignotus Sacerdos sive ἱερεὺς, ὁ παρὰ θεοῦ θεῶν τυέμενος, vocatur, & νεωκόρος ὁ λαμπροτάτης κυζικηνῶν μητροπόλεως. Ita enim illa habet :

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

ΑΝΤ. ΚΑ. ΑΑΦ. ΑΡΙΓΝΩΤΟΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΣΤΟΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΗΣ ΛΙΒΙΑΝΗΣ ΕΠΑΡΧΟΝ
ΕΙΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΦΛ. ΑΓΡΙΠΠΙΝΗΣ ΠΡΑΙΠΟΣΙΤΟΝ

ΕΙΛΗΣ ΤΑΛΑΡΙΩΝ ΧΙΛΙΑΡΧΟΝ
ΣΠΕΙΡΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΩΝ ΠΡΑΙΠΟΣΙΤΟΝ
ΤΗΣ ΣΠΕΙΡΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΓΑΙΤΟΥΔΩΝ ΕΠΑΡΧΟΝ
ΣΠΕΙΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΦΛ. ΝΟΥΜΙΔΩΝ ΠΡΑΙ
ΠΟΣΙΤΟΝ ΣΠΕΙΡΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΦΛ. ΒΕΣΣΩΝ
ΣΠΕΙΡΗΣ ΑΝΝΟΝΗΣ ΘΕΟΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ
. . . ΙΜΕΝΩΝ ΣΕΛΕΥΚΙΑΣ ΣΠΕΙΡΗΣ. . . ΕΑΡΩ
ΑΝΩΝ ΤΡΙΒΟΥ ΚΥΡΕΙΝΑ ΤΗΑΤΙΚΟΝ ΣΤΕ
ΓΕΝΗΤΙΟΝ ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΑΣΙΑΣ
ΑΔΕΛΦΙΔΟΥΝ ΑΑΦ. ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΟΥ ΕΠΙ ΚΗΝ
ΣΟΝ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΝΕΩΚΟΡΟΝ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΟ
ΤΑΤΗΣ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΟΓΙ
ΣΤΗΝ ΣΕΛΕΥΚΙΑΣ ΠΕΙΣΙΔΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΕΧΑΝ
ΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΩΝ. ΚΑΙ ΡΩΕΣΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
. . . . ΤΡΙΔΩΝ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΗΣΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΔΩΝΕΙΑΣ ΕΝ ΠΑΣΑΙΣ ΤΠΕΡΕ
ΣΙΑΙΣ ΤΡΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΕΜΝΟΤΑΤΟΝ ΙΕ
ΡΕΑ ΤΟΥ ΠΡΟΠΑΤΟΡΟΣ ΘΕΟΥ ΤΥΡΙΜΝΟΥ.

ΟΙ ΒΑΦΕΙΣ

Qq

Qui

Qui tamen *Deus Tyrimnus* alio ornatur epitheto in alia inscriptione, quæ apud G. Wheler pag. 217. post hanc præcedentem exhibetur; cuius solum initium huc afferam:

ΑΙ. ΣΤΑΤΟΥ ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣΑΝΤΑ ΤΟΥ
ΠΡΟΠΟΛΕΟΣ ΤΥΡΙΜΝΟΥ. &c.

Qui Tyrimnus hic quasi alter Mercurius seu ΗΡΜΗΣ ΣΤΡΟΦΑΙΟΣ vel ΠΡΟΠΤΑΙΟΣ in scenam prodit, seu potius Athenarum arcis ingressui adstitit: sicut & (restante Th. Smith,) ab utraque parte portæ ædis, hæ prius adductæ inscriptiones, incisæ marmoribus singulis, visebantur.

Ille autem ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ ΝΕΩΚΟΡΟΣ, sicut & iste imprimis, *πρεσβύτερος ἢ νεώτερος Σαργάνης*, indicant aut Collegium seu Concilium aliquid *Neocororum* fuisse; aut saltem plures numero simul fuisse uno eodemque tempore, si non & loco; ac non omnes eodem dignitatis vel auctoritatis gradu eminuisse; eosque eatenus cum *Asiarchis* eisdem, seu potius similès fuisse: nisi velimus cum *Asiarchis*, hos *Neocoros Sacerdotes* (quatenus non urbes aut Civitates, regionesve, sed homines fuere) unos eodemque, si non semper, multoties tamen fuisse.

Interim *πρεσβύτερος νεώτερος* (forsan & *πρεσβύτερος νεώτερος*, talis fuit) mihi fere videtur fuisse, quicum *Ἀσιαρχῆς* tum & *Ἀρχιεπὶς* XIII. urbium Asiæ Propriæ dictus esset: vel quandoque etiam *Ἀρχιεπὶς* plurium simul regionum; quæ jam per Romanos combinatæ Asiam Proconsularem constituebant. quæ quam late patuerit, ex solo satis discimus Cicerone; cui illa ex Caria, utrâque Mysia, utrâque Phrygia & Lydia, (sub qua Joniam & Æolidem comprehendit) constitit. Quales igitur *Ἀσιαρχαί* urbis suæ, cui *νεωκορίας* celebrandæ munus obtigerat, inter *νεωκόρους* aliarum urbium, etiam

tiam νεοκόρων, pro isto tempore, ac celebritate eminebant. Nisi collegium aliquod fuerit Sacerdotum νεοκόρων (sicut & ἀσιδάρχων; quod clare tamen non liquet. Interim istos (imprimis si simul ἀσιδάρχαι essent; nam ἀρχιερείας eos fuisse mihi nullum dubium) hinc & a Tertulliano *Sacerdotes Præsides* appellatos, (ut jam supra notatum) crediderim: quod ipsis ἀγώνων, seu Ludorum ac Certaminum ad νεοκορίας spectantium, cura ac regimen peculiari modo incumberet.

Porro Ζάκοροι illi, quorum mentio apud Plutarchum & Athenæum fit, mihi iisdem cum νεοκόροις fuisse videntur: neque magis simplices *ædificii*, quam illi, de quibus nunc dixi, νεοκορί. Plutarcho enim (in Camillo) vocantur ἱερεῖς καὶ Ζάκοροι παρὰ: Athenæus vero ita, τὰς δικαστὰς loquitur: Δεισιδαιμονίᾳ καὶ ἐπιήκει τὸ ὑποφῆται καὶ Ζάκορον Ἀφροδίτης μὴ δεικνύειν. *Superstitionem iniecit Judicibus, Prophetis & Ædituam Veneris, ne occiderent, &c.* Atque adeo his iterum suberant ὑποζάκοροι: sicut ex Herodoto patet.

Ex quibus præterea videmus, quod, ut Græci suas habebant ἀρχιερείας, & Prytanes fœminas, & Stephanophoros fœminas, & Hierophantrias, [de quibus omnibus post tractatas urbes νεοκόροις loquar:] ita ii & suas Ædituas fœminas habuerint: quæ tamen minime erant simplices Ædituæ.

Huc certè mihi facere videtur istud epigramma, quod sic apud Gruterum, Thesauri ejus pag. 85. n°. 5. habetur:

ΝΗΘΝ ΜΕΝ ΣΙΓΑΛΟΕΝΤΑ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ ΤΥΙΜΕΔΟΝΤΟΣ

ΗΔ ΑΥΤΟΝ ΧΡΥΣΟΤ ΠΑΜΦΑΝΩΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣ

ΣΤΗΣΑΝΤΟ ΖΑΚΟΡΟΣ ΤΕ ΔΙΟΣΚΟΡΟΣ, ΗΔΕ ΚΤΡΙΛΛΟΤ

ΕΤΝΕΤΙΣ, Η ΜΑΚΑΡΩΝ ΜΗΠΟΤΕ ΛΗΘΟΜΕΝΗ.

ΚΑΙ ΔΥΟ ΤΗΣ ΑΤΤΗΣ ΓΕΝΕΗΣ ΕΝΑ ΘΕΣΜΟΝ ΕΧΟΝΤΕΣ

ΟΙΣΙ ΜΕΜΗΔΕ ΚΑΥΤΗΣ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗΣ.

Qq 2

At

At dubium fere manet, utrumne soli parentes, an vero etiam duo filii, hic simul fuerint νεώκοι; istaque νεωχεία tantum respiciat solum istud Σαεργήιον, quod sic illi quatuor simul statuerant: an denique soli filii hic fuerint *Editui*: cum pater jam antea Ζαχάρου seu νεωρόου, sive templi alterius, sive urbis suæ esset.

Quodnam vero proprie harum munus fuerit, minus scio; nisi quod aut ἀρχιερείας & ιερείας subservierint; aut ipsæ simul, ἱέρειαι, ac quandoque παροφθέντες fuerint.

Crediderim interim, sicuti Reginæ Sacrorum peculiaria quædam ministeria reservata erant; ita & hisce partes, sive circa ἀγνάτας [quod tamen minus putem, nisi simul ἀγνοφθέντες essent; de quibus in sequentibus quoque loquendum erit] sive circa Sacrificia: imprimis ubi Sacerdotes foeminæ obtinebant, ac Sacra per illas vel solas, vel simul istis ministrantibus, peragebantur suas obtinuisse.

C A P U T II.

De Urbibus Neocoris ipsarumque prima origine. Primam Neocoram urbem fuisse Ephesum, ac quidem Dianæ; hancque Dianam Ephesiam & apud Massilienses, & apud Meßenios, & apud plures alios, fuisse cultam, Hieropolitas sc. Clarios, Pergæos, Prusæenses aliosque. De Diana Leucophryne, apud Magnetes, tum & de Diana Pergæa. Sub Cæsaribus ipsorum Cæsarum quidem primos tempore Neocoros fuisse Ilienses, & Cæsarienses in Palæstina, hincque Pergamenos. Quid Augustus, quid Tiberius Asiæ urbibus (ac quibusnam) concesserint. Jam olim ante tamen Smyrnenses, quin & Alabandenses, Neocoros urbis Romæ fuisse. Tempora Cæsa-

Cesaribus quidem primum Sacrata fuisse apud Græcos, hinc & apud alias gentes; ac quidem Augusto apud Lugdunenses; tum & apud Siculos, ubi Messenenses Augusto ac Liviæ bis Neccori reperiuntur. Urbium Asiaticarum certamen ob templum Tiberio Matrique ipsius statuendum; in quo Smyrneneses cæteris prælati: Ex hisce id etiam ad sequentes Cæsares, sive Augustos fluxisse; ad Cajum, ad Claudium, ad Neronem, ad ceteros. Non tamen omnes ludos, omniaque certamina ob Neocorias facta fuisse.

AT cum nunc quoque de *Urbibus* νεώκοις nobis aliquid dicendum sit; inquirendum est, unde, & ex quo tempore istæ originem habuerint. Hanc illis debere crediderim primum *Diænæ*, ejusque apud *Ephesios* cultui ac Templo: cujus *Neocoram*, sive *Ædituam*, i. e. Patronam, ac cultricem eximio modo addictam, &c. *urbis Ephesium* se ferebat, ac gerebat. Quin olim, Cræsi tempore, ab ipso obsessi, urbem Dianæ donarant. Ita enim Herodotus lib. I. Ἐνθα δὴ οἱ Ἑφέσιοι πολιορκούμενοι ὑπὸ αὐτῷ ἀνέστησαν ἔτι πάλιν τῇ Ἀρτίμιδι, ἐξάψαντες ἐκ τῆς καὶ χαλκίον ἐς τὸ τεῖχος. Unde *Ephesi* ab eo obsessi, urbem *Dianæ* dicarunt, fune ex æde *Dianæ* ad murum alligato. Non miretur, igitur aliquis *Herculem* a *Tyriis* catenatum.

Interim inde *Ephesia Diana* (tractu temporum) tantæ existimationis fieri cœpit, ut plures aliæ urbes ipsi Templâ statuerint, cultuique ejus se dicarint. Cujus rei exemplum sufficiens nobis exhibet *Strabo*, in *Massiliensibus*; de quibus lib. IV. ita loquitur: Ἐν δὲ τῇ αἰκρᾷ τῷ Ἑφέσιον ἱερῷ, καὶ τὸ ἐν Δελφίνῃ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἐν καὶ καλὸν ἰσχυρῶν πρὸς τὸ Ἑφέσιον, ἢ Ἀρτίμιδος ὅτι νεὺς τῆς Ἑφέσιας. In arce vero est *Ephesium*, & *Apollinis Delphini* fanum. Hoc quidem omnium *Jonum* commune est. *Ephesium* verò est *Templum Dianæ Ephesiæ*. Ac nonnullis

interjectis: ἐν τῇ δὲ πόλει πανταχὲ πρῶτον ἐν τοῖς πρώτοις πύλαις τῇ θύρᾳ, καὶ ὁ ξόανος τῇ Διὶ ἑστῶτιν τῇ αὐτῇ, καὶ τὰ ἄλλα νόμιμα φυλάττειν πρὸς αὐτὰ ὅπως ἐν τῇ μητροπόλει ἐνεόμιστο. *Sed & in colonis ut ubique primo loco [live inter primas] istam Deam colerent, & ad imitationem Ephesi, simulacrum Deæ ac reliquos cultus instituere.* Tum & paulo inferius: Ἀφ' ἧς καὶ τὰς πόλεις ἔκτισαν, Πιπταχίσματα, τὰς μὲν καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ τοῖς Ἰβηρίοις, οἷς καὶ τὰ ἱερὰ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτίμιδι παραδόντες τὰ πύργια ὥστε ἑλλενιστὶ θύειν. *Qua subnixi [potestate] urbes quoque condiderunt, quibus munitionibus uterentur, ut ad Hispaniam contra Hispanos; quibus [urbibus] etiam ritus Dianæ Ephesiæ avitos tradiderunt; eosque sacrificare GRÆCO MORE docuerunt.*

Sic de Messeniis Pausanias libro 4: Ἐφεσίαν πρὸς Ἀρτίμιν πόλεις πρὸς ὀνομάζουσιν αἱ πάντα, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἰδίᾳ θεῶν μάλιστα ἀγασσιν ἐν ἡμῇ. *Ephesiam quidem Dianam urbes prope cunctæ eodem celebrant cognomine. & privatim viri omnes præ cæteris eam Dis prosequuntur honoribus.* Cujus rei rationes tunc addit. Docent & hoc nummi apud Patinum, Harduinum, Vaillantium, Spanhemium, aliosque videndi. Habemus enim *Dianam Ephesiam*, in nummis *Clariorum, Hieropolitarum, Phaneorum* in Syria, *Pergæorum, Prusæorum, Hypæpæorum, Amphipolitarum, Clazomeniorum*, præter hos, *Gortyniorum* in Creta, *Cyzicenorū, Samiorum, Apameensium*, pluriumque, præter hos, aliorum. Si talia consideremus non mirum Ephesios Dianam suam *Magnam* (Aët. XIX. 35.) appellavisse: cum & è cælo id ad ipsos delapsum esse pertenderent.

Dicarant se igitur, jam antiquis temporibus Dianæ; atque hinc se pro νεωκόροις ipsius gessere, urbemque suam νεωκόν Dianæ appellarunt.

Hos Ephesios autem circa Dianæ cultum æmulati sunt Magnetes ad Meandrum: namque hi suam Dianam nominabant

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 311

bant Ἀρτέμιδα Λεωκοφρύνη; ut tum Pausanias, tum & Strabo, testantur; qui posterior lib. XIV. ita habet: Ἐν τῇ τῇ πόλει ἔστι Λεωκοφρύνης ἱερὸν ὅστις Ἀρτέμιδος, ὃ τῷ μὲν μεγάλῳ ἐστὶ καὶ τῷ πάλῳ τῶ ἀναθημάτων, λείπεται δὲ ἐν ἑφέσῳ τῇ τῇ Ἀρτυμείᾳ καὶ τῇ τέχῃ τῇ περὶ τὴν κατὰ σκευὴν ἐστὶ πολλὴ διαφέρει. καὶ τῷ μεγάλῳ ὑπεραίρει πάντας τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλιν δυοῖν, δὲ ἐν ἑφέσῳ, καὶ δὲ ἐν Διδύμοις. *In ea quæ hodie est urbe, fanum Dianæ Leucophrynes est, magnitudine quidem templi, & multitudine donariorum Ephesio cedens: concinnitate autem & artificiosa delubri structura longe superius. Magnitudine etiam omnia Asiatica superat, duobus exceptis, Ephesio, & quod est in Didymis.*

Hinc igitur reperimus in nummo Maximi Cæsaris ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. Illos autem tunc temporis demum hunc titulum sibi adscivisse, minime, ut ex jam ante dictis patet, verisimile est.

Nam quamvis Otaciliæ Severæ nummus habeat ΕΠ. Γ. ΤΥΧΙΚΟΤ Β. ΝΕ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ [quod de his magnetibus capiendum, ob γραμματεία hic per γ. indicatum; cum Magnetes ad Sipylum στρατηγὸς suos haberent] id de duobus Philippis (Patre ac filio) proculdubio intelligendum; quorum amborum, atque adeo *bis Neocori*, fuere: sicuti melius constare poterit, ubi de *urbibus νεωκείαις* Cæsarum vel Augustorum semel, bis, terve tractabimus.

Porro *Pergæos* suum quoque *Dianæ Pergææ* templum habuisse, ἐν ᾧ ut Strabo testatur lib. 14.) πανήγυρις κατ' ἑτησὺν, ad quod singulis annis sacer est conventus; quodque æque ac *Dianæ Ephesiæ* jure Asyli gaudebat; notum & ex Cicerone, in Verrem, & ex Mela est. Sicut etiam illi fuerunt *Neocori*: ut ex hac inscriptione a Spanhemio exhibita patet. ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΑΣΤΑΟΝ ΙΕΡΟΝ *Pergensium Neocororum jure Asyli gaudens templum.* Dianæ autem illos istius *Neocoros* fuisse mihi nullum dubium.

Cicero

Cicero autem illud Templum *Antiquissimum* ac sanctissimum vocat.

Sub Cæsaribus, jam orbis imperium obtinentibus, maxime hæc ambitio gliscere cœpit. atque a Pergamenis initium habuisse videntur Cæsarum atque Augustorum ab urbibus Asiæ impetratæ *νεωκορία*: nisi, quod Ilienses, prout ex hoc sequenti nummo patet, ipsis priores fuisse videantur: cum ille in una quidem facie exhibeat *ΙΑΙΕΩΝ ΔΙΟΝΕΩΚΟΡΩΝ* in altera vero *Γ. ΙΟΥΔΑΙΟΥ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ*. Quum autem in facie aversa Æneæ, qui patrem Anchisem humeris simul cum Palladio gestat, effigiem exhibeat, clarum satis mihi videtur illud *ΔΙΟ* non ad Hectora & Cæsarem pertinere; neque ad Palladem atque Æneam, quorum Rubenius Ilienses *δὲ νεωκόρου* fuisse vult: Sed ad Cæsarem atque Æneam: quod ille ab Ænea genus duceret; saltem ut ipse atque adulatores ipsius, perhibebant [non vero ab Hectore, quamvis & exstet nummus sub M. Aurelio cusus signatus hoc modo *ΙΑΙΕΩΝ ΕΚΤΩΡ*: cuius rei alia causa est] inter quos adulatores non postremi fuere Ilienses, qui maxime sibi gloriæ ducebant Romanos a se ortos fuisse, ac J. Cæsarem ab Ænea generis originem traxisse. An autem inter postremos adulatores ipsius, quamvis jam tum dudum demortui, fuerit Dion Cassius, iudicet æquus lector ex hisce, quæ libro XLIV. de Cæsare, atque illius prima generis origine, inter alia affert: *‘Ου μὲν ἀλλ’ ἔγωγε εἰ τὸ πρῶτον μάλιστα τὸν ἐπαινοῦντα Καίσαρα, ὅτι τὰ μὲν νεώτατα ἐκ πολλῶν [καὶ] γενναίων ἀνδρῶν ἔφυ, τὰ δὲ ἀρχαιότατα, ἐκ βασιλέων καὶ θεῶν ἐγένετο· ἀλλὰ ὅτι πρῶτον μὲν τὴ πόλιν ἡμῶν ὅλης συγγενῆς ἔστιν (ἐκ γὰρ ὧν εἶπες ἐγενήθη, πρὸς τῶν ἡμεῖς ὠκείωτον) ἐπειθ’ ὅτι τὸ πρῶτον αὐτὸ εἰς τὸ θεῖον, δι’ ἀρετὴν ἀνέκειν νομιζέμεν, εἰς ὅπως ἐπληθύνετο τὸ Φῆμεν, ἀλλὰ καὶ ἐπηύξησεν ὥς εἰ καὶ ἡμεῖς ἡμφισθέμεν πρῶτον, μήποτ’ ἂν ἐκ τῆς Ἀφροδίτης τὴν Αἰνείαν γενέσθαι, τὸν δὲ πρῶτον αὐτῶν. θεοῖς μὲν γὰρ ἤδη πρὶν ἐκ αἰῶνι παῖδες ἐπὶ Φημιάδην.*

τὰ τε

τάτῃ δὲ ἔδ' ἂν εἰς ἀπαξαιώσις ἦεν τὰς παλαιὰς γεγονέναι. Ego autem non id nunc potissimum in Cesare laudo, quod ratione maxime recentium, ex multis nobilibus viris ortus, ratione vetustissimorum a Regibus & Dis immortalibus prognatus est: (quos enim ille generis sui auctores, eos Roma conditores habet:) deinde quod primi ejus patres propter virtutes suas Deorum progenies existimati sint, hic non modo confirmavit illam famam, sed auxit etiam. Ut si quis ante in dubium vocaverit, filiusne Veneris fuerit Æneas, nunc certe credere cogatur. Sane Deorum filii immerito quidam nominati sunt: Cæsarem vero nemo indignum divinâ origine judicaverit, &c.

Quis, quæso, post talia Dionis miretur Ilienſes curasse ut Neocori cum hujus Cæsaris (etiam Veneris per Æneam filii, cujus & Dionæum astrum effulſisse post mortem ejus adulatorie prætendebatur) tum etiam Æneæ Dardanii Neocori fierent? Quum jam & ante illius cædem, jam valida fama percrebuiſſet illum migraturum Alexandriam vel I L I V M. Quæ fama, procul dubio, non ita subito exorta fuit: quæque indicat quanti istam urbem fecerit, aut facere videri voluerit.

At consideratione quoque dignissima sunt, hujus ejusdem Dionis de Augusto verba (libro L I.) Καῖσαρ δὲ ἐν τούτῳ ἔα πᾶσι ἀλλὰ ἐλθόντες, καὶ πένη τῇ τε Ῥώμῃ, καὶ τῷ πατρὶ τῷ Καίσαρι, ἤρωα αὐτὸν ἰσχυρὸν ἐνομάσας, ἐν τε Ἐφύῳ καὶ ἐν Νικαίᾳ γενέσθαι ἐφῆκεν. αὐτῇ γὰρ τότε αἱ πόλεις ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ ἔν τε τῇ Βιθυνίᾳ περικυκλωμέναι. Ἐν τούτῳ μὲν τοῖς Ῥωμαίοις τοῖς παρ' αὐτοῖς παρικοῦσι πᾶσι προσέταξε τοῖς δὲ ἑτέροις (Ἕλληνας σφᾶς Ὀπικαλίσας) ἑαυτῶ ἵνα, τοῖς μὲν Ἀσianoῖς ἐν Περσέμῳ, τοῖς δὲ Βιθυνίοις ἐν Νικομηδείᾳ περικυκλωμένῃ ἐπιτάξῃ καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἀρχαίμους, καὶ ἐπ' ἄλλων ἀποκρατῶν ὁ μόνον ἐν τοῖς Ἕλληνοῖς ἔδμεν, ἀλλὰ ἔν τε τοῖς ἄλλοις ὅσα τῷ Ῥωμαίων ἀκέραια, ἐγένετο. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς, τῇ τε ἄλλῃ Ἰταλίᾳ, οὐκ ἔστιν ὅς τις καὶ ἐφ' ὁποσόνδε λόγῳ

πρὸς ἁγίων ἐβλήμενος τὰ πωλητὰ μεταλλάξαι μὲν τοῖς κατωτάτοις ὁρθῶς αὐταρχήσασιν ἀλλὰ τε ἰσθῆαι πρὸς δίδουσι, καὶ δὲ καὶ ἡρᾶ πωλῆται. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο, ἐ' ἔλαβον καὶ οἱ Περ-
γαμικοὶ τ' ἁγῶνα ἱερῶν ἀνομασμένον ὅτι τῇ τῷ καὶ αὐτῷ ἡμῶν
πνεῦν. *Cæsar hoc tempore cum alia quædam constituit, tum
Templum urbi Romæ ac patris Cæsaris, quem Heroa Ju-
lium nominavit, Ephesi & Nicææ fieri permisit: (hæ enim
urbes Asiæ & Bithyniæ clarissimæ habebantur) utque ab in-
colis Romanis colerentur. extraneis autem hominibus, quos
Græcos ipse appellabat, concessit ut sibi quoque Tempa fa-
cerent; Asiani quidem Pergami, Bithyni vero Nicome-
diæ. Id ab hoc initio tractum reliquorum in honorem im-
peratorum non tantum in Græcis provinciis factum est,
sed etiam apud alios omnes populos Romanis subditos.
Nam ROMÆ quidem & in ITALIA nemo unquam
alicujus pretii homo id facere ausus est. Quamquam illic
quoque defunctis imperatoribus, qui imperio rectè usi sunt,
cum alii Divini honores dantur, tum Sacraria tribuuntur.
Hæc eâ hyeme acta, & PERGAMENIS quoque ut
LUDOS quos SACROS dicunt, in honorem Templi
ejus celebrarent permissum.*

Quæ hîc nunc consideranda veniunt, sunt 1°. Augustum
Ephesiis ac Nicænsibus, ut Patris Julii ac Romæ templa
dedicarent permisisse; tum & ut sibi Augusto Pergameni ac
Nicomedienſes templa sic quoque facerent. 2°. Pergamenis
præter templum concessos quoque fuisse *Ludos Sacros*, in
hujus Augusti honorem: quod de ipsis ut singulare quiddam
ibi narrari videtur: aliis istis videlicet Templum quidem
fuisse concessum, Pergamenis præterea *Ludos Sacros* &c.
ut inde sic magis *Neocori* apparerent. Encæniæ ad Tem-
plorum dedicationes ubique locum habuisse satis notum est:
unde ad ludos solemnes, sive *περσηνικοὺς*, sive *πρωτοπερσηνικοὺς*, sive
demum annuos hos Pergamenorum spectare mihi nullum du-
bium

bium est. Præterea appellatio νεωκόρη tunc temporis adhuc fere insolita erat: neque illa mihi occurrit nisi in inscriptionibus de Iliensibus; ac post sub Tiberio de Ephesiis Dianæ perpetuis νεωκόρηs. quum tamen hic jam, in modo memoratis, quatuor revera neocoras urbes habeamus C. J. Cæsaris duas, duas Augusti: quatum priores δις νεωκόρηs, Cæsaris scilicet ac Romæ, appellare posses: sicut Nicæenses post sub Heliogabalo repente τέτραυς νεωκόρηs evaserunt; quod indicant hæc ΝΙΚΑΕΩΝ ΤΕΤΡΑΚΙ ΝΕΩΚΟΡΩΝ in nummo Elagabali (sive Heliogabali) apud Harduinum repertiundo: cum tamen ante illud tempus nullibi, ea appellatione, quod ego sciam comparuerint: quamvis alias tot ipsorum nummi extent, quibus maxime Antonino Pio, tum & Julix Domnæ, tum & aliis Cæsaribus adulati fuere.

3°. Notandum *Ab hoc initio tractum*, ut sic & sequentibus imperatoribus, non solis a Græcis atque Asiaticis, sed & ab aliis quoque urbibus templa consecrarentur; permissu scilicet horum Cæsarum sive Augustorum: unde *Neocorū Augustorum*; cum jam antea id Smyrnenes urbi Romæ, sicut & similiter Alabandenses, fecissent: de quibus Alabandensibus ita Livius lib. 45. cap. 6. *Alabandenses Templum urbis Romæ se fecisse commemoraverunt, LVDOS QVE anniversarios ei Divæ instituisse.* Hæcque tempore belli contra Perseum facta. Interim Smyrnenes ipsis XXVIII. annis priores fuerant, stante nimirum adhuc Punicâ urbe, ac quo tempore Hannibal ex ista urbe profugus sese ad Antiochum contulerat. Stabat tamen & tunc Carthago cum Alabandenses Templum suum dedicarent: sed astu & artibus Masinissæ, instigantibus eum ad talia Romanis, jam magis, magisque crescebat.

At certe non omittendus ille nummus, quem exhibet perillustis Spanhemius, ad Juliani Cæsaris; quemque *αὐλίσια*, cum de Julio Cæsare loquerer, prætermisi, quique hanc exhi-

bet inscriptionem, in uno, scilicet, latere ΙΟΥΛΙΟΥ ΘΕΟΥ. in altero verò ΚΑΙΣΑΡΕΑ ΣΕΒΑΣΤΗ ΝΕΩΚΟΡΟΣ. Quæ indicant & illam ab Augusto J. Cæsaris *Neocoram* fuisse factam. Quod & firmatur ex Fl. Josepho: qui ἄλως. cap. 16. lib. I. & (cap. 13. Lib. Antiq. XV.) quo cap. XVI. Ἀλώσως hæc habet: Ἐν μὲν γὰρ τῇ Σαμαρείᾳ πόλιν καλλίστην περιόλῳ τειχισάμενος. ὅπῃ σιδήρεϊ ἔκτισεν, καὶ καταργῶν ἐξακροχίλις εἰς αὐτὴν οἰκήσας γῆν περὶ τὰς περὶ ὠρονομίας λυπερωπώτων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν κτίσματος, ναὸν περὶ οὐδυσσάμενος τῷ ΚΑΙΣΑΡΙ μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν πύλωνα ἀποδείξας τριῶν ἡμισιῶν, τὸ αὐτὸ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ πῶς ἐν αὐτῇ παρέχον ὄνομα. ὅπῃ τέτοις δωρησάμενος τῷ Καίσαρι αὐτὸν ἑτέραν προσέτεσε χώραν ὅ ἢ καὶ ἐν αὐτῇ ναὸν αὐτῇ λαοῦς μαρμάρῳ καθιδρύσατο ὡς τὰς ἰορδάνης πηγὰς. καλεῖται δὲ Πάνιον ὁ ἕρως. *Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellavit, deductis eo sex millibus colonorum, terræque fecundissimâ his attributâ: ubi TEMPLVM quoque MAXIMVM inter ædificia, & circum id aream trium semistadiorum CÆSAR I, dicavit, ejusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adjecctione donatus a Cæsare, aliud ei Templum circa Jordanis fontem, candido marmore posuit: qui locus appellatur Pantium.*

Hinc namque apud Occonem, ΑΤΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. Ο. ΤΥΠΑΤΟΣ ΔΗ. ΕΞ. ΙΖ. & ab altera parte ΣΕΒΑΣΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. proculdubio ob adjectas ipsi ab Herode terras, &c. Hinc & ille nummus (è Patino apud Harduinum,) Augusti Cæsaris, ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ. & apud Occonem 17. & 82. caput radiatum, & inscript. ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ, & ab altero latere Templum ab Herode dedicatum, cum inscr. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Addit Dion, *id non in Gra-*

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 317
*Græcis tantum factum fuisse, sed etiam apud alios omnes
 populos.*

Ac quidem insigne exemplum habemus in Templo Lug-
 dunensi; de quo Strabo lib. 4. ita loquitur: 'Ευαδρεῖ δὲ μά-
 λιστα τῶν ἄλλων πόλιν Ναρβονῶν καὶ γὰρ ἐμπορίῳ χρωσται, καὶ τὸ
 νόμισμα χαρᾶντισιν ἐσταῖτα, ἔστι περ ἀργυρῶν καὶ ἔστι χρυσῶν οἱ τῶν
 Ῥωμαίων ἡγεμόνες. Τό, πῃ ἱερὸν τὸ ἀναδεικνύναι ὑπὸ πάντων κοινῇ
 τῇ Γαλατικῇ καὶ αὐτῇ Σεβαστῇ πρὸς πάντης ἰδρυται ἡ πόλις, ὅτι
 τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν ἐστὶ δὲ βώμῳ ἀξιόλογῳ ὁπλισμένη ἔχων
 τῇ ἐθνῶν ἕκαστον ἀρχαῖον, καὶ εἰκόνες τέτων ἑκάστη μία, ἢ ἄλλῃ
 μέγας. *Post Narbonem hæc urbs maxime omnium Galli-
 carum hominum frequentia pollet. Præfetti enim Roma-
 norum eo utuntur emporio, monetamque ibi tam auream
 quam argenteam cudunt: ET TEMPLVM ab omni-
 bus communi sententiâ Gallis decretum CÆSARI
 AVGVSTO ad hanc urbem, ad concursum fluviorum est
 positum. ARAM habet hoc memorabilem, cum inscrip-
 tione gentium LX. numero, ἔχει ἰμagine singularum; item
 ἔχει ALIAM magnam.*

Vivo adhuc Augusto hoc Templum hasque aras positas
 fuisse, clare liquet ex his Dionis verbis, de Druso: τῶν π
 γὰρ Συγκάμωρων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν, ἀπὸ τε τῶν Ἀυγύστων ἀπε-
 σίας, καὶ ἀπὸ τῶν Γαλατικῶν μὴ ἐμελοδελεῖν, πολεμωθέντων σφίσι,
 ἔστι, τε ὑπὸ τῶν προκαλίλαβι, τῶν πρώτης, προφάσει τῆς ἐορτῆς,
 ἢ καὶ τῶν περὶ τῶν Ἀυγύστων βωμῶν ἐν Λαγδάνῳ τελεῖσι, μεταπει-
 ψάμενοι, &c. *Hic quum Sicambri eorumque auxiliarii,
 propter absentiam Augusti, ac quia videbant Gallos ju-
 gum servitutis gravatim ferre, bellum movissent, Gallorum
 primoribus sub prætextu festi ejus, quod adhuc hodie Lu-
 gduni ad ARAM AVGVSTI celebratur, evo-
 cati, &c.*

Priore hæc ara, illâ a Strabone nominata, an posterior
 fuerit, incertum est; neque usque adeo refert.

Hoc interim constare videtur, unam ex hisce duabus fuisse, de qua, in prima Satyra Juvenalis hæc, *Aut Lugdunensem rhetor dicturus ad aram*. Quò autem is alludat satis notum est, ex Suetonii Caligula; quamvis non credibile mihi, Augustum, si vel maxime ejusmodi certamina, qualia Suetonius refert, tales quoque poenas victis, statuisset; quales idem de Cajo narrat, his verbis: *Sed & certamen quoque Græcæ Latineque facundiae [edidit.] quo certamine ferunt victoribus præmia victis contulisse, eorundem & laudes componere coactos. Eos autem qui maxime displicuissent, scripta sua spongiâ linguave delere jussos, nisi ferulis objugari aut flumine proximo mergi voluissent*. Crediderim namque hæc præmia, sicut & poenas, Cajum de novo instituisse; illaque quæ Augustus statuerat (pro isto tempore saltem) obliterasse.

Quantumvis autem hujusmodi urbes & Templis, & Ludis Sacris, ac solemnibus in honorem Cæsarum gauderent, non tamen in Gallia, aut Hispania, ne quidem in ipsa Italia, *Neocori* sive *Æditui* titulo superbiebant; aut illum ambiisse videntur: quod tamen urbes Asiaticæ quam maxime faciebant. Quin & in Sicilia videmus Messanenenses se jam sub Augusto *Νῆς νεωκόρου* in nummis scripsisse. Hinc enim apud Parutam, inter nummos Siculos, pag. 20. habemus, in nummo Cæsaris Augusti, ab una parte inscriptionem sequentem hanc: ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟC ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ ΔΗΜ. ΕΞΟΤC. ab altera vero tripodem cum inscriptione hac ΜΕΓΓΑΝΙΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ Augusti, prout judico, ac Liviae. Neque dubitandum, plures Civitates fuisse, quæ hoc titulo gaudebant; quamvis nummi ipsarum, quibus id inscriptum erat nunc non inter Antiquarios reperiuntur; sed injuria temporum perierint. An autem (ut hoc adhuc addam, quod supra oblivione præterii *Nicaenses*) jam ante Heliogabalum *νεωκόρου* nominati fuerint, incertum est: neque id item

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 319
 dem ex ipsorum nummis, quod sciam, ostendi potest: nisi
 quod in quodam Commodi nummo reperiatur ΙΕΡΟC
 ΑΓΩΝ ΝΙΚΑΙΕΩΝ in alio ΚΟΜΟΔΕΙΑ ΝΙΚΑΙΕΩΝ
 in aliorum ΚΟΜΟΔΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΟΣ Ο ΚΟC-
 ΜΟC ΕΤΤΥΧΕΙ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Ex quibus conje-
 cturam facias, illos jam sub Commodο *Neocoros* fuisse, sal-
 tem istum honorem ambiisse.

At revertor denuo ad Dionem, qui addit: *Id ab hoc ini-
 tio tractum reliquorum in honorem Imperatorum, non in
 Græcis tantum Provinciis factum est.* Quod jam in Messa-
 norum nummo patet: sicut & alia exempla, & data sunt
 (ut de Sebaſte &c.) & adhuc procedente contextu dabun-
 tur. De Smyrnensibus autem hæc apud Tacitum lib. IV.
 cap. 35. videmus: *Sed Cæſar quo famam averteret, adeſſe
 frequens Senatui, legatosque Asiæ ambigentes quam in
 civitate Templum ſtatueretur, plures per dies audivit.
 Undecim urbes certabant pari ambitione, viribus diverſæ.
 Neque multum inter ſe diſtantia memorabant, de vetuſtate
 generis, ſtudio in populum Romanum, per bella Perſei &
 Ariſtonici aliorumque regum. Verum Hypæpeni Trallia-
 nique Laodiceſis & Magnetibus ſimul tramiſſi, ut parum
 validi. Ne Ilienſes quidem, cum parentem urbis Romæ
 Trojam referrent, niſi antiquitatis gloria pollebant. Pau-
 lum addubitatum quod Halicarnæſii mille & ducentos per
 annos nullo motu terræ mutaverint ſedes ſuas, viri quoque in ſaxo
 fundamenta Templi aſſeveraverint. Pergamenos (eo ipſo
 nitebantur) adeo AVGVSTO ibi ſita ſatis adeptos cre-
 ditum. Ephēſii, Mileſii quoque, hi Apollinis illi Dianæ cæ-
 remonia occupaviſſe civitates viſi. Ita SARDIANOS
 inter, SMYRNÆOSQUE deliberatum. Sardiæ decretum
 Etruriæ recitavere, ut conſanguinei. Nam Tyrrhenum Ly-
 dumque Atye rege genitos, ob multitudinem diviſiſſe gen-
 tem. Lydum patriis in terris reſediſſe, Tyrrheno datum
 novas*

novas ut conderet sedes; & ducum e nominibus indita vocabula, illis per Asiam, his in Italia: auctamque adhuc Lydorum opulentiam, missis in Græciam populus, cui mox a Pelope nomen. Simul literas Imperatorum, & ista nobiscum fœdera bello Macedonum, ubertatemque fluminum suorum, temperiem cœli, ac dites circum terras memorabant. At Smyrnæi repetita vetustate, seu Tantalus Jove ortus illos, sive Theseus divina & ipse stirpe, sive una Amazonum condidisset, transcendere ad ea, quis maxime fidebant in populum Romanum officiis, missâ navali copia non modò externa ad bella, sed quæ in Italia tolerabantur: seque primos **TEMPLUM URBIS ROMÆ** statuisse, M. Porcio consule, magnis quidem populi Romani rebus, nondum tamen ad summum elatis, stante adhuc Punica urbe, & validis per Asiam regibus. Simul & L. Sullam testem adferebant, gravissimo in discrimine exercitus, ob asperitatem hiemis, & penuriam vestris, cum id Smyrnam in concionem nunciatum foret, omnes qui astabant detraxisse corpori tegmina, nostrisque legionibus misisse. Ita rogati sententiam patres Smyrnæos prætulerunt. &c.

Unde fane minime mirum, cum a Græcis aliis, tum maxime a Smyrnenfibus, (ut jam suprâ vidimus) *Senatum Romanum* appellari **ΤΗΝ ΙΕΡΟΤΑΤΗΝ ΣΥΝΚΛΗΤΟΝ** *Sacrum Sanctissimumve Senatum*: Hosque inde se magnopere extulisse contra alias urbes νεωρόπους: ut quibus non tantum ab antiquo *Urbis Romæ* templum esset: sed qui & jam olim *Tiberii*, *Matrisque ejus* & *Senatus Neocori* essent; tantoque e numero, ac tantarum civitatum foli a Senatu electi fuissent.

Porro, ex illis, quæ supra ex Dione attulimus, videmus clarissimis urbibus id jus concessum, ut essent *Neocoræ* (*Julii Cæsaris* scilicet) sicut & aliæ quamvis minime omnes, id
suble-

subsecutis temporibus consecutæ fuerunt: sicque Ephesios ac Nicæenses *Julii Neocoros*; Pergamenos ac Nicomedienses Augusti factos fuisse. Quibus non contentæ hæ ex Tacito modò adductæ Asiæ urbes (ut quæ maxime Imperatoribus adulabantur) petivere a Tiberio ac Senatu. Quare similia, omnibus perpensis, Senatus hîc Smyrneneses prætulit; atque hinc illi Smyrneneses præ, ac pro, tota Asia Proconsulari *Neocori Tiberio, matrique ejus ac Senatui Neocori* facti fuere. Atque hinc procul dubio ille nummus (de quo, ut puto, Harduinus rectissime loquitur) cui capita duo adversa alterum *Liviae* alterum *Senatûs*; & in averso latere templum quatuor columnarum, & in medio ejus *Tiberius togatus cum sceptro*: ac cum inscriptione in uno latere, ΣΕΒΑΣΤΗ ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ, *Augustæ ac Senatui*, quorum *cum Smyrnæi essent Neocori*; & in altero ΣΕΒΑΣΤΩ ΤΙΒΕΡΙΩ ΕΠΙ ΠΕΤΡΩΝΙΟΥ, *Tiberio Augusto sub [Prætore] Petronio*.

Quod, ubi de Augusto mihi sermo erat, imprudens prætermisi, est, etiam apud Tristanum fol. 93. exhiberi nummum istius Augusti cum hac inscriptione, ΚΝΟΣΙΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΟΚΟΡΩΝ. Quod indicat jam isto tempore etiam Cretenses hunc honorem ambiisse, eumque adeptos fuisse. Post Tiberium vero & aliis Cæsaribus, ut adularentur ita, & aliæ urbes *Neocoratum*, ut sic loquar, ambierunt: hinc enim sub Cajo Cæsare ΘΕΣΤΙΔΕΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ, & ΣΠΑΛΕΘΡΑΙΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ (quæ urbes Thessaliæ erant;) & ΑΣΠΑΗΔΟΝΙΩΝ (quæ urbs Phocidis erat) ΝΕΟΚΟΡΩΝ: & sub Claudio ΓΑΒΑΘΗΝΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ (quæ urbs in Galilæa fuit.) Sub Nerone vero ΚΡΙΣΑΙΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ & ΚΡΙΣΑΙΩΝ (urbis in Phocide) ΝΕΟΚΟΡΩΝ sicut & ΣΚΙΡΦΑΙΑΩΝ itidem Phocidis, sub dicto Claudio rursusque sub Nerone ΣΕΛΛΑΚΚΙΕΩΝ urbis Laconicæ; & ΦΑΛΛΩΡΙΤΩΝ
 Sf Thef-

Theſſaliæ; & ſub eodem ΜΑΡΑΝΘΗCΙΟΝ (NB) ΔΙΕ ΝΕΩΚΟΡΩΝ; credo Neronis ac Matris ipsius Agrippinæ; ſicut Smyrnenſes Tiberii ac Matris ejus. Porro Galbæ ΚΑΤΠΙΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ: quæ Clypea, uti notum fa- tis, Africæ urbs fuit.

De Vitellio mihi nihil occurrit: neque adeo accuratam aliquem catalogum hîc facere inſtituo (quod alias & plures hiſce addendi ſint) ſed quæ urbes *Neocoræ* mihi potiffimum occurrunt, huc adduco; ut videat Lector nullum penè Cæſarem, uſque ad *Poſthumum*, non ſuas habuiſſe urbes *num- mus*; nullumve fere fuiſſe, cujus non hîc aut ille nummus (quandoque plures) hoc titulo notati fuerint.

Intèr Veſpaſiani nummos igitur habemus, & ΖΕΛΕΙ- ΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ; quæ urbs Troadis (& olim Oraculo Apollinis, teſtante Strabone, clara) fuit, & ΦΡΙΞΙΩΝ Lyciæ: ſicut & inter Titi Veſpaſiani nummos, ΠΡΟΞΕ- ΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ; urbis ſcilicet circa Naucratiæ; ΚΑCΣΑΝΟΡΙΤΩΝ, Ægyptiæ, teſte Ste- phano: ΘΥΕCΣCΕΩΝ, Piſidiæ; ſicut & ΦΑΛΑCΙCΙΕΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ, urbis Arcadiæ *Neocoræ*, ut credo, Titi ac patris Veſpaſiani: niſi id in Domitiani gratiam fa- ctum fuerit. Cujus Domitiani hic nummus habetur, ΔΙΔ- ΔΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, Lyciæ urbis; ac ΠΗΛΑCΕΩΝ, urbis Cariæ; uti & ΓΕΦΤΡΑΙΔΗΔΩΝ. Denique (namque Nervæ mihi nulli occurrunt) & Trajani: cujus hic occurrit ΠΟΔΑΛΕΩΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. quæ itidem Lyciæ urbs olim fuit.

C A P U T III.

Contentio civitatum ſuper æurniæ; ſeu primatu circa Neo- corias, maximeque urbis Epheſi, Smyrnæ, ac Pergami.
ΕΡΩ-

παρεχον illam, seu Primatum, non ordinem temporis, sed dignitatem civitatum spectare, &c. quæ paulo latius pertractantur.

UT enim, ut suprà notavi, Sacerdotes *Neocori* aut aliorum Deorum Dearumve, Serapidis nempe, *Jovis*, *Nemeseon*, aliorumve Numinum erant; quin & ipsorum *Augustorum*, talesque qui curam gererent Templorum hujusmodi, cultus, Ludorum seu Sacrorum Certaminum, a Communi Asia, Bithynia &c. celebrandorum, adeoque & sub alio nomine Asiarchæ, Bithynarchæ, &c. erant: Sic urbes istæ quæ tali prærogativa *Neocoratus* (ut sic loquar) gaudebant sese maxime supra alias efferebant; Sicuti tam ex marmoribus, quam nummis, istorum occasione, aut causa, signatis nobis indicatur. Hinc namque apud Sponium (Itinerarii Tom. I. pag. 401.) habemus hæc sequentia:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΤΗ ΔΑΜΠΡΟΤΑΤΗ ΚΑΙ ΜΗ
ΤΡΟΠΟΔΕΙ ΚΑΙ ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟ
ΡΩ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ
ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΩΤΑ
ΤΗΣ ΣΤΗΝΚΑΗΤΟΤ ΣΜΤΡ
ΝΑΙΩΝ

Quoniam vero tempore talia de se jactarint Smyrneses, patet ex sequenti inscriptione nummi a Smyrnesibus his cusi; quam eodem Tomo, pag. 401. idem Sponius ita exhibet, Α. Κ. Μ. ΑΤΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ in uno latere signatam, in altero vero ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ Γ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΛΔΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕ-
Sf 2 ΘΕΙ

ΘΕΙ ΕΠΙ ΣΡΑΤΗ. ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΡΙΟΥ.
Sic quoque inter Oxoniensia hoc sequens, pag. 277. habetur, de eadem Smyrnenſium civitate:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΛΛΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΕΙ ΚΑΙ ΛΑΜ
ΠΡΩΤΑΤΗ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙ Γ. ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΩΝ ΣΕ
ΒΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΟΤΑΤΗΣ ΣΤΗ
ΚΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ ΣΜΥΡ

ΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΣ

ΛΕΡΕΜ ΣΕΠΤΙΜ

ΗΛΙΟΔΟΡΟΝ ΑΝΤΙ

ΝΟΒΑ ΚΑΙ ΣΜΥΡ

ΝΑΙΟΝ ΠΑΝΚΡΑΤΙ

ΑΣΤΗΝ

Quibus adde (præter illam quam ex iisdem marmoribus exhibui ubi de *ἀρχιερείαις* loquebar) pag. 296. ita exstantem:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΛΛΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΕΙ
ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙ Γ. ΝΕΩΚΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΟΤΑΤΗΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ

ΠΟΛΙΣ.

Α. ΣΕΠΤΙΜ. ΑΥΡ. ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΟΝ ΚΑΙ
ΣΜΥΡΝΑΙΟΝ ΠΑΝΚΡΑΤΑΣΤΗΝ

Verum

Verum enim verò hæc ad *νεοκρίαι* spectant quoque, quæ quales urbes vindicari sibi voluerint, statim dicendum quoque erit: nunc pauca adhuc addam de *κοινῶς*.

Circa hæc igitur consideranda veniunt sequentia Suetonii verba, cap. 59. in vita Augusti: *Provinciarum pleræque super templa & aras, Ludos quoque quinquennales pene oppidatim constituerunt.* Præter Tempia & aras, scilicet, quæ a singulis Provinciarum *κοινῶς* seu communitatibus (ut Asiæ, Bithyniæ &c.) constituebantur; in præcipuis nempe urbibus, minime vero oppidatum: attamen Ludi quoque Quinquennales pæne oppidatim constituebantur. Omnes enim *νεοκρίαι* Ludos ac Certamina, sive semel data, sive per singulos annos; sive Quinquennales; quamdiu ista religio aut adulatio perduraret (quod ex. gr. in *ἀπλειδῆ* seu Diana, apud Ephesios quidem perpetuum erat, at minime in Cæsaribus) sibi adjuncta habebant: non vero, vice versa, Ludi ac Certamina sibi adjuncta habebant *νεοκρίαι*: cum ipsæ *νεοκρίαι* tantum revera semel celebrarentur (sive unico, sive pluribus Augustis) in prima Templi, Templorumve dedicatione: sequentes Ludi &c. tantum istarum *νεοκρίων* iteratæ repræsentationes (ut sic loquar) ac memoriæ essent.

Præterea notissimum est, plurimos ludos ac Certamina constituta pene ubique fuisse, absque ulla Dedicatione Templi, aut Neocoriæ. Quare istud *Oppidatim* Suetonii ad solos ludos quinquennales restringendum est. Sic enim, ut solos Quinquennales memorem, Augustus (teste eodem Suetonio, *Quo Actiacæ victoriæ memoria celebratior, in posterum esset, urbem Neapolim apud Actium condidit: ludosque illic Quinquennales constituit.* Quin & Nero, *instituit & quinquennale certamen primus Romæ, more Græco triplex, Musicum, Gymnicum, Equestre, quod appellavit Neronia.*

Hujus quoque generis fuisse existimo istud, cujus mentio fit apud Gruterum pag. 499. n°. 6. Sf 3 CO.

COHORTI . BREVC.
 TRIB . MIL . PROC
 DIVI . TITI . ALEXAN
 DRIAE . AGONOTHE
 TAE . CERTAMINIS
 PENTAETERICI . BIS
 EX . TESTAMENTO
 HEREDES
 C. COECILIVS FRONTO
 M. FLAVIVS VERANVS

Ingens sane catalogus confici posset istorum Ludorum ac certaminum, quæ non ad *munerum* spectabant: quantumvis sæpe ob Dedicaciones Templorum, ararum, &c. celebrarentur; sive anniversarii essent, sive Quinquennales, sive nulli certo temporis spatio adstricta. quod ex sequenti loco Suetonii, de Augusto, satis liquere videtur: *Fecisse ludos se ait suo nomine quater: pro aliis magistratibus, qui aut abessent, aut non sufficerent, ter & vicies. Fecitque nonnunquam vicatim, ac pluribus scenis per omnium linguarum histriones: non in foro modo, nec Amphitheatro, sed in Circo, & in Septis; aliquando nihil præter venationem edidit. Athletas quoque exstructis in campo Martio sedilibus ligneis: item navale prælium circa Tiberim cavato sela: in quo nunc Cesarem nemus est. . . . Sed & Troje ludum edidit frequentissime, &c.*

Sic videmus Ludos Votivos, multosque alios diversas ob causas, tantum unica vice editos fuisse. Sed revertamur
 denuo

denuo ad urbes Neocoras; ac quidem primùm ad æmulationem ipsarum super *πρωτεία*, seu Primatu, cum circa Neocorias: tum & circa alia.

Super *πρωτεία* seu primatu maxime inter se contendebant, atque in perpetua quasi æmulatione vivebant *Ephesti*, *Smyrnai* ac *Pergameni*: quod clare perspicimus ex Oratione de Concordia, ad civitates Asiaticas, Aristidis; qui ait illos, dum de Templis ac certaminibus, quæ communia dicebant, inter se dissentirent, de *πρωτεία* prævum iniisse certamen, &c. Verba ipsius Aristidis sunt: θαυμάζω δὲ ὅτι συμυόμεθα μὴ, ἔχ' ἡμεῖς τοῖς ναοῖς, καὶ τοῖς ἀγῶσιν ὧς καὶ οἱ ῥομῖζοι, ὑπερὶ δὲ αὐτῶν τῶν διασθέντων. καὶ τοὶ ὅταν οἷς ὥσπερ καὶ τοῖς ἀγῶμασι ὑπερὶ τούτων ἐλέγηται, ὑπερὶ τῇ ταύτῃ φρονήσει;

Causas autem cur pro primatu inter se sic contenderent eleganter admodum indicat, dum singulas istas urbes encomiastice describit: quas descriptiones minus tardio fore credo ejusmodi elegantiarum amatoribus; quod simul (quamvis satis longæ) multam lucem cum modo dictis, tum adhuc dicendis affundant. Veruntamen versionem solam adducam: Lector circa talia magis curiosus ipsa Græca Aristidis verba consulat: *Incipiam autem ab ea [Pergamo] quæ nos nunc excipit, & hisce sermonibus curiam præbet. Quod quidem LOCIS FINITIMIS QVONDAM IMPERAVIT*, eademque, de quibus gloriamur, hinc originem postea duxerunt, omittendum duco. Quæ autem statim in oculos incurrunt, arx est primùm tantæ magnitudinis, longe ab omni introitu refulgens, velut communis quidam totius gentis vertex. Sub ipsa vero reliquæ urbis partes, aliæ alibi, varios habent situs ac formas, ita ut multa dicas oppida in unum congressa habitari, & esse quasdam quasi finitimas urbes, quæ progressu temporis, cum utrinque semper auctæ fuissent, in unum convenerint.

Huc

Huc accedunt ornamenta tum vetera, tum nova, quæ per totam distenduntur civitatem: quorum quodlibet etiam toti possit urbi sufficere. Ac multa de aliis quoque narrare possim, siue partes, siue sint oppidula vocanda: quod autem omnium est honorificentissimum, atque omni memoria dignissimum, quisnam silentio queat præterire? nempe extremum urbis segmentum quod SERVATORI, communi omnium bona fortunâ consecratum est. Etenim cum in hanc quoque continentem oportebat Deum transire, huc primum trajecit, & urbem pro auspicio commercii cum tota continente habendi duxit. Et quamquam temporis ratione secunda hæc est colonia, e Græcia post illam deducta, quam ex Arcadia Telephus cum suis deduxit, dignitate tamen & potentia omnium est antiquissima. Æsculapii enim ædes in hac est Asiæ parte collocata, atque heic amicæ FACES omnibus a Deo suspenduntur, qui eos ad se vocat, ac prorsus veram extollit lucem. Neque vero vel chari cætus, vel navigationis aut disciplinæ societas tanti est, quanti fit, ad Æsculapii simul comæasse, ac sub optimo perfectissimoque TEDIFFERO atque MYSTAGOGO, cuique omnis cedit necessitas, PRIMIS ESSE SACRIS INITIATVM. Ego certe unus ex iis & ipse sum, qui non bis operâ Dei vixerunt, sed multas ac varias transegerunt vitas, & morbum ea de causa censent utilem, atque tesseras insuper acceperunt: pro quibus equidem non omni felicitate, quæ potest homini contingere, frui velim. Itaque nec portu carere quis hæc loca dixerit, verum rectissime ac iustissime hunc esse iudicavit tutissimum ac firmissimum portum, quique plurimos recipiat, & maxima vigeat tranquillitate, in quo ab Æsculapio salutis omnium navalia pendeant. Quis igitur non jure tantæ talique civitati congratuletur, atque omne, quod possit, laudis auxiliique genus tribuat? Equidem sic existi-

existimo: quemadmodum hæc est commune omnium per Dei vires bonum, sic etiam ab omnibus communem consequi benevolentiam & honorem mereri. Jam vero SMYRNA vile quid & fortuitum videtur, ac tale, cujus multis e locis sumi possit exemplum? quam quicumque non viderunt, nullis queant conjecturis assequi: qui viderunt, deorum opus esse dixerint: sicut Homerus Achillis clypeum, & quæ erant in illo urbes, Vulcani dixit esse fabricam. Aspectus porro tum ex terra tum e mari magnam excitare possit contentionem inter eos, qui appellant ac solvunt, utri majore perfundantur voluptate. Extat enim figura quadrata (si basim in littore ponamus, verticem in plano superioris lateris) ab agro atque convallibus pedetentim per equalia sublata. Sed non hæc tantum spectanda sunt: verum longe præstant interiora. Quantus enim ornatus cum usu conjunctus est, ita ut & corpori recreationes præbeat utiles, & animo facultatem atque alacritatem ad laborandum suppeditet, totus et templis, lavacris, portubus, curriculis conflatus est. Quo fit ut nemo sit, qui eam cunctetur appellare MAXIMAM, pulchritudinis excellentiâ fasciatus. Mare vero, fluvii & suburbia, cum se mutuo, tum civitatem decent, quasi non sorte potius essent, quam judicio attributa. Denique illud Smyrnæi poetæ facile dixeris [Impius ille tribuque carens, tectoque vocetur] qui non prius Smyrnæ quam alterius cujuscunque forma capiat. Maximum autem omnium ac dictu dignissimum, Musarum sunt & Gratiarum chori, urbem perpetuò peragran-tes: quorum opera non jucundiores modo, sed etiam meliores solet hospites dimittere. Quo circa quamvis aliis in rebus præstantiores evadimus, erga hanc tamen non melius, sed pejus quodammodo nos gerimus. Nam cum literarum studia atque in iis profectus in ipsa plerumque cuncti consequantur, laudes tamen & ex literis relatæ gratiæ ipsi

T t

præci-

precipue non tribuuntur. Age vero, *TERTIÆ* quæque tanquam libationis memoriam colamus. numero autem tertiam nunc dico, non ordine: nec mihi quisquam verbarum auceps sermonem in contrarium trahat. Hoc igitur primum de ipsa maximum dici potest, cum duæ sint urbes istæ, de quibus tam multa dicta sint, aliquid tamen etiam de hac dicendum restare, quod simul & diversum sit, & dictu non inutilius. Atque existimo cunctos, quotquot inter Herculis columnas & Phasim fluvium habitant, recte facturos si Ephesum sibi familiarem fecerint: idque partim societate portuum, partim aliis omnibus susceptionibus. Omnes enim velut in patriam suam deferuntur: nec est quisquam tam imperitus, quique iis adeo, quæ manifesta sunt, repugnet, quin & commune Asiae ararium & necessitatis refugium urbem esse concesserit. neque tam est quisquam querulus, ut ejus urbis terminos reprehendat. Nam & mari terraque longe extenditur, & ubique sufficit ad ea, quibus est opus, præbenda, cunctasque vitæ rationes quibuscunque uti homines vel possunt, vel volunt suppeditandas. Quod si usus ejus ad omnes extenditur, cur non ab omnibus eam communis excipit benevolentia? & si eam felicem esse omnium simul interest, cur id illi non simul omnes exoptent? cumque Persarum temporibus tanta reverentia Dianam prosecuti sint barbari: cur jam, cum præter templum, solito majus erectum, imperium quoque maximum & augustissimum est constitutum, non vel honorem duntaxat eum, quo & urbem Dea affecit, & ipsa debet ab omnibus hominibus affici, ad civitatis gloriam sufficere credamus? Cum porro urbes duæ unius atque ejusdem Atheniensis, urbis, quam nemo totius Græciæ decus erubuerit appellare, sint colonie: hæc quoque simile quiddam, quale Athenæ, sibi potest arrogare, quantum ad indigenarum [αὐτοχθόνων] & Hierourum proventum spectat. Sin minus, cum his certe comparari

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 331
*parari potest. Siquidem & ipsa colonos indigenas habuit
 Arcades. Quo circa vel hac de causa inter se agnoscere,
 digneque honorare debent, &c.*

Encomiastica hæc istarum urbium descriptio continet
 etiam, pro parte saltem argumenta, quæ unaquæque pro
 tali primatu, ut sibi debito, afferebat. Præter quæ, in
 nummis suis, cum *νεοκόρας* sive Augustorum, sive & alio-
 rum Deorum, tum & alia ostentabant: de quibus tamen in-
 fra ulterius loquar.

Notandum interim Pergamenos se duplici nomine *πρώτους*
 appellasse; 1. quidem ob causas ab Aristide allatas. 2. Quod
 primi omnium inter Asiæ propriæ urbes *νεοκόροι τῶ σέβαστι*,
 sive *Augusti Caesaris* facti essent. Smyrnenses enim sub Ti-
 berio *νεοκόροι τῷ σέβαστι* facti sunt; Ephesiique his posteriores:
 quantumvis ab antiquis temporibus *νεοκόροι Ἀρθμιδοῦ*, seu
Dianæ Aeditui fuissent. In Asia propria dico: quum aliàs
 & Gnosii in Creta, & Messenii in Sicilia, & Ilienses in
 Phrygia, istâ prærogativa jam gauderent.

Hinc igitur nummus ille, ex Gaza Regia, apud Hardui-
 num (nam de aliis adhuc dubito) qui habet ΠΕΡΓΑΜΟΣ
 ΣΕΒΑΣΤΟΝ, & in aversa parte, ΚΑΙΣΑΡΑ ΑΥΤΟ-
 ΚΡΑΤΟΡΑ. Atque hinc, quoque illustranda inscriptio
 illa quæ apud Sponium Itinerarii tomo primo (mihi pag.
 414.) habetur: ubi post alia prægressa leguntur hæc se-
 quentia:

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ
 ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΤΟΝ ΕΤΕΡ
 ΓΕΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΩΝ ΤΗΣ
 ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

Quæ ab ipsis ita dicuntur, non quod se tunc prima vice
 T t 2 [nam

[nam sub Nerva Trajano hæc inscriptio posita fuit] νεωκόρος factos velint; sed quod primi tempore νεοκόροι fuerant. quippe qui jam sub Cæsare Augusto hunc adepti fuerant honorem. Atque sic Smyrnenfes, quamvis non πρώτος, certe se τ, seu τῶς νεωκόρος appellare potuissent: quum ipsis jam concessum esset, ut Templum *Tiberio, Matrique, & Senatui* ædificarent & consecrarent.

Verum ista ambitio tunc nondum ita gliscebatur. At quum temporis tractu, etiam sub aliis Augustis plures urbes cum Asiaticæ, tum & aliæ, hunc honorem adipiscerentur (ut Abollain Sicilia, Crissæi, Cydonii, aliique) major ambitio, atque hinc æmulatio accrevit: & ut præsertim inter potentiores, sic maxime inter has tres, de quibus nunc nobis sermo est, Ephesum, Smyrnam, ac Pergamum. *Gnosii* tamen, in Creta, maturius (utpote sub ipso Cæsare Augusto sicut & Ilienfes. Sub Julio) se δὲ νεωκόρος scripserant: ex ista nempe causa, quod Labyrinthus jam restitutus esset; (sicuti conjicit Harduinus) vel ex alia mihi incognita.

An autem primorum Augustorum temporibus plures quidem *Neocori* facti sint, paucioribus vero Sacri Ludi concessi, dubitare quis possit exinde, quod (apud Dionem) Augustus solis Pergamenis concesserit ut Ludos Sacros facerent.

At alibi Ludi Sacri fuere instituti, ubi minime constat Tempia Cæsaribus, (huic illive, pluribusve simul) fuisse dedicata. Sicut rursus Ephesii *Neocori* in nummis non comparent ante Neronem. quod an acciderit quando jam is Nero certamina sua per Græciam, ac ludos celebraret, disquirendum restat.

Quum autem jam plurimæ urbes, hæc quidem sub hoc, istæ vero sub alio imperatore, quin & plures quandoque simul sub uno eodemque, pluresque jam se bis (imò & Smyrnæi jam olim τῶς) *Neocoras* scriberent; æmulatio ista, qua

qua unaquæque majorum ac Metropoleon civitatum (ut jam supra attigi) quotidie adaugebatur. Hinc namque Ephesii quum jam sub Vespasiano se scripsissent in nummis *πρώτης Ἀσίας*; post sub Marco Aurelio nummis insculpebant ΕΦΕΣΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ, ac sub Alexandro Severo quoque, sub Mammæa, sub Maximino, sub Gordiano Pio, sub Philippis, & Otacilia Severa, Tranquillina, Decio, Valeriano, Volusiano, Salonina, ac Gallieno ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. Hincque & sub Severo ΖΕΥΣ. . . . ΙΙΣΙΟΣ ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ.

Sic quoque Pergameni eo titulo superbiebant; ut apud Spanhemium, pag. 884. ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ: atque in alio nummo sub Caracalla cuso ΕΠΙΣΤΡ. Μ. ΚΑΙΡΕΑ ΑΤΤΑΛΟΥ ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Quippe, teste Herodiano, *Caracalla Pergamum adierat ut Æsculapii curationibus uteretur.*

Sic sub eodem prætore eadem habetur inscriptio cum tribus Templis; atque alia itidem (sed non addiō Prætore, seu *πρωτεύς*) cum tribus Templis. Nec non ita in nummis Juliæ Domnæ, Decii, Herennii Etrusci, Valeriani & Gallieni, illud ΠΡΩΤΩΝ comparet.

Neque certe minus Smyrnæi hoc titulo *πρωτείας* gloriabantur: ut qui maxime *Ἐπὶ κάλλει ἔ μεγάλῃ τῷ πόλει* superbiebant, atque adeo *σεχόμενοι τῷ ἰωνίᾳ κάλλει* &c. jactabant. Unde & hi quoque inscribebant nummis (sub Julia Mœsa) ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. Sub Julia Domna, uti præterea & sub Caracalla, quinquies. (vel pluries) ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. item ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ: ac sub Alex. Severo plus semel, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ. Et hæc quidem in una eadem-

que Asia, si non propria, saltem Proconsulari. -

Quum alioquin minime mirum videri deberet, alias quoque aliarum regionum aut provinciarum urbes (sive quod *μητροπόλεις* essent, sive aliis de causis) se scripsisse *πρωτάς*: ut ex. gr. Amasia, quæ nummis inscribebat ΑΜΑΣΙΑΣ ΝΕΩΚΟΡΟΤ ΠΡΩΤΗΣ ΠΟΝΤΟΥ atque ΑΔΡΙΑΝ. ΑΜΑΣΙΑ Π. Π. ΝΕΩ. &c. Tum & Tomos: ΤΟΜΕΩΣ ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ Δ. Tarsusque ΤΑΡΣΟΥ ΜΗΤΡΟΠ. ΚΟΜΟΔΕΙΟΣ ΟΙΚΟΜΕΝΙΚΟΣ [sc. *ἀγων*] ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΟΥ. Nec sine superbia Nicæenses scribebant ΑΡΙΣΤΩΝ ΜΕΓΙΣΤΩΝ ΝΙΚΑΙΕΩΝ ΑΣ ΝΙΚΑΙΕΙΣ ΠΡΩΤΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΕΙΑΣ, in Domitiani nummo.

Verum enim verò, qui pares sibi hîc ferre non posse ostendebant, sub Macrino, plus semel nummis suis inscribebant ΕΦΕΣΙΩΝ ΜΟΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. Hinc & sub Caracalla (quando jam maxime ista lis ferveret) ΕΦΕΣΙΩΝ ΜΟΝΩΝ ΑΠΑΣΩΝ ΤΕΤΡΑΚΙ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ut & sub Macrino ΕΦΕΣΙΩΝ ΜΟΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Quibus tamen rursus Smyrnenfes concedere quicquam nolebant: sicuti supra ex Marmorum inscriptionibus vidimus.

C A P U T IV.

Disquiritur unde, ac quomodo, Civitates, bis, ter, quaterve Neocoræ factæ fuerint: sicut & aliorum eruditissimorum Virorum Sententiæ super ista re expenduntur, neaque illorum examini exponitur opinio, quâ pōnō, urbes semel, bis, ter, quaterve Cæsarum, sive Augustorum Augusta-rumque, fuisse Neocoras, prout aut unius, aut plurium simul

simul (ac quidem uno eodemque tempore,) Neocoræ essent, siue templum unicum pluribus simul, siue singulis singula, consecrassent, &c.

Nunc autem disquirendum, ob quas rationes urbes descripserint *Bis, ter, quaterve* *ναυκός*. Duplex super hac re opinio est; ac quidem una, urbes non sub uno eodemque Imperatore factas fuisse pluries *ναυκός*; verum sub diversis, ac quandoque admodum, tempore. unde, (exempli gratia) ad nummos maximimoduli, pag. 61. ita Vaillantius: *Ephesus Joniæ urbs præcipua Severo etiam nummos consecrat, ob victorias ab eo relatas; ut indicat typus, Ephesii in eo se bis Neocoros inscribunt, primam vero Neocoriam a Nerone eos accepisse testatur illius Principis nummus, & secundam ab Hadriano alter hujus Imperatoris arguit. Nec quis existimet EOS A SEVERO BIS NEOCOROS fuisse factos: urbes enim factæ Neocoræ eas titulos semper in nummis servabant; & si quas amplius obtinissent, in iis tum apponebant, ut ipsa Ephesus quæ sub Caracalla tertiam obtinuit Neocoriam, se deinde ter Neocoram inscripsit. Imo se quater Neocoram sub Elagabalō gloriatur, non quod illa, ut quidam putarunt, ab hoc Principe acceperit, quater fuerit Neocora. Nam postea sub aliis Principibus, in plurimis nummis, se ter Neocoram tantum appellat: quod intelligendum est de ter facta Neocora Imperatorum cum jam esset Neocora Dianæ templi, ut fert insignis nummus ΕΦΕΣΙΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. Alter habet ΕΦΕΣΙΩΝ Γ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ: quæ dignitas NEOCORA Imperatorum pro ludis & Sacris faciendis instituta est. Acque ab hac fere parte stant eruditissimi viri Rubenius, Ez. Spanhemius, & J. G. Grævius. Alii vero, atque inter istos in primis nominandus Amplissimus*

simus Gisbertus Cuperus, existimant sub uno eodemque Imperatore unam eandemque urbem bis, ter, quaterve factam fuisse Neocoram. Quæ certe opinio, veritati; uti ego (quamvis his omnibus eruditionis coryphæis longe impar) magis consentaneam puto: licet illam aliter, intelligendam rear, atque explicandam. quod nunc pro viribus conabor.

Ut autem hîc versamur in statu conjecturali; sic, spero, temeritati meæ veniam dabunt viri modo nominati; quod illud minimæ ipsorum famæ (quæ semper maxima permanebit) detrahendæ tentare velim: verum ut sic, si minus recte conjecero, meliora ab ipsis docear.

Mea igitur fert opinio, sub uno eodemque Imperatore, vel pluribus unâ imperantibus Imperatoribus, urbes, quandoque *semel*, quandoque *bis*, quandoque *ter*, quin & aliquando *quater*, factas fuisse *Neocoras*. Ac Ilienses sic factas fuisse *bis Neocoras*, seu Cæsaris & *Æneæ* simul, seu *Romæ* ac Cæsaris simul [sicut jam olim cum Smyrnenſes, tum Alabandenses *Romæ*] sive id unico tantum constituto templo fieret (utî sub Tiberio a Smyrnenſibus factum) sive duobus diverſis in uniuscujusque honorem dedicandis. Quantumvis de Iliensibus statuât Rubenius, illos primùm ab Alexandro *Palladis*, post vero a J. Cæsare *Æneæ* factos fuisse *Neocoras*: quod quo fundamento nitatur non satis capio.

At de unico *Romæ* ac *Cæsaris* templo aliquatenus firmant verba Dionis de Augusto: ut qui istud Ephesiis ac Nicæensibus concessit. Ita ut inde semel *Romæ*, semel J. Cæsari, atque adeo bis hisce duobus simul (sive ob unicum, sive ob bina templa dedicata,) *Neocori* facti fuerint. Licet Ludos huic dedicationi accessisse non memoretur.

Si autem Ludi Sacri accederent, eo magis sese poterant ostentare *Neocoræ*; sive Ludi isti anniversarii essent, sive Quinquennales: ob quos Ludos ita iteratos tamen minime de

de novo fiebant *Νεωνόμοι*. Nec puto ludos illos anniversarios, &c. permanfisse: fed folùm quandiu ifta adulatio perduraret; aut hifce abolitis ob novos Cæfares eodem tali honore condecorandos, eofdem iterum horum jam imperantium bis, femel, aut pluries *Neocori* fierent: five fic horum Auguftorum, five Senatus indultu nova Tempia confecrarent: atque ita vel femel, fi id unico Augufto, vel pluries, fi id pluribus fimul Auguftis fieret, fiebant *Neocori*. Ex. gr. fi uni Severo, femel; adeoque *Νεωνόμοι* ἑ Σιζαῖδ; fi Severo ac Juliæ Domnæ, bis: fi Severo, Juliæ, atque Antonino Caracallæ fimul, ter: ficque erant *τρεῖς νεωνόμοι* illorum *Σιζαῖδν*, quamvis in unico templo, quod principiò foli Severo pofuerant, etiam hos cæteros fimul poft confecrarent.

At sæpe plura templa pluribus, i. e. unicuique proprium ædificabatur Templum. Atque hinc, puto, Pergameni, tria templa (vel Caracallæ, & Juliæ Domnæ, & Getæ; vel, fi mavis, Caracallæ, & Juliæ Domnæ & Severo) in nummis fignabant. Perinthii vero, ut qui id folis Caracallæ & Juliæ Domnæ; vel Caracallæ & Getæ faciebant, tantum duo templa exprimebant; fimulque Ludorum, feu Certaminum figna & præmia per duas urnas, ac palmas, vel & ipforum Auguftorum capita &c. designabant. Ita ut in nummo Smyrnenfium, qui Templum & *Livia* & *Senatui* & *Tiberio* dedicarant, ab uno latere duo capita, *Livia* fcilicet ac *Senatûs*, ab altero Templum atque in ipfo *Tiberius* (cujus indultu ac cujus honori id maxime fecerant) compareant. Unicum fcilicet Templum his tribus fimul Numinibus confecrarent. (Quorum trium interim inde fic *Neocori* erant. Sicque contrà, apud Vaillantium, in nummo Caracallæ) Ephesii *ἡ βεβαυς νεωνόμοι* dicuntur, quod quatuor ibi templa habeantur duo ex fronte (ut optime obfervat Ampliffimus Cuperus) *Severo* & *Juliæ Domnæ*; duo a latere, unum *Caracallæ*, alterum *Getæ*: quæ tamen, fi non uno eodemque

tempore, ut suspicor, licet diversis temporibus tamen sub eorum imperio singula singulis aut bina singulis, &c. dedicata existimem: nummumque hunc omnibus simul cūsum cum jam Geta Cæsar factus esset, ac quidem post obitum Severi, cuius tamen memoria (ac templi dedicatio, ibi, uti videtur, recolitur: cum sub ipso Severo & bis (semel nempe Severo, semel Juliae, quæ alibi, in nummis ut Dea Fortuna comparet) & ter, (quippe Severo, Juliae ac Caracallæ) *νεωκόροι τριετίας*, sive *Augustorum* fuissent: quorum nunc, addito Geta, *πτεράς* seu quater, *Neocori* erant. Quin & bis jam ante *Neocori* fuisse videntur, ob templum *Caracallæ* ac *Getæ*, consecratum; quibus & tertia *Νεωκόρια Ἀρτέμιδος* accedebat: uti ex nummo liquet apud Occonem repiundo, cujus in uno latere extant *Caracallæ* & *Getæ* effigies, in altero *Dianæ Ephesiæ*, cum inscriptione hac, ΕΦΕCΙΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. Sicut & ante tribus Augustis simul (ut ex Juliae nummis apparet) *Smyrnæi Neocori* fuerant. Quod autem sub Caracalla iidem Ephesii quoque *τρίς* seu *ter* tantum *Neocori* conspiciantur, crediderim inde factum, quod Geta jam a fratre interemptus in huiusmodi Caracallæ nummis ommissus fuerit: aut si tunc is adhuc viveret, id partim ex adulatione erga Caracallam, partim ex metu, cum jam talia inter illos essent dissidia, acciderit.

Verum enim vero, ut porrò Ephesios hos maximè (alios tamen illis intermiscendo) exemplo sumam, ii sub Hadriano quoque *bis* fuere *Neocori*; semel, ut puto, ipsius *Hadriani*, semel quoque *Sabinæ* i. e. utriusque simul (ut qui sæpius in nummis conjunctim occurrunt.) Nec mirum, quando sic simul, uno eodemque in nummi latere aliquoties, cum ab Hadrianopolitis, tum ab aliis exhibeantur. At clarius id apparet in nummo, cujus apud Sponium hæc extat inscriptio, ΕΦΕCΙΩΝ ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΩΝ; de quo porrò hæc

hæc Sponius: *Hadrien & Ælius, qui se regardent, le premier avec le titre d'Olympien*; in altero scilicet latere. Nempe ut Titus ac Domitianus, uno eodemque in latere reperiuntur, se mutuò respicientes; ac post Domitianus & Julia Titii filia: sic hi, in quorum honorem adulatoriè *bina*, seu *duplex*, sive mavis *Bis*, *Neocoria* ab Ephesiis ambiebatur. Quin & Tarsenses sic voluerunt esse *Bis Neocori*, prout in nummo Antinoi exprimitur; semel scilicet Hadriano, semel & ipsi Antino; seu adhucdum vivo seu jam demortuo. Quo & forte referendus nummus ille (apud Spanhemium ad Juliani Cæsares reperiendus) in cuius uno latere apparet Hadrianus, cum hac inscriptione ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙΑΝΟC ΑΔΡΙΑΝΟC CEB. in altero Antinous cum hac ΗΡΩC ΑΝΤΙΝΟΟC. In cuius quoque jam demortui honorem Hadrianus (teste Pausania.) *quinquennale instituit ludicrum, seu certamen*. Aliàs autem (atque ante, ut reor) in alio nummo signarant Tarsenses, ΑΔΡΙΑΝ. ΤΑΡCOT ΝΕΟΚΟΡΟΤ ΚΤΑΝΟC: nisi hic illud ΔΙC subintelligendum sit.

Porro Antonino Pio ac Lucio Vero *bis Neocori* facti fuere cum Ephesii, tum Æliopolitæ; sicut & in nummis Antoninus ac Verus simul, capitibus obversis comparent. Non quod velim ubique ubi duo simul (quin & tres) Cæsares comparent in nummis, id indicare, illos ob ~~nonsejas~~ fuisse cufos; quod tales illa, de ipsorum *Neocoris* bis terve alibi indicata quoque firment: uti hac sequenti id fieri puto inscriptione Ephesium, in nummo scilicet Lucii Veri: ΕΦΕCΙΩΝ Β. ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΤΡΑΑΔΙΑΝΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Sic & in aliis M. Antoninus ac Verus simul in uno eodemque latere, vel etiam diversis ejusdem nummi lateribus exprimuntur.

Marci Aurelii & simul Faustinae Neocori sic plus semel in nummis occurrere videntur. Namque ut ille sub Sera-

pidis ita & hæc sub Ifidis habitu in iis quandoque simul comparent. De Faustina id magis clarum reddit, (præter alias rationes) quod *Cyziceni* & in M. Aurelii, & in Faustinae nummis *Neocori* compareant. Qui nummi tamen an eodem tempore utrisque, an vero diversis temporibus, cusi fuerint incertum est.

Interim Pergameni se sub Marco Aurelio scribunt *ter Neocoros*; ut, ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠΙ ΣΤ. ΑΤΡ. ΔΑΜ. ΑΣΙΑΡ. Quod *πρώτων* tamen ad *πρωτείαν* inter urbes Asiaticas, spectare puto; non eò quod illi primi *Neocori* fuerint facti: uti ex aliis satis clare patet. Fuere igitur hi, ut credo, *Neocori* M. Aurelii, Lucii Veri, ac Faustinae. Sic rursus in nummo Marci Aurelii & Commodi (apud Occonem) Nicomedenses horum amborum tantum *Neocori* fuere, ut ex hac sequenti inscriptione liquet; ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚ. cum duobus scilicet templis & triremi in ipsorum medio. Cum tamen in Caracallæ nummo, in quo & tria templa comparent, habeatur ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Caracallæ nimirum, Getæ, ac Juliae Domnæ. De quibus Caracallæ nummis statim quoque loquar.

Hos vero *Nicomedenses*, ut Commodus Templum ac certamina dedicarent, a senatu obtinere, sicut Dio (de Sauto) his verbis testatur: καὶ ἀπὸ τῶν καὶ οἱ Νικομηδεῖς ἐ ἀγάδια ἀγών, ἐ νῶν τῶ κομμόδου πρὸς τῆς βουλῆς ἐλάβον. Et per eundem *Nicomedienses* impetraverant a Senatu, ut *Certamina celebrarent, templumque Commodus facerent*.

Quin & ita Ephesii *bis Neocori*, sub Commodus fuere, (sicuti jam ante sub Antonino Pio, atque iterum sub Marco, ut vidimus) semel, ut existimo, ipsi Commodus, ac simul semel Crispinae. Quantumvis *Cyziceni* tantum semel, adeoque soli Commodus *Neocori* fuisse videantur.

De Severo, uti & de Julia Domna, jam supra plus semel ali-

aliquid, in transitu, dixi: nisi quod illud τέτραυς, seu *quater* non memoraverim, quo *ter Augustorum* ac *semel Ἀρτέμιδος*, seu *Dianæ* Ephesii fuere *Neocori*. Namque in *Julia* nummo, in uno latere habemus *Julia* hujus caput cum inscriptione hac, ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ, in altero vero Ephesi Genium cum tauro sacrificando, & inscriptione, ΕΦΕΣΙΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. Et tamen aliis in nummis, in quibus quoque *Diana Venatrix* extat, scribunt ΕΦΕΣΙΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ: Sicut & *Smyrnenfes* in ejusdem *Julia* nummis, tum ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, tum ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΓΙΑΣ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Interim observandum hos *Smyrnenfes* in ejusdem *Julia* nummo, sicuti scripserant quoque ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΓΙΑΣ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, *Severi* scilicet atque hujus *Julia* Domnæ [quales tamen inscriptiones & in *Caracallæ*, & in *Julia* *Mœsæ*, & in *Alexandri Severi* nummis occurrunt] ita contrà in alio ipsos hanc inscriptionem exhibere, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ, *Getæ* forsan una cum *Caracalla* & *Julia*. Ac certe nummus quidam, in quo & *Caracalla* & *Geta* simul capitibus obversis comparent, inter *Caracallæ* nummos extat; bis scilicet *Neocororum*.

Quin & hanc insculpi curarunt iidem *Smyrnenfes*, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟ. καὶ ΘΕΑΣ ΡΩΜΗΣ; ex æmulatione proculdubio inde exorta, quod Ephesii se *ter Neocoros Augustorum*, & simul Ἀρτέμιδος, seu *Diana*, scriberent; ac forsan sub ista *Diana* *Juliam* Domnam designarent.

Nam certe hi *Smyrnenfes* æque *Romæ Deæ* perpetui *Neocori* erant quam Ephesii *Diana*. Atque in ista inscriptione istud καὶ omissum aut incuria, aut compendii gratia accidisse videtur: quum talia exempla in marmoribus inscriptis,

tis (ut in Oxoniensibus ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΒΟΥΛΗΣ ΔΗΜΟΤ pro βουλῆς καὶ δήμου) extent. Etenim in ista inscriptione, aut incuria, aut compendii gratia (ut dixi) ob spatii in nummi margine defectum, aut alia quapiam ex causa nobis nunc ignota, id accidisse quovis pignore decertare fere auserim. Ac forsan istæ literæ κ & ο hic a præcedentibus separandæ fuerint; ac pro ο, (quod nunc apparet vel apparere videtur, temporis ruina) Α Ι substituendum.

Veruntamen hic ipse nummus accuratius inspiciendus esset. Quicquid sit, nullibi videmus Smyrnenfes denuo *Romæ neocoros* factos: ac plures occurrunt nummi, nempe diversis temporibus cusi, qui ab una parte habent hanc inscriptionem, ΙΕΡΑ ΣΤΗΝΚΛΗΤΟΣ, ab altera vero aut ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕ. ΕΠ. ΠΩΛΛΙΑΝΟΤ, aut simpliciter ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, simul cum effigie Iſidis ac Nemeseos. Consideratione dignus quoque, in hac disquisitione, & nummus quem, ex Goltii Magna Græcia, profert Harduinus; quique ex una parte habet Romæ sedentis effigiem, cui coronam stans Virtus porrigit, cum inscriptione ΔΟΚΡΩΝ. ΝΕ. ΡΩΜΑ. ex altera parte Jovis caput cum epigraphe, ΝΕΩΚ. Quibus sane hi Locri (quos pro Locris, non Italicis, sed Græcis, cum Harduino habuerim) videntur se scribere Δε νεωκόρης, semel scilicet *Dea Romæ*, semel *Dei Jovis*.

Neque usque adeo mirum in Juliæ Domnæ nummis comparere *ter Augustorum* & simul *Romæ neocoros*. Quod tum maxime glisceret, quæ jam Aristidis Rhetoris ætate gliscere cœperat, ambitio illa inter Ephesios, Smyræos, ac Pergamenos (quibus & sese Sardiani intermiscuisse videntur, ut statim videbimus) qua se *πρώτοι* singuli horum venditabant: unde & sub eadem Julia Domna habemus, & sub Caracalla, Herennio & Valeriano, ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Quum autem sese Ephesii efferrent
ob

ob *Dianam* suam, cujus perpetui *Neocori* erant, ac Smyrnenfes ob *Romam* Deam, cui etiam perpetui *Neocori* dudum fuerant; nempe jam ab anno 558. Urbis conditæ: superaddidere hi quoque & in nummis & in marmoribus Η ΠΡΩΤΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΛΛΕΙ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΕΙ, &c. quæ jam supra adduxi: quibus iterum contrahentes Ephesii sibi illud *μὲν πρῶτον Ἀσίας* sibi adsciverunt: ac denique istud ΜΟΝΩΝ ΑΠΑΚΑΝ ΤΕΤΡΑΚΙ ΝΕΩΚΟΡΩΝ: quod sub Caracalla fecerunt, ac sub Alexandro Severo.

Etenim jam sub Commodò Smyrnæi se jactaverant hoc titulo: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ & ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ. Porro sicut Ephesii (ut ad illos revertar) in nummis Macrini semel tantum fuere *Neocori*, inde liquere videtur, illos huic soli *Neocoros* fuisse: ac notandum ab illis posthabitas fuisse *Neocorias* præcedentium Augustorum, jam novo imperante: nisi is simul aliquorum ex his rationem haberi voluisset. Hinc etenim sub Elagabalo hi Ephesii tum simplici vice *Neocori* fuere, (cum nempe adhuc ipsi soli Templum dedicarent,) tum & *τρίς*; quin & *τέτραξις*, prout alii aliæve huc affumerentur, iisque vel tribus, vel quatuor simul unicum, vel singulis contrà proprium Templum constitueretur. Etenim mihi probabile est (ob illa quæ de Alexandro Severo dicturus sum) sub hoc Elagabalo tandem & Marcum, & Severum, & Bassianum assumptos (seu sponte urbium, seu potius ipsius nutu mandatuve) eo quod ille quam maximè Antoninus haberi vellet: adeoque eos hinc *quater Neocoros* fuisse factos. eandemque rationem fuisse, cur etiam Nicæenses sub eodem quater ita *Neocori* facti fuerint; ut ex hac nummi, apud Harduinum, inscriptione patet: ΝΙΚΑΙΕΩΝ ΤΕΤΡΑΚΙ ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Qui Elagabalus tamen ipse hinc post mortem excludebatur; sicut &, teste Lampridio, & *occisus est per scurras*,
 &

& per plateas tractus est, & per cloacas ductus, & in Tiberim submissus est. Cui fere consentit Herodianus: nisi quod is illum a Prætorianis occisum affirmet.

Interim eo adhuc vivente Perinthii ΔΙΣ ΝΕΟΚΟΡΟΙ facti fuere: in ipsius scilicet honorem, atque uxoris *Juliae Paulæ*; cum qua in nummo S. C. cuso, media stante eosque conjungente Concordia, extant: Sicuti & in Severi quodam nummo Concordia stat inter fratres Caracallam ac Getam. At Sardiani, seu Sardienses, uti se jam sub Severo *Bis Neocoros* scripserant hoc modo: ΕΠΙ. Γ. Ι. ΚΡΙΣΠΟΥ ΑΡΧ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΔΙΣ ΝΕΟΚΟΡΩΝ cum templo gemino, altero nempe *Augusti*, (ut Harduini verbis utar) *Augustæ* altero: quod in nummis frequenter usu venit: ita & hujus se ΔΙΣ ΝΕΟΚΟΡΩΣ scribunt: quamvis jam sub Caracalla se τρις ΝΕΟΚΟΡΩΣ notassent; ut ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΑ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΤΡΙΣ ΝΕΟΚΟΡΩΝ.

At Alexandro Severo (qui tamen Antonini nomen rejecit) non solum Senatus Tempia decrevit; verum & *Antoninorum Tempia* dedicari ab ipso iterato petebat (excluso tamen ut dixi Elagabalo;) quod *Sacrum* istud nomen appellaret. Hinc enim ista, apud Lampridium, *Tempia Antoninorum Antoninus consecret*; sicut & illa (post jam rejectum ab illo Antoninorum nomen) *Tempia Antoninorum Alexander Augustus consecret*.

Quinam autem Antonini hic assumpti fuerint, ex sequentibus verbis liquet: *Injuriam MARCI tu vindica; injuriam Bassiani tu vindica. Pejor Commodus solus Helio-gabalus, nec imperator, nec Antoninus, nec civis, nec senator, nec nobilis, nec Romanus.* Quibus tunc paulò post sequuntur verba illa: *Antoninorum templa Antoninus dediceret.*

Non mirum igitur, & hinc denuo Ephesios τέρταρις ΝΕΟΚΟΡΩΣ factos fuisse; ipsius, nempe, ac trium istorum Antoninorum: nam-

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 345

namque ex illorum (Antoninorum) numero, indirecte licet, Commodum quoque excludunt. Nec obstat quod interim ipse, post multas postulationes frustraneas, non Antoninus, sed *Aurelius Alexander Augustus* salutatus sit: ut si non *Antoninorum*, saltem *Aurelii* (Marci;) quin & *Augusti*, nomina in ipso, in posterum, recolerentur: Sic quippe postea quoque *Trajanus Decius*, appellationem *Traiani* a senatu accepit.

Veruntamen in nummis maximi moduli, *bis Neocori* dicuntur hîc rursus *Perinthii* (sicut & *duo templa*, & *duas urnas* repræsentant) *illius*, scilicet, ac matris *Mammææ*. quorum, ut ex alio maximi moduli apparet, *Smyrnenesium* nempe, *hic* sub Solis, *illa* sub Lunæ specie comparent: dum tamen in averso latere extare videtur *Severus*, cujus nomen a militibus Alexandro quoque inditum est: ut a quo ipsum quoque progenitum volebant. Hincque inscriptio ibi habetur, C M T P N A I O N Π Ρ Ω Τ Ω Ν Α C I Α C Γ. Ν Ε Ω - Κ Ο Ρ Ω Ν, &c.

Quod vero Maximinum spectat, ei Ephesios & simplici vice se *Neocoros*, & etiam *ter*, scripsisse videmus. Quod simplici vice factum, (saltem ita expressum) nos minus morari debet, tum quod sæpius accidat numerum νεωκόρων non addi, tum quod videamus, urbes quæ primum soli huic illive Augusto *Neocoræ* ut fierent, petiverant; post in illis crescente per adulationem ambitione, id etiam ut filiis Cæsariibus, atque uxoribus vel matribus Augustis, facerent sibi postulasse, atque acquisivisse. Quod tamen aliter locum habet, si prior ratio etiam obtinere debet, ubi numeri exprimuntur, urbesque nunc *bis*, nunc *ter*, nunc denique *quater* dicuntur *Neocoræ*.

Quod igitur Maximino τοῖς νεωκόροι fuerint Ephesii, in causa est, procul dubio, quod & ipsi, & filio ejus Maximo, & uxori, Maximi matri, id fieret. Interim in Maximi

XX

quo-

quodam nummo Sardiāni simpliciter *Neocori* dicuntur, in alio Nicomedienses *bis Neocori*, cum duobus Templis, uno scilicet Maximini, altero vero Maximi. Sicut hinc quoque, quod hujus illiusve urbis postulationibus plura pauciorave concederentur; atque hæc illave urbs quandoque magis ambitiosa aut potentior plura vel pauciora sibi postularet. Atque ita crediderim ὁ κοινὸς Μαιναδίων δις νεωκόρις fuisse, semel Caracallæ, semel Plautillæ.

Si vero cuiquam mirum videtur, etiam Augustas in illorum numerum censei, quibus νεωκόριαι tribuebantur, consideretis, non Augustos solos, in nummis ut Deos *Serapim* aliumve quemcunque, exhiberi, verum & Augustas, sub *Isidis*, *Dianæ*, *Janonis* aliarumque habitu, Illasque in inscriptionibus audire *Novam Cererem* Vestamve Matrem, &c. æque atque Caracalla & Geta in nummis ΝΕΟΙ ΗΑΙΟΙ; quin etiam ut tales cum earum maritis facie obversa in nummis conspici: denique (sicut jam sæpius exempla exhibui) ipsarum nummis vocem νεωκόριων insculptam: quod ob quas alias causas, quam quod tales urbes, in quarum nummis istæ sic comparent, ipsarum *Neocoræ* essent, contigerit, plane non video. De Tiberii Matre (ne alia asseram) id sane perspicuum satis esse puto; uti & certò certius de Romæ Dea.

Nec ullatenus dubitandum puto de *Mammaæ* Alexandri Severi matre; ut quæ non tantum unâ cum ipso in nummis extrat; sed de qua etiam Lampridius: *In matrem Mammæam unice pius fuit; ita ut Romæ in palatio faceret dietas nominis Mammææ; puellas & pueros, quemadmodum Antoninus Faustianas instituerat, Mammæanas & Mammæanos instituit.* Verum hæc eruditioribus satis nota sunt: quare deveniamus ad *Gordianum Pium*; qui in nummis non tantum una cum *Serapi* obversa facie apparet, verum & cum *Tranquillina*; cuique non tantum *Cyziceni* ac *Sardiāni* simplici vice *Neocori* videntur fuisse, (prout ex nummorum in-

scrip-

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 347

scriptionibus liquet) sed Nicomedienses etiam *bis*; (sicut & in alio nummo Sardiani quoque *bis*;) quin & Ephesii, & Smyrnenfes *ter*. Priores nempe soli Gordiano, Ephesii vero huic & *Tranquillinae*; Smyrnenfes forsitan tribus simul Gordianis, hunc honorem exhibuerint.

Porro in Philippi nummis habemus quoque Γ. ΝΕΩ. quæ tres *Neocoriae* procul dubio ad ambos Philippos patrem ac filium, simulque & ad Otaciliam Severam, illius uxorem, hujus vero matrem, spectant: nisi quod, cum cives Thessalonicensēs solum, in nummis tam Philippi patris, quam etiam Otaciliae Severæ; atque Ephesii in nummo Philippi filii, se scribunt *ΝΙΣ ΝΕΩΚΟΡΗΣ*, id vel ad Patrem atque Otacilium, vel ad Patrem simul cum filio, spectet: cum & Pater & filius simul Const. simul Augusti fuerint, simulque Ludos Sæculares ediderint; sicut & Philippus senior, & Otacilia in unis iisdemque nummis capitibus adversis comparent: quin & extat nummus Nicomediensium in quo hic sub Serapidis, illa sub Iſidis forma exprimuntur, cum inscriptione hac: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Præterea Celebrerrimus Gisbertus Cuperus, in epistola ad me data, observat, quamvis Harduinus in nummis Elagabali, Philippi filii, ac Valeriani Δ pro *πρωτης* legat, tamen non deesse eruditos, qui ibi Δ tantum, non *τεγανς*, legant: atque ad Illustrem illum Ez. Spanhemium mihi præcipue respicere videtur. Nec sane aliter mihi intelligenda videtur hæc inscriptio: ΚΟΙΝΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑ. nempe, *Commune Macedonum BIS Ædituarum* [Augg. sc.] *Olympia*.

Occurrit nunc nobis *Decius*; in cujus nummo quodam habemus ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Quotnam vero illud ΔΙΣ spectet obscurum non esse potest; quod in alio ipse & filius Herennius Etruscus, unico in latere, faciebus adversis, occurrant. Quamvis istud quoque in aliis videamus, quorum nullæ *νεωκοριαί*, quod sciam, commemoran-

morantur: ut *Triboniani Galli*, qui cum filio Volusiano sic ab Antiochenis exprimitur. Atqui occurrit quoque Decii hujus nummus cum inscriptione hac, ΕΠΙ. C. ΚΟΜ. Φ. ΓΑΤΚΩΝΟΣ ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, idque inter nummos maximi moduli a Celeberrimo numismatario Vaillantio editos: nempe fuere hîc Pergameni *ter Neocori*; semel ipsius *Decii*, semel *Herennii*, semel denique *Barbiæ Orbianæ*; quæ uxor Decii, ac mater Herennii fuit.

Interim Vaillantius ad istum nummum hæc sequentia notat: *A Pergamenis cusus est nummus Trajano Decio. Hi se primos Asiæ scilicet, & ter Neocoros inscribunt; non quidem ab hoc principe factos, cum vix triennium imperii inchoaverit; sed hos titulos ab aliis Augustis, ut supra dictum est, acceperant.*

Verum enim vero ex ipsius, & aliorum nonnullorum Doctissimorum virorum, hypothese urbes (ut ipsius exemplo jam supra de Ephesiis adducto utar) ex. gr. Ephesus, sub Nerone primâ vice ΝΕΩΚΟΡΩΝ facta, sub Adriano *bis Neocora* exstitit, ac tertiâ sub Caracalla, &c. quod si ita procedere debuit, jam sub Valeriano deciesquingies ac pluries, *Neocora* esse debuit. At jam sub diversis principibus se *ter Neocoros* inscripserant Ephesii, post vero sub aliis, aut simpliciter Neocoros, aut etiam *bis*: quin contra *quater*, non addito ΕΙΣ ΑΠΛΗΝ. quare objectio illa quam ibi sibi ipse facit, simul cum solutione corrui.

Quod autem alteram illam opinionem aliorum etiam magnorum virorum attinet; quod nempe sub uno eodemque Imperatore, ratione annorum imperii ipsorum, ΝΕΩΚΟΡΑΙ numero accreverint; illa certe destruitur per hunc unicum Decii nummum, quo Pergameni *ter Neocori* fiunt. Ac certe, si aliâs ista ratio valeret sub istis Imperatoribus qui per XV. aut viginti annos imperarunt, jam hæc aut illa urbs quæ primo

mo imperii anno νεωκόρⓈ facta erat, decima quinta, ulteriorive vice νεωκόρⓈ esse potuit. Sicque valeret argumentum Celebrissimi Bonii, qui (uti ex epistola Amplissimi G. Cuperi ad me data disco) ex Gallieni, Thesauri Maurocenici, nummo (in quo procul omni dubio, ut quam optime dictus Cuperus judicat virgula transversa τ̄ r vetustate derrita est) judicat Ephesios sub hoc Gallieno, jam *decies*, seu decima vice, factos fuisse *Neocoros*. Sed mea explicatio, qua vel semel; aut, si pluries, rarius frequentiusve *Neocoræ* urbes sub uno eodemque principe fuere, multas, si quid judico, difficultates tollit. an autem ipsa ab omni difficultate libera sit judicent eruditi; quorum ego iudicio mea cuncta perlubenter subijcio.

Verum infra rursus occasio occurret de ista re amplius loquendi; quare nunc pergamus ad Valerianum: in cujus nummis Ephesii rursus *ter*, quin & quater (si hîc Δ quoque pro quater sumendum) comparent. Nec facile istud Δ in ipsius nummis pro quater sumpserim: nisi cæteris Augustis *Salonina* Gallieni uxor sit annumeranda. Alias enim ubi *ter* sub hoc principe *Neocori* audiunt, numeroque r nummi notantur, appellarem illos *Neocoros Valeriani, Maximianæ & Gallieni*.

At in *Saloninæ*, seu *Chrysogonæ*, nummo etiam apparent Ephesii (licet Nicomedienses ac Cyziceni simpliciter *Neocoros* sese ostentarent; & Nicomedienses *bis*) Ephesii dico, Γ. seu τ̄ς νεωκόροι. In una namque latere caput ipsius veluti Dianæ cum Luna apparet, ac cum inscriptione hac C A Δ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΗ CΕ. in altero *Diana Venatrix* cum hac ΕΦΕΣΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in alio rursus C A Δ Ω Ν. ΧΡΥΣΟΓΟΝΗ, & ab altero latere Cybele, cum inscriptione pro magna parte vetustate deleta: in qua tamen istud Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ manifeste extat. Quem nummum cum Tristano, si quis ad Sardonios revocet, me iudice, non

male faciat. Certe Sardonios *ter neocoros* in Saloninæ nummis sese ostentare firmat Harduinus nummo e Cimelio Regio, in quo, in uno latere habetur, $\Sigma\Lambda\Lambda\Omega\text{N}\ \chi\text{P}\tau\text{C}\rho\text{-}\text{G}\text{O}\text{N}\text{H}\ \Sigma\text{E}\text{B.}$, in altero verò $\text{E}\Pi\ \rho\text{O}\tau\phi\text{O}\tau\ \text{A}\Sigma\text{I}\text{A}\text{P.}\ \Sigma\text{A}\rho\Delta\text{I}\text{A}\text{N}\Omega\text{N}\ \Gamma.\ \text{N}\text{E}\Omega\text{K}\text{O}\rho\Omega\text{N.}$ Quamvis sub eodem Rufo Asiarcha, sub quo ambo hi nummi cusi sunt, hi Sardoniani (in nummo sc. Valeriani Salonini) simpliciter $\text{N}\text{E}\Omega\text{-}\text{K}\text{O}\rho\text{O}\text{I}$ audiant: ut $\text{E}\Pi.\ \Delta\text{H}\text{M.}\ \rho\text{O}\tau\phi\text{O}\tau.\ \text{A}\Sigma\text{I}\text{A}\text{P}\chi.\ \Sigma\text{A}\rho\Delta\text{I}\text{A}\text{N}\Omega\text{N}\ \text{N}\text{E}\Omega\text{K}\text{O}\rho\Omega\text{N.}$ sicut & Smyrnæi, & Ephesii: dum interim *Nicomedienses se bis Neocoras* scribebant. Interim in Saloninæ nummis Ephesiorum quoque & simpliciter, & $\Delta\text{I}\text{C}\ \text{N}\text{E}\Omega\chi.$ reperitur. ex quibus qui priores qui posteriores cusi, licet incertum, probabile tamen est, numerum tempore atque adulatione, &c. increvisse.

Sicut autem ille Nicomediensium ad Gallienum ac Saloninam spectasse videtur; sic puto istos Sardoniorum, ad Gallienum & Saloninam, & Valerianum Juniores, spectasse. Nec minus illos Galliæni Senioris, in quibus, cum Nicomediorum, tum Smyrnæorum *tria Tempia* unico in singulorum latere extant, ad tres simul principes referrem, cum Celeberrimo Patino; qui tam de uno quam de altero nummo ita loquitur: *Tria Tempia quid indicent præter Nicomediensium reverentiam erga suos Imperatores patrem Valerianum & filios, Gallienum & Valerianum non satis videam. Idem fere occurrit in Smyrnæensium nummis, quorum simile puto fuisse consilium.*

Neque sane abs re; cum in utroquoque nummo tribus istis templis circumscripta sint hæc: $\text{N}\text{I}\text{K}\text{O}\text{M}\text{H}\Delta\text{E}\Omega\text{N}\ \text{T}\text{P}\text{I}\text{C}\ \text{N}\text{E}\Omega\text{K}\text{O}\rho\Omega\text{N}\ \&\ \Sigma\text{M}\text{T}\rho\text{N}\text{A}\text{I}\Omega\text{N}\ \Gamma.\ \text{N}\text{E}\Omega\chi.$ &c. At Harduinus pag. 355. $\text{N}\text{I}\text{K}\text{O}\text{M}\text{H}\Delta\text{E}\Omega\text{N}\ \Delta\text{I}\text{C}$ vel $\text{T}\text{P}\text{I}\text{C}\ \text{N}\text{E}\Omega\text{K}\text{O}\rho\Omega\text{N}$ *passim in nummis. In Galliæni nummo templa terna insculpta, ob honorem Galliæni, Salonini, qui Galliæni F. & ipse Cæsar, & Valeriani, qui Gal-*

Gallieni frater, pariterque Augustus: aliter frustra sentiente Patino.

Nec minus & sub hoc Gallieno *se ter & quater*, characteribus Γ. & Δ, in nummis quibus *Diana Venatrix* insculpta erat, inscribere. Quod Δ, si pro quater, seu *τέρας* habendum sit, ad Valerianum seniore, & Gallienum, & Salonitum, & denique Valerianum Gallieni fratrem referendum fuerit: nisi malimus, excluso posteriori Valeriano, pro hoc includere *Saloninam*, sive Chrysogonam; de qua jam supra locutus sum; vel alias *νεοκρία* *Dianæ*, cujus Venatricis imago in nummis illis extat, hic assumenda esset: quod tamen minus puto, tum ob istum nummum, cui Γ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ inscriptum est, tum ob illum Caracallæ, cui in una parte Geta ac Caracalla, in altera duæ statuæ equestres sunt cum inscriptione, ΕΦΕCΙΩ ΔΙC ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ: quod nempe Ephesii, cum simul istam Dianæ *νεοκρία* celebrarent, id sic expresse adderent: ut & alibi in *reis* & τ' Αρτεμίδος.

Pergentes autem Cornelii Salonini consecrationem in nummo exhibuisse, atque ut ipsius *νεοκρία* Ludos quoque illi celebrasse ostendit ille, qui apud Patinum habetur, cujus in uno latere caput ipsius, ac sub ipso aquila, Consecrationis indicium, extat; in altero vero mensa cum urna illi superposita & inscriptione ΠΕΡΓΑΙΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ. Quæ *νεοκρία* cum Ludis instituta occasione hujus Consecrationis facta videtur.

Quod porro *Cornelium Saloninum* attinet; hujus *Neocoros* se se tum *ter* tum Δ (sive id *δς*, sive *τέρας* interpretandum) scripsere. Ita enim in nummis videmus ΕΦΕCΙΩΝ Γ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ, & ΕΦΕCΙΩΝ Δ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. Si vero Δ pro *τέρας*, *Valerianus Junior*, *Salonina*, *Gallienus*, ac *Saloninus* ipse hic intelligendi fuerint: vel si pro *his*, forsan *Saloninus* cum patre Gallieno, aut matre Salo-

Salonina; quamvis id potius de Gallieno cogitem. Quin & Licinii Valeriani, Gallieni fratris, se quoque *τῆς τριτοῦ* hi iidem scripsere Ephesii.

Quod itaque sub uno eodemque Imperatore eadem urbes (ex. gr. Ephesus) nunc simpliciter, seu *semel*, nunc *bis*, nunc *ter*, nunc vero *quater Neocori* dicantur inde esse videtur, quod (ut supra dicere coepi) aut isto tempore quo jam simpliciter se *νεωκόρις* scribebant, solius Imperatoris, sive Augusti, facti essent *Neocori*; ac temporis tractu, Imperatorisque aut Senatûs indultu, fierent *bis*, imo *ter*, quin & aliquando quater *Neocori*: adaucto sic indultu seu permissu, ambitione, atque adulatione, æmulationeque erga alios, numero *Neocoriarum*. Fieri tamen quoque potuit, ut urbes quæ se jam ante *bis terve Neocoras* scripserant, se post simpliciter scripserint *Neocoros*; quod jam per alios numeros ipsorumque inscriptiones satis notum esset, illas *pluries* esse *Neocoras*: quod tamen, si verum, rarò admodum contigisse credo.

Multæ sane urbes semel tantum *Neocoræ* factæ non ulterius numero pervenerunt, aut pertenderunt: cum tamen sub iisdem Cæsaribus aliæ *bis*, *ter quaterve Neocori* fierent: sive quod non tanta ambitione aut adulatione laborarent, indeque unico *Neocoratu* contentæ fuerint; cum id potius dicis gratiâ peterent; vel simili cum aliis gratia non valerent; vel denique facultates deessent, talia (præsertim si Ludi ac Cæramina accederent) sumptuosius celebranda: quod tamen de omnibus urbibus non temere (saltem de Antiochensibus similibusque) asserendum.

Quin nec omnes Græciæ aut Asiæ urbes *Neocoræ* factæ fuerunt, illudve nomen ambuisse videntur: ut Athenienses, multæque aliæ: quæ potius sub aliis nominibus, aliisque titulis, Imperatores demereri voluere. At Asianæ civitates maxime hac laborarunt ambitione, paucæque præter illas in Græ-

DE NEOC. SACERD. & URBIB. NEOCORIS. 353

Græcia, aliisque regionibus: quamvis aliàs Ludis ac Certaminibus, quin & Templis, Imperatores honorare, eosque sic demereri studerent. Nec quoque a cunctis, quarum in nummis plures numero *Neocoræ* apparent, *bis, ter, quaterve*, isto tempore, quo tales factæ fuerant, Ludos (nempe singulis, quorum nominibus illæ dicatæ essent) separatim editos crediderim. Sed quum numerus sub uno eodemque Imperatore (cujus imperii initio semel *Neocoræ* fuerant, quin vel *bis*) incretceret tempore atque adulatione, &c; tamen Ludos singula vice, seu unos eisdemque pluribus nominibus simul, celebratos fuisse. Neque semper putem Ludos editos ubi dedicatio cum *Neocoria* simul juncta erat: quum & plurimæ Dedicationes non accedente *Neocoria* fierent; nec semper Ludos aut Certamina *Neocoriæ* concomitarentur: quod sæpius illa ob Victorias, aliasve causas, celebrata fuerint.

Per hætenus a me dicta solvitur, inter alias difficultates, illa, quod urbes quæ sub prioribus tempore Imperatoribus *ter, quaterve* fuerant *Neocoræ*, sub posterioribus tantum *semel Neocoræ* fuerint. Etenim in Sardonorum nummis, sub *Caracalla* habemus, ΧΡΥCΑΝΘΙΝΑ CΑΡΔΙΑΝΩΝ ΤΡΙC ΝΕΟΚΟΡΩΝ. Quin & in *Getæ* nummo, CΑΡΔΙΑΝΩΝ Δ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ: ac post sub *Gordiano*, CΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΟΚΟΡΩΝ; tum denique simpliciter, sub *Maximino*, & in nummo *Tranquillinæ*, ΕΠΙ. ΙΟΤΑ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ ΑΡ. ΧΡΥCΑΝΘΙΝΑ CΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ: atque iterum sub *Salonino Valeriano*, ΕΠ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ ΑCΙΑΡΧ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ.

Nec minus hinc videri potest, urbes sub unoquoque Imperatore, quorum *Neocoræ* fuerant, quidem pluries quandoque factas fuisse *Neocoras*: at sub novis Imperatoribus, priorum post obitum, de novo factas fuisse *Neocoras* vel

Y y

Au.

Augusti vel *Augustorum*, prout unicam, pluresve *neocorias*, sub hoc illove jam rursus obtinuerant: oblitteratis, ut plurimum, præcedentium Imperatorum ejusmodi titulis: dum interim Ephesus, Smyrna, similesque *perpetuæ Neocoræ* sive *Dianæ*, sive *Romæ Deæ*, permanerent.

Ea autem ratio quæ erat urbium *Neocorarum*, eadem quoque fuit *Sacerdotum Neocorarum*, apud Ephesios, *Smyrnenſes*, *Alabandenses*, earumque eatenus similes: ut qui jam nominatarum Dearum *Æditi* seu *Neocori perpetui* erant, Sicut contra hujus illiusve *Augusti*, vel horum illorumve *Augustorum* tamdiu, quamdiu istorum *Neocoriæ* perdurabant. Post quas abolitas, vel iidem homines, vel alii istorum loco delecti, denuo illorum qui jam imperium adepti erant *Neocori* (sive unius, sive plurium simul) fiebant; prout urbes, quibus tales fuerant Sacerdotes, denuo fierent *Neocoræ*. Cum interim & hi iidem Sacerdotes, simul & aliorum Sacerdotiorum honore quandoque gauderent. Sic nampe T. ANT. ΑΛΦΗΝΟΣ ΑΡΙΓΝΩΤΟΣ Imperatoris M. Aurelii Antonini *Sacerdos* ac *Neocorus* fuit, ac simul ΕΠΙ ΚΕΝΣΟΝ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ, ΚΑΙ ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΗΣ ΔΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ ΚΤΙΣΚΕΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ.

Talis etiam, procul dubio fuit ille *Septimius Tryphon*, de quo jam supra locutus sum, cum inscriptionem illam, ΠΕΡ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΝΙΚΗΣ &c. illustrare conarer: uti & iste *Aulus Clodius Erenpianus*, qui erat *Neocorus Pergamenorum*: tum & ille, qui, in fragmento marmoris detricto hoc frequenti (atque apud Sponium Miscell. Erud. Antiq. pag. 355.) si bene verba capio, *Sebastaphantes Cæsaris* [Tiberii Claudii Neronis] & *Deæ Romæ*, & *Dei Jovis Patrii*, &c. erat.

. . . ΟΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ
 ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΗΡΩ . . .
 ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ
 ΘΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΘΕΟΥ
 ΔΙΟΥ ΠΑΤΡΩΤ ΑΥΤΟΚ. . . .
 ΜΕΓΙΣΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΤΗ
 . ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΑΝ. . . .
 . ΕΙ ΜΑΡΚΟΣ ΔΙΦΟΥΔΑΝΟΣ
 ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ
 ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΠΡΟ
 ΠΑΡΧΕΙΑΝ ΚΗΔΕΜΟΝΙ
 ΑΙ ΔΤΣ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΗΘ . . .
 ΟΜΙΣΑΣ ΤΟ ΤΗ
 ΠΑΙΝΟΥ ΔΙΚΑ.

Quin & *Gainus* ille, de quo etiam infra, quando de *Hierophantis* agam, ulterius loquar; ubi eum videbimus ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ, ΓΑΛΑΤΑΡΧΗΝ & ΣΕΒΑΣΤΟΦΑΝΤΗΝ, huc pertinet: denique & iste, qui primū jam, bonitate in Rempublicam literariam Amplissimi G. Cupert, lucem publicam hīc aspicit, *Marcus Aurelius Charidemus Julianus* ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ.

Nunc porro considerandum restat, an ac quomodo unæ eædemque urbes quandoque diversis temporibus, aut *semel* tantum, aut *bis*, aut *ter*, aut denique *quater*, *Neocoræ* fuerint. Nempe *Philadelphenses*, sub Decio, diversis tem-

poribus *Neocori* fuerunt, uti liquet ex inscriptionibus, quæ Decii hujus nummis impressæ leguntur; ex. gr. ΕΠΙ ΑΤΡ. ΡΟΥΦΕΙΝΟΥ ΑΡΧ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚ. ΕΦΕΣΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ; & ΕΠ. ΑΤΡ. ΡΟΥΦΕΙΝΟΥ ΑΡΧ. ΤΟ Β. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ Quin & sub Hadriano, ΑΔΡΙΑΝΗΣ ΤΑΡΣΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΕΩΚΟΡΟΥ ΚΤΑΝΟΣ & in aliorum nummo, ΑΔΡΙΑΝΗΣ ΤΑΡΣΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΕΩΚ. Atque ita quoque in Julię Domnæ nummis, sicut & Caracallæ, Smyrnenfes quinquies, vel pluries etiam inscribunt (ubi hæc *νεοκορῶν* quinquennales esse sic non potuere) ut, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ; uti & (sicut jam supra habuimus) ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟ. ΚΑΙ ΘΕΑΣ ΡΩΜΗΣ. Et sunt tamen hujus Julię Domnæ nummi, quibus inscribere ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Ephesii quoque sub Heliogabalo ter, diversis temporibus comparent Δ. ΝΕΩΚΟΡΟΙ; cum tamen & sub eodem ΤΡΙΣ ΝΕΩΚΟΡΟΙ fuerint. Similia fere & de aliis pluribus urbibus ostendi possent. Hæc autem faciunt, meo judicio, illustrandis istis inscriptionibus, ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ sub Caracalla; & ΠΕΡΓΑΜΗ. ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ Β.

Nimirum non necesse erat, istud Β. seu *bis* ita addere, si post illud primum *bis*, semper *Bis Neocori* mansissent: nisi velimus, cum amplissimo Cupero, hæc (ut de Macedonibus nunc loquar) denotare *Macedonas secundas bis Neocoras*, vel *Macedoniam secundam bis Neocoram*. Cujus Amplissimi viri verba ex epistola eruditissima ad me data huc, quod maxime mihi ad rem facere videantur, non possum non asserere. Sunt vero hæc sequentia: *Notum est Macedoniam a Paulo Emilio divisam esse in quatuor provincias, vel partes; Liv. L. 45. c. 29. Hæ partes erant 4. totidem respublicæ, de communi consultantes,*

tes, in urbibus quæ capita & primæ earum Provinciarum erant: *CAPITA REGIONUM* ait Livius, ubi consilia fierent, primæ regionis Amphipolim, Secundæ Thessalonien, tertiæ Pellen, quartæ Pelagoniam fecit. Eò concilia suæ cujusque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magistratus creari jussit. Atque inde est quod hæ partes suos etiam quæque nummos signarent. Apud Goltzium tabula 22. legitur epigraphæ ΠΡΩΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, quam Eruditi recte ad primam Macedoniæ partem referunt: & ego possideo binos argenteos nummos, qui ab una parte representant Dianæ caput, rejectâ post terga pharetra, ab altera vero clavam Herculis; unique inditur ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΡΩΤΗΣ, cum notis nonnullis, & corona in ambitu; alteri ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑΣ, itidem cum corona & similibus notis; illosque signatos esse a Macedonia prima & secunda nullum equidem mihi dubium.

Hæc vir ille præstantissimus. Attamen frequenter admodum occurrunt in nummis Caracallæ, non tantum ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, verum & ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ: quod rursus per alios nummos illustratur; qui habent ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΙΟ ΝΕΩΚΟΡΩΝ nulla addita nota primæ, secundæ, tertiæ, aut quartæ provinciæ. Contra vero reperimus hanc epigraphen: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΗΤΡ. ΚΟ Β. ΝΕ. *Thessalonica Metropolis colonia, bis neocora*. Quod Β ad divisionem Macedoniæ non videtur respicere, eo quod in Notitia imperii, (ut apud Harduinum videmus) Græca, Thessalonica Metropolis Provinciæ Macedoniæ primæ fuerit. At nec Pergamena regio, quod sciam, similem in modum divisa fuit.

Videmus interim Smyrnæos, sub uno eodemque Imperatore, sub quo Ephesii se scribebant τέτρακτις νεωκόρος, sub Alexandronempe Severo, se solum, ac simpliciter, scripsisse νεωκόρος; sicuti & sub Mammæa, (scu potius in ipsius num-

mo) Ephesi simplici *νικητορι* appellatione se jactant: in cuius tamen alio nummo Smyrnæ *κτλς νικητορι* titulo superbiunt; ut, EPI. C. ΙΠΠΟΔΕΙΤΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΓΙΑΣ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΩΝ ΓΕΒΑΚΤΩΝ.

Verum enim verò, ut adhuc aliquid super Macedonibus addam, minime credo istas ipsorum *νικητορι* ad Alexandrum Magnum, illiusque tempora, referendas esse: ut quibus adhuc iste titulus ignotus erat; ac nullo modo Macedonia in provincias divisa: sed ad Imperatorem Caracallam: quantumvis Celeberrimus Patinus illas isti Alexandro videatur adscribere. Macedones enim non in tantum adulabantur Regi, qui pro Ammonis filio haberi volebat. Hinc enim Curtius hoc modo loquitur: *Et Macedones, assueti quidem Regio imperio; sed majore libertatis umbrâ quam ceteræ gentes, immortalitatem affectantem contemacius, quam aut ipsi expediebat, aut Regi, adversati sunt.*

Bassianus autem ille Caracalla, seu majoris Antoninus, & pro Deo, & pro Alexandro Magno haberi voluit. id, præterquam ex Spartiano, ita ex Dione Cassio patet: *Περὶ δὲ τῷ Ἀλέξανδρῳ ἔτι πρὸς ἐπὶ τῇ, ὡς καὶ ὁ παλαιὸς καὶ πατρί-
ος, ὡς καὶ ὁ παλαιὸς γεγονόσι λεγόμενος, ὁ παλαιὸς καὶ ὁ παλαιὸς αὐτῷ πολλὰς
ἐν τοῖς στρατοπέδοις, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἦσαν. Φαλαγγὶς πρὸς πρὸς
μύλων τῷ μακεδόνων ἐς μυριάδας ἐξαποικιλίας συναθροίσαντες, ὁ παλαιὸς
Ἀλέξανδρος πρὸς ἐπὶ νομάταις, ὁ παλαιὸς ὁ παλαιὸς, οἷς ποτε ἐπὶ ἐπὶ
ὁ παλαιὸς καὶ ὁ παλαιὸς ταῦτα δὲ ἦν κατὰ τὸ ὁμοῖον, θύραζε
λίθος περὶ τῷ, ἀσπίς χαλκῇ, δόρυ μακρὸν, αἰχμὴ βραχεία,
κρηπίδες, ξίφος. καὶ ἐδὲ ταῦτα μέντοι αὐτῷ ἐξήρκεσε, ἀλλὰ καὶ καὶ
αὐτῷ ὁ παλαιὸς ἔσθον Ἀργεῖον ἐπεκαλεῖτο. καὶ πρὸς καὶ τῇ βαλῇ ἐξερ-
ψεν, ἐπὶ ἐς τὸ σῶμα αὐτοῦ τῷ τῷ Ἀργεῖον ἐπὶ ἡλθεν, ἵνα, ἐπὶ τῇ
ὀλίγον ὅτι λεγόντων ἐβίω, παλαιοὶ αὐτοῦ δὲ ὁ παλαιὸς ζῆσθαι. Alexan-
dri autem adeo dementi studio dncebatur, ut etiam armis
et poculis quibusdam, quasi illius fuissent, uteretur. eique
complures statuas in castris, atque adeo in ipsa urbe collo-
cave-*

caverit, comparaveritque Phalangem ex solis Macedonibus, in qua erant hominum sedecim millia, eamque phalangem Alexandri cognominarit; & iis armis, quibus olim Alexandri temporibus usi fuerant, eosdam instruxerit. Hæc erant galea ex crudi bovis corio, thorax ex lino triplex, scutum ex ære, hasta longa, cuspis brevis, crepida, gladius. Neq. his contentus eundem illum Orientalem Augustum appellabat: scripsitque aliquando ad Senatum, animam Alexandri in corpus Augusti introisse: ut, quoniam tunc illi fuerat vita brevis, in hoc viveret diutius. Hæc Dion, quæque plura ibi (lib. LXXVII.) æque stolidæ atque insana reperire lector poterit.

Non mirum igitur Alexandri caput, quibusdam nummorum ipsius fuisse impressum, quibusdam, Bucephalum; quæ & quibusdam Alexandri Bucephalum domantis effigiem.

DIS.

DISSERTATIO QUINTA

DE

Stephanephoris, Prytanibus, Strategis, & Scribis, seu ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΕΙ
Græcorum.

CAPUT I.

De quibus qualibusque στεφανφόροις hic Sermo sit; ac quale istud fuerit munus, seu Sacerdotium. Hos namque Stephanephoros cum apud Magnesios, tum apud Tarsenses, tum & apud plures alios, obtinuisse. Etiam Epicureos Sacerdotia administrasse. Quali modo hi Sacerdotes electi (Secundum Platonem) apud Magnesios. Stephanephoros hos tum aliorum Deorum, tum & Augustorum fuisset. De Julia Domna Novâ Cerere, &c. Stephanephoros simul & aliis perfunctos fuisse Sacerdotiis, ut Pontificatu, sive ἀρχιεπισκοπή, &c. quin & Magistratu: cum tamen quatenus essent Stephanephori, fuerint solum Sacerdotes: quamvis contrarium asserat Reinesius; istaque occasione paucula hic inseruntur de Harmostis. Annuum munus hos Stephanephoros gessisse. De Corona aurea; alioque illorum vestitu, (per totum caput, hinc inde.) Scenicis illos apud Græcos, ut videtur, præfuisse: qua occasione, & de πρυτάνεις, sive Artificibus Dionysiâcis, ac de Scenicis Latinorum; quanamque illorum differentia a Græcis fuerit, &c.

Tran-

TRanseamus ab his *Neocoris* nunc ad *εὐφαιφόρους* *Sacerdotes*; qui, sane, inter *ἐκωνύμους* numerandi veniunt: de quibuscunque *εὐφαιφόροις* enim hic minime agendum duco, quod, nulli Sacerdotes non coronati sacrificarent; quin & omnes sacrificantes; sicuti & omnes qui *Οράacula* adibant: ubi & ipsi servi dominos eò concomitantes coronati aderant; uti ex his Carionis, servi verbis, apud Aristophanem (in *Pluto*) liquet: *οὐ γὰρ μὲ τυπτήσεις, εὐφαιῶν ἔχοντα γὰρ. Non enim verberabis me: quum coronatam geram.*

Verum enim vero de hisce similibusve nobis nunc sermo non est: sed de istis *Sacerdotibus*, (quin & Magistratibus,) qui peculiari modo *Stephanephori* appellabantur, ac peculiari Sacerdotioungebantur.

Hos autem reperimus cum apud Athenæum, tum frequentius in marmorum antiquorum Inscriptionibus: quamvis re vera paucissima, quæ illorum meminerint, monumenta supersint.

Apud Athenæum, modo nominatum, videmus, Themistoclem (ut, libro 12. *Posis*, ab illo adductus, narrat) postquam ex liberata a se, & ingrata patria, quæ ipsum invidiose expulerat, apud hostes, quos ipse summâ cum gloria devicerat, perfugium ac salutem querere coactus fuerat; in *Magnesia*, una istarum urbium, quas dono a Persarum rege acceperat, factum fuisse *εὐφαιφόρον*. Sic enim ille Athenæus loquitur: *Πόσις δ' ἐν πέτῳ μαγνητικῇ, τ' Θμιστοκλέα φησὶν ἐν Μαγνησίᾳ εὐφαιφόρον ἀρχαίᾳ ἀναλαβόντα θύουσι Ἀθηνᾶς. Ἐτ' ἰορτὴν Παναθηναίων ὀνομάσκει, καὶ Διοσκύρου Χροιάτη θυσιάσαντα καὶ τὴν χοῶν ἰορτὴν αὐτῷ καθιδέξαι. Posis libro tertio Magnesium ait; Themistoclem, cum in Magnesia STEPHANEPHORI magistratum [sive, ut melius verteretur Sacerdotium] assumpsisset, Palladi Sacrificasse; festumque illud*

illud Panathenæa appellasse: tum & Baccho Choopota habissias immolasse, sicque [Atheniensium more] Congiorum festum [quod apud Athenienses illos, mense Athesterione, vel, ut alii, Pyanepsione agebatur] celebrasse.

Quæ non obscure indicare videntur, eum ibi summum gessisse Pontificatum; quod sic religioni νόμον ac modum statuerit, sibi que ita licuerit per ejusmodi festa ibi instituta, Patriæ suæ rituum ac consuetudinum tristem memoriam recolare, atque æmulari; occasione nempe istius *επιφαν. Φορίας*.

Videmus ex hisce *Stephanephoros* non vulgaris notæ *Sacerdotes* fuisse. Quod & magis clare apparere videtur ex *Lysia* isto, apud *Athenæum* (libro IV.) qui occasione istiusmodi Sacerdotii tyrannidem invasit, perpetuumque imperium politicum, apud *Tarsenses*, pro anniversario Sacerdotii munere occupavit: sicut ex hisce verbis videri potest: *καὶ Τάρσῃ δὲ Ἐπικύρειος Φιλόσοφος ἐντρέψιντο Λυσίας ἐνομα. εἰς ὑπὸ τῆς πατρὸς ἐπιφαν. Φορίας αἰρεθεὶς, τὰτ' ἐστὶν ἱερὸς Ἡρακλῆς, οὗ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἐξ ἡμετέρου χρόνου ἦν. πορφυρῶν μὲν μεσολάκων χιτῶνα ἐνδεδυκώς, χλαμύδα δὲ ἐφίσελδα περικελευμένος πολυπλή, ἔκ τινος ἀνδρὸς λαοκράτορος, ἐπιφαν. δὲ δάφνης χευστὸς ἐσεμμένος. Fuit & Tarsi Philosophus Epicureus, qui ibi tyrannidem invasit: quique a civibus suis electus Stephanephorus, i. e. Herculis Sacerdos, regimen istud non deposuit [eove Sacerdotio se minime abdicavit.] Sed occasione vestimenti tyrannidem exercuit; dum tunicam purpuream indutus, albo colore distinctam, & sagum, seu paludamentum [hinc apud Herodianum lib. VII. Gordiano χλαμύδα πορφυρὰ περικελευμένος quod id paludamentum esset Imperatorium] sumptuosum [forsan auratum aut argento variegatum qualia apud Virgilium reperimus,] Laconicisque albis calceatus, coronam lauream ex auro gestaret. Quales coronas Tertullianus, de Idololatriâ, Sacerdotibus Provincialibus tribuit.*

Mi-

Miretur hîc forsan aliquis Epicureum Herculis Sacerdotem. At simile exemplum habemus, in festivissimo illo dialogo Luciani, qui *Symposium*, vel *Lapithas*, nomen habet: quem locum quin huc afferam mihi temperare nequeo. est igitur hic sequens: *Ἔπειτα ἐπειδιάζειτο, πόπρον χερὶ πρῶτον Ζηνόθῃμιν τὸ Στωϊκὸν ἀπὸ γέροντα, ἢ Ἑρμῶνα τὸ Ἐπικύρειον. ἱερῶς γὰρ ἦν ὧν Ἀνάκτοιν, καὶ γόνις τὰ πρῶτα ἐν τῇ πόλει. ἀλλὰ ὁ Ζηνόθῃμις τὸ Διοτρίαν ἔλυτον. εἰ γὰρ με, φησὶν, ὦ Ἀρυσάινετα, δεύτερον ἀξίως Ἑρμῶν, τῷ τὸ ἀνδρὶ, ἵνα μηδὲν ἄλλο κακὸν εἶπω, Ἐπικύρειν, ἀπειμι, ὅλον σοι ἔθ' συμπόσιον καὶ ἑλισπῶν καὶ ἅμα τὸ παῖδα ἐκάλει, καὶ ἐξιόντι ἐπαυῖ. καὶ ὁ Ἑρμῶν, ἔχει μὲν, ὦ Ζηνόθῃμι πρῶτα, ἔφη. ἀπὸρ εἰ καὶ μηδὲν πῖ ἕτερον, ἱερῆς ὄντι, ὑπεξίστασθαι καλῶς εἶχιν, εἰ καὶ ἔπικύρειν πάνυ καλεπιφρονηκας. ἰγλάσας, ἦδ' ὅς ὁ Ζηνόθῃμις, Ἐπικύρειον ἱερεῖα. καὶ ἅμα λίγων, καὶ ἐκκλίνετο καὶ μὴ αὐτὸν ὁμῶς ὁ Ἑρμῶν.* Tum ambigi cæpit, utrum altero priorem opportheret accumbere, Zenothemine-ne Stoicum, quippe senem, an Hermonem Epicureum. Nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos, & nobilissimæ inter cives familiæ. Verum eam hæsitacionem solvis Zenothemis. Si me, inquit, Aristenete minoris Hermone ducis, viro videlicet isto, ut ne quid aliud mali dicam, Epicureo, discedo, totumque convivium vobis relinquo. Et puerum ilico tanquam discessum parant, advocat. Tum Hermon, priores partes, inquit, habe Zenothemi: quamquam & si nihil aliud, vel hoc nomine par erat concedi, quod sacerdos sim. Rideo inquit Zenothemis, Sacerdotem Epicureum; simulque cum dicto accubuit: ac post illum itaque Hermon.

Quemnam autem in finem aut serio, aut simulatè, etiam Sacerdotia Epicurei obierint, & Sacrificia fecerint, aliosque ritus religiosos peregerint: & an non hi iidem fere fuerint inter Gentiles, quod Sadducæi inter Judæos; cum ex ipsorum dogmatibus, tum ex istis quæ de utrisque tam Gentiles Scriptores, quam Judaici tradunt (imprimis Josephus) considerandum lectori relinquo.

Erant igitur, ut ad propositum redeamus, hi *Stephanephori* Sacerdotes, suarum urbium quasi *Pontifices Maximi*, & vel *Herculis*, vel alijs, cujuscunque demum Dii Deæve; ut *Apollinis* & *Solis*, apud Magnesium: de quibus ita Plato, *De Legibus* lib. XII: τὰς δὲ πρῶτον μὲν ἐνιαυτῷ δάδεκα Ὀδύνης ἀποδεῖξαι, μάλιστα περὶ ἀνὴρ ἐκάστῳ πέντε καὶ ἑξαμῆ-
 κες ἔτη θυμῷ γενόμενα. τοὺς λοιποὺς δὲ τρεῖς αἰεὶ προσγονέειν κατ'
 ἐνιαυτὸν. αἱ δὲ πέντε ἀρχαὶ πάσαις καὶ δάδεκα μέντοι διελόμενα, πά-
 σαις βασινοῖς χρῆσθαι ἐλευθέραις ἐλεγχομένοις οἰκίστας, ὅσον ἂν
 Ὀδύνῃσι χρῆσιν, ἐν ταῖς δὲ Ἀπῶλαις π. Ἡλίου πέντε, ἐν ὧν
 ἐκείνοι. καὶ πάλιν ἰδὲ ἑκάστω, ὅτι καὶ κοινῇ μετ' ἀλλήλων
 κελύαντες, τὰς ἀρχαίας τῇ πόλει δόξα φησὶν ἔχειν, εἰς τὴν ἀγορὰν
 γράμματα κατὰ θέντες ἐπὶ ἐκάστης ἀρχῆς, ἃ, π. χρῆσι περὶ αὐτῶν
 ἵκειν καὶ τὴν Ὀδύνῃ γινώσκον. ἥ τις δ' ἀνὴρ ἀρχὴν μὴ ἀμείνων πε-
 κέσθαι δικαίως, εἰς τὰς ἐκλεκτὰς δικαστὰς ἐπαγγέλλεται τὰς Ὀδύνας. ὅ-
 τι εἰ μὴ δόξα φησὶν πῶς πῶς Ὀδύνῃς, αὐτῶν τὴν Ὀδύνῃ κατηγορεῖται,
 εἰαι θέλη. εἰαι δὲ αἰσ, εἰαι μὲν ἢ ταῖς θανάτου πημμάτων ὑπὸ τῇ
 Ὀδύνῃ, ὡς περ ἀνάγκη ἀπὸ τῆς θνησκείας. τὴν δὲ ἄλλων πημμάτων
 ὡς αἰ διωκτῶν ἢ διωκτῶν πᾶσι, διαλασσαι πέντε. πῶς δὲ Ὀδύνῃς
 αὐτῶν τέτων ἀκύν χρῆσι πῶς ἔσονται, καὶ ἵνα τρεῖς. ὅτι μὲν ἔ-
 τρεῖς πῶς πᾶσι τῆς πόλεως ἀετρίων ἀξιωματοῖς προσέδραι τ.
 ἐν τῇ πανηγύρεσι πᾶσαις ἔσονται ἐπὶ δὲ τῇ ὡς τὰς Ἑλλήνας κοινῇ θυ-
 σιῶν καὶ θωρεῖαι καὶ ὅσον ἀνὴρ ἐπὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν, ἐν τέτων τὰς
 ἀρχοντας τῇ τῆς θωρείας ἐκάστης ἐκπαινεῖν καὶ τέτων μόνος δὲ φησὶ
 σφάνω ταῖς ἐν τῇ πόλει κεισμένους εἶναι. καὶ ἱεράς μὲν πάντας, ὅ-
 τι Ἀπῶλινός π. καὶ Ἡλίου ἀρχιερεῖα δὲ ἵνα καὶ ἐνιαυτὸν, καὶ πρῶτον
 κελύαντες τὴν θυμῶν ἐκείνων ταῖς ἐνιαυτῶν τῇ ἱερῶν καὶ τένομα ἀνα-
 γράφειν τέτων κατ' ἐνιαυτὸν, ὅπως αἰ γίνηται μέτρον ἀριθμῶν τ.
 χρῆσι ὡς αἰ ἢ πόλις οἰκῶν. Qui primo anno duodecim repe-
 tundarum rationum examinatores [Tres viri scilicet.] creent,
 idque faciant donec singulis septuagesimus quintus annus ex-
 actus sit: deinde singulis annis tres addantur. Hi magi-
 stratus omnes in partes duodecim distributos omni liberā
 exa-

examinatione judicaturi, diligenter observent. Habitent autem tempore quorationes ipsis redduntur, in loco ubi electi fuerunt, Soli atque Apollini dedicato. Et tum per se quilibet, tum communiter omnibus diligenter perquisitis, de singulis magistratibus publicè perscribant, quid pati eos dareve ex repetundarum judicum sententiâ deceat. Ac si quis magistratus horum judicio non recte se damnatum esse queritur, ad electum judicium repetundarum judices deferat. Et si evaserit, accuset eos si velit. Si autem ibi quoque damnetur, atque antea ab ipsis repetundarum iudicibus morte fuerit condemnatus, quemadmodum necessitas exigit moriatur. Quod si eâ multâ ab illis damnatus fuerit, quæ dupla ab ipso persolvi potest, duplam persolvat. Sed jam audiendum est, quæ horum de repetundis sententiæ & quomodo ferendæ sint. His igitur qui totius civitatis consensu omnibus præpositi sunt, donec vixerint primi confessus semper in omnibus solemnitatibus præbeantur. Et quandocunque ad communia Græcorum Certamina ac ludos ARCHITHEOROS mittere à civitate necesse est, ex istis mittantur. Hi soli in CIVITATE coronâ laurea coronentur; hi SOLIS & APOLLINIS Sacerdotes sint. Archiereus, seu Pontifex etiam summus singulis annis ex his ille sit, qui superiori anno cæteris excelluisse sacerdotibus judicabitur. Hujus nomine, quousque civitas habitabitur, tempora distinguantur.

Multa sane ad hæc Platonis verba notari possent: quæ tamen & infra forte locum reperient; ut de annuo munere, de *ἱερουργία*, &c.

Videmus itaque hic apud Magnesium Stephanephorum Apollinis ac Solis Sacerdotem, secundum Platonem; sicut & apud Tarsenses suprâ talem Herculis Sacerdotem vidimus. nec dubito apud alios ipsos aliorum Dei Deorumve, Sacerdotes fuisse; peculiari nempe ratione: quum aliàs ex aliis

Sacerdotibus hujus illiusve Dei Deæve eligerentur, atque hinc fierent ἀρχιεῖς, seu *Pontifices*, hujus illiusve civitatis: ac *Flamines*, si *Augustorum Stephanephor*i facti essent. Qui item his illiusve in urbibus ἀρχιεῖς appellabantur, ii in aliis Stephanephororum nomine venisse videntur.

Hos vero & *Augustorum eorumque familie* ostendit hæc sequens inscriptio, apud Lamplacenos reperta; prout apud Whelerum Par. 120. ac Sponium Itinerarii Tomo I. pag. 378. videre quoque licet:

ΙΟΥΑΙΑΝ . ΣΕΒΑΣΤΗΝ
ΕΣΤΙΑΝ . ΝΕΑΝ ΔΗΜΗ
ΤΡΑ . Η . ΓΕΡΟΥΣΙΑ ΤΟ ΔΕ
ΕΙΣ . ΤΟ . ΑΓΑΔΜΑ . ΚΑΙ . ΤΗΝ . ΒΑ
ΣΙΝ . ΚΑΙ . ΤΗΝ . ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΑΤ
ΤΟΥ ΔΑΠΑΝΗΜΑ ΠΟΙΗΣΑΜΕ
ΝΟΥ ΕΚ . ΤΩΝ . ΙΔΙΩΝ . ΥΠΕΡ . ΤΗΣ
ΕΙΣ . ΤΟΥΣ . ΣΤΕΦΑΝΟΥΣ ΕΥ
ΣΕΒΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΩΝ
ΣΕΒΑΣΤΩΝ . ΚΑΙ . ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ
ΤΟΥ . ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΑΥΤΩΝ ΟΙ
ΚΟΥ . ΚΑΙ . ΤΑΜΙΟΥ . ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΟ
ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΤΟΥ . ΑΠΟΛΛΩΝΟΤΕΙΜΟΥ

Circa hanc inscriptionem notatu certe digna sunt verba ista, ΠΕΡ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ. Sed quæ jam olim occupavit Amplissimus G. Cuperus: qui illa brevi-

breviter quidem, at quamoptime, illustrat in Appendice ad Harpocratem, pag. 286. Verum secundò illa, ob quæ hanc adduxi inscriptionem, ΤΟΤ ΙΕΡΕΩΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΑΤΤΩΝ ΟΙΚΟΥ: de quibus ergo nunc ulterius aliquid dicendum. At prius aliquid notabo ad ista, ΕΣΤΙΑΝ ΝΕΑΝ ΔΗΜΗΤΡΑ quibus nominibus hîc Julia Augusta (quæ alias & *mater castrorum*, &c. audiebat) appellatur; ut *Vesta*, nempe, ac *Nova Ceres*, seu *Junior*; ut quæ quoque (uti puto me jam alibi notasse) pro Διὸς ῥία, seu *Proserpina* venit.

Pro *Vesta nova*, quasi ita legendum hîc esset, stat eruditissimus Sponius, hoc modo: *C'estoit la base d'une statue élevée à l'honneur de Julia Augusta femme de l'Empereur [Severi sc.] à qui le titre est icy donne de VESTA NOVA: parce que de mesme: que cette Déesse & ses Prêtres: ses appellées Vestales étoient les depositaires du feu sacré, dont la perte ou la diminution auroit présagé celle de la République Romaine, aussi vouloient ils dire, que Julia étoit la gardienne & la protectrice de l'Empire. C'est par cette même raison, qu'on trouve des médailles de cette Impératrice avec le revers, VESTÆ SANCTÆ, & d'autres avec un sacrifice de Vestales avec cette inscription, VESTA simplement ou VESTA MATER.*

Cum qua *Vesta Matre* sane non admodum quadrat hæc prætenfa *Vesta Nova*: qua appellatione nunquam venit aut ipsa, quod sciam, aut aliæ Augustæ: at contra quidem (ut statim videbimus) *Ceres nova*. Quare magis mihi probatur sententia Wheleri; qui cum de eadem inscriptione loquitur, ait: *La premiere [nam duas ibi adfert inscriptiones] est une d'une statue à Julie Augusta, remplie de titres de VESTA, & de NOUVELLE CERES, par la communauté. &c.* Quod & perdoctè firmatur ab Amplissimo Cupero (Apotheoseos Homeri pag. 285.) occasione tum
hujus.

hujus modò præcedentis, tum & jam modò sequentis, apud eundem Sponium quoque reperiundæ:

ΣΑΒΕΙΝΑΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΝΕΑΝ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΑΜΦΥΛΟΙ ΥΠΟ ΤΗΝ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ ΙΟΥ
ΛΙΟΥ ΚΑΝΔΙΤΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΣΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΝΤΟΣ
ΑΙΣΙΩΝΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΟΥΣ

In miscellaneis vero suis, melius jam edoctus Sponius, a dicto Cupero, in hujus inscriptionis versione, pro, *Nouvellement consacrée a Ceres* (attamen & sic male) reponit, *novam Cererem*. Et *Julia Domna* (namque de hac inscriptio loquitur) quidem, ut in nummis pro *Cerere*, ac *Cereri frugifera* venit; sic etiam pro *Libera*; quæ eadem & *Proserpina* est: cum *Liberi* (i. e. *Bacchi*) & *Liberæ* (h. e. *Proserpinæ*) mater sit *Ceres*. Hinc nempe Δήμητρε καὶ κόρη καὶ ἱακχῶ in Eleusiniis; uti & Deo *Baccho*, *Cereri* & *Coræ*, supra pag. 79. & 81. in marmoribus habuimus: atque apud Tacitum Annal. II. videmus: *Ædes Libero Liberæque & Cereri juxta Circum Maximum*; quas *Aulus Posthumius dictator voverat*. At cap. VII. De *Tauropolis* satis multa de illis attuli.

Nunc itaque tempus est ut redeamus ad *Stephanephoros Augustorum*; quos etiam infra in marmore, primum ab Ampl. Cupero in lucem publicam, prolato, videbimus; ut ubi *M. Aurelium Charidemum Julianum* eundem ΔΙΣ ΔΣΙ-ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΝ ΚΑΙ ΝΕΩΚΟΡΟΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΒΑΚΧΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, *Dionysii* scilicet, seu

seu *Bacchi*, habemus. Quamquam dubitari queat, an hîc istud *εὐφρανφόρον* æque atque illud *νεωκέρων* ad Augustos spectet.

De hoc *Augustorum* peculiari *Sacerdotio* etiam mihi videtur loqui Arrianus in *Epictetum*, (lib. I. cap. 19.) dum ait: Σήμερον τις ὑπὲρ ἱερουσύνης ἐλάλει μοι ὁ Ἄνγκστρ. λέγων αὐτῷ, ἀνθρώπε ἀφίς τὸ πρῶγμα· διαπατήσεις πολλὰ εἰς ἔδν. ἀλλὰ οἱ τὰς Φανὰς, φησι, γράφοντες [Casaubonus legit, οἱ τὰ σύμφωνα γράφοντες] γράψουσιν ἐμὸν ὄνομα, μή τι εἴς τῷς ἀναγκαστικαὶ λέγουσι παρὼν, ἔμε γιγνέσθαι; εἰ δὲ καὶ νῦν δύναται παρῆναι παῖσιν, ἐὰν δόξῃ τῇς τι ποιήσεις; ἰδοὺ μὲν ὁ ὄνομα γράψον αὐτὸ εἰς λίθον καὶ ἰδοὺ. ἀγὰρ ἐξω δὲ Νικοπόλεως ὡς σε μνηῖα; ἀλλὰ χρυσῶν εὐφρων φορήσω. εἰ ἀπὸς Ἰππιδυμᾶς εὐφρων, ἐξ ἔδν λαβὼν πρὸς εἶδ' ὅψαι δὲ κομψότρον. *Hodie quidam mecum collocutus est super sacerdotio Augusti. Cui dixi: mi homo, omitte rem: multos (namque) sumptus inutiles facies. At nomenclatores, inquit, nomen meum inscribent. Nunquid igitur tu, cum affueris, te inscriptum esse legentibus, legentibus dices? Quod si nunc adesse potes omnibus, vitā functus quid ages? Manebit meum nomen. Lapidem id inscribito, & manebit. Age, extra Nicopolim autem quæ tui erit mentio? At auream coronam gestabo. Si omnino coronam appetis, rosacea capiti imposita elegantior futurus es. Hunc Arriani locum, de *Stephanephori munere*, seu peculiari, sub hoc nomine, *Sacerdotio Augusti*, nec Casaubonus (quamvis ipse J. Lipsium, ac P. Fabrum, eum non cepisse affirmet) bene intellexisse videtur.*

Quod autem hîc simpliciter *ἱερεὺς* nominetur, nomenque *εὐφρανφόρου* non exserte exprimatur, non ita mirum videri debet: quum id fiat etiam in fœdere isto, quod inter *Smyrnæos* ac *Magnesium*, Seleuci regis tempore pactum fuit, quodque in marmorum Oxoniensium inscriptionibus primum numero est. ibi namque habemus: ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΜΗΗΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΔΕ ΠΥΘΟΔΩΡΟΥ, &c. Sive prior *Stephane-*

phanephorus ea appellatione non expressus sit κατὰ φύσιν vitandæ gratia, sive quod *Magneſiorum Stephanephori* Smyræorum priores, ac magis antiqui fuerint; sive ex alia quadam causa hoc factum fuerit. Apud Smyræos enim *Stephanephori* sacerdotium obtinuisse, docent clare hæc verba Philostrati, in vita Heraclidis: καὶ στέφανοφρον ἀρχιερεὶς πάντων ἱερῶν, ὃς ἴς τις ἰσχυρὸς ἡγούμενος ἐκείνων ἐκείνων. *Et Stephanephori magistratum gessit apud ipsos: a quo Smyræenses annorum nomina habent.*

Interim & in isto marmore, quod, dum de Sacris Tauræoliis agebam; pag. 118. adduxi, vocabula ista ἱερεὺς & στέφανοφρον simul juncta, uni eidemque homini applicantur, ut:

ΕΚ ΔΕΚΑΠΕΝΤ' ΑΝΔΡΩΝ ΦΟΙΒΟΤ ΣΤΕΦΑ-
ΝΗΦΟΡΟΣ ΙΡΕΤΣ
ΚΡΕΣΚΕΝΣ, &c.

Ut autem suprà vidimus *Sacerdotes Augustorum*, a *Stephanephoris* ipsorum distinctos, sicut & *Asiarchas* a *Stephanephoris*; ita & *Strategos*, & *Archiereis* a *Stephanephoris* diversos conspiciamus, in hac sequenti inscriptione, in nummo Trajani Decii: ΕΠΙ ΣΤΡ. ΑΦΦΙΑΝΟΥ Β. ΑΡΧ. Α. ΤΟ Β. ΣΤΕΦΑΝΗ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Sub Prætoro Aphiano iterum, Pontifice Primo iterum, Stephanephoro Magnetum.* cui similem nummum exhibet Illustris Ez. Spanhemius (pag. 221, 222. De Usu ac Præstantia Numismatum) & cum hac inscriptione: ΕΠΙ ΑΤΡ. ΑΠΦΙΑΝΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΑΡΧΙ. ΚΑΙ ΣΤΗΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΜΑΙΩΝΩΝ *Sub Autelio Aphiano Athenæo, Pontifice & Stephanephoro Mæoniorum.*

Dubitat Ill. Spanhemius, annon in priori loco adducta inscriptione, æque atque in posteriori, legendum sit ΜΑΙΩΝΩΝ loco

gnitas diversis *Asiæ* urbibus, *Magnesiæ*, *Smyrnæ*, *Sardibus*, *Tarso*: item στρατηγοὶ & ὑπάρχοντες τῆς στρατηγίας multis fuerunt communes, &c. Hæc enim munera ad magistratus politicos pertinent.

De *Strategis* statim loquemur latius; nunc pauca hîc de *Harmostis* addam.

Constat sane eruditis, ex Xenophonte, aliisque; quin & ex Hesychio atque Harpocrate, quali munere, ac quorum mandatu, hi *Harmostæ* functi fuerunt. Ita enim de ipsis Hesychius: Ἀρμοστὴς ὁ πρυτανεύων τῆς πόλεως. quod Harpocrate clarius explicat, dum ait: Ἀρμοστὴς, οἱ ὑπὸ Λακεδαιμονίων εἰς τὰς ὑποκείμενὰς πόλεις ἐκπρυτανεύοντες.

Erant namque Lacedæmoniis proprii, non alii, ista appellatione ac munere; ac quidem rectores urbium devictarum, quas, & subsidio militum, gubernabant. Verum alio cum munere & *Strategi* (cùm *Smyrnæ*, tum *Magnesiæ*, tum & in aliis civitatibus) & ἄρχοντες, & ἡγεμῶνες, & γεγενημένοι, coloniis, & maxime urbibus quæ sui juris erant, præfuerunt. Sic etenim, ut magistratus politicus οἱ γεγενημένοι *Magnesiæ* ad *Mæandrum*, οἱ στρατηγοὶ *Magnesiæ* ad *Sipylum*, moderabantur.

Quo autem sub titulo Regiminis politici, Themistocles rexit urbes istas quas a Persarum Rege acceperat, interque illas *Magnesium*, mihi incognitum est. hoc tamen satis clarum est, eum ut *Stephanephorum*, (adeoque ut Sacerdotem) festis ibi moderatum fuisse; atque ut ἄρχοντα, (quacunque demum sub appellatione, regimini, saltem istius urbis, præfuisse. Quod ex Pausaniæ his verbis liquet: Μαγνητὴς γὰρ ὦν ἦρχε Θμιστοκλῆς, λαβὼν ἐκ τοῦ βασιλέως, Ἀδριοφρύνην Ἀργεῖον ἐν πρῆντι.

Utramque autem *Magnesium* εὐφραμένην gavissam arguit illa, quam ex Harduino (prius tamen a Tristano exhibitam) adduxi,

duxi, inscriptio: quod patet ex *στανφωρ* ibi comparente; ut qui ad Magnesium sub Sipylo spectat. An autem cum simul ibi *ἀρχιερεὺς* ac *στανφωρ* essent, *ὁ ἀρχιερεὺς* ordinarius ipsorum Pontifex fuerit; *ὁ στανφωρ* vero, quando jam ista duo munera simul obtinerent, pro *Flamine Augustorum* (forſan & pro *Sacerdote Neocoro*) fuerit, eruditioribus dijudicandum relinquo.

Ludis autem illos ac Certaminibus præfuisse, ac quidem seze ut Sacerdotes *Neocoros*, non obscure videtur indicare hæc sequens inscriptio, quæ apud Sponium parte I. pag. 416. hoc modo habetur:

ΜΝΗΜΑ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΩΝ
ΔΟΘΕΝΤΩΝ ΤΗ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ
ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΔΙΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΟΥ ΔΙΟΚΛΕΟΥΣ ΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΦΙΔΟΥ

Quod marmor facit firmandæ illi opinioni, quæ sustinet illos etiam, aut *Flamines*, aut *Neocoros* Sacerdotes, aut *Sacerdotes* præſides (ut Tertullianus loquitur) fuisse.

Interim istud *την* etiam indicare non obscure videtur, eam *ἐκκλησίαν*, quam jam supra ex Platonis, ac Philostrati, verbis, cum apud Smyrnæos, tum apud Magnesium, obtinuisse vidimus: sicut idem quoque claret ex marmore isto, quod in Misc. Erud. Antiq. pag. 353. (ex templo Bacchi Brifæi) inter alia habet, *ΕΠΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΤΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΒΙΩΝΟΣ*, tum &, paulò inferius, *ΕΠΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΚΟΣΚΟΝΙΑΣ*; qui annis aliquot interpositis (prior scilicet Tito VIII. & Domitiano VII. Coss. posterior sub eodem Domitiano IX. & Rufo Coss.) *Stephanephori* ac *Præsides Synodi myſtarum*, apud Smyrnenſes fuisse videntur;

tur; ac quidem *Bacchi Brisei*. De quibus, horumque similibus mystis statim, ex alia occasione aliquid addam; postquam hic paucula de *ἐπώνυμοις*, sive *annis Stephanephori* subiunxero.

Hos igitur ita *annuos* fuisse clarescit ulterius ex isto marmore, quod apud Reinesium Classis II. n°. 68, & inter Oxoniensia n°. XXIX. habetur: ubi inter instaurationes Templi Nemeſeon (nisi ibi *ἀνακαταστήσεως Νημεσίων* legendum sit) occurrit ΘΕΤΔΙΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΣ Β. *Thendanius Stephanephorus secundum*, seu *secunda vice*. Sicut & in hoc sequenti, (quod apud Reinesium Cl. I. n°. 72, inter Oxoniensia n°. CXXIX. habetur) mihi *Portius Domitius tertium*, seu *tertia vice*, *Stephanephorus venit*. Quantumvis Doctissimi viri Reinesius ac Prideaux hic *Gajum* aut *Gnejum Domitium* legere videantur; dum illud & quod post ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥΝΤΟΣ sequitur, pro *Portii Domitii Cleodemi* prænومine sumunt, *tertiæque vicis* nullam mentionem faciunt. Sed ipsum illud marmor hic pro parte repræsentemus; ut inde melius iudicium feratur.

Γ Ε Σ Σ Ι Ο Σ

Φ Λ Α Κ Κ Ο Σ

Σ Τ Ρ Α Τ Η Γ Ο Σ

Ε Π Ι . Τ Ω Ν . Ο Π Λ Ω Ν

Η Ρ Α Κ Λ Ε Ι . Ο Π Λ Ο

Φ Τ Λ Α Κ Ι

Σ Τ Ε Φ Α Ν Η Φ Ο Ρ Ο Υ Ν

Τ Ο Σ Γ . Π Ο Ρ Κ Ι Ο Υ Δ Ο

Μ Ι Τ Ι Ο Υ . Κ Λ Ε Ο Δ Η Μ Ο Υ

Φ Λ Α Ο Υ Ι Α Ν Ο Υ . Ν Ε Ο Υ

Σ Α Γ Α Ρ Ε Ι Τ Ο Υ , &c.

Nam

DE STEPHANEPHORIS GRÆCORUM, &c. 373

Nam firmiter mihi persuadeo illud Γ. æque hic denotare
Γ. τρίτον, seu *tertium* quam illud Β de *Theudiano*, *se-*
cundum.

Quæ modo de annuo *Stephanephororum* regimine dixi
 firmantur & inscriptione nunc sequenti; quamque Venetiis
 nactus Celeberrimus Car. Patinus, simul cum commentario-
 lo, eximio sane, erudito orbi communicavit. Scripturam
 ipsam, seu characterum ductum, aut formas, hic non exhi-
 beo: quod novi characteres ad id essent sculpendi ac funden-
 di; vel ipsa inscriptio (sicut Patinus id ut fieret curavit) æri
 incidenda esset. Illa autem ita habet:

ΑΤΡΗΛΙΑ ΤΡΥΦΑΙΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΠΕΣΚΕΤΑΣΕ
 ΤΟ. ΠΡΟΓΟΝΙΚΟΝ ΗΡΩΝ ΑΤΤΗ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΙΣ
 ΑΤΤΗΣ ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΤΘΕΡΟΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙΩ ΜΕΛΙΤΙ
 ΝΩ ΜΕ
 ΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΟΜΟΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΑΤΤΩΝ
 ΚΑΙ ΠΑΜ
 ΦΙΛΟΥ ΜΟΝΟΥ ΟΝΗΣΑΜΕΝΗ ΤΟ ΚΑΙΝΟΝ ΑΓΓΕΙΟΝ ΠΡΟ
 ΚΟΝΝΗΣΙΟΝ ΤΟ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΩΛΑΡΙΟΥ ΜΕΔΕΝΟΣ ΕΧΟΝ
 ΤΟΣ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΕΤΕΡΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΙΝΟΝ ΑΓΓΕΙΟΝ
 ΤΕΘΗΝΑΙ Η ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΤΡΥΦΑΙΝΗΣ ΟΜΟΙΩΣ ΜΗ
 ΔΕ ΕΙΣ ΤΟ
 ΕΤΕΡΟΝ ΑΓΓΕΙΟΝ ΤΟ ΠΡΟΓΟΝΙΚΟΝ ΜΗΔΕ ΑΠΑΛΛΟ
 ΤΡΙΩΣΑΙ
 ΤΟ ΗΡΩΝ ΩΣ ΕΑΝ ΤΙΣ ΠΑΡΑ ΤΑΥΤΑ ΤΟΛΜΗΣ
 ΠΟΙΗΣΑΙ
 ΑΠΟΤΕΙΣΕΙ ΜΗΤΡΙ ΘΕΩΝ ΣΗΠΤΑΗΝΗ ΔΗΝΑΡΙΑ ΔΙΣ
 ΧΕΙΛΙΑ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΤΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ
 ΑΠΟΚΕΙΤΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΜ ΑΠΟ
 ΤΕΘΕΝ
 ΕΠΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΑΙΔΙΟΥ ΒΙΩΝΟΣ, ΜΗΝΟΣ ΤΡΙΤΟΥ

Aure-

*Aurelia Tryphena Alexandri F. instauravit
 Hoc avitum monumentum, sibi & Hæredibus suis
 Et libertis, & Antonio Melitino, cum ejus uxore similiter
 Et filiis eorum, & Pamphilo solo, cum emisset novum
 Vas Proconnesium, situm juxta solarium, nullo alio habente
 Facultatem, ut ponatur novum vas, nisi sola Tryphena:
 Et pariter nec in aliud vas avitum; neque ut alienet
 monumentum.*

*Ut si quis ausus fuerit præter hæc facere, pro
 multa pendat Matri*

*Sippylæ denariorum duo millia & quingentos. Hujus
 Inscriptionis servetur exemplar in Archivis repositum,
 tempore*

Stephanephori Ælii Bionis, mense tertio.

Ad quem postremum versum Patinus hæc sequentia notat:
*Stephanephororum genus duplex erat: alii tam magistratuum
 censuræ quam Deorum Sacris, annis suis electi præerant:
 alii exuta post elapsum annum dignitate profana, seu admi-
 nistratione civili, perpetuò tamen manebant Sacerdotes ho-
 norarii: utrique autem Stephanephori nuncupati, quod uni-
 versis iisque solis coronam lauream gestare fas erat.*

Unde autem hoc duplex Stephanephororum genus hauserit Eruditissimus Patinus, fateor me plane ignorare; quo nempe per annum quidem Magistratus Politici, ac Stephanephori simul essent (si bene ipsum capio:) ac post annum istud regimen politicum, porrò *perpetuo manerent Sacerdotes honorarii*. Certe exempla illa de Themistocle, ac de Lysia Epicureo, ex Athenæo supra allata, tale nil docent: verum tam illa, quam quæ ulterius adduxi plane contrarium suadent. Sicut & Sacerdotia, quæ talia, semper & ubique ab invicem distincta fuere: neque ullus, quod sciam, apud Græcos, aut Romanos, inde quod magistratu politico gauderet,

deret, inde simul Sacerdos quoque factus fuit; aut quod Sacerdotio donatus esset inde magistratus politicus (sub quocunque tandem nomine) simul fuit: quamvis cum inter Romanos tum inter Græcos multoties acciderit, ut unus idemque simul pluribus muneribus politicis, ac pariter (uno eodemque tempore) pluribus simul Sacerdotiis fungeretur.

Neque vox illa ἀρχὴ apud Philostratum; unde forsan potissimum hanc opinionem hausit; (nempe ubi is, de Heraclide ait: καὶ στεφανόφρον ἀρχὴν παρ' αὐτοῖς ἦρξεν) tale quid ullo modo evincit: quum apud Smyrneneses, (de quibus ibi Philostratus loquitur) *Stephanephori* non magis essent magistratus politicus, quam ἀρχιεὺς atque ἀσιστάρχαι; quorum amborum appellatio quoque ἀρχὴν includit, præterquam quod Athenæus exsertè istud sacerdotium ἀρχὴν appellet. Quibus addendum, ibi (apud Smyrneneses nempe) & στρατηγὸς, & ἀνθυπάρχων & alios quoque, regimen politicum obtinuisse, ac solùm qua tales; hincque ipsorum nomina frequentius quam illa τὸ στεφανόφρον, aut ἀρχιεὺς, aut ἀσιστάρχων in Smyrnenesium nummis comparere.

Ad illa autem posteriora verba Platonis de Magnesiis hîc infra repetita, crediderim eruditissimum virum, eò oculos potissimum intendisse. At si illa Platonis verba curatius paulo perpendantur nihil minus, meo iudicio, in ipsis reperimus. Ut autem istud clarius pateat, repetamus huc verba illa Platonis ad quos maxime mihi Patinus respexisse videtur: *His igitur qui totius civitatis consensu omnibus præpositi, donec vixerint primi confessus semper in omnibus solemnitatibus præbeantur. Et quandocunque ad communia Græcorum Certamina ac Ludos Architheoros mittere a Civitate necesse est, ex istis mittantur. Hi soli in civitate corona laurea coronentur; hi SOLIS & APOLLINIS sacerdotes sint. Archiereus seu Pontifex etiam Summus [NB] singulis annis ex his ille sit, qui superiori anno ceteris excelluisse*

Bbb

celluisse Sacerdotibus judicabitur. Hujus nomine quousque civitas habitabitur, tempora distinguantur.

Videmus sane hâc Sacerdotes *laurea corona* coronatos, ex iis que Summum Sacerdotem electum qui revera & unicus hâc *Stephanephorus* erat: licet & illi ex quibus iste eligebatur, quoque *coronam lauream* gestarent: cum appellatio ista ac munus *Stephanephoris* non simpliciter ad coronam (quin nihil minus) sed ad Sacerdotium illud Summum pertineant. Ac certe, cum apud Tarlenses lauream quidem, sed ex auro confectam, *Lyfias* ille coronam gestarit; *Arrianus*que de *aurea corona* loquatur, & *coronæ aureæ* secundum *Tertullianum* (de Idololatria) Sacerdotum *Prævincialium* essent; summique Sacerdotis, præter alia, hæ gestamen atque indicium essent; ratione coronæ istius nimis quam oportuit de *Stephanephoris* dixit *Patinus*: sicut contra nimis, quod illorum duplex genus fecerit, unumque illorum perpetuum: quum per illos, cum apud *Magnesios*, tum apud *Smyrnenes*, tum & alibi, anni signarentur: ac contra alii *ἀρχιερεῖς* (uti ostendimus) & *Flamines* sæpius perpetui; quin & hæreditarii [quod de *ἀρχιερεῖς* dictum sit] essent ac permanerent. Quod autem clare indicat, hunc *Ælium Bianem*, (cujus *Stephanephorie* occasione ista notat *Celeberrimus Patinus*) *Stephanephorum annum* fuisse, est, quod etiam in ista postrema inscriptionis linea addatur illud ΜΗΝΟΣ ΤΡΙΤΟΥ; quum & integralinea habeat:

ΕΠΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΑΙΔΙΟΥ ΒΙΩΝΟΣ ΜΗΝΟΣ
ΤΡΙΤΟΥ

Quæ non tantum probant, ipsum annum *Stephanephorum* fuisse; verum & *tertio mense* istius anni regiminis hanc inscriptionem (aramve ita inscriptam) fuisse dedicatam.

Ut autem *Tarlensium Stephanephorus* Sacerdos *Herculis* erat,

erat, Magnesium vero Apollinis ac Solis, Nicopoleos verò (sub Cæsaribus saltem) sicut & ille Lampsacenorum [de quo inscriptio illa, quæ incipit ΙΟΤΑΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ supra allata fuit] *Augustorum*, ut & totius ipsorum familie; sic apud Smyrnenfes ille videtur fuisse Sacerdos *Bacchi Brisei*. quod tum ex ista inscriptione, quam superius citavi, ob *Claudium Bionem* & *Cosconiam*, non obscure patescit; quatenus illi in ea Præsides ac capita ibi nominatorum Agonothetarum, Xystarcharum, Patromystarum, &c. videntur fuisse; adeoque principes *mystarum Dionysii*, seu *Bacchi Brisei*: tum & ex illa hinc sequenti, quam Amplissimus Gifbertus Cuperus primus orbi erudito publicè communicavit: nisi (ut obiter jam supra me monuisse puto) ibi *Marcus* iste *Aurelius Neocorus* quidem *Augustorum*, at non simul ipsorum *Stephanephorus* fuerit.

Si igitur hoc minus verum appareat: certe liquere videtur, eum cum esset *Bacchus*, seu Sacerdos, *Bacchi Brisei*, eum etiam æque atque illos, quos modo nominavi, fuisse Præsidem *Mystarum* istius *Bacchi*. quamquam existimem, illum & simul *Augustorum Stephanephorum* (pro *Flamine*) æque ac *Neocorum* ipsorum fuisse: quod Sacerdotia illa quidem aliàs ab invicem separata, tamen iisdem dicari potuerint: uti ex aliis exemplis liquet; ac jam supra tale exemplum attulerim, in modo memorata de Julia Augusta inscriptione.

Verum ista ab Ampl. Cupero publicata inscriptio nunc, & ob alia, nobis huc jam adducenda videtur. Illa igitur ita habet:

Η . ΙΕΡΑ . ΣΥΝΟΔΟΣ . ΤΩΝ . ΠΕ
 ΡΙ . ΤΟΝ . ΒΡΕΙΣΕΑ . ΔΙΟΝΤΣΟΝ
 ΤΕΧΝΕΙΤΩΝ . ΚΑΙ . ΜΥΣΤΩΝ
 ΜΑΡΚΟΝ . ΑΤΡΕΔΙΟΝ . ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ
 ΙΟΥΤΑΙΑΝΟΝ . ΤΟΝ . ΔΙΣ . ΑΣΙΑΡΧΗΝ
 ΚΑΙ . ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΝ . ΚΑΙ . ΝΕΩΚΟ
 ΡΟΝ . ΤΩΝ . ΣΕΒΑΣΤΩΝ . ΚΑΙ . ΒΑΚΧΟΝ
 ΤΟΥ ΘΕΟΥ . ΔΙΑ . ΤΗΝ . ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕ
 ΟΝ . ΕΥΣΕΒΕΙΑΝ . ΚΑΙ . ΤΗΝ . ΠΡΟΣ . ΤΗΝ
 ΠΑΤΡΙΔΑ . ΕΝ . ΠΑΣΙΝ . ΕΤΝΟΙΑΝ . ΚΑΙ . ΔΙΑ
 ΤΟ . ΜΕΓΕΘΟΣ . ΩΝ . ΑΥΤΗ . ΚΑΤΑΣΕΤΑ
 ΖΕΙ . ΕΡΓΩΝ . ΚΑΙ . ΔΙΑ . ΤΗΝ . ΠΡΟΣ . ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΑΘΕΣΙΝ

ΤΑΜΙΕΥΟΝΤΟΣ . ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ . ΜΗΤΡΟ
 ΦΑΝΟΥΣ . ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ . ΕΡΓΕΠΙΣΤΑΤΗ
 ΣΑΝΤΟΣ . ΑΦΡΟΔΕΙΣΙΟΥ . ΦΟΙΒΙΩΝΟΣ

ΠΑΥΛΟΥ

De *Mystis Bacchi Brisei* in hac inscriptione nominatis aliquid dicendi alia occasio occurret, ubi de *Hierophantis* loquar: nunc solum aliquid adjungam de *Technitis*, sive *Artificibus*, scenicis huic Deo sacris: qui, sicuti videmus, hic simul cum *Mystis* istam *Synodum* constituerant.

De *τεχνίταις* sive *Artificibus Dionysiacis* hisce, loquitur Philostratus, in vitis Sophistarum, libro I. ubi ipsi de *Euodiano* fermo est, hoc modo: 'Αἱ δὲ οἴκει πρὸς εἰς τὰς ἀρχιερέας ἐκφαγε-
 μένους Ἰππὶ τῶν δαλῶν καὶ τῶν Φωγῆς ἀδελφὰς εἰς τὴν ῥώμην, καὶ τὴν ἐκεί-
 νην θύσαν· Ἰππὶ τεχνίταις δὲ καὶ πᾶσι ἀμφὶ τὸ Διόνυσον τεχνίταις (ὅτι δὲ
 ἱερῶν)

ἔθινⓄ τῶν ἀγέρωχοι καὶ λεπτοὶ ἀρχῆσαι) Πιπτηθεὶς τῷ τ' ἀρχὴν ἔδδξε, καὶ κρείττων ἢ λαβεῖν αἰλιαν. Quæ ibi a Morellio vertuntur: *Familiaæ vero honos, ipsum inter Pontifices, armisque bene gestam coronatos collocabant. Præmia vero vocis Romam eum adduxerunt, & magisterium inde reportandum. Hic cum Artificibus Dionysiæ præfectus esset (hæc vero gens superba imprimis, & ad obtemperandum parum propensa) aptissimus ad hujusmodi præfecturam visus est, & omni crimine sublimior.*

Certe *Arma*, quam recte hic locum obtinere queant, si bene vertere velimus hæc Philostrati verba, non video. Legendum namque, meo judicio, hic est, εἰς τὰς Ἀρχιερείας καὶ vel καὶ τὰς στρατηγείας. Πρὶ τ' ὅσων; qui στρατηγένοι &c. hic στρατηγὸι Πρὶ τ' ὅσων intelligendi sunt. Utrumque autem munus sæpius uno eodemque tempore, in uno eodemque homine, concurrere, ex iis tum quæ de ἀρχιερεῦσι dixi, tum quæ de στρατηγοῖς adhuc infra latius differenda sunt, satis clarum fit. Porro hos *Strategos*, (ut hæc breviter subjungam) etiam Aristoteles, VIII. politicor. inter magistratus politicos (non militares) numerat: sicut & noster Philostratus. Primum namque, ubi de *Apollonio Atheniensi* loquitur, de ipso ait: Τὼν δ' ἐπώνυμον, καὶ τ' ὅσων ἐπιτελεῖται καὶ τὰς ἀνακτόρων Φωνὰς ἥδε γέγρασκων. Quas ἀνακτόρων Φωνὰς ad ὑμνωδίας Deorum spectare mihi persuadeo; & ad ὑμνωδῆς, qui in Templis Deorum laudes hymnosve canebant: quales & corpus quoddam constituisse, (unde & σωνυμωδοὶ) infra latius patebit. τὰ Ἀνάκτορα autem esse Tempia Deorum ostendit cum Hesychius per hæc, Ἀνακτόρων παρὰ & Ἀνάκτοροι τὸ τ' ΔῆμπερⓄ δ' καὶ Μάγιστρον καλεῖσσι, ὅπου τὰ ἀνάκτορα πῆστην tum & Suidas per ista. Ἀνάκτορα, τὰ ἱερὰ. & ἀνακτέριον ἱερὸν καὶ ἀνακτόρων ἱερατεῖαν. ἱερατεῖαν autem *Sacerdotium* denotare nemo nescit. Adeo ut inde concludendum videatur hunc Apollonium, in senectute πῶς ὑμνωδῆς præfuisse.

Verum, ut rursus me ad *ερατηγὰς* convertam, illos Philostratus, secundo loco (de Lolliano) ita describit: *Λολιανὸς δὲ ὁ Ἐφεσίου περὶ τῇ Ἀθήνῃσι θρόνῳ, περὶ δὲ ἐξ Ἀθηναιῶν δήμῳ, ερατηγῆαις αὐτοῖς τὸ πρὶ τὸ παλαιῶν [subintellige ἀρχῆν.] ἢ δὲ ἀρχὴ αὐτῆς πάλαι μὲν κατέλαβεν τὸ ἐξῆς ἐς τὰς πόλεμους καὶ δὲ προφάνηται μελεῖται ἐν οἷς ἀγοαῖς.* Atheniensium, porro, magistratus coronigeros fuisse docent nos tatis bene hæc Tertulliani, De Corona, (cap. XIII) verba: *Coronant & publicos ordines laureis publicæ causæ: Magistratus vero insuper aureis, ut Athenis & Romæ.*

Præterea (ut ad *τεχνίτας Διονυσιακὰς* deveniam) hæc verba, *τὰ δὲ Φωνῆς ἀθλα ἐς τὸ Ρώμῳ, καὶ τὸ ἐκείνῳ θρόνον: supple αὐτῶν,* quod, ex superiori repetendum. Hæc etenim præcesserant: *Ἐυδοκίαν δὲ τὸ Σμυρναίων, τὸ μὲν γὰρ, ἐς Νικητήν τὸ σφιστὸν ἀνέβη.* post quæ tunc illa a nobis adducta verba, *αἱ δὲ εἰς πρὸς ἐς τὰς Ἀρχιερεῖς &c.* sequuntur.

Videndum igitur nunc, quid denotent hæc *Φωνῆς ἀθλα*; quæ certe spectant ad *Agones Musicos*, quos Græcia primum ad Romanos, seu Latinos traduxit.

Notentur modò illa, quæ Suetonius (ne ulterius excurram) in Neronis vita, cap. 20. 21. 22. & 23. narrat; ut cap. XX. *Nec contentus harum artium experimenta Romæ dedisse, Achaiam, ut diximus petit, hinc maxime motus: Instituerant civitates, apud quas Musici Agones edi solent, omnes citharædorum coronas ad eum mittere, &c.* Et jam cap. XII. de eodem Nerone dixerat: *Instituit & quinquennale certamen primus omnium Romæ MORE GRÆCO triplex, Musicum, gymnicum, & equestre, quod appellavit NERONIA.*

Hæc tamen Musica & aliis certaminibus alibi, quandoque in Græcia, junctos fuisse, neque semper Gymnicis atque equestribus, ostendunt hæc Pausaniæ (in Corinthiacis) verba: *Πλησίον γὰρ αὐτῶν Διονύσιος τὰς μελαταιγὰς δεικνύει.* Τὰς μὲν
κῆς

πῆς ἀγῶνα καὶ ἐν τῷ ἑκάστῳ ἐκείνῳ, καὶ ἀμύλη καλὸν καὶ πλεονέκτημα ἄλλῃ. *Juxta id Literi (seu Bacchi) Melanagidis ædes est. huic quotannis musici ludi, seu certamina, fiunt; & natandi, ac certatim remigandi præmia proponuntur.*

Hisce autem musicis artificibus certaturis, præter Agonothetas (de quibus latius infra) aliqui præerant, qui ipsos docebant atque exercebant; sicut id videmus in διδασκαλοῖς, νομοδίκαις & φωνασκοῖς aliisque; de quibus etiam aliquid infra dicam: nisi quod hæc de Phonascis, eodem ex Suetonio, modo dictis adjuncta velim. Is, nempe, ubi de studio conservandæ vocis a Nerone adhibito, cap. XXV. loquitur, ita habet: *Ac post hoc tantum absuit a remittendo laxandoque studio; ut conservandæ vocis gratiâ, neque milites unquam, nisi absens, aut alio verba pronuntiante, appellaret: neque quicquam serio jocose egerit, nisi adstante PHONASCO, qui moneret, parceret arteriis; ac sudarium ad ea applicaret.*

Apud Græcos autem in Odeis, quin & in Theatris, musicos agones peragebant; uti tam Plutarchus, in Vita Periclis, quam etiam Hesychius, ostendunt; qui posterior: Ὀδῆον, ὕμνον, ἐν ᾧ πρὸς τὸ θεῖον [Athenis nempe] κατισπύδαται, οἱ παλαιοὶ καὶ οἱ νεωτεροὶ ἠγωνίζοντο: quæ hisce Plutarchi verbis firmari videntur: Ἐθαδῆτο δὲ καὶ τότε καὶ τὸ ἄλλῃ χρόνῳ, ἐν Ὀδῇ καὶ τῷ μουσικῷ ἀγῶνι: quam Romæ id in theatris fieret, illique qui ibi canebant non tam decertarent, quam pretio conducti ibi populum oblectarent. Hinc enim istud Juvenalis:

*Si gaudet cantu nullius fibula durat
Vocem uendentis Prætoribus.*

In majori quidem honore fuisse hos τεχνίτας apud Græcos quam quidem apud Latinos, indicare videntur, cum illa
jam

jam suprà allata; tum & hæc sequens inscriptio, apud J. Sponium, Itinerarii tomo 2. pag. 350. reperiunda:

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ
ΟΔΥΜΠΙΟΝ
ΘΑΣΙΟΙ
ΔΙΑ ΠΡΕΣΒΕΤΤΟΤ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΕΙΤΟΤ ΞΕΝΟΦΑΝ
ΤΟΤ ΤΟΤ ΧΑΡΙΤΟΣ
ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΚΑ. ΑΤΤΙΚΟΤ

Ubi idem Sponius (quam bene, judicent eruditi) vertit Gallice, *Maître ouvrier*: quasi ille, qui hic sive aræ, sive statutz ponendæ *curator* fuit, mechanicus aliquis artifex fuisset.

Hic autem, ut ad *πρυίμς* revertar, *Xenophantes Artifex* non solum, verum & legatus audit: sicut scenici isti Artifices *Bacchi Mystis*, ut supra vidimus, junguntur; quibus & ipsi Imperatores Romani scribere non dedignantur.

Apud Latinos vero (sive Romanos) quanta in existimatione *scenici* fuerint, vel solus Tertullianus nos satis docere queat; dum libro de Spectaculis, cap. 22. ita loquitur: *Etenim ipsi auctores & administratores* [Prætores sc. Ludorum editores] *spectaculorum quadrigarios, SCENICOS, Xysticos, harenarios illos amentissimos, quibus viles animas fœminæ, aut illi qui corpora sua substernunt, propter quos in ea committunt, quæ reprehendunt, ex eadem parte qua magni faciunt, deponunt & deminuunt, imò manifeste damnant ignominie, & capitis minutione, arcentes curia, rostris, senatu, equite, ceterisque honoribus omnibus simul & orna-*

DE STEPHANEPHORIS GRÆCORUM, &c. 385
 & ornamentis. Quibus quanta perversitas. Amant quos mul-
 tant, depreciant quos probant. Artem magnificant, ar-
 tificem notant.

Neque aliter Jurisconsulti: uti constat ex LIII. tit. 2. ff.
 De his qui infamia notantur: *Qui artis ludicræ, pronun-
 tiandive causa in scenam prodierit.* Ad quæ Ulpianus Præ-
 tor &c. *Scena est, ut Labeo definit, quæ ludorum facien-
 dorum causâ, quolibet loco, ubi quis consistat moveatque,
 posita sit in publico, privato, vel in vico, quo tamen loco
 passim homines spectaculi causa admittantur. eos enim qui
 quæstus causâ in certamina descendunt, & omnes PROP-
 TER PRÆMIUM in scenam prodeuntes famosos
 esse Pegasus, & Nerva filius responderunt. Hinc & Cod.
 lib. XI. tit. XL. leg. 4. habemus:*

*Impp. Theodosius Arcadius & Honorius Augg.
 Rufino P. P.*

*Si qua in publicis porticibus, vel in his civitatum locis
 in quibus nostræ solent imagines consecrari, pictura panto-
 mum veste humili & rugosis sinibus agitatore, aut vi-
 lem afferat histrionem, illico revellatur: neque unquam post-
 hac liceat, in loco honesto inhonestas adnotare personas. In adi-
 tu vero Circi, vel in theatri prosceniis, ut collocentur non
 vetamus. Datum 8. Id. Augusti Constantinopol. Hono-
 rio VIII. & Theodosio III. A. A. Consj. 409.*

Ad quam legem hæc sequentia Cujacius notat: *Scenici a
 Græcis appellantur Thymelici, velut mimi, histriones can-
 tores, Ludiones. Hos constat esse famosos, & a tribu
 moveri. Specialiter Thymelici dicuntur cantores, qui mo-
 dos faciebant & saltabant. Hi non sunt famosi. & hos
 videntur intellexisse Græci L. 4. D. de his qui. no. inf.
 qui ita vertunt: *οὐκ ἐστὶ παῖδι καὶ πύγῃ ἐδδ' ἀπαισιότης ἢ τ' αἰσχρ-**

Ccc

τῶν

ταῖς καὶ ταῖς λεγόντων ἐν τοῖς Ὀλυμπίαις & ἀγύμα, καὶ ταῖς ἐν
 ζυγῶ ἀγωνιζομένοις, &c.

Videmus itaque (& tamen commoda distinctione facta) apud Græcos ejusmodi homines minus infames fuisse [sicut ipsi Romani quoque inter *famosos* sive *infames*, & *inhonestos* distinguebant; sicut etiam, ut supra vidimus, qui pretio conducti talia faciebant.] Ac quandoque, sub Cælaribus, qui talibus nimium addicti erant, non tantum *Archimimos* & *Adlectos diurnos*, aliosque hujus farinae (qui tamen magis istis *Mystis Dionysiacis*, atque *artificibus scenicis*, seu *τεχνίταις* Græcorum affines, si non fere iidem, fuisse videntur) in honore atque existimatione, inter ludicros fuisse liquet. Quod ulterius ostendi posset, si hoc præcipue ageremus.

Mystis igitur illis ac *τεχνίταις*, qui (sicut ordo Diurnorum seu scenicorum *adlectorum* suum sibi habebat præfectum) etiam apud Græcos, ut exemplo *Smyræorum* nobis liquet, suum Præpositum, Rectorem, seu Magistrum, habebant. Unde ille *Euodianus*, cum jam Romæ (si rem bene capio) illorum magister seu præpositus fuisset [credo istorum qui ad sacros ludos & certamina pertinebant; qui etiam a cæteris, ac quidem conductitiis, distinguebantur;] ac simul ipse jam ante præmia vocis reportasset; post illa, dico, is & *Smyræ* ἡπικραθεὶς τοῖς ἀμφὶ τὸ Διόνυσον τεχνίταις, collegio hujusmodi præfectus fuit. Sacerdotes interim hi (sicuti de *Xysticis* cæteris videbimus, ipsorumque ἀρχιερεῖς) quoque *Bacchi* erant; collegiumque adeo atque ordinem sacrum constituebant. Quod ex hisce Athenæi verbis, ubi (lib. 5.) de Athenione ob favorem Mithridatis superbiente, loquitur ulterius perspicitur: Σωήνησαι δ' αὐτῷ καὶ οἱ περὶ τὸ Διόνυσον τεχνίταις, τὸ ἀγγάλον ἔνευ Διονύσει καλῶντις, καὶ ἐπὶ τὸ κοινὸν ἔστησαν καὶ πὸς περὶ παύτῳ ὀρχαὶς πᾶσι ποικίλεις. *Odyiam* illi processerunt & *Artifices Bacchici*, JUNIORIS BACCHI
 [Mi-

[Mithridatis] *nuntium cum appellantes, & ad publicum domicilium, & preces libationesque (ibi) fieri solitas advocantes.* Ac paulo post: Ἐν ᾗ τῷ τεμένει τῶν πρυτανῶν θυσιάη πῖπτελάντῳ Ἰππὶ τῇ Ἀθλωνίων ὁ παρσία, καὶ μὲν κήρυκε ὡσαναφανήσεως ἀποδοαί. *In Artificum Bacchi luco (seu Templo) ob Athenionis adventum Sacra fuere facta; quin & prius præclamante præcone, libationes.*

Nec minus, quinam ac quales ad hos *Artifices* pertinuerint nos A. Gellius lib. 20. c. 4. docet, his verbis: *Comædos quispiam & Tragædos, & Tibicines dives adolescens Tauri Philosophi discipulus in deliciis habebat. Id genus enim artifices, Græcè appellantur οἱ περὶ τὸ Διόνυσον τεχνίται. Eum adolescentem Taurus a sodalitatibus conviçtuque hominum scenicorum abducere volens misit ei verba hæc ex Aristotelis libro exscripta, qui περὶ δῶμα ἑγκύκλια inscriptus est: jussitque ut ea quotidie lætaret: [quæ ad huc reperiuntur Sectione L. n°. 10.] Διὰ ἣ οἱ Διονυσιαὶ τεχνίται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ποτῆροί εἰσιν. ὅτι ἤκουε λόγου καὶ φιλοσοφίας κοινωνῶσι διὰ τὸ περὶ τὰς ἀναγκαίας τέχνας αὐτῶν τὸ πολὺ μέγεθος βίης εἶναι. καὶ ὅτι ἐν ἀπερσείαις τὸ πολὺν χρόνον εἰσιν, ὅτι ᾗ [vel ut Welchiana editio habet, ἧ ᾗ καὶ] ἐν δαμείαις. ἀμφοτέρω ᾗ φανλότητῳ ὡς ἀποδοαί.*

Et hæc quidem de *Scenicis* Græcorum *Aristoteles*. Latinorum autem quales (ne Cyprianum, ne Arnobium, ne Lactantium, ne denique Augustinum adducam) eos fuisse, ratione morum atque actionum, Tertullianus asserat, cum ex jam supra allatis ex ipso, tum ex nunc sequentibus (ex libri de Spectaculis, cap. 17.) sat clare comprehendimus. Ita namque is loquitur: *Similiter impudicitiam omnem amoliri jubemur. Hoc igitur modo etiam a Theatro separamur, quod est privatum consistorium impuditiæ: ubi nihil probatur, quam quod alicubi non probatur. Ita summa gratia ei de spurcitia plurimum concinnata est, quam Attellanus* gesti-

gesticulator, quam mimus etiam per mulieres representat, sexum pudoris exterminans, ut facilius domi quam in scena erubescant. Quam denique pantomimus a pueritia patitur in corpore, ut ARTIFEX esse possit. Ipsa etiam prostibula publicæ libidinis hostiæ in scena proferuntur, plus miseriæ in præsentia fæminarum, quibus solis latebant, perque omnis ætatis, omnis dignitatis, ora transducuntur; locus, stipes, elogium, etiam quibus opus non est, prædicatur.

Unde & videmus quam non immerito, per Canones Ecclesiasticos, a Christianorum communione sacra exclusi fuerint, ac damnati. Verum enim vero (ut tandem hinc ad alia transeam) hoc solum subjungam, *πρῶτος φωνῆς ἀδλα ἐς τὴν ῥωμῆν. [ἀνῆλθε] καὶ τὸ ἐκεῖθεν θρόνον*, hic non ad præmia vocis (ut Morellius ista verba vertit) sed ad Certamina ista spectare; ad certamina Musica Romæ ob præmia prima, secunda, ac tertia, seu palmam primam, secundam, ac tertiam exercita; quibus & contra alios coronabantur. Nisi id ad Ludos Capitolinos spectet: ut in quibus & contra alios [vide hic etiam Scaligerum in Lectionibus Aufonianis] coronabantur victores vocibus ac cantu: qualia etiam in Neronianis conspiciamus, apud Suetonium, in vita Neronis, cap. XXI. *Cum magni æstimaret cantare, etiam Romæ NERONEUM agona ante præstitutam diem revocavit. Flagitantibus cunctis cælestem vocem, respondit quidem, in hortis se copiam volentibus facturum: sed adjuvante vulgi preces etiam statione militum quæ tunc excubabat, representaturum se pollicitus est libens: ac sine mora NOMEN SUUM IN ALBO PROFITENTIUM CITHAROEDORUM jussit adscribi: sorticulaque in urnam cum cæteris demissa intravit ordine suo, simulque præfecti prætorii citharam sustinentes, post tribuni militum, juxtaque amicorum intimi. Utque constitit peractio principio, Niobem se cantaturum per Cluvium Rufum con-*
sula-

fularem pronuntiavit: coronamque eam & reliquam certaminis partem in annum sequentem distulit, &c. quæ ibi apud ipsum Suetonium videnda.

CAPUT II.

De Prytanibus Græcorum, &c.

Quodnam fuerit Prytanum munus cum ex Aristotele, tum & ex aliis ostenditur. Fuit nempe Sacerdotium, quod tamen Magistratui Politico annexum erat; seu munus, quod partim Sacerdotio, ac quidem Vestæ, partim magistratu politico, pluribus quidem in urbibus, constitit: fuitque aut annuum, aut perpetuum. De Prytani ἱπποπόλις. Plures numero illos sæpe una eademque in urbe fuisse: inter quos ille, qui ἱπποπόλις, etiam πρυτανὶς πρυτανὶς appellabatur; sicuti tales quandoque secundum, vel tertium quoque, vel pluries πρυτανὶς πρυτανὶς erant. De Prytanibus quoque foeminis, seu foeminei sexus. Post quæ discutiuntur Inscriptiones duæ apud Sponium reperiundæ; ob Phrasiologiam illam, μνηστῆρας (& μνηθεῖσαν) αἶψ' ἐστὶς ἀνέστηκας, &c.

Circa Prytanes ipsorumque munus digna notatu sunt verba magni Aristotelis, illa, quæ lib. 7. Politicorum, sub finem, ita habent: Ἄλλο δ' εἶδος Πριμελίας ἡ πρὸς τὰς θῆρας οἷον ἱερῆς καὶ Πριμελητῆς τῇ πρὸς τὰ ἱερά τ' σωζέσθαι τὰ ὑποδραχόντα τῇ οἰκονομικῶν, καὶ τῇ ἄλλων ὅσα πῖνακται πρὸς τὰς θῆρας συμβαίνει ἢ τῇ Πριμελῆειαν ἑαυτῶν ἐνιαχῆ μὲν εἶναι μίαν οἷον ἐν ταῖς μεγάλας πόλιν ἐνιαχῆ ἢ πολλὰς καὶ κατωλεσμένας τῇ ἱεροσύνης οἷον

ἱεροποιᾶς, καὶ ναοφύλακας, καὶ ταμίας τῶ ἱερῶν χρημάτων. ἰχομεδίη
 ἢ ταύτης ἢ πρὸς πᾶς θυσίας· ἀφωρισμένη πᾶς κτηνᾶς πίστεως, ὅσας
 μὴ πῆς ἱερῶσι δοποδιδῶσιν ὁ νόμος, ἀλλ' ἀπὸ τῆ κτηνῆς ἐστὶς ἔχουσιν τὴν
 πηγήν. καλεῖται ἢ οἱ μὴ ἄρχοντας τέττες, οἱ δὲ β. σιλεῖς, οἱ δὲ
 πρυτανεῖς. αἱ μὲν γὰρ ἀναγκαῖαι ἑπιμέλειαί εἰσι πρὸς τῶν ὡς ἔπειν
 συγκοφαιλαιωσάμεντες, πρὸς τὰ δαιμόνια, καὶ πρὸς πᾶς προσέδους,
 καὶ πρὸς τὰ ἀναλισκόμενα, καὶ πρὸς ἀγορὰν, καὶ πρὸς τὸ ἄστυ, καὶ
 λιμένας, καὶ τὴν χώραν ἐπὶ τὰ πρὸς, τὰ δικαστήρια, καὶ σωμαλαγ-
 μάτων ἀπογραφάς, καὶ πράξεις, καὶ φύλακας, καὶ ἑπιλογισμὸς π
 καὶ ἐξέτασις, καὶ πρὸς ἀδύνας τῶ ἀρχόντων· καὶ πᾶσι αἱ πρὸς τὸ βα-
 λυόμεναι εἰσι τῶ κτηνῶν· ἰδία δὲ ταῖς σχολαστικαῖς καὶ μάλλον ὀνημα-
 ρύταις πόλεσιν, ἐπὶ δὲ φρονιζέσταις ἀποσμίαις, γυναικονομία, νο-
 μοφυλακία, παιδονομία, γυμνασιαρχία· πρὸς δὲ τέττες, πρὸς
 ἀγῶνας ἑπιμέλεια γυμνικὰς καὶ Διονυσιακὰς, καὶ εἰ πᾶς ἐπέρας συμ-
 βαίνει τριῶντος γενέσθαι θωρίας· τέττων δὲ εἶναι φανερὰς εἰσιν καὶ δι-
 μοπκαὶ τῶ ἀρχῶν· εἶον γυναικονομία καὶ παιδονομία· πῶς γὰρ ἀπὸ τοῖς
 ἀνάγκη καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶν ὡς ἀπὸ ἀνθρώπων ἀπὸ τῶ ἀδελφῶν.
*Aliud porro o curationis genus est, quod in caeremoniis & cul-
 tu Deorum versatur: verbi gratiâ Sacerdotum & eorum,
 quorum est quæ ad res sacras pertinent, curare, ædes sacras
 fartas tectas conservare, ruinosas & labentes reficere atque
 excitare; & alia similia, quæ ad religiones Deorum insti-
 tuta sunt, administrare. Evenit autem ut hæc curatio ali-
 cubi sit una, ut in parvis civitatibus: alicubi verò multæ,
 & a sacerdotio separatæ (verbi gratiâ) in quibus sunt sa-
 crifici, & templorum custodes seu æditui, & sacrarum pe-
 cuniarum custodes. Huic proxima ea curatio est, quæ ad
 sacrificia publica excepta & reservata est, ea, dico, quæ
 non sacerdotibus a lege assignantur, sed iis qui hunc honorem a
 communi civitatis foco, & totius urbis lare, consequuntur.*
 [Græca hîc longe significantiora.] *Appellant autem hos alii
 Archontes, alii Reges Sacrorum, alii Prytanes. Necessa-
 riæ igitur curationes, ut eorum, quæ diximus, summam*
facia-

faciamus, in his rebus versantur: in Divinis, in bellicis, in vectigalibus, in sumptibus, in annonis, in venalibus, in rebus urbanis, in portibus, in agro & solo regionis, &c.

Ex hisce nostri Aristotelis verbis intelligimus, etiam viros summo Rerum publicarum regimini præpositos, ipsarum sacris (sicuti id antiquis valde temporibus obtinuerat) posteris quoque temporibus præfuisse; quamvis non essent peculiares hujus illiusve Dei Deæve Sacerdotes; verum tales, quales vidimus fuisse ἀρχοντας, βασιλείας atque ἀρχιερείας, seu Pontifices; qualesque etiam Prytanes (quos nominat) fuisse jam ulterius videbimus.

Summo autem magistratui τὸ πρυτανείαν connexam fuisse, quin & sæpius, multisque in locis illum constituisse, hoc modo docet Livius lib. XLII. cap. 45. *Quum in summo magistratu esset, PRYTANIM ipsi vocant: sicut & Appianus, Belli Civilis lib. IV. 'οἱ μὲν δὲ Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν υἱοῦ πρυτανείαν ἀπερ' ὅτι ἀρχὴ παρ' αὐτοῖς αὐτοκράτωρ. Illi vero exinde Alexandrum eligebant Prytanim; quæ apud ipsos summus magistratus est.*

Magistratum vero illum Sacerdotio conjunctum fuisse (etiam ipsis quandoque Athenis) jam supra alicubi (nisi memoria fallat) ex hisce Josephi verbis vidimus: πρυτανείας καὶ ἱερείας Διονύσου &c. Alioquin ibi (ut jam supra memini) πρυτανείων alia ratio fuit: sicut a Meursio aliisque jam olim ostensum est; quod Sacrorum cura illic Archontibus, Regibus &c. supra memoratis, demandata esset; ac Prytanes quatenus Prytanes non Baccho, sed Vestæ sacrificarent: sicut ibi οἱ πρυτανεῖες τὸ πρῶτον πρυτανείαν ἀπέσταν, τὸ πρυτανὶν περὶ τὸν (seu Primum) vel καὶ ἐξοχῶν significabat; eum nempe qui, suo tempore, τὸ πρυτανείας munere fungebatur; post quem rursus alius Tribui suæ jam πρυτανεύουσα, sicut & cæteris, ut Θεμιστοκλῆς præerat.

Verum ut ad Aristotelem, nostrosque, de quibus loqui nunc propositum erat Prytanes, revertamur; cum Aristotelis ver-

verbis convenit, quod tot in urbibus *πρυτανεία* (de quibus jam supra aliquid dixi; atque ulterius consuli potest Illust. Spanhemius) fuisse reperiamus: sicut ad Athenæum optime notat Casaubonus: qui animadv. cap. 19. in lib. XV. ita loquitur: *Atqui Tarentinos suum Prytaneum habuisse, inque eo πρὸς δόξαν servasse, testis historia quæ hic narratur. Habuerunt & Corinthii, &c. porro & alia quorum meminit, ibi videnda; Rhodiorum, scilicet, Milesiorum, Tenediorum, Argivorum, Syphniorum, Thasiorum &c. Hinc enim & Prytanes reperimus apud Lycios, Ephesios, Smyrnaeos, Parios, Lebedeos, Delphos, Cumæos, pluresque alios: sicut ex sequenti nostro contextu patebit.*

Hi autem *Prytanes* vel annui erant, vel *ad vitam*, seu totâ, post electionem, perdurante vitâ: vel denique ex successione, seu hæreditario jure. Quod ultimum patet, ex hac sequenti inscriptione, in *Trojæ* ruderibus reperta; & a Sponio Miscell. pag. 348. sic descripta:

Α ΒΟΤΛΑ ΚΑΙ Ο ΔΑΜΟΣ
ΑΤΛΟΝ ΚΛΟΔΙΟΝ Γ. Τ. ΕΡΕΝ
ΝΙΑΝΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣΑΝ
ΤΑ ΑΓΝΩΣ ΚΑΙ ΕΤΣΤΑΘΩΣ
ΕΝ ΚΑΙΡΟΙΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ
ΔΕΥΟΜΕΝΟΙΣ ΤΟΝ ΙΕΡΕΑ
ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΟΝ
ΠΡΥΤΑΝΙΝ ΑΓΩΝΟΘΕΤΑΝ
ΕΝ ΕΝΙΑΤΤΩ ΠΕΠΛΗΡΩΚΟΤΑ
ΤΑ ΔΕ ΕΝ ΤΑ ΔΑΜΠΡΩΤΑΤΑ
ΠΑΤΡΙΔΙ ΚΑΙ ΝΕΩΚΟΡΩ ΠΕΡ
ΓΑΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΣΤΥΓΕΝΕΩΝ
ΠΟΛΕΙ ΤΑΝ ΕΠΩΝΤΜΟΝ
ΑΠΟ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙ
ΑΝ ΕΚ ΓΕΝΕΟΣ ΔΙΑΔΕΞΑΜΕ
ΝΟΝ ΤΟΙΣ ΤΑΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΘ
ΜΟΙΣ ΑΝΕΛΟΓΗΣΕ

In

Plures simul in una eademque civitate *Prytanes* fuisse, (præterquam Athenis) ostendere satis videtur marmor istud Oxoniense, quod, XXVIII. numero, Smyrnenesium donaria comprehendit. Namque ibi, (præter *Chersiphronem Asiarcham*, *Theudanum Stephanephorum*, & *Nymphidiam Sacerdotem Summam*) nominantur & *Smaragdus* & *Claudianus*, ambo *Prytanes*.

In quo marmore etiam (quod in transitu nodamduco) occurrit & *Asiarcha* apud Smyrnceos, dum urbs ipsorum *ναυρος* esset.

Ubi autem plures simul *Prytanes* essent, ille qui *ἐπάρχης* inter ipsos esset, etiam *πρώτος πρύτανις* seu *πρύτανις πρώτος*, (sicut jam supra obiter observatum fuit) appellabatur; ut ibidem ex marmore, quod 116. numero venit, liquet hoc modo:

. ΤΑΗΝΗΣ ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ ΦΛ. ΠΑ
ΤΕΡΝΙΑΝΟΝ ΠΑΤΕΡΑ Τ. ΦΛ. ΟΝΗΣΙΜΟΥ ΠΑΤΕΡ
ΝΙΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΑΤΤΗΣ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ Τ. ΦΛ.
ΟΝΗΣΙΜΟΝ
ΠΑΤΕΡΝΙΑΝΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΕΠΙ ΤΩΝ
ΟΠΛΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΚΟΡΟΝ
ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΕΩΝ ΝΕΜΕΣΕΩΝ
ΙΠΠΑΡΧΟΝ ΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΦΤΛΑΚΑ ΠΡΥΤΑΝΙΝ ΠΡΩΤΟΝ ΑΓΟΡΑ
ΝΟΜΟΝ ΤΑΜΙΑΝ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΛΟΙΠΑΣ ΑΡΧΑΣ
ΦΙΛΟΤΕΙΜΩΣ ΕΚ
ΤΕΛΕΣΑΝΤΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΙΣ ΕΡΓΟΝ ΚΑΤΑ
ΣΚΕΤΑΣ ΚΑΙ
:-:-:-:ΚΑΙ ΕΑΤΤΗΝ :-:-:-: ΣΤΗΣΑ :-:-:-: :-:-:-:

Sic & alibi. habetur: ΠΡΥΤΑΝΕΤΑΣ
Ddd 2 ΤΗΝ

ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ ΑΠΑΣΑΝ. Namque id (ut jam supra monui) de prima vice, qua is *Prytanis* munere fungeretur, intelligi non existimem: quamvis in nummo, quæ a P. Harduino pag. 20. affertur, habeatur: ΕΠΙ ΑΡΧ. ΠΡΥΤΑΝΕ. ΕΠΙΚΡΑΤΟΥ. Β. quæ inscriptio eidem Harduino legitur: ἐπὶ ἀρχιερείῳ πρυτανίῳ ἐπικράτης β. Quum tamen, quantum ego judicare valeo, legendum sit, ἐπὶ ἀρχοντῶν πρυτανίῳ ἐπικράτης β.

Similiter Harduinus pro ΑΙΓΙΑΛΕΩΝ legi vult ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ ac de Anchiale Ciliciæ urbe [in Stephani editionibus, cum Junta, tum Aldi, perverse Σικελίας, seu Ciciliæ scribitur] quod, (ut loquitur,) Ἀρχιερεὺς & Πρυτάνεις, sunt in nummis fere hujus tractûs, alibi rarius, obvii. At retinendum ego puto ΑΙΓΙΑΛΕΩΝ (præterquam quod & altera ἀγχιαλῶν in Thracia, sicut & alia in Ponto, fuerit) eo quod simul in altero latere, uti jam dixi, ἐπὶ ἀρχοντῶν πρυτανίῳ legendum sit. quod explicandum, ut censeo, πρώτῳ πρυτανίῳ, seu πρυτανίῳ πρώτῳ: ita ut de *Primo*, seu *primario prytane* id capiendum sit: nec commode dicatur ἀρχιερείῳ πρυτανίῳ non interposita particula καί. Et πρύτανι πρῶτον jam modo vidimus; sicut & infra habebimus τετρατηγὸν πρῶτον, ac quidem bis, de quo tamen infra latius. Nunc igitur illud de hoc nummo addam, in eo memorari, quod Epicrates ille ibi apud *Ægialenses* fuerit *Primus Prytanis Secundum*, seu *Secundâ vice*: sicut illi, qui in marmoribus modo adductis memorantur, pro *Prytanibus primis*, seu *Primariis* habendi sunt.

Ut aliquid etiam addamus de *Prytanibus fæminis*, seu fœminei sexûs; de istis loquitur illud marmor, quod jam pag. 272. attuli, atque in quo habemus *Flaviam Moschon* non solum ἀρχιερεῖαν &c. verum πρύτανιν, & τεφανηφόρον δις, & ἱερεῖαν τῆς Μασσαλίας &c. denique, ἀγωνοθῆτιν.

At in politico regimine ejusmodi *Prytanes fæminas* locum ha-

habuisse, præterquam in comœdiis, per lulum & jocum (sicut apud Aristophanem in Ἐκκλησιαζούσις; ubi Praxagora, ut *prytanis* τῆς πρυτανείας φυλῆς concioni præsidet) non facile, ut puto, quis crediderit. Aliàs vero primarias partes, primariosve actus, circa Sacra foeminæ sæpius, (sicut in hisce *Prytanibus* foeminis circa *Vestæ*, seu Ἐστίας, Sacra) obtinebant; imprimis tamen ubi Vaticinia essent fundenda, ut in Delphis, ad Dodonem, ad Colophonem &c. sicut & circa alia Sacra, pluribus in locis solæ foeminæ Antistites ac Sacerdotes erant.

Non crediderim tamen has foeminas, quantumvis τῆς Ἐστίας sacerdotes essent, in *Prytaneis*, ubi, ut supra jam vidimus virorum concilia, senatusve, habebantur, Sacris ministrasse, Vestæve, seu Ἐστίας, sacrificasse; cum circa talia foeminæ viris non permiscerentur, solique viri Sacerdotes, in Græcia atque Asia minori, ante consultationes senatûs, ut omnia fauste feliciterque procederent, Dis sacrificarent; ac quidem Vestæ, sive Ἐστίας, vel soli, vel saltem maximè ante alios, in Prytaneis Sacra facerent: quod, ut jam supra vidimus, (pag. 210, &c.) ubi per occasionem de *Prytaneis* aliquid dicebam; tum & ex his Theophrasti verbis (in Characteribus sc. cap. de μικροφιλοτιμία, seu *sordida* & ineptâ laudis cupidine, comprehensis) patescit: Ἄ μέλει ᾗ καὶ σωδοικῆσαι τὰ θεὰ τῇ Πρυτανείᾳ ὅπως ἀπαγγέλλῃ τὰ δῆμῳ τὰ ἱερὰ. καὶ τὸ ἀσπίδου λαμπρὸν ἱμάτιον, καὶ ἐσφαινωμένον, περιελθὼν εἰπεῖν, ὡς ἄνδρες Ἀθλωαῖοι, ἐθύομεν οἱ Πρυτάνεις τὰ ἱερὰ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν ἄξια ἔκαλὰ, ἃ ὑμεῖς δεχέσθε τὰ ἀγαθὰ. Sane etiam quæ pertinent ad Prytanum curam ipse diligenter curare solet: quo possit, ubi litatum fuerit, rem populo renuntiare. Itaque candidatus (seu candida veste amictus) & coronatus in concionem prodit, & infit, Nos Prytanes, ὁ Ἀθηნიenses, Matri Deum sacra rite fecimus & litavimus: vos igitur omnia fausta exspectate. Pluraque adduci pos-

sunt, quæ ostendant, hos *Prytanes* eatenus τῆς ἑστίας [quæ, ut scimus, eadem cum Magna Matre fuit] fuisse *Sacerdotes*. Nec dubitem τὸ πρῶτον πρῶτον non solum *primum*, seu *primarium*, fuisse inter hos magistratus; verum & tempore istius πρώτης, etiam ἀρχιερεία reliquorum *Prytanum*, ubi plures simul essent, fuisse; adeoque & ἀρχιερεία omnium ἑστίας, seu *Vestæ*, Sacerdotum; qui οἱ ἀφ' ἑστίας, vel οἱ μνηστῆρες ἀφ' ἑστίας appellabantur: sicuti & foeminae sacerdotes, μνηστῆραι ἀφ' ἑστίας. Unde & Argivorum Rex, ut, ἀρχιερεὺς, seu πρῶτος Πρύτανης, apud Æschylum in Supplicibus, κρατὶν βαμὸν ἐστὶν χθονός.

Certe inscriptio illa, quæ apud Sponium itinerarii parte 2. pag. 461. & apud G. Wheler, 315. habetur, clare satis mihi indicare videtur, ibi *Vestæ Sacerdotem* esse intelligendam. Quam propterea hîc exhibere volui:

Η ΒΟΥΛΗ Η ΕΞ ΑΡΕΙΟΠΑΓΟΥ ΚΑΙ Ο
ΔΗΜΟΣ ΝΕΙΚΟΣΤΡΑΤΗΝ ΜΕΝΝΕΟ
ΒΕΡΝΕΙΚΙΔΟΥ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΜΗΘΕΙΣΑΝ
ΑΦ ΕΣΤΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ ΚΟΡΗ ΑΝΕΘΗΚΕ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΑΤΤΗΣ ΓΑΙΟΥ
ΚΑΣΙΟΥ ΣΗΜΑΧΙΔΟΥ

Et alia ibidem (Eleusine) reperta fuit; nempe hæc sequens,

. . . ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΚΛΑΥΔΙΑ . .
Γ. ΚΛΑΥΔΙΟΝ ΣΕΙΛΙ
ΑΝΟΝ ΠΟΛΥΚΡΙΤΟΝ
ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΜΗΘΕΝΤΑ
ΑΦ ΕΣΤΙΑΣ ΤΑΙΝ ΘΕ
ΑΙΝ ΑΝΕΘΗΚΑΝ
ΕΠΙ ΙΕΡΕΙΑΣ ΚΛΑΥΔΙΑΣ
ΤΕΙΜΟΘΕΑΣ ΤΗΣ ΤΕΙΜΟ
ΘΕΟΥ ΓΑΡΓΗΤΙΟΥ ΘΥ

Quæ

Quæ inscriptiones sane indicant *Nicostraten* illam, uti & *Claudium Silanum Polycritum* fuisse *Sacerdotes Vestæ*, illorumque imagines, seu statuas, ut talium *Cereris* ac *Proserpinæ* fuisse consecratas, seu dedicatas. Hoc enim indicat istud *Δήμητρι & Κέρη ἀνέθηκες*. Sicut & in ista, quæ apud G. Whelerum, pag. 518, habetur:

ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ ΚΟΡΗ

Η ΙΕΡΑ ΓΕΡΟΥΣΙΑ Μ. ΑΤΡΗΛΙΟΝ

ΛΙΘΟΦΟΡΟΝ ΠΡΟΣΔΕΚΤΟΝ

ΠΙΣΤΟΚΡΑΤΟΤ ΚΕΦΑΛΗΘΕΝ

ΠΡΕΣΒΕΥΣΑΝΤΑ ΠΡΟΙΚΑ

ΤΙΜΗΘΕΝΤΑ ΔΕ ΤΠΟ ΘΕΟΤ

ΚΟΜΜΟΔΟΤ ΤΗ ΡΩΜΑΙΩΝ

ΠΟΛΕΙΤΕΙΑ ΑΡΕΑΝΤΑ ΤΟΤ

ΚΗΡΥΚΩΝ ΓΕΝΟΥΣ ΑΡΕΑΝ

ΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ

ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΕΝΕΚΑ

ΑΤΤΙΚΟΣ ΕΥΔΟΧΟΝ ΣΦΗΤΤΙΟΣ ΕΠΟΙΗΣΗΝ

His addendi ac conferendi hi sequentes modi loquendi, οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων, οἱ ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας, & λόγων, οἱ ἀπὸ τῆς πᾶς, οἱ ἀπὸ βήματός, οἱ ἀπὸ χειρὸς; sicut & ille apud dictum Wheler pag. 417.

ΦΑ. ΣΕΠΤΙΜΙΟΣ ΜΑΡΚ... ΗΝΟΣ

ΦΛΑΜ. ΚΑΙ ΑΠ ΑΓΩΝΟΘΕΤΩΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ ΠΤΑΩΝΑΣ.

ΤΗ ΠΟΔΕΙ. &c.

Neque

Neque aliter sæpe Latini; sicut vidimus, ex Grutero in *VETTIO AGORIO SYNTROPHO RELIGIOSO A MAGNA MATRE*, &c. de quo, cum de Sacris Tauroboliis agerem, locutus sum: quin & apud eundem Gruterum habemus, pag. 312. 7. *FANATICO AB ISIDIS, SERAPIS, AB ÆDE BELLONÆ*. Item p. 121. *A SACRIS D. N. AUG. & 29. 8. A. M. SACRIS* p. 632. *A SACRIS PUBLICIS POPULI RO. QUIRTIUM*. 306. *A LIBRIS PONTIFICALIBUS*: atque, ut paulo proprius ad rem propositam nobis accedamus. 319. 6. *ÆDITUUS AB CONCORDIA*. 312. 6. *ÆDITUUS AB ÆDEM BELLONÆ*. denique 312. 4. hanc inscriptionem,

TI : CLAVDIVS
CAESARIS. L
CELER AEDITVVS
A VESTA

Quæ omnia perspicue indicare videntur, ὁ δὲ ἑστὶς in allatis jam inscriptionibus, nihil aliud indicare, quam quod illi *A VESTA*, *Deæ vestæ æditui*, aut *Sacerdotes* essent; sive quod huic *Deæ Sacratæ*, ipsius *Sacra* curarent.

Dum hæc ita conscribo occurrit mihi locus insignis, ac quidem apprime huc ad rem faciens, in eximia *Diatriba* magni illius viri Ez. Spanhemii; quem hisce a me dictis subjungere mihi visum fuit, quod non ubique ista *Diatriba* eruditis occurrat: *Opportune autem referre hic licet, ut eadem pari opere explanemus, quæ leguntur in duabus præclaris Inscriptionibus Eleusiniis, quas haud uno loco vulgavit vir bene de hac antiquitate meritis Cl. Sponius. Una est, in qua*

qua dicitur inter alia, ΤΟΝ ΤΙΟΝ ΜΗΘΕΝΤΑ ΑΦ ΕΣ-
 ΤΙΑΣ, alterā ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΜΗΘΕΙΣΑΝ ΑΦ ΕΣΤΙΑΣ,
 quosque liberos, filiam nempe ac filium, tanquam A VE-
 STA, seu A DOMO INITIATOS, Deabus Eleu-
 siniis Parentes ibidem, vel Areopagitarum Senatus, Popu-
 lusve Atheniensis consecrant. Utramque vero inscriptio-
 nem retulit & explanare quodque aggressus est vir humani-
 tate ac eruditione insignis Gisbertus Cuperus, eo libro, quo
 Apotheosin Homeri, aliaque prisca elegantiae monumenta
 a Sponcio aliisque primū eruta, luculenter illustravit. Ibi
 autem erudite quaedam ex Aristide observat, quibus recepta
 illa, & cuius jam aliunde adsumimus exempla, ἀφ' ἱσίας
 ἀφ' αὐτοῦ, formata continetur: quibus autem locis addi pos-
 sunt insuper alii ex eodem Aristide Rhetore, ἡ δὲ ἡ ἀφ'
 ἱσίας ἀφ' αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ, EORUM A VE-
 STA USQUE (ut ibi Camerius, seu A LARE)
 VOTARITE CONCEPTA SUNT, & alibi de
 Pericle ὁ δὲ ἀφ' ἱσίας ἀφ' αὐτοῦ, IPSE AUTEM A
 LARE SUO EXORSUS, ac rursus prout ipse de se-
 met ait, ἡ δὲ ἡ ἀφ' αὐτοῦ ἀφ' ἱσίας ἡ δὲ ἡ, UT IGITUR
 INITIUM A LARE FACEREM. Sed quum
 aliud quid in adlatis paulo ante Inscriptionibus, & a Spo-
 nio editis, latere haud immerito censuerit vir non candore
 magis quam eruditione insignis, SIBIQUE, at itidem
 ingenuè fateatur, ΠΕΡΟΒΣCVRVM, nempe in his
 verbis τὴν vel θυγατέρα Μνηστῆρα ἀφ' ἱσίας ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ, & κόρη,
 -Filiam aut FILIAM INITIATAM A VESTA,
 seu DOMO, CERERE ET PROSERPINÆ:
 rem eam, & simul istarum adlarum paulo ante, ea de re locu-
 rum habere non invidendum, ἡ δὲ ἡ ἀφ' ἱσίας ἡ δὲ ἡ ἀφ'
 αὐτοῦ ἡ δὲ ἡ, A VESTA INITIATVS ATHE-
 NIENSIS ERAT OMNINO, claram & expedi-
 tam reddet præclarus apud Porphyrium totus, ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ
 Eee nis

τῆς ΜΥΣΤΗΡΙΟΥΣ Ο ΑΦ ΕΣΤΙΑΣ λεγόμενος ΠΑΙΣ, ἀντὶ
 πάντων τῶν μυημένων ἀπομαρτυροῦν τὸ θεῖον, ἀπερὸς δὲ ὄντων τὰ ποιο-
 τήματα. Sicut in MYSTERIIS, qui dicebatur A-
 VESTA PVER, pro omnibus INITIATIS placaba-
 bat numen, accurate mandata obiens. Aperta inde & per-
 spicua mens harum Inscriptionum, quibus pariter filium aut
 filiam, ad simile ministerium seu ἀφ' ἑστίας μυηθέντα aut μυη-
 θεῖσαν, Deabus Eleusiniis consecrat Areopagitarum Sena-
 tus. Unde lux iterum præclaro apud Themistium loco, cujus
 mentem ignoratione hujus moris, non adsecutus est vir sum-
 mus Petavius; neque quidquam ad eum contulit postremus
 ac eruditus, ex eadem societate ac domo editor. Nempe ubi
 Themistius, postquam retulisset profectum se ad Constantini
 filios, sed exoletæ jam formæ, addit ad Gratiani, formæ
 excellentis tum adolescentis, laudem, ἀλλ' ἵκεῖν ὡς εἶκα, τὴν
 μουσικὴν μοῖαν καὶ τὴν ἱερὰν τέχνην, τῶν παι-
 δικῶν, ἃ δὲ ἱερῶν, ἀλλὰ ἑγγυθι, καὶ ἀφ' ἑστίας. Sed
 decuit, ut videtur, fieri mihi mystagogum amatorii illius
 facti, non qui procul esset ab ÆTATE PVERILI,
 non peregrinum, sed proximum & a DOMO seu LARE.
 Et quæ postremo verba ἀφ' ἑστίας AB IP SO PENE-
 TRALI, ut cæteroquin eadem vox, & qua de re infra,
 sumitur, vertit ibi Petavius. Respicit enim omnino eo lo-
 co Themistius, ad morem illum in Eleusiniis receptum, cu-
 jus meminit dicto loco Porphyrius, & quem illustrent In-
 scriptiones adlatæ, ac Isæi præterea apud Harpocratonem
 locus, quo ἀφ' ἑστίας παῖς, aut ἀφ' ἑστίας μωμενός diceba-
 tur, qui pro omnibus initiatis munus ibi commemoratum
 obibat in iisdem Sacris; & ad quod obeundum duo illa, ut
 ex iisdem monumentis liquet, requirebantur; quæ hic iti-
 dem tangit Themistius: nempe cum ÆTAS PVERI-
 LIS, aut adolescentis, tum patria, ut OMNINO ES-
 SET ATHENIENSIS, quæ sunt Isæi ea de re ver-
 ba;

ba; seu, quod ait *Themistius*, NON PEREGRINVS

Ut autem aliquid reponam hisce Illustris viri verbis, quod spero (sicut vere ingenuus est, ac candidus) non ægre feret; supponit hic, si rem bene capio, *μύησις* sive *initiationem*, quæ ad solos pueros puellasque, ac quidem Athenienses, pertineat. 2. Pueros illos ac puellas, seu filios ac filias, a Senatu Areopagitico [qui an, ac quatenus Eleusiniis præfuerit disquirendum esset] Deabus Eleusiniis (*Cereri* ac *Coræ*, seu *Proserpinæ*) consecratos fuisse. 3. Illos, illasve, in Eleusiniis *pro omnibus initiatis numen* (ac quidem harum Dearum, si rem capio) *placasse*: ita ut ὁ vel ἡ ἀφ' Ἑσίας πῦς [quod tamen, ut ostendi, potius initiationem seu *μύησις* τῇ Ἑσίᾳ significat] *Pro omnibus Initiatis*, ut paulo post addit, *munus commemoratum*, a Porphyrio, *obiret in istis Sacris*: cum tamen in illis Eleusiniis quidem *Ceres*, *Libera* ac *Liber*, seu *Bacchus* locum obtinerent; *Vesta* vero, sive Ἑσία, quatenus talis, nullum ibi inveniret: in iisque *Hierophantæ* quidem ac *Hierophantides*, tum & *Ceryces* ac *Daduchi*, non vero Pueri aut puellæ, initiarent, ac Sacra curarent.

Operæ itaque, quamvis non usque adeo magnæ, pretium est, ut breviter consideremus illas, ad quas Vir Perillustris provocat Inscriptiones; ac quidem primum illam, in qua Senatus Areopagiticus, tum & populus Atheniensis, *Nicostratem M. Bernicidæ* filiam *μυηθείσαν* jam consecrant vel dedicant (seu potius Itatuam, monumentumve ipsi erectum) *Cereri* ac *Proserpinæ*. Quod sane, non indicat, *Senatum* illum hanc per id consecrasse ministerio harum Dearum, (cum jam consecrata, sive initiata, ac quidem *Vestæ* sive Ἑσία, ut existimo, esset) sed, ob rationes, hinc non additas, ut alias sæpius illæ, licet non semper, adduntur (sive ἀπαῖς, sive ὁσέλας ἵνα, sive aliter) *Senatum* ac *populum*, Itatuam, aliudve monumentum, posuisse; illudque Deabus, jam plus semel

nominatis consecrasse, aut dedicasse.

Est in secunda Inscriptione, ne quidem ullo modo Senatus iste, aut populus comparent; sed contra, ut videtur, *Claudius* ac *Claudia* parentes; qui filium suum (post mortem, procul dubio, sicuti idem de *Nicostrata* censendum puto) his Deabus consecrarunt. Ac similia exempla hisque gemina, nobis occurrunt, in *non initiatis*, ac quidem, eodem in loco, Eleusine.

Sic enim id videmus in hac sequenti Inscriptione, apud eundem Sponium, itinerarii tomo secundo, pag. 393. edit. Amstel. reperiunda; ubi uxor maritum Deabus Eleusiniis consecrat.

ΚΤΗΣΙΚΛΕΙΑ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ
ΑΧΑΡΝΕΩΣ ΟΡΓΙΑΣΤΗΣ ΤΟΝ
ΕΑΥΤΗΣ ΑΝΔΡΑ ΣΟΦΟΚΛΗΝ
ΞΕΝΟΚΛΕΟΥΣ ΑΧΑΡΝΕΑ ΔΑ
ΔΟΥΤΗΣΑΝΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ
ΚΟΡΗ ΑΝΕΘΗΚΕΝ

Quanquam ille inter initiatos, *licet non Sacerdotes*, censendus videatur; tum quod Atheniensis fuerit, qui fere omnes initiati; tum quod & foeminae Orgiastæ maritus fuerit. nec dubitandum videtur, de modo sequentibus, quæ itidem Eleusine repertæ sunt; quamvis non ita addatur, quibus Dis Deabusve monumenta dedicata sint, ut:

ΑΤΣΙΚΡΑΤΗΣ ΑΝΑΘΝΟΥ
ΑΝΑΘΙΘΝΟΥ ΚΑΛΔΙΣΣΩ
ΙΩΝΑ ΜΑΤΕΡ ΑΝΕΘΗΚΕ

Tum

Tum & ibidem.

ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ ΚΟΡΗΙ

Η ΙΕΡΑ ΓΕΡΟΤΕΙΑ Μ. ΑΥ

ΗΛΙΟΝ &c. ἀνέθηκε ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

ENEKA: ut jam modò suprà vidimus.

De non initiatis sequentia id melius ostendunt. Dedicabant nempe, tum hic, tum alibi, etiam extra Græciam, parentes suos, uxores, maritos aut liberos, huic illive Deo Deæve, his illivive Dis Deabusve, (uni sic soli, aut pluribus) prout occasio, aut pietas, seu superstitio ferebant. Hoc clare indicat, in Rhodiaca sua (oratione) Dio Chrysostomus: καὶ τοὶ τὰς ἀνδράων, ἔχ' ἥπ' ἄναγμάτων ἔπει τις αὖ εἶναί τ' ἴδω, τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς. καὶ πολλὰς ἰδὲν ὅτιν' ἔτις ἁγιαγεγραμμέναι, οἷον ὁ δαῖνα ἰαυτὸν ἀνέθηκε, ἢ τὸ πατέρα, ἢ τὸ υἱὸν ὅτω δῆποτε ἴδω. *Atqui & statuas quis dicere posset Dis consecrata esse donaria, eas nempe quæ sunt in Templis (seu Sacris locis.) Et multæ talem habent inscriptionem, puta: Ille Dis consecravit SE METIPSUM, aut PATREM, aut FILIUM, cuicunque tandem Deorum; Jovinempe, Mercurio, Herculi, aliis: quandoque vero Disquidem, at nullo ipsorum exserte nominato: ut apud eundem Sponium;*

ΠΟΛΙΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ
ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΤΙΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΤΙΩΝΟΝ ΠΑΤΕΤΟΝΤΑ
ΘΕΟΙΣ

Item:

ΙΟΤΑΙΩΝ ΘΕΟ
ΔΩΡΑΝ ΑΡΕΤΗΣ
ΕΝΕΚΕΝ ΘΕΟΙΣ

Ecc 3

Ex

Ex qualibus exemplis videmus æque vivorum ac mortuorum sic statuas Dis Deabusve fuisse consecratas. Atque insigne est exemplum, quod apud Plutarchum, in vitis X. Rhetorum, de Isocrate habemus, nempe hoc sequens: Ἀνάκειται ἡ αὐτὴ καὶ ἐν ἑλδῶνι ἐκὼν χαλκῇ, ἑμπεριδιενεῖ ἀργυρῶς ὑπο Τιμοθέου τῷ Κένωνος, καὶ Ὀπιγέγραπται, ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΦΙΛΙΑΣ ΤΕ ΧΑΡΙΝ ΞΕΙΝΙΑΝ ΤΕ ΠΡΟΤΙΜΩΝ ΙΣΟΚΡΑΤΟΣ ΕΙΚΟΤΗΝΔΕ ΤΑΙΣ ΘΕΑΙΣ. *Est etiam illius in Eleusine aenea erecta statua ante porticum, sub Timotheo Cononis filio, cui ita inscribitur: TIMOTHEVS HONOREM AMICITIAE DEFERENS ATQVE HOSPITALITATI, DEABVS (Eleusiniis sc.) ISOCRATIS IMAGINEM DEDICAVIT.*

Quin & semetipsos quandoque huic illive Deo ita consecrabant: ut de Romulo apud Plutarchum videmus; ac de Domitiano, apud Suetonium: qui Domitianus jam *imperium adeptus, Jovi Custodi templum ingens, seque in sinu Dei, consecravit.* Verum enim vero hic nimis superfluous fio: alibique de ista re plura dixi. Quare hæc tantum addam ad Porphyrii ista verba ab eximio nostro Spanhemio adducta.

De quonam mysterio Porphyrius loquatur, eo minus judicare valeo, quod ille mihi ad manum non sit. At certe, quantum ex verbis allatis dijudicare queam, ille de *Cereris, Proserpine* ac *Bacchi* mysteriis Eleusiniis mihi loqui non videtur; quod, ut puto, satis clare istud ὁ Θεὸς indicare videtur. Et multa sane ac multorum Deorum Dearumque mysteria, multisque & diversis in locis, fuisse novimus, cum Athenis tum alibi, in Græcia, in Asia, in Thracia, alibique.

De unico igitur numine hic loquitur Porphyrius, neque Eleusinarum ullatenus, ut puto, meminit; tum & illud, ὁ αὐτὸς Ἰστιάς πῦς foemineum sexum excludere videtur: dum interim istud αὐτὸς Ἐστίας indicet πῦδα illum *Vesta*, sive *Ἐστία*, seu *Magna*

Magnæ Matri initiatum, quin & inter Sacerdotes, Sacrorumve ejus ministros fuisse. Præterea illud *παῖς* non necessario puerum aut adolescentem indicare videtur: cum non solum servi *παῖδων* nomine veniant; verum & ipsi poetæ, Philosophi, Medici &c. ut τῶν ποιητῶν παῖδες ut & ὑἱὲς Ἀχαιῶν, &c. Verum ut hæc nimis πόρρωθεν quæsitæ merito videri possunt, sic proprius accedunt hæc Strabonis verba, quæ libro ejus X. ita habentur: καὶ [ἐξ ἄλλων] ἵνα τῶν ὀνομάτων, ἀπὸ τῆς περιστάσεως καὶ χορηγίας, καὶ θεαπιδότης τῶν ἱερῶν ἐκάλεσαν Καθεῖρας, καὶ Κορύβαντας, καὶ Πάνιας, καὶ Σατύρας, καὶ Τίτυρας, καὶ τὸ θεὸν Βάκχον, καὶ τὸ ῥεῖον Κυβήλην, ἢ Κύβην, καὶ Δινδυμένην, καὶ τὰς ἑσπείρας αὐτῆς. Καὶ ὁ Σαβάζων ὅστις τῶν Φρυγικῶν ἐστὶ ἐκ τῶν παρὰ τῆς μητρὸς τοῦ ΠΑΙΔΙΟΥ ὡς ἐκ δίδυμου τοῖς Διούσι καὶ αὐτῆς. *Excogitata sunt etiam vocabula, quibus ministros chorearum duectores, & famulos sacrorum adficerent, Cabiros, Corybantes, Panes, Satyri, Tityri; & demum Bacchum & Rheam Cybelam; & Cyben, atque Dindymenem, ipsosque locos: Sabazius quoque de Phrygiis est* [quamquam & aliàs ex Thracia primum produisse videatur] *& quodammodo PVER Matri* [Deorum] *ipse quoque Bacchicis adjunctus.*

Certe sic *Bacchos* & *Bacchas* Dei *Bacchi* sacerdotes novimus. qui, an quoque *παῖδων* nomine circa Sacra venerint (quod & ipse *Bacchus* nobis κόρος, seu κῆρος, quod & puer est, æque ac *Proserpina*, quæ κόρη est, appelletur: sicut & juvenili facie, & habitu; ac cum comitatu puerili pene, saltem juvenili, depungatur) mihi probabile quidem, at incertum est: sicut & an, quod *Attis* puer *Cybeles* (i. e. etiam *Vestæ*) fuerit, hinc quodque tam inter hujus quam inter illius ministros fuerint, qui *παῖδων* nomine venerint. Et quare & hæc & hisce similia conjecturis deputanda putem, circa illa istud valere, *Qui bene conjecerit, &c.*

CA-

CAPUT III.

De Strategis, ac de Scribis
Græcorum.

Doctissimi Joan. Vaillantii verba de στρατηγῶν, eademque obiter perpensa. Unius ejusdemque urbis nunc ἀρχοντα in nummis, nunc vero στρατηγόν, nunc rursus ἀρχιμήτρον, nunc vero στρατηγόν; nunc denique πρίταν, nunc vero στρατηγόν, &c. fuisse. Munus illud ἑ στρατηγῶν politicum, non militare, seu bellicum fuisse; ac quale cum Athenis, tum & alibi fuerit. Exech. Spanhemii sententia de στρατηγῶν. Constantinum Magnum Athenis fuisse στρατηγόν, adeoque & ibi annonæ Curatorem. Hinc ulterior Strategorum consideratio; & ulterior de στρατηγῶν ἐπὶ τῶν ὁσίων, istaque occasione, aliquid de ἀρχιμήτρον, sicut & paucula de πρίταν. De στρατηγῶν ἐπὶ τῆς πόλεως, seu τῆς πόλεως. De Athenionis στρατηγῶν Athenis. De pluribus numero simul στρατηγῶν in una eademque civitate; istaque occasione de στρατηγῶν πρίταν atque ἀρχιμήτρον στρατηγῶν, seu ἐπιτεταγῶν στρατηγῶν; ac de στρατηγῶν τῆς ὑπῆρας. De στρατηγῶν, ac στρατηγῶν ἑ ἐν πρὸς ad Templum Hierosolymitanum. Denique rursus de στρατηγῶν annuo, ac πρίταν, &c.

De γραμματεῶν seu Scribis Græcorum; ac primò quidem de Scribis Atheniensium: hinc de Scribis urbium Græcarum Asiaticarum ἱερωνύμων; cujusque dignitatis atque auctoritatis illud múnus fuerit. De Scribis ἀγῶνις μουσικῆς: de Grammatophylace, &c.

De

DE magistratu autem quem $\pi\rho\sigma\tau\epsilon\gamma\eta\gamma\acute{o}\varsigma$ vocabant, quum jam mihi loquendum sit, non possum non huc afferre illa, quæ de ipso exercitatissimus ille in re nummaria antiquorum Joan. Vaillantius loquitur, libro *De numismatis Imperatorum* &c. Græcè loquentibus, hoc modo: $\Sigma\tau\epsilon\gamma\eta\gamma\acute{o}\varsigma$ vox in nummis [addere potuerat & in marmoribus] *PRÆTOR* est, summus urbis magistratus, & ut in Civitatibus Latinis *Duumvir*. Magistratus ille ab Atheniensibus, ut Archontum auctoritatem imminuerent est introductus; at cum uterque magistratus ab iis in Joniam cum Colonis transisset, hinc factum est ut aliæ urbes sibi Archontes adhuc pro magistratibus retinuerint, aliæ *PRÆTORIBUS* uterentur. Hoc tamen observandum, in nummis ante Domitiani tempora $\pi\rho\sigma\tau\epsilon\gamma\eta\gamma\acute{o}\varsigma$ nomen vix reperiri.

Interim notandum duco, quod, uti Ἀπολλωνιδῶν Ἀρχων reperitur sub Marco Aurelio, sic $\Sigma\tau\epsilon\gamma\eta\gamma\acute{o}\varsigma \text{Ἀπολλωνιδῶν}$ reperitur sub Caracalla: ac sicut Μιλησίων Ἀρχων multoties ab Octavio Augusto usque ad Gallienum, ac forsitan ulterius, in nummis extat, interque illos sub Hadriano cufos, ita etiam sub eodem Hadriano inveniatur, $\text{ἘΠΙ. ΣΤΡ. ΡΗΓΙΝΟΥ ΜΙΑΗ. ΚΙΩΝ.}$ Ita ut sub hoc eodem Hadriano, & $\Sigma\tau\epsilon\gamma\eta\gamma\acute{o}\varsigma$ & Ἀρχων in horum nummis compareant; adeoque & utrumque istud regimen simul obtinuisse, & constet utrique ut ἐπ' αὐτοῖς in nummis compareant: quod sane notatu dignum videtur.

Sic quoque videmus, in nonnullis urbibus, quarum nummi ἀνθυπαίων quoque seu Proconsulum nominibus signabantur [quod tamen magis honoris causa, quam alia ex consuetudine factum censeo] ut Ephesi, Smyrnæ, Pergami, ac Nicomediæ, $\Sigma\tau\epsilon\gamma\eta\gamma\acute{o}\varsigma$ etiam nomina in nummis (ut magistratus indicium) fuisse signata. Quod interim & de *Sardinis* patet; ubi alias Ἀρχων regimen tenebat.

Itaque, ut ἀνθυπαῖοι provinciæ (Asiæ Proconsulari) moderabantur, sic illis id ipsorum (ut dixi) honori dabatur; cum

interim ἄρχοντες ac στρατηγοὶ, ut urbium summi magistratus in nummis comparerent; per illosque anni notarentur. Quin & πρύτανις & στρατηγός (nunc hic, nunc ille) apud Smyrnen- ses cum in nummis, tum in marmoribus, aliisque monumen- tis publicis, ut magistratus ἐπωνύμοι exprimebantur: qui & simul quandoque uno eodemque in loco magistratu fungebantur. Quod ubi contingebat, Στρατηγοὶ magis ad sola politi- ca, Πρυτάνεις quoque simul ad sacra mihi spectasse videntur: quamvis fatear, me, quantum hi ab illis ratione muneris vel auctoritatis inter se convenirent, aut diversi fuerint, me pla- ne ignorare: nisi quatenus & Στρατηγοὶ (uti statim patebit) quoque inter se munere, sicuti & nomine, non semper aut ubique convenirent.

Porro apud Ephesios & Ἀρχιμαῖς, & Ἀσιάρχαι, & Γραμματεῖς, & Πρυτάνεις, & Στρατηγοὶ, ita obtinebant ut horum omnium nomina (nunc horum, nunc illorum) ut ἐπωνύμων in publicis monumentis exprimerentur. Quod de Cyzicenis, ubi & ἄρχων & στρατηγός &c. simul obtinebant, ac de aliis ci- vitatibus ostendi quoque posset. Verum hæc atque hisce similia sese hinc inde, in hoc opere, sponte fatis og- gerunt.

Notandum quoque *Strategos* (serioribus saltem tempori- bus atque ubi jam civitates sub aliorum imperio essent) ad regimen Politicum propriè, non ad Bellicum spectasse. Osten- dunt hoc Philostrati verba; quæ, lib. I. (pag. 526.) de *vitis Sophistarum*, ita habent: Λολλιανὸς Ἐφέσῳ πρῶτον μὲν ἔξ Ἀθήνησι θρόνον, πρῶτον δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων δῆμον στρατηγήσας ἀν- τὶς τῇ δυνάμει τῶν ὁπλῶν. ἥδη ἀρχὴ αὕτη πάλαι μὲν κατέλειπε καὶ ἐξῆλθε ἕως τῆς πολέμιας νυκτὸς τῶν τριῶν ἡμερῶν καὶ οἷον ἀγορεύει. *Lollianus Ephesus primus in subsellio Athenis præsedet; & Atheniensium populus ut STRATEGVS præfuit. Hæc præfectura olim quidem censum faciebat, & ad bellum edu- cebat: nunc vero annonam* [Athenis scilicet] *& fori cibaria curat.*

Quæ

Quem magistratum quam generose gesserit, paucis interjectis ita idem Philostratus his verbis indicat: Σίτη δ' ὁκ Θεσσαλίας ἐπὶ τῷ δυνάτῳ, καὶ χρημάτων δηρώσῃ σὺν ὄντων, ἐπιτεψεν ὁ Λολλιανὸς ἔργον τοῖς αὐτῷ γνωστοῖς καὶ χρημάτων συχρᾶ ἡδεῖσθαι. *Annona vero ex Thesſalia advecta, cum pecunie publicae non extarent, suis familiaribus collectam ut facerent auctor Lollianus fuit: hincque magna pecunia vis est collecta.* De quibus pecuniis, quomodo per ipsum restitutæ post fuerint, idem tunc porro narrat.

Hinc autem non male mihi videor inferere hinc illa, quæ egregie (uti omnia solet) ad Julianum Imperatorem observavit magnus ille Ezechiel Spanhemius, hoc modo: *Diversa verò στρατηγῶν in aliis Græciæ aut Asiæ urbibus nuncupatorum ratio, apud quos nempe ita dicti urbani & Civiles Magistratus, qui Athenis, & alibi etiam, ut apud Theraeos, & quandoque in aliarum Græcarum urbium nummis, ἀρχόντες dicebantur, idque pro veteri & apud antiquos Atticos scriptores familiari vocis στρατῷ ἔξω de populi cæta, seu urbana multitudine, pro δήμῳ nempe & ὄχλῳ. Vide Eschylum Persis, v. 658. & Eumen. v. 569. (ἑσθι στρατὸν multitudinem) Libanum Orat. pro Aristoph. p. 212. δαπανῶν ἐς τὸ καλεῖσθαι στρατηγὸν λαοφύλακα. καὶ τῷ πρὸ αὐτοῦ εἶδον ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἀδελφικὰ πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον ἐπὶ εὐφημιῶν. Sumptus suppedians ad obeundum στρατηγὸς munus; & ipse in eo magistratus illius ἀντικτὸν deducτὸν eundem cum acclamationibus vidi: & pag. 214. καὶ πρὸς Κορινθίους ἐλευθέρῃα πρὸ τῶν καλεμένων στρατηγῶν. Et apud Corinthios obiens ea, quæ iis qui στρατηγοὶ vocantur incumbunt.*

Hujusmodi autem στρατηγὸς & ipse ille Constantinus Magnus fuit, teste Juliano (ad cuius verba hæc modo adducta Spanhemius annotavit) βασιλεὺς ὢν καὶ κύριος πάντων, στρατηγὸς ἐκείνων ἡξίε καλεῖσθαι, & πιαυτὴς ἐκείνῳ τυγχάναν μὲν Πτολεμαίου, ἐγάνυτο πλέον, ἢ τῶν μεγίστων πμῶν ἀξιώσεις. ἀμφοτέρως

ὁ ἐπ' αὐτῷ τὸ πόλιν παρῶν μεδόμενος δίδωσι πολλὰ καὶ μέρους καθ' ἑκάστον ἔτος δορεῖν καρπῶδες, ἐξ ὧν ἐπέχετο τῇ πόλει μὲν ἐν αἰφύρναις εἶναι, ἐκείνη δ' ἔπαινα καὶ ἡμῶν ὡς τῶν βελλίστων. Cumque Princeps omnium esset ac Dominus, Ducem [σραήγων] se nihilominus illorum [Atheniensium, sive Athenarum; nam de Athenis loquitur] appellari voluit: atque ejusmodi imagine & inscriptione donatus, impensius letabatur, quam si amplissimis esset honoribus affectus. Ceterum ut ob eam rem civitati gratiam referret, tritici medimnorum millia multa quotannis assignavit. Quā ex re cum urbi ipsi omnium ubertas atque affluentia, tum illi laudes & honores ab optimis viris contigerunt.

Videmus ex hisce 1. Constantinum jam Imperatorem factum fuisse σραήγων' apud Athenienses, idque sibi æque gloriæ, quamvis jam Augusto, duxisse, quam Adrianum, qui ipse quoque, ut ibidem *Archon* crearetur, passus fuit.

2. Per hæcce confirmari verba Libanii, quibus munus istud σραήγων, in alimentorum ac frumenti, adeoque annonæ cura constituisse describit: indeque Constantinum ambitiose studuisse ut hæc larga semper esset Atheniensibus.

An autem etiam aliis in urbibus ubi σραήγων munus obtinebat eadem cura ipsis incubuerit, quæ Athenis, ubi ἐπάνομοι non erant, sicut ἀρχοντες, incertum. Quare Prætorio munere illos alibi functos crediderim. An vero ubi plures simul obtinebant, alii fuerint quasi Prætores urbani alii vero Peregrini, exemplo fere Romanorum, etiam plane incertum est; licet non usque adeo dissimile vero. Manebat quippe nomen etiam in istis urbibus quæ jam Imperio Romano subiectæ erant, ut summi magistratus: nec solum τὸ σραήγων ὅτι τὰς πολίτας, verum & σραήγων ἐπὶ τῶν ὅλων. Hinc in inscriptione Smyrnenſium (inter marmora Oxoniensia) habemus:

. ΚΑΙ . Τ . ΦΛ . ΟΝΗΣΙΜΟΝ
ΠΑΤΕΡΝΙΑΝΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ ΚΑΙ
ΝΕΩΚΟΡΟΝ

ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΕΩΝ ΝΕΜΕΣΕΩΝ ΙΠΠΑΡΧΟΝ ΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΦΥΛΑΚΑ ΠΡΥΤΑΝΙΝ ΠΡΩΤΟΝ ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΝ ΤΑΜΙΑΝ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΔΟΙΠΑΣ ΑΡΧΑΣ ΦΙΛΟΤΕΙΜΩΣ ΕΚ
ΤΕΛΗΣΑΝΤΑ.

Sicuti & hanc habemus. (apud eundem) Smyrnæ quoque
positam:

ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΔΗ
ΜΟΣ ΕΤΕΙΜΗΣΕΝ ΜΑΡΚΟΝ ΑΤ
ΤΙΑΙΟΝ ΒΡΑΔΟΥΑ ΤΟΝ ΑΝ
ΘΥΠΑΤΟΝ ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΟΣ
ΜΑΡΚΟΥ ΑΤΡΗΔΙΟΥ ΠΕΡΠΕ
ΡΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

Quin & apud eosdem reperitur ὁ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ
ΟΠΛΩΝ ΤΩ ΗΡΑΚΛΕΙ ΟΠΛΟΦΥΛΑΚΙ. Qui *Hercu-*
cles non armorum, seu militiæ, sed Gymnasiorum præses
erat. Ad quæ quoque respexisse Philostratum mihi veri-
simile fit, quando lib. IV. de *Vitis Sophistarum* de Euo-
diano ita loquitur: 'Αἱ δὲ δυνεὶ πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ εὐ-
φασμένους ἐπὶ τῷ ὅπλῳ.

Archiereis quippe, seu *Pontifices* erant quoque ἑρῶν, qui
Herculi dicatus ac sacer erat; indeque appellari poterat Ἡρα-
κλῆς ὀπλοφύλαξ: quum ὅπλον non semper de armatura mili-
tari intelligenda sint; sed ea secundum Eustatium quoque

sint πάσης τέχνης ἢ ὀππιασέν ἐργασίας ὄργανα, sive ἐργαλεῖα: quantumvis per ista pierumque intelligantur arma Bellica; ut ὄπλα ἁρμῆα apud Homerum. Interim hīc non incommode capi possunt pro istis *instrumentis* quæ Gymnasiis artique gymnasticæ inservire solebant. Neque inde multum abluere crediderim istud τραίηγόν munus quo Athenion ille Philosophus (de quo Athenæus libro V. loquitur) ab Atheniensibus ornatus fuit, istaque occasione ibi tyrannidem invasit, prope eodem modo, quo Lysias iste, de quo, cum, de Stephanephoris agerem, ex eodem Athenæi libro locutus sum. Hunc nempe, cum jam ante eum ἐν τῷ πλείνῃ τῷ Τεχνίῳ, εἰ παρὶ τῷ Διονύσῳ πηνίπῃ, τῷ Ἀγγελῶν ἔνεα Διονύσῳ [Mithridatis sc.] καλῶντις ἔλονται τραίηγον ἐπὶ τῷ ὄπλων. Ipsorum namque potissimum impulsu hoc populum fecisse crediderim. Interim notandum venit πηνίπας hos magis ad *Bacchum*, [unde & *Bacchici*] adeoque ad scenam, quam ad ζῦσον, qui Herculi, ut dixi, sacer erat pertinuisse; nisi velit quis hos ambos, cum Xysticos, tum scenicos suum sibi habuisse τραίηγόν: de qua re tamen nullum plane indicium sese ullibi offert. Quare melius hocce referatur ad munus τραίηγόν quod ad arma spectabat; cum iste Athenion Athenienses jam pro Mithridate contra Romanos instigaret: hincque accidisse videatur eum tyrannidem ibi invasisse. Et hūc facere videntur hæc sequentia Athenæi verba: Ταῦτ' ἐπὶ τῶν συγκαθίστησιν αὐτῷ τὰς ἄλλας ἀρχοντας, ὡς ἐβέλειτο ὑποβάλλων πρὸς ὀνόματα καὶ μὴ ἔσπολλας ἡμέρας πύρρονι αὐτὸν ἀπαδείξας, δόγμα, &c. Hæc factus alios sibi magistratus allegit, quos voluit; nominibus eorum in publico propositis, & haud multis post diebus tyrannide occupatâ, quid sibi decretum, &c.

Scilicet hunc magistratum, si jam ante, cum Athenienses subessent Romanis, immutatus fuerat (quod hīc nulli duces bellici ibi locum haberent) hi rursus ad arma militaria reducēbant; Athenionemque talem creabant τραίηγόν, quales sub libera

libera republica locum habuerant, qualisque, apud Demosthenem (pro Corona) Nauficles; de quo in decreto; δὲ καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ ἐκφασάσθαι ναυσικλίας τὴν ἐπὶ τῷ ὅπλῳ, quia nempe militibus stipendia suo sumptu subministrasset. Quod autem, cum jam subessent Romanorum imperio, munus istud στρατηγῶν ex militari politicum fuerit factum jam supra ex Philostrato vidimus.

Sic namque nec πολέμαρχος munus tunc amplius ad militiam pertinuit. De quo *tolemarcho* (nulla belli, militiae-ve, ratione muneris, mentione facta) ita loquitur Pollux: ὁ δὲ Πολέμαρχος ὅσοι μὲν Ἀρτίμαθι ἀγχιόρεα, καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλκίτησι δὲ τῷ Πηλεΐφιοι ἀγχιόρεα, τῷ ἐν πολέμῳ δόποθενόλων καὶ τοῖς περὶ Ἀρμόδιον ἐκαστὸν δίκαι δὲ πρὸς ἑαυτοὺς λαγχάνοντα μετρίων, ἰσχυρῶν, περὶ ἑαυτοὺς καὶ ἀνέμειν πὺ λαχόν, ἐκαστὴ φύλῃ πὺ μέγας τὸ μὲν διακρίσεις ὡς οὐκ ἴσθης, ἰσχυρῶν δὲ καὶ χαμμηλαῖα, ὅς, ἐν νόμῳ δικαστηρίῳ κρινέται. Quin & apud Harpocracionem, de eodem Aristoteles ita: οὗτος πὺ ἐισάγει δίκας τὰς πὺ δόποθενόλων, καὶ ἀπρὸς τοὺς, καὶ κληῖρων, καὶ Πηλεΐων, τοῖς μετρίοις, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα πολίταις ὁ Ἄρχων, πᾶσι τοῖς μετρίοις ὁ πολέμαρχος. Quali munere (ac modo) fereungebatur apud Romanos Prætor peregrinus. Hinc etenim Scholiastes Aristophanis ad hunc, in *Vespis*, versum: ὧς ἁναπιδᾶν δαιμάωντας πολλὰς, ὡς τὸν πολέμαρχον, ὄνομα ἀρχῆς. ὃ τοῖς πολίταις τὸ ὅπλον πρὸς ἑαυτοὺς ἀλλὰ τοῖς ξένοις αἱ γὰρ ξημεῖαι δίκαι ἐπὶ τῷ πολέμαρχῳ ἐισάγοντο, & cætera ibi videnda.

Verum denuo revertamur ad nostros Strategos; qui non solum erant, seu nominabantur στρατηγοὶ ἐπὶ τῷ ὅπλῳ, sed (quum aliis in urbibus ipsis alia agnomina essent, uti & diversa munera, quamvis æque politica) etiam ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ ΕΠΙ ΤΟΤΣ ΠΟΛΙΤΑΣ: unde habemus talem & in hoc insigni marmore, quod apud Gruterum pag. 105. n°. 9. invenitur:

Ο ΔΗΜΟΣ ΘΕΑΙ ΡΩΜΗ ΚΑΙ
ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΑΙΣΑΡΙ

ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΝΤΟΣ

ΕΠΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΑΣ ΠΑΜΜΕΝΟΥΣ

ΤΟΥ ΕΗΝΩΝΟΣ

ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΥ

ΙΕΡΕΩΣ

ΘΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΕΝ ΑΚΡΟΠΟΛΕΙ ΕΠΙ ΙΕΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ
ΠΟΛΙΑΔΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΑΣΚΛΕΠΙΑΔΟΥ
ΑΔΑΙΕΩΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ
ΑΡΗΟΥ ΤΟΥ ΜΩΡΙΩΝΟΣ ΠΑΙΑΝΙΕΩΣ

Sicut & apud Sponium in Miscellaneis pag. 327, ita:

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ

Μ. ΑΙΜΙΛΙΟΝ ΣΑΤΟΥΡΝΕΙΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ
ΕΛΤΩΝ ΜΕΓΑΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΕΠΙΜΕ
ΑΝΘΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΤΗΣ ΠΟ
ΛΕΩΣ ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Ut autem *σπώνιοι* apud Athenienses (adhuc liberâ Republicâ) diversi munere erant 1. quidem Militares (qui postea mutato, ut supra dictum, in procuratores annonæ publicæ conversi fuere) 2. vero Civiles, ceu *Prætores Urbani*; sic *illorum Urbanorum* (ut Ubbonis Emmii verbis utar) *cognitio potissimum circa trierarchias, & facultatum permutationes, & quæstiones quas ἀπόφασις & ἀσπασίαν vocarunt, versabantur.* Plures

Plures simul una eademque in civitate, præterquam Athenis, στρατηγὸς locum habuisse, docet nos ita Aristoteles lib. 8. Politicorum, sub finem, his verbis: Ἐρῶ μὲν εἰ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀρχαῖς πόλεως ἴσιν, ἴσθαι δὲ ἐλάττω· οἷον ἐν τῇ μικραῖς πόλεσιν μία ὧς πάντων. καλεῖται δὲ ΣΤΑΤΗΓΟΤΣ ὁ πολυμάχης τοῦτο· *Alibi enim plures sunt ad hæc omnia munera administranda creati magistratus, alibi pauciores. Verbi gratiâ, in parvis civitatibus magistratus unus omnibus negotiis præponitur gerendis. Tales autem Græci appellant STRATEGOS & Polemarchos.*

Sic etiam apud Smyrnenſes plures numero στρατηγοὶ erant: ut ex foedere inter ipsos ac Magnesiōs facto patet. ibi namque habemus Στρατηγῶν γνῶμη; quod plures simul Strategos indicat.

Sic & in ista inscriptione, quæ præterquam inter marmora Oxoniensia, apud Reinesium quoque, Classis VI. n°. 101. comparet (quamvis hausta ex marmore miserandum in modum corrupto) plures simul numero reperimus στρατηγὸς; quin & apud hos eōdem Smyrnenſes ἐπίτροπον στρατηγόν. qui ἐπίτροπος, alio in marmore, cuius initium (ex Cl. I. n°. 72. jam supra adduxi) appellatur ἐπίτροπος τῆς στρατηγίας. quæ verba idem Reinesius vertit, *Curator præfecturæ Reip. vel coloniae.* Fuitne tamen ille ἐπίτροπος στρατηγός is, qui apud Athenienses aliosque appellabatur στρατηγὸς πρῶτος, eruditioribus considerandum relinquo. ἐπίτροπος ille saltem mihi & πρῶτος, atque adeo etiam simul ἐπὶ ὅντων στρατηγός, apud Smyrnenſes fuisse videtur; quum vox ἐπίτροπος sæpius indicet caput, arbitrum, rectorem, curatorem, præfectum aut præsidem. Sicut & hinc in Smyrnenſium nummis (quamvis alias ibi plures numero simul στρατηγοὶ essent) comparet ὁ στρατηγὸς ἐπὶ ὅντων; ut ex. gr. in his sequentibus, ΕΠΙ ΔΗΜΟΣΤΡΑΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΗΤΡ. & ΕΠΙ ΣΤΡ. ΚΑ. ΡΟΤΘΙΝΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΜΗΤΡ. &c, (ne

Ggg

plura

plura præter necessitatem congeram exempla) ΓΜΥΡΝΑΙΩΝ
Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΠ. ΣΤΡ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ.

Sic iisdem eruditis considerandum relinquo, an isti, qui in eadem illa inscriptione vocantur *στρατηγοὶ τῆς εἰρήνης*, prout verba ea, licet plane corrupta, idem eruditissimus Keimelius legit, non habendi sint, apud eosdem Smyrneneses, pro iisdem qui apud Athenienses, vocabantur *εἰ στρατηγοὶ τῆς πόλεως*, seu *Prætores urbani*: quo nomine ejusmodi magistratus apud Romanos veniebat.

An autem *Eleutherolaconum* plures simul fuerint *στρατηγοὶ* incertum est: quum in ista inscriptione quam supra, pag. 295. adduxi, solus compareat ΔΑΜΑΡΜΗΝΙΔΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ.

Ex Polybio tamen videmus apud *Achaeos* primum quidem duos simul, unā cum *γραμματεῖ*, seu *Scriba* (qui ipse primo loco nominatur:) postea autem unicū tantum obtinuisse: ac quidem tali modo, ut ibi pro Rectoribus Reipublicæ istius, tam circa militaria, quam circa politica, hi venisse videantur. Ipsa Polybii verba sunt: *Ἐικοσι μὲν δὲ ἔτη πρὸ περὶ καὶ πᾶσι συνεπολιτεύοντο μεθ' ἑαυτῶν αἱ ποσειδημένηαι πόλεις, γραμματεῖα πρὸν ὅτι πρὸς τὴν ποσειδημένηαν καὶ δύο στρατηγοὺς. μετὰ ταῦτα πάλιν ἔδωκεν αὐτοῖς ἓνα καθιστάνειν, ὃ τὰ τὴν ποσειδημένηαν ὅλων. καὶ πρῶτος ἔταχε τὴν μὴν ἑλάνης. Μάρκος δὲ Καρυάδης. περὶ τὴν ὕστερον ἔτι ὃ ποσειδημένηαν στρατηγὸς, Ἀράλος δὲ Σικυώνιος, εἴη μὲν ἔχων αἰῶσι, ταραχομένῳ δὲ ἐλευθερώσας τὴν παρὰ τὴν Ἀλφειοῦ ἀρτίως τὴν ποσειδημένηαν καὶ ἑλάνης ποσειδημένηαν πρὸς τὴν Ἀχαιῶν πολιτείαν, ἀρχὴν δὲ αὐτὸς ἐρατὴς γενόμενος τῆς ποσειδημένηας αὐτῶν. ὁ γὰρ δὲ πάλιν ἔτι στρατηγὸς ἀρτίως τὴν δόρυ, ὃ πραξικλήσας τὴν Ἀκροπολὶν Ἀπυγίαν κυρδύοντος, ὃ γενόμενος ἐγκρατὴς, μεγάλῳ μὲν ἀπέλυτο φόβῳ τὰς τὴν Πελοπόννησον καπικύνας. ἐλευθερώσας δὲ Κορινθίους, ποσειδημένηαν πρὸς τὴν Ἀχαιῶν πολιτείαν. ἐπὶ δὲ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ὃ τὴν Μεγαρὶν πόλιν ἀπερραξάμενος, ποσειδημένηαν τῶν Ἀχαιῶν. Quinque igitur & viginti primos annos*

dictæ

dictæ urbes [Achaïæ] Rempublicam eandem coluerunt, SCRIBAM communem & PRÆTORES duos [Strategos] in orbem eligentes. Postea placuit unum designare, cui rerum summam permitterent. eoque honore primus est usus, Marcus Carynensis. Quarto post anno, eodem Marco (rursus) Prætura fungente [Eruditissimus Casaubonus, minus bene vertit: Quartum annum in Prætura agebat Marcus, sicut ex sequentibus liquet] Aratus Sicyonius viginti annos natus, ereptam jugo tyranni patriam virtute suâ & fortitudine, Achæorum Reipublicæ attribuit. Adeo jam inde a principio ætatis mores atque instituta illorum adamaverat. Octavo deinde anno post ITERVM PRÆTOR [Strategus] creatus, nonnullos e præsidio, quod in Acrocerintho Antigonus habebat, pollicitationibus pellicit ad loci proditionem: quo mox occupato, ingenti quidem Peloponnesios metu liberavit Aratus; Corinthios vero, post libertatem eis redditam, Ad Rempublicam Achæorum adjunxit. In eadem Prætura etiam Megarensium urbem Achæis contribuit, æstu in potestatem redactam.

Hos Strategos, seu prætores non in solis reperimus profanis scriptoribus, verum etiam in ipsa Novi Testamenti Scriptura. Sic enim de iisdem, pluribus numero simul in una eademque urbe, Philippis nempe Macedonia, legimus in Actis cap. XVI. v. 20. καὶ παραγόντες αὐτὴς τοῖς στρατηγῶν, εἶπον· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὸ πόλιν ἱερὰ καὶ ἀρχαῖα, &c. ac paulo post: καὶ συνελθὼν ὁ ὄχλος καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιβήσαντες αὐτὴν καὶ ἱμάτια, ἐκίλδον ἰσχυρῶς. Qui Strategæ certe militares non erant: quum jam à tam longo tempore Macedonia subfuisset Romanis.

Quin & suos sibi habebant στρατηγοὺς ipsi Judæi; nimirum Judaicos, ac quidem non Reipublicæ suæ aut civitatum, sed Templi Hierosolymitani, itidem plures numero

simul. Hinc enim habemus cap. XXII. v. 4. Evangelii S. Lucæ: καὶ ἀπὸ τῶν συνελθόντων τοῖς Ἀρχιερεῦσι ὁ ὢν στρατηγὸς τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὠξυδῶν ἀσπασίς. Ac rursus v. 52. Ἔειπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὰς ὠξυδανομένους ἐπὶ αὐτῶν Ἀρχιερεῖς καὶ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΣ ὧν ἱερῶν, καὶ Πρεσβυτέρους.

Videmus itaque illos, qui priori loco simpliciter στρατηγὸν vocantur, hoc secundo appellari στρατηγὸν ὧν ἱερῶν. Interim sicuti hîc plures simul nominantur, sic Act. IV. v. 1. unus tantum nominatur, ac quasi κατ' ἐξοχὴν. Ita enim ibi habetur: ἀλλ' ἵσταν ὅτι αὐτῶν πρὸς τὸ λαόν, ἐπίστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ὧν ἱερῶν, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι. atque iterum. v. 24. Ὡς δὲ ἤκουσαν τὰς λόγους ταύτας, πῶς ἱερῶν [subintellige Ἀρχιερέων, ita enim idem versu 21. appellatur] καὶ ὁ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ὧν ἱερῶν, &c. tum denique v. 26. Τότε ἀπὸ τῶν οὗ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ συν' ὧν ὑπηρέταις ἤρχαν αὐτοῖς ἐκ μεταβίαις.

Fuit igitur is qui sic solus nominatur vel caput cæterorum στρατηγὸν, seu præses, adeoque eatenus πρῶτος στρατηγός; vel quod cum plures essent, tum ipsius vices ratione regiminis essent: quamvis, crediderim potius eum cæterorum præsidem fuisse; sicut idem fere videmus in τοῖς Ἀρχιερεῦσι.

Quod verò munus ipsorum attinet (quum sub Romanis essent, ac bella gerere ipsis minime liceret) videntur illi fuisse *Præfecti* custodiæ Templi; quæ custodia, seu custodes, licet arma gererent, non tamen erant milites (ut infra clarius patebit: attamen tales, qui prohiberent vim quæ Templo inferri poterat; atque adeo excluderent ac prohiberent a Sanctis locis, seu gentilibus inaccessis, illos qui Judæi non erant: (quibus & usi videntur Judæi. Act. XXII. v. 30. cum Templi januas contra externos clauderent) tum & *Lictores* erant, subserviebantque τοῖς Ἀρχιερεῦσι, & γραμματέσι, cæterisque in magistratu Judaico, quibus vi agere ex jure licebat, constitutis. Unde & priorem ob causam appellabantur

tur ἡ *κυστωδία*: qua ut communi jure jam dicti utebantur, sic (ut supra vidimus) οἱ *στρατηγοὶ* ex eorum (*ἀρχιερέων, γραμματέων, Φαρισαίων* ac *πρεσβυτέρων*) numero erant, ex illisque, procul omni dubio, electi. Hincque ad *Archiereas* & *Phariseos* Pilatus (Matth. cap. XXVII. v. 65, 66.) ἔχει *κυστωδίας*. ὑπάγετε καὶ ἀσφαλίσασθε, ὡς ὕδαπ. Οἱ δὲ *πορεύοντες* ἠσφαλίσαντο τὸ πᾶθος, σφραγίσαντες τὸ λίθον, μὲν δὲ *κυστωδίας*. Hinc & illa habemus cap. XXVIII. v. 2. ἰδὲ πῃς τῆς *κυστωδίας* ἐλθόντες εἰς τὸ πᾶθος ἀπήρξατο τοῖς Ἀρχιερέσιν ἀπὸ τοῦ πᾶτος ἐνέδρα. Sicut autem cunctis illis serviebant, inde proculdubio hi *custodes* etiam *ὑπηρέται* nominabantur: atque ad hos forsitan spectant ista verba Servatoris nostri, apud Matthæum cap. V. v. 25. ὁ *κρυπτός* σε ὁ *ὄψομαι* τῷ *ὑπηρέτῃ*. Clarius tamen id patet ex Joan. cap. VII. v. 32. Καὶ οἱ *Φαρισαῖοι, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ὑπηρέταις*, ἵνα πᾶσιν αὐτῶν. tum & v. 45. tum denique cap. XVIII. v. 1. ὁ δὲ ἰδὲ λαὸν τὸν *ὑπὲρ*, καὶ ὅτι τὸ Ἀρχιερέων καὶ *Φαρισαίων* τὰς *ὑπηρέτας*. ac versu, 12. Ἡ δὲ *ὑπὲρ* καὶ ὁ *χιλίαρχος*, καὶ οἱ *ὑπηρέται* τῶν *ἰουδαίων* συνήλαστον τὸ ἱερόν. In quibus *Spira* militaris Romanorum cum suo *Chiliarcho*, quos sibi etiam auxilio assumpserant, ab *ὑπηρέταις* τῶν *ἰουδαίων*, qui milites non erant, clare distinguuntur. Hi itaque *ὑπηρέται* erant quibus & *custodia* demandata erat Templi Hierosolymitani, quibusque præerant οἱ *στρατηγοὶ*; quibus rursus unus præfuisse videtur ut *πρωτὸς στρατηγός*; de quo, (ut sic ad propositum nostrum redeamus) quatenus ad Græcos & Asiaticos pertinuit, nunc etiam adhuc aliquid addendum.

Sicut igitur plures sæpe in una eademque civitate *στρατηγοὶ* simul erant, sic quoque *πρωτεύς* inter ipsos obtinebat; uti idem de *Archontibus*, ostensum est; tum & de aliis. Hinc enim ille *στρατηγὸς πρωτὸς*, ac quidem *δύς*, seu secundâ vice, Lucius Bonnatius, in inscriptione illa, quam pag. 243. adduxi. Ibi enim inter alia habemus ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟ-

PON. ΚΑΙ ΙΕΡΕΑ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗ-
ΓΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΣ, &C.

Annuum vero ipsorum munus fuisse imprimis ex ipsorum *ἐπαύροις* (sive illi soli, sive cum aliis simul regimen istud politicum obtinerent) patet; adeoque ex exemplis jam supra allatis: quibus addi possunt hæc sequentia, ΕΠΙ ΣΤΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΠΕΛΛΑ ΑΠΟΛΛΟΝΙΔΕΩΝ; & in nummo qui sub severo cusus fuit, ΕΠΙ ΣΤΡ. ΔΙΑ ΑΝΤΙΦΑΝΟΥΣ ΤΟ Β. ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ: in alio rursus, ΕΠΙ ΣΤΡ. ΑΝΤ. ΠΑΚΙΑΝΟΥ ΤΟ Β. ΑΔΡΥΜΥΤΗΝΩΝ. in alio iterum, ΕΠΙ ΣΤΡ. ΛΟΓΓΕΙΝΟΥ ΤΟ Β. ΤΩΝ ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΣΙΠ. denique (ut finem hisce exemplis imponam) ΕΠΙ ΣΤΡ. Α. ΜΙΛΩΝΟΣ ΤΟ Β. ΑΒΤΑΗ.

Ex quibus, videmus quoque, illos quandoque plus vice simplici hoc munus administrasse: sicut & ex isto *Lucii Boni* *nati* exemplo videmus, unum eundemque hominem plus semel, aliquando, *στρατηγὸν πρῶτον* fuisse; forsân & pluries; uti id in aliis muneribus annuis sæpius contigisse videmus.

Στρατηγὸς tamen & *Ἀνίστρατηγὸς* inter Græcos quoque locum habuisse, in Asia, ut Prætores & Proprætores, æque ac Proconsules à Romanis eo in imperium missis, ostendit hæc sequens inscriptio Pergami reperta, & a Sponio Itinerarii parte I. pag. 413. editionis Amstækedamenfis, exhibita; tum & à Thoma Smitho, in Septem Asiæ Ecclesiarum notitia:

ΓΑΙΟΝ

ΓΑΙΟΝ ἈΝΤΙΟΝ ΑἴΛΟΝ ΙΟΥΑΙΟΝ ΑΤΛΑΟΥ
 ΤΙΟΝ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΝ ΔΙΣ ΤΗΑΤΟΝ ΑΝΘΥ
 ΠΑΤΟΝ ΑΣΙΑΣ ΣΕΠΤΕΜΟΤΙΡΟΝ
 ΕΠΟΥΔΟΝΩΝ ΦΡΑΤΡΕΜ ΑΡΟΤΑΔΕΝ
 ΠΡΕΣΒΕΤΗΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝ
 ΚΑΙ ΒΕΙΘΥΝΙΑΣ ΠΡΕΣΒΕΤΗΝ ΑΣΙΑΣ
 ΠΕΣΒΕΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
 ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΝ ΚΡΗΤΗΣ
 ΚΥΠΡΟΥ ΠΡΕΣΒΕΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
 ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΛΥΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΜΦΥΛΙΑΣ
 ΠΡΕΣΒΕΤΗΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝ
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΝΕΡΩΤΑΣ ΤΡΑΙΑΝΟΥ
 ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ
 ΔΑΚΙΚΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΥΡΙΑΣ Η ΒΟΥΛΗ
 ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΝΕΩΚΟ
 ΡΩΝ ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΤΕΡΓΕΤΗΝ
 ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
 ΤΩΝ ΣΤΑΤΙΩΤΩΝ

Inter ἐπὶ νύμμῃ magistratus numerandi & *ῥεθυμαίης*; qui in pluribus Asiæ urbibus obtinuerunt. Hi autem longe maioris dignitatis atque auctoritatis fuisse videntur, quam ii qui isto nomine vel apud Romanos, vel etiam apud Athenienses, gaudebant: quantumvis apud hos Athenienses quandoque in Πλεψισματίς ipsorum nomen compareret; sicut ex hisce Aristophanis, in Thesmophoriazulis, liquet:

Κηρ]

Κηρ] Ακχε πᾶς. ἔδοξε τῇ βελῇ πᾶσι
 Τῇ τ' ἡσυχαιῶν. Τιμοκλῆς ἐπιστάτης,
 Λυσίλλ' ἐγεγραμμένον. ὑπὲρ Σωστράτη
 Ἐκκλησίαν ποιῶν, &c.

*Preco] Audi unusquisque, visa sunt Senatui hæc,
 Mulierum Senatui inquam. Timocles præerat
 Lysilla Scribæ officium exercebat; dixit Sostrata,
 Concionem facere, &c.*

De horum autem γεγραμμένων munere ita Pollux libro 8.
 γεγραμμένους, ὁ καὶ πρυτανεῖαν κληρωθεὶς ὑπὸ τῆς βελῆς, ἐπὶ τῇ
 γεγραμμένῳ φυλάττειν, καὶ τὰ ψηφίσματα, καὶ ἕτερον. ὅτι τὰς νό-
 μους ὑπὸ τῆς βελῆς χειροπνέμεται. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς δημοσίας αἰρεθείς
 γεγραμμένους, ἀναγιγνώσκει τὰς πρὸς τὴν δῆμον καὶ τῇ βελῇ.

Nempe, ut bene notat ad Harpocracionem doctissimus
 Valesius, numero primus erat, γεγραμμένους τῆς βελῆς, & hic
 κληρωθεὶς κατ' ἑκάστην πρυτανεῖαν ὑπὸ τῆς βελῆς; ejusque offi-
 cium erat custodiæ decreta & scripta omnia (hicque fuisse
 videtur, qui in marmore apud Sponium pag. 406. vocatur
 γεγραμμένους βελούτων nempe Σιγῶν Ὀλυμπίας Μελίτῳ.) Ali-
 ter erat χειροπνέμεται ὑπὸ τῆς βελῆς. Tertius denique erat Scri-
 ba populi αἰρετοῦ ὑπὸ τῆς δῆμον. de quo præter hunc Pollucem,
 & Æschinem, quoque Thucydides lib. 7. ubi de epistola
 Niceæ, in summis jam augustiis ad Syracusas constituti,
 Atheniensibus prælecta loquitur; ὁ δὲ γεγραμμένους τῆς πόλεως πα-
 ραδῶν, ἀνέγνω ὧς Ἀθηναῖοις. Sic de Senatus scriba Demo-
 sthenes, pro Corona: ὁ γεγραμμένος τῆς βελῆς: uti & Æschi-
 nes, contra Ctesiphontem, ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ, ὑμᾶς δὲ πρὸς
 ὑποθήκῃς, ἀναγιγνώσκω ὑμῖν ὁ γεγραμμένος τῆς ἐπιγράμματος, ὁ ἐπι-
 γράμματος ὧς δὲ πρὸς φυλῆς τὴν δῆμον κατὰ γὰρ, &c. Sed ne vos
 ab instituto sermone, longius abducam, epigramma, quod
 in eos qui populum a Phyla reducerunt scriptum est, Scri-
 ba vobis recitabit.

Ipsi

Ipsi autem Oratores mandabant τὰ γραμματεῖα, ut prælegerent illa aut illa ψήφισμα, sen Decreta aut epistolas, aut alia publica acta, & leges quæ pro sese contra adversarios, adeoque in rem suam, afferri volebant; ut sic majoris auctoritatis, minimeque suspecta viderentur. Hinc enim illud λέγει, ad *Grammatea* ut, apud Demosthenem de falsa Legatione: λέγει δ' αὐτοῖς αὐτὸς τὰς ἐπιστολάς τὰς ἑφελίππας. λέγει δὲ τὸ ψήφισμα &c. λέγει περὶ τοῦ μὲν τὸ ψήφισμα, ὡς ὅρκεν προσήκειν ὑμῖν· εἶτα τὸ ἐπιστολὴν τὴν ἑφελίππας εἶτα τὸ φιλοκράτους ψήφισμα· εἶτα τὸ δῆμος. Sic alibi: λέγει μοι τὰ δόγματα, Amphictyonum scilicet. Et apud Æschinæ de Falsa Legatione: Ὅτι δὲ εἰδὲν ψεῦδος εἰρηκα πρὸς ὑμᾶς, λαβέτω μοι τὸ ψήφισμα ὁ γραμματεὺς, καὶ τὰς τῶν συμπερίστων μαρτυρίας ἀναγνώτω. *Ut autem constet me nihil falsi dixisse apud vos, capiat Scriba Decretum, & collegarum testimonia recitet.* Hi *Scribæ* nempe servabant illa, & depromebant, ubi id desiderabatur, prælegebant, ac denuo recondebant.

In multis Græcorum Asiaticis urbibus hos γραμματεῖας magna auctoritate præfuisse, patet cum ex Actis Apostolorum (cap. XIX. v. 35. &c.) ut qui ad populum locutus, concionem quoque dimisit, sive, ut Græca habent, ἀπῆλυσεν τὴν ἐκκλησίαν; quod non vulgaris auctoritatis erat: tum & ex nummis, ubi sæpius illi comparent; ut apud eruditiss. Morrellium, in Specimine (secundæ edit. pag. 235.) ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΓΡΑΜ. ΓΛΑΥΚΩΝ ΕΥΘΥΚΡΑΤΟΥΣ, qui simul γραμματεὺς & ἀρχιερεὺς, seu Pontifex ibi fuit. Sicut & ibidem pag. 116. ΕΦΕΣΟΣ ΚΥΖΙΚΟΣ ΕΠΙ ΠΑΙΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΟΜΟΝΟΙΑ. Quod ne de Cyzicenis capiendum videatur, facit hæc sequens apud Harduinum, ΕΠΙ ΠΑΙΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΩΝ. Ita & apud Magnesium, ubi & σιφωναφόροι & alii quoque ἐπώνυμοι erant [sic ut & alibi a me ostensum est] id itidem ex nummis patet. Hinc enim I. ille Juliae Mammææ habet, ΓΡΑ. ΦΡΟΝ-

H h h

ΤΕΙΝΟΥ

ΤΕΙΝΟΤ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. 2. Alexandri Severi hæc, ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΥΡ. ΤΥΧΙΚΟΤ. & 3. Gordiani Junioris, ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΜΑΡΑΝΤΟΤ ΜΟΞΧΙΩΝΟΣ.

Neque aliter sub eodem Gordiano imperante ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΤ, ac sub Caracalla, ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΓΡ. ΦΛ. ΒΑΣΣΟΤ. tandemque sub Maximino ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΤ. Ut autem inter hujusmodi inscriptiones signatis frequentius se produnt illi, qui fuere *Ephesiorum*, *Nysæorum*, *Magnetum*, ac *Trallianorum*; sic tamen reperiuntur & *Antiochenium* & *Adrymyttenesium*, & *Pergamenorum*, & *Laodicensium*, & *Mylasensium*, & præterea aliorum.

Apud *Nysæos* autem sicuti, γεγραμμένῃ obtinebant, ita & iidem secundum quandoque, seu secunda vice (forfan & pluries) istud munus obibant. Id namque ex hac inscriptione nummi sub Maximino cusi liquet: ΕΠΙ ΓΡ. ΕΥΤΥΧΟΤ Β. ΝΥΣΑΕΩΝ. Quod idem tamen & apud alios locum habuisse, hæc sequens satis clare indicat ΕΠΙ ΓΡ. ΦΛ. ΒΑΣΣΟΤ Β. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. Ex quibus quoque non obscure apparet magistratum hunc annum fuisse, atque ad eisdem aliquando post interpositum tempus, sive electione sive sortitione, iterum rediisse.

Porro ὁ γεγραμμένος, secundum Eruditissimum Vaillantium, fuit Senatus ac populi Scriba, quique omnes Leges, Plebiscita, & Senatus consulta, in tabulas referebat, eorumque custos & interpretes [de quo postremo tamen ego valde dubito] erat & in omnibus Psephismatis nomen suum, & ante ἀρχοντῶν & στρατηγῶν, qui Senatus pro magistratus tempore Præsides fuissent præscriptum habebat: cum illis quotannis creabatur, & si Archon aut Prætor è vita in magistratu exierat, nomen scribæ in nummis signabatur: quod in urbibus ubi eorum nomen pro magistratu in nummis apponebatur, duo eligebantur ut Archontes & Duumviri, ut videre est in nummis.

An

An autem ille qui vocatur in marmoribus Oxoniensibus γραμματεὺς βελῆς δήμῳ (supple Ε, sicuti apud Sponium Tom. 2. pag. 404. habetur γραμματεὺς βελῆς καὶ δήμῳ) cum pag. 264. tum pag. 294. unus idemque fuerit cum illo qui pag. 295. nominatur γραμματεὺς τῆ πόλεως; uti & an in postremo isto marmore, miserabilem in modum mutilato, quum bis occurrat γραμματίων ibi duo simul γραμματεῖς, sive uno eodemque tempore id muneris obeuntes, indicentur fateor mihi obscurum atque incertum esse.

Quod ulterius ad ipsorum dignitatem attinet; in ista inscriptione quæ apud Reinesium Classe III. n°. 36. & apud Sponium in miscellaneis pag. 369. occurrit, habemus I. ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΒΕΝΤΙΔΙΟΥ ΣΩΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΑΙΔΙΟΥ ΑΓΑΘΗΜΕΡΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΟΔΙΚΤΟΥ ΑΥΛΟΥ ΟΙΝΕΩΣ ac secundo (paucis interjectis) ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΑΥΡ. ΑΓΧΑΡΗΝΟΥ ΦΑΙΔΡΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ ΑΣΣΤΡΙΟΥ ΣΤΑΛΕΩΣ : ΚΑΙ ΝΟΜΟΔΙΚΤΟΥ ΤΙΒ. ΚΛΑΥΔ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Quibus indicari videtur, sicut ἀγώνισιν seu Certaminibus præsidebant ἄρχοντες; ac quidem hoc anno hic, alio vero alius quispiam; iique essent *Sacræ Synodi* i. e. Collegii moderatorum ac ministrorum præsides; ita & γραμματεῖς hujus collegii secundum locum occupasse (sicut νομοδίκτης tertium) adeoque & in actis publicis ad illa Certamina spectantibus sic in suo munere quoque ἐπὶ ὄνομον fuisse temporaque certaminum diversa ab ipso etiam (prout is hoc aut illo anno præsidebat quoque) fuisse denominata.

Habemus igitur hic & γραμματεῖς seu *Scribam Agonis Musici*: sive istius *Synodi*, aut *Collegii*, quod ei agoni præsidebat ac subserviebat. Huc enim spectat iste ἄρχων, & non ad Reipublicæ regimen: sicut ex νομοδίκῃ qui tum huic, tum scribæ subjungitur, clarescit.

Hhh 2

Quan-

Quantæ dignitatis alias & circa administrationem civitatum fuerint ex sequentibus patet; ac 1. quidem ex lapide *Sar-
dibus* urbe Lydiæ reperto; quem Reinesius Cl. VII. n°. 36.
exhibet:

ΑΡΞΑΝΤΑΣ ΤΑΣ ΠΛΕΙΣΤΑΣ
ΑΡΧΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΕΝΔΟΞΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΟΣ
ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣΑΝΤΑΣ ΦΙΛΟ
ΤΙΜΟΣ ζ' α' λ.

2. Ex illo apud Napolitanos reperto, qui moribus Græ-
canicis ac ritibus (sicut alibi ex Strabone ostendo) maxime
gaudebant, Classis I. n°. 203. reperiundo,

Η ΦΡΗΤΡΙΑ ΗΟΝΙΟΝΑΕΩΝ ΛΕΥΚΙΟΝ
ΕΡΕΝΝΙΟΝ ΠΤΩΝΟΣ ΤΙΟΝ. ΑΡΙΣΤΟΝ
ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ
ΔΗΜΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΝΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΝ
ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΑΝΤΑ ΑΡΞΑΝΤΑ ΤΟΝ
ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΚΟΝ ΘΕΟΙΣ

Tum tertio ex illa Agrigentinarum, quæ sub finem hujus
opusculi integra (prout nunc habetur) adducenda erit:

ΕΠΙ
ΝΥΜΦΩΔΩΡΟΤ ΤΟΤ ΦΙΛΩΝΟΣ
ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑ ΤΑΣ ΒΟΥΛΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑΣ ΤΑΣ ΦΥΛΑΣ
ΤΩΝ ΤΑΛΕΩΝ ΠΡΟΑΓΟΓΟΥΝΤΟΣ
ΔΙΟΚΛΕΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΚΛΕΟΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΑΔΡΑΝΙΩΝΟΣ ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΤ ζ' α' λ.
4. Deni-

4. Denique ubi γραμματεφύλακα, alio nomine eodem tamen cum munere, ut puto, habemus, (nempe in miscellaneis Sponii pag. n°. CXVI.) hoc modo:

ΠΑΤΕΡΝΙΑΝΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΕΠΙ ΤΩΝ
ΟΠΑΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΚΟΡΟΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ
ΘΕΩΝ ΝΕΜΕΣΕΩΝ ΙΠΠΑΡΧΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑ
ΠΡΥΤΑΝΙΝ ΠΡΩΤΟΝ. ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΝ ΤΑΜΙΑΝ ΤΗΣ
ΠΟΛΕΩΣ, καὶ ἄλ.

Quique hic simpliciter γραμματεφύλαξ appellatur, in Fœdere *Smynæorum* ac Magnetum vocatur γραμματεφύλαξ τῆς βουλῆς καὶ τῆς δῆμῃς: quales tamen ab aliis γραμματεφύλακας ibi distinguuntur, nempe τοῖς τῶν ἑαγμάτων: qui minime ἐπώνυμοι erant; sed qui milites in catalogum redigebant; ex quo tum οἱ ἐξῆταται ab illis Scribis iuramentum exigebant, eos bene numerum &c. exhibuisse. Quas exhibitas descriptiones (sive ut potius ipsa verba reddam.) τὰς δὲ ἀνεκχθίσσας γράφας οἱ ἐξῆταται ἐξεδότωσαν τῷ γραμματεφύλακι τῇ βουλῇ καὶ τῇ δῆμῃ. Ὁ δὲ ἡγετῶν εἰς τὴν δῆμόσιν. Ἐπικληρωσάτωσαν δὲ οἱ ἐξῆταται εἰς τὰς φυλάς τὰ ἀνεκχθίσσας ὀνόματα πάντες, καὶ ἀναγραφάτωσαν εἰς τὰ κληρωτήρια καὶ ἔτω μέμνησιν τοῖς ἀναγραφῆσιν εἰς τὰ κληρωτήρια πάντων ὧν ἔστιν αἱ λαοὶς πολῖταις μέμνησιν, &c. Exhibitas autem descriptiones Quæsitores [ἐξῆταται] tradunt *ACTORVM SENATVS POPVLIVQVE CVSTODI*. Is publico archivo reponito. Sorte vero cooptanto Quæsitores edita nomina in Tribus, & describunt in sortium tabulas. Quin participes sunt ii, qui præscripti fuerint in sortium tabulis, rerum omnium quarum participes sunt reliqui cives.

DISSERTATIO SEXTA,

D B

Concilio Amphictyonum, &c.

CAPUT I.

Origo atque initium Concilii Amphictyonum; & an ab Acrisio an vero ab Amphictyone institutum fuerit. Quænam gentes membra istius Concilii fuerint, tum initio, tum etiam posterioribus temporibus. Quænam immutationes circa illud factæ fuerint; imprimis à Philippo Macedone. De περραιέια Delphis, seu prærogativa, qua primi ordine aliqui præ cæteris consulebant Oraculum: istaque occasione de περδεΐα, περδνεία, & ἀτιλέα, ἀουλέα, tum hic loci, tum alibi.

Ille jam utcunque pertractatis, non possum, non subjungere *Amphictyones*: eo quod istud *Amphictyonum Concilium*, quod tanta fama atque auctoritate inter Græcos fuit, cum peculiaris quædam curaret Sacra, (hincque & Delphici Templi, atque Oraculi simul, curam gereret) tum & commune jus Græcorum (illorum saltem qui hujus communis participes erant) tutaretur; eorum nempe, libertatem, quamdiu ipsa Græcia libera fuit, tutaretur; judicia quædam peculiaris exerceret, bellaque Sacra aut profana pro ista declararet ac susciperet; aliaque plura gereret quæ ad istam communitatem pertinerent. Sicuti & *Sacerdotum* ac membrorum primariorum istius Concilii, live *Heromnemonum*
ac

ac *pylagoratum*, nominibus, ut *ἑπωνύμων*, annua tempora signata fuerunt.

Ut autem de origine istius *Concilii* prius agam, notandum diversimode de illa scipisse veteres: cum hi illam Amphictyoni, alii rursus Acrisio adscribant, atque illa quæ de Concilio isto ante Acrisium narrantur plane fabulosis deputent: quorum è numero quoque Strabo est; qui temporum fabulorum historiis non nimium credulus, ita libro nono loquitur: τὰ πύλαι μὲν ἐν ἀγνωσίῃ. Ἀκρίσιος δὲ τὸ μνημονεύων πρῶτος ἀγαθῶς δοκεῖ τὰ περὶ τὰς Ἀμφικτυόνας, καὶ πλείους ἀφορίσας πρὸς μεταρξέσας ὅσους συνεδρίω, καὶ ψῆφον ἐκάστη δῆνα, τῇ μὲν καθ' ὠκύλειον, τῇ δὲ μετ' ἐπύρας, ἢ μὲν πλειόνων δόποδεῖσαι δὲ καὶ τὰς Ἀμφικτυονικάς δικάς, ὅσην πλείους πρὸς πόλεις εἶπιν. ἕστερον δὲ ἄλλας πλείους ἀγαθῶς γεγόνασιν, ὥς καπλύθη καὶ τὸ πρὸ συνέταγμα, καθάπερ καὶ τὸ τ' Ἀχαιῶν. αἱ μὲν ἐν πρώτῃ δωδεκά συνελθεῖν λέγονται πόλεις· ἐκάστη δ' ἐπέμπε Πυλαγόραν, δις καὶ ἑτάς ἕως τῆς συνόδου, ἑαυτὸς τε καὶ μετ' ὧρα ἕστερον δὲ καὶ πλείους σωῆλθον πόλεις· τὸ δὲ συνέδριον Πυλαίων ἐκάλεον, τὸ μὲν ἑαυτῶν, τὸ δὲ μετ' ὧρα μὲν, ἐπειδὴ ἐν Πύλαις σωήγοντο, αὐτὸς καὶ Θερμοπόλεως καλεῖσιν· ἔθνον δὲ τῇ Δήμητρει οἱ Πυλαγόροι. *Antiquiora sane ignorantur. Sed Acrisius primus memoratur, qui Amphictyonum ordinem instituerit, & urbes definiaverit, quibus in eo confessu locus esset: singulisque suffragii locum tribuerit, aliis pro se, aliis cum una aliqua aut pluribus aliis; communicata sententia: judicia etiam ordinasse, quibus urbium inter se lites disceptarentur. Postea temporis plures sunt factæ constitutiones: donec illud quoque abolitum est collegium; itidem, ut Achæorum. Principio convenisse dicuntur duodecim civitates, quarum quævis suum mitteret legatum Pylagoram dictum. Conveniebatur bis per annum, scilicet Vere & Autumno. Concilium Pylæam nominabant, vernum & autumnale: quia ad Pylas conveniebant, quæ etiam à calidis aquis Thermopylæ appellantur. Cereri sacrificabant Pylagoræ.* Quæ

Quæ Strabonis verba paulisper illustrare, ac cum aliorum verbis conferre nitar, postquam & Pausaniam, de hoc Concilio loquentem adduxero. Qui Pausanias, dum rem altius repetit, ulteriusque deducit quam Strabo, hoc modo loquitur in Phocicis, seu lib. 10. κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ συνέδριον ἐπαιῶνα Ἑλλήνων, οἱ μὲν Ἀμφικτιόνα τὸ Δωκαλιὸν νομίζουσι, ἐκ δὲ τούτων οἱ συνεδρῶσι Πήκλησιν Ἀμφικτιόνας γένεσθαι. Ἀνδρότιον δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ εἶπεν συγγράφῃ, ὡς περὶ αὐτῆς ἀφικέσθαι ἐς Δελφὸς καὶ τὸ περὶ αὐτῶν συνέδριον καὶ ὀνομασθῆναι μὲν Ἀμφικτιόνας τὰς συνελθόντας, ἐκινῆσαι δὲ ἀνὰ χεῖρας τοὺς νόμους σφίσις ὄνομα. ὑπὸ μὲν δὲ Ἀμφικτιόνος αὐτὴν φασὶν ἐς συνέδριον καὶ νῦν ποιεῖν γένεσθαι Ἑλλήνων συναχθῆναι Ἴωνας, Δόλοπας, &c. *Convntum hoc in loco Græci constitutum ab Amphictyone primum Deucalionis filio, satis constanti hominum sententia traditur; & ab eo confesum illum Amphictyonas appellatos. Androtion vero in Attica historia, scribit, in Delphicum confesum initio è circumvicinis convenisse consiliarios: eosque qui eo convenire solerent, Ἀμφικτιόνας (i. e. circumvicinos) nominatos fuisse: postmodum vero id obtinuisse nomen, quo nunc appellantur, Ἀμφικτιόνας. Ab ipso quidem Amphictyone in commune concilium vocatos tradunt hos Græci nominis populi Jones, Dolopes, &c.*

Primo igitur initio, sive id ab Amphictyone, sive ab Acrisio repetendum sit, Concilium istud fuit XII. urbium, qui singulæ ad *Pyleam*, quæ primitus, *Thermopylis* instituebatur, unicum mittebant *Pylagoram*. Crediderim sane fundamenta istius Concilii jam ante Acrisium fuisse jacta, ab isto vero illud in meliorem ordinem fuisse redactum, pluresque civitates illis XII. superadditas; quanquam non plures numero *Pylagoræ* tunc adhuc eo mitterentur: sed una unicum suffragium ferret, pro semetipsa, alia vero unicum pro duabus i. e. pro se atque alia sibi juncta simul, alia denique pro pluribus ita simul junctis.

At

At tempore ulterius procedente plures Civitates accessisse patet ex illis, quæ a Pausania narrantur; adeoque & suffragiorum numerum fuisse adauctum: quin totas tandem regiones ad κοινὸν illud seu *communitatem* illam nomen dedisse, seseque isto foedere devinxisse: atque hinc quoque factum fuisse ut plures numero *Pylagoræ* simul ab unica seu civitate, seu populo vel regione eò mitterentur: quamvis isti plures simul missi unicum solum ferrent suffragium: donec & hæc temporis tractu mutarentur.

Manebat interim ille numerus XII. populorum seu gentium, quæ istius communitatis participes erant: sed numerantur istæ paulisper diverse, a diversis antiquorum scriptorum. Æschines enim (Orat. *πεὶ ἀποπροσβίας*) hoc modo illas enumerat, de sua scilicet ætate locutus: Κατηγεγενημένω ἔτη δώδεκα ἐὰν μετρίοντα ἔστωι· Οὐρεῖς, Βοιωτοί (ἢ Θηβαῖοι μόνον) Δωρεῖς, Ἴωνες, Περρῆβες, Μάγνητες, Δοκρεῖς, Οὔπαιοι, Φθιώτες, Μαλειῖς, Φακῆς: καὶ τῶν ἑταίρων ἕκαστοι ἔδωκεν ἰσότητος γνησίαν τὴν μίσην τῶν ἑλλάδων· τὴν ἑκαστὸν ἐν Δωρεῖσι καὶ Κυπρίῃ, ἰσὺν δυάδμον Λακεδαιμονίῃς (δύο γὰρ ψήφους ἕκαστοι φέροι ἔδωκεν) πᾶσιν ἐκ τῶν Ἴωνων τὴν Ἐρυθραίαν καὶ Πελοποννήσου τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τὰς ἄλλας καὶ πᾶσι. Enumerabam porro gentes XII. quæ Templi participes essent, Thessalos, Bæotios, [non Thebanos solos] Dorienses, Jonæ, Perrhibæos, Magnetes, Locrenses, Oetæos, Phytios, Maleenses, Phocenses: & harum gentium unamquamque demonstrabam par suffragii jus habere, maximam idem quod minimam: eum qui venisset Dorio & Cytinio, tantum valere quantum Lacedæmonias (binum enim quamque gentem suffragium ferre) ex Jonibus item Erythræum & Priensensem quantum Athenienses, & ceteros eodem modo.

Harpocraton vero, & Suidas, hoc modo gentes illas enumerant: Jonæ, Dorienses, Perrhibæos, Bæotios, Magnetes, Achæos, Phytios, Maleenses, Dolopes, Enienas, Delphos, Phocenses.

quam Phocenses Templum diripuerunt, decennali jam bello confecto, mutationem etiam sensit Amphictyonum curia: siquidem Macedones locum in ea sunt adepti: Phocensium vero natio, & ex Dorico nomine Lacedaemonii, sunt ordine moti: illi ob admissum sacrilegium, hi quod opem Phocensibus tulissent, multa affecti. Verum cum Galli duce Brenno Delphos adorti fuissent, prae cunctis Graecia Phocenses strenuè rem gesserunt: quare & Amphictyonatum, & pristinam omnem dignitatem receperunt. Augustus deinde Imperator Nicopolitanis etiam, qui ad Aetium sunt, locum esse inter Amphictyonas voluit: cum Magnetas, Maleenses, Enianas, ac Phthiotas contribuere se Thessalis iussisset: Suffragia autem quae eorum & Dolopum fuerant (interierat enim jam Dolopum gens) ad Nicopolitanos transtulit. Fuerunt aetate mea Amphictyones numero XXX. A Nicopoli, Macedonia & Thessalia bini: ex Beotis vero (nam & hi priscis temporibus Thessalia partem tenuerunt, Aelenses appellati) ex Phocensibus item & Delphis bini: unus ex vetere Dorica terra. Mittunt praeterea Locri qui Ozole appellantur, & simul qui ultra Eubæam sunt, unum utrique. Unus Eubæensis, & item unus Athenis accedit. Athenæ quidem, Delphi, & Nicopolis, omnes obeunt Amphictyonum conventus. Nam ex ceteris quos enumeravimus populis, vicem quisque suam rato temporis ambitu in eum confessum conveniunt.

Mutationem hîc factam non obscure videmus per Acrisium: forsan & alia quoque facta fuit intra Acrisii & Philippi Macedonis aetatem: quod postremum etiam, non tantum ex temporum constitutione, sed & ex ipsa Æschinis enumeratione, apparere videtur. Thessalos enim nominat Æschines & Oetaeos, & Locrenses, & Beotos; ac quidem cum hac distinctione addita, non solos Thebanos, Thebanosque

que adeo a *Bæotis* separatos in istarum gentium catalogo recenset. *Oltaeos* quoque (ut videmus) nominat, quos alii, uti nec *Dolopas*, memorant: quum Harpocracion, & Suidas *Achaeos* & *Dolopas* & *Ænianas* numerent. Nec *Delphos* memorat Æschines, qui tamen ab Harpocracione & Suida memorantur: Sicuti nec *Bæotorum*, nec *Thebanorum* meminit Pausanias, dum cæteros recenset.

Nec certe cum idem Pausanias enumerare suffragia, quæ sua ætate ibi ferebantur, instituerit, eaque XXX. numero fuisse dicat, non tamen ultra XVII. ascendit. Ita ut hîc aliquid in ipso deficere videatur: cum XIII. restent, ab eo non memorata, ut numerus iste XXX. compleatur. Nec præterea ipsi cum Æschine convenit; qui singulis populis bina suffragia adscribit: cum noster *Doriensibus*, *Locrensi-bus* aliisque duobus, singulis tantum singula suffragia attribuat. De Prieniensibus, in Jonia (ac quidem ubi Concilium *Panionium* habebatur) ac de Erythræis interim ita loquitur Æschines, ut qui æquale suffragiorum jus cum Atheniensibus ac Lacedæmoniis obtinuerint.

Hic similiter observandum, ex Joniæ urbibus, non solis majoribus verum & longe minoribus, vice ita, ut videtur observatâ delegatos *Pylagoras* atque *Hieromnemes* ad *Pylæam* (sive illa ad *Thermophylas* sive *Delphis* celebraretur) fuisse profectos: seu quod istæ vices ordine in orbem redirent, seu quod id electione facta contigerit. Quod maxime factum fuisse mihi videtur, ubi ac quando, duæ, tres, quatuor pluresve urbes simul unicum (ut Strabo narrat) ibi ferrent suffragium. Quod ex. gr. ita in *Doride*, quæ quatuor tantum urbibus constabat, proculdubio locum habuit.

Notanda denique illa, quæ Plutarchus de Themistocle narrat; hæc nempe sequentia: *Ἐν δὲ τοῖς Ἀμφικτυονικοῖς συνα-
δρίαις τῶν Λακεδαιμονίων ὑπογυμνῶν ὅπως ἀπὲρ γωνίας τῶν Ἀμφικτυο-
νικῶν*

ρίας αἱ μὴ συμμαχήσασσι καὶ τῷ Μίδῳ πόλεις, φοβηθεὶς μὴ Θειτα-
λὰς καὶ Ἀργεῖς, ἐπὶ τῇ Θηβαίᾳ ἐκβαλόντες τὸ συνδελφίον, πατριῶς
ἡλικρατῆσιν τὴν ψήφον, καὶ γένηται τὸ δοκῆν ἐκείνοις, σωυῖται
ταῖς πόλεσι, καὶ μετήγαγε πρὸς γυνάμεις τὴν πυλαγόρων διδράχας ὡς
τριάκοντα καὶ μία μόνα πόλεις εἰσὶν αἱ μετὰ τὸν πόλεμον, καὶ
τῶν αἱ πόλεις παντάπασιν μικραὶ δεινὸν ἔνι ἐν τῇ ἁλλῇ Ἑλλάδι
ἐκαστὴν γινόμενης, ὅτι ταῖς μεγάλαις δύσιν ἢ τοῖς πόλεσι ἴσται τὸ
συνδελφίον. *Quum in conventibus Amphictyonicis referrent*
Lacedæmonii ad Concilium, ut ab eo concilio arcerentur ci-
uitates quæ arma non consociassent adversus Medum, ti-
mens ne summotis a consessu Thessalis, Argivis, præterea
Thebanis, illi haberent semel ad nutum suum suffragia,
atque ex eorum voluntate omnia gererentur, [quod postea
Macedonibus ex tali artificio obtigit] patrocinator est hisce
civitatibus, & sententias Pylagorarum circumegit; do-
cens quæ consortes belli fuissent unam & triginta civitates
esse, atque has magnâ ex parte plane exiles. Non esse igitur
ferendum, si exclusa a fœdere reliqua Græcia Conci-
lium hoc ad duarum vel trium Amplissimarum civitatum
arbitrium redigeretur, &c. Quum scilicet XXXI. istis
civitatibus illud jus suffragii ibi ferendi, a Lacedæmoniis ut
videmus, concederetur, non voluit reliquam Græciam hinc
exclusam Themistocles.

Non credo quidem omnes istas XXXI. civitates tunc singulas jus illud suffragii reverâ possedisse: sed id voluisse Themistoclem: ut si hæ omnes istud jus obtinerent, reliquas non posse excludi; quod æque civitates Græcæ essent.

Observandum quoque est, *Argivos* hic quoque nomina-ri; ut quos Lacedæmonii eodem prætextu exclusos volebant. Qui tamen Argivi neque a Strabone, neque ab ullo alio, inter Amphictyones numerantur: nisi velimus hos sub com-muni Dorienſium (in Peloponneso) nomine fuisse compre-

henfos: sicut *Jones* in Asia minori: qui æque ab *Jonibus* *Achaïs* atque illi a *Doride*, extra Peloponnesum, originem suam trahebant.

Denique ex *Pausaniæ* verbis videmus, nunc hos populos, vel civitates, inde fuisse extrusos, nunc illos fuisse allectos, aliorumque suffragia, vel tali, vel alia, occasione aliis fuisse tributa: nec semper easdem civitates idem jus suffragii obtinuisse, nec semper omnes simul ad omnes conventus *Pylæos* comparuisse: postremis saltem (ac quidem *Pausaniæ*) temporibus; cæterosque, præter *Athenienses*, *Delphenses* ac *Nicopolitanos*, statas suas vices eò conveniendi observasse.

Porro hoc tandem observari debet Civitates istas, quæ ibi jus, sive unius, sive bini numero suffragii obtinebant, non semper unicum tantum eò misisse *Pylagoram*. Sed videmus ex *Æschine*, jam *Philippi* Macedonis tempore, ab *Atheniensibus* quatuor simul eo missos fuisse *Pylagoras* (inter quos & ipse *Æschines* semetipsum numerat, & *Demosthenes* quoque ut optime *Le Prieux* observat, numerandus est) una cum *Hieromnemone*, fuisse delegatos: non scilicet, quod majus jus suffragii (ut dixi) tunc haberent, sed ob negotii tunc tractandi pondus, ac quod, factionibus laborante tunc populo *Atheniensi*, pars una alteri plane diffideret; hincque *Demosthenes* æque atque *Æschines* eò delegatus fuisset; alique, sive ex more, sive ob causam modo dictam, ipsis adjuncti fuerint: quod tamen circa *Hieromnemes* se aliter habebat. Istumque morem credo & apud alios, populos scilicet potentiores obtinuisse; in turbido, saltem, Græcorum populorum statu, aut metu hostis externi.

Ex *Pausaniæ* verbis, jam supra adductis, videmus *Macedonas*, post decennale bellum cum *Phocensibus*, locum inter *Amphictyonas* fuisse adeptos, extrusis inde his *Phocensibus*. Quod quomodo factum nobis narrat, libro 16. *Diodorus*

dorus Siculus. Unde & clarius perspicimus, cinnam fundamento innixus Demosthenes dixerit. [Sicut & alibi rationes reddidi] ἡ Πυθίαν φιλιππίζων: quod ille scilicet Oraculo Delphico, adeoque & Pythiæ, dominaretur; eamque cogere valeret, ut quicquid ille vellet, de quocunque negotio vaticinaretur. Verba autem ejus hæc sunt: οἱ ὃ θεοὶς ἀντιθέμενοι, ἢ ἐλπίσι, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῷ φιλιππίῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπὸ μάχης ἀνελπίστως κατέλυσε τὸ ἱερὸν πόλεμον, συνδράμι μὲν τὸν Βαιώτην καὶ Θετταλὸν. ἔκρινεν δὲ συγκαταβαίνειν τὸν Ἀμφικτιόνων συνέδριον, καὶ τέτταρ' ἐπὶ τὸν ὅλον ἀίετον ἀποστείλαν. ἰδοὺ δὲ τοῖς συνέδροις μεταδόναι τῷ φιλιππίῳ καὶ τοῖς ἀποστόλοις αὐτοῦ τὸν Ἀμφικτιονίαν, καὶ δύο ψήφους ἔχον ἀς πρῶτον οἱ καταπολεμηθέντες ποικίλεις ἔχον. τὸ δὲ ἐν ποικίλοις τοῖς πόλεσι περικλεῖν τὴν τύχην, καὶ μηδὲν κωναντιῶν εἶναι τοῖς ποικίλοις τὸ ἱερὸν, μηδὲ τὸν Ἀμφικτιονικὸν συνδρίαν μὴ εἶναι τὸν ἀποστόλοις μηδὲ ἵππας, μηδὲ ὅσα κτεράσιν, μέλεις ὡς τὰ χρήματα ἐκκλῶσαι τῷ θεῷ καὶ συλλεμένα. τὰς δὲ παροχὰς τὸν ποικίλον, καὶ τὸν ἄλλον τὸν μεταχρησάμενον τὸν ἱεροσύνης δωρεῖς αὐτῶν καὶ ἀποχρησάμενος πάντας τοὺς δὲ πύλας αἰπύτας τὸν ποικίλον κατέσπασεν, ἔκρινεν αὐτῶν ἐκ κώμας, ἐν ἑκάστῳ μὴ πλείων ἔχον ἑκατὸν πενήκοντα, μηδὲ διεσπῶν ἄλλοιαν σπῆν καὶ κώμας ἀπ' ἀλλήλων. ἔχον δὲ ποικίλεις τὸν χώρον, καὶ φέρει καὶ ὅσα κτλ. τῷ θεῷ φέρει πύλας ἐκκλῶσαι, μέλεις αὖς ἐκκλῶσαι καὶ ἀποχρησάμενος χρήματα καὶ τὸν ἱεροσύνης. ἰδοὺ δὲ καὶ τὸν ἄλλον τὸν Πυθίαν φιλιππίαν μὲν Βαιώτην καὶ Θετταλὸν, ἀλλὰ τὸν Κερυνίδας μεταχρησάμενος τοῖς ποικίλοις τὸν ἐκ τοῦ θεῶν ὁδωμάτων. τὰς δὲ Ἀμφικτιόνους καὶ τὸν φιλιππίαν τὸν ὅλον τὸν ποικίλον καὶ τὸν μεταχρησάμενον κατέσπασεν, καὶ τὰ λείψματα αὐτῶν κατέκαυεν, καὶ τὰς ἵππους ἀποκτείναντες ἀκατάσθως τὸν ποικίλον διεσπῶν αἱ Ἀμφικτιόνους τὰς δὲ τὸν Κερυνίδαν τὸν ποικίλον, καὶ τὰς πάντα τὰ ποικίλα ἀποκτείναντες καὶ πικρὴν ἐμνήσαν, ἔκρινεν αὐτοῖς τοῖς ἑλλήσι ἀντιθέμενοι μὲν τὸν ποικίλον φιλιππίαν μὴ τὸν διδομένην τοῖς Ἀμφικτιόσι συγκαταστάτας, καὶ πάντα φιλοφρονησας, ἐπαυλῆσαν αὐτοῖς τὸν Μακεδόναν, καὶ μόνον δόξαν ἀποδοῖναι καὶ ἀρετῆς τρατηγικῆς περικλεμενῆς, ἀλλὰ καὶ ποικίλεις μέλεις αὐτῶν αὐξήσει χάριος μεγάλας.

Ἐπειτα οὖν ὁ βασιλεὺς. At Phocenses, rebus jam desperatis, se dederunt Philippo. Rex autem cum sic sine pugna Sacrum illud bellum ad finem perduxisset, consilium inivit cum Bæotiis & Thessalis. Utile igitur duxit convocare concilium Amphictyonicum, illique (quasi) iudicium omnium rerum gerendarum permittere. Visum itaque fuit Amphictyonici concilii membris participem facere Philippum ejusque posteros istius Concilii: utque duo suffragia (in eo) obtineret; quæ, antequam debellati fuissent, Phocenses habuerant: utque trium urbium in Phocide muri subverterentur; nullaque communio esset Phocensibus neque Templi, neque Concilii Amphictyonici; neque ipsis liceret ut equos aut arma possideant, donec pecunias quibus Deum spoliarent, restituisent. Profugos autem Phocensium, omnesque illorum sacrilegii participes devoti ut essent, atque undecunque in nexum ipsos abducere jus esset cunctaque urbes Phocensium ut subruerentur, incolæque in pagos habitandos distribuerentur: quorum [pagorum] unaquæque non plures quam quinquaginta domos haberent, neque ultra stadium una ab altera distarent. Ac possiderent quidem Phocenses terram, sed quotannis redderent tributum sexaginta talentorum, donec persolvissent aestimatam atque indicatam pecuniæ mulctam, pro ratione Sacrilegii: utque Philippus constitueret, atque indiceret certamina Pythia, simul cum Bæotiis ac Thessalis; eo quod Corinthii participes fuissent Phocensibus injuriæ ac criminis in Deum. Ut porro Amphictyones ac Philippus arma Phocensium contra rupes ac lapides confringerent, & fragmenta inde reliqua comburerent; equosque redderent. Secundum hæc ordinarunt Amphictyones illa, quæ ad Oraculi curam atque administrationem pertinebant, cunctaque alia quæ ad religionem & communem Græcorum concordiam facerent. Post illa vero constituta Philippus, cum & ea simul cum illis constituisset,

ſtituiſſet, ac lubenti animo approbaſſit, rediit in Macedoniam; quando jam non tantum gloriam pietatis ac bellicæ virtutis ſibi comparaſſet; ſed & præterea hinc magna ſibi ad futurum incrementum adjumenta comparaſſet.

Nec certe minus huc faciunt hæc Demotheſis verba, ex tertia Orat. contra Philippum, de hoc ipſo Philippo: οὐ πρὸς τὴν πόλιν Ἑλλωίδας ἀγερῆναι, πῆγσι μὲν πᾶσι Πύθια, τὴν κοινὴν δὲ Ἑλλήνων ἀγῶνα, καὶ ἄλλοις μὴ παρῇ, τὰς δὲ ἄλλας ἀγωνοδηγούσας πίμπει; κύριον δὲ Πυλῶν καὶ τῶν ὅλων τὰς Ἑλλώας περὶ δὲν ἐστὶ, καὶ Φρυγίᾳ, καὶ Ἰόνιοις τὰς πόλεις τέττας κατέχει; ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν δὲ θεῶν, παρώσας ἡμᾶς ἐν Θηβαῖας, ἐν Δωριέας, ἐν τὰς ἄλλας Ἀμφικτυόνας, ἥς ἔδδὲ τοῖς Ἑλλήσιν ἅπασιν μέντοι; *Nonne præterquam quod urbes Græciæ evertit, etiam Pythiis præeſt communibus Græcorum ludis? Quod ſi ipſe abſuerit Servos ſuos mittit certamini præfuturos? Nonne Pylas & Græciæ aditus tenet? Nonne præſidiis & peregrino milite loca illa tuetur? Nonne etiam in accipiendis Apollinis Oraculis prærogativam habet, repulſis nobis & Theſſaliis & Doriensibus & aliis Amphiſtyonibus: in cujus dignitatis ſocietatem non omnes Græci veniunt?*

In quibus verbis rurfus illud notandum, Philippum occupaffe τὴν προμαντείαν, ſeu prærogativam Oraculum ante alios conſulendi (ut Latinus interpres illud vertit) & ita quidem ut ab illa alios deturbaret. Quæ προμαντεία hîc equidem mihi non videtur, juſ aliquid aut prærogativa prius ordine, præ aliis Oraculum conſulendi, atque ita quidem, ut ille qui προμαντεία iſta gaudebat, primus præ aliis, ac ſine fortitione id conſuleret: ſed quo quis Oraculo ita dominaretur, ut ipſius quaſi imperium obtineret, atque ita perpetuo præſideret, ut Amphiſtyonibus aliis, qui ſive ſorte, ſive vice in orbem redeunte, nomine ipſorum provinciæ aut regionis (quæ Amphiſtyoniæ particeps eſſet) Oraculo præſiderent, iſtam prærogativam eriperet: atque ita Philippus non ſolis Athenienſibus

id faceret, verum & Theſſalis, & Doriensibus, & omnibus cæteris Amphictyonibus.

Fuiſſe tamen ſive gentes, inter Græcos, ſive ſingulares homines, quibus ob merita in rempublicam primus locus, ratione ordinis ac temporis, præ aliis; circa Oraculi conſultationes concedebatur (quum interim Oraculi Antiliſites bene caverent, ne id iſſis circa expiſcandas poſtulationes, aliquid detrimenti afferret) minime negare velim: cum & *περὶ νῆαν* & *πυλῆαν*, & *ἀντίλειαν*, & *ἀνυλῆαν*, & *περὶ δῆαν*, & alia nonnulla præter iſta, hominibus bene meritis erga hanc illamve rempublicam conceſſa fuiſſe reperiamus.

Quam jam poſterius memoratam *περὶ μαντείαν*, fateor, mihi fuſeſſit, in epiſtola mihi auro contrà cara, Ampliſſimus Giſb. Cuperus, dum in memoriam revocaret mihi inſcriptionem apud Sponium in Wheler reperiundam, quavis injuria temporum (forſan & hominum ſive Turcarum, ſive aliorum) miſere mutilatam: & ex qua nobis hæc ſequentia reſtant: quamquam aliter paulo a Wheler, aliter a Sponio excerpta fuit. Illa enim quam Wheler exhibet pag. 346. Itinerarii (ac quidem parte Secunda) hoc modo ſe habet:

. ΤΥΧΑ ΔΕΛΦΟ
 . . ΑΝΓΙΑΤΡΩΝΑ
 . . ΩΝΙΟ ΕΤΔΩΡΩΝ
 . . ΑΡΚΟΥ ΒΟΙΩΤΟΙΣ
 ΤΑΝΑΓΡΑΣ ΑΤΤΟΙΣ
 Ι ΕΝΓΟΝΟΙΣ ΠΡΟΞΕ
 Ν ΠΡΟΜΑΝΤΕΙΑΝ
 . ΕΛΙΑΔΑΣ ΤΑΙΑΝ
 ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ΠΡΟΔΙΚΙ
 ΑΝ ΕΠΙ ΤΙΜΑΝ ΚΑΘΑΠΕΡ
 . ΔΕΛΦΟΙΣ ΑΡΧΟΝΤΟΣ
 ΘΟΙΝΙΩΝΟΣ ΒΟΤΑΕΤ
 . ΝΤΩΝ . ΞΩΠΟΔΟΡΟΥ

Illā

Illa autem, quam profert Sponius, hoc modo:

. ΑΔΕΛΦΟ
 ΑΝ ΠΑΤΡΟΝΑ
 ΕΤΔΩΡΩΙ
 ΤΑΡΧΟΥ ΒΟΙΩΤΟΙΣ
 ΤΑΝΑΓΡΑΣ ΑΥΤΟΙΣ
 ΕΓΓΟΝΟΙΣ ΠΡΟΞΕ
 ΠΡΟΜΑΝΤΕΙΑΝ
 ΕΔΕΙΔΑΔΑΣΤΑΙΑΝ
 ΠΡΟΒΑΡΙΑΝ ΠΡΟΔΙΚΙ
 ΑΝ ΕΠΙΤΙΜΑΝ ΚΑΘΑΠΕΡ
 ΔΕΛΦΟΙΣ ΑΡΧΟΝΤΟΣ
 ΘΟΙΝΙΩΝΟΣ ΒΟΥΛΕΤ
 Ν ΤΩΝ . . . ΣΩΠΟΔΟΡΟΥ
 ΡΑΚΛΕΙ . . . ΑΔΑΜΟΥ . .

Videmus satis clare (saltem isti qui circa inscriptiones aliquantum versati sunt) hujus marmoris inscriptioni & caput & caudam deesse, præterquam quod & alias nulla pene linea in illa restet integra. Hinc & incertum manet quid in lineis prima, secunda ac tertia, cum emendandum, tum suppleendum, sit: nisi quod omisso isto ΕΤΔΩ, illud, quod sequitur, ΡΩΙ, in ΒΟΙ mutandum videatur, ac cum sequenti linea, inserto Ω, conjungendum, atque ita ΒΟΙΩΤΑΡΧΟΥ legendum sit: qui *Βουαρρχης* forsan ex *Tanagra* fuit electus. Novimus, certe, ex Stephano, Strabone, ac Pausania *Tanagram* ex præcipuis Bœotiz urbibus fuisse, tum ob antiquitatem, tum ob religionem, tum denique ob Templum ac Theatrum, quibus ornata fuit.

Kkk 2

A Del-

A Delphenfibus igitur, (ubi inscriptio illa, sicuti reperta, ita & proculdubio posita fuit) videtur ille, cujus honori hoc marmor inscriptum fuit, non solus, verum & ipsius posterius, memoratis in illo prærogativis, honorati fuisse. Hoc namque liquere videtur, ex vocibus illis ΑΥΤΟΙΣ ΕΓΓΟΝΟΙΣ (quibus, uti credo vocula ΣΤΗΝ interferenda, atque inde legendum ΑΥΤΟΙΣ ΣΤΗΝ ΕΓΓΟΝΟΙΣ: quamvis non ignorem illud ὅν manente eodem sensu sæpius quandoque omitti) quibus posterius denotantur. Prærogativæ autem istæ sunt, non sola ΠΡΟΜΑΝΤΕΙΑ, verum & præter ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ & ΠΡΟΔΙΚΙΑΝ, etiam ΑΤΕΛΕΙΑ & ΔΣΤΔΙΑ ita enim ista ΕΛΕΙΑ ΑΑΣΤΔΙΑΝ, emendanda, seu restituenda sunt. Illustratur autem hoc marmor quoque 1. ex Decreto illo Byzantiorum, quod habetur apud Demosthenem, in oratione περὶ τῆς φάνης; in quo inter alia habentur hæc sequentia: δίδχθω τὰ δάμω τῶν βυζανθίων, καὶ Περυνθίων Ἀθηναίοις δόρυθι Πηγαμίαν, πολιτείαν, ἔκπασιν γὰρ (namque ita certe legendum, non vero ἐκ τῆς γὰρ: sicuti id statim illustrabitur per verba ἐργείων ἔγκτησιν) καὶ οἰκίαν περιδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι ποτ' ὅλον ποτ' ἐν βωλῶν καὶ δάμων περὶ τοῖς ὡδῶν τὰ ἱερὰ, καὶ τοῖς κατοικεῖν ἐθάλασσι ἐν πόλει, ἀλευτεργήτοις ἡμῶν πᾶσαι πρὸς τὴν λευτεργίαν, &c. Populo Byzantio & Perinthio placuit, jus matrimonii contrahendi & civitatis ac reipublicæ nostræ communionem, agrorum & fundorum emendatorum ac possidendorum potestatem Atheniensibus concedi: in ludis ac certaminibus principem locum ac proprium, in Prytaneō, in curia, apud populum, apud eos qui sacris præpositi sunt tribui: tum si qui volens in urbe nostra domicilium suarum fortunarum collocare, omnium rerum immunitatem dari.

2. Adhuc magis ex marmore, cujus inscriptio (ex Douza) apud Gruterum pag. 419. exhibetur; (quodque alibi integrum a me adducitur) hoc modo:

DE CONCILIO AMPHICTIONUM, &c. 445

ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ.
ΔΕΔΟΤΑΙ ΑΥΤΩ ΚΑΙ ΕΚΓΟΝΟΙΣ ΠΡΟΞΕ-
ΝΙΑΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ΑΤΕΛΕΙΑΝ
ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΠΑΝΤΩΝ ΩΝ ΑΝ ΕΙΣΑΓΟCΙ
ΚΑΙ ΕΞΑΓΩCΙ ΕΠΙ ΚΤΗΣΕΙ ΚΑΙ ΕΓΓΕΙΩΝ
ΕΓΚΤΗΣΙΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣ ΠΡΟΔΙΚΟΥC ΚΑΙ
ΕΙCΠΛΟΥΤΝ ΚΑΙ ΕΚΠΛΟΥΤΝ ΚΑΙ ΠΟΔΕΜΟΥ
ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗC ΑCΤΛΕΙ ΚΑΙ ΑCΠΟΝΔΕΙ
ΕΙΝΑC ΔΕ ΑΥΤΟΙC ΚΑΙ ΕΦΟΔΟΝ ΕΠΙ ΤΗΝ
ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΠΡΩΤΟΙC ΜΕΤΑ
ΤΑ ΙΕΡΑ, &c.

Per quæ hujus marmoris verba: ista ΑΤΕΛΕΙΑ atque ΑΣΤΑΙΑ firmantur, ac simul explicantur.

Dubium quoque moveri potest an linea undecima mutilatæ istius inscriptionis ἀδελφοῖς legendum sit, adeoque restituendum ΚΑΘΑΠΕΡ ΑΔΕΛΦΟΙC; ubi tunc supponendum, fratres illius, cui hæc inscriptio posita est jam antea iisdem prærogativis, sive honoribus gavisos fuisse; an vero supplenda, atque interferenda vocula καὶ hoc modo, ΚΑΘΑΠΕΡ ΚΑΙ ΔΕΛΦΟΙC: ut qui Delphenſes, sine dubio, si illis ipsis Oraculum consulendum esset, primas vices, ac quidem absque ulla præeunte *Sortitione*, occupabant; utpote ipsis debitas, quod Oraculi hujus non tantum accolæ, verum & primi ministri, & tutores, & conservatores essent; atque uti Lucianus in Phalaride I. loquitur, *ἱερά τε καὶ πύρρῳ τῷ Πύθῳ, καὶ μόνον συνέονται καὶ ὁμωρόφῳ τῷ θεῷ.*

Archontas autem Delphis quoque præfuisse Magistratum, vel sola ista demonstrat inscriptio, quæ apud Gruterum pag. 129. 15.

Kkk 3

ΕΠΙ:

Quinam vero ex Senatoribus (id enim per istud ΒΟΤΑΕΥ-
ΟΝΤΩΝ, ut ego legerem, indicari videtur) huic dedicatio-
ni, ut curatores, præter *Sopodorum*, subijuncti fuerint, no-
bis ignotum manet, ex dolenda istius marmoris ruina. Ἐμ-
μληγῆς enim frequenter satis in dedicationum sine subjungi,
notius eruditus est, quam ut hic operose docere necessarium
sit: nec desunt exempla in his ipsis Dissertationibus. Quare
& hos in isto lapide (prout a Sponio exhibetur) subijunctos
fuisse mihi firmiter persuadeo. Verum nunc tempus est, ut
denuo redeamus ad nostros *Amphietyonas*.

CAPUT II.

*Quibusnam in locis hoc Concilium solemniter tempore congre-
garum fuerit, nempe 1. ad Thermopylas, 2. ad Tem-
ptum Delphicum. Ex quibus qualibusque membris, ra-
tione eo delegatorum, hoc Concilium constiterit: adeo-
que de Hieromnemonibus ac Pylagoris; istaque occasione
rursus aliquid de Polemarchis dicitur; tum & super in-
scriptione una atque altera apud Gruterum ac Reinesium
reperiunda, &c.*

UBinam locorum, ac quando, seu quibus anni tempori-
bus, hos solemnes conventus egerint *Amphietyones*
nos satis clare docent veteres scriptores. Ac quidem cum de
temporibus, tum de locis, liquet satis ex supra adducto Stra-
bonis loco. Is enim illa ibi de *Amphietyonibus* narrat, oc-
casione Delphicæ urbis, Delphicique ibidem Oraculi. ubi,
(cum

(cum bis per annum, verno atque autumnali tempore, congregarentur) post Acrisium saltem, *Amphietyones* Concilium istud initio veris concelebarunt: sicut & initio Autumni ad Cereris templum in Thermopylis. Atque a *Pylis* (Portis ita dictis) seu *Thermopylis* Concilium istud *πυλαία* appellatum fuit, sicut & membra ejus Collegii *πυλαγόραι*.

De Concilio ad *Thermopylas* ita Herodotus lib. VII. *Ἐν δὲ τῷ μετὰ τοὺς Φοίνικας ἑ Θερμοπυλῶν κώμῃ πρὸς τὸ ἐννομα Ἀντήλη κατὰ, παρὰ ἣν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ οἱ Ἀισωνοὶ, ἐκ Πηλοποννησίου ἐκδιδόντες, ἐχάροντες περὶ αὐτὴν εὐρύς. ἐν τῷ Δημητεῖς πρὸς τὸν Ἀμφικτυονίδου ἱδρυτῶν, καὶ ἰδρῶν εἰσι Ἀμφικτύοις ἐκ αὐτῶν ἔστιν Ἀμφικτύωνες ἰσθμίου. A flumine Phœnice ad Thermopylas XV. stadiorum est intervallum, in quo vicus est nomine Anthela; quem præterfluens Asopus in mare evolvitur: & ei locus est spatiosus circumjectus, ubi Templum Cereris Amphietyonidis exstructum visitur, & sedilia Amphietyonibus, & ipsius Amphietyonis delubrum.*

De *Amphietyonum* ad Templum Delphicum conventu ita Strabo lib. 9. loquitur: *Ταυτὸς δὲ τὸ ὠκεῖας ἔσσης τῆς περὶ τὰς Δελφίδας, σωτήριον ῥαδίως ἐκείσιν μάλιστα καὶ οἱ ἐγγύθεν καὶ δὲ καὶ τὸ Ἀμφικτυονικὸν σπήμα ἐκ τέτων σωσέσθην, περὶ τὴν κοινὴν βαλυσόμδρον, καὶ ἔστιν ἡ Πημελῖαν ἔξοι κοινότηταν ἀπὸ καὶ λημάτων δοτικαμένων πολλῶν, καὶ ἀναθημάτων, Φυλακῆς, καὶ ἀγασίας διομένων μεγάλης. Tantam ob Delphorum opportunitatem, cum facile eò e vicinia conventum fuit; tum Amphietyonum etiam collegium institutum fuit, quod & de publicis consultaret rebus, & Templi communem sustineret procuracionem: quod accurata indigebat custodia atque sanctimonia, multis ibi pecuniis, multis depositis donariis. Ex hoc Strabone videmus hunc confessum, etiam de publicis rebus consultasse: quod tamen ab eruditissimo Joan. Marshamo aperte, his verbis, negatur: Neque publicas Græciæ, sed templi Delphici res sacras procurabant: cum tamen*

men

men ipse modò allata Strabonis verba adduxisset.

Scitum sane istud Atheniensium, ab Æschine adductum, & velut Demosthene auctore factum, ita manifeste Marthami opinioni contrarium est; ut nullus dubitationi locus sit.

Cum enim Cottyphus dux Amphictyonum, congregata Delphis concione, effecisset ut decretum fieret, quo *Amphicisenses* suorum scelerum poenas lucrent: simulque, ut ante tempus, quod a majoribus constitutum, atque usitatum, erat *Amphictyones* ad Pylas (cum jam Delphis congregati essent) convenirent: Demosthenes, quando hoc jam Athenis referretur, quo minus id ab Atheniensibus fieret, intercessit; ibique contra effecit, ut decerneretur: τὸν δὲ ἐπομένημονα (Φησί) τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς πύλας καὶ εἰς αἰσὶν πύλας καὶ εἰς Δελφὸς ἐν ταῖς πύλαις ἑστῶσι τοῖς ἀπὸ τῶν πολεμίων. *Ut Heromnemo Atheniensium & Pylagori, qui post hac hoc munere functuri essent, ad Thermopylas & Delphos iis temporibus, quæ a majoribus nostris constituta sunt, proficiscerentur:* Verno scilicet Delphis, autumnali tempore ad *Thermopylas*: ut ibi & de re Græcorum publica, & de *Sacris* etiam, simul consultarent: sicut optime quoque ab Erudissimo H. Prideaux, ad Chronicum marmoreum, observatur, utroque in loco de iisdem rebus, prophanis nempe seu politicis & bellicis, ac *Sacris* fuisse consultatum ac decretum. Marthamus interim Sacras tractatas fuisse Delphis, profanas ad Thermopylas. Et tamen Plinius ait lib. 35. c. 9. (ubi de Delphis loquitur) *Siquidem Amphictyones, quod est publicum Græciæ concilium, hospitium ei, &c.* ac lib. 7. c. 37. *Grammaticâ Apollodorus, cui Amphictyones Græciæ honorem habuere.* Quin & ipsum illud Concilium, quod *Delphis* congregatum super rebus Græciæ ac bello Phocensi Demosthenis tempore congregatum erat, *Sacerdote Clinagora*, [sicut ex ipsius oratione pro Ctesiphonte patet] semetipsum ἐκ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων συνέδριον appellat:

pellat: sicut id etiam, sive Delphis, sive ad Thermopylas collectum esset, æque Cereris ad Thermopylas templi curam gerebant, quam Templi atque Oraculi Apollinis quod Delphis erat.

Idem Marthamus, ut hinc duo diversa Concilia Amphictyonum extundat, argumenta, quæ ipsi peremptoria, seu rem plane & absque ulla exceptione probantia videntur, affert: ac primum quidem ex Hesychio; qui ita habet: Ἀμφικτιόνες ἐξ ὅλων τῶν Δελφῶν, συναγόμενοι εἰς Πυλαίαν, Πυλαγῶρα καὶ Ἱερομήμονες. Quæ ipse vertit *Amphictyones circum habitantes Delphos, congregati ad Pylæam, Pylagoræ & Sacrorum memores dicuntur*. Quod posterius de *Hieromnemionibus, Sacerdotibus, seu Scribis Sacris*, minime intellexisse videtur. verum de illis, ac quatenus a se invicem, *Pylagoræ* scilicet ab *Hieromnemionibus*, differant, paulo inferius paucis enarrare conabor.

Ut porro secundum producat argumentum, ait: *Pausanias utrosque [Amphictyones] distinguit: ac dicit, Convantum Achæorum [de quo ego etiam infra aliquid dicam] ad Ægium celebrari, καθὼς ἐς Θερμοπύλας καὶ ἐς Δελφὸς οἱ Ἀμφικτιόνες; Sicut tam ad Thermopylas, quam ad Delphos Amphictyones.*

At, quæso, quid aliud hæc indicant, quam *Amphictyones*, & ad *Thermopylas*, & ad *Delphos*, i. e. utroque in loco (at diversis temporibus) fuisse congregatos? quod ex supra dictis abundè patet. Vellem sane tanto viro non talia excidisse.

Nunc porro considerandum venit, ex quibus ac qualibus membris Concilium ratione eò delegatorum, compositum fuerit. Hi autem fuerunt *Hieromnemones* ac *Pylagoræ* jam aliquoties nominati. Prioribus tamen ævis an soli *Pylagoræ* (ac quidem singuli ex singulis urbibus aut populis ibi suffragio gaudentibus) ad Pylæam missi fuerint, ac quamdiu,

plane incertum & obscurum est: uti &, an *Hieromnemes* ipsorum nomine ac numero fuerint comprehensi; eo quod, initio saltem, etiam a pluribus urbibus simul (minoris potentiae scilicet atque auctoritatis) unicus tantum eò mitteretur *Pylagora*.

At subsecutis temporibus videmus, non solos *Pylagoras*, & quidem plures numero; verum & *Hieromnemes* ab istis nomine & munere distinctos, ad istud Concilium fuisse delegatos. Plures nempe mittebantur (ex majoribus saltem civitatibus) *Pylagoræ*, unus vero *Hieromnemon*. Quod quam clare ex Æschinis verbis liquet; cum illis quæ jam supra de Decreto Atheniensium attuli, tum his sequentibus:

Ἐπὶ γὰρ Θεοφράτῃ Ἀρχοντι, ἱερομνήμων ὄντις Διογνήτῃ Ἀναφλυσίῃ, πύλαγρος ὑμεῖς εἰλεσθε Μειδίας τι ἐκείνων τῶν Ἀναγοράσιον (ὅτι ἐβόλομιν αὖ πολλὰν ἕνεκα ζῆν) καὶ Θρασυκλῆα τὸν Λεσβίον, καὶ τρίτον ὃ μὲν τῶν ἐμῶν σωῆσθαι δὲ ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς Δελφὸς ἀφίχθαι, ὡς δὲ ληῆμα δὲ τῶν ἱερομνήμωνα Διογνήτην πυρίπειν, τὸ δ' αὖτε τῶν σωσιπλήνῶν καὶ τῶν Μειδία ὁ δ' ἄλλοι σωσιπλήνῃ Ἀμφικτιόνες ἐξηγήλασθαι δ' ἡμῖν ὡς δὲ τὸ βελομένων.

μεταπειψάμενοι δὲ ὁ ἱερομνήμων ἤξις με εἰσελθεῖν εἰς τὸ σωίδεον, καὶ εἰπεῖν πρὸς τὰς Ἀμφικτιόνας ὑπὲρ τῶν πόλεως, ἔ' αὐτὸν ἔτω πεποιημένον. ἀρχομένη δὲ μὲν λέγειν, &c. *Theophrasto Archonte, Diogneto, Anaphlystio Hieromnemone* (sic enim appellant scribam *Amphictyonicum*) vos *Pylagoras legistis Midiam illum Anagrasium* (qui utinam multas ob causas viveret) & *Thrasiclem Lesbium*, & me una cum his tertium. Accidit autem ut cum salvi Delphos pervenissemus, continuo *Diognetus Hieromnemon* in febrim incideret, itemque *Midias*. alii *Amphictyones* in concilio aderant.

Ego arcessitus ab *Hieromnemone* & in concilium INTROIRE JVSSVS, ut apud *Amphictyones* pro civitate nostra dicerem, quippe qui mea sponte hoc ipsum facere constitutum in animo haberem, &c.

Hic

Hic sane tres tantum *Pylagoræ*, præter *Hieromnememonem*, electi videntur: cum tamen H. Prideaux existimet fuisse quatuor, interque illos unà *Demosthenem*: quod is quidem tanta cum confidentia asserit, ut dicat: *Delirant enim, qui lectâ oratione Æschinis contra Ctesiphontem: præter Æschinem, Midiam, Anagyrasium, & Thrasiclem Lesbium, Demosthenem etiam in illo conventu supponunt non fuisse Pylagoram.*

At optimus ille vir non animadvertit, *Æschinem*, cum jam de factis *Demosthenis* locutus fuisset, cum novo Archonte *Diogneto*, ac novo *Hieromnemone*, de novis sic quoque (seu de novo electis) loqui *Pylagoris*, inter quos semetipsum, adeoque postremum numerat, nulla *Demosthenis* facta mentione. Qui quoque *Demosthenes* id hic nullo modo oblitus fuisset: cum se ubique dictis ac factis hujus *Æschinis* ipsius partibus vehementer opponeret: ac quidem adeo, ut is in legatione ad *Philippum* una cum *Æschine* & aliis, ille (criminante super ista re ipsum *Æschine* postea ad populum) quamvis minimus natu, adeoque & postremus ordine, primas dicendi vices ad *Philippum* & huic *Æschini* & reliquis legis præripuerit. nec ullo modo is silentium tenuisset in conventu, ubi talia, qualia ibi narrat *Æschines*, tractabantur, verum omni vi ac conamine sese interposuisset: sicut etiam, post reditum horum *Pylagorarum*, *Athenis* revera fecit. Crediderim tamen numerum *Pylagorarum* (licet semper unus tantum *Hieromnemo* mitteretur) pro beneplacito, aut necessitate, reipublicæ eo immutatum fuisse.

Quod autem attinet *Hieromnemonas*, qui alias quoque *ἱερογγραφεῖς* appellantur, quatenus in administratione reipublicæ locum habebant (duplicis enim generis fuisse illi videntur) ubi adeo pro Secretariis, ut nunc loquimur, aut *Zyndicis* veniebant; illi in hoc confesso super *Pylagoras* eminuisse videntur, ac quidem ipsorum, capita seu præsides fuisse.

Hinc enim inter *Pylagoras* primus, & ante ipsos, nominatur: ut tam ex iis, quæ jam præcessere videmus, quam ex hoc sequenti, apud Æschinem decreto, *Ut Atheniensium Hieromnemoni, & pylagoræ qui post illa futuri essent, &c.*

Atque hinc quoque accidit ut Æschines dixerit sibi ab Hieromnemone accersito inunctum fuisse ut pro Civitate, apud Amphictyones. Quamvis dubitari possit, an non hic de illo *Hieromnemone*, qui toti conventui, pro isto confessus tempore presidebat, sermo sit; ac non de *Hieromnemone* tunc febris succumbente.

Aliquem enim ex *Hieromnemone*bus præsidis locum sub nomine *ιερέως* seu *Sacerdotis* ibi obtinuisse [nam de Delphorum Antistite, uti & de Cereris ad Thermopylas hinc altum silentium] patet ex Decretis illis quibus præscribitur: *Επὶ ιερέως κλειναγόρου, ἱερῆς Πυλαίας, ἔδοξε τοῖς Πυλαγόροις, καὶ τοῖς σιωέροις τῷ Ἀμφικτυόνων, &c. Sacerdote Clinagora, Pylæo concilio verno Pylagora, Amphictyonumque Assessores, &c.*

Item, *Ἐπὶ ιερέως κλειναγόρου ἱερῆς Πυλαίας, ἔδοξε τοῖς Πυλαγόροις καὶ τοῖς σιωέροις τῷ Ἀμφικτυόνων, καὶ τῷ κοινῷ τῷ Ἀμφικτυόνων, &c. Sacerdote Clinagora, concilio Pylæo verno, Pylagora & Amphictyonum Assessores, & commune Amictyonum ita censuerunt &c.* Quibus & illa addas jam supra memorata, *Theophrasto Archonte, Doignato Anaphlystio Hieromnemone.*

Ex quo posteriori loco, etiam apparere videtur, illos *Hieromnemones* annuos fuisse, cum *Pylagora* tantum semestres essent, i. e. unoquoque semestri, de novo eligerentur. Cum *Pylagora* ibi nominati (atque inter quos ipse Æschines quoque) electi fuerint sub Archonte annuo, ac dum *Hieromnemo* esset, sed non jam simul eligeretur, Diognetus; atque adeo ille quoque annuus esset; sicut tali modo cum annuo Archonte *Theophrasto* nominatur.

Appellatur quidem simul, explicationis causa, non ipso ab Æschine, sed interprete Latino, *Scriba Amphictyonum*; sicut

DE CONCILIO AMPHICTI ONUM, &c. 453

[sicut & *Pylagoræ* concilii Pylæi Oratores] at ipse Ælchines, ita loquitur (ut supra jam vidimus:) 'Επὶ γὰρ Θωφεράτῃ ἀρχόντῳ, Ἱερομνήμονος ὅπως Διογνήτῃ ἀναφύσει, Πυλάγορας ὑμῖν εἰλεῖται, &c. *Theophrasto Archonte, Diogneto Anaphlystio Hieromnemone, vos Pylagoras legistis, &c.*

Sic quoque Byzantii (nisi ibi ἱερομνήμων annuus Magistratur, loco Archontos aut στρατηγῶς fuerit) Επὶ ἱερομνήμονος Βοσπορίχῃ Δαμάγῳ ἐνπαλίᾳ [crediderim legendum ἐν τῇ ἀλίᾳ] εἰλεῖται ὅτι πᾶς βουλῆς λαβὼν ῥήτρην, &c. *Sub Hieromnemone Bosporicho, Damagetus in concilio dixit; a senatu sumens decretum, &c.*

At clarius illud elucescit ex sequenti inscriptione apud Gruterum, tam pag. 129 quam 1021 reperiunda.

ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΑΤΟΡΑ ΑΡΧΟΝΤΟΣ

ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ

ΠΥΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΗΣΙΗΣ

ΙΕΡΟΜΝΗΜΟΝΟΥΝΤΩΝ

ΑΙΤΟΛΩΝ

ΠΟΔΕΜΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΜΑΕΝΟΥ

ΔΑΜΟΝΟΣ

Ita enim certissime hæc inscriptio, duabus tantum literis insertis, suppleri debet pro aliis inde vetustate exoletis: quod per *πυλαίας ἐτησίας* indicetur Pylæa ista quæ singulis annis Delphis celebrabatur. Quod Marthamus (qui illam quoque affert) non animadvertisse videtur: at multo minus ipse Gruterus; qui illam (ut modò dixi) duobus in locis eodem modo exhibet; ac quidem, in posteriori, cum hac ipsi subjuncta versione: quæ immane quantum ab inscriptionis sensu genuino discrepat:

LII 3.

SUB

SUB ARISTAGORA ARCHONTE IN DELPHIS
 JANITRICE ASIÆ, SACRORUM MEMORIÆ
 PRÆFECTIS Æ
 TOLIS POLEMARCHO ALEXEMENE DAMONIS
 F.

Mera monstra certe hæc versio loquitur; Delphos nempe fuisse *Janitricem Asiæ*; quod omnibus eruditis novum, imo ridiculum esse debet: sicut & *Ætolos Sacrorum memoriæ præfectos* fuisse: quibus accedat, *Polemarchum* pro nomine proprio & appellativo videri sumptum: quod tamen clarius apparet in Marthamo; qui hæc tria ita ordinat:

ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΜΕΝΟΥ ΔΑΜΟΝΟΣ

atque inde *Tres viros* aliquos extundit. Hæc enim ille: *Ad Delphicam hanc societatem pertinet Ætolorum illud III virorum sacrorum monumentum.* Ignorat nimirum *Polemarchi* munus, quod nemo pene eruditus ignorat: quod & ex hac inscriptione liquet apud Ætolos quoque obtinuisse, æque ac apud Athenienses.

De quorum *Polemarcho*, ita Pollux loquitur [erat enim is, ut alibi notavi, unus ex novem Archontibus; sicut & dictus Pollux ipsum tertium numero inter Archontes recenset] οὗ δὲ Πολέμαρχος, θύει μὲν Ἀρθίμυδι αἰγροτέρῳ, καὶ τῷ Εὐαλίῳ &c. quæ jam supra a me, allata fuere. Unde & apud Athenæum lib. 5. ἡ πολεμάρχεια εἶδος, seu porticus ubi *Polemarchi* jus dicebant. Eadem pene omnia de hoc *Polemarcho* Aristoteles; cum 6 politic. tum apud Harpocracionem: ne plures ex veteribus adducam.

Verti igitur debet hæc inscriptio: *Archonte apud Delphos Aristagora, cum ibi Pylæa annua esset, Hieromnemonis munere fungentibus Ætolis, ac Polemarcho existente Alexamene Damonis filio.*

Minime

Minime tamen pertendere velim *Polemarchi* munus apud Ætolos idem fuisse, cum eo quod apud Athenienses obtinebat: cum nec alibi *Polemarchi* munus, eodem ut apud Athenienses modo administraretur; ac pluribus in locis solum bellum spectaret: quod & ipsum nomen indicat.

At quæ nobis totam rem conficere videntur, sunt sequentia Suidæ verba; quæ clare ostendunt Ætolos sibi suos habuisse *Polemarchos*, ac quidem cum munere satis singulari. Ita enim ille: πολυμαρchoὶ ἢ ἀρχὴ συνίβαιν κλείαν πύλας, καὶ τὸ μετὰ τὸ χρόνον κυλάειν τὴν κλείαν, καὶ ποιᾶν τὸ καθ' ἡμέραν τὴν δαίταν ὅτι τὴν πόλεων πρὸς Αἰγλοῖς. *Polemarchi Magistratus erat, quorum munus erat claudere portas, atque isto intermedio tempore servare claves, ac tempore diurno visitare ad portas, apud Ætolos.*

Cum autem me jam finem huic digressiunculæ, super inscriptione modò allata, imposuisse crederem, incidi in inscriptionem, quæ apud Reinesium, Classe prima n° 241 habetur; & quæ non, ut puto eadem, sed plane similis, ac super eadem re, licet alio loco (uti exempla docent, talia sæpius contigisse) dedicata fuit, ac posita; nempe, sicut harum una in oppidi Bæotix Lebadix, diruto templo, altera in Cycladibus, reperta fuit, ita hæc in Apollinis templo ad urbem Delphorum: ac quidem, ut ista ita, uti apud Reinesium habetur, hic quoque reponatur mihi operæ partium videtur:

ΘΕΟΙC

ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑ ΑΡΧΟΝΤΟC ΕΝ

ΔΕΛΦΟΙC ΠΤΑΔΙΑC ΗΡΙΝΗC ΙΕΡΟ

ΜΝΗΜΟΝΟΥΝΤΩΝ ΑΙΤΩΛΩΝ ΠΟ

ΔΕΜΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΜΕΝΟΥ

ΔΑΜΟΝΟC

Reperimus hīc in capite vocem ΘΕΟΙC, quæ in illis Gruterianis non habetur; tum & pro ΗΣΙΗΣ in una earum, & ΗCΙΗC, in altera habemus ΗΡΙΝΗC. ΗΣΙΗΣ autem illud, sive ΗCΙΗC, magnus Scaliger, in ΟΤΣΗΣ mutandum, atque ita legendum in utraque, judicat. Verum non ΟΤΣΗΣ, sed supplendo hiatum, adeoque defectum, (sive temporis, sive alia ruina factum, neque ab exscriptoribus, ut opportunt quidem, animadversum) ΕΤΗΣΙΗΣ legendum esse, quovis pignore decertare aulim. Quod autem in hac Reinesii illud ΗΡΙΝΗC pro ΕΑΡΙΝΗC habendum (cum ipso Reinesio) sit, quis vel primo intuitu perspiciat.

Præterea (ut & hoc de isto ΗCΙΗC addam) nimis magna discrepantia est inter ΟΥ & Η, sicut & inter ΙΗ & Η, quam ut sic pro ΟΤΗΗC facile illud ΗCΙΗC legi queat: tum & istud ΟΤCΠC, quamquam subaudiatur, in Decretis non exprimi solebat: sicuti formularum exempla jam supra ex Demosthene allata ostendunt: ut in quibus habemus quidem, Ε'π' *ιερείας κλειροδόρου, ιαερως πυλαίας, ἑδδζε*, &c. sed istud ΟΤΣΗΣ minime additū: tum denique, ratione sensus vox ΕΤΗΣΙΗC longe melius cum illa ΗΡΙΝΗC convenit: quod, uti ista *autumnale* tempus designat. hæc *vernum* indicet. Ac quidem utroque in loco, cum Delphis, tum ad *Thermopylas* concilium istud

istud *annuumerat*; ac quidem *Delphis Vernum*, ad *Thermopylas* vero *Autumnales*, sive, ut Græce exprimunt, μετεωρον; adeoque apud utrosque, partitis vicibus ἐτήσιον: quod optime etiam observavit Reinesius. Quin (ut hoc jam modo dictis addam) vocem ἡρινός, etsiam si aliàs sic Jonice dicatur, apud Atticos (saltem ipsorum Comicos) pro ἱαρινός fuisse usurpatam ostendunt hi versus Aristophanis, in Avibus, quos Chorus ita canit:

ὦ, φίλη, ὦ ξυθή, ὦ
 φίλτατον ὀρίων
 Πάσιων ξύννομε τ' ἐμῶν
 ὕμνων ξύνθεοφ' ἀηδοῖ
 ἦλθες, ἦλθες. ὦφθης.
 ἦδὺν φθέγγον, ἐμὸν φέρε
 Σ' αὐλὸν, φθέγγμασσι ἡρινῶς
 Ἄρχε τ' ἀναπαύσῃ.

O dilecta, ô flava, ô
 Dilectissima avium
 Omnium, compascua meorum
 Hymnorum, connutrix lusciniæ,
 Venisti, venisti, visa es,
 Dulcem sonum mihi fe-
 Rens. sed ô bene vocalem so-
 Nans tibiam sonis vernis,
 Incipe Anapaesta.

CAPUT III.

*Pergitur ulterius circa Hieromnemes & Pylagoras. Hinc-
que agitur de Ecclesia seu Concione in Amphictyonum Con-
cilio: de horum Amphictyonum juramento: de Panegy-
ribus, circa easque nundinis & spectaculis: De Certamini-
bus ac Ludis ibi peractis, de Amphictyonum Concilio
in Calauræa, ad Templum Neptuni.*

DE Hieromnemionibus hinc ita Aristophanis scholiastes, seu potius scholiastæ, quod plures hinc symbolam contulisse (quamvis non æque feliciter) videantur: Ἀπὸ τῶν δὲ [Hieromnemes] ἱερομένων τῷ ἀναλισκόμενῳ ἐν ταῖς θυσίαις, ιερομνήμονας ἐπιμὴν εἰς πυλαίαν καὶ πυλαγόρας. Ἀριστοφάνης θεομοφομαζέσσης. Ἀρα δὲ μεγάλα τὰ πάλαι ἦσαν φρονέας φασὶ τὰς πυλαγόρας καὶ τὸ ιερομνήμονα. καὶ εἰσὶν ἕως ἡμῶν γεγραμμέναι. Hinc non male de hisce Hieromnemionibus affirmat eruditissimus Prideaux illos fuisse Sacerdotes, qui circa res sacras & Deorum cultum docti ac periti fuerint, memoriaque tenuerint, quo ritu ac quibus sacris quisque eorum colendus esset: illosque adeo in eo solemniconventu sacra Deo peregisse, &c. At male, quod ibi scribit ac notari existentes Pylagorum jussis paruerint adeoque ipsorum decreta exsecuti fuerint. Quum tam ex jam supra a medicis quam ex nunc sequentibus, constet, hos Hieromnemes supra Pylagoras dignitate atque auctoritate eminuisse. Illi enim decernebant, si quid decernendum; unde & Demosthenes de Æschine: τὰς ιερομνήμονας πύθει ψηφίσαντες; sicut & hujus Demosthenis Scholiastes: οἱ πεμπόμενοι εἰς τὸ Ἀμφικτυόνιον συνέδριον, ὡς κύριοι τῷ ψήφῳ ἐλέγοντο ιερομνήμονες, Qui ad concilium Amphictyonum missi erant, qui ibi decretis, quasi ipsorum domini aut principes moderarentur, vocabantur Hieromnemes. Neque enim ut perhibet Prideaux, Pylagoræ soli, sed Amphictyonum

Ætyonum concilium decrevit ἡκού τὰς ἱερομήμονας πρὸ τῆς Πύλας
 πυλαίας ἐν ῥητῷ χρόνῳ εἰς Πύλας, ut *Hieromnemones*, anteso-
 lemne ei concilio tempus, more ac consuetudine antiquitus
 constitutum, concilio indicto convenirent ad *Pylas*.
 Quod, ut ita fieret (ut nempe extra ista antiquitus con-
 stituta tempora convocarentur) contra jus ac fas esse osten-
 dit Demosthenes : non vero ut *Hieromnemones* convenirent.
 Illos autem præsedisse patet exinde, quod Diognetus ille (de
 quo supra ex Æschine) qui alias verba pro Atheniensibus fa-
 cere debuerat, quod jam febre correptus esset, munus illud,
 sive onus, Æschini tunc *Pylagoræ* demandarit, quod alias ex
 jure ac debito ipsi incumberet. Quamvis igitur apud eundem
 Æschinem præco prædicat, ut *Hieromnemones & Pylagoræ*
 eòdem [contra Ampissenses] convenirent, Deo ac terræ sacræ
 Auxilium laturo: Attamen hæc apud Harpocracionem repe-
 rimus, ἱερομήμονες, ἐπιτεταγμένοι εἰς τὴν Ἀμφικτυόνων συνέδρον
 ἐν ἐκάστης πόλεως τῆς συνδεύουσας ἔτι καλῶνται. *Hierom-*
nemones appellantur illi qui ad concilium *Amphictyonum* mit-
 tuntur ex singulis civitatibus quæ hujus concilii participes
 sunt. Nimirum omnes quidem *Hieromnemones* erant *Pyl-*
agoræ; sed non omnes *Pylagoræ Hieromnemones* erant: quod
Hieromnemones Pylagorarum capita ac præfides essent, sicut
 ex. gr. ἀρχιεῖροι primi, seu capita, τῶν θειῶν. de quibus tamen
 quoque inferius aliquid nobis dicendum erit.

Licet autem de *his Pylagoræ* jam tantum locutus sim, ut
 non necesse sit, aliquid superaddere; hæc tamen cæteris sub-
 jungenda duxi, cum modo dicti Harpocracionis: Ἐπίπρωτο δὲ
 ἐν τῇ πόλει τῶν μελιχουσῶν τῆς Ἀμφικτυονίας πρὸς, ὅτι περὶ ἐκαλῶντο
 πυλαγόροι, tum & Helychii illa: Πυλαγόροι οἱ προσεῖντες τῇ πυ-
 λαίᾳ. Πυλαία δὲ ἐστὶν ἡ εἰς Πύλας πρὸς Θερμοπύλας γενομένη σύνοδος
 τῶν Ἀμφικτυόνων. Nempe *Pylæam* istam, sen Concilium
 [quod tamen æque de Delphico intelligendum] constituebant,
 ut περὶ τῶν, ratione aliorum, de quibus quoque statim men-

tio fiet ex Æschine,) ac simul ita cum *Hieromnemonibus* Concilium istud constituebant; ut quamvis simul omnes Pythagoræ essent. hi tamen dignitate atque auctoritate (ut qui peculiari modo hic sacra curarent) cæteris Pythagoris supereminerent.

Quandoque tamen & *Ecclesia*, vel *concio*, seu longe amplior numero conventus habebatur: si nempe pondus rerum ibi tractandarum id desideraret; aut studia partium, si quando Concilium illud factionibus laboraret, in causa essent. Quali modo id accidisse tempore belli Phocensis videmus ex Æschine, cujus verba sunt: Τῇ δὲ Πηκσίῃ ἡμέρᾳ κόπυφῳ, ὁ ὧς γνώμας Πηκσιφίζων, ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν τὴν Ἀμφικτυόνων. ἐκκλησίᾳ γὰρ ὀνομάζουσιν, ὅταν μὴ μόνον τὰς πυλαγόρους καὶ τὰς ἱερωνήμονας συκαλίσωσιν, ἀλλὰ ἔτι τὰς συνδυώσας καὶ χρωμένους τῷ θεῷ. *Postridie Cottyphus*, qui sententias ratas faciebat, *Amphictyonum concionem* habuit. Concionem autem nominant, quando non solum Pythagoræ & Hieromnemones, sed ii etiam qui una sacra faciunt, & qui ad consulendum Oraculum conveniunt, convocantur. Qui Cottyphus, ut hoc verbulo addam, isto tempore Concilii hujus primus Hieromnemon, seu Præses, fuisse videtur: nec solum sententias rogasse, verum etiam post datas ac collectas illas decreto suo firmasse.

Porro Cottyphus iste dux illorum simul qui contra Amphissenses animati erant; superstitiosam, ac concitatam per alios multitudinem sibi, suisque, in auxilium ascibat; ac per illorum cæcas assentationes, quibus se Deo atque Oraculo suppetias ire credebant, Amphissenses condemnabat. Hisce interim concitandis prætendebatur istud juramentum, quod Æschines coram Philippo, in legatione ad illum decretâ, recitaverat (in oratione ista, quam Demosthenes falsis ac fabulosis plenam arguit) ut sic Philippus eo magis animaretur, ac superstitiosi magis incitarentur. Ita enim ille, in oratione, de falsa legatione: Ἀμα δὲ ἐξ ἀρχῆς διεξῆλθον τὴν κλίσιν τῆς ἱερᾶς, καὶ τὴν πρώτην σύνοδον γενομένην τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ τὰς ὁρμὰς

ὅρκους αὐταῖ ἀνέγων, ἐς οἷς ἔνορκον ἦν τοῖς ἀρχαίοις, μηδεμίαν πό-
λιν τῶν Ἀμφικτυονίδων ἀνάσσειν ποιήσεν μήδε ὑδάτων ναμαλιαίων εἰρ-
ξεν, μή ἐν πολέμῳ, μή ἐν εἰρήνῃ. ἐὰν δὲ τις τῶν παραβῇ, καὶ ἐπαί-
σεν ὅππῃ τῷ, καὶ τὰς πόλεις ἀναστήσιν. καὶ ἑαυτὶς ἡ σὺλᾶ τᾶ Ἐθῆ,
ἡ συνίδη πῇ ἡ βελᾶση τί κατὰ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, τιμωρήσιν καὶ πᾶσι
χερὶ, καὶ φωνῇ καὶ πάσῃ δυνάμει. Ἐπεσὼν τὰ ὅρκῳ ἀρχὴ ἰσχυρᾶ. Ea-
demque operâ a primordio commemorabam ut Templum edi-
ficatum esset, ut Amphictyones initio convenissent; eorum-
que iussurandum recitabam, quo veteres obstricti essent, se
nullam urbem Amphictyonica everuros, neque aqua pro-
fluente prohibuituros, siue pace siue bello. Quod si quis con-
tra fecisset ei se bellum illaturos, & urbes excisuros. Si
quis vero Apollinem vel spoliaret, vel conscius esset il-
lius injuriæ, vel consilium daret contra Templum: eum
se ulturos & pede & manu, & voce, & omnibus viri-
bus. Annexam etiam esse iurijurando atrocem execrationem.

Hoc juramentum igitur isti Amphissensium profanationi,
facti scilicet agri, applicabatur ab illis qui bene Philippo,
male Amphissensibus, cupiebant: atque ita quidem, quasi pe-
ne soli Deo atque Oraculo, terræque Deo sacratæ, tutandis,
hoc Concilium Amphictyonicum institutum fuisset. Quod
tamen ex supra dictis falsum esse liquet.

Unde etiam de Tullio rege Dionysius Halicarnassæus, libro
quarto, in hunc modum loquitur: πάντων μάλιστα τῶν ποιεῖται
ἔργων τῶν Ἀμφικτυόνων ἔστιν ἡ ἐκείνων ὁππότε ἡγάσθη, ἐς ἀδελφεὺς
ἐρῶν καὶ φίλων ὑπὸ τῶν παροικούντων βαρβάρων ἐξαναλωθῆναι τὸ
Ἑλληνικὸν γένος, εἰς τὸ ἀπ' ἐκείνων κληθεῖσιν Ἀμφικτυονικῶν σύ-
νοδον καὶ πανήγυριν αὐτοὺς σωτήρα, νόμους κατασκευάσαντες ἐξω τῶν
ἰδίων, ἐς ἐκάστη πόλιν εἶχε, τὰς χεῖρας ἀπασι, ἐς καλεῖσιν Ἀμ-
φικτυονικὰς, ἐξ ὧν φίλοι μὲν ὅντις ἀλλήλοις διετίλυν, καὶ τὸ συλ-
λαγνὲς φυλάττοντες ἔργῳ μᾶλλον ἢ λόγῳ, λυπηροὶ δὲ τοῖς βαρβάρῳις
καὶ φοβεροὶ. παρ' δὲ τὸ πᾶσι δειγμάτων λαβόντες Ἴωνες πῶς μεταστῆ-
ναι τὸ δίκαιον ἐκ τῆς Ἑυρώπης ἐς τὰς Ἰνδοτάλῃας μέρη τῆς Κασίας,
Mmm 3 καὶ

καὶ Δωριεῖς οἱ περὶ τὰς αὐτὰς πόλεις ἐπιδησάμενοι, ἰσχυρὰ καταπολέησαν διὰ τῶν ἀναλωμάτων· Ἰωνες μὲν ἐν Ἐφέσῳ, ὧ δ' Ἀρδημιδοῦ· Δωριεῖς δ' ἐν Ἐπιτροπίῳ, ἔν Ἀπόλλωνι, εἴη σιωπῶντες γυναικῶν ὁμῶς, καὶ τέκνων καὶ τὰς διδασκάζοντες λεγόντες, σιωπῶντες καὶ σιωπεπληγύριζον, καὶ ἀγῶνας ἐπέτελουν ἱππικὰς καὶ γυμνικὰς, ἐν ταῖς περὶ μυσικὴν ἀκασμάτων, καὶ τὰς θύας κοινῶς ἀναθήμασιν ἰδωρῶντο. θεωρήσαντες δ' καὶ πανηγυροῦσιντες, καὶ πᾶς ἄλλας Φιλοφροσύνας πρὸς ἀλλήλων λαβόντες, εἰς πτόσχεσμά πρὸς πόλιν ἐρχόμενοι, δικαστὴ καθεζόμενοι δῆτ' ὄντων, καὶ περὶ τῶ πρὸς βαρβάρους πόλεμῳ καὶ περὶ τῶ πρὸς ἀλλήλους ὁμοφροσύνης κινεῖς ἐπαίνοντο βελάς. *Maxime admiratus est inventum Amphictyonis, filii Hellenis; qui cum videret Græcam gentem infirmam esse, & facile a finitimis Barbaris deleri posse, ipse eam in id concilium ac conventum, qui ab eo Amphictyonicus est dictus, coëgit, legesque tulit, præter illas quæ cuique civitati propriæ & peculiare erant, eas quæ omnibus communes essent, quas Amphictyonicas vocant, quarum beneficio in mutua amicitia perpetuo continebantur, & cognationem re potius quam verbis servabant, & molesti, & formidabiles barbaris perpetuo erant. Cujus exemplum secuti Jones, qui sedes transfulerunt ex Europa in Cariæ partes maritimas, & Dorienses, qui in iisdem locis urbes condiderunt, Tempia communibus sumptibus exstruxerunt, Jones Ephesi templum Dianæ, Dorienses in urbe Triopio templum Apollinis, quò statis temporibus CUM UXORIBUS ET LIBERIS conveniebant, & simul sacrificia faciebant, & simul negotiabantur & mercatus exercebant, & certamina equestria, & gymnica, & musica faciebant, Disque donaria communia dicabant. Peractis vero spectaculis, & nundinis, aliisque festis, in quibus omnes omni humanitatis genere se mutuo excipiebant: si qua simultas inter civitates ob aliquam offensam exorta fuisset, iudices sedentes de ea cognoscebant, & de bello*
contra

DE CONCILIO AMPHICTIONUM, &c. 463
*contra barbaros gerendo, & de mutuâ concordia inter se
 consultabant.*

Quæ, sane, Dionysii verba & Concilium istud *Amphi-
 ctionicum*, & *Communitates* Asiæ (tum *Panionium*, tum
 & alias) apprimè illustrent; sicut & illa Pausaniæ verba quæ
 de Ludis ac Certaminibus, libro 10. seu in Phocicis, affert:
 Ἀρχαῖοι τὸν ἀγώνισμα γινέσθαι μνημονεύουσιν, καὶ ἐφ' ᾧ πρῶτον
 αἰθλα ἔθεντο, αἶσαν ὕμνοι ἐς τὸ θεόν. καὶ ἦσαν καὶ ἐνίκησθαι αἰδῶν χρυσό-
 θεμις ἐκ Κρήτης, ἣ δὲ ὁ πατήρ λέγεται Καρμάκωρ καθεῖναι Ἀπόλλω-
 να. Χρυσόθεμις δ' ὕστερον φιλάμμωνά τι αἰδῶν μνημονεύουσι νικῆσαι,
 καὶ ἐπ' ὅκείνῳ θαύμαζεν τὸ φιλάμμωνον. Ὀρφεία δ' ἀμυνομένη τῇ
 δῆτι πλειστάς καὶ ὑπὸ φρονήματι ἔσθλα, καὶ μυσαῖον τῇ ἐς πάν-
 τα μνήσκει Ὀρφείας, ὅτι ἐνελήσκει, φασὶν αὐτὴς δῆτι ἀγαθὴ
 μουσικῆς ἐξέταξις. Φασὶν δ' Ἐλευθερά ἀνελέσθαι Πυθικῶν νικῶν
 μέγας καὶ ἡδὺ φωνῆται, ἔπειτα αἰδῶν γε αὐτοῖς ἔχοντες τὸ αἰδῶν. λέ-
 γεται δ' καὶ Ἡσίοδον ἀπελαδῆναι ἔσθλῳ ἀγώνισματι, ὅτι ἐκ κίθαρι-
 ζειν ὁμῶς τῇ αἰδῶν δαδιδυγμένον. Ὀμηρὸν δ' ἀφίκετο μὲν ἐς Δελφούς
 ἐρησόμενον ὅπως ἐῖδετο. ἔμελλε καὶ αὐτὸν κίθαρίζειν δαδιδυγμένῳ
 ἀχρεῖον ὅμως ἔσθλῳ ὑπὸ τῷ ὀφθαλμῷ τὸ συμφόρῳ γινώσκων. Τῆς
 δ' ἰσοσυνοῦς Ὀλυμπιάδος καὶ ὁχλὸς ἦν Γλαυκίας ὁ κροτωνιάτης
 εὐκλειπὸς, ἑσθλὸς ἔπειτα αἰθλα ἔθεντο οἱ Ἀμφικτιόνες, Κίθαρω-
 δίας μὲν καθεῖναι ἐξ ἀρχῆς, πρῶτον δ' καὶ αὐλωδίας ἀγώνισ-
 μα, καὶ αὐλῶν ἀνηγορεύθησαν δ' νικῶντες Κεφαλὴν τι ὁ Λάμπης
 κίθαρωδίας, καὶ αὐλωδῶν Ἀρκας Ἐχέμβροτος, Σακάδας δ' Ἀρ-
 γεῖον δῆτι τοῖς αὐλοῖς ἀνείλετο δ' ὁ Σακάδας ἔτῳ καὶ ἄλλας δύο
 ἔς ἐφ' ἑξῆς ἑσθλὸς Πυθιάδας. ἔθεντο δ' καὶ αἰθλα ἔπειτα αἰθληταῖς
 πρῶτον πᾶσι τοῖς Ὀλυμπία, πλὴν πειρίππας, καὶ αὐτοὶ νομοθετή-
 σαι δαλίχας καὶ διαύλους παισὶν εἶναι δεῖμον. Δαλίχῳ δ' Πυθιάδι
 ὅτι δῆτι αἰθλοῖς ἐκάλισμα ἔπ' ἀγαθίαν, σφαιρίτην δ' τὴν ἀγῶνα
 δοῖναι τῷ κατῆσαντι. Ἐ' αὐλωδίας τι κατέλυσαν, καταγόντες ὅτι
 οἶοντο ὅτι ἀκρομαίεντο. Ἡ γὰρ αὐλωδία μελέτη τι ἢ αὐλῶν
 σφυραπώπῃ, καὶ ἐλεγεῖοι καὶ θρήνοι πρῶτον δὲ τῶν αὐλοῖς.
 Μαρτυροῖ δ' μοι καὶ ἔ' Ἐχέμβροτος ὅτι ἀνάθημα, τρέψας Χαλκῶς
 αἰα-

ἀναπθεῖς τῷ Ἡρακλεῖ τῷ ἐν Θήβαις. ἐπιγράμμα ἧ ὁ τρέψας εἶ-
 χεν· Ἐχέμετρος Ἀρκὰς ἔθηκε Ἡρακλεῖ νικήσας τοῦ δ' ἀγῶνι· Ἀμ-
 φικτυίνων ἐν ἄθλοις, Ἑλλῆσι δ' αἰέδων μέλεια καὶ ἐλέγους. Κατὰ
 τῆς τοῦ μὲν τ' αὐλωδίας ἐκάνυθη πὲρ ἀγώνισμα. Προσέθενται ἧ καὶ
 ἱππῶν δρόμον. ἀνηγορεύθη ἧ ὅτι τὰ ἄρματα κλειδένους ὁ Σικυώ-
 νις τυραννήσας. Ὀγδοὴ ἧ Πυθιάδι προσενομοθέτησαν κισπερίσας
 τὰς ἐπὶ τῷ κρημάτων τῷ ἀφώνων καὶ Τεγιάτης ἐσφαιρῶν Ἀγέλας.
 Τετάρτη ἧ Πυθιάδι ὅτι τ' εἴκοσι προσθήσασιν ὁπλίτων δρόμον καὶ ἐπὶ
 αὐτῷ Τιμαίνετο ἕκαστος φιλίοντος ἀνείλετο τὸ δάφνιν. Ὀλυμπίασιν
 ὕστερον πέντε ὁ Δημάριος Ἡρακλῆος ἐνίκησεν. Ὀγδοὴ ἧ ὅτι πσσα-
 ράκοντα Πυθιάδι καὶ σιωωρίδου εἶναι κατισήσασιν δρόμον. Ἐξ-
 κιστὶς Φωκίως ἐνίκησεν ἡ σιωωρίς. Πέμπτη δὲ Πυθιάδι ὑπὸ Λεύτης
 πάλως ἐξέδξαν ὑπὸ ἄρματι καὶ παρέδραμιν Ὀρφώνδα Θηβαίης π-
 ρεπτοῦ. Παγκράτιον ἐν παισὶ καὶ σιωωρίδα πὲρ πάλων καὶ κέλητα
 πολλοὺς ἔτησιν ὕστερον κατεδείξαντο Ἡλείων τοῦ μὲν πρῶτον Πυθιάδι ἐπὶ
 τ' ἐξήκοντα καὶ ὁ Λαίδαος ἐνίκησε Θηβαῖος. Διελίποντο ἧ ὑπὸ Λεύ-
 τος μίαν, κέλητι ἔφεσαν δρόμον πάλω· ἐνάτη ἧ ὅτι τ' ἐξήκοντα
 σιωωρίδι πωλικῇ καὶ ἐπὶ μὲν τὰ πάλω τῷ κέλητι Λυκέρμας αἰη-
 γράθη Λαερσαῖος. Πτολεμαῖος ἧ ἐπὶ τῇ σιωωρίδι Μακεδόν.
 ἔχαιρον γὰρ δὴ Μακεδόνες οἱ ἐν Αἰγύπτῳ καλεῖσθαι βασιλεῖς, κατὰ
 περ γὰρ ἦσαν. Δάφνης δὲ ἐσφαιρον ὅτι τ' Πυθίαν τῇ νίκῃ κατ' ἄλλο
 μὲν (ἑμοὶ δοκεῖν) ἐστὶν ἑδὲν ὅτι τ' Λαδώντος Ἀπόλλωνα ἡγεσθῆ-
 ναι κατὰ γῆν ἡ Φήμη. *Antiquissimum in Pythiis ludis,*
certamen fuisse memorant, hymnum in Apollinem cane-
re: eique certamini primo proposita fuisse prætia in eo ce-
cinisse, & cantu vicisse Chrysothemem Cretensem; cujus
pater Carmanor Apollinem de cæde purgasset. Post Chry-
sotthemem, Philammonem cantu vicisse memorant: post
hunc, Thamyrin Philammonis filium. Orpheum vero,
initiorum traditione venerabilem, aliisque animi dotibus
elatum; similiter etiam Musæum, qui Orpheum in omni-
bus imitaretur, negant in musicum illud certamen descen-
dere voluisse. Tulisse narrant Eleutherum Pythicam pal-
mam

nam vocis causa, cum alioquin cantilenam non suam decantasset. Hesiodum tradunt repulsam tulisse, quod non didicisset unà cum cantu citharam pulsare. Homerus Delphos quidem venit consulendi, quod opus fuit, causa: sed ei, etiam si fidibus didicisset, propter oculorum calamitatem nulli usui ars esse potuisset. Quadragesimæ demum & octavæ Olympiadis, quâ vicit Glaucias Crotoniates, anno tertio instituerunt Amphictyones certamina, cantus ad Citharam ut pridem; cantus idem ad tibiam, ipsarum etiam per se tiliarum. Renunciati sunt Victores, de Citharædis Cephalon, Lampi filius; de Aulædis Echembrotus Arcas: de tibiis Sacadas Argivus. Idem vero postea Sacadas binis deinceps Pythicis ludis præmium meruit. Eadem præterea tunc quæ in Olympia, Athletis indicta sunt certamina, quadrigis tamen exceptis; lege item latâ ut soli pueri tum longiore, tum repetito cursu certarent. Altera jam Pythiade, submotis præmiis, coronarium duntaxat certamen ut esset statuerunt; aulædorum arte repudiata, quod triste nescio quid auditu, & minime læti omnis tibiis caneretur. Aulædia enim, tiliarum ejusmodi erat modulatio, in qua tristissima quæque, elegi, & funebria lamenta, tibiis accinebantur. Testimonium mihi fuerit Echembroti donum, æneus tripos Herculi Thebis dedicatus, cum hujusmodi inscriptione: ECHEMBROTUS ARCAS DEDICAVIT HOC SIMVLACRVM HERCVLI, CVM PRÆMIVM LVDIS AMPHICTTONVM MERVISSET, DECANTATIS INTER GRÆCOS MODVLIS ET ELEGIIS. Et hæc sane fuit causa, quamobrem ad ludos Aulædi non amplius admitterentur. Addiderunt deinde equorum cursum; & de quadrigis victor renunciatus est Clisthenes, is qui Sicyoniorum tyrannus fuit. Octava Pythiade, addita hæc lex est, ut cithara sine humane vocis accessione pulsaretur: coronam cepit Tegeates

N n n

Age-

Agelaus. Viceſima demum tertiâ acceſſit armatorum curſus; de quo lauream reportavit Timenetus Phliaſius, Olympiadibus quinque poſtea quam vicerat Demaratus Heraenſis. Octava poſt hæc & quadrageſima Pythiade bigis certari cœptum. Vicere Phocenſis Execeſtide jugales. Quinta ab ea, pullis ad currum junctis decurſum eſt: antevertit Orphondæ Thebani quadriga. Jam pancratiſmum inter pueros, bijugem & injugem pullum multis ſerius quam Elei annis admiferunt: pancratiſmum ſcilicet prima & ſexageſimâ Pythiade, qua Thebanus Laidas vicit: una poſt hanc interjecta, pullum induxerunt injugem: nona vero & ſexageſima pullorum bigas. Singularem pullo Lycormas Lariffæus, bigis victor renunciatus Macedo Ptolomeus. Egyptiorum enim reges Macedonas dici ſe (ſicuti ſane fuerunt) facillime paſſi ſunt. Lauream quidem Pythicis ludis peculiarem fuiſſe nulla alia de cauſa exiſtimo, quam quod Daphnem Ladonis filiam adamatam ab Apolline fama vulgavit.

De Calauria autem (parva inſula ad Trœzenem) notatu digna ſunt quæ Strabo, libro octavo, tradit: præter Aſylum enim Neptuni, ibi quoque *Amphictyionum* aliquis conventus fuit. Ita enim is de hoc conventu loquitur: Ἦν δὲ καὶ Ἀμφικτυονία τις, ὅθι τὸ ἱερόν τετε, ἔπειτα πόλεων, αἱ μετὰ χρόνον ἦσαν Ἰουσίας· ἦσαν δὲ Ἑρμιῶν, Ἐπίδαυρον, Ἀίγινα, Ἀθήναι, Πρασιεῖς, Ναυπλίου, Ὀρχομενός ὁ μινύειον. ὑπὲρ μὲν δὲ τῆς Ναυπλίων ἄρχοι στυγέοντες, ὑπὲρ Πρασιέων δὲ Λακεδαιμόνιοι. Οὕτω δ' ἐπεκράτησεν ἡ πικρὰ ἔρις καὶ τέταρτος, ὅθι τις Ἑλλήσιν, ὥστε καὶ Μακεδόνες δυναστεύοντες ἤδη μέχρι δευτέρου ἐφύλαττον πως τὴν ἀστυλίαν, καὶ τὰς ἐκείνης ἀποπαῖν ἠδὲν τὰς εἰς Καλαυρίαν καταφυγόντας· ὅπως γὰρ ἐδὲ Δημοδότην ἐπαύρησεν Ἀρχίας βιάσασθαι τραχυνώτερος ἔχων, οἷς ἀποπετέακτο ὑπὸ Ἀντυπατρὸς Ζεῦτα ἀγαγεῖν κακῶν, ἐπὶ ἄλλων ῥητόρων ὃν ὄρει τὴν αἰτίαν· ὄντων δὲ ὁδὸς ἀπαληψίας· ἀλλὰ πείθειν ἐπεισέτε· ἐμὲν ἔπεισε γὰρ, ἀλλ' ἐφθη Φαρμάκῳ ὁδὸς ἀλύσας ἰατρὸν

ἱερὸν τὸ ζῆν. Fuit & *Amphiſtyonum* conventus quidam ad hoc templum, civitatum ſeptem: quarum nomina *Hermione*, *Epidaurus*, *Ægina*, *Athenæ*, *Præſiæ*, *Nauplia*, *Orchomenus* *Minyæſus*; ac pro *Nauplia* contribuebant *Argivi*, pro *Præſiæ* *Lacedæmonii*. Adeo autem veneratio iſtius Dei [Neptuni] apud Græcos invaluit, ut & *Macedones*, Græciâ in ſuam redacta poteſtatem adhuc juſ *Aſyli* iſleſum ſervaverint, ac qui ſupplices in *Calauriam* confuſiſſent, inde avellere ſint veriti: quando *Archias* etiam armata ſtipatus manu *Demoftheni* vim ibi inferre non fuit auſus, cum ei ab *Antipatro* injunctum eſſet, ut & hunc & alios, qui ſimili in crimine eſſent, oratores vivos ſibi adduceret: ſed verbis eum ex *Aſylo* abſtrahere fruſtra eſt conatus, cum hauſto veneno ſe vita exſolvere *Demofthenes* occupaveſſet.

Hæc poſteriora de *Demofthene* cæteris, de *Amphiſtyonibus* addidi, ex affectu erga virum, cujus morti quin illachryment, ſibi temperare non poſſunt, qui vero libertatis amore, & ardore incenſi, ipſius interitum legunt apud *Lucianum*, in *Demofthenis* hujus encomio; uti & apud *Pauſaniam*, in *Atticis*. Porro, ut ad iſtud *Amphiſtyonum* in *Calauria* Concilium redeam, illud ſolum de eo addam; me credere ex æmulatione (non mala tamen) hoc ex illis ad *Delphos* ac *Thermopylas*, fuiſſe exortum.

C A P U T IV.

De Theoris ad Certamina &c. miſſis; deque ipſorum diverſis muneribus, cum circa Oracula conſulenda, tum circa panſas ad *Panegyres* deducendas, donaria mittenda, &c: tum & ad alia loca, Ludos nempe ac Certamina

mina simul celebranda. Denique de Architheoris eorumque munere, uti & de σωθεώροις, &c.

Occasione horum *Amphidelyonum*, non intempestive, ut credo, aliquid dicam de *Theoris* seu θεώροις, σωθεώροις & ἀρχιθεώροις, sicut & de Pythiis qui Lacedæmoniorum regibus assidebant: licet de his posterioribus jam alibi aliquid dixerim. Illos autem θεωρὰς ita nobis describit Hefychius: θεωροὶ οἱ θεωπεῖντι, ἔοι θεώμετροι, καὶ οἱ φρονιζόντες περὶ τὰ θεῖα. Quorum primi ac postremi, non vero spectatores, ad nostrum propositum faciunt. Sic quoque Harpocration: θεωροὶ μὲν τοὶ λέγονται, ἔοι μόνον οἱ θεωπεῖν ἀλλὰ ἔοι οἱ εἰς θεὸς πηρώμενοι καὶ ὅλως τὰς περὶ θεῖα φυλάττοντες, ἢ τὸ θεῖον φρονιζόντας ἕως ἀνέμαζον ὥστε γὰρ ἔλεγον τὸ φρονιζέμεν. *Theori* dicuntur non solum spectatores; verum & illi qui ad Deos consulendos mittuntur: & in universum illi qui Sacra custodiunt; qui Sacrorum curam gerunt. ὥστε enim curam vocabant. Scholiastes Sophoclis ad OEdipum Tyrannum: θεώροσθ' δὲ ὁ πρὸς τὰς θεὰς ἀπὸ χρησμοῦ ἀπερχόμενος. *Theorus* est qui ad Deos oraculorum accipiendorum gratia proficiscitur. Et Triclinius ibidem: θεωρὰς φασὶ τὰς εἰς τὰ μαντεῖα ἀπέντες ἔμαθ' ἔνθα περὶ αὐτοῖς ἔστι ζήτησις. Quæ prioris Scholiastæ dictis plane gemina sunt.

Hæc quidem horum Scholiastarum dicta ut vera esse possunt, sic tamen magis id vocabulum ibi spectat ad illos, qui ad Oracula missi fuerant; ac quidem ex auctoritate publica. Quale exemplum habemus apud Arrianum lib. 7. Ἦγον δὲ ἔπειρ' Ἀμμωνσθ' οἱ θεωροί, ἔς πινες ἐς αὐτὴν ἐρησιμένους, ὅπως θύμης αὐτῇ πᾶν ἡφαιστίαν. οἱ δὲ ὡς ἡρώϊ, ἐφθασαν ὅτι θύσαν θύμης ὁ Ἀμμων λέγει. Per hos dies venerunt etiam, ab Hammone *Theori*, quos sciscitatum miserat, quosnam honores Hephæstioni tribuere fas esset. Qui quidem Hammoneum respondisse nuntiabant, fas esse ut Heroi sacrificare.

Ita

Ita & apud Athenienses, in turpissimas adulationes erga Antigonum ac Demetrium delapsos, *Stratocles promulgavit ut qui ex plebiscito publice ad Antigonum & Demetrium mitterentur, pro legatis dicerentur θεοὶ; sicut qui Delphos & Olympiam solennibus Græcorum, victimas pro civitatibus agunt.* Quæ Plutarchus, in Demetrii vita, ita Græce exprimit: τὸ δ' ὑποφύεσθαι ἐνθύμημα, ὃ στρατοκλῆς (ἔτ' οὖν γὰρ ἢ οὐ τὸ σφαιρὶν τῶν καὶ περὶ τὴν κακοπραγίαν ἀριστοκρατῶν) ἔγραψεν ὡς οἱ πεμπόμενοι καὶ ψήφισμα δημοσίᾳ πρὸς Ἀντίγονον ἢ Δημήτριον, ἂν περὶ τῶν θεῶν λόγον; καθάπερ οἱ Πυθὶ καὶ Ὀλυμπίᾳ πρὸς πατέρας θυσίας ὑπὲρ τῶν πόλεων ἀπαγορεύει ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἑορταῖς. Qui idem hæc sequentia, post pauca interjecta, adjicit: ὁ δὲ μάλιστα τῶν περὶ ὑποφύεσθαι ἢ καὶ ἀλλότῳ, ἔγραψε Δημοκλείδης ὁ σφηητής, ὑπὲρ τῆς τῶν ἀσπίδων ἀναθήσεως, εἰς Δελφούς, ὡς Δημήτριον λαβεῖν χρῆσιν· αὐτὸν δὲ ὡς ἔγραψεν τὸ λέγειν ἐκ τῶν ψηφισμάτων ἕτως ἔχουσαν, Ἀγαθὴ τόχῃ διδοχθῶ τῷ δήμῳ χρηρονησῶν τὸν δῆμον εἰς ἀνδρα ἐξ Ἀθηναίων, ὅστις ἀφικόμενος πρὸς τὸ Σωτῆρα, καὶ καλλιεργησόμενος, ἐπιρωτήσει Δημήτριον τὸ Σωτῆρα πῶς ἀποδείξεται, καὶ κάλλιστε, καὶ τὸ περὶ τὸν δῆμον τὸ δαπανήσας πησάτω τῶν ἀναθημάτων ὁ, πρὸς αὐτὸν χρῆσι, πῶτα πρᾶττεν τὸν δῆμον. Quod vero, præter cæteros honores modum excessit & fuit absconum, de consecrandis apud Delphos clypeis, *Dramocles Sphettius rogationem tulit, ut Oraculum a Demetrio peterent.* Verba ipsa adscribam legis, quæ sic habent: Quod felix faustumque sit, velit jubeat populus civem Atheniensem designet, qui ad SERVATOREM profectus, ubi litaverit consulat Demetrium SERVATOREM, quemadmodum religiosissime, commodissime, & ocysissime dona dedicaturus sit. Quodcumque verò dederit Responsum, illud populus sequatur.

Quod hæc in transitu notandum duco, circa istud epitheton Σωτήρ, seu Servator, est, id per adulationem Imperatoribus

toribus quoque Romanis postea, a Græcis quoque fuisse tributum, eoque illos ut Deos ipsos honorasse.

Hoc namque videmus ex sequentibus inscriptionibus, Hadriano sic fuisse datum : ac quidem ex hac, apud Sponium, in Itinerarii tomo secundo:

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ΤΡΑΙΑΝΟΝ ΑΔΡΙΑΝΟΝ
ΟΛΥΜΠΙΟΝ
ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ
ΑΒΥΔΗΝΟΙ
ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ
ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΝ
ΔΙΑ ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ
ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ ΜΑΙΟΡΟΥ

Tum & 2. ex hac

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ
ΑΔΡΙΑΝΩΙ
ΟΛΥΜΠΙΩΙ ΣΩΤΗΡΙ
ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΙ

Sicut & in alia, pag. 105. n°. 9. apud Gruterum repertiunda, (quamque integram jam supra pag. attuli) non quidem Abydenorum sed ipsorum Atheniensium; ubi *Deam Romam & Augustum Cæsarem Servatorem* simili plane modo, atque unà honorari videmus.

Neque ipsi Romani a tali adulatione in Cæsares liberi fuere. Ita enim apud modo dictum Sponium (ne plura afferam exempla) habemus:

IMP.

IMP. CAES. M. AVRELIO
ANTONINO PIO FELICI
AVG. PRINCIPI IVVEN
TVTIS NVMINI PRAE
SENTI RESTITVTO
RI ET CONSERVATORI
SEMPER VITAE ADQVE
DIGNITATIS SVAE DEVO
TISSIMVS NVMINI EIVS
A. AEMILIVS MACER FAV
STINIA.
V. C.

Verum ut denuo redeamus ad *Θεωρῆς*; talis fuit *Creon* Oe-
dipo Tyranno, apud Sophoclem; qui de ipso,

παιδὰ γὰρ Μεναικάως
κρίνοντ' ἑμαυτῷ γαμβρὸν ἐς τὴν Πυθικὰν
Ἐπιμύη φοιβεῖ δομαθ' ὡς πύθιοι δ', π
Δρῶν, ἢ τὴν Φῶνδιν, τήν δὲ εὐσαίμδρ πόλιν.

*Misi autem ad Oraculum Pythicum generum meum
Creonta Menæcei filium; ut ibi audiret, quænam
Mibi dicenda aut facienda sint, ut liberem
Hanc civitatem.*

Incertum verò an autem isti *Θεωρῆς*, de quibus Arrianus (lib. II.
de Expeditione Alexandri, sub finem) loquitur, his verbis:
καὶ Καρχηδονίων πῆες *Θεωρῆς* ἐς πηλὸν ἔ' Ἡρακλῆος, καὶ δὴ πα
νόμοι παλαιὸν, ἐς τὸ μητρὸς πόλιν ἀφικόμενοι, tales simul fuerint:
nisi

nisi constet, hunc Tyriorum Herculem etiam Oracula reddidisse: quod Doctissimus illius interpretes B. Vulcanius ita; quamvis, meo iudicio, non recte cepisse videtur. Ita enim illa vertit: *Erant & . . . nonnulli Carthaginenses ORACULORUM CONSULTORES*, qui ex veteri consuetudine in honorem Herculis ad metropolim conveniebant. Nam certe hi *Θεωραὶ* potius eo, ex veterilege, seu consuetudine eo (ac quidem statis vicibus, ut puto) veniebant, in Herculis honorem, ut sic Tyrum metropolim sese agnoscere ostenderent.

Neque Oraculi consulendi gratia missi fuerant isti viri, qui (testante T. Livio Dec. III. lib. 8. sub finem) *Legati Delphos ad donum ex præda Asdrubalis portandum missi M. Pomponius Matho, & Q. Catulus, tulerunt coronam auream CC pondo, & simulacrum spoliis ex M pondo argenti facta.*

Neque, ut jam supra videre cœpimus, solum ad Oracula petenda, Deorumve voluntatem ita exquirendam, mittebantur; sed & cum ad illa tum ad alia Tempia, Sacrificia, ac Solennitates, seu Ludos ac Certamina Sacra, victimas suas, vel simul & donaria, vel etiam hæc seorsum offerenda; Sic enim Dionysius Halicarnassæus in Lysia: *Ἐπιμύσει γὰρ Θεωραὶ εἰς τὴν Πανήγορην ὁ Διονύσιος, ἀγόντας θυσιάων τῷ Θεῷ μεγαλοπρεπὲς πικρὰ καὶ γὰρ τῷ Θεῷ ἐξέναι ἐν τῇ πύλῃ καὶ πολυτελὲς [σκήνην sc. χρυσῇ πικρὰ καὶ περὶ φύρα ἔαλλον πλέτω κικροσμήτω] ἵνα θυμωσθῇ μάλλον ὁ πρῶτος ὑπὸ τῇ Ἑλλάδι.* *Misit namque Dionysius Theoros ad solennem ac sacrum conventum, qui Deo afferrent Sacrificia: Et magnificum præclarumque fiebat contubernium horum Theororum in luco; [tentorium scilicet, auro & purpurâ aliisque divitiis ornatam;] ut ita hic tyrannus Græciam magis in sui admirationem raperet.*

In honorem vero Dei hujus illiusve illud fecisse [quamvis quandoque ubi *ἱερὸν* aliquod erat, simul Oraculum, vel dicis

dicis gratia, vel aliter, consulerent] cum Græcos, tum Romanos, tum alias quoque gentes, ostendunt hæc sequentia: ac primò quidem quæ in Camilli vita sic Plutarchus habet
 'Ου μὲν ἀλλὰ πάντων ὅσων ἔδει μέρεθ' εἰσιπνεύσειν, ἔδοξε κρατῆρα
 χρυσοῦν κατασκευάσαι· εἰς Δελφὸς δ' ἀποσῆλαι - - - - -
 - - - - - ἰλούμενοι δ' ἑταῖρους ἐκ τῆ ἀρέτων θρωῖς, καὶ ναῦν
 μακρὰν δ' αὐδρὲν πλῆρωματι καὶ κόσμῳ πηρυγυρμῶ κατασκευά-
 σαι· πρὸς ἐξέπιμψαν. Attamen ex iis quæ omnes prorata quis-
 que consulerunt, decreverunt craterem auream faciendam
 & Delphos mittendam - - - - - Inde ex
 Principibus tres θρωῖς ἐν ναυὶ longa viris delectis instructa,
 & ornatu solenni, Delphos mittunt.

Quod autem ad Delios attinet, & θρωῖς ad Delum missos vel mittendos; quæque ibi solennia peragerentur, originem nobis horum ita libro tertio describit Thucydides: καὶ τὴν πεντηχέδα πᾶσι πρῶτον μὲν τὰ κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δη-
 λια. ἦν δ' ὅτε καὶ πεπείλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰώνων πρὸς
 ἐπεκτιόων νησιωτῶν. ξὺν τε γὰρ γυναῖξιν καὶ παῖσι ἐθωῖραν, ὥσπερ
 νῦν ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες· καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτοῖσι ἐγὼμνικὸς καὶ μουσι-
 κὸς. χορὸς τε ἀτῆρον αἰ πόλεις. δηλοὶ δὲ μάλιστα Ὀμηρὸς οὗτοι πιαυῖται
 ἦν, ἐν πῖσι ἐπὶ πῖσδε, ἃ ἐστὶν ἐκ περσοιμῖα Ἀπὸλλωνος,

Ἀλλὰ σὺ Δῆλῳ φοῖβε μάλιστα θηπύρπται ἦτορ,

Ἐῖθα πρὸς ἐλκεχίλωνες Ἰάονες ἡγερέθονται,

Ἀυτοῖς σὺν παῖδεσσι, ἐκ αἰδοίης ἀλόχοισιν.

Οἱ δὲ πυγμαχίῃ τε ἐὼς ὀρχηθμῶ ἐκ αἰοῖδῃ

Μησαίμενοι τέρπασιν, ὅταν ἐθίσωνται ἀγῶνα.

Ὅτι καὶ μουσικὴς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιζόμενοι ἐφοίτων, ἐν πῖσι δὲ αὖ
 δηλοὶ, ἃ ἐστὶν ἐκ τῆ αἰδοῖης περσοιμῖα. τὸ γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν
 ὑμνήσας, ἐπλάττει ἐπὶ πῖσιν ἐς πῖσδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ αὐτὰ ἐπιμνή-
 σθη,

Ἀλλ' ἀγῶν', ἰλήκει μὲν Ἀπὸλλων, Ἀρτίμυδι ξὺν,

Χαίρει δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμείο δ' καὶ μετόπισθε

Οοο

Μηνῆσθε,

Μνήσεθ', ὅπως κέν τις Πιχθυῶν ἀνδράπων
 Ἐνθαδ' ἀνείρηται ξύν ᾧ ἑλπίων,
 ὦ κῆρα, τίς δ' ὕμιν ἀνὴρ ἥδιστος αἰοῖται.
 Ἐνθαδὲ πωλεῖται, καὶ τίς τῶν περὶ αὐτὸν μάστιγι;
 Ἰμῶς δ' ὧς μάλα πάσαι ὑπεκρίνεσθε ἀφ' ἡμῶς,
 τυφλὸς ἀνὴρ, οἷα δ' ἔστιν ἐνὶ παιδικῇ αἰῶνι.

Τοιοῦτα μὲν Ὅμηρος ἐπιμνησκόμενος ὅτι ἡ πόλις ἐπὶ πάλαι μεγάλη
 ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ ἔσται καὶ τὰς μὲν χοροὶ οἱ ἡσιῶται καὶ
 οἱ Ἀθηναῖοι μετ' ἱερῶν ἐπιμνησκόμενοι. Ἐὰν δ' ἐπὶ τὰς ἀγῶνας καὶ τὰς
 καπιλῶνας ὑπεκρίνεσθε, ὡς εἶπες, πρὶν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἔπειτα ἀγῶ-
 ναὶ ἐποίησαν, καὶ ἐπιμνησκόμενοι, ὅτι περὶ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἡ πόλις.

[Quod autem Græcos versus attinet (ut hoc notem, ante-
 quam ad versionem progrediar) non possum non afferre ista
 quæ apud Thuciddiem meum sic in Margine habentur :
 τὰς ἐνθάδε ἀφ' ὧν γεγράφας ἔστιν ἐν τῷ πλὴν τῆ βιβλίου
 Latinam horum versuum interpretationem oratione soluta
 scriptam, ubi res melius exprimuntur, vide in Apollinis
 hymno *Æmilii Porti*.]

Tunc quoque primum Athenienses, lustrationem, festa
 lustralia, ludosque Deliacos, qui quinto quoque anno cele-
 brabantur instituerunt [atque celebrarunt.] Fuit [NB] au-
 tem priscis temporibus in Delo frequens Ionum & accola-
 rum in insulis circumjacentibus conventus. Nam cum uxoribus
 & liberis ad spectacula conveniebant [ἰθὺς, quod hic alio sensu,
 quam de quo nunc agimus sumitur, atque adeo ad spectatores &c.
 non ἀθροῖον seu munus sacrum spectat,] Ut nunc Iones ad
 ludos in Dianæ Ephesiæ honorem institutos [confluere so-
 lent.] Illic autem Gymnicum Muscumque certamen fiebat.
 Et civitates eò saltatorum choros mittebant. Quod autem
 hæc ita se habuerint, Homerus in primis declarat his versi-
 bus, qui sunt ex hymno Apollinis :

Tunc

*Tunc tibi Magnopere in Delo mens gestit Apollo,
Cum natis quoties cum conjugibusque frequentes
Jones in fluxa celebrant tua compita veste:
Cestibus & varii certamina sacra choreis
Oblectant, referuntque tuas modulamine laudes.*

Quod autem Musices etiam certamen ibi fieret, & Musici proposito certamine illuc se conferrent, his quoque versibus indicat, qui sunt ex eodem Apollinis hymno. Nam Postquam Deliacum mulierum chorum celebravit, suam laudationem his versibus finivit, in quibus & sui ipsius mentionem fecit:

*Verum agedum nobis adsis cum, Phæbe, Diana.
Vos etiam cunctæ me discedente valete:
Et memores estote mei post hac, homo siquis
Venerit huc alius peregre, dicatque, Puellæ,
Quis vir, in his versans unquam lepidissimus oris
Pectora præcipue demulsit vestra canendo?
Vos uno assensu sic respondete faventes,
Vir qui luminibus captus Chion incolit altam.*

His igitur argumentis Homerus manifeste probavit vel priscis temporibus ingentem conventum, & celebritatem in Delo fieri consuevisse. Postea vero Athenienses & insularum incolæ, cætus quidem saltatorum cum sacris eo Mitebant. Sed certamina & cætera Pleraque ut credibile est, adversis casibus exoleverunt, donec Athenienses certamen tunc instaurarunt, & equorum cursum addiderunt, quod ante non fuerat.

Quod autem de Jonibus affirmat (quum de solis insulis Cycladibus alii tantum loquantur; saltem ubi de prima origine loquuntur) ex Heliodori Æthiopis firmatur, ubi libro primo, de se ita Chariclea narrat: ὅτι τοὶ ἱεροὶ Ἴωνες

Ἐφισίων ᾧ τᾷ πρώτῳ γενέσθης, καὶ ἀμφιπηλεῖς ὄντες, νόμον τῶν
 τριτάτων καλεῖντ' ἱερὰ ἔειπεν, ἐγὼ μὲν Ἀρτίμιδος, Ἀπόλλωνος δὲ ὁ
 ἐμὸς ἀδελφὸς ἔσθης ἐλαγχάνομεν. ἐπὶ ταῖς δὲ τῇ τιμῇς ἐσθῇς, καὶ ἔ-
 χρονα πληρεμέναις, θωρηχέναι εἰς Δῆλον ἤγαγον, ἔνθα μουσικὰς τε καὶ
 γυμνικὰς ἀγωνίας διαδήσοιτο, καὶ τῇ ἱεροσύνῃ διαποθήσοιτο καὶ ἡ πάτρι-
 ος ἐμὲλλον ὀλκάς ἐν ἐπληρέσι χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ ἐσθῆτων,
 καὶ τῇ ἄλλων ὅπου πρὸς τε τὰς ἀγωνίας, καὶ τῶν πένδημον ὀλωχέναι
 ἐπαρκέσειν ἐμεῖσι. καὶ ἀσκησόμεθα, τῇ μὲν πεπρωτῇ γήρατι ποσηκόν-
 των, καὶ δύναιτο ἔτι παλὺ καὶ τῇ θηλάσσης ὀκαδὲ κατὰ μινδάντων. ἄλλων
 δὲ πολλῶν εἰς πολλῆς τῇ μὲν καὶ τῶν αὐτῇ ὀλκάδα συνησθάντων,
 τῇ δὲ σκάφισιν ἰδίους χρωμένων.

Natione Iones sumus, Ephesi in illustri familia nati. Cum autem pubertatis annos ingressi essemus, lege tales ad sacerdotii munus vocante, ego Dianæ, frater autem hic meus Apollinis designatus est Sacerdos. Caterum cum sit annuus honor, & tempus impleteretur, profecti sumus in Delum cum sacro apparatu, ibi Musicos & Gymnicos Ludos exhibituri, & sacerdotium more & instituta Majorum deponituri. Quamobrem navis onerabatur auro & argento & vestibus, & aliis rebus necessariis quantum ad Ludorum apparatum, & epulas populo publice instruendas satis esse videbatur. Solvebamus igitur ex portu, cum parentes tum ob ætatem proveciorem, tum ob metum navigationis & jactationis in mari, domi mansissent: porro alii cives magna frequentia, pars eandem navim conscendissent, pars suis navigiis uterentur.

Videmus igitur 1 (ut hæc paucula ad Heliodorum notem) Ex Jonia Sacerdotes Apollinis atque Dianæ (quorum sacerdotii munus annuum erat) & θωρὲς (nec dubito quin & ἀρχιθωρὲς egisse, nisi ista cura ac dignitas seniori cuiquam ætate commissa fuerit) egisse. 2 Epulas hos θωρὲς populo Deliorum, ob hanc θωρηχέναι dedisse. 3 Magnam catervam illis concomitatam fuisse, non publicis tantum, verum & pri-

privatis sumptibus ac impensis: cum ob certamina decertanda; tum ad spectacula: quin & maxime Parentes liberis suis sacerdotibus (nec dubito quoque de aliis) præsentes ut ibi adessent studuisse.

Neque solum præter insulas Cycladas Jonas & Athenienses, verum & omnes pene gentes, eò coiisse, ut *sacra ista Delica* unà celebrarent, ostendit Callimachus, hymno ad Delum, his versibus.

Ἄλλὰ τοι ἀμφιῖς δεκατίφοροι αἰὲν ἀπαρχαὶ
Πέμπουσιν πῶσι τῇ χόρῳ ἀνάγασσι πολλῆς
Ἄϊ πρὸς ἡοίην, αἰῖ ἑσπερον, αἰῖ ἀνὰ μίσην
Κλήρες ἐσήσαντο, καὶ οἱ καθύπερθε βορείης
Οἰκία θινὸς ἔχουσιν, πολυχρονιωτάτην αἶμα

Sed tibi quotannis decimæferæ semper primitiæ

Mittuntur: omnesque tripudia agitant civitates.

Quæque ad Auroram quæque ad Vesperam quæque ad Meridiem

Sedes posuerunt, & qui supra Boream

Domicilia littus habent, valde longævum genus.

Hæc & alii plures ex scriptoribus antiquis testantur.

Verum enim vero Athenienses talia majori cum ambire atque ostentatione, quam reliquas gentes fecisse, quod ad ipsos ista Delus pertineret: atque imprimis si ἀρχιθεῖραι ad hoc electi gloria atque ambitione tumerent, ostendunt hæc Plutarchi verba de Nicia, in ipsius vita: τῶν γὰρ χορῶν, ἐς αἷ πόλεις ἐπιμπνύουσιν τὰ θεῶν, προσπλεόνων μὲν ὡς ἔτυχεν, ὁμοῦς δ' ἔχουσιν πρὸς τῇ ναυῇ ἀπανταῶν θεῶν, ἅδαν κελδομένων καὶ ἑδὲνα κόσμον, ἀλλ' ὑπὸ σπαρδῆς ἀσυνέκτως, κατ' ἑδὲνα κόσμον, ἀλλ' ὑπὸ σπαρδῆς ἀσυνέκτως ἀσπαρασσόντων αἶμα καὶ σιφασμένων, καὶ μεταμφοισυμμάτων, ἐκείνῳ δὲ τῷ θεῷ ἡμεῖς ἦσαν, αὐτοὶ μὲν εἰς Ῥηϊαν ἀπίθη τὸ χορὸν ἔχων, καὶ τὰ ἱερεῖα, καὶ τὴν ἄλλην ὠδασκάνην, ζῶντα δὲ πιπιημένον Ἀθήνησι πρὸς τὰ μέγαρα, καὶ κειρομένον ἐκπεσιπῶς χρυσώσσει καὶ βάφαις, καὶ σιφάνοις,

καὶ αὐλαίαις κομίζων, ἀλλὰ νυκτὸς ἐγεφύρωσε τὸ μετὰ τὸ ῥηνίαις καὶ
 Δήλῳ πόντον, ὅτε ὄντα μέλαι. εἴθ' ἄμα ἡμέρα τήν τε πομπήν τῷ θεῷ
 καὶ τὸ χορὸν ἀγων κακωσμένον πολυτελεῖς καὶ ἀδοῦντα. ἀλλὰ τὸ γεφύρας
 ἀπιβίβαζε. μὲν γὰρ τὴν ἰουσίαν, καὶ τὰ ἀγῶνα καὶ πὰς ἐστίασεις &c. - -
Nam cum chori quos civitates ad canendum mittebant in
Apollinis honorem, appellerent promiscuè; & quia navi
turba repente occurrente canere jubebantur, nullo ordine,
sed nimia festinatione, incompofite simul descenderent de na-
vi, coronas sumerent & vestes: ille cum Theoriam duce-
ret, trajecit secum in Rhenen chorum, victimasque & re-
liquum apparatus trahens; ad hæc pontem Athenis pa-
ratum atque eximie excultum auro, pictura, sertis, tapeti-
bus deportans, nocte fretum eo inter Rhenen & Delum
medium, quod non est latum, junxit. Mox ubi diluxit, pom-
pam Deo, & chorum magnifice comptum canentemque,
traduxit per pontem. Post sacra verò peracta, ludos, &
epulum, palmam aeneam posuit, &c.

Hinc ergo etiam, cum sic plures urbes simul istas solemni-
 tates celebrare moris esset, θεωρῆς
 ἐκάλουν τὰς δὲ τῶν πόλεων δημοσίως ἐκπιμπιμένους συνθύσαντας καὶ
 συμπανηγυρήσαντας; *Ad vocabant Theoros illos, qui a civita-*
tibus publice eo missi fuerant; ut cum ipsis simul sacrific-
arent & solemne illud festum celebrarent.

Athenienses autem, si non primos, inter primos saltem,
 harum solemnitatum cultores fuisse, non obscure colligitur,
 ex illis Platonis verbis, quæ sub initium Phædonis habentur:
 τῷ γὰρ Ἀπόλλωνι ὄξαντες (ὡς λέγει) εἰ σωθεῖν ἐκάστω ἑαυτοῦ
 εἶναι ἀπάρξεν εἰς Δῆλον ἢ ἢ αἰὶ καὶ νῦν ἐπὶ ἐξ ἐκείνων κατ' ἐνιαυτὸν
 τῷ θεῷ πῆμπεσι. ἐπειδὴν γὰρ ἀρξάν) τὸ θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς
 ἐν τῷ χρόνῳ τῷ καθαρῶς τὴν πόλιν, καὶ δημοσίᾳ μηδένα δόξαλει-
 νύνα, πρὶν αἰεὶ εἰς Δῆλον ἀφίκη) τὸ πλοῖον, & πάλιν δῶρα. *Vove-*
rant autem, ut fertur, Apollini, si servarentur, quot an-
nis in Delum Theoriam [retineo id vocabulum, quod id sa-
 tis

tis per cætera à me dicta explicetur] *mittere. Quod quidem etiam nunc semper ex illo tempore, singulis ad Deum mittunt annis. Cum igitur instat illa Theoria, ex lege lustrant urbem, neminemque eo tempore publice necant, donec Delum perveniat navis, rursusque inde huc [Athenas] revertatur.*

Neque ad Delum aut Delphos tantum Athenienses (aliique,) verum & ad alios sacros *Agonas*, seu certamina, ludos, ac solennia, præterquam ad Oracula) suos mittebant *Θεωρῆς*; quin & ad Isthmum & ad Olympiam, & ad Nemeam, & plures alias Græcorum panegyres: quod tam ex Andocide Oratore, quam & ex Platone discimus; ut quorum primus, in Oratione de Mysteriis, in hunc modum loquitur: *τρία μὲν ἐστὶν ὀπιδήματα, καὶ ἦσαν ἐκ κύπρου, ὅτε ἀπεβίη ἐδόκειν αὐτοῖς, μὲν μὲν ἀδελφὸν, εἰς δὲ καὶ ἄλλας ζῆντας ἑμαυτὰ, καὶ οἰσὼν εἰς τὸ ἑλθεῖσιν, καὶ θύων ὥσπερ ἑμαυτὸν ἄξιον νομίζω εἶναι, ἀλλὰ τῆς ἀντιπρόσθετον λατρυγίαν ἔτοι προβάλλοι, πρῶτον μὲν γομνασίαν ἄρχον Ἡφαιστεῖοις, ἔπειτα Ἀρχιθεωρῶν εἰς Ἰσθμὸν καὶ Ὀλυμπίαν. εἰς τὰ μάλιστα ἐν πόλει τῶν ἱερῶν χρημάτων.* Cum jam tribus annis absens fuisset & ex Cypro venirem, non fui ipsis visus impius, dum initiarem fratrem meum, sicut & alios hospites meos, intrans in Eleusinium & sacrificans, ita uti me dignum videbatur Illi verò contrà ad administrationem munerum publicorum impulerunt: ac Primum quidem Gymnasiarcham (me creatunt) in Vulcaniis; deinde Architheorum in Isthmum & Olympiam; denique quæstorem sacrarum pecuniarum in urbe. Secundus vero (Plato) lib. 12. De legibus: *Πρωτῶν δὲ τῶν Ἀπὸλλωνι, καὶ εἰς Ὀλυμπίαν Διὶ, καὶ εἰς Νεμείαν, καὶ εἰς Ἰσθμὸν καὶ πύμπαν Κοινωνήτας θυσίων τε καὶ ἀγώνων τέττοι πῆς θυσίαις. Ad Pythium verò Apollinem, ad Jovem Olympium, Nemeam etiam & Isthmum, mittendi sunt aliqui, qui cum iis qui eò aliunde missi fuerint, simul sacrificia ac ludos celebrent Dis istorum præsidibus.*

Videntur autem fere omnis ætatis homines, ex una eademque civitate plures numero, ac quiam voluntarie, seu sponte sua, sese harum θεωριῶν comitatui adjunxisse: saltemve chororum socios, illorumque vel aliorum munerum administratos sese eligi passos fuisse: sicut id non obscure videtur liquere, ex Isocratis Æginetica; ubi ille καὶ ἔτι θυσίαν, ἔτι θεωρίαν, ἔτι ἄλλην ἱερτὴν, χωρὶς ἀλλήλων ἡγάγομεν ἐπειδὴ δ' αὐδρις ἐγνώμεθα - - - - - *Neque vel sacrificium, vel Theoriam, vel festum quodcunque demum aliud, seorsim [sive ab invicem sejuncti] celebravimus. Et jam adulti, &c.*

Postrema namque verba indicant, adolescentes illos sese comites una his pompis tradidisse; chorisque forsan illarum sese adjunxisse: quod pueri innuptæque puellæ, in illis ut plurimum cantarent; viri vero graviora *Theoriarum* munera obirent.

Ne autem quis cogitet *has Theorias* missas fuisse, ad solas Oraculorum sedes, seu χρησθήρια; prætereaque tantum ad quatuor istos *Agonas* Græcorum celeberrimos, Pythios, Isthmios, Nemeos, atque Olympicos, consideret hæc Plutarchi e Convivio septem sapientum: Ἐτύχανε γὰρ εἰς Ταΐναρον ἀπεσταλμένοι, ἐκ πᾶν χρησθῶν τῷ Ποσειδῶνι θυσίαν ἔθωρίαι ἀπάγων. *Fuerat namque ad Tænarum missus, ut, Oraculis quibusdam, ita monentibus, rem sacram faceret, ac pompam duceret. tum & alia, quæ de Panathenæis, Dionysiis, aliisque panegyresin, partim a me afferuntur, partim apud alios (veteres sc.) reperire licet. Neque soli isti, qui ad solemnitates istas mittebantur; verum & isti qui ad illas invitatum alios missi fuerant, eo nomine (θεωρεῖς) quos tamen Hesychius &c. ἱερογέλες dictos vult, quandoque veniebant. Hinc namque ista apud Athenæum lib. 5. mihi pag 194. πρίσβεις ἔθωρεῖς Antiochus ad civitates mittit κατὰγγιλῆτας τὰς ἰσομένους ἀγῶνας ἢ αὐτὸ ὅτι Δαφνής.*

Ut

Ut autem *θεοὶ* mittebantur plures numero simul; sic & in illis erat *ἀρχιερεῖς*, sicut jam in Andocide, ac Nicia, vidimus; hos autem Plato *ἀρχοντες* ἢ *θεοῖας* vocat, his verbis (De Leg. lib. 12.) *Ἐπὶ ᾧ εἰς τὰς Ἑλλήνας κοινὴ θυσία καὶ θεωρίων, καὶ ὅσαν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν κατανεῖσι ἱερῶν, ἐκ τούτων τὰς ἀρχοντίας ἢ θεοῖας ἐκάλεσε ἐκπύμπαν.* Hi namque & toti *Pompæ* præerant, quatenus a sua civitate missa fuerat, & chorum, & cætera ad pompam &c. facientia ordinabant: uti id non obscure videmus ex inscriptione ista quæ apud Gruterum pag. 405 habetur; quæque digna est ut hîc tota reponatur, simulque defectus unus alterve (quod non usque adeo integra ad nostra tempora perduravit) suppleatur:

ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΑΙΧΜΟΤ ΑΡΧΟΝΤΟΣ

ΓΑΜΗΛΙΩΝΟΣ ΔΕΚΑΤΕΙ ΙΣΤΑΜΕΝΟΤ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΡΙΑ ΕΝ ΤΩΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΡΙΩΙ
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΜΕΝΑΝΔΡΟΤ ΜΕΛΙΤΕΤΣ ΕΙΠΕΝ
ΕΠΕΙΔΗ ΕΥΒΟΤΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ
ΕΝ ΤΕ ΤΑΙΣ ΑΡΧΑΙΣ ΕΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΗ ΚΑΛΩΣ
ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΡΑΦΕΙΣ ΑΝΕΓΚΛΗΤΟΝ ΕΑΤ
ΤΟΝ ΠΑΡΕΣΧΕΤΟ ΑΡΧΙΘΕΩΡΟΣ ΤΕ ΑΙΡΕΘΕΙΣ ΚΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΤ ΤΟΤ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΣΥΝΘΕΩΡΩΝ
ΠΑΝΤΑ ΚΑΛΩΣ ΚΑΙ ΠΡΕΠΟΝΤΩΣ ΒΡΑΒΕΥΣΑΣ
ΤΟ ΤΕ ΠΡΩΤΟΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΟΙΣ ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΤΟΝ
ΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΟΝ ΕΝ ΔΗΛΩ ΤΙΜΗΘΗ
ΝΑΙ ΧΡΥΣΩΙ ΣΤΕΦΑΝΩΙ ΑΝΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΙ ΕΝ
ΤΩΙ ΕΝ ΑΣΤΕΙ ΘΕΑΤΡΩΙ ΠΡΕΒΕΥΣΑΣ ΤΕ ΠΛΕΟΝΑΚΙΣ
ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΣ ΕΚΤΕΝΩΣ ΠΟΛΛΑ ΤΩΝ ΧΡΗ
ΣΙΜΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΤΟΙΣ ΕΝ ΔΗΛΩΙ ΠΕΡΙΕΠΟΙΗΣΕΝ.
Ρρρ ΙΕΡΕΤΣ

ΙΕΡΕΤΕΣ ΤΕ ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΕΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΛΙΝ ΤΟΤ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΑΙΡΕΘΕΙΣ
ΤΠΟ ΤΟΤ

ΔΗΜΟΤ ΚΑΙ ΛΑΧΩΝ ΤΟΤ ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚ ΤΩΝ
ΙΔΙΩΝ ΤΗΣ

ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΑΣ ΠΟΜΠΑΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ^{ἐορτὰς} ΕΛΛΗΝ
ΝΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΩΝ ΚΑΛΩΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΠΡΕΠΩΣ ΣΤΗΝΕΤΒΛΕ
ΣΕΝ ΟΠΩΣ ΟΥΝ Ο ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΝΗΤΑΙ ΕΥΧΡΗΣΤΩΙ
ΤΗΣ ΔΕΙΙΑΣ ΑΠΟΔΙΔΟΥΣ ΧΑΡΙΤΑΣ ΑΓΑΘΕΙ ΤΥΧΕΙ ΔΕ
ΔΟΧΘΑΙ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΤΟΥΣ ΛΑΧΟΝΤΑΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΟΤΣΑΝ ΕΚΚΛΗΙΣΙΑΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΙ
ΠΕΡΙ ΤΟΤΤΟΝ ΓΝΩΜΗΝ ΔΕ ΕΤΜΒΑΛΛΕΣΘΑΙ ΤΗΣ
ΒΟΥΛΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΟΤΙ ΔΟΚΕΙ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΣΤΕ
ΦΑΝΩΣΑΙ ΕΤΒΟΥΛΟΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΝ
ΤΩΙ ΙΕΡΩΙ ΤΟΤ ΘΕΟΥ ΣΤΕΦΑΝΩΙ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ
ΚΑΙ ΕΤΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΣΑΙ
ΔΗ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΕΙΣ ΗΔΗ ΤΡΕΙΣ ΟΙΤΙΝΕΣ ΕΠΕΛΘΟΝ
ΤΕΣ ΕΠΙ ΤΗΝ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΙΣΙΑΝ
ΠΑΡΑΚΑΛΕΣΟΥΣΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΣΤΗΝΕΠΙΧΩΡΗΣΑΙ
ΤΟΙΣ ΕΠΙΥΗΦΙΣΜΕΝΟΙΣ ΕΤΒΟΥΛΩΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΙ
ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΔΕ ΤΟ ΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΕΙΣ ΣΤΗΛΗΝ
ΛΙΘΙΝΗΝ ΚΑΙ ΣΤΗΣΑΙ ΕΝ ΤΩΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩ ΚΑΙ
ΠΡΕΣΒΕΙΣ

ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΟΙΔΕ ΚΕΧΕΙΡΟ
ΤΟΝΗΝΤΑΙ ^{τρεῖς} ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΟΣ ΕΚ ΜΤΡΡΙΝΟΤΤΤΗΣ
ΞΕΝΟΦΙΔΟΣ ΘΙΝΑΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ
ΞΕΥΙΦΙΣΤΗ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΗΣΙΝ

Sub-

Subjunctæ erant coronæ novem, quarum quinta Hederacea, quadrato hoc ordine sic inscriptæ,

Η ΒΟΤΑΗ Η ΒΟΤΑΗ Η ΒΟΤΑΗ
ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ

ΙΕΡΕΤΣ ΙΕΡΕΤΣ ΙΕΡΕΤΣ
ΘΕΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ ΘΕΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ

Η ΒΟΤΑΗ ΙΕΡΕΤΣ Η ΒΟΤΑΗ
ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ

Sub Archonte Aristomacho mensis Gamelionis die decimo, in solenni senatus Concilio in curia, dixit Menander Menandri F. Melitensis: quandoquidem Eubulus Demetrii filius Marathoniæ, electus inter magistratus se bene & gloriose, atque inculpate gessit; & ARCHITHEORUS electus, cum filio suo aliisque syntheoris cuncta bene ac decenter administravit; ac primum quidem effecit ut populus Atheniensis Deliorum in Panathenæis honoratus fuerit aurea corona, quæ in theatro quod in urbe [Athenar. Atticar.] est, proclamata fuit; ac multoties legatione functus sit, summoque cum studio in id incumbens multas utilitates, multaque beneficia Atheniensibus Deliorum contulit: tum & sacerdos factus Magnarum Dearum, ac rursus Æsculapii, insuperque sortitò Dionysii; ac propriis sumptibus pompas, & festa Græcorum & Romanorum sancte ac decenter concelebravit: (eapropter) ut populus videatur (illi) benemerito ac proficuo dignas rependere gratias; visum est (quod felix faustumque sit) senatui, ut illi qui præsides futuro jam concilio facti fuerint decretum senatus referant ad Populum; quod (nampe) visum sit senatui, ut coronetur Eubulus Demetrii F. sacra Dei coronâ, ob virtu-

tem & benevolentiam ejus erga populum: utque eligantur tres legati qui abeant ad senatum Athenarum Atticarum & adhortentur populum, ut approbet illa quæ humanissimo (ac benemerito) Eubulo decreta sunt; utque istud Decretum inscribatur columnæ lapideæ, itaque ponatur in templo Herculis; atque ut (denique) ad legationem obeundam tres eligantur legati Anthesterius ex Merimusta, Xenophilus Thinaeus, ac Demetrius Marathonijs. Hoc decretum & Athenis comprobatum fuit: &c.

Plura quidem notari possent ad hanc inscriptionem, sed notabo tantum hæc ex versione, quæ apud Gruterum adjicitur; nempe ibi ista verba (linea 8) Ἀρχιθέωρος π' αἰρηθεὺς malè Latine reddi, *Speculaculorum magister lectus*; cum tamen illa ad eam Θεωρίαν, istosque δεξιθεύρας, spectent, de quibus nobis nunc sermo est. interpretes namque non attendit ad Παναθηναῖα, quæ linea ibi undecima nominantur; atque ad quæ noſter Eubulus una cum alijs συνθεωροῖς a Delijs missus fuerat. At enim ab Atheniensibus Atticis θεωροῖς ac θεωροὶ ad Delum in Apollinis honorem mittebantur; sic vice versa id ab Atheniensibus delijs Athenas ad Panathenæa fiebat, ut cum alijs coloniis festum illud concelebrarent. Namque sicut θεωρὸς (ut Hesychii verbis utar) ἐκάλων τὰς τοῖς θεοῖς τοῖς ἀπερχοῖς ἀπαγόντας; sicque, teste scholiaste Aristophanis, ἐν ταῖς Παναθηναῖοις πῖσαι αἱ διὰ τῶν Ἀθηναίων δότικιαι πόλεις βὲν θυσιάζουσιν ἐπιμπν, in Panathenæis omnes civitates Athenis deductæ bovem ad sacrificium mittebant; ita & Athenienses Delii (ut qui colonia essent Athenarum Atticarum) eo quoque pompam & Bovem, &c deducebant per suos Θεωροσ.

Hiscæ non addere nequeo illa, quæ de Architheoris habet Etymologici magni auctor, hoc modo: Ἀρχιθέωρος, ὁ ἡγούμενος τῶν θεωρῶν. θεωρὸς ἢ εἰς τοὺς θεοὺς θεωρεῖν φέροντας εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀγῶνας, καὶ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν θεόν.

Θω-

Θεωρία itaque ut ὄψιν & θίασ denotat; ita præterea quoque Pompam istam quæ Θεωρίας, seu spectandi, gratia eo mittebatur: atque etiam legatio ista ac comitatus & ornatus & victimæ, quæ majori isti sive Panathenæicæ, sive aliæ cuicumque demum simili Pompæ adornandæ & simul componendæ & concelebrandæ inservire debebant: vel quandoque, non quidem ex debito, sed motu spontaneo, huic illive Deo, deæve honorando (Neptuno, Jovi, Apollini, Minervæ aliisve) ab urbibus suis mittebantur. Hincque etiam modo notatus Hefychius (ne plura testimonia adducam, quod objam suprâ allata id minime necesse sit) θεωροί, οἱ θιασώται ἐοικότες, οἱ φρονιζόντες πρὸς τὰ θεία, in talibus nempe, similibusque festis. Quin & θεωρίδες ipsi sunt (quamvis id hic minus ad rem facit) αἱ πρὸς τὸ Διονύσιον βαλχαι quæ ad Dionysias Pompas, seu Theorias, pertinebant.

Habemus igitur in hac inscriptione & Ἀρχιθίαρον, & συνθίαρος, quorum caput ac Præses Eubulus erat; qualisque inter suos ad Delum Nicias fuerat: de quo jam supra locutus sum.

Ut autem videmus illos θίαρος sic plures numero fuisse, ita tamen non scimus quot numero fuerint. Neque existimo omnes gentes eundem cum aliis numerum observasse; adeoque certum eum non fuisse præfinitum; saltem id non constare. Quod tamen apud Lacedæmonios in Pythiis missis obtinuit: ut qui ab utroque Rege bini numero eligebantur; sicque quaternum numerum constituebant. Sic enim de ipsis, lib. VI. Herodotus: καὶ ἐν πῶσι ἀγῶσι πᾶσι περιθρίας ἐξαίρετος, καὶ περιθρίας ἀποδεικνύειν τῶσι προσκλήσας τὰς αἰετῶσι τῶ ἀγῶνι, καὶ Πυθίης αἰετῶν δύο ἐκδέχεσθαι. οἱ δὲ πύθιοι εἰς ἡεκαπέντε ἐς Δελφούς, σιπτόμενοι μὲν τῷ βασιλεῖσι τὰ δημόσια [unde & Xenophonti, de Lacedæmon. Republica, ἀσκηνα appellantur] Liceatque illis (Regibus) primarios in spectaculis locos occupare, & illos quos velint, ex civibus Proxenos crea-

re; & utrique liceat binos eligere Pythios. sunt autem Pythii, qui Delphos ad consulenda Oracula mittuntur; quique publice cum regibus vescuntur, &c.

Sic idem quoque de iisdem regibus: τὰς δὲ μαντικὰς ἑὸς γενομένης τὰς Φυλάσσειν, συνεδεῖναι δὲ τὰς Πυθίους. Hos quidem vaticinia reddita servare, at Pythios illorum conscios esse.

Sicut autem Hisce Lacedæmoniis hi Pythii præcipue θεωροὶ ad Oracula (ac proprie quidem ad Oraculum, Pythium unde & nomen illis) erant; sic apud alios quoque erant θεωροὶ qui Delphos non solum Oraculi consulendi gratia, ex auctoritate publica mittebantur; verum qui ad Ludos ibi concelebrandos Relegati fuerant, hincque πυθιασται appellabantur: ut qui ad certamina Isthmia, Olympica, vel Deliaca mittebantur ἰσθιασται, vel ὀλυμπιασται, vel δελιασται vocabantur. Unde & Hesychius: δελιασται ὁ εἰς ἀῆλον πεμπόμενος θεωρός. Deliasæ sunt Theori qui in Delum mittuntur. Neque aliter Harpocraton: δελιασται, οἱ εἰς ἀῆλαν ἐξελθόντες θεωροί. cujusip-
sissimis verbis quoque Suidas utitur.

Denique videmus hic Athenienses Delios ita subfuisse Athenis Atticis (quam urbem propterea quoque, lineā 14. πᾶσι vocant) ut necesse habuerint creare legatos, per quos ab istis Atheniensibus Atticis peterent, ut honorem quem Eubulo decreverant, approbare vellent. Quod etiam factum fuisse ex calce hujus inscriptionis liquet.

CAPUT V.

De Hierophantis seu Summis Initiatoribus &c. mysteriorum; ac Orgiophantis. de Corycibus Daduchis, Epiooma, &c. (qua occasione & de πῦρ pro Statua, seu Statue dedicatione: tum denique de Lampadarchis, &c.

Quos hactenus tractavi sacerdotes, partim ad singulares civitates singulariaque illis sacra, partim ad totas regiones, seu communitates spectant: qui vero nunc proxime sequuntur, peculiari modo ad Athenienses pertinent, *Hierophanta* scilicet (nam τὸ σεβαστὸν αὐτῶν alia ratio est) ac qui istis subministrabant δαδῆχοι, &c.

Hierophanta igitur illi erant, qui *Mysteriis Eleusiniis* præerant: quamvis & *Rex sacrorum* (qui iidem pene erant, qui Romæ Pontifex Maximus) ibi suas ministerii partes obtineret, cum cæteris suis procuratoribus, seu μὲν τῶν ἄλλων Πριμλητῶν; sicut jam supra ubi de hoc Rege loquerer, ostendi. Alias namque *Hierophanta* non tantum præsidebat dictis sacris, verum & mystas initiabat, mysteriaque illa sacra Epopæis monstrabat; unde Hesychius: ἱεροφάντης, μυσεγωγός, ἱεροδὸς πρὸς μυστήρια δεικνύων, seu qui initiandos atque initiatos ad sacra *Mysteria* introducit; qui *Mysteria* epopæis ostendat; ea nempe, quæ tanta cum cura, tantaque cum (præterita) sanctimonia recondita habebantur.

Attamen *Hierophanta*, non circa sola Eleusinia, sed & circa alia plura *Mysteria* locum obtinebant. Plura alia enim præter hæc fuisse notum eruditi, ut *Mysteria Magnæ Matris, Bacchi*, seu *Dionysii*; cujstrieterica orgia cum ex Virgilio, tum & ex aliis nota sunt; *Herculis, Dianæ, Isis, Deorum apud Ægyptum, Hecates, Jovis* quoque (sive illæ Sa-

Sabazius, five alius fuerit,) ut in lapide apud Smyrnenfes posito, atque inter Oxoniensia marmora exhibito, patet. Ita enim ibi habetur:

ΤΟΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΙΣ ΔΙΟΣ

Atque ut in alio, Puteolis in Campania reperto, (qui a Grutero pag. 67. exhibetur) quique ad *Liberum* spectat; ubi habemus:

LIBERO PATRI.

SACRVM

T. T. FLAVII ECLE-

CTIANVS ET OLIM

PIANVS FIL. EIVS

SACERDOTES

ORGIOPHANTAE

At de ipsis ejusmodi Sacris nunc non agimus, sed de *Hierophantis* qui ipsis præerant.

De quo *Hierophanta* hoc quoque notandum venit, quoquo quarto anno de novo alium fuisse electum. Id enim ex hisce Philostrati verbis (quæ libro 4. cap. habentur) liquere satis clare videtur: 'Ο ὃς ἱεροφάντης, ὡς ἐξέλειτο παρέχεν τὰ ἱερά, μὴ γὰρ εἶναι πῶς μυστικὰ γένηται, μήδ' ἔ' εὐδοσιὰ ἀντιῆσαι μὴ καθαρὰ τὰ δαίμνια, &c. *Hierophanta* autem illum ad (Initiationis) Sacra aditum præbere volebat; dicebatque se nunquam initiaturum esse hominem præstigiatores: neque Eleusinia se reclusurum homini qui circa Deos impius esset. Ac paulo post: 'Ο μὲν ἱεροφάντης, ἐπειδὴ ἐξελέγων αὐτὸν ἐφίλατο τοῖς πολλοῖς ἐδόκει πράττειν, μετὰ δὲ τὸ ὄναι

καὶ μὲν ἴφη σοφὸς γάρ τις ἦκεν ἔοικας. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, μῆσο-
 μη, ἴφη, αὐδης. μῆσαι δὲ μὲν ὁ δῖος, περγνώσει γυνώσκω, ἐς
 τὸ μέτ' ἐκείνων ἱεροφάντων, ὅς μιν πύλας ἔπη ἔ' ἱερὰ πρέσβη.
Hierophanta vero cum consideraret, quod si illum a Sacris
excluderet, id multitudini fore tædiosum ac molestum, ali-
ter loqui cæpit; & dixit, Initiare; apparet enim te esse
virum sapientem. Apollonius autem respondebat, Initia-
bor quidem alio tempore; & [aliquem digito monstrans]
initiat me iste. Vaticinatus sic illum qui post hunc Hie-
rophantes esset futurus; cum nempe, qui hinc post quatuor
annos Sacris istis præsidebat.

Quæ autem hac occasione quoque, ut in transitu, mihi
 notanda videntur, sunt ista, quæ de *Epidauriorum die*, mo-
 do allatis directe præcedentia, habet hic noster Philostratus,
 hoc modo: Ἦν μὲν δὲ Ἐπιδαυρίων ἡ ἡμέρα πρὸς τὴν Ἐπιδάουριαν,
 μὲν περὶ τὴν τὴν ἱερὰν, δὲ μὲν Ἀθηναίοις πᾶσι τοῖς θεοῖς
 δότι τῇ τῇ δ' ἐοικωσιν Ἀπολλωνίᾳ ἑνὶ, ὅτι δὲ ἱμῶσαν ἁπλῶς
 ἦσαν Ἐπιδάουριον ὅσα μυστήριον. ἀμελήσαντες δὲ οἱ πολλοὶ ἔ' μυστή-
 ρα, πρὸς τὸ Ἀπολλωνίου αἶχον, ἔ' τῶν ἱερῶν μακάριον, ἢ ὅτι ἀπλ-
 οῦν τελεσμένοι. ὁ δὲ ξυμπόσῳ μὲν ἁπλῶς αὐδης ἔλεγον, ἐκεί-
 λουσι δὲ πρὸς τοῖς ἱεροῖς ὅτε γίγνεται καὶ γὰρ αὐτὸς μυστήριον. ὁ
 δὲ ἱεροφάντης, οὐκ ἔβλεπε, &c. *Erat forte Epidauriorum*
dies. In Epidauriis vero Sacris quæ Athenis celebraban-
tur a Patribus receptum ac solenne erat, post allocutionem
& Sacrificia, huc usque [id est ad illum ultimum Sacrorum
diem] post secundam victimam initiare Sacris: Idque lege
constituerant Æsculapii gratiâ: quod is ab Epidauro,
sero, (ac post solitos initiationum dies) eò advenisset.
At multi negligentes initiationem (quæ in ipsis peragenda
erat) Apollonio circumstabant; magis studentes ut illum
conspicerent, quam ut ipsi initiarentur. Ille autem dice-
bat se quidem alio rursus tempore cum ipsis futurum (ac
collocuturum) jussitque eos, ut nunc initiationis Sacris se tra-

derent: addebatque, & se etiam initiari velle. Sed Hierophanta negabat, &c.

Nullibi reperio hæc *Epidauria Eleusiniis* sacris superaddita ac subjuncta fuisse, præterquam a Celeb. Meursio (cæteri namque excepto P. Castellano, quæ habent a Meursio habent) in *Græcia* ipsius *Feriatæ*: quam auctiorem multo, & emendatiorem eruditus orbis summa cum aviditate ab Amplissimo Gisb. Cupero expectat. Si interim Philostratum bene capio, vult is hæc *Epidauria* Sacra ita *Eleusiniis* subnexa fuisse, ut etiam per illud ii, qui aut tempestatibus, aut aliis ex causis præpediti, non sat tempori ad Eleusinia, ut iis initiarentur accedere valuerant, adhuc isto *Epidauriorum* die initiari potuerint; iteratis scilicet eum in finem tunc Sacrificiis: ac quidem ob *Æsculapium*, qui quoque non sat tempori ad *Eleusinia* pervenerat, nec tamen minus initiatus fuerat. Quam conjecturam tamen eruditorum judicio submitto.

Hujus diei quoque meminit Pausanias, in *Corinthiacis*, ubi de Epidauro, atque *Æsculapio* ibi nato, locutus hæc subiungit: Τῷ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι τῆς τελευταίας λέγοντες Ἀσκληπιδόμειναι, ἢ ἡμέραν πύττω Ἐπιδάουραν ὀνομάζουσι, καὶ τὸν ἀπ' αὐτοῦ Φαόν Ἀσκληπιὸν σφισιν νομιδῆναι. Quæ Romulus Amalæus vertit: Nam & Athenienses initiorum diem unum, quem *Æsculapio* tribuunt, *Epidauria* nuncupant, atque ab illo se die divinos honores habere *Æsculapio* cæpisse tradunt.

Quod porrò ad *Hierophantam* attinet, is circa hæc Sacra ordine ac dignitate omnium, excepto Rege, primus erat; hincque cæteri Sacerdotes ceu ministri sequebantur; unde & Pollux eos hoc modo enumerat: ἱεροφάντης, δαδῆχα, κήρυκες, ἀντιδρόμοι, ἱέρεαι, πτωγῆς, πυρφόροι, ὕμνοφδοι, ὕμνοτελαι, sive ὕμνοτερίδες, ἰακχαγωγός, δαερίτης. Inter quos quisnam qualesve fuerint ei πτωγῆς, atque an illi eximio quodam gradu.

gradu inter *Epoetas* eminuerint, mihi plane incertum, imo ignotum est: sicut & quis qualisve fuerit ille *κυροτῆς*, hīc inter Sacros ministros nominatus, (æque atque *ἀρχιερεὺς* iste *Dei Liberi* seu *Bacchi*, qui nullibi, præterquam in Inscriptionibus occurrit.) tum & *δακρύτης*: nisi forsan is peculiari modo *Proserpinæ* dicatus fuerit; quod in Etymologico magno hæc reperiamus: *δάκρυα ἡ Περσεφόνη ὠδεῖ Ἀθηναίοις ὠδεῖ τὸ δάδα· ἐπειδὴ μὲν δάδων Πιπιλαΐτιν αὐτῇ πρὸς μυστήρια ἢ ὅτι δάδα Φερσὴν.* An autem, ut *δαδῆς* forsan fuit caput τῶν *δαδυχάντων* in pompa Cereri, ita *δακρύτης* caput fuerit illarum, quæ *Proserpinæ* *δαδυχῆται* erant (modo tales ibi *δαδυχῆσαι* fuerint) mihi æque incognitum. Neque nimis temere hīc conjecturis indulgendum cenleo. *Ἰακχαγυγόν* vero illum fuisse qui *Ἰακχόν* seu *Bacchum* (id est ipsius *Imaginem*) portabat, paulò audentius asserere auderem: ut quem vigesimo Boëdromionis mensis die (uno illorum qui Eleusiniis Sacris dicati erant) ἐξ ἁγῶος ἑλθόντι ἀδελφοὶ ἐπιμυον: sicut alij jam id ex Herodoto, ex Plutarcho, & ex Aristophanis Scholiaste ostenderunt.

At an rectum ordinem in ista enumeratione Pollux servaverit merito quis dubitare queat, si ad omnes ab eo nominatos respiciat; cum præterea & τὸν *Ἐπιβώμην* prætermittat; qui alias post *Hierophantam* & *Hierocoryca* & *Daduchum* sequitur, adeoque quartus ordine fuisse videtur: quamvis & in Inscriptionibus Atticis, etiam non semper is ordo observetur. Apud Sponium namque, in Catalogo Atticarum Tribuum, in prima, inscriptione habetur:

ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ, ΙΕΡΟΚΗΡΥΞ, ΕΠΙΒΩΜΟΙ

in Secunda vero, sic recto ordine:

DISSERTATIO SEXTA

ΙΟΥΑ . ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ

ΑΙΑ . ΔΑΔΟΥΧΟΣ

ΕΡΕΝΝΙΟΣ ΙΕΡΟΚΗΡΤΞ

ΜΕΜ . ΕΠΙΒΩΜΟΙ

Sic rursus, in eodem catalogo, ac Tribu *παλλήνη* habemus, hanc admodum corruptam:

: : . ΙΤΟΛ . . :

βωΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤ

: . . ΟΣ ΠΑΛΛΗΝΕΤΣ.

ιεροφάντης

ιεροκήρτΞ

. . . ΙΟΣ ΔΑΔΟΥΧΟΣ

Hic tres præcipuos Sacerdotes ac curatores ministrosque (excepto Rege) hujus *Sacri* habemus: neque adnumeratur illis *ΕΠΙΒΩΜΩΙ*; sive quod id ex ruina marmoris acciderit, sive quod is non semper, in inscriptionibus, hisce tribus adnumeretur: quod ultimum & in Plutarcho observamus, ubi de Alcibiade locutus illos inverso ordine hoc modo adducit: *Ἐλεῖον ἢ Θεόδωρον μὲν πρῶτον καὶ τὸν Κήρυκα, Πολύτιονα ἢ τὸν Δαδούχον, καὶ δεῦτε τὸν Ἱεροφάντην Ἀλκιβιάδην τὰς ἑτέρας ἀλλὰς ἐπίμους παρῆναι καὶ μυῖδας, μάλιστα περιποιηρομένους.* Dicebant Theodorum quendam *PRECONIS* partes egisse, *Polytionem DADV-CHI*, Alcibiadem vero [ut qui præcipuus inter ipsos erat] *HIEROPHANTÆ*: reliquos socios adfuisse, atque initiatos, adeoque *ΕΠΙΒΩΜΩΙ* appellatos.

An autem ille *ΕΠΙΒΩΜΩΙ* fuerit, ut Sponius vult, *celuy qui avoit soin de l'Autel, qui ara curam gerebat* [Eleusiniæ sc.] an vero is fuerit quasi *Edituus* Templi Eleusinii, mihi quodque:

que incertum est. Certe Etymologici magni auctor hæc habet: βαμὸς σημαίνει δύο πύργους ἱερὸν ὅπερ θύσονται τοῖς θεοῖς, ὡς τὸ βῶ & βαίνω, ὁ βατικὸς καὶ ὑδρυμένους τοῖς θεοῖς πρὸς θυσαάων, &c. tum & Hesychius: βαμὸς, ἱερὸν, πύργους.

Hierophantidem quoque suam habuisse Athenienses [quæ tamen *Hierophantæ* uxor fuerit; ut *Regina Regis*, cum Athenis tum Romæ, sicut infra ex Pausania liquebit] ostendit nobis Plutarchus, in Sylla; ubi de Aristione Athenarum tyranno locutus, hæc inter alia addit: τὸν μὲν ἱερὸν λύχνον ἀποσβέσσειν ἀλλ' οὐ σπῆναι ἐλαίου παρ' αὐτοῦ τῇ δὲ Ἱεροφάντι πυρρὴν ἡμίεκτην ἀροσμήνην, πῆριος ἐπιμύσει. *Sacram lucernam extingui olei penuria permisit, & HIEROPHANTIDI tritici heminam* [quod tanta fames urgeret] *ab ipso mendicanti* (heminam) *PIPERIS misit.*

Verum alia quoque mysteria suas *Hierophantidas*, seu *Hierophantrias* habebant: sicut patet ex istis Inscriptionibus quas Gruterus pag. 309. n°. 2. & 3. exhibet, quasque ubi de Sacris *Taurobæis* differebam pag. 79. & 81. adduxi; *Hierophantriam* nempe *Deæ Hecatæ*: sicut & in eadem Dissertatione comparent *Hierophantæ Hecatæ*, tam *Sextilius Agesilaus Aedæsius*, quam *Ulpus Egnatius Faventinus*: uti & in hac sequenti, quæ apud eundem Grut. pag. 192. n°. 3. extat:

D.D.N.N.VALENTE ET VALENTINIANO AVGG.COSS.

TVRCIVS SECVNDVS ASTERIVS V. C. XV VIR S. F.

PONTIVS ATTICVS V. C

SERVILIUS AEDESIVS V. C. P. P. HIEROF. HEC.

Quibus cum *Orgiophantæ*, *Electionus* & *Olympianus* conferendi sunt, atque interim quoque notandum, duos ibi fratres nominari qui simul *Orgiophantæ* fuerunt. Quod tamen & in Bacchi mysteriis, seu Bacchanaliis (forsan & in aliis)

Qq9 3.

quo-

quoque locum habuisse, ex sequenti exemplo apud Livium (lib. 8. Dec. IV.) patet: *Primo sacrarium istud fœminarum fuisse, nec quenquam virum eo admitti solum. Tres in anno statos dies habuisse, quibus interdum Baccho initiarentur. Sacerdotes invicem matronas creari solitas. Pacullam Miniam Campanam omnia, tanquam Deum monitis immutasse. Nam & viros eam primam suos filios initiasse, Minium & Herennium Cerinnios, & nocturnum sacrum ex diurno, & pro tribus in anno diebus quinos singulis mensibus dies initiorum fecisse. Qui fratres hic certo certius Hierophantæ seu Orgiophantæ fuerunt. At plures simul quoque infra, ex Suida, alia occasione ostendam.*

Ut autem illud nomen *Orgiophanta* quoque in viris obtinebat; sic & *Orgiastæ* quandoque in fœminis: ut ex inscriptione ad Eleusina, reperta, atque apud Sponium T. 2. pag. 393. extante liquere videtur: Illa autem ita habet:

ΚΤΗΣΙΚΛΕΙΑ ΑΠΟΛΛΟΝΙΟΥ
ΑΧΑΡΝΕΩΣ ΟΡΓΙΑΣΤΗΣ ΤΟΝ
ΕΑΥΤΗΣ ΑΝΔΡΑ ΣΟΦΟΚΛΗΝ
ΞΕΝΟΚΛΕΟΥΣ ΑΧΑΡΝΕΑ ΔΑ
ΔΟΥΤΗΣΑΝΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ
ΚΟΡΗ ΔΙΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ

Fateor hanc vocem etiam sumi posse pro myſta fœmina ſimul cum aliis ὀργαζούσῃ: ſed cum hæc δαδύχη uxor fuerit: ac Plutarchus, de Orac. defectu, dicat: Δαίμονας νομίζουσαν Πιστοχόπυς θεῶν ἱερῶν καὶ μυστεῶν ὀργιαστὴς, *Arbitros divinarum ſacrorum, & initiorum auſpices & autores*; quod idem eſt ac ſi *Orgiophantas* vel *Hierophantidas* dicas, id de ſimplici Myſta non intelligendum videtur. *Hierophantides* tales quoque reperimus apud Sophoclis Scholiaſten, ad *Ædipum Coloneum*,

lonæum, hoc modo : Ἱερός τῷ Διὶ καὶ Ἀθήνῃσι ἅγῃσι εἴμα Φησι τῷ
 μυρρίνῳ, καὶ τῷ σμίλακα· καὶ τῷ ἱεροφάντῳ, ἐκ τῶν ἱεροφάντων
 καὶ τῷ δαδῶχον, καὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν, μυρρίνης ἔχει εἴφαιον.

Sicut denique in aliis mylteriis *Hierophantæ*, *Orgiophan-
 tæ*, atque *Orgiaſtæ* tali nomine Sacerdotes veniebant, sic &
 in Tauroboliis, uti ostendi, *Taurobolini*, vel etiam *Ducis
 Mystici*, adeoque *mystagogi* seu *Protomystæ*; quin & *Pa-
 tromystæ*, seu πατέρες τῶν ἱερῶν τάξεως sive *Synodi mystarum*.
 Quæ σύνδοξ τῷ μυστικῷ nobis occurrit apud Gruterum pagg.
 309. & 1097. (Quas inscriptiones adduxi ubi de *εὐφαιφώ-
 ροις* loquebar) Sic & τῇ συνόδῳ τῷ ἐν Σμύρνῃ μυστικῷ (apud Spo-
 nium in *Miscellaneis*. pag. 353. & 354.) scribit Cæsar Ælius
 Adrianus Antoninus; ac filius ipsius eidem συνόδῳ τῷ ἐν
 Βεργίᾳ Διόνυσον; cujus *Synodi Patromystæ* erant ΑΡΤΕΜΙ-
 ΔΡΟΣ ΑΡΤΕΜΑΣ ΠΑΤΡΟΜΥΣΤΗΣ & ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ
 ΕΥΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΟΜΥΣΤΗΣ, istius scilicet dei *Bacchi Bri-
 sei*: ut cujus *Orgia* ac *Ludi* apud Smyrnæos celebrabantur.
 Adde denique, jam dictos *Hierophantas* atque *Hierophan-
 tidas* simplici aliquando *Sacerdotis* nomine venire. Nam
 de tali sacerdote *fœmina* loquitur procul omni dubio in-
 scriptio statuæ, quæ Thyatiris *Ulpie Marcellæ*, *Sacer-
 dori Dianæ*, erecta fuit, inde, quod illa istius Deæ My-
 steria splendide admodum ac sumptuose administrasset.

DISSERTATIO SEXTA
 Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ
 ΕΤΕΙΜΗΣΑΝ ΟΥΑΠΙΑΝ
 ΜΑΡΚΕΛΛΑΝ ΤΗΝ ΙΕΡΕ
 ΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ
 ΜΑΡΚΟΥ ΟΥΑΠΙΟΥ ΔΑ
 ΜΑ ΠΑΡΑΔΟΕΟΥ ΚΑΙ ΚΑ
 ΝΙΔΙΑΣ ΒΑΣΣΗΣ ΟΥΓΑ
 ΤΕΡΑ ΕΠΙΤΕΛΕΣΑΣΑΝ ΤΑ
 ΤΗΣ ΘΕΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
 ΚΑΙ ΤΑΣ ΘΥΣΙΑΣ ΛΑΜ
 ΠΡΩΣ ΑΝΕΣΤΗΣΑΝΤΩΝ
 ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ ΑΝΔΡΟΝΕΙ
 ΚΟΥ ΤΟΥ ΑΝΔΡΩΝΕΙΚΟΥ
 ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΝΕΙΚΗΣ ΤΗΣ
 ΜΗΝΟΓΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΘΡΕ
 ΨΑΝΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ

Quod optime observat (in Inscriptionibus suis Athleticis pag. 52. &c. editionis Romanæ) est in ista inscriptione, quæ cum statua honori Ulpii Domestici erecta fuit vocem *ταμὴν* pro *statua* sumi debere. Ibi enim verba habent ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ ΑΝΑΤΙΘΕΝΤΟΣ; quod in jam modo adducta inscriptione adhuc clarius indicatur per verba hæc ΑΝΑΣΤΗΣΑΝΤΩΝ ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ. Neque aliter (ut idem bene notat) intelligenda Herodiani verba quæ libro septimo, (Stephanicæ editionis pag. 149.) ita de Maximini avaritia, habet: *ναὶ π' ἀναθήματα, θεῶν π' ἀγάλματα, καὶ ἡρώων ἑμαῖς, καὶ εἰς τὴν κοσμοῦ δημοσίων ἔργων, ἢ καλλωπίσματα πόλεως, ἢ ὕλης τόμισμα ποιῆσαι δυναμένης, πᾶν ἔχων δέει.* Adhæc templorum omnium donaria,
 STA-

STATVÆQVE DEORVM, heroumque honores [pro qua voce honores in hac Politiani versione, etiam *statuæ* reponi debet] *tum quicquid publici operis aut civilis ornamenti, aut materiæ denique fuit nummis idoneæ conficiendis, omnia pariter ignibus conflagabantur.* Neque aliò quoque spectare existimo illa, quæ sic in sequenti inscriptione (quæ pag. 337. n°. 51. in Sponii Miscellaneis extat) habentur.

Α ΒΟΥΛΑ ΚΑΙ Ο ΔΑΜΟΣ
ΤΗΣ ΑΜΠΡΟΤΑΤΗΣ
ΚΩΙΩΝ ΠΟΛΕΩΣ ΤΕΙ
ΜΑΣΕΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΟ
ΔΕΙ ΕΙΩΘΕΝΤΑ ΑΡΧΟΝ
ΤΟΣ ΜΑΡΚΟΥ ΑΤΡ. ΑΡΙΣΤΙΩΝΟΣ
ΚΟΣΜΟΥ ΤΙΟΥ
Π . ΣΑΛΛΟΥΣΤΙΟΝ
ΣΕΜΠΡΟΝΙΟΝ ΟΤΙ
ΚΤΟΡΑ, &c.

Nec denique aliò hanc, in Thera insula repertam.

Ο ΔΑΜΟΣ ΑΦΗΡΟΙΣΕ ΚΑΙ ΕΤΕΙΜΑΣΕ ΤΟΝ ΙΕΡΑ
ΑΠΟΛΛΟΝΟΣ ΚΑΡΝΗΙΟΥ ΔΙΑ ΓΕΝΟΥΣ ΑΔΜΗΤΟΝ ΘΕΟΚΛΕΙ
ΔΑ ΠΑΣΑΣ ΑΡΕΤΑΣ ΕΝΕΚΑ ΚΑΙ ΣΩΦΡΟΣΤΗΛΑΣ

Illis quæ modò ex Herodiano de *Maximino* attuli gemina videntur & hæc, ex eodem ipsius libro; nisi hîc *πρὸ* pro titulis honorum statuis ipsius subscriptis capiendæ sint: Ἀνδραγαθίας καὶ ἐκείνης, πρὸς τὴν πᾶσιν τῷ μαξιμίνῳ καταπῶντος. Magis itaque hæc: καὶ τῶς μὲν τῷ μαξιμίνῳ πρὸς καθήκον, ἐκείνη δὲ καὶ
Rrr

ἁνδραῖσι τορδανῶ πῶς πῶς ἐκόντων. Sicut tandem & hæc:
ταῖς δὲ τῷ Μαξιμίῳ πῶς ἀνατίπτουσι.

Nunc quoque notandum *Hierophanta* nomine non solos illos venisse, qui Mysteriis huiusce illius præerant, verum & alios; Ἀρχιερεῖς nimirum, seu Pontifices; & Flamines quidem potissimum illos, qui Cæsarum sive Augustorum apud Latinos Flamines erant. Qui Flamines, uti notum est, nulla mysteria, sed sola Augustorum Sacerdotia, ac quæ ad illa pertinerent, administrabant. Ita ut illud Φάτω in voce ἱεροφάντης ibi nihil præter peculiarem ac majorem gradum Sacerdotii denotet. Quod patet ex Plutarcho; qui in Numa ita de Pontifice Maximo loquitur: ὁ δὲ μέγιστος τῶν πομπικῶν διὸν ἐξηγῆται καὶ σοφῆτος, μᾶλλον δὲ ἱεροφάντης ἔξω ἔχει. *Maximus vero Pontificum Interpretis [Deorum] ac Vatis instar est; seu potius, Hierophanta munus obtinet: dum &c.* Sicut etiam ex Philone, qui in libro de vita Mosis, de LXX, sic dictis, Interpretibus ita: οὐχ ἱερδραῖς ἐκόντες, ἀλλ' ἱεροφάντης καὶ σοφῆτας σοφιστοδραῖς. *Neque interpretes ipsos, verum Hierophantas appellantes.* In quibus tamen posterioribus verbis Hierophanta magis Sacrorum doctorem denotat: sicut id etiam pro maxima parte, in Pontifice Maximo Romanorum (ut supremo sacrarum Legum Legislatore quoque) locum habebat. An vero ille *Apronianus*, qui ex Aringii Roma Subterranea, apud Reinesium Classe I. n°. 207. compareret, inter hos, an vero illos, de quibus primum locutus sum, numerandus sit, erudito Lectori dijudicandum relinquo. Ista autem (quam mutilam credo) ita habet:

ΕΣΤΙΑΙ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

ΑΠΡΩΝΙΑΝΟΣ ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ

Ad posteriores autem (ut ad illos rursus revertar) pertinent illi, de quibus loquuntur inscriptiones; cum illa quæ mutilata
apud

apud Reinesium Classe V. n°. 33. sicut & apud Sponium occurrit; quaque indicari videtur *σεβασφάντης Cæsaris Claudii ac Romæ*; hujusque *Claudii*, per Neronem, *δορυμένης*: tum istæ, quas ex Douzæ appendice itineris sui Constantinopolitani, & inde quoque ex Grutero, jam supra, ubi de Asiar-chis, atque ista occasione quoque de Galatarchis loquebar, attuli.

Quod porro circa *Hierophantas* animadverti potest est, illos nominari fas non fuisse, (ab illis saltem, qui ab ipsis initiati fuerant, prout Eunapius in Vita Maximi loquitur. Ita enim ille: ὅς δὲ ἐ τῶντα εἶχε καλῶς, ἀκρίτως πὶ πλείον εἰναίη, ἢ ἑλ-
λάδα πᾶσι τῷ λαῷ Ἰουαῖν Ἱεροφάντη, καὶ πρὸς ἐκείνους εὐδὲς ἔδρα-
μι. τὸ δὲ Ἱεροφάντη κατ' ἐκείνους τὸ χερίον ὅς τις ἦν τῶνομα, ὃ
μοι θύμῃς λέγουσι. ἐπὶ λαὸν γὰρ τὸ τῶντα γράφοντα, ἐἰς Εὐμολπίδας
ἦν. Quum igitur hæc quoque egregiè essent acta, atque au-
divisset aliquid amplius esse in Græcia apud Dearum [Eleu-
siniarum Athenis] *Hierophantam*, citus etiam ad illum cu-
currit. *Hierophantæ* autem istius temporis quod fuerit no-
men, non mihi fas dicere. Consecrabat enim eum qui hæc
scribit, & ad Eumolpidas duxit.

Qua de causâ id dicat Eunapius, fateor me aliàs non sat bene comprehendere; quum *Hierophantarum* nomina plus semel in Græcorum Inscriptionibus compareant: nisi (ut attigi) illud interdictum pertineat ad istos, qui ab hoc illove *Hierophanta* initiati, reverentiæ erga eos gratia hîc silentium tenere debuerint: quod id, ut dixi, de aliis minime liqueat.

Addit Eunapius præterea istud, *Hierophantæ* illius tempo-
ris. quod tamen non indicat, eos nullibi perpetuos fuisse;
quamvis temporarios, atque singulis quadrienniis de novo
creatos, cum apud Athenienses, jam id ex Philostrato, habue-
rimus, tum & alibi, apud Pausaniam, reperiamus; sicut ex se-
quentibus patet: τῆς δὲ πόλεως ἐνταῦθα δὲ ἐναυτὲς πᾶσι τὴν
πλευρὴν, ὃ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων. Ἱεροφάντης δὲ ἐς τὸ βίον πάντα δο-
κῶν.

διδεῖται καὶ δὲ ἐκείνη πλετὴν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄλλ' ὅσφισιν αἰρεῖται, λαμβάνειν ἢ ἰθάλη ἢ χυταῖνα. Καὶ ταῦτα μὲν Διόφορος τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀκριβοῦσι. Ἐξ δὲ ἐς αὐτὴν τὴν πλετὴν, ἐκείνων ἔστιν ἐς μίμνησιν. *Celeæ autem quinque admodum stadia ab urbe ab-sunt, & Cereri illic quadrienniis singulis, non unoquoque anno sacrum celebrant. Hierophanta non ad omnem vitam creatur, [ut alibi videtur in usu fuisse] sed per singula festa ab illis eligitur, habens [NB] etiam, si volet, uxorem. Et hæc quidem discrepantia ab Eleusiniis nominant: quod vero ad ipsum initiorum ritum attinet, peraguntur hæc ad illorum imitationem.*

Daduchas autem ad vitam sive perpetuos fuisse, atque hæreditario [ut id alibi etiam de Pontificibus vidimus]: ostendit sic idem Pausanias, in Atticis: Τάτ' ἐς δὲ ἐς τὴν τρίτην γενεάν, Λέοντα, δαδῆχος πάντας ὑπὲρ τὴν γένεσιν ὄντας τὸν βίον αὐτῆς περὶ μὲν τὸ ἀδελφὸν σοφοκλῆα εἰδὲ δαδῆχοντα, ὅτι δὲ τῶν τῶν ἀνδρῶν Θημιστοκλῆα, τελευτήσαντος δὲ τῶν, Θεόφραστον τὸν παῖδα. Illos enim ad quartum ex progenitoribus. Leontem Daduchos omnes esse contigit per vitam hujus; primum quidem fratrem Sophoclem vidit Daduchum; post hunc vero maritum The-mistoclem, hoc autem mortuo Theophrastum filium. Ad quos Daduchos nunc nobis ulterius pergendum est.

Ad *Hierophantas* enim illos, qui mysteriis præerant, pertinebant, sicut jam vidimus, *Daduchi* seu δαδῆχοι, illosque ordine ac dignitate proxime sequebantur. Isti autem facem ferebant; *Quia* (ut Lactantius lib. I. cap. 21. loquitur) *Proserpinam facibus in Ætnæ vertice accensis, quæsisse in Sicilia Ceres dicitur: idcirco sacra ejus ardentium tædaronum jactatione celebrantur, &c.*

Fiebaturigitur id *Cereri* ac *Proserpinæ*, cujus initia hic celebrabantur; in quibus ut, teste Eusebio, Ἱεροφάντης *Creatoris*, sic *Daduchus* (δαδῆχος) *Solis*, κήρυξ seu ἱεροκήρυξ *Mercurii* personam gerebant. Ita enim ille: Ἐν τῇ τοῖς κατ' Ἑλλάδι

μυ-

DE CONCILIO AMPHICTIONUM, &c. 501

μευσηλάς, ὁ μὲν Ἱεροφάντης εἰς ἐικόνα τῆς δημιουργῆς ἐντελεσθεῖς,
 Δαδῦχ[Ⓢ] ὃς εἰς τὴν ἡλίαν. καὶ ὁ μὲν ὅτι βώμῳ εἰς τὴν σελήνῳ, ὁ δὲ Ἱε-
 ροκέρως Ἑρμῆ. *In Mysteriis Eleusiniis Hierophantes ad De-*
miurgi imaginem compositus est; Daduchus ad Solis, Epi-
bomus ad Lunæ, ac demique Hieroceryx ad Mercurii.

Unicus ibi erat Δαδῦχ[Ⓢ]; sicut ubique Δαδῦχ[Ⓢ] singulari nu-
 mero dicitur, non plurali. Plures uno tamen simul fuisse, vide-
 ri forsan alicui posset ex hac inscriptione, quæ apud Sponium
 It. T. 2. pag. 409. reperitur:

ΑΡΕΑΝΤΟΣ ΤΗΝ ΕΠΩ. :
 ΤΙΒ . ΚΑ . ΣΥΣΠΙΔΟΣ ΔΑΔΟΥΧΟΥ
 ΤΙΒ : ΚΑ . ΛΥΣΙΛΛΟΥ ΔΑΔΟΥΧΩΤ
 ΣΥΝΚΛΗΤΙΚΩΝ ΑΝΕΘ
 ΕΝΝΕΑ ΚΑΙ ΔΕΚΑΤΟ
 ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΔΙΠΛΩ
 ΛΟΓΙΣΤΗΝ ΚΑΤΑ ΠΕ
 ΕΠΙΔΑΤΡΙΟΣ ΧΑΙΡΩ
 ΤΗΣ ΔΕ ΑΛΛΗΣ ΑΡΕΤΗΣ

At pro magna admodum parte exoleta vetustate nihil certi
 nobis exhibere potest: nisi quod, cum Tib. Cl Syspidis filius
 ac Tib. Cl. Lyfilli filius, aliquis cujus nomen deletum est sub
 Archonte cujus quoque nomen deletum, columnam, in qua
 inscriptio ista insculpta fuit, erexerint ob merita; quæ tamen
 non exprimuntur: quod multa, imo præcipua, in hac inscrip-
 tione vetustate detrita desint, & spatiolarum præterea illarum
 iusta distantia, in cæteris reddendis non observata sit: unde
 & minus recte dijudicare valemus, an olim in illa ambo isti Ti-
 berii Claudii sic, absque aliis interpositis, se immediate sub-
 secuti sint: adeoque an uno eodemque tempore Δαδῦχοι fue-

rint: quod tamen ex appositione unius tantum *Archontis* videretur posse concludi.

At videmus, ex illis quæ jam suprâ dicta fuere, plures simul fuisse *Hierophantas*: quod etiam ex sequentibus Suidæ verbis liquet: Ἐυχάρων ἡ καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῇ κέρει διὰ πῦρ ἱεροφάντων καὶ Ἐδάδου σωτηρίας αὐτοῖς. Orabant autem & *Senatum* & *Proserpinam* per *Hierophantas* ac *Daduchum*, ut salutem Obtinerent.

Ubi sicut plures *Hierophantas*, sic tamen solum unicum habemus *Daduchum* seu *Lampadephorum*. Nisi forte pervices plures (verum unicus unica vice) cum *Hierophanta*, tum *Daduchi* sacra ista munera impleverint. Vel quod potius reor, unicus fuerit *Hierophanta*, unicusque *Daduchus* in *Magnis Mysteriis*, unicusque utrorumque itidem in *Parvis*: cum ambo hæc Mysteria uno eodemque anno; hæc quidem in mense Anthesterione, illa vero in Boëdromione, celebrarentur: illique aliquando, ob causas mihi ignotas, ambo simul hæc vel illa sacra conjunctim obirent; ac quandoque quidem ita *Hierophanta* duo adessent (præsertim in supplicationibus, ut ex Suida conicere licet) cum unico *Daducho*, quandoque duo simul *Daduchi* unico cum *Hierophanta*. Verum enim vero hæc inter conjecturas, non usque adeo solidas ponantur.

Certius liquet hos *Daduchos* non solos *Lampada* portasse, sed & alios *mystas* plures ac forsan plurimos numero; quorum duces ac moderatores hi *Daduchi* essent: atque ad hos posteriores respicere Statium Sylv. lib. 4. dum ita ibi canit:

*Tuque Aëtea Ceres, cursu cui semper anhelō
Votivam taciti quassamus lampada Mystæ.*

Quod sane firmatur ex basi illa apud Sponium Tom. 2. pag. 216. & G. Whelerum, pag. 516. reperiunda: quamque
hic

hic post illos non possum non (ex Sponio) repræsentare:

Dum interim in hisce versor, video (quod prius non animadverteram) G. Whelerum inscriptionem illam quam modo ex Sponio attuli, perfectiorem eatenus exhibere; quod in ipsius non duo, ut in Sponii, *Daduchi*, verum tres numero compareant. Ita enim illam, ac quidem occasione Basis istius, exprimit:

ΑΡΞΑΝΤΟΣ ΤΗΝ ΕΠΩ.

ΤΙΒ . ΚΑ . ΣΩΣΙΠΟΛΟΣ ΔΑ. . . .

ΤΙΒ . ΚΑ . ΑΥΣΙΑΔΟΥ ΔΑ. . . .

ΤΙΒ . ΚΑ . ΛΕΟΝΙΔΟΥ ΔΑΔΟΥΧΟΥ

ΣΥΓΚΑΗΤΙΚΩΝ ΑΝΕΘ. &c.

Sic de *Cerycibus* seu *Hierocerycibus* dubitari queat, an non plures numero simul fuerint: quamvis existimem inscriptionem nunc sequentem, quæ huic dubitationi ansam præbet, respicere potius ad familiam istam *κηρύκων*, quæ Athenis, sicut illa *Ἐυμολπίδων*, locum habebat: cuiusque familiæ caput, rector ac moderator (forsan tamen etiam simul *ἱεροκήρυξ*) ille, cui dicata hæc inscriptio, fuerit. Paucula tantum ex inscriptione illa (cum jam integra alibi a me exhibita fuerit) huc afferam, nempe hæc:

ΑΡΞΑΝΤΑ ΤΟΥ ΚΗΡΥΚΩΝ ΓΕΝΟΥΣ

ΑΡΞΑΝΤΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ

Verum plura hîc nec de *Hierophantis*, nec de *Daduchis*, nec de *Cerycibus*, nec de *Epibomis*, nec denique de aliis ministris ad Eleusinia Sacra spectantibus, addam. Consulat Lector, cui talia jucunda, super illis, Meursium de *Eleusiniis*, ac P. Castellanum de *Festis Græcorum*.

Ne-

Neque tamen omittere possum illa, quæ mihi de *Lampadophoris*, de *Lampadodromiis*, atque hinc de *Lampadarchis*, occurrunt, paucis attingere. De quibus, sicut dicti Meursius ac Castellanus consuli possunt ulterius, nobis hæc sequentia notasse suffecerit; nempe *Lampadophoros* fuisse illos, qui in *Panathenæis*, in *Hephestæis*, & in *Prometheis* agonibus ac ludis, sive pedites, sive in equis *Lampadodromiâ* certabant: unde & *Lampaduchi* appellabantur (teste Hesychio) cum jam victores in isto cursus certamine evalissent.

Λαμπδαρχαὶ autem, (ex Aristotelis libro V. Politicorum) videntur fuisse isti, qui huic cursus certamini ac ludo præerant, quique impensas seu sumptus illis adornandis ac perficiendis faciebant; subministrando scilicet lampadas aliasque, quæ huic festo ac certamini aut necessaria aut honorifica erant: quæ interim illis propriis sumptibus, sive ex sorte, sive voluntarie perficere incumbibat. Ipsius vero Aristotelis verba sunt: *Λειτουργεῖν τὰς δαπανὰς μὴ, μὴ χειρίμους ἢ λαυερλάς, εἰον χορηγίας καὶ λαμπδαρχίας.* Sumptus facere in munera Reipublicæ, quæ impensâ quidem eos qui illa gerunt, gravant, at ipsi Reipublicæ inutilis sunt: quales sunt munus erogationis sumptuum in *Ludos Chóricos*, & præfectura *Certaminis Lampadum*.

Ipsum certamen nobis ita describit Pausanias, in *Atticis*: *Ἐν ἀκδημίᾳ δὲ ὅτι Προμηθεὺς βωμὸς, καὶ ἵκωνται αὐτὸς πρὸς τὴν πόλιν ἔχοντες καιομένας λαμπάδας. ὃ δὲ πρῶτισμα, ὅπου τῷ δευτέρῳ φυλάττει τὴν δάδα ἐπὶ καιομένην. ὅτιν δὲ ποσειδάωνος δὲ εἶδεν ὅτι τῆς νίκης τῷ πρώτῳ, δάπτει δ' αὐτὸ αὐτὸς μέσσειν εἰδὲ μηδετέρῳ καίειν, ὃ τὸ τῷ εἶναι δὲ κατὰ τὴν. ἡ δὲ καὶ πᾶσι ποσειδάωνι, εἰδὲς ὅτιν ὅτιν κατελάττειν ἡ νίκη. In Academiâ Promethei ara est, à qua homines in urbem accensus lampadas præferentes decurrunt. In eo enim certamen est, ut in cunctis accense conserventur. Cujus enim fax extincta fuerit, is Victoria successe-*

DE CONCILIO AMPHICTIONUM, &c. 505
*successori (sive ipsum proxime sequenti) cedit: eademque
 ratione ille tertio. Quod si nulli ardentem perferre licitum
 fuerit, palma in medio relinquitur.*

Non autem in omnibus *Lampadadromiis* (quæ, ut jam
 notavi, tres numero erant) certamen uno eodemque cum cæ-
 teris peractum fuisse, ostendere videntur illa Herodoti ver-
 ba, ubi libro octavo, de *Angariis* Persarum loquitur: 'ο
 μὲν δὲ πρῶτος δεξιὴν ὤχεσθ' ἐν τελευτῇ τῷ δαπνῶν ὁ δὲ
 δαπνῶν τῷ τρίτῳ· ὁ δὲ ἐνδεύων ἤδη κατ' ἄλλον διερχόμενος ὤχε-
 σθ' ἐνδεύων· κατὰ πρῶτον ἑλλοισι ἡ λαμπάδι φορὴ, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ
 ὀπιπλάεσσι. Quorum cursorum primus mandata tradit se-
 cundo, secundus item tertio: Et ita deinceps illa mandata
 in alium atque alium pertranseunt, quemadmodum apud
*Græcos fax quam Vulcano per vices ferre, cursores perseve-
 rant.* Qui Cursores in certamine tamen illas tradebant iis,
 qui ipsis posteriores in cursu erant; non (ut apud Herodo-
 tum Persæ) illis ad quos priores illi vehementius currendo
 pervenerant, dum ipsi posteriores essent: ac fiebat ista lam-
 padis traditio jam decurso spatio.

DISSERTATIO SEPTIMA

D E

*Agonothetis, Hellanodicis,
Alytarchis, Panegy-
riarchis, &c.*

CAPUT I.

*De Agonibus obiter agitur: post quos de Hellanodicis, Agonothetis, similibusque Certaminum, Ludorumque judici-
bus; ac quidem 1. de Hellanodicis: qua occasione de Na-
vigio in Smyrnaeorum Olympiis per urbem vecto; ista-
que rursus de Navi Atheniensium Panathenaica; tum &
de illa in Delo; quin & ista, quæ sub Severo in Amphi-
theatro Romano fabricata fuit; atque omnis fere generis
feras effudit.*

*Plus semel iisdem, aliisve Certaminibus eosdem ut Agono-
thetas præfuisse: unde rursus transitur ad Hellanodicas,
Æsymnetas &c. An ad levam Hellanodicarum manum
Agonothetæ sederint. Porro de Mastigophoris, & Aly-
tarchis; quonamque munere hi posteriores functi fue-
runt: &c.*

Agis Sacra tamen, & longe majoris usus atque
auctoritatis videbantur munera illa *ἀγωνοθῆται* si-
ve Agonothetarum, ac Panegyriarcharum ho-
rumque similium, ac sub alio quandoque nomi-
ne idem pene regimen obtinentium (quale fuit istud Hella-
nodi-

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 507
nodicarum in Elide, seu potius Olympia:) ob ἀγῶνς seu
Sacra Certamina, ac *Ludos*, quibus illi moderabantur.
 Plurima hujusmodi *Certamina* ac *Ludos* inter Græcos, &
 alibi (in Italia, Africa, &c.) obtinuisse, eaque magis ma-
 gisque tractu temporum numero fuisse adaucta; imprimis
 cum jam adulatio erga Cæsares sive Augustos, indies incref-
 ceret, ex antiquis cum Scriptoribus, tum marmoribus, tum
 denique & nummis discimus. Quatuor numero a prima ve-
 tustate honore, auctoritate, ac splendore excelluisse, cun-
 ctis eruditis notissimum est: hinc istud quippe Archiæ epi-
 gramma, quod incipit. Τέσσαρες ἴσιν ἀγῶνς 'αὖ 'Ελλά-
 δα, &c.

At præter ista *Olympia* in Pisis erant & *Olympia* Athenis,
 Alexandriæ & Smyrnæ, &, puto, alibi. Pythia, quoque
 præterquam ad Delphos, in Sibus, in Magnesia, in Mileto,
 in Pergis, in Thessalonica; forsan & alibi. Præter quæ
 (ne de Isthmiis ac Nemeis nunc quoque addam) etiam alia
 erant in Cæsarum, sive Imperatorum, Romanorum hono-
 rem celebrata: qualia fuere τὰ Σεβαστὰ ἐν Νιδαμνί, Πιάλια ἐν
 Πυρραῖσι, aliaque plura, quorum totus confici posset cata-
 logus; ut qualia quoque fuere Ἀδελφίνα, Ἀκτὰ ἐν Νικοπόλει,
 Ἀρπύνα, tum & Ἀρτωίνα, sive Ἀρτωινίνα, plurimæque, ut
 dixi, alia; quorum, si quis multa unico fere obtutu perlu-
 strare velit, is Inscriptionum Gruteri pag. 314. tum & alias,
 consulat; ut & Sponii Miscell. pag. 364. & 365; quæque
 idem J. Sponius, ac Whelerus, in Itinerariis suis adduxere.

Ad hos igitur ἀγῶνας, seu *Certamina publica* & *Sacra*,
 pertinebant ἀγωνοθῆται, illisque moderabantur. De quibus
 igitur, sicut & de ἑξανοδικαῖς, de ἀισομήταις, ἀγωνορχαῖς
 sive ἀγωνιστάρχαις, ἀγωνοθέταις, ἀγωνοδικαῖς & βραβεύταις
 similibusque nunc quoque aliquid dicendum est; atque in-
 quirendum in quibus hi omnes aut inter se convenirent,
 adeoque & uni eidemque fuerint, in quibus vero ab invicem

diversi; majorive aut minori in dignitatis, ratione muneris, gradu constituti.

Hoc ut eo melius procedat consideremus verba Pausanias; qui Eliacorum priore ita loquitur: ταῖς δὲ ὁπλῶν ἀγωνιστή-
σιν ἔκ τ' αὐτὰ ἀκαθιστάμεθα ἢ ἐξαρχῆς, καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἐς αὐ-
τὰς νομίζουσιν· ἀλλὰ Ἰφίτου μὲν ὅτι ἀγῶνα ἐθήκεν· αὐτὸς μὲν οὐ
καὶ κτ' Ἰφίτου ἐβήσαν οἰκίῳ οἱ δὲ ὁξύλῃ. πεπηγὸς δὲ ὁ Ὀλυμ-
πιάδι· ἀνδράσι δὲ οὐκ ἀπάντων λαχέσιν· Ἡλείων ἐπιτάραξεν ποιήσας
Ὀλύμπια καὶ ὁπλῶν πλεονεξίαν ἀπὸ κείνης διέμνηε τῷ Ἀγωνιστῶν ὁ
ἀρεθμὸς τ' β'. Πέμπτη δὲ Ὀλυμπιάδι καὶ ἐκαστῇ ἐνταῖς Ἑλλανοδικαῖς
κατήσαν. τρεῖσι μὲν δὲ ἐπιτάραξεν ἐξ αὐτῶν ὁ δρόμος τῷ ἵππῳ
ἑσάτης δὲ ἐπεί τοις ἐπὶ πῆλαις εἶτα ἔπειτα πέντε θάλας· τοῖς δὲ ὑπολοίποις πᾶ-
λοιπὰ ἔμελε τῷ ἀγωνισμάτων. Δωδεκά δὲ ὁπλῶν πάντης Ὀλυμπιάδι,
προσέτι καὶ ὁ δέκατος ἀθλοθέτης. Ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ καὶ ἐκατῷ,
φυλαὶ πᾶσι Ἡλείας δώδεκα, καὶ εἰς ἀπὸ φυλῆς ἐκατῆς ἐγένετο Ἑλλανο-
δικῆς. πεσόντες δὲ ὑπὸ Ἀρκάδων πόλεμος, μοῖραν ἀπὸ βαλὼν τῷ
γῆς, καὶ ὅσα τῷ δήμῳ ἦσαν ἐν τῇ ἀποτμηθείσῃ χώρᾳ, καὶ ἔτι ἐς
ὅκτω πᾶσι ἀρεθμοὶ φυλῶν ὁπλῶν τῷ πέντε τοῖς συνεσπύσαντο Ὀλυμπιάδος
ἐκαστῆς, καὶ Ἑλλανοδικαὶ σφίσι τοῖς φυλαῖς ἡρίσαντο. Ὀγ-
δοὶ δὲ ἐπὶ τῷ ἐκατῷ Ὀλυμπιάδι, ἐπανήλθον αὐτὸς ἐς ἀνδρῶν δέκα
ἀρεθμοὶ, καὶ ἡδὲ ὁπλῶν τῷ τε. ἀσμενίην ἐς ἡμᾶς. In Ago-
nothetis a majorum more ætatis nostræ institutum variavit.
Iphitus enim solus a se editis Ludis præfuit. Idemque post
Iphitum ab omnibus Oxali posteris est observatum. quin-
quagesimæ Olympiade Duumviris ex ipsa Eleorum civitate
sorte ductis Olympiorum cura mandata est. Atque ille qui-
dem binorum Agonothetarum numerus ad multos post annos
servatus est. Quintæ post & vicesimæ Olympiade novem
Hellanodicas constituerunt. Eorum tres de equorum cursu,
totidem de quinquertio, reliqui de cæteris certaminibus co-
gnoscebant. Secunda deinceps Olympiade. Athlotheta de-
cimæ additus fuit. At tertiâ super centesimam in Tribus
duodecim Elei descripti sunt; ac deinde Tribus singula
suum

suum dedere Hellenodicam. Afflicti post hæc Arcadum bello, & agri parte mulctati, amissis insuper omnibus pagis qui adempta agri parte continebantur, in Tribus octo contracti sunt, quarta & vicefima Olympiade. Eo factum ut Hellenodicæ totidem, quot Tribus remanserant, legerentur Octava postremò quæ supra centesimam fuit, pristinus decem virorum numerus rediit, idemque usque ad nostram ætatem permansit.

Qui numerus decem *Hellenodicarum* firmatur, ex Philostrato, ubi (lib. III.) ita loquentem inducit: Ἡμεῖς δ', ὡς Ἀπὸλλωνίῃ, καὶ τῇ Ἡλείῳ πάτερᾳ Ἀιγυπτίων ἀκρόντες, καὶ τὰς Ἑλλανοδικὰς, ὅς περὶ τῆς Ὀλυμπίων δέκα ὄντας, οὕτως ἐπαίνῳ αὐτῶν τὸ νόμιον, ὅτι καὶ τοῖς ἀνδράσι κέρδιον. κλήρω τε γὰρ συνχωροῦσι τὰ αἵρεσιν, ἐ γὰρ αὖ καὶ τῶν Φαυλοτέρων τίς αἰρεθείη ὑπὸ τῆς κλήρω, εἰδὲ γ' ἀρετῆς δύνῃ, ἢ καὶ ψῆφον ἡρᾶντο τὰς ἀνδρας οὕτως αὖ ἡμετέραν ὡς ἀπλησίαν. Nos vero Apolloni, qui ab Ægyptus Eleorum patriam consuetudinem (narratam) adiuvimus, & Hellenodicas, quos ludis Olympicis præficiunt decem numero esse, legem istam, circa istos viros eligendos non laudamus. Sorti namque electionem committunt, quæ prudentiæ nihil habet, ita ut possit etiam pessimus quispiam sorte eligi. Quod si ex optimis quibusque, viritum eligerentur, nequaquam similis error incidere posset.

Ex quibus verbis simul videmus hos *Hellenodicas* sorte electos fuisse: sicut & ex Pausania videmus, illos partitis officiis istud munus administrasse; atque ita quidem, ut cum tres numero Certaminibus equestribus, seu curruum, tres quinquertio, seu pentathli præessent, reliquos sive illi tres numero, sive quatuor, (si decem essent) restarent, *Thematis* agonibus, i. e. *Tragicis*, *Comicis*, aliisque *Musis* Certaminibus præfuisse: Sicut & inde, apud Philostratum, videmus ita Polemonem Sophistam præfuisse Olympiis quæ Smyrnæ agebantur, ipsique hanc

non in iucundam historiolum accidisse (ita enim Philostratus) Ἀγωνιστὴν τῆς τετραγώνου ἐν τοῖς καὶ τῷ Σμύρῳ Ὀλυμπίοις, πρὸς αὐτὸν ἐς τὴν γῆν δαίξαντα, ὃς ὅς αὐτὸν ἐς τὸ ἔργον ἀταχύνοντα, προκαθίστηεν τῷ Ὀλυμπίῳ ὁ Πόλεμων ἐξέωσεν αὐτὸν τῷ ἄθλῳ, ἵππῳ, ἔτατο τῇ χειρὶ ἐσολοικίζε. Cum itaque uictor in Olympiis, quæ apud Smyrnæos agebantur: O JUPITER, exclamasset, manu terram ostendens: & O TERRA vului in cælum erecto. Præsident in Olympiis Polemon, cum exegit dicens: hic manu solacismum fecit.

Quæ verba sicuti non quidem de Olympicis Ludis in Elide celebratis loquuntur, tamen satis indicant, etiam aliis in Olympiis, istorum exemplo celebratis, certos Agonothetas certis Certaminibus præsedisse: sicut & alio loco ostenditur, eundem Polemonem, alio tempore, in iisdem Olympiis Tragicorum certaminibus præfuisse: atque alio rursus loco, occasione istorum Smyrnenſium Olympiorum notabilem valde ritum ibi videmus observatum: quem quod alibi non tam facile occurrat, hic præterire (quamtumvis minus hic ad rem faciat) silentio præterire nequeo, his verbis comprehensum: προκαθίστηεν τῷ Ἀδελφῷ Ὀλυμπίῳ ἰδοὺν τὰ ἀνδρῶν ἐκέρχους [sive mavis, ut in textu habetur, ἐργόνους, utrumque enim in marmoribus occurrit] καὶ τὸ ἱερὸς τελεῖται Πικεταίων. πέμπεται γάρ τις μὴν ἀντιστρίβειν μίστρας τελεῖται ἐς ἀγορὴν ἢ ὁ δὲ Διονυσίῳ ἱερῶς οἶον κυβερνήτης ὁδῶν, πέσματὰ ἐκ θαλάττης λύματα. Viro huic & posteris ejus datum est, in Adriani Olympiis præsidere; & sacram triremem conscendere. Mense enim Athesterioni triremis elata in forum mittitur, quam Dionysii sacerdos, tanquam gubernator, jam funem è littore solventem, regit.

Dubitare interim quoque licet, an non hæc Triremis, in Smyrnenſium Olympiis sic acta, inducitur fuerit eo, ad exemplum istius navis quæ in Atheniensium Panathenæis peplo adornata per Ceramicum usque ad Eleusinem vehebatur; ac de

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 511

de qua Suidas ita, in vocē πέντα, loquitur: πέντα π' ἀρ-
μοιοι τῆς Παναθηναϊκῆς ναὸς ἦν οἱ Ἀθηναῖοι κατασκεύαζον τῇ Ἀ-
θηναῖ Ἀθ' πλεστηρίας, ἥς καὶ τὴν σμικρὴν Ἀθ' Ἐκκεραμικῆ ἐποίησαν
μέγαν, ἥ ἑλδυσίνην. *Peplus velum est Panathenaica navis,*
quam Athenienses quinto quoque anno Minervæ apparabant,
cujus romptam quoque deducebant per Ceramicum usque ad
Eleusinium.

De *navi* autem ista Panathenaicâ, Philostratus, in vita
Herodis Attici, loquitur; dum de illius Sophistæ magnificen-
tiâ, inter alia, & hæc sequentia narrat: Σπαρτωθῆς δὲ καὶ τῇ
τῆ Παναθηναίων, καὶ ὑμᾶς, εἶπεν, ὡς Ἀθηναῖοι, καὶ Ἕλληνας τὰς ἡγε-
τας, καὶ τὰ ἀθλητὰς τὰς ἀγωνιζομένους, ὑποδέχομαι ἐκδίω λείκῃ
λίθῳ, καὶ εἰπὼν ταῦτα, ὅς πεδῖον, ὅς ὑπὲρ τὸ ἱλισσον εἶσιν πηγά-
ρων ἰσθμὸν ἐπιτίλιν, ἔργον ξυμπῆς ὑπὲρ πάντα τὰ θεομαχία οὐδὲν
γὰρ ἴστας αὐτῶ ἀμύλαται, καὶ κίνα περὶ τῆ Παναθηναίων τέτων ἡκρον,
πίπλον μὲν ἀνέφθαγ' ἡ νῆος ἡδὴ γεραφῆς σὺν ἐρίῳ τῶ ἰσθμῶ, δε-
μαῖν δὲ τὸ ἰσθμὸν ἐκ ὑποζυγίων ἀγόντων, ἀλλ' ὑπογείως μηχαναῖς
ἐπὶ λωδαίνουσιν. ὅς κεραμικῆ δὲ ἀγορῇ γλῆς κόπη, ἀφῆναι ἐπὶ
τῷ ἑλδυσίνῳ, ὅς πεδῖον αὐτῶ, ὅς περὶ τῶν Πελόστρον,
πομπῶν μόνων ὅς τῷ Πύθῳ ἐλδῶν, οἱ ἴδ' ὠρεμται. *Cum co-*
rona in festo Panathenaico donatus esset, vos (inquit) A-
thenienses, & cæteros Græcos, qui huc accessuri sunt, &
Athletas, qui hic decertaturi sunt, in stadio ex albo lapi-
de constructo excipiam. Ac postquam hæc dixisset, stadium
illud, quod Ilisso flumini imminet, intra quadriennium
(post quod jam denuo Panathenæa celebranda essent,) per-
fecit; opus ita perfectum, ut cuncta mirabilia superet nul-
lum enim theatrum cum eo decertat. Illa quoque de istis
Panathenæis audivi, peplus e NAVI fuisse suspensum ju-
cundius (solito) picturâ, ac cum sinu prosperum ventum
indicante; navimque nullis trahentibus jumentis cucur-
risse, sed subterraneis machinis processisse, & mille ramis
sublatam (quasi) ac provectam ex Ceramicum ad Eleusinium
per-

pervenisse, idque circumcucurrisset, atque ita, præterve-
ctam fuisse ad Pythion, ubi nunc (quasi in portu,) consistit.

Hæc eo libentius asserere volui, quod inde discere videamur, istam *Navim* antiquitus protractam fuisse jugatis equis, aliisve jumentis; eamque vecturam ab *Herode Attico*, (ut & hic, sicut in aliis, suam ostentaret magnificentiam) pro isto saltem tempore, immutatam fuisse; ipsiusque sumptibus tunc actam, occultatis machinis, ac quidem longe majore cum apparatu atque ostentatione quam unquam antea [sicut & in ipso *Peplo*, & illis quæ ipsi intexta nunc erant, tum & circa sinum ejus protensam ac prosperum ventum ita indicantem, fecerat] quasi revera & remis, & vento, actam per pelagus.

Quare eruditiss. Meursius (ut hoc cum pace manium tanti viri dicam) hic nihil agere mihi videtur, dum ex hoc Philostrati loco ostendere conatur, hanc vecturam ab *Herode* ipsiusque sumptu, institutam, ratione modi, jam antea, & ab antiquis temporibus, obtinuisse. Neque enim indicant id ullatenus aut Heliodorus in *Æthiopicis* suis, dum ait: ὅτι τὸ ναὸν Ἀθηναῖοι ὄντι γῆς τῇ Ἀθηνᾷ πύμπουσι; neque Aristophanis Scholiastes; dum ita loquitur: ἐπὶ καὶ ἡ ναὸς ἐπὶ γῆς πλέει παρ' αὐτοῖς. Quamvis minime negare ausim hæc ita temporibus *Herodem* sequentibus obtinuisse: cum ipse tamen talis machinæ auctor fuisset.

Illam autem *Navim* aliàs semper, quamdiu perduraret, eandem fuisse, liquere videtur ex hisce Pausaniæ (in Atticis) verbis: τῇ δὲ Ἀρεῖς πάγος πλεσιόν δέικνυται ναὸς ποιηθεῖσα ἐς τὴν Παναθηναίων πμπλὴν καὶ πάντην ἐν ἧδι πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. Τὸ δὲ ἐν δήλῳ πλεσιόν ἐδένα πῶς νικῶσιν οἱ δὲ καθῆτι ἐς ἐνία ἱέρτας ὁπὸ τῶν κατεργασμάτων. Quæ Rom. Amalæus vertit: Non longe ab Areopago NAVIS ostenditur ad Panathenæorum pompam fabricata; quâ fortasse major facile inven-

inveniatur: ea vero quæ Deli est omnes quas ego norim magnitudine superat. e foris enim ejus novenis eminent remigibus transtra.

Quod autem dicat fortasse majorem ista aliam inveniri, indicare videtur, pluribus in locis, ac similibus in solennitatibus, seu Panegyribus, similes naves actas seu deductas fuisse. Ac de Deliaco, tum & de Smyrnenſi (ut modo vidimus) constat:

Adde quod apud Dionem reperiamus descriptionem navigii, in ipſo Circo, seu Amphitheatro Romano, Severo imperante, in nuptiis *Antonini* ac *Plautillæ*, non minus mirabilis, sed ad alium plane usum: Ita enim is lib. LXXVI. narrat: Τῆς δὲ δεξιαυρῆς ἀπώσης τῆς ἐν θιάτρῳ εἰς πάλαι χημα κατασκευασμένης, ὡς πτερόσσια θηρία καὶ δέξαρχ, καὶ ἀφείναι ἀθρόως, ἔπειτα ἐξαίφνης ἀγαλῶσθαι, ἀνίστασθαι ἀρχαί, λέοντες, πάνθηρες, λείοντες, τρεῖς, ὄναγροι, βίσωνες (βοδὴν π τῷ εἰδῶ βαρβαρικὸν τὸ γένος καὶ τὸ ὄψιν) ὥς ἐπὶ πτερόσσια τὰ πάντα καὶ θηρία καὶ βοτὰ ὅμῃ καὶ ἀγαλῶσθαι ὁφθαλμοὺς καὶ σφαγεῖν. πρὸς γὰρ τῆς ἰσχυρῆς ἀρχῆς ἐκπαυμένους γιγνόμενους, καὶ ἐκείναι ἐπὶ ταῖς ἑκατὼ ἰσχυρίαι. Cumque illarum (ferarum) receptaculum in Amphitheatro ædificatum esset instar NAVIS, ita ut in se reciperet quadringentas feras, easque simul reddere posset; ex navi istâ subito dissoluta exsilierunt Urſi, Leæna, Pantheræ, Leones, Struthiones, Onagri, Bisontes, quod genus boum est patriâ & aspectu Barbarum. Istaque septingentæ feræ mansuetæque bestię simul concurrere, ac postea confodi visæ sunt. Ad numerum enim dierum hujus festi, quod septem dierum erat, etiam ille septingentæ numero fuerunt.

Ac maxime notabilis est iste nummus, qui propterea cufus ab uno latere hujus Severi caput ac nomen ostentat, ab altero vero hanc inscriptionem, LAETITIA TEMPORVM, atque effigiem Navis, simul cum feris (quin & qua-

T t

dri

drigas) eam circumcurrentibus; atque in parte secunda The-
sauri Brandeburgici, nunc nuper ab eruditiss. Begero editi,
pag. 692. exhibetur.

Verum enim vero redeamus denuo ad *Agonothetas*; de
quibus ex Polemonis exemplo (tum & ex aliis, quæ in hoc
ipso opere occurrunt) discimus, unum eundemque homi-
nem plus semel, diversis temporibus, *Athletæ* munus ad-
ministrasse. Quod tamen de talibus, ut singulare quiddam,
narrari videtur: atque hinc de Hippodromo Sophista hæc se-
quentia habemus apud eundem Philostratum: *μεγάλη δὲ ἐν*
Θεσσαλία δακτύλος τὸ ἀπὸ πρῶτον τῷ Πυθίῳ, ὃ Ἰππόδρομος
περὶ τῆς δις τοῖν Πυθικῶν ἀθλῶν. Porro cum magnam quip-
piam apud Thessalos censeatur, semel Pythiis agonibus præ-
fuisse; Hippodromus bis Præfecturam adeptus Pythicis
Certaminibus præsedit.

Quæ tamen Præfectura non ad *Agonothetæ* munus, sed
ad *Panegyriarchæ* spectat; de quibus & statim nobis aliquid
dicendum erit: quod idem etiam de Polemone notandum
venit; cui id ter, ac quidem Smyrnæ, contigisse videtur:
quin & semel præterea Athenis; ut ex his sequentibus ejus-
dem Philostrati, fere colligere licet: *τὸ δὲ Ἀθήνῃσι Ὀλύμ-*
πιον, δι' ἐξήκοντα καὶ πενταετίαν ἐτὼν διποπλεῖσθαι, καὶ διερώσας ὁ
ᾠλοκράτωρ ὡς χρεὼν μέγα ἀγώνισμα, ἐκέλευε καὶ τὸ Πόλεμονα
ἐΦυμνήσῃ τῇ θυσίᾳ. Cum Athenis Olympicum consecraret
annorum quingentorum & sexaginta curriculo peractum,
Imperator, tanquam magnum temporis certamen Polemo-
nem etiam sacrorum hymnos celebrare jussit.

Ac quidem Lucianus, in *Vera sua Historia*, quæ reverà
in poëtas, ac fabulosos historicos est lepidissima Satyra, hujus-
modi vices in uno eodemque homine plures enumerat; cum li-
bro secundo ita narrat: *Προδόντος ᾧ ἔχρεον, ἐνέη ὁ ἀγὼν, καὶ*
παρ' αὐτοῖς θανατέσθαι. ἡγωνοῖται ᾧ Ἀχιλλεύς τὸ πύμπλον, καὶ Θη-
σάδης, ὃ ἑξοδμον. Progressu vero temporis initum est certa-
men,

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 515
men, quod apud ipsos Thanatusia (seu Mortualia) appella-
tur: in quo Achilles quinta vice, Theseus vero Septima
Agonothetam agebat.

Quæ licet fabulose conficta, tamen ex vero, & veterum
 consuetudine ita scripta quis non immerito conjiciat. Quod
 interim, Certamen *Θανατία* ridendi solum gratia (sicut &
 tota illa *Vera Historia*) confictum, miror magnum illum
 Meursium *Græciæ suæ Feriatæ* seriò inferuisse: sicut & *Δα-*
δν istud, ex eodem Luciani alia Historia (quantumvis seria)
 sed quod ultra istius Alexandri Pseudomantis vitæ terminum
 perdurasse minime in animum inducere queam. Hoc tamen
 ex istis *Thanatusiis* firmari videtur, (quum non frustra hîc
 ad mores sui, antiquorumque temporum videatur respicere
 Lucianus) *Agonothetas* quandoqueter, quater, quinquies,
 quin & aliquando pluries, iisdem Agonibus ut iudices præ-
 sedisse.

Sed ad *Hellenodicas* ut redeam, de illis adhuc paucula
 subjungenda duco: nempe Tzetzen a Scaligero recte erroris
 argui, dum is inter alia, canit: Ἦσαν Ἑλλανοδίκαι ἧ ἐν τῷ Ἀμ-
 φικτυόνων, οἱ Ἀργεῖοι ἧ μάστιγι, καὶ σὺν αὐτοῖς Ἡλεῖοι: Quod
 contrà *Amphictyones* quidem Pythico in Delphis certamini
 præsiderent; at nullo modo Olympico in Pis. Ferri ta-
 men aliquatenus Tzetzes posset, si apud ipsum legamus Ἀμ-
 φικτύονες (ut *Θεῖοι* fuerint) non Ἀμφικτύονες. De *Æto-*
lis quæ addit quidem vera sunt. At illis quæ de Hercule
 auctore ex Pindari Scholiaste affert Scaliger, præferenda sunt
 ista, quæ a Strabone libro 8. his verbis traduntur: Ἐάπει γὰρ
 δὲ τὰ παλαιὰ, καὶ πρὶν τὴν κτίσιν ἔργον, καὶ πρὶν τὴν ἵστασιν ἔργον.
 τῷ δὲ Ἰδαίων δακτύλων Ἡρακλείου λεγόντων ἀρχηγέτην
 τέτων τῷ δὲ Ἀλκμήνης καὶ Διὸς, ὃν ἐ ἀγωνίσασθαι πρῶτον, καὶ νικῆ-
 σαι. τὰ γὰρ πρῶτον πολλὰ καὶ λέγεται, ἐ δὲ πάντι πρῶτον. Ἐγ-
 γοτέρω δὲ πρῶτον, ὅτι μάλιστα τὴν ἐκείνης ἐ ἐκείνης Ὀλυμπιάδῃ ἀπὸ τῆ
 πρώτης, ἐν ἧ Κέραιον ἐνίκα πρῶτον Ἡλείους, τὴν πρῶτον εἶχον

τῶ π ἱερῷ, καὶ τῷ ἀγῶνι. Ἡλείοι. *Omittenda enim sunt vestigia, quæ de auctore templi & institutione certaminis feruntur; aliis auctorem horum facientibus Herculem unum de Dactylis Idæis, aliis Herculem Jovis & Alcmena filium, qui & certaverit primus & vicerit. Nam talia solent & varie dici, & non admodum credi. Vero propius est, usque ad vigesimam sextam a prima Olympiade, in qua cursu vicit Coræbus Eleus, cùm templo, tum certamini præfuisse Eleos, &c.*

Ut autem & ad Elidem & alibi, præterquam Ἑλλανοδίκων, Certaminum præsidibus istis nomen Ἀγωνοθῆλων tribuebatur, sic antiquis magis temporibus Αἰσυμνήται appellabantur.

Hi Αἰσυμνήται vero alias reges erant antiquis. Hinc enim Aristoteles lib. IV. Polit. cap. 10. ait, Reges, Tyrannos seu Monarchas per electionem assumptos vocatos fuisse Αἰσυμνήτας. Sic enim ibi loquitur: Ἐπεὶ γὰρ τῶν βαρβάρων ἡσὼν αἰετῆλαι ἀντιπροέπρεξε μονάρχαι· καὶ ὁ παλαιὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι ἐγγιγνόντι ἦν μοναρχοὶ τῶν τῶν. *Nam & apud nonnullas Barbarorum nationes, principes, penes quos solos summa sit omnium rerum potestas: & olim apud præscos Græcos fiebant hoc modo quidam principes, soli imperium obtinentes, quos Ἄσυννέτας appellabant. ac lib. III. cap. 15. Καθ' ἅπαντες οἱ ἀρχαῖοι πρὸς φυλακὰς ἐδίδδον, ὅτι καὶ Στρατῆται πρὸς πόλεις, ὃν ἐκάλεον Αἰσυμνήτας ἢ πύργους. Quales antiqui custodias tribuebant, ubi quem civitatis Ἄσυννέτα, quemadmodum appellabant, aut tyrannum creassent. Verum vide & illa quæ capite XIV. differit.*

Ab hisce igitur ista appellatio ad ἀγωνοθῆτας traducta: quamvis numerus illorum apud Eleos aliquando usque ad duodecim accreverit. Atque huc respicere videtur Hesychius, dum ex Appione, ait: Αἰσυμνητῆς. . . τῶ βασιλεὺς τῶ τῆρῶν καὶ αἰσία, ὃ ἔστι τῶ δικαῖα. & Αἰσυμνῶ, βασιλεὺς, denique, Αἰσυμνήται οἱ τῶ Ἀγῶνος προέσθης, ἢ ὤφειται. ubi videmus etiam, Αἰσυν-

Aisymnetas certaminum præsides, aut ministros.

Apud eundem Hesychium & hæc sequentia habemus: Ἀγωνοθέτης ἀρχῆς ὄνομα Ἀθήνησιν ὡς δὲ Νίκανδρῳ, Ἀθλοθέτης ὁ τὰ μέγα γυμνικά, Ἀγωνοθέτης δὲ ὁ τὰ μουικά ἀκροάματα δια-
 ζεύμενός. Quamvis ipse alias hæc nomina confundat; ut: Ἀθλοθέτης, Ἀγωνοθέτης. quod & Pollux facit; qui tamen sæpissime non tam nomina atque appellationes explicat, quam similia atque affinia inter se, licet non eadem vi aut sensu, simul congerit. Unde & hæc sequentia habet: Ἀγωνοθέτης, ἀθ-
 λοθέτης, ἀγώνων διαθέτης, ἄθλων ὑπηρετής, ἑφορά, ἐπίτης, πο-
 σίτης, ἐπίσκοπος. Sic denique Hesychius Ἀγωνοθέτης βραβδότης est.

Verum enim vero de nominibus jam satis: nisi quod hæc ex Luciano mihi addenda videantur: Λυ. Ἡ δὲ πῶς καὶ πρὸς τὸς Ἀθλο-
 θέτας αὐτὰς ἐκαθίζε; Ἑρμ. Νῆ Δία ἔναγχος Ὀλυμπίων ὑπὲρ τὰ
 λαϊὰ τῶν Ἑλλανοδικῶν, Ἐυανδρίδης τὴν ἑλεῖν θέαν μοι ποικιλα-
 βόντος ἐν τοῖς ἰαυτῶν πολιταῖς. ἐπεθύμει γὰρ ἐς γύρην ἀπαντα ὁρᾶν
 τὰ ὅσα τοῖς Ἑλλανοδικαῖς γυμνάζοντο. Luc. Nunquid igitur
 etiam aliquando juxta Athlothetas confedisti? Hermo. Per
 Jovem nuper in Olympiis, ad Hellanodicarum lævam: Eu-
 andrida Eleo inter suos cives spectaculum (seu locum) mi-
 hi occupante. Omnia enim quæ ab Hellanodicis fiunt pro-
 prius videre cupiebam.

At mira, & quæ nihil minus quam quod vult, indicant, ex
 hisce Luciani verbis elicit doctissimus Faber, Agonisticón lib. I.
 initio cap. 19. Nempe ad lævam Hellanodicarum manum
 Athlothetas confedissee. Ait enim apud Lucianum Her-
 motimus, se, ut commodius spectaret, ad lævam Hellano-
 dicis affedissee. quos Hellanodicas alio nomine jam ante Ath-
 lothetas appellaverat. Quod vel somnolento oculo legenti
 statim apparet. Opportet sane mentem istius doctissimi viri
 aliorum plane distractam fuisse. Alias enim minime gentium
 tale quid inde extudisset. Et tamen, quod mireris, ipse Is.
 Casaubonus: Non ubique tamen Agonotheta præsideoant:

nam in ludis sacris universæ Græciæ communibus, Hellenodicis præsentibus, ad lævam sedebant Athlothetae. Quæ, absque ulteriori examine ex hoc Fabro hausta, sic notis suis in Historiam Augustam videtur inseruisse.

Porro de commissionibus per Ἑλλανοδικὰς etiam hæc Lucianus habet, in Hermotimo dialogo: κάλπις ἀργυρᾶ πένονται ἱερεῖς ἔξ ἑξ. εἰς ταύτην ἐμβάλλονται κλήροι μικροὶ ὅσων δὴ κυναμῖνοι πὲρ μέγεθος, ὀππὴ γεγραμμένοι. ἐς γεγράφεται ἡ εἰς δύο μὲν, ἀλφα ἐν ἑκατέρῳ. εἰς δύο ἡ βήτα. καὶ εἰς ἄλλους δύο πὲρ γαμμα. Ἐξ ἑξ καὶ ταῖς αὐταῖς, ἣν παλαιοὶ οἱ ἀθλητὰς ὦσι, δύο αἰεὶ κλήροι βήτων γεγραμμά ἐχοῦσι. προσελθὼν ἡ τὴν ἀθλητῶν ἑκάστη, προσδράμει τὰ διὰ, καθέως τὴν χεῖρα εἰς τὴν κάλπην, ἀνασπᾷ τὴν κλήρον ἑνα. καὶ μετ' ἐκείνου ἐπιβίβει. καὶ παρὲς μαστιγοφόρου ἐκείτω, ἀντίχει αὐτῷ τὴν χεῖρα, ἔκ παρὲς ἀναγνῶνα, ὅτι βήτα γεγραμμά ἐστίν, ὅτι ἀνέσπασκεν. ἀπάντων ἡ ἡδὴ ἐχόντων, ὁ ἄλυστάρχης οἶκον, ἡ τῶν Ἑλλανοδικῶν αὐτῶν εἰς, ὅς ἐστι τὸ μέγεθος, περὶ αὐτῶν, ὀππὸς καὶ τὰς κλήρους ἐν κύκλῳ ἐστῶτων. καὶ ἔτι μὲν τὸ ἀλφα ἐχόντα, τῷ πὲρ ἑαυτοῦ ἀλφα ἀνέσπασκεν, παλαιὴν ἡ παλαιὰ πάλιν συνάπτει. τὴν ἡ βήτα, τῷ βήτα ὁμοίως. καὶ τὰς ἄλλους τὰς ὀππὸς γεγραμμάς καὶ ταῦτα. ἔτι μὲν γάρ, ἣν ἄρτοι ὦσι οἱ ἀγωνιστὰς, οἷον ὅκτω, ἡ πέντε. ἡ δώδεκα. ἣν ἡ περὶ τοῖς, πέντε, ἑπτα, ἐνία, γεγραμμά περὶ τὸν ἐν κλήρῳ ἐς γεγράφειν, συμβάλλεται αὐτοῖς, ἀντίγραφον ἄλλο ὅς ἐχον. ὅς ἐστι ἀνὰ τὴν ἀνασπᾶσιν, ἐφεδρῶς, περὶ αὐτῶν ἐστὶ ἀνέκων ἀγωνίσονται. ἔτι γὰρ ἔχει βήτα ἀντίγεγραμμά. καὶ ἐστὶ τὸ βήτα μικρὰ ὀππὸς ἑκατέρῃ, βήτα μέλλει ἀκμῆται πῶς κακῶς συμπεσῶσι. *Argentea urna Deo Sacra in medio posita est: in eam parvæ sortes conjiciuntur, fabæ magnitudine literis inscriptæ. Duabus, utrique nimirum ALPHA inscribitur; duabus item BETA, duabus quoque aliis GAMMA, ac deinceps ordine literarum, si sint Athletæ plures, duæ semper sortes eandem literam habent. Tum Athletarum quisque accedit, & invocato Jove, manumque in urnam immissa, unam ex sortibus trahit, & post eum alter & adstans unicuique*

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 519

que Flagellifer [mastigophorus] protensa manu obstat quo minus legant quænam sit litera quam traxit. Sed quum jam habent omnes, Alytarchus, opinor, aut unus ex Hellanodicis (non enim id amplius memini) circumeundo sortes in orbem stantium inspicit. Sicque eum qui ALPHA habet, cum eo qui ALPHA alterum traxit, aut lucta, aut pancratiodecertaturum committit: eum quoque qui BETA cum eo qui Beta, similiter; aliosque eadem ratione qui easdem literas sortiuntur. Sic enim committuntur, si pari numero sint. Athletæ, ut octo, vel quatuor, vel duodecim. Si vero impares, quinque, septem, novem, supervacua aliqua litera uni sorti inscripta, una cum aliis in urnam conjicitur, literam aliam respondentem sibi non habens: quam qui traxerit victori imminet, EXPECTANS dum illi certaverint: non enim oppositam literam habet. Nec parva est ista felicitas Athletæ, quod viribus integer, cum defessis est certaturus. Talis autem, ut in sequentibus indicat, vocabatur ἑφεδρῶ.

Juramentum interim ante certamen, ac quidem, ut puto, ante hanc sortitionem debite peractam, non a solis Athletis, verum & ab ipsis Hellanodicis præstari debebat, quale hic a Pausania describitur: ὁ δὲ ἐν τῷ βαλιδτηρίῳ, πάντων ὁ πόσις ἀγῶματι Διὸς μάλις ἐς ἐκκλησίαν ἀδίκων ἀνδρῶν πεποίηται. ὁπλκῆσι μὲν Ὀρκίος ἔστιν αὐτῷ, ἔχει δὲ ἐν ἑκατέρῃ κεραυνὸν χειρὶ. καὶ τῶ καὶ ἡσθεκα τοῖς ἀθληταῖς, καὶ περὶ αὐτῶν, καὶ ἀδελφοῖς, ἐπὶ δὲ γυμνασίῃς ὅππῃ κάπερ καὶ ἑκαστῶν ἑρμίων, μηδὲν ἐς τὸ Ὀλυμπίῳ ἀγῶνα ἵστασθαι παρ' αὐτῶν κακὸν ἔργον. οἱ δὲ ἄνδρες οἱ ἀθληταὶ καὶ ὅς δὲ ἐπὶ παροικισμῶν, δέκα ἐφεξῆς μένων ἀπὸ κελευσθεὶς σφίσι πᾶσι πᾶσι ἐς ἀσπασιν. ὁμνύουσι δὲ καὶ ὅσοι τὰς παιδας ἢ τὸ ἵππων τὸ ἀγωνιζομένων τὰς πώλῃς κέρουσιν, ὅππῃ δίκαια καὶ ἀνδρῶν πεποίησθαι κέρουσι καὶ ὅς ἐς τὸ δοκιμαζόμενον δὲ καὶ μὴ, φυλάξω ἢ κατὰ ἐν ἀσπασίῃ. In curia Jovis est signum specie perfidiosis hominibus quam maxime formidandum. Horcii ejus cognomen. Utraque manu fulmen tenet. Solenne verò Athletis.

letis omnibus eorumque parentibus, fratribus, quin & insuper gymnastis, super apri extis verbis conceptis dejerare, nihil se fraudis facturos quo minus Olympici ludi rite fiant. *Athletæ* quidem ipsi hoc amplius jurant, se decem menses continuos accurate meditados quæ ad exercitationem requiruntur. Jurant etiam qui de pueris vel equorum pullis in certamen prodeuntibus judicant (*Hellanodica* scilicet) se ex jure sine ullis donis judicium laturos. quâ vero re adducti quemvis aut probarint aut improbarint, se non esse in vulgus prolaturos.

Hæc Eliacorum priore tradit; in posteriore vero hæc sequentia, de horum *Hellanodicorum* pro tempore habitaculo, tum & de ipsorum altero juramento, hæc nobis narrat: κατὰ πύλιν τὴν ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ἐστὶ τὴν ἀγορὰν, ἐπὶ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ τοῦ πύργου τῆς σταῆς ὁ Ἑλλανοδικαίων. ἀγὰρ δὲ ἡ διείργουσι δὸς τὴν ἀγορὰς ἐστὶν αὐτὸν. Ἐν τῷ τῷ Ἑλλανοδικαίων ἐκαστοὶ δίκαια ἐφεξῆς μῆνας οἱ αἰρεθῆντες Ἑλλανοδικαίων, καὶ ὑπὸ τῷ νομοφυλάκῳ, ὅσα ἐστὶ τὴν ἀγορὰν σφᾶς δὲ ποιῶν, διδάσκοντα. *Secundum hanc porticum ad forum accedenti ad lævam, circa extremam porticias partem, est Hellanodiceon, medio calle a foro divisus. In eo perpetuos decem menses habitant, ii qui ad ludorum præfecturam sunt delecti: totoque eo tempore a Legum conservatoribus (quos nomophylacas appellant) edocentur de omnibus quæ in ludorum celebratione fieri ab eis convenit.*

Hi igitur admittebant, excludebant, castigabant, multas imponebant; denique remunerabantur ac coronabant *Athletas*: totique adeo Agoni, ac cunctis ad istum spectantibus moderabantur: ipsi interim delecti ex Hieronicis, (nisi me fallit opinio) quod ἡ σύνδοξος ἐκαστοῦ, seu Senatus Xysticus, qui Gymnasiis cum Gymnasiarcha moderabantur, inde electus fuerit, tamen multæ quoque subjecti.

De Hieronicarum præmiis ac prærogativis satis large agit eruditissimus Faber; neque ista usque adeo huc spectant: quod

quod de personis ac munere præpositorum nobis hîc potissimum fermo sit. De *Athletis* tamen hæc sequentia, ex Terulliani Scorpiace non possum non afferre: quod illa nos & ad Mastigophoros & ad Alytarchas (quos male Doctiff. Faber pro unis iisdemque cum Hellanodicis seu Agonothetis, habet) reducant. Ita autem ille cap. VI. loquitur: *Agonas istos, contentiosa solennia & superstitiosa certamina Græcarum & religionum & voluptatum quanta gratia seculum celebret, etiam Africæ liquuit. Adbuc Carthaginem singulæ civitates gratulando inquietant, donatam Pythio agone post Stadii senectutem. Ita ab ævo dignissimum creditum est studiorum experimentum, committere artes, corporum & vocum præstantiam exprimere præmio indice, spectaculo iudice, sententiâ voluptate: qua nulla sunt prælia, nonnulla vulnera. pugni quassant, calces arietant, cestus dilaniant, FLAGELLA DILACERANT: nemo tamen Agonis præsidem sugillaverit, quod homines violentiæ objectet. injuriarum actiones extra stadium. Sed quantum livores illi & cruores & vibices negotiantur, intendet: coronas scilicet, & gloriam & dotem, privilegia publica, stipendia civica imagines, statuas, & qualem potest præstare seculum de fama æternitatem, de memoria resurrectionem. Pyctes ipse non queritur dolere se, nam vult. corona premit vulnera, palma sanguinem obscurat, plus victoria tumet quam injuria. Hunc tu læsum existimabis, quem vides lætum? Sed nec victus ipse de Agonotheta casum suum exprobrabit. &c.*

Verba autem illa *flagella dilacerant*, procul omni, mihi, dubio respiciunt ad flagra *mastigophororum*: qui uti adstant fortientibus, ita & segnes illos excitabant & incitabant, vel aliàs contra certaminum leges peccantes corrigebant. Atque ad ista respicit Xenophon, cum in Lacedæmoniorum Politia, de Ephorum potestate locutus, ita

pergit: τοσαύτην ἔχοντες δύναμιν, ἔχ' ὥστε αἱ ἄλλαι πόλεις εἶναι τὰς αἰρηθείας αὐτῶν ἀρχῇ τὸ ἐπὶ ἑκάστῳ βέβαιον, ἀλλὰ ὥστε οἱ πόρτοι καὶ οἱ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἀγῶνι θησκῶντες, ἢ πᾶσι αἰσθάνωνται ὡς ἀπομένει π, ὧς ὡς ἀρχὴν ἐλάττωσι. *Tanta quum eorum potestas sit, non quemadmodum aliis fit in urbibus, magistratus creatas ex animi arbitratu toto anno uti permittunt imperio; Sed regum instar, eorumve præsidium qui certaminibus Gymnicis moderantur, si quem in leges aliquid committere animadvertunt, eum statim puniunt.*

Ut autem hi μαστιγοφόροι & μαστιγονόμοι appellari erant, sic & ραβδοῦχοι a Suida, his verbis: ραβδοῦχοι ἦσαν οἱ τῷ θυμῷ ραβδοφόροι πῖναι, πρὸς ἀτάξίαν τῷ διατάξιν. Ita ut etiam turbam spectantium, si ita id necesse foret, in ordinem cogerent: sicuti & ἀγωνοθέται atque ἀθλοθέται concomitabantur. Addit porro, ἡ ραβδοῦχος οἱ κρατὶ τῷ ἀγῶνι, ἐς αὐτομνήτας λέγει, id est ἀγωνοθέται. Virgam nempe illi, seu sceptrum quoque gerebant, in signum istius magistraturæ; sicuti coronam quoque in capite, & vestem purpuream.

Hos verò sive *mastigophoros*, sive *mastigonomos*, sive *Rabdophoros Brabentas* quoque vocabant (uti sæpius plura nomina inter se confunduntur, quæ ad hæc certamina spectant, quod latius ostendere hic opus non est) ut apud Suetonium in Vita Neronis, cap. 53. videmus de ipso Nerone: *Nam luctabatur assidue: nec aliter certamina gymnica Græciâ tota spectaverat, quam Brabeutarum more in stadio humi assidens: ac si qua paria longius recessissent, in medium manibus suis protrahens.*

Attamen nec locus sessionis iste, neque munus istud *Agonothetarum*, aut *Hellanodicarum*, sed ipsorum ministrorum erat.

Horum vero μαστιγοφόρων caput erat ac præfectus *Alytar-chus* ille: quem tamen Faber lib. I. cap. 19. male cum *Agonothetis* & *Athlothetis* confundit. Hæc sunt ipsius verba: *Ath-*

Athlothetas quidem & Agonothetas, EX quorum etiam numero fuit Alytarcha (qui ludos quod curaret, ipsisque adeo præsideret, propterea illo Luciani loco Hellenodicis adiungitur haud ita multo post) purpurea veste insignes fuisse probat istud ejusdem auctoris sub initium illius dialogi qui Anacharsis inscribitur; ubi Anacharsim de pugilum spectaculo in Lyceo Atheniensium gymnasio loquentem fuit, atque hoc quoque proferentem, ἀλλ' ἔδὲ ὁ ἀρχὼν ἔχει διέξιναι αὐτὰς καὶ λύει, τὸ μάλιστα πικραίρουσι γὰρ τῇ προφασίδι τὸ ἀρχόντων καὶ τῶν εἰναι.

Hæc quidem bene: verum ista quæ de Luciani loco, ex Hermotimo (nam eò respicit) affirmat plane falsa sunt: ut quisvis primo quoque obtutu observare potest. Nam quamvis & *Alytarchum* & *Hellenodicas* is simul nomet, manifesto tamen illos, ab invicem distinguit. nec impedit, quod *Alytarchus* illorum, in hac aut illa ipsorum muneris parte, aliquando vicariam operam navaverit: quod id sæpius in aliis magistratibus quoque contigerit.

In eandem cum Fabro incidit foveam Humfredus Prideaux; qui ex eodem lib. 15. cap. 9. Codicis Theodosiani (ad quod respicit etiam Faber) ita de Alytarcha infert: *Eodem igitur modo quo hi [Syriarchæ, Agonothetæ, Asiarchæ &c.] ludis sacris præsidebat, & ut Asiarcha in Asia, Bythinarcha in Bythinia, Lysarcha in Lycia, sic Alytarcha Antiochiæ sacerdos fuit, cui hoc munus demandabatur. Ut enim Asiarchia Asiæ, & Lyciarchia Lyciæ, sic Alytarchia Antiochiæ peculiaris fuit. Ac post nonnulla interjecta: Sed revera Alytarchia Pisæorum, cujus mentio fit in hoc marmore, eadem est quæ postea Antiochensium fuit. qui enim apud Antiochenses edebantur Ludi Olympiaci, & Alytarchæ qui iis præsidebat, & sacerdotium, a Pisæis ad eos transferebantur; iidemque illi Ludi Olympiaci fuere, qui ab omnibus Græcis tanto conventu quinto quoque anno*

*celebrati*erant.* Quod tum porro ex Joanne Antiocheno, inedito adhucdum, astruere nititur; ex eoque affirmat, *Imperante Commodo, populum Antiöchenum de hac re* (translatione scilicet Ludorum a Pisæis ad Antiocheneses) *ad eum Imperatorem retulisse; cujus decreto facta copia Ludos Olympiacos ab Olympia Antiochiam transferendi, &c.* Sicque *Alytarchiam, quæ prius Pisæorum fuerat deinde Antiochensum fuisse Sacerdotium. Quin & Diocletianum* (imo & sequenti Olympiade quoque Maximianum) *factum ibi Alytarcham, sese imperio abdicasse: &c. cætera quæ ibi æque fabulose narrantur: ac de quibus meritò dicas,*

Pergula pictoris, veri nihil, omnia ficta.

Nescire, certe, aut dissimulare videtur Doctiss. Prideaux Certamina Olympica & Athenis, & Alexandriæ, & Smyrnæ, & Megaris fuisse celebrata: ac de Ludis Olympicis Antiochen-sibus nullam fieri alicubi mentionem, nisi apud hunc ineditum adhuc Joan. Antiochenum: præter quem nemo quoque scivisse videtur, imperante Commodo ista Certamina ac Ludos, cunctaque illa quæ ad ipsa pertinebant, a Pisæis ad Antiochen-ses, sive Antiochiam, fuisse translata. At concessio Antio-chiæ Ludos publicos ac Certamina unquam fuisse celebrata, unde docebit illa a Pisis illuc fuisse translata; imo & *Alytar-chiam*, quam pro summo regimine circa Certamina Olympi-ca, atque inde apud Antiocheneses nobis venditare conatur? aut quomodo nobis ostendet *Hellanodicarum* præsidem *Aly-tarcham* nomine ac munere fuisse? Dicat forsân, quisquis hujus sententiæ patronus fuerit, apud Lucianum, in Her-motimo) *Alytarcham* ante *Hellanodicas* nominari. Sed non ibi nominatur ut primus Hellanodica; verum exserte ab *Hellanodicis*; qui & suum præsidem habebant (seniorem sci-licet, uti supra ostensum est) distinguitur. Nec vestimen-
ta

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 525
 ta conveniunt: ut quæ in *Agonothetis* & *Hellandicis* purpurea, in his *Alytarchis* ab Joanne Antiocheno confectis stola candida essent.

Præterea confinguntur hic duo Assessores, quorum unus fuerit *γερματός* alter *ἀμφιβλής*, qui Deorum habitu vestiti procedebant; sicut & ipse *Alytarches*, qui per eos dies quibus habitum *Alytarchæ* gestabat, colebatur & adorabatur (sicut Antiochenus perhibet) ut ipse Jupiter.

Quibus accedat, quod (secundum hunc J. Antiochenum) Diocletianus istud munus ac vestitum, sic descriptum, simul deposito Imperio, acceperit, ut quoque Maximianus sequenti post Olympiade, adeoque illi *Alytarchæ* Antiochenes fuerint. cum clare constet, illos unà eodemque tempore Imperium deposuisse, Diocletianum Nicomediæ, Maximianum Mediolani: istumque Salonam (in patriam) secessisse, atque ibi per reliquum vitæ decennium, non Antiochiæ, vixisse; Maximianumque secessisse in Lucaniam; unde rursus summo Imperio inhiaverit.

Dum talia considero, non possum non simul ridere Lucumonas istos, cæteraque, quæ Ingerhamus, in Antiquitatibus suis Etruscis ridicule satis confectis, (ut per istas Transalpinis scilicet hominibus imponeret) magna cum pompa atque ambitu producit: dum Inscriptiones suas ex istis, quæ apud Gruterum pag. 142. habentur, effingit.

Quod igitur ad verum *ἀλυτάρχην* attinet, origo nominis ipsi ab *ἀλύταις* venit: atque hinc Etymologicum magnum: *Ἀλυτάρχης ὁ ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ ἀγῶνι δεσμίας ἄρχων*. *Ἡλεῖται γὰρ τὰς ἐραβδόφους ἢ μασιγφόους ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις καλεμένους, ἀλύτας καλεῖται, καὶ τὸ τέτων ἄρχοντα ἄλυτάρχην*. *Alytarcha* erat ille, qui in certamine Olympico decentiæ ac modestiæ moderabatur. Elei enim istos, qui *Rabdophori* & *Mastigophori* apud alios nominantur, *Alytas* vocant, & ipsum præsidem *Alytarcham*.

Ex hoc ergo (tum & ex Cujacii lib. II. c. 13.) Petrus Faber quidem pene consensum præbet isti originationi, ac muneri huic attributo: Attamen vocabulum illud deducere mavult ἀπό τῆ ἀλγῆς *latari*; quod illud sit ἐπαίρειν *exultare*, *gestire*, ac *dissolvi præ gaudio*, &c. vel etiam ἀπό τῆ ἀλγῆς, live a *Sordibus* quæ strigili abraduntur ab unctorum *Athletarum* corporibus, in *Gymnasiis*. Quod si verum esset, immane quantum distarent hi ab illis *Alytarchis*, quos doctissimus commentator ad marmora Oxoniensia Antiochiæ, uti Pisis (live apud Eleos) obtinuisse sibi persuaderi sinit.

Phavorini, ac Cujacii, ex Etymologico, opinionem amplectitur (ad Inscriptionem statim adducendam) eruditissimus T. Reinsius. Cui certe astipulandum puto. Quamvis minime credam, cum ipso, per istum *Moderatorem*, seu *Designatorem* (sicut ibi non male Crusenius vertit) intelligi a Plutarcho ἀλυστάρχην. Historiola illa ad quam Reinsius respicit, habetur in Vita Pompeii, ac sane digna est ut hic integra afferatur; quod satis jucunda sit. Illa autem ita habet: Ὁ δὲ μέγιστος δυνάμην παρ' αὐτῷ, Δημήτριον ἦν, ἀπελάττει, οὐκ ἀφραγνὲς εἰς τ' ἄλλα νεανίας, ἄγαν δὲ τὴν τέχνην ἡρώδην. οὗτος δὲ ἐκ παιδὸς πλάγεται. Κάτων ὁ φιλόσοφος, ἐπὶ μὲν ὧν νέος, ἤδη δὲ μεγάλην ἔχων δόξαν καὶ μέγα φρονεῖν, ἀνέβαινεν εἰς Ἀντιόχειαν, οὐκ ἔντ' αὐτῷ Πομπηίῳ, βυλόμην ἐσπρήσας τὴν πόλιν. αὐτὸς μὲν εἶναι, ὥσπερ αἰεὶ, περὶ τὸς ἐβλάδιζεν, εἰ δὲ φίλοι συνωδάδων ἵπποις ἡρώδης καποδὼν δὲ περὶ τὴν πύλιν ὅχλον ἀνδρῶν ἐν ἐδῇσι λαοκαίῃς, καὶ τῶν τ' ἐδδὸν ἔνθεν μὲν ἐφύετο, ἔνθεν δὲ τὰς παῖδας διακεκρυμένους, ἐδυσχέρανεν. εἰσὶ μὲν εἰς πηλὴν πῖνα καὶ θραπείαν ἑαυτῷ μηδὲν διομένους, πῶτα γενέσθαι. τὰς μὲντοι φίλους ἐκέλευσε κατὰ βῆσιν καὶ πορεύεσθαι μετ' αὐτῷ γινόμενος δὲ πηλείων ὁ πάντας ἀθροισμῶν ἐκείνην καὶ καθίστας, ἔχων εὐφραυνὴν καὶ ῥαδίαν, ἀπήνητο, πυρηνόμηνος παρ' αὐτῶν πρὸς Δημήτριον ἀπολελοίπισσι, καὶ πῶτα ἀφίχεται. τὰς μὲν δὲ φίλους δὲ Κάτωνος γέλωος ἔλαβεν ὁ δὲ Κάτων ἰππῶν, ὡς τὴν ἀθλίαν πόλεως, παρήλθεν ἑνὸν ἔπρετο ἀποκρινάμενος.

Lu-

Plurimum apud eum [Pcmpejum] libertus poterat Demetrius, non insipiens cætera juvenis, sed insolenter fortuna utens. de quo hoc refertur: Cato philosophus, juvenis tum quidem, sed magnæ jam opinionis & animi, Antiochiam absente Pompejo ad visendam perrexit urbem. Iter perpetuo faciebat more suo pedibus: amici, qui comitabantur eum, vectabantur equis. Hic contemplatus pro porta virorum turbam in vestibus candidis, atque ex uno latere viæ ADULTOS, ex altero PUEROS discretos, stomachatus est, ratus honoris sui & officii causâ hæc, quæ non morabatur, facta: amicos tamen ad pedes digredi & secum jussit incedere. Quum prope venissent, occurrit iis CVM CORONA ET VIRGÂ Designator, qui omnia illa componebat, quærens de ipsis ubi Demetrium reliquissent, & quando esset adfuturus. Ibi Catonis amicis in risum effusis, Cato ait, O miseram civitatem! neque alio dato responso præterit.

Hic sane Designator, aut pædotriba tantum fuit, aut ad summum Gymnasiarcha. Ac siquidem fuisset ἀλυσταρχης; non talis, certe, qualem nobis Joannes Antiochenus ille depingit, seu potius confingit.

Inscriptio autem illa, cujus modò mentionem feci, est hæc sequens, cum apud Reinesium, tum inter Oxoniensia marmora, numero XLVI, reperiunda.

.....

 ΣΙΑΝΩ . ΤΜΝΩΔ.
 ΑΔΡΙΑΝΟΥ . ΚΑΙ . ΤΜΝ.

ΕΚ ΠΡΟΓΟΝΟΝ lege ΩΝ

ΤΙΟΣ . Γ . ΚΑ . . . :

Π Ο Μ Π Η Ι Ο Υ

Β Ο Υ Λ Ε Υ Τ Ο Υ

Π Ρ Τ Τ Α Ν Ε Ω Σ

Ε Γ Γ Ο Ν Ο Υ

Γ . ΚΑ . ΟΥΑΔΕΡΙΟΥ

ΔΙΚΙΝΝΙΑΝΟΥ

Ι Β Ρ Ε Ω Σ

Α Σ Χ Λ Η Π Ι Ο Υ

ΚΑΙ ΑΔΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΙΣΑΙΩΝ

ΤΟΙΣ ΓΝΗΣΙΟΙΣ

ΣΤΗΝ ΤΜΝΩΔΟΙΣ

ΘΕΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ

: . . ΡΩΝ

. . . ΑΤΩ . . .

.....

Fuit

DE AGONOTHETIS PANEGYKIARCHIS, &c. 529

Fuit igitur Ἀλυτάρχης, quantumvis etiam Sacerdos, non tamen ex numero τῶν Ἑλλανοδικῶν aut Ἀγωνοθῆτων vel Ἀθλοθέτων (Qui extra Pisam quoque aut plures, aut pauciores simul numero erant; forsan & alicubi unici numero;) sed inferioris gradus ac dignitatis præ illis, aliquis minister; qualisque nobis ab Etymologici auctore descriptus est.

De *Hellanodici*s autem, ratione appellationis, & hoc addendum est; eos etiam habuisse præsidem suum, seniore, videlicet inter ipsos. Quod hoc modo ex Philostrato liquere videtur (Lib. 6. cap. 5.) Ἐπὶ τῷ, ἔφλω, ὁ θειασίων πρεσβυτάτος ἦν τῶν γυμνῶν, καὶ ἡγεῖτο μὲν αὐτῶν πάντων. εἰ δὲ, ὡς περ Ἑλλανοδικῶν τῶν πρεσβυτάτων, εἴπητο κόσμος ἅμα καὶ χολαίᾳ βαδισματι. Quæ vellem ita vertisse Morellium, Græcæ linguæ aliàs doctissimum, *Istic, inquit, Thespesion inter Gymnosophistas, maximus honore ac dignitate* [ita enim Hesychius, πρεσβυτάτης, ἐπρυτάτης] & ipsis ut dux præerat. *Illi autem, ut Hellanodiciæ, seniore suum ac ducem, seu caput, lento ac composito gradu sequebantur.*

Hos autem appellatos quoque fuisse Ἑλλαδάρχας, non obscure mihi patere videtur ex sequenti hac inscriptione; quæ apud Gruterum pag. 489. n°. . . reperitur:

Ο Τ Π Τ Ο Ν	Φ Τ Α Η Γ
ΑΙΔΙΟΝ ΙΙΟΝ	ΜΗΝΟΡΙΖ
Η Ε Ι Α Ν Ο Ν	Ε Ι Τ Ω Ν
ΕΛΛΑΔΑΡΧΗ.	
C A N T A Φ	

Alias extra Elidem communi nomine (nisi quod Delphis
Xxx Am.

Amphietyones vocarentur; quod ipsorum quoque hoc munus esset) appellabantur Ἀγωνοθῆται cæterisque istis nominibus quæ jam supra, cum de illis loqui inciperem, attuli.

Neque simpliciter semper Ἀγωνοθῆται vocabantur, verum aut hujus istiusve, horum istorum vel Certaminum, vel Deorum, in quorum honorem ista Certamina, vel Ἀγῶν, celebrabantur. Sic enim apud Smyrnenſes (ut in Oxoniensi marmore pag. 94. videmus) *Claudius Bassus Agonothetes Dearum Nemeseon* appellatur: quum istarum Dearum (quæ apud Smyrnenſes hos maximo in honore erant) Certamina sacra celebrarentur.

Sic quoque de Cæsaribus in Deorum aut Heroum numerum relatis, (nisi id in Neocoriis celebrandis fieret) id videmus apud Sponium Tom. 2. pag. 411. Itinerarii, in marmore, prout, (pro parte saltem) ab ipso optime emendatur:

ΚΗΡΙΚΕΥΣΑΝΤΑ . ΚΑΙ

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ . ΔΙΣ

ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣΑΝΤΑ . ΤΩΝ

ΜΕΓΑΛΩΝ . ΚΑΙΣΑΡΩΝ . ΣΕΒΑΣ

ΤΩΝ . ΚΑΙ , ΣΤΡΑΤΗΓΗΣΑΝΤΑ

ΕΠΙ . ΤΟΤΕ . ΟΠΛΕΙΤΑΣ . ΔΙΣ

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΝ

Ubi illud ΔΙΣ, in secunda linea, ad ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ *Palæstrarum* referendum est: sicut contra istud ΑΓΩΝΟΘΕΤ. ΤΩΝ ΜΕΓ. ΚΑΙΣ ΣΕΒ ad *Certamina* in honorem Augustorum, vivorum tamen potius, quam jam mortuorum (cum nempe ipsorum *Neocoriæ* celebrarentur) respiciat. Quandoquidem alias *Agonothetæ communium* quandoque hujus illiusve regionis *Ludorum* essent; uti ex marmore, sequenti jam pagina, adducendo liquet: ubi in illis, ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ subintelligendum est, ΑΓΩΝΟΣ. Qui ἀγὼν ibi quoque distinguitur a *Sacris certaminibus* τῶν μεγάλων Ἀσκληπιῶν, Ἰσμιῶν, Πυθιῶν, &c.

Illud

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 531

Illud autem *Agonothetæ* munus, æque ac *Gymnasiarchæ*, (de quo etiam statim agam) non perpetuum, sive ad vitam, erat: sed semel, bis terve, ac proculdubio quandoque pluries, adeoque diversis admodum sæpe temporibus, ab hominibus ad id electis administrabatur; sive id per pentaeteridas, sive aliter fieret.

Hoc namque patet ex marmore, superiori quidem parte mutilo, apud eundem Gruterum pag. 499. reperiundo:

COHORTI BREVC
 TRIB . MIL . PROC
 DIVI TITI ALEXAN
 DRIAE AGONOTHE
 TAE CERTAMINIS
 PENTAETERICI . BIS
 EX . TESTAMENTO
 DOMESTICI . LIB
 HEREDES
 C . CECILIUS . FRONTO
 M . FLAVIUS . VERANVS

Sicut & ex inscriptione, quam quoque jam suprà, tantam, quanta superest, exhibui:

..... ΑΓΩ
 ΝΟΘΗΤΗΣΑΝΤΑ ΔΙΣ ΤΟΤΤΕ
 ΚΟΙΝΟΤ. ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ Κ.
 ΔΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
 ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΣΚΛΕΠΙ
 ΤΙΩΝ. ΙΣΘ. ΠΤΘΙΩΝ, &c.

Xxx 2

Ex

Ex qua posteriori inscriptione simul videmus, unum eundemque hominem, non tantum diversis temporibus, unico ejusmodi certamini præfuisse, verum &, proculdubio diversis temporibus, diversis sic Certaminibus præsedisse.

At minime prætereunda illa inscriptio, quæ, quamvis dimidiâ fere parte mutilata, nobis indicare videtur, ipsum Cæsarem Titum Vespasianum ita etiam tertium isto *Agonothetæ* munere perfunctum fuisse. Exstat autem illa inter Gruterianas pag. 173. n°. 8. hoc modo:

ΤΙΤΟΣ	ΚΑΙΣΑ
.....	ΤΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ .	ΣΕΒΑΣΤΟΣ
.....	ΙΚΗΣ .	ΕΣΟΥΣΙΑΣ ΤΟ . Ι .
.....	ΟΣ .	ΥΠΑΤΟΣ . ΤΟ . Η . ΤΕΙΜΗΤΗΣ
.....	ΟΘΕΤΗΣ .	ΤΟ . Γ . ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ
.....	ΥΠΕΣΟΝΤΑ .	ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΕΝ
.....	N . F .	VESPASIANVS . AVG
.....	COS .	VIII . CENSOR . P . P
.....	TIBVS .	CONLAPSA . RESTITVIT

Hic initio lineæ quintæ supplendum esse *Ἀγωνοθῆτης* cum inde liquet quod *Agonothetæ* & *Gymnasiarchæ* munera pluries in uno eodemque homine concurrant; tum quod & de aliis Cæsaribus constet, illos cum *Agonothetæ* munere, *Agonistarchæ* saltem, Certaminibus ac Ludis præsedisse.

Hinc enim Suetonius de Domitiano: *In stadio vero cursu etiam virginum certamini præsedit crepidatus purpureaque amictus toga Græcanicâ, capite gestans coronam auream cum effigie Jovis ac Junonis, Minervæque: assidentibus Diali*

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 533
Diali sacerdote, & collegio Flavialium pari habitu, nisi quod illorum coronis inerat & ipsius imago.

Hinc quoque Spartianus de Hadriano Cæsare: *Multa in Athenienses contulit, & pro Agonotheta resedit, pro præfedit, ut optime animadvertit, qui fere omnia optime, Causaubonus.*

Denique (ne plura congeram) Dio de eodem: τὰ Διονύσια, ἣ μέγιστον παρ' αὐτοῖς ἀρχὴν ἀρχῆς, ἐν τῇ ἐοδῇ τῇ Ὀπικῶν ἐν λαμπρῶς ἐπιτίλει. τὸν ποσὸν τ' αὐτῷ ὁ Πανελήνιος, οὐκ ὀδυμῶδες ποῖς Ἑλλήσιν ἐπίτεται, ἐν ἀγῶνι κατεστάτω, &c. *Dionysia, defunctus maximo apud eos magistratu [Archontis scilicet munere] & usitatâ illi regioni veste indutus; magnifice celebravit; ac Templum Panhelenium (quasi dicas omnibus Græcis commune) vocatum, Græcis, ut edificarent permittit; & certamen instituit.*

Ad quem Agona seu certamen proculdubio respicit Ælius Spartianus; dum de hoc Hadriano: *In Hetruria præturam imperator egit. Per Latina oppida dictator & edilis, & duumvir fuit apud Neapolim Demarchus, in patriâ sua Quinquennalis: & item Adriæ quinquennalis quasi in alia patria & [NB] Athenis Archon fuit. In omnibus pene urbibus & aliquid edificavit, & ludos edidit.*

Notabiles quoque sunt hæc sequentes inscriptiones; ob illarum quæ ipsis subiungenda duxi. prima itaque ipsarum extat (atque olim apud Mitelenos posita fuit.) Gruteri Thesauri pag. 1091. n°. 4. hoc modo:

DISSERTATIO SEPTIMA

ΑΓΛΩΝΙ . ΤΤΧΗΙ

Α . ΒΟΛΛΑ . ΚΑΙ . Ο . ΔΑΜΟΣ
 ΕΤΕΙΜΑΣΣΑΝ . ΑΤΡ
 ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΝ . Β . ΤΟΥ
 ΤΩ . ΤΜΕΝΑΙΩ . ΒΟΛΛΕΤ
 ΤΑΝ . ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣΑΝΤΑ
 ΚΑΙ . ΠΑΝΗΓΤΡΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ
 ΕΝΔΟΞΩΣ . ΚΑΙ . ΦΙΑ
 ΟΤΕΙΜΩΣ

Secunda vero non magis praetereunda, apud Sponium Tom.
 2. pag. 414. ipsius Itinerarii:

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΠΕΡΟΤΗΜΑ . ΤΗΣ . ΕΞ
 ΑΡΕΟΠΑΓΟΥ . ΒΟΥΛΗΣ . ΚΑΙ . ΤΗΣ
 ΒΟΥΛΗΣ
 ΤΟΥ . ΔΗΜΟΥ . ΤΩΝ . ΑΘΗΝΑΙΩΝ
 ΤΟΝ . ΑΡΧΑΝΤΑ . ΤΗΝ . ΤΟΥ
 ΒΑΣΙΛΕΩΣ . ΕΝ . ΘΕΙΣΜΟΘΕΤΑΙΣ
 ΑΡΧΗΝ . ΚΑΙ . ΑΡΧΑΝΤΑ . ΤΗΝ
 ΕΠΩΝΥΜΟΝ . ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ . ΠΑ
 ΝΗΓΤΡΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ . ΚΑΙ . ΑΓΩ
 ΝΟΘΕΤΗΣΑΝΤΑ . ΤΩΝ . ΜΕΓΑ
 ΛΩΝ . ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ . ΟΙΚΟ
 ΘΕΝ . ΙΕΡΕΑ . ΠΑΝΑΓΗ . Π . ΕΡΕΝ
 ΔΕΞΙΠΠΟΝ . ΠΤΟΛΟΜΑΙΟΥ . ΕΡ
 ΜΕΙΟΝ . ΤΟΝ . ΡΗΤΟΡΑ . ΚΑΙ
 ΣΥΝΓΡΑΦΕΑ . ΑΡΕΤΗΣ . ΕΝΕΚΑ
 ΟΙ . ΠΑΙΔΕΣ

Qui

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 435

Qui *παῖδες*, per quos hoc monumentum fuit dedicatum, adhuc infra locum reperient.

C A P U T II.

Pergitur ad Panegyriarchas; & ista occasione paucis agitur de Agonistarcha Commodiano, uti & Agonarchis; atque in quibus illi differrent ab Agonothetis. Adrianum Cæsarem Athenis non Agonothetam sed Agonarcham, seu Panegyriarcham, fuisse; sicut antiquis temporibus Achilles inter Græcos, Æneas inter Trojanos fuerant. Ridicula quædam de Nerone. De Panegyriarcha in nummis (non panegyrista aut panegyri) expresso. Hinc, data occasione, de Thesmothetis eorumque munere: post quos, de Agonothetis (seu potius ἀγωνοθέται) fæminis, puellarumque ac feminarum, cum in Olympiis, tum apud Laconas, & alibi, certaminibus super pulchritudine, cursu, pancratio, &c. De nominibus Agonotheta, Sophista, &c. quæ in nummis exprimuntur. Hinc denique de Πæanibus, Πæanistis, ἑμῶδῳ, sive Hymnologis, &c.

QUOD autem in ambabus hisce inscriptionibus plane eodem modo occurrit, quatenus per voculam *καὶ* ista duo munera ab invicem distinguuntur, est illud ΠΑΝΗΓΥΡΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΚΑΙ ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣΑΝΤΑ. Nam quod in illa *Mitilenorum*, *Agonothetes* ante *Gymnasiarcham* ponatur, id nihil hic pro dignitate majori *Agonotheta* facit: ac solummodo indicare videtur, istum *Aurelium Artemidorum* non tantum *Agonothetam*, verum & *Panegyriarcham* fuisse: qui & alio nomine, ut puto, *Agonistarcha* vocabatur; qualis
in

in hac sequenti inscriptione, (quam a Mercuriali Gruterus, Mercurialis vero a Ligorio habet) exhibetur:

APOLLINI INVICTO
SACRVM
M. AVRELIVS. M. AVG
LIB. APOLLONIVS
AGONISTARCHA. COM
MODIANVS

Unde bene, meo iudicio, Mercurialis ait: *Agonistarcham vero eum fuisse puto, qui certaminum publicorum praefectus est*: minus bene vero, quæ de Palæstræ cura ipsi commissa addit. Illud namque COMMODIANVS additum, crediderim eò respicere, quod *vice Commodi* Ludis ac Certaminibus præfederit.

Tales autem substitutos aliquando fuisse (sicut id de Tiberio Drusum substituente Tacitus notat) clare videmus in C. Augusto; de quo Suetonius, cap. 45. ejus vitæ: *Speſtaculo plurimas horas, aliquando totos dies aberat: petita venia, commendatisque qui suam vicem præſedendo fungerentur. Verum quoties adeſſet, &c.* Neque ipse Commodus semper adfuisse Certaminibus videtur; quod Dio narret, (ubi lib. LXXII. de Cleandri morte loquitur) multitudinem puerorum, cum Circenses fierent, in Circum irruisse, dum ipse Commodus verſaretur in suburbio Quintilii, atque adeo nec Circensibus præſideret, neque ipse quidem præſens adeſſet. An autem isto eodem tempore hîc idem Apollonius ipsius *VICE Agonistarcha* fuerit, fateor, non liquet. interim videmus exinde quoque non obscure, *Agonistarchas* seu mavis *Panegyriarchas*, *vice Caesaris* Ludis præſediſſe; hincque Apol-

Apollonium dictum *Commodianum*, ac forsan ab ipso Commodo hoc nomen ei impositum fuisse: quum ille sic & *Romam COMMODIANAM*, & castra *COMMODIANA* vocaverit; *SENATUQUE COMMODIANO salutem*, (γραφία κομμωδίου ἑταυχῆν, χαίρειν, &c. scripserit; quin & ridicule semetipsum *Commodianum* appellaverit, eadem plane infania, qua Cæjus Caligula καὶ ὡς αὐτὸς ἱερεὺς, καὶ ἱππὸν συνιστῶν ἀπέφαιε, ipse sibi sacerdos fuit equumque suum collegam sacerdotii adscrivit.

Verum (ut rursus ad *Panegyriarchas* accedamus) quod Adrianus Cæsar Athenis pro *Agonotheta* præfedissee Spartiano dicatur, puto inde accidisse, quod ille Agonothetæ nomine ibi abusive utatur pro *Agonistarchæ*, seu *Panegyriarchæ*; quo modo etiam iste Adrianus, ut Dionis verbis utar, τὰ Διονυσία τὴν μεγίστην παρ' αὐτοῖς ἀρχὴν ἀρχῶν [ἀρχοντες nimirum ἐκινῶν, cujus munus erat, atque officium, teste Polluce, *Dionysiis præsidere*] ἐν τῇ ἰδίῃ τῇ Πηχυνίῳ λαμπρῶς ἐπιτίλῃσι. *Dionysia*, dum apud eos [Athenienses] *maximo magistratu* (qui est *Primi Archontis*) fungebatur, ac quidem in veste illi regioni. (circa talia) usitata, celebravit.

Nam igitur illic proprie pro *Agonotheta*, sed pro *Panegyriarcha*, præfedit; quum præterea *Agonothetas* Athenis decem simul numero fuisse, Pollux lib. VIII. cap. 9. sic clare testetur: Ἀθλοθέται δέκα μὲν εἰσι, εἰς κ' Φυλὴν. Δικαιοθέτης ὁ ἀρχαιότατος ἐστίν, ὅτι τὸ ἀθλοθετεῖν τὴν Παναθηναϊάν, πρὶν τὴν μυστικὴν, καὶ τὴν γυμναστικὴν, καὶ τὴν ἵπποδρομίαν. *Athlotheta* quidem decem numero sunt, unusquisque secundum tribum. probati vero imperant quatuor annos ad ordinanda *Panathenæa*, musicum, & gymnicum, & equestre certamen.

Quod autem Pollux voce *Athlotheta*, non *Agonotheta* utatur, est quod ambæ hæ voces unum idemque munus denotent; neque aliter a se differant, quam quod, si curatius eas distinguere velis, *Athlotheta* magis ad Hymnicos ago-

nes, *Agonotheta* magis ad Musicos spectet. Hinc enim Hesychius: Ἀγωνοθέτης. ἀρχῆς ὄνομα Ἀθήνησι, ὡς ἡ Νικαομένης, αἰθλοθέτης ὁ τὰ μόνον γυμνικά, ἀγωνοθέτης ὁ τὰ μουσικά ἀποδύμαζα Διοπιδέμενος. An autem *Munerarius* (qua voce primus Augustus usus est, magis *Agonothetam*, quam *Agonistarcham* designet (quamvis Glossæ veteres, hincque & J. Lipsius, id *Agonotheta*, sive ἀγωνοθέτης, reddant) ac per *munerum editores* etiam *Agonotheta* proprie dicti designentur, id eruditorum iudicio submitto. Quamvis minime negare velim hæc munera aliter apud Romanos, quam apud Græcos constituta fuisse, hincque & eadem nomina non semper, uno eodemque sensu venisse, (sed & quandoque confusa fuisse) sicut exemplo *Gymnasilii* Græcorum, ac *Xysti* Latinorum, adhuc infra ostendere conabor.

Non magis, igitur, ibi in Dionysiis Adrianus Cæsar fuit *Agonotheta*, quam in certamine, occasione dedicationis Templi Panhelenii per ipsum instituto: de quo idem Dio, sic statim post illa jam allata verba: τοῦ π. σιχόν τ' ἑαυτῶ, ὁ Πανελήνιος ὀνομασμένοι οἰκοδομήσαντες τοῖς Ἑλλήσιν ἐπέτευσεν, καὶ ἀγῶνας ἐν αὐτῷ κατεστήσαντο. *Templum suum, quod Panhellenium* [velut Græcis omnibus commune] *vocant, ut ædificarent permisit: propter quod & instituit certamina.* quibus tamen an ipse præfederit incertum est.

An vero ἀγωνάρχαι, de quibus, apud Sophoclem, Ajax, jam moriturus, loquitur, ἀγωνοθέται simpliciter, an contrὰ πασηγευαρχαί intelligendi sint, dubitari merito queat, quod is ita loquatur:

καὶ τίμα' τόλχη μὲν Ἀγωνάρχαι πῆες
θήσουσ' Ἀχαιῶς. Neque ulli Agonarchæ arma
mea certaminis præmium ponent Achivis.

Hic nempe plures numero simul videntur indicari. Unde & apud Ovidium, super armis Achillis (ad quæ hic clare respicere videtur Ajax, est illud, *Confedere duces.* etiamsi Duces Græ-

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 739

Græcorum (si in fabulis veritatem nos invenire posse putamus) hic, invidiæ amoliendæ causa, judices esse noluerint, sed judicium istud ad captivos, ex urbe jam deviçta, Trojanos transtulerint. Sic namque Nestor, apud Quint. Smyrnæum Calabrum, suadet; ac post rationes istius consilii addit:

Τῶνκα Τρωῶσιν ἐφάρμδν εὐφροσι τ' δὲ δικάσῃ
Ἀνδρίῳ τ' Ἀϊανί, Φιλοπτόλῆμω τ' Ὀδυσῇ.

*Idcirco prudentibus Trojanis negotium permittamus
disceptandi hanc litem
Inter Dīs comparandum Ajacem, & belli amantem
Ulyßem.*

Atque hinc. . . . Ἐὶ δ' ἕνα θυμὸν ἐνὶ στήνοισιν ἔχοντες
Ἀμφαδὸν ἠήναντο δικαστοῖσι κατέειπλιν.
Τῶν δ' ἀρ' ἀναστροφῶν Τρωῶν ἐκκλύδεις ἦτο
Ἐξόντ' ἐν μισοῖσι, δορυκτῆτι περ ἴοντι,
Ὀφρα δέμιν, καὶ νῆκ' Ἀχῆϊον, ἰθύνωσιν.

. . . *hi Græci igitur unam sententiam in animis
habentes*

*Publice hujus controversiæ dijudicationem detrectabant
Quibus recusantibus, præclari Troum nati
Quamvis bello capti, in medio confederunt,
Ut jus in (hac) controversia militari recte admini-
strarent.*

Verum, ut hæc adhuc rudiori, perantiquo saltem, ævo accidisse narrantur, quo circa ludos ac Certamina ea nondum constituta videntur, quæ posteris temporibus; hinc argumenta minus desumi possunt: tum quod hîc nulli ludi, sed lis ac contestatio obtinuerint: quum aliàs ad Certamina, quæ Lu-

dorum nomine recte veniebant pro *Panegyriarchis*, adeoque & pro *supremis Athlotheticis*, ipsi Heroës ac principes, (sicut inter Græcos Achilles, inter Trojanos Æneas) præsiderent. Hinc namque Homerus, in Patrocli funere,

Ἄντερ Ἀχιλλεύς

Αὐτὰ λαὸν ἔρυκε, καὶ ἵζανεν ἑυρυὶ ἀγῶνα
 Νηῶν δ' ἔκφερ' αἰθλα, λείβητάς πε, τελέπιδας πε,
 Ἴππους θ', ἡμίονους πε, βοῶν τ' ἴφθιμα κάρλεια
 Ἦδ' ἰοναῖκας ἐυζώνους, πολλὸν τι σίδηρον
 Ἴππεδσιν μὲν πρῶτα ποδώκεσιν ἀγλα αἰθλα
 Θῆκε, γυυαῖκα ἀγλαῶ ἀμύμονα ἔγ' εἰδυῖαν,
 Καὶ τελέπιδ' ὠτάνετα δύο καὶ ἐκχοσμήτηρον
 Τὰ πρῶτῳ· αἶπαρ αὐτῷ δότ' ἑτέρῳ ἵππον ἔθηκεν
 Ἐξέπ' αἰδμήτην, βρέφ' ἡμίονον κύνεσσιν
 Ἀυτὰρ τῷ τελέπιδ' ἄπυρον κατίηκε λείβητα,
 Καλὸν, τίσσεα μέτρα κεχάνδοτα, λυγρὸν ἐτ' αὐτῶς·
 Τῷ δ' ἵππῳ τῷ θῆκε δύο χεῦσι τοῖα λαντα·
 Πέμψω δ' ἀμφίπτερον Φαίλῳ ἀπόρων ἔθηκε.

At Achilles.

Ibi populum detinuit, & sedere fecit ad latum certaminis locum:

E navibus autem proferebat præmia lebetesque tripodasque,

Equosque, mulosque, boumque fortia capita

Et fœminas benè cinctas, candensque ferrum.

Equitibus quidem primum velocibus præclara præmia

Posuit, mulierem ut ducerent inculpatam, opera doctam,

Primo: at secundo equam posuit

Sexennem indomitam, fœtum mulum utero gestantem:

At tertio igni non admotum deposuit lebetem

Pulchrum, quatuor mensuras capientem, album etiamnum:

At

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 541

At quarto posuit duo auri talenta:

Quinto autem utrinque sedem habentem phialam novam posuit.

Virgilius vero de Ænea, quem ita loquentem inducit:

*Prima citæ Teucris ponam certamina Classis,
Quique pedum Cursu valet, & qui Viribus audax,
Aut Jaculo incedit melior, levibusque Sagittis,
Seu crudo fidit pugnam committere Cæstu:
Cuncti adsint, meritaque expectent præmia palmæ.*

Hic igitur ille *Panegyriarcha*, ac Ludorum seu Certaminum præses; post vero *Athlotheta* (quod tamen duplici sensu venit; quum ad certamina, & etiam ad præmia spectare queat:) ubi, nempe,

*Munera principio ante oculos, circoque locantur
In medio: Sacri tripodes, viridesque coronæ,
Et palmæ pretium victoribus; armaque, & ostro
Perfusæ vestes: argenti aurique talenta.*

At notandum quoque, non tam *Agonothetas*, quam *Panegyriarchas*, præter præmia etiam poenas, non solis Athletis, verum & ipsis Spectatoribus, (in Panathenaicis saltem) posuisse: quo *Agonarchæ* munus in ipsis clarius elucet. Ostendunt hoc sequentia Luciani, in Negrino, verba: Ἐμίνηται πρὸς μὲν Φωνῆς πνέουσαν ἢ ἀκρότητι πάντων ἔφη κοινῇ πορευμένων ἐν τῷ ἀγῶνι τῷ Παναθηναίων. ληφθέντα μὲν γὰρ ἵνα τῷ πολλῶν ἀγῶνι ὡς τῷ Ἀγνοθῆται, ἐπὶ βαπτρὸν ἔχων ἰμάδιον ἐθαίρει. τὰς δὲ ἰδόντας ἐλεῖται ἢ, καὶ ὡς αἰτεῖται, καὶ τὸ κήρυκεν, ἀναιπίτος ἐπὶ ὡς τῷ νόμον ἐπιήσεται, πᾶν τὴν ἐδῆν θρώδην, ἀναβῆσαι μὲν Φωνῇ πάντας ὡς ἐσκεμμένους, συγγνώμην δαπέμην αὐτῷ ταῖς ταῖς ἀμπεχομένους. μὴ γὰρ ἔχειν αὐτῷ ἐπερ. Memorabat mihi

vocem quandam, quam aiebat publice ab omnibus emissam audivisse se in Ludis Panathenaicis. Quendam ex civibus prehensum, & ad *LVDORVM PRÆSIDEM* adductum fuisse, quod in veste tincta spectaculo interesset. Ceteros autem qui hominem videbant miseros illius, ac veniam precatos esse. Cumque Præco publicaret, eum contra leges fecisse, quod tali cum veste Ludos spectaret, omnes una voce, quasi antea super hoc deliberaissent, exclamasse, ut venia daretur sic induto: neque enim illum aliam vestem habere.

Hic autem vocem Ἀγωνοθέτης bene verti per *Ludorum Præsidentem*, inde patet, quod, ut supra ex Polluce ostensum est, *Agonothetæ* decem numero Athenis (sicut Olympiis decem *Hellandicæ*) præsiderent: ut alias præterea rationes omittam.

Interim ex his verbis Luciani simul docemur, Spectatores candidis vestibus amictos ad spectanda Certamina talia debuisse accedere: ut nimirum sic ipsis vestimentis publicam lætitiā testarentur.

Hæc itaque, aliaque plura ad *Panegyriarchas* pertinebant; qui cum *Agonothetæ* tantum illa videantur curasse, quæ ad ipsa certamina, adeoque ad Athletas illorumque artem & agonismata spectabant; sicut & pœnis illos in ipso certamine peccantibus per *μασιφόρος* afficiebant, ac contra bene meritis præmia adjudicabant; hi *Panegyriarchæ* his Ludis ut summi præsides moderabantur: Sicut id jam vidimus in *Archonte ἐπώνυμος* Atheniensium; atque uti quoque idem videmus in *Rege Atheniensium*: de quo jam supra ex Polluce hæc adduxi, ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν μυστηρίων πορίσκει μὲν τῶν Πημελητῶν, καὶ Ἀλκείων, καὶ Ἀγώνων τῶν Πηλαπιδῶν. ac de *Polemarcho*, Διεπύθησι ὃν τῶν Πηλαπιδῶν ἀγῶνα, &c. dum interim *Agonothetæ* victoriarum &c. iudices sederent: quamvis utrumque munus tam *Panegyriarchæ*, quam *Agonothetarum* ad Delphos in Pythiis *Amphictyones*, ad Olympiam
in

in Olympicis *Hellanicis*, videantur impleſſe: niſi utrobique ipſorum præſes pro *Panegyriarcha* ſederit: quod mihi admodum veriſimile eſt.

Ad huiusmodi autem *Panegyres* ſpectat illud decretum, quod a Demoſthene, pro Corona, hoc modo recitatur: Ἐπὶ Ἱερομνήμονος Βοσπορίχῳ, Δαμάγῃτ' ἐν τῇ αἰλῇ [ſic enim hiſc legi debet pro ἐπὶ αἰλῇ] ἔλεξεν, ὅτι τῷ βωλᾷ λαβὼν ῥήτραν ἐπεὶ δὴ ὁ δᾶμ' ὁ Ἀθηναίων ἐν τῇ τοῖς πορονομίοις καιροῖς ὀνομάτων Διὰ πλεῖς βυζαντίοις, καὶ τοῖς συμμάχοις, καὶ τοῖς συγγενέσι Περυνθίοις, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας λείας παρέχοντα ἐν τῷ παρερηκότι καιρῷ, φιλίππῳ καὶ Μακεδόνι, ὅτις καταδύσαντες ὅτι πᾶν χώραν, καὶ τὴν πόλιν, ὅτι ἀναστᾷ βυζαντίων ἐ Περυνθίων, καὶ πᾶν χώραν δαίωντος, καὶ δεινροκροτούντος, βοηθήσας τοιοῖσιν ἑκατὸν ἐ ἔκχοι, ἐ οἴτω, ἐ βέλεσι, καὶ ἐπὶ τῷ ἐξείλετο ἄμε ὅτι τὴν μεγάλων κινδύναν, καὶ ἀποκατίστω τὴν πατρίαν πολιτείαν, καὶ τὴν νέμω, ἐ τὴν πᾶν, δεδῶχθαι τὴν δᾶμ' τῶν βυζαντίων καὶ Περυνθίων Ἀθηναίοις δόμῳ ὅτι γαμῖαν, πολιτείαν, ἐκτῶν γὰρ [hæc alibi a me explicantur] καὶ οἰκίας ποσειδῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι ποτ' ὅλον ποτ' πᾶν βωλᾶν, καὶ τὴν δᾶμοι, πᾶν τοῖς τῷ πᾶν, καὶ τοῖς καπῖαν ἐξείλετο τὴν πόλιν, ἀλειτρηγῆς ἡμῶν πᾶν πᾶν τῷ ἀλειτρηγῆς, τῷ τῷ ἐκῶνας τῷ ἐκκαδεκαπῆχας ἐν τῷ Βοσπορίχῳ [l. Βορίχῳ] ἐφάνημι τὸ δᾶμον τῷ Ἀθηναίων, ὑπὸ τῷ δᾶμ' τῷ βυζαντίων καὶ Περυνθίων ἀποστῆλαι καὶ δωρεὰς ἐς πᾶν ἐν τῇ ἑλλάδι πανηγύρας, Ἰσθμια, καὶ Νέμια, ἐ Ὀλύμπια, καὶ Πύθια, καὶ ἀνακαρῶν τῷ ἐφάνω, ὃ συνεφάνημι ὁ δᾶμ' ὁ Ἀθηναίων ὑφ' ἡμῶν, ὅπως ὅτις τῶν ἐκτῶν πάντες, Ἀθηναίων ἀρετῶν, καὶ τὴν βυζαντίων, καὶ Περυνθίων ἀχαρίστῳ. Hieronimone (exiſtente) Boſporicho, Damagetus IN CONCILIO verba fecit, (poſtate dicendi ſibi facta a ſenatu:) quod populus Athenienſis cūm ſuperioribus temporibus perpetuam erga Byzantios, & ſocios cognatoſque Perinthios benevolentiam habuit, tum hoc tempore cūm Philippus Macedo bellum huic agro & huic urbi calamitoſum inferret, eo conſilio atque animo,

ut.

ut Byzantios & Perinthios funditus deleret & everteret: cumque omnia partim incendio flammisque vastaret, partim caesis arboribus ferro popularetur, magno nobis usui utilitatisque fuit: auxilioque lato centum & viginti navibus, re frumentaria, armis, viris, magnis periculis nos liberavit, & antiquum nobis reipublicæ statum, leges, sepulcra majorum restituit: Populo Byzantio & Perinthio placere, jus matrimonii nobiscum contrahendi, & civitatis ac reipublicæ nostræ communionem, agrorum & fundorum emendorum ac possidendorum potestatem Atheniensibus concedi: in ludis ac certaminibus principem locum ac proprium, in Prytaneo, in curia, apud populum, apud eos qui sacris præpositi sunt tribui: tum si qui volent in urbe nostra domicilium suarum fortunarum collocare, omnium rerum immunitatem dari: statuas autem tres sexdecim cubitorum in Bosporo poni, quæ significant populum Atheniensem a populo Byzantio & Perinthio corona donari: mitti autem munera ac præmia ad celeberrimos totius Græciæ conventus, Isthmica, Nemea, Olympia, Pythia: ibique prædicationem coronæ (qua corona populus Atheniensis a nobis donatus sit) fieri, ut Atheniensium virtus, & Byzantium, Perinthiorumque gratus animus, Græcis omnibus perspectus sit & cognitus.

Ut huiusmodi πανηγύριον præfecti ac moderatores nobis representantur ab Homero & Virgilio, in Achille atque Æneæ: ita id senioribus ævis locum habuisse videmus (ne plura exempla adducam) in Augusto, atque in Hadriano, Cæsaribus: cum longe aliter Nero, cujus dicta ac facta quam plurima non sani esse hominis non sanus juret Orestes loco Panegyriarchæ, vel Agonarchæ, ipse & Histrio, & Citharædus, & Aurigator, & nescio quid non aliud fuerit: quin & perhibuerit se τῶν πανηγυρίων flagella pertimiscere. Sicut id ex Apollonii apud Philostratum (lib. V. cap. 2.) his verbis liquet:

liquet: ὁ δὲ Ἀπαλάμιος, ὡς καὶ ἐγὼ, εἶφη, Τελεισίης ἥκων, δίδυμ' ὁ γρηγορὸς Νερῶν Ἰατρὸς Ἡλείων μάστιγας. ὁ δὲ Θεοκλειδομένιος γὰρ αὐτοῦ τῶν τελευτῶν καὶ τῶν Ὀλύμπια, καὶ ἀνακηρύττειν τὴν Πρώμην ἢ γὰρ, εἶφη μὴ βασιλεύουσιν Ἡλείοι λέγοντες γὰρ μαστιγῆναι, καὶ Φροσῖν ὑπὲρ ἐμὲ. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀνοήτως ταῦτα πρὸς αὐτὸν φωνήσαν. *Tunc Apollonius: Audivi ex Telefino Eliensium loras veilum istum Imperatorem extimescere. Cum enim assentatores ipsum hortarentur, ut in Olympiis decertans victtricem Romanam præconis voce prædicari faceret: Modo mihi, inquit, Elienses non inviderent. Feruntur enim verberibus cedere qui erraverint, atque etiam me ipso elatiores esse. multa que alia his stultiora pronuntiavit.*

Quam ridicule autem talia finxerit testis locuples nobis Suetonius, cujus verba (quamvis aliàs in omnium fere manibus sint) hîc omittere nequeo: cum & illud munus *μαστιγῶφόρων* (de quibus tamen latius infra) simul illustrent. Ita igitur ille cap. 23. & 24. *Quam autem trepide anxîeque certaverit, quanta adversariorum emulatione, quo metu judicum vix credi potest. Adversarios quasi plane conditionis ejusdem observare, captare, infamare secreto, nonnunquam ex occurso maledictis incessere: ac si quis arte præcellerent, corrumpere etiam solebat. Iudices autem prius quam inciperet, reverentissime alloquebatur, omnia se facienda fecisse, sed eventum in manu esse Fortune: illos ut sapientes & doctos viros fortuita debere excludere: atque ut auderet hortantibus, equiore animo recedebat: ac ne sic quidem sine sollicitudine taciturnitatem pudoremque quorundam pro tristitia ac malignitate arguens, suspectosque sibi dicens. In certando verò ita legi obediebat, ut nunquam excreare ausus, sudorem quoque frontis brachio detergeret: atque etiam in quodam tragico æctu, cum elapsum baculum citò resumpsisset, pavidus & metuens, ne ob delictum certamine submoveretur, non aliter confirmatus est quam adjurante*

Z z z

Hypo-

Hypocrita, non animadversum id inter exultationes, succlamationesque populi. Hanc autem ματίγῳσιν etiam ad Tragædos pertinuisse ostendunt hæc Luciani verba, in Reviviscentibus: Ἐπεὶ καὶ οἱ ἀθλοθέται ματίγῳσιν ἐκώσασιν, ἥ τις ὑποκρίτης Ἀθηναῖν ἢ Ποσειδάωνα ἢ τὴν Δίαν ὑποδιδυκώς, μὴ καλῶς ὑποκρίνατο, μηδὲ κατ' ἀξίαν τῶ θεῶν. Quandoquidem Athlothe-tæ flagris cadere consueverunt eum histrionem, qui Minervæ, aut Neptuni, aut Jovis personam representans, actio-ne non decorâ, nec Dis digna, utatur. Quod jam supra notavi per ματιγοφῆρας, sive ἀλύτας, quorum caput erat ἀλυ-πάρχης, factum fuisse.

At revertamur ad *Panegyriarchas*; quos non tantummo-
do in marmoribus, verum & in scriptoribus, tum & in num-
mis antiquis reperimus. Hinc namque Isocrates, initio *Pa-
negyrici*, ita: Πολλάκις ἐθαύμασα τὴν τῶς πανηγύρεως σπουδαζόντων,
καὶ τὰς γυμναζὰς ἀγαθὰς κατεστησάντων. quamvis illa & de pri-
mis πανηγύρεωσιν auctoribus capi queant. Sed clarius Plutar-
chus, *Symposiac. V.* Ὅθεν οὕτω ὁρῶς οἱ πλεῖστοι νεανίδονταί
κατασκευάζοντες οἴκους τριακοντακλίνας ἔμειζεν: ἀμύκτων γὰρ αὐτῇ
ἔα φίλων δειπνῶν ἢ ὠδυσκοδῶν, ἔ [N.B.] πανηγυρεάρχης μᾶλλον
ἢ συμποσιάρχης διομένω. Proinde non recte divites luxuriant,
domos ædificantes triginta lectorum atque amplius capaces.
is enim apparatus est conviviorum ab amicitia mutuo usu
alienorum, & solennis pompæ [panegyris potius ego hîc re-
tinerem] præsidem potius, quam convivii rectorem requi-
rentium.

Quod autem ad nummos attinet, & P. Harduinus, &
Vaillantius, ambo, afferunt hos sequentes; quorum prior,
sub Gordiano cusus, habet ΠΑΤ. ΒΑΚΧΙΟΥ ΠΑΝΗ. ΑΠΑ-
ΜΕΩΝ: alter verò sub. Trai. Decio, ΕΠ. ΑΤ. ΣΤΡΑΤΟΝΙ-
ΚΙΑΝΟΥ ΠΑΝΗΓ. ΑΠΑΜΕΩΝ; vel ut Vaillantius ΠΑΝΗΓΥΡ.
ΑΠΑΜΕΩΝ. quod Occo corrupte ΠΑΝΗΓΗΡ expresserat.
Obscurius licet, idem exprimere videntur hi nummi ab
Ægzen-

Ægænsibus sub Macrino & Diadumeniano μακρινούσιος appellatione auctis, in honorem utriusque, Patris sc. ac filii, percussis. M. ETΓ. Π. Θ. ΜΑΚΡΕΙΝΟΤΙ. ΑΙΓΕΑΙΩΝ ΔΖC eo tempore nempe quo utriusque νεώτροι facti fuerunt, Ludosque & Certamina sub Marco Eugène horum Panegyriarcha instituerunt. Vaillantius interim, cum in hisce Macrini ac Diadumeniani, tum in illis Apamensium legit ΠΑΝΗΓΥΡΙCΤΗC seu Panegyrista. Sic enim ille in nummis Græce loquentibus, editionis Amstelæd. anni 1700. pag. 316. *Qui Panegyristæ dignitate ornatus erat, Deorum vel Imperatorum laudes & elogia in publicis Festorum, Ludorum & Certaminum conventibus proferebat, ex Luciano, & Jul. Polluce.*

Quod Pollucem attinet, talia in ipso non reperio. Ac certe Lucianus huic assertioni minime favet. Ita enim is in Herodoto (unde testimonia Vaillantio nostro peti debent) loquitur, de hoc ipso Herodoto: 'εν μιᾷ συνίδῳ πάνδημοι' πῶς ποτὶν ψήφαι τῆς Ἑλλάδος λαβὼν, καὶ ἀνάγκηχθεὶς ἐχ' ἰφ' ἐνθ', μὲν δ' αἶα, ἰσχυροῦ, καὶ ἐν ἀπύτοις πόσιν ὅθεν ἱκασίς ἦν ἢ πατηγυεῖαν. Quid in uno conventu, ab omni Græcorum populo commune suffragium accepit: nec, certe, ab uno præcone, promulgatus, sed in omnibus urbibus unde quisque spectatorum eo advenerat. Sicut & paulo post: δι' ἡ ἀδ' πατηγυεῖαν, ἡ σφοδράδης ὄχλῳ, ἀθλητῶν ἢ πολλῶν φιλοθεάμων, ἐν περιγῶν οἱ πολλοὶ τ' Ἑλλήσιν ἡρώδῃ, ἀλλὰ ῥητόρων π, καὶ σφραγίσων, καὶ σφιστῶν οἱ δοκιμώτατοι. Quæ certe ita vertenda sunt: Cum spectatores (sive illi qui eo Festi celebrandi causa convenerant) non essent vilis plebecula, ac qui magis cupiditate spectandi Athletas eo devenerant, quique adeo Herodotum parvipenderent, & obiter eum, & velut in transitu [scu dum nil aliud haberent, quod ipsos ibi delectare posset] audirent: sed contra Rhetorum, historicorum, & Sophistarum celeberrimi.

Zzz 2

Unde

Unde sat clare videmus istos *Panegyristas* tantummodo spectatores fuisse: nisi his & ipsos Athletas, qui ad ludos decertandos eo advenerant adnumerare velis, quod ipsis tamen nullam dignitatem auctoritatemve afferebat, unde in nummis ipsorum nomen signaretur, quod contra in Agonothetis, qui Panegyriarchis & dignitate, & auctoritate inferiores erant videmus.

Ita enim apud eosdem *Apamenses*, qui *παιηγυριάρχης* in nummis ostentabant, etiam *ἀγωνοθέτης* quandoque in iis comparuisse, exemplo sit hic sequens Severi nummus, qui hac cum inscriptione ab ipso Vaillantio exhibetur: ΕΠΙ ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥ ΑΡΤΕΜΑ Γ. ΑΠΑΜΕΩΝ ΝΕΩ. *Sub Agonotheta Artema tertium Apamensium Neocororum.* Neque hic (sicut alibi noto) *ἀγωνοθέτης* aut *παιηγυριάρχης* velut magistratus, cujus nomine annus signaretur, in nummis exhibentur; sed honoris tantum causa, subintellecto magistratu illo (sive *ἀρχοντες*, sive *στρατηγοί*, sive cujuscunque demum alterius) ut sic pateat, hos magistratus simul aut *ἀνθυπάτοι*, aut *ἀγωνοθέται*, aut *παιηγυριάρχαι*, aut *σοφισταί*, aut *βιολόγοι*, aut denique alia quamam dignitate, sive politica, sive Sacra (ut *ἀρχιερείς* &c.) ornatos fuisse. Unum vero eundemque hominem (ut hoc adhuc addam) & *παιηγυριάρχην* & *ἀγωνοθέτην* quandoque fuisse, (quamvis forte ita diversis temporibus, ut non simul idem *παιηγυριάρχης* atque *ἀγωνοθέτης* esset) ostendunt inscriptiones illæ, cum Atheniensium, tum Militenarium, jam supra a me allatæ.

At longe minus hic quadrat istud ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ, quod ex modo allatis nummorum inscriptionibus extundit eruditissimus P. Harduinus. Ut enim *ἀγῶνες* aut Ludi illi, qui in *Panegyribus* peragebantur, in nummis quidem crebro exprimuntur; non tamen nude ita, atque in vago (ut ita loquar) vox *πανηγυρίς*: sed signabantur illi Ludi, seu Certamina peculiaribus suis appellationibus; sive Pythia, sive Olymp-

Olympia illa vocarentur, sive *Chrysanthina*, seu quocunque demum nomine (Augustalium Pialium &c.) illa venirent; sicque etiam sive his illisve Dis Deabusve, sive Augustis eorumve uxoribus, filiisve simul dicata essent.

Nam quod πινειν hujus illiusve regionis aut provinciae quandoque (quin & crebro) in nummis compareat, inde fit, quod hi illive nummi, hæc illave Certamina, ex auctoritate istarum communitatum aut cusi, aut celebrata fuerint: ut ex. gr. ille Caracallæ nummus *Apamensium* (quorum exemplo hic jam lubentius utor) ΕΠΙ ΑΡΤΕΜΑ Γ. ΑΠΑΜΕΙΣ ΚΟΙΝΟΝ ΦΡΥΓΙΑΣ. Et ratione Ludorum, sub eodem Caracalla, ΚΟΙΝΟΝ ΘΡΑΚ. ΑΛΕΞΑΝ. ΕΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ *Commune Thracum ALEXANDRIA in Philippopoli*. Sic etiam communes Agones ac Ludi Asiæ celebrata per Ζηνος vocem exprimuntur; ut ΠΡΩΤΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ. aut ΠΡΩΤΑ ΚΟΙΝΑ ΑΣΙΑΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΕΠΙ ΣΤΡΑ. ΚΑ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ ΣΟΦΙ. aut ΠΡΩΤΑ ΚΟΙΝΑ ΑΣΙΑΣ ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ: vel si Sardibus celebrarentur, simplicius, ΚΟΙΝΟΝ ΑΣΙΑΣ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. At nullibi, quod sciam, reperitur vox ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ, vel cum aliis simul, vel nude posita: sed quæ in una eademque πανηγυρι, celebritate, seu solemni conventu celebrata fuere certamina, si plura simul, ita ex. gr. (aut simili fere modo) exprimuntur: ΜΗΤΡ. ΑΝΚΥΡΑΣ ΑΣΚΛΗΠΙΑ ΣΩΤΗΡΕΙΑ ΙΘ. ΠΡΩΙΑ; quandoque non expresso, sive addito, nomine vel ἀρχοντος, vel ἑξαρχῶν, vel cujuscunque demum alijs magistratus aut Sacerdotis, &c. aut contra, ut in hac sequenti inscriptione, ΕΠΙ ΡΟΥΦΟΥ ΑΡΧ. Α. ΤΟ Β. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. Verum quoniam hæc illis, qui aliqualem rei numismatariae notitiam habent, satis nota esse debent, ea non amplius persequar; sed ad alia transibo.

Hæc tamen quæ ἀβελήια prætermissa fuerant, illis, quæ de *Panegyriarchis* dixi, mihi adjungenda videntur: nempe

de Polemone hæc Philostratus habet: *πρακαγήσας γὰρ τῶν Ἀδελφῶν Ὀλυμπίων ἔδωκεν* [Smyrnæi] *τῷ ἀνδρὶ καὶ ἐγγόνει*, &c. unde & alibi, de eodem, *προκαγέμενος τῶν Ὀλυμπίων*, &c. tum & rursus alio loco, *ὑπερεῖς δὲ τετραγυδίας δότ' αὐτῷ καὶ τῇ Ἀσίᾳ Ὀλυμπίων, οἷς ἐπικράτει ὁ πόλεμος*, &c. Ex quibus Polemonem non ut simplicem *Agonothetam*, sed ut *Panegyriarcham*, præfuisse Smyrnæorum Olympiis patet. Sicut eodem modo Hippodromus, itidem Sophista, bis Pythiis in Thessalia præfedit. Ita enim de ipso dictus modo Philostratus: *ὁ Ἰππόδρομος πρῶτος δὲ τῶν Πυθικῶν ἄθλων*; sicut & directe præcedit: *μεγάλῃ δ' ἐν Θεσσαλίᾳ δεικνύσας τὴν ἀρετὴν τοῖς αὐτοῖς Πυθίων, ὁ Ἰππόδρομος*, &c. quæ certe de *Panegyriarcha* intelligenda videntur, non de simplici *Agonotheta*.

Interim dum rursus, extra oleas vagandi mihi libertatem sumo, aliquid addere volui de *Thesmothetis*, occasione istorum verborum, ΤΟΝ ΑΡΧΑΝΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΝ ΘΕΣΜΟΘΕΤΑΙΣ ΑΡΧΗΝ. Quod *regis inter Thesmothetas munus* obtinebat atque obibat, præter illud ΤΟΥ ΕΠΩΝΙΜΟΥ, iste P. Heren. Dexippus, atque adeo erat (non tamen, ut credo, uno eodemque tempore) *Thesmothetarum* caput ac præses.

Thesmothetæ apud Athenienses erant sex numero, ac quidem ex numero *novem archontum*; uti ex his verbis Harpocratonis nobis notum sit: *Ἀρχή τις ἦν Ἀθηναίων καὶ Θεσμοθετῶν, ἐξ ἧς ἀρχαὶ οὐκ ὄντων ἐπὶ τῷ ὅκτῳ καλεσμένοι ἐν τῷ ἀρχόντῳ. καλεσμένη δ' ἔστω, ἐπὶ τῶν νόμων τῇ Πριμείλειαι ἔχον. Magistratus erat apud Athenienses Thesmothetarum, qui sex numero erant, sunt autem illi ex numero novem Archontum; atque appellantur ita, quod illis legum cura incumberet.*

Ipsorum vero munus pro parte saltem, ita describit Æschines contra Ctesipontem: *διαβρίδων προσπίττειται πῶς θεσμοθετοῖς καὶ ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ διορθῶν ἐν δημοσίᾳ τὰς νόμους, ἀκροβόλῳ ἐξέλασταις καὶ σκεψαμένοις εἰς πῶς ἀναγέροισιν νόμους ἐστίτηναι νόμους,*

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 551

νόμος, ἢ ἀκυροῦ ἐν τοῖς κυρίοις· ἢ εἴπω εἰσὶ νόμοι πολλοὶ ἐνὸς ἀνα-
 γγραμμένοι πρὸς ἐκάστης πράξεως. καὶ π. τοῖσιν ὁρῶσιν, ἀνα-
 γγραφότας ἐν αὐτοῖς ἐκτιθεῖν κελόει [ὁ σόλων [c.]] πρὸθεν τῷ
 ἱπποπόμοι. τὰς δὲ περὶ αὐτοὺς πρὸς ἐκκλησίαν, ἡπιγροφῶντας νομο-
 θέτας. τῷ δὲ ἡπιγροφῶν τῷ πρὸς ἐκκλησίαν ἀναγροφῶντας διδόναι τὰς δόξας, καὶ
 τὰς μὴ ἀναρρεῖν τῷ νόμῳ, τὰς δὲ καὶ ἀλείπειν ὅπως ἀνείη ἡ νόμος,
 καὶ μὴ πολλοὶ, πρὸς ἐκάστης πράξεως. *Quin Thesmothetis hoc
 negotii diserte datum est, ut quotannis leges in publico re-
 cognoscant & corrigant, accurateque videant & considerent
 sitne lex aliqua alteri legi adversa, sitne aliqua abrogata
 inter approbatas ac ratas: postremo sitne plures una de
 singulis rebus perscriptæ. Quod si quid hujusmodi reperi-
 ant, jubet eas [Legislator] in tabulis descriptas pro de-
 cem Heroum statuis proponi; Prytanefque concionem habere
 nominibus eorum adscriptis qui leges tulerint: Epistate-
 tem vero, (seu Prytanum præsidem) suffragii potestatem
 populo dare, & leges alias tollere atque abrogare, alias
 intactas atque integras relinquere; ut lex una sit ad unam-
 quamque rem actionemque pertinenens, non plures.*

Plura autem de his νομοθέταις ac πρὸς ἐκκλησίαν observare licet
 cum apud hunc Æschinem, tum & Budæum in Pandectas,
 tam prima quam secunda parte: quæ hîc exscribere nec lu-
 bet, nec convenit. Quæ autem de ipsis Pollux habet, jam
 præmissis illis, quæ simul cum cæteris Archontibus (Epo-
 nymo, Rege, & Polemarcho) administrabant, hæc sequen-
 tia sunt: Ἰδία δὲ εἰ μὴ ἡσιμότητι πρὸς ἀλλήλους πῶς δὲ δικάζουσιν
 πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἐκκλησίαν ἐκκλησίαν εἰς τὸν δῆμον, ἐκ τῶν
 χειροτόντων καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐκκλησίαν, καὶ τὰς ἀλλήλων γρο-
 φῶν. καὶ εἰ τις μὴ ἡσιμότητι νόμον γράψῃ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀναγ-
 ρῶν. ἡπιγροφῶν δὲ πρὸς αὐτοὺς γροφῶν ξενίας, δωροδοκίας, δώρων, συκο-
 φαντίας, ψευδοκλητίας, ψευδογροφῆς, βυλδοκίας, ἀγροφῶν,
 μοιχείας. ἐκκλησίαν δὲ καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀρχαῖς, καὶ τὰς ἀποψηφισ-
 μένους, καὶ πρὸς ἐκ τῶν βυλδοκίας καὶ δικαιοσύνης, καὶ δικαιοσύνης, καὶ
 με-

μεταλλικὰς, ἐῖς αὐτὴν δὲ λαμβάνει καὶ τὰ ἀρχαῖς δημοπρασίαις τὰ δικαστήρια, τὰ ἰδία, καὶ τὰ δημοσία καὶ τὰ σύμβολα, καὶ πρὸς τὰς πόλεις κυρτοῖσι, καὶ δικασταῖς [δικασταῖς] ἀπὸ συμβόλων εἰσάγουσι, καὶ τὰς τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐξ Ἀρείων πύγων. *Privatum vero (live ut sibi proprium) Thesmothetæ præscribunt, quando tribunalia, ac quando delationes, deferri debeant ad populum; sicut & electiones, & injuriarum actiones inferunt; & eorum quæ contra leges dicta aut promulgata fuerunt: ac si quis legem Reipublicæ non conducen- tem scripserit: quin & militiæ præfectis pœnas statuunt: ac sunt coram ipsis actiones, an quis civis, an contra peregrinus sit, atque an quis peregrinitatis accusatus iudices pecuniâ corruperit: munerum acceptionis, calumniarum. Quin & ad ipsos pertinent lites falsæ in ius vocationis (ut si quis quasi vocatus vadimonium deferuisse videatur:) ut & falsæ sive ementitiæ inscriptionis (velut si quis revera aut non, aut minoris saltem, inscribendus sit:) ut & de cæde ambiguâ (sive, an maligne, an contrâ vulnus illatum sit; idque lethale aut contrâ non lethale sit:) sive arbitrario, & ex pacto constitutis: actionesque adversus eos, qui aliòs publico debitores, tamen ex albo debitorum expuncti essent: Judicia quoque de adulteriis; sicut & censura, & ejectionis e magistratu: de absolvendis, (aut contra magistratu abrogandis:) de condemnationibus a senatu factis: judicia itidem ad mercaturam spectantia; & ad metallorum fodinas; atque an servus male & injuriose de libero homine locutus sit: de magistratibus judicia sortitis, tam privata quam publica: Sicut denique & iudices arbitros, sive ex pacto mutuo utriusque adversariæ partis statuunt: & tandem tractant falsorum testimoniorum lites ad ipsos ex Areo pago delatas.*

Quæ cuncta quidem paulo curatius vertenda essent; ac justum commentariolum mererentur: verum ista hujus loci non sunt:

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 553
sunt: quare pergendum nobis est. Notandum tamen hos
Thesmothetas diversum quoque tribunal sibi ab isto τῷ Ἀρχόν-
των habuisse; ut Aristoteles, de mundo, his sequentibus te-
statur. Οἱ Ἀρχοντες μὴ παρὰ τὰ ἀρχαῖα ἐξίασιν, θεσμοθέται δὲ
εἰς τὰ οἰκεία δικαστήρια. *Archontes ad Archeia conveniunt,*
at Thesmothetæ in propriam sibi curiam.

Quamvis autem aliàs *Rex*, seu βασιλεὺς, æque atque Ἀρ-
χων ἐπώνυμος, ac πολέμαρχος extra *Thesmothetarum* nume-
rum positus esset; cum illis tamen, si non cunctis jam modo
allatis, aliquibus tamen judiciis conjunctim eum præfuisse, ipso-
rumque prælidem fuisse, non obscure ex hac suprà adducta
inscriptione liquet: tum quod, ut secundum ordine munus
inter Archontas administrabat, ita in posterum ad τὸ ἐπώνυμον
munus proveheretur: nisi primus ordine inter *Thesmothe-
tas Rex* quoque nominatus fuerit, quatenus is solus
judicio Heliastico, cum Scriba suo, prælideret, in iisque
jus singulare obtineret; ut apud Aristophanem.

καὶ ἐξ ἐξουσίας μετέβην
οὐδὲν ἀποκλείει θεσμοθέτης τῇ κυκλίδι,

A judicum confessu, atque obturatis foribus: quum
alias, ubi leges examinandæ, aliave similis ponderis peragen-
da ipsis essent, omnes illi simul, ac singuli cum suis scribis
adesse deberent, judicumque ita collegium constituerent. Ve-
rum hæc eruditorum judicio dijudicanda relinquo.

AGmen hîc claudant *Agonothetides*; quas etiam Græcia
habuit. In Olympia namque & fœminarum Agones Ju-
nonis in honorem celebrabantur: quos his verbis nos docet Pau-
sanias, in Eliacis: διὰ πύμπης δὲ ὑφαίνουσιν ἔτους τῇ Ἡρᾷ Ἡέπων
αἱ ἐξ καὶ δέκα γυναικες· αἱ δὲ αὐταὶ πηρίασι καὶ ἀγῶνα Ἡραίᾳ.
ὁ δὲ ἀγὼν ὅστιν ἀμύλλα δρόμος παρθένων, ἐπὶ πρὸς πέντε ἡλικίας τῇ
αὐτῇ· ἀλλὰ πρώτη μὲν αἱ νεώτεραι, μετὰ ταύτας δὲ αἱ ἡλικίαι δό-
τεται,

Α α α α

παι, πλούτῃα ἣ θῆκῃσι ὅσαι περιστύπτῃ τῇ παρθένῳ εἰσι. Θέσσι
 ἣ ἔτι καθεύῃσι σφισιν ἡ κόμη, χιτῶν ὀλίγον ὑπὲρ γόνατ' ὅ κα-
 θῆκα, τ' αἶμον ἀλγῆς ἔσθ' αὖτε φαίεσσι τ' δεξιόν. ἀποδεδυγμένοι δὲ
 δὴ εἰς τ' ἀγῶνα ἔστι καὶ ἑλπίς τῷ Ὀλυμπικῷ στίδιον, ἀφαίρεσι ἣ
 αὐταῖς εἰς τ' ἀγῶνι ἔσθ' αὖτε ἑλπίς τῷ Ὀλυμπικῷ στίδιον, ἀφαίρεσι ἣ
 διδασσι σφάντες, καὶ βοὸς μοῖραν πηδύμενης τῇ Ἡρᾷ καὶ δὴ ἀνα-
 θεῖναι σφισιν ἔστι γράψαμέναις εἰκόνας. εἰσι ἣ καὶ διακονέμεναι ἣ
 ἐκκαίδικα ἣ πᾶσι ἣ ἀγωναθεύουσι γυναικίς. Ἐπανάγῃσι δὲ ἔ-
 τ' παρθένῳ τ' ἀγῶνα εἰς τὴν ἀρχαίαν. Ἰπποδάμειο τῇ Ἡρᾷ τῇ γά-
 μων τῇ Πέλοπ' ἣ χερὶν, πᾶς τ' ἐκκαίδικα ἀθροῖσαι γυναικίς λέ-
 γοντες, ἣ σὺν αὐταῖς διαθεῖναι πᾶσι τῇ Ἡρᾷ. *Ac Junoni
 sane quinto quodque anno septem matronæ sedecim perte-
 xunt, eademque ludos faciunt Junonia, in his cursus cer-
 tamen virginibus proponitur in classes ex ætate descriptis.
 Primæ enim currunt impuberes puellæ, tum grandiores,
 postremo natu maximæ [Compara cum hisce παῖδας, ἀγῶ-
 νες, & αὐδρας ἱνὸς ἀνδρῶν τῶν ἀγῶνι.] Ornatus idem
 est omnibus; passus capillus, demissa tunica ad genua, ex-
 certus usque ad pectus dexter humerus. Descendunt & ip-
 sæ in Olympicum stadium, sed curriculum parte pene sexta
 detracta minuitur. Accipiunt victrices ex olea coronam. è
 bove etiam quæ Junoni litatum fuerit, partem capiunt.
 Et pictas quidem earum imagines dedicate fas est. Ma-
 tronæ sedecim ludis præsumt (sive AGONOTHETIDES
 sunt,) totidemque iis ministræ attributæ sunt. Hoc ipsum
 etiam virginum ludierum ad res prisca referunt. Hippo-
 damiam enim Junoni de Pelopis nuptiis ut gratiam refer-
 ret sedecim mulieres convocasse, & cum eis primam Juno-
 nios ludos instituisse.*

Ἐοικνῶς αὐτὴν ἀδ' Ἰσθμίων ἀγῶνι προσεγγίζοντα, ἡ δὲ ἑλπίς
 εἰς τὸν Ὀλυμπικόν, ὅτι καὶ τῇ Ἡρᾷ τῇ γάμων τῇ Πέλοπ' ἣ
 χερὶν, πᾶς τ' ἐκκαίδικα ἀθροῖσαι γυναικίς λέγοντες, ἣ σὺν
 αὐταῖς διαθεῖναι πᾶσι τῇ Ἡρᾷ. πίττας

πέτραις ὑψηλαῖς ἀπότομον ὀνομάζεται ἢ Τυπαῖον & ὄρεον. καὶ τέτρα-
 τὰς γυναῖκας Ἑλλήους ὄντιν' ἀθροῖν νόμον, ἣν Φωρεθῶσιν ἐς τ' ἀγῶ-
 να ἐλθῶσιν τ' Ὀλυμπικόν, ἣ καὶ ἕλως ἐν τῇ ἀπειρημέναις σφίσιν
 ἡμέραις διαβάσασιν τ' ἀλφειόν. ἔ μὴν ἔδὲ ἀλφειὰ λέγασιν ἐδεμίαν,
 ἐπὶ μὴ καλλιπατῆραν μόνον. ἐπὶ ἢ οἱ τ' αὐτῷ φερωνέων, καὶ ἔ
 καλλιπατῆραν καλῶσιν. αὕτη περαποθάνοντ' αὐτῇ & αὐδρὸς,
 ἐξαικάσασιν αὐτὴν & πάντῃ αὐδρὶ γυμναστῇ, ἥρασαν ἐς Ὀλυμπίαν,
 [supple τ' ὑόν] μαχάμενοι. νικῶντ' ἢ & Παισιρῶδα, π' ἔρμα ἐν
 αὐτῇ γυμναστὴς ἔχουσιν ἀπειλημένους, τῷ & ὑπερπιδῶσαι ἢ καλλι-
 πατρα ἐγυμνῶσιν. Φωρεθείσης ἢ ὅπ' ἐν γυνή, πύτλιν ἀφίῃσιν ἀζή-
 μιον, καὶ τὰ πατρί, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῆς καὶ τὰ παιδὶ αὐδῶ
 νόμοις. ὑπερχον ἢ ἀπασιν αὐταῖς Ὀλυμπιακῇ νίκῃ. ἐπὶ ἡσιν δὲ
 νόμοις π' ἐπεῖτα ὅπ' πῃς γυμναστῆς, γυμνὰς σφᾶς ἐς τ' ἀγῶνα ἐσθ-
 χιδῶ. In Via quæ Olympiam ducit cis Alpheum Scillonio
 venienti, celsa crepidine præruptus mons occurrit. Ty-
 præum illum appellant. Hinc de sexis fœminas dejicere E-
 leorum lex jubet, quæ ad Olympicos ludos penetrasse depre-
 hensæ fuerint, vel quæ omnino Alpheum transmiserunt,
 quibus est interdictum diebus. Non tamen deprehensam ul-
 lam perhibent præter unam Callipatiram, quam alii Phe-
 renicen nominant. Hæc, viro mortuo, cum virili ornatu
 exercitationum se magistræ simulans, Pisidorum filium in
 certamen deduxit: jamque eo vincente sepimentum id quod
 magistros seclusos habet, transiliens se denudavit [improvi-
 de scilicet] Fœminam tamen agnitam omni crimine libera-
 runt. Datumque hoc (ex judicium equitate) patris, fra-
 tris, & filii gloriæ; qui omnes ex Olympicis ludis
 victores abierant. Ex eo (tamen) lege sancitum
 est, ut nudati adessent ad ludicrum etiam ipsi ma-
 gistri.

Quousque vero virgines ac fœminæ, diebus licitis, ad-
 missæ fuerint, idem Pausanias post, alia occasione, indicat,
 ubi, nempe, aram Jovis Olympii, & sacrificia ad illam,

describit; ac quidem his verbis: Ἐστὶ δὲ ὁ Διὸς ἔ' Ὀλυμπίᾳ βω-
 μὸς ἴσον μὲν μάλιστα ἔ' Πελοπίᾳ τὴν καὶ ἔ' ἱερῇ τ' Ἡρας ἀπὶ χῶν,
 περικείμεν μὲν πρὸς ἀμφοτέρων. κατασπασαομένη δὲ αὐτῇ
 οἱ μὲν ὑπὸ Ἡρακλέους ἔ' Ἰδαίᾳ λέγουσιν, οἱ δὲ ὑπὸ ἡρώων τ' Ὀπι-
 χωρίων γενναῖς δύο ὕστερον ἔ' Ἡρακλέους πεποιήται δὲ ἱερείων τ' θυο-
 μένων τῷ Διὶ δὸτ' τ' Πέφρας τ' μηρῶν, καθάπερ καὶ ἐν Περγᾷ. τί-
 φρας μὲν γὰρ δὴ ἔστιν καὶ τῇ Ἡρᾷ τῇ Σαμίᾳ βώμος, ἔδεν ἡ Ὀπι-
 φανέστρ' ἢ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Ἀθηναίᾳ ἀς αὐτοχαιδίας Ἀθηναῖοι κα-
 λῶσιν ἐλάρας. Τὰ βωμὰ δὲ ἔ' ἐν Ὀλυμπίᾳ, κρηπίδος μὲν τ' πρῶ-
 τῆς περὶ τοῦ καλῆς πύδης πίντι καὶ ἑκατοὶ ἑκατὸν ὅτι περὶ ο-
 δῶ. τὰ δὲ ὀπί τῇ περὶ τοῦ καλῆς πύδης πίντι καὶ ἑκατοὶ ἑκατὸν ὅτι περὶ ο-
 δῶ. ὅ δὲ ὕψ' τὰ βωμὰ τὸ σύμπαν ἐς δύο καὶ ἑκατοὶ ἑκατὸν πύ-
 δας. Αὐτὰ μὲν δὴ τὰ ἱερῆα ἐν μέρῳ τῷ κατὰ τῇ περὶ τοῦ καλῆς
 πύδης αὐτοῖς θύειν τὰς μηρὰς δὲ ἀναφέρειν ἐς τὰ βωμὰ τὸ ὕψ' ἡλώ-
 ταν καθάπερ ἐκαστὸν ἀναβαθμὸν δὲ ἐς μὲν τ' περὶ τοῦ καλῆς
 πύδης ἐξ ἑκατέρωθεν τὰς πύδης λίθ' ἀναβαθμὸν δὲ ἐς μὲν τ' περὶ τοῦ καλῆς
 πύδης ἐς τὸ αὐτὸ τὰ βωμὰ, τίφρας παρέχεται ἀναβαθμὸς. Ἀλλὰ
 μὲν πρὸς τὴν περὶ τοῦ καλῆς πύδης ἐστὶν ἀναβαθμὸς καὶ περὶ τοῖς, καὶ ὁσάντως γο-
 ναιεῖν, ἐπαδὼν τῆς Ὀλυμπίας μὴ ἐξείργωνται δὸτ' ἔτι δε ἐς τὸ
 ἀναπτύ τὰ βωμὰ, μύοις ἔστιν ἀνδράσιν ἀνελθῆναι. Olympii
 quidem Jovis ara pari intervallo a Pelopio & JUNONIS
 aede distat, ante utriusque frontem sita. Erectam alii tra-
 diderunt ab Idaeo Hercule, alii ab indigenis Heroibus,
 duabus ipsis ætatibus post Herculem. Congesta illa est ex
 cinere collecto ex adustis victimarum feneratoribus. Talis &
 Pergami ara est, talis Samiæ Junonis, nihilo illâ quidem
 ornatior, quam in Attica, quas rudes appellant focos.
 Aræ Olympicæ ima crepido, quam περὶ τοῦ καλῆς πύδης
 appellant [quasi PRIMAM SACRORVM STATIONEM dicas] ambitum
 peragit pedum centum & amplius quinque & Vi-
 ginti: graduum singulorum supra imam istam crepidinem
 ambitus, pedes explet binos ac tricenos; universæ aræ al-
 titudo pedes conficit binos prope & viginti. Ducuntur ho-
 στία

stia ad imæ crepidinis stationem: ibi eas patrio more matant: femora in summa ara adolent. Et ad stationem quidem ab utroque latere per lapideos; ad aræ altissimam sedem, per cineritios gradus scanditur. Et ad stationem [περὶ τὴν] quidem usque tam virgines quam mulieres, cum [NB] in Olympiam venire nulla prohibet religio, possunt ascendere; longius vero progredi solis viris fas est.

Sicut autem vidimus hic cursus certamen inter Virgines, ita in sequenti habemus super Pulchritudine, cum inter foeminas, (tum & inter viros) certamen. Ita namque Athenæus libro 13, sub finem loquitur: καὶ Νυμφόδαρχος ἐν τῷ τῷ Ἀσίας περὶ τῆς, καλλίονας φησὶ γίνεσθαι γυναικας τῇ πανταχῇ γυναικῶν ἐν Τενέδῳ τῇ Τραιϊκῇ νήσῳ· οἶδα γὰρ καὶ περὶ κάλλους γυναικῶν ἀγῶνα πέπευε διαπύρηντα, περὶ δὲ ἰσχυρῇ Νικίας ἐν τοῖς Ἀρκαδικαῖς. Διαφείναι φησὶν αὐτὸν Κύψελον πόλιν κτίσαντα ἐν τῷ πεδίῳ περὶ τῷ Ἀλφειῶν· εἰς ἣν κατακίαντας Περραισίων πνας πύρηντα καὶ βαμὸν ἀναστῆναι Δήμητρον Ἐλδουσίαν· ἥς ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ τῇ κάλλους ἀγῶνα ὀππιδέσται, καὶ νικῆσαι πρῶτον αὐτῇ τῇ γυναικῇ Ἡροδίκῳ. ὀππιδέσται γὰρ καὶ μέγας νῦν ὁ ἀγὼν ἔστω. καὶ ἀγωνίζομεθα γυναικεις χρυσόφοροι ὀνομάζονται. Εὐφρατῆς γὰρ ἀγῶνα κάλλους φησὶ γίνεσθαι περὶ τῇ Ἡλείῳ καὶ τῇ κελσίῳ ὀππιδέσται μὲν ἀπὸ τῆς, λαμβάναν δὲ τὰς νικῆσοντας ἀπὸ τῆς ἑσπέρης, ἀπὸ τῆς ἀσπέρης φησὶ Διονυσίου· ὁ Ἀδκυτράς τῇ Ἀθηνᾷ· τῇ δὲ νικῆσονται παινιχόμενον ὑπὸ τῷ φίλῳ, καὶ πρῶτον τῷ εἰς τὴν ἑσπέρην γίνεσθαι· τῇ δὲ εἰς τὴν ἀσπέρην αὐτοῖς δίδοσθαι μνηστῆρα ἰσχυρῇ Μυρσίλος ἐν ἰσχυρῇ περὶ τῆς ἀσπέρης. ἐπὶ ταῖς δὲ φησὶν ὁ αὐτὸς Εὐφρατῆς, ὅτι κελσίῳ γυναικῶν περὶ σαφροσύνης γίνεσθαι καὶ οἰκονομίας, ὡς περ ἐν τοῖς βαρβάροις· ἐπὶ τῷ δὲ κάλλους, ὡς δὲ ἐν τῷ τῷ ἡμῶν, κατὰ περ καὶ περὶ Τενέδου ἐν Λεσβίοις. Et Nymphodorus in Asia circumnavigatione Tenedias fœminas (ea Trojæ vicina insula est) omnes alias ubivis terrarum mulieres pulchritudine superare tradit. Notum hoc etiam est, de mulierum forma certamen olim institutum fuisse, ut in Arcadicis tradit Nicias, ab eo Cypselo, qui urbem prope

Alpheum condidit: ad quam inhabitandam cum è Parrhasiis quidam convenissent, lucum & aram Eleusiniæ Cerei consecrarunt, ejusque festo de pulchritudine certamen ut fieret, edixerunt, in quo prima victrix mulier fuit Herodice. Celebratur ad nostram usque memoriam id certamen, & quæ in eo contendunt fœminæ Chrysophori vocantur. Certari quoque de pulchritudine apud Eleos [inter viros] Theophrastus prodidit, idque fieri cum libationibus: esse vero præmium victori armaturam; quæ, ut ait Dionysius Leuëtricus, Minervæ dedicatur. Eum porro qui vicit, ab amicis redimitum vittis ac taniis, coronatumque myrto, ad Deæ templum accedere scribit Marsilus, in historiis paradoxis. Idem Theophrastus inquit, alicubi, ut apud Barbaros, fieri judicia de mulierum temperantia, & in administranda re familiari: Alibi vero de forma, seu Pulchritudine, tanquam & illa honoranda sit; ut apud Tenedios & Lesbios.

Habemus itaque hîc fœminarum certamina, Cursus in Elide, Pulchritudinis diversis in locis: quibus quoque Pulchritudinis certaminibus ἀγωνίζουσας fœminas præsedisse mihi nullum dubium est; atque id ita factum fuisse, pro parte, ut pudori ita consuleretur. Namque hæc meretricum certamina fuisse, taliumve quibus pudor atque honestas jam dudum inter amissa, aut nunquam cognita, putabantur, minime indicatur, aut constat.

At cursu decertasse, puellas Spartanæ ac quidem ex Lycurgi instituto, nos ita docet Xenophon, ubi de ipsarum educatione loquitur: πρῶτον μὲν σωμαστικὴν ἐπέχον εἶδεν ἡ πόλις & θῆλυ τὴν ἀρρενὸς φύλιν. ἔπειτα δὲ δεξιὰ καὶ ἰσχυρὸς ὥσπερ καὶ τοῖς ἀνδράσι, ἔτι καὶ τῇ θηλείᾳς ἀγῶνας πρὸς ἀλλήλας ἐποίησεν, νομίζων ἐξ ἀμφοτέρων ἰσχυρῶν & τῇ ἰκονῇ ἐρρωμένιστερά γίνεσθαι. Itaque primum non minus fœmininam sexum habere Corporis exercitia jussit, quam masculinum. Deinde sicut viris inter se

se certamina cursus & roboris instituit, sic etiam fœminis: Quod sta:ueret ex utroque parente robusto, etiam sobolem robustiorem nasci.

Talia autem *cursus* Certamina etiam Romæ aliquando *Virgines* decertasse cum ex Suetonio, tum ex Dione discimus; quorum primus in Domitiani vita: *In stadio vero cursu, etiam virginum certamini præsedit crepidatus.* Secundus vero, lib. LXVII. de eodem Domitiano: Ἐποίησε δὲ καὶ ἡαυτοῦ πλουτοπλῆ, ἐν ᾗ ἀπὸ τοῦ ἐδὲν ἐς ἱσπερίαν ὁπτήσιμον περὶ λαβωδῶν, πλὴν οὐκ ἐπαρθένοι τὰς δρομικὰς ἡγωνίσαντο. *Edidit spectatissimum spectaculum, de quo nihil dignum historia accepimus, præterquam quod VIRGINES cursu certauerunt.*

Fœminas autem quodque sub hoc eodem Domitiano ad gladium depugnasse, ex Suetonio; quin & obiter, ex Dione Erudit. Lipsius, in Saturnalibus notat. Quæ Dionis verba ipsa mihi digna videntur, ut hîc, quatenus hoc factum tangunt, integra afferam, ex fine libri LXXV. hoc modo: Ἐγένετο ἐν πύταις καὶ ἡμέραις καὶ ἀγῶν γυναικικός ἐν ᾧ ἱσχυρὸν πολλὸς ἀθλητῶν ἀνὰγκάθεν συνῆλθεν, ὥστε ἡμᾶς θαυμάσαι πως αὐτὰς [ego hîc legerim αὐτὰς] ὅς σάδιον ἐχώρησε. καὶ γυναικες δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι τέττω ἀγρωτάτα ἀλώμεναι [legendum puto ἀμμιλλώμεναι] ἐμαχίσαντο, ὥστε ἐς τὰς ἀλλὰς πάνυ ὁπφανεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποσκήπτου. Ἐλθὲν τὰν ἐκωλύθη μηκέτι μηδεμίαν γυναικα μηδαμόθεν μονομαχεῖν. *Per id tempus factum est mulierum certamen, in quod coacta tanta venerat multitudo Athletarum; ut miraremur omnes, quemadmodum eas stadium caperet. In hoc certamine ita crudelissime decertantes pugnaverunt, ut etiam in cæteras matronas in opido illustres ab eis desumpta scommata jacerentur: unde prohibitum fuit, ne amplius ulla mulier, undecunque orta, more gladiatorio certaret.* Αὐτὰς pro αὐτὰς in textu lego, quod id ad fœminas *Athletas* mihi spectare videatur: nisi quis velit tantam
etiam

etiam multitudinem Athletarum masculi sexus huc concurrisse, non ad decertandum (quum hoc mulierum certamen esset) sed ad spectandum, ut stadium ipsos vix capere potuerit. Audacter quoque ἀμυλώμεναι pro αἰλώμεναι (&, quod in margine habetur editionis Lunclevii, αἰλάμεναι) quod ex illis sensus non sat commodus, huc spectans, nisi & aliud certaminis genus hîc comminiscamur, elici queat.

Verum enim revertamur *ad Laconas*, de quorum aliis certaminibus quidem obscurius loquitur Xenophon per hæc, καὶ ἰσχύος. at distincte satis Plutarchus, in Vita Lycurgi, his verbis: τὰ μὲν σώματα τῷ παρθέτων, δεξιμοῖς καὶ πύλαις, καὶ βολαῖς δίσκων, καὶ ἀκοντίων διέπνησεν, ὥς ἡ τι τῷ γονομένων ῥίζωσι ἰσχυραν ἐν ἰσχυροῖς σώμασιν ἀρχὴν λαβῆσαι βλαστῶνι βέλπον, αὐταὶ τι καὶ ῥώμης τὰς ἑκάς ὑπομένοντι καλῶς ἅμα ἐ' ῥαδίως ἀγωνίζοντο πρὸς τὰς ὀδύνας. *Corpora virginum cursu lucta, discorum & telorum jactu exercuit, ut & fœtus radix validum in valentibus corporibus exordium accipiens germinaret melius, atque illæ strenuè partus excipientes, bene & facile adversus puerperii decertarent dolores.*

Nec minus signate atque éleganter Propertius, lib. III. Elegiâ 12. ad Sparten, de Ludis Laconicus:

*Multa tuæ Sparte, miramur jura palæstræ,
Sed mage virginei tot bona gymnasii:
Quod non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros:
Quum pila veloci fallit per brachia jactu,
Increpat & versi clavis adunca trochi.
Pulverulentaque ad extremas stat fœmina metas,
Et patitur duro vulnera pancratio.
Nunc ligat ad cestum gaudentia brachia loris,
Missile nunc disci pondus in orbe rotat.
Gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit,*

Virgi-

*Virgineumque cavo protegit ære caput.
 Et modo Taygeti crines aspersa pruina
 Sectatur patrios per juga longa canes.
 Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
 Thermodoonteis turba lavatur aquis.*

Quæ duo postrema disticha, quamvis ad certamina non ita spectent, hîc omittere non potui. Certe *Laconas* etiam sibi suas habuisse, circa talia Certamina, *Agonothetidas*, dubitare me non patitur inscriptio illa, quam jam supra, pag. 272. exhibui integram; & in qua videmus *Flaviam Moshon*, non solum ΑΡΧΙΕΡΕΙΑΝ ΑΣΙΑΣ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΕΦΕΣΩ, ΠΡΥΤΑΝΙΝ, ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΝ ΔΙΣ, ΚΑΙ ΙΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ, sed & ΑΓΩΝΟΘΕΤΙΝ fuisse. Hæc enim *Flavia*, mihi procul omni dubio, illud munus apud Massilienses (ex *Phocæa* in Asia minori oriundos) administravit, saltem titulo isto gavisa fuit: aut si illa, sicut & Pontifex templi Dianæ in Epheso, simul & Sacerdos Massiliæ fuit; adeoque in diversis locis Sacrorum ministerio dicata) alio quopiam in loco quod ego minus credo hoc munere perfuncta fuit, tamen minime liquet id de Elide esse intelligendum. Quin & Plato huc respicere videtur, dum ita, lib. VII. de Legibus: τὰς γὰρ παῖδας πᾶσι παῖδας ὀρχεῖσθαι, διὰ δὲ καὶ γυμνάζεσθαι μαθητέον. ἡ γὰρ; ΚΛ. Ναι. ΑΘ. τοῖς μὲν πῖνυσι παῖσιν ὀρχηταί, καὶ ὁ ὀρχηστὴς αὐτοῖς, πρὸς τὸ ἀγωνεῖν αὐτῶν ἀντιπαυδιότιον. *Pueros etenim puellasque oportet tripudium & Gymnasticam discere. nonne?* CLIN. Sic oportet. ATHEN. Saltandi igitur magistri pueris, ac puellis ΜΑΓΙΣΤΡΟῖς dentur, ut his apte exerceantur. Ac paucis interjectis: κόρας μὲν ἕως ἔτι, παῖσιν δὲ ἐν ὅπλοις ὀρχησθαι καὶ μάχην μεμελετηκίας. *Et adhucdum puellæ saltare in armis, ac pugnare consuescant.*

Quantumvis autem illicitum esset fœminis, ut accederent ad certamina in Olympiis decertanda, tamen constat (sicut

Bbbb

&

&c illud notavit P. Faber, lib. I. cap. 26.) nonnullas ibi evasisse Olympionicas; dum sic inter viros, licet ipse non præsentes, sed per Aurigas suos equosque domi alitos, eoque missos, decertarent *συνωρίδι* sive *biga*. Hinc namque Pausanias, sub initium Eliacorum II. ita loquitur: 'Ες δὴ τ' Ἀρχιδάμῃ Κυωίσκῃ, ἐς τὸ γένε' τι αὐτῆς, καὶ Πηϊτ' Ὀλυμπιονικαῖς νίκαις, πρῶτον ἐπ' ἐδύλαττο ἐν ταῖς λέγοις οἱ ἐς τὰς βασιλείας τῆς Λακεδαιμονίων ἔχουσι. Περὶ γὰρ ἡ ἐν Ὀλυμπίᾳ αὐτῇ τ' αὐδελιάτῃ Ἐτρωίλῃ, λίθου κρητὶς, καὶ ἄρμα τὸ ἵππων, καὶ ἀνὴρ ἡνίοχος· καὶ αὐτῆς Κυωίσκας εἰκὼν Ἀπιδᾷ τέχνη. De Cynisca vero Archidami filia [quam tamen Plutarchus ipsius sororem facit, in Vita Agefilai] ejusque genere, & in Olympiis certaminibus palma, omnia sunt ea in parte explicata, qua in enumerandis Lacedæmoniorum regibus historiæ operam sumpsimus. Prope Troili vero statuam crepido quædam lapidea extat, superque ea equorum quadriga, & auriga, ipsius etiam Cyniscæ statua ab Apelle facta.

Locus ille, quem respicit, reperitur in Laconicis ejus, habetque hoc modo: 'Εγένετο δὲ Ἀρχιδάμῃ καὶ θυγατὴρ, ὄνομα μὲν Κυωίσκα, φιλοτιμόμενα δὲ ἐς τ' ἀγῶνας ἔχει τ' Ὀλυμπιακὸν, καὶ πρῶτη τι ἵπποτερόφησε γυναικὸν, καὶ νίκην ἀνέλετο Ὀλυμπιακῶν πρώτη. Κυωίσκας δὲ ὑπερον γένετ' καὶ ἄλλαις, ἃ μάλιστα τ' ἐκ Μακεδονίας, μέγαλασι Ὀλυμπιακῶν νίκαις, ὧν ἡ Πηϊφανιστέρα ἐς ταῖς νικαῖς ἔστιν αὐτῆς. Habuit Archidamus & filiam, quæ ad Olympicas victorias virili propemodum animo adspiravit: primaque hæc fæminarum omnium equos aluit, & primam Olympicam palmam tulit. Post eam enim & aliæ, imprimis vero è Macedonia nonnullæ sunt victrices in Olympicis renuntiatæ: quibus tamen illa longe gloria præstitit. Sic in I. Eliacorum exemplum adducit mulieris Macedonicæ; nempe: 'Επὶ μὲν δὲ τῇ συνωρίδι βελιστήλῃ ἐκ Μακεδονίας τῆς Πηϊ Παλαίση γυναικὴ ἀναγορεύθηναί. Bigarum palmam Belistichen, fæminam è maritima Macedonia ora, abstu-

lisse,

liße, feu victricem fuisse renunciatam.

De alia tamen Laconica quoque hæc sequentia narrat :

Πρὸς τὴν πλανόματι ὀνομαζομένην γυναικὸς ὄντιν ἐκόν. Λακεδαιμό-
νι τὴν Εὐρυλεονίδα λέγουσιν εἶναί· κύκλῳ δὲ ἵππων συναρᾷδι ἀνέλετο
Ὀλυμπικῇ. *Ad scenomtia, quod ita nominant, mulieris est*
imago, Lacedaemonii eam Euryleonidam esse dicunt; quae
equorum bigis in Olympia palmam tulit.

Verum hæc posteriora, sic datâ occasione allata non faciunt, ut jam dixi, ad *Agonothetides*: quare hinc ad alia transgrediar: nisi quod hæc paucula, de Virorum super pulchritudine certamine apud Eleos, istis quæ jam supra ex Athenæo adduxi, ex ejusdem scriptoris lib. XIII. adjungenda censeam: 'Εν Ἐλιδι ἦ καὶ κρείσσις γίνεσθαι καλῶς, καὶ τῷ πρώτῳ τῷ τῷ δευτέρῳ τῷ τρίτῳ δίδουσι, τῷ δὲ δαΐταρ βῆναι αἶγαν, ὃ δὲ τρίτῳ τῷ δὲ δαΐταρ δίδουσι. In Elide pulchritudinis etiam sit judicium. Quem pulcherrimum esse judices pronuntiarent, Dei arma ipsi ferenda traduntur: proximus ab eo bovem victimam agit, tertius insulas, vietas coronas, libamina, & id genus reliqua imponit.

Quod incogitanter prætermiseram est, de *Agonothetis* cogitari posse, eos, alicubi saltem, fuisse *ἱπποῦς*; ac quidem ita, ut si non ratione reipublicæ administrandæ, tamen in fastis ipsorum nomina comparerent; eo quod in nummo Apamensi, qui sub *Severo* cusus fuit, atque ab Eruditissimo Falconerio, occasione alterius nummi ab ipso explicati, exhibitus fuit cum hac inscriptione ΕΠΙ ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΤ ΑΡΤΕ. [credo supplendo legendum ΑΡΤΕΜΩΝΟC] ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΠΑΜΕΩΝ. ubi & porrò supplendum puto [sicut id & in aliis nummis sæpe subintelligitur] ΟΜΟΝΟΙΑ. Istud namque ΕΠΙ, ut eo redeamus, talem *ἱπποῦς* indicare videtur.

Attamen in aliis nummis illud ENI quoque saepius occur-
rit, ubi nullam ~~interpretationem~~ designat. Sic enim pag. 279. ha-

buimus, ΕΠΙ Μ. ΑΤΡ. ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ; (in Smyrnensium nempe nummo) uti & ΕΠΙ ΤΕΡΤΙΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ: quum & aliàs apud eosdem habeamus, ΕΠΙ ΣΤ. ΑΤΡ. ΔΑΜ. ΑΣΙΑΡ. *Sub Stratego Aurelio Dama, simul existente Asiarchè.* Quo satis clare indicatur *Damam* istum *ἐπώνυμον* quidem fuisse, quatenus erat *στρατηγὸς*, sed non quatenus *Asiarcha*: licet minime dubitem, in fastis communium Asiæ ludorum, *Asiarchas*, ut *ἐπένυμος*, fuisse signatos.

Sic quoque existimo in illo Smyrnensium nummo, cujus inscriptio ita habet, ΜΤΡ. Γ. ΝΕ. ΕΠ. ΠΟΛΛΙ. ΑΝΘ. Pollionem hunc, dum esset Asiæ Proconsul, simul, honoris causa, quando hic nummus cusus fuit Smyrnensium fuisse *στρατηγὸν*; ac proconsulatus hic ita factum fuisse mentionem, ut inde aliis pateret quantæ præterea auctoritatis *στρατηγὸς* isto tempore illi honorati fuerint: eandemque ob causam in alio nummo apparere Apronianum Proconsulem hoc modo: ΜΤΡ. ΕΠΙ ΑΝΘΠΑΤΟΥ ΑΠΡΟΝΙΑΝΟΥ. Proconsulari imperio viros, id sibi dedecori non duxisse, ut *στρατηγὸς* essent Smyrnensium, eo minus mirum nobis videri debet, quod Adrianus Cæsar, jam summum imperium adeptus, tamen *ἀρχων* Atheniensium esse voluerit; ac Constantinus Magnus etiam, jam Augusti titulo ac dignitate honoratus, ibi & nomen, & munus *στρατηγὸς τῆς ὁδοῦ*, seu *Curatoris publicæ annonæ* (ut supra, pag. 410. ostendi) assumpserit.

Quin *Sophistarum* nomina quandoque fuisse in nummis expressa ut *Sophistarum*, quamvis minime quatenus eâ ratione *ἐπώνυμοι* essent, sed quod τῷ *στρατηγὸς* munus obirent, videmus aequè eosdem Smyrneses (ne ab illis ad alios digrediar.) Sic namque ex. gr. habemus in nummo, sub Severo & Caracalla cuso: ΜΤΡΝΑΙΩΝ Γ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ; ΡΟΤΕΙΝΟΥ ΚΟΦΙ. quod plenius in alio exprimitur hoc modo: ΕΠΙ
ΣΤΡΑ.

СТРА. ΚΑ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΣΜΥΡΝ. Illud ΕΠΙ
namque, æque actque istud ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ, in multis quidem
exprimitur, in multis contra non. Ac nihil clarius est quam
Sophistas, quatenus *Sophistas*, nullo fuisse in magistratu aut
Sacerdotio: quantumvis aliàs & quandoque Consules essent,
aut Consulares, aut Archontes, aut Pontifices (sive Asiæ,
sive Lyciæ, sive aliarum Regionum urbiumve) aut exerci-
tuum Duces: qualia exempla nobis apud Philostratum oc-
currunt; qui & Herodem Atticum *Διούμαρχον* vocat, sive plus
semel Consulem: licet in fastis Consularibus is semel tantum,
ac quidem sub Æl. Adriano occurrat. Fieri tamen potuit, ut
semel ordinarius Consul, semel quoque suffectus fuerit.
Certe Gellius lib. I. cap. 2. de ipso ita loquitur: *Herodes*,
Atticus vir & Græcâ facundia, & Consulari honore
præditus. Qua propter *ἐκπαυμένης* hinc, quatenus aut Con-
sules, aut *Proconsules*, aut *Asiarchæ*, aut *Sophistæ*, aut *Agono-*
nothetæ, in nummis comparent, ullam quis exsculpere jure
queat: nisi, ut dixi, quatenus id ad Collegiorum, Collegia-
torumve, aliorumve munerum corpora pertineat. Verum
uti hæc, atque similia, eruditioribus ignota esse nequeunt,
ita ulterius iis aliquid superaddere minime necessarium
duco.

CAPUT III.

Dum per paulò majus otium hæc mea relegere mihi contigit
(quod vellem mihi ubique contigisse) sic, præter exspe-
ctationem currente rota mihi urceus exit; ac pro tribus
quatuorve pagellis, totum caput inde enascitur, his duo-
bus proxime præcedentibus subjungendum. Quare illa,
quæ in fine lemmatis capitis secundi, de Pæranibus, ac

Bbbb 3

Pæa-

Pæanistis, &c. addideram, inter errata numerari libenter patiar; atque hoc Lemma huic nunc sequenti tertio capiti præfigi.

De Pæanibus ipsorumque origine: de Certaminibus inter Pæanum cantores Delphis, ante ceteros, Agones ibi constitutos. Illos initio Diis solis cantatos fuisse, & Heroibus: hinc & postea Regibus quandoque; quin & tandem, per fœdissimam adulationem ipsorum adulatoribus, & meretricibus. De ipsorum usu in bellis, tum ante pugnas, seu prælia, tum post illa, ob jam partam victoriam; tum & ob pacta fœdera; tum denique & ob restitutam pacem. Hinc de illorum usu pacis temporibus in conviviis, ac solemnitatibus.

De differentia inter Hymnos, Scolia & Pæanes. De Hymnodis, Hymnologis, & Pæanistis in solemnitatibus, & Ludis publicis, &c. deque ipsorum Collegiis cum in Græcia; tum & in Italia, seu Romæ. Singula istorum Collegiorum singulis suis numinibus fuisse attributa ex lapidibus ostensum; illaque non tantum aliorum Deorum, apud Romanos, alibique; verum & Cæsarum, sive Augustorum fuisse, &c.

Post *Agonothetas, Hellanodicas*, cæterosque Certaminum præsides, judices, ac ministros; non male, ut puto, tranlibimus, ad *Hymnodos, Hymnologos & Pæanistas*: ut qui etiam ad solennia Sacra (qualia Panathenæa, Eleusinia, Dionysia, Olympia, similiaque alia fuerunt) Certaminaque ac Ludos, ob *Hymnos* ac *Pæanes*, in illis quoque decantandos, pertinuerunt: quamvis & alibi tam pacis quam belli temporibus, hi *Hymni* ac *Pæanes* obtinuerint.

Pæanistarum nomen nullibi, quod sciam, præterquam in marmoribus (ac quidem unico hætenus, apud Gruterum) reperitur.

peritur. *Pæanas* tamen, qui iidem cum *Pæanistis* fuerunt, Hesychius in Lexico suo agnoscit (nisi forte, & hic παιανιστῶν legendum sit, ut Sopingius non frustra ad hunc Hesychium notat) dum ait: παιάνας, οἱ τὰς παιᾶνας ἀδόντες. sicut & apud eundem habetur: παιᾶν' ὡς πᾶσι ἐν ῥόδῳ, ἢ εἰς ὡδὴς: tum & alibi ipsi παιᾶν est ὡδὴ ὅτι ἀλλαγὴ κακῶν ἢ αἰσθῆς πνέου, ac παιᾶν' εὐγνός, θρηνήπιος ὕμνος: cum alias παιᾶνας interpretetur, κώμος, Ὀφημίας, ὡδὴς, ὕμνος εἰς θεόν. De cuiusmodi *Pæanibus* atque *Hymnis* mihi quoque, antequam ad ipsos *Pæanistas*, atque *Hymnodos* (sive ὕμνοδὸς) procedam, aliquid in antecessum dicendum videtur.

Hi *Pæanes* igitur primitus *Apolloni*, ut *Pæani*, proprii, ac dicati hymni erant; ac quidem, ut Aristophanis Scholiastes vult, ἐπὶ πάντοις λοιμῶν ἀδύμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντοις πολέμοις πολλάκις δὲ ἐπεσοδακμένῳ κακῷ; uti & contra aliquando (ut idem, ad Irenem, notat) erant ὕμνοι Ὀχλασκήρια. At sequentibus ævis etiam aliis Dis canebantur, (ut ex sequentibus patebit) ac quidem Athenis, inter alios, Æsculapio Apollinis filio, teste Philostrato: qui libro 3. cap. V. de Vita Apollonii, (dum de Indis loquitur) ita narrat: 'οἱ δὲ ῥόδον ὡδῶν, ὁπῶς ὁ παιᾶν' ὁ τῷ Σοφοκλέει, ὃν Ἀθήνησι τῷ Ἀσκληπιῶ ἀδύειν. *Ipsi vera canebant cantum, Sophoclis similem Pæani, quem Athenis Æsculapio cantari mos est.*

Quatenus autem hinc ad laudes Deorum Heroumve pertinebant, de ista nobis ita Pausanias narrat, in Bœoticis: Λυκίῳ δὲ Ὀλῶν, ὅς καὶ τὰς ὕμνους τὰς ἀρχαιοτάτους ἐποίησεν Ἑλλήσιν, ἕως ὃ Ὀλῶν, ἐν Ἐλευσίῃς ὕμνω μητέρα ἱρωῆς τῇ Ἐλευσίῃ φησὶν εἶναι. Ὀλῆν δὲ ὕπερον, Πάμφως πῖ ἔπη καὶ ὀρθῶς ἐποίησεν, &c. *Lycius vero Olen, qui antiquissimos Græcis fecit hymnos, in Lucinae hymno, matrem esse Cupidinis Lucinam ipsam dicit. Et qui post Olenem carmina fecerunt, Pamphus & Orpheus, &c.*

Ex quibus discimus, & Olenem primum fuisse, qui *Hym-*

nos composuit; & Lucinæ hymnum eum composuisse: Sicut & in Atticis, ait illum Hymnum a Cretensibus decantatum fuisse: atque in Corinthiacis, eundem & Junonis Hymnum fecisse; & alium in Achaiam, (in Eliacis,) Ita ut admodum antiqui sint, hymni etiam in aliorum Deorum Deorumque laudes cantati.

Certamina vero prima ad *Delphos Hymnorum Apollinis*, præ cæteris omnibus instituta fuisse, idem Pausanias nos in Phocicis hoc modo docet: Ἀρχαῖστα τὸν ἁγῶνισμα γινέσθαι μνημονύουσι, καὶ ἐφ' ᾧ πρῶτον ἀθλα ἔθεσαν, ἅσθ' ὕμνοι εἰς τὸ θεῖον. καὶ ἥτε καὶ ἐνίκησεν ἄδων χρυσόθριμς ἐκ Κρήτης, ὃ δὴ ὁ πατήρ λέγειται Καρμάνωρ καθ' ἧσαν Ἀπόλλωνα. χρυσόθριμδος ὕτρον φιλάμμωνά τι ᾠδῇ μνημονύουσι νικῆσαι, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ θαμυρὸν τὸ φιλάμμωνος. *Antiquissimum in Pythicis ludis certamen fuisse memorant hymnum in Apollinem canere; eique certamini primo proposita fuisse præmia in eo cecinisse, & cantu vicisse Chrysothenim Cretensem; cujus pater Carmanor Apollinem de cade purgasset. Post Chrysothenim, Philammonem cantu vicisse memorant: post hunc Thamyrim Philammonis filium. Post hæc etiam & cætera certamina, temporum tractu, accesserunt.*

Apud Arcades autem, præ cæteris Græcis, hos *Pæanas* jam olim in usu fuisse, sic clare doceri videmur a gravissimo historiarum scriptore Polybio; ubi libro IV. ait: ταῦτα γὰρ πάντων ἐστὶ γνώριμα, καὶ συνήθη, διότι σχεδὸν πάντες μόνους Ἀρκάσι, πρῶτον μὲν οἱ παῖδες ἐκ νηπίων ἄδων ἐθίζοντο καὶ νόμους τὰς ὕμνας ἐπαιῶνας, οἷς ἑκάστοι καὶ τὰ πατέρα τὰς ἀπὸ πατρὸς ἡρώας καὶ θεὰς ὕμνοισι· μετὰ δὲ ταῦτα τὰς φιλοξένους καὶ τιμωρὰς νόμους μαθηπαινοντες, πολλῇ φιλοπρέμειā χορεύουσι κατ' ἐσιαυθῆναι πῶς Διονυσιακαῖς αὐλοῖς ἐν τοῖς θεάτροις· οἱ μὲν παῖδες τὰς παιδικὰς ἀγῶνας· οἱ δὲ νεανίσκοι τὰς τῶν ἀνδρῶν λεγόμενας. ὅμοιος γὰρ μὲν ἐστὶν ὁ βίος τῶν ἐν τῇ νεότητι, ὅτι ἔτι πᾶσι τῶν ἀνδρῶν ἀκροαμάτων, ὡς δὲ αὐτοὶ ἀγαθὰ μέρη ἄδειν ἀλλήλους προσεχόμενοι. καὶ τῇ μὲν ἄλλῃ μαθημάτων

θῆμάτων ἀρνηθῆναι π μὴ γινώσκων, ἔδιδ' ἀρχὴν ἡγῶνται τῇ γε μὴν αἰδῶν ἔτ' ἀρνηθῆναι δύνανται, Ἀλλ' ὅ κατ' ἀνάγκην πάντας μαρτυρεῖν ἔτ' ὁμολογεῖντις ἀποτελεῖται, Ἀλλ' ὅ τ' ἀρχῶν παρ' αὐτοῖς νομίζονται τῶν καὶ μὴν ἐμβατήριαις μετ' αὐτῶν καὶ ταῖς ἀσκήσεσιν, ἐπὶ δ' ἐρχήσις ἐκπαιδεύονται μετ' αὐτῶν πολῖταις οἱ νέοι.

Nam ut notum usuque compertum est omnibus, soli ferme sunt Arcades, apud quos pueri primo ab ipsa infantia ex legibus assuefiant hymnos & Pæanes canere; quibus more patrio singuli suos Heroas & Deos concelebrant. Deinde Philoxeni ac Timothei nomos addiscentes, quotannis per Liberalia ipsi in Theatris cum saltatione & tibiis, summo studio puerilia quæ vocant ludicra pueri agitant, juvenes quæ dicuntur virorum. Similiter & in universa vita, quoties convivantur, non tam ascititiis acroamatis sese oblectant, quam ipsi per se cantionibus, quas suâ quemque vice canere alius alii imperat. Et cæterarum quidem disciplinarum aliquam se tenere si quis negaverit, probri loco non ducunt: at cantandi peritiam, neque negare possunt; quia discendi necessitas omnibus incumbit: neque peritiam fatentes, quominus canant, ullam excusationem asserre; quoniam turpe id moribus ipsorum habetur. Quin etiam ad præliares modulos cum tibia & ordinata acie se exercentes, saltationibus ad hæc operam navantes, cura sumptuque publico, quotannis prodeunt juvenes in theatrum, ut suæ industrie specimen civibus edant.

Quæ tam large asserre lubuit, ut inde simul liqueat, quam non immerito Virgilius, illud de Arcadibus (in Gallo suo) cecinerit,

. *Soli cantare periti Arcades.*

Hæc autem, & plura lectu dignissima, ex eodem Polybio fere iisdem plano verbis, Athenæus in librum suum Deipnosophistarum

philosophistarum XIV. transtulit. Interim observamus hic, & *Pæanes* in laudem Deorum, atque Heroum istius generis, tum & *Pæanes* bellicos, decantatos fuisse in conviviis *publicis* (quod Athenæus addit;) ac super illis *Pæanibus* mura in theatris certamina facta fuisse.

Ac quidem Diis, ac post hos Heroibus, ita *Pæanes* dicati erant, solisque illis cantabantur, ut Demophilus quidam Aristotelem violatæ religionis criminatus sit, subornatus ab alio, impietatis reum egerit; quod in conviviis de *Hermieia* tyranno, sacrum hymnum, seu *Pæana*, quotide (ut perhibebant) cecinerit; vel, ut ipsius Athenæi verbis utar, *ὡς αἰεθῶντος καὶ ἀδόντος ἐν τοῖς συσπλήκοις ὁσμήρα ἐς τὸ Ἑρμῶν παιάνει.*

Et tamen posteris temporibus, neque admodum diu post hæc, illud genus adulationis ita invaluit, ut idem Athenæus. (eodem libro XIV, ac paucis interjectis) adjungat, (de alio prius carmine locutus) hæc sequentia: *‘Οὐκ ἔχει δ’ ἔτι τὸ παιανικὸν ὁππότερμα. κατὰ περ ὁ ἐὶς Λυσάνδρον τὸ Σπαρτιάτιον γεγραφὴς ὄντως παιάν’, ὃν Φησὶ Δάρεξ, ἐν τοῖς Σαμίων Ὀππυγεφομίνοις ἔρως, ἀδιδῶ ἐν Σάμῳ. παιάν’ δ’ ἐστὶ καὶ ὁ ἐὶς Κρατῆρον τὸ Μακεδνὸν γεγραφὴς, ὃν ἐπεκτῆνατο Ἀλεξάνδρ’ ὁ ἀφ’ αὐτοῦ, ὡς Φησὶ Ἑρμιππὸς καὶ ὁ Καλλιμάχ’ ἐν τῷ πρώτῳ πρὸς Ἀρτεπίλῃ. ἀδιδῶ καὶ καὶ ἕτερος ἐν Δελφοῖς, λυσιζάντης γὰρ τινὲς παιδὸς. καὶ ὁ ἐὶς Ἀγάμονα καὶ τὸ Κερῆνιον Ἀλκυόνης πεπρωγ, ἐν ᾧ Κορίνθιαι, ἔχει τὸ πανανικὸν ἐπιφθηγμα. παρέθετο καὶ αὐτὸν Πολέμων ὁ ὀψιμαγῆς ἐν τῇ πρὸς Ἀργάνθιον Ὀπισολῇ. καὶ ὁ ἐὶς Πτολεμαῖον καὶ τὸν πρὸς τὸν Αἰγύπτου βασιλεύσαντα παιάν’ ὅτι, ἐν ᾧ ῥόδι. ἔχει καὶ τὸ ἐν παιάν’, ἐπιφθηγμα ὡς Φησὶ Γεωργὸς ἐν τῷ περὶ τὸ ἐν ῥόδῳ ἱστοῖν. ἐπ’ Ἀνδρόνικον καὶ Δημητρίῳ Φησὶ Φιλόχορος Ἀθηναῖος ἀδαν παιάνας, τὰς πεποιημένους ὑπὸ Ἑρμιπποῦ καὶ Κυζικλήνῃ, ἐφ’ αὐτῶν γινόμενῳ τῷ παιάνας ποιησάντων πολλῶν, καὶ τῷ Ἑρμοκλέει πεποιημένῳ. Præterea in eo carmine nulla est acclamatio *Pæanica*, velut in eo qui de *Lyfandro Spartiata* scriptus, *Pæan* verus est, quem*

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 571
 quem Duris in eo libro, cui titulus est, Samiorum fines, tradit à Samiis cantari. Est & Pæan, scriptum carmen in Craterum Macedonem, quod Alexinus Dialecticus composuit, ut inquit Hermippus Callimachus libro primo de Aristotele. Canitur ille Delphis, puero lyram pulsante. In eo quem de Agemone Corinthio, patre Alcyones cantant Corinthii, & quem in epistola sua ad Aranthium Polemon orbis descriptor memorat, Pæanica sunt acclamationes, quemadmodum & in eo, quem de Ptolemæo Primo Egypti rege cantant Rhodii. Habet enim crebro repetita hæc verba, in παιάν, ut ait Georgias libro de Rhodiorum sacrificiis. Philochorus scribit de Antigano & Demetrio Athenienses Pæanas cantare, multis autoribus, sed omnibus prælato Hermocle.

Quæ hæc Athenæus de Lyfandro memorat, etiam Plutarchus, in ipsius Vita (ex eodem quoque Duri) tradit, hoc modo: Τότι δ' ἐν ὁ Λυσάνδρος ἔστιν ἐδῶς τ' ἀπὸ τοῦ Ἑλλήνων δυνάμει. εἰδὼς ὅτι φρονήματι καὶ ἐγκωμοῖσι καλεῖται τῆς δυνάμεως. πρῶτον μὲν τὸ (ὡς ἱστορεῖ Διόδοτος) Ἑλλήνων βασιλεὺς αἱ πόλεις ἀνίστηντο ὡς θεῷ, καὶ θυσιὰς ἔθυσαν. εἰς δ' αὐτὸν πρῶτος παιάνες ἠοδῶν, ὡς ἐνὸς ἀρχὴν ἀπορρημονόμασι παιάνες, τὸν Ἑλλάδος ἀρχηγὸς ἔρεττον ἀπ' εὐρυχωρῆς Σπάρτης ὑμνήσαντες, ὡς τὴν παιάν. Σάμιοι δ' ἐπὶ παρ' αὐτοῖς Ἡγεῖα Λυσάνδρου καλεῖν ἐψηφίσαντο, &c. Porro Lyfander cujus tunc erat major potentia quam cujusquam fuisset superiorum Græcorum, majorem potentia suâ visus est arrogantiam & fastum surpassasse. PRIMO enim Græcorum aras ei (ut Duris tradit) civitates ut Deo erexerunt, victimasque immolaverunt. In eum PRIMVM decantati Pæanes fuere: quorum unius exordium commemorant hujusmodi:

Ducem bonæ Pelasgiæ latis ab ampla pæussibus
 Sparta canemus inclytum.

CCCC 2

Samii

Samii vero sciverunt, ut Junonia apud illos Lysandria dicerentur.

Hæc si urcunque toleranda fuissent (quod prudentiores tamen non ita existimabant) in Lysandro; quin & post in Antigono & Demetrio, tantis Atheniensium *Δεσπότης*; illa omnem foeditatem superant, quæ hi Athenienses erga hujus Demetrii adulatores, quin & meretrices, ita adulatorie insanientes constituerunt, ut ipse talia cum indignatione admiraretur: quum tamen omnes adulationum species cupidissimo animo hinc Demetrius admitteret.

Verum hinc rursus audiamus Athenæum; qui libro sexto ita loquitur: Δημοχάρης γὰρ ὁ Δημοθένης τῷ ῥητορῷ ἀποβιὼς, ἐν τῇ ἐκδοτῇ τῇ ἱστορίᾳ διηγέμενος περὶ ἧς ἐπιβάντο οἱ Ἀθηναῖοι πολέμους, πρὸς τὴν Πολιορκητὴν Δημήτριον, καὶ ὅτι τὰς αἰχμὰς καὶ ἐκείνων βυλομένων, γράφει ἕτως. ἐλύπει μὲν καὶ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ποικίλῃ, καὶ μὴ ἀλλὰ καὶ ἀλλὰ παντοίας αἰχμὰς καὶ λαμπρά. Λακωνικὰς μὲν καὶ Λαμίας Ἀφροδίτης ἱερὰ. καὶ Βαρχίας, καὶ Ἀδεϊμάντης ἐν Ὀξυθημιδῶν τῇ πολέμῳ αὐτῇ, καὶ Βαρχίας, καὶ ἡρῶα καὶ ποικίλῃ. τῶν δ' ἐκείνων ἐπιβάντες ἤδοντο. ὥς καὶ αὐτὸν Δημήτριον παντοίας ἐπὶ τοῖς γινόμενοις, καὶ λέγειν, ὅτι ἐκείνων ἐπ' αὐτῇ Ἀθηναίων γὰρ μέγας καὶ ἀδελφὸς τῇ ψυχῇ. Itaque Demochares Demosthenis oratoris consobrini, libro vigesimo historiarum, cum assentationes explicat, quibus Demetrio cognomine Poliorcetae adblanditi sunt Athenienses, quamvis ipse nollet, ita scribit: horum quædam, ut apparebat, Demetrium offenderunt, quin etiam alia insuper, & alia, pro-sus fœda, & humilia: nimirum Leenæ Lamiaeque Veneris templa: & Adeimanti & Oxythemidis aram, & heroa, & libationes: horumque singulis ΠΑΡΑΝΕΣ caneantur; admirante ipso Demetrio illa quæ sic fierent, palamque dicente, quod suo tempore nullus Atheniensium inveniretur qui magni excelsique animi esset. quæ posteriora cum Dalechampii versione comparentur.

Cætera

Cætera autem foedissimæ adulationis apud ipsum legantur Athenæum: quod ista minus quidem hujus loci sint, non indigna tamen ut hisce adjungantur ab illis, quibus lubet hujusmodi Athenienses comparare cum veteribus istis Persarum aliorumque magnanimis victoribus, Philippique & Alexandri Antagonistis; inter quos hujus Democharis avunculus. Demosthenes maxime excelluit.

Verum ut ad Deos denuo redeamus; notandum est, quod sicut extra bella, bellorumque tempora hisce canebantur *Pæanes* (de quibus statim latius agam) ita etiam in bellis, atque ibi vel ante, vel post prælia, Diis (huic, illive) *Pæanes* fuisse cantatos: ante pugnas, seu proelia, quidem Marti, *Ἐνυαλίῳ* (unde & Xenophon, *Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι*, & Arrianus, *Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντες ἐάν ποιν ἐφίρονται*;) post proelia vero Apollini: priores tum acquirendæ a Dīs victoriæ, tum animandis ad fortiter proelandum militibus; posteriores vero *Θηνικίς*; & *Ἀχαρειαίς*, ob victoriam jam ipsorum beneficio acquisitam.

Hinc ad verba illa Thucididis (lib. I.) *Ἦδη δὲ ἦν ὁ πόλεμος, καὶ ἐπιπαιώμενος αὐτοῖς ὡς ἐπὶ πόλεμον*, Scholiastes notat: *Δύο παιῶνας ἦδον οἱ Ἕλληες, πρὸ τοῦ πολέμου, τῷ Ἄρει καὶ τὸν πόλεμον Ἀπόλλωνι. Ante prælium, seu conflictum, Marti; post prælium Apollini.* Ut autem hîc voce *πόλεμος* pro pugna, seu proelio, utitur; ita lib. 4. ad hæc ejusdem Thucididis verba, *βιάζοντες τοῖς λίθοις καθόπερ οἱ πόλεμοι, καὶ παλαιώσαντες, ἐπὶ πόλεμον αὐτοῖς*, sic voce *μάχης* utitur: *Δύο παιῶνες ἦσαν ἐνυαλίῳ, ὅτε ἦρχον, ὅς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐγγίγντο· ἔπειρατο, ὅτε ἐνίκων.*

Quali autem modo *Pæan* iste ante proelium caneretur, ostendit nobis eleganter Xenophon initio lib. VII. *τῆς κύρης παιδείας*, his verbis: *Ὅμως δὲ ἐὶ ὁ κύρητο, ἐπεὶ παρήγγαλιν, ἐς ἐξάφην πάντες ἀντιπρόσωποι τοῖς πολεμίοις. καὶ ἦν μὲν πανταχόθεν πολλὴ σιγή, ὑπὸ τῷ τὸ μέλλον ἐκνεῖν. Ἦνικα δὲ ἐδόξε τῷ κύρῳ καλεῖσθαι ἡδὴ εἶναι, ἐξήρχε παιῶνα, συνεπήχησε δὲ πᾶς ὁ στρατός. καὶ*

ἢ τῷ τῷ Ἐνυαλίῳ πᾶμα ἐπηλάλαξαν, καὶ ἐξαιέσθη ὁ Κύρῳ·
καὶ ὅθις μὲν μὲν τῷ ἱππέων λαῶν πλεονεξίας τὰς πολέμους, ὁμοί
αὐτοῖς τῷ ἄλκιμον συνιμίγνυν. *Sed ubi tamen Cyrus signum dedit,*
omnes ore adverso se in hostes converterunt. Et erat altum
ubique silentium præ futuri eventus formidine. Quum autem
Cyro jam tempus esse videretur, PÆANEM exorsus est,
& exercitus simul insonuit. Deinde Martem [Enyalium]
alta voce inclamabant, & Cyrus erupit, statimque cum equi-
tibus hostes aggressus ex obliquo, quam primum manum cum
ipsis conferuit.

At non soli Marti Græcos *Pæana* ante pugnam cecinisse,
verum & Neptuno (forſan & aliis Dīs) ostendunt hæc ejus-
dem de Lacedæmoniiis verba: καὶ εἰ μὲν Λακεδαιμόνιοι, ἀρχαί-
ων αὐτῶν ἀποδημίας, πάντες ὕμνησαν. τῷ περὶ τῷ Ποσειδῶν παιᾶνα.
Tum Lacedæmonii [jam Argivorum regionem ingressi] quod
jam abesse domo cepissent, PÆANEM omnes, qui Ner-
tuno solet accini, exorsi sunt. Quod tamen hæc non initio
proclii, quamvis alias ab accinctis ad prælia, factum fuit.

Exemplum *Pæanis* ob obtentam victoriam habemus apud
eundem libro VII. hoc modo: κακῶν μὲν πάντων δακτύλων,
καὶ ὅθις ἄλλα ἐλθόντα, ὡς ἐπ' ὀτυχίᾳ ἀνείσαντες, καὶ παλαι-
σαντες, καὶ φυλακὰς κατασκευασάμενοι, κατέδραον. Quapropter
illi tum iis vespuntur, tum aliis quæ allata domo fuerant:
factâque obrem prospere gestam libatione, ac *Pæane* ἀνίστα-
το, constitutis excubiis dant se quieti.

Quum & jam pactis fœderibus, illos etiam *Pæana* cecinisse,
ex hisce ejusdem libri septimi verbis liquet: βελομένοι ἢ πάντες
καὶ τῷ Ἡλείῳ, ἔδωκεν ἀμφοτέροις ἐρήνῳ πηήσας, καὶ ἐγένετο ἀπον-
δία. γιομένων δὲ τῷ ἔρκων, καὶ ὁμοσπίντων τῷ τε ἄλλων ἀπάντων, καὶ τῷ
Τεγεατῶν, ἔ αὐτῶν ἔ Ἐθελίᾳ, ὅς ἐπύχων ἐν τῇ Τεγῇ, ἔχων
ὁπλίᾳς τριανσίου τῷ Βοιωτῶν, οἱ μὲν ἄλλοι Ἀκαρῆνες, ἐν τῇ Τε-
γῇ αὐτῶν καταμένοντες, ἔδοκνον ποιεῖν, καὶ ἔδωκεν, καὶ ἀπον-
δίας, ἔ παλαιᾶς, ὡς ἐρήνης γενημένης, ὑποκινῶ. Quum hæc
ἔ

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 575

Et Eleis placere, ambabus partibus visum est pacem facere, ac libabant super illa. Posteaquam vero in hoc præsinitum esset Sacramentum, jamque non solum alii omnes, sed ipsi quoque Tegeæ unâ cum illo Thebæo, qui gravis armaturæ peditibus CCC. Tegeæ Bæotis præerat, jurassent: Acarnanes alii Tegeæ manentes, conviviis ac hilaritati vacabant, Et PÆANES ut jam [NB] pace constitutâ, decantabant.

Hinc nempe & apud Aristophanem Trygæus,

Ἀκούει λισὶ τὰς γεωργίας ἀπέναι
Τὰ γεωργικὰ σκόλη λαβόντες ἐς ἀγρὸν
ὡς ἄχιστα ἀνδρῶν δαμνῶν ἔξ ἑφες κακοντίς.
ὡς ἅπαντ' ἤδη σὺ μὲν πίνῃς εἰρήνης πατρῶς.
ἀλλὰ πᾶς χώρει πρὸς ἔργον ἕς ἀγρὸν παιωνίσσας.

[T.R.T.G.] *Audite populus, jam coloni agros petant
Et arma secum perferant agrestia
Quam citissime, ansque tragula, sparo, ense, spicuiro
Quippe jam sunt plena cuncta pacis antiquæ honis.
Ergo in agrum quisque cedit, Disque Pæanem cantet.*

Ut autem ab his bellicis Pæanibus revertar ad illos, qui tempore pacis in Panegyribus, aliisque casibus, celebrantur; Pollux, libro primo, ostendit Pæanas hos, sive hymnos (qui revera cum Pæanibus iidem, nec nisi diverso respectu, diversierant) aliis quoque nominibus venisse, prout huic illive Deo, Deæve celebrarentur, dum ait: Ἀἱ δὲ ἐκ θεῶν αἰδοὶ κοινῶς μὲν παιᾶνες, ὕμνοι. ἰδίᾳ δὲ, Ἀρθμιδὸς ὕμνος, ὁ ὕπνυος. ἡ πᾶλλον, ὁ παιαν. ἀμφοτέρων, προσωδία. Διωύσης, διδυμας. Δήμητρος, ἱελος, &c.

Hymnos autem in Conviviis quoque fuisse decantatos, ostendit nobis Athenæus per hæc sequentia verba (lib. 14)

Ἄλλὰ

ἄλλα μὲν οἱ ἀρχαῖοι καὶ παρέλαβον ἔχει, καὶ νόμοις, τὰς τῶν θεῶν ἡμῖς ἀδειν ἅπαντας ἐν τῇ ἐσιόσει, ὅπως καὶ διὰ τῶν πρῶτων τοῦ καλὸν καὶ σωφρονικὸν ἡμῶν ἐναρμονίαν γὰρ ὄντων τῶν ἀσμάτων, πορρογενέωμεν. ὅ τῶν θεῶν λόγῳ ἀποσιμνύει τὴν ἐκάστων πρῶτον. *At prisca homines consuetudine legeque Deorum hymnos in convivis ab omnibus cantari iusserunt, ut reverentia numinum, ejus quod moderatum & honestum est, fines non transilirent. Adjuncta namque musicis numeris de Diis oratione, magis compositi fiunt, & graves cujusque mores.*

Sic, vidimus supra, in exemplo Aristotelis παιᾶνας in mensis, seu convivii fuisse decantatas; quamvis ille Aristotelis Hymnus non *Pæan*, sed *Scolium*, fuerit; quod eo a *Pæane* (ut ostensum) differt, quod illud ἢ παιᾶς crebro quidem repetatur in *Pæanibus*, nullo verò modo in *Scoliis*. *Scolion* autem, quod Hesychius προῖον φέλω vocat, ita dictum idem vult & διὰ τὴν μελοποιίαν τρέπον, ὅτι σχολίος ἦν. ἀλλ' ἐπὶ ἐχ' ἅπαντες ἔδον αὐτά. ἀλλὰ μόνοι οἱ σιωπῇ. Quibus cum verbis ut convenit Athenæus; ita & ulterius *Scoliorum* genera explicat, hoc modo: Σχολία ἢ καλῶνται, & κτ' ἢ τὴν μελοποιίαν τρέπον ὅστις σχολίος ἦν. λέγουσι γὰρ τὰ ἐν τῇ ἀσμένειαι εἶναι σχολία, ἀλλὰ τρεῶν γενῶν ὄντων, ὡς Φησὶν Ἀρτέμιον ὁ Κασσανδρόδωτος ἐν δακτύλῳ βιβλίῳ χηρῶτος, ἐν οἷς τὰ πρὸς τὰς συστάς ἦν ἀδόμενα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἦν, ὃ δὲ πάντας ἀδειν νόμῳ. ἢ ἢ τὸ δέκτον, ὃ δὲ πάντες μὲν ἔδον, & μὴν ἀλλ' ἄγε κτ' πνὰ πείσοδον ἐξ ὑποδοχῆς. τρέπον ἢ, ἢ τὸ ὅτι πᾶσι πᾶν ἔχον, & μετᾷχον ἐκείνῃ πάντες, ἀλλὰ οἱ συνεῖσι δοκῶντες εἶναι μόνοι. ἢ κτ' ἔπον πνὰ εἰ τύχοιεν ὄντες. διόπερ ὡς ἀτάξίαν ἵνα μόνον ᾤδῃ πᾶλλα ἔχον τὸ μὴδ' ἅμα, μὴδ' ἐξῆς γενέωμεν, ἀλλ' ἐπεὶ ἔτυχεν εἶναι, σχολιοὶ ἐκλήθη. τὸ ἢ τρεῶν ἡδὲν, ὅποτε τὰ κεινὰ ἢ πᾶσι ἀναγκαῖα πᾶσι λαβόν. ταῦτα γὰρ ἡδὲν τῶν σωφῶν ἕκαστον ὡδὴν πνὰ καλῶς εἰς μέσον ἤξεν προσφέρειν. καλῶς δὲ ταῦτα ἐνέμιζον, τὴν ᾤδῃν ἐπὶ τῇ γνώμῃ ἔχον δοκῶσιν χηρῶντες εἰς τὸ βίον. *Scolia vero nuncupantur, non ob rationem & modum eorum versuum, qui profecto est σχολίος.*

Nam

Nam quod in pangendis carminibus, & cantionum modulis remissius est, σκολιὸν dicitur: Verum cum tria genera sint, ut scribit Artemon Cassandreuſ libro secundo De usu carminum Scoliorum, quæ in hominum cœtu ac convivio canuntur, ac primum quidem, quod ab omnibus cantari solenne fuit: alterum quod omnes certe canebant, verum circuitu quodam, ut alius alii succederet, servato omnium convivarum ordine: tertium, cujus participes non omnes erant, sed quod ab iis solis recitabatur, qui eruditiores haberentur, & qui loco certo quodam [prout ipsis obvenerat] accubissent. Qua propter quia extra ordinem (sive inordinate quasi) neque simul ab omnibus neque a proximis continenter ac deinceps, sed prout quisque (eorum qui canebant) accubisset, SCOLIVM id appellatum est. Atque ejusmodi Scolium cantabatur, cum eorum quæ omnibus communia & necessaria ministrata fuerant, jam finis esset. Tum enim decorum censebant sapientem quemque pulchram quandam cantionem in medium proferre. Pulchram vero cantilenam putabant quæ exhortationem quandam complecteretur, aut egregiam (aliquam) sententiam, quæ vitæ humanæ utilis esset. Tum porro subjungit diversa Scolia, alia ab aliis, in Deorum Dearumve laudem cantata.

Idem fere circa *Pæanas*, in conviviiis, locum habuisse nullus dubito. verum a mensis ac conviviiis ad Solemnitates, seu festa, transeamus: in quibus ut *Pæanes* ac *Hymni* canebantur, ita illos ab hominibus ad id electis, seu constitutis celebratos fuisse, ex antiquis lapidibus constare videtur. De quibus igitur nunc aliquid dicendum.

ἱμνῶδες & σωμυμῶδες habuimus jam supra pag. 528. in lapidis fragmento, seu inscriptione ex Oxoniensibus, ac Reinesio, adducta: ut quod dum de *Alytarchis* loquerer, attuli. unde non solum liquere videtur, plures numero illos unica in civitate fuisse, verum & collegia ipsorum fuisse constituta. Quod etiam non obscure firmatur, ex isto marmore, quod eodem loco (nempe Smyr-

D d d d

næ)

αα) repertum (ac cum in Oxoniensibus quoque, tum, & a Reincio exhibitum) ita, inter alia, habet:

..... ΚΑΙ. ΟΣΑ. ΕΠΕΤΤΥΟΜΕΝ
ΠΑΡΑ. ΤΟΤ. ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΙΣΑΡΟΣ
ΑΔΙΑΝΟΥ. ΔΙ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΠΟΛΕ
ΜΩΝΟΣ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΔΟΓΜΑ
ΣΤΗΚΑΗΤΟΥ. ΚΑΘ. Ο. ΔΙΣ. ΝΕΩ
ΚΟΡΟΙ. ΓΕΓΟΝΑΜΕΝ. ΑΓΩ
ΝΑ. ΙΕΡΟΝ. ΑΤΕΛΕΙΑΝ. ΘΕΟΛΟ
ΓΟΥΣ. ΥΜΝΩΔΟΥΣ, &c.

Quorum *Hymnodorum* (sive ὑμνωδῶν) forsan caput ac præses fuit *Polemon* Sophista, in hoc marmore nominatus, cum quod is apud Smyrnenfes in permagna esset existimatione atque honore; quoniam ita magnus horum Smyræorum apud Imperatorem esset patronus (quod quoque ex hac ipsa inscriptione perspicere licet) ut etiam ipsius jam mortui, olim pro Smyrnenfibus conscripta oratio, pro Smyrnenfium primatu, præ ceteris maxime valeret, primatumque istum obtineret: tum quod etiam Imperator, quum is Athenis templum Olympicum consecraret, *Polemonem* ibi *Sacrorum Hymnos* celebrare iussisset.

Ita namque Philostratus, in hujus Polemonis vita, id testatur: Τὸ δὲ Ἀθήνησιν Ὀλύμπιον, δι' ἐξήκοντα ἔτη πεντακισίων ἐτῶν διόπλισθ' ἐν, καθιερῶσαι ὅ' αὐτοκράτωρ ὡς χεῖρα μίχα ἀγώνισμα, ἐκέλευε ἔτι Πολέμωνι ἐφ' ὧν τῇ θυσίᾳ. Quum Athenis Olympicum consecrasset annorum quingentorum & sexaginta curriculo peractum, Imperator, tanquam magnum temporis certamen, Polemonem etiam sacrorum hymnos (seu Pæanas) celebrare iussit.

Ut

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 579

Ut autem Smyrna suos sibi habebat *ὑμνωδῆς*; sic illi (uti modo ex exemplo *Polemonis* didicimus) minime ex fece vulgi erant. Quod clarius adhuc ex hac jam sequenti (apud Sponium Miscell. pag. 354. reperiunda) inscriptione liquet:

ΒΡΗΣΕΙ ΔΙΟ
ΝΤΣΩ ΟΙ
ΝΟΜΑΟΣ
ΝΕΙΚΕΡΩΤΟΣ
ΤΟΥ ΘΕΩΔΟΤΟΥ
ΠΡΥΤΑΝΙΣ
ΚΑΙ ΥΜΝΩΔΟΣ

Iste nempe *OEnomaus Nicerotus* ibi simul *ὑμνωδῆς* ac *Prytanis* erat.

Neque tantum Smyrnæ, alibique in Græcia, hujusmodi *ὑμνωδῆς*, sive *Hymnologi*, obtinebant, ipsorumque *Collegia*; sed etiam *Romæ*; sicut id patet ex sequenti inscriptione, quæ apud Gruterum pag. 645. habetur:

TI . CLAVDIO GLYP
TO HYMNOLOGO DE
CAMPO CAELIMON
TANO VIXIT ANNIS
XXV . MENSIBVS VIII . FE
CIT . L . CEIONIVS . MA
GNVS FILIASTRO
BENE MERENTI
ET . T . CLAVDIVS CHRYSOCON
FRATRI PIENTISSIMO
Dddd 2

Quin

Quin & plura ibi ejusmodi *Collegia* fuisse, ostendit illud, HYMNOLOGO DE CAMPO CAELIMONTANO: tum etiam id, quod & diversorum Deorum diversa talia *Collegia* fuerint: sicut & inde patere videtur, quod ut apud Smyrnenfes, tantum unicum nobis (quod sciam) restat, *Bacchi Brysei*: ita & *Romæ* plura ac plurium Deorum fuisse sat clare constare videtur, ex isto marmore, quod a Grutero pag. 314. n°. 2. repræsentatur hoc modo:

ΙΕΡΑ ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΑΝΙΣΤΩΝ
 ΤΩΝ ΕΝ ΡΩΜΗ ΔΙΟΣ ΗΛΙΟΥ
 ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ ΚΑΙ ΘΕΩΝ
 ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΕΤΕΙΜΗΣΑΝ ΕΜΒΗΝ
 ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟ
 ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΣ ΤΑΞΕΩΣ ΠΡΟΤΟ
 ΜΗΜΑΡΜΑΡΙΝΗ Η ΑΝΑΘΕΙΣΑ
 ΕΝ ΤΩ ΟΙΚΩ ΤΩΝ ΠΑΙΑ
 ΝΙΣΤΩΝ ΤΗ $\frac{P}{11}$ Α ΝΩΝΩΝ
 ΜΑΙΩΝ Η ΕΣΤΙΝ ΚΑΤΑ
 ΑΔΕΞΑΝΔΡΕΙΣ ΠΑΧΩΝΙΑ
 ΕΠΙ ΚΟΥΡΑΤΟΡΟΣ ΜΕΤΕΙΛΙΟΥ
 ΑΜΠΛΙΑΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ
 ΣΕΕΤΩ ΕΡΟΥΚΙΩ ΚΛΑΡΩ
 Β. ΓΝΕΩ ΚΛΑΤΔΙΩ
 ΣΕΒΗΡΩ ΚΩC

Licet autem hic eosdem *Pæanistas*, adeoque unum idem-
 que

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 581
 que Collegium, seu *μῦν* (ut Græca hab. nt) *Pæanistarum*, tum
Sarapidis, tum *Augustorum* videamus; diversi tamen alias fuere
Pæanistæ Sarapidis, ab illis quæ *Pæanistæ Augustorum* erant,
 adeoque & diversa ipsorum *Collegia*. Sic namque videmus
 alias *Sodalitates*, ac *Sacerdotum collegia*, singula suis singu-
 lis numinibus dicata fuisse: quamvis, uti ex exemplis, alia
 occasione, supra allatis liquet, unus idemque homo plura si-
 mul Sacerdotia, ac quidem diversorum admodum Deorum
 Dearumve obtineret, quin & diversarum quandoque civita-
 tum ac regionum: ac quamvis unicum Romæ *Collegium*
Tibicinum ac *Fidicinum* esset, quod omnibus, (ut vide-
 tur) Sacris Romanis præsto esset; uti ex hac sequenti
 inscriptione, apud Gruterum pag. 175. n°. 10. reperiun-
 da liquet,

COLLEGIO TIBICINVM
 ET FIDICINVM ROMANORVM
 QVI S. P. P. S

TITVS IVLIVS. TYRANNVS, &c.

Tamen non solum, plurimi *Singulares Sacerdotes* verum
 & multa *Sacerdotum Collegia*, singula suis Dis Deabusve dicata
 erant. quod etiam si nulla demonstratione opus habeat, omit-
 tere nequeo hæc Suetonii de Caligula verba: *Quas ob res in-*
ter reliquos honores decretus est ei clypeus aureus; quem quo-
tannis certo die COLLEGIA SACERDOTVM in capi-
tolium ferrent, senatu prosequente, nobilibus puenis ac
puellis [Patrimis nimirum ac Matrimis] carmine modu-
lato, laudes virtutum ejus canentibus.

Dddd 3

De

De *Patrimis* autem *Matrimisque* pueris, illa quæ Vopiscus habet, in Aureliani vita, hæc Suetonii verba aliquatenus illustrare videntur, ubi super inspiciendis Sibyllinis libris consultatio habetur, atque inter alia Ulpius Syllanus primæ sententiæ senator, ait: *Patrimis, Matrimisque pueris carmen indicite*. Quæ carmina an hymni simpliciter an *Pæanes* fuerint, non exprimitur; nec cui Deo Deæve canerentur: quod, ut dixi, melius de *Hymnis* ac *Pæanibus* ab *Hymnologis*, ὑμνωδῶν, ac παιανιστῶν decantatis liquet. Illi namque *Patrimi* ac *Matrimi* ex Romuli institutione è & ex Sacerdotum liberis, aut alias, ex aliis familiis (si hi eatenus orbi essent) atque ex singulis curiis electi fuerunt: puerique ad pubertatem usque, puellæque quandiu virgines essent, certis Sacris, (teste Dion. Halicarn.) ut illa ita optime peragerentur, ministrabant; hi contra diverso admodum modo collegiati, etiam horum illorumve Cæsarum, sive Augustorum, velut Deorum, Sacris, ut & Laudibus decantandis, Sacrati erant. Unde & ὑμνωδῶνς Adriani Cæsaris, & Σωμνοδοῦς ἔχει Ἀδριανῶν, in illa, pag. 528. allata inscriptione reperimus. quæ inscriptio si integra nobis superesset, forsan (quantum conjicere licet) etiam ὑμνωδῶνς, (saltem ὑμνωδῶν) alterius cujusdam Augusti, Deive exhiberet. Hæc autem *Hymnodorum*, tum & *Pæanistarum*, Collegia mihi instituta videntur, in Græciâ Asiatica, ut per illa Deorum Laudes, in Ludis eorum honori dicatis, ac quidem maxime occasione *Neocoriarum* horum illorumve Augustorum, celebrarentur. Ut hoc autem obiter addam; verba illa, quæ in inscriptione Græca modò adducta, linea octava & nona occurrunt, nempe ΕΝ Τῷ ΟΙΚῷ ΤῶΝ ΠΑΙΑΝΙΣΤῶΝ, indicant horum *Pæanistarum contubernium*, seu domum in quam simul ut tales coibant: Quamvis hoc omnibus ac singulis Collegiis, Sodalitatibus, Fratriis ac Thiasis proprium est;

DE AGONOTHETIS PANEGYRIARCHIS, &c. 583
est; adque adeo vix mereatur, ut cum aliqua cura notetur,
cæterisque superaddatur.

Quare ab hisce ita per occasionem, ac quasi per paren-
thesin tractatis, transeamus ad *Gymnasiarchas* aliosque præ-
positos ac ministros *Gymnasiorum*, seu *Palestrarum*; in qui-
bus illorum Certaminum, seu Ludorum, qui aut Del-
phis aut in Olympia aut alibi, vel per Pentaëterides
aliterve, vel in *Neçoriis Augustorum* fiebant, *Progym-
nasmata* fiebant.

DIS.

DISSERTATIO OCTAVA

D E

Gymnasiarchis, &c.

CAPUT I.

De Gymnasiarcharum munere. Illud annuum fuisse (qua occasione & super vera lectione unius alteriusque Inscriptionis aliquid dicitur:) nec solummodo annuum, sed quandoque, in uno eodemque homine, per aliquot subsequentes annos continuatum. Quid ἀγωνία fuerit; atque hinc obiter de coronatis ob merita; plurimumque inde quandoque urbium civibus. Unde transitur ad Gymnasiarchas Mensurnos, seu qui ex duodecim numero electis, unusquisque suo mense præsiderent Gymnasio: qua rursus occasione disseritur de Mensibus Atticis; ipsorumque rectus ordo ex lapidibus certò ostenditur: sicut & quatenus illi, ratione temporum anni, cum mensibus Romanorum convenierint: tum denique de Mensibus ἡμερήσις, quatenus & isti huc faciunt.

Post *Agonothetas* qui Certaminibus ac Ludis moderabantur, non male, meo iudicio, sequuntur *Gymnasiarchæ* Græcorum [qua occasione & de *Xystarchis* Italorum aliquid dicendum erit] tum & *Pædotribæ*, & *Sophronistæ*, & alii Gymnasiorum ministri. *Gymnasiarchæ* hi, ut eruditioribus notum est, toti *Gymnasio*, adeoque & simul *Xysto*, præerant, ac velut ipsius principes, omnia dirigebant, tempus & horas præscribebant, atque alia denique, quæ ad huiusmodi exercita-

ercitationum ac locorum publicorum summos moderatores, seu præsides ac præfectos spectant, sedulo curare debebant: sicuti bene eruditissimus Medicus Hier. Mercurialis ex Plauto, ex Plutarcho, & ex Cicerone observat. Hinc & illi purpura vestiti erant: ut ex Luciani Dialogo de Gymnasiis, non obscure liquet. Ita enim ibi Anacharsis: Ἄλλ' ἐν ὁ ἀρχὼν ἐστὶ δὴ δὴται ἄντας, καὶ λὺν τὸ μᾶλλον περμαίρομαι ὅδ' τῇ περφορῇ τὸ ἀρχόντων πᾶσι τῶν ἡμεῶν. ὁ δ' ἐπιστάναι, καὶ τὸ πᾶσι δὴται ἐπαυῖ. *Sed neque hic præfectus ipsos sejunxit, & pugnam dirimit [etenim ex purpura conjicio hunc ex præfectis,] seu præsidibus (aliquem esse) sed incitat & laudat eum qui percussit.*

Quæ postrema verba quoque indicant illos præsentes exercitationibus, seu certaminibus Gymnasticis adfuisse, Athletasque ibi ad publica Certamina decertanda, in Academia, in Lyceo, & in Cynosargi (unumquemque loco sibi deputato) instituisse atque ad Certamina præparasse, sive illa essent Olympica sive Pythica, sive Isthmica, sive Panathenæica, sive alia quæcunque demum; ad quæ, post talia exercitia hi Athletæ decertandi gratia se conferre vellent, ut coronas cæteraque privilegia sibi ac civitatibus suis Victoriæ præmium acciperent, ὡς ἐλάθηναι λέγω [ait apud eundem Lucianum Solon] αὐτὸς πᾶσι καὶ ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πᾶσι, καὶ δόξαι, καὶ ἐργῶν πατρίων δόξαυσι, καὶ οἰκίῳ σωτηρίᾳ καὶ σωδῶν τὰ κάλλιστα, ὡς ἂν τις ὄξαιτο γινώσκ' οἱ ὅτι τὸ ἦν. ταῦτα πάντα τὰς ἐσθλὰς, ἐν Φημι, σωσασσάμεναι, καὶ ἐκ τῶν αἰώνων ἐκείνῃς ἐπαύσει. ὅφ' ἐν αὐτῇ ἀσκήσει αὐτῇ, καὶ οἱ πῶναι ἄγασιν. *Nimirum libertatem privatim uniuscujusque, patriæque communiter: præterea divitias, gloriam, & festorum patriorum fruitionem, & necessariorum salutem. Denique pulcherrima quæque quæ quibus sibi a Dīs dari optaret. Hæc omnia cum corona quam dico, contexuntur, & ex illo certamine accedunt, ad quod istæ exercitationes, & labores ducunt.*

Eccc

Ho-

Horum vero *Gymnasiarcharum* munus annuum fuisse videtur: nisi si aliquando etiam id benemeritis, seu qui cum laude atque honore illud jam administraverant, per unum pluresve subsequentes annos, (ut annuum tamen) continuaretur: quamvis & aliàs quandoque secunda, tertià, quartave vice denuo eligerentur. An autem alicubi (ac qua ratione) etiam menstruum fuerit, inferius quoque disquirendum veniet.

Porro annuum illud fuisse videmus ex sequenti hac inscriptione, cum apud Gruterum, tum inter marmora Oxoniensia reperiundâ:

ΑΓΑΘΗ ΤΤΧΗ
ΕΠΙ ΚΑ. ΑΤΤΑΛΟΥ ΑΡ
ΧΟΝΤΟΣ ΚΟΣΜΗΤΗΣ
ΕΦΗΒΩΝ ΙΕΡΕΥΣ ΘΕΟΥ
ΚΑΙ ΘΕΑΣ ΕΙΡΕΝΑΙ
ΟΣ ΠΑΙΑΝΙΕΤΣ
ΕΦΗΒΕΤΕΝ ΑΤΤΟΤ
ΤΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΠΑΙΑΝΙ
ΕΤΣ ΕΓΓΥΜΝΑΣΙΑΡ
ΧΗΣΕΝ ΤΟΤ ΕΝΙΑΤ
ΤΟΤ ΤΟΤΣ ΕΦΗΒΟΤΣ
ΦΑ. ΣΤΡΑΤΟΛΑΟΣ
ΦΥΛΑΣΙΟΣ ΕΓΕΝΟΝ
ΤΟ ΕΦΗΒΟΙ ΔΙΑΚΟ
ΣΙΟΥ ΚΑΙ ΔΥΟ.

Ubi sub *Gymnasiarcha* istius anni Stratosilao habemus
ephe-

ephebos in album Gymnasii, ac numerum Athletarum, isto anno proculdubio) relatos CCII. istiusque adeo disciplinæ, seu regimini subditos.

Quod vero notandum duco est, hanc eandem inscriptionem, quæ inter Marmora Oxoniensia pag. 85. n°. 15. habetur, comparere quoque apud Gruterum pag. 317. n°. 3. sed ibi linea 7. & 8. pro ΑΤΤΟΡ ΤΙΟC reperiri ΑΝΤΟΝΙΟC. quod ΑΝΤΟΝΙΟC hîc longe magis quadrat quam istud ΑΤΤΟΡ ΤΙΟC. Nam qualis iste sensus, *Cosmetes (erat) Epheborum Irenæus Pæanieus*; inter Ephebos (vero) erat ΙΡ-SΙVΣ filius, *Dionysius Irenæi filius*, præ illo: *Cosmetes Epheborum*. Irenæus Pæanieus; inter Ephebos [nempe illos qui jam nomen suum exercitationibus Gymnasticis dederant] erat *Antonius Dionysius Irenæi filius*? post quæ tum porro sequitur: *Gymnasiarcha (istius) anni Ephebis moderabatur Flavius Stratofilæus*, &c. Contrà autem hæc, quæ directe post illa, ΔΙΑΚΟCΙΟΙ ΚΑΙ ΑΥΟ in eadem inscriptione, sequuntur, ita corrupte apud Gruterum exhibentur, ut nullus sensus commodus inde elici queat; ut

Λ Α Μ Π Α Δ Α
 Ν Ε Ι Κ Η C Α C
 CΤ Ν Ε Φ Η Β Ο Ι C Τ Η Δ Α
 Ν Ε Θ Η Κ Α C Θ
 Τ Η Γ Ι Δ Η C
 Π Α Ν Τ Ω Ν Ω
 Τ Τ Χ Ι Δ Ο Υ
 Α Θ Μ Ο Ν Ε Υ C

Quantumvis sic illa ibi vertantur: *Lampada victor cum adolescentibus hic deposuisti Origides Pantono Tychidæ F. Athmoneus.* Eccc 2 Inte-

Interim Scaliger hanc Inscriptionis posteriorem partem (in notis ad Gruteri Thesaurum) *ita egregie reformari* existimat:

Λαμπάδα νικήσας σὺν ἑφήβοις τῇ δ' ἀνθήκῃ
 Σπαντοχίδης πάντων Ἐντοχίδης Ἀθμονεύς;

Quum interim in dictis marmoribus Oxoniensibus legatur hoc modo:

Λ Α Μ Π Α Δ Α
 Ν Ι Κ Η Σ Α Σ
 Σ Τ Ε Φ Η Β Ο Ι Σ Σ Τ Η Λ Α
 Ν Ε Θ Η Κ Ε Ν Ο
 Τ Ι Γ Ι Δ Η Σ
 Π Α Ν Τ Ω Ν Ω
 Τ Τ Χ Ι Δ Ο Τ
 Α Θ Μ Ο Ν Ε Υ Σ

Ubi ego ista *παντῶν τυχίδης*, sic uti ibi exhibentur non divisim legerem, sed potius ita conjunctim, *παντωνωτυχίδης*, adeoque, ea paulo altius repetendo, *Lampada* [seu in Lampadodromiæ certamine] *Victor*, *iis qui simul Ephebi erant* [aut si dividere ab invicem hæc duo *CTN* & *ΕΦΗΒΟΙΣ* malis, *simul cum Ephebis*, quod tamen minus probo] *cippum posuit Origides Pantonotychide filius Athmoneus*.

Lectionem autem istam *CTHΛAN*, tum & illam *ΕΦΗΒΟΙΣ*, confirmant, quæ cum apud Gruterum, eadem pag. n°. 1. habentur, tum & in Oxoniensibus, quoque unica inscriptione interposita, sequuntur:

Κ Ο Σ Μ Η -

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ ΠΑΟΥΤΑΡΧΟΥ ΑΧΑΡΝΕΩΣ
 ΣΤΗΣΕΝ ΑΧΗΡΙΣΤΟΣ
 ΣΤΗΛΗΝ , ΜΕΓΑΚΤΔΕ
 ΣΙΝ ΑΣΤΟΙΣ, &c.

Athmonon autem Tribum Atticam fuisse, ostendunt hæc
 a Sponio Athenis descripta :

. ΝΕΙΣ ΧΑΡΙΕΣΣΑ ΑΡΙΣΤΟ
 ΝΟΣ ΕΞ ΑΘΜΟΝΕΩΝ

Tum & hæc sequens inscriptio, licet vetustatis ruinâ sit
 capite truncata (apud eundem Sponium tomo 2. pag. 140.
 itinerarii exhibita:)

.
 ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΘΕΟΥ ΤΙΟΥ
 ΣΕΒΑΣΤΟΥ
 ΑΘΗΝΑΙ ΑΡΧΗΓΕΤΑΙ ΣΤΡΑΤΗ
 ΓΟΥΝΤΟΣ ΕΠΙ ΤΟΥΣ ΟΠΑΙΤΑΣ
 ΕΥΚΑΕΟΥΣ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΥ
 ΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΔΕΞΑΜΕΝΟΥ
 ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ
 ΠΑΤΡΟΣ ΗΡΩΔΟΥ
 ΠΡΕΣΒΥΤΕΑΝΤΟΣ ΕΠΙ
 ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΝΙΚΙΟΥ ΤΟΥ
 ΣΑΡΑΠΙΩΝΟΣ ΑΘΜΟΝΕΩΣ

Quæ porro etiam ad annuos *Gymnasiarchas* (ut ad illos
 denuo revertamur) spectare videtur, est hæc sequens:

Εεεε 3

ΕΠΙ

ΕΠΙ ΘΕΩΝΟΣ
ΑΡΧΟΝΤΟΣ
ΚΟΣΜΗΤΟΥ ΔΙΟΝ
ΤΣΙΟΥ ΜΑΡΚΟΣ
ΑΝΑΦΛΑΤΣΙΟΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣ

Quamvis id minus audacter affirmare auisim.

Ad continuatos vero per plures annos, cum isto munere, *Gymnasarchas* pertinet hæc sequens Inscriptio, cujus versionem quoque dare operæ pretium duxi:

ΕΔΟΞΕ ΤΟΙΣ ΑΔΕΙΦΟΜΕΝΟΙΣ ΕΠΕΙΔΗ
ΒΑΤΩΝ ΦΙΛΩΝΟΣ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΜΕΝ
ΕΠ' ΕΤΗ ΔΥΟ ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΘΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙ
ΑΡΧΟΣ ΠΡΟΕΣΤΑΤΗΣΕ ΕΝΔΟΞΩΣ
ΚΑΙ ΚΑΤΑΞΙΩΣ ΑΥΤΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΑΔΕΙΦΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΑΙΡΕΣΩΣ ΤΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΝΘ' ΩΝ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΕΥΔΟ
ΚΙΜΗΣΑΝΤΑ ΕΣΤΕΦΑΝΩΣΕΝ ΑΥΤΟΝ
ΕΠΙ ΤΑ ΠΡΟΕΙΡΗΜΕΝΑ ΕΤΗ ΔΥΟ ΘΑΛ
ΛΟΥ ΣΤΕΦΑΝΩ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ
ΑΝΑΓΡΑΦΗΝ ΤΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΧΑΡΙΝ
ΕΙΣ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΚΑΤΑΚΗΧΩΡΗΚΕΝ ΦΙ
ΛΟΤΙΜΙΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΟΙΠΗΣ Ε
ΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΗΣ ΕΧΩΝ ΔΙΕΤΕΔΕΞΕΝ ΕΙΣ
ΑΥΤΟΥΣ ΠΑΛΙΝ ΤΕ ΕΙΣ ΤΟ Κ Σ Α ΚΑΙ Κ Ζ
Α ΚΑΙ

Α ΚΑΙ Η Κ Α ΛΕΙΩΘΕΙΣ ΠΙΠΕΜΕΙΝΕ ΓΥ
 ΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΜΟΣΟΥΣΑΝ ΕΥ
 ΤΑΞΙΑΝ ΑΥΤΟΥ ΤΕ ΣΥΝΕΤΗΡΗΣΕΝ ΚΑΙ
 ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΔΕΙΦΟΜΕΝΩΝ Ε
 ΚΤΕΝΕΣΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΟΤΕΡΟΝ ΕΤΙ
 ΠΟΛΛΩΙ ΠΡΟΕΣΤΑΤΗΣΕΝ ΤΟΥΣ ΤΕ ΤΩΙ
 ΕΡΜΕΙ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙ ΤΙΘΕΜΕΝΟΥΣ ΠΕΡ
 ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΥΜΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ
 ΣΥΝΕΤΚΟΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΔΥ
 ΝΑΜΙΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΝ ΕΚΤΙΘΕΙΣ ΑΘΛΑ ΤΑ
 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΙΣ ΑΓΩΝΙΣΟΜΕΝΟΙΣ
 ΕΦ ΟΙΣ ΘΕΩΡΟΥΝ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΠΑΣΑΝ
 ΠΡΟΘΥΜΙΑΝ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΗΝ ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕ
 ΝΟΝ ΑΥΤΟΝ ΠΕΡ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥΣ
 ΤΕ ΧΡΥΣΟΥΣ ΠΕΡΙΤΕΘΕΙΚΕΝ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΗ
 ΤΕΤΙΜΗΚΕΝ ΕΙΚΟΝΙ ΒΑΤΩΝΑ ΦΙΛΩΝΟΣ
 ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΚΑΙ ΤΕ
 ΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ
 ΤΩΙ ΠΡΟΔΕΔΗΛΟΜΕΝΩΙ ΧΡΟΝΩΙ ΤΩΝ ΝΕ
 ΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΕΥΣΧΗΜΟΝΑ ΤΕ ΚΑΙ
 ΠΡΕΠΟΤΕΑΝ ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΝ ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΔΕ
 ΚΑΙ ΝΥΝ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ ΑΥΤΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥΤΟΙΣ
 ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΠΙΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙ ΠΑΛΙΝ ΧΡΥΣΩΙ
 ΣΤΕΦΑΝΩ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΕΝ ΧΡΥΣΟΥΣ ΣΤΕΦΑ
 ΝΟΥΣ ΕΙΣ ΔΕΥΚΩΜΑΤΑ ΧΩΡΗΣΑΙ ΤΟ ΔΕ ΔΟ
 ΓΜΑ ΤΟ ΔΕ ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΕΙΣ ΣΤΕΛΗΝ ΔΙΘΙ

ΝΗΝ

ΝΗΝ ΚΑΙ ΑΝΑΘΗΝΑΙ ΕΝ ΤΩΙ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑ
 ΤΩΙ ΤΟΠΩΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΡΟΣΛΕΙΩΣΑΙ
 ΔΕ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ Θ Κ Λ ΕΤΙ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗ
 ΣΑΙ ΔΙΟΤΙ ΤΟΥΤΟ ΠΡΑΞΑΣ ΕΣΤΑΙ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ
 ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΟΙΣ ΚΕΧΑΡΙΣΜΕΝΟΣ.

Placuit illis qui [in Gymnasio decertandi causa] unguuntur [scu ungi solent] quoniam Bato Philonis F. jam ante quidem per duos annos constitutus Gymnasiarcha cum gloriâ, ac digne ipso, atque unctorum placitis, Gymnasio præfuit: quapropter & communitas ipsum ob illa per duos annos [bene administrata] frondeâ [i. e. ex olivæ ramis] corona coronavit & inscriptionem, ob ista, memoriæ causâ in Gymnasio concessit ob studium sc. ac diligentiam circa illa, ceteramque curam quam circa unctos gessit: quodque rursus in annum XXV. & annum XXVI. uti & XXVII. digne electus sustinuerit Gymnasiarchæ munus, ac convenientem decentiam (in eo) ipse conservaverit, atque loco & unctis adhuc longe majori cum Zelo præfuerit; & Certamina Mercurio ac Baccho in regis honorem simul adornaverit pro viribus suis; ac privatis sumptibus exposuerit Certaminis præmia, & decertantibus (sive Athletis) convenientia: ob illa communitas videns ipsius omne studium, ac benevolentiam, in loco isto coronis aureis cinxit, & picta imagine honoravit Bato Philonis F. Gymnasiarchæ munus jam tertium, quartum, ac quintum successive exercentem, & per istud jam memoratum tempus, adolescentium præfecturâ decenter ac cum gratia defungentem. Placet [igitur, dicimus] etiam nunc ea propter ipsum laudare, atque insuper (rursus) coronare corona aureâ: Et coronas illas aureas deponi in album [Gymnasil] decretumque illud cippo (seu columna) inscribi lapideo, illumque poni in loco Gymnasii visui maxime exposito; hono-

honorarique illum amplius Gymnasiarchæ munere in annum XXXIX. quoniam, si id fecerit omnibus unctis gratus & acceptus erit.

Decretum istud, porrò, est τ' Ἀλειφομένων i. e. vel solum istorum qui τὴν σίνωδον ζυσικῶ, sive Synodum, seu, *Collegium Xysticum*, quod infra (diversis in inscriptionibus) videbimus τ' σίνωδον τ' μυσῶν appellari, componebant: quodque adeo ex Athleris *Hieroniceis* ac *coronatis* constabat: (de quo quoque latius ad illas inscriptiones agam) vel etiam istis *Gymnastis*, sive *Athletis*, qui ad istum gradum nondum provec̃ti, adhucdum illorum suberant disciplinæ: quibusque interim ex suo numero *Gymnasiarcham* eligere, ac constituere iterato, potestas erat. Hinc namque credo istam congregationem τ' ἀλειφομένων, vocari τ' κωνόν: quod bis in hac occurrit inscriptione. Cujusmodi fere κωνόν videmus quoque Delphis locum habuisse, ubi de *Amphietyonibus* loquor; ac quod jam alibi, ex Æschyne, ostendi constituisse non solis ex *Pylagoris* atque *Hieromnemonibus*; verum & ex iis qui ibi unâ sacra faciebant; & ex illis quoque, qui ad consulendum Oraculum venerant.

Reliqua, quæ in hac inscriptione consideranda veniunt, vel ex jam ante allatis de *Agonothetis*, de κωνοῖς, &c. vel ex adhuc adducendis illustrari possunt. Pauca hîc tantum inferam de voce λώκωμα, quod hîc occurrit. de hac autem ita Suidas, in Lexico: Λώκωμα ἑξήκως ἔστιν ἀηλιμμένος γόψης πρὸς γεγραπὴν πολιτικῶν πραγμάτων διατήδευος. Dion vero, hisce Suidæ firmandis: τὰ πινόμενα συμπάντων τ' βελόντων ἐς λώκωμα ἀναγράφας ἐξέθηκε, καὶ ἐξ ἐκείνης καὶ ἰδὲ κατ' ἐπὶ ἑτά πινόμεναι. Apud Romanos sic circa res publicas actum fuisse etiam ex Cicerone liquet; qui lib. II. de Oratore: *Res omnes singulorum annorum mandabat literis Pontifex Maximus, efferebatque in album, & proponebat tabulam domi, potestas ut esset populo cognoscendi.*

Ffff

Ut

Ut autem & hoc jam modò præcedentibus addam; notum satis esse debet, coronatos fuisse sæpius vel homines hi aut illi, ob merita sua in hanc illamve rempublicam (quale exemplum habemus in ipso Demosthene, sicut ex ipsius oratione pro corona liquet) vel etiam *urbes*, seu *civitates* bene meritas erga alias. Ostendit namque id satis clare vel solum istud Byzantinorum Decretum, ex modò nominata Demosthenis oratione allatum.

De *Hieroniceis* autem coronatis, *multarumque* simul *urbium* (ob victorias ibi adeptas) *civibus* factis, ostendunt id, præter exempla jam ab aliis allata, inscriptiones (ne plures afferam) istæ quæ apud Sponium pag. 361. n°. 106. & pag. 367. n°. exhibentur; ut in quarum priore *M. Aurelius Demostratus* audit *Sardianus*, *Alexandrinus*, *Antimoensis*, *Atheniensis*, *Ephesus*, *Smyrneus*, *Pergamenus*, *Nicomediensis*, *Milesius*, & *Lacedæmonius*; in posteriori *G. Ant. Septimius Publius civis Pergamenus*, & *Smyrneus*, & *Atheniensis* & *Ephesus*. Verum hæc ad Athletas victores in publicis Certaminibus (ac quidem majoribus) spectant.

At nunc disquiramus, an alicubi aut aliquando, ac quam ratione, *Gymnasiarchæ* non annui sed mensurni fuerint, seu menstruo spatio eo munere functi. Videmus etenim in sequenti hîc inscriptione, cum a G. Whelero, tum & a Sponio repræsentatâ, *Gymnasiarchas* (ac quidem Athenis, ubi eos jam suprà annuos vidimus) singulos singulis mensibus præpositos fuisse; quin & duos quoque simul uni eidemque mensi.

ITMNA-

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΑΙ ΚΑΘΩΣ ΕΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΝ
 ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝΑ ΝΥΜΦΟΔΟΤΟΣ ΑΖΗΝΙΕΤΣ
 ΠΤΑΝΕΥΙΩΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΥΜΦΟΔΟΤΟΣ ΑΖΗΝΙΕΤΣ
 ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝΑ ΣΥΜΦΕΡΩΝ ΑΖΗΝΙΕΤΣ
 ΠΟΣΕΙΔΕΩΝΑ Α. ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΜΕΛΙΤΕΤΣ
 ΠΟΣΕΙΔΕΩΝΑ Β. ΚΑ. ΝΙΚΩΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ
 ΓΑΜΗΔΙΩΝΑ ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ ΖΟΣΙΜΟΥ ΛΑΜΠΤΡΕΤΣ
 ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝΑ ΜΑΚΡΕΙΝΟΣ ΖΟΣΙΜΟΥ ΛΑΜΠΤΡΕΤΣ
 ΜΟΥΝΤΥΧΙΩΝΑ ΤΙΤΟΣ ΦΛΑΤ. ΑΛΤΠΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ
 ΘΑΡΓΗΛΙΩΝΑ ΤΙΤΟΣ ΦΛΑΤ... ΙΑΝ... ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ
 ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝΑ ΑΝΘΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΚΑΡΗΣ ΘΙΑΝΘΟΥ
 ΛΑΜΠΤΡΕΙΣ
 ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝΑ ΩΛΟΣ ΠΟΝΤΙΟΣ ΝΥΜΦΟΔΟΤΟΣ
 ΑΖΗΝΙΕΤΣ
 ΜΕΓΕΙΤΝΙΩΝΑ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΗΡΩΝ ΣΟΣ...Γ...Ν

Hanc autem inscriptionem positam fuisse, cum jam sub Romanorum imperio essent Athenienses, non male conjicit, meo judicio, eruditissimus Sponius, ex nominibus aliquot mere Latinis, quæ in illa (præcipue si totam, quanta restat, perlegas) occurrunt. At majoris ponderis est, quod observet, hinc clare nobis elucescere rectum ac verum ordinem *mensium*, qui apud Athenienses obtinebant. Interim omittit idem in descriptione mensem Ἐλαφβολιών, qui, inferendus inter γαμηλιών & μηνυχιών melius a Whelero observatus, huic laterculo hoc modo insertus fuit,

ΕΛΑΦΒΟΔΙΩΝΑ ΑΙΚΙΝΝΙΟΣ ΠΟΛΥΤΑΙΝΟΣ
 ΚΟΛΑΤΤΕΤΣ,
 Ffff 2

Sic

Sic contra ab hoc ipso Whélero, dum eandem excerptit, simili, sive ἀβλειψία, sive festinatione, mensis Ἀνθιστηνίου (qui tamen apud Sponium, ac quidem suo loco, compareret) prætermisus est. Namque ambo, ut videtur, XII. mensium numero contenti fuere; minime advertentes, illum annum fuisse ἑμβολιμαῖον, eique mensē ἑμβόλιμον (qui tertio quoquo anno recurrebat, eique inferebatur, ac semper Ποσειδών erat) hîc quoque fuisse insertum. Hinc enim *Posideon*, qui alias tantum semel occurrere debuerat, bis sese in hac inscriptione prodit; sicque ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Α, ut ἑμβόλιμος, atque hinc statim ΠΟΣΕΔΕΩΝ Β, nullo facto interstitio occurrunt, quod sic annus iste XII. mensium esset. Quod aliter apparet in alterius inscriptionis fragmento, apud eisdem reperiundo; ut in quo illud Α. aut Β. minime reperiuntur:

ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝΑ ΙΟΥΔΙΟΣ ΕΥΦΡΑΝΩΡ
 ΜΑΡΑΘΝΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ
 ΠΤΑΝΕΥΙΩΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΡΚΟΥ
 ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝΑ ΣΤΥΜΜΑΧΟΣ ΑΡΙΣΤΟ
 ΒΟΥΛΟΣ ΜΑΡΑΘΝΙΟΣ
 ΠΟΣΕΙΔΕΩΝΑ ΑΡΤΕΜΟΝ ΜΕΝΟΔΩΡΟΥ
 ΓΑΡΓΗΤΙΟΣ.

Nisi quis pro γαργητίος legeré malit σφεττίος: Quamvis utram lectionem eligas, id hic minime ad rem nobis propositam faciat. Ex tali autem posito mensium ordine, (quocum Josephus Scaliger concordat) nobis fere videre licet, cui nam Latinorum mensi quisque horum Atheniensium respondeat: modo fidem apud nos hi sequentes scriptores reperiant; inter quos Plutarchus, in Iulii Cæsaris vita ita loquitur: χαμῶν

μῶνΘ' ἐν προπαῖς ὄντΘ', ἱεμένω ἰαυαε'ν μῶς (ἔτος δ' ἀν' εἰη Ποσειδῶν Ἀθηναίοις) ἀφῆκεν εἰς τὸ πέλαγος. *Circa solstitium brumale ineunte mense Januario, (qui apud Athenienses Poseidon sit) in salum demisit se.*

De Anthesterione idem ita, in Syllæ vita: ἑλεῖν ᾗ τὰς Ἀθῆνας ἄωτος Φησιν ἐν ὑπομνήματι, μαρτίαις καλίνδαις, ἥτις ἡμέρα συμπέσκει μάλιστα τῇ νεμῶνι τῇ ἈνθιηριῶνΘ'. *Ipse commemorat in commentariis Sylla, cepisse se Athenas Cal. Martius, qui dies plane in primum diem incidit mensis Anthesterionis.* tum & Appianus Belli Civilis lib. 2. hoc modo: τελευτῆσθαι τὴν καίπαρα ἐν ἡμέραις αἷς καλῶσιν Ἐιδῶς μαρτίαις, ἈνθιηριῶνΘ' μάλιστα μέσθαι. *Ovisse Casarem die illo quem vocant Idus Martios, medio potissimum mensis Anthesterionis.* tum rursus Plutarchus in Publicola, de Metageitnionē, sic notat: Ἐιδῶς ἐν Σεπτεμβρίοις (ὁ σὺντυχάνει πάλιν τὴν πανσέλιον μάλιστα τῇ μετ'αγειτνίανΘ') ἡθροισμένων πάντων εἰς τὸ καπιτώλιον. *Idibus Septembribus, quod tempus incidit potissimum in plenilunium mensis, quem vocant Athenienses Metageitniona, quum in Capitolium omnes convenissent.*

Ita enim responderit ὁ

Ποσειδῶν, Januario.	Σκироφοριῶν, Julio.
Γαμηλιῶν, Febuario.	Ἐκατομβαιῶν, Augusto.
Ἀνθιηριῶν, Martio.	Μετ'αγειτνίαν, Septembri.
Ελαφβολιῶν, Aprili.	Βοηδρομιῶν, Octobri.
Μένυχιῶν, Majo.	Πυανειῶν, Novembri.
Θαργαλιῶν, Junio.	Μαιμακτηριῶν, Decembri.

At Theod. Gaza, & qui ipsum hic sequuntur, *Anthesterionem* faciunt *Novembrem*; *Boedromiona*, *Augustum*, &c. Alii aliter eos ordinant. Ac quidem Gaza ex etymologia vocis, ratione *Antesterionis* διὰ τὴν ἄωτῶν εὐρεῖν τὴν γῆν argumentatur. Cui contradicunt, ipsi longe antiquiores, ta-

liumque rerum inde magis gnari, Philostratus atque Harpocration: quorum primus illud nomen ἀπὸ τῆς αὐθιῆς quibus florere incipit, derivat; alter vero ita: Ἀθηγηριών. ὁ γὰρ μὲν ἔτῳ παρ' Ἀθηναίοις, ἰερὸς Διονύσου. Ἰστῶν δὲ ἐν τοῖς τῆς συναγωγῆς κεκληθὼς Φησιν αὐτὸν, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ τῆς ἐκ τῆς γῆς αὐθεῖν ἔστι. *Anthesterion. qui mensis est Octavus apud Athenienses ac Baccho sacer. Ister autem illum ait ita appellari, quod flores tunc maxime ex terra erumpant.*

Initium vero anni Attici ostendit nobis Dionysius Halicarnassæus, dum lib. I. ita de Troja capta loquitur: Ἴλιον μὲν γὰρ ἤλω πλεωτῶντος ἡδὴ τῆς θέρης, ἐπικαίδεκα πρῶτον ἡμέραις τῆς θερινῆς τροπῆς, ὁ γὰρ Φθινότερος [sive alias τελετή ὅτι ἐκαδὲ] μηνὸς Θαρρηλιώνος, ὡς Ἀθηναῖοι τὰς χρόνας ἀγνοοῦσι. περὶ δὲ τῆς αἰ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ ἐκπληρῶσαι μὲν τὴν τροπὴν εἴκοσι ἡμέραι. ἐν δὲ τῇ ἐπτα καὶ τετράκοντα, καὶ δὲ τῆς αἰώσεως ἀθροισμέναις τε πρὸς τὴν πόλιν εἰσὶν διοικήσαντες τὰς Ἀχαιῆς, καὶ τὰς περὶ τῆς ἐπιδησίας ἐκείνης τὰς περὶ τὴν ἀφιστηνέων, καὶ τὰ ὅρνια ποιήσαντες πρὸς αὐτὰς τὰ δὲ ἐξῆς ἔτα, &c. *Ilium enim captum est æstate jam vergente, XVII. dies ante Solstitium æstivum, vigesimo tertio [aut, si ipsa verba Dionysii retinere mavis, deficientis octavo] die mensis Thargelionis quemadmodum Athenienses tempora computant. Sed post Solstitium supererant XX. dies, qui annum illum complebant. Itaque intra XXXVII. dies, qui urbis expugnationem sunt secuti, existimo Græcos res urbanas composuisse, & legatos ab illis, qui secesserant, recepisse; fœdusque cum ipsis fecisse. Sequenti autem anno, &c.*

Ex jam allatis Dionysii verbis constat, cum Thargelion Junio fere responderet Thargelionemque sequeretur Sciophorion, eumque rursus Hecatombæon, a 23. Thargaleonis die adhuc restasse ad Hecatombæonem dies 37, ejusque adeo initium, initium novi anni constituisse: quo tempore &, (jam constitutis mensibus Romanorum) Augustus Mensis incipiebat.

bat. Quocum convenit, quod Harpocraton, de quorundam mensium (ratione temporis) ordine loquens, ponat *Metageitnionem* Secundum numero, *Maimaeterionem* quintum, *Posideonem* sextum (qui proinde cum Januario concidit) *Anthesterionem* octavum, & *Munychionem* decimum. Quæ plane cum marmoribus supra exhibitis conveniunt: simulque cum illis, quæ ex Plutarcho atque Appiano adduxi.

Non tamen usque quaque semper convenisse Atheniensium menses cum Romanis, videmus ex his Galeni Pergameni verbis, dum (quod notandum) ait: Ὅστις καλεῖται ἐν Ῥωμῇ μὲν ὁ καλὲς μῶς Σεπτεμβρίος ἔστιν, ἐν Περσείῳ δὲ παρ' ἡμῖν Ὑπερβερεῖαιος, Ἀθήνησι δὲ Μυστήρια. Quod tempus Romæ quidem vocatur *September* apud nos Pergami *Hyperberetæus*, apud Athenienses vero *Mysteria*. quod sc. tunc illa celebrentur.

Sicut etiam videmus hinc Scaligerum, in laterculo suo mensium Atticorum, *Hecatombæonem* pro Julio habere, *Metageitnionem* pro Augusto, *Boëdromionem* pro Septembri: qui *Boëdromion* aliàs *October* est. Nempe, ut eruditis notum est, habebant Athenienses suos ἐξαίρετους & ἐμβόλιμους mensium dies, sicque menses cavos ac plenos; atque hinc quoque mensē ἐμβόλιμον, qui unicuique tertio inferebatur: eratque is anni istius decimus tertius, ac sequebatur *Maimaeterionem*, præcedebat vero *Posideonem*, atque ita istis interpositus vocabatur tum *Posideon primus*; sequens autem (qui cum Latinorum Januario concurrebat, *Posideon secundus*: sicut & ex priori marmore, in quo omnes menses, (uti & simul ἐμβόλιμος) extant, clare liquet.

Anni autem, & mensium Atticorum rationem videmus traditam a Libanio, in secundo Argumento orationis Demosthenis adversus *Androetionem*; ac quidem hoc sequenti modo: Ἰστέον ὅτι οὐκ ἐψήφισαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰς μὲν αὖς καὶ τὰ ἡλιακὰν δεξιμῶν, ὡς ἡμεῖς ἀλλὰ καὶ τὰ σελήνιακῶν. καὶ γὰρ τὰ ἡλιακὰν ἔχει ὁ ἐνιαυτός

πὺς ἡμέρας τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε. ὥς συμβαίνει ἔχειν τὸ μῆνα ἡμέρας τριακοντα καὶ τρεῖς. Δικάκις γὰρ τελέκοντα, τελεκόσας δις τελέκοντα, ἐξήκοντα λοιπὰ πέντε. Ὁ τρίτος τὸ δώδεκα, πέντε καὶ λοιπὴ μία. δώδεκατοι γὰρ τῆς μιᾶς δύο ὥραι εἰσὶν. καὶ γὰρ σελήνιακόν δεῦμον ὁ ἐνιαυτός ἔχει τριακοσίας πενήκοντα πέντε. ὥς συμβαίνει τὸ μῆνα ἔχειν ἡμέρας ἑκοσι ἐννέα καὶ ἥμισυ. δικάκις γὰρ ἑκοσι, διακοσία δις ἑκοσι, πεσσεράκοντα δικάκις ἐννέα, ἐπενήκοντα δις ἐννέα, δεκαοκτώ καὶ τὸ ἥμισυ τὸ δώδεκα, ἐξ ὧς ὁμῶς εἶναι ἡμέρας τριακοσίας πενήκοντα πέντε. ὑπολείπεται γὰρ καὶ τὸ ἡλιακὸν δεῦμον ἡμέρας ἑνδεκά. αἱ Ἀθηναῖοι καὶ τριετίας συνάγοις ἐπὶ τὸ Ἐμβόλιμον μῆνα τελέκοντα τριῶν ἡμερῶν. Scire licet Athenienses mensium rationem non ex cursu Solis, ut nos, sed ex cursu Lunæ inivisse. Nam cursus Solaris habita ratione annus habet dies trecentos sexaginta quinque: secundum quam rationem mensis habet dies XXX. & trientem. Decies enim triginta, trecentos pariunt: bis triginta, sexaginta; reliqui sunt quinque. At tertia pars, seu triens duodecim, sunt quatuor; reliquus est dies unus: duodecima pars unius diei duæ horæ sunt. Ad cursum verò Lunæ annus habet dies 354. quo fit ut mensis quilibet diebus constet XXIX. & semisse. Nam decies viginti, ducentos pariunt: bis viginti, quadraginta: decies novem, nonaginta bis novem, decem & octo: dimidia pars duodecim sunt sex: ut in summa dies sint 354. cursu Solari summa brevior diebus 11. quos Athenienses post tertium quemque annum coacervantes mensē ex illis Embolium dierum triginta trium conflabant.

De hoc anno Lunari loquitur Plato lib. VI. de Legibus, dum ait: Ἐπειδὴ μέλλει νῆος ἐνιαυτός μὲν θέραις τροπὴς τοῦ ὀπίοντος μὲν γίγνεται, πύσης τῆς ἡμέρας τῇ περὶ τὸν πᾶντα καὶ τὰς ἀρχοντας συναθροῖν εἰς ἓν ἱερόν. Quæ M. Ficinus vertit, Omnis magistratus tam annui quam majoris temporis pridie Calendas, mensis illius, quo post æstivum solstitium novus incipit annus, in templum unum conveniant.

Quod

Quod autem ad *ἰμβολίμους* menses attinet; inde est, meo iudicio, cur veteres Scriptores quandoque inter se discrepant, ratione Mensium Atticorum, cum Romanorum mensibus componendorum: quod nempe illorum hic de anno *ἰμβολιμαίῳ*, alius vero de alio non *ἰμβολιμαίῳ* (ad ista non advertendo, saltem id non memorando) locutus sit; hincque & *Boëdromion* aliquando melius (licet rarius) cum *Septembri*, quam cum *Octobri* comparari potuerit.

Quare autem supra allatus *Gymnasiarcharum* catalogus, in lapide, de quo nunc loquimur, à *Boëdromione* incipiat, non verò ab *Hecatombæone*, cujus initio Magistratus Athenienses annuatim electi munera sua obire incipiebant, in causa est, quod *Gymnasiarchæ* (sicut *χορηγὸι* primo mense post *Dionysia* modò celebrata, de novo creabantur ad hinc sequentia *Dionysia*) ita post *magna Mysteria*, quæ *Boëdromione* mense celebrabantur, electi videantur, atque ab iis muneris sui administrationem adiisse: quum publicus, seu politicus, Magistratus non essent.

CAPUT II.

Mysteria Magna Atheniensium non Pentaëterica, sed annua fuisse; illaque non solis civibus, verum & peregrinis, post ritas expiationes &c. peractas, patuisse. Annorum interstitium à Parvorum initiatione usque ad Magnorum ἱερῶν, fuisse ut plurimum quinquennale; brevissimum autem, anno integro ad minimum intercedente. Hierophantas quoque non quinquennales, sed annuos fuisse. De initiatione Apollonii Tyanæ: hincque differitur super loco Tertulliani, adversus Valentinianos, contra Scaligerum ac Meursium, &c. Parva quoque My-
Gggg
stera

steria fuisse annua, non Triëterica. Nec Triëterica Orgia Thebanorum cum Dionysiis Atheniensium esse confundenda; neque hæc cum Patvis Mysteriis: quorum illa in Ἄλφειο, hæc vero in Κίμναιο, celebrabantur. De Demetrii Poliercetæ initiatione, &c. Ut Mysteria hæc Christiani quoque sensim æmulati fuerint: denique de duobus simul Gymnasiarchis uni eidemque mense præfectis. Postremo, quid circa talia ac similia temporum tractus immutaverit, etiam exemplo Senatus Atheniensium, ratione numeri Senatorum, ostenditur.

INterim hæc electio Gymnasiarcharum, ad, vel post, Magna Eleusiniarum Mysteria, firmat quoque opinionem illam, quæ statuit ista Mysteria non Quinquennialia, sed annua fuisse; quandoquidem Gymnasiarchæ minime Quinquennales, sed annui erant; ita tamen, ut unusquisque eorum menfurno tantum regimine potiretur.

Quo tamen solo argumento ista opinio non nititur, sed Herodoti etiam & Isocratis, & Aristidis disertis, sane, verbis: ut quorum primus ita, ex persona Dicæi Atheniensis exulis, atque inter Persas versantis: τὴν δ' ὀρθὴν ταύτην ἄγαν Ἀθηναῖοι αἰνὰ πάντα ἔπα τῇ Μητρὶ καὶ τῇ Κόρῃ, καὶ αὐτίων πὶ ὁ βασιλεὺς, καὶ τ' ἄλλων Ἑλλήνων μυῖται. καὶ τ' Φωνίῳ τ' ἀκέραις ἐν ταύτῃ τῇ ὀρθῇ ἱακχάζουσι. Hoc vero festum QVOTANNIS Cereræ & Proserpinæ celebrant. Et his Sacris quicumque vult, tum Atheniensium ipsorum, tum & aliorum Græcorum, initiatur. Et vox quam audis, est in hoc festo Bacchanium [sive Jacchum cum clamore deducentium.] Neque aliter Isocrates; qui in Panegyrico suo ita loquitur: Δήμητρος γὰρ ἀφ' αὐτῆς εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, &c. καὶ δόσεις δωρεῖας δίδας, αἰπερ μέγιστον τυχάνουσι ἔσται, τὰς πεκαρπύας, εἰ δ' μὴ θηρυδάς. ζῆν ἡμᾶς αἰποὶ γαρίασιν, καὶ τ' πλατῆν, ἥς εἰ μισύχοντες ποτὶ π' εἰς πλάτης, καὶ εἰ σύμπαντες αἰδῶν ἡδύς τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν. ἔτως.

ἔτις ἡ πῆλις ἡμῶν εἰ μὴτοι φιλοῦσι, ἀλλὰ ἐ φιλασθῶσις ἔχον,
 ὥςτις κυρία γαιωνίῃ τέτατο ἀγαθῶν, οἷον ἐφθόνησι πῆσι ἀλλοῖς, ἀλλ'
 ὡν ἔλαβον ἀπὸσι μετιδωκεν. καὶ ἔα μὲν ἔτι ἐ νῆν καθ' ἐκα-
 στον ετοσ δόικυμῶν. τῇ δὲ σοληβδῶν ἔς ἀμυσίας, ἐ πῆς
 λυγίας, καὶ πῆς ἀφελίας ἔς δὲ αὐτῶν γαιωνίας ἰδιδάξαμῶν.
Nam quum Ceres post raptam Proserpinam, erroribus acta
in regionem nostram pervenisset; nostrisque majoribus ob ac-
cepta beneficia (quæ non nisi initiatis audire fas est) bene
capiens, amplissima duo munera largita esset: fruges, quæ
in causa fuerunt, ne more belluarum viveremus: & arcana
illa sacra, quibus initiati qui sunt, hi & de vitæ exitu,
& universo ævo spem habent meliorem: adeo non tantum
accepta Diis, sed & in homines benigna fuit nostra urbs,
ut nemini tantâ bona invideret: sed quæ acceperat, omni-
bus impertiret. Et hæc quidem etiam nunc QVOTAN-
NIS ostendimus: illarum autem beneficia omnia, utendi-
que rationem, & utilitates inde capiendas, edocuimus.

Nec denique minus clare id ostendit Aristides, in Eleusinia
 sua oratione, his verbis: Παιηγῆρις ἔτις αὖ μὲν ἄλλαι, δὲ ἔτις
 πῆμῶν καὶ ἔτις πληρῶν. μόνῃ δὲ ἡ τῇ Μυστηρίων, πῶντος ἔτις ἐνί-
 κησιν εἶται. *Et alii quidem conventus publici [& Sacri]*
quinto quoquo, vel tertio celebrantur anno: hic autem, ad
quem pertinent Mysteria SINGVLIS ANNIS instauran-
tur. tum & per hæc, in Panathænaica: Ἀλλὰ μὲν τῶν τε μυ-
στηρίων, πῶ μὲν ὡς ἀρχαῖα πῆμῶν. ἔα δὲ ὡς ἀναγκαῖα: πῶ δὲ ὡς
πλείους γνώριμα. πῶσαις πῆμῶν τῇ ψήφῳι σποφῶρι πῶ ἑλδωσινία.
καὶ πῶ μὲν τῇ ἄλλων εἰς ἡμῶν ὁ λόγος. μόνῃ δὲ τῇ ἑλλήνων καθ'
ἐκαστον ετοσ πῆμῶν πῆμῶν, ἀδμῶν πῆμῶν πῆμῶν Φαν-
λοπῶν. καὶ δὲ χῆσιν τῇ ἑλδωσινίῳ πῆμῶν ἡ ἔπροι τῇ πῆμῶν πῆμῶν.
καὶ πῶντος ἐπῆμῶν αἰεὶ τῇ πῆμῶν ἑπῶν πῆμῶν πῆμῶν.
Mysteria porro quum alia propter antiquitatem, nonnulla
necessitatis, quædam etiam celebritatis causa in honore sint,
omnibus utique modis præstant Eleusinia. Ut autem de

*aliis dicere supersedeam, soli certe Græcorum QVOTAN-
NIS panegyrim nullis QVINQVENNALIBVS deteriorē
celebratis, pluresque in Eleusinium (templum) quam reli-
qui in urbem totam recipitis: omnibus etiam hanc solenni-
tatem hominibus turbâ superare contendentibus.*

Quæ præterea tam ex his Aristidis, quam quoque ex He-
rodoti & Isocratis, verbis liquent, sunt, ad *Magna illa My-
steria* (non solummodo ad *Parva*) non solos Athenienses,
verum & reliquos Græcos, tum vero & alios, undecunque
exteros homines admissos fuisse. Quod posterius non solius
Apollonii Thyanæi, uti & Demetrii regis exemplis, sed &
Ciceronis tum verbis, tum etiam ipsius atque Attici exemplo,
clarefcit. Ita namque ille libro I. de *Natura Deorum: Mit-
to Eleusinē sanctam illam & augustam, ubi initiantur
gentes oræ ultimæ: sicut & lib. 2. de Legibus, per dialogum,
loquitur: M. Quid ergo agent Jacchus Eumolpidæque no-
stri, & augusta illa Mystéria, siquidem sacra nocturna tol-
limus? non enim populo Romano; sed omnibus bonis firmis-
que populis leges damus. ATT. Excipis credo, illa,
QVIBVS IPSI INITIATI SVMVS. M. Ego vero ex-
cipiam. Nam mihi cum multa eximia Divinaque videntur
Athenæ tuæ peperisse, atque in vitam hominum intulisse,
tum nihil melius illis Mysteriis, &c.*

Temporibus autem magis antiquis peregrinos à Magnis
fuisse exclusos, cum ex aliis, tum ex verbis Apollodori,
(lib. 2. & mihi pag. 106.) clare liquet. Ita enim is de Her-
cule: Ἦν δὲ τὸν ἐξὸν τοῖς ἑσπέραις ΤΟΤΕ μυσταῖς.

Verum enim vero hæc, similiaque, accurate pertractat
Eruditissimus Meursius, in Eximio opere de Eleusiniis. qui
tamen illa de *annorum interstitio* inter Minora ac Majora
non satis bene cepisse videtur; sicut statim quoque docere
conabor. Quod interim ad hæc *Mystéria* adhuc pertinet,
(quodque addendum duco, dum jam sic extra oleas vagor)
est,

est, permirum videri, magnum illum Josephum Scaligerum, (quin & Meursium, de quo quoque itatim) asserere, *Magna Mysteria fuisse Quinquennalia.* quod lib. I. de *Emendatione Temporum* pag. 29. ex Seneca Tragico sic adstruere conatur: *Nam Majora Mysteria erant Pentaëterica: de quibus idem Seneca, Hercule Furente,*

*Quantus Eleum coit ad Tonantem
Quinta cum Sacrum revocavit aëtas;
Quanta cum longæ redit hora noctis,
Crescere & somnos cupiens quietos
Libra Phæbeos tenet æqua currus,
Turba secretam Cererem frequentat,
Et citi tectis properant relictis
Attici noctem celebrare Mystæ.*

In Hippolyto.

*Iam quarta Eleusin dona Triptolemi secat,
Paremque toties libra composuit diem.*

Nimirum fiebant τῇ ἰνδὸν Βοηδρομιῶνος, post confectum sidus æquinoctii Autumnalis, quinto anno redeunte.

Priora quidem de Olympicis sacris, ut Quinquennialibus, clare ac vere dici constat. At nihil quod illa Mysteria quinquennalia faciat, à Seneca dici apparet.

Quæ autem ex Hippolyto affert solummodo docent, Theseum, qui ista loquitur, jam post quatuor annos, quatuor-que præterlapsa Eleusinia, ab Inferis in lucem, adeoque & Athenas reversum. Quod ut clarius pateat, Senecæ versus, in iisque Thesei verba, paulo altius repetam.

*Tandem profugi noctis æternæ plagam,
Vastoque manes carcere umbrante nolum.
Ut vix cupitum perferunt oculi d' em!*

Gggg 3

Iam

*Iam quarta Eleusis dona Triptolemi secat,
 Paremaque toties libra composuit diem:
 Ambiguus ut me fortis ignota labor
 Detinuit inter mortis & vitæ mala.
 Pars una vitæ mansit extincto mihi
 Sensus. Malorum finis Alcides fuit.*

Magis stringere videntur ista Apollonii Thyanæi apud Philostratum (lib. I V. cap. 6.) verba: quæ tamen quoque pro *Quinquennialibus* istis nihil faciunt. Quod ut clarius perspicatur (tum quia & inferius ad alia nobis inservient) etiam paulo altius repetenda videntur. Habent se itaque hoc modo:

Ἀμελήσαντες ὅ οἱ πολλοὶ τῷ μουσικῷ περὶ τὸ Ἀπολλώνιον εἶχον. καὶ τὰτ' ἐωχάδαζον μάλλον, ἢ τὸ ἀπιδιδόναι πειλομένοι. ὁ δὲ ξυμίσταται μὲν αὐτοῖς αὐτοῖς ἐλθόντες, ἐκέλευσε δὲ πρὸς τοῖς ἱεροῖς τοῖσι γίνεσθαι καὶ γὰρ αὐτοῖς μουσικῶν ὁ δὲ Ἱεροφάντης οὐκ ἐβόλετο παρέχειν τὰ ἱερὰ μὴ γὰρ αὐτοῖς μὴσσαι γένηται, μηδὲ τὸ ἑλθόντα αὐτοῖς αὐθιγῶς μὴ καθάρειν τὰ δαίμονια. ὁ δὲ Ἀπολλόνιος οὐδὲν ὅτι τῶν ἡρώων αὐτὸς γινόμενος, ἔφη, πὲρ μέγιστον, ὡς ἐγὼ ἐγκληθὲν αὐτῷ, εἰρηκας, ὅτι περὶ τὴν πλειστὴν πλείων ἢ σὺ γινώσκω ἐγὼ δὲ ὡς ὅτι σφώτερον ἐμαυτῷ μυσσομένην ἤλθοι. ἐπαινεσάντων δὲ τῶν παρόντων, ὡς ἱρῶμεως, καὶ ὅτι ἀπλησίως αὐτῷ ἀπερίετο, ὁ μὲν Ἱεροφάντης, ἐπειδὴ ἐξείργων αὐτὸν ἐφίλατο τοῖς πολλοῖς ἐδόκεν πράττειν, μετέβαλε δὲ τὸν ἐμὸν μουσικῷ εἶφαι. σφὸς γάρ τις ἦκεν ἰοικας. ὁ δὲ Ἀπολλόνιος, μυσσομένη, εἶφαι, αὐτοῖς μυσσομένη δὲ μὴ ὁ δεινὰ πειρώσκει λεγόμενος, ἐς τὸ μετ' ἐκείνων Ἱεροφάντην, ὅς μιν πειρώσκει ἐπὶ τῷ ἱερῷ πράττειν. Quæ ita reddit Federius Morellius: Cum plurimi Apollonio circumstantes curam Sacrorum [initiationem] negligerent, magis de illo videndo audiendoque, quam de se expiandis essent solliciti: ipse ad eos conversus, aliasque collocuturum pollicitus, tunc sacris operam dare illos iussit, & se sacris initiari velle dixit. Verum Sacrorum Antistes, quem illi Hierophantam appellant, illum sacris admittere noluit, asserens nunquam se initiaturum esse hominem incantatorem, nec

nec Eleusinem patefacturum ei qui purus à dæmonibus non esset. Apollonius nihil propterea dejectus animo: Maximum, inquit, eorum, in quibus accusari possem, omisisti, quod cum de sacris, arcanisque mysteriis multa plura, & secretiora, quam tu, cognoscam: tamen ad te tanquam sapientiore initiandus accesserim. Cum omnes qui aderant responsum illam constanter, aperteque factam laudarent, & sacerorum Antistes odiosum se, molestumque omnibus esse animadverteret, quod illum sacris prohibuisset, mutatâ voce, Initiare, inquit, vir enim sapiens esse videris. Tunc Apollonius: Ego certe paulo post initiabor, & digito quendam ex circumstantibus notans: Ille, inquit me initiaturus est, divinatione quadam præmonstrans eum qui Antistes templi futurus erat, quod post quartum annum evenit.

Quæ Apollonii, apud Philostratum, verba nihil aliud volunt, quam quod, post quadriennium Athenas reversus hic Apollonius, sese initiari curaturus esset ab illo, qui tum temporis futurus esset *Hierophanta*; adeoque ab illo, qui quadriennio post hunc præsentem *Hierophantam* isto munere decorandus esset: non verò indicant quod hujus præsentis *Hierophantæ* munus, nullis aliis interpositis *Hierophantis*, eousque perduraret. Quandoquidem istud jam peractis *Mysteriis* finiretur, aliusque denuo eligendus esset: neque ulla exempla, quod sciam, se prodant, per subsequencia sibi quatuor *Magna Mysteria*, unum eundemque hominem in istius muneris administratione permansisse. Et ex jam antedictis indubitato patet, hæc *Magna Mysteria* (sicut id de Minoribus quoque verum est, atque statim obiter ostendetur) *annua*, non vero *quinquennialia* fuisse. unde & sequitur *Hierophantas* non *Quinquennales* sed annuos fuisse: sicut id in Ἀρχιερεῖς, seu *Pontificibus*, locum habebat; nisi illi istud ἀρχιερείας munus ex jure Hæreditario, vel aliter in perpetuum, sive ad vitam, obtinerent. Interim verbulo monendum censeo lectorem Græce peritum, ut, sicut alibi,

alibi, sic maxime hic, verba Græca Philostrati cum versione Morellii conferat. Qui sane, an ipse interpret fuerit, an vero aliquis ex ipsius discipulis, valde dubito.

Porro idem Scaliger, de iisdem Magnis Mysteriis, libro V. de Emend. Temp. pag. 418. ut illa fuisse Quinquennalia hæc Tertulliani verba (ex primo capite libri adversus Valentinianos) affert: *Nam & illa Eleusinia, heresis & ipsa Attica superstitionis, quod tacent, pudor est. Idcirco & aditum prius cruciant: diutius initiant, quam consignant: cum & portas ante quinquennium instituunt, ut opinionem suspendio cognitionis ædificent: atque ita tantam Majestatem exhibere videantur, quantam præstruxerunt cupiditatem. Sequitur jam silentii officium. Attente custodiunt, quod tarde invenitur. Caterum tota in adytis divinitas, tot suspiria portarum, totum signaculum linguæ, simulacrum membri virilis revelatur.*

Legit in his Tertulliani Verbis Magnus Scaliger; ac cum illo etiam Meursius, & Salmasius, pro *cum & portas*, aliter, nempe *cum epoptas*; sicut & pro *siparia*, aut, si mavis, *suspiria*, *portarum* legunt *suspiria epoptarum*.

Itane *instituebant* ante quinquennium *Epoptas*? quum tantum post quinquennalem institutionem *Epoptæ* fierent; tandiuque simpliciter mystæ manebant; donec ad *ἐπιείκην* admittebantur? ac suspirabant *Epoptæ*, ut fierent tandem *Epoptæ*? Sane fateor hæc me plane non capere. Prius illud & *portas* levi mutatione emendari sic potest, *ad portas* (ut Petavius quoque vult) *quinquennium instituunt*: Atque ut aditus crucient, vel *siparia portarum* obtendant, (si ita legere placet) vel per diuturna *suspiria portarum*, sive *ad portas*, opinionem suspendio cognitionis ædificent, &c. Silentii officium, quod vocat, seu potius juramentum, præcessisse *ἐπιείκην* minime negare velim: at per gradus, adeoque, ut per portarum præstructiones, initiationes has, quas

Ter-

Tertullianus confuse satis proponit, ad *ἐπιήκειαν* processisse nullum dubium est. Atque hisce illustrandis non male, ut puto, faciunt illa, quæ Seneca *Nat. Quæst.* lib. VIII. cap. 31. ita profert: *Non semel quædam sacra traduntur: Eleusis servat quod ostendat revisentibus. Rerum natura sacra sua non semel tradit. Initiatos nos credimus, in vestibulo ejus hæremus. Illa arcana non promiscue, neque omnibus patent. REDUCTA & interiore sacrario clausa sunt.*

Unde & Psellus: 'Επὶ τῶν λεγομένων τελετῶν, τὰ μὲν ἄδυτα ἦν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ ὄνομα· τὰ δὲ ὡραπιστάσματα [*portæ & spiracula*] περιβέβλωται, ἀγίαται ἐν τοῖς ἀδύτοις φυλάττονται. ἐν δὲ τοῖς Ἐλευσινίοις οὐκ ἀνεμίγνυτο τὰ ταῦτα, καὶ ἀνεγυμνῶντο τὰ κεκρυμμένα. ἐγένετο γὰρ τῶτο ἐν παλαιοῖς ἔτοιμα, ἵνα μὴ τὰ ἀβέβηλα βεβήλοις πολλὰκις ὀπταίνοντο. *Quod ad initiationes, quæ dicuntur, alia quidem adyta, vel recondita erant, ut & nomen innuit. vela autem propendebant, invisibilia ista, quæ in adytis erant, custodientia. In Eleusiniis vero non commiscebantur illa, & revelabantur occultata. Fiebat enim illud PER CIRCVITVS ANNORVM, ne profana sacrosanctis mixta (ut aliàs sæpius fieri poterat) cernerentur. Ita enim istud πολλάκις hic exponendum duco.*

Quin & huc optimè faciunt illa, quæ Clemens Alexandrinus, *Protreptici* libro V. habet: 'Οὐκ ἀπικρύτως ἀρχὴ καὶ τῶν μυστηρίων τὸ παρ' Ἑλλήσιν ἀρχεῖ τὰ καθάρσια, καθάρσιον ἐν πῶς βαρβαροῖς τὸ λυγρὸν. μὲν ταῦτα δὲ ἔστι τὰ μικρὰ μυστήρια, διδασκαλίαις ἵνα ὑποθήσιν ἔχοντα, καὶ ὡρασκομένης τῆς μελλόντων. καὶ μαωμέναι ἐπὶ ὑπολείπεται, ἐπιπλάθει δὲ, καὶ πεποῶν τὴ φύσιν, ἐπὶ τὸ πνεῦμα. *Non indecenter ergo & Mysteria, quæ apud Græcos inchoant lustrationes, quemadmodum & apud Barbaros lavacrum. Post hæc autem sunt Parva Mysteria, doctrinæ quoddam fundamentum habentia, & præparationis futurorum: Magna vero universorum. DISCERE NON AMPLIVS*
Hhhh
RESTAT,

RESTAT, contemplari vero, & comprehendere naturam & ipsa facta.

Instituebantur ergo tandiu, donec satis perfecti in illa doctrina, ut digni, ad istam ἐπιείαν (exactotamen prius, ut dixi silentii juramento) admitterentur. Præcedebant autem antequam ad *Parva* admitterentur Sacrificia & purificationes, seu καθάρσις. Quæ tamen minime ostendunt, *Magna Mystera* fuisse *Quinquennalia*; sicut & *Salmasius*, & *Petavius*, illa *Annua* fuisse statuunt.

Celeberrimus verò, ratione Græcarum Antiquitatum, Meursius, illaetiam, si verba ejus bene capio, *quinquennalia* fuisse statuit; quamvis aliam rationem circa progressus, a Minoribus ad Majora, ineat. ita enim ille loquitur, Eleusiniorum suorum cap VIII, post verba ista Tertulliani (contra Valentinianos) allata: *Atque hoc* [initiari nempe diutius &c.] *de iis est capiendum, qui ipsis Mysteriis Majoribus initiabantur. Nam* [NB] *quos primis minoribus initiari contigisset, iis opus quadriennium expectare; quos secundis, triennium; quos tertiis, biennium; quos quartis unum tantum annum; idque minimum intervallum omnium erat. Et de his Plutarchus sentit, in Demetrio. ἐπιείδων ὃ τῶν ἀρχιστῶν ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐνιαυτὸν ἀγαλίνοντες. Conspiciebant autem minimum ab magnis annum interponentes. Sed luxatus, corruptusque; iste locus; & legendum, ἐπιείδων ὃ πρὸς τῶν μεγάλων, τῶν ἀρχιστῶν ἐνιαυτὸν ἀγαλίνοντες. Conspiciebant autem in magnis, minimum interponentes annum. Epoptæ enim, fiebant in Magnis anno minimum uno, postquam Mystæ facti essent: non autem post Magna anno uno, in minoribus, quod ista lectio præ se fert.*

Hactenus J. Meursius. At If. Casaubonus (licet improbante D. Petavio) in textu Græco Plutarchi, pro ἀπὸ τῶν μεγάλων reponit, (ac bene meo judicio) ἀπὸ τῶν μικρῶν: ut ita tum videbimus, ubi de Demetrii regis, initiatione loquar. Nunc

Nunc vero aliquid super Meursii opinione addam.

Is igitur vult Magna quidem fuisse *Quinquennalia*, Parva vero *Annua*. Sed plures paucioresve annos intercurrisse mystis, prout primis, secundis, tertiis, quartisve Mysteriis Parvis, post jam prægressa *magna*, initiati fuissent. Atque ita quidem, ut si jam primis Parvis post Magna illa recurrentibus, non ante istud fere Quinquennale spatium, quod inter ista Parva, & proxime (post quatuor annos circiter) sequentia Magna, initiati fuissent; ipsis eousque antiquam Epopææ fieri possent expectandum esset: ac sic de cæteris. Verum talia minime ex Tertulliano, aut Plutarcho liquent; quorum verbis tamen hîc niti videtur.

Melius certe C. Salmasius, qui ad Historias Augustas, asserit, his verbis: *Sciendum enim est parva & magna mysteria intra eundem annum agi solita, & utraque quotannis: parva Anthesterione mense, magna Boëdromione. qui parva illa initia acceperat, non fiebat Epopæa in magnis, sed illis tantum initiabatur, deinde anno post ἐκπλήρωσιν, in iisdem scilicet μυστηρίοις. Sic magna illa μυστήρια erant τὰ μυστήρια quam ἐκπλήρωσιν. Nam necesse erat eis primum initiari, acinde interjecto anno ut minimum in Sacrarium admitti, καὶ ἐκπλήρωσιν licebat, &c.* Quæ tum porro ex Plutarcho ac Scholiaste Aristophanis firmat.

Quare miror magnum illum Scaligerum, tam immensæ lectionis ac memoriæ, tum & iudicii, virum, ad illa, dum de mysteriis utrisque scriberet, non curatius attendisse. Sicut enim Magna ponit *Quinquennalia*, sic Parva asserit fuisse *Triëterica*. Quod & Petavius ad Themithium optime notavit.

Post enim allata (libro I. Em. Temp.) Hesychii & Thucydidis verba, quibus de *Atheniensium Dionysis* loquuntur, addit: *De his manifesto sensit Seneca his Anapestis:*

Hhhh 2

Nos

*Nos Cadmeis orgia ferre
Tecum solitæ condita cistis,
Cum jam pulso sidere brumæ
Tertia soles evocat æstas:
Et spiciferæ concessa Deæ
Attica Mystas clausit Eleusis.*

Quibus notatur tempus fuisse circa finem hiemis, & præterea τελευτήματα fuisse: quæ [NB] & dicebantur minora mysteria.

At quæ hîc a Choro canuntur ad Orgia Dionysii Thebana; non vero ad Attica Dionysia spectant. nec magis quam ista Virgilii de Didone in furorem acta, ob Æneæ abitum;

*Sævit inops animi, totamque incensa per urbem
Bacchatur: qualis commotis excita sacris
Thyas, ubi audito stimulant trieterica Baccho
Orgia, nocturnusque vocat clamore Cithæron;*

(Qui Cithæron mons erat Bœotix) aut hæc Lucani (lib. V.)

*Parnassus gemino petit æthera colle
Mons Phœbo Bromioque sacer, cui numine misto,
Delphica Thebanæ referunt Triëterica Bacchæ.*

Nam quamvis Delphi ac Parnassus in Phocide essent, Thebanæ tamen Bacchæ hîc sua celebrabant Triëterica Bacchi Orgia.

Illum autem Parnassum non soli Apolloni verum & Baccho sacrum fuisse, præter Lucanum, etiam Macrobius ac Pausanias testantur; quorum postremus ita: Ἀπὸ τοῦ ἑὸς κορυφῆς χαλεπὴν ἤδη καὶ ἀνδρὶ δούλῳ πρὸς τὰ ἄκρα ἀφικέσθαι τὸ Πarnassum. Ἐὰ δὲ νεφελὴ πῖ βῆτι ἀνθρώπων ἔλ' ἀκρὰ, καὶ αἱ ἐθαδὲς ὄντι τὰ πρὸς τὰ Διονύσιον καὶ τὰ Ἀπόλλωνι μαίνονται. A Cerycio anitro vel expedito iter arduum ac difficile ad Parnassi juga. Sunt enim

enim ea supra nubes; & illic Thyades per furorem Sacra Libero & Apolloni faciunt.

Quod porro illa quæ de Eleusi in Senecæ versibus memorantur, ad Minora Atheniensium (non Thebanorum) *Dionysia* spectent, patet & inde quod hæc Atheniensium post hiemem, jam ineunte vere, ac mense Anthesterione celebrarentur. Quo tempore licet & Thebanorum Triëtērica celebrarentur, ista minime cum *Dionysis Atticis* confundenda sunt; ut quæ æque annua erant ac Parva illorum *Mysteria*; quæ perverſe admodum cum *Dionysis* a multis confunduntur, & pro unis iisdemque habentur; eo quod uno eodemque mense quotannis ibi celebrata fuerint.

At *Parva Mysteria* celebrabantur in Ἀγῆα sive Ἀγῆαις. Hinc enim (ne plura testimonia afferam) Stephanus, πρὸς πόλεω, ait: "Ἀγῆα καὶ Ἀγῆαι, χωρίον ἐνικῶς καὶ πληθυντικῶς ἐστὶ καὶ τὸ Ἀθηναίων πρὸς τὴν πόλιν, ἐν ᾧ τὰ μικρὰ μυστήρια ἑπιτελεῖται, μίμημα τὸ πρὸς τὸ Διόνυσον. ἐν ᾧ λέγουσι καὶ τὴν Ἡρακλείαν μῆμνησθαι. *Agra & Agræ*, locus ita singulari & plurali numero dicitur. Et est ille in Attica ante urbem, in quo & *Parva Mysteria* celebrantur, ad imitationem eorum, in quibus Bacchum initiatum dicunt.

Quæ posteriora Stephani huic errori eruditissimam ansam dedisse videntur: namque ibi aliàs τὰ μικρὰ τῆς Δήμητρος ἢ τὰ μυστήρια; quum contra τὰ Διονύσια in Limnis celebrarentur. Hinc enim Demosthenes, in Oratione contra *Neeram*, ait: Δια τούτων ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἱεροῖς τῷ Διονύσῳ ἐν Λίμναις ἔστησαν, ἵνα μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γεγραμμένα: ἀπαξ γὰρ ἐνιαυτῷ ἐκάστη ἀνοίγεται, τῇ δωδεκάτῃ τῆς Ἀνθεστηριῶνος μηνός. Propter illa posuerunt ea in templo Bacchi quod in Limnis est; ne multi norint, quid in illis scriptum sit. Semel namque id unoquoque anno aperitur; duodecimo nempe die mensis Anthesterionis.

Quæ verba nobis & locum, & tempus Magnorum Dionysiorum satis clare exprimunt. Uno autem eodemque anno

& Parva & Magna Myſteria fuiſſe celebrata, oſtendunt nobis verba Plutarchi, ubi de Demetrii regis ſecundo Athenas adventu, & initiatione (in vita ipſius) ita loquitur: Τὴν δὲ εἴς 'αναζωγνύων εἰς τὰς 'Αθήνας, ἔγραψε ἐπὶ βέλτερι τῷ θρανίῳ μὲν δούς μνηστῆρας, καὶ τὴν τελευτὴν ἀπασι δὸς τῶν μικρῶν ἅλκι τῶν ἐποπλικῶν ἀναλαβεῖν. τῷ δὲ εἰς θημίον ἦν, εἰς δὲ γεγονὸς πενταετηρίαν ἀλλὰ τὰ μικρὰ τῶν 'Αθηνησίων ἐτελεύτησεν, τὰ δὲ μεγάλα τῶν Βοηδρομιῶν ἐπ' ἁπλῶς δὲ τῶν μεγάλων [legendum certe cum Caſaubono, μικρῶν] εἰσαυτὴν ἀναλίσκοντες. ἀναγινώσκοντες δὲ τῶν γραμμάτων, μὲν ἐτόλμησε αὐτοπαῖν Πυθόδωρος ὁ Δαδῆχος ἐπύρριψε δὲ εἶδεν, ἀλλὰ στρατοκλῆς γυμνῶν εἰπόντες, 'Αθηνησίων τὴν μνηστῆρας ψηφισάμενοι καλεῖν καὶ νομίζειν, ἐπὶ τῶν Δημητρίων τὸ πρὸς Ἀχαιῶν καὶ μὲν ταῦτα πάλιν ἐξ 'Αθηνησίων οὐ μνηστῆρας γαστήρος Βοηδρομιῶν, εἰδέξατο τὴν λοιπὴν τελευτῶν, ἅμα καὶ τῶν ἐποπλικῶν τῶν Δημητρίων θηλασίους. Porro repetens tunc Athenas, velle scripsit se, ubi ed venisset illico initiari, Myſteriaque a Parvis uſque ad ultima & recondita ſacra, qua epoptica appellant, omnia percipere. Id autem nefas erat, neque viſum ante fuerat unquam: verum peragebantur Parva menſe Antheſterione, Magna vero Boëdromione: ac demum recondita Sacra inſpiciebant, interjecto a Parvis (ad Magna) ad minimum anno. Lectis autem literis ejus, unus ſuſtinuit intercedere Pythodoros, qui Dadŭchus erat; incassum tamen. Ceterum latà, ex Stratoſis ſententia lege, ut menſem Munychionem nuncuparent atque haberent Antheſteriona, Demetrium initiaverunt Myſteriis illis, quæ in Ἀγραις fiebant. Mox iterum ab Antheſterione Munychion converſus in Boëdromionem reliquas caeremonias recepit [magnorum myſteriorum,] ſimulque ad inſpectionem Sacrorum quoque admiſſus eſt Demetrius.

Credibile eſt ipſum menſe Munychione Athenas appuliſſe, indeque factam fuiſſe hanc immutationem; ne exſpectare ipſi

ipsi necesse foret; quum alias jam præterito Anthesterione Boëdromion etiam prætermittendus fuisset: hincque munichiona, ex ipsius nomine *Demetriona* appellatum fuisse: nisi id jam ad hoc priorem ejus adventum Athenas fecerint. Ita enim de isto facto Plutarchus: τέλει δὲ τῷ μηνὶ τῷ μυνυχίῳ, Δημητριῶνα, καὶ τῇ ἡμέρῳ τῇ ἐννέῳ καὶ νέῳ, Δημητριάδα προσηγόρευον, καὶ τῇ ἑορτῇ τῇ Διονύσιᾳ, μετωνόμασαν Δημήτρια. *Ad postremum mensem Munichiona Demetriona, & diem trigesimum [qui alias ἐνα καὶ νέα] Demetriadem appellaverunt. Adhæc Dionysia, mutato nomine, vocaverunt Demetria.*

Ac forsan hac secunda vice ipso Munichionis mense Athenas appulit, ut initiaretur eo mense, qui ipsi sacer erat. Verum hæc nullius ponderis conjectura est; quamvis illa ab istius hominis ambitione ac vanitate non usque adeo abludat.

Hoc interim magis certum, ipsum nullis consuetis ad hæc καθαρσίαις, nisi λυτρίαις, seu θύμασι & ἀγνέαις compendiosis admodum per ὑδαρὸν, usum, ad Mystéria illorumque ἐπιπλείων accessisse. Cum aliàs, ut supra monui, καθάρσεις, &c. etiam ipsa Minora præcederent. Inde enim (ut hæc addam) Arrianus lib. III. cap. 21. in Epictetum: καὶ ὡς ἐπὶ ταῦτα ὠφελὺ, καὶ ὡς καὶ καὶ, καὶ μὴ θυσιᾶς ἢ, καὶ μετ' ὠχρῶν, καὶ προσηγνώσκου. καὶ προσδιακείμενον τῇ γνώμῃ ἐπὶ ἱεροῖς προσελθόντων, καὶ ἱεροῖς παλαιῶν. ἕως ὠφέλιμα γίνεται τὰ μυστήρια, &c. ἕως εἰς φαντασίαν ἐρχόμεθα, ὅτι ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἐπινοήσῃ τῇ βίῃ κατεστῆναι πάντα ταῦτα ἐπὶ τῷ παλαιῷ. *Pro ratione loci ac temporis profunt. Item adhibito sacrificio, adhibitis precibus, castitate, animoque sic affecto, quod sis ad sacra accessurus, vetustasque cæremonias. Sic initia fiunt utilia, si eam præbeant opinionem, quod erudiende, & corrigendæ vitæ causâ hæc ab antiquis omnia sint instituta.*

Talibus autem καθαρσίαις, seu Lustrationibus præviis, posteriori-

sterioribus ævis saltem, non semper sic initiandos usos fuisse, liquere videtur, ex exemplo Apollonii Tyanæi (verbisque de illo jam supraallatis,) quod scilicet ille jam Epidauriorum, i. e. postremo, Mysteriorum Majorum die Athenas appulsus, non alia de causa ab initiatione prohibitus ab Hierophanta videatur; quam quod is ipsi γόης seu præstigiator, atque impius videretur. qua ablata opinione, ac populo instante, Hierophanta ipsum (sine ullis prægressis Minoribus mysteriis, eorumve initiatione) admittere paratus fuit. nisi id solummodo contigerit hominibus, qui jam valde sapientes valdeque pii agnoscerentur. Nam quamvis ista verba, ὁ ᾧ ζῶντες αὐτῶν αὐτῶν, ἔλεγον, ἐκείλῳ δὲ πρὸς τοῖς ἱεροῖς πῶς γίνεσθαι καὶ ᾧ αὐτῶν μυῖσθαι reflecti queant ad illa, μῆσαι μὲν ὁ δ᾿ αὖτε, &c. tamen Hierophantæ verba indicant, ipsum Apollonio, ut & tunc temporis, eove ipso die, initiaretur, inservire voluisse; ac quidem, ut videtur, sine prævia Minorum Mysteriorum initiatione. nisi forte hæ Epidauriorum die factæ initiationes tunc tantum Minorum mystericorum loco fuerint quod interim plane incertum est.

Hæc *mysteria* autem sensim æmulati quoque sunt Christiani tertii, quartique &c. Seculorum: ut qui, præter gradus Catechumenorum, illorum nempe qui privatim primum instituebantur. 2. inter Audientes. 3. inter Competentes numerabantur, ac tandem ad Baptismum atque Eucharistiam admittebantur, ista vocabula ἱεράρχῃ, ἱεροφάντης, μύησις, μυσαγωγῶν, πλετῇ, μυστήριον, πλάμῳ, ἐπίπτης, βίβλη, ἐπιπίτεια pluraque alia hujus farinæ, belle imitati sunt atque applicarunt. sicut & non solos ἐπιγυμνῆς & poenitentes, sed & Catechumenos, nedum Ethnicos, a præsentia ac conspectu suorum Mysteriorum, (quali nomine imprimis εὐχαριστία signabant) removebant. Verum enim vero de hisce alibi occasio dabitur copiosius differendi, si Deus Opt. Max. ad illa mihi vitam atque otium largiatur: nunc igitur ad *Gymnasiarchas* rever-

revertamur, a quibus jam tamdiu, & forsan non inutili opera, divagatus sum.

Circa inscriptionem itaque de qua nunc præcipue egi, ac cujus occasione, ad Myſteria aberraveram, adhuc illud notandum reſtat, binos quandoque (ut videtur) ſimul menſurnos illos fuiſſe *Gymnaſiarchas*. Ita enim ibi linea undecima reperitur:

ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝΑ ΑΝΘΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΚΑΡΗΣ

ΟΙΑΝΘΟΣ ΑΛΛΗΤΡΕΙΣ.

Hi, nempe, *Anthos* & *Pancares* aut ſimul, ſive uno eodemque menſe, *Gymnaſio* præfuerunt; aut, quod forſan verius, unus poſt alterum, prior ſcilicet ordinario modo ac tempore electus, poſterior vero in locum prioris (vel quod ille vita functus eſſet, vel reipublicæ cauſa præſens adeſſe non poſſet; vel quod in reatu eſſet, vel ob aliam quamcunque demum cauſam) ſuſſectus. Sicut & in Conſulibus Romanis sæpe locum habuit: quamvis ibi tunc unus tantum in Faſtis (nempe is qui ordinario tempore electus fuerat) nomen obtinuerit: hîc vero contrà duo ſimul, licet aliàs unus tantum ac ſolus, uno eodemque tempore hoc munus adminiſtraret. Verum hæc ut mihi ipſi dubia atque incerta, eruditiorum, (ſicut & omnia mea) iudicio ſubmitto.

Interim duos plureſve *Archontes* ſimul in eodemque marmore, aut nummo, compare, jam ſupra, pag. 224, vidimus. At multas mutationes cum circa talia, tum & circa alia Reſpublicas ac Civitates paſſas fuiſſe lapſu temporum, aliisve occaſionibus, lectione veterum ſcriptorum abunde innotefcit. Sic namque, uti Reſpublica Romana multis, & circa regimen politicum, & circa munera ſacra multis immutationibus ſubjecta fuit (ſicut ſoli X V. viri Sacris faciendis abunde ſatis oſtendunt; ut qui primum duo numero, poſt decem,
liii
poſt

post quindecim, denique & plures numero, uti & Pontifices, aliique, fuerunt) ita & Respublica Atheniensium, non tantum circa Archontes, aliosque; sed & circa ipsum Senatum, ratione numeri (aliorumque) decursu temporum, aliisque ex causis, multum mutata fuit.

Ita namque videmus ipsorum Senatum, qui prius, ex Solonis instituto CCCC senatorum erat, postea a Clisthene CCCCC viralem fuisse factum; ac denique ob Antigoni ac Demetrii DC viralem: postremoque sic ascendendo & X viralem: donec rursus in CCC viralem conversus fuit: sicut illum CCC viralem Senatum videmus in his proxime sequentibus inscriptionibus, quarum prima apud Gruterum pag. 464. n°. 7. exstat, hoc modo:

ΤΟΝ ΔΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ
 ΑΝΘΥΠΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΡΟΤΦΙΟΝ ΦΗΣΤΟΝ ΚΑΙ ΑΡΕ
 ΟΠΑΓΕΙΤΗΝ Η. ΕΞ. ΑΡΕΟ
 ΠΑΓΟΥ ΒΟΤΛΗ ΚΑΙ Η ΒΟΤΛΗ
 ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΚΑΙ Ο
 ΔΗΜΟΣ Ο ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΕΤΝΟ
 ΙΑΣ ΕΝΕΚΑ ΚΑΙ ΕΤΕΡΓΕ
 ΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ
 ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ ΠΡΟΝΟΟΥΝΤΟΣ
 ΦΛΑΒΙΟΥ ΠΡΤΑΛΛΑΔΟΥ
 ΑΛΟΥ ΔΙΑΣΕΜΝΟΤΑΤΟΥ
 ΑΡΧΟΝΤΟΣ

Videat lector, an non hæc eadem sit cum nunc sequenti (nisi binæ inscriptiones, uti sæpius factum videmus, eidem homi-

homini, sive uno eodemque tempore, sive diversis, positæ sunt) quæ apud Sponium Itinerarii Tomo secundo, pag. 336. tali modo extat:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
 ΤΟΝ ΑΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ ΑΝΘΡΩ-
 ΠΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΡΟΥ-
 ΦΙΟΝ ΦΗΣΤΟΝ ΚΑΙ ΑΡΕΟΠΑ-
 ΓΕΙΤΗΝ Η ΕΞ ΑΡΕΙΟΥΠΑΓΟΥ
 ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ
 ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ
 Ο ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΕΤΝΟΙΑΣ ΕΝΕ-
 ΚΑ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙ
 ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ
 ΠΡΟΝΟΙΑ ΦΛΑΒΙΟΥ ΠΟΜ-
 ΠΗΝΟΥ ΤΟΥ ΔΙΑΣΗΜΟ-
 ΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟ ΚΟΜΙΤΩΝ

Daduchi, autem, qui hîc in penultima linea memoratur, vestigia extant, in illa, quæ hanc modo præcessit: verum non prout a Grutero, sed a volaterrano edita fuit. [utramque enim exhibet, a Volaterrano, nempe, & a Grutero editam Erudit. Joannes Seldenus lib. II. cap. 4. de Synedriis.] Quarum, quæ Volaterrani est, habet,

ΦΛΑΒΙΟΥ ΠΡΥ. ΔΑΔΟΥ
 ΑΔΟΥ ΔΙΑΣΕΜΝΟΤΑΤΟΥ
 ΑΡΧΟΝΤΟΣ.

Ex quibus non difficulter (si illa ex Sponio allata in auxilium

xilium huc vocetur) extundas ΠΟΜ. ΔΑΔΟΥΤΟΥ. Quæ sane male hîc a Grutero emendata videntur. Sexcentumviralis Senatus habemus exempla duo, apud eundem Sponium pag. 451. & 452. ejusdem tomi. Quarum secunda magis integra (quamvis aliàs ejusdem Cæsaris meminerint) ita habet:

Η ΒΟΥΛΗ Η ΕΞ ΑΡΕΙΟΠΑΤΟΥ ΚΑΙ Η ΒΟΥΛΗ
ΤΩΝ ΕΞΑΚΟΣΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΤΙΒΕΡΙΟΝ
ΚΛΑΥΔΙΟΝ ΚΑΙ ΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΥΠΑΤΟΝ
ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΙ
ΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΟΣ
ΔΙΟΚΛΕΟΥΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣΑΝΤΟΣ
ΕΠΙ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΕΑ, &c.

Sicut & illa quæ pag. 471. in hunc modum incipit:

ΕΣΤΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΚΑΙ
ΘΕΟΙΣ ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ ΚΑΙ ΤΗΙ
ΒΟΥΛΗΙ. ΤΗΙ. ΕΞ. ΑΡΕΙΟΥΠΑ
ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΤΩΝ
ΕΞΑΚΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ, &c.

Senatûs denique, qui mille viris jam constabat, habemus in jam sequenti hoc exemplum:

Η ΒΟΥΛΗ

Η ΒΟΥΛΗ ΕΞ ΑΡΕΙΟΠΑΡΟΤ ΚΑΙ
 Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ Χ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ
 ΙΟΥΔΑΙΑΝ. ΒΕΡΕΝΕΙΚΑΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ
 ΜΕΓΑΛΗΝ ΙΟΥΔΑΙΟΤ ΑΓΡΙΠΠΑ ΒΑΣΙ
 ΛΕΩΣ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΩΝ
 ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΕΤΕΡΓΕΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟ
 ΛΕΩΣ ΕΚΓΟΝΟΝ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟ
 ΝΟΙΑΣ ΤΟΤ ΕΠΙΜΕΛΗΤΟΤ ΤΗΣ ΠΟ
 ΛΕΩΣ ΤΙΒ. ΚΛΑΤΔΙΟΤ ΘΕΟΓΕΝΟΥΣ
 ΠΑΙΑΝΙΕΩΣ

Addam huic inscriptioni solummodo illa, quæ in Inscriptionibus suis Atticis, ad Itinerarii Tom. II. calcem adjectis, notat eruditissimus J. Sponius: nempe hæc sequentia: *Il est parlé au 25. chap. des Actes, des Apôtres de cette Reine Berenice & d'Agrippa Roy de Judée, devant qui S. Paul plaida sa cause, & qui étoit fiere de Berenice. Leur pere étoit Julius Agrippa, qui d'autres appellent Herodes Agrippa, ou Agrippa le vieux, qui fut frappé par un Ange a Cesarée, comme il est raconté au 12. chapitre des Actes des Apôtres. Elle epousa son oncle Herodes Chalcidicus frere du Roy Agrippa le vieux. Pour ce qui est de ce conseil de Mille, je ne l'ay point vu cité dans les Livres, ni dans aucune autre Inscription.*

CAPUT

CAPUT. III.

De Gymnasiarchis foeminis. Fæminas non tantum Gymnastica studuisse, verum & bellicis. De fæminis Aetolorum, tum & de Arcadicis Tegeatum Mulieribus; ac de Merpeffa; quacum componitur Kenava Harlemensis. Platonis supra isto negotio sententia. Machlium mulierum quoquo anno certamina. Denique reditur ad foeminas Gymnasiarchas, illasque obtinuisse ex lapide antiquo firmatur. De Cabarno non Deo, sed sacerdote Cereris. additurque occasione istius marmoris aliquid de fæminis Philosophis.

De Xystarchis, deque istis Erudit. Oët. Falconerii opinio. Illos in Gymnasiis Græcorum simul cum Gymnasiarchis locum non habuisse, paresve aut supares istis fuisse. Gymnasiarchas fuisse Græcorum, Xystarchos vero Latinorum, &c. De Xystarchis Cretensium. De Gymnasiis in Elide, sive Olympia. Xystos in Italia partem tantum, ac quidem minorem Balnearum, constituisse. De Xysticis pro Athletis. Gymnasia ac Xysti quibus Dis dicati fuerint. De Pontificibus, sive ~~de Xysticis~~, totius Xysti; qui sicuti Xystarchæ, ita & præfecti Balnearum Augustorum erant.

Post Gymnasiarchas, qui virilis sexus erant, etiam aliquid addendum est de Gymnasiarchis foeminis, quas quoque locum inter Græcos obtinuisse, vel ex illis non obscure patet, quæ de *Agonothetidibus* (sive ut illas in Eliacis suis vocat Pausanias, ἀγωνοθέρταες) jam supra quoque dixi. Ostendi namque ibi non solummodo pulchritudinis, certamina mulieres inter se decertasse, verum & cursus, & luctæ & Pancratii, &c. quibus agonibus bene decertandis, certe, ipsis *Magistræ*, seu *Gymnasiarchæ* necessariæ erant: imprimis,

mis, ubi puellæ, seu *Virgines* docendæ atque exercendæ essent. Cujusmodi magistræ, an ad exercitia bellica ipsis quoque præfuerint, plane incertum est: id tamen certum cum Ætolorum, tum & Tegeatarum in Arcadia, mulieres ad bella ac pugnas exiisse, atque in illis ut viros fortiter pugnasse. Ita enim nos (in Phocicis) de Ætolibus docet Pausanias: Ἐξετραβόοντο ἢ καὶ ὅκοθεν δὸν τὴ πόλεων παύσαν ἐν ἡλικίᾳ· ἀναμεμυγμένοι δ' ἦσαν ὑπὸ ἀνάγκης τὴ καὶ φρονήματι καὶ οἱ γεγηρακότες. συνετραβόοντο δὲ σφισι καὶ γυναῖκες ἐκυσίως πλέον ἐς τὰς γαλάλας καὶ τῶν ἀνδρῶν τῷ θυμῷ ῥεώμεναι. *Conflxrit undique in castra ex oppidis omnis Militaris ætas; & ei etiam permisti senes, cum necessitate tum pristina virtute impulsæ: Fæminæ certe ipsæ majore quam viri in Gallos ira incensæ, ultrò arma cepere.* Et hoc quidem ex vindicta, æque ac necessitate accidisse videtur: quod de *Tegeatorum* mulieribus non ita liquet; ut ex hisce Pausaniæ verbis (in Arcadicis) patet: καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Χάριλλον πρῶτον μὲν πῆλ' ἐς τὴν Τεγεαίων ἐσβάλλουσι στρατῶν. καὶ σφᾶς αὐτοὶ τε οἱ Τεγεαῖοι καὶ γυναῖκες ὅπλα ἐνδύσαι μάχῃ πικρῇ, καὶ τὸν τε ἄλλον στρατὸν, καὶ αὐτὸν χάριλλον ζῶντα αἰρῶσι. *Tunc primum Lacedæmonii Charilli ductu Tegeatarum fines cum exercitu adorti sunt. Eos non viri solum, sed fæminæ etiam sumptis armis prælio fuderunt, & cum cætero hostium exercitu etiam ipsum Charillum vivum ceperunt.*

Quin & ipsas has fœminas ibi victoriæ causam extitisse, post in iisdem Arcadicis, sic idem docet Pausanias: Ἐπὶ δὲ καὶ Ἀργεὺς ἀγῶμα ἐν τῇ Τεγεατῶν ἀγορᾷ τῷ τε ἐκ τεύχεων μὲν ὅπλ' ἐπὶ τῇ σῆλῃ, γυναῖκες οὖν δὲ ἐνομαζούσιν αὐτῶν ὅπλ' ὅτι τὸ Λακωνικὸν πόλεμον, καὶ Χάριλλον καὶ Λακεδαιμονίων βασιλέως τῷ πρῶτῳ ὅπλ' ἐστρατείας, λαβεῖν αἱ γυναῖκες σφισιν ὅπλα ἐλόχων ὑπὸ τῷ λόφῳ, ἐν φυλακῇ δὲ ἐφ' ἡμῶν ἐνομαζούσιν συνελθόντων δὲ τῶν στρατοπέδων, καὶ πλεμύματα ἀποδεικνυμένοι ἐκατίρωθεν τῶν ἀνδρῶν, πολλά τε καὶ ἄξια μνημῆς, ὅλ' ὡς φασὶν ὅτι φανῆναι σφισι πᾶς γυναῖκας, καὶ εἶναι τὰς ἐργαστημένας πάντας τῶν Λακεδαιμονίων τῷ πρῶτῳ.

πὴν. Μάρπησαν δὲ πῶ χήραν ὀνομαζομένην ὑπερβόλκεσθαι τῇ πόλει πρὸς ἄλλας γυναῖκας· ἀλῶναι δὲ ἐν ταῖς Σπαρτιάταις καὶ αὐτὴν χαλκῶν· ἔτ' ἰδὼν αὐφεινέτω ἀνδρὶ λύττειν, καὶ ὅρκον τετρατάς δένει μὴ ποτὶ Λακεδαιμονίους στρατεύσειν ἐπὶ τῇ Τειγίαν ὑπερβόλῃ τ' ὅρκον· πᾶς δὲ γυναῖκας δὲ τῷ Ἄρει ἦσαι τῶν ἀνδρῶν ἰδίᾳ θήνικια, ἔτ' αὖτ' ἱερεῖς κρείων καὶ μεταδιδόναι ὅφας πῶς ἀνδράσιν· ἀνὴρ τῶν μὴ τῷ Ἄρει γέγονεν ὀπίκλησις. *Est etiam in Tegeatum foro Martis signum pile insculptum, Gynæothænan nominant. Laconico enim bello, cum primum Charillus Lacedæmoniorum rex cum exercitu in Arcadum fines invasisset, fœminæ arreptis armis sub collem subsederunt, quam nostra ætate Phylætrida [ac si Præsidarium dicas] vocant. Congressis vero ad pugnam exercitibus, cum viri utrinque præclara & memoratu dignissima ederent facinora, Postremo fœminæ subita eruptione ex insidiis facta, in fugam Lacedæmonios ipse verterunt. Virtute quidem fœminas anteisse ceteras prædicant Marpessam cui viduæ cognomen erat. Captum in pugna ipsum Charillum tradunt; dimissum deinde gratis, cum jurejurando obligasset, bellum nunquam amplius Tegeatibus illaturum: attamen postea minime quod fuerat juratus, servasse. Sed tunc fœminas ajunt Marti seorsum victoriam gratulatas, hostiæ exta cum viris communicare noluisse; ex eoque Marti cognomen (quod jam diximus) impositum.*

Hæc eo lubentius attuli, Marpessæque meminisse volui, quod talem Heroïnam & mea patria Harlemum habuerit in obsidione quam annis 1572 & 1573 summa cum constantia perpessa fuit. De qua fœmina, ac vidua quoque Kenava Hasselaria, ex honestissima familia nata, unicum hîc suffecerit testimonium, quod Famianus Strado lib. 7 Historiæ suæ hunc in modum inserit: *Fuit illustris mulierum manipulus Harlemensium, reficiendis ac defensandis alicubi propugnaculis, cum virorum sedulitate certantium. Præerat his Ke-*

Kenava, maris animi femina prope quinquagenaria: cujus ductu ausa pro manibus munia militum obire, interque sclopetarios castra Hispanorum laceſcere, non minus incitamento suis quam hostibus admirationi fuere.

Quibus addat lector, cui id lubet, allatum ab eodem paucis verbis interjectis, de Sancerranis simile fere exemplum.

Nec fane Plato talia in foeminis improbat; quin contra omnia virilia exercitia etiam à mulieribus exerceri vult. Ita enim apud ipsum, libro VII de Legibus, Athenienses Hospes loquitur: καὶ αὐτὰ ἢ καὶ περὶ θηλειᾶν ὁ μὲν ἐμὸς νόμος ἂν εἴποι, πάντας ὅσας περὶ καὶ περὶ τῶν ἀρρένων ἴσαι καὶ ταῖς θηλείας ἀσκεῖν δεῖν. καὶ ἔδδεν Φαβηθεὺς εἶπαι· ἂν τῷ τὸν λόγον, ἔπειτα πικρῆς, ἔπειτα θυμωδῆς, ὡς ἀνδράσι μὲν πρότερον ἂν εἴη, γυναῖξιν ἢ ἔκ τινος ἀνθρώπου. ἀκούων μὲν γὰρ δὴ μύθοις παλαιαῖς πείσασμαι. πᾶσι ἢ νῦν, ὡς ἐπὶ εἰπεῖν, οἶδα ὅτι μυριάδες ἀναλίσκονται γυναικῶν εἰς τὸ Πόντον, αἷς σαυρομάχιδας καλεῖσιν, αἷς ἔχουσιν ἵππων μένον, ἀλλὰ ἔτι πῶς καὶ τῶν ἄλλων ὅπλων κεινωνία καὶ τοῖς ἀνδράσι ἴση προστεταγμένη, ἴσως ἀσκεῖται λογισμὸν ἢ πρὸς τῶν περὶ τῶν τοιούτων πᾶσι ἔχω. φημι, εἴπερ ταῦτα ἔτι συμβαίνειν ὅτι δύναται, πάντων ἀνθρώπων τῶν ἐν τοῖς παρὲς ἡμῖν τοῖς γένεσιν, τῷ μὴ πάσης ῥώμῃ πάντας ὁμοθυμαδὸν ὀπισθοδύειν ἀνδρας γυναῖξιν ταυτά. σχεδὸν γὰρ οἷός γε πᾶσι ἡμίσεια πόλις ἀντὶ διπλασίας ἔτις ὅτι καὶ γινέται ἐκ τῶν αὐτῶν τέλων καὶ πόλεων· καίτοι θυμαστὸν ἂν ἀμάρτημα νομοθέτη τὰτ' αὐτὸ γίγνοιτο. Eadem quoque de foeminis quæ de Masculis lex mea sanciet. eadem enim ab utrisque volumus exerceri. Neque verebor dicere equestrem disciplinam atque gymnasticam, ita mulieribus ut viris honestam esse. Hoc enim ex veteribus auctori fabulis, fidemque adhibeo. Nostris etiam temporibus, non ignoro esse circa Pontum innumera mulierum millia, Sauromatidasque vocari, quibus non equorum modo, verum etiam arcuum ceterorumque armorum equalis cura cum viris & exercitatio sit instituta. Sed rationem quoque ad hæc, hanc habeo. Ajo equidem si hæc ita fieri possunt, stultissimum hoc in nostris regionibus esse, ut

Kkkk

non

non iisdem studiis mulieres ac viri omni conatu consensuque dent operam. Ferme enim civitas omnis hoc modo pro dupla, dimidia fit, ex iisdem laboribus ac tributis. Qui sane Legislatoris error est mirus.

Mirum sane, hunc Platonem, qui adeo cuncta virorum exercitia etiam mulieribus attribui vult (sicut & ulterius de hac re non tantum hoc septimo, verum & quinto & sexto, differit) non & illa in ipsis desiderare, quæ Strabo lib. 3. de Hispanorum foeminis sic tradit. κοινὰ δὲ ἔστι πρὸς ἀνδρείαν, πλὴν τε τῶν ἀνδρῶν καὶ πλὴν τῶν γυναικῶν γεωργεῖσι γὰρ αὐτοὶ, τεκνοῦσι τε καὶ ἀφαιρῶσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκείνας ἀνδ' ἐαυτῶν κατακλίναντες. Sicut & fortitudo non virorum modo, sed etiam mulierum communis est. Mulieres enim agros colunt, & cum perpererunt, suo loco viros decumbere jubent, iisque ministrant.

At propius ad propositum nostrum accedunt illæ *Machtyum* sive *Ausium*, virgines, de quibus ita in Melpemone sua Herodotus: Ὅρη δὲ ἐνιαυσίῃ Ἀθηναίῃς ἅαι παρθένοι αὐτῶν δίχα ἀφαιρῶσι μάχοντο πρὸς ἀλλήλας λίθοις τε καὶ ξύλοις. τῇ αὐθιγανείῃ θεῶ λέγουσι τὰ πατέρα δόπιπλέειν, πλὴν Ἀθηναίαν καλέουσι. τὰς δὲ δόπιπλεόκτας παρθένας ἐκ τῶν πρῶτόματων, ψαδδοπαρθένας καλέουσι. πρὶν δ' ἀνάναι αὐτὰς μάχεσθαι, τὰ δὲ ποιεῖσι. κοινῇ παρθένον τὴν καλλιστότατον ἐκάστω τε κομήσαντες κοινῇ π κορινθίῳ καὶ πανοπλίῃ Ἑλληνικῇ, ἔπειτα ἄρμα ἀναβιβάζουσιν, περὶ αὐτοὺς πλὴν λίμνῃ κύκλῳ. Horum virgines, anniversario Minervæ festo, in honorem ipsius Deæ inter se bifariam divisæ, præliantur lapidibus fustibusque, dicentes ritus patrios ei peragere quam Minervam nominavimus: & quæ virgines è vulnerebus decedunt, eas falsas virgines appellant. Sed Priusquam a pugnando desistant, hoc faciunt: Quæ virgo in pugna optimam operam navavit, eam, quoties hæc pugna fit, communi consensu cæteræ virgines exornant cum cætera armatura Græca, tum crista Corinthia, & Currui impositam circa Paludem circumducunt.

Et

Apud Parios, sane, *γυναιδάρχας* foeminas locum habuisse, clare patet ex jam sequenti Inscriptione: quod simul indicium est, ibi talia foeminei sexus exercitia, hinc & certamina, obtinuisse. Extat autem illa in Sponii Miscellaneis, pag. 335 (quamvis alia in nonnullis literarum forma,) hoc modo.

Τ Β Δ

ΤΗΝ ΑΕΙΟΛΟΓΟΤΑΤΗΝ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ ΑΡΙΣΤΗΝ ΑΤΡ.
ΔΕΙΤΗΝ ΘΕΟΔΟΤΟΤ ΓΥΝΑΙΚΑ ΔΕ
ΤΟΤ ΠΡΩΤΟΤ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ Μ. ΑΤΡ. ΦΑΥΣΤΟΤ ΑΡΧΙΕ
ΡΕΩΣ ΕΚ ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΤ
ΤΟΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΙΣΑΡΩΝ ΚΑΙ ΚΑΒΑΡΝΟΤ ΚΑΙ
ΓΥΜΝΗΣΙΑΡΧΟΤ ΤΗΝ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡ
ΧΩΝ ΕΝ Ω ΚΑΤΕΣΚΕΤΑΣΕΝ ΚΑΙ ΑΝΕΝΕΩΣΑΤΟ
ΑΠΟ ΠΟΛΥΤΕΤΟΤΣ ΧΡΟΝΟΤ
ΠΕΠΟΝΗΚΟΤΑ ΓΥΜΝΑΣΙΩ Η ΔΑΜΠΡΟΤΑΤΗ ΠΑΡΙΩΝ
ΠΟΔΙΣ Η ΠΑΤΡΙΣ ΑΝΤΙ ΠΟΛΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΙΜΗΝ ΔΑΜΒΑΝΟΤΣΑ Η ΔΙΔΟΤΣΑ
ΠΟΛΛΑΚΙΣ ΕΥΗΦΙΣΑΘΟ ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ
ΑΥΤΗΝ ΕΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΙ ΜΑΡΜΑΡΙΝΩ ΤΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΔΡΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΙΔΑ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΤΟΚΙΑΝ
. ΟΣ ΑΠΗΓΛΑΙΣΕΝ

Quam Inscriptionem ita existimo esse vertendam: *Ex senatus Decreto Laude dignissime, ac per omnia optime Aurelie Lete Theodoti filiae uxori vero Primi civitatis Marci Au-*

Kkkk 2

76-

relii Fausti Pontificis ex proavis per totam vitam Augustorum & Caesarum; qui & Cabarni Pontifex, & Gymnasiarcha fuit, ipsi Gymnasiarchæ, atque in eo Gymnasio quod extruxit ac renovavit operam danti Illustrissima Pariorum civitas, ob multa & magna (accepta beneficia;) honorem sæpius magis accipiens quam tribuens, decrevit atque erexit statuam marmoream ipsi huic viri, liberorum, ac patriæ amanti, ob sæcunditatem, &c.

Hæc ita vertere sustinui, quod valde dubitem, an illud ΠΕΠΟΝΗΚΟΤΑ, quod in linea, quæ hic nona est, comparer, bene sit exceptum; tum & an ad illud Η, quod linea eadem habetur, non vox ΜΑΛΛΟΝ sit subintelligenda: tum denique an inter illa ΕΥΗΦΙΚΑΤΟ & ΑΝΕΣΤΗCΕΝ non vocula ΚΑΙ interponenda sit. Quibus denique (quamvis jam aliter verterim) addi queat, an non illud ΠΟΛΛΑΚΙC, quod proxime (in eadem linea) antecedit, τῷ ΕΥΗΦΙΚΑΤΟ jungendum sit: quod minime desint exempla, plures statuas diversis temporibus (quin & occasionibus) uni eidemque homini decretas ac dedicatas fuisse. Verum hæc, & totam hanc Inscriptionis, quæ minime integra est, versionem, Lectoris iudicio permitto.

De Cabarno autem, qui linea quinta habetur, post alias insulæ *Pari* ex Stephano memoratas appellationes, hæc Doctissimus Sponius subjungit: *At etiam & Cabarnis a Cabarno, qui Cereri filia partum prodidit, ut ait Stephanus Byzantinus: quem ut Heroem Deumve apud Parios cultum fuisse testatur hæc Inscriptio.*

Latet hic (ut sat clare ex ipso Stephano constare potest) vitium Typographicum ac *partum* pro *raptum* perversè a typotheta positum fuit. Ita enim ipse Stephanus: καὶ καβαρνὸν δὸς καβαρνὸς ἔμνησεν) & πλὴν ΑΡΠΑΓΗΝ τῇ Δήμητρει τῇ θυγατρὶς. *A Cabarno qui Cereri RAPTUM filia indicavit.*

Ip-

Ipsius autem Sponii error est, quod *Cabarnum* hunc in Inscriptione nominatum, *Heroëm* aut *Deum* faciat: quum tantummodo fuerit *Sacerdos Cereris*. quod ex Hefychio clare liquet; ut qui in Lexico ita: *καβαρνοὶ οἱ τῆς Δήμητρός ἱερεῖς, ὡς Πάριαι*. *Cabarni sunt Cereris sacerdotes, secundum Parios*. Unde verisimile est, *Cabarnum* istum, qui Cereri *Raptum* filix indicavit, a *Cerere* ipsius *Sacerdotio* fuisse honoratum; aut inde ipsius *Sacerdotes* ab illo *Cabarno* etiam (apud *Parios* saltem) *Cabarnos* fuisse denominatos: pene eodem modo ut *Bacchi* (sicut & *Bacchæ* foeminx) a *Baccho* Deo denominati fuerunt. Neque ipse Stephanus de *Cabarno*, ut Deo, loquitur; aut illum hinc *Heroën Deumve* factum fuisse ullo modo indicat. Ac melius eruditissimus Begerus, in eximio illo *Thesauro Brandenburgico*, ad *Pariorum* nummos ibi pag. 435 exhibitos, hæc ad Stephani verba addit: *Inde certe Hefychius: καβαρνοὶ οἱ τῆς Δήμητρός ἱερεῖς, ὡς Πάριαι*.

Quod autem hæc *Aurelia Leta*, in fine decimætertix lîneæ, *φιλοσοφος*, seu *Philosophia*, vocetur, nullo modo mirum videri debet illis, qui Doctissimi *Ægidii Menagii Historiam Mulierum Philosopharum* legerit; solumve *Dio-genem Laërtium*, de vita *Pythagoræ*, vel alibi quoque, inspexerit. Quin & ipsas *Meretrices* *Philosophiæ* operam quandoque dedisse, ex his *Athenæi* verbis (lib. XIII legendis) satis clare disci potest: *καὶ ἄλλαι τῶ ἐξείκει μέγα ἰφθύνοντο ἑαυταῖς, παιδείας ἀντιχόμεναι, καὶ τοῖς μαθήμασι χρόνον ἀπομερίζουσαι, διότι καὶ ἄλλοις πρὸς τὰς ἀπαντήσεις ἦσαν*. Et alie *Meretrices* [de *Gnathæna* locutus fuerat] ideo magnis spiritibus inflatæ gloriabantur; quod humanioribus literis ac disciplinis (*Philosophis*) tempus atque otium tribuerent: unde & acutiores & magis aptæ erant illis, quæ aut acute aut aculeatè ipsis dicta fuerant respondendis, seu retundendis.

Priusquam ab hisce ad alia transeam, in illo transitu, su-

per inscriptione ista Pariorum, quam modo adduxi, notare, debeo me (post casu inspecta sponii Miscellanea, cum jam pagella hæ typothetæ tradendæ essent) statuere illud ΜΑΛΛΟΝ, quod subintelligendum esse censebam, inde ex scriptoris ἀβλαψία omissum fuisse; adeoque certò ibi esse inferendum. Id namque indicat ista, quæ ibi pag. 334 no. 39 exhibetur, atque itidem Pariorum est: ut in qua hoc ΤΕΙΜΗΝ ΛΑΜΒΑΝΟΥΣΑ ΜΑΛΛΟΝ Η ΔΙΔΟΥΣΑ clare exprimitur. Est autem illa hæc sequens:

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΛΗΜΟΣ
 ΤΟΝ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΠΑΙΔΑ ΤΟΤ
 ΛΑΜ. ΦΛΑΒ. ΜΑΡΚ. ΣΚΡΕΙΒΩΝΙΑΝΟΥ ΚΛΑΤ
 ΔΙΟΝ ΟΥΑΛ. ΜΕΝΑΝΔΡΟΝ ΤΟΝ ΛΑΜ. ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙ
 ΩΝ ΕΙΚΟΝΙ ΛΑΕΙΝΗ ΔΙΑ ΤΕ ΤΑΣ ΠΡΟΣΟΥΣΑΣ
 ΑΠΟ ΤΕ
 ΠΑΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ ΤΕΙΜΑΣ ΤΕ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΠΡΟΣ
 ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΜΥΘΗΣΟΜΕΝΗ ΤΟΝ
 ΑΝΔΡΑ ΤΕΙΜΗΝ ΛΑΜΒΑΝΟΥΣΑ ΜΑΛΛΟΝ Η ΔΙΔΟΥΣΑ
 ΕΠΙ
 ΤΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΑΝΑΤΑΞΕΙ ΠΡΟΜΟΙΡΩΣ
 ΤΕΛΕΤΗ
 ΣΑΝΤΟΣ ΚΑΘΑ ΕΥΗΦΙΣΑΤΟ Η ΠΑΤΡΙΣ ΕΝ ΤΩ
 ΤΗΣ ΤΗ ΕΛΓ.
 ΠΡΟΣΧΗΜΑΤΙ Τ. Β. Δ.

Post *Gymnasarchas* etiam aliquid de *Xystarchis* mihi dicendum videtur: de quibus inter se dissentiunt Mercurialis atque P. Faber, ambo viri eruditissimi; quibusque se mediatorem, seu conciliatorem, interponit ille, qui post ambos hosce pererudite super inscriptionibus Athleticis scripsit Octavius Falconerius: cujus verba ut huc afferam non extra pro-
 po-

positum duco; sunt igitur hæc sequentia: De *Xystarchæ* quidem munere non eadem opinio fuit eorum, qui præclare ante omnes de re *Athletica* scripserunt *Mercurialis* atque *Fabri*. Ille siquidem lib. I. cap. XII. *Xystarcham* secundum Locum a *Gymnasiarcha* inter *Gymnasiorum* ministros tenuisse vult, eumque *Victorum* & omnium præmiorum decernendorum Judicem ambobus *Xystis* stadio, ac cunctis *Athletarum* exercitationibus præfuisse; hic vero Lib. I. Cap. XXII. *Xystarchæ* cum *Gymnasiarcha* idem, aut geminum, ac non absimile munus, imo idem illius in *Xysto*, quod hujus in *Gymnasio* fuisse adversus *Mercurialem* contendit: quod & *Suidæ* testimonio asserit, qui *ἑστυρχῆν γυμνασίου ἀρχαίον* interpretatur. Ego vero si mihi tantis viris conciliandis sequestrem agere fas sit, fieri potuisse non abnueri ut *Xystarchæ* munus in prima ejus apud *Athletas* institutione diversum fuerit a *Gymnasiarchæ* munere, quod ex ipsa utriusque vocis Origine, ac scriptorum etiam locis colligitur; verum quod utrumque circa easdem fere res versaretur, factum deinceps crediderim, ut unum pro altero promiscue usurpare scriptores cæperint, quod de aliis quoque rei *Agonisticæ* officiis accidisse mihi persuadeo. Cognata enim adeo sunt munera illa *Agonothetæ* *Hellanodicæ*, *Alytarchæ*, *Brabeutæ*, *gymnasiarchæ*, *Xystarchæ*, *Prostatæ*, *Epistatæ*, ut mirum non sit eorum aliquando notionem confusam, quod apud nonnullos scriptores observare licet: quamvis de uniuscujusque officio curiosius paulo inquirenti non nihil inter ea discriminis extitisse pateat. Utcunque res fuerit, certum est, non vulgaris dignitatis inter *Athletica* *Xystarchæ* officium fuisse, quem & purpura usum ex *Ammiano* lib. XXI. Hist. colligitur, qui *Julianum* *Xystarchæ* purpurato comparat, quique jus virgæ habuit, ut *Hellanodicæ* ac *Brabeutæ*, quibus dignitate haud inferiorem fuisse, ipse ex hac *Inscriptione* *Cretensi* conjicio apud *Gruter.* pag. MXCIV. 5.

A T T.

ΑΥΤΤΙΩΝ. Η ΠΟΛΙΣ.
 Τ. Φ. ΛΕΟΝΤΙΟΥ. ΤΙΩΝ.
 ΚΥΡΕΙΝΑ. ΑΚΕΣΤΙΜΟΝ
 ΠΡΟΤΚΟΣΜΟΝ. Β. ΑΓΟ
 ΡΑΝΟΜΟΝ. Β. ΕΥΣΤΑΡΧΗΝ
 ΙΕΡΟΥ. ΑΓΩΝΟΣ. ΠΕΝΤΑ
 ΕΤΗΡΙΚΟΝ. ΤΟΥ. ΚΟΙΝΟΥ
 ΤΩΝ. ΚΡΗΤΩΝ. ΑΡΕΤΗΣ
 ΕΝΕΚΑ. ΚΑΙ. ΤΗΣ. ΤΗΝ
 ΠΟΛΙΝ ΑΔΙΑΛΕΙΠΤΟΥ. ΜΕ
 ΓΑΛΟΥΤΧΙΑΣ. ΗΡΩΑ. ΚΑΙ
 ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΝ
 Τ. Φ. ΧΑΡΜΑΤΙΩΝ. ΤΟΝ
 ΕΛΥΤΟΥ. ΠΑΤΡΩΝΑ

*En tibi Flavium hunc Acestimum, sacri certaminis
 quinquennalis, quod à Communi Cretensium celebrabatur Xy-
 starcham, hoc est Præsidem, quæ alibi Hellanodicarum,
 aut Agonothetarum partes erant. His omnibus accedit,
 quod inobservatum minime prætereundum, Xystarchæ mu-
 nus perpetuum fuisse, &c.*

Quamvis forsan temerarium eruditis videbitur, & me
 hîc Pakemonem agere; aliquid tamen in medium ut confe-
 ram quoque, me temperare nequeo.

Quæ igitur notanda censeo in hujus Falconerii verbis mo-
 do allatis sunt primò, ratione opinionis a Mercuriale defen-
 sæ, *Xystarcham non secundum loco aut ordine fuisse, post*
Gym-

Gymnasiarcham 2. falsum esse *Xystarchæ* cum *Gymnasiarchæ* idem aut geminum munus fuisse ita *Xystarchæ* munus in *Xysto* fuerit, quod *Gymnasiarchæ* in *Gymnasio*: quod ambo- bus hisce tantum unicus præfectus esset: adeoque 3. hic tan- tis viris conciliandis frustra sequestrum egisse Falconerium: simulque falsum esse, ejusdem muneris fuisse *Hellanodicas*, & *Athlotheras* cujus erant *Xystarchæ*; cum priores horum Cer- taminibus Publicis præfiderent, *Olympicis*, *Pythicis*, si- milibusque, hi vero tantum *Gymnasiis* sive, ut in Italia vo- cabantur, *Xystis*; ac *Xystarchæ* nomen Græcis ipsis pene ignotum fuerit solaque in *Creta* insula *Gymnasiarchæ* isto no- mine, prout liquet, venirent. In qua inscriptione, ut hoc in transitu dicam, loco ΠΕΝΤΑΕΘΡΙΚΟΝ legendum est ΠΕΝΤΑΕΤΕΡΙΚΟΤ.

Quod vero primam nostram notam attinet, nullibi patet duo talia munera, istisque nominibus, hocque illi subordina- tum, in *Gymnasiis* obtinuisse: quum *Xystus* solum *Gymnasi* pars esset, ubi iidem *Athletæ* qui tempore æstivo sub dio exercebantur, *per hyberna tempora in tectis stadiis* (quæ *ἑσπέραις* erant) *exercerentur*; sicut etiam iidem *Athletæ* per hyemem, *ex Xysto, sereno cælo, prodeunt sub dio exerce- bantur*; uti nobis testatur *Vitruvius* ex quo sua quæ de *Gym- nasio* ac *Xysto* tradunt tum *Mercurialis* tum alii verbotenus afferunt.

Quum igitur & in *Xysto*, & in reliquo *Gymnasio*, apud Græcos iidem exercerentur *Athletæ*, nulla ratio fuit, cur iis- dem alius moderaretur dum sub dio exercebantur, alius ite- rum cum ob frigora ac tempestates sub tecta sese exercendi causa conferrent: quum & præterea *Gymnasiarchæ* quidem in Græcia, atque in Italia *Xystarchæ*, toto *Gymnasio*, seu *Xysto* præfecti essent, ipsiusque & quæ ad illud pertinebant curam gererent: sed alios, (quos infra videbimus) sibi sub- jectos habebant, qui & in *Xysto* & in reliquo *Gymnasio* *Ath-*

letis moderabantur. Quæ jam dicta etiam ad Fabri opinionem refellendam suffecerint.

Neque hîc tractu temporis rem immutatam apud Græcos ita fuisse, ut Falconerii conciliatio locum habere queat, ex antiquitate ullo modo liquet multo minus vero, quod *Gymnasiarchæ*, adeoque & *Xystarchæ* ejusdem muneris fuerint cum *Hellanodicis* [qui tantum Olympiæ obtinebant Pluresque ut jam supra ostendimus simul numero erant] aut *Agonothetis*, qui per Græcim Quinquennialibus, aliisque Agonibus, seu certaminibus Publicis præsedebant; *Panegyriarchis* tamen subordinati; contra vero *Gymnasis* tantum *Gymnasiarchæ*, aut *Xystarchæ* præessent; in quibus *Gymnasis* tantum præludia fiebant, quibus Athletæ ad vera certamina, in Agonibus publicis præstanda, præparabantur.

Neque, juvat Falconerium inscriptio illa Cretensis a Georgio Douza primum ex Oriente allata, atque in ista illud ΕΥΚΤΑΡΧΗΝ ΙΕΡΟΥ ΑΓΩΝΟΣ ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΚΟΥ &c. Quum præcul omni dubio æque Cretenses sua *Gymnasia* habuerint; unde forsân & sua Lacedemonii, sicuti multa alia, in usum intröduxerunt) ne de Cretensium, ἀγῶνιστῶν, sive *Syssitiorum*, inter se, ac cum aliis, certamina aliquid addam.

Sicut igitur ibi ad Quinquennale istud certamen Publicum totius Græciæ non rudes atque inexercitati accedebant, atque præcipue contra peregrinos, qui aliis in *Gymnasis*, quin & in publicis certaminibus, se jam diu exercuerant, ac forsân victores imo & Hieronicæ essent; ita suis in *Gymnasis* quoque exerceri debuerunt: quæ ξυστῆς, sicut in Italia, vocata fuisse illud nomen ξυστάρχης satis clare indicare videtur. Græcos autem & in istis locis ubi publica ea Certamina publica, ac Quinquennialia celebrabantur, sua sibi habuisse *Gymnasia*, ostendunt nobis ipsa Elis atque Olympia: de cujus Olympiæ *Gymnasio* ita in Eliacis Pausanias: Ἀγῶν.

Ἀγάλματ' αὖτ' ἄρχαίων, Κώρη καὶ Δήμητρα, λίθ' δ' ἔ-
 Πεντέλῃσιν Ἀθηναῖσι· ἀνέθηκεν Ἡρώδης ἐν τῷ γυμνασίῳ τῷ ἐν Ὀλυμ-
 πίᾳ. πεντέθλοις μὲν καθέστηκασιν ἐν αὐτῷ καὶ δρομοῖσιν αἱ μελέῃ·
 κρηπίς ἣ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ λίθ' ἐπεπίηται. ἣ ἢ ἐξ ἄρχῆς καὶ τρέπαιον
 καὶ Ἀρκάδων ἐπὶ τῇ κρηπιδί εἰσῆκει. Καὶ ἄλλ' αὖτ' ἐστὶν ἐλάσων
 περίβολ' ἐν ἀριστῶν τ' εἰσόδ' τ' ἐς τὸ γυμνάσιον. καὶ αἱ παλαι-
 τεραι πῆς ἀθληταῖς ἐστὶν ἐναῶντα τ' ἐπ' αὐτῆς περὶ ἀνίσχοντα ἥλιον
 ἔξ γυμνασίου, περὶ αὐτῆς τῷ πύχῳ τ' ἀθλητῶν εἰσὶν αἱ οἰκῆσεις: *Pro*
veteribus (nova) signa reposuit Dea ipsius & filia e Pen-
telico lapide Herodes. Atticus, in gymnasio quod Olympiæ est,
in quo certamina meditantur suæ quinquertiones & cursores.
Crepido sub divo, lapidea eminet, in qua fuit olim erectum
trophæum de victis Arcadibus: Ad sinistram ejus aditus
qui in gymnasium fert, minor est ambitus, in quo Athle-
tarum palæstræ. Parieti ejus porticus quæ in Gymnasio so-
lis ortum spectat, contigua sunt Athletarum habitacula in
Africum & occasum conversa.

De veteri autem in Elide hæc sequentia habet: Ἐν ἣ Ἡλι-
 δι αἶψα μνήμης γυμνασίον ἔστιν ἀρχαῖον, καὶ ὅσα τὰς Ἀθληταῖς
 πρὶν ἐς Ὀλυμπίαν ἀφικνεῖσθαι, νομίζουσιν, ἐν τῷ γυμνασίῳ δρῶν
 καθέστηκε. παλαιὸν ἢ μὲν ὑψηλὰ λίθ' ἢ δρόμων περίκασιν ἐστὶ
 ἔξ ὕψους. ὁ σύμπερ ἢ ἔτ' αὖτ' ἐπὶ βολ' καλεῖται ΕΥΣΤΟΣ (Et cæte-
 ra quæ infra ad huc latius afferentur.) *In Elide memoratu*
digna sunt, gymnasium vetus in quo Athletas, priusquam
in Olympiam descendant, omnia facere institutum est, quæ
ante certamen fieri mos ritusque majorum postulat. Intra
maceriam per curriculi spatia confite sunt platani procere.
Septum vero illud univversum XTSTUS ex eo appellatur,
quod Hercules, &c.

Provocat Doctissimus Falconerius ad scriptores, quos inte-
 rim nullos, præter Suidam Lexicographum, & A. Marcel-
 linum historicum, profert: quibus tamen & Hesychium &
 Pollucem adjungere potuisset. Suidæ verba, in ipso Lexico

Aldinx editionis sunt, *Ευσεάρχης, ἔγγραμμα ἄρχης*: Helychiū vero, *Γυμνασιάρχης, ἄρχων ἔξυς*: tum &c, *Γυμνάσιον, ὅπως ἐν ᾧ ἀγωνίζονται*: rurſulque Suidas verbis a Falconerio, ut videtur, non animadverſis, *Γυμνάσιον ἀλμπτήρια, ἢ βαλανεῖα, ἢ λυτρά*. Quæ ad *Gymnaſia Romana*, adeoque ipſorum *Xyſta*, ac *Balnea* ſimul clare reſpicere videntur. hæc enim *Xyſta* ſeu *Gymnaſia*, *Balneis* juncta, quin & incluſa fuiſſe, ex Romanarum Hiſtoriarum ſcriptoribus, ſatis notum eſt, & in ſequentibus oſtendetur. Unde miror ſane, circa balnea Romana, nonnullos ſcriptores (ubi de Xyſto ſermo eſt) provocare ad Vitruvium; qui tantum de Græcorum *Gymnaſiis* (longe aliter ac Latinorum conſtructis) loquitur; ut ex hiſce ipſius verbis (Lib. I. cap. XI. liquido patere poteſt: *Nunc mihi videtur (tameſi non ſint Italice conſuetudinis) palæſtrarum ædificationes tradere explicate, & quemadmodum APUD GRÆCOS conſtruantur monſtrare*. Sicut & nomina Latinonorum hîc a Græcis diverſa eſſe, eodem capite, ſub finem, indicat.

Porro Pollux hoc modo loquitur: *Τὰ δὲ χωρία τῶ ἀσκήσεως, ἀποδυτήριον, γυμνασίον, παλαίστρα, κονίτρα*. Ex qualibus Lexicographorum loquendi modis videmus, illos conſuſe tantum de Gymnaſiis loqui, partemque quandoque pro toto, totumve pro parte, quaſi unum idemque, allegare; dum potius reddunt, quid quæve ad iſta pertinuerint, quam quid revera ac definitive fuerint; aut quo proprie nomine ſint appellanda. Quum præterea hi omnes diu poſt Vitruvium vixerint, ac ſub Romanis Imperatoribus, ſub quibus huiusmodi *Gymnaſia*, ſeu *Xyſta* Romæ ædificata fuerunt. tameſi jam dudum, uti ex Strabone liquet Neapoli, in Italia, obtinuerant. Sic enim ille libro V. *μηνύει τὸ παρὰ τῶν Δημάρχων ὀνόματι, τὰ ὑπὸ πρῶτῳ Ἑλληνικῷ ἐνταῦθα, τὰ δὲ ὑστερὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς τὰ Καμπανικὰ πλεῖστα δὲ ἔχοντα τῶν Ἑλληνικῶν ἀγωγῆς ἐνταῦθα σῶζεται, γυμναſιά τε, καὶ ἐφηβικὰ, φρετρία, καὶ*
ὀνό-

ἀτομάτῃ Ἑλληνικῇ καὶ πρὸ ὄντων Ῥωμαίων. Νυνὶ δὲ πινυατηρικὸς ἱερὸς ἀγὼν συνετέλει παρ' αὐτοῖς, μυσικὸς τε καὶ γυμνικὸς ὑπὲρ πολλῶν ἡμέρας, ἐναμίλλος τῆς ὑπὸ Φανιστάπιδος τῇ καὶ τῷ Ἑλλάδῃ.

Plurima tamen ibi Græcorum institutorum supersunt vestigia, ut Gymnasia, Epheborum cætus, Curia (ipsi fratrias vacant) & Græca nomina Romanis rebus imposita, Hoc tempore sacrum quinquennale certamen Musicum & Gymnicum per aliquot dies agitur, ludis Græcorum nobilissimis æmulum. Tum & Græco more ibi ipsos Romanos vixisse, paucis interjectis, idem indicat.

Videmus hinc, ut puto, non obscure, cur Nero (teste Suetonio) prodierit Neapoli primum &c. Atque aliquid se sufferti tinnituum GRÆCO SERMONE, Promiserit: quin etiam NERONEUM agona Romæ (quum jam antea illum instituisset) ante præstitutum diem revocaverit. Namque ita idem Suetonius cap. 12 narraverat: Instituit & quinquennale certamen MORE GRÆCO triplex, Musicum, Gymnicum, & equestre, quod appellavit NERONIA. Dedicatisque THERMIS atque GYMNASIO senatui quoque & equiti oleum præbuit. Magistros toti certamini præposuit, consulares sorte, sede Prætorum, &c.

Ac quamvis ibi Latinis quoque Orationibus ac carminibus contenderetur ab honestissimis quibusque; potissimum tamen *Græco sermone*. (sicut moribus) decertabatur.

Unde sane non mirum, pene omnes Inscriptiones, quæ de istiusmodi Agonibus Romæ peractis loquuntur, Græco quoque sermone nobis relictas fuisse.

At quamvis nomina circa nonnulla fuerunt immutata, Græca tamen permansere. Hinc etenim Plinius præter *Apodyteria*, &c. *Hypocausta*, aliaque, cum aliis quoque *Xystum* retinet: nempe non pro parte quadam *Gymnasii* (sicut id in ipsa Græcia obrinebat) sed pro toto *Gymnasio*, *Balneo* seu *Thermis*, ut Italici moris erat, incluso. Ita namque

ille Epist. VI Lib. V. *Ante porticum Xystus concisus in plurimas species, distinctusque buxo, &c.* quæ elegantissima, ibi tota ut legantur, vere merentur. Hinc quoque illud nomen *Xystici*; ut in hac Inscriptione

ATHENODORUS XYSTIKUS PARIDI THYMELICO BENEMERENTI FECIT.

Sicut & in hac sequenti, quæ a Reinesio Classe V. No. 44. exhibetur:

D. D. D. ET PRINCIPES N. VALENT
ET VALENS ET GRATIAN..SEMP. AUGGG
FILUMENUM

IN OMNI ATHLETICO CERTAMINE
AB ORIENTE AD OCCIDENTEM USQUE
VICTOREM PAMMACHO LUCTA
PANCRATIO CESTIBUSQ ID EST PYGME
LOCATIONE STATUÆ IN ATHLETARUM
CURIA ÆTERNITATIS GLORIA DIGNUM
ESSE JVDICARVNT. QVOD OMNES XYSTI
CI GRATANTER ACCEPERVNT ET PA
RITER SIMVLQVE P. P, INGENTI FAVORE
PROSECVTVS EST.

Sic denique *Xysticos* apud Suetonium (Aug. cap. 45 & Halbæ c. 15) pro *Athletis* habemus.

Ho-

Horum autem præfides, sicut & *Xyſti*, seu *Gymnaſii*, erant *Xyſtarchæ*: quo solo nomine tamen, apud Italos, non gaudebant verum & *ἀρχιεὺς*, ac quidem *ἑσὺμπαῖς* *ξύς*, & Præfecti, *Balneorum Auguſti*, vel *Auguſtorum*.

Erant nempe apud Græcos *Gymnaſia* *Mercurio* & *Herculi* [*Lyceum* Athenistamen *Apollini*] dicata & sacra (quamvis quandoque & alii Dii Deæve illis adjungerentur:) soli tamen, ut plurimum *Herculi*, tamerſi & in illa Inſcriptione, quæ apud Grut pag. 317 exhibetur, (quamque alibi integram adduco) *Mercurius* etiam *Herculi* jungatur, ut ex hiſce verbis liquet: ΤΟΤΕ ΤΕ ΤΩΙ ΗΡΜΕΙ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙ. ΤΙΘΕΜΕΝΟΤΕ ΠΙΠΕΡ ΤΟΤ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΥΜΝΙΚΟΤΕ ΑΓΩΝΑΣ, &c.

Alias namque, & maxime apud Romanos, ſoli *Herculi* illa videntur, (ſicut & ipſi *Athlætæ*, quique ad illos pertinebant) ſacra fuiſſe.

Atque hinc non ſolus, ut modo attigi, *Xyſtarchus*, verum & *ἀρχιεὺς*, illis præerant. Sacra namque ibi fiebant, ac quidem, magna ut videtur, pompa; ac maxime quidem in ipſorum Dedicatione: de qua loqui videtur Philoſtratus lib. IV. cap. 14. ubi de *Neronis Gymnaſio*, *Xyſto* hoc modo loquitur: Καὶ πολὺ μᾶλλον ἰπότε γυμναſιον ἰδὺν ἐξεπιήθη τῷ Νερώνι, θυμαſιότατον τῷ ἐκείῳ λουκὴν δὲ ἔθυσεν ἔνῳ αὐτῇ, ἡμέραν, Νέρωνι τὴν αὐτὴν, καὶ ἡ βελὴ ἡ μεγάλη, καὶ ἔῃ πῶσον τῷ ῥώμῃ. περὶ τῶν δὲ ὁ Δημήτριος ἐς αὐτὸν ἔῃ γυμναſιον, διεξῆλθε λόγον καὶ τῷ λαομένων τὴν καὶ αὐτὸν χερσινόνων καὶ ἐδείκνυν ὅτι περὶ τὸν ἀνάλωμα αἶμα τὴν πῶ πιαῦτα. Quæ a Morellio modo vertuntur: Idque vel tunc eſt judicatum, cum Neroni *Gymnaſium* paratum eſt, omnium quæ Romæ eſſent Maxime admirabile. Ibi Nero magnusque Senatus, & Romanus equitatus omnis ſacrificia diemque feſtum ſumma cum letitia celebrant. Illud igitur *Gymnaſium* ingreſſus *Demetrius* orationem habuit adverſus eos, qui *Balneis* utebantur, &c. Ho.

Horum itaque erant *ἀρχιεῖς*, qui & reliquis *Μυστῖς* seu *Sacerdotibus*, cæterisque *Gymnasilii membris*, præessent ac simul *Xystarchæ* essent *Præfectique Balnearum*. Sicut patet ex sequentibus nunc Inscriptionibus, quæ Romæ ad *Thermas*. Titi Cæsaris repertæ, nunc in Palatio Chistiano conservantur.

ΑΓΛΘΗ ΤΤΧΗ

Η ΙΕΡΑ ΕΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ
 ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΘΛΗΤΩΝ ΑΝΕΣ
 ΤΗΣΕΝ ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΔΙ ΡΩΜΗ ΜΝΗ
 ΜΗΣ ΧΑΡΙΝ ΚΑ. ΡΟΥΦΟΝ ΤΟΝ ΚΑΙ Α
 ΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΠΕΙΣΑΙΟΝ ΔΙΣ ΠΕΡΙΟ
 ΔΟΝ ΚΑΙ ΤΙΟΝ ΚΑ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΤ
 ΣΜΥΚΝΑΙΟΝ ΘΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΕΓΕΝΕ,
 ΤΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΥ ΠΕΡΙΟ
 ΔΟΥ ΤΕΛΕΙΟΥ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΚΑΜΜΑΣΙΝ
 ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΡΟΣΥΝΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝ
 ΤΟΣ ΕΥΣΤΟΥ ΟΥΤΟΣ ΔΕ ΕΓΕΝΕΤΟ
 ΚΑΙ ΓΕΝΟΥΣ ΤΗΑΤΙΚΩΝ

Altera vero habet.

Η ΙΕΡΑ ΕΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ
ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ
ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΑΔΙ ΡΩΜΗ ΚΑΤΟΙΚΟΤΝΤΩΝ
Μ. ΑΤΡΕΙΔΙΟΝ ΔΗΜΟΣΤΡΑΤΟΝ ΔΑΜΑ
ΣΑΡΔΙΑΝΟΝ ΑΔΕΞΑΝΔΡΕΑ ΑΝΤΙΝΟΕΑ ΑΘΗΝΑΙΟΝ
ΕΦΕΣΙΟΝ ΣΜΥΡΝΑΙΟΝ ΠΕΡΓΑΜΕΝΟΝ
ΝΙΚΟΜΗΔΕΑ ΜΙΑΗΣΙΟΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΝ
ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΕΥΣΤΟΥ ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΕΥΣΤΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΒΑΛΛΑΝΕΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΠΑΝΚΡΑΤΑΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗΝ ΠΥ
ΚΤΗΝ ΑΔΕΙΠΤΟΝ ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ

Differentia autem, quæ inter *Gymnasiarchas* Græcorum quoque, & *Xystarchas* Italorum erat, fuit, quod illi annuni essent, quin & menfurni munere; quum hi ad vitam *Xystarchi* &c. munere fungerentur; Ostendit id etiam clare hæc jam sequens inscriptio ibidem Romæ reperta, quæque extat apud *sponium Miscellaneor.* pag. 360 N^o. CIV.

Η ΙΕΡΑ ΕΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΕ
ΡΙ ΤΟΝ ΠΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ
ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΑΔΙ ΡΩΜΗ ΚΑΤΟΙΚΟΤΝΤΩΝ
Μ. ΟΥΑΠΙΟΝ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΥΣΤΑΡ
ΧΗΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΕΥΣΤΟΥ ΠΕΡΙΟ
ΔΟΝΕΙΚΗΝ ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ ΕΠΙ ΒΑΛΛΑΝΕΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΤΟΝ ΕΑΥΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΗΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝ ΠΡΕΣΒΕΤΕΣΑΝΤΑ
ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΝ ΤΟ ΤΕΜΕΝΟΣ ΤΩ ΣΥΜΠΑΝΤΙ ΕΥΣ
ΤΩ ΤΗΝ ΤΕΙΜΗΝ ΑΝΑΘΕΝΤΟΣ Μ. ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜ
ΝΟΥ ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΩΝ
Α. ΟΥΑΡΕΝΝΙΟΥ ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕ-
ΡΙΜΝΟΥ

M m m m

Vi-

Videmus hîc *Xysticis*, sive a sacro ipsorum collegiopetitum *lucum*: qui quemnam in finem usumque petitus fuerit, ex sequentibus Imperatorum rescriptis, statim quoque afferendis, patebit: in quibus etiam videbimus Ulpium Domesticum, qui hîc & ἀρχιεὺς & ἐπιστάτης ἔ &c. vocatur, τὴν δὲ βαλανείων appellatum; sicut & rursus, (non addito Xystarcha,) ἀρχιεὺς ἔ βύμπανις ἐστίν, καὶ τὴν βαλανείων Σεβαστήν. Unde liquet hos ἐπιστάτας & totius *Gymnasia*, & simul *Balnearum Augustalium* (quæ hîc Romæ sub Cæsaribus potissima, maximi ædificii pars erant) regimini præfuisse. Quod in ipsa Græcia non ita locum habebat: in qua nullibi *Gymnasiarchæ* simul ἀρχιεὺς ac præfecti Balnearum vocantur; quod *Balnea in Gymnasiis* tantum Athletis infervirent, ac parva admodum pars (quamvis & *Laconicas*, & calidas *lavationes*, & *frigidaria* simul sumere velis) *Gymnasiorum* essent. Circa Thermas autem, seu *Balnea*, insaniisse Romanos, ostenderit satis superque Doctissimus ille Baccius, qui de Thermis veterum, singulari libro, scripsit.

Ex his ante dictis itaque satis liquere puto *Xystarcham*, in Græcia non (sicuti nec in Italia) simul cum *Gymnasiarcha* Athletis præfuisse, illumve huic parem aut supparem fuisse: quum unus numero *Gymnasiarcha* apud Græcos *Gymnasio* moderaretur; unusque Xystarchus apud Italos, (seu Romanos) universo *Gymnasio*, seu *Xysto*, & *balneis* præpositus esset; quin & simul ipsorum ἀρχιεὺς seu Pontifex esset.

Quinam autem *Gymnasiarcharum* Ministri fuerint, *Cosmeta* nempe *Gymnastæ*, *Pædotribæ*, *Sophonistæ*, *aleipnæ*, ac si qui alii horum ministri fuerunt, quorum in antiquis marmoribus mentio fit (ad ista enim, pro meo modulo, illustranda potissimum hæc opera mea instituta fuit) illi adhuc in sequentibus a me attingentur. Neque enim de his omnibus (cum quos nunc tractavi, tum de quibus ad huc mihi dicendum sumpsi) ex professo tractare nolui; ne post Home-

rum

rum Iliada cantare velle viderer. Ut denique hoc de *Pontificibus totius Xysti* addam; isti non tantum *per totam vitam* eo honore ac numere gaudebant; verum & illorum filii ipsi jam mortuis, succedebant: modo & ipsi *νεώτατοι* seu *πρώτοι* essent. Quod patet ex hac sequenti Inscriptione, apud Gruterum pag. 313. reperiunda, hoc modo:

<p>ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ</p>	<p>ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ. ΕΡΜΑΠΟΛΕΙΤΗΝ Φ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΑ ΠΑΝΚΡΑΤΙΑΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟ- ΔΟΝΕΙΚΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ ΑΔΕΙΠΤΟΝ Φ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΣΤΜΠΑΝΤΟΣ ΕΥΣΤΟΥ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΥΣΤΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙ- ΩΝ ΣΕΒ. ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ Φ Μ. ΑΥΡ. ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΗΣ Ο ΚΑΙ ΕΡΜΟ- ΔΩΡΟΟ ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ ΗΕΡΜΑΠΟΛΕΙΤΗΣ ΠΑΝ- ΚΡΑ ΤΙΑΣΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗΣ ΑΔΕΙΠΤΟΣ Φ ΑΣΙΝΕΒΩΣΤΟΣ ΑΝΕΝΚΑΝΤΟΣ ΕΥΣΤΑΡ- ΧΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ Ο ΤΙΟΣ Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΣΤΜΠΑΝΤΟΣ ΕΥΣ- ΤΟΥ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΥΣΤΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ Φ</p>
	Mmmmm 2

CAPUT. III.

De Archontibus Xysticis, seu Synodi Xysticæ; qualesque illi fuerint: ut & obiter de Archontibus circa Certamina Musica: De κατὰ λύσιν Xystica, ac de formula loquendi, κατὰ κατὰ λύσιν: deque ipsa Synodo Xystica. De voce ἀείδω pro ᾠδῶν, &c. De distinctione inter παῖδας, ἀγῶνες & ἄνδρας, sive ἄνδρας πλείους paulò fusiùs disputatur. De ἀσπείρα circa Certamina. Nonnunquam licet rarius, sine ἀσπείρα Athletas admissos fuisse. De progymnasmatibus ipsorum Hellenodiceum. De Scammate in stadiis, tum pro ipso Stadio, tum pro Sulco, seu fossa, Stadii sumpto. Quid sit ἐν αὐτοῖς τοῖς σκαμμασιν, &c.

VErum, ut redeamus ad Inscriptionem illam, quæ de Ulpio Domestico loquitur, hæc verba nobis etiam consideranda sunt:

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΩΝ

Α. ΟΥΑΡΕΝΝΙΟΥ ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ Μ.
ΜΕΤΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΜΝΟΥ

Tum & quales *Archontes* hi nominati viri fuerint: ut per quos tempus dedicationis (statuæ procul dubio) signatur.

De *Archontibus ἐπὶ νόμοις* Græcorum jam supra Dissertatione secunda, cap. IV. locutus sum. Sed hæc ΤΙΜΗ, seu *Statua*, cum inscriptione, Romæ dedicata fuit; ac quidem a *Synodo*, seu *Collegio*, vel *Contubernio* Athletarum Herculi sacrorum, ac Romæ habitantium: sicut & ibi ad *Thermas Titi Vespasiani* hoc marmor (tum & alia huc facientia

cientia) effossum fuit. Neque in ipsa Græcia reperimus ullos Ἀρχοὺς, (nisi circa soles sacros agones Musicos,) seu *Rectores Gymnasiorum*, quod sciam, hoc nomine, ut peculiari, atque huc spectante, indigitatos; sed solos *Gymnasiarchas*: quibus cæteri suberant Gymnasiorum ministri.

Et certe de Consulibus Romanis hic sermo non est; quod illi, nequidem apud Græcos ἀρχόντων, sed πραιτόρων, nomine venerint; sicut & *Proconsules* ἀποστράτων. Unde & in ista inscriptione, quæ de *Ruso Apollonio* loquitur (ac quam jam modò quoque attuli) in fine habemus, ΟΥΤΟΣ ΔΕ ΕΓΕΝΕΤΟ ΚΑΙ ΓΕΝΟΤΕ ΤΗΑΤΙΚΩΝ.

Quin etiam hic notari potest, locum illum, quem sibi periverat hæc *Xystica Synodus*; ad quemque obtinendum *Ulpio Domestico*, legato usa fuerat, concessum quidem fuisse ab Adriano Augusto, cum jam tertium Consul esset (quod fuit post Christ. Nat. 119) at tandem certò illi fuisse assignatum ab Antonino Pio, quando is jam tertium quoque Consul esset; ac primo imperii ipsius anno: qui annus post Nat. Chr. 140 erat. Post quem locum obtentum: curante M. Metrio Amerimno, ea Synodus, pro legatione tam bene peracta, statuâ hunc *Ulpium Domesticum* honorari curavit: ac quidem Archontibus, seu Rectoribus (sive mavis Duumviris Collegii Athletarum; quali modo eos Reinesius vocat) modò nominatis; qui hic quasi πρῶτοι quoque memorantur: quum alias *Consules* in fine epistolæ Antonini sic exprimantur: ΤΟΡΚΟΤΑΤΩ ΚΑΙ ΗΡΩΔΗ ΤΗΑΤ. i. e. *C. Bellio C. F. Torquato*, & *Tib. Claudio Attico Herode* (seu *Heroda Attico*) *Coss.*

Ostendunt hoc hæ nunc sequentes inscriptiones, apud Gruterum pag. 315 reperiundæ; quarum prima ita habet:

ΑΓΑΘΗ. ΤΥΧΗ
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΥ ΤΡΑΙΑΝΟΥ ΠΑΡΘΙΚΟΥ
 ΤΙΟΣ
 ΘΕΟΥ ΝΕΡΟΥΑ ΤΙΩΝΟΣ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣ-
 ΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ
 ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟ ΙΗ. ΠΑΤΟΣ
 ΤΟ Γ.
 ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΣΥΝΟΔΩ ΕΥΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ
 ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΘΛΗΤΩΝ ΙΕΡΟΝΕΙΚΩΝ ΣΤΕΦΑΝΕΙΤΩΝ
 ΧΑΙΡΕΙΝ
 ΚΑΙ ΤΟΠΟΝ ΕΝΘΑ ΒΟΥΛΕΥΕΣΘΕ ΚΕΛΕΥΩ ΔΕΩΘΗΝΑΙ
 ΤΜΕΙΝ ΚΑΙ ΟΙΚΗΜΑ
 ΩΣ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟΤΙΘΕΣΘΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΑ ΚΑΙ ΕΙ
 ΤΩΝ ΔΙΠΛΩΝΤΑΝ
 ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΙΝ ΑΝΑΓΚΑΙΑΝ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΤΟΤΤΟ ΕΦ
 ΤΜΕΙΝ ΕΣΤΙΝ
 ΕΠΡΕΣΒΕΥΕΝ ΟΥΑΠΙΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ ΕΥΤΥΧΕΙΤΕ
 ΠΡΩ Γ. ΝΩΝΩΝ ΜΑΙΩΝ ΑΠΟ ΡΩΜΗΣ

In cujus Marmoris altero latere habentur hæc:

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
 Μ. ΑΙΔΙΩΙ
 ΑΥΡΕΛΙΩΙ ΚΑΙΣΑΡΙ
 Τ. ΑΙΔΙΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
 ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΥ
 ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΤΙΩ
 Μ. ΟΥΑΠΙΟΣ
 ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ
 Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ
 ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΕΥΣΤΟΥ ΚΑΙ
 ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ

Al-

Altera vero epistola hoc modo habet :

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΥΙΟΣ
ΘΕΟΥ ΤΡΑΙΑΝΟΥ ΠΑΡΘΙΚΟΥ ΥΙΩΝΟΣ ΘΕΟΥ ΝΕΡΟΥΑ
ΕΚΓΟΝΟΣ ΤΙΤΟΣ ΑΙΔΙΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΑΝΤΟΝΕΙΝΟΣ
ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ
ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΤΟ Γ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΟ Β. ΥΠΑΤΟΣ ΤΟ Γ. ΠΑΤΗΡ ΠΑ.
ΤΡΙΔΟΣ ΣΥΝΟΔΩ

ΕΥΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΛΘΑΝΤΩΝ ΙΕΡΟ-
ΝΕΙΚΩΝ ΣΤΕΦΑΝΕΙΤΩΝ ΧΑΙΡΕΙΝ

ΕΚΕΛΕΥΣΑ ΥΜΕΙΝ ΑΠΟΔΕΙΧΘΗΝΑΙ ΧΩΡΙΟΝ ΕΝ Ω ΚΑΙ
ΤΑ ΙΕΡΑΚΑΤΑ

ΘΗΣΕΣΘΕ ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΑΥΤΑΙΣ ΤΑΙΣ
ΘΕΡΜΑΙΣ ΤΑΙΣ ΥΠΟ

ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΜΟΥ ΓΕΓΕΝΗΜΕΝΑΙΣ ΟΠΟΥ ΚΑΙ
ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΟΙΣ

ΚΑΠΙΤΟΛΕΙΟΙΣ ΣΥΝΕΡΧΕΣΘΕ ΕΥΤΥΧΕΙΤΕ ΕΠΡΕΣ-
ΒΕΥΕΝ

ΟΤΑΠΙΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ ΜΟΥ
ΕΓΡΑΦΗ ΠΡΟ ΙΖ. ΚΑΛ. ΙΟΥΝ. ΑΠΟ ΡΩΜΗΣ ΤΟΡΚΟΥΑ.
ΤΩ ΚΑΙ ΗΡΩΔΗ ΥΠΑΤ.

Cu.

Cujus lapidis in altero latere quoque habetur :

. ΤΟΚΡΑΤΟΡΙ
 : ΚΑΡΙ ΤΙΤΩΙ ΑΙΑΙΩΙ
 ΑΔΡΙΑΝΩΙ
 ΑΝΤΟΝΕΙΝΩΙ ΚΕΒΑΚΤΩΙ
 ΕΤΣΕΒΕΙ
 Μ. ΟΥΔΠΙΟC
 ΔΟΜΕCΤΙΚΟC
 ΑΡΧΙΕΡΕΥC
 ΤΟΤ CΤΜΠΑΝΤΟC ΕΤCΤΟΤ ΚΑΙ
 ΕΠΙ ΒΑΛΛΑΝΕΙΩΝ ΚΕΒΑΚΤΟΤ.

Ut autem in hac posteriori Epistola *Consules* exprimuntur; sic in priori aut injuria temporum, aut alia quapiam ex causa nobis incognita, deleti videntur:

Quum autem *Archontum* illorum, de quibus nunc loquimur, nullibi aliàs, quod sciam (quam ut obiter notavi) mentio fiat; cogitare quis posset, nec immerito, præter *Xystarcham*, qui simul & Pontifex totius Xysti & præfectus Balnearum erat, Archontes illos, *E. Varennum Agrippianum*, & *Mettium Amerimnum*, sub summa Xystarchi præfectura, non ipsis quidem Balneis, sed Xysto ac Xysticis, seu Palæstritis in eo decertantibus, ipsorumque exercitationibus, præfuisse; atque illis ita docendo, corrigendo, &c. moderatos fuisse, sicut in Gymnasiis Græcorum id fecerunt *Cosmetæ*, *Gymnastæ*, & *Pedetribæ*; quorum etiam nomina in fastis Athleticis signata fuisse ex sequentibus, ubi de ipsis loquar, clarescet. Operæ pretium interim est hîc audire jam ante laudatum Falconerium: qui uti in ista opinione est, *Archon-*

Archontes hos quos Renesius Duum, Viros collegii Athletarum vocat, fuisse magistratum, a quo Fasti Athletici ordinarentur; ita paucis interjectis hæc adjungit: *Habuit itaque, Synodus Xystica Athletarum Herculeanorum Archontas suos quorum nomina ad rerum publicè gestarum tempora distinguenda in Commentariis referrentur; quibus asseruandis* οὐκ ἔστιν αἰς τὴν γράμματα, *Hoc est archivum seu Tabularium ipsis ab Hadriano concedi, habet, ut vidimus, alterum ex marmoribus Farnesianis. Hinc magistratum, quo anno Marco Ulpio Domestico statua decreta est, obisse L. varennum Agrippianum, & M. Mettium Amerimnum, nosse hic lapis testatur.*

Firmantur hæc ex sequenti Inscriptione, quæ apud Renesium Cl. V. N. 41. habetur:

ΕΠΙ. ΑΡΧΟΝΤΩΝ

Α. ΓΕΝΝΙΟΥ. ΑΓΡΙΠΠΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ. Μ. ΜΕΤΖΙΟΥ. ΑΜΕ-
ΡΙΜΝΟΥ

Η. ΙΕΡΑ. ΕΣΤΙΚΗ. ΣΥΝΩΔΟΣ. ΤΩΝ

ΠΕΡΙ. ΤΩΝ. ΗΡΑΚΛΕΑ. ΑΠΟΤΑΝΑΛΥΣΕΩΣ

ΕΝ. ΤΗ. ΒΑΣΙΛΙΔΙ. ΡΩΜΗ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ . . .

Μ. ΑΥΡΕΛΙΟΝ. ΔΗΜΟΣΤΡΑΤΟΝ. ΔΑΜΑΝ

ΣΑΡΔΙΑΝΟΝ. ΑΔΕΕΑΝΔΡΕΑ. ΑΝΤΙΝΟΕΑ. ΑΘΗΝΑΙΟΝ

ΕΦΕΣΙΟΝ. ΣΜΥΡΝΑΙΟΝ. ΠΕΡΓΑΜΕΝΟΝ

ΝΙΚΟΜΗΔΕΑ. ΜΙΑΗΣΙΟΝ. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΝ

ΑΡΧΙΕΡΕΑ. ΤΟΥ. ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ. ΕΣΤΟΥ. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ

ΕΣΤΑΡΧΟΥ. ΚΑΙ. ΕΠΙ. ΒΑΛΑΝΕΙΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ

ΠΑΝΚΡΑΤΙΑΣΤΗΝ. ΠΕΡΙΟΔΟΝΕΙΚΗΝ. ΔΙΣ . . .

ΠΥΚΤΗΝ. ΑΔΕΙΠΤΟΝ. ΠΑΡΑΔΟΘΕΟΝ

Νοηη

In

In quo quidem marmore (cujus caput est cauda istius, quod supra ex sponii Miscellan. Pag. 360. adduxi) habemus Λ. CENNIOT, quod sane vel male a Celeberrimo viro Schelio exceptum fuit; vel id, quod jam supra adduxi, quodque Λ. ΟΥΑΡΕΝΝΙΟΤ habet, ex hoc est emendandum. Quod tamen minus verum crediderim, ex collatione hujus inscriptionis cum illa quam Sponius producit.

Fateor equidem in Sponio deesse inscriptionis caput; quod comparet in Reinesio. At puto id inde accidere potuisse, quod, ambabus hisce inscriptionibus utrique horum communicatis, in una eademque scheda; hâcque sub illa ab excerptore descripta, ac forte non satis distincte, sic cauda superioris locomota in caput inferioris transformatum fuerit.

Hoc interim constat, etiam aliàs eas (quamvis pro unâ eademque legantur) diversis in Locis inter se minus convenire.

Interim videmus Ἀρχων in Inscriptionibus Athletarum (ut sic dicam) circa Agones musicos; qui tamen non fuit ἀρχων apud Athenienses vulgo dictus ἐπὶ ὄνυμος (ut circa quem, præter alia, valet formula, ἐπὶ ἀρχοντὶ ὃ δῖνα ἢ τῷ δῖνα; quod in hisce non obtinuit) sed contra ἀρχων (non tamen χορηγός, sicut infra ostendam) alicujus chori, ex hac illave tribu, ad certamen musicum missi, ad Πανάθηνα, &c. atque etiam distinctus ἀδιδασκάλω: ut ulterius ex sequentibus patebit.

Notandum quoque venit illud ΔΑΜΑ apud Juc. Sponium; pro quo ΔΑΜΑΝ jam exhibuerant, tum Falconerius, tum Reinesius; qui id, supplendo, ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΝ legerat. Super qua lectione minime cum quoquam rixari velim, facileque concesserim hunc *M. Aur. Demonstratum* non tantum civem ceterarum, in inscriptione illa, nominatarum urbium (quod in illis hieronica pronuntiatus esset) verum & *Damascenum* fuisse. Sed circa istam, quam Reinesius habet) linea quarta (in fine lectionem, ΑΠΟΤΑΝΑ

ΑΤΣΕ

ΑΥΤΕ. majorem moverim difficultatem, ratione veræ lectionis hinc extundendæ, quam ille hîc, ΑΝΕΤ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ restituit, & vertit *sine Missione*: desumpto, scilicet, a Gladiatoribus, huic rei illustrandæ, exemplo.

Quod tamen valde dubito an in Athleticis (utpote liberis ac voluntariis) unquam locum habuerit. At miror admodum eruditissimum hunc virum, non ex illa, quam jam paulò ante, n. 43 exhibuerat, nempe ita, Η ΙΕΡΑ ΕΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΜΟ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ, didicisse istud ΑΠΟ in priori relinquendum, & in hac posteriori istud ΑΜΟ in ΑΠΟ esse mutandum; adeoque esse utrobique legendum ΑΠΟ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ. quod, sicut longe facilius ΑΠΟ in ΑΜΟ, ob literas temporis noxa corruptas, quam ΑΝΕΤ in ΑΠΟ & ΑΜΟ, ita contra nil magis incredibile, quam quod in una ΑΠΟ; in altera vero, ΑΜΟ, non in ΑΠΟ, sed in ΑΝΕΤ reformari debeat. Legendum itaque ΑΠΟ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ: quod illustri exemplo firmatur, apud sponium, Miscell. Aut. E-rud. Pag. 361. n°. ibi, CVI. Η ΙΕΡΑ ΕΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ. ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΑΔΙ ΡΩΜΗ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ, &c. qua καταλύσει indicatur ipsorum *Contubernium*, seu locus, quo quotidie, aut aliàs statutis temporibus, unà coirent. Sic namque κατάλυμα redditur quoque, in Etymologico magno, τὸ κατ'ἀγῶνιον ξενοδοχεῖον & apud Hesychium οἴκημα, καταγῶνιον. Ipsa verò vox κατ'ἀλυσις, pro diversorio, sive amicali, adeoque gratis præbito, siva contrà μισθωτῶ, capitur. Ita enim Plutarchus, in Camillo, loquitur, de Tusculanis, qui Diversoria Romanis assignabant ac denuntiabant, καταλύσεις τοῖς Ῥωμαίοις κατ'ἀγῶνιαις. quod Athenæus lib. 8. exemplo magis jucundo, firmat, dum Machonem Comædum, de Dorione quodam Aulete, sic loquentem inducit:

N n n n 2

Ο' κρῶ-

ὁ κρημασπιὸς Δωρίων πρὶ εἰς Μύλων
 Ἐλθὼν, κατέλυσιν ἔδαμξ μοθωσίμην
 Δυνάμενθ' ὀρεῖν, ἐν τιμένῃ καθίσας πρὶ,
 ὁ πρὸ τ' πυλῶν ἦν κτ' τάχην ἰδρυμένον
 Ἰδὼν τ' ὀππρὸντα τ' νεώτερον,
 Πρὸς τ' Ἀθηναῖς ἔθις, τίνθ' φράσσον
 ἔστι ὁ νεὺς βέλπει, ἔφην, ἔτσι;
 Ὁ δ' εἶπεν αὐτῷ, Ζηνοπσιδῶνος ξένη.
 Ὁ Δωρίων ἦ, πῶς ἀν' ἐν ἐσταῦθ', ἔφη,
 Δύναιτο κατὰ γῶγον ἐξέρειν περ, ἔ
 καὶ τὰς θιὰς φάσκειν οἰκεῖν συνδυά.

*Chomatoræus Dorion aliquando Mylonem
 Cum accessisset, nec meritorium usquam diverforium
 Rēperire posset, in quodam luco sedens,
 Qui ante civitatis portas forte situs erat.
 Ut vidit (ibi) sacrificantem quendam edituum,
 Per Minervam quæso, & Deos omnes, inquit, ὁ vir
 Optime, templum hoc Dei cuius est?
 Respondit ille, Jovis, hospes, & Neptuni.
 Tum Dorion: quonam, inquit, pacto hic hospitium
 Inveniat aliquis, ubi Deos habitare simul binos ajunt?*

Hæc igitur vox κατέλυσιν, sicuti diverforium denotat, ita
 & Diverforium, quale ὁ οἶκος τ' Παιανιστῶν, de quibus jam su-
 pra locutus fui. Sic & κάλυμα, καταγῶγον ac ξενοδοχεῖον
 dicitur Etymologo, κατὰ τὸ κατελύω, ἔτι καὶ πρὸς ὅδον τῆς
 ἡ [pergit] πρὸς οἰκὸς τὸ καταγῶγον προδύμενοι. Hesychius au-
 tem, καταλύσαι, ἀπαλῦσαι, ἀωχρήναι. quod nempe, in do-
 mibus ubi σοσῖπαι, φεατρίαι, τοδαιτῆς, aliaque Colle-
 gia congregabantur, ipsorum convivia etiam ibi (ut in περ-
 ταίσις, alibique) celebrarentur. Huc autem, procul omni
 du-

dubio & respiciunt Latinorum *Contubernia*: quæ quamvis alias (teste vegetio lib. II. c. 13) Manipuli militum essent; tamen & pro ipsorum tentoriis sumebantur: ut apud Cæsarem lib. Belli Civilis: *Depositis in contubernio armis, valum relinquebant*: tum & pro *cohabitatione, convivu aut Sodali- tate*; quo postremo fere sensu sumitur in ista inscriptione, quæ apud Grutterum pag. 55. ita habet:

IN. H. D. D
DEO. MARTI
ET. VICTORIAE
CONTUBERNI
VM. MARTICV
LTORVM. POSV
ERVNT. V. S
L. L. M

Ab hisce καλαλίστοι, quas procul dubio, in πάντοι, seu Lucis (ut tale exemplum habemus, apud Sponium pag. 360. no. 104) habebant Deo isti cujus Sacra Synodus, aut sodalitas essent, quæque adeo diversæ erant, vocantur hi, qui Athletarum, quasi Magistratum representabant; quique essent ex *Hieroniciis*, ac quidem *coronatis*, ob victorias, palmasque acceptas, *Synodus* essent, ac quidem *Xystica*, quod Xysto præessent. Inde enim hæc in epistolis illis Cæsarium, apud Sponium Miscell. pag. ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΤΕΡΙΚΗ ΤΩΝ ΙΕΡΟΝΕΙΚΩΝ ΣΤΕΦΑΝΕΙΤΩΝ. At maxime in hisce locum obtinuisse crediderim illos, qui jam *Periodonica* erant, sive in illis quatuor eximiis, præ aliis, certaminibus Olympiis, sc. Isthmiis, Pythiis, ac Nemeis victores exstiterant; nunque, in hujusmodi adoptati collegia ut iudices, simul cum *Archontibus* (de quibus jam supra locutus sum) sedebant.

Nnnn 3

Hi Pe-

Hi Periodonice etiam alio nomine, abbreviate sc. *Periodi* (seu *περίοδος*) appellati fuisse videntur. Sic enim, in illa inscriptione, quam supra pag. 640. integram adduxi quamque Reinesius Cl. V. n°. 42 exhibet, habemus, linea 6 & 7. ΔΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΝ, ΚΑΙ ΤΙΟΝ &c. tum & lin. 9 ac 10. ΚΑΙ ΑΥΤΟΤ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΕΛΕΙΟΥ ΑΝΔΡΩΝ. ubi tamen mutat illa, ΠΕΡΙΟΔΟΝ ΚΑΙ in ΠΕΡΙΟΔΟΝΙΚΗΝ, ΤΙΟΝ. Quod ferri aliquatenus posset, nisi post sequerentur ista, ΚΑΙ ΑΥΤΟΤ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΕΛΕΟΥ ΑΝΔΡΩΝ: ubi sane nullum ΚΑΙ auxilio venit: Quum præterea & ista audentia tot literas (nempe ΕΙΚΟΤ) inserendi marmorum inscriptionibus, in quibus nulla varia lectio, nisi ex literarum insculptarum iis corruptela, aut detruncatione, aut vacuis inde quandoque spatiolis, exoriri potest, intolerabilis sit. Interim noster Reinesius, vir alias circumspexit circa talia, ad lineam 9 & 10 notat hæc sequentia: *περιοδικὴ πλείων ἀνδρῶν*, id est, *Periodo Virorum Victoris*: *alia autem Periodus Puerorum prorsus*, ut *alia πάλη ἀνδρῶν*, in 22, *supra alia πάλη παίδων*, seu *ἀγυρίων*.

Quandoquidem igitur ad illam n°. 22 Cl. V. provocat, ut ita monstret *παῖδας* atque *ἀγυρίους* eosdem fuisse, illam totam (quatenus restat) huc adducam; ut inde contrarium ostendam; eoque magis, quod & ad illam notet: *ἀγυρίους*, qui in præcedente [n°. 21. sc.] *παῖδες*: *alias ἑφηβοί*.

Hoc tamen præmittendum duco; ubi tum ille tum & Sponius legunt: ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΕΛΕΙΟΥ ΑΝΔΡΩΝ, me audacter mutare, ac legere ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΕΛΕΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ, Cujus mutatae lectionis ratio, puto, ex sequentibus patebit. Inscriptio autem illa n°. 22. sic habet.

Τ. ΦΛΑΥΙΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΡΟΥ ΤΙΟΣ. ΚΥΡΕΙΝΑ ΑΡΤΕΜΙ-
ΔΟΡΟΣ

ΑΔΑΝΕΤΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΟΧΕΤΣ ΝΙΚΗΣΑΣ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ
ΤΩΝ

ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΠΙΤΩΔΕΙΩΝ ΤΟΝ ΠΡΩΤΩΣ ΑΧΘΕΝΤΑ

ΑΝΔΡΩΝ ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ ΟΛΥΜΠΙΑ Β. ΠΥΘΙΑ Β.

ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΙ ΑΝΔΡΩΝ ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ ΙΣΘΜΙΑ [NB]

ΑΓΕΝΕΙΩΝ

ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ ΚΑΙ ΤΗΙ ΕΞΗΣ ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΑΝ-
ΔΡΩΝ

ΠΑΛΗΝ ΚΑΙ ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ ΠΡΩΤΩΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΟΙΝΟΝΙΑΣ

ΕΝ ΠΕΡΓΑΜΩ ΑΝΔΡΩΝ ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΝ

Quinam qualesve fuerint hi ἀγῆναιοι, ut intelligamus, sciendum est, Itripartitum ordinem fuisse cum *Palaestritarum*, tum *Athletarum*; quorum medii ordine (inter *Pueros* nempe & *Viros* jam adultos, hincque πλείους) erant ἀγῆναιοι. Atque hinc Pausanias, in Laconicis: παγκραζιάζοντες ἐν τοῖς παισὶ ἐς ἀγῆναις καλῶσι *Pancratio decertantes, inter pueros quos I M B E R B E S appellant*. Quae verba, ne quis putet solos pueros respicere, atque ita hic ἐν ἀφ' οὗτον expressum, quod scilicet *pueri imberbes* essent, facit Plato: qui libro VII de Legibus, ita loquitur: τελευτὰ δὲ ταῦτα ἀθλήματα ἀγωνιζώμεν· ἐν μὲν παιδικῶν, ἐν δὲ ἀγῆναιων, ἐν δὲ ἀνδρῶν· καὶ τοῖς μὲν τ' ἀγῆναιων καὶ δύο τ' ἑκατὸν μέγας ἔδρους θέσομεν· τοῖς δὲ παισὶ πὰ τέτων ἡμίση, πξόταις τε καὶ ὀπίταις ἀμύλλωμένοις. γυναιξὶ δὲ κα-

κέραις ἰδρὺς αὐγῶν γυμναῖς, σάδιον ἔστανον, ἔφίππων καὶ δόλιχον, ἐν αὐτῷ τῷ δρόμῳ ἀμιλλομέναις ταῖς ἡ τριακαδικήσι, μέγχε γὰρ ἰδρὺς αὐγῶν κοινωνίας, μὴ μακρότερον εἴχουσιν εἶδν, μηδ' ἐλαττον ὀκτωκαίδεκα. περὶ δὲ σελῇ πάντας ἐταλμέναις καὶ αὐθιγόν ὅπλιν πῶς ἀμιλλαν τέταν ἡ δρόμων. καὶ τὰ ἰδρὺς περὶ δρόμου 'αὐθιγόν τε καὶ γυναιξὶ ἔστανον ἔστανον. ATHEN.] Tripartito hæc certamina distinguamus; unum PUEORUM; alterum IMBERBIUM; VIROURUM tertium. Et imberbibus quidem duas cursus de tribus partes ponemus; pueris harum dimidias. Hi cum sagittariis, caterisque armatis concertent. Fæminis vero, puellis quidem nondum pubescentibus (ad certamina) nudis, stadium ponemus, & δίαυλον, & equestrem, & δόλιχον, quæ in ipso cursu concertent: ultra vero tertium & decimum ætatis annum donec nupserint, non longius vigesimo, nec brevius decimo & οὐτάμω anno ad certamen cursus descendant. quæ quidem decenti utantur vestitu. Hæc de cursu virorum & Mulierum dicta sunt.

Quod attinet ad puellas, istas bifariam quoque, ut videmus, dividit, in παῖδας, atque in tales quæ impuberum loco, ordine, atque ætate veniant: quum tertius ordo locum in fœminis non obtinuerit, ob familiæ curam, ob partus, aliaque, propter quæ illas (ut alibi docet) excipit.

Porro eandem divisionem, & in Ludis Circensibus Romanorum antiquitus obtinuisse docet nos Dionysius Halicarnassæus lib. VII. fere sub finem, his verbis: Ἡρώδης δὲ τῶν ἀγωνιστῶν ὁρχηστῶν χοροὶ τριχῇ νεμεζόμενοι πρῶτοι ἰδρὺς ἀνδρῶν, δεύτεροι δὲ ἀγνείων, τελεσθῆναι δὲ παίδων. Athletas autem sequebantur Saltatorum chori trifariam divisi: primi erant viri, secundi imberbes, postremi pueri; quos sequebantur Tibicines, &c.

Pueros autem non solummodo in *Palestris*, verum etiam in *Panegyribus*, cum in *Panathenaicis*, tum in *Olympicis*,
tum

tum denique & in aliis decertasse, ex veteribus discimus: ac de *Olympicis* insignem hunc locum habemus apud Pausaniam, in Eliacis prioribus: τὰ δὲ ἔτι πρὶς παισὶν, ἐς μὲν τὴν παλαιότεραν ἑδεμῖαν ἦκει μνήμη, αὐτοὶ δὲ ἀρίστου σφίστι καπτήσαντο Ἡλαῖοι δρόμῳ μὲν δὴ πάλης ἐπέτη παισὶν ἄλλα δὲ πρὶς τὴν ἐβδόμης καὶ τριακοῆς Ὀλυμπιάδου καὶ ἑποδέντης Λακεδαιμόνιου πάλην, Πολυνεῖα δὲ τὸ δρόμον ἐτίκλει Ἡλαῖα. Πρώτη δὲ πρὶς πρὸς αὐτῶν Ὀλυμπιάσι πύκτας ἐξακάλησαν παῖδας, καὶ περὶ τὴν εἰσελθόντων συβαρίτης φιλήτας. Τῶν δὲ ὁπλίῃν ὁ δρόμος ἐδοκιμάσθη μὲν πρὶς τῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος καὶ ἐξακοῆς. *Puerorum certamina nullo veteris memoriae exemplo, arbitrato suo instituerunt Elei. ac primum quidem de cursu & lucta, septima actricesima Olympiade, pueris proposita præmia, Lucta Hippothesenes Lacedæmonius, cursus palmam accepit Polyneces Eleus. At primâ & quadragesima Olympiade pueros in cæstum pugnae commiserunt: & competitores superavit Sybaritanus Philetas, &c.*

Ita & in Eliacis posterioribus, hæc sequentia: (ex quibus, sicuti & ex modo allatis, initia horum puerilium certaminum simul discimus) *σπαρτιάτη δὲ Εὐπλίδῃ γηγόνῳ ἐν παισὶ νίκῃ δύο, πρὶς τὴν ὀγδόης καὶ τετρακοῆς Ὀλυμπιάδου πάλης, ἣ δὲ ἐπέτα πενταθλῶν. πρῶτον γὰρ δὴ τότε οἱ παῖδες καὶ ὕστερον πενταθλήσαντες ἐσκελίσθησαν. Spartano quidem Eutelidæ Octava & tricesima Olympiade de puerili lucta unâ, de quinquertio palma altera delata est. Tunc enim primum, ac sic in posterum, quinquertiorum ludicrum a pueris committi cæpit.*

Hæc autem Certamium genera, sic compendiosè nobis describit magnus ille Aristoteles Lib. I. Rhetor. capite quinto: Ἀγωνιστικὴ δὲ σώματος ἀρετὴ συνκείσθαι ἐκ μεγέθους ἐ ἰσχύος καὶ τάχους: καὶ γὰρ ὁ τάχους ἰσχυρὸς πρὸς ἐστὶν ὁ γὰρ δυνάμειος τῇ σκέλει ῥίπλιν πῶς καὶ τάχυν, ἐ πέρρω, δρομικός: ὁ δὲ θλίβειν καὶ καπίζειν, παλαιστικός: ὁ δὲ ὥσπερ τῇ παλαγῇ, πυκτικός: ὁ δὲ ἀμφοτέρους τέτλει, πανκρατιστικός: ὁ δὲ πᾶσι τέτλει πένταθλος. *Certandi vir-*

tus corporis constat ex magnitudine & robore & velocitate. Nam qui potest crura projicere quodam modo, & movere, & velociter, & longe luctator Cursor est. Qui vero stringere & tenere. At qui pellere plaga, Pugil. Qui autem utrisque his, Pancratiastes. Verum qui omnibus his, Quinguertio.

Verum ut denuo redeamus ad nostros ἀγνείας, notabilis de iis est locus apud Pausaniam, in iisdem Eliacis Posterioribus: *Φερίας δὲ Ἀθηναίης (ἄλλος γὰρ δὴ παρὰ τὴν Ἀθηναίων Ἀριστοφάνεα ἀνάκειναι) ὀγδόῃ μὲν πρὸς τοὺς ἰσδομήκοντα Ὀλυμπιάδι κομιδῇ τι ἰδοῦν εἶναι νέος, καὶ ὅτι σπληνὴδαι πω νομοθεῖς παλαίειν. τῇ δὲ ἑξῆς (καλεῖται δὲ τῇ περικαύτῃ εἰς τὰς παῖδας) εὐίκα παλαίων. τὰ δὲ Φερίας τῷ τῷ Διέφορον καὶ ἑδαιμάς εἰκοῦσαν ἔχον ἐν Ὀλυμπία τὴν νίκας Ἴλλος Ῥόδιος. Ὀγδοὺν γὰρ, ὅτι τοῖς δέκα ἐτεσιγερονῶς, μὴ παλαιῶν μὲν ἐν παισὶν ὑπὸ Ἡλείων ἀπηλάσθη, αἰεγορέυθη δὲ ἐν ἀνδράσιν, ὥσπερ καὶ εὐίκατο. ἀνηγορέθη δὲ ἔς ὑστέρων Νεμέα τε καὶ Ἰσθμῷ. γεγονότα δὲ εἰκοσαίτη ἔτρεων σπληναμβάνει. οὐδὲν ἢ εἰς τὸ Ῥόδιον αὐτὸν ἑκαδὲ ἀναστρέψαι. Το δὲ ἐν Ὀλυμπία ἔτρεων παλαιῶν πλῆμα Ἀρριμίδαιον γένος Τραλλιανὸς ὑπερβάλλειτο καὶ ἐμὴν δόξαν. Ἀρριμίδαιον γὰρ ἀμαρτύνει μὲν Ὀλυμπίων συνέβη πανκρατῆζόντι ἐν παισὶν αἰτία δὲ οἱ ἐγένετο πρὸς ἀμαρτίας τὸ ἀμεν νέον. ὥς δὲ ἀφίκετο ἀγῶνος καιρὸς ἐν Σμυρναῖοι Ἰώνων ἀγῶσιν, εἰς ποσὺν ἄρα αὐτῷ πρὸς Ῥώμης ἐπηύχετο, ὥς κρατῆσαι πανκρατῆζόντα ὅτι ἡμέρας τὴν αἰτῆς τὰς τε ἐξ Ὀλυμπίας ἀνταγωνιστὰς, καὶ ὅτι τοῖς παισὶν ἔς ἀγνείας καλᾶσι, καὶ τρεῖς δὲ ὅ, π αἰεσον ἢ τὸ ἀνδρῶν. γινέσθαι δὲ οἱ πῶ ἀμικταν πρὸς ἀγνείας τε καὶ ἀνδρας, πῶ μὲν ἐκ γυμνασῶν ὁρμηκλήσεως, Φασὶ, πῶ δὲ ἐξ ἀνδρος πανκρατῆζοντος λαοδολίας. At Pherias Agneta (proximus enim is est ad Atheniensem Aristophontem) Octava supra septuagesimam Olympiade, quod erat admodum adolescens, neque in luctandi certamine videbatur ullo pacto par adversario fore, de medio est iussus recedere. Anno denique insequenti admissus, Pueros in lucta vicit. Dissimilis fuit Hylli Rhodii in Olympicis ludis fortuna. Annum enim duodevicesimum natus reiectus ille quidem est, quo mi-*

minus cum PUERIS lucta congredederetur: verum de viris palmam adeptus est: idemque postea acceptis Nemeorum & Isthmiorum coronis annum cum ageret viceſimum, præpropera ereptus est morte, priusquam Patriam Rhodum, & penates suos attingeret. Sed Rhodii paleſtræ laudes, mea ſententiâ Artemidorus Trallianus vicit; qui cum tener admodum Pancratium puerile inisset Olympiæ, amiſſa ob ætatis infirmitatem palma, mox in Joniam ad Smyræos, cum ludos agitarent, venit. Tantum vero ei jam roboris acceſſerat, ut eodem die & eos quos in Olympia adverſarios habuerat, & in puerili ludicro, quos IMBERBES appellabant, & jam tertio loco virorum optimum quemque Pancratio ſuperarit. Et in IMBERBIUM quidem certamen Gymnici Maſtri hortatu; in virorum autem convitio Pancratiſtæ laceſſitum deſcendiſſe ferunt.

Diſtinctos hic, ſane, videmus illos qui ſimpliciter παῖδες (atque inferioris gradus) erant ab illis quos ἀγνεύς vocabant. Id enim ex his de Artemidoro verbis clare liquet: οἱ κρατῆσαι πανκρειαζόντες ὅτι ἡμέρας ἢ αὐτῆς (1) τὲς τε ἀπ' Ὀλυμπίας ἀνταγωνισαίς [pueros, contra quos ibi decertaverat, quorumque hic jam victor fuit] (2) καὶ ὅτι τοῖς παισὶν ὅς ἀγνεύς καλεῖται, καὶ (3) τῶν δὲ ὁ, π' ἀρεῖται ἢ ἀνδρῶν. qui certe τέλει ἀνδρες erant.

Ad huiusmodi ἀγνεύς, ſeu pueros adoleſcentefve, qui quidem ulterius ætate provecti, nondum tamen barbati erant, indeque imberbes vocabantur (quum alias omnes pueri imberbes ſint) reſpicere quoque Lyſiam puto, dum πῦρ-ρίστας ἀγνεύς nominat. Quod id quidem de talibus, quibus jam lamugo circa genas creſcere incipiebat, cogitare queamus, non vero de adoleſcentibus, tenerioris adhuc ætatis. Atque iſto ſenſu intelligenda eſt modo allata inſcriptio (linea ſexta). In cujus penultima linea (ut hoc ita per parentheſin addam, optime pro ΚΟΙΝΟΝΙΑΣ eru-

ditissimus Reinesius emendat, ΚΟΙΝΟΝ ΑΣΙΑΣ.

Per omnes autem ætates Athletas compositos fuisse, & in Gymnasiis, per quæ ad publica certamina præparabantur & probabantur, per prævia ibi exercitia, & in ipsis Panegyrum certaminibus, docent nos illa Pausaniæ verba, quæ nobis simul Gymnasia in Elide describunt, hoc modo: 'Εν τῷ ἑλιδι ἀξία μνήμης γυμνάσιόν ἐστιν ἀρχαῖον, καὶ ὅσα ἐς τὰς ἀθλητὰς πρὶν ἢ ἐς Ὀλυμπίαν ἀφικνεῖσθαι νομίζουσιν, ἐν τῷ σφισι τῷ γυμνασίῳ δεῖν καθεστῆαι. παλαιότεροι μὲν ὑψηλὰ διὰ τῶν δρόμων πεφύκασιν ἐπὶ τῆς πίχης. ἐσόμενοι δὲ ἔτι περὶ βολῆ καλεῖται ξυστὴς ὅπ' Ἡρακλῆος τῷ Ἀμφικτρυόνι ἐς ἀσκήσιν ἐγένετο ὅσα τὴν ἀκανθῶν ἐφύοντο ἐπὶ ταῖς, ὅπ' ἐκάστη ἡμέρα σφᾶς ἀναζύειν. χωρὶς μὲν δὴ ἐς ἀμύκλας τῶν δρόμων ἐστὶν ἀποκεκερμένους δρόμος, ὀνομάζεται δὲ ὑπὸ τῷ Πηχωρέων ἱερός. χωρὶς δὲ, ἔστι δὲ μελέτη δρομῆς καὶ οἱ πύκταλοι θύεσσι. "Εστὶ δὲ ἐν τῷ γυμνασίῳ καλέμενοι πλεῖστοι ἐν τῷ αὐτῷ συμβάλλουσιν ἐν Ἑλλανοδίῃ τὰς καθ' ἡλικίαν, ἢ καὶ αὐτῷ διαφέρουσας τῷ Πητηδῶματι συμβάλλουσι δὲ ὅπ' πάλῃ. Εἰσὶ δὲ καὶ θῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ βωμοὶ, Ἡρακλῆος ἔστι δὲ Παράστῃς ἐπὶ κλησιν, ac paulo post: "Εστὶ δὲ καὶ ἀλλοῦ ἐλάσων γυμνασίῳ περὶ βολῆ. ὅς ἐστι μὲν ἔτι μείζον, περὶ γωνίον δὲ ὀνομάζουσιν ὅπ' τῷ χήματι. καὶ παλαιότεραι τοῖς ἀθλοῖς ἐνταῦθα πύκταται, καὶ συμβάλλουσιν αὐτοῖς τὰς ἀθλητὰς ἐπὶ παλαιόντας ἐπὶ, ἐπὶ δὲ ἰμαθίων τὴν μαλακωπύων ταῖς παλαιαῖς. Ac rursus paulo post: καὶ τρεῖς γυμνασίῳ περὶ βολῆς, ὄνομα μὲν μαλκῶ, τὸ μαλακότητος ἔστι δὲ ἰδαφῆς ἕνεκα, τοῖς δὲ ἐφήβοις αὐτοῖς τὸ πατηγώρειον τὸ χέρον πάντα. In Elide memoratu digna sunt, Gymnasium vetus in quo Athletas, priusquam in Olympiam descendant, omnia facere institutum est, quæ ante certamen fieri mos ritusque majorum postulat. Intra maceriam per curriculi spatia confitæ sunt platani procera. Septum illud universum Xystus ex eo appellatur, quod Hercules Amphitryonis filius ad laborum patientiam quotidianis exercitationibus se confir-

mans,

Ut autem ἀγνέας nondum inter viros (qui ἄλαιο vocabantur) numerabant, sic tamen ἰφίβοι erant, atque ad virilem ætatem proxime accedebant. Namque ut ἰφίβεια ab anno decimosexto ætatis incipiebat, ita anno decimo octavo terminabatur. Hinc enim ille Hyllus Rhodius (de quo supra ex Pausania locutus sum) rejectus fuit, quo minus cum pueris luctaretur, quod jam Octodecim annos natus, atque adeo non amplius inter πιδας, sed inter ἰφίβους habendus esset: sicuti & cum viris commissus de ipsis victoriam adeptus fuit.

Oooo 5

Qui

Qui, interim, in inferiori (ex gr. ἡ παῖδων) classe victores extiterant, ac pronuntiati; quandoque in alias (sive ἀγνείων, sive ἀνδρῶν) traslati, cum illis, qui in istis decertabant componebantur. Quale exemplum jam modo in Artemidoro Tralliano vidimus. Sicut autem distinctio illa inter παῖδας, ἀγνείας, & ἀνδρας rarius occurrit; ita pluries ista inter παῖδας & ἀνδρας; quantumvis sæpe sic per παῖδας designentur ἢ ἀγνέοι. Quod tum ex allatis exemplis, tum ex aliis, quæ ex Pausania afferri possent, satis clare liquet: licet aliàs illos, uti ostensum est, satis clare distinguat; ac vel in hoc exemplo de Lastratida (Eliacorum II); de quo ait: ἐγένοντο δὲ αὐτῷ καὶ Νεμείων, ἐν τοῖς παισὶ, καὶ ἀγνεύων ἔπειρα νίκη. Quæ a Romulo Amafeo, aliàs doctissimo interprete, non satis bene versa, ita reddenda sunt: *Coronas in Nemeis adeptus est, tum de PUERIS, [unum] tum & de IMBERBIBUS alteram.*

Ut autem in Gymnasiis (Olympicis saltem) cum *Pueri*, tum ἀγνέοι seu *Imberbes*, tum denique *viri* exercitabantur, ac probabantur, antequam per paria componerentur; sic ista ἀγογυμνάσματα, appellabantur μέλας & ἀσκήσεις (ut modo supra vidimus:) tum & ἀσκήσεις, in illa Inscriptione, quæ apud Gruterum pag. 314. exhibetur; quæque, sicut emendatior offertur a Celeberrimo Octavio Falconerio, in Notis ejus doctissimis ad Inscriptionis Athleticas, ita particulam hanc ex ista huc afferro: quod & præterea complectatur, quæ verbulo illustrari merentur:

. ΠΑΝΤΑΣ ΟΥΤΟΣ ΠΟΤΕ ΑΠΕΓΡΑΨΑ
ΜΗΝ ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΟΙΣ ΣΚΑΜΜΑCΙΝ ΣΤΕΦΑΝΩ-
ΘΕΙC ΚΑΙ ΤΑΙC ΠΡΟΠΕΙΡΑΙC
ΤΟΥΤΩΝ ΠΑCΑΙC ΔΟΚΙΜΑCΘΕΙC

Nempe probatus in omnibus *Agonibus* [palæstricis] *quibus nomen dederat.* Itaque ΑΠΕΓΡΑΨΑΜΗΝ hîc, pro ΕΠΕΙ-

ΕΠΕΙΡΑΜΗΝ, (sicut & in eadem inscr. linea undezimâ, idem pro ΑΠΕΙΡΑΨΑΜΗΝ) legendum est. Atque hujus verbi sensum, in hoc loco, illustrent verba Aristotelis, quæ lib.

4. Polit. hæc modo habent: 'Ενιαχὲς δὲ ἔστι μὲν πᾶσιν ἀπογραψάμεναις ἐκκλησιάζειν καὶ δικάζειν εἰ δὲ ἀπογραψάμενοι μὴτε ἐκκλησιάζουσι, μὴτε δικάζουσιν, ἐπὶ κείνῳ ζήμια μεγάλα τέλει, ἵνα διὰ μὲν τῶν ζήμιαν φύγῳσιν τὸ ἀπογράφειν. διὰ δὲ τὸ μὴ ἀπογράφειν μὴδὲ ἐκκλησιάζουσι.

(Quod attinet vocem ΠΡΟΠΕΙΡΑ; illa eodem sensu reperitur apud Thucididem lib. III. ubi de Atheniensibus jam expeditionem in Siciliam meditantibus, quia & ipsius omnimodam expugnationem οὐκ ἐπιπολεῖν, ita loquitur: καὶ ἐπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἃ μὲν οἰκονομίας προφάσει, βεβλόμενοι δὲ μὴτε οἶτον ἐς τὴν Πελοπόννησον ἀγέμεν αὐτοῖσι. πρόπειραν τι ποιήμενοι εἰς σφίσι δυνατὸν εἴη τε ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχείμεναι. Athenienses vero naves miserunt, per speciem quidem necessitudinis, sed (re ipsa) eo consilio, ut neque frumentum illinc in Peloponesum exportaretur, utque tentarent an res Siculas in suam potestatem redigere possent.

Quamvis autem hæ πρόπειρα seu ἀσκήσεις ante debitum in Olympiis (alibique) Certamen fierent, ac forsan hic ipsis intervenientibus *Hellandicis*: non tamen omnes, aut semper, ita præexercitati in Certamina publica descendisse videntur; Idque nos docere videtur exemplum Glauci, a Pausania hoc modo, Eliacon secundo, allatum: παῖδες δὲ ἔπης ὁ κυρίσιος [Γλαῦκος] ἦν Δημόλες, καὶ γῆν φασιν αὐτὸν κατὰρχαὸς ἐργάζεσθαι. ἐκπεσόντων δὲ ἐκ τῶν ἀρσενῶν τῶν ὕμνῳ, πρὸς τὸ ἀρσενὸν κατήρμοσε, τῇ χειρὶ αὐτοῦ σφύρας λήναι. καὶ πῶς ἐθεάσατο ὁ Δημόλες τὸ ὑπὸ τῷ παιδὶ ποιεῖμενον, ὅτι τὴν τέττω τυκίλῳσιντα ἐς Ὀλυμπίαν αὐτὸν ἀνῆγαγεν εἶπε δὲ ὁ Γλαῦκος, ἀπὸς ἐμπείρας ἔχων τῆς μάχης, ἐπιτρώσκειν ὑπὸ τῷ ἀνταγωνιζομένῳ, καὶ ἡνίκα πρὸς τὸ λήναι ἐξ αὐτοῦ ἐπύκνῳσιν, ἀπαγορεύειν ὑπὸ τῷ παλῳ πῶν, τραυμάτων ἐνομίζετο. καὶ οἱ τὸ πάρεα βοήσας φασιν. ὦ παῖ τῷ

τῷ ἀπ' ἀρότερον. ἔτω βίαιστέον ἐς τ' ἀνταγωνίζομεν ἐν γυμνῶν τῷ πλεονέκῃ, ὅσῃκα εἶχε τῷ νίκῃ. Pater huic fuit Carystius Demylus. In agro vero colendo a puero versatum tradunt: cumque forte reflexum vomerem, manu pro malleo usus, restituisset in pristinum aratri locum, patrem cum id animadvertisset, puerum in Olympicum pugillatum deduxisse. Ibi cum Glaucus ab adversariis male multaretur, quippe qui prorsus erat ejus artis imperitus; cumque congressus cum eo cui extrema obtigerat sors, certaminis, vulneribus jam prope confectus succumberet, inclamasse dicitur pater, Illam, fili; ab aratro: ea itaque voce puerum excitatum, acriore plaga adversario perculso mox victorem judicatum.

Interim ne ipsi quidem Hellanodicae, licet electi, admittebantur ad iudicium illud Certaminum Olympicorum, nisi jam ante per decem menses exercitati ad id, atque instituti fuissent; non quidem exercitationibus Gymnasticis, sed institutione eorum quae circa istud iudicium observanda essent; ac quidem per νομοφύλακας; uti idem Pausanias nos, his sequentibus docet! 'Εν τῷ τῷ τῷ Ἑλλανοδικαίῳ οἱ καὶ δέκα ἐφ' ἑξῆς μῆνας οἱ ἀρετένεις Ἑλλανοδικαῖ, καὶ ὑπὸ τῷ Νομοφυλάκῳ, οἱ ἐς τ' αἰῶνα σφᾶς δὲ διδάσκον. In eo Hellanodicaeone perpetuos decem menses habitant ii qui ad ludorum praefecturam sunt delecti; totoque eo tempore a Legum conservatoribus [quos Nomophylacas appellam] edocentur de omnibus quae in ludorum celebratione fieri ab eis convenit.

Qui νομοφύλακες, quales apud Graecos fuerint, nobis (ne Columellam. libro XII. cap. 3. aliosque adducam) ita de scribit Cicero, sub finem libri tertii de Legibus: LEGUM CUSTODIAM nullam habemus, itaque haec leges sunt, quas apparitores nostri volunt: a LIBRARIIS petimus: publicis literis consignatam memoriam publicam nullam habemus. Graeci hoc diligentius: apud quos νομοφύλακες creantur: nec hi solum literas [nam id quidem etiam apud ma-

majores nostros erat) sed etiam facta hominum observabant, ad legesque revocabant.

Ut autem ipsi docebantur à *Nomophylacibus*, (qui & alias omnes Leges examinabant, probabant aut improbabant, eas in νομοφυλακίᾳ conservabant) sic illi ex *Hellano-diceone*, in quo versabantur, quin & per totos decem menses habitabant, procedebant ad examinandos ac componendos inter se *Athletas*: sicut ex verbis, quæ modo allata ex dicto *Pausania*, paucis interjectis, præcedunt, satis clare liquet. sunt autem illa hæc sequentia: Ἐπεὶ δὲ ἐξοδῶ ἐκ τῆς γυμνασίης φέρει μὲν ἐς πύλιν ἀγῶν, καὶ ὅππῃ τὸ Ἑλλανοδικαῶν καλέμενον ἐστὶ τῷ ὄρει τῆς Ἀχαιῆς τὸ ἄφρον, ἐπὶ τῇ τῆς Ἑλλανοδικῆς ἵσταται καὶ ἵστηκεν ἐς τὸ γυμνάσιον. εἰσιᾶσι δὲ πρὶν μὲν τὸ ἥλιον ἀνίσχον, συμβαλόντες δρομέας, μισθούς δὲ τὸ ἡμέρας ὅππῃ τὸ πίνδαλον, καὶ ὅσα βαρὴα ἄλλα ἐνμαζοῖν. Exitus alius ad forum excurrit e *gymnasio* & ad *comitium*, quod *Hellano-diceonem* vocant. Est is supra *Achillis* tumulum: & illac ludorum præfectos (qui *Hellano-dicæ* dicuntur,) in *gymnasium* venire more majorum traditum est. Et ante solis quidem ortum cursores committunt: dimidiato vero jam die, quinquertia & graviora quæ vocant certamina.

Quali modo vero *Athletas* inter se composuerint ac commiserint, jam alibi ex *Luciani Hermotimo*, alia occasione, ostendi.

Quæ in ista inscriptione prætereunda non duco, sunt verba illa, ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΟΙΣ ΣΚΑΜΜΑCΙΝ ΣΤΕΦΑΝΩΘΕΙC. Ibi namque considerandum quid fuerit ΣΚΑΜΜΑ in *Gymnasiis*.

Erat *Stadium* locus in quo publice *Athletæ* decertabant; atque ad illud *Stadium* erat χάσμα, sive agger, in quo sedebant *Athlothetae*; qui in *Olympia* erant *Hellano-dicæ*; ut nos docet *Pausanias*, *Eliacôn* secundo: Ἐστὶ δὲ ἐν τῷ πέραν τῆς ἀχαλμάτων, ἀπὸ τῆς ζημίας ἐπὶ τῶν ἀθλητῶν, ὅππῃ τῷ πέραν

π' ὅστις ἦν κρυπτήν ὀνομαζέσθαι ἔσθον· ἀλλὰ δὲ αὐτῆς τὰς π' Ἑλλανοδικὰς ἐσιέναι ἐς τὸ στάδιον καὶ τὰς ἀγωνιστάς· τὸ μὲν δὲ στάδιον γῆς χῶμά· ὅστις πεποίηται δὲ ἐν αὐτῇ καθήδεα τοῖς πιδύοις τ' ἀγῶνα. In loco quo quo postrema sunt signa, ex eo signorum numero quæ de multatitio Athletarum ære dedicata sunt, porticus est, quam Occultam nominant per eam & ludorum præfectis & Athletis ad Stadium accessus est. Ipsum certe stadium terra agger est, & in eo ludorum præfectis sessio extructa.

Spectatores quoque (honoratiores saltem) in eo quoque sedisse ex Luciani Hermotimo liquet. Ita enim ille ibi: Ἡ δὲ π' π' ἐτὶ τὰς ἀθλοθέτας αὐλὸς ἐκαθίστα; Ἑρμὴν δὲ διὰ ἐσαρχῶν Ὀλυμπίασιν ἔπι τὰ λαϊὰ τ' Ἑλλανοδικῶν, Ἐυανδρίδην δ' Ἡλῶν θ' αὖ μοι περικαταλαβόντ' ἐν τοῖς αὐτῇσιν πόλιν αἰσ. ἐπεθύμουν γὰρ ἐγγύθεν ἀπαντὰ ὁρᾶν καὶ ὅσα τοῖς Ἑλλανοδικαῖς γυγνόμενα. LUC.] Nunquid igitur aliquando juxta Athlothetas consedisti? HERM.] Per Jovem nuper in Olympiis ad laevam Hellenodicarum: Euandrida Eleo spectaculum [seu Sedem unde commodius spectarem] præoccupante. Omnia enim quæ ab Hellenodicis fiunt, propius videre cupiebam.

Extructum procul dubio illud χῶμα ex terra quæ ἐς Stadio ipsiusque sulco seu scammate, eo congesta fuerat: nisi & alia aliunde advecta fuit: unde & facile extruebatur. non enim ubique perpetuum erat: ut ex Suetonii Cæsare (cap. 39) sic videmus: *Athletæ stadio ad tempus extructo in regione Martii campi certarunt per triduum.* Augustum interim eo in loco sedes ligneas exstrui curasse, videmus apud eund. (tum & apud Dionem) cap. 43 ejus vitæ. Ita enim loquitur: *Athletas quoque, extructis in Campo Martio sedilibus ligneis* [supple edidit] Quali ex materia Domitianus Stadium suum (de quo idem Tranquillus cap. 5.) exstruxerit non liquet. Magnificum certe erat illud ab Herode Attico extructum, de quo Philostratus ita loquitur: *ἐπιφανέστερος δὲ καὶ τὴν τ' Πασαθηναίων, καὶ ὑμᾶς εἶπεν, αἱ, Ἀθηναῖοι.*

ταῖσι, καὶ τῷ Ἑλλήνων τὰς ἡξολίας, καὶ τῷ ἀθλητῶν τὰς ἀγωνιμέ-
 νας ὑποδείξομαι πεδίω λευκῷ λίθῳ. καὶ εἰπὼν ταῦτα, τὸ σάδιον,
 τὸ ὑπὸ τὸν ἱλιστὸν εἶσω πηγάμῃ εἰσὶν ἐπιπλέσεν, ἔργον ζυνθεῖς
 ὑπὸ πάντεσσι θεαμασία. εἰδὲν γὰρ θάτατον αὐτῷ ἀμιλλαντι. Cum
 corona in cætu L'anathenæorum donatus fuisset, Vos (inquit)
 Athenienses, & Græcos qui accessuri sunt, & Athletas
 qui sunt certaturi, in stadio ex albo lapide structo excipiam.
 Hæcque pollicitus, Stadium quod lisso flumini imminet,
 quatuor circiter annis perfecit; opus ita compositum, ut cæ-
 tera Mirabilia superet. Nullum enim theatrum cum eo de-
 certat.

Erat itaque agger seu χαῶμα in stadiis Græcorum; in quo
 sedebant spectatores: pro quo Aggere Romani (ut videmus)
 Cæsares sedilia lignea (forſan & post lapidea) exſtruebant.

Erat ſecundò ſtadii campus, in quo non ſoli curſores, ve-
 rum etiam luſtatores &c. certabant. Hinc enim Tertullia-
 nus libro de ſpectaculis, cap. 17. *Sed quæ in ſtadio indig-
 na conſpectui tuo non negabis, pugnos, & calces & cola-
 phos, & omnem petulantiam manus, &c.*

Erat denique tertio, ibi ſulcus, ſeu σκάμμα, cujus jam
 obiter memini: ſed de quo, illuſtrandis Inſcriptionum ver-
 bis, aliquid nunc dicendum eſt. Illud verò σκάμμα Stadii
 campum cingebat, atque intra χαῶμα erat ſicut Euripus, in
 Circo, apud Romanos, à Julii Cæſaris tempore, qui pri-
 mus illum Circo addidit. Intra iſtud σκάμμα autem, adeo-
 que in ipſo Stadii campo certabant *Athletæ*: neque intra
 illud ulli, ut videtur, admittebantur, præter *Athletas*, tum
 & μαργωφόρος & βραβεύτης, vel ſi qui alii huc pertinerent.
 Qui quoque *Braveutæ* (non ipſi *Athlothetæ*) hic in terra,
Athletas obſervantes, ſedebant. Quod, ex Suetonio, de
 Nerone (in ipſius vita, cap. 53) ita liquet: *Exiit o-
 pinio poſt ſcenicæ coronas proximo luſtro DESCEN-
 SURUM ad Olympia inter Athletas. Nam luſtabatur*

due: nec aliter certamina Gymnica Graciâ tota spectaverat, quam BRABEUTARUM MORE in stadio humi assidens: ac si qua paria longius recessissent, in medium Manibus suis retrahens.

Locus autem iste, seu *campus stadii*, quod ita ἐρύγμων seu σκάμμα cinctus esset, etiam ipse quandoque σκάμμα appellabatur. unde Hesychius: σκάμμα, ἀγῶνις, σῆμα: ac Chrysostomus, in Epist. ad Rom. cap. 11. εἰσω ἔσκάμμα ἔστηκας, καὶ δύνανται καὶ ἐξ αὐτῆς πύλης πᾶσις ἀνακαλίπαι τὰς ἡττάς. Quæ a Budæo ita vertuntur, simul, & explicantur: *Adhuc in Agone es, atque in campo pugillari atque Athletico tibi integrum est instaurare certamen, & offensionum moram sarcire.*

Ipsam vero *Stadium Scamma* quandoque appellatum fuisse, confirmat & Tertullianus, cap. 3. ad Martyres, his verbis: *Bonum agonem subitura estis, in quo Agonothetes Deus vivus est: Xystarches spiritus sanctus: corona aternitatis brabium, Angelicæ, substantiæ politia in cælis, gloria in secula seculorum. Itaque Epistates vester Christus Jesus est, qui vos spiritu UNXIT; & ad hoc SCAMMA produxit.* Neque aliter Hieronymus ad Pamachium, nempe: *Cur ergo ista quærentur, cur tu omissis super quibus pugna est, de SCAMMATE & loco certaminis egrediens, in peregrinis & longe alienis disputationibus immoraris? quo faciunt & illa Ambrosii, ad huc Athletis in scammate, &c.*

Quod vero & *Scamma* vocata fuerint ipsa *Stadia*, inde mihi videtur evenisse, quoniam profundior esset *campus* ille *Stadiorum* ob effossam ibi terram tum ipsius *campi*, tum & proprie dictorum *Scammatum*: unde & illud Suetonii (in Nerone) *descendere ad Olympia*: & ut id in proverbium cessit, *descendere in Arenam*. Nec male, meo iudicio, firmatur hoc ex Luciani his, de Gymnasiis, verbis: ἐν τοῖς σταδίοις.

cr.

ἐν τῷ αὐθιγῷ τῇ αὐλῇ τῷ δρῶσιν. ὅσο ἐν πηλῷ ἐπιγὰ
ἀλλὰ ψάμμοι πύττω βαθεύου ὑπεβαλλόμενοι EN ΤΩΙ ΟΡΓΙ-
ΜΑΤΙ τρεφῆται π' ἀλλήλους, &c. *Kursus alii sub dio hoc ip-
sum faciunt: atque hi quidem non in luto: [uti sub tecto
faciebant:] sed profundam arenam in fossa subjicientes alii
alios conturbant.*

Notandum porro *Stadium* in *Gymnasiis* *Græcorum* quo-
que & *Xystis* *Latinorum* fuisse, æque atque in Publicis so-
lemnium Certaminum locis. Ibi namque sub tectis in luto,
sub dio vero in profunda arena luctabantur, currebant,
disco, aliisque certaminum generibus certabant; ut se ad
ista Olympica, Pythia, Panathenaica, similiaque alia Cer-
tamina sic præpararent; hæcque illorum ita essent præludia
seu progymnasmata: hincque Xystici illi & Synodus Xysti-
ca, ipsorumque ἀρχοντες: quin & σκάμμα seu σκάμματα ἔ-
σμπαντο εἰς: sicut & inde in illa, quam supra adduxi
paginâ 640. habemus, ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΕΛΕΙΩΝ ΑΝ-
ΔΡΩΝ EN ΤΟΙΣ ΣΚΑΜΜΑΤΙΝ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΡΩΤΗΤΗΣ
ΤΟΥ ΣΥΜΠΙΑΝΤΟΣ ΕΙΣΤΟΤ. Unde & Hesychius εὐστὶν . .
. καὶ τίς ἐνταῖς ἀθλήταις γυμναζονται. εὐστὸς, ἐμύιος
ἀνεμῖνος ἀθληταῖς ἔπ' ; quod hi εὐστὸς apud Romanos etiam
Stadiorum loco essent; & Balnea tandem intra se ipsa *Stadia*
comprehenderent. Deambulationibus, porro, hæc *Stadia*,
seu *Scammata* inservisse; tum scilicet quando *Athletæ* ibi
non certabant, ex his Cælii Aureliani verbis patere videtur:
In arena spatium deambulationum, quod appellant Scam-
ma.

Postremo notandum illud σκάμμα proprie dictum, seu
Sulcum, qui *Stadium* cingebat, ad saltus inservisse: quod
inde discerent *Athletæ* (testante Luciano) καὶ ὑπερβαλλόμε-
ται φρον εἰ δέοι, ἢ εἰ ἄλλο ἐμπόδιον. Quare & hæc in illo scam-
mate notanda veniunt, ex Polluce 10. Βατήρ 2º. κένων
3º: ἔρ', Ita enim ille lib. 3. καὶ ἔστιν ἄλλεπα ΒΑΤΗΡ' ἀφ'

δ, καὶ τὸ βατῆρα κέρκεα ἔδ' ἐμέτρειν ἔπηδμα ἱκανὸν ὃ ὅρος ἔα ἱσκαμμένα. ὅθεν ὅτι τὸ ὅρον ὑπερπηδόνων εἰ παρειαζόμενοι λέγουσι, πηδᾶν ὑπὲρ τὰ ἱσκαμμένα.

Quod ὑπὲρ τὰ ἱσκαμμένα πηδᾶν in laude positum erat, illosque, qui id faciebant victores reddebat. Quantumvis id vulgo aliter, interpretentur; atque in vitio ponant: sed male vel abusive; ut Eustathius ad Homeri (quem eo trahunt) Iliad. 3. loquitur, hoc modo scilicet: Ἐπὶ δὲ κυρίως ὑπερβασία ἔα ὑπερβαίνειν τὰς πεπεγμένους ὄρους τὸ γῆς, ἔπειτα ὑπὲρ ἔα ἱσκαμμένα ὅρα πηδᾶν. καταζησκῶς, καὶ ὅτι ἀδικίας ἢ λέξις ἔστιν. Quum revera hic Eustathius de ejusmodi ὄροις non loquatur: sed de Agrorum terminis qui etiam fodiebantur. Sicut id alibi (nempe ad 10 Iliad. ac pag. 767) de hac voce ὑπερβασία explicat: εἰς τὸ εἰληφθαι τὴν λέξιν πάντη, ἔστιν ὅτι ἀδικίαν εἰ τῶν ὑπερβαίνειν τὰ πεπεγμένα ὁρμήσια. quæ certe longe aliud quid, quam *saltus* in *Stadio* denotant.

Interim non dubitandum videtur, hoc *Scamma* aut plures ὄρους habuisse, in uno eodemque *Stadio* latere; sicque majores minoresque; aut majores ὄρους in hoc, minores in alio; atque adeo quidem triplicem terminum: quum tam hîc, quam in cæteris Gymnasticis *Pueri* non solum cum *Pueris*, verum & cum ἀγνέοις, fuisset: quod quandoque & cum *viris*, componerentur; sicut οἱ ἀγνέοι cum *viris*; quos & ipsos aliquando vincerent: quando nempe pueri puerorum ὄρους, ἀγνέοι imberbium, transiliendo longe superassent; hucque illud, εἰς μείζονα σκάμματα (quod aliàs indiscriminatim ad quoscunque agones applicant) respicere.

Neque hinc abludere videtur, quod non *Scamma* tantummodo, verum & *Scammata* dicantur. Etiam si id minus urgere ausim: quum forte, id inde acciderit, quod aliquando Victores *Athleta*, non postquam egressi ex *Stadio* fuerant, coronarentur; verum ut ipsis inde major gloria sic accederet, in ipso pugnae campo, ubi viderant, jam sic sta-

statim corona victrici (seu tripode) donarentur; dictis sic inde plurali numero, *συνδυασι* quod sicut ab omni latere *Stadium* cingerent, ita & plura numero considerarentur.

C A P U T. V.

Inscriptio a Doct. Reinesio edita, quæque ad Agones Musicos spectat, perpenditur; ipsiusque vera lectio indicatur. Ipsas Tribus in illis Agonibus Victrices fuisse declaratas. De Choregis; istaque occasione ostenditur Dionysia Majora fuisse Annua non Trieterica. Choregos Sumptus ad Choros adornandos &c. fecisse: quandoque autem ipsum populum Choregum fuisse. De Gymnasiarchis, qui ad Choros pertinebant. Gymnasia tria Athenis, quibus Dīs, ac quam sacra fuerint. De Didascalis, seu Chorodidascalis; rursusque de Choregis, tum obiter de Auletis, &c. De Chorum Archontibus; illosque non ex IX Archontum numero fuisse, &c.

DUm de his Athleticis loquor, neque minus de *Puerorum*, quam de Virorum *Agonismatis*; non possum non aliquid dicere de ista inscriptione, quam nobis Erud. Reinesius, Classe V. n°. 36 exhibet: quæque, sicuti ad certamina in Stadiis aut Gymnasiis decertanda non spectat, ad Musicos tamen Agones (qui mihi prætereundi non videntur) pertinent. Illam autem dictus Reinesius ex Andr. Schotto (qui eandem a Fulvio Ursino acceperat) hoc modo representat:

ΕΤΑΓΙΑΑΣ

ΕΥΑΓΓΙΔΑΣ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝΕΚΑ ΕΧΟΡΗΓΕΙ
 ΑΥΣΙΜΑΧΙΔΗΣ ΕΠΙΔΑΜΝΙΟΣ ΗΤΑΕΙ
 ΧΑΡΙΔΑΟΣ ΔΟΚΡΟΣ ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ

In hac inscriptione, quæ, ut credo, ob literas vetustate exoletas, non bene aut integra ex marmore ipso exscripta est, pro ΕΥΑΓΓΙΔΑΣ legendum est, ΕΥΑΓΓΙΔΗΣ: ac pro ΕΝΕΚΑ, quod hîc nihil valet, ΕΝΙΚΑ reponendum est. tum & caput, seu prima linea, illi deesse videtur; quod *Tribus* quæ vicerat hîc non memoretur: quum id tamen semper fiat in hujusmodi inscriptionibus, quæ nobis ad hucdum supersunt.

Id certe liquere videtur ex hac sequenti, quæ plane eadem, sed melius excepta, est: quoniam iidem tum *Choregus*, tum *Auletes*, tum *Didascalus*, tum denique *Archon*, in ambabus accurrunt. neque victoria unquam *Chorego*, sed ipsi Tribui adscribitur; nisi *Choregus* nomine Tribus Victricis, vicisse dicatur. Præterquam quod hoc ΕΥΑΓΓΙΔΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝΕΚΑ ΕΧΟΡΗΓΕΙ (ut hoc sicut in parenthesis notem) nihil valeat. Verum ipsa illa inscriptio, quæ a Sponio Tom. 2. pag. 477 integra exhibetur, atque ita habet: id clare docet:

ΑΙΓΙΣ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝΙΚΑ
 ΕΥΑΓΓΙΔΗΣ ΚΤΗΣΙΟΥ ΦΙΛΙΔΗΣ ΕΧΟΡΗΓΕΙ
 ΑΥΣΙΜΑΧΙΔΗΣ ΕΠΙΔΑΜΝΙΟΣ ΗΤΑΕΙ
 ΧΑΡΙΔΑΟΣ ΔΟΚΡΟΣ ΕΔΙΔΑΣΚΕ
 ΕΥΚΡΙΤΟΣ ΗΡΧΕΝ

Quod autem de Tribu vincente dixi, vel ex hac sequenti inscriptione patet: in qua, licet *Thrasyllus Thrasylli filius*
 vi-

vicisse dicatur, tamen simul ostenditur eum non suo sed *Tribus Hippothoontidis* nomine, victorem fuisse, inscriptionemque illam dedicasse. Ita enim illa apud eundem Sponium Tomi 2. pag. 400. habet:

ΘΡΑΣΤΑΛΛΟΣ ΘΡΑΣΤΑΛΛΟΥ ΔΕΚΕΛΕΤΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ
ΧΟΡΗΓΩΝ ΝΙΚΗΣΑΣ ΑΝΔΡΑΣΙΝ ΙΠΠΟΘΟΩΝΤΙΔΙ ΦΤΛΗ
ΕΤΙΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΤΣ ΗΤΛΕΙ ΝΕΑΙΧΜΟΣ ΗΡΧΕΝ
ΚΑΡΚΙΔΑΜΟΣ ΣΩΤΙΟΣ ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ

Alias namque ipsam *Tribum*, ut victricem exprimi in lapidibus solere, ex sequentibus hîc inscriptionibus clare liquet: ut primò ex hac quæ apud Sponium pag. 373. Tomi 2 habetur:

ΑΤΣΙΚΛΗΣ	ΒΙΟΤΤΟΤ	ΟΗ
ΘΕΝ	ΕΧΟΡΗΓΕΙ	ΟΙΝΗΙΣ
ΦΤΛΗ	ΠΑΙΔΩΝ	ΕΝΙΚΑ
ΠΑΜΦΥΛΟΣ	ΑΓΝΟΤΣΙΟΣ	
ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ	ΚΗΦΙΣΙΔΩ	
ΡΟΣ	ΗΡΧΕΝ	

Secundò ex hac sequenti, quæ pag. 338. Exhibetur:

ΑΤΣΙΚΡΑΤΗΣ ΑΤΣΙΘΕΙΔΟΥ ΚΙΚΤΗΝΝΕΤΣ
ΕΧΟΡΗΓΕΙ
ΑΚΑΜΑΝΤΙΣ ΠΑΙΔΩΝ ΕΝΙΚΑ
ΘΕΩΝ ΗΤΛΕΙ
ΑΤΣΙΑΔΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΔΙΔΑΣΚΕ
ΕΤΑΙΝΕΤΟΣ ΗΡΧΕ

Qqqq

Tum

Tum tertio ex hac sequenti, quæ ibi pag. 386. habetur, atque hoc modo (sicut jam ante me à Sponio factum fuit, restituenda videtur:

ΕΡΕΧΘΕΙΣ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝΙΚΑ

ΕΝΕΤΕΛΗΣ ΜΕΝΙΤΟΣ ΑΝΑΓΓΡΑΣΙΟΣ

ΕΧΟΡΗΓΕΙ

ΑΡΑΤΟΣ ΗΤΛΑ

ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ ηρχεν

Nisi hîc pro ΗΡΧΕΝ ponendum sit ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ, ac lineæ integra desit, in qua ille, qui ΗΡΧΕΝ expressus fuit, aut contra iste qui ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ: quod aliàs ubique illud ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ occurrat.

De quibus διδασκάλους tum & de *Archontibus*, adhuc infra aliquid dicam: in antecessum autem aliquid de χορηγοῖς dicendum videtur: de quibus scriptor majoris argumenti Orationis Demosthenicæ in Meidiam, hoc modo loquitur: *Ἐν τοῖς μεγάλαις [Παναθηναίαις] γυμνασίαις ἐγένοντο πια, καὶ πρὸ βάλλετο ἀφ' ἐκάστης φυλῆς οἷς γυμνασάρχῃ λαμβάνων ζήματα οἷς τὸ γυμνάζειν τὰς Ὀλυμπιάσιναις τὴν ἑορτὴν, καὶ δώσων [vel aliàs δίδοναι] τοῖς τῶν δαπάναις τοῖς τ' ἐαυτῆς φυλῆς ἤγετο ἢ παρ' αὐτῶν τοῖς Διονύσιαι καὶ ταῦτα διπλά, μικρὰ τε καὶ μεγάλα ἀπὸ τρισηλίδῃ ἐν τοῖς ληνοῖς, ἐν οἷς πρὸ βάλλετο χορηγὸς ἀφ' ἐκάστης φυλῆς πρὸς τὸ τρέφειν χορὸς παιδῶν τε καὶ ἀνδρῶν. ἐλάμβανεν ἢ εἰς τῶν ζήματα. Ὀπισθεῖς ἢ τ' ἑορτῆς, ἡγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ ἤελον, ὕμνας εἰς Διόνυσον ἄδοντες. καὶ τὰ πικρὰ τρέπεις τὸ ἄθλον ἦν, ἐπειδὴ τ' αὐτὸν Ἥλιον καὶ τ' Ἀπολλῶνα, καὶ Διόνυσον ὦντο. παυομένης ἢ τ' ἑορτῆς, ἐν τῇ πρῶτῃ μὲν πρὸ βάλλοντο οἱ χορηγοὶ τ' μετὰ τῆς ἑορτῆς. ἐν τῇ νῦν τῷ παρόντι καιρῷ πρὸς βλήθησαν οἱ χορηγοὶ ἐκαστῆς φυλῆς ἑσπέρῃς ἢ ὁ Πανδιονίς, ἢ ἡ Δημοσθένειος φυλὴ, χορηγῶ. καὶ ἡμέλητος τὸ πρῶτον ἔτε, τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον. ἔθ' ἢ*

ἢ ἢ μὲν μὲν τὸ ἱερὸς τὸ ἀρχόντι συνάγει τὰς χορηγὰς ἐκάστης
 φυλῆς οἷς τὸ λαχεῖν περὶ τὴν αὐλῆάν. καὶ ἐλθόντων τῶν χορηγῶν
 ἐκάστης φυλῆς πλὴν τῆς Παιδιονίδου, ἰδὼν ὁ Δημοδότης πρὸς
 ἑαυτὴν φυλὴν ἀπειρομένην ὅτι πίνων, τῷ μὴ κακῶς χορηγόν, αὐ-
 τὰ πύργων καὶ αὐτοχρηστῶν ἑαυτὴν χορηγὸν τῇ φυλῇ καθίστησι.

*In Magnis Panathenais certamina nonnulla Gymnastica
 fiebant, & creabatur ab unaquaque Tribu unus (numero)
 Gymnasiarchus, qui pecuniam accipiebat ad exercendos il-
 los, qui certaturi essent in illo Festo; ac qui facerent im-
 pensas (Athletis) suæ Tribus. Celebrabantur & ab ipsis
 Dionysiæ; erantque illa duplicia, parva scilicet & Magna:
 ac parva quidem quotannis celebrabantur, Magna vero u-
 noquoque triennio in Lenis: in quibus creabatur Choregus
 ab unaquaque tribu, ad alendum choros puerorum & viro-
 rum. Accipiebat autem (is) ad istud pecuniam. Instan-
 te vero festo certabant inter se & pugnam inibant, hymnos
 Baccho canentes; ac vincenti tripus præmium erat; eo
 quod eundem SOLEM & APOLLINEM &
 BACCHUM putarent. Finito vero jam festo, primo
 hinc mense creabantur Choregi futuri deinde festi. At jam
 (de quo agitur) præsentis mense, creati fuerant quidem Cho-
 regi uniuscujusque Tribus; sed Paudionidis Tribus, quæ
 erat Demosthenis, carebat Chorego: & neglectus erat tum
 primo tum, secundo tum & tertio anno. Interim solenne erat
 mense ante festum uniuscujusque Tribus Choregos congregare
 ad electionem Tibicinum: cumque jam venissent omnes ac
 singulæ Tribus, excepta Pandionide, ac Demosthenes videret
 Tribum suam ab omnibus contemptam, quod careret Chore-
 go, ipse se spontaneus, & absque electione constituit Chore-
 gum.*

Quæ hîc male de Dionysiis Majoribus, ut TRIETE-
 RICIS, dicuntur, ex male intellecto Demosthenis loco
 (in hac contrâ Meidiam Oratione) ortum trahunt. Et tamen

Qqqq 2

hunc

hunc scriptorem argumenti etiam alii sequuntur. Demosthenis autem verba sunt: Ἐπειδὴ γὰρ ἔκαστος ἐκ τῶν χορηγῶν τῇ Παιδίᾳ νιδί Φυλῇ τρίτον ἔτῳ ταπὶ, παρὰ τοὺς ἵ τ' ἐκκλησίας, ἐν ᾧ τ' ἄρχοντα ἑπιμελητὴν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τὰς αὐλητὰς καλεῖ, λόγων καὶ λοισθηρίας γινομένης, καὶ κατηγορήσει ὁ μὲν ἄρχοντι τ' ἑπιμελητῇ τ' Φυλῆς, τ' ἑπιμελητῇ ὁ ἄρχοντι, παρελθὼν ὑπερχόμενος ἐγὼ χορηγήσων ἐβαλοντὶς καὶ κληρυμμένων, πρῶτον αἰρεῖσθαι τ' αὐλητὰς ἔλαχον. *Postquam jam ne quidem per tres se subsequutos annos CHOREGUS Tribui Pandionidi constitutus fuisset; ac jam concio adesset, in qua lex jubet ut Archon Auletas sortiatur; atque interim verba ac convicia jacerentur ab Archonte in Epimeletas, ab Epimeletis in Archontem; ego interveniens me promisi Choregum voluntarium: & facta sortitione primo mihi, ut Auletem eligerem, obtigit.*

Ad verba vero, τρίτον ἔτῳ, scholiastes hæc optime (cætera non æque bene) notat ὡς τριῶν ἐτῶν ἐξῆς ἢ ὡς τριῶν ἐτῶν τ' Φυλῆς τ' λοισθηρίαν ἵνα γίνηται πλείων ἢ αὐξήσις.

Nempe quando jam primo, post peracta modo *Dionysia* mente, *Choregus* esset, ex more, eligendus ad futura sequenti anno *Dionysia*, non semel modo, sed bis, quin & tertia vice omissum fuerat a Tribu, sive negligentia ac contemptu, sive paupertate, aut contra sorditie illorum, qui in Tribu prævalere ad talia debebant; & jam contestationes hinc, & jurgia inter ἄρχοντα atque ἑπιμελητὰς exorta essent, quod jam populus (scilicet δῆμος) denuo, ut videbatur, istam χορηγίαν suscipere cogeretur; sicque ἄρχων τὰς ἑπιμελητὰς, contra οἱ ἑπιμελητὴν accusarent ἄρχοντα; contemptusque in Tribum illam Pandionidem recideret quando hæc, duo ita acciderent; Demosthenes honori Tribus suæ conservando sponte, neque electus, prodibat, seseque χορηγὸν offerebat, & sumptuose, usque ad invidiam (propriis impensis) præstitit. Nam præter alium, vestimentorum, similiumque eo pertinentium, ornatum, quem adhibebat, etiam aureis co-

ronis singula Chori membra ornabat: ac felici insuper fortitione id nactus, ut præstantissimum inter omnes Auletem eligeret, invidia ipsi conflata fuit, imprimis a Midia, in ista Tribu prædivite, hincque injuriæ, & colaphus, ab ipso Demostheni impactus, &c.

Multis autem ac magnis sumptibus alioquin hæc Choregis constituisse, indicant satis hæc Ulpiani (in Orationem contra Leptinen) verba: τοῖς μεγάλαις διονυσίαις Ἀνθηστηρίων ἑορτῆς ἀλλοτρίων γενομένης διαπάτης, εἰς χορηγὸς ἐκάστης φυλῆς καθίσταται. In Magnis Dionysiis, mense Anthesterionē, eo quod magnis impensis opus esset, constituebatur unicuique Tribui Choregus. Singulos autem Choregos, pro sua Tribu sumptus illos, seu impensas fecisse (sive pecuniam ex Tribu sua per ἑσπέρους colligerent sive, propria pecunia, sicut hīc Demosthenes, istas facerent) ostendit & alter Argumenti Orationis contra Mediam scriptor, his verbis: Ἑορτὴν ἡγοῦν οἱ Ἀθηναῖοι Διονύσιον, ἣν ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ θεοῦ Διονύσιου· ἐν τῇ αὐτῇ τετραγυκοὶ καὶ κωμικοὶ, καὶ αὐτῶν χοροὶ διαγωνίζονται. καθίσταται δὲ τὰς χορὰς αἱ φυλαὶ, δέκα πρυτανεύοντες. χορηγὸς δὲ ἑὺ ἐκάστης φυλῆς, ὁ αὐτὸς ἀναλώματα παρέχων, τὰ πρὸς τὸ χορῶν. &c. Festum celebrabant Athenienses Dionysio, seu Baccho, quod a Deo isto appellabant Dionysia. In illo certabant Tragici, & Comici, & Tibicinum chori. Tribus autem, quæ decem erant, constituebant (singulæ) Choros: & Choregus erat unicuique Tribui, qui impensas circa Choros faciebat.

Ubi autem Tribus aliqua aut inopia laboraret, careretve ejusmodi viris qui onus id, & sumptus illos in se suscipere nolebant, videtur *Populus* ea in se suscepisse, & impensas fecisse: atque inde hæc sequens Inscriptio, quæ pag. 399. habetur, illustranda videtur:

Ο ΔΗΜΟΣ ΕΧΟΡΗΓΕΙ ΠΥΘΑΡΑΤΟΣ ΗΡΧΕΝ
 ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ ΘΡΑΣΤΚΛΗΣ ΘΡΑΣΥΛΛΟΥ ΔΕΚΕΛΕΤΣ
 ΠΑΝΔΙΟΝΙΣ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝΙΚΑ
 ΝΙΚΟΚΛΗΣ ΑΜΒΡΑΚΙΟΤΗΣ ΗΤΛΕΙ
 ΑΤΣΙΠΠΟΣ ΑΡΚΑΣ ΕΠΙΔΑΣΚΕΝ

Ubi (quod notatu dignum) eandem Tribum *Pandionidem*, quæ Demosthenis erat (quæque adeo plusquam uno tempore hoc defectu laborasse videtur) habemus. Tum & illa, in qua sub eodem Pytharato *Archonte*, plane idem reperimus:

Ο ΔΗΜΟΣ ΕΧΟΡΗΓΕΙ ΠΥΘΑΡΑΤΟΣ ΗΡΧΕΝ
 ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ ΘΡΑΣΤΚΛΗΣ ΘΡΑΣΥΛΛΟΥ
 ΔΕΚΕΛΕΤΣ
 ΙΠΠΟΘΟΩΝΤΙΣ ΠΑΙΔΩΝ ΕΝΙΚΑ
 ΘΕΩΝ ΘΕΒΑΙΟΣ ΗΤΛΕΝ
 ΠΡΟΝΟΜΟΣ ΘΕΒΑΙΟΣ ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ

Si autem hæc Dionysia Trieterica fuerunt (quod etiam Eruditissimus Castellanus obiter ex Virgilio ac Lucano adstruere conatur) quomodo intra spatium, ab unis ad altera Dionysia, electio ista Choregii *ter*, ac quidem unoquoque anno post jam prætergressa, omitti aut negligi potuit? quam tantum semel, nempe eo mense qui primus post id festum esset, ea fieri debuerit? sed res est, bis jam populum ipsum defectum jam instantibus Dionysiis, supplevisse: donec tandem tertia vice Demosthenes, ut sic honori suæ Tribus consulere, id munus atque onus spontaneus, neque electus, in se suscepit, orna-

natumque splendidum cum vestimentorum, tum Aurearum coronarum, choro confici curavit, &c.

At notanda quoque ista verba; καὶ πρὸ βάλαντος αὐφ' ἐκάστης Φυλῆς εἰς γυμνασίᾳ λαμβάνων χεῖματ' εἰς τὴν γυμνάσιν τὰς ἑπτασήμερας τὴν ἑαυτοῦ, καὶ δώσαντες τὰς τέτων δαπάνας πρὸς ἑαυτῆς Φυλῆς: adeoque perpendendi qualesnam hi fuerint γυμνασάρχαι. Vidimus namque jam supra γυμνασάρχας *duodecim* vel *tredecim* numero (pro ut annus aut ἐμβολιμαῖος, aut non ἐμβολιμαῖος esset) unumquemque suo mensi Gymnasiis præfectedum. Qui sane ab hisce *decem* numero, ex unaquaque Tribu electis, ad exercendos illos, qui jam Choris nomen dederant, distingui debere videntur. Hi namque posteriores, videntur electi ante singula Festa Panathænica, quæ unoquoque Quinquennio redibant, ut per illos sic exercerentur, atque apti ad instantia illa solennia certamina redderentur, illi qui hic publice decertaturi essent; eo fere modo, ut & in Olympiis (forsan & alibi) Athletæ per *πρωθυμίας*, seu *πρωτίδας*, ad Athletica ista certamina præparabantur: quum aliàs cæteri γυμνασάρχαι quotannis crearentur, atque unusquisque suo mensi præessent, tribusque illis Atheniensium Gymnasiis moderarentur; illisque rursus, ad quotidiana hæc exercitia dirigenda, *Brabutes*, sive *Πρωτῶν*, tum & cæteri Ministri (de quibus adhuc infra) subessent. Tria autem Gymnasia publica Athenis fuisse Eruditis satis notum est. Certe ita illa ab Ulpiano Demosthenis Scholiaste (ad Orationem contra Timocratem) enumerantur: τρία πάντε γυμνάσια ὄντα τῶν Ἀθηναίων. ἓν δ' ἐστὶν ἐν Ἱερῷ. ἑνὶ μὲν δ' ἐν Λυκείῳ, Λυκοπύργου Ἀπιδίωνος. ἑνὶ δ' ἐν Κυνοσάργῳ, δ' Ἡρακλείῳ. ἑνὶ δ' ἐν Ἀκαδημίᾳ, αὐτὴ δ' Ἀκαδημία δ' Ἡρώος. Tria ista Gymnasia erant Athenis; ac quidem sacra: In Lyceo, Lupicidæ Appollinis; in Cynosargi, Herculis, in Academia vero, ipsius Herois Academi.

Quæ quam sacra essent, sic ex ipso discimus Demosthene,

ac lege Atheniensium ab ipso prolata: καὶ εἰ τις γ' ἐκ Λυκαίας ἢ ἐξ Ἀκαδημίας, ἢ ἐξ Κυνοσάργων, ἱματίον, ἢ λευκῶτον, ἢ αἰὶνὸν ἢ Φαυλότερον, ἢ σκελῶν π τ' ἐκ τ' γυμνασίων ὑφέλοιτο, ἢ ἐκ τ' λιμένων, ἢ ὡς δέκα δραχμαῖς καὶ τέτταρις δαίνατον ἐνομοθῆται εἶναι πῶς ζημία. *Et si quidam aliquis ex Lycæo, aut ex Academia, aut ex Cynosargi, vestem, aut Ampullam oleaream aut aliud quoddam vilissimum vas, quod ad Gymnasia pertinet, furatus fuisset; aut ex portubus, quod pluris decem drachmarum esset; etiam illis mortis pænastatuta erat.*

Horum verò Gymnasiorum singulis, singulos quoque Choregos præfuisse ex eodem scholiaste discimus; illosque eos fuisse, qui eis, qui se exercebant oleum præberent; atque adeo istis, qui publico sumptu ungi volebant crateras implerent.

At istos Choregos, qui cum suis etiam Ὀπμιληταῖς Choros, & quæcunque ad illos spectarent, disponebant ac conferebant (in *Dionysiis*, aliisque æque atque in *Panathenæis*) sibi quatuor numero illos adjunctos habuisse, ex hisce Antiphonii verbis (in Oratione περὶ τῆς χοροδότης) liquere videtur: Ἐπειδὴ χορηγὸς κατιστάτην εἰς Θαρήλια, καὶ ἔλαχον Παιδαγωγὸν διδάσκαλον, καὶ κεκοπιδά φυλλῶν πρὸς τὴν ἑμαυτῷ, ταῖσι τῇ Ἐρεχιδί, ἐχορήγαν ὥς ἄριστα ἐδιδάμην καὶ δικαιοῦνται. καὶ πρῶτον μὲν διδασκαλεῖον ἢ Ὀπμιλητέον τ' ἐμῆς οἰκίας καποσκευάσαι, ἐπὶ ᾧ καὶ Διονυσίοις ἐχορήγαν, ἐδίδασκον. ἔπειτα τὴν χορὴν συνέλεξα ὥς ἐδιδάμην ἄριστα, ἐπὶ ζημιώσεως εἰδέναι, ἐπὶ ἐνέχυρα βία φέρων, εἰ ἀπεχθάνεμενος εἰδέναι ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἤδιστε καὶ Ὀπμιλητέον ἀμφοτέροις ἐγγίγντο, ἐγὼ μὲν ἐκέλευον καὶ ἡγάμην, οἱ δὲ ἐκόντες καὶ βελλόμενοι ἐπαιμπν. ἐπειδὴ δὲ ἦγον οἱ παῖδες πρῶτον μὲν ἀρχολία λὺν παρεῖναι καὶ Ὀπμιλεῖσθαι ἐτύγχανε γὰρ μοι πράγματα ὅντα πρὸς Ἀρίστονα καὶ Φιλίνον, ἀ' ἐγὼ περὶ πολλὰ ἐποιέμην, ἐπειδὴ παρήγγειλα ὅθως καὶ δικαίως ἀποδεῖξαι, τῇ βελῇ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις. ἐγὼ μὲν εἰς τέτταρις προσέειχον τὸ νῦν. κατιστάται Ὀπμιλεῖσθαι εἰς πέντε, τὰς

τὰ χορὰ φαίσεσθαι, δῆμοτι μὲν τῷ τῷ δωκονίῳ, κηδεστὴ δὲ ἱμαυλῷ, ὃ ἐγὼ δίδωκα τῷ θυγατρὶ. Ἐξήκην αὐτὴν ἄρχεσσαν Ὀπμιελῶν. ἐπὶ ᾗ πρὸς τῷ δύο ἄνδρας, τὸ μὲν Ἐρεχθίδου, Ἀμυνίαν, ὃν αὐτὴ οἱ Φυλετῶ ἐψηφίσαντο συλλέγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τὴν Φυλῆς ἐκάστην, δοκῶντα χρῆσθαι εἶναι τὴν ἑπὶ Κεκροπίδος, ὅσπερ ἐκάστη εἴη τῶν τῶν Φυλῶ συλλέγειν. ἐπὶ δὲ πάντα φίλιππον ὃν ποσειδάων ὠνεῖσθαι ἔλαλίσκειν ὃ, πρὸς οὗ ὁ δίδασκαλός, ἢ ἄλλος τις τέτων, ὅπως ἄρχεσσαν χορηγῶντο οἱ παῖδες, καὶ μηδὲν ἐνδοῖς εἶναι διὰ τῶν ἐμῶν ἀσχολίαν. καθίστηται μὲν ἡ χορηγία ἔτω.

Postquam CHOREGUS electus fui ad Thargelia, & Pantacleus mihi obtigit sorte DIDASCALUS, & præter meam propriam etiam Tribus Cecropis; Choregum me quam maxime potui juste gessi, & primum ea parte domus meæ, quæ aptissima erat Didascalium præparavi, in quo & ad Dionysia Choregum egeram, docueram. Deinde Chorum quam optime potui collegi, neque lædens, neque pignora vi auferens, neque negotium alicui facessens; sed quemadmodum ambobus conducebat, jucundissime & familiarissime ego & jubebam & præibam, illi vero sponte & volentes mittebant [Parentes sic suos filios.] Postquam vero pueri adveniant, primum vacatio mihi erat, ut illis adessem, eosque curarem. At mihi negotia quedam erant cum Aristone ac Philino, quæ plurimi faciebam; ac quæ senatui cæterisque Atheniensibus promissi postea me juste & accurate indicaturum. Ego ergo totus in istis fui: sed præfeci [in antecessum] Phanostratum, ut curaret, si quid Choro opus esset; Phanostratum dico, Aëtorum istorum tribulem, & generum meum, (cui filiam meam desponderam) & cum maxime ut curaret jussi. Insuper huic duos viros addidi, hunc quidem Erechtidis (tribulem) Amyniam, quem ipsius tribules delegerant, ut (ulterius) congregaret, & undique Tribum curaret; cum probus ille videretur: alterum vero Cecropidam, qui, si quando conducebat, istam

Rrrr

Tri.

Tribum congregare solebat: tum insuper & Philippum quartum; cui injunctum fuit a me, ut emeret aut impenderet, quicquid Didascalus, aut quis alius (ipsorum) preceperet; ut omnia pueris optime administrarentur; & ne mea negligentia ipsis aliquid deesset, ob meam absentiam atque alias occupationes. Atque hoc modo meum illud Choregi munus constitutum fuit.

Ad hunc locum in transitu observari potest 1º *Didascalos* sortito *Choregis* obtigisse: sicut id, ex *Demosthene* etiam de *Auletis* videmus: nisi quod forte obtingeret *Choregis* horum electio; unde & præ aliis, & optimum omnium eligere illis liceret: quod an ita circa *Didascalos*, æque ac circa *Auletas*, seu *Tibicines*, obtinuerit non liquet. 2º. Quandoque unum eundemque *Choregum* duabus simul Tribubus, ob diversa scilicet festa (quæ diversis unius forte anni temporibus occurrebant) electum fuisse. Cum, nempe, *Dionysia* jam *Anthesterione*, seu *Martio* mense facta essent, primo post illa mense eligebatur *Choregus*, in hinc proxime sequentia *Dionysia*, pro sua Tribu: qui tamen (quum *Thargelia* eodem anno *Thargelione* mense seu *Junio*, obvenirent) ab alia Tribu *Choregus* ad *Thargeliorum* certamina eligi potuit: ut hîc, si verba bene capio, ex ipsius *Antiphontis* exemplo liquet. An autem id & circa alia festa ac certamina obtinuerit mihi ignotum est.

Notandum interim quoque, hos *Choregos* tales fere electos fuisse, qui & ipsi cæteris, quæ ad *Chorum* pertinebant ministeriis apti essent: prout id non male colligi videtur ex hîc *Aristotelis* verbis (lib 8 cap. 6. *Politic.*) καὶ γὰρ ἐν Λακεδαιμόνι τις χορηγὸς αὐτὸς ἤνλησι τῷ χορῷ, καὶ περὶ Ἀθήνας ἕτως ἐπιχωρεύουσιν, ὥστε σχεδὸν οἱ πολλοὶ τὴν ἐλευθέρων μίμειχον αὐτῆς. δῆλον δὲ ἐκ τῆς πρῆτης, ὅτι αὐτῆς ἑκατομπίδος ἑκφάντιδι χορηγῆσαι. Etenim *Lacedemone* quidam, qui ludorum *Choris* præerat (seu qui *Choregus* erat) ipse *Choro* tibiam inflavit: & *Athenis* ita in-

increbuit, ut fere plerique liberi & ingenui homines tibia canerent. Atque hoc ex tabula apparet, quam Thrasippus is, qui Elephantidi [forsan legendum Hephestidi, & splendendum, seu subintelligendum Tribui] Choregus fuerat, dedicavit.

Porro *Choregos* hos antiquis temporibus etiam *Choragos*, seu *Duces Chorum* fuisse, [quali modo & Diana ab Horatio representatur, dum canit, *jam Cythærea choros ducit*] ex Athenæo sic discimus, dum is libro 4. ait: ὅς φησὶν ὁ βυζάντιος Δημήτριος, ἐν πρῶτῳ περὶ ποιήματος, εἶχ' ἄπαρ νῦν τὰς μισθωμένους τὰς χορὰς ἀλλὰ τὰς καθηγουμένους τῇ χορᾷ (καθ' ἑπὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα σημαίνει) πρὸς τὸ ληισμοσύνην, ἐμὴ ὠδὴ βαίνειν τὰς ἀρχαίως τ' μουσικῆς νόμους. *Demetrius Byzantius, libro quarto de poemate scribit, Choregos vocatos fuisse, non, ut seculo nostro, qui Choros (pretio aut sumptibus suis) CONDUCUNT, sed Chori Duces aut Ductores ac Praefecti (ut indicat vocabulum ipsum) ut ita recte musicam observarent, neque in veteres ejus leges ac modos peccarent.*

3. Observandum, hos *Choregos* διδασκαλῶν, seu scholam, (vel χορηγῶν vel χορηγεῖν, aut χοραγεῖν) iis qui in solenni festo Chorum acturi essent (quin & aliquando domi suæ) constituisse: istosque qui Chori membra sic futuri essent, elegisse: imo & conduxisse. (De quo tamen statim adhuc aliquid] illosque ita quasi sub proprio imperio exercuisse: sive per *Didascalum*, sive per ἐπιμελητὰς; sive & quandoque per semetipsos.

4. Eisdem *Choregos* τὰς ἐπιμελητὰς, sive solos, sive etiam cum Tribu suâ, elegisse. Qui ἐπιμελητὰς etiam, si aut absens esset, aut alias impeditus *Choregus*, hunc Chorum, cum *Didascalo*, instituerent, sumptusque, & illa quæ aliàs Choro necessaria essent, subministrabant. Eos autem aliàs a Tribu, seu Tribulibus, fuisse (ad Dionysia electos, indicare videntur hæc Demosthenis, de Meidia, verba: Μειδίας

κελεύων ἐαυτὸν εἰς τὰ Διονύσια χοροῦσιν ἐπιμελητῷ. *Quum Meridias juberet, ut se ad Dionysia Epimeletam seu Curatorem, eligerent.* Illos vero qui Mysteriorum ἐπιμεληταὶ erant (qui cum hisce Chorum ἐπιμεληταῖς minime confundendi sunt, ac de quibus hoc in parenthesi dico) ipse populus eligebat. Ita enim de ea re Harpocraton in lexico: ὁ δὲ βασιλεὺς πρῶτον μὲν τῶν μυστηρίων ἐπιμελεῖται μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν ἕς ὃ ὄμιος ἐχειροτονεῖται. πέντε αὖτε ἄνθρωποι, δύο μὲν ἐξ Ἀθηναίων ἀπαντῶν εἰς δὲ ἐξ Ἐμολπιδῶν, καὶ εἰς ἑκατέρων. *Hæc quidem primo loco Mysteris moderabatur, at simul cum Epimeletis; quos populus eligebat. Hi autem quatuor erant; duo quidem ex Atheniensibus, unus ex Emolpidarum familia, & unus ex Cerycibus.* Verum, ut ad Chorum ἐπιμεληταῖς revertar, de ipsorum munere & hæc Suidas addit: Ἐπιμεληταὶ ἐχειροτονεῖται τῷ χορῷ, ὡς μὴ ἀτάκτως τὰς χοροῦσας ἐν τοῖς θιάτροις. *Eligebantur Epimeletæ, seu Curatores Chorum, ne Choreutæ (seu Chorum Membra) sese inordinate gererent in theatris.* An vero ad hos μεληταῖς pertinuerint, ipsive hi fuerint, in Festorum ipsis χοροῖς, qui a Polluce nominantur διξνοσῶν, & ἀριστοσῶν, & λαυροσῶν, & τριτοσῶν, cum & πρωτοσῶν, & περσοσῶν. (De quibus forsan alio tempore) nunc euditis considerandum relinquo. At τῷ χοροσάτῃ sane cum Chorego illo antiqui temporis, de quo Athenæus, convenisse, unumve eundemque fuisse crediderim: quum Hesychius habeat, χοροσάτῃ, χορὸς κατάρχων: quamvis meo judicio de Chorego nimis confuse ita loquatur: χορηγός, διδασκαλὸς καὶ ὁ ὁμιλῶν πρὸ τῶν ἰδίων. ὁ χορὸς ἐξάρχων. Ita enim puto distinguenda posteriora verba; non uti, in postrema saltem editione ea leguntur sine distinctione, ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς πρὸ τῶν ἰδίων ὁ χορὸς ἐξάρχων. qui ἐξάρχων procul dubio Polluci ὁ κερυφαῖος χορὸς, & ἡγεμὼν χορὸς. (quibus addi possent & hæc fenoliastæ ad Plutum verba: φαίνει τὸ τοῦτον εἶδος τῶν χορηγῶν γίνεσθαι, ἀλλὰ δι' αὐτῶν τῶν διδασκάλων.)

Cho-

Choregum autem, seu χορηγόν, a τῷ διδασκάλῳ fuisse diversum tum clare ostendunt jam supra allatae inscriptiones, tum & Demosthenes, his sequentibus; dum ut χορηγὸς ita loquitur: Ἀλλὰ καὶ τὸ διδάσκαλον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διέφθειρε μὲ τῷ χορῷ. καὶ εἰ μὴ Τελεφάνης ὁ ἄνδρῶν βέλτερος παρ' ἐμὲ ἔπε γίνετο, καὶ ἔα πρᾶγμα ἀειδόμενος, τὸ ἀνδραπὸν ἀπλάτους αὐτοῦ συγκροεῖν ἔδιδάσκειν ὥσπερ τὸ χορόν. ἔδ' αὖ ἀγωνισάμεθα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ' ἀδίδακτος ἀν' εἰσῆλθον ὁ χορὸς καὶ πρᾶγμα τὰ ἀεικεῖται ἀν' ἐπαύρηται. ἀλλὰ τοσούτον αὐτῷ [Μειδῶ] πῶτην, ὥς πεν ἐστραφημένον ἄρχοντα διέφθειρε. *Verum & Didascalum* [seu *Magistrum*] *Chori*, *viri Athenienses*, corruptit: ac nisi optimus ille vir *Telephanes* a partibus meis stetisset, ac sentiens quid ageretur, hominem depulisset, atque ipse *COM-PONERE* (& *ordinare*) & *docere Chorum* voluisset, nos, *viri Athenienses*, certamen minime inire potuissemus; sed *Chorus non doctus* (sive institutus) intrasset, nosque ita fuissetus maxima affecti ignominia. Hoc interim obtinuit; ut *CORONATUM ARCHONTA* corrumpere. [de quo *Archonte* statim adhuc aliquid.]

De hoc vero *Didascalo* (qui sicuti *Chorum* instituebat, ita & sumptus ad id faciendos indicabat, ut ex *Antiphonte* vidimus) *Helychius*, qui aliàs male illum cum *Chorego* confundit, sic loquitur: διδάσκαλος πᾶς ὁ ἐπεργῶν παρ' ἐμὲ τῷ δεσμοσπιῶν καὶ τῷ κυκλίων χορῶν κατὰ σκῆλην. Ubi, quomodo istud πᾶς, quod plane superfluum, neque ad rem facit, irrepsit, plane non video.

Porro hos *Didascalos*, vocabant & κορυφαίους & ἐξάρχοντας, & magis proprie, χοροδιδασκάλους. unde & *Aristoteles*, lib. 3. *Politicorum*, cap. 9. ait: οὐδὲ γὰρ χοροδιδάσκαλος καὶ μέγιστος καὶ κάλλιον τῷ παντὶ χορῷ φησιν γόμενον εἶσαι συγχορεύεσθαι. Nec *Chorodidascalus* illum, qui vehementius ac melius, quam totus reliquus *Chorus*, canentem patietur simul *Chori* participem esse. Quin & libro de *Mundo* eosdem κορυφαίους

vocat his verbis: καθάπερ δὲ ἐν χορῷ, περιφάει κατέρχαντος συνεπηχεῖ πᾶς ὁ χορὸς ἀνδράν, ἐὰν ᾖ ἐν γυναικαῖν, ἐν ἀμφότεροις φωναῖς ἐξυπέραις καὶ βαρυτέραις, μίαν ἀρμονίαν ἱμμελὴ καραυνύων &c. Sicut vero in Choro Coryphæo præeunte omnis reliquus Chorus cantando subsequitur, quandoque virorum, quandoque & mulierum, diversis admodum sonis, acutioribus, & gravioribus; atque inde unicam concinnantes harmoniam.

Non tamen confundendi sunt hi *Didascali*, neque ipsorum διδασκαλίαι cum illis, de quibus Harpocration loquitur, quando ait: ἰδίαις διδασκαλίαις λέγουσι ποιητὰς τῶν δραματικῶν, ἢ τῶν κωμικῶν, ἢ τῶν τραγικῶν: quorum διδασκαλίαις optime explicat magnus ille Casaubonus, in Animadversionibus ad Athenæi librum sextum. neque illud ἰδίδιασκει, in inscriptionibus vertendum (sicuti fecere doctissimi Whelerus ac Sponius) nunc *a recité*; nunc, *a fait les recits*; nunc, *a composé la fable*; nunc denique, *a composé la comedie*: quasi hic de Comediis in Romanorum Ludis Megalensibus sermo esset: quum hæc longe alio modo fierent Athenis; ac quidem in Panathenæis.

Sic quoque illud ἡλὶ, quod ad *Auletas* (tibicines, seu *Chorauletas*) pertinet, vertunt, *a eu soin de la musique*; &, *a fait les accords de la Musique*, (quod Didascalorum erat; & alibi rursus, *a composé la Musique*: quod *Auletarum*, seu *Tibicinum*, non erat, aut ad ipsos pertinebat.

De *Didascalis* tamen hoc exemplum habemus apud Pausaniam; qui in Messeniæ ita loquitur: Ἐπὶ δὲ εἶναι τῷ Συβῳτα πρῶτον Μεσσηνίαι ὅτι τοὺς Ἀπὸλλωνι ποιεῖν Δῆλον θυσιάει καὶ ἀνδράν χορὸν ποιεῖν. ὅς τῳ σφίσιν ἄσμα, προσώδιον ἐν θεῶν, ἐδιδάξαν ἑυμῆλος εἶναι πρὸς ἀληθείας ἑυμήλος νόμιζε) μὴν τὰ ἐπὶ ταῦτα. Tempore t' hinc Sybotæ primum Messenii in Deum Apollini Victimam & Chorum virorum miserunt. Ipsarum vero Prosodiam (seu carmen peculiare, quod canitur

tur

tur cum Dis supplicatur, atque ad altaria ipsorum preces fiunt) Deo factum, DOCUIT Eumelus: ac sola ista carmina vere Eumeli esse putantur.

Ex quibus videmus ipsos *Didascalos* (si quidem Eumelus hic *χοροδιδάσκαλος* fuisse videtur) aliquando composuisse carmina ista, quæ a *Choro* decantabantur ac saltabantur. Quod frequenter admodum contigisse non putem; uti nec quod id ipsorum munus esset: sed, sicuti & hodierno tempore videmus aliquando, ipsos *Comædos*, sive *Histriones*, *comœdias* composuisse, easve ex aliis linguis traduxisse, theatrisque ita illis, in quibus histrioniam agebant, intulisse. cujus rei cum in *Molierio Gallo*, tum & in ipsis nostris *Batavis*, tum denique in aliis aliarum Gentium, exempla nobis non defunt.

At nec semel isti viri, quamvis aliàs satis docti, circa talia aberrarunt: quod & (ne tamen illud aliquis dedecori ipsorum dictum existimet: quum ad multa meliora videndi occasionem nobis præbuerint) ex hoc sequenti exemplo liquet; quod, nempe, *γυμνασιάρχης* Sponius explicet, *Les gouverneurs des ecoles, ou Gymnasiarques*; ac Whelerus pag. . ceux qu'on appelloit σοφισταί ou praecepteurs. II. *γυμνασίου*, ou les administrateurs des ecoles. sicut dictus modò Sponius etiam *κοσμητής* ait fuisse ceux qui avoient le soin de la jeunesse des ecoles, &c. rursusque Whelerus de *γυμνασιάρχης* ceux qui alors étoient, *Gymnasiarques, ou Gouverneurs des ecoles chacun leur mois*. Spectant namque hi, uti jam supra ostensum est, ad sola *Gymnasia*, ac certamina *Gymnastica*: *Gymnasiarchi* quoque partim ad *Choros Musicos*: minime vero ad *scholas*, seu *ludos literarios*; ad quos certe isti viri, per talia, respexisse videntur.

Antequam ab his *Choris Musicis* ad alia transeam, aliquid adhuc addendum videtur de *Archontibus Chorum*, quorum mentio fit in inscriptionibus modo adductis, quæ de *Choregis*,
Di.

Didascalis, *Auletis*, atque illis *Archontibus* æque loquuntur; ut ex. g. ΕΤΑΙΝΕΤΟΣ ΗΡΧΕ, &c. sicut & ex Demosthene attuli ὅν τιφανάμενοι ἄρχοντα, tum & ἄρχοντα distinctum a χορηγῷ, ab Ὀπμιελῆταις, & a διδασκαλῆς.

Archontes illos respicere videtur Dio Chrysostomus, dum ait, οἱ τὰς αὐλῶν Φωνὰς τοῖς ἄρχουσι πωλῶντες *vocem*, *vendentes*; ut apud Romanos fiebat *Prætoribus*. Conductitios etiam illos *Choreutas* fuisse & *Auletas*, ostendunt hæc Athenæi (libro 14.) verba: Πρατίνης ὃ ὁ φιλάσθῃ, αὐλητῶν ἐ χορῶδων μισθοφύρων καπυχίλων τὰς ὀρχήστρας, ἀγανακτεῖν πρὸς ὅτι τῷ τῆς αὐλητῆς μὴ συναυλεῖν τοῖς χοροῖς, καθάπερ ἦν πάτερον· ἀλλὰ τὰς χορὰς συνάδειν τοῖς αὐληταῖς, &c. Quæ ita a Dalechampio vertuntur: *Pratinas Phlasius scribit, cum tibicines, & qui choros conficiunt [choreutæ] mercenarii, in orchestram magno favore spectatorum prodirent, egre nonnullos, tulisse, quod tibicines, ut erat patrius mos, cum choris non accinerent, sed chori cantarent cum tibicinibus.*

Apud eundem Demosthenem, vidimus quoque jam supra hæc: καὶ κατηγορεῖται, ὅτι μὲν ἄρχοντες τῶν Ὀπμιελῆδων τῶν Φυλῆς, τῶν δὲ Ὀπμιελῆδων ὅς ἄρχοντες. Verum enim vero quales nam fuerint hi ἄρχοντες, videre licet ex Platonis lib. VI. *de Legibus* ubi ita loquitur: μουσικῆς ὃ μὲν ταῦτα καὶ γυμναστικῆς ἈΡΧΟΝΤΑΣ καθύπερθε πρέπειν αὐτῇ εἶη διττὸς ἐκατέρων. τὰς μὲν παιδείας αὐτῆς ἑνὴς, τὰς δὲ ἀγωνιστικῆς. παιδείας μὲν βέλτερον λέγεται ὁ νόμος, γυμνασίων καὶ διδασκαλῶν ἐπιμελητέας κόσμου καὶ παιδδείας ἅμα, καὶ τὸ πρὸς ταῦτα ἐπιμελείας, τῶν φοιτητῶν πικρὰ ἐν οἰκήσεων ἀρρέων καὶ τηλαίων χορῶν. ἀγωνίας δὲ ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ πρὸς πᾶσι μουσικῇ ἀθλοθέτας ἀθλοτάτας. διττὸς αὖ τῆς πρὸς μουσικῇ μὲν ἑνὴς, πρὸς ἀγωνίαν δὲ ἄλλης. ἀγωνιστικῆς μὲν ἐν ἀθροῦσι πικρὰ καὶ ἰσχυρὰ, τὰς αὐτῆς μουσικῆς δὲ, ἑνὴς μὲν τὰς πρὸς μουσικῇ πικρὰ καὶ μιμητικῇ· οἷον ραψῶδων καὶ κωμικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ πάντων τῶν τοῖς αὐτοῖς ἀθλοθέτας ἑνὴς πρέπειν αὐτῇ γένεσιν· τῶν δὲ πρὸς χορῶδων ἄλλης. πρῶτον δὲ πρὸς τῶν χορῶν παιδείαν, παιδῶν τε καὶ

καὶ ἀνδρῶν καὶ θηλειῶν χορῶν ἐν ὀρχήσοι καὶ τῇ ἄλλῃ τῇ ἀπαύσῃ γενομένη
 μουσικῇ τὴν ἈΡΧΟΝΤΑΣ ἀρετὴν περὶ ἡρώων. ἱκανὸς δὲ εἰς ἈΡΧΩΝ
 αὐτοῖς, μὴ ἔλαττον πηλαράκοντα γεγονώς εἶναι, ἱκανὸς δὲ καὶ περὶ
 μονωδίου εἶς, μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντα γεγονώς εἶναι, ἐπαγωγὰς πε
 ρὶ εἶναι, καὶ τοῖς ἀμυλλωμένοις τὴν ἀφ' ἑκαστοῦ ἱκανὸς ἀποδοῦναι. τὸ δὲ
 ΧΟΡΩΝ ἈΡΧΟΝΤΑ καὶ ἀφ' ἑκάστης ἀρετῆς ἡρῆ πλείονος τὸ τρέφειν,
 &c. ὅς δ' αὖ εἰς ἐκ περὶ χειροπονηθῆναι δέκα λάχνη
 δοκιμασθεῖς, τὸ ἐπ' αὐτὸν τὸ χορῶν ἀρχεῖν καὶ νόμον. καὶ ταῦτα δὲ τὰ
 τοῖς καὶ πύλη ὁ λαχὼν τὸ ἐπ' αὐτὸν ἐκείνους τὸ ἀφικόμενον εἰς κελίον
 μονωδίων καὶ συναυλιῶν, ἀρχεῖν εἰς τὰς κελίας ἀποδοῦναι ὁ λαχὼν
 τὴν κελίον, &c. *Post hæc Musica & Gymnastica*
Magistratus duplices utriusque facultatis constituentur :
alii disciplinæ, alii exercitationis causâ. Qui disciplinæ
præsunt, Gymnasiorum doctrinarumque ornatum & dis-
cendi ordinem curent: operamque dent, ut tam mares quam
femine in adolescentia honeste ad ista proficiantur, hone-
stè etiam commorentur. Exercitationis curam habeant in
Gymnastica & Musica Athlothetae Athletis. Atque hi
similiter duplices esse debent: circa Musicam alii, alii cir-
ca Gymnasticam. & in Gymnastica quidem iidem pariter in
hominum equorumve certaminibus: in Musica vero alii in
Monodia [i. e. ὅταν εἰς μὲν ὁ λέγει τὴν ᾠδὴν, καὶ οὐκ ὁμοῦ ὁ
 χορὸς, ubi unicus tantum, non Chorus cantat] *& in Mi-*
mus, sicut Rapsodorum, & Citharædorum & Auletarum &
omnium talium similium, alios adesse oportet Athlothetas:
alios in Chorum cantu. Primum igitur in Chori ludâ,
ubi viri, pueri & puellæ tripudio cæterisque Musicæ mo-
dis exercentur, ARCHONTES eligendi sunt. U-
NUS autem ARCHON illis sufficit, non pauciores
quam quadraginta annos natus. UNUM quoque [Arc-
 honta] *in Monodia sufficere arbitramur, qui triginta an-*
nos expleverit, qui & introducat homines in certamen; &
de iisdem sufficienter cognoscat & iudicet. At Archonra

SIII

Or.

Ordinatoremque [seu Moderatorem] chori, sic oportet eligere. Qui huic &c. quæ apud ipsum Platonem lectori legenda & considerata relinquo.

Volunt & Sponius (sicut ex ipso disco) & Fulvius Ursinus ante ipsum, illud ΗΡΧΕ in suprâ allatis inscriptionibus, designare *Archontas* Atheniensium ἐπὶ νόμους. Ac quidem libenter concedere velim, inter *Choregos*, uti & *Archontas* Chorum electos fuisse quandoque, qui jam aliàs in numero IX *Archontum* erant; licet hîc minime fuerint *Archontes*, quatenus *Archontes* essent Civitatis. Nam & de Themistocle, (in ipsius vita) loquitur ita Plutarchus: ἐνίκησε δὲ καὶ χορηγῶν τραγῳδίῃς, μεγαλύτερῳ ἢ δὴ ἔπ' ὀσπιδίῳ καὶ φιλοτιμίᾳ τῶν ἀγῶν ἐχούσῃ καὶ πίνακα τῆς νίκης ἀνέθηκε, πάντῳ Παιζέφῳ ἐχούσῃ,

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΦΡΕΑΡΙΟΣ ΕΧΟΡΗΓΕΙ.

ΦΡΥΝΙΧΟΣ ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ

ΑΔΙΜΑΝΤΟΣ ΗΡΧΕΝ

Victor quoque fuit Choregus certantibus Tragediis, quo tempore hi ludi jam erant ingentis studii & concertationis. Cujus victoriae tabulam dedicavit cum hac inscriptione:
THEMISTOCLES PHREARIUS CHOREGUS ERAT, PHRYNICHUS DOCEBAT, ADIMANTUS PRÆSIDEBAT.

Quæ inscriptio an integra, ut posita fuit, hîc a Plutarcho adducatur, meritò quis dubitare queat, quod nec Tribus Victrix (quæ procul dubio Phrearia fuit) neque Auletes in illa memorentur. Quos tamen compendii causa Plutarchus forsan omisit.

Ab his tamen *Archontibus* distinctos fuisse *Atletetas*, & Plato nos docere videtur, & istæ inscriptiones ostendunt, in qui-

quibus istud ο ΔΗΜΟΣ ΕΧΟΡΗΓΕΙ. Namque ibi 1°. χορηγός est populus 2. ἄγων 3. *Agonothetes* 4. *Tribus Victrix*, 5. *Auletes*, 6. denique *Didascalus*, comparent. Qui ἀγωνιστής sicut in cæteris non reperitur, ita & ab *Archonte* clare distinguitur.

Quare autem *Agonothetes* connumeretur cæteris, ubi ὁ δῆμος ἐχρήσατο, non vero ubi ὁ δῶνα, vel ὁ δῶνα, ex gr. ΕΥΑΙΝΕΤΟΣ, &c. fateor me ignorare nisi is hic Populum representaverit, atque ita pro eo & *Choregum* & *Choragum* egerit: quod admodum verisimile puto.

C A P U T VI.

Παιδολεβάντης, seu *Pædotribæ* quinam fuerint; illosque fere λεβάντιον, sive ad vitam, munere isto functos fuisse. Ἀγωνισμῆτες, seu ἱπποισμῆτες plures numero simul fuisse (quod hic in parenthesis dictum.) *Pædotribarum* munus describitur. Quo ordine inter *Stadiorum* ministros fuerint: hosque alio nomine διδασκάλους fuisse vocatos: quum & ipsi exemplo suo in exercitationibus quandoque præirent. Diversis in locis aliquando diversa horum *Misteriorum* fuisse nomina. *Cosmetæ*, quinam ac quales fuerint; quinam ac quales οὐσῆται, illosque ad ἱπποισμῆτας videri referendos. *Cosmetas* simul sacerdotes fuisse. Ἰωάνης Ἰᾶς & Ἰᾶς, in inscriptione quinam. *Cosmetas* plures simul numero fuisse, &c. Quo ordine ὁ ἱπποισμῆτης cæterique ministri, in marmoribus, ponantur.

UT redeam vero ad *Certamina Gymnastica*, non male post *Gymnasiarchas* sequi videntur οἱ παιδολεβάνται, seu *Pædotribæ*. Quod autem à *Gymnasiarchis* diversi munere fuerint ostendit ista inscriptio, cum à *Sponio*, tum & à *Whelero* exhibita, atque in qua uniuscujusque mensis totius

tius anni Gymnasiarchæ enumerantur, ac tandem postrema lineâ nominatur,

ΠΑΙΔΟΤΡΙΒΗΣ ΑΡΙΣΤΩΝ ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΥ ΠΑΜΝΟΤΣΙΟΣ

Quod & ex hac sequenti (quæ aliàs magis ad *ἡσυχίας* spectat) patet: ex qua simul discimus, istud munus, si non semper, aliquando saltem *per totam vitam Pædotribas* administrasse.

Ο ΚΟΣΜΗΤΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ ΖΗΝΩΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΚΑΙ Ο

ΑΝΤΙΚΟΣΜΗΤΗΣ ΟΦΙΛΙΟΣ ΑΡΙΣΤΩΝ ΚΟΛΑΤΤΕΤΕ

ΤΟΤΕ ΤΕ ΣΤΗΝΑΡΧΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΤΕ ΕΦΗΒΕΥΣΑΝΤΑΣ

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΦΙΛΟΤΕΙΜΟΤ ΤΟΥ ΑΡΚΕΣΙΑΔΗΜΟΥ

ΕΛΕΟΥ

ΣΙΟΥ ΑΝΕΓΡΑΨΑΝ ΠΑΙΔΟΤΡΙΒΟΥΝΤΟΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ

ΕΠΙΚΤΗ

ΤΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΕΡΩΤΟΣ ΣΦΗΤΤΙΟΥ ΕΤΟΣ Ι ΓΡΑΜΜΑ-

ΤΕΙΟΥΝΤΟΣ

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΣΤΡΑΤΩΝΟΣ ΤΟΥ ΚΙΘΑΙΡΩΝΟΣ ΑΧΑΡΝΕΩΣ

post quæ tum aliquot *σοφρονισαί*, ac *γυμνασιάρχαι*, mul-
tique deinde *ἐπίγραφοι*, sive *inscripti* in album illud, sub-
sequuntur.

Ἀντιἡσυχίας (licet unicus hîc solummodo nomine expri-
matur) plures numero subfuisse unico *ἡσυχίῃ*, liquere vi-
detur, tam ex illis quæ linea quarta sic sequuntur, ΤΟΤΕ
ΤΕ ΣΤΗΝΑΡΧΟΝΤΑΣ, quam ex ista inscriptione, quæ nunc
sequitur:

ΚΟΣ-

ΚΟΣΜΗΤΗΣ ΕΦΗΒΩΝ

ΩΔΟΣ ΠΟΝΤΙΟΣ ΝΥΜΦΟΔΟΤΟΣ ΕΖΗΝΙΕΥΣ

ΚΑΙ ΤΠΟΚΟΣΜΗΤΑΙ ΩΔΟΣ ΠΟΝΤΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΑΣΗΝΙΕΥΣ

ΚΑΙ ΧΑΡΙΤΩΝ ΙΑΤΡΟΚΛΕΟΣ ΜΕΛΙΤΕΥΣ

Ubi simul videmus illos nunc quidem *ἀνικομηταίς*, nunc vero *ὑποκομηταίς* fuisse appellatos. Verum antequam de *κομηταίς*. plura dicam aliquid adhuc de *Pædotribis* hic addendum.

De horum munere itaque ut aliquid dicam, *Παιδοτρίβαι* Hefychio sunt, *ἀλείπτῃ*, *γυμνασίῃ*; sicut & Suidæ. Hincque Alexander Aphrodisæus, problematum libro I. de Corpore humano locutus, ita inter alia habet: *Ἐὰν μὲν τοι περμαλθῇ περιμαρμαρῇ σωματικῶς, ἔδεν πείσῃ καθεύειν καὶ οἱ ἀθληταὶ μέλλοντες παλαίειν, ἐλαίῳ περμαλδοσθῇ ὡς δὲ τῷ παιδοτρίβῳ. Si itaque prius corpus mollius reddatur, jam calefactum debito modo: sicut Athletarum corpora oleo molliora redduntur à *Pædotribis*, cum jam se parant ad certamina.*

A *Gymnastis* eos separari (licet & quandoque videantur cum ipsis confundi, idque minoribus, ut credo, in urbibus, minorisque frequentie *Gymnasiis*) etiam Basilii indicat, dum ait: *Παιδοτρίβαι καὶ γυμνασταί, ὅταν τὰς ἀθλητὰς πρὸς τὰς ἐν τοῖς σταδίοις ἀγῶνας προάγωσιν. Pædotribæ ac Gymnastæ, quando Athletas ad Certamina in Stadiis decertanda producunt.*

Quandoque etiam aliis exercitiis præfectos eo nomine vocatos fuisse reperimus: sed præcipue ad luctatores, hisque similes ii spectant. Quo ordine autem cæteros *Gymnasiorum*, sive *Præfectos*, sive *administratos*, secuti fuerint, facile quis videat ex hac sequenti inscriptione, quæ correctius quam a

S S S 3.

Pri.

Prideaux allata fuerat, à Sponio Tom. 2. pag. 441. exhibetur; ac quidem hoc modo:

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ ΣΤΑ. ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ ΧΟΛΛΕΙΔΟΥ
ΑΝΤΙΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ ΚΑΣΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΟΥ ΣΤΕΡΙΕΩΣ
ΣΟΦΡΟΝΙΣΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΣΠΕΝΔΟΝΤΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΙΟΥΣ
ΤΟΙΣ ΕΦΗΒΟΙΣ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΕΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ
ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΝΕΙΚΗΣ

ΠΑΙΔΟΤΡΙΒΟΥΝΤΟΣ ΑΒΑΣΚΑΝΤΟΥ
ΤΟΥ ΕΥΜΟΛΠΟΥ ΚΗΦΕΙΣΙΕΩΣ ΕΤΟΣ ΚΓ.

Plures autem numero *Pædotribas* apud hos Athenienses (nam de ipsorum *Pædotribis* loquuntur hæ inscriptiones) simul fuisse, ex sequenti marmore, quamvis non satis integro patere videtur:

ΟΙ ΕΦΗΒΕΥΣΑΝΤΕΣ ΕΝ ΡΩΕ
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΚΑ
ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΝΙΑΥΤΩΙ ΠΑΙ
ΔΟΤΡΙΒΟΥΝΤΩΝ ΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΗΩΝ ΤΠΟΠΑΙΔΟΤΡΙΒΟΥΝΤΟΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΜΥΡΩΝΟΣ
ΚΤΛΔΘΗΝΑΙΕΩΣ, &c.

Habemus hîc igitur (modo inscriptio, quatenus adhuc nobis restat, bene excerpta sit) plures simul numero *Pædotribas*, sicut id etiam in *Gymnastarchis* observavimus: sive hi sicut illi, vel per vices (mensruas, aliasve) sive unâ, atque adeo eodem tempore ministrarint. Habemus & unicum (quod notatu dignum) Ἰσοκρίτης, quem eundem cum Ἰσοκρίτης fuisse, (velut id in Ἰσοκρίτης vidimus), nullus dubito.

Hi

Hi porro παιδοτεβῆτες, seu *Pædotribæ* erant, qui alio nomine etiam διδασκαλοι appellati, pueros *Ephebos*, &c. ipsam artem Gymnasticam, Luctas, Saltus &c. adeoque & universon (πάνταθλον) docebant. Atque ita quidem, ut ipsi aliquando saltando &c. præirent: atque sic ipso actu, non solis verbis, Athletas suos erudirent. Hinc namque Aristoteles Politicor. lib. 3. 'Οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Παιδοτεβῆν ἵνα τῷ γομνάζομένῳ ἐρίῃσι εἴησι, ὡς περὶ ὁ κυβερνήτης εἰς ἑστὴν ἀεὶ τὴν πλωτήραν ὁ μὲν εἶναι, &c. Nihil namque impedit *Pædotribam* esse aliquando unum ex numero *Athletarum* (sive illorum qui exercentur:) sicut gubernator semper unus ex numero *navigantium*, (seu *Nautarum*) est.

Idem autem indicat Hippocrates Epidem. VI. Sectione 3. ubi de παιλοφυλάκι, (qui alio nomine παιδοτεβῆς erat) ita loquitur: 'Εν δὲ Ἀβδηροῖς ὁ Παλοφυλάξ, ὁ καὶ σπινὸς λεγόμενος, παλαιὰς πλεῖς πρὸς ἰσχυρότερον, καὶ πρὸς ἰσχυρότερον, ἀπαιδῶν ἐπε ψυχρῶν ὕδαρ πλὴν, &c. In *Abderis* *custos Palæstræ* (seu *Palæstophylax*) qui & *Stheneos* appellabatur, cum valentiore multum luctatus & in caput lapsus, frigidam copiosè hausit, &c.

Interim certum quoque est, diversis in locis, diversa quoque hisce exercitatoribus, seu Magistris, diversa quandoque nomina (sicut etiam sæpe circa alia accidit) imposita fuisse: tum & aliquando iisdem in locis, diversis atque a se longius distantibus, temporibus: Quin & Plato γυμνασιῶν ignorasse videtur, confudisse saltem, licet & γυμνασιῶν nomines. Quum tamen senioribus ævis *Gymnastæ* a *Pædotribis*, uti nomine, ita & munere distincti fuerint. Id enim videmus apud Aristotelem: qui Politicorum libro 4. ita loquitur: 'Ἐπὶ δὲ εἰς πρὸς μὴ τὴν ἰκνυμένην ὀπίσθου μὴδ' ἑξέως, μὴδ' ὀπίσθου τῇ πρὸς τὴν ἀγωνίαν, μηδὲν ἥτιον ἢ παιδοτεβῆ καὶ τὸ γυμναστικὸν ὁρμητικὸν πρὸς τὴν πύκνυνται ἐπὶ τὴν δύναμιν. Præterea etiam, si quis neque habitum justum, atque in summo per-

fectionis gradu positum concupiscat, neque perfectam scientiam eorum quæ ad certandi laborem pertinent, expetat: nihilominus tamen ejus, qui pueris exercendis præest [Pædotribæ] ejusque QUI CORPORUM exercendorum artem profitetur [Gymnastæ] munus est, etiam hanc facultatem posse tradere.

Sed clarius, de ea re, libro nono loquitur: *Δῆλον ἐκ τῶν ἐν τῷ ἑκκδοτῷ τὰς παιδας γυμναστικῇ ἔ παιδοτριβικῇ. τῶν μὲν ἢ μὲν πρῶτον πρῶτον τῶν ἑξ ἑ σώματι, ἢ δὲ τῶν ἑ ἑργῶν. Manifestum fit ex istis, pueros Gymnasticæ arti & Pædotribicæ tradendos: quod ista quidem ad habitum acquirendum faciat, hæc vero ad aptitudinem circa opera & labores.*

At sæpius hæc duo nomina (quin & aliquando munera) inter se confusa fuisse minime negare velim: imprimis ubi *Gymnasia*, seu *Palæstræ*, (quò nomine vulgo apud Latinos appellantur, voce, uti notum est, etiam a Græcis desumpta, quum & ipsa res Græcæ originis sit) minus magna aut minus frequentata erant. Etiam si vero nonnunquam *Hos Pædotribas* etiam vocarent *Ἀθλητάς*; sicut apud Plinium libro 34. cap. 8. de Statuario *Salanione*, legimus: *Et Achillem nobilem fecit; item Epistaten exercentem Athletas.* (nisi hîc *Epistates* ad virilis ætatis *Athletas* pertinet,) ac *διδασκαλῆς* (sicuti supra obiter innuo) tamèn ab invicem cum cura distinguuntur *διδασκαλοι* & *παιδοτρίβαι* à Theophrasto, in *Characteribus*; ubi nempe de Loquacitate ipsi sermo est. Ita enim ibi is: *καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν δὲ, καὶ εἰς τὰς παιδαγωγικὰς ἐπιστὰς, κωλύει τὰς παιδας προμαρτυρεῖν πᾶντα. καὶ προσλαλεῖν τοῖς παιδοτρίβαις καὶ διδασκαλοῖς. Sed & ad Gymnasia & Palæstras ingressus, ut ne tantum pueri addiscant, solet efficere, verba interea cum Pædotribis & Didascalis, seu magistris (exercendorum in Palæstra) miscens. Quantumvis hæc Didascalica forsan & ad Ludos literarios retrahi queant.*

Quod attinet autem ad *κοσμητῆς*, quorum mentio (sicut &

& τῶν ἀντικοσμήτων &c. in inscriptionibus modo allatis occurrit) ista videntur fuisse, prout & ipsorum nomen indicat, *Moderatores, Ordinatores & Ornatores* sive *Exornatores* cum ipsius Gymnasii, tum & *Epheborum*, sive ἐφηβομένων; ut sic omnia in Palæstris decenti ornatu atque ordine fierent. Atque huc pertinent illa quæ Erotianus, in Lexico suo Hippocratio ita tradit: κόσμη] πύκτως. Ἀπικὴ ἢ ἡ λείψ. καὶ γὰρ κοσμίως λέγεται τὰς ὤφελτας, καὶ κοσμητὰς τὰς τῶν ἐφηβῶν ὠφελίας περιούτους. *Atticos, nempe, appellare Cosmetas istos homines, quibus, in Gymnasiis, modestiæ Epheborum (sive ut modeste atque ordinate ibi se gerant) cura demandata fuit.* unde etiam non simpliciter κοσμητῶν, verum & κοσμητῶν τῶν ἐφηβῶν vocabantur; uti ex adductis inscriptionibus liquet.

Dubitari interim non immerito videtur, quinam, ac quales, fuerint illi ΣΥΣΤΑΤΑΙ in hac sequenti (apud Sponium) memorati inscriptione:

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΚΛ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ
 ΜΕΛΙΤΕΩΣ ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
 ΑΤΤΙΚΟΥ ΤΟΥ
 ΤΟΣ ΓΑΡΓΕΤΤΙΟΣ
 ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΤΑΙ ΑΥΤΟΙΣ ΑΝΕΓΡΑΨΑΝ
 ΤΟ . ΛΙΑΙΟΣ ΛΕΥΚΙΟΣ ΠΑΛΛΗ
 ΦΙΛΟΙΤΙΟΣ ΓΑΜΟΥ ΜΕΛΙΤ
 ΟΝΗΣΙΜΟΣ ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ
 ΣΩΣΙΟΣ ΙΣΙΓΕΝΟΥΣ ΠΗ
 ΤΕΛΕΣΦΟΡΟΣ ΜΕΝΕΚΡ

Apud Thucydidem, libro secundo, habemus: κατὰ ξυπώσεις π γογνόμενοι, ἐν πολλῇ ἔλθοι ἡσσω, οἱ μὲν κελύοντες ἐπιζιάναι,
 Tttt ει

οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἱέρεις. *Dumque in conciliabulis (seu collegiis, aut turbis,) congregati essent, multum inter se rixabantur alii quidem in hostem copias educendas censentes, alii vero id non permittentes.*

Hic autem pro *Collegiatis* sumendos esse *συνάγας*, clarius perspicitur, quam an ad *κομητὰς*, an vero ad *ἐπακομητὰς*, sive *ὑποκομητὰς*, illi pertineant; & an his, an vero illis, isti, quorum nomina sequuntur, ΣΤΕΤΑΤΑΙ ΑΝΕΓΓΡΑΥΑΝΤΟ. Ita enim legendum existimo, æque ac inter lineam tertiam ac quartam (sicut & in fine) deesse plura verba; quorum absentia nos de sensu istius inscriptionis plane incertos relinquit.

Si quid tamen, conijcere valeo ad *ἐπακομητὰς* hos *συνάγας* referendos esse putarim; ac quidem ob illa, quæ jam supra habuimus, nempe ΤΟΥΣ ΤΕ ΣΥΝΑΡΧΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΦΗΒΕΥΣΑΝΤΑΣ. Et forsan οἱ ἑφηβοί, vel *συνέφηβοι*, sive *ἐπὶ ἑφθα*, hic quoque in fine inscriptionis deficiunt: qui tamen tam in illo marmore, quod pag. 433. (edit. Amstelæd.) quam isto, quod pag. 435. compararet, paginâ 438. enumerantur.

Quod autem de *Pædotribis* liquet, illos scilicet ad vitam sæpe, aut per annos successive multos, munus istud obiisse [id enim indicare videntur illa, ΕΤΟΣ ΚΓ.] de *Cosmetis* non ita apparet; sed annui isti videntur fuisse: unde & ipsorum ab alteris differentia eo magis patet. Hucque referenda videtur hæc sequens inscriptio:

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΑΧΑΡΝΕΩΣ

CTHCEN AXHPICTOC.

CTHAHN META KYAE

CIN ATTOIC, &c.

Tum

Tum & ex illa, quam ex Sponii Tom. 2. Pag. 441. modo attuli.

Magis vero liquere videtur, hos *Cosmetas* simul Sacerdotes fuisse. Ita enim id indicare videtur hoc marmor:

ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΤΟΝ ΕΑΤΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΗΝ ΙΕΡΕΑ ΕΥΚΛΕ
ΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΝΟΜΙΑΣ ΑΡΧΗ
ΛΑΟΝ ΑΠΟΠΟΛΛΩΝΙΟΤ ΠΕΙ
ΡΑΙΕΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΕΝΕ
ΚΑ ΑΝΕΘ.

Tum & ex illo idem liquet, quod Pag. 586. ubi de *Gymnasiarchis* loquebar, adduxi. Ibi namque habetur, ΚΟΣΜΗΤΗΣ ΕΦΗΣΩΝ ΙΕΡΕΤΣ ΘΕΟΤ ΚΑΙ ΘΕΑΣ ΙΡΗΝΑΙΟΣ ΠΑΙΑΝΙΕΤΣ.

Gymnasia Dis sacra fuisse, ac quibus, jam obiter suprâ notavi, ut Lycæum Appollini, Cynosarges Herculi, &c.

At hîc *Deus* ac *Dea* in scenam prodeunt. Qui nulli alii mihi esse videntur, quam Διώνυσος ac Δήμητηρ. Quippe ad *Eleusinia Sacra* Agones fere æque antiquitus fuisse institutos, quam ad Panathenæa, nos docet Aristides, qui tamen id hoc modo nobis dubium relinquit: 'Ενδοξόταται πάντων οἱ καὶ πῶς Ἑλλάδα ΑΓΩΝΕΣ καὶ μὲν τῶν περὶ βύβλιν οἱ τῶν Παναθηναίων εἰς βέλαι οἱ τῶν Ἐλευσινίων. *Celeberrima* judicantur Græciæ certamina: horumque antiquissimum est Panathenæum; aut, si mavis illud, quod est Eleusinium. Quibus sic statim subjungit: 'Ἐπειτα καὶ πάντας αὐτὴς ἡ πόλις δῶρεα συγκροεῖ. (λέγω γὰρ διὰ τὴν πόλιν πῶς ὡς καὶ τὴν Ἀθηναίων) Σαμοθράκες ἀγαλλόν) πῶς ἱεροῖς καὶ ταῦτα πάντων ὀνομαστότατα ἔστι, πᾶσι τῶν Ἐλευσινίων. Ut jam omittam, quod ista cuncta Urbis (hanc enim pro Minerva sumo) instituuntur beneficio.

Samothraces Sacra jactant sua: Et sunt omnium sacra illustriſſima, exceptis Eleuſiniis. Sic quoque Pindari Scholiaſtes ad Olympiacorum Oda nonæ hæc verba.

σύνδικτον
δὲ αὐτῶν ἰολὰς
τύμβον, εἰς ἀλῖαν ἑλδούσις
ἀγλαΐαςι.

Καὶ ἡ ἑλδούσις ἣ ἡ πρὸς τῇ θαλάσῃ κοιμήτη, ταῖς ἀγλαΐαις αὐτῶν καὶ ἰκαίς μαρτυρεῖ ἄλλῃ δὲ αὐτῇ ἀγῶν Κόρης καὶ Δημήτρους, ὅς καλεῖται ἑλδούσια. & ἑπαθλον κρινῶν. At *Baccho*, seu *Διουόσω*, ibi locum fuisse nemo eruditorum ignorat. Quare, ut *Ceres* sæpe sola nominatur [ita Horatius, *Cereris Sacrum*] præteritis *Proserpinâ* & *Baccho*; non mirum hîc, *Proserpina* præterita, *Bacchum* ac *Cerem* solos nominari, ac *Cosmetas Epheborum*, etiam horum numinum *Sacerdotes* fuisse. De qua re tamen alii judicent.

His jam præcedentibus addendi videntur *σωφρονιστῶν*; qui comparent post *Cosmetas* &c. in marmore illo, quod in Indice populorum Atticæ, apud Sponium n°. CIV. habetur: qui quidem æque ac *Gymnasiarchæ* (qui post illos ibi sequuntur) plures simul numero fuerunt. Istos autem *Sophronistas* non *Gymnasio*, sed *Tribibus* inservivisse, vult Eruditissimus Prideaux, adductus hisce Phavorini, atque Etymologici, verbis: *σωφρονιστῶν* ἀρχόντες πέντε χειροτονεῖ δέκα τὸ ἀριθμὸν ἐκάστης φυλῆς, ἐπιμελῶντο δὲ τῶν ἐφηβῶν σωφροσύνης. *Sophronistæ Athenis erant Magistratus quidam, populi suffragiis creati, decem numero per singulas Tribus: curam vero gerebant modestiæ ac pudicitiae Epheborum.* Quibus tunc subjungit: *Idem igitur erat Sophronista in Tribu sua, quod κοσμητής in Gymnasio*

Plures vero ut numero erant, ita & decem numero fuisse certum.

tum credo: an autem totidem numero fuerint ὑποσφρονιστῶν incertum mihi, licet verisimile plane: nisi sicut unico *Cosmetae*, saltem quandoque, plures numero *Anticosmetae* inservuisse videntur, ita & hīc plures *Hyposophronistae* unico subservierint *Cosmetae*.

Hos autem *Cosmetas* ad Gymnasia spectasse, etiamsi ab unaquaque Tribu electos, ostendere satis clare videtur illa inscriptio suprà jam allata; in qua primus nominatur (aut ordine primus ponitur) ὁ κοσμητής, 2. ὁ ἀνικοσμητής, 3. ὁ σφρονιστής, 4. ὁ παιδοδείκτης. Tum quoque verisimile est illos *Epheborum* in Gymnasiis nude decertantium *modestiae*, *pudori*, ac *pudicitiae* (quibus & aliter provisum erat) prospexisse, ob pæderastas eo cum ardore, ac copiose, confluentes. Adde quod huic non male convenit illud Hefychii, Σφρονιστής, νῆθετης.

C A P U T VII.

Perpenditur controversia, an Pædotribæ iidem fuerint cum Gymnasiarchis. Opinio H. Prideaux, eaque examinata, istaque occasione Antiphontis Rhetoris verba (ac versio) discussa. Hippocratis ac Galeni, de γυμνασῇ (qui a quibusdam pro uno eodemque habetur cum Pædotribis) verba considerata, atque hinc quænam differentia fuerit inter Gymnastas ac Pædotribas; ostenditurque hos illorum Ministros fuisse. τὴν Ἐμιστήν fuisse Gymnastam, non Pædotribam: Aiptas itidem Gymnastas fuisse, non Pædotribas: tum ὁ Τραυὺς non Pædotribas, sed Gymnastas fuisse. Quodnam horum Gymnastarum (inter alia) munus fuerit. Eos & præcepta dedisse, ac quandoque libros de arte Gymnastica scripsisse, illosque, quamvis Ἀλέ-

παῖς essent, non ipsos unxisse Athletas; sed per alios: quin & ipsos Athletas aliquando, ante certamen, se mutuo unxisse, &c. Denique aliquid de Gymnastis ἄσκησις additur.

Hic non possum non attingere controversiam illam inter doctissimos viros, H. Prideaux, & Jacobum Sponium; quorum ille, ad Marmora Oxoniensia, hîc vero in Itinerarii parte secunda, (seu potius ad Inscriptiones isti adjunctas) de Pædotribis loquuntur. Quæstio nempe est, an οἱ παιδοτριβεῖς, iidem homines, sive ejusdem muneris, fuerint cum γυμνασιάρχαις. Quod sicuti Prideaux affirmat, ita Sponius id contra negat:

Occasione autem istius inscriptionis, suprâ allatæ, quæ in fine habet, ΠΑΙΔΟΤΡΙΒΟΥΝΤΟΣ ΑΒΑΣΚΑΝΤΟΥ, &c. Hoc modo loquitur Prideaux: παιδοτριβεῖν enim idem quod γυμνασι-
 αρχεῖν, & παιδοτριβεῖς idem quod γυμνασιάρχης significat; quamvis enim παιδοτριβεῖς primò & sensu stricto solum Gymnasiarcham puerorum, eumque qui hos jaculandi arte, aliisque exercitiis instituerat, significasset, postea tamen æque latam ac γυμνασιάρχης significationem obtinuit, cum eoque promiscue usurpatur pro quocunque exercitiorum in Gymnasis Magistro, atque id Pollux habet, τὰ χωρία τὴ ἀσκήσεως διποδυτήριον, γυμνάσιον, παλαίστρα, κόνιστρα. καὶ ἡ φωνὴ παιδοτριβεῖς π καὶ γυμναστῆς, & Hesychius, & Suidas παιδοτριβεῖν, ἀλείπειν, γυμναστῆν, & Alexander Aphrodiensis dicit, Athletas, antequam luctatum veniant, oleo præmolliri ὡς τὸ παιδοτριβεῖν. Voces igitur γυμνασιάρχης, γυμναστῆς, παιδοτριβεῖς & ἀλείπτης, eandem habent significationem, & παιδοτριβεῖς idem est qui γυμνασιάρχης. Gymnasiarchæ autem in singulis Gymnasiis multi fuere, alius enim παῖδων, alius ἐφήβων, alius in palæstra, alique in aliis exercitiis Gymnasiarchæ, seu Pædotribæ erant.

Pri-

Primum ipsius argumentum est ex Antiphonte [quem & in margine notat] ut inde extundat *Gymnasiarcham* eundem cum *Pædotriba* fuisse: quum quidem ibi *Pædotriba*, at minime *Gymnasiarcha* nominetur. Cujus itaque Antiphontis verba & eo libentius huc afferro, quod male admodum a Latino Interprete, Alphonso Miniato, vertantur: ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ τῷ καιρῷ καλέμεντο ὑπὸ τῷ Παιδοτρίβῃ, ὃς ὑπεδέχετο τοῖς ἀγωνίζουσι τὰ ἀκόντια, ἀνακρίπτει δὲ τὴν τῷ Βαλόνῃ ἀκολασίαν πολέμῳ τῷ τῷ βίβει ἐπιπῶν. Ille autem [puer] eodem momento a *PÆDOTRIBA*, qui pueris jaculantibus sagittas colligebat, vocatus, ob jaculantis petulantiam interficitur, incidens in ipsius infestam sagittam. Ita enim hæc verba vertenda sunt. Quibus hæc, ex oratione defensoria, subjungenda duco: τῆς δὲ Διαδρομῆς αἰτίας ἑστῆς γνομένης, εἰ μὴ ὑπὸ τῷ Παιδοτρίβῃ καλέμεντο διέτρεχεν, ὁ Παιδοτρίβης ἀποδοκίμειας ἂν εἴη. Cum autem hæc discursio hujus casus causa sit, si a *Pædotriba* vocatus discurrit, *Pædotriba* ipsius interfector habendus fuerit. Quæ Antiphontis verba nos simul docent, hos *Pædotribas* dum pueros sic instituebant, etiam ipsas sagittas jam emissas recollegisse, puerisque rursus tradidisse: quod minime de *Gymnasiarchis* cogitandum est: quum quandoque & ipsi *Pædotribæ* aut jacularentur, aut luctarentur, aut alia subirent exercitia, quo melius pueros instituerent proprio ipforum actu & exemplo; minime vero *Gymnasiarchæ*. 2º. vero *Gymnastam* (æque ac *Pædotribam*) cum *Gymnasiarcha* confundit; quum tamen nec *Gymnastes* ullo modo *Gymnasiarcha* fuerit; ac ne quidem cum *Pædotriba* confundendus, sed ab illo distinguendus sit. Quamvis P. Faber, Agonistici libro 2. cap. VI aliter id docere conetur, ac *Pædotribam* eundem cum *Gymnasta* fuisse contendat: quod etiam minus verum esse nunc a me ostendetur.

Notatu digna sunt hæc Galeni nostri Pergameni verba ad Thra-

Thraſybulum : γυμναſτικῆς ἥ τέχνης ἔργον μὲν ἡ τῆς τέχνης καὶ ὁμοίον, ἔστι καλεῖται τις ὅλως γυμναſτικὴς, ὡς αὐτὸς ἰατρός, ὅπερ καὶ ἔστι Πλάτωνι τὸ μὲν γυμναſτικῆς ὄνομα ἔχειται παλαιῶς, παιδογέβην μὲν τὴν καλεῖται μάλλον ἢ γυμναſτὴν τὸν περὶ τὴν αὐτῆς. ἤρξατο γὰρ ὁλίγοι ἐμπροσθεν τῆς Πλάτωνος ἡγεμονίας ἢ τέχνης τῆς γυμναſτικῆς, ὅπερ πρὸς τὴν ἀθλητικὴν ἀπαιτήσεως συνέστη, &c. *Artis vero Gymnasticæ nomen Homeri temporibus nondum erat: nec quisquam omnino Gymnasta, sicut Medicus, appellabatur. Ipse enim ejus artis Professore Pædotribam potius quam Gymnastam nominat. Paulo enim ante Platonis ætatem, ars Gymnastarum exorta est: quo etiam tempore institutum Athletarum emerſit.*

Verum Aristoteles, qui τῆς γυμναſτικῆς pro γυμναſτῇ habet, clarius γυμναſτὴν a παιδογέβῃ distinguit, dum illud Politicorum libro IV. & libro IX. ostendit, verbis jam supra allatis.

Considerat nimirum ac præparat, seu aptum reddit ars illa corpus atque animum præceptis, ad exercitia Gymnastica subeunda & toleranda: hæc vero ipsas exercitationes earumque modos per praxin docet. Unde & modo nominatus Galenus lib. 2. cap. 6. τῆς ὑγιανῶν ita loquitur: ὁ παιδογέβης ἀπασῶν μὲν τῶν μὲν παλαιῶν ἐνεργειῶν ἀπαιτήσεων ἐστὶν ὅ, πὶ τῇ ἐκείνῃ πέφυκε δρᾶν ἀγνοεῖ, . . . ἀλλὰ ὁ γυμναſτικός, ἀφ' ὧν εἰπον ὁλίγοι ἐμπροσθεν, ὁρώμενοι, εἰ καὶ νῦν πρῶτως εἴη θεώμενοι ἢ ἴδινα ἐν, ἐνεργεῖαν, οὕτως ἀγνοοῦσι τὴν δύναμιν. *Pædotriba quoque quidquid in Palæstra motuum geritur, perno- vit: quid vero quisque motus efficere queat. ignorat.*

. *At Gymnasticus, ex iis quæ ante retuli, principiis, cujusvis actionis, etiam ejus, quam nunc primum, nec ante conspexit, vim tenebit;*

Monet idem (ad Thraſybulum) ne putemus τῆς γυμναſτικῆς, seu γυμναſτῆν, & τῆς ἀθλητικῆς ἢ παλαιῶν (i. e. παιδογέβων) unum eundemque ratione muneris, vel ministerii, esse.

Quum

Gymnasta fere tantum præcepta det circa conservandum ad-
augendumve corporis habitum, diætam, &c. ut scilicet (se-
cundum Hippocratem) quatenus hæc Gymnastice, ad Pa-
læstras seu Gymnasia spectat, parentur vires quibus adversa-
rii deiciantur. Quocum Plato convenit: cui hujus Gymna-
sticæ artis finis est bonus Athletarum habitus: ac *Pædo-
triba*, horum forte omnium ignarus, doceat quomo-
do luctandum, jaculandum, aliterve certandum, in Palæ-
stra sit; atque ipse suo exemplo quandoque præeat. Un-
de & dictus Galenus, libro 2. ὑγιαίνων, ita loquitur: ὅπου ἐν
ὀλίγον ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὡς ὁ παιδοτρίβης ὑπαρέτης ἔστι τῆς γυμναστῆς,
οὐκ ἔστιν ὁ μάγιστρος ἰατρῆς, τῶν δὲ νῦν διδιδάσκων, &c. Quod
igitur paulo ante diximus, *Pædotribam* ita esse *Gymnastæ*
ministrum, ut *medici coquum*, id nunc quoque ostensum
est.

Et ad Thrasymbulum (sub finem:) μάλιστά τις αὐτῶν ἦτον,
εἰμαί, καὶ ὁ παιδοτρίβης, ἢ κοινῶν γυμναστικῆς, ἢ μέρους ἔχων αὐ-
τῆς οἰόμενος. ὑπαρέτης γὰρ ἔστι μόνον. ὡς περὶ γὰρ ὁ τραγικῆς καὶ τρα-
γηδικῆς, ἔτι καὶ ὁ παιδοτρίβης. Nihilominus, ut ego qui-
dem puto *Pædotriba* insanias, si aut *Gymnasticam* se scire,
aut ejus partem possidere, sibi persuadeat, cum *minister* tan-
tum sit. Ut enim miles imperatoria, sic *Pædotriba* *Gym-
nasticæ minister* est.

Quibus quam clare distinguuntur *Gymnastes* & *Pædotriba*.
Quod & optime eruditissimus ille Medicus Hier. Mercuria-
lis ex Galeno observaverat. Unde & lib. 1. cap. 12. *Gym-
nastes* itaque erat *Præfectus exercitationum*, *Pædotriba* ve-
ro *Minister*, &c. Gymnastarum nomine etiam quibusdam
Pædotribas venisse, ipse Galenus tamen non dissimulat:
quamvis id simul improbet. Sic namque *Παιδαγωγὸν* sive *Epi-
statarum* nomine veniunt Arriano, in *Epictetum*, *Gymnastæ*,
cum alias id nomen *Pædotribis* competeret. Ita enim, is
lib. 3. cap. XV. Δεῖ σὲ δὲ παιδαγωγῶν, ἀναγκασθῆναι, ἀπὸ χροῦς πνευ-
μα-

morbis medetur, Medicum. Quod si quis hunc ipsum vel Gymnastem, vel Medicum pro ὑγιανῶ appellasse velit, tum a parte totum; neque adeo proprie nominabit, sed abusive, vel ambigue, vel quomodo aliter dixisse velit, appellationem faciet.

Neque aliter ad Thrasybulum: λέγει πίνυν Ερσιστράτου, ἐν τῷ πρώτῳ τῶ ὑγιανῶν, εἴτ' ἰφειζῆς. Ἄλλω γὰρ τῷ πινυν πινυν γιγνόμενον ἀπὸ ψυχῆς, καὶ αἰτῶν ἡρεπείας, εἰς ἰατρικῶν, καὶ οὕτως εἰς ὑγιανῶν πραγματείαν πίνυσιν. εἴτ' αὖθις ἐπὶ περὶ πινυν. εἰ δὲ τις εἴη φανερὸς πρὸς τὸ σῶμα, δὲ μὴ πρὸς περὶ φρεσὶ μὲν αἰεὶ διαφθαρῆσαι, καὶ ὅπως εἰς τὴν αὐτὴν κακοχυμίαν πῶς περὶ πινυν ἴσῃ, τὴν αὐτὴν διαφθαρῆσαι ἰατρῶν, καὶ οὕτως ὑγιανῶν, λύνει. εἴτ' ἰφειζῆς. ὁ λέγειν πρὸς τῶν, καὶ λύνει πῶς, ἰατρῶν, καὶ οὕτως ὑγιανῶν, ἡ διαφθαρῆσαι. Itaque *Eristratus, in primo salubrium habet hæc. Tum addit: Cruditates ab aliquo affectu productæ, earumque curationes ad Medicorum, non ad ὑγιανῶν tractationem pertinent. Tum progrediens subjungit: si quid autem vitium sit in corpore, propter quod ea quæ assumuntur, perpetuo corrumpantur, ac perinde in malos succos (seu Cacochymiam) ut sunt priores, convertantur, eam affectionem Medici est, non vero ὑγιανῶν (seu salubrium professoris, circa Athletas) dissolvere. Jam vero paulo post scribit hoc modo: De his disserere, aut hujusmodi malas affectiones dissolvere ad Medicos, non ad ὑγιανῶν spectat.*

Ut autem unus idemque erat *Gymnasta* cum ὑγιανῶ, adeoque simul *Sanitatis* aut *Valetudinis* (quatenus illa ad *Gymnasia* spectaret) *Ephēborum*, atque aliorum *Athletarum* curator: ita reperimus, unum eundemque cum illis fuisse ἀλκιπλῶν, non vero ἀλκιπλῶν fuisse *Pædortribam*; quamvis aliàs hic *Gymnastæ* minister esset. Ac quidem *Gymnastas* hos atque ἀλκιπλῶν eosdem fuisse, ostendit sat clare *Aristoteles* libro II. cap. V. *Ethicorum* ad *Nicomachum*, his verbis:

Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς, ἔχ' ἔτω ληψίον· ὃ γὰρ εἰ τῷ δέκα μνᾶς φαγεῖν, πολὺ δύο δὲ ὀλίγον· ὁ αλείπῃς ἐξ ἡμᾶς προστάζειν· ὅτι γὰρ ἴσως καὶ τὲς πολὺ τῷ ληψομένῳ, ἢ ὀλίγον. Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ ἄρχομένῳ τὴν γυμνασίῳ, πολὺ· ὁμοίως δὲ πρὸς δρόμον καὶ πάλης. *At quod nouis medium est, non ita sumendum est. Non enim si decem libras comesse nimium sit, duas parum, sex libras Alipha prescribet. Est enim hoc quoque fortasse multum, vel parum ei, qui sit cibum capturus. Miloni enim parum: ei qui nunc primum incipit exerceri, multum. Similiterque de cursu & lucta sentiendum.*

Neque minus illud Ciceronis hæc verba ad Lentulum, (lib. i. Epist. penul.) indicare videntur: *Qui me homines quod saluum esse voluerunt, est mihi gratissimum. Sed vellem non solum salutis meæ, quemadmodum Medici; sed etiam ut ALIPTÆ, virium & coloris rationem habere voluissent.*

Nec denique aliter Plutarchus, in libro cui titulus, *Quomodo quis amicum ab adulatore distinguere possit*, loquitur; dum ait: Γονίῳ δὲ ὀλιγοψία, ἔ παύδων ἀμέλεια, καὶ ἀπμία γαμότης, ἔ πρὸς τὰς οἰκίας ὑπεροψία, καὶ ἡζημάτων ὀλιθυρία, ὅτι πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἄφρων ἐν ταῖς καὶ ἀπλμ, ὥστε ἀθλητῶν αλείπῃς ἐὼν μεθύει καὶ ἀκολασιάνει. εἴτα περὶ ληψύθου χαλεπὸς ὢν ἔσλειγίδου. Cæterum Parentum contemptus, liberorum neglectus, uxoris contumelia, fastus in familiares, pecuniarum perditio, nihil hunc movent; in his elinguis est, in his timidus; perinde quasi Aliptes Athletam inebriari scortarique sinens, circa lecythum & strigilem morosus sit.

Nec solummodo hi Gymnastæ, viva voce præcepta sua in Gymnasiis, quo ungendi, fricandi, luctaturi, discum iactaturi, aut tale quippiam facturi (ut Galenus loquitur) consuebant, tradebant; verum & libros quandoque conscribebant: ut de Theone Gymnasta (cujus libros de Gymnasticis quoque allegat) tum & de aliis, Galenus testatur. Unctiones illos vero non tam per semet ipsos; quam

quam per alios peregrisse constat; in ἀλαπήριον nempe, loco in Gymnasiis ad id præparato ac destinato; cui δαποδότηριον, seu γυμνατήριον, aderat. An autem ii qui istud faciebant, fuerint illi ἐξαλείπῃ, quos ex Hippocrate, in lexico suo Hippocratico, κοιῶτας ac χρείτας nominat, videant Eruditi. Certe per alios *Gymnastas* illos, unxisse, liquere satis videtur ex sequentibus Galeni verbis, quæ in fine ipsius libri ad Thra-sybulum, ita habent (de ἀποδιδάκτω quodam *Gymnasta*) paulo altius tamen repetenda: πῆνές τῃ ἀνδρὶ καὶ γράφειν ὁπλίσματα, καὶ περὶ τρέψης, καὶ διαίτης, καὶ ὑγείας, καὶ γυμνασίων. εἴτα προσέφη δὲ πολλοὶ καὶ ἀσπλύνειν, οἷς ὅτῃ ὅλως ἔμαθον, εἰθὺς ὁ πρῶτος μὲν ἱπποκράτης ἐγκαλεῖται, ὡς οὐκ ὁρθῶς δαποφνημένους περὶ τρέψης. ἐπεὶ δὲ ἡμᾶς ἀφικόμενος ἤξισσεν πῆνές τῃ περὶ ἰσχύος καὶ φιλοσόφων, ἀπαντα διελεῖται αὐτοῖς τὰ λόγον, εἴτα ἐφαίνετο ἀπείρων πρὸς τὸ ὅτῃ αὐτῆς ἱπποκράτης, δαποφνημένους. ἀρῶν, παρελθὼν εἰς τὸ μέσον ἐξαίφνης ὁ ἀποδιδάκτω ἐκείνους γυμναστὴς, ἐκδύσας παιδάριον, ἐκέλευεν ἡμᾶς τρέβειν πῆνές τῃ καὶ γυμναζέειν, καὶ σιωπῇ περὶ τρέψης, καὶ γυμνασίων. εἴτῃ ἐφίξης ἐβόα, καὶ γὰρ ἱπποκράτης εἰσῆλθεν εἰς σκάμμα; πῶς δὲ εἰς παλαίστραν; ἴσως ὅτῃ ἀναχέειται καλῶς ἡπίετο εἴτῃ μὲν εἰς ἐκεκράγη πῆνές τῃ καὶ ἄλλως εἰδὲ σιωπῇ ἀκούειν ἰδύνατο, καὶ μαωθάνειν τὰ λεγόμενα. ἡμεῖς τῇ καὶ πολλοὶ τοῖς περὶ διελέχθημεν, ὡς ὅμοιοι οἱ κακῶς ἡμῶν ἐκείνους ἐργάζοιτο μαγεῖον πῆνές τῃ σιγῇ περὶ πεισμένης, καὶ ἄρτι διελόμενος ἑλμαῖον, καὶ πῆνές τῃ φάσκοιτο πῆνές τῃ ἱπποκράτης ἐν μαγεῖον [legendum μαγεῖον] διέτριψεν, καὶ ἐν μύλωνι. σκῶσαίτω μὲν εἰς πλάκῃ, καὶ ἄρτον, καὶ ζῶμην, καὶ λοιπά, ἐπὶ ὅτῃ ἀνδρὶ διελόμενος. Sunt enim eorum nonnulli, qui vel de frictio-ne, vel de bono habitu, vel de sanitate, vel de exercitatio-nibus volumina conscribere aggrediantur: tum illis consentire, aut repugnare audent, quæ nunquam didicerunt. Cujusmodi fuit ille, qui jam paucis ante diebus Hippocratem coarguebat, quod male de frictione sensisset. Cumque Medici ac Philosophi, qui tum aderant, ad me ve-

nissent, atque ut totam eis rationem exponerem, a me vehementer petiissent: intellexerunt Hippocratem primum omnium optime de frictione disseruisse. Tum Gymnasta ille Autodidactus, (seu qui a nullo doctore, sed suo Marte didicerat) repente in medium se proripuit, puerum quendam exuit, nobisque iussit, illum ut fricarem, atque exerceremus: aut de frictionibus, exercitationibusque ne loqueremur. Tum vociferans, quando, inquit, Hippocrates unquam in scamma, aut quando in Palæstram, ingressus est? [quæ certe non male redduntur ab Interprete J. Baptista Rattario, in caveam ludorum est ingressus? quando in Palæstram descendit?] ac ne oleum quidem recte fundere sciuit. Ad hunc ille modum vociferabatur, nec alioqui tacens audire, nec quæ dicebantur, intelligere poterat. Nos verò per otium illis præsentibus diserebamur, infelicem istum (ac mali genii) hominem non secus fecisse, quam coquus ac pistor consueverint, qui de ptissana paneque disputare audent, tumque ajunt, quando Hippocrates in culina unquam, aut pistri-no versatus est? nobis igitur, inquiunt, placentam aut panem, aut juscum in olla condiat: deinde de iis disserat.

Inducit hîc Galenus Gymnasten, qui ratione artis Gymnasticæ erat *αὐτοδιδάκτος*: quum Medici, ut Medici, cum de Gymnastica sanitatem restituente, aut conservante, tum & de illa quæ Palæstris, seu Gymnasiis, propria erat, loquerentur, eamque æque (quamvis illam, ut ex verbis, quæ modo allatis præfationis loco serviunt, ac proxime præcedunt liquet, improbarent; quod ea homines ad alia exercitia non robustos, sed debiles atque ineptos redderet) tractarent, ac docerent; etiam si non in Palæstris, sive ut ipsarum Gymnastæ.

Contra vero multi, qui quamvis inter Athletas nomen dederant, & tamen *nulla* (ut Galenus loquitur) *coronâ potiti essent*, ac nihilominus *repente se Gymnastas nominarent*; etiam *libros de Gymnastica scribere audebant*. Tales autem ho-

homines se ipsos & unctores & frictores, quin & Pædotribas, sub Gymnastæ nomine, ipso actu præbuisse, non usque adeo mirum videri debet: quod id & hodierno tempore, ratione Medicinæ ac Chirurgiæ (ut isto exemplo utar) sæpe Circulatorum, aliique empirici, vel a solis quandoque mulierculis docti, se pro Medicis Chirurgis haberi velint, rationeque & experientia exercitis sæpe impudenter obloquantur; quin & ipsos docere conentur: multique qui nulla honesta disciplina imbuti, vix recte legere ac scribere valent, sese in Historiarum, Poëtarum, quin & Philosophorum (ut Theologos taceam) numerum intrudant. Et forsitan huiusmodi Gymnastæ ὡς δίδασκεῖ ex illorum numero erant, qui se mutuo in Gymnasiis & ungere & fricare consueverant, indeque ac per similitudinem & ipsam luctandi praxin, se artem Gymnasticam adeptos credebant. Athletas namque sæpe se mutuo ante certamen unxisse, &c. nos per hæc verba Lucianus (initio Dialogi de Gymnasiis) sat clare docere videtur: καὶ κατὰρχαὶς ὁ ὄντις δασυδάμντοι, ἰώρων γὰρ, λίπαν τὴν ἡλείψαντο, καὶ κατέψησεν μάλα εἰρηνικῶς ἄπρος τ' ἔπειρον ἐν τῷ μίτρῳ· μετὰ δ' οὐκ οἶδα ὅτι, πικρὸντες, ὡς οἱ πὶ ἀλλήλους, συνινευόμενοι, καὶ ἐν μέσῳ συναρπάττουσι, ὡς αὐτοὶ κεκοί. &c. Nam initio statim depositis vestibus (quod videbam) oleo se unxerunt, & placide alter alterum rasis (seu fricavit) vicissim. Deinde nescio quâ de causa, depresso vultu unus alterum tridunt ac pulsant, ac frontes instar arietum collidunt, &c.

C A P U T VIII.

Gymnastas a veteribus cum Pædotribis sæpe confundi. unde id acciderit, atque, ita error exortus fuerit. Epistates, quinam. Medicum aliquando cum ὑγιασιῶ confundi; quæ-

quanamque inter illos differentia fuerit. Gymnastarum monita. Gymnasten cum ὑμνωῖ eundem fuisse. Aiptas Balneorum longe alios fuisse ab illis, qui Gymnastæ erant. Aipta Laconici. qualia fuerint Laconica, ipsorumque a Lacedæmoniis origo. Gymnasiorum aiptas non ipsos unxisse, sed per alios: aliter factum in Balneis. Inscriptio Lampsazenorum ad quosnam Aiptas spectet, &c. Oleum præbitum ad Balnea. De Jatrapiptis, ac differentia ipsorum a Medicis. Tertulliani locus de Proculo Torpatione perpensus. Diversi generis Medicos inter Veteres obtinuisse: ipsosque Jatrapiptas suos reuñctores & Mediastinos habuisse; qualesque illi fuerint. Obiter de Clinicis, Chirurgis atque Oculariis Medicis. De Medicis Statuarum, oculorumve illarum repositioribus. De Proculo martyre Bononiensi. A Mercuriale ἀλαπτον male Aiptam verti; quinamque ἀλαπτοι fuerint. Παλαίπαις non esse confundendos cum Παλæitritis; qualesque illi fuerint. Rursus de differentia inter ἀλειπτας & ἀλειπτας. Ἀνιέζωσι quinam; atque illorum notabile exemplum ex Dione Chrysostomo, &c.

HOC interim observandum quoque est, confundi etiam quandoque ab ipsis veteribus *Gymnastas* cum *Pædotribis*; quasi utrumque nomen utrique commune esset; aut eadem plane fuissent ista munera, adeoque idem *Pædotriba* cum *Gymnasta*, ac vice versa, idem *Gymnasta* qui *Pædotriba*. Verum id accidit, ut credo, quod in minoribus civitatibus, minusque frequentatis inde Gymnasiis, idem ille qui *Gymnasta* erat etiam *Pædotribæ* officium obiret: sicut illud & in aliis muneribus ministeriisque locum sæpius habuisse videmus: quin & de Ecclesiis Christianorum veterum, muneribusque ac ministeriis in illis antiquitus administratis, id clare ostendi posset: quod tamen alia occasione commodius fiet.

Quum

Quum itaque talis munerum commixtio, (ut sic dicam) quandoque fieret, non mirum a Scriptoribus antiquis hæc nomina etiam aliquando confusa inter se fuisse: præcipue quando aliis magis intenti hæc munera tantum perfunctorie considerarent; neque præterea, id in hoc illove casu, usque adeo referret, quo nomine is qui in exemplum allegabatur, veniret. Hinc & confusio illa horum nominum apud Lexicographos: quando & Pollux non semper in eo sit, ut accurate res, *Munera*, aut personas accurate distinguat; sed plura quæ fere similia, aut sibi connexa sunt, aut ad se invicem aliquo modo pertinent, simul, ac sigemina, vel plane eadem essent, conjungat.

Hinc igitur videmus *Γυμναστήν* nunc pro *γυμναστῇ*, nunc pro *παιδοτρέβῃ* usurpatum: unde & Eustathius ad Homerum, inter alia, de hoc vocabulo *Γυμναστής*, ait: *Ὁ δὲ ὅς τις ὕστερον ὁ παιδαγωγός, καὶ παιδοτρέβης καὶ γυμνασίας Γυμναστής ὁ ὀπτιμελής;* sive is, apud hunc Eustathium, pro *Gymnasta*, sive pro *Gymnasiarcha*, (quod minus puto) sumendus sit. Sic & Arrianus ad Epictetum (cujus verba quoque jam supra plenius attuli) *ἀπὸ τῶς ἰατρῆς γὰρ ὁ δίδωκεναι παύσιν τῶν Γυμνασίων*, seu *Gymnastæ*. Sic denique videmus a Basilio *Gymnastarum exhortationes & admonitiones tam PÆDΟΤΡΙΒΙΣ quam Gymnastis* attribui quando ait,

Γυμναστῇ καὶ καὶ Παιδοτρέβῃ πρὸς τὰς ἐν τοῖς σταδίοις ἀγῶνας τὰς ἀθλητικὰς ἀσκήσεις, πολλὰ πρὸς τὴν ἁρεστέαν ποιεῖν ὡς τὸ ἐμφάνειν ὡς κελύονται, ὥστε καὶ συνεπείδῃσιν πολλοὶ τῇ πρὸς τὴν νίκην φιλοπομίᾳ τῶν σωμάτων ὡρῶν. *Gymnastæ ac Pædotribæ Athletas ad certamina in stadiis decertanda producentes, sic multa de labore ob coronas adipiscendas perpetiundo admonent: ut multi inde persuasi fuerint ex vincendi ambitu sua corpora plane neglectui habere: nisi hæc spectant ad istas admonitiones, quas Athletis jam in certamen descendentibus, cum Gymnastæ, tum & Pædotribæ, faciebant; ut per eas*
X x x x ipsoſ.

iplos ita animarent atque incitarent: non vero ad institutiones Gymnasticas aut Pædotribicas.

Notandum quoque, in Arriani verbis *Medicum* pro ὁμιῶν, atque adeo pro *Gymnasta* esse sumendum: quod, sicut *Gymnasta* atque ὁμιῶνς unus idemque personā ac munere erat; *Medicus*, quatenus *Medicus* ad solos fere ægrotos pertineret, ipsorumque vitæ conservationem, sanitatisve restitutionem curaret; ὁμιῶνς vero ad *Athletas*, ut ipsorum bono colori, habitui, ac robori angendo aut conservandis provideret (hincque illorum diætæ &c. moderaretur) spectaret.

Neque huc crediderim pertinuisse Balneorum istos ἀλείψεις, quorum meminit Juvenalis, in Satyra sua sexta, dum ait:

. *Magno gaudet sudare tumultu.*
Eum lassata gravi ceciderunt brachia massa,
Callidus & crista digitos impressit Alistes, &c.

Sed quod ad *Mediastinos* potius relegandi sint. quamvis aliās ex sequenti inscriptione, Lacedæmonereperta, quamque pag. 1090. n°. 9 Gruterus exhibet liqueat (apud Lacedæmonios saltem) *Alistas* quandoque & Balneis & Gymnasiis simul inservisse:

Η ΠΟΛΙΣ

Γ. ΡΟΥΒΡΙΟΝ ΒΙΑΝΟΡΑ
 ΣΕΡΑ. ΑΛΕΙΠΤΗΝ ΤΗΣ ΤΕ
 ΠΕΡΙ ΤΟ ΛΑΚΟΝΙΚΟΝ ΗΘΟΥΣ
 ΣΕΜΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ
 ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ. ΑΡΕΤΗΣ ΧΑΡΙΝ

Ex qua inscriptione etiam patere videtur, in Balneis sudatoriis, quæ aliās *Laconica*, seu *πυλατήρια* vocabantur, *Alistas* locum habuisse. Quod & a Dione lib. 53, ubi de Agrippa ac bal-

Balneo ipsius loquitur, firmatur: τὸ μὲν γὰρ πλὴν τοῦ Ἰ
Ποσειδῶνος ὀνομασμένον, καὶ ἐξαιρούμενον Ἰπὶ τοῦ ναυκρατίας,
ἔκ τῃ Ἀργοναυτικῇ γεραφῇ ἐπιλαμβάνεται: τὸ δὲ Ἰ, ὃ περιετλήμεν ὃ
Λακωνικὸν καποκάλυπτον. Λακωνικὸν γὰρ τὴν γυμνάσιον, ἐπειδήπερ οἱ
Λακιδαιμόνιοι γυμνᾶσθαι ἐν τῷ πότι χερσὶ καὶ λίκτι ἀποκτείναν μάλλον
ἐδίδκον ἐπαλάσσειν. *Nam & porticum Neptuni, propter victo-
rias navales exstruxit, & Argonautarum pictura decoravit:
tum & Sudatorium Laconicum (seu Vaporarium Laconi-
cum) condidit. Hoc enim Gymnasium [sive Palæstram]
Laconicum nominavit, quoniam id temporis Lacedæmonii
magis, quam alii, tum nudari, tum oleo peruncti sese ex-
ercere videbantur.*

Ex quibus verbis ut quis non male conjiciat, *Balnea* hæc
Romanorum, quibus *Xysti* conjuncti essent, ad ipsos a La-
cedæmonitis fluxisse; quamvis modum sibi circa illa vix po-
nerent hîc Romani: sic & ex inscriptione modo allata etiam
discere videmur, *Gymnastas*, in illis *Balneis*, ac *Xystis*,
seu *Gymnasiis*, intra balnea comprehensis, *Aliptas* extitisse:
licet suos interim sibi ministros unctores haberent. Tales
namque *Aliptas* (qualem modo supra ex Martiale attuli)
aut Ministros, servosque *Gymnastarum* (quatenus ii & *A-
liptæ* erant) fuisse, nullus dubito: quod fœminis in balneo
ungendis, alii, procul omni dubio, ad id destinati fuerint:
quamvis iidem & viri lavantibus quoque præsto fuerint; a-
liaque *Gymnasta*, qui Athletis moderaretur dignitas fuisse
videatur.

An autem ad hos *Gymnasiorum Aliptas*, seu *Gymnastas*
(simulque ὀνομασμένους) spectet hæc sequens inscriptio, apud
Lamplacenos reperta, & a Sponio ac Whelero, exhibita,
judicet ipse lector:

Η ΓΕΡΟΥΣΙΑ

ΚΤΡΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΑΡΧΙΑ

ΤΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ ΠΟΛΕΙΤΗΝ ΕΠΙ

ΣΗΜΟΝ ΠΡΟΣ ΠΟΛΛΟΙΣ ΕΤΕΡΓΕ

ΤΗΜΑΣΙΝ ΕΙΣ ΑΤΤΗΝ ΑΛΕΙΨΑΝΤΑ

ΛΑΜΠΡΩΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΑΠΑΝΩΣ ΚΑΙ

ΑΣΤΓΚΡΙΤΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΑΡΙΣΑΜΕ

ΝΟΝ ΧΕΙΔΙΑΣ ΑΤΤΙΚΑΣ ΤΗ ΓΕΡΟΥΣΙΑ

Hanc autem ita vertit Sponius, in Itinerario, *Le sénat a honoré Cyrus fils d'Apollonius Medicin treshabile, & bourgeois tresillustre, a cause de plusieurs bienfaits, qu'il eu a receus; s'en étant acquité avec éclat & beaucoup de dépenses, & sans aucun reproche, &c.*

Atqui nihil hîc apparet, quod ad illa, ἀλείψαντα λαμπρῶς, &c. faciat, aut ad *Aliptam*.

Quæ vero Sponius non attigit, ita, perverse fane, vertuntur a G. Whelero: *A cause de plusieurs bienfaîtes, qu'elle en avoit receus, aiant [NB] élevée avec éclat, & avec beaucoup de somptuosité & y aiant dépensé plus de mille Talens.*

Quis autem ipsi hîc *Talenta*, ac quidem mille, pro mille Drachmis, seu potius *Minis*, suggesserit nescio: neque magis, quis illa, *L'aïant élevée avec somptuosité* pro istis ἀλείψαντα, &c.

Ego fane, hanc inscriptionem ita verterem: *Senatus (statuâ honoravit) Cyrum Apollonii filium, Archiatrum optimum, civem illustrem, qui præter multa alia beneficia ipsi (senatui) facta, splendide ac sumptuose, & incompara-*

rabili modo, unctorem (sive Aliptam) egit; ac Senatui dono dedit millenas (sive Drachmas, sive potius Minas) Atticas. Quæ posterior summa, per Minas deducta, usque ad triginta Florenorum millia excurrit.

Hunc vero Cyrum Apollonii F., *Aliptam* fuisse indicare videtur illud ἀλείψαντα. 2°. istud ἀρχάρεον. Unde porro concludendum videtur, ipsum fuisse, ἀλείπτω; qui dives (sicut & ex donario liquet) suo sumptu oleum &c. Gymnasii membris &c. suppeditarit) tum gratis, tum & minime avari aut sordide; sed splendide ac sumptuose, atque incomparabili modo Unctionem curans: sive illud ἀσχυρίτως ad magnificentiam, sive ad artem, quam unā (ut *Alipta*, seu *Gymnasta*) docuerit, spectet.

An autem talis fuerit iste L. Cæcilius, de quo Oleum præbente, &c. inscriptio illa, quæ hic sequitur, & apud Gruterum pag. 376 n°. 5. exhibetur, incertum quidem, at mihi non extra verisimilitudinem, est.

L CAECILIVS. L. F. CILLO

III. VIR. A. P

QVI. TESTAMENTO. SVO. HS. N. XXX MVNI-

CIPIBVS COMENSIBVS

LEGAVIT. QVARVM. REDITV. QOTANNIS. PER

NEPTVNALIA OLEV M

IN CAMPO ET IN THERMIS ET BALINEIS

OMNIBVS QVAE SVNT

COMI POPVLO PRAEBERETVR, &c.

Videmus interim id, quod ille Cyrus Apollonius vivus

X x x x 3

præ

præstiterat, apud Latinos alios per Testamenta sua id præstitisse. Verum pluribus exemplis hîc minus indigemus. Namque fuerit ille forsan, ut *Medicus*, ita & simul *Iatralipta*, istudque *Iatraliptæ* munus unguendo, fricando &c. tali modo, uti describitur, splendide &c. impleverit: quin & gratis, prout istud ~~αλδαπώνος~~ nobis quoque clare satis indicare videtur.

Etenim quum *Medici* interna cura potius uterentur, *Iatraliptæ* vero unguendo & fricando ægrotos curarent: non impedit id, quominus unus idemque homo & *Medicus*, & simul *Iatralipta* fuerit.

Interim *Gymnastæ*, seu *Gymnasiorum* ὑγαιῶν, & *Aliptæ*, sicut non cum *Medicis*, ita nec cum *ιατρολίπτοις* confundendi sunt: quum *Aliptæ Gymnasiorum* solummodo bene sanos homines ungerent, ungive curarent; *Iatraliptæ* contrà homines ægrotos, seu male ratione sanitatis, effectos; atque hinc Celsus lib. 1. cap. 1. ita loquatur: *Sanus homo, qui & bene valet, & suæ spontis est, nullis obligare se legibus debet; ac neque Medico, neque Iatraliptæ egere.* Quod suæ spontis & ad *Athletas*, qui jam nomen suum *Gymnasiarchæ* dederant, fateor, etiam retrahi posset. Attamen hîc tantum pro homine simpliciter libero sumendum esse crediderim; quod ille noster Celsus tantummodò de Medicina ac morbis, quæque ad ipsorum curam pertinent, tractare instituerit; atque adeo non de sanis hominibus, sed ægrotis: hincque licet de Diætâ sanorum initium capiat, de tali diætâ loquatur, quæ Diætâ Athleticam certisque legibus adstrictam excludit.

Neque solus Celsus *Iatraliptas* tales a Medicis discriminat, verum & Plinius Junior; qui posteaquam libro X epist. 4. dixerat: *Proximo anno; domine, gravissima valetudine usque ad periculum vitæ vexatus, IATRALIPTAM assumpsi: cujus sollicitudini & studio, tantum indulgentiæ*
be-

beneficio referre gratiam possum. de quo eodem loquitur & Epist. XXII: ac de Medico Posthumio Marino, ejusdem libri Epist. VI. ita loquitur: Proxima infirmitas mea, domine, obligavit me Posthumio Marino MEDICO, &c.

Dum de his *Aliphs* loquor, non possum non aliquid, *ως ἐν τῷ παλαιῷ*, dicere, de Tertulliani, ad Scapulam, (cap. IV.) verbis; quæ hoc modo habent: *Ipse etiam Severus Pater Antonini Christianorum memor fuit. Nam & Proculum Christianum, qui Torpacion cognominabatur, Euhodie Procuratorem, qui per oleum aliquando curaverat, requisivit, & in palatio suo habuit, usque ad mortem ejus: quem & Antoninus optime noverat; lacte Christiano educatus.*

Hunc nempe locum, cum Pamelius, tum & alii ita interpretantur, quasi iste *Proculus*, miraculose ægrotos; ac quidem ipsum *Severum*, per talem olei unctionem, qualem in Epistola sua memorat S. Apostolus Jacobus, curasset: ac propterea, quod is *Severus* meminisset istius rei, aliquando, sive olim, sibi factæ, adeoque & ipsius *Proculi*, illum requisivisset, eundemque inde usque ad mortem (sive ipsius *Proculi*, sive *Severi*) eum secum in Palatio victitantem habuerit.

De *Euodia*, pro qua Pamelius *ἑὸς* legi mavult, vocabulumque istud ad valetudinem refert, hinc nullam movere velim quæstionem; quod id ad rem hinc minus faciat.

Porro omne quod ex hisce verbis elici queat, est, *Proculum* hunc, qui jam Christianus erat, olim *ἰαλεῖται* fuisse, adeoque & morbos *per oleum* curasse; atque inter alios forsan ipsum *Severum*: unde & ab eo postmodum, quantumvis jam Christianus esset, accersitus fuerit, atque inde in Palatio habitus usque ad mortem: sive gratitudinis ergo, sive ob artem; quin & sub ipso Antonino, fera ista beneficia: seu quod id etiam ob artem ejus fieret; seu quod in-
ge-

genio ejus, consuetudine, ac probitate & pietate (alias ipse minime probus aut pius) delectaretur.

Fateor equidem Beati Rhenani editionem (quæ prima est) habere, *eum curaverat*; at non Pamelii: quamvis ille, sicut & alii id de *Severo*, intelligant.

Interim videmus diversi generis *Medicos* apud Græcos ac Romanos fuisse, quod & præter Scriptores veteres, antiquæ ostendunt Inscriptiones: ut in quibus tum alios tum & *Clinicos* reperimus; qui ægros in lecto decumbentes curabant. Hinc enim lib. 29. cap. 1. ita de Hippocrate Plinius: *Is cum fuisset mos, liberatos morbis, scribere in templo ejus Dei quid auxiliatum esset, ut postmodum similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque (ut Varro apud nos credit) jam templo cremato, instituisse Medicinam hanc, quæ CLINICE vocatur. Nec fuit postea quæstius modus, quoniam Prodicus Selymbriæ natus, instituens quam vocant IATRALIPTICEN, reuñtoribus quoque Medicorum ac Mediastinis vectigal invenit.* Hunc Prodicum tamen, ex Platone Plutarchus appellat *Herodicum*; eumque primum hominum *Medicinam Gymnasticæ* miscuisse tradit. Illos vero *Iatraliptas* suos reuñtores ac *Mediastinos* habuisse (qui si non plane iidem, fere ejusdem saltem ministerii fuisse videntur) nos docet, ut videmus, Plinius: Hosque *Mediastinos*, Porphyrione & Acrone, Horatii scholiastis, discimus fuisse *Vilissimos balneatorum atque ædium ministros*, qui in mediis ædibus ad omnia obsequia præsto erant, nulloque ordinario ministerio fungentes. Unde & Priscianus *Mediastinus* quoque, ait, inde videtur componi, qui medias partes balnei tenet, hoc est in medio lavantium stat. Unde & non male, meo judicio, conjicitur, illos & *Iatraliptarum*, unctores, aut si mavis reuñtores fuisse, & ad cætera peragenda ipsis intersuisse.

Erant igitur; præter *Chirurgos*, *Ocularios* & *Clinicos* & alios

alios, etiam *latraliptæ* non sanis corporibus, sed ægrotis, aliterve male affectis dicati: quamvis non semper solam unicam, ex hisce, sed vero aliquando plures simul exercerent; uti videmus ex sequenti Inscriptione apud Gruterum pag. 400 reperiunda:

P. DECIMVS. P. F. EROS
MERVLA. MEDICVS
CLINICVS. CHIRURGVS
OCVLARIVS. VI. VIR, &c.

Quid quod & statuarum Medici fuerint; qui, licet his statuis oculi nunquam dolerent, tamen oculorum curam in ipsis gerebant: erantque hi *Oculorum* in statuis *repositores*, adeoque & illarum *Medici ocularii*: ut quos cum excidissent, illi denuo reponebant in loca sua. Apud Plutarchum (libro de Pythiæ Oraculis) legimus hæc sequentia: καὶ γὰρ τῶν ὁμοίων ἄμα συναναμύμνησκον, ἵνα δὴ τῶν Ἱέρωνος μὲν τῆς Σπαρτιάτης, ὅτι, πρὸς τὴν Δελφικῆς αὐτῆς γυνομένης πελώρης, ἐξέπεσον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς αὐτοῦ. *Ego similium memoriam casuum renovavi, qualis est, quod oculi e statua Hieronis Spartiatæ exciderunt, antequam ille ad Leuctra occubuit.*

Hæc autem Plutarchi verba illustrantur inscriptione nunc sequenti, & a Sponio pag. 232. Miscell. Eruditæ Antiquitatis, adducta hoc modo:

M. RVPILIVS SERAPIO HIC
AB ARA MARMOREA
OCVLOS REPOSVIT STATVIS
QVO AD VIXIT BENE

Yyyy

Tali

Tali certe Medico magis indignissent *Phorciades* illæ sorores; quibus, sicut monodontes ita erant ac monoculæ, ut tribus ipsius simul unicus tantum dens, unusque oculus suppeteret (ut Æschylus in *Prometheo* restatur) scelestus ille Perseus, jam interfecturus quoque Medusam, oculum istum, dum una illam alteri e sororibus manu traderet, subripuit. Ipsius Æschyli versus, in quibus id habemus, sunt, in *Prometheo*.

..... ἔς 'αυ εἰμένη
 Περὶς Γοργόνειαν πίδα Κλωδίνης, ἵνα
 'Αἱ Φορκίδες ναίῃσι δ' αὖτις κέρει
 Τρεῖς κυκνέμορφοι, κενὸν ὄμμα κακότητάς,
 Μονόδοντες, αἷς ἔτι ἥλιος περσέειρα
 'Ακτίων, εἴθ' ἡ νύκτερος μὲν ποτὶ

Bene autem, quod, teste Apollodoro (lib. 2. *Bibliothecæ*) illis dentem atque oculum, idem Perseus tandem restituerit. At minus tali Medico indignuit ille S. Proculus; qui, velut alter S. Dionysius, jam truncatus capite tamen oculis suis uti poterat. Testis est inscriptio, quæ pag. 224 & 225: inter marmora Felsinea comparet; atque ibi reperta fuit, vel saltem nunc extat extra portam *Divi Mamme*, parum ab urbe [Bononiæ] distantem. Quam epigraphen (ut verbis doctissimi collectoris loquar) temporis diuturnitate absumptam, hodie sic marmoreo lapide renovatam legimus:

HIC

HIC S. PROCVLVVS

MILES BONON. SACRO MARTYRIO

CORONATVS EXTITIT ABSCISSO

CAPITE QVOD ILLIC UBI NUNC

ILLIVS TEMPLVM CONSPICITVR

MANIBVS PROPRIIS DETVLIT

ANNO DNI CCCIII.

At in transitu notanda est versio istius inscriptionis, quæ supra. pag. 643. Græcè allata est, & ab Eruditissimo Mercuriali, Artis Gymnasticæ libro 1. cap. XII. ita exhibita fuerat:

DEMETRIVM. HERMOPOLITAM. ALE
XANDRINVM. PANCRA TI ASTEM. PE
RIODI. VICTOREM. PALAESTRITAM
ADMIRABILEM. ALIPTAM. PONTIFI
CEM. TOTIUS. XYSTI. PERPETVVM
XYSTARXAM. BALNEIS. AVGVSTI
PRAEFECTVM. PATREM
M. AVREL. ASCLEPIADES QVI. ET
HERMODORVS. ALEXANDRINVS
HERMAPOLITA. MAGNI. SERAPIDIS
AEDITVVS. PANCRA TI ASTES. PERIO
DI. VICTOR. ALIPTA. QVEM. NEMO
DETRVDERE. POTERAT. INCVL PATVS
XYSTARCHA. FILIVS. PONTIFEX. TO
TIVS. XYSTI. PERPETVVS. XYSTARHA
ET BALNEIS. AVGVSTI. PRAEFECTVS

Yyyy 2

la

In qua versione considerandi veniunt & *Palæstrita* & *Alipta*; quorum neutrum in ipsa Græca inscriptione, cuius hæc versio est, reperire licet.

Fateor Henricum Stephanum; in Thesauro suo, confundere *παιστῆτις* cum *παιστή*. At sicut *παιστῆτις* in *Palæstris* solum *παισθῆμα* erat, ad *πῆλας*, (seu luctas) in Panegyribus publicis, sive Olympicis, sive Pythicis, sive aliis, decertandas, quas *παιστῆται* perficiebant; sic contra *Palæstritæ* (*παιστῆται*) erant, qui in *Palæstris* sese ad publica illa certamina decertanda exercebant; atque a *Gymnasiarchis*, cæterisque illorum ministris ad ista erudiebantur. Neque ullibi, qui jam *Periodi victores* essent, *Palæstritæ* nominantur. Quod illi optime sciunt, qui norunt qui qualesque fuerint *οἱ περιδόνικοι*, quantisque honoribus privilegiisque gavisi sint; quantisque quisque suam patriam per victorias suas, in publicis istis agonibus, acquisitis honoraverint.

Erat itaque *Palæstrites* idem qui *Palæstricus* (*παιστῆτις*.) Quem *Palæstricum* idem Stephanus, ex Fabro optime (contra magnum illum Budæum) non *Palæstra Magistrum*, sed *Palæstræ peritum* (i.e. in *Palæstra* exercitatum) explicat: cum *Palæstrico*, seu *Palæstrita*, opponatur *ἀπαιστήριος*, seu *Palæstræ im- peritus*, ac non in istâ exercitatus. Igitur *ὁ παιστήτης* quidem, quatenus tantum in *Palæstra* eruditus, cum *Palæstrita* unus idemque est; quatenus vero jam in Panegyribus istis publicis, Olympicis sc. Pythiis, Isthmiis, &c. publice decertat; indeque *Periodonices*, seu *Periodi victor* (ac quidem, ut nostri Hermopolitæ, *περάδοχος* & *ἀλειπτός* & *ἀσπάζων*) minime cum *Palæstritis* in ordinem cogendus est. *Palæstra* enim erat, ut cum aliunde, tum ex Hesychio novimus, *ὅπου οἱ παῖδες ἀλείφονται*.

Horum *ἀλειφομένων* vero magister tali modo (ut dixi,) erat *ἀλείπτης*; at minime *ἀλειπτός*. Qui *ἀλειπτής* sicut bis occurrit in ipsa Græca, de qua agimus, inscriptione, ita, ut vidimus utroque loco, a Mercuriali *Alipta* vertitur; ac qui-

quidem admodum male: quoniam *Alipta* Græce ἀλειπτης in palæstris locum obtinebant; ἀλειπτης vero in Panegyribus modo nominatis, illorumque similiter Agonibus. neque aliis, sive luctatoribus sive pugilibus id epitheton (non muneris aut ministerii nomen) tribuebatur, quam qui *indefessi*, ac perpetuo victores *certando*, ita usque ad plenariam victoriam, atque ad quam rari pertingebant, perdurassent.

Audit id, qui circa Athletarum certamina illustranda, maxime laudandus est, Falconerius. Sed viderat id ante ipsum If. Casaubonus; ad Orat. xxviii Dionis Chrysostomi: cujus Dionis verba, ut huc afferantur, operæ pretium est: Πυγμῶν γὰρ ἀγωνιζόμενοι ἔτις ὑγῆς ἦν, ὥσπερ τῶν δρομέων τίς, ἔτι δὲ σφίδρα ἐγχεύμενος, καὶ ἱστῶν περὶ τῶν πόνις, ὥς δυνατὸς ἔστω, καὶ δύο ἡμέρας ἐξῆς μένειν ἀσπατακῶς τὰς χεῖρας, καὶ οὐκ ἂν εἶδεν ἐδὲς ὑφέντα ἑαυτὸν ἢ ἀσπαυαμένον, ὥσπερ εἰώθει. πρότερον δὲ ἡνάγκαζε τὰς ἀσπαυατικὰς ἀπειπεῖν, ἔμεινον πρὶν αὐτοὺς πληγῆναι, ἀλλὰ ἔπειτα πληγῆναι ἐκένευσ. ἔγὰρ τὸ παῖεν καὶ τὸ πτερώσκεσθαι, ἀνδρείαν ἐνέμιζεν, ἀλλὰ τῷτο μὴ εἶναι μὴ δυναμένον ποιεῖν καὶ ἀπηλλάχθαι βυλομένων. τὸ δὲ ἀνέχεσθαι τὴν ζέοντα, καὶ μήτε τὴν βάρυντα τῶν χειρῶν ἢ τῶν ποδῶν, μήτε τὴν πνοῆς ἐνδεῶς γίνεσθαι, μήτε τῶν καύματι ἀχθεσθαι, τὸ δὲ εἶναι γυναικῶν. ἱερθεῖς μέντοι, ἔφλω, ὑπολαμβάνων· καὶ γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ οἱ φαυλότατοι τὰ ὅπλα ἐπίπλυνον, οὐκ εἰδότες ὅτι γυμνοὶ μᾶλλον ἀνὰ πτερώσκουσιν καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ τῶν ποδῶν τὴν κόπην ἢ τὴν τραυματίαν. Ἰσχυρὰ τοι, εἶπεν, ἀφ' ἧς περ ἡρξάτο ἀγωνίζεσθαι Πυθῶν, πρῶτος μὴ ὢν ἱσχυρὸν ἀνιππος [lege ἀλειπτης] διεγένετο, πλεονεξὺς καὶ μεγίστους τεφάνους ἀνελόμενος, καὶ ἀσπαυατικῶς ἔπ' ἐλάττωσι ζήσας. καὶ τὸ πᾶν ἐνδεχόμενον ὄντα, τὸ μελάρκωσαν ἐκείνοι τὸ ἀπὸ τῆς καρδίας, ἀλλὰς τὴν ἀγωνίαν καὶ Ὀλυμπιάσιν νεικηκῶτα, ἐδέπω αἰνῆρ, ὑπερεβάλλετο. ἔτι δὲ ἐκείνος ἀλειπτης.

Castibus igitur certans tam sanus erat, quam cursurum aliquis [quod sane de Virgilio Darete post certamen cum Entello, nemo dixisset] Ita autem vehementer exercitabatur,

Et usque adeo vincere poterat labores, ut posset per duos continuos dies manere expansis manibus; Et nemo eum vidit manus demittentem quemadmodum consueverunt. Prius verò cogebat adversarios a certamine desistere, non solum priusquam ipse caderetur, sed etiam quam ipse caderet illos. Neque enim verberari aut vulnerari fortitudinem esse putabat: sed esse hoc eorum qui labores sufferre non possent, Et recedere vellent. Sufferre autem tempus Et neque manuum gravitate vinci, neque spiramine deficere, neque aestu gravari, hoc esse generosum. Recte sane, inquam sentit. Etenim in bello ignavissimi arma abiciunt, nescientes quod nudi magis pateant vulneribus, atque ita magis vincuntur a labore, quam a vulneribus. Proinde inquit, [senex, nempe inter quem & Dionem super hac colloquium erat; quique videtur fuisse Pædotriba, ex hisce ipsius verbis, in fine Orationis, ἀλλὰ γὰρ ὡς γομνάζει τὰ παῖδα, καὶ ἀπέρχεται] ex quo cæpit certare in Pythicis ludis, primus omnium quos novimus ἀλειπλος (absqus remissione, aut pausa) perseveravit, plurimasque Et maximas coronas reportavit: adversariis neque vilibus usus neque paucis. Et patrem, qui notior erat, Melancomam illum e Caria, qui Et alia certamina Et ludis Olympicis vicerat, nondum virilem ingressus ætatem, superavit. Ille enim non ἀλειπλος (seu continenter) certaverat.

Ac senex quidem ille, cum quo loquitur in Oratione Dion, jam ante dixerat: οὗτος μὲν τοι ὁ Ἐμελαγωγέμα' ἀνταγωνιστὴς καὶ μόνος ἐκείνῃς σὺν ἀξίῳ ὡδὲ χωρεῖν, ἔ' γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ. 'Οὐδὲν μὲν τοι παλὸν ἐπείκει ἡττᾶς γὰρ αἰεὶ, εἴσιπαι δὲ ὅλης τ' ἡμέρας ἀγωνισάμενος ἤδη μὲν τοι ἀπέρχεται, ὥστε τ' πλεοναῖον τῷ ἀγῶνι ἐν Νεαπόλει, εἰδέναι ἔχοντιρον αὐτῷ εἰκῆσιν. Hic quidem est Jatrocles illi Melancomæ adversarius, quique solus illi noluit concedere, quod quidem in ipso fuit. Nihil autem inde proficiebat; etenim semper succumbebat; interdum per to-

tum

tum diem certans: Mox enim defatigabatur; ita ut novissimo hoc certamine Neapoli habito nullum eo citius vicerit.

Hæc sane satis illud ἀλυπτος illustrant. Interim hæret Casaubonus, an pro ἀνίπτος, quod primo loco pro ἀλυπτος in Græcum textum irrepsit (quodque recte ille ridiculum mendum vocat) legendum sit ἀήγητος, an ἀλκις.

At certe ἀλκις esse legendum ipse textus, ejusque circumstantiæ, sat clare ostendunt. Præterea ἀήγητος non significat Athletam perpetuo ac sine remissione, aut pausa, perdurantem; sed eum qui invictus atque invincibilis est, seu semper in certamine victor existit. *Melancomam* autem hunc *Melancomæ* filium talem etiam fuisse, ex hisce Dionis verbis (præterquam ex aliis) Orat. XXIX patet: ὁ δὲ μηδὲν ὑποήρξεν, ἡττήσατο μὲν ὁμοίως· δι' αὐτὸ μάλιστα τὰ τοῦ εἰρησίου. τοῖς γὰρ μηδὲν εἰδόντων, ἔδει πιστεύειν ῥᾶδιον, ὅταν τοσούτους ἀπαραγωνιστοὺς ῥησάμενος, καὶ ὅπως ἀγῶνις, ὑπὲρ ἑδὲ νῆς ἡττήθη αὐτὸς δὲ αἰὲν πάντας ἐνίκη. Quod autem nemo est adeptus, nostis quidem similiter: propter hoc ipsum tamen dicendum est. Nescientibus enim neque creditu facile, quod cum tot tamque strenuis adversariis certans, a nullo victus sit, sed ipse omnes semper vicerit.

Melius certe vertit Mercurialis istud ἈΣΙΝΕΒΕΝΣΤΟΣ, quem nemo detrudere poterat: quamvis melius adhuc Casaubonus reddit ita, qui loco moveri ab Antagonista non potuit. Quod & in Entello suo Virgilius (lib. 5.) sic exprimit:

*Stat gravis Entellus, nisuque immotus eodem
Corpore tela modo atque oculis vigilantibus exit.
Ille, velut celsam oppugnat qui molibus urbem
Aut montana sedet circum castella sub armis;
Nunc hos nunc illos aditus, omnemque pererrat
Arte locum, & variis assultibus irritus urget.*

DIS-

DISSERTATIO NONA

DE

Fratriis, Thiasis, Orgeonibus, &c.

CAPUT I.

Quenam Φεατείαι, &c. θιασοί; ubique locorum obtinuerint. Thiasitas, seu Thiasotas, cum Φεαῖες quandoque confundi, ut & cum Orgeonibus. Quibus illi Dis sacrarentur. De Archithiasitis; ac quid Thialus! ex Hesychio, &c. παμία ac χαμπαῖς Thiasorum. Φεατείων & Φεατείαζεν. In Epheborum album inscripti. Γενή quinam ac quales fuerint; tum & Ὀμογάλακτοι. φυλαὶ & ipsarum divisiones. γενήs quanam fuerit: tum quinam Orgeones. Sacra privata prohibita. De καθάρων rursus ex Suida. Phratriarum, seu Fratriarum, sodalitatumve nomina tum Athenis, tum Neapoli, tum Romæ. &c. ut Ἐυμηλείδων, Ἠοιοαινίων, Ἰλίων, Θωγέδων, Ἀετῶν &c. Qualia sepulchris saepe tributa fuerint. De χαλκοδόχοις, φροντισαῖς & διοικηταῖς in Fratriis. De πατερίαις. De immunitatibus ac Privilegiis, quæ benemeritis, ab urbibus quandoque dabantur. De ἱεροποιῖς & ipsorum munere. Inscriptio Græca versa et expensa. Ἐπιμεληταὶ cum a libi, tum apud Delios. Ἐπιμελητῆ ἱεµερίων; item ἱεραὶ &c.

Agmen

AGmen tandem claudant Φεάτορες, seu Φρήπαρες, eorumque præpositi Φεαλείαρχοι, seu Φρήταρχοι; quos Pollux quoque, libro III. cap. 4 ὁμοκαλάκις & ὀργεῶνας appellatos fuisse asserit, additque: τὸ δ' ἐστὶν εἰς ὃ συνέησαν Φεάτερον ἐκαλεῖται. *Templum in quod simul coibant Phratrium vocabatur.* Quas Φεαλείας, Athenis duodecim numero existentes, ibi tum ulterius describit, atque inter alia notat, illorum ad illos introitu vinum (procul dubio ab ipsorum parentibus) distributum cæteris Φεάτορσιν fuisse. Hinc οἰησήμεθα: sicut & Themisthius Orat. XIII notat, illos ante introitum, *convocata concione probatos, & publico annulo signatos fuisse.*

At non solummodo Athenis, verum & in aliis Græciæ urbibus hæ Φεατεῖαι obtinebant: quin & Neapoli, in Italia; de qua ita Strabo lib. v. μνησὶ δὲ τὰ τῶν Δημάρχων ὀνόματα, τὰ μὲν πρῶτα Ἑλληνικὰ ὄντα, τὰ δ' ὕστερα τοῖς Ἑλλησποῖς ἀναμειγνύμενα καμπανικά. πλεῖστα δ' ἔχῃ τῶν Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐν αὐτοῖς σῶζονται, γυμνάσια πρὸς ἑφηβικά, Φεαλείαι, καὶ ὀνόματα Ἑλληνικά, καί τινα ὀλίγα Ῥωμαίων. *Ostendunt id Δημάρχων nomina, utpote primitus Græca, posterioribus vero temporibus Campanica Græcis permixta. Sicut & plurima Græcorum institutorum supersunt vestigia, ut Gymnasia ephæborum, cætus Fratriarum, & Græca nomina etiam illis, quæ Romanorum sunt imposita.*

Inter quæ (ut ut ἑφηβικά nobis omittenda non sunt) ad Φεαλείας hîc potissimum attendendum: qua occasione & de Orgeonibus & Thiasitis similibusque etiam aliquid est dicendum. Ὀργῶνες enim non semper *Mystras Orgiorum* denotabant, sed cum *Thiasitis*, seu *Thiasotis*, ac Φράτορσι, seu *Sodalitatibus*, sæpe conveniebant. Hinc namque Harpocration, in Lexico suo: οἰδοῦμαι δὲ πρὸς ἀθροίζεσθαι πλεῖστον ἢ ἑκατὶ τῶν, *Thiasus est multitudo congregata ad communem cul-*

Z z z

tum

tum & sacrificia Deorum. Unde & Isaacus, Oratione de Astyphili hæreditate: 'Εἰς τὸν θεὸν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τ' Ἀστυφίλου παῖδα ἤγαγε μεθ' ἐαυτοῦ, ὡς πατὴρ καὶ ἐμὸς παυσανίου. Ἐκ τῶν διόσεως & Ἡρακλέους ἐκείνοι ἐσήλασαν, ἵνα μετρίχοι τ' ἐκωνομίας. αὐτὰ ὑμῖν οἱ διασώπων μαρτυρήσασιν. *Pater itaque Astiphilum adhuc dum puerum quocunque, æque ac me, secum sumebat, atque ad Thiasos* [seu sacros conventus, sive sodalitates communi sumptu] *Herculi factos; ut ita communione* [istius sacre sodalitatis] *frueretur. Ipsi Thiasotæ id vobis testantur.*

Hos vero *Thiasos* confundi cum supra nominatis *Φρατερίαις*, discimus ex Flavio Josepho; qui ita alicubi: καὶ ὃ δὲ Γαῖος Καῖσαρ κωλύων διόσεως συνάγειν καὶ πλὴν, μόνως Ἰουδαίους εἰς ἐκείλους εἶπε ληήματα συνεισφέρειν, εἰς σύνδικτα ποιῆν. *Quin & Cæsar, cum vetaret Thiasos per urbes congregari solitos, solis Judæis non prohibuit id, quo minus aut pecuniam conferrent, aut communia celebrarent convivium.*

Quos tamen Judæorum ita ab Ethnicis appellatos, *Thiasos*, ratione religionis, nil fere commune cum Gentilium *Thiasis* habuisse, facile quis perspicere queat.

Erant itaque *Thiasis* ac *Φρατερίαι*, sicuti quandoque solum partes Tribuum, (de quibus tamen nunc loqui propositum non est) ita plerumque, (sicut *ἑταῖριον* collegia,) cætus ac *Fraternitates Baccho, Herculi, Apollini*, aliisve Dīs consecratæ: Quibus Dīs ab harum Fratriarum membris, ut peculiaribus patronis sacrificabatur: atque hinc convivium inter *Φρατερας* celebrabantur: ad quæ communes illi sumptus sive impensas pariter conferebant.

Horum *διασώπων* præsides, seu capita, erant *ἀρχηδιασώπων*, ut qui horum *συνόδους*, (ita namque etiam vocabantur) præsidebant, ac moderabantur. Hoc videmus sat clare ex ista inscriptione, quæ in Miscellanis Sponii, pag. 343 compareret; cujusque solam partem posteriorem huc aferam: 'ΕΝ ΤΑΙΣ

ΓΙΝΟΜΕΝΑΙΣ ΣΥΝΟΔΟΙΣ ΠΑΣΑΙΣ ΕΠΙΜΕΛΕΡΙΑ ΕΣΤΩ
ΤΟΙΣ ΚΑΘΙΣΤΑΜΕΝΟΙΣ ΑΡΧΙΘΙΑΣΙΤΑΙΣ ΚΑΙ ΤΑ-
ΜΙΑΙΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙ ΠΩΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΓΙΝΟ-
ΜΕΝΑΙΣ ΘΥΣΙΑΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙΣ, &c. tum ut ini-
tio istius decreti habetur, ΑΡΧΙΘΙΑΣΙΤΗΣ ΕΙΠΕΝ. ita in
fine,

ΕΠΙ ΑΡΧΙΘΙΑΣΙΤΩΤ
ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ ΤΟΥ ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ
ΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΔΕ ΤΟΥ
ΔΩΡΟΘΕΟΥ

Videmus hîc ἀρχιθιαστήν, atque inter suos ἱεράνους, seu
cujus nomine Fasti hujus fraternitatis Herculi dicatæ, no-
tarentur. Sicut etiam hîc Sacerdotem hujus Sodalitatis (at-
que adeo Herculis) habemus. Unde simul videmus, hujusmo-
δι φεαγείας, prout huic illive Deo dicati essent [uti nunc in-
ter Romanæ sectæ homines videmus, Fraternitates huic illive
sancto dicatas] suos proprios sibi habuisse sacerdotes.

Notat equidem Doct. Jac. Sponius, *Archithiasitas* fuisse
præfectos Chorearum Bachicarum: *Thiasus enim* [ita per-
git] *Cætus & multitudo tripudiantium, & proprie turba*
Bacchicas saltationes, chorosque agitans, ut tradit Athe-
naus. verum Thiasos Herculis jam ex Isæo vidimus, ac
quidem Thiasos Baccho sacros fuisse etiam Hesychius docet,
cum ait: θίασος, χορὴ εὐκταίς, ἢ σύλλογος, καὶ τὸ ψιλὸν πλῆ-
θὺς· ἰδὲ ὅτι καὶ τὸ βακχικόν, ἢ ἑσμός γυναικῶν. Verum
& ante dixerat, θίασος, δωχία καὶ πλῆθὺς, ἢ μένος τῶ
βακχικῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἱεραικόν: hoc est quod nos appellamus
Gild, seu *Gilde*. Ita namque hic habemus θίασον *Merca-*
torum Tyrriorum Herculi dicatum, ac cuius Sacerdos Do-
rotheus quidam erat. Atque Harpocration nos jam supra
Zzzz 2 do-

docuit, plurium Deorum *thiasos* fuisse, prout hîc illum, alius vero alium sibi patronum elegerat; Sicque *θιασίται*, seu *θιασώ* erant horum *θιάων* membra, vel οἱ κοινοῦντες τῶν *θιάων*, ut idem Harpocration loquitur.

Quantumvis igitur Athenæus lib. ix. dicat: καλοῖται ἡ ἐν Διονύσειᾳ παρεπόμενος ὁχλὸς θιάσος, ὡς ὁ Εὐριπίδης Φησὶν Ὅρω ἡ θιάσος τρεῖς γυναικείων χορῶν. *Quum Thiasum etiam nominant turbam quæ sequitur Bacchum: quo significatu dixit Euripides:*

Thiasos video tres *Chororum Muliebrium*; istis statim subjungit: τὰς μὲν ἐν θιάσῳ ἀπὸ τῆς περὶ προσήγορον. καὶ γὰρ αὐτὰς τὰς θιάς οὕτως φασί. *Thiasos* igitur ab appellatione *θιά* (seu *Dei*) quem *Lacones* οὖν vocant, nominarunt. Tum & paulò ante dixerat: Ἐρανὸς ἡ εἰς αἱ ἀπὸ τῆς συμβαλλομένων εἰσπαραγῆ, ἀπὸ τῆς συνεῖναι ἐ συμφέρειν ἕκαστον. καλεῖται ἡ δ' αὐτὸς καὶ ἔρανος καὶ θιάσος, καὶ συνιόντες ἔρανισαὶ ἐ συνθιασώ. *Erani* vero sunt hominum ad epulas conventus collatâ ab omnibus ac singulis pecunia facti, indeque appellati. *Eranum* autem etiam *Thiasum* vocant; & homines ad eum convenientes *synthiasotas*.

Ut autem *Thiasotæ* suos sibi habebant ἀρχιθιασίτας (quibus & ταμίαι & χαμματεῖς ejusmodi Collegiorum seu fraternitatum subjuncti erant) sic *φράτορες* (alio nomine, ut videmus, si non plane iidem, sane fere iidem) suos sibi eligebant *φρατρίάρχας*. Ita enim Demosthenes: καὶ αὖ τὸς μαρτυρίας τὰς τῶν *φρατέρων* ὡς εἶλοντο μὲν *φρατρίαρχον*. *Advoca* vero testimonia membrorum *Phratriæ*, quomodo (nempe) me elegerint *Phratriarchum*.

Locus autem, quo in unum congregabantur, appellabatur *φράτριον*, ut supra dictum. Ἦν ἡ καὶ πάλιν ἰσχυρὰ φράτριον τῶν ἐκλεσμένων ἐν οἷς οἱ τῶν αὐτῆς *φρατρίας* συνήγοντο, καὶ *φρατρίάζον* ὁφρονότερον ἐλέγετο ὡς ἀπὸ Ἀθηναίων, ὅς ἐστι τὸ αὐτὸ συνίναν. *Erat*, sicuti tradunt, *Phratrium* locus definitus, in quo *Phratriæ*

tria membra conveniebant, &c. Unde rursus illud Demosthenis: καὶ αἰσῶγον τὸ παῖδα τέτοιν εἰς τὰς τρεῖς Ἀγίας καὶ Εὐβυλίδου Φράτορας, μεθ' ὧν θεοπομπῇ τὰς πατρὶς μακαρίζετε ἐφρατρίαις

Ex quibus simul discimus, plurium simul *φρατρίων* unum eundemque hominem, seu adolescentem, sæpe participem fuisse. Illos in *φρατρίας* inducti adolescentes in *Epheborum* numerum inscriptos fuisse, atque inde inter cives habitos, ita nos docet *Heliodorus* lib. I. καὶ πρῶτα τῶν γραμμάτων διδασκόμενοι, εἰς τὰς φράτορας ἐγυνήτας εἰσπαγῶν, εἰς ἐφήβους ἐψηφάσας, πολίτην υμέτερον ἀποφύνας. *Et initiis literarum institutum, cum ad Phratores & tribules introduxissem, & in Epheborum album retulissem, sicque civem eum secundum leges effecissem.*

Habemus hinc etiam *γενήτας*: cujus vocabuli occasione operæ pretium videtur, ut huc *Harpocratonis* verba afferam: γενήτης, οἱ τρεῖς αὐτῶν γένος κεινωνέντες, διηρημένοι γὰρ ἀπάντων τῶν πολιτῶν κατὰ μέρη, καὶ μὲν πρῶτα καὶ μέγιστα μέρη ἐκαλῶντο *Φυλαὶ*: ἐκάστη δὲ *Φυλὴ* τετραχὴ διήρητο, καὶ ἐκαλεῖτο ἕκαστος μέρος τῶν τετραπλῆς ἐφρατρία. πάλιν δὲ τρεῖς *φρατρίων* ἐκάστη διήρητο εἰς γένη τριάκοντα, ἐξ ὧν αἱ ἱερωσύναι ἐκάστῃς προσήκουσιν ἐκληρονομοῦντο. ἔστι δὲ πολλοὶς τῶν ῥητόρων τὸ νομα, ὡς καὶ *Δημοθέτης* ἐν τῇ πρὸς *Εὐβυλίδην* ἐπίσφι. *Ἰαυί* ἐν τῇ πρὸς *Δολλοδώρον* κλήρη, τὰς συγγενεῖς *Γενήτας* ὠνόμασεν ἔχ. οἱ συγγενεῖς μέντοι ἀπλῶς, ἐοικότες δὲ αἱματὶ *Γεννητῶν* καὶ οἱ ἐκ τῶν αὐτῶν γένος ἐκαλῶντο, ἀλλὰ οἱ ἐξ ἀρχῆς ἐς τὰ

[NB] καλούμενα γένη κατ' ἀνιμεμήντες: φιλόχορος δὲ ἐν τῇ τετάρτῃ *Φησι*, πρῶτον ὁμοκαλάκτας ὀνομάζειν, ὅς ἐστιν *γενήτας* καλεῖσθαι: *γενήτης*, qui ejusdem (quasi) generis sunt. Nam quum cuncti cives in tres partes essent divisi, prior ac maxima pars vocabatur *φυλὴ*, seu *tribus*. Unaquæque vero *Tribus* trifariam dividebatur, & appellabatur singula ipsarum pars *τετράς*, & *φρατρία*, seu *Phratría*: rursus unaquæque *Phratría* dividebatur in γένη triginta, ex quibus sacerdotia, quæ singulis competeabant, sortitò eligebantur. Reperitur

au-

autem apud plures Rhetores istud nomen. Sic namque Isæus, in Oratione de Apollodori sorte (ejusmodi) congeneres, γυνήτας nominat. Non autem erant simpliciter (seu revera) congeneres; ut illi qui consanguinei erant, & ex eodem genere orti essent: sed quod etiam isti, qui ab initio in ita appellata γῆν seu genera distributi erant, ita vocarentur. Ac quidem Philochorus lib. 4. ait prioribus temporibus ὁμογενεῖς quasi ejusdem lactis communicantes, appellatos fuisse, quos nunc γυνήτας vocant.

Addamus his Etymologici verba hæc sequentia: Γυνήτας δὲ γένος, σύστημα ἐκ λ' ἀνδρῶν συνεστὸς, ὃ οἱ μετόχοντες ἐκαλεῖντο Γενῆν, ὃ κατὰ γένος ἀλλήλοις προσήκοντες. ἔδῃ δὲ τὸ ἔκ αὐτῶν αἵματος, ἀλλ' ὡς οἱ δημοῖ καὶ οἱ Φεαῖες νόμον κοινωνίας παρ' ἑχόντες, ἔτι καὶ οἱ Γενῆν συγγενικῶν ὀργάνων ἢ θεῶν; ἀφ' ὧν ὀργαῖνες αἰνομένωσαν, ἢ οἱ ταύτῃ γένος μετόχοντες ἢ ἀπ' ἀρχῆς κοινὰ ἰστέοντες. οἱ δὲ ὁμογενεῖς Φεαῖες συγγενεῖς καὶ γυνήτας. Geneta a genere appellati erant systema constans ex triginta viris, cujus participes qui essent γυνήτας vocabantur; non quod sese sanguine aut affinitate contingerent, sed velut δημοῖ, Populares, & Φεαῖες lege quadam communione quandam inter se haberent. Sic & γυνήτας cogenerebus Orgiis, & Dis (a quibus & ORGEONES vocabantur; aut ejusdem generis participes, aut ab initio ætatis communia sacra inter se habentes erant. Alii verò ὁμογενεῖς & Φεαῖες & γυνήτας pro unis iisdemque habebant.

Hos itaque Φεαῖες & ὁμογενεῖς & ὀργαῖνες inter se fere confundi, etiam ex his Etymologi verbis videmus: quum tamen (ut jam supra ex Polluce, atque Harpocratio- ne vidimus) ὀργαῖνες ab illis distinguendi sint.

Idem namque etiam Etymologus; Ὀργαῖνες σύνταγμα π' ἀνδρῶν, ὡς τ' γυνήτας καὶ τ' Φεαῖων, δὲ τ' κοινῇ ὀργαῖνον καὶ γένος ἴσιν. Quibus ex Suidæ Collectaneis hæc addere lubet:

ut

ut eo melius perspiciamus, quænam horum ab invicem differentia sit: ὀργῶνες, αἱ τοῖς ἰδίᾳ ἀφιδρυμένοις θεοῖς ὀργιάζοντες ὀργιάζον δὲ ἔστι πᾶς τῷ θεῷ ὄργην τελεῖν, τῷ ἔστι, μυθήματα καὶ νόμιμα. post quæ, sine interruptione ulla, hæc sequuntur (nempe post illa, μυθήματα καὶ νόμιμα) νόμων τεταρίων μὴ κικηῖσθαι ἔτι ἐν ἰδίᾳ οἰκίᾳ ἱερά. τὸ δὲ φανέντα κικημένον ἔτι, καὶ ὀργιάζοντα πάλιν τὰ δημόσια. Quorum verborum finis ac conclusio hîc deesse videtur æque ac inter verba, νόμιμα & νόμων τεταρίων, certissime aliquid deest, nempe nomen Scriptoris πρὸς νόμων. Supplet illum locum quidem Doctiss. Æm. Portus, Platonis nomine; quod ille de Legibus libro's scripserit: sed fateor me hæc verba in ipso Platonis lib. 4. non reperire. Præterea longe aliam interpretationem dat, quam quidem ex Aristotele haurire queamus, ubi is Politicorum lib. 6. de eadem re loquitur: nempe nulli licere domi suæ sibi privata sacra peragere, sed publica. Ita enim ejus verba habent: φυλαὴ πρὸς ἑπὶ πωλητῶν πλείους, καὶ Φεαλείαι καὶ πᾶς τῷ ἰδίῳ ἱερῷ συνακτίον εἰς ὀλίγα καὶ κοινὰ καὶ πάντα σοφιστοί, ὅπως αὐτῷ μάλιστα ἀναμειχθῶσι πάντες ἀλλήλοις, αἱ δὲ συνθῆκαι ἀναμειχθῶσι αἱ πλείονες. Nam & alia Tribus faciendæ sunt, & quæ in urbe insunt multiplicandæ sodalitates: & quæ ad sacra privata pertinent, in pauca & communia contrahenda sunt: omnia denique artificia adhibenda sunt, ut quammaxime omnes inter se permisceantur: pristinae autem consuetudines dirimantur, ac distrabantur.

Nempe vetantur hîc, & illic, si quid video, privatæ religionis, privatique ritus ac sacrificia: quæ & fere semper cum Rebuspublicis, tum maxime Regnis, sive imperiis Monarchicis periculosa ac damnoſa habitæ fuerunt; ut vel ex solis Josephi verbis supra allatis liquere potest: at maxime ex Bacchanalibus similibusque sacris prohibitis; ubi nulla auctoritas publica accederet. Verum de hisce forsan alibi: latius ac curatius. Interim & de his Φεαλείαις &c. legatur

Cl.

Cl. Salmasius: *Ad jus Atticum & Romanum.*

Apud eundem porro Suidam, sequuntur post modo allata etiam hæc, *σελῶντες δὲ ἐν τῷ ὑπομνήματι τὸ Σέλωνος ἀξόνων, ὀργῶνας φησὶ καλεῖσθαι, τὰς συλλόγους ἔχοντας πρὸς ἱνάας ἡρώας ἢ θεάς. ἥδη δὲ μετὰ Φέροντος καὶ τὰς ἱερείας ἔτι καλεῖται. ὁ γὰρ Ἀντίμαχος ἐν τῇ Λυδῇ γυναικί, καβάρους θῆκεν ἀβακλείας ὀργῶνας, &c.* Ob quæ postrema, de Cabarnis, verba (nam cætera apud ipsum Suidam legi possunt) eousque Suidam hic exscribere volui. Nempe contra Sponium ex Hesychio, jam supra ostendi *Cabarnum* non *Deum*, sed *Sacerdotem*, ac quidem *Cereris* fuisse. Quod sane (de sacerdote saltem) clare per hæc Suidæ (atque apud ipsum Antimachi) verba firmatur, *καβάρους θῆκεν ἀβακλείας ὀργῶνας*. At quidnam hic istud *ἀβακλείας* sibi velit, perobscurum sane atque incertum est.

Interim mihi videntur isti *Cabarni* hic Mysteriorum, ac quidem sicut apud Hesychium *Cereris*, (quamvis obscure satis) denotari: illudque *ἀβακλείας* proque ab *ἀβακίζω* aut *ἀβακίω*, ignoro, *TACEO*, & *ἀβακῆς Taciturnus*, quam *σιγηλὸς* aut *σιγαλέος* &c. a *σιγάω* vel *σιγάω*; eodemque modo illud *ἀβακλῆς* significare *taciturnus* derivandum, atque adeo *ἀβακλείας ὀργῶνας taciturnos sacerdotes*, sive *Hierophantas*. quam conjecturam tamen eruditorum virorum iudicio submitto.

Verum enim vero, ut ad nostros redeamus *Φράτορας* seu *Φρήτορας*; ab Orgeonibus & illos Aristoreles Ethic. eodem lib. 7. distinguit, quando ait, αἱ δὲ ἄλλαι κοινωνίαι εἰσὶν, ἢ μέρος τῶν τῶν πόλεως κοινωνιῶν, εἰσὶν ἢ τῶν Φρατόρων, ἢ τῶν ὀργίων. quod nempe *Orgia*, separata sacra ab illis τῶν Φρατόρων fuerint: qui cum ipsi non essent sacerdotes, sed inscripti tantummodo inter ἐφίβους ac δημότας, tamen, ut supra ex Harpocrate vidimus, unaquæque *Φρατρία* peculiarem, seu propriam, sibi sacerdotem haberent. Ita namque Demosthenes: μέγιστα παρέχμεν ὡς εἰσὶν εἰς τὰς Φράτορας, ὡς

ὡς ἐντελέφω εἰς τὰς δημότας, ὡς ἔω' αὐτῶν τετῶν ἀπικελεύω
ἐν τοῖς Διονυσιαῖσι κληροδοτῶν τῇ ἱερουσίᾳ.

Porro ejusmodi *φρατρίας* aliquot congeffit (potissimum ex Hesychio) eruditiss. Reinesius ad Inscriptionem Cl. I. n°. 156. ubi ipsius verba sunt: *Tales Athenis* Δυομήδαι, χυμαρίδαι, κυνίδαι: *apud Eleos* τελλυάδαι: *apud Coos* Νεβρίδαι: *apud Thebanos* Ἀγλίδαι: *apud Ephesios* βασιλίδαι: *apud Rhodios* διαγορίδαι: *apud Paphios* κυνογάδαι, &c.

Sic *Eumelidae* *φρατρίες* erant Neapoli, sicut ex sequenti inscriptione, quæ apud hunc Reinesium Classe I. n°. 156. & epistola 35 ad Rupertum habetur:

ΕΥΜΗΛΟΝ ΘΕΟΝ ΠΑΤΡΩΝ
ΦΡΗΤΟΡΣΙΝ ΕΥΜΕΛΕΙΔΩΝ
Τ. ΦΛΑΤΙΟΣ ΠΙΟΣ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ
ΣΤΗ Τ. ΦΛΑΤΙΩΙ ΤΕΚΝΩΙ

Sic etiam *honionaeus* habemus apud eundem, Classe eadem n°. 203. in marmore ibidem, Neapoli, reperto, cujus inscriptio jam supra, alia occasione allata fuit:

Η ΦΡΗΤΡΙΑ HONIONAEΩΝ ΛΕΤΚΙΟΝ
ΕΡΕΝΝΙΟΝ ΠΤΩΛΜΕΟΣ ΤΙΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ
ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΕΤΕΡΓΕΣΙΑΣ
ΔΗΜΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΝΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΝ
ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣΑΝΤΑ ΑΡΧΟΝΤΑ ΤΟΝ
ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΚΟΝ ΘΕΟΙΣ

Ubi an non in penultima & ultima linea insculptum fuerit ΤΟΤ ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΚΟΤ, valde dubito.

Aaaaa

Sic

Sic denique Cl. VI. n°. 37. hanc sequentem:

Α. ΚΡΕΠΕΡΑΙΟΝ ΠΡΟΚΛΟΝ
ΠΑΤΟΝ ΑΝΤΙΠΑΤΟΝ ΤΩΝ ΙΑΙΩΝ
ΕΤΕΡΓΕΤΗΝ
ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΙ ΦΡΗΤΟΡΕΣ
ΑΜΟΙΒΗΣ ΧΑΡΙΝ

Hic *Artemisios* habemus, sicut in præcedenti inscriptione *Oenionæos*. Ast insignis illa est, quamvis in fine, ut videtur, mutilata, quæ apud Gruterum pag. 112. n°. 8. habetur, atque etiam Neapoli reperta fuit.

ΘΕΟΙΣ ΣΕΒ. ΚΑΙ ΦΡΗΤΡΙΟΙΣ ΘΕΩΤΑΔΑΙ

Qui tamen *Augusti*, etiamsi ipsorum nomen non exprimitur, eo tempore videntur imperium tenuisse: ut quibus istud monumentum, cui hæc dedicatio insculpta est, a Neopolitanis sacrata fuit.

Ita namque & apud Romanos erant Sodales Augustorum, *Augustales* nempe, *Flaviales*, *Antoniniani*, *Veriani*, *Aureliani*, *Hadrianales*, *Trajanales*, *Helviani*, aliorumque Augustorum plures. Alias etenim erant & illis Collegia, *Φεργείαι*, seu Dis aliis sacrata; qualia erant ex. gr. *Collegium Isidis*, apud Gruterum 83. 14. reperiunda; *Silvani Gemini*, 318. 11; *Virtutis* 106. 6. Sicque *Serapidis*, uti & *Isidis*, apud Reinesium Classe XIV. n°. 171. ac denique *Sodalium Herculis Somnialis*: cujus *Sodales* ibi Classe X. n°. 4. enumerantur.

Insignis sane & ista inscriptio est, quæ Neapoli quoque reperta apud eundem Gruterum pag. 125. habetur; sed, quod dolendum est, & capite & caudâ truncata, aliâsque, cum

a

latere tum in medio mutilata aut corrupta, per clavos infixos, est: ac quidem ita, ut, me iudice, in integrum conjecturis restitui nequeat. Loqui tamen illa videtur, si quid recte conjicio, de sepulchro *Valerie Moschæ*, quæ uxor fuerat cujusdam *Aristonis*; cujus nomen etiam ex parte deletum est.

Ut autem sæpius sepulchris certa agri mensura attributa ac sacrata erat, ex qua reditus proveniebat ad annua ac solennia convivia celebranda, ad rosas violasque spargendas, &c. in memoriam aut honorem defuncti; sic & hominibus certis ista cura demandata erat. Quæ cura, itaque, hic τῇ Φρεσίᾳ (quæ quoque alio nomine ἀγῶνις appellatur) τῷ ΑΡΙΣΤΑΙΩΝ demandata fuit.

Quæ sodalitas forsan ob hanc causam instituta, ac de ipsius nomine appellata fuit: sicut & inde leges huic Φρεσίᾳ præscriptæ videntur; saltem quantum ad sumptus aut impensas, cæteraque eo pertinentia, attinet. Hinc enim in ista plus semel Ο ΦΡΗΤΑΡΧΟΣ, ΟΙ ΧΑΛΚΟΛΟΓΟΙ, Ο ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ, & ΟΙ ΔΙΟΙΚΗΤΑΙ ΤΗΣ ΦΡΗΤΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΑΙΩΝ occurrunt.

Illam porro que de annuis conviviis dixi, firmantur ex his sequentibus; atque ita, ut conjicere valeo, supplenda ac legenda sunt:

ΤΗ ΤΕ ΑΛΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΓΙΝΕΣΘΗ
ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΟΝ ΕΤΟΣ ΕΝ ΤΕ ΤΑΙΣ
ΗΜΕΡΑΙΣ ΤΑΤΤΑΙΣ ΤΑΙΣ ΘΥΣΙΜΑΙΣ
ΘΥΟΝΤΕΣ ΔΕΙΠΝΩΣΙΝ ΟΥΔΑΕΡΙΑ ΜΟΣΧΗ, &c.

¶ Habemus igitur hic & Φρήταρχον & Φρετην, seu *Curatorem*, aut *Procuratorem*, (prout in Glossario veteri Græco-Latino explicatur) & χαλκολόγους & διοικητάς, seu *Dispen-*
sa-
 Ααααα 2

satores: qui, sicut χαλολόγοι pecunias corrogabant, quæ sustentandis ejusmodi Communitatibus inservire debebant (nisi jam reditus in eam rem testamento destinati essent) ita iterum dispensabant. λογισαὶ itaque illi videntur fuisse, qui, sicuti pecunias a χαλολόγοις acceptas dispensabant, ita etiam in rationem relatas examinabant: appellatione sic a similibus nomine magistratibus, ministeriisque desumpta.

Inde namque Plutarchus, in Apophlegmatis de Alexandro: Ἀναξάρχῳ ἧ τῷ φιλοσόφῳ δέναι τὸ διοικητὴν ἐκίλευον ὅσον ἂν αὐτῇσι. *Dispensatorem jusserat Anaxarcho Philosopho dare quantum posceret.*

Idem autem, in libro περὶ ἀποργησίας, (pro Φρατριάρχοις, ut videtur, sumens ἐπιτέρας) τὰς λογισαῖς cum τοῖς διοικηταῖς conjungit, dum ita loquitur: ἐπιτέροις ποί, ἐ λογισαῖς, καὶ διοικηταῖς. *Rationariis quibusdam atque administratoribus.*

Sic quoque illud λογιστὸντες videtur accipiendum, quod in insigni ista inscriptione, quæ ex Sponio a me jam pag. 259 & 260. allata fuit; & in qua habemus, ΛΟΓΙΣΤΕΤΟΝ-ΤΟΣ Μ. ΟΥΟΛΤΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ, reperitur.

Erant aliàs quoque οἱ λογιστὰὶ Magistratus in Republica Atheniensi; quales illos describunt tam Hesychius, quam Harpocraton: quorum primus quidem simpliciter, λογιστῆς, κριτῆς, δοκιμαστῆς ἐξεταστῆς; at alter magis exserte, λογιστὰ καὶ λογιστήρια δεξιὰ πρὸς παρ' Ἀθηναίοις ἔτω καλυμένη· εἰσι δὲ τὸ ἀριθμὸν δέκα, οἱ τὰς δυνάμεις τῶν διοικημένων ἐκλογίζονται ἐν ἡμέραις τετακτοῖς, ἵνα πρὸς ἀρχὰς ἀποδῶνται οἱ ἄρχοντες [διαφέρουσι δὲ τῶν δυνάμεων] λογιστήρια δὲ εἰσι τῶν λογιστῶν δεξιὰ. *Logistæ & Logisteria Magistratus erat apud Athenienses ita appellatus. Erant autem numero decem, qui inquisitionibus vitæ ac magistratus (sive illorum qui administrationem aliquam exercuerant) præerant, peragendis intra triginta dies post depositos Archontum (aliosque) magistratus. Quibus tunc addit: Differunt autem [Logistæ sc.] ab' ἐυδύναις. Logisteria vero sunt.*

sunt *Logistarum curia*. Sic & Etymologicum Magnum ait: Λογιστῆς Ἀρχοντας δέκα κληρωτὴς, ἐφ' ὧν πάντες οἱ ἄρχοντες ἀρχὴν ποιοῦσι, λόγον ἀπὸ φεροῦ τῶν διοικημένων. *Logistas fuisse Archontes (seu Magistratus) decem sorte creatos, quibus cuncti aliquo Magistratu functi rationem redderent gestæ administrationis.*

An autem ad hos Λογιστῆς &c. pertineant quoque οἱ λόγοι, πρυτάνεις, quorum mentio jam facta fuit, ubi de *Prytanibus* agebam, hic quoque disquiri posset (neque id mihi usque adeo improbabile) sed videant Eruditi.

Cujusmodi verò privilegia aut immunitates civitates has illasve, ob beneficia singularia, etiam aliis civitatibus apud sese concesserint, ostendunt hæc sequentia Byzantium, apud Demosthenem, (in Oratione de Corona) verba: Δεδοχθῶ τῷ δῶμῳ τῶν Βυζαντιῶν καὶ Περινθίων Ἀθηναίοις δόμον Πρωταμίας πολιτείας, ἐκπαιδὸν γὰρ, καὶ οἰκίαν, παρθερίαν ἐν τῇς ἀγοαῖς, προσδοκῶν πρὸς τὰν βωλάν, καὶ τὸ δῶμον, τῷ δὲ τῇς πρὸς τὰ ἱερὰ, καὶ τοῖς κατὰ κῆν ἐθέλουσι τὴν πόλιν ἀλευργήτους ἢ ὕδωρ πᾶσι πρὸς τὴν λειψυργίαν. *Populo Byzantinorum & Perinthiorum placere, jus matrimonii nobiscum contrahendi, & civitatis ac reipublicæ nostræ communionem, agrorum & fundorum emendorum ac possidendorum potestatem Atheniensibus concedi: in Ludis ac Certaminibus principem locum ac proprium, in Curia, apud populum, apud eos qui sacris præpositi sunt, tribui: tum si qui in urbe nostra domicilium suarum fortunarum collocare velint, omnium rerum immunitatem dari, &c.*

Postremo tandem in Agrigentinorum marmore occurrunt δαπόλογοι, in his verbis, ΚΑΙ ΦΕΡΕΙΝ ΤΑΝ ΕΞΟΔΟΝ ΔΙΑ ΑΠΟΛΟΓΩΝ. Qui δαπόλογοι, sicut ἐξοδὸς hic impensas denotat, ipsi ita sunt, qui *impensarum rationes reddere* ibi ex munere solebant. Hinc enim δαπολογισμός *Rationis sumptuum relatio, sive expensi relatio*, a verbo δαπολογίζομαι, quod

quod rationes reddere seu referre denotat.

Qui quoque in modò a me cum allatis, tum & afferendis Inscriptionibus occurrunt sunt, οἱ ἱεροποιοὶ: qui uti plures simul numero ibi se manifestant, ita & apud Pollucem decem numero comparent. Sic enim is de illis loquitur: Δέκα ὄντις ἔστι θύσιαι τὰς πεντατηρίδας, τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν Βεαυράδι, τὴν Ἡερακλειδῶν, τὴν Ἐλδσίνα. Qui, cum decem numero essent, sacrificabant. Quinquennalia sacra; tum quod in Deto; tum quod in Brauroni; tum quod Heraclidarum erat; tum denique Eleusinium. Neque aliter fere Etymologus: ἱεροποιοὶ κληρονομοῦντες εἰσι ἰ τ' ἀριθμὸν, οἱ τὰ πέντε μαρτυροῦντες ἱεροθυσίαι, καὶ πέντε καλλιερῶν δέη, καλλιερῶν μὲν τ' ἀριθμὸν, καὶ θύσιαι τὰς νομιζόμενας ἱππικῶν, καὶ τὰς πεντατηρίδας ἀπὸ τῶν διοικῶντων τὴν Παναθηναίων. *HIEROPOII* sortitò electi magistratus sunt decem numero, qui ad Vaticinia (*haruspicum*) præsto sunt: quique, si huic litandum sit litent simul cum vaticibus [*haruspicibus*] ac sacrificia lege constituta peragent, omniaque sacra Quinquennalia, exceptis Panathenæicis.

Quæ hic præter ista quæ Pollux habet, superaddit, sunt inter alia, istos ἱεροποιοὺς τῶν ἱεροσκοπῶν, sive *Haruspicibus* præsentibus adfuisse, quin & unâ sacrificasse. Cujus rei causam reddit Demosthenis scholiastes, dum ait: ἱεροποιοὺν τ' ἐπιβλέοντα, τὰς μάλιστα ὅτι θύσιν, μὴ καὶ κακουργῶσι *Hieropæjum* esse inspectatorem, sive observatorem, adstantem *haruspicibus* (dum exta inspicunt) ne quid in sacrificando mala fide, seu fraudulenter, agant. Quod quam sæpe contingere potuerit, imo & contigerit, exemplis discimus, quæ jam a libi a me ex Athenæo, ex Frontino, ex aliis de nautis Tæniis, de Janide vate, de Alexandro Magnò aliisque allata fuere. Neque ignorabant talia Romani. Unde & Tiberius, apud Suetonium (cap. 63.) edixit, ne quispiam *Haruspex* solus exta inspiceret; vel, ut ipsius Suetonii verba habent: *Haruspices secreto ac sine testibus consuli vetuit.*

Quod

Quòd tamen quorū spectarit, jam alibi explicui.

Ut vero apud Athenienses Atticos obtinebant *οἱ ἱερονιοὶ*; sic æque, ac forsan magis apud Athenienses in Delo. Apud quos, quamvis *Eumenidibus Areopagi in Atticis Athenis præsidibus* sacra non facerent, aliisque Atticorum Atheniensium sacris non moderarentur, illi tamen eminentiori quoque munere fungebantur; cum & Decretis publicis præessent.

Hinc enim in Deliorum Decretis, quæ a Reinesio, Classe VII. n°. 23. 24. & 25. exhibentur, istis *ἱερονιοῖς* iungitur, ut, dum Senatus Decreta hæc aut illa in Curiam inferret, illi ista in Templo, ac quidem columnæ lapidæ inscripta publicè exponerent. Quod apud Cretenses (ut in sequentibus videbimus) ipsi Cosmi faciebant.

Sicut autem in Delo plures numero quoque *ἱερονιοὶ* simul fuisse; ita alibi tamen unicum tantum obtinuisse videtur; an vero eodem cum munere in incerto est. Ita saltem id videmus in lapide isto, quem (cujusve inscriptionem) Constantinopoli a Georgio Douza allatum (sicut & ex appendice Epistolæ de itinere suo Constantinopolitano patet) Gruterus pag. 319. exhibet. Reperta fuit ista inscriptio *ἐκ τῆς πολιτείας πόλεως ἐν ἑσὶ τῇ μετροπόλει*. Ita namque Douza perhibet. Quæ Metropolis, non illarum una in minori Asia; aut Eubœa aut Dorienſium; sed ista, ut conjicio, quæ in Thessalia fuit, atque adeo forsan ipsa Thessalonica: cum quod hæc vicina magis Scythis (quorum Regis mentio in illa fit) sita fuerit, tum quod & ex tribus oppidulis obscuris conflata fuerit: pluraque postea, præter illa, assumpta ipsi majus incrementum dederint: ita ut pene eodem modo, uti Athenæ Atticæ, ex plurium oppidulorum combinatione fuerit composita. inter quas sicut Ithome fuit, ita quoque, procul dubio, hoc *Baræ*.

Ipsa.

Ipsa autem inscriptio hoc modo se habet :

ΕΔΩΚΕ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Τῷ
ΔΗΜῳ ΚΡΑΤΙΣΤΕΝΗΣ ΖΩΙΛΟΥ
ΕΙΠΕΝ ΕΠΕΙΔΗ ΕΡΜΕΙΑΣ ΑΣΚΑΝΠΙΟΔΩΡΟΥ
ΑΝΤΙΟΧΕΥΣ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ. ΠΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙ
ΣΚΥΤΩΝ ΓΡΑΝΙΤΑ. ΕΥΝΟΥΝ ΚΑΙ ΠΡΟΘΥΜΟΝ
ΕΑΥΤΟΝ Τῷ ΔΗΜῳ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ~~καὶ~~ ^{καὶ}
ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΓΧΑΝΟΥΣΙΝ ΑΥΤῷ
ΤΩΝ ΠΟΛΕΙΤΩΝ ΣΥΜΠΑΡΙΣΤΑΤΑΙ
ΣΠΟΤΑΝΣ ΟΥΘΕΝ. ΕΠΙΛΕΙΠΩΝ ΕΝ ΠΑΣΙ
ΤΟΙΣ ΑΞΙΟΥΜΕΝΟΙΣ ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΤΗ
ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Τῷ ΔΗΜῳ ΔΕΔΟΘΕΑΙ
ΑΥΤῷ ΚΑΙ ΕΚΓΟΝΕΙΣΙ ΠΡΟΞΕΝΙΑΝ
ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ΑΤΕΛΕΙΑΝ
ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΠΑΝΤΩΝ ΩΝ ΑΝ
ΕΙΣΑΓΩΣΙ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΣΙ ΕΠΙ ΚΤΗΣΕΙ
ΚΑΙ ΕΓΓΕΙΩΝ ΕΓΚΤΗΣΙΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣ
ΠΡΟΔΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΣΠΛΟΥΝ ΚΑΙ
ΕΚΠΛΟΥΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ
ΑΣΤΛΕΙ ΚΑΙ ΑΣΠΟΝΔΕΙ ΕΙΝΑΙ ΔΕ
ΑΥΤΟΙΣ ΚΑΙ ΕΦΟΔΟΝ ΕΠΙ ΤΗΝ
ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΠΡΩΤΟΙΣ
ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΕΡΑ ΤΟΝ ΔΕ ΙΕΡΟΠΟΙΟΝ
ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥΤΟ
ΕΙΣ ΤΕΛΑΜΩΝΑ ΚΑΙ ΘΕΙΝΑΙ ΕΙΣ
ΤΟ ΙΕΡΟΝ

Interum

Integrum hoc eo lubentius attuli quod non parum faciat iis, quæ de privilegiis atque immunitatibus, quæ exteris benefactoribus concedebantur, confirmandis atque ulterius illustrandis. Quare & versionem hanc addere libuit: *Placuit Senatui ac populo; Cratisthenes Zoili f. dixit: Quandoquidem Hermias Asclepiodori f. Antiochenus, dum apud Scytharum Regem Granitem conversaretur, sese benevolum ac promptum populo præstitit, isque & publicè & privatim illis civium, qui ipsum conveniebant adjumento fuit circa fœdus; nihil circa cunctos, qui digni essent, omittens. Visum est Senatui ac Populo, ut ei ac posteris ejus tribuatur jus publici hospitii, civitatis, præsentia, & immunitatis omnium rerum, quas invehere aut evehere possidendi gratia voluerit, uti & possessio terræ (sive Agrorum) & jus primum in judiciis agendi; ac libertas adnavigandi & enavigandi tam belli quam pacis tempore, tuto ac sine pacto: utque ipsis sit introitus in senatum & ad populum primis post sacrificia facta: utque Hieropoios hoc Decretum inscribat fasciæ, ac ponat in templum:*

An autem ejusdem muneris fuerint οἱ Πημελῆναι cum in Delo, tum forte & alibi, mihi sane obscurum, quin & plane incertum est. Interim in Oxoniensibus marmoribus & hoc habetur:

Bbbbb

AΘH-

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΔΗΛΙΩΝ ΟΙ
 ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΕΝ ΔΗΛΩ
 ΚΑΙ ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΝΑΥΚΛΗΡΟΙ
 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΠΟΛΥΚΛΕΙΤΟΝ ΦΛΕΤΑ
 ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΤΗΝΗΣ

 ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΝ ΔΗΛΟΥ. ΓΕΝΟΜΕΝΟΝ
 ΕΝ ΤΩΙ ΕΠΙ ΖΕΝΩΝΟΣ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΝΙΑΤΤΩΙ
 ΑΠΟΛΛΩΝΙ

Helychius id adstruere videtur per hæc sequentia: επιμε-
 λείας οἶκος, ὅσα τε δημόσια ἔργα φαῖται; ubi scilicet pu-
 blica acta, decreta &c. servabantur.

Interim videmus & mercaturæ, *ἑπταμηνιαῖς* decem apud
 Athenienses Atticos, præpositos fuisse: qui *ἑπταμηνιαῖ* ἐμπορίας
 appellabantur, atque itidem (uti apud illos *ισορροιοὶ*) decem
 numero erant. Hinc enim Harpocraton: ἐμπορίας δὲ ἑπτα-
 μηνιαῖς δέκα κρίνουσιν. τέστις ἡ περὶ τῶν ἐμπορίων ἑπτα-
 μηνιαῖ, καὶ τὰ σίτην καὶ ἀπὸ τῶν εἰς τὴν ἀθηνῶν ἐμπορίων πρὸς δύο μέ-
 ρη τὰς ἐμπορίας ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἄστυ κομίζειν. *Mercimoniorum*
*Curatores decem eligunt, quibus mandatur ut mercimonio-
 rum curam gerant, frumentique quod ad forum Atticum*
advehitur: cogantque Mercatores ut duas partes in urbem
advehant.

Hocce vero & suum γραμματεία habuisse indicat Demost-
 henes καὶ Θιοκρίτης, hoc modo: ταύτῃ μὲν τῇ φάσει ἔδωκε
 μὲν ἔτῳ περὶ ἀποκαλεισμένῳ τὸ Μίκωνα. ἔλαβεν δὲ ὁ γραμματεὺς ὁ
 τῶν ἐμπορίων ἑπταμηνιαῶν Εὐθύφημος. ἐξήκατο δὲ πλὴν ἑξόνον
 ἑκατὸν καὶ συνηδρία καὶ φάσις. *Istam autem accusationem in-*
sti-

stituit in jus vocans Miconem. Convincebat autem ipsum Scriba Curatorum: atque rependit hæc lis diu coram synedrio. Hi autem potius iidem fuisse videntur cum Επιμεληταῖς τῶν φυλῶν, quam cum τοῖς Επιμεληταῖς τῶν χορῶν: ut qui ab hisce multum diversi erant, solosque Ludos curabant. Et de quibus Suidas: Επιμελητὴν ἔχειτον ὅτι τῶν χορῶν, ὡς μὴ ἀπακλῆν τὰς χορδαῖς ἐν τοῖς θεάτροις. Eligebantur Curatores chororum, ne inordinate chori membra se gererent in theatris.

Quum autem hæc ad solos Athenienses Atticos spectent, patet Επιμελητὴν in inscriptione nominatum (ac quidem Επιμελητὴν Δήλου) neque ad Επιμελητὰς ἑμπορίας, neque ad Choros, verum ad insulæ Deli Magistraturam pertinere.

C A P U T II.

De Cosmis ac Protocosmis Cretensiū: istaque occasione consideratur Cretensiū inscriptio una & altera. D; Comastis Cretensiū. De Ephoris Lacedæmoniorum ac quam similes inter se fuerint Lacedæmoniorum ac Cretensiū (utpote illā ex hac instituta) Respublica. De Senibus, seu Senioribus, Lacedæmoniorum. An, ac quatenus κομαστὴ Cretensiū convenient cum Ephoris Lacedæmoniorum: rursusque ista occasione, de Ephoris, ut Eponymis, tum & de Ephoris Messeniorum, &c.

Quemadmodum ab ἐπωνύμοις magistratibus incepti, ac quidem ab illo qui summus Atheniensibus erat, sic finiam cum isto, qui summus Cretensis fuit κόσμοις scilicet ac πρωτοκόσμοις: de quibus ita Strabo lib. x. in descriptione insulæ Cretæ, illiusque regiminis, Ἀρχοντας δὲ δέκα ἀνδρῶν.

Bbbbb 2

πρῶτοι

πρὶν δὲ τῶν μεγάλων συμβάλοις ἔχῃ τῆς γῆς καλυμέναις καὶ
 ταῖς δὲ εἰς τὸ συνέδριον οἱ δὲ τῶν κοσμίων ἀρχῆς ἡζυμένοι,
 καὶ τὰ ἀλλὰ δόκιμοι κρινόμενοι. *Principes deligunt decem: de
 summis rebus cum deliberandum, consiliarios adhibent qui
 seniores vocantur: cooptantur autem in illud collegium,
 qui Cosmiorum* [Cosmios illos vocat, quum omnes alii eos
 Cosmos nominent] *Magistratu digni habiti fuere, quique
 circa cetera probati censentur.*

At non tantum universæ Cretensium reipublicæ decem
 prærant κοσμοί; verum & præcipuæ ejus civitates plurium
 Cosmorum numero gubernabantur. Quod saltem obtinuisse
 videtur, postquam jam in plures Respublicas hæc insula fuit
 divisa.

Videmus id primum ex isto fœdere inter *Priansios* & *Hie-
 rarytnios* percusso, quodque apud Reinesium Classe VII.
 n°. 22. habetur: cujus solam partem aliquam, quæ huc maxi-
 me, præ ceteris, facit, adducam:

..... ΠΡΕΙΓΗΙΑ ΔΕ ΩΝ ΚΑ ΧΡΕΙΑΝ ΕΧΗΙ
 ΠΟΡΗΩ ΠΑΡΕΧΟΝΤΩΝ
 ΟΙ ΜΕΝ ΙΕΡΑΠΤΤΝΙΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΟΙΣ ΠΡΙΑΝΣΙΕΤΣΙ,
 ΟΙ ΔΕ ΠΡΙΑΝΣΙΕΣ
 ΚΟΣΜΟΙ ΤΟΙΣ ΙΕΡΑΠΤΤΝΙΟΣ ΑΙ ΔΕ ΜΗ ΠΑΡΙΣΧΑΙΕΝ
 ΑΠΟΤΕΙΣΑΝ
 ΤΩΝ ΟΙ ΕΠΙΔΑΜΟΙ ΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ ΤΑΙ ΠΡΕΙΓΕΙΑΙ
 ΣΤΑΤΗΡΑΣ ΔΕΚΑ
 Θ ΔΕ ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΕΡΑΠΤΤΝΙΩΝ ΕΡΠΕΤΩ ΕΝ ΠΡΙ-
 ΑΝΣΙΟΙ ΕΣ
 ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΚΛΕΗΣΘΩ ΜΕΤΑ
 ΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ
 ΩΣΑΤ-

ΩΣΑΥΤΩΣ ΔΕ ΚΑΙ Ο ΤΩΝ ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ ΕΡΠΕΤΩ
 ΕΝ ΙΕ
 ΡΟΠΥΤΝΑΙ ΕΣ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ
 ΚΑΘΗΣΘΩ ΜΕΤΑ
 ΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ ΕΝ ΔΕ ΤΟΙΣ ΗΡΟΙΚΟΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ
 ΑΛΛΑΙΣ ΕΟΡΤΑΙΣ
 ΟΙ ΠΑΡΑΤΥΓΧΑΝΟΝΤΕΣ ΣΡΠΟΝΤΩΝ ΠΑΡ ΑΔΑΛΛΟΣ ΕΣ
 ΑΝΔΡΗ
 ΟΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΠΟΛΙΤΑΙ ΑΝΑΓΙΝΟΣΚΟΝ-
 ΤΩΝ ΔΕ ΤΑΝ
 ΣΤΑΔΑΝ ΚΑΤ ΕΝΙΑΤΤΟΝ ΟΙ ΤΟΚΑΕΙ ΚΟΣΜΟΝΤΕΣ
 ΠΑΡ ΕΚΑΤΕ
 ΡΟΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΤΕΡΩΙΟΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΩΝ
 ΑΛΛΑ
 ΛΟΙΣ ΠΡΟ ΑΜΕΡΑΝ ΔΕΚΑ Η ΚΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙ ΑΝΑΓΙ-
 ΝΩΣΚΕΝ, &c.

Ac sub finem:

- - - - - ΣΤΑΣΑΝΤΩΝ ΔΕ ΤΑΣ ΣΤΑΛΑΣ ΟΙ
 ΕΝΕΣΤΑΚΟΤΕΣ
 ΕΚΑΤΕΡΗΙ ΚΟΣΜΟΙ ΕΠ ΑΥΤΩΝ ΚΟΣΜΟΝΤΩΝ ΟΙ ΜΕΝ
 ΙΕΡΑΠΤΤ
 ΝΙΟΙ ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩΙ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΙΔΟΣ
 ΚΑΙ ΟΙ
 ΠΡΙΑΝΣΙΟΙ ΕΝ ΤΩΙ ΙΕΡΩΙ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ ΤΑΣ ΠΟ-
 ΛΙΔΟΣ, &c

Bbbbb 3

Quo-

Quorum versionem hic eo lubentius addo, quod hæc dialectus rara admodum sit, nec facile ita alibi (si tamen alibi) occurrat: - - - - - *Ærarium* quicquid opus sit legato, præbeto *Hieropytniorum Cosmi Priansieis*, vicissim *Pransierorum Cosmi Hieropytniis*. qui non præbuerint, solvunt cives eorum *Ærario* stateres decem. *Cosmus Hieropytniorum* intrandi jus habeto in *Priansiorum Curiam*, sedendique in Concilio cum eorum *Cosmis*. Similiter *Cosmus Pransierorum* intret in *Hieropytniorum curiam*, & in Concilio federat inter *Cosmos*. In Heroicis autem & aliis festis, qui alterutrinque supervenerint, ad sacras epulas, æque ac alii loci (istius) cives, intranto. Legunt autem columnam pro tempore utrinque *Cosmi* quotannis, in Festo *Hyperboiorum*, & nunciant mutuo dies decem antequam lecturi sint, &c.

Atque inferius, sub finem:

Collocanto autem pilas constituti in præsentiarum ex utraque parte *Cosmi*, dum Magistratum adhuc gerunt; *Hierapytnii* quidem in templo *Minervæ Poliadis*, *Priansii* in templo *Minervæ Poliadis*, &c.

Quando autem dicitur ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἱεραρχῶν ἱερῶν, &c. indicatur ὁ πρῶτος, seu cæterorum *Cosmorum* præses seu caput; sicuti videre est ex sequentibus hic inscriptionibus apud Gruterum, pag. 1084. & 1085, reperiundis: ut n°. II.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ. ΚΑΙΣΑΡΙ
ΘΕΟΥ. ΝΕΡΒΑ. ΤΙΩ. ΝΕΡΟΥ
Α. ΤΡΑΙΑΝΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ
ΑΡΧΙΕΡΕΙ. ΜΕΓΙΣΤΩΔΗ
ΜΑΡΧΙΚΗΣ. ΕΞΟΥΣΙΑΣ
ΤΟ. ΙΖ. ΤΗΑΤΩ. ΤΟ. Γ. ΠΑΤΡΙ
ΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΤΟ. ΤΗΣ. ΟΙ
ΚΟΤΜΕΝΗΣ. ΚΤΙΣΤΗ
ΛΙΤΤΙΩΝ. Η. ΠΟΛΙΣ
ΔΙΑ. ΠΡΩΤΟΚΟΣΜΟΥ. Μ
ΠΟΜΠΗΙΟΥ. ΚΑΕΙΜΕΝΙ
ΔΑ

Quæ n°. 10. habetur plane eadem est: nisi quod ibi non
compareant iidem anni Tribunitiæ potestatis, neque titu-
lus *Patris Patriæ*.

Alia pag. nempe 1085. exhibetur hæc dedicata honori Ploti-
næ Augustæ, quæ ipsius *Trajani* uxor fuit:

ΠΛΩΤΙΝΗΝ. ΣΕ
ΒΑΣΤΗΝ. ΑΥΤΟ
ΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΝΕΡ
ΟΥΑ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ
ΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ. ΔΑΚΙ
ΚΟΥ. ΓΥΝΑΙΚΑ. ΑΥΤ
ΤΙΩΝ. Η. ΠΟΛΙΣ. ΔΙΑ
ΠΡΩΤΟΚΟΣΜΟΥ. Μ.
ΠΟΜΠΗΙΟΥ. ΚΑΕΙ
ΜΕΝΙΔΑ.

Ne-

Neque solum *Protocosmi* memorantur: verum indicatur simul quota vice jam istum Magistratum administrarint: tum & ΚΩΜΑΣΤΑC, atque itidem anni ipsius iteratæ administrationis sive muneris. Hos autem *Comastas Magistratum fuisse sacrorum faciundorum causa*, quam optime meo iudicio conjicit, in notis suis Scaliger: quum tam frequenter sacerdotium, sive etiam *Ἀρχιερα*, conjungeretur cum summo Magistratu politico in unis iisdemque marmoribus; quin & in uno eodemque homine, summum sustinente Magistratum. Exemplum ut adducam divisi istius sive imperii sive ministerii, compareat illa inscriptio, quæ pag. 1084. n°. 9. habetur, hoc modo:

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ. ΚΑΙ ΣΑΡΙ
 ΘΕΟΥ. ΝΕΡΒΑ. ΤΙΩΙ. ΝΕΡΟΥΤΑ
 ΤΡΑΙΑΝΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΙΣΤΩ
 ΑΡΜΕΝΙΚΩ. ΔΑΚΙΚΩ. ΑΡΧΙ
 ΕΡΕΙ. ΜΕΓΙΣΤΩ. ΔΗΜΑΡΧΙ
 ΚΗΣ. ΕΞΟΥΣΙΑΣ. ΤΟ. ΙΑ.
 ΥΠΑΤΩ. ΤΟ. Γ. ΠΑΤΡΙ. ΠΑΤΡΙΔΟΣ
 ΤΩ. ΤΗΣ. ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ. ΚΤΙ
 ΣΤΗ. ΔΙΤΤΙΩΝ. Η. ΠΘΑΙΣ. ΔΙΑ
 ΠΡΩΤΟΚΟΣΜΟΥ. ΒΑΝΑ. Ε. Ι
 ΒΟΥΛΟΥ. ΚΩΜΑΣΤΑ. ΤΟ. Β

Sic & Matidiæ (cujus tamen nomen in nummis rarissimum est, sicut magni isti viri Patinus ac Vaillantius testantur, cuique nomen Augustæ quoque tribuitur) hæc sequens inscriptio posita est.

ΜΑ-

MATIDIAN. SEBASTHN
 ΛΙΤΤΙΩΝ ΠΟΛΙΣ
 ΔΙΑ. ΠΡΩΤΟΚΟΣΜΟΤ
 ΒΑΝΑ Ζ ΙΒΟΥΛΟΥ. ΚΡ
 ΜΑΣΤΑ ΤΟ Β

Ambo autem ista munera in uno eodemque homine conjuncta quandoque fuisse ostendit hæc jam sequens, ibid n°. 5. reperiunda:

MATTIDIAN SEBASTHN
 ΛΙΤΤΙΩΝ Η ΠΟΛΙΣ ΔΙΑ
 ΠΡΩΤΟΚΟΣΜΟΤ. Τ. ΦΛΑ
 ΟΥΙΟΥ. ΚΩΜΑΣΤΑ ΤΟ. Β.

Nisi quis hîc nomen *ἑ καμδοτε*, quodcunque id tandem fuerit, excidisse velit: quod tamen minus crediderim. Quum, uti, jam supra monui, ejusmodi munera in uno eodemque homine sæpius conjungerentur: uti ex exemplis jam supra comparentibus satis clare elucescit.

Matidia interim hæc Augustæ appellatione condecoratur, quamvis ipsa uxor Cæsaris nullius fuerit: sicut, præterquam ex nummis, etiam ex sequenti inscriptione patet:

Ccccc

MA

MATIDIAE
 AVG. FIL. DIVAE
 SABINAE. SORORI
 IMP. ANTONINI
 AVG. FIL. P.P
 MATER TERAE
 SINVESANI

De qua Matidia ulterius vide, quæ Reinesius habet, Classe III. ad. n°. 18. 19. & 20.

Quod porro ad *κωματῆς* attinet, *κωματῆς* seu *κωμάτῃ* solus sic reperitur in alio Cretensium lapide; verum ut videtur mutilato, hoc modo,

ΚΥΡΝΙΟΣ
 ΚΩΜΑΣΤΑ
 ΤΟ

Ubi numerus indicans quota vice jam tum *κωμάτῆς* esset, injuria temporis aut hominum excidisse satis clarum videtur. An vero istæ inscriptiones, quæ eadem pag. 1104. numeris 22. & 23. (quum hæc sit n°. 23) præcedunt, at adhuc minus integræ videntur, huc pertineant plane incertum est.

Considerandum ulterius, Cretensium ac Lacedæmoniorum Respublicas fere eodem modo (cum hujus regimen ab ista ortum traxerit) gubernatas fuisse. Quo magis adducor & sacra sum-
 mum Magistratum apud Cretenses, æque ac Lacedæmonien-
 ses curasse, adeoque illos & *κωμάτῃ* (licet temporarii quoque
 mu-

DE FRATRIIS, THIASIS, ORGEONIBUS, &c. 755
munere) si non omnes simul saltem aliquos inter ipsos perfun-
ctos.

De Ephoris autem ita loquitur Cicero, lib. I. de Divin.
*Qui praeerant Lacedaemoniis non contenti vigilantibus
curis, in Pasiphaes fano, quod est in agro propter urbem,
somnia causa excubant.*

Quin et, eodem testante, iidem Lacedaemonii, Re-
gibus suis augurem aessorem dederunt: itemque seni-
bus, sic enim consilium publicum appellant, augu-
rem interesse voluerunt. Sic & Plutarchus, in vita Agi-
dis & Cleomenis: *Per eosdem dies uni ex Ephoris in fa-
no Pasiphaes dormienti mirum somnium fuit oblatum, &c.*

Quae autem de signo nono quoquo anno ab Ephoris obser-
vato, iisdemque ablato, post multa intermixta narrat ista
commodam pati possunt interpretationem.

Quam plane similes inter se fuerint hae Cretenesium ac
Lacedaemoniorum Respublicae, atque in quam paucis in-
ter se discreparint, (ratione Cosmorum &c.) satis indicat
Aristoteles Politicorum. Lib. II. cap. 10. hoc modo, dum de
istis Rebuspublicis, prout suis temporibus, atque ante Ro-
manum in ipsos imperium, sese habebant, loquitur: Ἐπὶ δὲ τῷ
πληθύνειν καὶ πείσει. οἱ μὲν γὰρ Ἐφεσσοὶ τὴν αὐτὴν ἔχουσιν δυνάμιν τοῖς ἐν
τῇ κρήνῃ καλυμμένοις κόσμοις. πάλιν οἱ μὲν Ἐφεσσοί, πάντες τὸ ἀρι-
θμὸν. οἱ δὲ Κόσμοι δέκα εἰσὶν. οἱ δὲ γέροντες πῶς γέροντες, εἰς καλῶ-
σιν οἱ Κρήτες βυλλῶν, ἴσσι. βασιλεία δὲ πρῶτον μὲν ἴσσι, εἶτα κατὰ
λυσιν οἱ Κρήτες, καὶ τὴν ἡγεμονίαν οἱ Κόσμοι τὴν κατὰ τὸ πᾶν ἔχου-
σιν. ἐκκλησίαι δὲ μετῴχουσι πάντες. κυρία δὲ ἐδνός ἐστιν, αἰδὼς δὲ
συνεπιψηφίσει καὶ δόξα καὶ πῶς γέροντες καὶ τοῖς κόσμοις.

Tum nonnullis interjectis: τὰ δὲ περὶ τῶν κόσμων, ἐπὶ χεῖ-
ρον τῷ Ἐφεσσοῖ. οἱ μὲν γὰρ ἔχει κακὸν τὸ περὶ Ἐφεσσοῖ ἀρχεῖον, ὑπάρ-
χει καὶ τῶν γένων γὰρ οἱ τυχεῖς. οἱ δὲ ἐκείνη συμφέρει περὶ τὴν πᾶ-
ν ἰστίαν, ἐπὶ αὐτῶν οἱ εἰσι. ἐκείνη μὲν γὰρ, ἀλλὰ τὴν αἰσιν ἐκ πάντων
εἶναι, μετέχων δὲ δῆμος τῆς μεγίστης ἀρχῆς, βυλλῶν μίται τὴν

CCCCC 2

πολιτείας. ἐλαύθη δὲ οὐκ ἐξ ἀπάντων αὐτῶν τὰς κόσμους, ἀλλ' ἐκ
 πλεονάζοντων, καὶ τὰς γέροντας ἐκ τῶν νεωστρηγμένων. ὡς δ' ἂν τὰς αὐλὰς
 ἂν τις εἴποι λόγους, καὶ ὡς τῶν Λακεδαιμόνων γνομένων. τὸ γὰρ αὐ-
 πλόητοι καὶ ὁ Διὰ βίη, μετ' ὅν ὅτι γέρας τὸ ἀξίας αὐτοῖς καὶ τὸ
 μὴ εἶναι γεγάμηται ἀρχαί. ἀλλ' αὐτογνώμονας, ὁπισθοφάλας. τὸ
 εἰς ἡσυχάζειν μὴ μετρίχοντα τὸ δῆμον, ἔδδεν σημειῶν ἔπειτα καλῶς· ἔ-
 δδ' ὃν λήμματος π. τοῖς κόσμοις, ὡς πῶς τῶν Εὐφρόις, πῶς γὰρ ὁποῖ-
 κῆσιν ἐν ἡσυχίᾳ τῶν Διαφθέρων. ὡς δὲ πῶς τὸ ἀμαρτίας πύτης ἐκ-
 τρεῖας ἀπὸ τοῦ καὶ ἐκ πολιτικῆς, ἀλλὰ διαστροφικῆς. πολλὰς γὰρ ἐκ-
 βάλλουσιν συστάσεις πρὸς τὰς κόσμους, ἢ τῶν συναρχόντων αὐτῶν, ἢ τῶν
 ἰδιωτῶν. ἔστι δὲ καὶ μεταξὺ πῶς κόσμοις ἀπικτεῖν τὴν ἀρχὴν.

*Ephori enim eandem Lacedæmone potestatem obtinent
 atque in Creta ii, qui dicuntur Cosmi: nisi quod Ephori
 numero sint quinque, Cosmi decem. SENATORES
 autem SENATORIBUS, quos Cretenses Boulen, h.e.
 Consilium appellant numero sunt pares. Jam vero Regi-
 bus antea Cretenses paruerunt: postea regalem potestatem
 sustulerunt. Tum Cosmi in bello [sicut apud Athenienses
 Archontes] principem locum obtinent. Concionis porro om-
 nes quidem sunt participes; sed penes illam nullus rei ge-
 rendæ est potestas, præterquam earum rerum quæ Senato-
 ribus & Cosmis decreta sunt, suffragio comprobanda-
 rum.*

Idemque paulo post: *Sed quæ ad Cosmos spectant, ea
 etiam deterius, quam quæ apud Ephoros constituta sunt.
 Nam quod mali inest in Ephororum imperio, hoc inest
 etiam in horum [Cosmorum] potestate. Creantur enim
 homines sorte oblatis. Quod autem illic ad reipublicæ sta-
 tum utile est, hic non est. Illic enim propterea quod e-
 lectio fit ex omnibus, populus, qui imperii maximi fit
 particeps, rempublicam manere studet. Hic autem non
 ex omnibus eliguntur Cosmi, sed ex quibusdam generi-
 bus: Senatores ex iis, qui Cosmico munere functi sunt.*
 de

de quibus eadem quis dicere posset, ac de iis, qui Lacedæmone creantur. Nam rationum referendarum iudicio non teneri & per totam vitam gerere Magistratum major est honos, quam pro eorum dignitate: eosque non ex præscripto juris scripti imperare, sed suo arbitratu Magistratum gerere, periculosum est. Quod autem quiescit populus, etsi huius Magistratus non sit particeps, nullum est argumentum reipublicæ bene ordinatæ. Nam neque nulla COSMIS, sicut EPHORIS, quæslus faciendi ex magistratu facultas datur, ut qui in insula longe absint, ab eis qui corrupturi sint, &c.

Hæc igitur Aristoteles, dum has inter se comparat Reipublicas.

Notandum quoque ad illa Aristotelis verba: *Senatores per totam vitam gerere Magistratum*, id quoque ita in Agesilai vita indicari a Plutarcho, dum ait: τῶν Ἐφόρων ὡς πᾶσι [NB] ἔστι μέγιστον ἔμμετρον ἐν τῇ πολιτείᾳ κρείττον, ὡς οἱ μὲν ἐνιαυτὸν ἀρχασι μόνον, οἱ δὲ χρόνους ὅλης βίης πᾶσι ἔχουσιν τὴν πύλοιν. Tunc temporis autem erat in reipublica maxima potestas Ephororum ac Senigrum: quorum illi tantum annuam habent potestatem, hi vero per totam vitam reipublicæ præfunt.

Sicut vero annui erant Ephori, ita & ἐπώνυμοι erant, temporaque ab ipsis quoque signabantur, uti apud Athenienses ab *Archontibus*. Quod & externos observasse, pluribus exemplis nos docet, in Hellenicis suis, Xenophon. Sic namque libro 1. loquitur: ἐπὶ Ἐφόροις μὲν ὄντι ἐν Σπάρτῃ Ἐυαρχίππῳ, ἀρχοντὶ δὲ ἐν Ἀθήναις Εὐκτήμονι. Dum Ephorus esset Sparta Archippus, Archon vero Athenis Euctemon. Tum & alio loco: πῶς μὲν ἐφορεύοντες, ἀρχοντες καλεῖται Ἀθηναῖοι. Ac libro 2. τῶ δὲ Περικλῆϊ ἔπει, Περὶ Ἀρχόντων μὲν ἐφορεύοντες, ἀρχοντες δὲ ἐν Ἀθήναις Ἀλεξίς. Denique Ἐυδῖς δὲ ἐν Σπάρτῃ ἐφορεύοντες, Πυθοδώρῳ δὲ ἐν Ἀθηναῖσι ἀρχον-

τῷ. Ac paulo post: τελευτῶντων δ' ἦν ἡμεῖς, ἐς δ' ὁ ἐξάμηνος καὶ ἕκτω, καὶ αἴκοντες ἐπὶ τῷ πολέμῳ ἐπιβλήτα, ἐν οἷς Ἐφφοροι αἰεθμύμενοι οἱ δὲ ἐγίνοντο, Ἀινησίπας πρῶτος, ἐφ' ᾧ ἤρξατο ὁ πόλεμος, Πίμπω καὶ δικάτω ἔτα ἤ μὲν Ἐυβοίας ἄλλων τριακονταεπίδων ἀπονδῶν. μὲν δὲ τῶν οἷδ' Βρασίδας, Ἰσάνωρ, Σωστράτιδας ἐξάρχος, Ἀγισίστρατος, Ἀγανίδας, Ὀνομακλῆς, Ζεύξιππος, Πίτυας, Πλειστόλας, Κλεινόμαχος, Ἰλαρχος, Λέων, Χαρίδης, Πατησιάδας, Κλειοθένης, Λυκάριος, Ἐπέρατος, Ὀνομαντίος, Ἀλεξιππίδας, Μισγολαΐδας, Ἰσίας, Ἀρακος, Εὐαρχίππος, Παντακλῆς, Πιτήας, Ἀρχήτας, Εὐδικος, ἐφ' ᾧ Λύσανδρος πρῶτος τὸ εἰρημῖνα, ὅκαδ' ἀπὸ πλοῦσι. *Sub aestatis finem, quā post annum XXVIII, sextumque mensem bello finis est impositus: in quibus, qui hīc enumerantur fuisse Ephori, primus Aneſias, quo Magistratum gerente bellum cœpit, quinto & decimo anno post, jam Eubœa capta, inducias triginta annorum. Post illum vero hi sequentes; Brasidas, Iſſanor, Soſſtratides exarchus, Ageſiſtratus, Angemides, Onomacles, Zeuxippus, Pityas, Pleiſtoles, Clinomachus, Ilarchus, Leon, Charides, Patesiades, Cleosthenes, Lyonarius, Eperatus, Onomantius, Alexippides, Misgolaides, Iſſias, Aracus, Euarchippus, Pantacles, Piteas, Archetes, Eudicus; quo munus hoc gerente Lysander rebus iis, quas diximus; gestis, in Patriam cum classe rediit.*

Quod porro ad dictos Senes attinet, Cretensium Seniores illis, qui Lacedæmoniorum erant, numero æquales fuisse, sicut ex Aristotele discimus, ita & Plato id, lib. II. de Legibus indicat, his verbis: τῶν δ' ὅκτω καὶ αἴκοντες γρόντων ἰσὺς ἡφον εἰς τὰ μέγιστα τῇ τ' βασιλείᾳ δυνάμει.

Sicut & Plutarchus, qui in Lycurgo: τοσάτους δὲ καταστῆναι φησὶ τὰς γέροντας Ἀριστοφίλης, ὅτι τελέοντες τὴν πρῶτον μὲν Λυκέρῳ γινόμενων, δύο τῶν πρῶτων ἐγκατέλιπον ἀποδεδαιδασμένους. ὁ δὲ Σφαῖρος ἐξ ἀρχῆς φησὶ τοσάτους γενέσθαι τὰς τῆς γυνῆς μετασχόντας· εἴη δὲ ἂν π καὶ τὸ δ' ἀριθμὸς δὲ ἐβδομάδης τετραδὶ πολλαπλα-

σιαι-

σταθείας ἀποπλάμειον, καὶ ὅτι τοῖς αὐτῶν μέρεσιν ἴσος ὢν καὶ πλὴν ἔχοντα, τίλειός ἐστιν. ἱμοὶ δὲ δοκεῖ μάλιστα ποσῶς ἀποδείξαι τὰς γέροντας, ὅπως οἱ πάντες αὐτῶν τεύχοντα, τοῖς ὅκτω καὶ εἰκοστίῳ ἀποὶν βασιλῶν προσήδμενον. *Eum numerum definitum Aristoteles Seniorum (seu Senatorum) ait, quod ex primis triginta Lycurgi sociis duo ignavi, cœpta deseruerint. Sphærus totidem ab initio auctor est consilii ejus participes fuisse. Et sane aliquam vim habet numerus plenus septenarius quaternario multiplicatus, & quod partibus suis paribus secundum senarium plenum sit. Equidem adducor ideo potissimum tot eum designasse senatores, quot adjunctis ad viginti-octo duobus regibus universi triginta essent.*

Unde & Polybius, lib. vi. *Τετάρτην αὖτις Λακεδαιμονίους οἱ μὲν βασιλεῖς αἰδίων ἔχουσι πλὴν ἄρχων, οἱ δὲ προσωγορεύοντες γέροντες διὰ βίαν δι' ὧν καὶ μετ' ὧν πάντα χιερίζεται πᾶς καὶ πλὴν πολιτεία.* *Tertio apud Lacedæmonios Reges liberique ipsorum perpetuum imperium habent. At qui dicuntur SENES, quoad vivunt: atque isti sunt quorum auspiciis ac consiliis publica omnia negotia tractantur.*

An vero κομαται Cretensium [quod superioribus quæ de illis dixi addendum est] eodem modo sint considerandi, ratione Publicorum Sacrorum curandorum, quo isti σιδηπτοι, qui Regibus Lacedæmoniorum assidebant, ac per illos ad Oracula consulenda &c. si quando id necesse foret, mittebantur, illud mihi in incertis est. Crediderim potius eos domi pro Republica sacrificasse, Auguria, Omina, &c. similia observasse, adeoque & pro ἄρχαρχοις fuisse.

Ut enim apud Athenienses, ex novem *Archontibus* cum *Archon ἐπώνυμος*, tum *Rex*, tum & cæteri *Archontes* sibi pecuniaria quædam sacra, Ludos ac Certamina, curanda habebant; sic & tale quid apud Cretenses obrinuisse existimo: quod & *Ephororum* apud Lacedæmonios fuisse (sive in Pasithææ templo considerent, sive alibi quandoque) tam

ex.

ex aliis a me alibi allatis, quam & hisce Polybii (qui & libro IV docet eos Reges creasse) liquet: τὰς ἑφορας οὐτε-
λαῖν ἐκ τοῦ πάλω θυσίας, αὐτὰς ποιεῖν ὁ πέμψεν ἀγαμέμνονας.

Porro Messenios etiam suos sibi Ephoros habuisse idem Poly-
bius (sicut & δημοκρατία illos gavisse alibi docet) clare indicat
eodem lib. IV. his verbis: 'Οἱ δὲ μεσσηνίων ἑφοροί, πάλαι μὲν
ὅτι τε τοῖς γνωμένοις, καὶ τῇ παραποδημίας τῷ Δοριμάχῳ ἀγαλγῆτες
ὅτε δὲ καὶ προσωβρίζουσιν ὁδῶντες, ἀνεκαλεῖται αὐτὸν εἰς τὰς συναρ-
χίας. ἐν αὐτῷ καιρῷ Σκίρων, ἐς ἡν' ἡμῶν ἑφορῶν τότε τῷ μεσσηνίῳ,
εὐδοκίμῳ δὲ καὶ κτ' ἡ ἄλλα βίον ὡς τῶν πολιταίων, συνεβλάδεν μὴ
προσέσθαι τῷ Δοριμάχῳ ἐν τῇ πόλει, ἵνα μὴ ἐκ μὲν καταλάβῃ
πάντα τοῖς μεσσηνίοις ἀποκαταστήσῃ, &c. *Messeniorum Ephori
dudum, quā propter piratarum rapinas, quā propter Do-
rimachi adventum dolore accensi, tum vero etiam contume-
liā accedente, ut ipsi interpretabantur, ad Magistratum
conventum diem dicunt. Erat tunc temporis [inter alios]
Messeniorum Ephorus Sciron, ob reliquæ etiam vitæ probi-
tatem in Magna apud cives suos opinione: qui consilium
dedit ne Dorimacho exeundi ex urbe prius facerent potesta-
tem, quam omnia damna quæ acceperant Messenii resarci-
ret, &c.*

Qui tamen Ephori, ἀν' ibi quoque, sicut apud Cretenses
Cosmi, & apud Lacedæmonios istorum Ephori, vicem
Tribunorum Plebis apud Romanos, gesserint, plane ig-
noro.

C A P U T. III.

De Hierothytis, de χαλκώμασι, ac Telamonibus, quibus publica inscribebantur Decreta: tum & in inscriptionibus Agrigentinarum ac Melitenarum nonnulla animadversa atque illustrata; ut illa ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑ ΤΑΣ ΒΟΥΛΑΣ & ΠΡΟΑΓΟΓΟΤΝΤΟΣ ΔΙΟΚΛΕΟΣ: tum & tam ΗΛΙΑΙΑ Atheniensium, quam ΑΛΙΑ Agrigentinarum, & Byzantium: porro quid ἐξοδιάσαι & ἐξοδος fuerint; tum Δίμηρος Καρνῆος, πέρχυνος & ἐυεργίτης, πέρσοδος πρὸς τῷ βυλῶ, &c. ac περσοδία ἐν τοῖς ἀγῶσι: denique in Decreto Byzantium hæc, ἐν παλῖα ac quomodo corrigenda; sicut & illa πρὸ ὅλων πρὶ τὰν βῶλῶν, aliaque in ipso emendanda aut explicanda; ut Πηγαμία, αἰλευργία, ἀπίλεια, εἰσπλὺς καὶ ἔκπλὺς ἀσουλὲ καὶ ἀσπασδαί; tum Ποληία & ἰσοπλησία, &c. Denique quid fuerit δίκη πέρδοτος, & περδικία ἐπὶ πρῶν &c.

DUM hic meus labor jam in fine est, non possum non addere sequentes has ex Grutero inscriptiones, ob *ισοθύτας*, atque alia plura Doctorum consideratione non indigna; quæque illis, quæ jam à me tractata fuerunt, affinia sunt: ut quæ pertineant quoque ad *ἐπωνύμους*, seu quorum nominibus annus signabatur, cum apud Agrigentinos, tum apud Melitenes, forsan & apud alios. Qui *Hierothytæ*, sicut aliàs ipsorum hoc nomen omnibus Sacerdotibus, quatenus Dis facerent, commune esse potuit, tamen eo, ut peculiaris sacerdotii gaudebant; plane ut isti *ἀρχιεῖς*, qui sub simplici *ιερέως* nomine, nihilominus tamen & *ἐπώνυμοι* erant: ut jam supra, ubi de *ἀρχιερεῶσι* loquebar, ostendi.

Ddddd

Idem

Idem fere & circa alia munera, seu solummodo Politica, seu sacra quoque, obtinuisse pluribus exemplis ostendere liceret: verum nunc (ut manum sic sensim tollam de tabula) accedamus ad inscriptionem illam, quæ apud dictum Gruterum, pagina cccci ita habetur:

ΕΠΙ ΙΕΡΟΘΤΑ
ΝΥΜΦΟΔΩΡΟΥ. ΤΟΥ. ΦΙΛΩΝΟΣ
ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑ. ΤΑΣ. ΒΟΥΛΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑΣ. ΤΑΣ. ΦΙΛΑΣ
ΤΩΝ. ΤΑΛΕΩΝ. ΠΡΟΑΓΟΓΟΥΝΤΟΣ
ΔΙΟΚΛΕΟΣ. ΤΟΥ ΔΙΟΚΛΕΟΥΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΟΝΤΟΣ. ΑΔΡΑΝΙΩΝΟΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΑΔΙΑΣΜΑ. ΕΣ. ΤΑΣ. ΔΙΜΗΝΟΥ. ΚΑΡΝΕΙΟΥ. ΕΞΗΚΟ. . .
ΟΣ. ΠΑΝΑΙ
ΥΠΕΡ. ΠΡΟΞΕΝΙΑΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΩΙ. ΔΙΟΔΟΤΟΥ. ΣΤΡΑΚΟ-
ΣΙΩΙ

ΕΔΟΞΕ. ΤΑΙΣΛΙΑΙ. ΚΑΘΑ. ΚΑΙ. ΤΩΙ. ΣΥΝΚΛΗΤΩΡΙ
ΕΠΕΙΔΗ. ΑΝΑΓ
ΒΕΛΛΟΝ. ΟΙ. ΠΡΕΣΒΕΕΣ. ΟΙ. ΕΣ. ΡΩΜΑΝ. ΠΟΡΕΥΘΕΝ-
ΤΕΣ. ΠΑΣΙΩΝ
ΠΑΣΙΩΝΟΣ. ΚΟΤΗΤΟΣ. ΚΑΙ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ. ΕΤ-
ΝΙΑΔΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ. ΔΙΟΔΟΤΟΥ. ΣΤΡΑΚΟΣΙΟΝ. ΠΟΛΛΑΣ. ΚΑΙ
ΜΕΓΑΛΑΣ. ΧΡΕΙΑΣ
ΠΑΡΕΙΣΗΧΘΑΙ. ΤΩΙ. ΑΜΩΙ. ΔΑΜΩΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΑΛΩΝ.
ΑΓΑΘΩΝ. ΠΑΡΑΙΤΙΟΝ

ΓΕ-

ΓΕΓΟΝΕΙΝ. ΤΟΙΣ ΔΕ. ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΙΣ. ΠΑΤΡΙΟΝ
ΕΣΤΙ. ΚΑΙ. ΕΚ. ΠΡΟΓΟΝΩΝ
ΠΑΡΑΔΕΔΟΜΕΝΟΝ. ΤΙΜΕΙΝ. ΤΟΤΕ. ΑΓΑΘΟΥΣ. ΑΝΔΡΑΣ.
ΚΑΙ. ΠΡΟΙΣΤΑΜΕ
ΝΟΥΣ. ΤΟΥ. ΑΜΟΥ. ΔΑΜΟΥ. ΤΑΙΣ. ΚΑΤΑΞΙΟΙΣ. ΤΙ-
ΜΑΙΣ

ΔΕΔΟΧΘΑΙ. ΕΠΙ. ΑΓΑΘΑΙ. ΤΥΧΑΙ. ΚΑΙ. ΣΩΤΗΡΙΑΙ.
ΤΟΥ. ΔΑΜΟΥ ΤΩΝ. ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ
ΕΙΜΕΙΝ. ΠΡΟΪΕΝΟΝ. ΚΑΙ. ΕΥΕΡΓΕΤΑΝ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ.
ΔΙΑΔΟΤΟΥ. ΣΤΡΑΚΟΣΙ
ΟΝ. ΟΠΩΣ. ΠΑΣΙ. ΦΑΝΕΡΟΝ. Η. ΟΤΙ. Ο. ΔΑΜΟΣ. ΤΩΝ.
ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ. ΕΠΙ
ΣΤΑΤΑΙ. ΧΑΡΙΤΑΣ. ΑΠΟΝΕΜΕΙΝ. ΚΑΤΑΞΙΑΣ. ΤΟΙΣ. ΕΥ-
ΕΡΓΕΤΕΙΝ. ΠΡΟΑΙ
ΡΟΥΜΕΝΟΙΣ. ΑΥΤΟΝ. ΤΟ. ΔΕ. ΔΟΓΜΑ ΤΩΔΕ. ΚΟΛΑΥ-
ΑΝΤΑΣ. ΕΣ. ΧΑΛΚΩ
ΜΑΤΑ. ΑΥΤΟ. ΤΟ. ΜΕΝ. ΑΝΑΘΕΜΕΙΝ. ΕΣ. ΤΟ. ΒΟΥΛΕΥ-
ΤΗΡΙΟΝ. ΤΟ. ΔΕ
ΑΛΛΟ. ΑΠΟΔΟΜΕΙΝ. ΔΗΜΗΤΡΙΩΙ. ΔΙΟΔΟΤΟΥ. ΣΤΡΑΚΟ-
ΣΙΩΙ. ΥΠΟ
ΜΝΑΜΑ. ΤΑΣ. ΠΟΤΕ. ΤΟΝ. ΔΑΜΟΝ. ΕΥΝΟΙΑΣ. ΤΟΤΕ.
ΔΕ. ΤΑΜΙΑΣ
ΕΞΟΔΙΑΣΑΙ. ΕΣ, ΤΑ. ΠΡΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ. ΟΣΟΝ. ΚΑΧΡΕ-
ΙΑ. Η. ΚΑΙ. ΦΕ
ΡΕΙΝ. ΤΑΝ. ΕΞΟΔΟΝ. ΔΙΑ. ΤΩΝ. ΑΠΟΛΟΓΩΝ
ΟΜΟΓΝΩΜΟΝΕΣ. ΤΟΥ. ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ. ΠΑΝΤΕΣ

Ddddd 2

Sub

Sub Hierothyta, seu Sacrificatore Nymphiodoro; adfistente simul, atque approbante Senatu; presidente Hylleorum Tribu; suggerente Diocle Dioclis filio; scribæ munere fungente Adrianione Alexandri filio, Heliaci confessus (seu Senatus) Decretum factum sextâ bimensis Carnei jam exeuntis, super hospitalitatis jure, quod Demetrio, Diodoti filio, Syracusano tributum est.

Placuit Heliaco confessui, sicut & senatui, quod, quandoquidem nuntiarunt Legati, qui Romam profecti fuerant (nempe) Pasion F. Pasionis Coletis, & Theodorus F. Theodori Xyniadæ, Demetrium F. Diodoti Syracusanum multa magnaue commoda populo nostro attulisse, ac magnorum bonorum causam extitisse; eaque Agragentinis consuetudo sit, & à progenitoribus tradita, ut honorent bonos viros, ac qui populo nostro patroni fuerunt, dignis honoribus: placuit, [dicimus] quod & felix faustumque sit, ac saluti populo Agragentinorum, ut habeatur Proxenus & Benefactor Demetrius F. Diodoti Syracusius. atque ut cunctis manifestum sit, quod populus Agragentinus norit reddere gratias pro merito illorum, qui ipsi benefacere annisi sunt; placuit, ut istud Decretum incidatur duabus laminis æreis; unumque earum exponatur in Curia, alterum vero tradatur Demetrio F. Diodoti Syracusio, in Memoriam ipsius erga populum benevolentiae; utque dispensatores expensas faciant ad illa quæ superscripta sunt, prout necesse fuerit: reddantque summam per Apologos (seu Rationarios).

Unanimi consensu omnes Synedri hæc decreverunt.

✱ Consideranda inter alia, hic sunt χαλκώματα, quæ eo sensu non facile alibi occurrunt: at quorum insigne exemplum habemus (rei ipsius nempe, non vocabuli) apud Suetonium in Vespasiano (cap. 8.) Ipse restitutionem Capitolii aggressus, ruderibus purgandis manus primus admovit, ac suo callo quædam extulit: ærearumque tabularum tria milia, quæ simul

DE FRATRIBUS, THIASIS, ORGEONIBUS, &c. 765
mul conflagraverant, restituenda suscepit: undique investi-
gatis exemplaribus, instrumentum Imperii pulcherrimum
ac vetustissimum confecit: quo continebantur pæne ab exor-
dio urbis senatusconsulta, plebiscita de societate, & fede-
re, ac PRIVILEGIO CUICUNQUE CON-
CESSIS. Ubi notanda sunt illa postrema, *ac Privilegio:*
 quæ sane ab hac nostra inscriptione abluere non videntur:
 tum quod & *undique investigavit exemplaria;* quod indicat,
 uti judico, etiam hîc Romæ illis, quibus Privilegia concessa
 fuerant, exemplaria, quæ sibi privatim conservarent, fuisse
 concessa.

Huc maxime facit illud Decretum quod Regii inventum,
 ita apud Gruterum pag. 1101 n°. 1 exhibetur.

IMP. CAES. M. AURELIO

ANTONINO. AVG. PIO

FELICÉ. VI. M. PETRONIO SEPTIMI

ANO

COS

X. KAL. APRIL. IN. TEMPLO COLLEGII FA-
 BRVM ET CENTONARIORVM REGIENSIVM
 QUOD REFERENTIB. P. SAENIO. MARCELLINO.
 ET. C. AUFIDIO DIALOGO. QVÆSTORIB. V. F
 IV. SILIVM. IVLIANUM. VIRVM. ET VITA.
 ET. MODESTIA. ET
 INGENITA. VERECUNDIA. ORNATUM. ET
 LIBERALEM. O

PORTERE. COLLEGI. NOSTRI. PATRONVM
 COOPTARI. UT

Dddd 3

SIT.

SIT. CETERIS. EXEMPLO. IVDICII NOSTRI.
TESTIMONIUM

Q. F. P. D. E. R. I. C

SALVBRI. CONSILIO. TAM. HONESTA. RELATIONE. A. QVÆ

STORIBUS. ET. MAGISTRIS. COLLEGI. NOSTRI. FACTAM. ET

SINGULI. ET. VNIVERSI. SENTIMUS. ET. IDEO. EXCVSANDAM

POTIVS. HONESTO. VIRO. IVLIANO. HVIVS. TARDÆ. COGI

TATIONIS. NOSTRÆ. NECESSITAT. PETENDUMQVE. AB. EO

LIBENTER. SVSCIPIAT. COLLEGI. NOSTRI. PATRONAL. HONO

REM. TABVLAMQVE ÆREAM. CVM. INSCRIPTIONE. HVIVS

DECRE. N. DOMO. EIVS. PONI. CENSVERUNT

Quin & *Argenteas* sic positas fuisse aliquando, nos docet illa, quæ pag. cx. n°. 3. habetur, Deæ Aventiæ posita, hoc modo:

DEÆ.

DE Æ. AVEN
T. TERTIVS
SEVERVS
CVR. COLON
IDEM Q. ALL
CVI INCOLÆ
AVENTICENS
PRIM. OMNIVM
OB. EIVS. ERGA
SE. MERITA
TABVLAM. ARG
P.: L. POSVAR
DONVM. D. S. P
EX.H.S. N.CC.L.D.XL

Neque minus huc facit inscriptio illa quæ à Melitensibus huius ejusdem *Demetrii* honori ac meritis dedicata fuit hoc modo: pag. cccc. reperiunda:

ΥΠΕΡ ΠΡΟΞΕ
ΕΡΓΕΣΙΑΣ
ΔΙΟΔΟΤΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΓ
ΤΟΥ

ΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤ
ΔΗΜΗΤΡΙΩ
ΣΤΡΑΚΟΣΙΩ
ΓΟΝΟΙΣ ΑΤ

ΕΠΙ ΙΕΡΟΘΕΤΟΥ ΙΚΕΤΑ ΙΚΕΤΟΥ ΑΡΧΟΝ
ΤΩΝ ΔΕ ΗΡΕΟΥ ΚΑΙ ΚΗΤΗΤΟΣ

ΕΔΟ-

ΕΔΩΘΕ. ΤΗΙ ΣΥΝΚΛΗΤΩΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ
 ΤΩΝ ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ' ΕΠΕΙ ΔΗΜΗ
 ΤΡΙΟΣ ΔΙΟΔΟΤΟΥ ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΣ ΔΙ
 ΑΠΑΝΤΟΣ ΕΤΝΟΤΕ ΤΠΑΡΧΩΝ
 ΤΟΙΣ ΔΕ ΔΗΜΟΣΙΟΙΣ ΗΜΩΝ ΠΡΑΓ
 ΜΑΣΙΝ ΚΑΙ ΕΝΙ ΕΚΑΣΤΩΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙ
 ΤΩΝ ΠΑΡΑΙΤΙΟΣ ΑΓΑΘΟΥ ΠΟΛΛΑΚΙ
 ΓΕΓΕΝΗΤΑΙ

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗΙ ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ
 ΔΙΟΔΟΤΟΥ ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΝ ΠΡΟΞΕ
 ΝΟΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΕΤΕΡΓΕΤΗΝ ΤΟΥ ΔΗ
 ΜΟΥ ΤΩΝ ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΤΕ ΕΓ
 ΓΟΝΟΤΕ ΑΥΤΟΥ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ
 ΚΑΙ ΕΤΝΟΙΑΣ ΗΣ ΕΧΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΕΙΣ
 ΤΟΝ ΗΜΕΤΕΡΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΗΝ ΔΕ
 ΠΡΟΞΕΝΙΑΝ ΤΑΥΤΗΝ ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ
 ΕΙΣ ΧΑΛΚΟΜΑΤΑ ΔΥΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝ ΔΟΥ
 ΝΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΩΙ ΔΙΟΔΟΤΟΥ ΣΥΡΑ
 ΚΟΣΙΩΙ.

*Super hospitali amicitia acquisita, & ob benefacta Deme-
 trio f. Diodoti Syracusio, & posteris ipsius; sub Hierothyta
 Hiceta Hiceta filio, & Archontibus*

Ereo & Cerete:

*Placuit senatui & populo Melitenfium, ut, quoniam
 Demetrius Diodoti f. Syracusius per omnia benevolus exi-
 stens*

stems nostræ reipublicæ, etiam in Curia singulos civium nostrorum, sæpius ut illis bene esset causa extitit, (Ideo) Quod felix faustumque sit placuit, ut Demetrius Diodoti F. Syracusius, hospitali Amicitia colatur, ac pro Benefactore populi Melitensium habeatur, cum ipse tum & posterius, virtutem ac benevolentiam, quam exercet erga populum nostrum: illamque hospitalem amicitiam inscribi duabus laminis æreis; unamque ipsarum tradere Demetrii F. Diodoti Syracusio.

Hæc itaque fuere Græcorum, etiam Latinis in usu, χαλκώματα: quorum mentio apud veteres æque fere rara, atque illi πλαμῶνες, quibus & quandoque Decreta publica inscripta, in perpetuam memoriam, templis inclusa, servabantur; quosque reperimus in ista Inscriptione quam ex Georgio Douza (qui eam ex Græcia reportavit) pag. 419. n°. 2. repræsentat J. Gruterus; in quâque, post alia, habemus:

ΤΟΝ ΔΕ ΙΕΡΟΠΟΙΟΝ ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ
ΤΟΤΤΟ ΕΙΣ ΤΕΛΑΜΩΝΑ ΚΑΙ ΘΕΙΝΑΙ ΕΙΣ ΤΟ
ΙΕΡΟΝ

De quibus *Telamonibus*, seu *fastiis*, plura dicere supersedeo; quum isti πλαμῶνες, qui literis inscripti, sicque baculis circumvoluti, pro notis incognitis (quas hodie Cifras vocant) transmitterentur; ut illi, quibus ejusdem crassitie baculus, seu αὐτᾶλη esset, inde scripturam veram elicere valerent [ac de quibus H. Stephanus, ex Plutarcho, Gellio, aliisque consulendus est] huc non faciant: non magis, certe, quam ista χαλκώματα, quæ pro *vasibus* & Polluci, lib. 10. c. 44. & Athenæo lib. 6. veniunt; aut pro *Navi-um rostris* apud Plutarchum.

Verum enim vero, ut non caudam solam, sed & ipsum caput, ac corpus hujus Inscriptionis, quidve in illis notandum nunc

E c c c c

venit

venit, consideremus, occurrit primum *ΙΕΡΟΥΤΤΑΣ*, sive *ιεροῦτης*: de quo ut breviter aliquid dicam, videtur is fuisse non simplex *Sacerdos*, verum ejusmodi *ιερεὺς*, quales ubi de *ἀρχιερεσι* loquebar, mihi inter *ἐπαυρούς* censebantur; quique adeo revera *ἀρχιερεῖς* erant, cæterosve omnes *ιερείς*, munere & dignitate, præcedebant; atque a quibus etiam annus signabatur.

Unde & quod sequatur, *ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑ ΤΑΣ ΒΟΥΛΑΣ* indicare videtur, illum fuisse non tantum *ἀρχιερέα*, sed & *Senatus præsidem*. Sicut idem nomen ac munus occurrit in mox sequenti Melitensium marmore: nisi quod ibi post *ιεροῦτας* non sequatur *γραμματεὺς*, seu *Scriba*, verum duo simul *Archontes ἐπαυροί*, publicis sic Actibus, una cum *Hierothyta* præscripti.

Accurrunt itaque secundò hæc *ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑ ΤΑΣ ΒΟΥΛΑΣ*. Ubi mihi sane, an *ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑΣΑΣ* (mutato *τ* in *ς*) *ΒΟΥΛΑΣ*, ita conjunctim in priore voce, an vero *ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑΤΑ ΤΑΣ ΒΟΥΛΑΣ*, legendum sit, ipsoque ita in marmore sculptum fuerit, incertum est: licet ultimam ego lectionem præferrem: ac quidem inde, quod sequatur, *ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΤΑΣ ΤΑΣ ΦΙΛΑΣ* (pro *ΦΥΛΑΣ*) *ΤΩΝ ΤΑΛΕΩΝ*, *προεδρεύοντες* nempe eo sensu, quo *πρυτανεύοντες* apud Athenienses.

Sequitur tertio *ΠΡΟΑΓΟΥΝΤΟΣ ΔΙΟΚΛΕΟΣ*, &c. pro quibus Athenienses dicere solebant *εἰπὲ τὸ γνῶμῳ*, vel simpliciter *εἶπεν*, seu *εἶπεν ὁ δῖος*, vel *ἔδωκε τὰ δῖα*, dixit sententiam, suffragium tulit, aut, ita visum fuit; vel denique proponente [sententiam] hoc aut illo. Sicut & apud Reinesium, simili in casu habemus, (Classe VII. n.º 23. in Deliorum Decretis, *ΕΔΟΞΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ Τῷ ΔΗΜῳ ΤΙΜΟΚΛΗΣ ΤΕΛΕΣΙΠΠΟΥ ΕΙΠΕ*. & n.º 25. ejusdem Classis, *ΤΑΠΟΛΕΜΟΣ ΑΜΝΟΥ ΕΠΕΥΗΦΙΣΕΝ*.)

Nunc sequitur quartò *ΑΛΙΑΣΜΑ*, *Decretum* scilicet. Ita enim

enim cum ex Hesychio, tum ex hac ipsa inscriptione elucescit: sequitur namque ΕΔΟΞΕ ΤΑΙ ΑΔΙΑΙ (quamvis male apud Gruterum legatur ΤΑΙΛΑΙΑΙ) quomodo & apud Hesychium legi debet, ubi habet, Ἀλκίαν, ἐκκλησίαν τα-
 ρανθῶν; atque adeo Ἀλκίαν, ἐκκλησίαν ταρνανθῶν. Confundit nempe Hesychius (nisi aliter ipse scripserit) αἰλίαν cum ἡλιαία Atheniensium, magnoque ipsorum, ac subdiali judicio. quod præter alios nos docet, ad *Nubes*, Scholiastes Aristophanis, dum ait: ἡλιαία τὸ δικαστήριον, ἀπὸ τοῦ ἡλιαίου εἶναι, καὶ τῷ ἡλίῳ βάλλεσθαι. [qualia judicia subdialia etiam in foro Romano exercebantur] unde & ipse Aristophanes, in *Vespis*, ἡλιαίων πρὸς ἡλίον. Ast hæc Ἀλία a verbo αἰλίζειν, coire, seu congregari deducenda est, unde quoque αἰεῖς & αἶλας frequentes, confertur. Nec constat istas cum *Tarentinorum*, aut *Agrigentinarum*, aut etiam *Perfarum* de quibus Herodotus: αἰλίῳ ἱππασίῳ παρόντων, ad ejusmodi subdialia judicia esse retrahenda. Ut tamen apud Hesychium habemus: ἡλιαία τὸ δικαστήριον, ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ βουλῆ καὶ ἡλιαία; unde & Lucianus, in *Timone*, ἐπὶ τῷ τοῦ ἀπασί δέδωκεν τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ ἡλιαία καὶ φυλάς, &c. ita & hic ΕΔΟΞΕ ΤΑΙ ΑΔΙΑΙ ΚΑΙ ΤΩ ΣΤΗΚΑΗΤΩΡΙ: quæ in Melitensium Decreto, jam mox quoque adducendo, exprimitur per hæc, ΕΔΟΞΕ ΤΗ ΣΤΗΚΑΗΤΩΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΤΩΝ ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ.

Porro in illis, quæ sub finem inscriptionis ita habentur, ΤΟΥΤΕ ΔΕ ΤΑΜΙΑΣ ΕΞΟΔΙΑ ΑΙ, supplenda, adeoque emendanda est ultima vox, ex qua ΕΞΟΔΙΑΣΑΙ, ut facile quis videre potest, qui observaverit verbum istud ἐξοδίαζω eo sensu bis occurrere cap. 12. *libri Regum*, apud vulgo ita dictos LXX. Interpretes.

Fateor equidem priori in loco (i. e. versu undecimo) in contextu editionis Wecheliana, occurrere, καὶ ἐξέδωκεν τοῖς τέκνοις τὴν βύλαν, &c. dum inter varias lectiones in paginæ cal-

ce subjectas habetur: Aliàs καὶ ἐξωδίασεν 'αὐτὸν: sed versu 12. sine ulla variatione, quod sciam, in cunctis editionibus legitur: 'Εἰς πάντα ὅσα ἐξωδίασεν ὅτι τὸ δίκον ἔκρεται αὐτοῦ. *In omnia quæ expendebantur in domum ad fulciendum:* ubi Hebræa verba habent: **וְכָל אֲשֶׁר יָצָא עַל הַכֹּהֵן**

לְחֹקֶר Clare autem in linea penultima istud ἐξωδίασεν explicatur per hæc verba: ΚΑΙ ΦΕΡΕΙΝ ΤΑΝ ΕΞΟΔΟΝ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΔΟΤΩΝ, *reddantque summam per Apologos, seu Rationarios.*

Dialectus denique hîc quoque *Agrigentorum* notari potest, quâ, ex. gr. γηρονεῖν pro γινέσθαι, ἀναστήμεν pro ἀναστήναι, ἀποδομεῖν pro ἀποδιδόναι, &c. ponuntur: sicut et καλῆς pro ῥῆς, nisi illud κα pro πως, aut πη, aut simili particula sit capienda: ut in isto marmore, quod a Reinesio, Classe VII. n°. 27. exhibetur; ubi inter alia habemus, exempli causa, ΠΡΕΙΓΗΙΑ ΔΕ ΩΝ ΚΑ ΧΡΕΙΑΝ ΕΧΗ: ac post ΚΑΙ ΠΡΟ-ΑΠΑΓΓΕΛΛΟΝΤΩΝ ΑΛΛΑΛΟΙΣ ΠΡΟ ΑΜΕΡΑΝ ΔΕΚΑ ἢ ΚΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΕΝ ΟΠΟΙΟΙ ΔΕ ΚΑ ΜΗ ΑΝΑΓΝΩΝΤΙ. Item ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΔΙΚΗΜΑ Ο ΚΑ ΤΙΣ ΑΔΙΚΗΣΗΤΙ ΚΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΚΑ ΝΚΑΣΘΗΙ, &c.

Particula ergo est, quam, ut in Cretensium lingua frequens videtur, κα & hîc apud Agrigentinos reperimus.

Tandem habemus & hîc ΕΞ ΤΑΣ ΔΙΜΗΝΟΤ ΚΑΡΝΕΙΟΤ (supple ΗΜΕΡΑΣ. De quo *Carneo mense* hæc, ad Thucididem, Scholiastes habet; nempe ad librum Quintum: ἔτι καὶ ἵνας ὁ μαῖος καλεῖται) ὅς καὶ ὑπὸ τῷ Συρακοσίῳ. ἔτι καὶ ὠνομάζετο, καὶ πᾶσι ἱερὰ κάρνια. Ipse autem Thucydides: καὶ τοῖς συμμαχοῖς περὶ γυγναι μὲν τὸ μέλλοντα (καρνεῖος δ' ὡς) ἱερομήνια Δοριέσι περὶ σκευάζοντο, ὡς ἐρεβόσμενοι. Dorica autem lingua usos fuisse cum Cretenses, tum Siculos, quamvis multum dialecto discrepantes, eruditis non ignotum est.

In.

Interim vexat aliquantulum istud ΔΙΜΗΝΟΤ junctum illi ΚΑΡΝΕΙΟΤ. Scimus equidem quid illud δῖμνος, τέρμνος, &c. significant. Est hīc mihi ille δῖμνος, καρνεῖος mensis pro ἐμβολίμῳ mense, ac forsan secundo, venit, sicut apud Athenienses (ut supra pag. vidimus) ποσιδίων πώπρος ac δάπρος (quando annus ἐμβολυμαῖος esset) obtinebat. Quod tamen solummodo pro conjectura vendito.

Quod vero postremò attinet illa, ΕΙΜΕΝ (sive εἶναι) ΠΡΟΞΕΝΟΝ, notandum est vocem πρῶξενος primò quidem denotare Hominem qui *Peregrinos hospitio excipit*. Sic namque vocatur, teste Eustathio ὁ ὑπὸ τῇ πύλῳς ἡξιωμένος ἐν τῇ σφετέρῃ πορείᾳ καὶ ξένων atque iterum, πρῶξενος ὅλης πύλῳς ξένος, παρ' οἷς ἐπεσβείας καλῶν, καὶ αὐτοῖς πεσβείας ποσάγχοι πρὸς τὸ δῆμον. Hesychius vero habet: Πρῶξενος οἱ ποσάγχοι καὶ ξένους ὀφειλάμενοι, ἦγον τὰς ξένας ὑποδεχόμενοι. Item: πρῶξενος, ὁ ἐν τῇ αὐτῇ ξενίᾳ ποσάγχοι. Sic denique Thucydides libro 8. eodem sensu: καὶ Θυκιδίδης τὸ φαρμακίον τὸ πρῶξενον τῇ πύλῳς παρῆντο, καὶ ποσάγχοις ἐμποδῶν πικρὰς γινόμενα καὶ ὀφειλάμενα, μὴ ἐφειδευόντων ἐξῆς τῇ πύλῳς, ἀπολείποντι τὴν πύλιν. Cum etiam Thucydides *Tharsalius hospes publicus, qui tunc aderat & officiose singulos impediret, & exclamaret, ne hostibus insidiantibus, patriam perderent.*

Sed alio sensu venit, apud eundem libro tertio ubi habet: καὶ αὐτῶν Μιτυληναίων ἰδίᾳ ἀνδρες καὶ ἄλλοι πρῶξενος Ἀθηναίων μενύων γινόντι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπὶ ξυνοικίᾳ τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μιτυλήνην βία. Quinetiam quidam ex Mitylenæis homines privati, quibus propter factionem publicum erat cum Atheniensibus hospitium, Atheniensibus indicarunt, omnes Lesvios Mitylenæ per vim commigrare cogi.

Nempe πρῶξενία, seu Hospitalis Amicitia hisce Mitylenæis cum Atheniensibus intercedebat. Hincque de Alcibiade Plutarchus: πρῶξενος ἡδὲ καὶ Ἀλκιβιάδης τὸ Λακιδαιμονίων. Atque huc respicit illud, Τὸν ἀκραγαντίνον εἰμιεν προξένον.

NON KAI EYEPRETAN. Ut hospitali jure & amicitia, inter Agrigentinos frueretur, ipsorumque benefactor haberetur, sive isto titulo apud ipsos gauderet.

Quibus illustrandis apprime faciunt hæc Luciani verba, ipso initio Phalaridis secundi; ubi Sacerdos Delphicus hunc in modum loquitur: *ὅτι ἀπεργασίῳ, ὃ ἀνδρὶς Δελφῶν πρέζων ὢν, ἔπ' ἰδιόξεν Φαλαργίδης, ἔπ' ἄλλω ὄχων πρὸς αὐτὸν ἡ δυνάμεις ἰδὼν ἀπὸ τῆς μελλόντος Φιλίας ἰλπίδα.* Ego, ὁ Delphi, cum neque hospitii jus publicum apud Agrigentinos, neque privatum apud Phalaridem obtinuerim hæcienus; neque ulla alia mihi privata benevolentia causa erga ipsum fuerit, aut spes futura amicitiae. Ubi & simul habemus *ἰδιόξιν*, sive *ἰδιόξιν*; qui Hesychio *ἰδιόξιν* φίλος est, sicut & *ἰδιόξιν* τοι, εἰ καὶ ἰδίαν ζῆναι πῶν ἢ πάλαι, ἢ ἀπὸ παλαιότητος ζῆναι.

Contrà vero Polydamas, apud Xenophontem, Hellenic. lib. 6. sub initium: *Εγὼ μὲν, ὃ ἀνδρὶς Λακεδαιμόνιοι, πρέζων ὢν καὶ ἔπ' ἀργίτης ἐκ πάντων ἂν μεμνημένος πρέζων.* Equidem, Lacedaemonii, quam hospes sum vestrae civitatis, & benefactor (successive) inde usque ab omnibus Majoribus, quatenus ipsorum memoria exstat. Ubi videmus istam *πρέζιν*, in posteris sic quandoque hæreditariam fuisse, ac successive continuatam: nec semper cum primi Proxeni vita fuisse finitam.

Cæterum & apud alios ejusmodi *πρέζιν* obtinuiffe videmus; ut ex Deliorum Decretis conspiciamus: tum etiam, quædamac qualia privilegia, atque immunitates quasnam, hi *πρέζιν* obtinuerint. Ostendit id namque hæc sequens inscriptio, quæ apud Doctiff. Reinesium Classe VII. n°. 23. tum & inter Oxoniensia marmora (in Appendice) exhibetur.

ΕΔΟΞΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗ
 ΜΩΙ ΤΙΜΩΚΛΕΙΔΗΣ ΤΕΛΕΣΙΠΠΟΥ ΕΙΠΕΝ
 ΕΠΕΙΔΗ ΚΛΕΙΝΟΔΗΜΟΣ ΔΗΒΟΤΟΤ ΣΙ
 ΦΝΙΟΣ ΑΝΗΡ ΑΓΑΘΟΣ ΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΠΕΡΙ
 ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΩΝ ΔΗΛΙΩΝ
 ΚΑΙ ΧΡΕΙΑΣ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΗΙ ΤΗΙ
 ΠΟΛΕΙ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ ΤΟΙΣ ΕΝΤΙΓΧΑΝΟΤΣΙΝ
 ΑΥΤΩΙ ΤΩΝ ΠΟΔΙΤΩΝ ΕΣ Ο ΑΝ ΕΙΣ ΑΥ
 ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΛΗ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΥ *us* ΔΕΔΟ
 ΧΘΑΙ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΕΠΑΙΝΕ
 ΣΑΙ ΚΛΕΙΝΟΔΗΜΟΝ ΔΙΒΩΤΟΤ ΣΙΦΝΙΟΝ
 ΕΠΙ ΤΗΙ ΔΙΡΕΣΕΙ ΗΝ ΕΧΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΠΕΡΙ
 ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΔΗΛΙ
 ΩΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΝ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΥ
 ΕΡΓΕΤΗΝ ΤΟΤ ΤΕ ΙΕΡΟΤ ΚΑΙ ΔΗΛΙΩΝ ΚΑΙ
 ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΓΓΕΝΟΤΣ ΕΙΝΑΙ ΔΕ ΑΥ
 ΤΟΙΣ ΕΝ ΔΗΛΩΙ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΓΚΤΗ
 ΣΙΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΔΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ
 ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΠΡΩΤΟΙΣ ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΕΡΑ
 ΠΑΡΧΕΙΝ ΔΕ ΟΤΤΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ
 ΠΑΝΤΑ ΟΣΑ ΔΕΔΟΤΑΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ
 ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ ΤΟΤ ΤΕ
 ΙΕΡΟΤ ΚΑΙ ΔΗΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΡΑΨΑΙ ΤΟΔΕ
 ΤΑ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΝ ΜΕΝ ΒΟΥΛΗΝ ΕΙΣ ΤΟ
 ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟΝ ΤΟΤΣ ΔΕ ΙΕΡΟΠΟΙΟΥΤΣ
 ΕΙΣ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΙΣ ΣΤΗΛΗΝ ΔΙΘΥΝΗΝ: ΑΠΟΔΑΟ
 ΔΩΡΟΣ ΜΑΝΤΙΘΕΟΤ ΕΠΕΥΗΘΙΣΕΝ

Pla.

Placuit Senatui & Populo: Timoclideſ Teleſippi filius relationem fecit. Quandoquidem Clinodemus Leboti filius, Siphnius perſeverat ſe virum bonum præſtare erga Templum & Populum Deliacum, & neceſſaria ſuppeditat publicè civitati, & privatim iſtis civibus qui ipſum adeunt, & circa illa ob quæ opem ipſius impleret aliquis ex populo Deliaco: Placuit [dicimus,] Senatui & Populo honorare Clinodemum Leboti F. Siphnium, ob inſtitutum in quo indefinenter perſeverat erga Templum & Populum Deliacum; & agnoſci illum Hoſpitem publicum ac Benefactorem Templi & Deliorum, tum ipſum, tum & poſteros ejus: utque ſit ipſis in Delo & prædii & domicilii poſſeſſio, ſicut & ingreſſus in Senatum, & Populi concilium, primis (ante alios) poſt ſacra peracta: ſintque porro eis etiam cætera omnia, quæ dari ſolent aliis hoſpitibus publicis, ac Templi Deliorumque benefactoribus: Atque ut (denique) hoc Decretum ponat Senatus in Curia, ſacerdotes in Templo, poſcriptum in columella lapidea.

Apollodorus Mantitheï filius collegit ſuffragia.

In hac inſcriptione reperimus *πρόξενον*, *ὑποπρίτω* &c. At præter iſta etiam alia addita, talibusque a republica, ſeu civitate, hac vel illa, benemeritis tributa videmus, ſicut & hic additur: *ΚΑΙ ΤΑ ἌΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΟΣΑ ΔΕΔΟΤΑΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ἌΛΛΟΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΤΕΡΓΕΤΑΙΣ*: vel ut illa quæ Claiſis ejusdem n°. vigefima quinta eſt: *ΠΑΡΧΕΙΝ ΔΕ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ἌΛΛΑ ΟΣΑ, &c.*

Ut autem in illa, quæ n°. 24. eſt, plura adjunguntur, nempe, *ΕΙΝΑΙ ΔΕ ΑΥΤΩΙ ΑΤΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΝ ΚΑΙ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΓΚΤΗΣΙΝ* (præter iſta quæ in modo alata

lata adduntur, sc. ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΔΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΤΑΗΝ, &c. & tamen eadem hæc, ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ, &c. subjunguntur: ita adhuc plura talibus concessa videmus privilegia, in ea, cuius partem jam pag. 445. attuleram: sed modo pag. 775. integram adduxi. Ad quam quoque me rursus convertam perpendamque quid ipsi ulterius illustrandæ a me dici queat, post pauca adhuc super illa, quæ Reinesio Classe VII. n°. 24 habetur, subjungenda.

Nempe in ista deficiunt sequentia verba, quæ tamen in eadem inscr. inter marmora Oxoniensia (ibique in Appendice n°.) post ista verba, ΠΡΩΤΟΙΣ ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΕΡΑ, &c. comparent; nempe hæc, ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΓΩΓΙΣ. Hæc, dico, in ista Reinesiana, quæ alias magis integra est illâ, quæ inter Oxoniensia exhibetur; (sive id ex ἀβελυσία inter excubendum, sive aliter ipsi acciderit) notabili sane errore omittuntur. quum προεδρίαν illam, seu *jus ante alios considendi* in Theatris, vel Agonibus publicis, talibus Διρχταῖς tributum clare ostendant. Sicut idem etiam firmatur per illud Byzantiorum Decretum, apud Demosthenem de *Corona*. Quod ut supra jam pro parte adduxi ita nunc mihi integrum (prout ibi habetur) afferendum videtur; cum ut ulterius a me illustretur, tum ut simul aliquantulum emendetur: quod in illud vitia irrepsent, quæ id admodum obscurant. Ita autem habetur editio Græca Parisiensis Benenati, quæ anno Dni. 1570 impressa fuit:

Ψήφισμα Βυζαντίων.

Ἐπὶ ἱερομένοντος βοσπορίων, δαμάσκητος ἐπαλίας ἔλεξεν, ἐκ
τῶν βουλῶν λαβὼν ῥήτραν· ἐπιδὴ ὁ δᾶμος ὁ ἀθηναίων, ἐπὶ πῶς
προσημαμένους καὶ τοὺς ἀνοίοντες ἀσπιλῆι βυζαντίοις, καὶ τοῖς συμμά-
χοις, καὶ συγγενέσι πελινθίοις, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας ῥεῖας παρέ-
σχεν· ἐπὶ τῷ παριστάσθῃ καὶ τῷ φιλίππῳ τῷ μακεδόνι· ὅπως ἀδύνα-
τον ὅτι πᾶσι χώρει, καὶ τῶν πᾶν, ἐπὶ ἀναστάσει βυζαντίων, καὶ πρ-

Fffff

CM

ἐνθάδων, καὶ τὰν χώρων δαίονιστον, καὶ διδροσποπίστον, βοηθήσας
 πολλοῖσιν ἐκατόν καὶ εἴκοσι, καὶ σίτω, καὶ βέλεσι καὶ ὀαλί-
 ταις, ἐξέλειπε ἅμει ἐν τῷ μεγάλῳ κινδύνῳ, καὶ ὑπακατίσας τὰν
 πατρίον πολίλειαν, καὶ τῶς νόμους, καὶ τῶς τάφους, δεδόχθω τῷ δα-
 μῷ τῷ βυζαντίων, καὶ ὡσεύθων ἀθηναίοις δίδωμι ὀπισημίαν, πολί-
 ταις, ἐν τῶς γαῖς, καὶ οἰκείαν περιεργίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι, ποθ' ὅλον πο-
 τί τῶν βωλῶν, καὶ τὸ δαῖμον, ὡς πῶς τῶν ἱερῶν, καὶ τοῖς κατὰ
 κῆν ἐθέλῃσι τὰν πόλιν, ἀλειουργήσις ἡμῶν πᾶσι πρὸς τὰν λειψυρίαν
 ἁπῶσι δὲ ἐ εὐκρίνας τρεῖς ἐκκαδικαπύχους ἐν τῷ βοσπορέχῳ (al. βο-
 ερίχῳ) σφραγίσμενον τὸ δαῖμον τῷ ἀθηναίων ὑπὸ τῷ δαμῷ τῷ βυζαντί-
 ῳ καὶ ὡσεύθων ὑποστῆλαι ἧ καὶ δωρεὰς ἐς τοῖς ἐντι ἐλλάδι πανηγύ-
 ρας, ἰσθμια, καὶ νέμεια, καὶ ὀλύμπια, καὶ πύθια, καὶ ἀνακαρύξαι τῷ
 σφάδῳ, ὡς σφραγίσμενον τὸ δαῖμον τῷ ἀθηναίων ὑπὸ ἡμῶν, ὅπως ὀπι-
 στήν) οἱ Ἕλληνες πάντες, ἀθηναίων ἀρετῶν, καὶ τῶν βυζαντίων, καὶ πε-
 ρινθίων ὀρχαρχίαν. Quæ vertenda existimo, ob rationes ad-
 huc infra reddendas, hoc modo: *Decretum Byzantiorum.*
Pontifice Bosporicho Damagetus in populari confessu, (seu
Concilio) a senatu acceptâ Decreti formula, dixit: Quoni-
am populus Atheniensis cum superioribus temporibus bene
cupere Byzantiis, & sociis cognatisque Perinthiis non desti-
tit, & multa magnaue officia præstitit; tum hoc tempore
Philippo nostrum agrum & urbem hostiliter aggresso, ad
excidium Byzantiorum & Perinthiorum; agrumque incen-
dis & succis arboribus devastante, opem tulit navibus cen-
tum & viginti; frumento, telis & militibus; nosque è mag-
nis Periculis eripuit, & patriam Rempublicam restituit,
legesque & monumenta majorum; placere [dixit] populo
Byzantiorum & Perinthiorum; dari Atheniensibus, jus
Civitatis, terrarum ac domicili possessionem, principem
locum in Agonibus, seu Ludis Publicis; accessum sive
introitum in senatum, & populi concilium, juxta sacerdotes,
& in urbe habitare volentibus immunitatem omnium onerum
civilium; erigendas autem esse statuas in Bosporo tres nume-
ro

ro sedecim cubitorum magnitudine singulas (indicia) populi Atheniensis coronati a populo Byzantiorum & Perinthiorum: mitterenda etiam esse munera in celebres, ac solennes conventus (nempe) Isthmia, Nemea, Olympia, & Pythia, & proclamandam coronam, qua donatus est populus Atheniensis a nobis: ut norint Græci omnes & Atheniensium virtutem, & Byzantiorum ac Perinthiorum gratum animum.

Circa verba hujus Decreti notari primò potest, pro ἐπαλία (Quod Wolfius legit ἐν τιαλία, ac vertit, in Tealia, quasi locus quidam esset, non concessus, ita appellatus) legendum omninò existimo ἐν τῇ αἰλία, vel, τῇ αἰλίᾳ. De qua αἰλία, quæ apud Agrigentinos Ecclesia erat, seu publicus populi conventus, jam supra locutus sum. Secundò pro, ἐν τοῖς γαῖς, καὶ οἰκίαις προσεδρίαν, &c. legendum esse, ἐκπαιστὸς γαῖς καὶ οἰκίας, προσεδρίαν, &c. Sic namque (præterquam quod ex impressa huic editioni non satis commoda lectio excuspatur) & in illa, quæ Reinesio, in Classe VII. n°. 24. venit, habemus etiam, πατριάν, ἐν γαῖς καὶ οἰκίαις ἔγκησι; pro quo habet illa modò ex Grutero allata, ἐργείων ἔγκησι. quod plane idem est. Unde & Suidas: Ἐργεῖον, ac porrò (ex quonam scriptore mihi ignotum est) ὁ ἢ κατακληρέχει τὴν χώραν, διδὼς ἐκάστῳ θαλαῖῳ κληρον, ἕτως ὑπολαμβάνειν εἶναι τὴν καὶ τὴν πόλιν προσεδρίαν τῶν αἰθρώπων τοῖς ἐργείαις κτήσεσι.

Wolfius tamen legit ἐξέστι γαῖς: at melius in margine Græcæ editionis Parisiensis habetur ἔγκησι.

Quod autem attinet illa verba, quæ sequuntur post, προσεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι, nempe hæc πρὸ ὅλον πρὸ τὰν βάλαν, καὶ τὸ δάμην, οὗτοι τοῖς ὄδοις τῇ ἰερῇ, totum illum locum corruptum censeo. Corrigit illum quidem Latinus interpres, ac textum ita mutat, ut loco πρὸ ὅλον legat, πρὸ τῶν ὁρίων, ac vertit, apud Tholun. An autem tale quid in ullo codice M. S. repererit valde dubito. Certò mihi Prytanes ob oculos habuisse videtur, quia in Tholo (ut pag. 211 ostendi)

F ffff 2

Pry-

Prytanes convivabantur. Sed talem, aut fere similem *Tholum* & apud *Byzantios* vel *Perinthios* locum habuisse minime constat, aut mihi credibile est. Melius certe ac recte quidem, legit pro, *οὗτοι τοῖς ἱερεῖς*, hoc modo, *οὗτοι τοῖς ἱερεῖς*, vertitque *juxta Sacerdotes*. Quare totus locus ita restituendus est: *προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι, πρόσδορον ποτὶ τὰν βουλάν, καὶ τὸ δᾶμον, οὗτοι τοῖς ἱερεῖς*, &c. *πρόσδορον* nempe reposui pro *πρὸ ὅλων*; quod hîc sane nullum commodum sensum exhibet: quum contrà *πρόσδορον* habeamus in illa inscriptione, quam jam supra ex Classe VII. Reinesii, n°. 23. attuli, tum & in ista, quæ ipsam n°. 24. sequitur: *ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΔΟΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ* & in ea quam ex Gruteri pag. 319. modo exhibui, *ΕΦΟΔΟΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ*. Quæ clare evincunt, & in hoc Decreto legendum esse *πρόσδορον*.

Denique in hoc Decreto habemus [ut simul consideremus, quid in illo ulterius observandum sit] & *Πηγαμίαν*, & *πολλείαν*, & *ἀλειουργίαν*, in illis verbis, *καὶ τοῖς κατωικεῖν ἐθέλουσιν τὴν πόλιν, ἀλειουργοῖς ἢ δὲ πᾶσι πρὸς τὴν λειουργίαν*.

Quod igitur attinet *Πηγαμίαν*, illa *jus matrimonii* cum illis, ipsorumque concivibus a quibus id concedebatur significat. Quod & quandoque ex pacto mutuum inter duas confociatas gentes reddebatur. Sicut inde apud Xenophontem, *κυροπαίδ.* lib. 3. habemus: *καὶ ὅτι τῷ τοῖς ἑδδοῦν ἔλαβον πάντες τὰ πιστά, ἔλαβον μὲν ἀμφοτέρως ἀπ' ἀλλήλων εἶναι συνεπίθεντο, ἘΠΙΓΑΜΙΑΝ ᾗ, καὶ ἐπεργασίας, καὶ ὁπιομίας καὶ συμμαχίας ᾗ χρὴν, εἴς τε ἀδικίην ἰπέρη. Atque his conditionibus fides ultro citroque data est ab universis, cum convenissent ut per utrosque libertas utrisque constaret: ut CONNUBIA cultus agrorum, & pastiones utrisque communes essent, &c.*

Hîc namque *Πηγαμία* æque *jus matrimonii vicissim*, seu permixtum (ut sic loquar) contrahendi denotat, quam *ἐπεργασία*, *jus*, ac *communio culturae*, & *ὁπιομία* *jus* pascendi,

in-

DE FRATRIBUS, THIASIS, ORGEONIBUS, &c. 781
inter duas gentes, ac *συμμαχία*, sive *Auxiliaris milita-*
tia.

πολιτείαν autem hîc denotare *jus Magistratus munera capiendi*, (quod aliàs per hæc *περὶ σοδὸν πρὸς τῷ βουλῷ καὶ τῷ δήμῳ* exprimitur) linguæ Græcæ, ejusque Antiquitatum gnaris (sicut & modò dicta) satis notum esse existimo.

Tandem & aliquid addendum videtur ad illa verba, καὶ τοῖς καὶ τοῖς ἑτέροις πᾶσι πόλιν, ἀλλήλοισι ἡμῶν πᾶσι πρὸς τὴν λειψυρίαν, quæ ad ἀπίλειαν, de qua jam supra pag. 442. &c. obiter aliquid dixi, respiciunt. De qua ἀπλειά, præter illa, quæ obiter de ipsa pag. 442. &c. locutus sum, hæc insuper noranda duco.

Ἀπίλεια igitur erat 1°. bonorum, seu possessionum: atque ita Pertinax Imperator, apud Herodianum (lib. 2.) ἔδωκε τὴν γεωργίαν ἀπίλειαν πάντων εἰς δέκα ἔτη, ἕως παντὸς δεσποτίας ἀμερομνίας. *Immunitatem a quibuslibet oneribus, iis qui agros colerent dedit in decennium, & quandiu regnaret ipse (nisi mavis, per totum imperium) hujus rei securitatem.*

Sic quoque Xenophon Ἑλληνικῶν πρῶτῳ, ait: τοῖς δὲ Συρακούσιαις & Σελινυσταῖς κρατίστεις γενομένοις, ἀρετῶν ἔδωκεν, καὶ κοινῇ, καὶ ἰδίᾳ πολλοῖς, ἕως οὐκ ἀπίλειαν ἔδωκεν τὰ βυλομένην ἀπὸ Σελινυσταῖς ἢ ἐπὶ ἡ πόλιν ἀπολάλει ἢ πολίτειαν ἔδωκεν. *Syracusanis, porro & Selinuntis permultis, qui præclare se gesserant, præmia cuique fortissimo debita publice privatimque data: concessa & immunitas perpetua, si quis esse civis cuperet. Selinuntis etiam hoc, ut quando patriam illi amisissent, Ephesi jus civitatis haberent.*

Cum quibus verbis, καὶ οὐκ ἀπίλειαν ἔδωκεν τὰ βυλομένην ἀπὸ, optime conveniunt illa Decreti Byzantiorum, ἐτοῖς καὶ τοῖς ἑτέροις πᾶσι πόλιν, ἀλλήλοισι ἡμῶν πᾶσι πρὸς τὴν λειψυρίαν.

Erat itaque, hæc ἀπίλεια immunitas τῇ τιμῇ, seu *census*,
F f f f f 3 aut

aut *onerum* (ut nos hodie loquimur) *impositorum*, circa res istas quæ talibus in usum cedere deberent: hincque circa omnia, ut jam sæpius memorata inscriptio habet, αὐτῶν εἰσαίγωσι καὶ ἐξαίγωσι. *ἢ πρὸς χρήσιν*: vel solummodo certarum rerum; ut ex. gr. *Lignorum*; sicut id habemus apud Theophrastum, in Charact. *περὶ ἀλαζονείας*, his verbis: καὶ διδομένης αὐτοῖς ἐξαγωγῆς ξύλων ἀπλῆς, εἰπὼν, ὅτι ἀπειρήται, ἔπως μὴδ' ὑφ' ἐνὸς σκεφανθῇ. *De*, cum esset *sibi Materie* [lignorum] *concessa exportatio*, oblatō beneficio uti noluisse; ut omnes omnium calumnias effugeret.

Aliquando vero hæc ἀπλῆα, & munera, & onera sive *λειψυργίας* & φόρους, simul spectabat; ut apud Herodotum *σεραπείας*, καὶ φόρου & apud Demosthenem *λειψυργιῶν* & *τετραρχίας*, tum & alias immunitates (etiam apud alios scriptores) reperimus: & hæc cuncta comprehendendi videntur istis Decreti Byzantiorum verbis, ἀλειψυργήτους ἡμεῖς πάντες πρὸς τὴν λειψυργίαν, nempe istis Atheniensibus qui aut apud Byzantinos, aut apud Perinthios domicilium figere vellent.

At notabilis admodum est iste locus Aristotelis (*Politic.* lib. 2.) de Lacedæmoniis: *βυλόμενοι γὰρ ὁ νομοθέτης ὡς ἀλείψας εἶναι τὰς Σπαρτιατάς, πρὸς αὐτῶν τοῖς πολίταις ὅτι πολλοὺς ποιεῖται παῖδας. εἰ γὰρ αὐτοῖς νόμος, τὸ μὴ γεννησύναι τέρας ὑπὲρ, ἀφρονοὶ εἶναι, τὸ ἢ πέντε, ἀπὸ τῆς πόλεως. Nam quum vellet Legislator quamplurimos numero esse Spartiatis, iuvitavit atque illexit cives ad quam plurimos liberos procreandos. Est enim Lex apud eos, si quis treis filios procrearit, eum vacationem habere præsidii, & custodiæ urbis: si quatuor, ab omnibus muneribus publicis immunem esse.*

Sed consideret Lector an non hinc fluxerit illud *jus trium liberorum* apud Romanos. Namque Romanos olim suas (pro magna parte) *leges*, ab Athenis & aliis Græciæ urbibus petivisse satis notum est. Ac licet Dionysius Halicarnassæus sub finem libri 10 dicat: *Ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ παρεγίνοντο δὲ τὰ Ἀθηναίων καὶ τὰ Ἰταλῶν Ἐκκλησίαι καὶ αὐτὰς ἐπὶ πρῶταίς, φέροντας τὰς νόμους.*

νόμους. Eodem tempore reversi sunt legati cum Legibus, quas afferebant Athenis, & ex aliis Græcis urbibus, quæ [NB] in Italia erant: tamen T. Livius, libro 3. ita loquitur: *Missi legati Athenas Sp. Posthumius Albus, A. Manlius, P. Sulpitius Camerinus: jussique inclutas leges Solonis describere, & aliarum Græciæ civitatum instituta, mores, juraque noscere.* Quæ Græcas urbès in ipsa Græcia, non in Italia, clare indicant. Unde ex illa ipsa Græcia hoc *jus trium liberorum* fluxisse, quin & ab ipsis Lacedæmoniis, mihi nulum fere dubium est.

Nec sane hinc abludere videtur Plutarchus; qui in Numæ vita narrat, *Spartiatem Pythagoram cum peragraret Italiam, consuetudinem habuisse cum Numa, atque in constituendo regno consiliorum ei fuisse adiutorem.* Sicut & brevi post addit, *Sabinos fuisse colonos Lacedæmoniorum.*

Tum & inter prærogativas *juris trium liberorum* erat, ut *viri excusarentur ab omnibus civilibus muneribus, quæ patrimonii non essent: atque ut qui Romæ tres liberos superstitēs haberent, a tutelis & curationibus liberarentur, & cætera, quæ plura huc afferri possent.*

Huic ἀνελεία, ut id adhuc adjungam, connexa erant, quæ in jam sæpius nominata Gruteriana inscriptione adduntur; nempe, *ἡ εἰσπλήν καὶ ἐκπλήν ἔ. παλέμῃ ἔ. εἰρήνῃ ἀνελεί ἔ. ἀσπληνεί:* adeoque & ἀσπληνεία, cujus mentio quoque in marmore isto, quod pag. 442 & 443 exhibui.

Scilicet hi, qui illā gaudebant, quantumvis in hostico commorantes, aut habitantes, adeoque aliàs inter hostes putati, secure ac libere ab omni hostili spoliatione eorum apud quos hac ἀσπληνεία fruebantur, importare & exportare res suas poterant; ita ut minime ipsis necesse esset, super ista repaesci: quod per illud ἀσπληνεία, quod adjungitur, sat clare indicatur.

Ex hisce itaque videmus, non tantummodo Tempia, ac præ-

præter ista (ob ista tamèn) modo partem hujus illiusve urbis, modo urbes integras [sic harum exempla, præter vulgo nota habemus, in Ἀντοχία πρὸς Ἴππον, Ἀντοχία πρὸς Σάρρον, in Ἀπικμεία, in Σαμοσάτα, & in aliis, quæ inde in nummis sub M. Aurelio, Commodò aliis cufis vocantur ἱερὰ & ἄσσοι]: sed & certos homines aliarum urbium cives, quin & totas urbes, in aliis civitatibus, quæ alias, ob Templā ἄσσοι non essent, ἀσσοίᾳ donatos ac gavifos fuisse. Quæ ἀσσοίᾳ eò tantum spectabat, ut a deprædationibus, ac confiscationibus æque tempore belli quàm pacis, quantumvis in hostico commorarentur, aut habitarent, liberi ac securi essent.

Majoris tamen prærogativæ erat *gaudere πολιτείαν*: ut ad quam (præter alia) pertinebat illa προσδοκία εἰς τὴν βελίαν, &c. de qua etiam supra locutus sum. Continebat nempe illa *jus Magistratûs obeundi, seu gerendi*: quod Plutarchus, in Camillo, sic per ἰσοπολίειαν exprimit: Παρεκκλήσεις συνέπραξεν αὐτὸς, ἀφεῖναι π τὴν πόλιν ἀπὸς ἀπώτης, & μεταλαβεῖν ἰσοπολίειας. Deprecantibus adfuit ipse [Camillus] ut a crimine liberarentur, ac civitatem (seu jus civitatis) impetrarent.

Quomodo & eadem res per τὴν συμπολίειαν indicatur apud Xenophontem, Hellenic. lib. quinto; ubi initio orationis a Cligene habitæ, de Olynthiis is ita loquitur: οὗτοι γὰρ πόλεων προσσηράρον, ἔστι δὲ ἐφ' ᾧ τῆς αὐτῆς ἡγεῖσθαι νόμοις, & συμπολίειαν. Hæc equidem ita vertit Leunclavius: *Atque hi quedam oppida sibi adjunxerunt, ea conditione, ut legibus iisdem uterentur, & tanquam in eadem republica vivant.* At optime Henr. Stephanus, in Thesauro suo, ait: *Dicerem autem συμπολίειαν esse, etiam communes habere leges, seu communibus legibus uti; nisi præcederent illa verba, τοῖς αὐτοῖς ἡγεῖσθαι νόμοις.*

Nec,

Nec certe, hîc Xenophon eandem plane rem verbis diversis exprimit : sed revera eam ipsam *ισπολιείαν* intelligit, quam modo ex Plutarchi Camillo adduxi.

Tandem in illa Douziana, apud Grutêrum, habemus & ΔΙΚΑΣ ΠΡΟΔΙΚΟΤΕ. Apud Græcos quinam fuerint *πρόδικοι*, nos docent Plato, Plutarchus aliique. Fuerunt nempe *Patroni*, *Curatores*, & quandoque *Arbitri*. Unde Suidæ *πρόδικος* dicitur *δικαστής ὅτι φίλων ἐ ἀγαπητός*. Sicut ex Aristophane affert, 'Εγώ τ' εἶπες ἡδίκησας, γέλω δίκῳ δέναι πρόδικον ὅτι τ' σάβ. Sic apud Spartanos *πρόδικοι* erant *βασιλέων ἐπίτροποι*. Unde & quis cogitare posset hanc similemve *προδικίαν* intelligi. At cum in inscriptione pag. 442 & 443. è Whelero (& ex Sponio paulo aliter) allata, habeamus ΠΡΟΜΑΝΤΕΙΑΝ

ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ΠΡΟΔΙΚΙΑΝ ac quidem ΕΠΙΤΙΜΑΝ vel ΕΠΙ ΤΙΜΑΝ (quali dicas honoris causâ, sive in decus atque honorem, aut honori ejus, cui hæc tributa fuerant) conjicere aliquis facile possit, quod sicuti *προμαρτυρία* primam, ordine ac tempore, vicem in consulendo Oraculo Delphis (forfan & alibi) denotabat, & *προεδρία* primus ordine ac dignitate locus in Agonibus publicis; ita & *δικας πρόδικος* sic idem fere (scilicet primas vices ratione ordinis ac temporis) circa *lites* ac *judicia* significasse.

Verum enim vero, ne ab Antiquitatibus ad Grammaticalia sic delabi videar, manum tandem de tabula levo, atque hîc finio: plura forsan, ac meliora, daturus, (nam circa multa mihi ipsi non satisfacio) si Deus Optimus Maximus, ad id mihi vitam, & otium & animum largiatur.

Pag. 69. post verba hæc, *Indeque ridicule confictum* M. AVRELIANI. subjunge: Adde, quod *Aurelianus* (ne dicam plusquam CL annos, intercurrisse inter Severi mortem & initium imperii hujus *Valeriani*) post *Claudium Gothicum*, inter *Quintillum* & *Tacitum*, imperium tenuerit; neque M. AVRELIANUS appellatus fuerit, sed L. DOMITIUS AURELIANUS. sicut id marmora apud Gruterum pag. clare indicant; ac nomen ipsius Græce exprimitur, in nummo Græco Thesauri Brandeburgici, in quo *Vaballathus* in uno latere, ipse vero *Valerianus* in altero, cum hac inscriptione ATT. K. A. Δ. ATPEAIANOC CEB. *Imperator Lucius Domitius Aurelianus Augustus.*

Sicut autem *Taurobolium* istud factum fuit per Provinci-
ana Narbonensem, adeoque, & procul dubio impensa pu-
blica, uti illud quod modo antecedit impensa Civitatis La-
etoratenſis; ita contra hoc ſequens, quod nondum in publi-
cum editum mihi benigne communicavit Clar. Adrianus Re-
landus nuper in Geldria Harderovicenæ Philoſophiæ, nunc
in Ultrajectina Orientalium Linguarum Profeſſor.

TAUROBOLIUM. INDICTUM
JUSSU. IPSIUS EX. STIPE. COLLATA
CELEBRARUNT. NARBON.

Habemus itaque hîc *Taurobolium* INDICTUM proculdubio a Rectoribus Provinciæ Narbonensis; ac quidem JUSSU IPSIUS, id est, *Magne Deorum Matris*; sive id fuerit ex *Visu*, vel ex *Monitu* ejus, per infomnia, vel

DE FRATRIIS, THIASIS, ORGEONIBUS, &c. 787

vel aliter a Sacerdotibus ipsius aliquo prætenso jussu. Ac plura exempla sic in marmoribus occurrunt. Ita enim apud dictum Gruterum pag. 40. 6. habemus in lapide quadrato, in aræ formam reperto Ryfvici, prope Hagam Comitum:

DIANÆ
JUNIANUS
AMABILIS
IIII VIR
AUG. C V. T. EX
JUSSU. IPSIVS

Uti quoque apud eundem pag. 57. n°. 4. in alio, atque apud Isaram fluvium (ne plura exempla ex plurimis adducam) invento:

MARTI. AUG
CONSERVATORI
CORPORIS. SUI
MERCURIALIS. AUG
N. V. EX. JUSSU
NUMINIS. IPSIVS
SIGILLUM. MARMOREUM
POSUIT

Uti vero hîc ponitur JUSSU sic alibi IMPERIO.
Ggggg 2 Ita

Ita namque apud Reinesium reperimus tum Classe I. n^o. IIO-
hoc modo,

LIBERO
ET LIBERÆ
SACRUM
P. GAVIUS
ASPECTUS
VI. VIR
IMPERIO
POSUIT

Tum & Cl. I. n°. 288. hoc modo::

MUTILLIA
ALBANA
HOSIRI. ET
FORTUNÆ
SUPERÆ
IMPERIO
POSUIT

Hinc nempe Ovidius. *Scimus ab*
IMPERIO fieri nil tale Diana. Pro qua Diana tamen
Eruditiss. Tanaquil. Faber legi mavult Cybellæ. nec sane ma-
le; quamvis & *Diana* & *Isis* & *Cybele*, quandoque unum
idemque numen sint. Sic & aliquando, MONITUS vel
MONITA vel MONITU vel denique EX MONI-
TU dicebant; ut apud Gruterum pag. LXXXII. n°. 5.

ISI-

ISIDI

SACRUM

EX MONIT

EIUS. D. D.

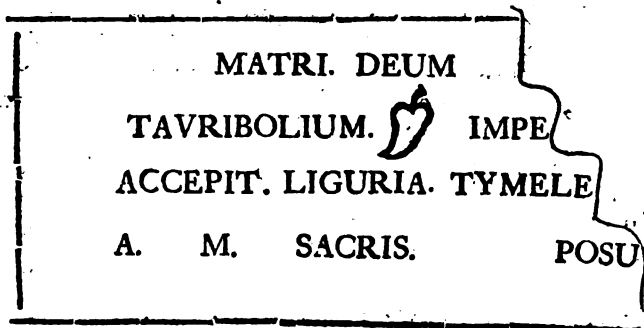
L. VALERIUS

MEMOR

VI. VIR. AUG.

L D. P

Ad quod, seu quale, respiciens *Monitum* Virgilius, libro IV. de *Ænea*, *Attonitus tanto Monitu impetioque Deorum*. Hincque lucem foeneratur fragmentum istud marmoris, cujus inscriptionem simul cum superiori Narbonensi adhuc inedito, nescius hoc jam apud Gruterum pag. XXIX. n°. 8. extare, tamen emendatius, seu curatius ac melius, excerptam transmissit, idem Clar. Vir; nempe hanc sequentem, quam propterea, licet jam pag. 70. hujus operis allatam, rursus exhibere volui.

Nempe in secunda linea pro IMI hæc habet IMPE.
Ggggg 3 quod

quod, si lapis ab ista parte non mutilatus esset sine dubio legendum esset IMPERIO; forsan & IPSIUS, ut in ista quam jam supra attuli. Quamvis minime (quod & alia, cum tertia linea potissimum, tum & quarta, deesse videantur) hinc indicetur, an pro semetipsa, an pro Republica, an pro salute Cæsaris, sive Augusti Augustorumve, hæc *Sacerdos Magnæ Matris* (id enim designant illa A. M. SACRIS) hoc sacrum acceperit, inscriptionemve hanc *posuerit*, seu dedicarit. Sicut nec, an *Hostiis suis*, (ut sæpius videmus additum) an sumptu publico, hoc *Taurobolium* acceperit.

Verum, ut ad ineditam nostram revertamur, *Narbonenses* isti, *jussu Matris Deorum* exsequentes, *Taurobolium* celebrarunt; ac quidem EX STIPE COLLATA: unoquoque nimirum, quem ad illud pietas, aut si mavis superstitio, aut alia quæcunque demum causa stimulare, symbolam suam, seu *stipem* conferente: nisi singulæ Civitates, vel oppida, istius provinciæ *stipem* contulerint, eo, aut simili feremodo, quo id alibi contigisse videmus, in inscriptione illa, quæ apud Gruterum pag. 162. n°. 3. habetur; quæque cum tribus aliis (aliarum credo provinciarum) in medio arcu *Pontis Trajani* posita, ex istis nobis nunc sola restat: atque ex qua videmus *Lusitanos* tam procul inde dislitos, tamen cum aliis (inter quas forsan quoque hæc Narbonensis fuit) perficiendo huic tam stupendo *Ponti*, sumptus etiam, sive impensas, *stipe collata* suppeditasse; saltem adjutasse.

Inscriptio autem illa (quæ & in Oconis Hispanicis pag. XXIV. n°. 6. comparet) hæc sequens est:

MUNICIPIA
PROVINCIAE
LUSITANIAE. STIPE
CONLATA. QUÆ. OPUS
PONTIS. PERFECERUNT
ICÆDITANI
LANCIENSES, OPPIDANI
TALORI
INTERAMNIENSES
COLARNI
LANCIENSES, TRASCUDANI
ARAVI
MEIDIBRIGENSES
ARABRIGENSES
BANIENSES
PESURES

Neque usque adeo mirum nobis videri debet, Provincias sic Reipublicæ quandoque dono gratuito (ut nunc vocamus) adjumento fuisse, sibi que id honori duxisse: quum & Populus Romanus *stipem* Cæsari Augusto, quin & absenti, plus semel contulerit. talia namque videmus apud jam sæpius memoratum Gruterum pag. CLXII. 3. in basi marmorea, hoc modo:

IMP.

IMP. CAESAR DIVI. F. AUGUSTUS
 PONTIFEX. MAXIMUS
 IMP. XIII, COS. XI. TRIB. POT. XV
 EX. STIPE. QUAM POPVLVS. ROMANVS
 ANNO. NOVO. APSENTI. CONTVLIT
 NERONE. CLAVDIO. DRVSO

CoS

T. QVINTIO. CRISPINO
 VOLCANO

Tum & in alia, quæ pag CVI. n°. 4. reperitur.

LARIBVS. PVBLICIS. SACRVM
 IMP. CÆSAR. DIVI. F. AVGVSTVS
 PONTIFEX. MAXIMVS
 TRIBVNIC. POTESTAT. XVIII
 EX. STIPE. QVAM. POPVLVS. EL
 CONTVLIT. K. JANVAR. APSENTI
 C. CALVISIO. SABINO
 L. PASSIENO. RVFO. COS

Quibus hæc solum, at notatu digna, ex Suetonii cap.
 91. addam: *Ex nocturno visu etiam STIPEM quotan-*
nis die certo emendicabat a populo, cavam manum asses
parrigentibus præbens.

Quod vero attinet illud M. AVRELIANI, plane cen-
 seo, ob illa quæ jam supra attuli, pro illo reponendum esse,
 (ac revera ita antiquitus marmori insculptum fuisse) M.
 AVR. ANTONINI; aut si ita mavis, M. AUREL. ANT.
 Quod posterius nunc quoque verius credo: illumque erro-
 rem

rem accidisse cum ex oblitteratis pene literarum harum vestigiis; quæ vetustate eousque exesæ, aut vi ac conatu (uti sæpissime contigisse scimus) exoletæ, exscriptores in errorem induxerint. cui accessit, quod non fatis, dum illam marmoris inscriptionem exciperent, ad *Severi* atque *Aureliani* tempora attenderint. Aliàs namque etiam videmus eundem accidisse casum circa istam inscriptionem, quæ de *Tymele* loquitur, in istis IMPE & POSU; pro quibus primus exscriptor IMI & POST reposuerant.

Hæc pag. 170. post lineam 10. inferenda sunt.

Ex perpetuo, ac quasi per manus tradito, errore, ac male, ut mihi videtur, intellecto Plinio; hincque ex aliàs eximia versione Herodiani a Politiano confectâ, etiam doctissimo Paulo Merulæ *Galli Sacerdotes Cybeles*, seu *Magnæ Matris Deorum*, fuerunt. Et tamen ita loquitur ipse Herodianus: πάλαι μὲν φύρας ὀργιάζον ἐπὶ τῷ ποταμῷ Γάλλῳ ὠχυρίον. In, ἀφ' ἧ τῶ ἐπωνυμίας φέρονται οἱ τῇ θεῷ πρὶν αἰῶνος ἱερωμένοι. Quæ posteriora a Politiano sic vertuntur: *A quo* [fluvio] *etiam evirati Deæ sacerdotes cognominantur.* Quibus ipsis Politiani verbis quoque dictus Merula utitur.

At ἱερωμένοι erant, ut Henricus Stephanus melius reddit, (illumque sensum hoc, atque etiam in alio loco, defendit) *Deæ sacri*, ac *Sacrati*: & *Sacrati* quidem seu *sacri*, fuerunt *Tauroboliati*, sive illi qui jam *Taurobolium* acceperant: nec tamen hinc facti erant hi *Sacerdotes M. Matris*: quod illi aut *uxorati* essent, aut *Maritatae*; ut jam supra, pag. 141. & 142. ostendi.

Neque in Catulli carmine de *Berecinthia &c.*, ullos *Sacerdotes* Gallos reperimus, sed solummodò *Comites*; ut versibus his sequentibus;

Hhhhh

Ca.

*Canere hoc suis adorta est tremebunda COMITIBUS:
 Agite, ite ad alta Gallæ Cybeles nemora simul,
 Simul ite Dindymenæ dominæ VAGA PECORA,
 Alienaque petentes, velut exules, loca
 Sectam meam executæ duce me, mihi COMITES.
 Rapidum salum tulistis, truculentaque pelagi,
 Atque corpus evirastis Veneris nimio odio.*

Tum & hoc sequenti:

Simul hæc COMITIBUS Atys cecinit novamulier.

Sicut & hoc versu semetipsum, quasi mulier esset, non *Sacerdotem*, sed *famulam* vocat:

*Egone Deam MINISTRA, & Cybeles FAMULA
 ferar.*

Quam ministram, si hic pro sacerdote haberi quis vult, certe id non ulterius, quam ad ipsum *Atyn*, atque in posterum ad *Archigallos*, extendere poterit.

Interim ipse quoque Gerardus Joan. Vossius eundem errat errorem. Dum enim *Idololatriæ* lib. 1. cap. 53. Gallos *Phrygiæ Matris sacerdotes* vocat, eadem Herodiani verba sententiæ suæ firmandæ adducit, & vertit: *a quo etiam evirati Deæ sacerdotes nomen suum obtinent.* Cicero autem ipsos non sacerdotes, sed tantummodo *famulos* appellat, dum lib. 2. De legibus ait: *Præter Idææ Matris famulos, eosque justis diebus, ne quis stipem colligat.*

Hæc

Hæc autem notari velim ad ista Philostrati verba, quæ pag 382. & 388. huius operis attuli; nempe, τὰ δὲ Φωκίης ἀδελφὰς ἐν τῷ ῥάμῳ ἐπὶ οὐκ ἔχον θρόνον, quæ ibi ad Certamina Musica retuleram; me, post rem melius ex ipso Philostrato pensam, mutare sententiam, illaque nunc referre ad Orationes, Recitationes, & causarum actiones Sophistarum, atque ad subsellia, seu cathedras, in quibus sedentes illi, ac quidem cum prærogativa, docebant. Unde etiam sic ille (lib. I. Vit. Sophistar.) de Scopeliano loquitur: ἀλλήλων ἢ ἄλλοις ἢ θρόνῳ, ἢ ἀβέστην· ὅτι ἢ ὁρθὸς ἐλίσσῃ, ὁπισθοφύῳ πὶ εἴχει ὁ λόγος, καὶ ἔριπον καὶ ἐπισκοπεῖσθαι οὐκ ἔνδον, ἀλλ' ἐν τῷ οὐμίῳ· ἀλλ' ἐπεξῆς ἐν βραχὺ ἔκειτο. περὶ δὲ αὐτοῦ καὶ ἀφωκίας, καὶ τὸ φθόγμα ἡδυνώ· εἶχε. *A subsellio delicate differebat: quando autem rectus dicebat, conversationis acumine et robore pollebat oratio: neque intus neque in turbam respiciebat, sed tanquam ad breve tempus se subducens cuncta perlustabat. Et eximia fuit vocalitas, et elocutio admodum jucunda* [Ita vertit Morellius.]

Postrema illa verba, περὶ δὲ αὐτοῦ, &c. faciunt ad illustranda ista τὰ Φωκίης ἀδελφὰ: de quibus, postquam de θρόνῳ aliquid dixero, quoque loquar.

Idem igitur Philostratus de Adriano quoque Phoenicio ita loquitur: μετὰ δὲ ἔτι παρρησίας ἐπὶ τῷ θρόνῳ παρήλαθ' Ἀθήνησι, οἷς περὶ οἱ γένεσθαι τὸ πρὸς αὐτῷ ἀδελφείῳ, &c. *Tanta fiducia fretus, ad Atheniensium suggestum accessit, ut orationis suæ exordium duxerit, &c.*

At clarius idem de eodem Adriano, post nonnulla interposita: κατὰ δὲ τῆς ἡρώδης, ἐς ὃ ἀποκράτωρ μάρκος Ἀθηναζὺς ὑπομνημάτων ἐπέλθῃ, ἐκράτη μὲν ἡδὴ τῷ σοφιστῶν θρόνῳ ὁ ἀνὴρ ἔειπεν. *Quibus vero temporibus Marcus Imperator pro mysteriis Cereris Athenas legatos miserat, hic ille vir sophistarum suggestum obtinebat. Prærogativam verò istam Cathedræ, siue Oratoricæ seu Rhetoricæ, siue Politicæ, indicant hæc ejusdem*

verba de Theodoro Sophista: ὁ δὲ ἀνὴρ ἔτ' Λολιανὸς ἰδὼν ἀπρο-
 αητῆς, Ἡρώδης δὲ οὐκ ἀνῆκε. ἰβίω μὲν ὑπὸ τοῦ πενήκτου, δύοιν
 εἶδεν καταρχάν τ' ἑρμῆον· πλὴν δὲ ἰδεῖν τὸ λόγων ἀπαλῶς ἐν τῷ δικα-
 νικῶς καὶ τοῖς ὑποσοφιστάσι. *Ceterum hic Lolliani quidem*
auditor fuit; nec non Herodem interdum audivit, ac vixit
plus quam quinquagenarius. biennio cathedra occupatâ, genere
dicendi utebatur idoneo etiam in juridicis, & iis qui Sophistæ
virtutes excedunt. Thronus igitur ille, (seu Cathedra) aut
 Sophisticus, adeoque Rhetoricus & Oratorius, simpliciter
 erat, aut Politicus: quod utrumque dicendi genus sæpius ex-
 ercerent ac publicè profiterentur. Hinc namque de Appol-
 lonio Atheniensi, hic idem noster Philostratus: ὁ δὲ Ἀπολλώ-
 νιος ὁ Ἀθηναῖος ἐνόματό μιν ἡξιώθη κατὰ Ἑλλήνας ὡς ἱκανὸς
 τοῖς δικανικαῖς, καὶ τὰ ἀμφὶ μελίστων ἔμμεπτός. ἐπιδίδασκε δὲ Ἀθήνησι
 κατὰ Ἡρακλείδην πρὸς τὸν ὁμώνυμον, ἔργον περὶ τῶν
 παλαιῶν. ἀεὶ περὶ τῶν πολιτικῶν γένεσιν καὶ τῶν περὶ τῶν
 μεγίστων ἐκείνων, ἢ τῶν λιγυρίων, ὡς μεγίστας. Ἀθηναῖοι νομί-
 ζουσιν. πλὴν δὲ ΕΠΩΝΤΙΜΟΝ, καὶ πλὴν ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ ἐπιβί-
 πη, καὶ τὰς ΕΞ ΑΝΑΚΤΟΡΩΝ ΦΩΝΑΣ, ἥδη μερόσκιον καὶ
 λογίμην ἐν γλαυκῇ, καὶ τὴν τοῦτο ἱεροφάντων, εὐφωτία μὲν ἀποδίδων,
 σεμνότητι δὲ, καὶ μεγαλοπρεπείᾳ ἐν κόσμῳ ὡς πολλὰς δοκῶν τὴν ἀν-
 Addam hic versionem Morellii: quam lector cum mea inter-
 pretatione conferat: *Apollonius vero Atheniensis nomine*
dignus est habitus apud Græcos, cum forenses causas recte
egerit, & sine reprehensione declamarit. Juxta Heracli-
dem, & gentilem suum [reponerem ego & cognominem su-
 um, Heraclidem sc. Naucraticum qui etiam Athenis docuit]
Athenis docuit. Civili suggestui talenti pretio præfuit. Et
cum in civilibus rebus clarus & insignis esset, maximarum
rerum legationes egit: in publicis Ministeriis sacris, quæ
maxima Athenienses appellant; [ubi illud Sa-
cris delendum] Prætura urbana [redde Archontis munus]
ei commissæ est, & Præfectura armorum. [de his vide sta-
 tim].

tim] & vocum ab Oraculis editarum [etiam de hisce] cura jam ingravescente etate. Ceterum ut ab Heraclide, Logimo, Glaucō, hujusmodique antistibus sacrorum [Græca habent Hierophantis] vocalitate aberat: ita gravitate, magnificentia, ornatuque decoro multis, qui ante fuere, præstantior habitus.

Priusquam vero pergā, pauca mihi adhuc dicenda sunt (post illa quæ supra pag. 381. dixi) ad illa verba ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΞ ΑΝΑΚΤΩΡΩΝ ΦΩΝΑΣ, quæ nimis festinanter excerpseram, omissa ibi per ἀβελυσία particula ΕΞ; quæ minime omitti debuerat, quod inde minus bene ista verba explicari queant; quodque an melius nunc mihi succedat verè eruditis circa hæc dijudicandum relinquo.

Ut autem ἀνάκτορον regiam aut palatium denotat, sic jam ostendi suprā, id etiam denotare Templum, atque ἀνάκτορα Tempia, &c. Notat quidem Hesychius (atque ex ipso Henr. Stephanus) ἀνάκτορον, inter alia significata, etiam peculiari modo Templum Cereris significasse: unde & Casaubonus Dalechampium, qui illud in Athenæi versione *Dioscuro-rum Templum* verterat, erroris insinuat. ac certe id cum ratione aliqua fecisse videretur, si in Athenæi Græco contextu ἀνάκτορον τῶν θεῶν, & non τῶν θεῶν, occurreret: quod contra fit. namque ita ipsius Athenæi (sive Athenionis apud hunc Athenæum) lib. V. verba habent: μὴ περιδαίειν τῷ ἀνδρὶ, Ἀθηναῖοι τίλω' ἱερὰν τῆς Ἰακχῆς Φωνῶν κατὰ ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, καὶ τὸ σμῆνόν ἀνάκτορον τοῖν θεοῖν κυλισμένοι. Quæ a Dalecampio vertuntur: *Ne viri Athenienses sacram Jacchi vocem ad perpetuum silentium redactam, ne clausum venerabile CASTORIS Templum, tacentesque Philosophorum scholas contemnatis.* Et sane Harpocration ita loquitur: Ἀνακτεῖον, τὸ ἀνάκτορον. Δημοδίνης ἐν τῷ καὶ Σηφάνῳ, ἱερὸν τῶν Διοσκόρων. Et tamen existimat, fidenter fatis, Casaubonus,

Hhhhh 3.

in

in his Athenæi verbis, vocem ἀνάκτορον *Cereris ac Proserpinae* Templum denotari, quod ἱακχεῖν ibi quoque, in Athenæi verbis occurrat.

At quid impedit, quominus hîc Athenæus de duobus quidem Templis loquatur; quum & diversa Bacchi templa Athenis fuerint. quod quamvis non fuisset, tamen distinguenda videntur ἢ ἰσαὶ ἱακχεῖν Φωνῇ, & ἀνάκτορον τῶν θεῶν (Ita enim legitur non τῶν θεῶν.) Itaque ad hunc sive Bacchum, sive ἱακχον spectat hæc Φωνὴ σισιγασμῶν: quæ indicare videtur ibi *Oraculum* aliquod *Bacchi*, sive *Jacchi* fuisse; atque adeo hæc verba esse vertenda, ita uti a Dalechampio versa sunt.

Hinc porro conjectare quis possit, idem hoc, quamvis non expresse, in Athenæi verbis, per illa, καὶ τὸ σιμὸν ἀνάκτορον, &c. significari; adeoque &, (ut sic ad nostrum redeamus Philostratum) ista, καὶ τὰς ἐξ ἀνακτόρων Φωνὰς [ἐπιτελεῖται: quod certe hîc subintelligendum est] ἤδη μερόπων, per Athenæi verba esse illustranda; hincque ea esse veretenda: *Archontis Eponymi* (sive ejus a cujus nomine annus signatur) munus ipsi commissum fuit; sicut & illud σπαργὲ θεῶν τῶν ἱερῶν, sive *annonæ publicæ administratio*; tum & (cum jam senesceret) *Oraculorum*, quæ ex *Dioscurorum Templo* edebantur, cura.

Sicut & hisce applicari possent hi versus Juvenalis, ex Satyra undecima:

*Templorum quoque Majestas presentior, & vox
Nocte fere Media, mediamque audita per urbem,
Littore ab Oceani Gallis venientibus, & Dis
Officium vatis peragentibus.*

Absque ullo scilicet intermedio Vate, aut Propheta: sicut & Juno Moneta, & Ajus Locutius, olim apud Romanos, licet minime ita, ut id frequenter accideret. Quin & Ægis
in

in Cilicia Æsculapius sese adhuc Apollonii tempore, (neque ita rarò ut videretur) hominibus palam ostendebat, modò fides habenda Philostrato. Ita enim ille, in Apollonii vita lib. I. c. 5 : μαθήσειεν ἔν τ' διδάσκαλον δεηθεὶς ἔ πατρὸς ἐς Ἀργεὶς Ἰᾶς παλαιοῖον, ἐν αἷς ἡσυχία τὴν πρὸς Φορβῶν τῷ φιλοσοφῆσαντι, ἔ παρὰ ναυικῶν πρᾶγ, ἔ ἱερὸν Ἀσκληπιῶ, καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς αὐτὸς ἐπιδύλῳ ποῖς ἀνθρώποις. Ab eoque obtinuit ut *Ægas*, quæ in proximo [*Tharso*] erant, migraret, eo quoque translato *Præceptore*; ubi locorum ἔ otium erat philosophantibus, ἔ studia adolescentibus apta, ἔ Æsculapii Templum: ubi Æsculapius ipse palam quandoque sese hominibus ostendebat. Quibus & hæc, de Antiocho Sophista, subiungi possunt, πὺς ἦ παλαιοῖς τ' νεωτέρῳ ἐς τὸ ἔ Ἀσκληπιῶ ἱερὸν ὑπεκἀθρόδιν, ὑπὲρ π οικεράτων, ὑπὲρ π ξυνοσίας, ΟΠΟΣΗ ΕΓΡΗΓΟΡΟΤΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΔΙΑΔΕΓΟΜΕΝΩΝ ΑΔΔΗΛΟΙΣ. διελέγετο γὰρ αὐτῷ ΚΑΙ ΕΓΡΗΓΟΡΟΤΙ Ο ΘΕΟΣ, καλὸν ἀγώνισμα πύκνυντο τ' ἐαυτῆς πύκνυντο, τὴν Ἰᾶς νόσους ἔ Ἀνπόχην ἐρύκειν. *Plerasque autem noctes in Æsculapii fano dormiens transigebat, tum ad insomnia, tum ad colloquia, qualia sunt quibus vigilantes ἔ differentes inter se perfruuntur, percipienda. Etenim cum ipso etiam vigilante Deus differebat, præclarum artis suæ certamen edens, quod Antiochi morbos arceret.*

Hæc sane ita non usque adeo male procedere viderentur, atque inde non male concludi, huac Apollonium præpositum fuisse Oraculis, quæ ex Castoris ac Pollucis Templo reddebantur. Sed de tali *λεσημερίᾳ* apud Athenienses minime constat. Quare hæ *φωνᾷ* aliâ interpretatione indigent. Ac quidem videmus apud Philostratum, in Sophistis *φωνῶν*, seu Vocem sonoram, penetrantem, volubilis linguæ ac rotundi oris, maxime laudatam fuisse. Unde, sicut pluribus in locis is de Sophistarum *φωνῇ* loquitur; ac quidem de Polluce Sophista: Ἐλέγετο ἦ ταῦτα καὶ μελετᾷ τῇ φωνῇ ἀπυστάλλειν, ἦ καὶ βασιλείᾳ κόμμοδον θέλῃας, τ' Ἀθήνησι θρόνον παρ' αὐτῷ δίδουσα.

εαν. Dicitur hæc melliflua voce pronunciassse, quâ cum Imperatorem etiam Commodum allexisset, ab eo suggestum Athenis obtinuit; Sic de Hermocrate, 'Εἰδὲ πὶ καὶ ἡ Ὀροια, ἔη τῆς γλώττης κέρτα. Etiam aliquid lenis facundia, & linguæ plausus attulit. ac rursus de eodem, 'Εμοὶ δὲ λυσιφάντω, μὴ αἶν πνα ὑπερφανῆσαι ἔμεγαλὴν τέτυ γλώτταν. Equidem asseruerim adolescentis hujus linguam. Quin & jam supra vidimus, eum de Scopeliano testari, περιωὶ δὲ 'αὐτῷ καὶ Ὀφωρίας, καὶ ὁ φθίγμα ἰδούτω ἔχει. Hinc & certatum fuisse (sicut id videmus factum ob τὰς θεῖους apud Eunaprium, in Proxeressii vita) super Ὀφωρίας laude, non obscure liquet ex Eunapio, in Juliani Sophistæ vita: ibi namque ita loquitur: 'Ὅστι εἰδὲς ἐπὶ λῆμα τὴ σοφιστὴν δημοσίᾳ κατὰ βᾶς ἀγᾶ λῆμας, ἀλλὰ ἐν τοῖς ἰδιωτικαῖς θεάτροις ἀπολαβόντες τὰς φωνὰς αὐτῶν μερεῖα, ἐλέγοντο καὶ περὶ ψυχῆς ὄντες, ἀλλὰ καὶ περὶ κέρτα, ἔφονησεν ἀγωνιζομένης. Ita ut Sophistarum nemo publice procedens disserere auderet; sed in PRIVATIS theatris adolescentuli eorum verba excepturi adstiscebantur, & non de vita periclitaturi, sed de plausu vocisque certamine, dicebantur.

Quæ verba rursus illustrari videntur per ista, quæ de Euodiano habet: 'Ευοδιανὸν δὲ τὸ Σμυρναῖον πὸν ἰδὲ γένεσθαι ἐς Νικητήτων τὴ σοφιστὴν αὐτῶν αἱ δὲ οἷα πρὸς ἐς τὰς ἀρχιερέας πὸν ἔστι φανερούμενος τῶν ὅτι τὸ ὅλων [supple αὐτῶν] πὸν δὲ φωνῆς ἈΘΛΑ ἐς τῶν ῥώμῳ καὶ τὸ ἐκείθεν θεῖον [αὐτῶν] Euodiani vero Smyrναῖ pro sapia generis ad Niceten sophistam pertinebat. Familiae vero honores ipsum inter Pontifices, & ob rem foris armisque bene gestam coronatos collocabant. [Quæ posteriora verba ἐς τὰς ἀρχιερέας πὸν, ἔστι φανερούμενος τῶν ὅτι τὸ ὅλων, sicut & Morellii verlio, forsan infra me perpendentur] Quum igitur certamina inirent hi Sophistæ ob εὐφωρίας laudem, æque atque ob cæteram eloquentiam, isque præferretur, qui erat ore rotundo, lingua volubili, ac voce sonora & penetranti, &c. hinc quoque procul dubio Poleman Sophista delectus fuit ab

Adria.

Adriano Cæsare, ut *factum hymnum* decantaret in dedicatione Olympici templi Athenis. Ita namque jam toties adductus Philostratus: τὸ δὲ Ἀθήνησιν Ὀλύμπιοι, δὲ ἐξήκοντα καὶ πεντακοσίων ἐτησὶν ἀποπλιδεῖν, καθιερώσεις ὁ αὐτοκράτωρ αἰς ἑρῶν μέγα ἀγώνισμα ἐκέλευσε ἐπὶ τῇ Πολέμωνα ἐφυνήσῃ τῇ θυσίᾳ. Hincque accidit forsan, ut Apollonius Atheniensis (ut sic ad illum redeamus, & πᾶς ἐξ ἀνακτόρων φωνᾶς) non tantum πᾶν ἐπώνυμον [ἀρχὴν, quæ ἔ᾽ ἀρχοῖτο erat] ἐπὶ τῇ τετρατηρίᾳ θητὶ τῷ ὅπλῳ ἐπιτεράπη. verum ἐπὶ τῇ ἐξ ἀνακτόρων φωνᾶς [supple ἐπιτεράπη] id est, si bene rem capio, munus *Hymnos Deorum* [sive hîc ad solos Διοσκόρους, sive etiam ad alios Deos respiciat Philostratus] ac quidem *a Templi liminibus, decantandi*. quod factum διὰ τὸ κρηπίδῃ ἔκειτο, de Polemone testatur Philostratus.

Istud autem ipsi mandatum asserit idem jam senî, ac quamvis ob senectutem cederet Ὀφωνία Heraclidi (Lycio) & Logimo; & Glaucô, & aliis hujusmodi Hierophantis, Sophistis scilicet isto nomine decoratis, quod ii inter alios Sophistas, velut Hierophantæ inter vulgares sacerdotes, eminent.

Ita enim appellationes istas, Heroum, principum, facile principum, aliosque epithetorum flosculos etiam nos hodie tribuimus hominibus, quos per talia demereri cupimus: sicut & Horatius semetipsum, Ode I. libri tertii, *Musarum Sacerdotem* nominat. Namque aliàs satis bene videmus ex Heraclide, de quo noster Philostratus sic modò ante illa verba, tum & per ista quæ iisdem sic statim subjunguntur, super quibus nobis hîc quæstio est. dequalibus Hierophantis Philostratus loquatur. Ita enim is de hoc Apollonio pergit: πρισβῶν δὲ ὧδε Σαθῆροι ἐν ῥάμῃ τῇ αὐτοκράτωρα, ἀπιδύσας πρὸς Ἡρακλείδῃ τῷ σοφιστῇ, καὶ ὧς μελέτης ἀγῶνα. καὶ ἀπῆλθεν ὁ μὲν πᾶν ἀπείλαι ἀφαιρηθεὶς ὁ δὲ Ἀπολλώνιῳ δῶρα ἔχων. Cum ad Severum Imperatorem legatus mitteretur, Heraclidi Sophistæ decla-

mationis certamen indixit; & ambo discessere, hic immunitate, Apollonius vero non parvis muneribus donatus. Cum verti debeant ultima verba: *hic immunitate* [quæ etiam quandoque, sicut ἀλυστηρία, Sophistis donabatur] *Privatus, Apollonius vero dona auferens.* Præterea, nullibi in Græcia plures simul, sive eodem tempore, iisdem Mysteriis præfuisse, nedum Athenis ad Eleusinia sacra, satis clare patet ex illis, quæ pag. 493. &c. de Hierophantis attulit: tum & ex Eunapii *Maximo*; in cujus vita, is inter alia, ait: ὅς δὲ καὶ πῦρ εἶχε καλῶς, ἀκέραιος πάλαιον εἶναι καὶ πῦρ Ἑλλάδα, ὡς δὲ τῶ πῦρ θεῶν ἱεροφάνη, ὅπως ἐκείνον ὁρῶντες ἔδραμε. ἔδε ἔδε ἱεροφάνη καὶ ἐκείνον τὸ θεῶν ὅστις ἦν ἄνομα, ἔμοι θεῶν λέγεσθαι. ἐτεμε γὰρ τὸν ἄνθρωπον γεφύροντα, καὶ εἰς Εὐμολπίδας ἦγε. Cumque jam illa se satis bene haberent, intellecto plus aliquanto latere in Græcia apud Eleusiniarum Dearum **HIEROPHANTAM**, velociter illuc accurrit: nomen vero Hierophantæ qui tunc temporis (Sacris istis) præerat fas non est mihi efferre; quod hujus libri scriptorem initiatit & ad Eumolpidas adduxerit. Quare, licet, post nonnulla interjecta, dicat: τότε δὲ ὁ μὲν Ἰβλιανὸς τῷ θεῷ ὡς τῷ ἱεροφάντων συγγενόμενος, id nihil aliud significat, quam istum Hierophantam sanctitate, seu pietate, ita excelluisse, præ aliis Hierophantis, qui ipsum ibi tempore antecesserant, vel qui alibi aliis Mysteriis eodem tempore præpositi erant, ut omnium divinissimus, seu sanctissimus haberetur.

Paginæ 741. post lineam decimam inferenda.

Videmus in illa inscriptione quæ Classe VII. n°. 24. exhibetur, atque huc adducta fuit, Hæc verba inter alia, ΑΤΕΛΕΙΑΝ ΕΝ ΔΗΛΩΙ, ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΝ, ΚΑΙ ΤΗΣ, &c. Ita namque hæc suppleri debet, ut cuius facile patet. De hac itaque ΠΑΤΡΙΑ, aliquid hic

hic dixeram quod typographo traditum (quonam fato nescio) intercidit. Quare istud nunc inter addenda, quamvis festinatò nimis, (quod dictus typographus nova autographa exspectet) subungere volui: eoque magis, quod & jam, in Lemmate cap. 1. Dissertationis nonæ, de Patriis, seu ΠΑΤΡΙΑΙΣ, mentio fiat.

Hæc itaque ΠΑΤΡΙΑ quid in ista inscriptione denotet, Hesychius nos docere videtur, quando ait: πατριά, φυλαί: unde & Patriarcharum nomen ortum traxisse videtur: quod, nempe, primitus πατεράρχαι, & πατεράρχοι iidem fuerint cum φυλάρχαις. Unaquæque enim Tribus Athenis suum habebat πατεράρχην seu πατεράρχον; qui adauctis numero Tribubus etiam numero adaugebantur. Ita namque lib. V. Herodotus, ubi de Clisthene loquitur: ὡς γὰρ δὴ τ' Ἀθηναίων δῆμον πρῶτον ἀπὸσμένον, ὅτε πάντων πρὸς τὴν ἑαυτῶ μοίρην προσήκατο, τὰς φυλάς μείωνόμασσι, καὶ ἐποίησε [NB] τεσσαράς ἐξ ἑλασίων. δέκα τε φυλάρχας ὡς τεσσάρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τὰς δῆμους κατένευε εἰς ἑξάς φυλάς. quos φυλάρχας α βασιλέας plane distinctos fuisse, non uno loco nos (in Politicis) docet Aristoteles.

Erant igitur πατεράρχαι iidem qui φυλάρχαι, seu Tribuum capita; ac pro tempore Principes seu Tribuni: etiam si posteris temporibus inter Judæos, ac potissimum Christianos, isti audirent Patriarchæ qui familiarum, sub veteri Testamento, Capita essent. Hincque & Abraham Hebr. VII. v. 4. ὁ πατεράρχης, ut primus Sanctorum piorumque familiæ Caput: deinde (Act. VII. v. 8.) non solummodo Jacobus, hoc nomine, verum & filii ipsius S. Scriptura τὰς δώδεκα πατεράρχας, ut suarum (minor licet) familiarum Capita, nōminat. Sicque Rex David familiæ istius, ex qua, ab ipso repetundo, D. noster J. Chr. secundum carnem originem traxit, Patriarcha, ipsiusque familia πατριά nominatur [Luc. III. 25.] unde &

sine dubio, hic loquendi modus Aët. III. v. 25. πατρὶς αἰ
πατρὶς ὁ γῆς.

Verum enim vero, hæc uti minus hic ad rem nostram faciunt; sic magis illa attuli ne viderer ea ignorare: dum interim fixum manet, πατρὶς hic Tribum denotare, ac Patriarchas Tribuum Capita. Interim Suidas aliquantulum interturbare videtur, dum (aliàs Hesychium in plurimis secutus) ait: πατρὶς χώρα, φυλαί, παρχίαι. Neque aliter fere posterioribus seculis Patriarchæ, quam pro primitivarum aut potentissimarum quoque Ecclesiarum dioceseon, Capitibus accepti fuerunt. Verum, cheu jam fatis est.

I N D E X.

A.		Ἀλῖα.	771, 779
Ἀ βασιλείᾳ ὀργεῖντες apud Suidam	716	Alabandenses Νεονόροι.	315
Accipere Taurobolium.	58, &c.	Ἀλῖαται apud Agrigentinos.	762, 770
Acropolis Athenarum.	218	Amphictyones, deque istius Concilii origine.	430
Adlectores, & adlecti.	199	Amphictyonum differentia ab Amphictyonibus.	515
Adrianus Cæsar Archon Athenis fuit.	221	Concilii membra, arque immutatio circa illa.	433, 435
idem non vere pro Agonotheta sed Agonarcha, seu panegyriarcha, reledit.	536	quinam inde extrusi, in idve intrusi.	437, &c.
Adfistentes in sacris Tauroboliis.	55, 102	Philippus Macedo in id receptus.	439
Ægibolia, & Ægibolium, non Æmobiolum.	44, 72	Conventus illius ad Thermopylas, & Delphos.	447
Æreæ tabulæ Decretorum inscriptionibus inservientes.	764, &c.	suffragia quot.	456
Ἀγῖνται, quinam inter Athletas	654, &c.	Ecclesia seu Concio.	460
Æsculapius etiam vigilantibus se manifestans.	799	juramentum.	461
Agonarchæ, quinam ac quales.	538	Confessus, à Dion. Haliacarn. descriptus,	ibid.
Agonothetæ, quatenus ἱππῖνομοι.	563	ad Delphos æstivum, ad Thermopylas hyemale.	453, 456, &c.
non perpetui.	514, 531	Amphictyonum Concilium, seu confessus in Calauræa.	466
Cæsarum, sive Augustorum, &c.	530	ad Triopium.	462
cur in Choregiis.	691	Ἀνακτόρα, & ἀνακτορία.	381, 797
illorum & Panegyriarcharum delictum.	542	αἱ ἐξ ἀνακτορῶν φωναί.	ibid, ac præcipue.
Agonothetides, ipsarumque munus.	553	Ἀνέστης Διμήτης, &c.	394
Peplum quoquo quinquennio coniecebant.	516	Anni Attici initium.	598
præerant forminis decertantibus.	554	Apparamenta hostiarum.	55
Ἀγωνιστάρχαι, ἀγωνάρχαι, ἀγωνοδῖται, &c.	507, 532	Ἀπορρηψαῖοι, quinam.	662
Agonistarchi peculiari veste usi.	533	Ἀντικουσμῖται, & ἀποκουσμῖται	692
Agonistarcha Commodianus.	536	Ἀπορρηψῖται, quinam.	422
Ἀγύρ), ματρωγύρ), &c.	151	ἀπὸ λῶν, quinam.	741
Ἀισυμῖται).	707, &c.	Ara Taurobolata, seu petra Taurobolata.	123
Ἀλκίπ), iidem cum Gymnastis, &c.	715, &c.	Ara Tauroboliatæ restitutæ.	426
Ἀλκιδόμοι.	724	Arcadum peritia circa cantus.	568
Ἀλκίπ) in certaminibus, quinam ac qualis.	725, &c.	Archigallus Gallorum capur.	167, 170
Ἀλυγῖται.	724, &c.	Argentæ tabulæ in scribendis Decretis publicis.	767
		Ἀρχιδιῶται, quinam ac quales.	477, 482, &c.

I N D E X.

Ἀρχιερεῖς, seu Pontifices Græcorum.	230
in pluribus civitatibus fuerunt	ibid.
ἐπίονοι.	ibid.
quandoque simplici ἱερίῳ nomine	veniebant.
quandoque Hierophantæ appellati.	498
qua dignitate fuerint.	233
Provinciarum etiam vel totarum	regionum.
XIII. urbium, Asiæ propriæ.	286
πενήντηταί, seu Quinquennales.	267
μετρώ, seu Metropolitanæ.	235, 268
perpetui, seu ἀῖς εἰς.	258
ἐκ μετρώων ἀῖς εἰς.	ibid. 266
Synodi & Augustorum.	264
ἢ Σιδαίων.	265
Ἀρχιερεὺς ὁ Διογύσιος ὁ καθ' ἡμεῖς.	264
ὁ σύμπαντος ἔτους.	640
Ἀρχιερεῖς, seu sacerdotes Maximæ.	269, &c.
Ἀρχιερεῖς quandoque fuisse Ἀτταρχαί;	non vero vice versa Ἀτταρχαί fuisse
Ἀρχιερεῖς.	287
Ἀρχιερεῖς.	731
Archontes Atheniensium.	219, &c.
primitus singuli ac perpetui, hinc	decennales, tandem annui.
ἐπίονοι etiam exteri, quin &	Cæsares quandoque Romanorum.
duo simul apud Therzos, quin	& alibi.
Delphorum.	453
Synodi Xysti.	641, &c.
Chorum.	687, &c.
Ἀρχαν ἐπίονοι in sacerdotem ἢ Σωτή-	ρον conversus.
circa Agones Musicos.	650
Ἀρσενογῶν, & Λευρογῶν	684
Artifices Dionysiaci.	380, &c.
scenici.	384
Asiarchæ, qui ac quales, ratione muneris.	a 274. usque ad 286.
simul etiam ἀρχιερεῖς, seu Ponti-	fices unusque, an plures simul,
ac quâ ratione.	275, &c.
diversarum civitatum in una ca-	demque regione.

Epheſiorum cur in nummis non re-	periantur.
contrâ vero reperiantur Pergame-	norum, Sardianorum, Cyziceno-
rum.	279, &c.
ex quibus, qualibusque electi.	280
Ἀσολαὶ ἢ Ἀσπιδῶν.	783
Ἀσολαί.	ibid.
Ἀπύλαι, & ἀσολαί legendum pro	ΕΛΕ-
ΙΑΣΤΑΕΙΑ, in inscriptione.	444
quotuplex fuerit.	781, &c.
Athletæ & Xystici iidem.	638
per omnes ætates compositi.	660
Victorum Athletarum privilegia.	585
iplorum patientia.	521
Athletica inscriptio perpensa.	650
Athlothetas inter & Agonothetas, quæ-	nam differentia fuerit.
Attici anni initium.	598
Atticorum mensium ordo.	595, &c.
convenientia cum Mensibus Roma-	nis.
Atys Cybeles Ministra & famula.	794
Augusti Cæsaris Neocoræ urbes.	317
Augustinus sacrorum Tauroboliorum non	meminit.
Aulæ, Athenis à quonam electi.	676

B.

Bacchus Auspex, seu Ductor, Cara-	callæ epitheton.
Baptismus pro mortuis.	136
Βασιλεὺς inter ἀρχοὺς ac θεομοδίους.	553
Bellonarii.	155
Bellonæ Fanatici	154, &c.
Βυκολαίον Athenis.	210, 215
Boum capita, &c. tauroboliatæ aris ad-	ditæ.
Βουκόλιαι, quinam æquales.	522

C.

Cabarnus non Deus, sed Sacerdos Cere-	ris.
Cæsares Christianos diu mansisse Ponti-	fices Maximos.
illorum Pontificatū ejusdem	fu-

I N D E X.

fuisse juris & potestatis ac Gen- tilium.	188	do fierent.	665
Cæsarea Sebaste neocora.	316	Concilium Amphictyonum; vide Am- phictyonum Concilium.	
Caligula <i>Ζῶς ἐπιφανὴς υἱός</i> .	263	Consecratio Pontificis Maximi per Tauro- bolium sacrum merum figmentum est.	35
Caracalla quam propensus in Macedones fuerit.	358	Consecrationes Taurobol. plures in uno eodemque loco factæ; etiam diversis temporibus.	125
Carmen quo præbatur in Sacris.	109	Contubernium Prænitætarum.	582
Ceres nova.	263	Conventus Achæorum.	449
Certamina puellarum ac scæminarum publi- ca.	623	— ad Triopium.	462
Cerramen quinquennale Cretensium.	632	— in Calauræa.	466
— more Græco apud Roma- nos.	637	Coracica in Mithriaciis.	11
Certamina scæminarum Cursus.	553, 558	Cosmi ac Protocosmi Cretensium.	747, &c.
— super pulchritudine.	557	— Prænitætarum & Hieropytniorum.	748
— eadem & virorum. <i>ibid.</i> & 563		Criobolium & Aegibolium simul.	44
— scæminarum Bellica.	623, &c.	Criobolium restitutum.	127
Christianos multa a Gentilibus, circa sacra, mutuatos fuisse.	2	Gryphia in Mithriaciis.	11
<i>Χακαίματα</i> , quibus inscribebantur Decreta publica.	765, &c.	Cura, ac Curatores circa statuas ponendas.	114
<i>Χαλολογοί</i> Fratriarum.	739	Curatores in sacris.	113
Choregi, quinam ac quales.	674, &c.	Curiales ac Curia.	85, &c.
— quorannis electi.	676	Curiones, Curiones primi, Curiones Mi- nores &c.	<i>ibid.</i> &c.
— sumptus faciebant, ad adornan- dos Choros, &c.	<i>ibid.</i>	Custodes in Sacris.	112
— ipsorum defectu ipse populus, ra- tione sumptuum, <i>ἐχορήγῃ</i> .	677		
— unus idemque aliquando duabus Tribubus simul <i>ἐχορήγῃ</i> .	682		
Choregus, qualis esse debuerit.	<i>ibid.</i>		
— idem etiam <i>Charagus</i> , seu Dux Chori.	683		
Choregi <i>διδασκαλῶν</i> suum habebant. <i>ibid.</i>			
— eligebant ipsi suos <i>ἐπιμελητῶς</i> . <i>ibid.</i>			
<i>Χορηγία</i> , quid sit.	674		
<i>Χοροδιδασκαλῶν</i> .	685		
<i>Χορογῶν</i> .	684		
Collegium Iſidis, Sylvani Exmini, Vir- tutis, Serapidis, Herculis Somnialis, &c.	738		
Collegia Hymnodorum, seu Hymnologo- rum.	579.		
— Sacerdotum.	581		
— Tibicinum ac Fidicinum Ro- mæ.	<i>ibid.</i>		
Colonia Copia Claudia Aug. Lugd.	106		
Commissiones Athletarum in Elide quan-			

D.

Δ, circa Neocorias an *bis*, an *quater* si-
gnificet.

Δαδῦχῶν.

Δαδῦχοι perpetui; tum qui, ac quales 500
plures simul.

Δαιερίτης, quinam fuerit.

Decretum Byzantiorum, apud Demosthe-
nem; emendatum.

Διφρίων, an *Διφρίων*, in inscriptione, le-
gendum.

Dea eadem quandoque sub alio nomine,
non eadem; & alio ritu colenda.

Dex apud Aeginam non *Ceres* & *Proserpi-
na*, sed *Damia* & *Auxesia*.

Decretum Byzantiorum admodum notabile,

Δεξιότατης, in Choris

Demetrii Poliorcetae initiatio ad Parva &
magna Myſteria.

Dia-

I N D E X.

Diana Epheſia pluribus in locis culta.	310
Diariorum familia.	246
Diaria pro annotis, & pro annatis, &c.	247, &c.
Diazia, feſtum	249
Dianæ Pergeæ templum.	311
Dictata verba in ſacris.	111
Dies Gladiatorum: hinc & forſan Διάδρομοι	245
Διδασκαλῶν, in Agonibus Muſicis qui-	nam, &c.
— fortitò electus.	674, 684
— ipſe quandoque Hymnos compone-	bat.
— diverſus a διδασκάλῳ ἢ διδουμένῳ,	ibid.
— quandoque idem qui Παιδοτρίβα	695
Δίκη ἀσπίδι, quid fuerit.	785
Δίμῳ καριῶν.	762, 772
Dii apud Lernam, quis, quinamque.	92
Διοκυντῶν Fratrum, &c.	739
Dionyſiaca magna Athenis annua, non	Trieterica.
— ubi celebrata.	ibid.
Dux Myſticus Sacri (nempe Taurobolii).	145

E.

Εἰσάγωγαι.	529
Ἐμπορίῳ ἐπιμεληταῖ	746
Ἐνθύμα ſacra.	180
Ἐξῶδο, & ἐξοδίαται.	741, 771
Ἐξάρχῳ Ἐ χορῶ.	684
— idem cum διδασκάλῳ ac κορυφαίῳ.	685
Ἐφεδο inter Athletas.	519
Epheſia Diana pluribus in locis culta.	310
Epheſii Neocori bis ſub Adriano, ac qua-	re.
— ſub Severo & Julia Domna ter ac	ſimul Ἀρθίμιδο, ſeu Dianæ.
— ſub Caracalla bis, & Ἀρθίμιδο.	341
— ſub Maximino ter, tum & ſim-	338, 351
— pliciter.	345
— ſub Salonino ſimpliciter, & Δις	

quoque Neocori.	350
— cur ſub pluribus diverſis nunc ter,	nunc quater.
Ἐπιγυμνία, juſ matrimonii contrahendi.	780
Ἐφεβίας tempus ac duratio.	661
Ephorum Lacedæmonienſium hiſtoria	aliquaſ.
Ἐπιβόμῳ quis.	491
Epidauriorum dies, ubi, & cui ſacer.	490
Ἐπιμεληταῖ Chororum.	680, 747.
— Myſteriorum.	684
— Regi ſacrorum inſervientes.	204, &c.
— ἱμπορίῳ, apud Athenienſes decem.	746
Epifcopi Romani quibus occaſionibus Pon-	tificatum Maximum invaſerint.
— quam magnifice de ſe ſentiri vo-	luerint.
Ἐπεργίαι, quid ſæpe denotet.	763,
Ἐπιτάται quandoque Παιδοτρίβα.	696
Epiftates quinam fuerit, in Gymnaſiis,	713
Ἐρεκλῆς ὀπλόφλαξ, quis &c.	413
Ἐλισία.	771
Eruditorum opiniones ſuper Urbibus bis,	ter, quaterve Neocoris.
Ἐς τὰ νῆα Διμήτεα legenda & interpun-	genda, Ἐς τὰ νῆα Διμήτεα, Veſtam,
ac Novam Ceterem.	367
οἱ ἀφ' Ἐβίας, & οἱ μυηδέντες ἀφ' Ἐβίας	quinam fuerint, ac quales.
Ethnicos multa, circa Sacra, deſumpſiſſe	a Chriſtianis.

F.

Facere Taurobolium.	58
Falconerii (Oſtavii) opinio de Ar-	chontibus Xyſticis.
Familia Gladiatorum.	240
Fanatici ab ade Pellona	75
Fœminarum Certamina Platoni probata.	561, 625
— Certamen curſus.	553, 558
— ſuper	

I N D E X.

— super pulchritudine.	557
— ad gladium (sub Domitiano, Romæ)	559
Fœminæ bellatrices.	623
— Olympionicæ, bigis, &c. 561, 562	
— Hispanorum post partum viris ministrabant.	626
— Philosophæ.	629
Fœminis interdictum, ne ad Olympicos ludos accederent, ac quibus diebus.	555
— quousque accedere licuerit, diebus licitis.	556

G.

G Allienus Cæsar Archon Athenis fuit.	221
Galli Magnæ Matris semetipsos cruentantes.	26, 27
— collegiati, ac quidem sub Archigallo.	167, 170
— Comites & famuli, non sacerdotes M. Matris.	793
— securæ de triviali fæce, &c.	153
Gallus.	733
Gallos non fuisse Sacerdotes Magnæ Matris,	149, &c.
Gæci Atheniensium.	208
Glauco in certamen sine ἀντιπαρῇ descendit Historia.	663
Γίγγης Lacedæmoniorum.	758
Γερμαῖος ὁ ἱπποκλῆος	746
Gratianus Augustus quomodo rejecerit Italiam Pontificiam.	184
— revera fuit Pontifex Maximus.	185
Græco Sacra Deæ Cereri, quam, qualisve fuerit.	95
Gymnasia ac Xysti, quibusnam Dis dicata fuerint.	639
— tria Athenis, ac quam.	679
— horum Choregi singuli.	680
Gymnasiarchus circa Agones Musicos.	679
— ex quaque Tribu unus.	ibid.
— in quem finem.	ibid.
Gymnasiarcharum historia.	584, &c.
— usque ad 630	
Gymnastæ nomen Plato ignorasse videtur, licet non γυμναστές.	695
Γυμναστικοὶ ἰδίᾳ cum γυμνασταῖς.	704

— quomodo distincti à Pædotribis.	ibid.
Γυμναστικὰ Aristoteles clare à Pædotribis distinguit.	695, 696
Gymnastæ atque Epistatæ Arriani iidem.	606, 705
Gymnastæ cum Pædotribis sæpe confundi.	712
Gymnastarum monita.	713

H.

H Armotæ.	372
Hecate etiam apud Æginetas culta.	93
— ipsius ibidem initia annua.	ibid.
— ipsius Hierophantia.	ibid.
Heliogabalum Taurobolium sacrum accepisse non liquet.	182
Heliacus confessus apud Agrigentinos.	762, &c.
Hellanicæ ipsorumque munus.	508, 520
— forte electi.	509
— Ad Olympia Pisis.	517
— quibus, ac quomodo, præfiderent.	ibid. &c.
Hæteris circa illos error.	515
— componebant Athletas.	518
— ipsorum juramentum.	519
— institutio per 10. menses sub Nomophylacibus.	520
— ipsorum Præses ac Senior.	529
Herta, loco Herma legendum in Inscriptione.	146
Hierocoracica (aliàs Coracica) in sacris Mithriacis.	10
Hieronicæ multarum quandoque urbium cives.	594
Hierophantæ, quinam, ac quales.	487
— pluribus in locis, seu Mysteriis, obtinebant.	ibid.
Hierophanta, ad Eleusiniâ, ejusque ministri.	93, 490
— Unicus semper in eodem loco, atque eodem tempore.	ibid.
— Annuus, aut ad singula festa electus.	499
Hierophantides, sive Hierophantæ.	93, 493
Hierophantia Hecates.	93

K k k k k

I N D E X.

Microphantas nominari ipsorum nomine,
 fas non erat ab iis quos imitabant, alias
 contra. 499
 Hippias, ubi Athenis occisus fuerit. 217
 Hostis suis, quid in Tauroboliis. 59, 122
 Hymni: vide Pzanes
 — in Conviviis. 375
 Hymnodi minime è fece vulgi. 379
 — tum apud Smyrnenfes, tum alibi,
 ibid.
 Hymnodorum Collegia. ibid.
 Hymnodus Polemo sophista. 378
 Hymnus sacer in Adriani Olympiis. 301

I.

I Atraliptæ quales fuerint. 718, &c.
I atraliptice Plinii. 720
 Ιακχαγωγός, quinam. 491
 Ιδίοξιν. 774
 Ιεγόνον, & Ζευσιχθ. 691
 Ιεγόνος pro αρχιερέα. 232, 265
 Ιεγόνον, quales. 761, 767
 Ιεγόνονες, & κήρυκες. 490, &c.
 Ιεγόνονες, ad Concilium Amphictyo-
 num. 450
 — à Pylagoris distincti. ibid.
 — unus numero, plures Pylagoræ. ibid.
 — iidem cum Ιεργεγμαλίσσι. 452
 — Pylagorarum Præfides. 452
 — Anni, Pylagoræ vero semestres. ibid.
 Ιεργονοί, eorumque historia. 742, &c.
 Ιεργονοί quales fuerint. 793
 Ilienses, quibus Neocori fuerint. 312
 Initiationes per lavacra, quibus in Sacris.
 13
 Imberbium, ac Puerorum quænam differen-
 tia fuerit. 654, &c.
 Imperia, & Iussa Deorum. 786, &c.
 Inscriptiones ad Xystos spectantes cur Græce
 fuerint expressæ. 637
 Instituta Græcorum plura Neapoli, ac qua-
 re. 636
 Ισιæ sacra via Lena, quænam. 85
 Ισιæ. ibid.
 — omnis conditionis, quandoque ho-
 mines. 169

Iliacorum summus sacerdos seu Maximus.
 168, 169
 Ildis Collegium. 153
 Ισοκλισία, apud Plutarchum, quid sit.
 784
 Iteratio facti Taurobolii. 127, 139
 Julianum Cæsarem nunquam Taurobolio
 initiatum fuisse, multò minus per id
 Pontificem Maximum consecratum,
 37, 178
 Juramentum ab Hellanodicis (non tau-
 rum ab Athleticis) præstitum. 619

K.

K αλυσος, quid circa Xysticos, &c.
 651
 KABAPNOS non Deus aliquis, sed
 sacerdos Ceresis. 618, 726
 Kenava Mulier Harlemensis bellatrix. 614
 Κήρυκες & Ιεργόνονες. 490, &c.
 Κονα Urbium. 549, 296
 — Ασία, Lycia, Bithynia, Cappa-
 docia, Cretensium, Galatarum
 &c. 292, 293
 Κοινὸν, Ελευθεριολόγον. 295
 — quæ circa illud Κοινὸν consideran-
 da. ibid.
 — Lampfacenorum, Smyrnenesium,
 Pergamenorum, Ephesiolorum,
 Sardianorum, &c. 296
 Σ Κοινὸν & Γαλατῶν, quid in Inscriptione.
 530
 Κορυφαῖον & κορυ. 685
 Κοσμηταί, quinam ac quales. 696, &c.
 — etiam Sacerdotes, ac quorum De-
 orum. 699
 Κόσμοι Cretensium. 747, &c.
 Κορυφαῖον, quid quandoque significet. 303
 Κορυφαῖον Cretensium. 752, &c.

L.

L αμπαδάρα. 504
 Λαμπαδοφόροι. ibid.
 Λαμπαδοδρομίαι. ibid.
 — tres numero. 505
 Λαυρεταῖ. 684
 Le-

I N D E X.

Leontia, in Mithriaciis Sacris, sicut Patri-	
ca,	10, 12, 14
Λεοντία (Larini album) quid.	593
Λογισαί & λογισδόντες.	740
Λογισαί σφραγίδες quo pertineant.	741
Ludi Deliaci Quinquennales.	573, &c.
— Junonii.	554
— ob Dedicationes, &c.	326
— ob Neocorias.	332, 336
— Quinquennales per Provinciās in-	
stituti.	325
— ac quibus ex occasionebus.	ibid.
Lyciarcharum Electio	277

M.

M acedones bis Neocari, non sub A-	
lexandro Magno, sed sub Cara-	
calla.	356
— quid sit καὶ δὲ Μακεδὶ B: δις Νεω.	ibid.
Magnæ Matris (similiaque sacra) apud	
Romanos multum reformata.	22, 23
Magnesia utraque Stephanephoro gaudebat.	372
Majora Mystéria: vide Mystéria.	
Marpessa femina bellatrix.	614
pro M. AURELIANI legendum M. AU-	
REL. ANT.	792
Mastigophori, & Mastigonomi.	522
Mater Deorum, & Attis Populi Romani.	
— qualiaque illorum ibi Sacra.	171
Maxima, quid quandoque denoter.	256
Μελαμπόροι.	265
Mel, pro aqua lavandis manibus, in Mi-	
thriaciis.	14
Menagyræ.	173
Mediastini in Gymnasiis.	714
Menotyranus quis.	31, 146
Medici quales in Gymnasiis.	714
Medici Ocularii.	721
Μελίτης αἶγας.	801
Menses Attici, ipsorumque rectus ordo	
ex Marmoribus.	595, 597
— quomodo singuli conveniant cum	
Mensibus Romanis.	593, 599
— ἐμὲναι, &c.	600

Metragyræ.	151, &c. 173
Metroici trifariam divisi.	169
Metropolis urbes.	235, &c.
— primæ.	239, &c.
Metropolitæ Christianorum.	242
Meursii opinio de Magnis Mysteriis.	610
Mithriaca sacra cum Tauroboliis non con-	
fundenda.	2
— Inscriptiones illa illustrantes.	10,
— per occasionem illustrata ibid. usque	11, &c.
ad	22
Monachorum Christianorum vestimenta.	
— sordities.	51
Monita Gymnastarum.	52
Monita Deorum.	713
Moniti in somnis.	73, 788
MONUIT an MOVIT legendum in In-	ibid. &c.
scriptione.	727, 762, &c.
Morellii versio examinata.	381
Munerarius Gladiatorum.	246
Mystæ Magnæ Matris non omnes Tauro-	
boliati.	157
— Bacchi Brisei.	380
Mystéria, & sacra ex voto.	76
— Atheniensium non Pentaeterica	
fuisse, sed annua.	602, 603
— Non solis Atheniensibus, verum	
& exteris illa patriisse.	604
— Quando peregrini ab illis exclusi.	
—	ibid.
— Philostrati locus de illis explicatus.	606
Mystéria Parva præparatio fuerunt ad Ma-	
jora.	608
— fuerunt Annua.	611
— Quodnam temporis interstitium	
inter hæc Parva & Magna fue-	
rit.	610, 611
Mystéria, in suis sacris æmulati sunt	
Christiani veteres.	616

N.

N avis, seu Navigium in Smyrno-	
rum Olympiis.	510
— Panathenica.	518
— Acta per subterraneas Ma-	
chi.	518

I N D E X.

chinas.	ibid.
Navis in Delo.	512
Naves ejusmodi & alibi.	ibid.
Navis Severi, Romæ in Circo	513
Neocori sacerdotes.	299
——— Ἀγυαίων.	300
——— Serapidis.	ibid. & 301, 302
——— ἡ μεγάλην θείαν Νεμέσιν.	ibid.
ΝεοκὶρⓄ πρῶτοςⓄ.	ibid. & 306
——— ἡ Σιῶν.	ibid.
——— ἡ λαμψυτέρα Κυζικηνῶν μαθητά- λειος.	303
ΝεοκὶρⓄ πρῶτοςⓄ.	303, 306
Neocoræ urbes, ipsarumque prima origo.	309
——— ac quidem à Diana Ephe- sia.	ibid.
——— a quo tempore maximè numero adauctæ.	312
——— Urbis Romæ	315
Neocoriarum Augustorum origo.	ibid.
Nero scenicus, & in albo profitentium.	388
——— ejus circa Ludos & Certamina in- fania.	544
——— ridiculus metus præternus.	ibid.
Nicomedienses sub Philippis bis Neocori.	347
——— sub Caracalla ter, item bis.	340
——— sub Decio bis.	ibid.
——— Sub Gallieno bis, ter, & quater.	347
Νομοδίκης.	427
Νομοφύλακες, qui, ac quales.	664
Νουα Ceres, Vesta, Isis, Juno, &c. de Augustis sœminis.	263

O.

Oculorum repositores in statuis.	721
Olympia pluribus in locis (tum & a- lia certamina.)	507
Ὀλυμπιασά, Ἰσθμιασά &c.	486
Ordines totos &c. sacra suscepisse Tauro- bolia.	67
——— pro salute Augustorum.	ibid.
Ὀμογάλητοι,	729, 734
Ordo, seu ἑξῆς, Pzanistarum,	580

Opinio Eruditorum super urbibus bis, ter quaterve Neocoris.	335
Orgia Dionysii Thebana Trieterica; at non ita Attica.	612
——— Delphica Trieterica, iidem The- banorum.	ibid.
Orgiophanta.	488, 494
Orgiastræ.	494
Ὀργῶντες.	719, 734
Ὀδοῖσι quid.	383

P.

Pæanes ac Pzanistæ.	567
——— primitus hymni in Apollinis honorem.	ibid.
——— Ἀχαιεύεσσι, &c.	ibid.
——— Olen primus ipsorum composi- tor.	568
——— apud Delphos iidem prima Certa- mina.	ibid.
——— apud Arcadas præ cæteris in usu.	ibid.
——— non solis Dis, sed etiam Heroi- bus cantati.	570
——— quin & Hominibus (ex adulatio- ne)	ibid. &c.
——— cantati Lyandro.	571
——— una & Meretricibus, ac Parasitis.	572
——— cantati cum belli; tum pacis tem- poribus.	575
——— ante pugnam Marti, post pugnam Apollini.	ibid.
——— quin & Neptuno (forsan & aliis) ante pugnam.	574
——— ob victorias, ob pacta fœdera, &c.	ibid.

P.

Pædotribæ qui ac quales fuerint.	691
——— per totam vitam, seu perpetui.	692
——— distincti a Gymnastis.	693
——— quo ordine alios secuti.	694
——— plures simul numero fuerunt.	ibid.
——— P. Faber illos male cum Gymnastis confundit.	703
——— Gym-	

I N D E X.

— Gymnastatum ministri.	705	Polemarchi apud Ætolos.	454
— ipsorum munus, ex Antiphonte.	ibid.	Polenion sophista non simplex Agonothesa fuit.	510
— iidem quoque <i>Didascoli</i> , quatenus ipso actu ac praxi, τῇ πράξει &c. intituere.	695	Πολιτεία jus Magistratus capiendi.	781
— H. Prideaux opinio de Pædotribis.	702	Pontificatus Maximus Christianorum ejusdem juris ac potestatis, circa Christianismum fuit, quam Gentilium circa Gentilismum.	188
Παλαεσφύλαξ, apud Hippocratem, Pædotriba.	ibid.	Pontifices: vide & ἀρχιερεῖς.	
Pambœotia.	ibid.	— Templorum in Asia, &c.	243
Panegyriarchæ.	534, 535, 546	— Latinorum.	251, &c.
Pælestrix quinam.	723, 714	— Civitatum, Coloniarum, Regionum.	ibid.
ΠΑΝΗ, & ΠΑΝΗΓΓΡ, quid in nummis Apamensium significet.	546, &c.	— eadem ratio Flaminum.	ibid.
Panegyristæ solummodo spectatores,	547	— plures quandoque in una eademque civitate, saltem provincia.	
ΠΑΡΑΠΡΟΣΤΑ ΤΑΣ ΒΟΥΛΑΣ.		— Augustorum, &c.	254
& ΠΡΟΑΓΟΓΟΥΝΤΟΣ ΔΙΟΚΛΕΟΣ, &c.	762, 770	— Quinquennales ibidem.	ibid.
Panionium descriptum.	288	— Perpetui.	107
— ex quibus membris primum constituitur.		Pontifices Maximi Gentilium (Romæ) non semper eo munere ipsiungebantur.	
— in eo erat & Rex Sacrorum.	289	— habebant suos Vicarios.	193
— quid in illo perageretur.	ibid.	Pontifices plures quandoque simul, inter Christianos æque atque inter Gentiles.	
— quando ibi Asiarchis locus.	290	Pontificum numerus apud Romanos.	193
— Judicia in eo exercita.	394	Pontifex Maximus Sabinorum, an fuerit.	255
Παροῦσα.	684	— primus.	ibid.
Parasti, Apollinis, Herculis, &c.	160	— Maximus, an consecratus Taurobolio.	64
Parnassus Apollini & Baccho sacer.	612	Pontifex Sacrorum, Pontifex Minor Publicor. P. R. Sacrorum.	197
Patres Sacrorum, in Mithriacis sacris.	20	Pontifices totius Xysti.	641
Πατριάρχαι iidem cum Φυλάρχαι.	803	— iidem perpetui, ac quidem jure (aliquando) hæreditario.	641, 643
Patres Patrum Dei Solis Invisi Mithræ.	ibid.	Porphirii locus obiter perpenditur.	406
Πατριὰ, quid in inscriptionibus quandoque denotet.	802	Porticus Regia, seu τοῦ βασιλέως Athenis.	210
Patrica in Sacris Mithriacis.	10	Præcuntes, in Sacris.	55-103, 107
Patrimi Matrimique pueri Hymnodi.	582	Præfectus Balnearum Augustorum	641, &c.
Πατριόνομοι.	495	Præparationes ad Mystéria, an semper æque observatr.	615
Pentathli puerorum origo.	657	Prærogativæ & præmia Tauroboliarorum.	129, &c.
PÆR SACERDOTE, quid sit.	124	Π. ΡΟΔΙΟΝ, an προδι. ON- Kkkkk ;	de
Periadonicæ & Periodi.	654		
Perfica, in Mithriacis.	11		
Petra Taurobolata vel Taurobolita.	123		
Polemarchus Athenis, ejusque munus.	220		
— ferioribus sæculis ibidem qualis.	415		

I N D E X.

(de Phrontone) in nummo legendum; ac quomodo explicandum. 281, &c.
 S. Proculi Mart., ris, in inscriptione, historia. 723
 Περμασίειν, ad Delphos, quid. 441, &c.
 Περίεν & αὐξινία, quatuorplex. 773, &c.
 Περγαίος quid. 667
 Περσὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 775, &c.
 Pro salute Imperatorum (Taurobolium). 57, &c.
 Privatos pro salute Caesarum Taurobolia suscepisse. 70
 ——— etiam pro aliis privatis. *ibid.*
 ——— vel solos, vel simul cum aliis. 78
 Privilegia Athletarum, qui victores erant. 585
 Πρωτεύς. 684
 Πρωτομυστα. 495
 Proculus Torpacion (Tertulliani) qualis Alipra. 719
 Πρωτεύειν Græcarum urbium. 392
 Πρωτανείον Athenis, idem cum ἐκκλησίαν. 212
 Πρωτανείον, ac πρυτανείον ex Plutarcho. 213
 Πρωτεύς ἐπὶ τῷ μῦθῳ. 393
 ——— πρῶτος, idem cum ἐπὶ τῷ μῦθῳ. 395
 ——— sic & ἄλλοι πρῶτοι. 396
 Prytanes Græcorum; ac quid de ipsis Aristoteles. 389
 ——— Magistratus tum Politicus, tum Sacer. 390, &c.
 ——— fuerunt Sacerdotes Vestæ. 391
 ——— & annui, vel ad vitam, seu perpetui. 392
 ——— plures aliquando in una eademque civitate. 395
 ——— habitus, seu vestitus. 397
 Prytanes Corinthiorum. 394
 Prytanes *samini*, ac quales fuerint. 396, 397
 Puellæ per ætates compositz ad certamina. 661
 Puellæ Faustinianæ, novæ Faustinianæ, Mammæanæ, &c. 164
 Puellæ, ac pueri Alimentarii. *ibid.*
 Pueri Ulpiani. *ibid.*
 ——— Curiz. *ibid.*
 Puerorum, seu παῖδες, ab imberbibus,

sive ἀγνῶστον difformem. 654, &c.
 Punctiones in Mithriacis. 15
 Πρωτεύειν Lyttiorum in Creta. 751, &c.
 Pylagoræ, qui ac quales. 459
 ——— ad Concilium Amphictyonum. 459
 ——— quo munere functi. 451
 ——— differentia ipsorum ab Hieromnemmonibus. 452
 ——— quot numero fuerint. 451
 Pylagoræ semestres, Hieromnemmones anni. 452
 Πυλαία ἐν τηρίᾳ. 453
 Πυλαία ἱερὰ, sive ἱερὰ. 456
 Pythia (Certamina) pluribus in locis. 507
 Pythii, apud Lacedæmonios, quinam. 485
 Πυθιασσί, Δελφιασσί, Ολυμπιασσί, &c. 486

Q.

Quindecimvirore numerus usque ad LX. adauctus. 199
 Quinquennales Ludi per Provincias. 325
 ——— quibus occasionibus. *ibid.*
 ——— Sacerdotes, seu Pontifices. 267, 271

R.

Ραβδόφοροι & ραβδῶχοι. 522
 Regenerationes Mysticæ. 27, 66, 127
 ——— quantæ durationis istæ fuerint *ibid.*
 ——— dem. &c.
 Rex Sacrorum Romæ inter Pontifices Minores. 198
 Rex & Regina Sacrorum. 200
 ——— quandiu ille Romæ perduraverit. 202
 Regis (Romanorum) Sacrorum, ab Atheniensis Rege, fere eodem cum munere. 203, &c.
 Rex Sacrorum, apud Athenienses, descriptus. *ibid.*
 Romæ ac Julii Cæsaris Templum. 336

S.

Sacerdos *Mamiana* Martis Deum. 97, 142
 ——— Per-

I N D E X.

Perpetua & Prima Municipii.	257
Sacerdos summus Matris Deum.	97, 142
Summus Isiacorum.	168
Sacerdotes Neocori; vide, Neocori. Sacerdotes.	
Sacerdotes Tauriboli Sacri administratos, pro voluntate Tauroboliandorum electos fuisse.	98
Sacerdotes Isis uxoratos ac Maritatas fuisse.	150
Sacerdotes Magnæ Matris uxoratos, & Maritatas fuisse.	140, &c. 150
Sacerdotia etiam ab Epicureis possessa.	362
Sacra & Myſteria ex voto.	76
Sacra ἱεῖρα.	180
Sacrata apud Eleusinam, quibus Deabus, &c.	82
apud Lernam.	83
apud Æginam.	18, 84
Sacratio per Sphragitidas.	179
Sacrum Taurobolium per plures quandoque dies continuos durasse.	117, &c.
vide porro, Taurobolium.	
Scamma, quid in stadio fuerit.	667
Scamma ac stadium quandoque unum & idem.	668
Scamma proprie dictum.	670
Scenici quam parva in æstimatione apud Romanos.	384
Scolia in conviviis cantata, ac quomodo.	576
Scotium, quid ac quare ita vocatum.	ibid.
Scriba, seu γραμματεὺς, Certaminis Mufici,	427
Sardiani bis & ter Neocori sub Heliogabalo.	344
sub Salonina bis, & ter, & simpliciter, & Δ,	350
sub Gordiano bis, & simpliciter.	353
sub Salonino Valeriano simpliciter,	
sub Maximino, & in nummo Tranquillina, simpliciter.	ibid.
Σεβασφάν).	499
Senatus Romanus unde IEPOTATH.	

ΣΤΝΚΑΗΤΟΣ,	330
Senatus Atticus non semper idem numero fuit.	618, &c.
Trecentorum.	ibid.
Sexcentorum.	620
Mille Senatorum.	621
SE VIVO, SE VIVOS, SE VIVVS &c.	
POSVIT.	121
Silentium circa Myſteria.	111
Siparia portarum, an suspiria portarum, an vero suspiria epoptarum apud Tertulianum sit legendum.	608
Συλλήν veterum in scribendis epistolis.	769
Sodales Augustales, Flaviales, Antoniani, Veriani, Helviani, Hadrianales, &c.	738
Smyræorum cum Ephesiis ac Pergænis contentio super περαιῖα urbium.	327, &c.
Smyræi Deæ Romæ Neocori.	319, &c.
ter Neocori, & Deæ Romæ.	341
Sophistarum nomina qua ratione in nummis compareant.	564
Sophistarum ἑσθῶς, seu Cathedræ.	795
Ex Stipe collata dedicationes, &c.	791
Taurobolium.	786
Stripes ipse colligebat Cæsar Augustus.	792
Spelea Mithriacorum.	16, 17, &c.
Stadium, quid ac quale.	665, &c.
Statuæ, an a Tauroboliatibus positæ.	124
Stephanephori Sacerdotes.	361
non vulgaris notæ.	ibid.
etiam Epicurei erant.	362
Herculis sacerdotes, tum & aliorum Deorum,	362, 364
Apollinis & Solis, apud Magnesium,	364
Augustorum;	366, 368
quarum urbium.	370, 372
apud Smyræos Bacchi Brizæi sacerdotes.	379
Ludis ac Certaminibus (quandoque saltem) præerant.	373
Annui fuerunt: nisi & Quinquennales fuerunt.	374

I N D E X.

— ipſorum ἱερουργία, & habitus,	Synodi ſacerdos,	.ibid.
362. 369	Συντολιμία apud Xenophontem.	784
— Coronam lauream, quandoque &	Σύνοδος ἑστίαση.	641
auream, geſtabant.	Synodi Xyſtica ἀρχιεπίς.	641, 644
378	Συνάη, ac ſυνάταις.	697
— Munus ipſorum duplex, politi-	Σωτήρ, ac Σωτήρις, quinam.	469, &c.
cum & ſacrum.	Σωφρονισμὸς, & ὑποσωφρονισμὸς.	701
376		
Stephanephori quandoque Aſiarchæ, &		
Neocori ſacerdotes ſimul.		
368		
Στεφανηφόρος ἱερέας.		
370		
— χιτῶν.		
371		
Στεφανηφόρος — ἐπὶ μνησὶς πέτρῃ, quid		
378		
Stola Pontificia Gratiano Aug. oblata.		
18;		
— non omnibus Impp. oblata fuit.		
182		
Στατηγοὶ Græcorum.		
409		
— quid de ipſis Vaillantius ſentiat.		
.ibid.		
— quid Ez. Spanhemius.		
411		
— plures in una eademque urbe.		
.ibid.		
Στατηγοὶ & ἀρχιεπίς, an non ſimul iu-		
na eademque civitate.		
.ibid.		
— ſimul cum πρυτανεῖσι.		
410		
— quinam Magiſtratus apud Athe-		
nienſes.		
411		
— an illorum idem alibi munus.		
412		
Στατηγοὶ Achæorum.		
418		
— in Sacra Scriptura, ſeu Actis A-		
poſtolorum.		
419		
— illorum cuſtodia qualis.		
421		
Στατηγὸς ἐκείνου; quod Magiſtratus		
ille antiquus.		
417, 422		
— πρυτανεύων.		
421		
Στατηγὸς ipſe Conſtantine Magnus fuit		
Athenis.		
410		
Στατηγὸς ἐπὶ τῷ ὄπλῳ.		
— ἐπὶ τῷ ὄπλῳ τῷ Ηρακλεῖ ὀπλοφύ-		
λακί.		
413		
— ἐπὶ τῷ πολίτῳ.		
415		
Στατηγὸς ἐκείνου; vel Στ. τῷς γε-		
νίας.		
417		
— τῷ εἰρητικῷ.		
64, &c. 175, &c.		
Summus Sacerdos Prudentii qualis fuerit		
— apud Chriſtianos, ſeu Princeps		
ſacerdotum.		
177		
-Synodus Deorum.		
159		
	T.	
	T	
	Abulæ æræ inſcriptionibus Decre-	
	torum inſervientes.	764
	— argentæ.	769
	Τάξις, ſeu Ordo Pzanifterum.	580
	Θανατότιον apud Lucianum, feſtum joco	
	conſtitutum.	515
	Tauroboliorum Sacrorum origo unde.	56
	Taurobolia quo tempore, circiter, exor-	
	ta.	7
	— quamdiu perduraverint. .ibid, &c.	
	— quis ipſorum, inter Chriſtianos,	
	primus meminerit.	9, 24.
	— cui Dex, Deoque dicata.	27
	— non Jovi, non Iſidi, non Dianæ	
	aut Cereri.	28, 32
	— Ritus, per quos illa fierent.	33
	Taurobolia ſola.	40
	Taurobolia ac Criobolia conjuncta.	42
	Taurobolium excipere.	47
	— percepti, vel accepit.	41, &c.
	— fecit.	58
	Taurobolium populi, aut Ordinis, Lacto-	
	ratenſis,	59, 60
	— Narbonenſis.	57
	Taurobolio Magnæ Matri ſe devovebant.	78
	Tauroboli ac Taurobolini.	48, 141, 145
	Tauroboliti, ſeu Tauroboliani, 79, 81, 92	
		86
	Taurobolium ex Stipe collata.	786
	— indiſtum juffu Marris Magnæ. .ibid.	
	— ex imperio.	789
	Tauri Vires, quid ſignificent in Taurobo-	
	lio,	46, &c.
	— ſanguis, cornua, teſticuli.	53, &c.
	TAURI QUO PROP. quid ſignificet.	
		63
	Ταμῆς, ſeu Ταμὴς, pro Statua.	496
		Ta-

I N D E X.

Τελαμῶνις, seu fasciæ, ad publica Decreta. 769
Templa plura pluribus, seu singula singulis, quorum erant Neocoræ urbes, dedicatæ. 337
Templum quandoque pluribus unicum. *ibid.*
Terræ motus in Asia, tum sub Tiberio, tum sub Antonino Pio, quas urbes afflixerit. 282
Τεχνῶν Διακονιστὰς. 380, 382
Themistocles Dianæ Lycophrynæ (procul dubio,) Stephanephorus apud Magnesios. 372
Theori, qui æquales. 468
 — ad Oracula missi, &c. *ibid.*
 — nec semper ob Oracula consulenda. 472
 — ad Delum (pompæ ducendæ,) 473
 — eorum munus, comitatus, &c. 46
Theoros quinam Delum miserint. 47, &c.
Theorizæ ad plura loca, Sacra, ac Ludos, missæ, 479
Θεωρίαι καὶ θυσίαι ἄγαν. 480
Thesmothetarum umetus, ac munus 550, &c.
Θιαοὶ & ἀρχιθιαοὶ. 729, &c.
Θιαοί, &c. 729, &c.
Tholus, seu θόλος, Athenis. 211
Tituli Imperatorum erasi. 105
Tribus circa *agones Musicos* inter se contende-
 bant certamine. 672, &c.
Triopii conventus, ad Apollinis templum. 462
ΤΡΙΣΑΠΟΛΕΩΝ, ἢ ΤΡΙΣΔΕ-
ΚΑΠΟΛΕΩΝ sit in inscriptione le-
 gendum. 243, 250.
Τεῖχος. 684

V.

Verba dictata in Sacris. 111
 Vestimenta Monachorum. 51
 — Tauroboliorum Sacrosancta, & quid de iis factum. 48, &c.
 — Dis dedicata. 49

Vicarius Pontificis Maximi. 195, &c.
Vicarii diversorum munerum. 196
Vires Tauri exceptæ (de sanguine) 55
 — consecratæ, (de cornibus) *ibid.*
 — conditæ (de testiculis) 54, &c.
Virgines Machlyum &c. inter se pugnantes. 616
Virginum Laconicarum Certamina. 558, 560
Vocabula Sacris reperta. 407
Urbes Neocoræ: vide Neocoræ urbes.
 — cur nunc semel, nunc bis, nunc pluries Neocoræ, diversis temporibus, ac sub diversis Augustis. 356
Urbium contentiones super honore Neocoriz. 318, 319
 — super *αγῶνι* &c. 223
 — Smyrnenſium, &c. circa istam ambitio, *ibid.*
Φρήγες, seu *φρήγες*. 729, &c.
Φρηγίαρχοι. *ibid.*
Φρηγία. *ibid.*
Φρηγία, qualisnam locus. 732
Φρήγες Ἀρσενίου Νεαπολι. 738
Φρήγες Ἐνυκλίδας. 737
 — *Ηονισαίσι*. *ibid.*
 — *Θιαοί*. 738
 — *Βασιλίδας, Διαγορίδας, Κυπρίδας*.
 — *Ἀγίδας, &c.* 737
 — *Ἀρσενίου*. 739
Φρήγες Fratriarum, *ibid.*
Φουλαβασίλεις Atheniensium. 709
Φωνή iξ *αὐακτίραν* quænam fuerint. 296, &c.
Φωνή Sophistarum. 799, &c.
Φωνή ἄλλα. 382, 795, &c.

X.

Xystarchæ. 630
 — ipsorum munus ex opinione P. Fabri. 614
 — non iidem, in Græcia cum Gym-
 λιστῶν.

I N D E X.

naſiarchis, ubi nec obtinuerunt.	633, 642	Υπαρχοὶ, & συνυπαρχοὶ.	577
Cretenſium.	634	Υπεροσμυγῆ.	693
Xyſti apud Romanos Balneis juncti.	636	Υπεροφροσύνη.	701
Xyſti (& Gymnaſia), quibus Diſ dicati.	639	Υπεροπῆμα.	134
Xyſtici & Athletæ iidem.	638		
		Z	Z.
		Ζάκωρ.	307
Y.			
Υγινοί, quales medici fuerint, ipſorumque hiſtoria.	706, &c.		

I N D E X ERRATORUM GRAVIORUM.

Cetera namque lector eruditus facile corriget.

<p>Pag. 3, linea 16, pro <i>ῥοῖε</i> lege <i>ῥοῖο</i>.
 7, l. 19 lege <i>PACIO</i> <i>AGRIPPE</i>.
 l. penult. & ultima lege <i>Ἔ</i> <i>Εντρο-
 pio</i> <i>Coff</i>.
 p. 18, l. 4, in inscriptione lege, <i>PARDUS</i>:
 tum &
 l. 7. pro <i>Ἔ</i> lege <i>in</i>.
 p. 43, l. 13, lege, <i>Ἔ</i> <i>Minotauro</i> & l. 14,
 lege <i>Ostendunt</i>.
 p. 44, l. 3, lege <i>ÆGOBOLIUM</i>.
 p. 53, l. 10, pro <i>Vagantur</i> lege <i>Vagemur</i>;
 p. 57, l. 2, pro <i>bonum</i> lege <i>bonum</i>.
 p. 66, l. ultima lege <i>Patre</i>. <i>hierocoraces</i>.
 p. 72, l. 3, illam, <i>MOVIT</i>.
 p. 81, l. 18, pro <i>illis</i> lege <i>illi</i>.
 p. 93, l. 17, dele <i>colenda</i>.
 p. 111, l. 21, lege <i>dēstataque</i>.
 p. 144, l. 21, pro <i>Aliquantissier</i> lege <i>Ali-
 quantulum</i>.
 p. 165, l. 28, lege <i>Antoninum</i>.
 p. 166, l. 4, <i>Faustina</i>.
 p. 184, l. ultima, lege <i>imperii</i>.
 p. 191, l. antepen. lege <i>jaclari</i>.
 p. 240, l. 30, pro <i>enim</i> lege <i>esenim</i>.
 p. 242, l. ultima, dele <i>ita</i>.
 p. 250, l. 12, dele <i>Cana</i>.
 p. 255, l. 25, lege <i>intra istam rempublicam</i>.
 p. 257, l. 7, pro <i>locus</i> lege <i>jocus</i>.
 p. 273, l. 11 & 12. lege <i>communitate aut
 civitate</i>
 p. 276, l. 10, lege <i>perfici</i>, ac <i>quidem</i>.
 p. 288, l. 26, lege <i>καθίσταται</i>.
 p. 291, l. , pro <i>Prausiensibus</i> lege <i>Pran-
 siensibus</i>.
 p. 295, l. 1, lege <i>ΔΥΚΙΩΝ</i>
 p. 306, l. 6, lege <i>Tyrinnas</i> ; & postea
 <i>ΕΡΜΗΣ</i>
 p. 308, l. 14, lege, <i>circa sacrificia fuisse</i>.
 p. 310, l. 28, lege, <i>perstenderent ἀγαλλῆα</i>.</p> | <p>p. 321, l. 5, lege, & <i>Tiberio ac senatu simi-
 lia. quare omnibus perpenfis</i>.
 p. 324, l. 1, lege <i>ΚΡΗΤΑΤΗΡΙΟΤ</i>
 l. 10, lege, <i>ΔΕΡΕΝΝ</i>.
 p. 327, l. 13, lege <i>ταύτα φερέται</i>
 p. 339, l. 25, lege <i>cuos</i>, sed <i>quod</i>.
 p. 343, l. 7, lege <i>Arlas a'averant</i>.
 p. 353, l. 12, lege, <i>editor, nisi ubi dedicatio</i>.
 p. 380, l. 11, lege <i>ΚΑΤΑΣΚΕΥΑ</i>
 p. 423, l. 15, lege <i>ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ</i>
 p. 431, l. 21, dele <i>tut. reur</i>.
 p. 431, l. 15, lege, <i>Ἀσκληνίς ἴψιος</i>.
 p. 453, l. 8, lege <i>ἑρπετοειχῆς</i>.
 p. 459, l. 14, lege <i>Amphissenses</i>.
 p. 467, l. penult. lege <i>Pompas</i>.
 p. 470, l. 11, lege <i>ΤΟΝ ΑΤΤΩΝ</i>
 p. 486, l. 13, lege <i>Delegatis</i>.
 p. 492, l. 8, lege <i>ἑυλῆς</i>
 p. 495, l. 14 & 15, lege <i>ΑΡΤΕΜΙΔΩ-
 ΡΟΣ</i>
 p. 496, l. 7, & 8, lege <i>ΘΥΓΑΤΕΡΑ</i> :
 & l. 11, lege <i>ΑΝΑΣΤΗ-
 ΣΑΝΤΩΝ</i>.
 p. 497, l. 19, lege <i>ΙΕΡΕΑ</i>
 p. 514, l. 7, pro <i>Athleta</i> lege <i>Athloibeta</i>.
 p. 562, l. 2 lege <i>licet ipsa non</i>.
 p. 565, l. 17, lege <i>nullam quis</i>.
 p. 570, l. 8, lege <i>subornatus ab</i>.
 p. 588, l. 8, lege <i>CTNEΦΗΒΟΙC</i>
 p. 591, l. 2, lege <i>ΑΡΜΩΖΟΥΣΑΝ</i>.
 & l. 11, lege <i>ΑΓΟΝΙΖΟΜΕ-
 ΝΟΙΣ</i>
 LIII 2</p> |
|---|--|

p. 594, l. 2, & 3, lege *has aut illos*.
 p. 596, l. 12, pro XII lege, XIII Mensium,
 p. 611, l. 9, lege, eousque, antequam.
 p. 615, l. 4, pro ad hoc, lege ad hanc.
 p. 617, l. 24, lege comparere: & l. antepen.
 dele multis.
 p. 622, l. 6, lege super isto.
 p. 633, l. 2, lege, fuisse; ita ut Xystarche.
 p. 634, l. 11, lege cum contra.
 p. 634, l. antepen. dele publica.
 p. 635, l. 1, lege *κόπῳ καὶ δόμῳ*.
 p. 639, l. 21, lege Neronis Gymnasio, seu
 Xysto.
 l. 27, lege a Morellio hoc modo.
 p. 642, l. 27, lege *αἰεῖται*.
 p. 643, l. 3, lege ac munere.
 p. 644, l. 1, lege cap. IV.
 p. 670, l. 21, lege compositi fuisse videantur.
 ll. ult. pro viderant lege vicerant.
 p. 676, l. 21, lege id omisum fuerat.
 l. 28, dele duo.
 p. 694, l. penult. lege *ὑποκατασκευάζει, &
 ἀντιπαρασκευάζει*.
 p. 695, l. 5, pro saltando, lege saliendo.
 l. 22, lege diversa.

p. 697, l. 2, pro ista lege isti.
 p. 711, l. 3, dele id,
 p. 714, l. 9, lege augendis & conservandis.
 p. 721, l. 8 lege *Aut id idem*.
 p. 729, l. 8, lege illorum ad illas.
 l. antepen. lege, saepe plane inter se
 conveniebant.
 p. 741, l. 11, & 12, lege ha illave.
 p. 743, l. 15, lege fuisse constat: ita.
 p. 747, l. 3, pro his lege illis.
 p. 752, l. 15, pro viam lege vitam.
 p. 761, l. antepen. lege peculiari sacerdotio
 gaudebant.
 p. 767, l. 11, lege POSVER.
 p. 772, l. 20, KA ΝΙΚΑΣΘΗ
 p. 775, l. 20, pro ΟΤΤΟΙΣ lege ΑΤ-
 ΤΟΙΣ
 p. 777, l. 20, pro jam pro parte &c. lege
 jam semel adduxi, ita & nunc.
 p. 784, l. 5, pro *ἰσχυρὴ* lege *ἰσχυρῇ*.
 p. 792, l. 22, pro perbens lege, praebens.
 p. 801, l. 29, dele (minor licet).
 p. 804, l. 8, lege *Πατριῶν χαίρειν*.

